





Inven. 1743



Inc 1743

N<sup>o</sup> 1  
4

Inven. 1743



Liber testamentaliter legatus pro libraria theologorum  
Stephani Cracovien. Olim venerabilis ac egregij viri domini  
Nicolai Gzepel de posnania decretorum doctoris. prepositi vra:  
tislavien. et canonici ecclesiarum. Gnesnen. Cracovien. posz:  
namien. wladyslaviem. et plocensis. Qui ex humanis ces.  
Sit ultima aprilis Anno cristi 1718 (vius animam  
domini deus habeat



de Cayeta

Sacrae ecclesie Hieronymi Stephani de Cracovia.

Manuscript 232



Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and mostly illegible due to fading and the age of the paper. Some words are difficult to discern but appear to be arranged in several lines.



f Vlscus Seuerinus Illustrissimo Iohanni de Aragonia se commendat. Legimus  
 I. d. in antiquis & grecorum & romanorum monumentis: non nullos summo  
 & prestanti ingenio viros: qui adepta rerum cognitione: nequaquam se ad scribendi stu-  
 dium contulerunt: in quo iudicare perdifficile est: & in summam dubitationem res uocat  
 ob huiusmodi hominum excellentiam: utrum eorum consilia laudibus prosequenda uideantur:  
 in quibus ut ceteri silentio pretereant Socratem fuisse accepimus: cuius quanta fuerit scientia.  
 & omnium rerum prope diuinitas. uel hinc intelligi potest: quod secte fere philosophorum: qui eum  
 imsecuti sunt. ab ipso tanquam a fonte, uberrimo emanarunt. quid dicam quod eundem anti-  
 quitas ex oraculo appollinis sapientissimum iudicauit. Eiusmodi hominum instituta perpendenti  
 I. d. hanc imprimis secuti rationem uidentur: ut peruersi & praeue sentientis uulgi calumnias  
 effugerent quas uitandi illa uel sola ratio est. ne quid scribamus: quod ad iniquam & malignam  
 censuram aliquando uenturum certo scimus. Nam effugi aliter qui potest? Quod si in Socrate  
 tollerabile forte uideri potest: cui discipuli etiam sine scriptis gloriam pepererunt. in ceteris  
 tamen ( quorum minerva fuit crassior ) haud scio tale institutum dignum ne laude uideri de-  
 beat: qui quidem in eo quod caueant ne a petulantibus male audiant prudenter se habeant. in eo tamen  
 accusari possunt negligentia. ad quod homines excellentia quadam naturae natos esse nemo est qui  
 ignoret. hoc est enim: ut cum siue nature bonitate siue studio bonarum artium. aliquem ingeniorum  
 cultum consequantur. id totum & in praesentis etatis: & posteritatis usum conferat. quid dicam optio cuius  
 habendam esse glorie rationem: ad quam duce natura non turpiter inflamari consueuit? non parum: &  
 iure quidem. Nam cum mira sit hominis imbecillitas. fragilis. & caduca natura eadem magis ea nobis  
 parat admonemur: quae non temporis cursus. non annorum uolubilitas. & nulla possit denique uetustas  
 deleui. Hec considerati: & in utraque partem perpendenti Stephano de Cayeta de neapoli: Cuius  
 & pontifici iuris consulti: eorum sententia uisa est potior: & ratio imitanda quorum studium omne: in id  
 uel incumbit: ut aliqua exhibeant ex quibus: & praesentes & posterum fructum capiant non mediocrem:  
 Quod cum statuisset perobscura & difficilis eligendi ratio par priori ei denuo obiecta est: ut ea  
 scribenda susciperet: ubi non popularis aura: & uulgi fauor querebatur ut a plerisque ( pace dixerim )  
 fieri consueuit. sed bonorum approbatio: quos innocentia: & morum integritas commendat: unde non  
 praesentes & temporarii solum ( quibus etiam uacare non possunt ) sed immortales & perpetui fructus pete-  
 rent: hoc est ut praesentis quae ibi tractarentur uia & ratio expeditissima: non ad bene solum: sed etiam  
 ad beate uiuendum pararet: quod cum exequi statuisset: illa imprimis qua optima & instituto suo  
 digna ratio uisa est: ut de septem sacris describeret: in quibus rebus: si quid in se esset uirum: id totum deo proci-  
 nante conferret: scripsit igitur quantum suae uires tulerunt inferi dignitate rei ( quod de amico fateri non  
 pudet ) scripsisse eum praeterea non existimes: quae enim tantae & tam diuinae rei potest par oratione inueniri:  
 quae rei maiestate non succubabat. At ego pro mea in tantum hominum pietate: quam mecum familiariter com-  
 municari solitum est se id operi super praesentem: consulendum iudicari eternitati et immortalitati tanti operis:  
 quis eo inuito: et sepe repugnante: idque uel maxime prestari posse uisum est felicissimo et ingenio  
 summo impressionis inuento: ut eiusmodi operis uolumina cuius etiam tenuissimo parui possint  
 comparari: & si pariter uigilie & locubrationis eius alicui dicarentur. Cuius amplitudine & au-  
 toritate munite: tutius & liberior in manus hominum uenirent: quod ante omnia temporibus  
 nostris in tanta ingeniorum peruersitate curandum & prospiciendum uidetur: cuius simul & per-  
 sona digna esset cui accommodatissime scriberentur: uerum uolenti singulos & in utroque an-  
 xio tu solus omnium prestantissime domine occurristi. in quo michi ad arbitrium satisfactum in-  
 tellxi. quis enim est ( ut omnis seruilis assentatio absit ) quem auita aragonie gentis gloria non  
 solum eques sed sine controversia aeneas: est nam tibi antiquissimum regum stemma. & fortia facta patrum  
 series longissima rebus. per tot ducta uiros antiquae ab origine gentis. morum autem emendatorum: inte-  
 gritate: & uite sanctimoniam in te tantam esse omnes perspicunt ut ab me uere etate ad hoc tempus  
 summam de te religionis spe & supra etate constanter persistas. usque adeo ut non solum laudem:  
 sed admiratorum singularem apud omnes de te concitaueris. Quapropter prestantissime. d. nuper mea  
 opera de sacris editum opus dignum maxime praestantia tua accipe in quo absit putes me malle ingenium  
 laudem uedicari quod sub titulo amplitudinis & praestantiae tuae emittat. quod ut pro officio meo & in tantum uirum  
 pietate ne tantum operi super praesentem siue hominum. siue temporum inuidia interciderit. Vale eternum.

Etiam  
 quidam







## TABVLA.

Prohemium & de superscriptione.  
In prio notabili habet de romao pōtifice  
Secundo de epō & ipi⁹ dignitatis & cura  
Tercio de rubricis.

### AD TEXTVM.

- Primo. nota de hñibus apostulorum.
- Secdo. nota de petro & paulo & aplis.
- Tercio. nota de pronomine hic.
- Quarto de ethimologia & effectū hñis.
- Quinto. nota de oratione.
- Sexto. de papa scribente in singulari.
- Septio. nota de dictione scilicet.
- Octauo. de necessitate excusante.
- ix. q. papa qñq loq̃ cū fuerētia & d. zelo
- x. q. sacra scripta nō mētē & d. v. nllatē⁹
- xi. an mñionum soluat aliquo casu.
- xii. nota de dictione vnde.
- xiii. de deo de xpo de fide adoratione an  
gelis paradiso purgatorio & limbo.
- xiiii. de dyabolo antixpo inferno & iuda  
pilato & ultimo iuditio.
- xv. nota q. in necessitate etiam laici bap  
tizant & de verbo libere.
- xvi. nota aliqua de aīa & de dictōe ne
- xvii. no. de effectū baptismi.
- xviii. no. q. non sepatur matrimonium si  
superueniat cōpaternitas de dictōe id  
circo impune & ob.
- xix. no. de antiquis auctoribus
- xx. no. de prouerbijs plñ.

### COM MVNIA DE SACRA MENTIS INGENERE

Aligua in genere & an papa possit  
mutare zc.

- primo quero quid sit sacramentum & an  
sit de substantia intentio
- Secdo unde dicatur sacramentum
- Tercio de institutōe sacramentorum etiā  
legalium
- iiii. quero quot sunt sacramēta & que cō  
secrantur ul benedicuntur
- v. quero que sint sacramenta necessitatis
- vi. quero de effectū & caractere sacramē  
torum & an fuerunt in xpo.
- vii. quilibet tenetur recipere sacramēta  
etiam iuxta morez ecclesie
- viii. an existens in peccato recipiet uel  
ministret sacramēta
- ix. an sacramenta possint iterari etiam si  
supueniat constitutio uel resuscitetur

- x. si dubitetur an aliquis receperit sacm̃
  - xi. de ministris sacramentoꝝ & nō debēt  
uerba per plures diuidi
  - xii. an possint sacramenta post prandium  
ministrare uel in nocte
  - xiii. quod sacramentum sit excellentius al  
tero uel differat
  - xiiii. an aliquid sit de substantia in sacra  
mentis.
  - xv. si obmittitur aliquid substantiale in sa  
cramentis & licet quādoq. deficiat sa  
cramentum non tñ deficit fides
- ### PRIMVS. 4. DE SACRAMEN TO BAPTISMI.

- Primo q̃ro quid sit baptismus de ipsius  
forma actibus & simultanitate
- ii. quero quid si mutetur forma ut si dica  
tur in nomine xpi uel ihu uel noibus.
- iii. quero si baptizetur in nomine trinita  
tis uel dei uel simi.
- iiii. quero quid si baptizans profert uer  
ba corrupte uel sim.
- v. quid si mutetur lingua
- vi. si aliquid minuitur uel subtrahitur &  
de forma baptismi
- vii. quero si aliquid additur forme
- viii. quero si mutantur uerba forme
- ix. an pronomen. te. sit substantiale
- x. si per prius nomen non imponitur
- xi. si baptizans dubitat de forma q̃ utiē
- xii. si baptizans utitur uerbis tertie per  
sone & de mutatione forme
- xiii. si fiat transpositio forme
- xiiii. quero si fiat interruptio
- xv. q̃ro qñ fuit instituta forma baptismi
- xvi. quid si dicat non ego te baptizo.
- xvii. de materia baptismi & quid si non  
potest haberi
- xviii. quare fuit institutum in aqua & nō  
in alio liquore
- xix. quero si stilla aque tantuz tāgit bap  
tizatum & si aqua debeat esse bñdicta
- xx. an aqua sit sacramētū zc. et quid si pu  
er proicitur in puteum
- xxi. an baptismus aque possit suppleri in  
aliquo & de triplici baptismo
- xxii. de crismate baptismi
- xxiii. cui competat baptizare & de religi  
oso & si aliqua sint obmissa.
- xxiiii. de baptismo beati Iohā. baptiste



xxv. an baptismus tradi possit a malo mi-  
 nistro  
 xxvi. si sacerdos non uult baptizare nisi  
 precio dato  
 xxvii. si malus minister peccet baptizando  
 xxviii. an peccet suscipiens a malo minist<sup>o</sup>  
 xxix. an sit melior collatus a bono zc.  
 xxx. utrum angelus possit baptizare  
 xxxi. an mutus baptizet uel infans & de  
 penitentia presbiteri. zc.  
 xxxii. an in baptizante requiratur inten-  
 tio uel si sit ebrius uel si p iocū fiat  
 xxxiii. si baptizans erret zc.  
 xxxiiii. si plures possunt unum baptizare  
 & unus plures  
 xxxv. qui teneatur suscipere baptismū.  
 xxxvi. an puer in utero matris baptizet  
 xxxvii. si nascitur monstrum an baptizet  
 xxxviii. an in baptizando requiratur in-  
 tentio & si sit surdus & si.  
 xxxix. an in eo qui baptizari debet re-  
 quiratur fides & q respondeat  
 xl. quero an baptismus reiteretur & de  
 de pena iterātis  
 xli. quero an baptismus statim detur infi-  
 deli & de filius infidelium  
 xlii. si nō baptizatus fiat p̄biter ep̄s zc.  
 xliii. quo ad tempora baptismi  
 xliiii. si debet differri baptismus.  
 xlv. quo ad rituz & de immersione  
 xlvi. si alter mancus alter mut<sup>9</sup> uel si plu-  
 res baptizant  
 xlvii. quid significant sacramēta bap-  
 tismi & alius & d exorcismo & cathecismo.  
 xlviii. an infidelis possit fieri compater  
 xlix. de effectu baptismi & an adultus de-  
 beat primo penitere.  
 quinquagesimo. de fide accedētibus ad  
 baptismum  
 quinquagesimoprmo. si effectus baptismi  
 sit equalis in omnibus & de caractere  
 baptismi  
 liii. de forma baptizandi iurib<sup>9</sup> roborata  
 liii. in quo loco celebretur baptismus &  
 quid si rex uult interesse & quis prin-  
 ceps sit in hoc privilegiatus  
**DE SACRAMENTO CON-**  
**FIRMATIONIS PARA-**  
**GRAPHVS SECVNDVS.**  
 Primo quero an sit sacramentū necessitatē  
 ii. que sunt de substantia confirmatōis

iii. de forma confirmationis & de pāno  
 ligature  
 iiii. quis sit minister huius sacramenti eti-  
 am de cōmissione pape  
 v. an conferatur gratia in sacramento cō-  
 firmatōis  
 vi. quibus & in qua etate conferri deat  
 & ad cuius instantiam  
 vii. an iteretur & quid si dubitat & qd si  
 iteretur & de caractere  
 viii. an conferri & recipi debeat ante ci-  
 bum  
 ix. quo tempore & loco conferri possit  
 x. utrum aliquis debeat alium tenere ad  
 confirmanduz  
 xi. an consanguinei possint tenere uel con-  
 iuges  
 xii. q̄tum ad materiam crismatis  
 xiii. an hec olea possint alio tpe cōsecrari  
 xiiii. si oleū cōsecratum apponatur non  
 cōsecrato  
**DE SACRAMENTO ORDI-**  
**NIS PARAGRAPHVS TER-**  
**TIVS**  
 Primo q̄ro qd sit ordo & ip̄i diffinitō  
 ii. si prima tonsura sit ordo zc.  
 iii. an p̄la impositus sit ordo & q̄ unicū est  
 sacramentuz ordinis  
 iiii. quot sunt ordines & d q̄litate ip̄forū  
 v. si episcopatus sit ordo  
 vi. an contactus materialium sit de substā-  
 tia ordinationis  
 vii. si obmittitur traditio calicis uel ma-  
 nus impositio  
 viii. quid si obmittitur in ordine que sunt  
 de forma  
 ix. de solemnibus in consecrationibus uel or-  
 dinationibus  
 x. que sunt illa que non sunt de substantia  
 consecrationis uel ordinationis  
 xi. quero quo ad ministrū a quo cōferri de-  
 beat & si erretur  
 xii. quibus conferendi sint ordines uel nō  
 xiii. si conferatur clerico latino inter gre-  
 cos degenti  
 xiiii. an oēs qui ordinari nō debēt recipi-  
 ant ordinem si ordinentur  
 xv. nō tenetur ep̄s omnibus ordines pre-  
 sertim sacros exhibere  
 xvi. an conferri debeat illi qui aliquādo  
 insaniuit uel claudu uel muto uel surdo



xvii. an cōferatur non baptizato uel non confirmato.

xviii. an illiterat⁹ recipiat caracterem uel sacm si nō hēat miores uel perdat officia minorum zc.

xix. an coactus recipiat caractere.

xx. quib⁹ tpi⁹ debeant gferri ordine s

xxi. quādo benedicantur uel consecrētur epi abbates abbatissē & uirgines.

xxii. quare sacri in sabbato gferūt & de sabbato.

xxiii. si aliquo modo sacri possint cōferri in dominica.

xxiiii. si gferant sacri extra quatuor tpa.

xxv. de pena dantium & recipientium cōtra iuris dispositionem.

xxvi. si plures ordies possint simi gferri.

xxvii. d ritu ordiatiōis ut ipriat caracter

xxviii. si in quolibet ordine imprimatur caracter spiritualis.

xxix. an ordo fiteretur & quid si dubitet & an steturi test.

xxx. quero circa ordinationem sacerdotis & subdiaconi.

xxxi. qualiter faciēda sit ordinatio & de scrutinio & si episcopus excusetur.

xxxii. si sine examinatiōe ordinetur etiam in minoribus.

xxxiii. an crimina & defect⁹ debeāt dici per ordinandos.

xxxiiii. an cōferatur gracia in ordinib⁹.

xxxv. de potestate sacerdotali.

xxxvi. an ordo liber⁹ a fortuna pui⁹ & si.

xxxvii. an uotū castitatē sit ānexū ordini.

xxxviii. quot mōis ordinatō dī simoniaca

xxxix. in quo loco ordines conferantur.

xl. an clicatus prīs liberet filium a prāte

#### QUARTVS PARAGRA

#### PHVS DE SACRAMENTO

#### MATRIMONII.

Primo. quero quid sit matrimonium & in quibus differt a spirituali.

ii. unde dicatur mōniū & de sponsalib⁹.

iii. an sit sacm & de for & materia i⁹pius.

iiii. si in mōnio infundit & alit grā.

v. an mōniū fuerit institutū & per que uerba & an precipiatur.

vi. de cāis institutiōis mōnii & an peccet si ob fornicationem.

vii. an ualeat si ob secundarias causas fiat & de fine matrimonii.

viii. quot sunt bona mōnii.

ix. si intentio contrarietur essentie uel bonis mōnii.

x. si intentio non habēdi prolem excludat matrimonium.

xi. an intentio ducēdi aliam uxorem excludat matrimonium.

xii. an fuerit uezz mōniū inter mariā & ioseph & de robāne euāgelista.

xiii. dīa inter legitimū mōniū & ratū

xiiii. de effectu mōnii & de copula.

xv. que sit etas apta in matrimonio ut ualeat ex tunc.

xvi. si impubes gtrahat an per tēpis cursum qualescat zc. & de reclamatione.

xvii. an furiosus contrahat.

xviii. an ebrius contrahat mōnium

xix. an gtrahat per pcuratōrē mōniū

xx. an inter absentes & q requiritur expressio consensus.

xxi. generaliter qui possint mōnium gtrahere & de pbrīs.

xxii. qñ qd bis gtrahit cū q erit mōster

xxiii. quomodo & quibus uerbis contrahatur etiam si ex interuallo rīdeat

xxiiii. an de cōsensu per signa possit apparere absq vbis etiam si non determinate ad unam.

xxv. si iuramentū addit ad sponsalia.

xxvi. de mōi psumpto & q aliud in qscia

xxvii. an in ducat ex subarratiōe uel p iocū

xxviii. si psumat mōnium ex cohabitatiōe ipsorum.

xxix. de ordine interrogādi gtrahentes

xxx. si gtrahēs utatur vbo uolo uel uerbis dubiis.

xxxi. si dicat q semp. pvidebo tibi uerbis futuri temporis.

xxxii. si utat vbo nō ditto uel uolo i placz

xxxiii. qd si dicat non dimittaz te quousq terra zc.

xxxiiii. si dicerz bibam⁹ noīe mōnii.

xxxv. quid si dicat pmitto q ducam te & decetero.

xxxvi. si dicat iuro q habebō te p legitima uxore.

xxxvii. si dicat q nūq hēbo aliā nisi te

xxxviii. qd si tertia plōa loqē gtrahētib⁹

xxxix. si un⁹ loquit grece alter latine.

xl. si un⁹ possit cū pib⁹ gtrahēt mōm

xli. si spōlus ducat ad domum sponse.

matrimoniū maria &  
ioseph de s pbrām

qui p mō gtrahēt mōm

de psumpto mōm



*clandestine*

*conditio*

*qui admittit ad accusatorem*

xxxxii. an contrahatur absq; sponsalibus  
si de intentione constat.

xxxxiii. q; osensus requat ad mrimonium.

xxxxiiii. utq; osensus ad tēp<sup>9</sup> faciat ma-  
trimonium etiam ex dispensatōe pape

xxxxv. si qtrahatur clādestine absq; solē-  
nitatibus.

xxxxvi. an ualeat qtractū qtra intētoez.

xlvi. si hūit aīum tūm extorqendi coplam

xlvi. quid si ptestet q non animo contra-  
hendi zc.

xlvi. qn contrahitur matrimoniū sub cō-  
dicione modo demonstratōe & simili.

l. si dicat si patri meo placuerit & d si hūb<sup>9</sup>

li. qd si dicat cōtraho si papa dispēsaue-  
rit et de pactis appositis zc.

lii. si dicitur si pmiseris coitum & quid si  
postea sequatur copia carnalis.

lii. qd si dico si te uirgēz iueniaz & non.  
reperiatur uirgo

liii. quid si contrahat sub modo uī demō-  
stratione i causa i cū des centū.

lv. si dicam accipiam uel dabo tibi cētū &  
sequitur copula.

lvi. si cōtrahat spōsalia p pmissiones ne-  
gatiuas & sequit copula

lvii. si contrahatur sponsalia differēdo i tē-  
p<sup>9</sup> & sequatur copula.

lviii. qd si post sponsalia qditionalia qtra-  
bit de presenti cū alia.

lix. qrit quo ad debitū giugale reddēdū.

lx. an sit pām obmitter solēnitates i mri-  
monio

lxi. q admittant ad accusationē mrimoni.

lxii. qn denūciat ipedimētū mrimoni uel  
de eo inquitur.

lxiii. si quis tacuit tpōre mrimoni an mo-  
do possit denūciare uī accusare.

lxiiii. qliter pcedat in causa accusationis  
mrimoni & q; sit iudex in ea.

lxv. q pollint esse testes in cā mrimoniali

lxvi. q; accuset matrimoniū ad diuorciū  
ppter adulteriū & de diuorcio.

lxvii. qliter accuset ad diuorciū & de ma-  
teria repudiū.

lxviii. a propter adulteriū uī alius casib<sup>9</sup>  
coniunx giugē dimittere possit.

lxix. si vir polluit aliquam contra naturā  
an possit dimitti

lxx. quid si cum uxore vir ipse tale quid  
eer t.

lxxi. qd si alter giugū se ipm polluit

lxxii. an propter solam intentionem adul-  
teradi dimittatur.

lxxiii. an uir teneatur uxorem adulter am-  
omnimodo dittere.

lxxiiii. an uir possit adulteram propria  
auctoritate dimittere.

lxxv. in quibus casibus non potest dimit-  
tere uel non teneatur dimittere.

lxxvi. de effectu resultante ex sententia  
diuorcii.

lxxvii. an steet confessioni coniugum saltez  
quo ad thorū.

lxxviii. si vir dimissa adultera ingreditur  
monasterium an reuocetur.

lxxix. qd si adultera ingreditur an possit  
reuocari per uirum.

lxxx. si post sententiā diuorcii & cetera cō-  
stat male sententiātū qtra mrimoniū.

lxxxi. si post sententiam diuorcii alter ad-  
ulteretur an possit repeti

lxxxii. an uir et uxor equaliter peccent  
adulterando.

lxxxiii. an post separationem vir possit  
adulteram inuitam reconciliare.

lxxxiiii. an occultus adulter accuset adul-  
terā manifeste sine peccato.

lxxxv. si adultera post penitentiam repel-  
lat uirum acculantem.

lxxxvi. si alter fornicet carnaliter alter  
spiritualiter an compensetur

lxxxvii. an propter alia crimina possit  
coniunx dimitti.

lxxxviii. quomodo proceditur qn aliq; peti-  
tutur ut coniunx petitorio.

lxxxix. quid si agitur possessorio & peti-  
tutur restitutio coniugis.

xc. an mulier sponte discedens petat resti-  
tutionem uiri.

xc. si impetrus negat matrimonium quis  
habebit probare

xcii. si post diuorcium repeti possit sacer-  
dos factus.

xciii. si religiosus petitur ut giux & fateet

xciiii. ad que restituatur cōiunx spoliatus

xcv. de libello in petitorio cōtra coniugē  
& q pba<sup>o</sup> rgrat & ā dferat iuramētū

xcvi. si unus plene pbat p mrimonio alter  
contra quid fiēdum.

xcvii. si una a duobus ut coniunx impetiet  
& pariter probatur uel econtra



xcvi. a supinducta possit se opponere i ca  
 xcix. d. offi. & potestate epi i cais matri  
 monialibus  
 c. de fauoribus cae matrimonialis.  
 ci. an pcedatur cōtra cōiugatu3 abntem  
 cii. de impedimētis mōniorum in cōi  
 ciii. que impediāt mōniū iam cōtractum  
 & dirimunt etiam religio.  
 ciiii. que impediunt mōnium cōtrahēdū.  
 cv. si cōsuetudo impedire possit matrimo  
 nium contrahendum.  
 cvi. utqz litis pēdentia impediāt mōniū  
 cvii. an contra impedimentum obstat cur  
 sus temporis.  
 cviii. an impedimenta legalia obstant de  
 iure canonico.  
 cix. quero an ppter impedimentum liceat  
 auctoritate propria discedere.  
 cx. quid agendum si doctores dissident cir  
 ca impedimentum mōnium.  
 cxii. si ecclesia precipit alicui cohabitare  
 & illius coniciā aliud dictet.  
 cxiii. qualiter ante matrimonium sit inqui  
 rendum de impedimentis.  
 cxiiii. an quis teneatur credere dicenti im  
 pedimentum subesse.  
 cxv. an peccet insinuans impedimentum  
 cxvi. si impedimēta p papam tolli possint  
 cxvii. de impedimento ei roris perione  
 cxviii. qd si dicat se esse filiū regis uel filia  
 cxviiii. de errore conditionis.  
 cxix. quid si gtrahens ipse sit seruus  
 cxx. an error conditionis libertine impe  
 diat matrimonium.  
 cxxi. si ualeat matrimonium superueniente  
 libertate uel domino contradicente  
 cxxii. quid si post contractum mōniū cō  
 traxit cum alio sciente gditionem eius.  
 cxxiii. si cōtraxit cū filia sui & libere zc.  
 cxxiiii. si libera gtraxit cum seruo & po  
 stea nihilomin⁹ contentatur.  
 cxxv. an debitū deat reddi pēdēte lite zc.  
 cxxvi. d. impedimēto uoti an impediāt mōm  
 cxxvii. de uoto simplici & quō ipedit zc.  
 cxxviii. quid rīdendum cum simpliciter  
 uouens petit cōsiliū zc.  
 cxxix. an ecclesia potuit statuere de conti  
 nentia & etiam dispensare in cōtrariū.  
 cxxx. de impedimēto cognatōis carnalis  
 cxxxi. quō cōputat⁹ grad⁹ cōsanguinitat⁹.  
 cxxxii. usqz ad quē phibet & nō v3 mōm

cxxxiii. an etiā fornicari sifr. phibeantur  
 cxxxiiii. si obtineat dispensa⁹ sup hīs zc.  
 cxxxv. de impedimēto ggnatōis spūalis  
 cxxxvi. inter q̄s psonas cōtrahitur cognatō  
 tio spūalis.  
 cxxxvii. a pcedat ad nepotes & ulteriores  
 cxxxviii. si licz contrahet cum sorore filie  
 spiritualis & similib⁹  
 cxxxviiii. Si pater potest contrahere cum  
 filiola filii sui & de similib⁹  
 cxli. an plures possint suscipere & de si.  
 cxlii. si qs baptizat uel tenet ppiū filium  
 cxliii. an possit quis habere duas gmes  
 successive in uxores  
 cxliiii. si gtrahat gpm̄tas cū fornicaria.  
 cxliiiii. an laicus suscipiens uel baptizans  
 cum ea contrahat  
 cxlv. utru3 filii duoz gpm̄z sūt copulēt  
 cxlvi. an suscipiendo de manib⁹ baptizat⁹  
 contrahatur  
 cxlvii. si aliquis fingit se esse patrini zc.  
 cxlviii. an potest contrahi per pcuratōrē  
 cxlix. si ipse pcurator efficiat compater.  
 cl. si in plurib⁹ actibus ples pmi fgrat  
 cli. an nō baptizat⁹ possit suscipere d. bap  
 clii. si religiosus possit fieri patrini.  
 cliii. de impedimento cognationis legalis  
 q̄ reuocari deberet zc.  
 cliiii. si adoptiu⁹ contrahet possit cūz ille  
 gitima uxore.  
 clv. quid de adoptio q̄ nō transit in ptatez  
 clvi. si adoptiu⁹ gtrahat cū soror legitia.  
 clvii. an due persone adoptate possint con  
 trahere inter se.  
 clviii. a gtrahat ggnat⁹ iter prēz adoptatē  
 clix. de impedimento criminis & si cogno  
 uit consanguineam uxoris.  
 clx. que crimina dirimant matrimonium  
 presertim de machinatione.  
 clxi. quid si solum pmitit ducet in uxore.  
 clxii. si occidatur maritus non eo animo ut  
 uxorem habeat.  
 clxiii. quid si mandauit interfici zc.  
 clxiiii. quid si contrahit de facto zc. & an  
 tenetur ei dicef zc.  
 clxv. quid si mortua prima ducat tertiam  
 uel cognoscat zc.  
 clxvi. si uxor uiuēte gtraxit & concubuit  
 cum pluribus.  
 clxvii. quā alter intelligatur infcia zc.  
 clxviii. an liceat occidere uxore adulterā

an licet amare uxore  
 adulterā



*Imparitas cultus*

clxix. de impedimento disparis cult<sup>9</sup>  
clxx. si iter infideles possit esse m<sup>r</sup>ioniu.  
clxxi. an quer<sup>9</sup> possit r<sup>m</sup>anere cū infideli  
clxxii. si infideles q<sup>r</sup>traxerāt cū glāguineis  
clxxiii. si infidel quer<sup>9</sup> hēat ples uxores.  
clxxiiii. quid si spudiata prima uxore ali  
am ducat & conuertatur.

clxxv. quid si ipsa conuerti noluerit  
clxxvi. ā liceat q<sup>r</sup>so emitter uotū q<sup>r</sup>inētie  
clxxvii. ā dari pōt teri<sup>9</sup> i infideli ad q<sup>r</sup>tedū  
clxxviii. si alter iugum cōuertat quem  
sequatur proles

clxxix. si alter coniugum fidelium labitur  
in infidelitatem

clxxx. quid si catholicus contrahat cuz be  
retica baptizata

clxxxi. si infidelis unius ritus contrahat  
cum infideli alterius ritus

clxxxii. de impedimento uiolentie

clxxxiii. an coactio impediāt matrimoniū

clxxxiiii. si ppter piculum patris mulier  
cōtrahat matrimonium.

clxxxv. an m<sup>r</sup>ionium metu q<sup>r</sup>tractum tēat  
clxxxvi. corā quo habeat m<sup>r</sup> reclamare  
de metu

clxxxvii. si in captiuitate q<sup>r</sup>trahit m<sup>r</sup>ioniu

clxxxviii. si post metū m<sup>r</sup> trahit moram  
cum marito.

clxxxix. qd si postea cognoscitur carnali  
ter an perficiatur.

cxc. quid si post consensum coactum appo  
nitur iuramentum.

cxc. si saltem ex parte cogentis sit matri  
monium & an claudicet

cxcii. si filia possit dicere per metum p<sup>r</sup>is  
contraxisse & de iusto metu.

cxciii. circa impedimētū ordinis an impe  
diat contrahere matrimonium.

cxciiii. quo iure constituti in sacris nō pos  
sint contrahere matrimonium.

cxcv. an ordo possit supuenire m<sup>r</sup>imonio.

cxcvi. an pb<sup>r</sup> depositus possit contrahere  
matrimonium uel simoniacus

cxcvii. si maritus sacrum ordinem recipit  
& moritur uxor zc.

cxcviii. de impedimēto ligatōis ad alium  
coniugem.

cxcix. si credit uirum mortuum & q<sup>r</sup>trahit  
cum alio.

cc. qd si contrahat putās uirum uiuere qui  
mortuus est.

cci. si uir iuit ad lōginq<sup>m</sup> regionem zc.

ccii. si alter fecit p<sup>r</sup> q<sup>r</sup>fessioez sed p<sup>r</sup> papam  
dispensatur.

cciii. ā impedimento iustitie publice hōestate

cciiii. de effectu huius impedimenti

ccv. an surgat hic impedimētū iter affines.

ccvi. si de iur<sup>e</sup> spōsalia non tenuerunt

ccvii. si p<sup>r</sup>o contraxit sponsalia cum consan  
guinea prime.

ccviii. si pendente conditione cōtrahat cū  
alia consanguinea prime.

ccix. quid si infantes u<sup>l</sup> parentes pro eis  
contrahunt sponsalia

ccx. si pubes et ipubes i duo ipuberes cō  
traxerunt.

ccxi. ā ex spōsalib<sup>9</sup> parētū filii obligētur

ccxii. circa impedimētū affinitatis

ccxiii. qui sint affines in quo gradu prohi  
beāt<sup>r</sup> contrahere

ccxiv. si postea potest contrahere cū affi  
nibus secundo genere affinitatis

ccxv. si moritur persona qua mediante fu  
it cōtracta affinitas.

ccxvi. de extraordinaria pollutione & an  
requiratur seminum commixtio.

ccxvii. si q<sup>r</sup>gnoscat glanguinea in v<sup>o</sup> gradu  
ccxviii. de impotētia coeundi

ccxix. quot sunt species impotētie  
ccxx. v<sup>l</sup> trū naturalis impediāt m<sup>r</sup>imoniū.

ccxxi. q<sup>r</sup> dicat<sup>r</sup> uerū iudiciū ad separādū.

ccxxii. de modo separandi per sententiā  
ccxxiii. qd si nō sit omnino frigidus

ccxxiiii. qd si mulier dicat uirū ipotētem  
propter defectum mēbri.

ccxxv. qd si cuz corrupta copulari pōt  
ccxxvi. qd si mouet ad pulcrā & nō ad t<sup>r</sup>pē

ccxxvii. si sciēter cōtrahit cū sit inept<sup>9</sup>  
ccxxviii. si sciēter contrahit cum arta.

ccxxix. ā artatio m<sup>r</sup>ieris sit sp<sup>r</sup> impedimētū  
ccxxx. quō q<sup>r</sup>stabit q<sup>r</sup> sepata ap<sup>r</sup>i<sup>o</sup> sit apta

ccxxxi. qd fiet si reddita cōgnosci nō pōt  
ccxxxii. si arta p<sup>r</sup> icisionem fieri pōt apta.

ccxxxiii. si ē arta vni et apta alteri.

ccxxxiiii. circa impedimētū coeūdi accūta<sup>r</sup>  
ccxxxv. si post triennium et diuorcium re  
deat potentia.

ccxxxvi. an maleficium p<sup>r</sup> aliud maleficiū  
tollī possit

ccxxxvii. generaliter quando propter ta  
lia impedimenta separentur

ccxxxviii. circa impedimētū iterdicti ecclia

*De imp<sup>e</sup> m<sup>r</sup>istie  
p<sup>r</sup> hōestate*

*pollutio*

*impotentia*

*maleficium*

*impedim<sup>tu</sup> interdicti*

*uoluntate et metu*

*impedimētū ordinis*

*de impedito legationis*



ccxxxix. circa impedimentum feriarum

ccxl. quid de octauis ipsorum temporum.

### QVINTVS PARAGRAPHVS DE PENITENTIA.

Primo. quomodo accipitur penitentia

ii. qd est pñia & qd si nō gterit confitens

iii. an d quolibz pctō possit agi penitētia.

iiii. an d quolibz pctō rgrat ppetua pñia

v. si uer penitēs possit p ea peccat mōrte

vi. quot sunt actiones penitentie

vii. si añ baptismū requirat pñia.

viii. an pñia tollat totū peccatū & que &

quotuplex sit pñia peccati

ix. quot sunt species penitentie.

x. que sunt partes penitentie.

xi. utrum peccata dimissa p recidiuū rede  
ant per ingratitudinem

xii. si rgrat pñia de gmissis ignorāter.

xiii. an regrat de peccatis oblitis.

xiiii. si requirit de peccato originali & in  
de etiam de adam & eua.

xv. an in fine uite possit quis penitere.

xvi. qd sit sacm in penitētia & non exigat  
simultanitas in ea

xvii. quid sit contritio.

xviii. in quo differt gtritio & attri°.

xix. si regrit gtritio de quolibet mortali

xx. an rgrat spāl gtri° d quolibz pctō

xxi. que sunt cāe inductie contritionis

xxii. si dolor gtritōis deat esse sensibil zc

xxiii. an gtritio possit esse nimia.

xxiiii. si i ea rgrat maior dolor d uno pec  
cato quam de alio.

xxv. an p remissioz debeat esse contritio

xxvi. de qlitate doloris huiusmōi gtritōis

xxvii. si pcti remissio sit effect⁹ gtritōis.

xxviii. utrū gtritio tollat totum reatum.

xxix. an sola cōtritōe rmittat peccatum.

xxx. si semp sufficiat contritio.

xxxi. qd sit cōfessio & de ipsius effectū &  
institutione

xxxii. que sint cōditiones confessionis.

xxxiii. qualiter penitens se coram confes  
sore habere debeat & de iubileo

xxxiiii. si quis confiteat absq contritione  
& caritate & an iteretur.

xxxv. a liceat aliā psoaz i aliā pctā dicer

xxxvi. si i cōfessionem diuidere pluribus  
sacerdotibus.

xxxvii. an liceat cōfiteri per aliam perso  
nam uel scripturaz & si.

xxxviii. si sacerdos iterroget penitentem

xxxix. utz liceat dicere pctā que nō gsit

xxxx. an requiratur spāl uel sufficiat ge  
neralis confessio.

xxxxi. si sit gfitēdū d pctō d quo dubitat

xlii. a rgrat gressio de pctis añ baptismū

xliii. si rquirat confessio d pctis per igno  
rantiam commissis zc.

xliiii. que rtrahunt peccatorē a cōfessioe.

xlv. quib⁹ psuasionib⁹ iducatur pctōr ad  
confitēdum.

xlvi. an sit simonia dā licētiā alteri con  
fitendi pro pecunia

xlvii. an cōfessio sit de iure diuino zc.

xlviii. an greci tēant ad confessionem.

xlix. si pp pōt dispēsar qd aliqs nō gfitēat

i. utz hō tēat statī cum peccat confiteri.

li. quo tpor añ confiteri debeamus

lii. an singulis añs confiteri teneamur

liii. si gfiti⁹ sei i āno lucre indulgentias.

liiii. in quib⁹ cāib⁹ tētur quis confiteri

lv. si ppter nouū pctm quis rōfiteri tēat

lvi. quid de peccatis manifestis.

lvii. an tēat cōfiteri uēalia & qñ dicatur  
mortale

lviii. an possit celebrari cum uenialibus.

lix. p que rmittant pctā uenialia.

lx. an tēamur cōfiteri circūstātijs pctōz

lxi. quotēis. qd ellē deat ut ad gressionez  
obligetur.

lxii. qui obligantur ad confessionem.

lxiii. an cathecumin⁹ tēatur confiteri.

lxiiii. si hermafrodita tēatur confiteri.

lxv. an propter pñiam iniunctam excuset  
non seruando hoc preceptum

lxvi. qd pctā mortalia phibēt etiā p leges

lxvii. quō dyabo⁹ decipit peccatores

lxviii. quot modis pctōres se excusant a  
peccatis

lxix. de pctis & diuersitate ipsōz.

lxx. an delecta° zc. sit pctm mortale.

lxxi. de cōpatōe diuersōz peccatorū.

lxxii. que peccata cōmittant in patrē uel  
filium uel spiritum sanctum.

lxxiii. cui sit confitendum. s. sacerdoti.

lxxiiii. an meliori sacerdoti sit confitendū

lxxv. qre cōfitemur homini.

lxxvi. cui sacerdoti sit confitendum

lxxvii. quis dicatur proprius sacerdos.

lxxviii. quid sit cura animarum.

lxxix. an ex sola institutione parrochialis



possit audire confessiones .  
 lxxx. quis dicatur parochianus alicuius  
 lxxxi. ppr<sup>9</sup> sacerdos possit ubiq<sup>3</sup> supdi  
 tum audire  
 lxxxii. an audientia confessionum possit  
 alteri committi  
 lxxxiii. si confessus privilegiato teneatur  
 nichilominus confiteri parochiali  
 lxxxiiii. in quibus casibus potest quis con  
 fiteri non suo parochia  
 lxxxv. an romipete uatores & similes cō  
 fiteri possint non parochiali  
 lxxxvi. quid de scolarib<sup>9</sup> & aliis incolis  
 annalibus  
 lxxxvii. si peregrinans potest absolui in  
 peregrinatione  
 lxxxviii. an un<sup>9</sup> sacerdos pōt aliū audire  
 lxxxix. si debeat confiteri laico  
 xc. an liceat inccitate q̄fiteri hōtico uī si.  
 xci. si parochialis debeat credere subito  
 didicēti se confessum  
 xcii. utrum predicatoribus & similibus  
 liceat confessiones audire  
 xciii. que possit iusta esse causa q̄ non con  
 fiteatur parochiali suo  
 xciiii. cui cōfiteri debeant curiales  
 xcvi. cui debeant q̄fiteri p̄lati & d̄ potesta  
 te confessorum eorundem zc  
 xcvi. cui dēant q̄fiteri r̄ges & dñi barones  
 xcvi. si pro parte anni quis stat i una par  
 rochia & pro parte in alia  
 xcvi. si consuetudine possit induci ut alie  
 no sacerdoti confiteatur  
 xcix. si ep̄us possit eligere d̄v̄s q̄fessores  
 c. quid si q̄fiteatur parochiali putatiuo  
 ci. utrū officialis ep̄isopi habeat potesta  
 tem in p̄n̄is uel capim sede uacante  
 cii. quis dicatur proprius sacerdos ad dā  
 dam licentiam  
 ciii. si licētia obineri nō pōt zc. qd̄ fiēdū  
 ciui. ā i petēdo licētiā dēat exprimi causa  
 cv. si t̄lis licētia debeat sponte concedi  
 cvi. ā licētia parroge i t̄p̄is successōz  
 cvii. qñ icurrat penā nō q̄fites sei i anno  
 cviii. qd̄ ueiat interdicto ingressu ecc̄ie  
 cix. an hec pena ingressu ecc̄ie sit ipso iure  
 cx. an carentia sepulture sit ipso iure  
 cx. quid includit in denegatiōe sepultu  
 cxii. an ignorans hoc statim puniatur uel  
 excusetur a tanto zc  
 cxiii. que esse debeant in sacerdote zc.

cxiiii. a quibus non absoluit simplex sacer  
 dos sed sint episcopales casus  
 cxv. si incest<sup>9</sup> sp̄ualis sit cas<sup>9</sup> episcopalis  
 cxvi. si episcopus committit uices suas ā ta  
 lis possit in episcopalibus  
 cxvii. quid fiendum cum sacerdos d̄ aliqui  
 bus soluere non potest  
 cxviii. si unus sacerdos potest audire & ali<sup>9</sup>  
 absolueret  
 cxix. utrū sacerdos possit absolueret illam  
 cum qua peccauit  
 cxx. si sacerdos oriētal̄is audiat uxore suā  
 cxxi. si confessor non credit illum factuz  
 penitentiam zc. an exigit iuramentum  
 cxxii. ā t̄riat penitēti r̄ducer ad memoriaz  
 cxxiii. si q̄fessor t̄r̄ i aliq<sup>o</sup> peitēti t̄e<sup>9</sup> tra  
 cxxiiii. si sacerdos hēt aliquos parochia  
 nos surdos cecos & similes  
 cxxv. quid agendum cuz uidet parochia  
 nos publice peccare  
 cxxvi. si licet specificare personam cum q̄  
 peccatum est  
 cxxvii. d̄ interrogatiōib<sup>9</sup> faciēdis i cōf̄ss̄i  
 cxxviii. si occ̄rat q̄fessori dubiū qd̄ faciet  
 cxxix. an absolū p̄cedat iūctiōez p̄n̄ie  
 cxxx. de nō & utrūq<sup>9</sup> absolutiōis a p̄ctis  
 cxxxi. quid sit culpa & quid sit pena  
 cxxxii. an absoluat h̄is m̄a ablata  
 cxxxiii. q̄ p̄n̄ia p̄ singnlis p̄ctis sit iūgēda  
 cxxxiiii. de arbitrio sacerdot̄ i iponendo  
 penitentiā  
 cxxxv. si penitens completa penitentia sit  
 totaliter absolutus  
 cxxxvi. quādo sacerdos iniungit & om̄ia  
 bona que feceris  
 cxxxvii. si sacerdos potest commutare pe  
 nitentiā quam iniunxit  
 cxxxviii. an sacerdos relaxet penitentiā  
 a superiori iniunctā  
 cxxxix. si qs nō uult subire on<sup>9</sup> penitētiā  
 cxi. utrū pena mort̄ diminuat de p̄n̄id  
 cxli. de penitentia publica & solemni  
 cxlii. quid sit satisfactio & an necessario in  
 iungi oporteat  
 cxlii. si pōt satisfacc̄ de uno peccato t̄m  
 cxliiii. ā satisfactio fieri pōt p̄ opa p̄alia  
 cxlv. in quibus opib<sup>9</sup> colistit satisfactio  
 cxlvi. si flagella h̄y m̄di sit satisfactoria  
 cxlvii. quid sit magis satisfactorium ieiuni  
 um elemosina uel oratio  
 cxlviii. si restitū sit p̄s satisfactoris



cxlix. an unus possit satisfacere p alio  
cl. utz unu<sup>9</sup> pōt satisfacere pro mortuo  
cli. si potest digne satisfieri deo p pñiam  
clii. an iterari debeat satisfactō cōpleta in  
mortali.

cliii. utrū satisfactio fiat per opera extra  
caritatem facta

cliiii. ad qd ualēt opa fctā extra caritatē.

clv. utz sacerdos i oī cāu tñt celat<sup>9</sup> gressi.

clvi. si sit celādū malū futuz scitū i cōfessi.

clvii. etiā si sacerdos audiēs gressi. tñt celat<sup>9</sup>

clviii. si hētur aliqd sub sigillo secreti

clix. si reuelat sacerdoti credita dōbita et si.

clx. an cogi possit testificari sacerdos zc.

clxi. ā licet reuelat si sciat etiā extra gressi.

clxii. si confessor reuelat peccatum in con  
fessione scitum an probet

clxiii. si abbas sciuit p cōfessionem pec  
catum sui prioris

clxiv. an penitēs si r tēatur ad celanduz

clxv. ad q se extēdat sigillum confessionis

clxvi. an bōa opa i gressiōe scita dici possit

clxvii. si scit i gressiōe pollu<sup>9</sup> ecclesie zc

clxviii. si subdit<sup>9</sup> uenit ad episcopum pec  
cata sua dicens

clxix. an confessio possit reuelari de uolun  
tate confitent<sup>is</sup>

clxx. si confessor indiget consilio an possit  
nominare personam

clxxi. que sit pēa reuelant<sup>is</sup> confessionem

clxxii. quomodo probabitur crimē fuisse  
dictum in cōfessione

#### SEXTVS. 4. DE SACRAMEN TO EUCHARISTIE.

Primo. quero an sit sacramentum & quā  
eucharistia appellatur.

ii. an sit unum sacramentum uel plura.

iii. que sit forma eucharistie & quādo con  
fecit xps & nos & cuius uirtutis.

iiii. quid demōstret p hoc pnomē hoc

v. si in cōsecratione corporis sit sanguis et  
ecōtra et an p sola vba forme cōficiat<sup>9</sup>

vi. ā ante rēurrectionē potuisset cōfēc<sup>9</sup> et  
de corpore tunc consecrato

vii. si forē aliqd addit uel minuit uel mutet<sup>9</sup>

viii. qualiter sit xps in hoc sacro & quā  
diu sit et de similibus.

ix. de mirabilibus sacramenti que per ra  
tionem pbari non possunt

x. si xps corporaliter uidri possit i h<sup>o</sup> sacro

xi. qd agēduz si sic appeat in alia specie.

xii. qua consideratione dicat corpus cristi  
confici per sacerdotem

xiii. an sacramentum eucharistie sit maius  
aliis et quid sit res in eo

xiiii. an istud sacmentū fuit prefiguratū  
et de melchisedech.

xv. quā corp<sup>9</sup> cristi appllr corp<sup>9</sup> spūale

xvi. si fugiēs ad corpus cristi gaudeat in  
munitate.

xvii. an possit sacerdos q̄tamcūq; materiā  
gsecrare uel ad ueneficia.

xviii. an gsecrentur oblite hostie in altari  
uel unum in pede calicis.

xviiii. quid de accidentibus paniszc.

xx. de materia eucharistie

xxi. de conuersione spēz in eucharistiam

xxii. de quo pane gfici debz et an d pasta

xxiii. quid de lolio zc.

xxiiii. an de pane de spelta uel farre

xxv. si grana alterius gr̄is admisceantur

xxvi. quid si panis fiat de aqua rosacea

xxvii. si hostia incipiebat corrumpi

xxviii. ā gfici possit i fermta<sup>9</sup> et d grecis

xxviiii. d quo uino gfici possit et an i uaso  
ligneo uel uitreo

xxx. utz gficiat<sup>9</sup> i aceto uel alio malo uino

xxxi. si gficiat<sup>9</sup> i agresta uel uino turbato

xxxii. ā gficiat<sup>9</sup> d nectār uio cocto greco.

xxxiii. an de musto aquatena botro uuaaz

xxxiiii. utz aq̄ deat nccio appoi uio i nō

xxxv. quare aqua miscetur uino

xxxvi. q̄tum de aqua apponi debeant

xxxvii. si apponat<sup>9</sup> uino aqua rosacea

xxxviii. qd si appōeret aq̄ i lolio uini

xxxviiii. qd fiendū i tris ubi nō est unum

xxxx. an in eucharistia possit aliqs liquor  
permisceri

xxxxi. q̄ rquirat<sup>9</sup> ad substantiā huius sacri.

xli. quid si nō intendat spāliter conficere

xlii. cuius uirtute gficiat<sup>9</sup> hoc sacramentum

xliii. qd possit sacm eucharistie cōficere

xlii. an h̄ticus excoīcatus zc. gficiant

xlii. si plures sacerdotes possint eāder  
hostiam consecrare

xlii. quis sit dispensator

xliii. an possit partem hostie uel aliquas  
ex aliquibus consecrare

xliiii. si sacerdos gsecrās debet sp sūmer<sup>9</sup>

l. an uno sacerdote deficiēte i missa zc

li. si sacerdos p̄cipit unū nō esse i calice

lii. qd si nō rēcordat<sup>9</sup> se dixisse oīa vba conse  
crationis.

lii. si hostia labitur in calicez & q̄ potest  
digito reduci ad labium calicis.

liii. quid si aduertit hostiam non esse tri



viceam uel huiusmodi.  
 lv. si musca i aranea i calicez ceciderit.  
 lvi. an eucharistia possit conseruari.  
 lvii. quid significant diuisiones hostie &  
 manducatur etiam indiuisa.  
 lviii. si stilla sanguinis extra ceciderit an  
 sit pnia arbitraria.  
 lix. qd si eucharistia uomit i ab aiali snt.  
 lx. si recordatur sacerdos qd sit excōicat⁹  
 uel in mortali & qd non simulet.  
 lxi. a sit pceptū sacerdotib⁹ cotidie cele.  
 lxii. quid dicat missa & de ipsa missa.  
 lxiii. d ordiatōe & ptrib⁹ misse & d canōe  
 lxiiii. qre vba canonis dicunt secrete.  
 lxv. quare missa cotidie celebratur in ec  
 clesia & quid sit tipum.  
 lxvi. ad quid nobis pdest memoria passi  
 onis xpī & de cruce.  
 lxvii. quare dat pax i missa & d ipa pace  
 & osculo.  
 lxviii. de effectu sumptionis eucharistie.  
 lxix. an uēia'ia i pediat effectū eucharistie  
 lxx. si p eucharistiā deleāt uenialia  
 lxxi. an deleantur mortalia.  
 lxxii. quis tñatur cōicare & an statim p⁹  
 confessionem & de pena zc.  
 lxxiii. an cū gscia peccati quis possit cōica  
 re & de cōiecturis bone cōscie.  
 lxxiiii. si uolēt cōicā sola cōtri⁹ sufficiat.  
 lxxv. an peccator possit aspicere uel täge  
 re eucharistiam.  
 lxxvi. utz qlibz cōicās sumat utrāq spēz  
 lxxvii. de cautela & fuerētia cōicantis  
 lxxviii. quā xp̄s tradidit sacramentū p⁹  
 cenam & ita tarde.  
 lxxix. quare xp̄s sumpsit seipsum & non  
 potest dici de ytas sumitur zc.  
 lxxx. quid sumat in hoc sacramento  
 lxxxi. quare xp̄s sumit in alia specie.  
 lxxxii. an intret stomachum zc.  
 lxxxiii. q fuerētia d3 sūi deferri custodiri  
 lxxxiiii. quot modis māducat xp̄s  
 lxxxv. an cōicare quis cogat & sit necessi  
 tas iure diuini & humani.  
 lxxxvi. utz nocturna pollutio i pediat cō  
 munionem uel celebrationem  
 lxxxvii. si eucharistia a ieiunis sūi opteat  
 lxxxviii. a p⁹ cōionez liceat statī gmeder  
 lxxxix. an iterdict⁹ iuspēl⁹ & excōicatus  
 cōmunicent.  
 xc. si act⁹ mōna i i pediat cōionem  
 xci. si in mundicia corporalis i pediat cōicā  
 xcii. si hō d3 frequēter corp⁹ xpī sumere

xciii. an quolibet die sit cōicandum.  
 xciiii. an liceat cōicare pluries in die.  
 xcvi. si est aliqua iusta causa excusans a p  
 cepto cōicādi & confitendi.  
 xcvi. in quoto āno qs cōicare obligetur  
 xcvi. an sit cōicādum in die resurrectōis.  
 xcvi. a quo recipi deat sacm eucharistie  
 xcix. an a sacerdotib⁹ pctorib⁹ rci pi deat  
 c. si notorius foricator celebrans fiat ir  
 regularis.  
 ci. an a sacerdotib⁹ precis in necessitate  
 recipi debeat cōio.  
 cii. si in necessitate possit cōio rci pi de ma  
 nu laici & de pixide  
 ciii. an in calibus eucharistia ministretur  
 per dyaconum.  
 ciui. si sitr mstrare possit p subdyaconum  
 cv. an statim post confessionem possit qs  
 cōicare  
 cvi. si detur eucharistia existente in pecca  
 to mortali.  
 cvii. si detur suspectis de crimine.  
 cviii. an detur publicis pctorib⁹ āte pub  
 licam penitenciam.  
 cix. an detur ad aliquod experimētum  
 cx. si dari debet histronibus.  
 cx. an detur amentibus furiosis & si.  
 cxii. an de suspēdēdis uel de capitādis ul  
 excōicatis.  
 cxiii. an de pugnātib⁹ itorneamentis  
 cxiiii. si aliquo cāu possit dari panis p cor  
 pore xpī.  
 cxv. an moriēs teneatur cōicare.  
 cxvi. si cōicauit in pasca ā tñat in morte.  
 cxvii. an prochia credz dicēti se gsesum.  
 cxviii. si religiosus in morte possit cōicare.  
 cxix. an t⁹ pascat possit differi p pbm  
 cxx. de pena non cōicantis in pascale zc.  
**SEPTIM⁹. §. DE Extrema Vnctōne**  
 Priō. quomodo an sit sacm & unum zc.  
 ii. qs instituit & qf fuit institutū & qd sit r̄s  
 iii. quid sit extrema unctio.  
 iiii. an sit necessitatis.  
 v. de materia huius sacramenti.  
 vi. q sit for h⁹ sacri et d subālib⁹ ipsi⁹  
 vii. quis effect⁹ huius sacramenti.  
 viii. a quib⁹ cōferri deat unctio extrema  
 ix. si sacerdos deficiat infra unctōnez  
 x. quib⁹ sit cōferenda extrema unctio  
 xi. utz deat dari freneticis & amētibus.  
 xii. an hoc sacm imprimat caracterem  
 xiii. que ptes corporis ungi debent  
 xiiii. si extrema unctio sit iteranda.



Incipit registrum quaternorum foliorumq; opis presentis.

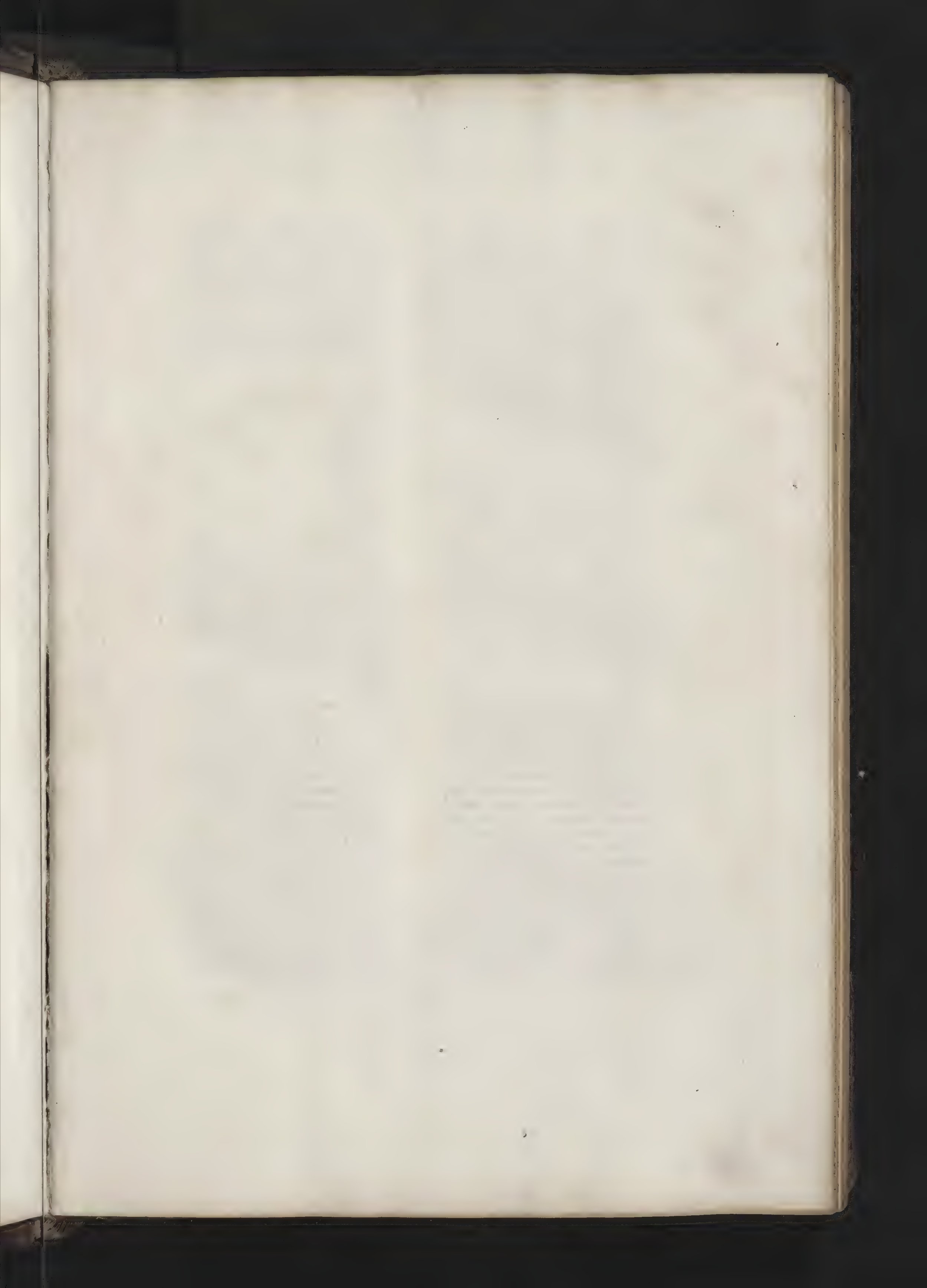
|                |                |               |
|----------------|----------------|---------------|
| Primus.        | assumpta       | etiam homini  |
| Primum uacat   | decimus        | z° in. vi.    |
| fusus          | vel si est     | iur. o. iud.  |
| prohemium      | as sibi etiam  | confiteri     |
| xvii.          | terium re      | xix°          |
| Secus          | casus est      | traditione    |
| primum uacat   | scdm hug.      | obstante      |
| incipit        | xi°.           | q. v. p.      |
| episcoporum    | seperationem   | uoluerit      |
| episcopus      | uel spūalem    | xx°           |
| iuctuante      | episcopus      | libertatis    |
| Tercius        | pediebat       | post archi.   |
| ultim. o       | xii°           | ibim. v.      |
| ordus          | adde se        | octaua parte  |
| fili sunt      | hosti. in      | xxiii. q. i.  |
| de illo        | nulum ut       | xxi°          |
| Quartus        | fine eo.       | item adde     |
| descendo       | xiii°          | tutio unde    |
| facit. oc      | fuerit         | fieri talem   |
| vicetur        | ad finem       | de pe. di.    |
| .v. xi         | postquam       | q; pauperibus |
| Quintus        | habebat        | xxii°.        |
| tizatus        | Secundū        | Ex tercio mēb |
| pedier. s      | xiiii°.        | an fide       |
| pia.           | ubi gcurrunt   | lacerdotem    |
| exhinc         | erant. pxim    | posset illi   |
| prelertim      | fuerat ie.     | xxiii°        |
| vi°            | ille efficitur | sexto ueniaz  |
| facit. i.      | respondeo      | q; lecus      |
| ut dictum      | xv°            | licut mori    |
| de eta.        | quinto dis.    | in legenda    |
| stuletur       | tres sunt      | ad finem      |
| vi.°           | pro peccatis   | xxiiii°       |
| q. & qualiter. | eua quaz       | phatum        |
| limoniacus     | & archi.       | baptizato     |
| v. & ut        | xvi°           | sacerdos      |
| sic iufficit   | vtrum          | vtrum pri°.   |
| viii°          | de pe. di.     | xxv°          |
| impube.        | facti ut       | manente       |
| scda di. ol.   | & q. vii.      | peccator      |
| q; non est     | xvii°          | in solum      |
| non est        | finali de      | facit quod    |
| nonus          | est cum        | xxvi°         |
| xxxvii.        | tutius         | & xxxiii.     |
| accipit        | dilectus       | non facile    |
| & per no.      | xviii°         | an publicum   |
| & ultima       | sciendum       | statim p°     |

IVDOCVS HOVVENSTAIN.

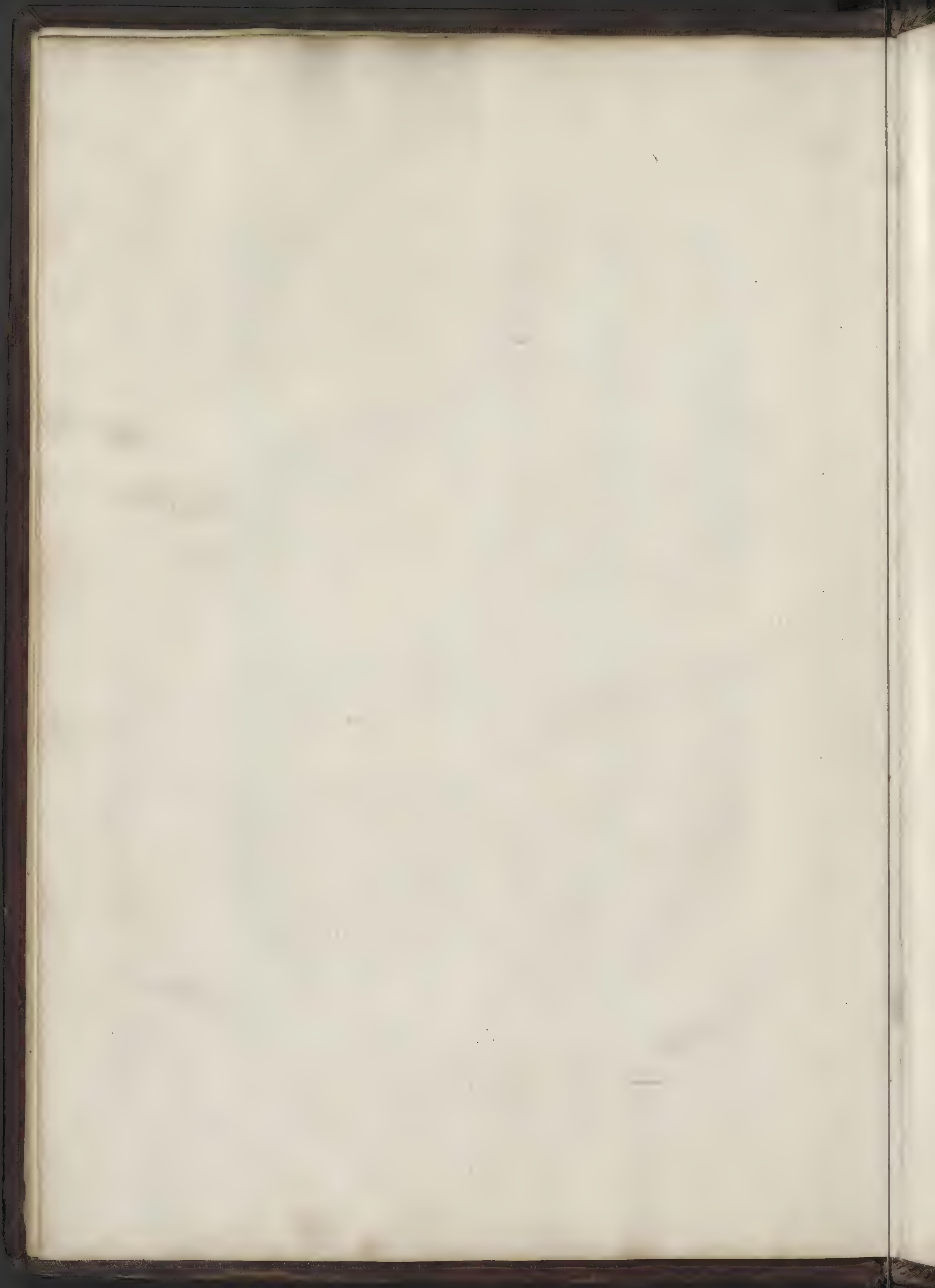


THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY  
540 EAST 57TH STREET  
CHICAGO, ILL. 60637











INCIPIT UTILIMVM ET  
PRECLARISSIMVM. SACRA-  
MENTALE NEAPOLITA-  
NVM. EDITVM PER INSIG-  
NEM ET PRECLARISSIMVM  
LEGVM DOCTOREM. SACRO  
rumq; canonũ uerũ interpretez. Dominũ  
Stephanum de gaeta de Neapoli. opus  
quidem pmagne utilitatis quo qui caret  
sacramentoꝝ effectũ necesse est careat.

STEPHA-  
nus d̄ Gaeta de Nea-  
poli leguꝝ  
doctor ma-  
gnifico ac  
clarissimo:  
utriusq; iu-  
ris doctori  
domino Io-

hanni baptiste de Benteuoleis de Saxo-  
ferrato Serenissimi regis Sicilie consilia-  
rio. Salutem dicit. Cum magnam vir con-  
sultissime. prope iam etatis mee ptẽ iuris  
pontifici p̄nosendi studio impendissẽ.  
ne quod uite reliquũ erat: ocio languescer-  
et: institui ex his que passim in ponti-  
ficum libris tractantur. preclara quedaz  
de sanctissime. Ro. Eccle. sacramentis: in  
quibus intemerate fidei nostre robur cõ-  
tinetur: opusculo cõplecti. Nec illuc tetẽ-  
derunt uigilie mee ( q̄q̄ id si cõtingeret  
non aspernarer ) ut lucubratiuncule n̄re  
ad posteros puenirent. Nam quom dicat  
Plato homines hominũ causa natos esse.  
Quis bene a natura institutus: nõ se aliqd  
in cõmunem utilitatem attulisse gaudeat?  
Verum a me procul ea insolentia fugit:  
ut magnificẽda que a me edita sunt fue-  
rim arbitratus: non quia huius operis ar-  
gumẽtum per seipsum dignissimũ esse nõ  
censeam: at q̄a ingeniũ & eruditionis mee  
vires ( quas perexiles esse nõ fallor )  
a materie dignitate superant. Naz omniũ  
que a iure pontificio & sacris litteris tra-  
duntur: precipua hec esse nemo dubitat:  
que quo sublimiora sunt: eo maiora inge-  
nia & maiores m̄etes. ut elari⁹ inotescat  
uident efflagitare. Que ego nullo pacto

attigissẽ: ni mibi i hoc q̄ aliis satisfacere  
maluissẽ. Quom enim in hac etate qua  
potissimum homini magnaz rerum medi-  
tatio est adhibenda & desidia fugienda:  
aliquid edere temptarem. in quo senectũ  
mea oblectaret: nihil uite mee magis cõ-  
ueniens. nihil grauius nec christiano senĩ  
magis idoneum exponi uisum est: q̄ de sa-  
cramentis aliquid scribere. Quamobrem  
tibi vir prestantissime: quom nemo acutius  
( si quid in his libris erratum erit ) &  
perspicere & emendare poterit. uigilias  
meas dedicaui. Neminẽ enim qui melius  
de me sit meritis nec maioris integritatẽ  
& eruditionis cui inscriberentur potui ex-  
cogitare. Quas si tibi placuisse sensero:  
posse ab aliis damnari non uerebor: pru-  
dentissimo atq; seuerissimo iudicio tuo fi-  
sus. qui eam nature bonitatem assequutus  
es. ut adulari aut fictũ quicq; exprimere  
nescias. ex quo q̄ gratus sis principibus  
Italie. Precipue serenissimo Ferdinando  
Regi omnes norunt. Qui ut cetera prudẽ-  
ter agere solitus est. Sic vnũ hoc pruden-  
tissime effecit ut te ex his vnum esse iussit:  
q̄ suis populis iura diceret. nouit enĩ  
q̄ nobile & acutum ingeniũ tibi ad legum  
ambages exoluendas natura prebuerit.  
& quãtaz tibi uigiliis summis atq; labori-  
bus eruditionem comparaueris. Quodq;  
precipue in erudito uiro exigĩ & deside-  
rari solet summã i tuis consiliis prudentiã  
eximiamq; i omni uite parte sanctimoniã  
esse animaduertit. Quadere nec ueretur  
omnibus que abste aguntur: liberrime ac  
quiescere. Sed cur uereatur: cum solus sis  
intra cuius limina & in cuius sinu iustitia  
tutissime cõquiescat. nec meus est hic ser-  
mo sed omnium qui te norunt: quorũ ora  
haud ambigue in tuas laudes exciunsi.  
& quorũ uocib⁹ ueluti canora tuba mira-  
tua probitas magis atq; magis i dies elu-  
cescit. adeo ut uario laudum decore eni-  
tescas nec iuria. Quis enĩ in toto terraz  
orbe: ne dicaz i omni italia ex his qui am-  
plissimis fungunt magistratibus est ad tu-  
tandum equũ integritate promptior: aut  
te eruditione aptior. Quam in te laudare  
frustra conarer. Quis enim non intelligit  
te tñ in utroq; effecisse: ut imperatorũ  
pontificiq; iuris decus ornamentumq;

BIBLIOTHECA

UNIVERSITATIS



esse iudicaris. Sed quāq̃ rebus tam grāu  
bus icumbas. ut huius satis comode uacare  
nequeas: studiorū tamē comertio & beni  
uolētie iure quo iūgimur. te obsecro atq̃  
obtestor. ut quom primū sine magno īco  
modo fieri poterit tantū temporis maio  
ribus curis surripias. ut opus hoc tibi de  
dicatū legas atq̃ emendes. In quo ne tibi  
nimium laborandū sit indicem reperies  
quo quid per singulas eius partes conti  
neatur: poteris īuenire. Collecturus igit̃  
p̃clarissime uir p̃ exercitio mei in patria  
uicariatus officii necessariā materiā sacra  
mentorū ecclesiasticorū. Cum faciendi li  
bros nullus sit finis. ut nō. in probemio  
clementinarum in principio. Cogitau  
sup̃ aliquo iuris capitulo ad mei īstructi  
onem aliquod comentū facere. ut dicit  
Io. an. in simili. in. c. Ioh̃s. in prin. d̃ cle.  
cōiuga. & in Rubri. de testa. post prin.  
& in. c. Ioh̃s. de regul. in prin. reseditq̃  
animus super canon. xxx. q. i. ad limina.  
ubi apte & cōuenienter applicari potest  
materia prefata. Et primo de baptismo  
per totū dictum cap̃m. Secundo de con  
firmatione tangit̃ per glo. Tertio de or  
dine ecclesiastico. dum textus dicit sacer  
dotem. Quarto de matrimonio. dū dicit  
cōiugem. Quinto de confessione & peni  
tētia. dum iste Stephanus romā accessit  
causa orationis. & suū casum pape expo  
suit p̃ quo facit quia prima tabula pur  
gationis est baptisimus. de quo principa  
liter in isto. c. loquit̃. Secunda tabula re  
cōciliationis est penitētia. ut nō. d̃ peni.  
di. i. super tribus. in v<sup>o</sup> tabula. ergo cō  
grue materie baptismi adaptat̃ materia  
penitentie. Sexto tractari hic potest ma  
teria eucharistie per id quod dicit q̃ diu  
in xerit manere cōiunctum quasi per hoc  
non repellatur ab eucharistia. de peni.  
& remi. c. omnis. Et similiter continuari  
potest materia extreme vnctiōis que nō  
penitentibus fundi non debet. lxxxv.  
di. illud. Idcirco de singulis sacramentis  
uidendum est. Protestor tamē q̃ hec ma  
teria copiosius & elegātius tractat̃ per  
venerabiles patres & dominos mag̃os  
sacre pagine. pro ut etiam appellat eos  
dominus domi. in. c. ubi periculum. §. i.  
ante finem. de electi. li. vi. & Frid. cōf̃i<sup>o</sup>

xxxvi. & patet de priuilegiis super specula.  
& de preben. c. licet. Sed ut aliquas spi  
cas seu particulas i iure canonico disper  
fas eorūdem magistrorū dictis adiūgam.  
simile eccl. c. xxxiii. circa mediū. & Bal.  
in. l. precibus. xii. colū. C. de impub. &  
al. subst. ip̃sorumq̃ dñorū theologorum  
late dicte iuribus foueantur ne sine lege  
erubescamus. ut i auten. de triē. & sem.  
. §. cōsideremus. C. de colt. l. illam. & C.  
unde vi. l. fi. al. in libro Ruth. c. ii. facit  
de transla. c. ii. post mediū cum si hanc  
materiā omni prorsus repulsa arrogātia  
humiliter attingā. ut mihi & aliis iuristis  
memoriale quoddam fecisse uidear tue  
melius sentienti correptioni subiciens.  
presertim cum potius p̃ habēdis princi  
piis materie hoc fecerim. lector tñ pote  
rit ultra querendo copiosius explanare  
si operam studio dederit. Vnde obmissis  
aliis superuacuis ad rem non faciētibus.  
lege. i. C. de no. C. confir. capio super  
scriptionem huius canonis que sic appel  
latur. ut nō. Archidi. in. c. constitutionez  
in. v. ceterū. de verbo. signi. li. vi. & Io.  
an. in. c. accusasti. in fi. de accusa. & spe.  
de offi. iudic. in prin<sup>o</sup>. alibi appellatur  
titulus cap̃i ut nō. Arch. in. c. statutum  
in. v<sup>o</sup> cum autē. de rescrip. li. vi. & in. c. i  
de renūcia. & in. c. abbate. in principio.  
de re iudi. & in. c. i. de decimis. i sup̃scrip  
tione. lib. vi. per eundem facit in spe. de  
teste. §. iam d̃ interrogatorius. ii. colum.  
Ite sup̃scriptio est allegabilis. Io. an.  
in. c. sua. de appel. Notandū primo de  
Iohanne papa. Vnde pontifex romanus  
papa appellatur. ut hic & i sibi. qñq̃  
appellat se archiep̃m urbis rome. iiii. di.  
statuimus. in sup̃scriptione. ii. q. vi. ad  
Romanā. xxi. di. c. fi. v. q. iiii. duodecim  
in sup̃scriptione. qñq̃ appellat se Pa  
triarchaz. xxi. di. clericos. & quod ibi nō.  
in glo. quo nomē. & p̃ Arch. in dicto. c.  
fi. qñq̃ ep̃m. ut in. c. licet. primo. in fi. d̃  
accusa. & in probemio decretalū cum in  
finitis similibus. & adde nō. p̃ Arch. &  
Io. an. in nouella. in. c. licet. in princi. de  
cōst̃e. lib. vi. & quod nō. Hosti. in su. de  
offi<sup>o</sup> archidi. §. & unde. ubi etiā q̃ qñq̃  
dicit seruus seruorū dei. Et dicit̃ papa f̃z  
etymologiam. i. pater patruz. q̃a pater

papa. i. p̃e p̃m



episcoporum qui dicuntur patres animarum  
lxxxv. di. esto. in prin. facit glo. in pro  
hemio clem. in v<sup>o</sup> papa. & c. fi. de pac.  
lib. vi. Inde dicitur maior pater & custos.  
Arch. x. q. i. quia. uel quasi admirabilis.  
ut no. in probemio clem. Vnde est supra  
aplm Paulū in administratione. iuxta no.  
in dicto. c. clericos. in glo. ar. q. & p arch.  
xxxiii. di. si subdiacon<sup>9</sup>. & i decisione ro.  
numero. xlii. que incipit. Item quoddam  
factum zc. Ad quod uide glo. & Arch.  
xxvi. q. i. sunt quidā. Similiter dicunt cu.  
riales in cardinali q. sit maior epō in offi  
cio et administratione non in ordine. faciūt  
enī vnū corpus cum papa & iudicāt totū  
orbem. ut in. c. per uenerabilem. qui filii  
sint legi. & no. ymo. in cle. i. d. preben. ii.  
column. et ita intellige quod no. ii. q. vii.  
quāq. facit quod no. xxi. di. i nouo. Inde  
debet papa osculari in pede. ut no. in. l. i.  
C. d. domo et protect. lib. xii. et per Pe.  
de arch. in probemio sexti. in vi. notabi  
li in fi. Vnde osculatur quedam crux au  
rea supra pedem pape. Item pprie papa  
dicitur assummi: quia nulla eget confir  
matione. ut not. Io. an. in. c. ad honorem. de  
auct. et usu pallii: nullo tñ modo pñt esse  
duo apostolici. ut no. Io. an. in. c. qm. ad  
fi. de offi. ordi. Et nota q. appellatur uni  
uersalis pontifex. lxxxviii. di. c. fi. &  
dicitur uicarius dei: et tenere locū dei in  
terris. ut per Arch. in. c. fundamenta. in  
uerbo uicarii d. electi. lib. vi. & p Hosti.  
in. c. fi. ad fi. de aucto. et usu pallii. Vnde  
dicit epus totius xpianitatis. ut p Hosti.  
in su. de usu pallii. §. fi. Item papa est epus  
uñ patriarcha urbis fran. in. c. i. post me.  
de transla. prelato. Appellatur etiā prin  
ceps. de consecra. di. i. corpa. & in. c. ii. d.  
regula. & in. c. ii. de maio. et obe. et ideo  
recte dicitur imperator. ut dicit Bal. in. l.  
rescripta. in. ii. column. C. de preci. impa.  
offe. facit in spe. de lega. §. nunc ostenden  
dum. v. lxxxviii. ibi impii. Io. an. in. c. p  
vesi. viii. column. qui filii sint legi. et obti  
net Imperiū romanū. ut per Hosti. in. c.  
quod sup. de uoto. et per dect. alibi unus  
ergo esse debet. vii. q. i. in apicibus. Itēz  
eius nauis est stabilis: et licet fluctuet nō  
mergit. ut per Io. an. in. c. p uenerabilē.  
in. xiii. colū. qui filii sint legi. Itēz preest

toti orbi sicut & Roma habuit monarchi  
am totius orbis. xii. q. i. futurā. et quod  
no. C. de ueteri iur. enuct. l. i. ad fi. in v<sup>o</sup>  
sequi. et de ipsius potestate. per Io. an. in  
c. qto. de transla. plato. & Bal. in dicta. l.  
rescripta. Et ipse solus hodie dicitur sum  
mus pontifex. ut in. c. excoicamus. §. si  
uero dñs. de hereticis. et no. de cōsecre.  
di. x. de hñs. et per arch. in dicto. c. i. de  
constit. et spe. de lega. §. nūc ostendendū  
v. lxxii. Inde etiam maior est Impatore ut  
no. Bal. in. l. fi. C. d. legi. et Anto. de bu.  
in. c. licet. in. xxxi. colū. de pba. et quod  
no. xxv. q. i. satagendum. Et per arch. in  
pbemio sexti. glo. prima. in fi. cum simi.  
Item non habet supiorem in hoc mundo.  
ut no. Hosti. in sum. de frī. pñro. §. fi. ad  
fi. Et dicitur summus p excellentiā et ple  
nitudinem potestatis. ut ibidem p Hosti.  
Vnde dicitur maiestas per not. in spe. de  
electi. §. i. vi. colū. et. lxxix. di. si quis pa  
pa. Io. and. in. c. ueniens. i. de testi. et de  
maiestate dei habetur. ii. paralipon. vii.  
et Thobie. xiii. Et pro eius statu orat ec  
clesia vniuersalis. xl. di. si papa. Et similiter  
orat pro ipsius uita. xvi. q. i. in canomb<sup>9</sup>  
in fi. et fuit translatus de Antiochena in  
romam. xxiii. q. i. rogamus. et. vii. q. i.  
mutationes. quis autem fuit primus per  
electionēz creatus. no. viii. q. i. c. i. Est tñ  
epus ecclesie lateranēsis. que est romana  
ecclesia maior qualibet alia. ut no. Arch.  
x. q. i. sanctoiz. et in. c. fundamenta. in v<sup>o</sup>  
effecta de electi. per eundem. Et hz aucto  
ritatez principaliter a domino. secundario  
a conciliis no. xvii. di. concilia. et itellige  
de Roma magna antiquiori et seniori. xxi.  
di. c. fi. et. xxii. di. renouantes. et. c. fi. et  
xxiii. q. ii. c. fi. ad fi. non autem de Con  
stātinopolitana noua roma. xvi. q. i. qui  
dam. conuēcto. c. generaliter. et quod no.  
xxii. di. cōstantino. et facit lex finalis. C.  
in quibus causis pig. ta. cōtraha. Vnde  
roma est. patrimonium ecclesie. lxxii. dist.  
ego Ludouicus. xcvi. distinctione. Con  
stātinus. et no. xxiii. q. viii. igit. et adde  
no. per Arch. in probemio sexti in uerbo  
pretulit et i. c. fundamēta. i uerbo mater  
de electi. ubi etiam quare dicatur nostra  
mater. Et an dicatur nostra domina. et  
uide eūdem Arch. de ecclesia romana. in



c. fi. de p̄scrip. i uerbo cētenaria cum fili.  
Item papa est sponsus generalis ecclesie  
ut no. arch. in. c. pia. in prin. de excep. li.  
vi. Item uoluntas eius habet pro ratiōe  
Arch. i. c. statutū. i v° auctoritate d̄ fcri.  
lib. vi. Nō tamē ei tanq̄ puro homini obe  
diendū est sicut uero deo. Arch. in. c. si a  
fede. i fi. d̄ preben. Est enī homo & pōt  
peccare. ut no. Io. an. qui fili sint legi. p̄  
venerabilē. in prin. & aliqui damnati fue  
rūt. ut no. Io. an. in. c. maiores. in. ii. colū  
de bapti. Et an omnia sibi liceant. p̄ Io.  
an. in. c. magne. in fa colū. de uoto. Inde  
dicitur q̄ papa omnia pōt. spe. d̄ pcura.  
§. i. circa prin. & tanq̄ dominus omnia ad  
se trahit. spe. de dispen. §. nunc de eporū  
v. xliii. ad fi. unde potest dicere & facere  
quicquid sibi placet. Hosti. in. c. ad hono  
rem. ate fi. d̄ aucto. et usu pal. & appel  
lat se seruū seruorū dei per excellentiam  
quia ipse magis seruit deo. Nico. in. c. ii.  
de clīco. uenerator. et Fran. in. c. uno de  
syndico in notabilibus. tamē in peccato  
de quo constat non est obediendū. ut no.  
Io. an. in dicto. c. ad honorem. Nota tamē  
q̄ omnes plati habent potestātē a papa  
ipse autem a deo. ut no. Io. an. in. c. cum  
ex eo. ad fi. d̄ peni. & remi. ad que adde  
infra fo notabili super textualibus p̄ser  
tim ad illud quod Petrus fuit maior pau  
lo in administratione zc. Et ad predicta  
adde Guy. de monte laud. in sacramentali  
in fa carta. in. §. colloquitur dominus ad  
Petrū zc. Et in Rubri. de bapti°. in. iii.  
colū. ubi etiā de papa & ipsius potestate  
in. iii. colū. Secundo nota ibidem de  
Anselmo epo lemosine ecclesie. de quo  
ep̄atu forte loquitur. c. ueniens. de eo q̄  
dux. in ma. & de aliquibus ep̄s Neapoli  
tanis habet in decretis. Et primo de epo  
Fortunato Neapolitano. habet. lxxi. di.  
fraternitatē. & in superscriptione. lxxiii.  
di. quorūdam. xviii. q. iii. monasteriis in  
superscriptiōe. & quod no. Fra. in. c. iii.  
circa prin. de postu. pla. & i dicto. c. fra  
ternitatem. habes q̄ ecclesia Neapolita  
na habet cardinales. & de facto seruatur  
q̄ sunt septem p̄s b̄r canonici cardinales.  
facit quod legitur et no. in. c. ii. de offic.  
Archip̄s b̄r. & uidetur q̄ sint i dignitate  
per no. per Ni. panor. in. c. cū accessissent

tertia colū. d̄ cōstit. dato tamē ut tradit  
q̄ auctoritate sedis apostolice ecclesia nea  
politana fuerit taliter ordinata h̄z cōpo.  
ibi. Item de cumana ecclesia. xvi. q. i. &  
tp̄is. ibi tñ arch. exponit. i. parua ciuitas  
Item de tracinensi. habes. xxi. q. i. rela  
tio. Item de ciuitate seu castro sillanorū  
idest squillacū ut dicit. habes. xxv. q. ii.  
c. ita nos. et ē in regno isto Apulie et ad  
tempus caruerunt epo in penaz fm arch.  
ibidem. Item de calepodio epo Neapoli  
tano et Ianuario epo beneuetano. habet  
xvi. di. vi. v. quarta uero sardicensis & d̄  
gratiano epo Neapolitano. xxxv. q. ii.  
extraordinaria. in superscriptione. & de  
Pascasio epo neapolitano. h̄es. xlv. di. c.  
iii. in superscriptione. et de clericis Nea  
politans habes. xxxv. q. v. ad sedem. in  
superscriptione. Item ab antiquo habuit  
ciuitas ista milites. xxiii. q. i. sūma. et in  
c. fi. de seruis non ordi. ubi etiam quod  
ad p̄ns habet archiep̄m et patz in. c. i. de  
sta. mo. h̄z etiā multos nobiles. xxxviii.  
di. c. vno in superscriptiōe. et habuit stu  
dium legum no. Cy. in. l. fi. C. de feris.  
& d̄ ethimologia huius nomis Neapolis  
& nominis Stephani habes in alphabeto  
bibie. & de ciuibz Neapolitanis habet  
etiam. viii. q. i. nec nouū. Item Neapolis  
a principio habuit ep̄m. xlv. di. q̄ sincera  
& in subscriptione & de petrosiplice ele  
cto i ep̄m Neapolitanum Vide. xxxviii  
di. & xlvii. di. d̄ petro. ad hoc q̄ no. do.  
dñi. in. c. si forte. ii. colū. d̄ electi. i. vi. Sic  
militer de episcopo amalfitano ppe nea  
polim habetur. vii. q. i. peruenit. facit d̄  
offi. iud. c. ex l̄ris. de sancto paulino nola  
nensi. xi. q. i. expedit. facit. C. de offici.  
prefe. afri. l. i. Et de barenli archiep̄o d̄  
eta. & qua. cum boñ. Et similiter de epo  
beneuentano. xvi. q. i. & tp̄is. in sup̄scrip  
tione & de episcopo theatino in. c. tenor  
de sen. & re iud. Et d̄ episcopo acropoli.  
habetur. xi. q. i. qm̄. & d̄ Sipōtino. xxvii.  
q. i. si custos. in superscriptione Et adde q̄  
episcop⁹ grece latine it̄p̄tat sup̄inten  
dens. viii. q. i. qui episcopatum. hodie tñ  
uidetur multum dulce esse episcopum. xl.  
di. ante omnia. preftim quia ipsis genua  
flectimus & ip̄os adoramus ut dicit Io.  
an. in. c. hys que. de maio. & obe. Et quia



epus dicitur princeps ecclesie. lxi. distict. epm. & preest etia p ricipi in sua diocesi de ma. & ob. omnis. & debet poni in dextera p principem d maio. & ob. solite. per doc. Item debet deputari in ciuitatibus honorabiliorib9 non aut in paruis uel castris. lxxx. disti. epi. & seqn. & in. c. i. de priuile. als ulesceret nomen epi ut ibidez & xvi. q. i. precipimus. Item non est sublimior uel inferior ppter diuicias ul pauertatez. xciii. di. legim9. post medium. Ite3 pprie non est domi9 clericor9. xcv. esto. sed quasi doming. xii. q. ii. hec huius. facit. xciii. di. c. fi. cum si. & s. pxio no. & per Io. an. in. c. grauem. d excessi. pla. & d simo. c. ne dei. p doc. Ite3 dicit pater animaz dicto. c. esto. in principio & ideo debet fulgere uerbo exemplo & conuersatione. lxi. di. ualentian9. & c. sanctorum. xi. q. iii. precipue. cum si. et gloria epi est largiri pauperibus. xii. q. ii. glia. per arch. in. c. i. in fi. d pben. li. vi. Item debet uicia extirpare arch. in. c. i. in pri. d sepul. eo. li. et de altitudine epi p arch. in. c. fi. de re iudi. Vnde epatus dicit honor. xiii. q. ii. qsta. et sunt columne eccleie in. q. viii. c. i. et. viii. q. i. moyses. tenetur tamen cuilibet d omnibus reddere ronez no. in. c. si quando. d scriptis. tenet etiam ex debito onera et scandala subditoz remouere arch. in. c. i. d offi. lega. Ite3 multis modis appellatur Io. an. in. c. quis. de reg. iur. Item epus ergo discret9 quia sic esse debz Io. an. in. c. porro. d diuor. Ite in eo fulget humilitas. c. di. cōtra morez. in fi. et debz scire canones Io. an. in. c. iii. d sepul. Ite3 epus idest pful d regula. licz. et ibi Io. an. circa pri. et in. c. qm. d offi. ordi. Vnde habet docere non sequi populum. lxi. di. nosce. non tamē esse debet ut dñs in clero. xvi. q. i. predicator. et debz interesse in ecclesia sua arch. c. fi. d priuile. cum si. Tertio nota rubricā qā sumat textum et ideo autetice sunt no. de peni. di. i. si qs pulsatus. & hec autē. et sunt allegabiles in spe. de dispu. et al. & fi. in fine nā ius cōstituit Ho. in su. utecce. bñfi. sine di. qse. in prin. facit qd no. in phēio sexti. libri in v. titulis. Item qñq est generalior textu et econuerso not. in auct. d incestis nup. & i. in glo. hoc generale et

ibi per doc. d rubricis et p modernos in rubrica d cōstit. Ite trib9 modis ad ipas potest opponi Io. an. in rubrica de cleri. conuiga. et sufficit allegare rubricas fm quosdam sed melius est legum capita allegare l. i. c. d iterdic. et ibi no. licet arch. xxxii. di. & porro. ad fi. super glo. in v. cōfiteri. alleget rubz. decreti et ad predicta adde spe. ubi. s. et ymo. in cle. i. de electi. iii. colum. seu. v. verum ex rubro nulla datur actio f ex nigro tāq principa liori ut p ymo. et domi. i rubri. d su. tri. l. vi. Ad pdicta facit Io. an. in. c. fi. plet. colū. i fi. d frigi. et maleficiat. add fra. in rpet. c. ppendimus. d sen. excō. x. car ta in. v. qro an excōio sit snia zc.

Sequitur canon

ITEM IOHANNES PAPA ANS  
HELMO LEMOSINE ECCLE  
SIE EPISCOPO.

¶ D lumina beati petri ap  
postolorum principis hic  
presens homo nomine Ste  
phanus oratōis causa ueni  
ens nostro pfulatu sugge  
rendo innotuit qd filium suum in extremo  
uite positū nec dum baptismatis unda lo  
tum absentia scilicet sacerdotū nimia ne  
cessitate cogente baptizauit eumq ipse p  
prius manibus retinendo suscepit atq p  
huius rei negotio notitie tue patefacto r  
uerētia tua quasi rectitudis zelo flagrans  
pfatum hominez a sua coniuge iudicauit  
esse sepandum quod fieri nilaten9 debet  
dicente scriptura a domino iunctam esse  
uiro uxorez et quos deus cōiunxit homo  
non separet unde et dominus in euāgelio  
non dimittere uxorez suā posse nisi causa



fornicationis apertissime iubet et nos tā  
te auctoritate p̄cipua iussioe freti dicitur  
dimitendum esse et inculpabile iudican  
dum qđ necessitas intulit. nam hoc bapti  
zandi opus laicis fidelibus iuxta canonicā  
auctoritatem si necesse fuerit facei liber  
cōcedit vnde si supradictus genitor filiū  
suum corpore morientem aspiciēs ne ani  
mam p̄petua morte pereuntē dimitteret  
sacri vnda baptismatis lauit ut eum d̄ po  
testate auctoris mortis & tenebrarum  
eriperet et in regnum xp̄i iam r̄gnaturū  
sine dubitatione transmitteret bñ fecisse  
laudatur & idcirco sue uxori sibi iā olim  
legitime sociate impune quam diu uixe  
rit iudicāus manere cōiuncti. nec ob h̄  
contra prefatas auctoritates diuinas ali  
quatenus seperari debere.

Ad limina. Laudatur stephani baptis  
mus filio in necessitate collat⁹ hoc dicit.  
Nota primo qđ limina apostolorū ibi esse  
intelliguntur ubi est papa ut patet dum  
dicit Ad limina. & subdit nostro presula  
tui facit. xciii. di. iuxta. & d̄ iur̄iur. ego  
episcopus. & ibi per doc. & in spe. de le  
gat. §. nunc ostendendū. in fi. alt. xciii.  
di. legimus. ante fi. & per eundem. eo.  
ti. §. fi. v̄. Item quam cito & Hosti. in  
sum. de usu pallii. §. ii. & per archi. in. c.  
ubi periculum. in v° curia. de elect. li. vi.  
& per Io. an. in. c. dura. de crimine fal.  
& ibi Roma seu Romana ecclesia. ubi pa  
pa spe. de lega. §. fi. v̄. Item quāz cito. &  
ubi est curia ibi uidet̄ esse papa fm ymo.  
post zen. in cle. ii. d̄ elect. sup glo. vacat.  
& adde Io. an. in. c. quod de huius. de sen.  
excōis. & nota qđ alibi dictio ad poit̄ p̄  
iuxta ut no. de cōse. di. v. nunquā. & uide  
arch. xii. q. ii. nobis. post prin. & in. c. si  
gratiose. de rescrip. li. vi. Secundo nota  
qđ Petrus apostol⁹ dicitur princeps apo  
stolorum cōcor. xi. di. quis nesciat. xciii.

di. in prin. c. di. nouit. vi. q. i. mutatiōes.  
& per que uerba fuit creatus princeps  
apostolorū uide no. xxi. di. in nouo. & l.  
di. considerandum. super v° preposuit &  
arch. xxiii. q. i. memor. & nota. in. c. trā  
llato. d̄ cōstitut⁹. & in p̄hemio sexti libri  
in v° pretulit. & per modernos in. c. sig  
nificasti. de elect. intellige tamē qđ pote  
stas ligandi & soluēdi ei soli data nō fuit  
sed toti ecclesie & Petro tanquam capiti  
quia significat vnitatem ecclesie. xxiii.  
q. i. §. si autem. & in. c. loq̄t. facit dictūz  
c. in nouo. vnd̄ omnes apostoli habuerūt  
& receperunt parem potestatez cum Pe  
tro Apostolis autem successerunt episco  
pi. et ideo parez ptatē habent cum papa  
licet papa qđ Petro successit obtineat p̄i  
cipatū ut per Hosti. in su. de temp. or.  
§. fi. ii. colum. Tamē Petrus fuit maior  
apostolo in dignitate seu officio sed i apo  
stolatu seu ordine ep̄ali par fuit & equa  
lis dicto. c. in nouo. ii. q. vii. puto. & qđ  
no. in. c. fundamēta. in v° summo d̄ elec.  
& quilibet apostolorum cōfirmatōem &  
auctoritatem accepit a Petro predicādi  
ut notat arch. in. c. fundamenta. in v° ab  
ipso de elec. li. vi. ad quod. s̄. in sup̄scrip  
tione primo notabili. et quod notat Io.  
an. in. c. iii. de cōstit⁹. et in. c. ii. de elect.  
et sic Petrus est fūdamētū ecclesie. xxiii.  
q. i. non turbatur. et caput totius ecclesie  
xiii. q. i. rogamus. et uid̄. xxii. di. c. sac̄  
sancta. et fuit maior Paulo admīstratōe  
zē. et Io. an. in. c. ii. de bigamss. et in ad  
di. spe. de dispen. §. nunc breuiter. ad qđ  
s̄. in sup̄scriptōe primo no. et an Petrus  
peccauerit incidendo auriculam no. per  
glo. et arch. xxiii. q. iii. p̄ mēbris: et q̄re  
ter negauit et ter cōfessus est per archi.  
vi. q. i. immitare. Item ex quo xp̄m nega  
uit quō elect⁹ fuit p̄ modernos in. c. du  
dum. ii. de elec. et per dñm Fra. de zam  
in. c. maiores. ii. colum. de bap. in prima  
et secūda oppo. ubi etiam quō papa pōt  
esse h̄tic usq̄ xp̄us orauit pro eo et no  
ta qđ Petrus qñq̄ uocat se p̄b̄m not. xc  
iii. di. legimus. in v° p̄b̄. Item post passi  
onem dñi uixit triginta octo annis ut per  
arch. xxii. di. c. iii. in prin. sed in legenda  
sancti Petri in. vii. colum. legitur qđ uixit  
uigintis sex annis et de nauicula Petri



*Paulus*

fluctuante habetur. xxiii. q. i. nō turbat.  
& s. in suprascriptiōe in primo notabili.  
& quare deus permittit qd ipsum negaret  
li. di. considerandum. scilicet ut in se discer  
neret qualiter esset alius miserendū. Itē  
mortu9 fuit cum Paulo sub nerone. xxi.  
di. quāuis. & per arch. in. c. fundamēta.  
in v<sup>o</sup> una die. d. elec. Item fuit pri9 epus  
anthiochie. vii. q. i. mutatiōes. & s. in su  
prascriptiōe primo notabili. Itē d. paulo  
apostolo sciendum qd primo vocabat Sau  
lus. xxiii. q. iiii. nimium. & uide arch. ea.  
di. displicet. & an fuisset romanus & cui9  
filius per arch. xviii. di. si in adiutorium.  
ubi etiam dicit qd Paulus fuit nobilis p  
quo glo. in. c. veni. de preben. Item dicit  
abortiuus sicut partus abortiuus cum la  
bore & angustia extrahitur de uētre ad  
lucem sic Paulus uenit ad fidē. xxiii. q.  
iiii. displicet. & no. in. c. cum marthe. de  
cel. m. & per laud. in sacramentali in ru  
brica. de sacramento eucharistie i. iiii. co  
lum. ubi etiam dicit qd euangeliste sic ua  
riauerunt ne uideantur subornati unū &  
eundem sermonem dicentes de testi. sig  
nificauerūt. & an apostoli omnes fuerūt  
episcopi uel sacerdotes no. lxvi. di. porro.  
et an fceperūt ordines solemniter p arch.  
lxxv. di. qd die et xxi. di. in nouo. et per  
que uerba fuerunt ordinati no. d. conse.  
di. ii. in xpō. primo in fine et uid. xvi. q.  
i. placet. & ecce. Item ipsorum locum te  
nent epī no. xii. q. i. futura3. & uidētes.  
& xvii. q. i. ex auctoritate. & s. dixi &  
uide quod no. de cōse. di. v. manus. Item  
credendū ē qd apostoli fuerūt baptizati  
de conse. di. iiii. quando. & sequenti & no  
ta qd dicitur Petrus a petra idest xpō et  
constitutus fuit caput apostolorum not.  
arch. in. c. fundamēta. in v<sup>o</sup> petro d. elec.  
li. vi. Tercio nota de pronome hic qd ē  
demonstratiuum ad oculum & intellectu  
uide bar. in. l. i. oppo. prima. ff. de noui  
ope. nu. & per glo. & bar. in. l. meuius.  
& duorum. ff. de lega. scdo. & in. l. nemo  
ff. de hī. insti. & bal. in. l. cōsti. C. in pri.  
& ideo bene subiungit hic presens facit  
qd no. in. l. i. ff. de off. presid. in glo. pri.  
& secunda Quarto nota qd hic Stephan9  
appellatur homo quasi habens rationem  
discretionē & intellectu. xxvii. q. i. si hō.

et qd ibi notatur presertim qui non sta  
bat obstinatus in sensu sui capitis. xvi. q.  
i. ecclesia habet. alias merito bestia appella  
retur et no. in. c. ut quis duas. in prin. de  
elec. li. vi. facit. i. & v. q. xlv. in. ii. pici  
pali ibi. xi. zc. et qd notat Io. an. in. c. i.  
de su. trini. in. iiii. colū. ymo hic tanquam  
sapiens paratus erat corrigē et corrigi  
si male fecisset. xxii. q. iiii. magne. nec eti  
am fuit indōite ceruicis seu efrenate sup  
bie. xviii. q. ii. & ecce in cōcilio. et ideo ac  
cessit ad papam prebendo in hoc bonum  
exemplum tanquam homo de peni. di. i.  
iudicet se ipsum homo. licet natus fuisset  
ex lutea materia. xvi. q. ii. uis. et qd no  
tat arch. lxvi. di. nasci. et licet etiam anīa  
lis homo non percipiat que sunt spūs dei  
de conse. di. iiii. sicut. circa fi. et quot mo  
dis appelletur homo uide per arch. xiii.  
q. ii. in ecclesiastico. unde factus fuit hō  
ad ymaginem dei d. quo per arch. xxxiii.  
q. ult. hec ymago. et fra. in prohemio de  
cretalium Rex pacificus in prin. facit ec  
clesi. c. xvii. Item solum corp9 non est hō  
arch. in. c. si gratiose. de rescrip. in uerbo  
expirat. li. vi. et in. c. si delegatus. in vbo  
censeat de off. delega. eo. li. Item si hō  
ergo legitius et ex matrī. alias nō dice  
retur homo ut per Hosti. in su. de matrī.  
& ubi fuit institutum. Itē per id qd dicit  
hic orationis causa patet qd hic homo cō  
fidebat d. hoc mundo ad melius fore trā  
situm. xiii. q. ii. habent. patet etiā qd erat  
fidei ut subicit. i. ibi nam hoc ad hō enim  
factus est homo ut deum timeat et māda  
ta eius obfuet Io. an. in. c. ii. d. cle. uena.  
et uide aliq d. hōine p Io. an. in. c. i. de su.  
trini. post prin. et nota qd bñ factum hic  
per papam laudatur nam licitum est lau  
dare hōies in suis bonis operibus ut in  
spe. de aduo. & hic docendum. v. cōmēdet  
autem. et quod notant doc. i. l. i. ff. si cer.  
petatur. ubi laudatur bene preponēs fa  
cit. ff. de condi. insti. l. quida3. Itē si di  
citur bonus homo est intelligit de sancto  
et honesto: si uero dicat homo bonus est  
intelligitur de uirili et probō homine in  
summa d. mag. & pri9 in fi. Et nota qd ha  
buit nomen uere non uacuum de peni. di.  
iii. si ex bōno in malum in fi. xl. di. c. fi.  
et. lxxxvi. di. f. rez. et. C. de fur. l. fals9.



& in. l. cum filio. de lega. primo extolle  
 aut hoc nomen non est meum ut not. in fi  
 mili in phemio clein. in prin. ne tamē ho  
 nor diuinus taceat ar. xxiii. q. iiii. inter.  
 et. c. sequenti satis est q homo talis nomi  
 nis fuit prothomartir corā & sanguie d  
 quo in ipsius legenda in fi. facit qd not.  
 in auct. d. tabeili. in v<sup>o</sup> pthocollū et facit  
 de quodā alio stephano. C. de ueteri iur  
 enuct. l. ii. in. iii. carta et. ii. q. i. in primis  
 v. quia igitur per totum et facit de pre  
 scrip. ueniens. et de desponsatione impu.  
 c. duo. & quod notat Io. an. in. c. ii. de te  
 sta. & de ecclesia sancti Stephani in. c. du  
 dum. de decimis. Quinto nota q iste hō  
 accessit romam causa orandi & sic applla  
 tione hominis in dubio intelligit d laico  
 ut hic et in. c. fi. de tempo. ordi. li. vi. si  
 ergo materia ubi fit prolatio est tantum  
 adaptabilis laico & non clerico non com  
 prehenditur clericus quod nota propter  
 bannia zc. secundum dominum do. ibidez  
 & ad textum dic quid sit oratio & que re  
 quirantur in oratione & de ipsius plena  
 materia uide Hosti. in sum. de peni. & re  
 missi. §. quis sit effectus. in. ii. colum. & p  
 arch. xcv. di. §. sed istud. & in cle. d. rel. &  
 veni. sanct. in glo. magna. et per arch. in  
 c. decet. de immuni. ecclesiaz li. vi. in v<sup>o</sup>  
 oratōibus et nota q Iob Daniel et Noe  
 precipue in oratōe exauditi fuerūt. xii.  
 q. ii. i presenti. et uide in. c. anime. ea. q.  
 et in legenda sancti Pastoris et Ieremie  
 c. xv. et Ezechielis. c. xv. Item orat sacer  
 dos in ecclesia et populus uincit hostes  
 xxxvi. di. c. fi. unde imperiū plus oratio  
 nibus defenditur zc. notat arch. xvi. q.  
 iii. placuit. Item orari pōt p rege. xvi.  
 q. i. in canonibus. in fi. xl. di. si papa. in  
 fi. et melius de conse. di. ii. panis est. ora  
 mus pro uita regis et filioz priō esdre.  
 c. vi. et. iii. esdre. c. v. in fi. et baruth. i.  
 Item oratio fieri debet uersus orientez  
 per octo rationes ut p arch. xi. di. ecclesi  
 asticarū. in fi. et qd notat Ho. in sum. d. 9  
 sue. §. et de uirtutē. circa prin. ubi uidas  
Item an fieri debeat in secreto nota. xli.  
 di. p simoniam. et an debeat offerri p ma  
 lum sacerdotem nota. xlix. di. in pri. Item  
 orandum est media nocte p plures rōes  
 ut per arch. vi. q. i. imitare. et an ualeat

tū gñalis quantum specialis no. d sepul.  
 c. fraternitatis. et not. xiii. q. ii. temp<sup>9</sup>.  
 ubi per arch. et. i. §. vi. q. lxii. ad fi. Item  
 oratio fieri potest sub silentio cum motu  
 labiorū p<sup>o</sup> regū. c. i. et iudith. xiii. facit  
 qd not. in. c. i. §. post hec. de appella. li.  
 vi. i v<sup>o</sup> petierit. p An. et arch. facit i su.  
 cōfess. li. i. ti. viii. q. i. allando pf. reddam  
tibi uota mea q distinxerūt labia mea Item  
 debz fieri humiliter aī ueniaz nō meret  
 arch. xvii. q. iiii. ff. Item de illa dimitte  
 debita nra zc. de conse. di. ii. panez. Item  
 sacerdos tenet orare alias transgreditur  
 et peccat arch. x. q. i. quia. Item domin<sup>9</sup>  
 interdum non exaudit clamantem et orā  
 tem ut eum probet et magis prouoc<sup>3</sup> eū  
 ad rogandū et quasi igne excoctū iustōrē  
 et puriorē faciat exemplo periti medici  
 zc. Ieronim<sup>9</sup> in prologo supra abacuch.  
Item pro uiuis et dñctis possumus orā  
 nota. xiii. q. ii. in presenti. et sequē. et. c.  
 tempus. et ysaie. viii. et baruth. iii. sed p  
 existentibus in paradiso non est orandum  
 ut notat Io. an. in. c. ii. de pbō. nō bap.  
 all. de cele. missa. cum marthe. Item orā  
 p pace ysaie. xxvi. c. ii. ezechielis. xliii.  
 in fi. et pro nobis ipsis baruth. i. Item ora  
 tio debet esse instans et importūa arch. i.  
 c. ubi periculum. ad finem de elec. li. vi.  
 et debet esse humilis ut ibidem in glo. se  
 quenti et requiritur etiam in pdestinate  
 xxiii. q. iiii. obtineri. Item pater noster  
dicatur oīo dñica qā sic docuit dñs nos  
 orare ut patet Mathei. vi. Io. an. in. c.  
 a nobis. ii. pft. colum. de sen. excōi. Item  
 de illa oratione osanna zc. uid per arch.  
 de consecratione di. iiii. multi. et Io. an.  
 in rubri. de su. trim. ii. colu. et eo. ti. c. i.  
 §. i. p fra. et de illa sanctus sanct<sup>9</sup> sanctus  
 per Ho. in sum. d. peni. et remi. §. quib<sup>9</sup>.  
 mortuis. v. xxx. per dominum fratres d  
 zam. in rub. de celebra. missa. et ysaie. c.  
 vi. et. i. §. vi. q. lvi. Item. de illa domin<sup>9</sup>  
 uobiscum no. de conse. di. i. hoc quoq. et  
 per dominum fran. in. cle. i. de cele. miss.  
 et per Ho. in sum. de translatione prela.  
 §. cui<sup>9</sup> auctoritate. circa fi. et Ni. panor.  
 in. c. ii. de cle. excō. et patet in li. ruth. c.  
 ii. et de illa oratione alia alia habetur  
 lvi. di. ieiunium. §. hūc. et de conse. di. i. si  
 duo. in fi. et patet thobie. xiii. ubi etiam

(in v<sup>o</sup> pthocollū  
 et in v<sup>o</sup> pthocollū)

mark

labr

p m h m

p m



ponitur pulchra oratio. et de illa amen  
hoc est uerum est not. per arch. in prolo  
go decretor. i. fi. & d. cōse. di. ii. re uera.  
in fi. et uide thob. ix. in fi. et. xiii. i. fi. et  
de latina & dulia. not. de conse. di. iii. per  
latum. & c. sequen. & ibi arch. & in cle. d.  
rel. & ven. sanct. in v<sup>o</sup> se ipsum. & p. Fra.  
i. dicta cle. i. d. i. o. q. i. fi. & i. xiii. no. Itē  
d. illa chireleyso xpeleyso chireleyso.  
xi. q. iii. cum aliquis. & de illa pater n<sup>r</sup>  
de peni. di. iii. & de quotidianis de cōsec.  
di. vi. id semper. & quod supra dixi & de  
illa aue. xi. q. iii. excōcator. & an semp  
sit orandū nota. xxxiii. q. iii. xpiano. Itē  
orare non debemus uelato seu cooperto  
capite de conse. dist. prima nullus. & c. a  
postolica. & ad corinthe. xi. c. unde etia  
seruus non debet pileatus incedere ante  
cadauer domini ut per Host. in sum. d. ser  
uis non ordi. & fi. & in ea nil cogitare de  
bemus de conse. di. i. quādo. de conse. di.  
vi. non mediocriter. & in ea an debeam<sup>9</sup>  
genua flectere de conse. dist. iii. qm. & in  
c. decet. d. immu. ecclesie li. vi. & in. c. ii.  
de feris. & de multiplici oratione cū sub  
leuatur corpus xpi in. c. sane. de cele. mi.  
& per beatum thomā qui ponit unā theo  
logicam orationem adoro te deuote zc.  
Sexto nota ibi nostro q. papa scribit se i  
pli numero & hoc ut plimum quādoq. tñ  
in singlari. xxxi. di. c. i. & c. lxiii. di. salom  
tan. iii. q. vi. hec quippe. de conse. di. iii.  
peruenit. & in. c. i. de proba. et in. c. ii. d.  
prescript. et similiter Imperator ut. l. de  
precatio. ff. ad. l. ro. de ia. et in. l. i. i. pri.  
ff. de peti. hēdi. et in. l. ii. C. de postu. et i  
l. ii. C. ne filius i. res publica. et i. l. i. C.  
ex q. cā. ma. et in. l. i. C. d. offi. prefecti.  
preto. afri. sic et iur cōsult. l. i. §. si cista.  
et §. sequen. ff. d. pos. ad premissa. xviii.  
q. ii. pridem. in fi. cum simi. Septimo no  
ta de dictione scilicet quia non solum de  
clarat sed etiam restringit ut patz hic &  
alibi per iuristas facit quod not. in. l. cū  
ira. §. fi. de lega. f<sup>o</sup> facit. ii. q. i. notuz. cū  
fi. Octauo nota q. necessitas excusat pa  
trem baptizantem. dum tamen sit urgen  
tissima ut no. hic in glo. iii. et patet in tex  
tu et sic inuit q. in ueritate cōtracta sit cō  
pmitas inter eos alias istud. c. esset absq.  
dubio facit qd notat. xxx. q. i. in su. et p

doc. et. c. si uir. de cogna. spū. et ibi p. Io.  
an. ad fi. ubi dicit q. baptizanti scienter  
filium in mortis articulo constitutum cu  
non occurreret alius qui baptizaret istud  
non est imputandum ut hic. facit. i. §. iii.  
q. cxli. unde potest adherere uxori ut hic  
et notat fra. in. c. ii. de cog. spū. et facit  
i. xviii. notabili. aliqui tamen dicūt q. b<sup>o</sup>  
casu nulla compaternitas contrahatur p  
istud. c. sed primuz probatur ex sūmario  
doctorum in dicto. c. ii. et sentit an. in. c.  
contracto. v<sup>o</sup>. notabili eo. ti. de cogna.  
spirituali unde nullum oritur impedimen  
tum inter eos quia instāte necessitē. factū  
fuit secundum Ni. in dicto. c. i. Nono no  
ta q. papa quandoq. loquitur cum reue  
rentia concor. ii. q. i. notum. lxxxiii. dist.  
c. ii. ibi pro reuerētia ordinis facit de re  
scrip. cum dilecta. et de confir. uti. cū di  
lecta. et de excep. cum dilecte. d. conuer.  
coniug. carissimus. d. regula. ex parte. de  
co. uerli. con. uza. sane. et. c. dist. in ea. et  
q. notat arch. in probemio sexti in uerbo  
dilectis. nihil enim ita fulget in prelato  
quam humilitas. c. dist. contra morem. ad  
fi. presertim in casu nostro ubi iste epus  
zelo dei ducebat simile. xlv. di. sed illud.  
de quo zelo in bona et mala significatiōe  
not. xxiii. q. iii. qui peccat. in v<sup>o</sup> zelus et  
in. c. ii. de off. custo. et uide arch. in. c. ii.  
de re iudi. in v<sup>o</sup> zelabant li. vi. et in. c. nō  
solum. in prin. de regula. eo. li. per eundē  
et loquitur forte hic reuerēter propter  
antiquitatem per not. per arch. in. c. i. in  
uerbo antiquitas. de appellatione li. vi.  
et quid sit reuerētia per arch. in. c. decz.  
in uerbo reuerentie. de immuni. eccle. et  
in. c. ii. de off. delega. Decimo nota q. sa  
cra scriptura sequenda est quia mētiri nō  
potest. xxiii. q. v. quid ergo. et ideo bñ  
dicat littera hic nullatenus q. est uerbum  
uniuersale negatiuū ut i. c. nemo. d. elec.  
li. vi. per arch. et Io. an. facit. c. cōmissa.  
§. porro. eo. ti. et li. und habz in se decre  
tum irritans ut notat An. de hu. in cle. i.  
et de iur patro. et expone nullatenus ut  
per arch. i. c. statutum. §. cū. uero. in vbo  
nullatenus. de rescrip. li. vi. et in. c. ii. ut  
lite peni. et in. c. romana. de app. et in. c.  
ii. d. decimis. circa prin. et in. c. non solū.  
de regula. et in. c. uno. de excess. prela. li.

Sacra scriptura  
sequenda est



vi. per eundem. Vndecio nota illa quos  
 deus coniunxit homo non separat qcor.  
 xvi. di. d. inde. & xxxiii. q. ii. quos de9.  
 quod procedit nisi iudex propter dñctū  
 uirum interfici faceret dicto. c. quos  
 deus. & quod ibi per arch. uñ. i. uolēter  
 sine lege absq; ratione ut per Ho. in sum.  
 de rescrip. §. quas uires. post medium &  
 xxxiii. q. ii. quos deus. & sic per mortez  
 naturalem alterius coniugum soluit ma  
 trimoniū ut per Pe. de palu. in. iii. di.  
 xxvii. q. ii. articulo primo. & per Io. an.  
 in. c. de uxore. ad fi. de sepul. non autē in  
 matrimonio de presenti possunt spōsi mu  
 tuo consensu se absoluerē ar. a contrario  
 in. c. ii. de spon. & ibi per an. de bu. & i.  
 §. iii. q. lxxvii. in fi. pōt tñ episcopus ex  
 causa dispensare qđ sepe ratim contineāt  
 spe. de dispensati. §. nunc de episcopoz  
 v. lxxix. & qđ sponi de futuro se ab soluāt  
 ibidem. v. cxi. Item procedit in matrimo  
 nio confirmato per carnis copulam alias  
 uero in tribus casib9 sepe ratet etiā quo  
 ad uinculū primo propter impossibilita  
 tem coeundi. xxxiii. q. i. per totum. & de  
 frig. & male. per totum. et. i. iii. §. q. cc  
 xviii. et sequentib9. Secūdo per ingressū  
 religionis d. conuer. cōiug. ex parte tua.  
 ubi uidetur qđ Inno. tertius cōditor illig  
 canonis uidebatur esse in alia opinioe. f.  
 qđ per ingressum religionis non soluitur  
 matrimonium dicit tamen qđ nō uult a ue  
 stigis predecessorum suorum recederē qđ  
 consulti contrarium responderunt ut in  
 dicto. c. ex parte. facit qđ notat Io. ā. in  
 c. ad id quod. ad fi. d. spon. et in. c. discre  
 tionem. circa medium d. eo qui cogno. et  
 quod dicit Ho. in sum. de matri. §. et qđ  
 contrahatur ante fi. et per Cy. in. l. i. C.  
 de spon. iii. opp. et quod not. in. c. peni.  
 de spon. et uide in. c. ii. et. c. ex publico. p.  
 doc. de conuersi. coniug. et per an. d. bu.  
 in rubri. de spon. in. iii. columna. et ultia  
 colum. an autem existenti in proposito in  
 trandi religionem sit consulendum ut pri  
 us contrahat ut iurauit et postea ante co  
 pulam intret per an. de bu. in. c. cōmissū.  
 de spon. facit. i. §. xl. q. xxv. et adde. i.  
 §. xl. q. ciii. intellige nisi esset cognita eti  
 am si per uim ut per arch. xxxiii. q. iii.  
 c. penitentiam. ad fi. uide tamē Ni. in. c.

ii. in fi. de conuersi. coniug. et plenius de  
 his quando matrimonium soluitur per  
 mortem spūalem siue per ingressum reli  
 gionis per Pe. de palu. in. iii. di. xxvii.  
 q. iii. articulo. ii. et adde qđ licet hīmite  
 non solemnizent uotum secundum reglā  
 approbatam tamen per uotum hīmi. sol  
 uitur uinculum mat. ante copulam quia  
 hoc est ex natura actus mundo mortificā  
 tis et diuina institutione a qua est uita he  
 remitica ut in Io. baptista secundum Pe.  
 de palu. in. iii. di. xxvii. q. iii. circa fi. et  
 clarius per eundem in. iii. di. xxxviii. q.  
 iii. ante fi. pro hoc quia heremite tenen  
 tur ex toto ad castitatem nota. de elect.  
 cum mat. sed Io. de ymo. post dominum  
 an. in cle. ii. circa princi. de preben. huic  
 opinioni satis obstat qđ ipse pe. dixit in  
 iii. di. xxvii. q. iii. art. iiii. in prin. v3 qđ  
 extra casum mortis naturalis uel spūalis  
 non sunt alii modi soluendi matrimonium  
 et uide arch. in. c. uno. in fi. de excessi. p.  
 la. li. vi. et glo. et doc. in. c. ex parte tua.  
 de conuersi. coniug. ubi per Io. an. in fi.  
 quia tenent contrarium. f. qđ nō soluitur  
 matrimonium et opi. Pe. pcederet in her  
 mitis religiosi secundum glo. et arch. x  
 xvii. q. ii. §. ecce. et glo. in dicto. c. de ex  
 cessi. prela. in fi. et doc. in dicto. c. cū ma  
 trimoniū. si ergo spōsus non intrat rligiōz  
 sed pmittat castitatē tñ respectu tñ cer  
 te rīe approbate non soluitur matrimo  
 nium ut per do. in dicto. c. ex publico.  
Quid autē si leprosus ingreditur domū  
 leprosorū an soluitur matrimonium p  
 Io. an. in. c. ex pte. f. d. cōuer. 9iug. i. fi.  
Tertio casu in quo soluitur matrimoniū  
 per uerba de presenti contractum ante  
 copulam est si papa dispensaret seu sepa  
 ret dictum matrimoniū qđ facere pōt  
 ut no. de conuer. cōiug. ex publico. in fi.  
 et in spe. de dispen. §. nunc bñ. ad fi. et ho  
 sti. in su. in dicto. §. quas uires. circa me  
 dium et de elect. §. ii. ut plenius. in. colū.  
 et tenēt doc. i. dicto. c. ex publico. et Io.  
 andree. in. c. is qui. de spon. et ibi an. et  
 arch. xxvii. q. ii. quapropter. et Pe. de  
 arch. in. c. i. de spoli. vi. et bal. in. l. deo  
 nobis. de episcopis et cle. et an. de but.  
 in. c. quemadmodum. in fi. de iur. iur. i. c.  
 fi. de spō. duorum. et in. c. rursus. ii. col.



qui cle. uel uouen. et optime per an. in. c.  
discretionem. de eo qui cogno. unde cir  
ca matrimonium non consumatum potest  
ecclesia statuere quicquid placet dummo  
subsit causa iusta ut per dominum dōicū  
in dicto. c. ex publico. per Cui. de monte  
laudu. in sacramentali suo in ru. de sacro  
eucharistie aīis de cele. missa. in. xv. colū.  
v. vii. ubi. etiā. dicit q̄ papa potest per  
uiaz statuti cōditionaliter cōsensum q̄tra  
hentū facit de spon. duo. c. licet. & c. fi.  
fm. eū facit q̄d idez notat de sacro matri.  
in. v. colum. vers. hic quero an possit zc.  
& duabus sequētib⁹ colūnis. ubi plures  
rōes assignat quare papa potestatem hz  
sup mīmonio nō cōsumato & non sup cōsu  
mato p̄stū quia facil⁹ pōt rūpi mīmo  
niuz non consumatū in quo potest interue  
nire contrarius act⁹. i. dissensus de spon.  
c. ii. secus in q̄sumato in quo talis actus q̄  
trarius interuenire non posset. xxxii. q.  
v. si paulus. ut ibi lati⁹ ubi etiam dicit q̄  
Iohānes euāgelista macharius & alexi⁹  
diuina reuelatione sepauerunt se ante co  
pulā p̄ ut ibi dicit et de beato Iohāne ui  
de. i. q. xii. in fi. et d̄ machario et alexio  
patet. xxvii. q. ii. §. ecce q̄. et per Host.  
in sū. de querl. giug. §. i. in prin. sed Pe.  
de pat. in. iii. di. xxvii. q. i. arti. ii. q̄clu.  
iii. sic dicit tertius effectus zc. papa aut  
pōt dispēlare in sponsalib⁹ iuratis non in  
mīmonio iaz q̄tracto non q̄sumato ut du  
cat aliā q̄a non pōt papa facere q̄ nō ma  
neat ligamē sicut nō pōt facere q̄ maneat  
hostia non osecrata quo durāte cum lege  
natālī phibeat plures hīe uxores papa  
dispēlar nō pōt fm Thōaz idē seq̄t ea.  
di. xxvii. q. iii. an fi. et di. xxxi. q. i. arti.  
iii. q̄clu. iii. ibi. xxx. patz sic et disti. xx  
xiii. q. i. ar. i. q̄cl. iii. ibi. iii. ratio. in fi. &  
ci. xxxviii. q. iii. ad fi. idez riccar. i. iii.  
di. xxvi. ar. ii. q. ii. sed p̄ opione iuristaz  
et canonistarū faciūt duo p̄missi casus &  
de sponsa. q̄missum. q̄d no. in dicto. c. qua  
ppter. & de frigidis ut dixi & opt. e fa  
cit text⁹ in dicto. c. ex publico. in fi. ubi  
gñat loqtur & quia possz similiter eccle  
sia statuere q̄ fm mīmoniu' q̄sumatū pre  
ualeret priō non q̄sumato ut notat arch.  
i. d. c. q̄propter & doc. in. c. fi. d̄ spō. du.  
p̄terea hec opio fauet p̄tati clauū ergo

sequēda poti⁹ quā q̄traria p̄ no. i. §. iii.  
q. cx. in fi. facit quia ille textus capfi ex  
publico est papa et in diuerf opionibus  
sequenda est diffinitō pape notat Io. an.  
in. c. non est. in fi. de decis facit quia pa  
pa pedez fixit illi rōni ergo zc. ut p̄ Io.  
an. in. c. q̄stitutus. in. iii. colū. de rligi. do  
mi. facit q̄a papa potest distiguere ius di  
uinum ut in. c. licet. de feris & ibi p̄ An.  
& q̄d notat Ho. in ti. d̄ decis. §. a quib⁹.  
i pri. & q̄d no. in. d. c. a nobis. eo. ti. q̄n  
etia q̄suetudo pōt limitare & distiguere  
diuinū sicut & ipsa lex ut p̄ Ni. in. c. i. de  
q̄sue. ii. & iii. & viii. colūnis. p̄terea illa  
auctoritas quos deus q̄iunxit pōt intelli  
gi q̄iunxit q̄si uera sit p̄ cōsensū & q̄iunxit  
per copulā facit glo. in. l. q̄traxisse. ff. de  
acti. & obli. p̄terea absoluit papa a uicu  
lo mīmonii spūalis ergo a carnali cuz ad  
paria iudicentur facit q̄d notat Ni. in. c.  
fi. ii. colū. de postu. pla. p̄terea papa in  
terpretat dicta euāgelii & apostoli. xxv  
iii. q. i. iaz nunc. doc. in. c. v. d̄ iudeis. Itē  
in non determinatis per ecclesiā possum⁹  
adherere cui opioni uolūus p̄ nota. per  
Inno. de cōsti. ne imitaris. fm domi. in. c.  
cum marthe. §. quesiuisti. in prin. d̄ cele.  
miss. & intelligo etiā cōtra uolūtatem al  
terius cōiugis p̄ predicta & per no. per  
ymolā in cle. de renu. post prin. & in simi  
li in cle. ii. sup glo. uocat⁹. de re. ecc. non  
alieni. & sentit Ni. in. c. ad dissoluēdū ad  
fi. d̄ despon. impub. & in. c. fi. d̄ spō. du.  
nec obstat q̄ ipse dicit in. c. ex publico.  
p̄t. colū. allegādo glo. ibi quia non dicit  
illud & uidet p̄bari in. c. ex publico. i fi.  
de conuersi. cōiug. dum sentit iuncta glo.  
q̄ ate copulā pōt uir cū dispēlatōe pape  
uxorem de p̄nti dimittere q̄d vbum inclu  
dit dissensū alteri⁹ q̄si possit encere ar. c.  
si aut. de coha. cle. & muli. & notatorū p̄  
archi. in. c. si beneficia. de p̄ben. li. vi. in  
v° dimiserit facit. c. ex parte. de spon. &  
c. quēadmōz. de iuriur. et patet simile in  
c. uerum. de cōuer. coniug. et in sū. cōfē.  
li. iii. ti. i. q. xxv. et in spe. de lega. §. ii.  
post pri. facit. c. causam mīmonii. d̄ off.  
delega. et quia alias dissolutio pēderet a  
partib⁹ et ad principale p̄positum facit  
quia quidā dñs papa eugen⁹ sequutus fu  
it hanc opio. plures litteras cōcedēdo



pro quo facit glo. in. c. i. d. tpo. or. cu si.  
dicit tñ do. fra. de zam. in. c. ad dissoluen  
dum. in fi. d. despo. i. impub. q. papa hoc  
facere nō debz nisi ex magna causa et ra  
ro facit et in dubio nō est vñse q. hoc vo  
luerit et hoc mō intelligi debet q. i. gtra  
riū notare vidē dñs Ni. in. d. c. ex publi  
co. in fi. et in. c. ex pte. eo. ti. et in. c. qto.  
de diuor. et hoc p no. per eūde in. c. fi.  
de spō. du. et in. c. ad dissoluēdu. ad fi. de  
despon. impu. et meli9 p no. p eūde in. c.  
ex litteris. de frig. adde fra. in. c. fi. de  
trāfact. et an extra casum. c. ex publico.  
papa idem possit p eūduz frā. in. c. fi. i.  
opp. d. despo. i. pu. ubi videas et. i. §. iiii.  
q. v. ad fi. Item fm an. de bu. ubi. s. adā  
aliū casum in quo soluit mñmoniū d. pñti  
vz in. c. gaudem9. et. c. qto. de diuor. ubi  
statuit ecclia dissolui mñmoniū infidelium  
si alter quertat ad fidez p quo facit qd  
not. arch. xxviii. q. ii. si infidelis. dic tñ  
q. tunc sepat de9 non hō debz enim intel  
ligi quos de9 cōiunxit zc. etiā de infdeli  
bus cū indistincte loquat ut per fra. post  
Ho. in. c. de infidelib9. de cosan. et aff. in  
iii. opp. et Io. an. in. c. inter corporalia.  
ii. colū. de postu. pla. et. in pñt. colū. p eū  
dem et qd notat Ho. in sum. de trāll. pla.  
§. cur9 aucto. ante fi. ibi. Itēz cōsumatum  
dissoluit zc. Itē ppter adulteriū sepat  
quo ad thozūm non tamē alteri poterūt  
copulari. xxxiii. q. i. in pñt. xxxii. q. vii.  
p totum. et pñt in. §. huius auctoritatib9.  
et. c. sequēti & p pe. de palu. in. iii. di. x  
x. v. q. ii. ar. i. et qualiter intelligat il  
lud rñlgt hō prēz zc. p arch. xxxv. q. x.  
c. fi. et ad predicta facit. i. cōia de sacris  
in pñt. ad pmissa add. i. §. iiii. q. xliiii. et  
cxv. et. clxix. i. fi. et. clxxi. als vñ mñmoni  
niū etiā ob causā fornicatōis nō dissoluit  
xxxii. q. vii. c. i. et. ii. nec pdest iuramētū  
cōtrariū d. iurū. tua nos. ii. et uxor etiā  
in morte sequit uñz. xiii. q. ii. unaq. &  
dicūt locū diuie et hūane dom9. de cri.  
expila. hñt. ad uers9. ff. rez. āmo. i. i. cū  
fi. Duodecimo nota d. dictōe unā qd expōe  
. i. ex hoc ut not. arch. i. c. cōstitutōz. d. i.  
glai. vi. & sic pñt cōtiuatie ut no. xxiii.  
q. v. d. occidēdis. ut dic unā. i. ex q. cā. xx  
xii. q. iiii. rcurrat. qñq. infert ex supior  
b9 ad cōclusiōz. i. debitorē. de pigno.

& facit d. delic. pue. c. ii. & de cōse. di. ii.  
quid sit ad fi. & qd ibi notat archi. alibi  
pñt p quia. iiii. di. deniq. & qd no. xxv  
di. §. nūc aut in v° vñ. alibi vñ significat  
locū solo coherētē ut dicit bar. i. l. i. i. pñt.  
ff. d. vi et vi ar. & pbat ea. l. §. ii. cum si.  
& facit ad pmissa qd notat arch. xxxiii.  
q. ii. si qd. in fi. Xiii. nota de dñō deo  
dū lra dicit dñs cui licz mēiri possim9 tñ  
ipm fallē nō possim9. i. q. i. spūs. Item  
sue mie nō possim9 mensuras et tpa diffi  
nir. xxvi. q. ii. huius q. d. pe. di. i. mñplex  
Itē fidel dñs qui nō patit quē temptari  
zc. ad corith. x. c. Itē sine ip9 grā etiam  
mādata ipleri nō possunt d. cōse. di. iiii. c.  
fi. Itē nō debz tēptari. xxii. q. ii. qñt de  
cle. pug. in due. c. ii. glo. i. Item dñ iudex  
arch. in. c. i. d. re iud. i. pñt. li. vi. Itē ligue  
nō sufficerēt ad narrā dū deū Io. an. post  
aristo. in. c. i. d. su. tri. in. v. col. Itē ulitat  
nos plurib9 mōis ut p archi. xiii. q. ii. so  
ror. et apd deū ille maior est qui iustior  
cōprobat no. in. c. ad aures in fi. de tpo.  
ordi. et infinita dei bōitas nō uult mortez  
peccatoris. xxxiii. q. ii. ammonere. et ibi  
etiā hēs ad fi. immēla dei clemētia facit d.  
pe. di. i. qd diuinitas. Itēz mutat snias ad  
pces iustoz d. pe. di. i. qñobrē. et oīa futu  
ra sunt ei pñtia d. pe. di. ii. i. pñt. et cūcta  
sunt ei apta de peni. di. iiii. iter hec yrcū.  
i. nec ē pñt uel acceptor pñonaz d. pñt.  
di. iiii. si ex bonū. et dñ pñt noster. xii. q.  
ii. qui abstulerit. et est cognitor cordium  
et secretoz de limo. tua. not. de tpo. or.  
ex tenor. et de vñs. in ciuitate. i. fi. facit  
de peni. di. i. nūquid. et habz ratuz quod  
ab ecclia iuste fit nota in. c. quod olim. d.  
iudeis. et ipē oīm creator dedit cās et rō  
nes reb9. xxvi. q. v. nec mñz. iii. col. Itē  
est testis et iudex de peni. di. i. porro. et  
rñpñt ad cor nō ad manū nota. de homi.  
c. dilectus. de peni. di. iiii. quē penitet. ad  
fi. inde dñ q. coacta seruicia deo non pla  
cent ut dicit arch. de pe. di. i. dixi. et pro  
bat. xv. q. vi. c. i. in fi. et. xxiii. q. vi. §. ul  
timo. xiii. q. ii. q. pñt. et. xlv. dist.  
qui sincera. xx. q. i. illud. in fi. et. q. iii. p  
sens. cum si. et. i. xx. not. ad fi. Itēz sicut  
tria rñpñt i. aīa ita tres pñone idē sunt i  
subā diuinitatis no. de su. tri. c. i. in v° sim  
plex et p Ho. in su. iii. carta. v. cur dicat.



summa ubi etiam quid sit de<sup>9</sup> post aug. &  
sic in diuinitate sunt tres persone nō tñ eo  
mō quo sunt petr<sup>9</sup> Iohannes & martin<sup>9</sup>  
sed sicut sunt in aīa tres potentie. s. intel  
lect<sup>9</sup> memoria & uolūtas alias esset dare  
diuersitatē in nātis sūm aug. & theologos  
facit pri<sup>9</sup> ymn<sup>9</sup> offitū trinitatis & in le  
gēda sexagesime. Itē an in una die idest si  
mul de<sup>9</sup> oīa creauerit no. de su. tri. c. i. in  
v<sup>o</sup> sū. & xxxv. di. ecclie. nō tñ pōt factū  
non esse factū. xxxii. q. v. si paul<sup>9</sup>. in glo.  
idez dicit facit d. su. tri. c. i. in v<sup>o</sup> oīpōtēs.  
& ppter negligētiā pastoris mittit flagel  
la no. xxiii. q. iiii. si quos. & permittit ali  
cui inferri penas ppter delictū no. lvi.  
di. si gens. & vii. q. i. scissitatis. Itē nō cō  
siderat dictū ē affectū no. iiii. q. vii. in gra  
uibus. in fi. & est iust<sup>9</sup> & micors not. de  
pe. di. i. null<sup>9</sup>. in. vii. col. vñ facili<sup>9</sup> rmit  
tit q̄ hō ut no. Ho. in su. d. obli. ad rōci. §.  
pīt. in fi. & ira & furor dei est dyabol<sup>9</sup>  
xxiii. q. v. non solum. & a libi talis furor  
accipit p uīdicta no. xxiii. di. c. i. ad fi. &  
an aliq̄s deū uiderit no. viii. q. i. moyses.  
& qd uoluit cū dixit pētet me fecisse hōz  
no. d. pe. di. iii. pñia & quedā. facit de cō  
se. di. hū duo. in v<sup>o</sup> gēturbat & glo. in. c. si  
q̄s d. re. ecc. nō alre. & q̄re dicat de<sup>9</sup> uide  
in legēda petecosten. in. i. col. Et q̄a rex  
dicit hic xp̄i & etiā iuxta pmissa oportet  
uide<sup>9</sup> aliq̄ d xp̄o ubi sciēdū q̄ non fuit cō  
gnit<sup>9</sup> p dyabolū no. xxii. q. ii. utilē. & an  
ip̄i<sup>9</sup> generatio enarrari possit no. xxiii.  
q. i. nō tbat. Itē assūpsit sū ptes nre na  
ture adeo q̄ statū fuit uer<sup>9</sup> hō fra. de za  
ba. in cle. d. su. tri. v. col. & an i eo fuisset  
due uoluntates no. xvi. di. hēo. & si abne  
gat ore tñ licet nō corde ē pētū mortale  
no. xi. q. iiii. nō solū. & p arch. xxi. di. tūc  
aut. & in. c. i. no. in fi. d. su. tri. li. vi. p eū  
dez. & xp̄i uestis indiuisa significat unita  
tē no. xxiii. q. i. pudēda. i fi. & significat  
p dauid. xxxi. q. i. si qua. i v<sup>o</sup> significare  
et q̄r appllat vñū no. de pe. di. i. vñū dei.  
Itē. xl. horis iacuit in sepulchro oputat a  
hora nona in qua emisit sp̄m & ultia hora  
noctis domice in qua resurrexit sūm aug.  
ut r̄fert Ho. in su. de pe. & r̄mi. §. quibus  
mortuis. in. iii. colū. Itē q̄ dicit xp̄m fu  
nie p̄mū dū eliet āno<sup>9</sup>. xxxii. et. vi. mē  
sūū intēlige. vi. mēses ceptos nō opletos

vza natiuitate usq̄ ad parascue. Io. ā. i.  
c. inter corpalia. an fi. de trass. pla. Itē  
q̄ dicit q̄ fili<sup>9</sup> descēdit in ute<sup>9</sup> vgnis in  
telligit idest p nouū effectū apparuit car  
nez sumēdo de<sup>9</sup> enī ibi erat et ubiq̄ ē pñ  
tialiter potentialiter et essentialiter sūm  
theologos et no. q̄ totus erat apud p̄ez  
q̄n uenit in vgnē d. gse. di. ii. qui māducat.  
Itē est caput ecclesie no. d. sa. unc. in glo.  
i. xp̄i. et dicit sūm<sup>9</sup> sacerdos ibidē in glo.  
idest xp̄s. et baptizatus fuit. xxx. āno. lx  
xviii. di. pbr̄. et ip̄m adorabant olim oēs  
gētes. xcii. di. legius. post med. um. lxv.  
di. mos. et sequēti. xc v. di. ecce. i fi. xcvi.  
di. oīstātus. xxiii. q. v. si uos. et. xxiii.  
q. i. loquit. in fi. et ip̄m ignorāt qui igno  
rant scriptas. xxxviii. di. si iuxta. et hūit  
sacra ecclie. xxv. q. i. §. hūis. an mediū. et i  
nomie ip̄ius oīa fieri debent. xxvi. q. v.  
non liceat. et. q. vii. c. an pīt. in fi. et fuit  
mediator dei et hōm d. pe. di. i. m̄tplex.  
Itē xp̄s oīficiē ex deo et hōm de gē. di.  
ii. hoc ē. Itē d. dñō ihesu hēs ecc. xliii. c. iii.  
et zaccha. iii. d. xp̄o. ecc. xli. et xlvii. et  
ysa. xlv. et q̄ fuit d. gñe. dauid zē. p̄. re  
gū. c. vii. Itē d. illo uobiscū deo ysa. iii. Itē  
paruul<sup>9</sup> nat<sup>9</sup> ē nobis et fili<sup>9</sup> dat<sup>9</sup> ē no.  
ysa. ix. Itē obtenebrat<sup>9</sup> ē sol i ortu suo  
ysa. xiii. Itē de illo emittē agrū zē ysa.  
xvi. et lapis āgularis ysa. xvi. Itē effra  
im primogēit<sup>9</sup> Iere. xxxi. Et d. illo ecce  
enī paruulū dedi te zē Iere. xlix. Itē in  
terris uis<sup>9</sup> ē et cū hoib<sup>9</sup> ḡstat<sup>9</sup> ē Barut.  
iii. Item fctūs ē q̄si mut<sup>9</sup> Ezechi. iii. in  
fi. Itē occide<sup>9</sup> i iirm ezechi. xxii. ubi etiā  
ad fi. d. xp̄o ueturo et. xxxv. et danielis  
vii. et seq̄nti et i abacuch. Itē d. rex r̄gū  
ezechi. xxvii. et Iere. x. Itē ē pastor eze  
chielis. xxxv. & xxxvi. ubi etiā q̄ erit  
un<sup>9</sup> populus et cetera. Itē est fili<sup>9</sup> dei da  
niel. iii. Itē effuderit sāguinē inocētē Ioe  
lis. c. fi. i fi. Itē q̄ egrediet ex bethleem  
miche. iii. Et de illo ueniet desiderat<sup>9</sup> cū  
ctis gētib<sup>9</sup> ageus. c. ii. et sup asinam zē  
zaccha. ix. et de trigīta argēteis zach. a. x.  
Et de cōfixione crucis. c. ii. Item crucifi  
git<sup>9</sup> i suis suis crucifixis Ho. i sum. d. biga.  
sub. §. i. v. cellula et sic inocētes occisi fue  
runt q̄si xp̄s ar. scdo regū. c. xxi. fuerūt  
etiā figurati. iii. regū. xxiii. Itē post eū  
null<sup>9</sup> de celo nascit. xxvi. q. iiii. c. i. ac fi.



Itē d illo saluator hēt Iudi. c. m. et hester  
c. n. m. daut et ysa. xvii. ad fi. et. c. xliii.  
& xlv. Itē d illo qd dictū fuit uirgini dñs  
tecū & pax tecū p3. Iudi. c. vi. & de illo  
benedicta tu iter mulieres Iudi. v. Itē de  
illio uirum ignoro idest uirgo suz Iudi. ii.  
et. c. ult. Item d illo q celi deū capre nō  
pnt p3. iii. rgu3 et. scdo paralipo. c. ii.  
Itē ecce uirgo cōcipiet ysa. vii. Item egr  
diēt uirga zc. ysa. ii. & nō transibit p ea3  
polut9 ysa. xxxv. Itē femia circumdabit  
uiz Iere. xxxi. Item dī regina celi Iere.  
xlii. añ fi. Et d illo porta hec clausa erit  
ezechi. xliii. Item gessit om̄s ordiēs i sua  
p̄sona. i. §. iii. q. i. Itē assūpsit uerā carnē  
mortalem et passibilē de uirgine maria  
not. de cōse. di. i. cōsultū et Add Io. an. in  
c. cū xps. ad fi. de h̄t Itē nō credidit se  
illis zc. Nota de cōse. di. iiii. pp. facit. c.  
iii. ut lite nō cont. Et q̄r uoluit baptizari  
unde de cōse. di. iiii. nō rgenerabāt Item  
fuit fili9 un9 hoīs ut per arch. xxiiii. q.  
i. memor. simile. ff. de usu fru. l. uetus Et  
q̄r appellat agn9 arch. d cōse. di. iii. sextā  
Et q̄r dī xps uī ihūs xps de cōse. di.  
iiii. si baptizata p arch. & de ihū xpo p eū  
dem in. c. decet. de innum. ecc. li. vi. Itē  
nō ē p̄sona fm. q̄ hō nā q̄ cito aīa fuit cō  
iūcta statī fuit un9 ille hō filio dei de9  
enī et hō simul unitus unū fecit xpm Io.  
an. post un in. c. i. de su m. trim. i. iii. col.  
subdens q̄ q̄ cito vbum caro factū ē aīa  
corpi fuit unita et statim pfectus fuit uir  
Vnde in monēto fuit uerus deus de9 et  
hō ut in. c. cū xq̄s de h̄t fm. eūdē post  
hō. et ideo dicūt theologi q̄ simul et i ist  
anti fuit limitū corp9 xpi aīa infusa et fa  
cta unio diuinitatē quod spectat ad arti.  
f. dei q̄ fuit cōcept9 dī spū scō fm̄ eos et  
facit quod nō in cle. de sum. trim. in v̄o  
unitas An aut xps fm. q̄ hō potuit dimit  
tere peccata et quā ptātem hūit et quam  
ptātem mīstris cōtulit et q̄ cōferre potu  
erit p pe. de palu. in iiii. di. v. q. i. arti. i.  
Item q̄r fīeuit ter p arch. xiii. q. ii. q. a di  
uina Et an. in triduo fuit hō p arch. xxiii  
di. q̄ p̄s in v̄o r̄l īp̄ciōe Et q̄s dicat xpm  
diligere p arch. de pe. di. ii. caritū. Et ap  
pellat rex. et imp̄r no. in p̄heio decretali.  
i. prin. & uoluit nasci de ad ulterimis cōmi  
xtionib9. lvi. di. dñs n̄r Item primū con

fessus fuit p latronē in cruce d pe. di. vii.  
n̄l9. alii dicūt q̄ prim9 quocauit eū deū  
fuit thomas q̄ post r̄surrect. onē dixit d9  
meus Item ē coetern9 p̄rī & ē alia p̄sona  
i. q. i. §. Sed notādū ad hoc quod .ē. dixi  
Et not. quia pat9 esset iterū p homibus  
mori & pati si possibile esset ut in legēda  
r̄surrectionis in. iiii. colu. & ibidem in. iiii  
colu. q̄ndo dixit petro uado romā zc. &  
r̄liquit uestigia pedū i silice zc. & d arti  
culis fidei quot sūt Et an papa possit no  
uos facere Et q̄s t̄nā explicite scire Io.  
an. in dicto. c. cū xps & p Ho. in sum. de  
fide catho. §. quot Item d fide disputari  
pōt gtra hereticos si nō fiat q̄redo tumul  
tus & p fidei occas. on ē Ho. i. sum. d fide  
ca. §. q̄ dē i fi. Fides t̄n nō pōt ex toto cor  
ruere Io. an. in. c. q̄liter. ii. in. vi. colu. de  
accu. Et not. q̄ eac ē fides modernoz  
& ant. quoz fm̄ aug. ut p pe. de salu. in  
xl. di. i. q. iii. ad fi. ii. di. iiii. q. iii. p̄t. co  
lu. Vnā ē enī fides apud nos q̄ fuit apud  
iudeos not. xxxii. q. iii. r̄currat i v̄o loci  
etā et p Ho. i. sum d fide ca. §. quot sūt  
in fi. et sic boni añ xpm fuerūt ill9 meri  
ti quo nunc sūt xpiani. xxxii. q. iii. quis  
ignoret Et ideo dic Io. an. i. c. licz d spo.  
duoz q̄ i p̄teritē nō fides defuit sed t̄dī  
sa c̄mētum de bap. debitū d p̄br. nō bap.  
ueniēs Sitr primi hoīs añ datā circūcū  
onē saluabāt i sacris. seu fide parētū de  
cōse. di. iiii. quod apud de peni. di. i. sicut  
primi hoīs et i rōnali dīoz officioz i of  
fi. natiuitatē i iii. colu. et pe. de pal. i. iii  
q. iii. . iii. col. et. i. i. tex. i xvii. notabili  
Et add q̄ i hīs q̄ nō sūt d arti. fidei nō ha  
bem9 mēcio seq̄l c3 seq̄t ecclia nisi et do  
ceat idest p̄cipiat p no. i. c. i. d sum. trim.  
li. vi. et. se r̄cūt glo. et arch. xi. di. nolite  
et de cōse. di. i. basilicas aīs phibeat per  
not p Io. an. in. c. ut. i. quisiōis d h̄t li.  
vi. in nouell facit de spon. duc2. c. fi. Vt  
nisi tenēdū tradat de cōse. di. ii. ego berē  
gari9 cū sy. Item ubi fides nō est iusticia  
locuz h̄re nō pōt Et null9 excusat p igno  
ratiā a fide etiā si sit pagan9 uel homo sil  
uester semp in mōtaneis nutrit9 ita q̄ ad  
eum nūq̄ p̄dicatio puenerit fm. spe m̄ti  
d sum. trim. Et ad p̄missā quēnt subicē  
aliq̄s cōclusiōēs dñc2 thelogorū sup ado  
rat. one Et scias quia alia latia q̄ ē fuitus



conueniens & debita soli deo tanq[ua]m creatori  
sue ratione creatio[n]is & q[uo]ia potest saluare  
& gloriā dare. Item dulia que est fuit  
conueniens alicui creature rōnali ex quo  
fuit receptaculū spirit[us] sancti facit glo.  
m. c. si canonici ad fi. de off. ordi. li. vi. &  
per fra. in. c. ii. de cele. missa. vbi & q[uo]d to-  
tū deuotio q[uod] habem[us] ad sanctos ad deum  
principaliter referenda est sine quo facti  
nichil possent zc. Item yperdulia que si-  
militer debetur creature spāli plus q[uam] aliis  
creaturis Vnde p[er]sone xp̄i debet honor  
latrīe p[ro]pter annexiōē & cōiūctiōē hu-  
manitatē cū diuinitate & quia i[n] p[ar]te huma-  
nitas est pars p[er]sone xp̄i in q[u]a est diuinitas  
& hoc inquātū cōsiderat ipsa p[er]sona xp̄i  
sed inquātū cōsiderat ipsa humanitas sepe-  
rata a diuinitate et in quantum homo s[ecundu]m  
quosdā cōuenit seruitus yperdulia p[ro]pter  
quādam excellētiā quēdam xp̄o tan-  
quā homī que nō conuenit aliis puris ho-  
mībus sup[er] quo dubitat[ur] quia si statū fuit  
de[us] ut dictū est. ergo quō cōsiderabit ut  
pur[us] homo seu ut homo Et ideo aliq[ui] the-  
ologi moderni q[ui]trariū dicunt dicendo q[uo]d  
p[ro]pter indissolubilē unōē uerbi & car-  
nis cōmunicant actiōes & que d[icitu]r uno dicū-  
tur de alio intelligant Inde dicit[ur] q[uo]d anīa  
xp̄i sit omīpōtēs & de similib[us] Et quātū  
ad ymaginē xp̄i dicas q[uo]d quocūq[ue] modo  
formet[ur] seu pingat[ur] debet latrīa hīto r[ati]o spe-  
ctu q[uo]ia in adorādo cōsiderat[ur] persona xp̄i  
secus si consideraretur i[n] p[ar]te lignū argētū  
uel picturā & quātū ad cruce[m] in q[u]a xp̄s  
crucifixus fuit & clauib[us] similiter debet  
latrīa p[ro]pter affixiōē & coniūctiōē cū  
xp̄o Et similiter de aliis crucib[us] p[ro]pter  
re[p]rēsēntatiōē crucifixi lic[et] aliter dixerit  
Fra. in cle. de su. tri. q. xiii. S[ecundu]m de uesti-  
b[us] sudario corōa colūna & sepulchro xp̄i  
p[ro]pter cōtactū xp̄i Sed nō idem de aliis  
oib[us] clauibus sepulchris lanceis colūnis  
& s[im]ilib[us] Similiter nō idē de beata v[ir]gine  
que tenuit xp̄m in utero nouem mēlib[us]  
ac etiā d[icitu]r ipsius sāguine format[us] fuit lic[et]  
crux & alia de q[ui]bus supra p[ro]pter cōtactū  
adorent[ur] latrīa & ē ratio drē. quia crux  
& similib[us] null[us] spālis d[icitu]r per se honor de-  
betur Sed ipsi v[ir]gini debet spālis de per  
se honor & reuerētia p[ro]pter i[n]p[er]ius excel-  
lentiā & sic si adoraret[ur] latrīa adoratione

pot[est] incidī in ydolatriam ut pot[est] i[n] q[u]o  
qui credere ipsā uirginem adorari latrīa  
p[ro]pter propriam excellētiā quod ess[et]  
ydolatria quod non potest contingere in  
cruce clauib[us] sudario sepulchro & s[im]ilib[us]  
Vnde debet ei adoratio q[ui]si yperdulia in  
quādam specialem prerogatiuā ex  
quo fuit mater dei quod nulli mulieri ac-  
cidit Item quantū ad corpora & reliq[ui]as  
sācto[rum] dic[itur] q[uo]d debetur dulia seruit[us] ut s[ecundu]m  
& similiter de ymaginib[us] sācto[rum] quia  
p[ro]pter re[p]rēsēntatiōē debetur dulia  
sec[us] si consideraret[ur] ipsa pictura Sed yma-  
gini beate v[ir]ginis debetur yperdulia ut  
dictum est s[ecundu]m thomam in p[ar]te. q. a. xxv.  
xxiii. per totū Hec tamen & similia do-  
minis & patrib[us] theologis remitto &  
inde de cōsecratiōe di. iii. perlatum et. c.  
se[que]nti et ibi per glosaz et arch. et p[er] lapuz  
et domi. i. c. si canonici. §. fi. de offi. ordi.  
li. vi. et adde q[uo]d male dicūt gētes uolētes  
nos arguer[et] q[uo]d tales ymagiēs hēant simili-  
tudinē simulachro[rum] suoz pat[er] machabe-  
orum primo. c. iiii. ante fi. iūcta cle. ii. d[icitu]r  
p[er]m. post medium vel dato q[uo]d uideant[ur]  
habere aliqualez similitudinez cum simu-  
lachris tamē nullum simile ē idē. ff. de  
positi q[uo]d nerua. et i. c. non potest d[icitu]r p[ro]p[ri]o.  
m. vi. et quia iudei uenerabant archam  
respectu legis dei non ut de[us] Et p[re]missis  
addenda arbitror de angelis ea que i[n] ca-  
nonibus reperi Et primo s[ecundu]m Iero. tanta  
est dignitas animarum ut unaqueq[ue] ab  
ortu natiuitatis sue hēant angelū sibi de-  
putatum ad custodiam Vnde angeli mit-  
tuntur a domino ad custodiendū nos et  
ad ministrandum nobis patet i[n] clemē. si  
dominum in v[er]bo. ex m[is]tris de rel. et uen.  
san. Item angel[us] ē nomen officii nō natur[ę]  
Item āgeli grece uocāt[ur] hebraice malch.  
latine uero nunci[us] interpretant[ur] ab eo q[uo]d  
domini uoluntatē populis anuntiant q[ui]b[us]  
ideo pictores faciunt pennas ut eorum  
celerem in cuncta discursum significēt Et  
nota q[uo]d in quinq[ue] nobis precipue m[is]trat  
Primo excitando nos et a sonno culpe  
quod significatum est actuum. xii. c. Vbi  
dicit[ur] quando angelus percussio latere  
petri excitauit eū dicens surge uelociter  
et in. iii. libro regum ubi dixit angelus  
ad heliam surge comede grandis enī tibi



restat uia Secūdo intercedēdo pro nobis  
quod significatū fuit in dānele. x. c. ubi  
dixit nemo fuit adiutor michi in omnib⁹  
hīs nisi michael princeps noster Tercio  
a contrariis potestatib⁹ nos defendēdo  
Vnde ī psalmo angelis suis mā lauit de  
te zc. & alibi mittit angelus domini in  
circuitu timentium eum & eripiet eos  
Quarto bona nostra īpresentādo. tobie  
xii. capi. dicit angelus obtulit orationem  
tuā domino Qūto & ultimo animā egre  
dientem de corpore in deum portando  
Vnde luce. iiii. c. dicitur. Factum est ut  
moriretur mendicus & portaret ab an  
gelis in sinum abrahe ut refert archidi.  
xiii. q. ii. fatenduz. & de consecratioe di.  
ii. utrum & adde in legenda dedicatiois  
archangeli ante finez Et dicit ysidorus  
in libro officioꝝ bonorum angelorū nu  
merus qui post ruinam angelorū malo  
rum diminut⁹ est ex numero electoꝝ ho  
minum supplebit⁹ qui numerus soli deo ē  
cognitus ut refert arch. de consecratioe  
di. ii. hii duo. ī fi. ubi etiam per gl. Et sci  
as q̄ nouem sunt ordines angeloꝝ de pe.  
di. ii. in antepenultima columna & unus  
angelus differt ab alio nota. d. offi. archi  
p̄bri. c. primo & uide de consecra. di. pri  
ma si duo. Notandum etiā de paradiso  
qui dicitur idest parans dei usum Sed ad  
litteram paradysus est locus in partibus  
orientis cuius uocabuluz ex greco in lati  
num uertitur ortus porro hebraice edon  
dicitur quod in nostra lingua delicie inter  
pretatur quod utrūq; iunctum facit ortū  
deliciarum Est enim omni genere ligni et  
pomiferarum arborum consitus habens  
etiam lignum uite. non ibi frigus sed per  
petua ueris temperies cui⁹ ī medio fons  
prorūpens totū nemus irrigās diuiditq;  
in quatuor nascentia flumina cuius loci  
aditus post peccatum homini interclus⁹  
est secundum papiam ut refert archidia.  
& xiii. q. i. oibus. Vel dic paradysus idest  
celum empirreum idest locus iocundus et  
delectabilis fm arch. post hugo. de peni.  
distinctione secunda principium post prin  
cipi. & in. c. si enim in. iii. colūna in d. in  
paradiso Item alibi in paradiso & ī gete  
mentis fm theologos & uide plura de  
paradiso in cronis fratris uincen. carta

vii. & carta. centesimaquingessimatercia  
Et d. paradiso terrestri uide in legenda  
scti mathei ī secūda columna Item ī para  
diso q̄libet satiat iuxta illud psal. ex adi  
pe frumētū satiat te et alii. satiabor cū ap  
paruerit gloria tua secuuduz archi. post  
pe. de pe. di. ii. dum sanctam. post mediū  
hinc est q̄ beatis omnia ad uotū succedūt  
ut in. c. cū marthe. ad finez d. celebracōe  
missa. Et nota q̄ plens ecclesia paradiso  
comparat⁹ quia in ea est pax a uiciis ori  
ginalibus et actualib⁹ et quia ī ea est spi  
ritualis cib⁹ scilicet corpus et sāguis xp̄i  
et delicie mādatoꝝ dei p̄ et arbores fruc  
tifere sunt in ea idest sancti predicatores  
secunduz hug. ut īfert arch. de pe. di. iiii.  
ecclia paradiso. Est autez paradysus ī celo  
ut not. xxi. q. iiii. hec autez. & xiii. q.  
ii. tēp⁹. facit illud d. somno sipionis: uita  
uero uestra uia est in celum et habes hoc  
vbū paradys⁹. xxvi. di. c. deinde. et trice  
simaquinta. di. sexto et xl. di. illud et. c.  
sequentibus et de consecratione. di. iiii.  
ecclia Consequenter addenduz uidetur  
d. purgatorio ubi siq; et potest dici proba  
biliter q̄ cum anime iustorū sint in celo  
anime maloꝝ in inferno q̄ anime que  
indigent purgatione sint in medio Sed  
ubi hoc sit nescim⁹ Verum tamen q̄ ma  
gis p̄tinent ad celū quia iam sunt ibi spe  
potest dici p̄babiliter q̄ ī superiori regiōe  
idest in aere sit loc⁹ purgatorii secunduz  
archidiaconū. xiii. q. ii. tēp⁹. super glo.  
secūda ibi etiaꝝ glo. prima dicit q̄ credit  
āias sūme bonas statū ad celū uolare iux  
ta illud. gaudēt ī celis anime sanctoꝝ Et  
de igne purgatorii uide quod not. xxv. i.  
q. i. impudicas. et quod no. vicesimaq̄rta  
questione prima subdiaconus. et. xv. di.  
c. penultio Vbi de pena purgatorii quia  
patiūtur maiore penā quā passi fuissent  
martires ī carne de peni. distinctione. vii.  
ad finem. et per hostiēsem in sūma de pe.  
et remi. §. quis sit effect⁹. in fine et in re  
pertorio aureo spe d. reg. peni. in fine et  
de purgatorio uide plene ī legēda cōme  
morationis omniū sanctoꝝ per tres colu  
mnas et per petrum de palude in quarto  
distinction. xxi. xli. articulo primo et  
articulo tertio. Et scias q̄ existentes in  
purgatorio non fruuntur uisione dei no.



xiii. q. ii. qui diuina. §. de mortuis. Item  
ipsum non sentiat baptizat⁹ i fine de pe.  
di. vii. nullus. cum similib⁹. Et dicit laud.  
in sacramentali de sacramento eucaristie  
penultima columna. q. purgatorium est  
in altiori pte inferni nō q. sit idē loc⁹ cū  
inferno & sic distat a limbo. sed q. si uic⁹ eis  
sic q. q. idē ē ignis purgās bonos i purga  
torio & cruciās malos i inferno & sic sup  
eodem igne auz rutilat & palea fumat  
fm gregoriuz. et subdit q. anime statim  
euolantur uel ad paradisu uel ad infernu  
nisi propter aliquas penas temporales i  
purgatorio sint purgande fm eum Item  
in purgatorio alique anime habundant  
qa ab amicis multa suffragia copiose fiūt  
Sunt etiam anime egentes quaz cura nul  
latenus habet ut in legenda oīm sanctor⁹  
in fine Item d. purgatorio sol⁹ de⁹ extra  
hit et illud ingredit⁹ solus contritus ut p  
ymo. i. cle. ii. d. pe. et remi. i. iii. columna  
Ultimo de limbo dicebat arch. xxi. q.  
iii. hec autem scire debes quod i superio  
ri margine inferni erat locus aliquatulu  
habens lucem sine omni pena materiali  
in quo erant anime predestinator⁹ usq.  
ad descensum xpi in infernum qui locus  
ppter sui tranquillitate⁹ sinus abrahe di  
ctus ē ut sinum matris dicim⁹ et dicebat  
abrahe quia fuit prima uia credendi. ipe  
enim publice predicauit. Hunc tamē locū  
Iob uocauit tenebras p tedio expectādi  
ut ibi et in tenebris strauit lectulu meum  
zē ut hec legunt⁹ in historis super euan  
gel. c. pharisei uero secūduz arch. ubi. §.  
Et ad istum locum descendit ania latrois  
cum anima cristi in die sue mortis q. loc⁹  
etiam appellatur paradisu ppter aliq.  
lem requiem secūduz pe. ut refert arch.  
de peni. distinctione prima. importuna di  
cit laud. in sacramentali d. sacro eucaristie  
penultima columna q. olim ante passionem  
xpi limbo & sinus inferni idem erant qa  
omnes carebāt tunc unione dei. Sed aliis  
penis non equaliter puniebātur Sed post  
passionem multū differunt quia hodie uo  
catur sinus abrahe ille loc⁹ i quo bonoz  
anime requiescunt ut legitur in legenda  
beati martini Limbo qui est in superiori  
parte inferni dicit⁹ ille locus in quo sunt

paruuli non baptizati In alia inferiori  
parte sunt commūter omnes mali fm eū  
ubi supra Sic ergo sinus abrahe est altior  
locus subsequenter purgatorium postea  
limbo & postea infern⁹ ut ex pmissis p3  
Quartodecimo nota q. dyabol⁹ ē auctor  
nostre mortis. unde appellatur princeps  
mundi no. xxxi. q. ii. c. i. & per arch. de  
peni. di. ii. princeps. & quō sciat futura  
not. xxvi. q. iii. sciendum. v. an cognoscit  
cogitationes homin⁹ Item sepe nrit⁹ ut  
homo patiat⁹ & irascat⁹ cum deo no. de  
peni. di. ii. si cui. §. potest fieri. & temtan  
do affligit⁹ no. de peni. di. i. potest fieri.  
& multis modis interpretat⁹ ut per arch.  
xiii. di. c. ii. & quod notat⁹ de sūma trim  
tate. c. i. i. vbo dyabol⁹ Et dīa iter demo  
nium & demonez per arch. xii. q. i. pudē  
da. facit de peni. di. i. hui⁹ potestatis. Itē  
dicitur leo per archidiaconuz de penitē.  
distinctione. ii. si enim. in secūda colūna &  
ibi no. i. vbo leo ibi etiam no. circa prin.  
q. dicitur behai q. sine rugo Item inter p  
tatur dorsum fluens arch. d. consecratice  
di. ii. citius Item pētores dicūt filii dya  
boli per imitationē. & dyabol⁹ appellat⁹  
hō ab euentu ut no. d. electi. licz. glo. scda  
Item elongatur a cristianis quando mini  
sterium eucaristie agitur & quando fiūt  
orationes & predicationes ut in leger. da  
sancte Iuliane Item quare mot⁹ fuit ad  
peccandū no. de consecratione di. ii. citius  
§. quod uero. & hēt mille mōs ad nocen  
dum. xvi. q. ii. uis. & non reuocabit⁹ ad  
uitam notat⁹ de pe. di. i. si cui. §. deniq. Itē  
quare eius peccatum non fuit redemptū  
sicut fuit peccatum hominis per archidi.  
de peni. distinctione prima. §. ex hui⁹. &  
habet suos angelos de hē. c. iii. Item di  
citur apostota & fugit res cruce signatas  
de consecratione di. iii. post ea signatur  
& multa eum latent. xxxii. q. ii. c. i. Et  
dicitur sathanas. xxxii. q. ii. c. ii. & ē fo  
mes odii. xxxii. q. i. i. quisi. & de filiis  
dyaboli de penitentia distinctione priā  
porro. §. Item si antequam. in fine & §.  
Item ut iohannes. & illuditur dyabulo p  
penitentia de peni. distinctione priā po  
test fieri. & credit & contremescit deum  
de penitentia distinctione. ii. i. colūna. xv.



Item dignissim<sup>9</sup> maledictio<sup>is</sup>. xxiii. q. iii.  
 si igitur. & de natura ipsius & an futura  
 aliquo modo scire possit. xxvi. q. iii.  
 scienduz. i. q. v. nec mirum. in. iii. colū.  
 ad finem. & ibidem i. iii. colūna. q. semp  
 nititur adorari ut deus. & ideo quādoq;  
 transformatur se in angelum lucis. xxix.  
 q. i. ante finem. & not. arch. in. c. ut offi.  
 circa principuz. de h<sup>is</sup>. li. vi. Item deci  
 dit a beatitudine etia<sup>z</sup> ad quam habēda<sup>z</sup>  
 creatus erat. xxiii. q. ii. sic quippe. in fi.  
 & quādoq; subintrat corpus mortuum  
 no. in. c. i. quadam. de cele. missa. Item ap  
 pellat demon a sciencia. i. §. v. q. cxiii. p<sup>9</sup>  
 prim. Et addendū de anticristo qui sic ap  
 pellatur quia o<sup>9</sup>tra deuz uentur<sup>9</sup> est qdaz  
 simplices intelligunt antixpm ideo dici  
 q<sup>9</sup> ante xpm uentur<sup>9</sup> sit idest p<sup>9</sup> eū ueniet  
 xpm non autem sic Sed antixpm grece  
 dicitur quod est contrarius cr. sto latine  
 anti enim grece in latinuz o<sup>9</sup>tra significat  
 xpm enim in se mentiet dum uenerit &  
 contra eum dimicabit & aduersabit<sup>9</sup> sac  
 ment<sup>9</sup> xpi ut ueritatis eius euangelium  
 soluat. naz & templuz Ierosolimis repa<sup>9</sup>  
 & omis legis ueteris cerimonias restaura  
 re temptabit. Sed & ille antixpm ē qui  
 negat deum esse xpm cōtrari<sup>9</sup> enim xpo  
 est Omnes enī qui exeūt de ecclia & ab  
 unitate fidei precipitunt & ipi antixpi sūt  
 s<sup>3</sup> v<sup>3</sup>id. ut refert archidiacon<sup>9</sup> de peni.  
 distinctione. ii. si enim. & uide plene in  
 cronicis fratris Vincenci carta. cli. &  
 facit. xxxv. q. v. porro. ad finem & hēs  
 hoc vbum. xxiii. di. c. i. post medium. &  
 xvi. q. vii. peruenit. et. xxiii. q. i. qm. in  
 fine. et. c. didicim<sup>9</sup>. i. princi. de peni. di.  
 ii. in decimaquinta columna et u<sup>3</sup>d p cōse  
 cratione distinctione. §. perueit. Item d<sup>9</sup>  
 inferno ubi sit uide not. xxiii. q. iii. hec  
 aut ubi sit dicit gl. hic v<sup>3</sup> q<sup>9</sup> ifern<sup>9</sup> sit sub  
 terra et i eo loco ubi nullus splēdor sol  
 pōt pueni<sup>9</sup> et parad<sup>9</sup> sit in celo qd clari<sup>9</sup>  
 affirāt gl. xiii. q. ii. tēp<sup>9</sup>. et allegat dictū  
 .c. hec aut. et per laud. in sacramentali in  
 Ru. de sacramento eucaristie in penulti.  
 columna Thomas tamen et bonauētura  
 tenēt q<sup>9</sup> infernus sit in centro seu medio  
 terre et q<sup>9</sup> sit in parte inferiori probat  
 ysaie. quinto capitulo et septimo et deci

mo quarto ubi de lucifero et probatur  
 ezechielis. xxxii. et. xxxiii. et amos. ix.  
 tamen Augstin<sup>9</sup> dicit se dubitare ubi aīe  
 defunctorum quiescant in dicto capitulo  
 tēp<sup>9</sup>. Et ibi glo. dicit ex illis v<sup>3</sup>bis uideri  
 q<sup>9</sup> augustinus dubit<sup>9</sup> quo anime defūcto  
 rum recedant quare super ea dicit arch.  
 Non ergo erubescemus cū aug. ignorare  
 argumēto de consecratiōe di. iii. sol<sup>9</sup> q<sup>9</sup>ri.  
 secūdu laud. et arch. et facit ad predicta  
 xxxv. di. ecclie. & de consec<sup>9</sup>. di. i. uesti  
 menta. in fi. et illud thome domine nesci<sup>9</sup>  
 quo uadis et uide in cronicis fratris vin  
 cenci carta. cliii. Videamus aliq<sup>9</sup> de iuda  
 in quo notādū q<sup>9</sup> legitur in historia sco  
 lastica rubrica de suspensione iude q<sup>9</sup> di  
 cit Ieronim<sup>9</sup> super psal. lxxx. q<sup>9</sup> magis  
 offendit iudas deuz quādo se suspendit q<sup>9</sup>  
 in hoc q<sup>9</sup> deuz p<sup>9</sup>didit qui iudas proiectis  
 argenteis in tēplo abiens laqueo se suspē  
 dit et crepuit medius effusis uisceribus  
 actuz. i. c. et in hoc quodāmodo delatuz  
 est ori quo osculat<sup>9</sup> erat deū ne per os sci  
 licet effūderet rupto enī laqueo putat<sup>9</sup>  
 postea cecidisse et crepuisse Vtrū ea die  
se suspēderit an distulerit dubiū ē sed q<sup>9</sup>  
 ante resurrectione<sup>z</sup> dñi postq<sup>9</sup> penitētia  
 ductus fuit argenteos statim ex impati  
 entia doloris et desperatione salut<sup>9</sup> se suspē  
 dit qd non est autēticuz ideo pri<sup>9</sup> dictuz  
 magis uerisimile fm hugo. et archidi. de  
 peni. di. iii. sceleratior als. c. iter omnia  
 sceleratior ubi uide glo. ibi etia<sup>z</sup> archi.  
 unde uelle post pe. q<sup>9</sup> iudas fuit mortu<sup>9</sup>  
 ante xpm nec expectauit morte<sup>z</sup> xpi. ut  
 ibi latius de alimēto natiuitate et aliis ip  
 sius Iude uide i legenda scti mathie apli  
 Item iudas quarta feria traditionē dñi  
 cogitauit de consecratiōe di. iii. ieiunia.  
 et uide de iuda. xvii. q. iii. f. forte. Item  
 comisit plaguz sacrilegium et symoniam  
 i. q. i. qui studet. xi. q. iii. abiit. xxiii. q.  
 iii. quid ergo. per glō<sup>9</sup> et archidiacon<sup>9</sup>  
 Item si penitētiā egisset ueniā impetral  
 set de peni. di. ii. huius potest<sup>9</sup>. et di. iii.  
 inter hec yrcum. pri<sup>9</sup> ad fi. et. c. iudas  
 et. c. nichil. uide et seq. et scias q<sup>9</sup> bap<sup>9</sup>  
 zant cū aliis aplis ante passionē xpi de  
 conse. di. iii. aliud. et de pilato uide pln.  
 legenda passionis in. ix. col. usq<sup>9</sup> in finem



**¶** Ultimo querit ubi erit diuinū iudici-  
um dic q̄ ut colligitur ex diuinis scriptu-  
ris erit circa locum montis oliueti & ibi  
descendet xp̄us ad iudicandū quia etia3  
inde ascendit ut ostendat qui ascendit ip-  
se est qui descendit. sedebit autē iudex in  
aere eminens & precedent diuinū iudici-  
um signa quia ad dignitatem tanti iudi-  
cis pertinet ut ip̄m aliqua signa ad reue-  
rentiam & subiectionem inducentia pre-  
cedant quia forte sol & luna obscurabū-  
tur priuatione sui lumis ad hominū ter-  
rorem appropinquante iudicio ei3 secū-  
dum gni de monte laud. in sac̄mentalī in  
rubri. de sac̄o eucaristie als d̄ celebra-  
mis. in fi. ubi etia3 q̄ tūc hoīes uidebūt  
deum oculis corporalibus per essentia ut  
habeāt p̄fectū solaciū de uisione diuini-  
tatis & sic corpora beatorū quandā p̄fecti-  
onem glorie a deo suscipiunt que erit ip-  
sorum nouatio. ibi etia3 q̄ xp̄s iudicabit  
in forma humana ut in illa uideri possit  
ab omībus tam bonis q̄ malis. & erit in  
forma gloriosa iustis delectabilis: malis  
grauis & terribilis. & sic etia3 eum mali  
uidebunt cū dolore. ibi etiam q̄ aialia  
bruta plante & corpora mixta nō remane-  
bunt post inonationem mundi secus in  
elementis que licet sint corruptibilia se-  
cundū partes tamē sunt incorruptibilia se-  
cūm totum & homines etiam sunt incor-  
ruptibiles rōe anime: & sup̄celestia cor-  
pora similiter sunt incorruptibilia se-  
cūm rōem & ideo ista tria remanebunt se-  
cūm eū. quib3 adde q̄ iudicium auctoritatis  
habebit tota trinitas: sed iudiciū mis-  
eri habebit filius sedens & apparēs in  
iudicio se-  
cūm humanā naturā & sic in ea-  
dem humanitate in qua appuit humilis  
iudicabit ut p̄ Archi. de peni. di. ii. cari-  
tas iii. et faciet iudiciū dominus facie  
ad faciem. Ezechiel. c. xxi. **¶** **Xv°**  
nota q̄ laici fideles in casu necessitatis  
possunt impune baptizare etia3 p̄prios  
filios als cessante necessitate punirent  
licet baptismum cōferrent ut hic nota.  
& intellige q̄ laicus baptizet ut quuius  
non presumendo officium sacerdotis ut  
hic se-  
cūm Ho. in sum. de cle non ordi. mi.  
& de hoc meretur se-  
cūm doct. in. c. i. eo.  
ti. Et nota quia textus dicit libere. i. im-

pune ut subicit. vnde alia dispensa° non  
requiritur ut dicit Hosti. in simili. in. c.  
lator. de homi. & c. ex litteris. eo. ti. &  
ad hoc facit & uide in. c. reprehensibil.  
§. i. de appi. & c. ii. de arbi. lib. vi. & in  
cle. fi. de eta. & qua. & Pe. de ancha. in  
c. si beneficia. de preben. li. vi. & Fra.  
in. c. iiii. q. iii. de re. domi. & quod not.  
in. c. i. de censi. li. vi. & in. c. cu3 plures.  
de off. delega. eo. li. Vel. i. absolute ut  
in. c. i. de usur. Nota tamē quia text9 di-  
cit q̄ istud potest in necessitate & sic li-  
cet dicat libere non excludit iuris mode-  
rationē & ubi iusticie metas: ut dicit  
in simili An. de but. in. c. directe. de ap.  
facit. i. xviii. no. **¶** **Xvi°** nota q̄ mori-  
mur corpe: anima uero imortalis est: &  
est forma essentialis corporis. nota. in cle.  
§. porro. glo. mag. de sum. tri. & infūdi-  
tur corpi iam formato. xxxii. q. ii. moy-  
ses. ubi in textu & per Archi. quid sit &  
unde dicat: & est preferenda cunctis re-  
bus. l. sancimus. in fi. C. de sac̄. ec. & iō  
potius cōsulendū est aīe q̄ corpi quia pre-  
tiosior est corpe. & nota. de peni. & re-  
mis. cum infirmitas. in fi. & in. c. i. de p̄-  
ben. li. vi. & quando corpi infundat no.  
xxxii. q. ii. quod nota i uerbo. aīatu3. &  
di. v. in glo. quare minori. & in. c. uno d̄  
purg. post par. & in cle. de sum. tri. in v̄  
bo unitas. & in legenda purificationis.  
Que autē p̄sint aīe defuncti uīd. xiii. q.  
ii. anime. Item in eius foro cuiuslibet est  
credendū. nota. in. c. significati. ii. d̄ ho-  
mi. & in. c. uō. in glo. p̄t. de sen. excōi.  
& in cle. i. de priuī. Item dicitur q̄ nō  
pōt habitare in sicco nota. in. c. in quad.  
de cele. mis. qñq̄ uero aīa exponit. i. ho-  
mo animat9. nota. de conse. di. v. ne tal.  
facit. l. sancimus. in fi. de sacrosan. ecc.  
Item se-  
cūm diuersa sui officia uarie nomi-  
natur Io. an. in. c. uno post prin. de sac̄.  
un. Et dum textus dicit hic ne intellige  
p̄ nō. xc. ii. di. c. fi. An autē faciat condi-  
tionem uel modū per Bar. ff. de acqui.  
pos. l. qui absent. §. i. de ig. ii. cu3 p̄r. §.  
titio. ad fi. & de condi. & demō. l. quib3  
dieb3. & per Bal. in auti. cui relictum.  
ad fi. C. de indi. ii. tollē. **¶** **Xvii°** nota  
q̄ sacrum baptismū eripit aīam de pote-  
state diaboli & tenebra3 & transmittit



ad regnum celeste. Vnde p baptismum  
homo deo dicatur & diuina indulgentia  
liberatur: dyabolus opprimet & uires  
omēs sue nequicie amittit. de conse. di.  
iii. nec quēq. circa fi. fuit enī diuinit<sup>9</sup>  
institutum. ea. di. c. nulla salus. & p eū  
impletur lex mādator. di. ea. di. gracia  
Item p eum euacuatur pena peccati ori  
ginalis ea. di. c. ii. & iii. & iii. Itē opa  
tur aput nos quod operabatur aput  
ueteres circūcilio. ea. di. quod aput. &  
sic primi hoīes in sacrificiis credunt li  
berati de pe. di. i. sicut primi hoīes. ad  
quod. s. xiii. notabili. & i. s. v. q. xlvii.  
Item p baptismū transitus est de terre  
nis ad celestia de conse. di. iii. p aquaz.  
& renascitur homo ea. di. c. i. & efficit  
mēbrum xpī ea. di. nulli. & c. ad hoc. &  
de conse. di. ii. quia passus in fine. & p  
baptismum adiuuamur ut peccata nō ad  
mittamus ea. di. c. anpīt. & ut faciam<sup>9</sup>  
quod facere debem<sup>9</sup> ea. di. s. pīt. Sum  
psit aut baptismus potentiam ex morte  
& resurrectione xpī ea. di. pprie. & c.  
si quis aut. in fi. & c. ut ostenderet. Et  
per baptismum uenit quis ad catholicā  
societate. i. q. i. quod quidam. & bapti  
zans largitur xpianitatem. xvi. q. i. sūt.  
& adde. i. s. i. q. xlviii. & s. cōia. de sa  
cramen. q. xiii. **Xviii<sup>o</sup>** nota q ppter  
compaternitatē supuenientem ob neces  
sitatē baptismi non sepatur matrimōi  
um etiam quo ad thorum. & facit. s. in  
summario in. viii. notabili. & i. s. ii. q.  
x. & nota de illatua idcirco. simile. i. ea  
dem. q. si quis sacerdos. & q. iii. c. i. xx  
xi. q. i. quō. ad fi. xxxiii. q. i. requisiti.  
& c. amouer. de pe. di. iii. in. iii. colum.  
in. c. qui amissa. xxi. disti. c. fi. cum fili.  
& dum textus dicit impune intellige. s.  
absq pnia ut probat in textu iūcta glo.  
icem esset. & facit quod nota. in. c. ii. in  
fi. de consti. li. vi. Et ad dcōez ob positā  
in textu dic q significat cām etiā remo  
tam. l. mulier. ff. rez amo. & quod not.  
Bal. in. l. non dubium. in. v. notabili. C.  
de legi. **XIX<sup>o</sup>** nota q uerbum seu p  
ceptum dei appellari pōt auctoritas i  
sit plus q auctoritas ac uia ueritas & ui  
ta. facit quod not. in. c. ii. glo. i. c. quod  
bi per Arch. de pben. li. vi. & in spe. d

dispen. s. fi. d. quid si dispensatū est cu  
aliquo. cū si. & de auctoritate Boetii no  
ta. xciii. di. c. i. de Salustio hētur xli. di.  
c. fi. & uide. ii. di. satira. & viii. disti. in  
prin. d. de platone. & de virgilio. xxx  
vii. di. c. ii. & de Sibilla. xxxvii. disti. si  
qd. de Lucano. xxvi. q. v. nec miruz. cir  
ca prin. & de demostene oratore de pe.  
di. i. aut fata. in fi. & de ypocrate & ga  
lieno de conse. di. vi. ne tales. & de Ora  
tio hētur de conse. di. vi. legimus. de In  
no. Hosti. & aliquibus p Io. an. in prin.  
nouellarum. **Vicesimo** nota p totum  
istud. c. q necessitas excusat & sic licitū  
est allegare puerbiū de iudeis. & si iud  
os. de iureiur. quēadmodū. ff. de offi. p  
consul. l. solent. de torneamē. c. i. p Io.  
an. in dicto. c. & si iudeos. & in dicto. c.  
de torne. & in. c. consuluit. de usur. p eū  
dem facit. i. regū. c. xxiii. & ii. regum.  
c. v. & xx. & Ezechiel. xii. ad fi. & c.  
xiii. & xvii. vnde etiam per puerbia  
possunt cause diffiniri: ut notat Io. an. i  
c. sup specula. de priuile. & ad istud pro  
uerbiū adde q necessitas nō habet legē  
nota. in. c. querelam. de iureiur. & in. c.  
quesiuit. de vbo. sig. cum si. Item de illo  
puerbio: beatius est dare q accipere: no.  
xvi. q. i. predicator. Item de illo puer  
bio: ecce primo trabem de oculo zc. no.  
in. c. ea que. in vbo monach<sup>9</sup>. de sta. mo  
na. in. c. quia frustra. de usur. & ii. q. i.  
multi. p Io. an. in. c. i. de accusa. Item d  
illo: qui nimis emungit elicit sanguinem  
no. in. c. nisi cum pridē. s. ppter maliciā  
in fi. de renunc. Item de illo: nullum bo  
num irremuneratū zc. nota. lxxxvii. di.  
diuine. Item de illo: homo factus diues  
obliuiscit sociorū paupum. notat. i. q. i.  
pphetauit. Item de illo: quod noua te  
sta capit zc. i. q. i. quibusdam. & de pre  
sump. cum in iuuentute. Io. an. in. c. ii. d  
cle. coniug. Item de illo: circa res dona  
tas non querendū pactum. nota. in cle. ii.  
in vbo grōse. de censi. & ad canal dona  
to zc. Io. an. in. c. p tuas. de dona. Item  
de illo: omnia tpus hnt. spe. de aduo. s.  
hic docendum. v. cum aut tps. alii. xxiii.  
q. iii. si ecclesia. Item de illo: non multū  
loquaris. spe. eo. ti. s. iam nunc. vli. hoc  
tamē caueat. & in fi. & in. s. nunc de ex



ordis. t. deinde accedat. Item de illo nī  
la maior pestis zc. Spe. eo. t. §. fi. d. Itē  
studeat. Item de illo uulg<sup>9</sup> amicitias uti  
litate pbat nota. in cle. pastoral. ad fi.  
de sen. & re iudi. Itē de illo habeat unū  
quisq<sup>3</sup> suam zc. per Archi. in. c. i. in. v.  
colum. de iur. calum. li. vi. Item de illo:  
felix quem reddunt zc. nota. xxvii. q.  
i. c. n. in fi. Item de illo puerbio. nemo  
uerecunde facere artem suā. in auten.  
de tabell. sup. d. hoc agere. Item de illo  
Melior est buccella panis cū gaudio zc.  
nota. eo. ti. in d. caute. Itē de illo Scia i  
flat in. c. nisi cum. §. p. defectu. de renū.  
Item de illo: Omne ratum carum. xcii.  
di. legimus. ad fi. Item de illo Oderunt  
peccare boni zc. no. in. c. are fragabili.  
in fi. de off. ordi. Itē de illo. Sepe. solet  
filius zc. de elec. in. c. uenerabilem. ad  
fi. & per Hosti. in sum. de elec. §. itē sciē  
dum. in fi. & in ti. de fil. pbi. §. que est  
causa. in fi. Item de illo: Curre ad ignem  
incim. Spe. de depoli. §. u. ad fi. Itē de  
illo. Dñt legati tristia nulla pati. in spe.  
de lega. §. i. Itē de illo. Frōs meretricis  
zc. in legenda sancti Stephani & quod  
no. Hosti. in sum. de adul. §. que pena. cir  
ca fi. Item de illo. Pena pōt demī zc. in  
Spe. de dispen. §. qualiter. d. ut aut. bi  
uidet q<sup>3</sup> sic. Item de illo. Verbi grā. in  
l. si per emptorē. ff. de p. u. & cōpo. rei  
uendi. Item de illo. Cū scorpionib<sup>9</sup> ha  
bitas. Ezechiel. ii. & xii. Itē de illo. Cō  
mede libz quia scies totum. Ezechiel.  
iii. Itē de illo. Sanguinē ei<sup>9</sup> d manu tua  
requiram. Ezechiel. iii. Itē de illo. Hac  
conclusionē quonā terra plena ē iniqui  
tate. Ezechiel. vii. Itē de illo. Et qui exi  
uerūt ex iudeis saluabūtur. Ezechiel. vii.  
Itē de illo. Lex pibit a sacerdote & con  
siliū a seniorib<sup>9</sup>. Ezechiel. vii. Itē qui gla  
dio ferit gladio pibit. Ezechiel. xi. Itē de  
illo. Sicut p<sup>3</sup> uel m<sup>3</sup> ita & filius u<sup>3</sup> filia  
Ezechiel. xvii. Itē d illo. Labor improb<sup>9</sup>  
oia uincit. & de dñi grā. Ieronim<sup>9</sup> in p  
logo sup danielē. Itē d illo. Vsq<sup>3</sup> ad tps  
& tpa & dimidium tps. Daniel. vii. Itē  
de illo. Sicut popul<sup>9</sup> sic sacerdos. Osee.  
iii. Itē de illo. Et nescierūt facere iectū  
Amos. ii. Itē de illo. Et conuertētes in  
mane noctem & e contrario. Amos. iii.

Itē de illo. Prudens in tpe malo tacebit  
ibidem. Itē de illo. In eternum & ultra  
Micheas. iii. Itē de illo. Qui cōmedunt  
equū ponent insidias subter te. & sicut  
fecisti fiet tibi. Abdias. c<sup>o</sup>. uno. Itē In  
mici hoīs domestici illius: Micheas. vi.  
Itē de illo. Facies mutata declarat cor  
dis dolorem. ii. Macha. c. iii. Itē de illo  
Quicquid in sumptus de tuo tuleris pro  
lucro cōputa antiq<sup>3</sup> dictum est: auaro de  
est tam qd<sup>3</sup> habet q<sup>3</sup> qd<sup>3</sup> non hēt. credenti  
totus mūdus diuiciaz est. Infidel autē  
etiā obulo eget. Iero. in fi. plogi. bibis  
& subdit in fi. Facile cōtemnit oīa qui  
se se sen p cogitat mori. 12. Item de illo  
Ex nimia ingurgitatione olet es. in spe.  
de testa. §. nūc tractādum. in. v. colum.  
ad fi. Item de illo. Hoc certo certius est  
in. l. ait p<sup>3</sup>tor. §. si cū mīer. ff. que i frau.  
cred. Item de illo. acotal montone. aco  
tal bochone. no. ff. de tribu. l. qd<sup>3</sup> in herē  
dem. §. eligere. Item de illo. A minore  
usq<sup>3</sup> ad maiorem oēs auaricie student &  
a ppheta usq<sup>3</sup> ad sacerdotem cōmitti fa  
ciunt dolum. Ieremi. vi. c. & viii. Item  
de illo. In nichilo gloriādū est nisi i scien  
tia & notione dei. Ieremi. ix. Item de il  
lo. Stultus factus est oīs hō. Ieremi. x.  
& ibidem q<sup>3</sup> uia uiri a deo est zc. & c.  
li. ii. colum. Item de illo. Mirant<sup>3</sup> hoīes  
quā uia impior<sup>3</sup> p<sup>3</sup>sperat zc. & cupiūt  
q<sup>3</sup> omnes moriant<sup>3</sup> cū salute animaz. Ie  
remi. x. & unde Ieroni. in p<sup>3</sup>heio abacuc  
Item de illo. Hodie cessat illud p<sup>3</sup>es com  
mederūt zc. Ieremi. xxxi. & Ezechiel.  
xix. Item de illo. Letat<sup>3</sup> dñs sup seruis  
cumbn<sup>3</sup> illis fecerit. Ieremias. xxxii. ad  
fi. Itē de illo: Maledict<sup>3</sup> qui facit op<sup>3</sup>  
dñi fraudulenter: Ieremi. xlviii. Itē de  
illo: Populus dure ceruicis: & propter  
peccata comedet carnes filii: Baruth:  
ii. & Ezechiel. vi. Item de illo. Si patien  
ter sustinueris psequutionem inimici: ci  
to uidebis pditionem eius. Baruth. iii.  
Item de illo Sperans in mendacio: men  
dacia ptectus est. ysa e. xxviii. Item de  
illo: Somniat esuriens & sitiens zc: ysa:  
xxix. Itē d illo: Labius me honorat zc:  
ibidem: Item de illo: Loquimini nobis  
placita: & d illo non declābitis ad dex  
teram: ysaie: xxx. Item de illo: Stultus



fatue loquitur, ysaie. xxxii. Item de illo  
 Scientia humana stulticia est apud ut deum  
 ysaie. xlii. Item de illo. Sepe solet fili⁹  
 similis esse patri. Ho. in sum. de elect. §.  
 qui eligi. & §. & est sciendū. in. fi. Itē de  
 illo. Oū difficile est crimen non p̄dere  
 vultu. ibidem de elec. §. qualiter. iii. co  
 lum. Item d̄ illo. Oīa enī n̄ra facim⁹ zc  
 de uete. iur. enuc. l. i. circa medium. Ho.  
 in phemio de confir. uti. uel muti. §. fi.  
 Item de illo. Felix quem reddūt aliena  
 p̄cula cautū. & cas⁹ demētis correptio  
 lit sapientis. Io. an. de dol. & cōtu. cū  
 olim. post mediū. Item ex nomīe cog⁹  
 scitur hoīs qualitas. i. regū. c. xxvi. in fi  
 ne. Item de illo. Deus neminē uult p̄re  
 zc. ii. regū. c. xv. Ezechiel. xxxiii. Itē  
 deus exaudit credentes in eum. palipo.  
 v. & ii. & palipo. c. xx. Item de illo. Si  
 quesueris deum inuenies: si dereliquas  
 p̄hibet te zc. i. palip. xxviii. Itē: Oīa  
 sunt dei. i. palip. c. uli. Item bona opa  
 inuidentur. ii. palip. c. xii. Item de illo.  
 Quandoq; quis suspēdit in patibulo qd  
 alii preparauit. Hester. c. vii. Item de il  
 lo: Homo se laudare putat dum aliis de  
 trahit. in p̄logo regū in fi. n̄ hilcmirus  
 Ezechiel & Ieremias dicunt aliquos p̄  
 phetas mendaces zc. Ezechiel. xii. c. &  
 Ieremi. xxviii. Item: Sicut populus sic  
 sacerdos & sicut seruus sic dñs ei⁹ & de  
 similib⁹. ysaie. xxiii. Itē de illo: Ve ni  
 bi. ysaie. xxiii. Item: Non uult de⁹ mor  
 tem peccatoris. Ezechiel. xix. Item de  
 illo: Nemo pōt duobus dominis seruire  
 nota. de regl. ex pte in prin. & in Spec.  
 de d̄ spen. §. uideri. d̄. circa prin. ibi in di  
 ueris aut. Item de illo: nil uōtur actū  
 zc. i. o. de bap. maiores. in vbo ex pte.  
 Item de illo: Ve soli. in. c. ii. in prin. in  
 glo. de sta. mona. Item de illo: Quilibet  
 cebet esse contentus suis terminis. not.  
 in. c. iiii. de sta. mona. Item de illo Non ē  
 arandum in boue & asino. no. in. c. ea. q.  
 in fi. de sta. mo. & in. c. cū causa. de elec.  
 ad cuius intelligentiam uide ymo. in de  
 men. i. de elec. sup glo. decetero. Item d̄  
 illo Quod ḡraliter dicit n̄li uidet d̄ictū  
 not. de uoto. ex multa. in v. ad neutros  
 Item de illo Non minus p̄gnat qui con  
 filio p̄gnat. no. in dicto. c. ex multat. ad

fi. Item de illo Non debemus unū lede  
 re ut alii p̄ficiamus. no. de uoto. p. stu  
 lasti. glo. ii. Item de illo Habitus non fa  
 cit monachum. no. in. c. uidua de regu'a.  
 & in. c. porrectum. in prin. Item de illo  
 Nil tibi mibi nil Catilina ceteo. no. d̄. regu  
 la. ueniens. in vbo recipiat. Item de illo  
 Noxia delictum zc. de regu. cons. lti. i  
 prin. Item de illo Ve homini illi per cū  
 scandalum uenit. no. in. c. fi. de regula. r.  
 Item de illo Vna & eadem res non dēt  
 diuerso iure censi. nota. in. c. ex pte. d̄  
 deci. Item de illo Quod quis non diligit  
 facile contemnit. nota. in. c. cum locū de  
 spon. xx. q. iii. p̄ns añ finē. Item de illo  
 Satur non discernit ut ieiunus. not. in au  
 ten. de nup. §. iocundū. Item d̄ illo. Si p̄  
 dem in fouea tenerem. no. de renun. nisi  
 cum. in vbo scie. unde Io. an. dixit uelle  
 doceri in. c. ex pte. ad fi. de cons. lti. Item  
 de illo. Qui ad utrūq; festinat. not. in. c.  
 ii. de sup. negl. prel. & in. c. i. de offi. iu  
 ca. Item de illo Media uia est eligenda.  
 nota. in. c. i. de offi. custod. Item de illo:  
 Quod tibi non ius zc. nota. in. c. dilecti.  
 de mai. & obe. de sum. tri. c. i. in vbo d̄  
 positionem. facit. xlv. di. licet. in fi. Itē  
 de illo. qd hō debz esse simplex ut colūba  
 zc. quia u. cum est posse decipi. no. xvi.  
 q. i. si cupis. & p̄ Ho. in sum. de consuet.  
 §. ii. ad fi. Itē de illo P̄⁹ honorat diues  
 q̄ paup. xvi. q. ii. uis. xlviii. d̄. c. fi.  
 & uide quod no. Io. an. in. c. i. de prin.  
 ubi etiam de illo qui reddidit gr̄as sue  
 cappe zc. Item manifesto facit. ori. desi  
 nit zc. xvii. q. ii. Item de illo Fuit cōi  
 ctus ut os apire non posset. xvii. q. iii.  
 uxor. Item de illo Iure poli & nō fori.  
 xvii. q. iii. c. fi. & p̄ Io. an. in. c. Ichan  
 nes. in. v. colū. de regu. no. in. l. ii. C. d̄  
 insti. & substi. & in. c. iii. de remūc. per  
 glo. Item de illo Qui male agit odit lu  
 cem. xviii. q. ii. p̄nciosam. Item cauendū  
 ne mali maledicat. xx. q. ii. c. fi. & in. c.  
 ii. in prin. de concess. p̄ben. Item de illo  
 natura p̄clua est ad malum. xx. q. ii. p̄  
 cluis. Item d̄ illo Nullus dēt deū tēpta  
 re dum aliter pōt consulere. xxii. q. ii. q̄  
 re. xxiii. q. viii. si nulla. Item tollera bi  
 lius est stuite & milium nō adimplere zc  
 xxii. q. iii. c. i. Item de illo Non scōrum



filii sunt qui tenent loca scōz zē. Arch.  
 in. c. uno in vbo golhardus de uit. & ho.  
 cle. Itē de illo Sic uolo sic iubeo zē. Io.  
 an. in. c. ii. q. cle. uel uouē. Item de illo.  
 Mihi undictam & ego retribuā. xxiii.  
 q. i. in prin. Item de illo Vnusquisq; on⁹  
 suum portabit. xxii. q. iii. fortis. Itē d  
 illo trabendum est aliquid seueritati. xx  
 iii. q. iii. ipa ad fi. Item d illo Pane tri  
 bulatōis & aqua angustie. xxii. q. iii.  
 gusilaris. Item de illo Reprehendi nō  
 pōt q; auctor dñō zē. xxii. q. iii. q̄sitū.  
 Item Qui legis auctoritate facit nō pec  
 cat. Arch. in. c. ubi piculū. ad fi. de ele.  
 li. vi. Item de illo Facilius quid destru  
 tur q̄ construat. no. in. c. ii. in prin. de  
 transac. Item de illo Non pbat hoc esse  
 zē. in dicto. c. ii. in vbo nullo. & not. de  
 rescrip. ex pte decani. in glo. a n̄ p̄t. Itē  
 de illo Omne datū optimū. zē. Arch. in  
 phemo sexti in vbo concessum. Spe. in  
 phem. o scde ptis. Item de illo Cum scō  
 scūs eris & cum pueris zē. Io. an. in. c.  
 repellant. de acc. ubi etiā q; incium in  
 mīcie est maledicere. Item Ablit ut ea  
 que ppter bonū faciū zē. xxii. q. v.  
 de occidendis. Item de illo Quicquid a  
 gant hoīes zē. Io. an. in. c. licet. d accu.  
 Itē d illo dilectō malū pximi nō opat.  
 xxiii. q. i. ubi. Item de illo Tarde uene  
 re bubulci. Io. an. in. c. ad petitionē. p⁹  
 prin. de accu. Item de illo Quod potui  
 nolui zē. nota. de transac. c. ii. ad fi. & i  
 l. multū. C. si qs alteri i sibi. Item d illo  
 Quod p me non stat. no. in. c. si aut in fi  
 ne de rescrip. Item Propter dīcē uerī  
 tatem incurrit odium. Io. an. in. c. quali  
 ter. ii. in. vii. colum. d accu. Item de illo  
 In factis oīo alienis noli esse nimis curi  
 olus. no. de rescrip. ab excōicato. Itē d  
 illo In facto ppro quis est mag s curio  
 lus q̄ in alieno. Io. an. in. c. uenrens. de  
 iure iur. Item facilitas leme causaz p̄bz  
 de inuendi. no. de postu. p̄la. c. ii. in v.  
 contemptū. facit. c. ut clerici. de ut.  
 & ho. cle. & Io. an. in. c. fi. de collu. Itē  
 ce illo Ad infirmitatem mortalem nī a  
 ualet medicina. Io. an. in. c. Iohannes.  
 de homi. in. ii. colum. Item de illo Non  
 suff. cit bonū facit nisi & bene fiat. Io.  
 an. ibidem in colū. Item de nō Peccata

te dereliquerunt non tu ipa Io. an. in. c.  
 ii. de rapto. Item de illo Paup caret aī  
 cis. Io. an. in. c. inter. in. ii. colum. d pur  
 ga. ca. alī. xii. q. iii. paup. Item de illo:  
 Peccatum uetus adducit nouā undictā  
 Io. an. in. c. ii. p⁹ prin. de purga. uulga.  
 Item Difficile est hominē rusticanū con  
 uincere. Io. an. in. c. Ioseph. de v̄b. signi  
 fi. Item de illo Nemo cogitur facere d  
 suo beneficium. no. in. c. bone. glo. p̄t.  
 in fi. de postu. p̄la. Item de illo Nemini  
 cito manum imponas. no. in. c. cū nobis.  
 de elec. facit. xxiii. di. c. i. & uide. lxi.  
 di. miramur. & lxxviii. di. quid est. xv.  
 q. vii. c. ii. & q. ult. c. fi. in fi. Item de  
 illo Nemo carnem suā odio hūit. Io. an.  
 in. c. dilecto. circa prin. de pben. Itē de  
 illo Opposita iuxta se posita zē. ibidē.  
 p Io. an. in. ii. colum. Itē d illo Cōtra  
 ria contrariis curantur. no. in. cle. ult. d  
 pe. in fi. Item de illo Qui est sub alio nō  
 debet alium sub se trahere. no. de elec.  
 cum in m̄ḡm. facit in Spe. de tuto. §. si  
 autē tutor. circa prin. & in. §. ḡnāter. i  
 prin. Item de illo Regula certa dat q̄  
 bene stat non moueatur. Io. an. in. c. de  
 multa. in. ix. colum. de pben. Item d illo  
 Quid quis uult alios facere dēt & ipse  
 facere de elec. dudū ecclā. glo. iii. Item  
 de illo Expecta fieri tibi. ut alius fece  
 ris. Spe. de aduoca. §. iam nunc. v̄si. hoc  
 tñ caueat. & in Abdias ppheta. c. uno.  
 Item de illo Ex nihilo porata fieri non  
 pōt Io. an. in. c. extirpande. de p̄bē. cir  
 ca prin. Item de illo Quod quis cepit p  
 sequi cogit. no. de elec. publicato. Itē d  
 illo Non est discipulū unum altā zē  
 Io. an. in. c. cum cām. de pben. Item de  
 illo Non uidef uelle quia nō durat. not.  
 de p̄fēs. & medi. l. nec infra. li. x. Itē de  
 illo In herbis uerbis & lapidibz. Ho. i  
 sum. de v̄t o. signi. §. que est distinctio. p⁹  
 prin. & lxxvi. q. ii. ac moueāt. p Arch.  
 Item de illo Licet seruire de uento. Io.  
 an. in. c. cū uenisset. in fi. de institu. Itē  
 de illo Nil mihi des dū nō nil auferas.  
 Io. an. c. e p̄i. de re. ecc. nō ali. Item d illi  
 Pontifices zē. cum sint cornuti zē. Io.  
 an. in. c. fi. de re. ecc. nō ali. Item de illo  
 Difficile est uite mutatio. Io. an. i. c. fi.  
 de regu. ad nrām. Itē d illo Facile sustine



re debeo quod mihi non nocet. nota. ff. de arbi. & si qua. §. fi. Item de illo Non minor est uirtus q̄ querere parta tueri. no. de pe. di. 1. ecclia xpi. Item de illo Ne mo sine crimine uiuit. not. 11. q. vii. 1. pi a postoli. Item de illo In sudore uult⁹ tui zc. l. di. in capite. Item de illo Quib⁹ uiuis non cōicamus zc. xxiii. q. 11. san. & de pe. & re. omnis. in vbo sepultura. de sen. excōi. a nobis. Item de illo Hodie cōstat hodie agat. in spē. de frig. & male. & no. Rota conclusionē. 1. Itē de illo Ne mo militans deo zc. xvi. q. 1. sunt. Itē de illo Non ingrediaris absq̄ doctore maz zc. xvi. q. 1. si clīcat⁹. Item de illo Ad iuendas excusatiōes in peccatis. xvi. q. 1. p̄dicator. Itē de illo Ad impossibile non obligamur. Io. an. in. c. qd̄ sup. 11. colum. de uoto. Item de illo Qñq̄ parua ne cant magna. Io. an. in. c. ex multa. ad fi. de uoto. Item de illo Tota lege p̄specta de uoto. c. ex multa. & ibi. Io. an. circa prin. Item de illo Vt pumat in illo i q̄ deliquit. de transla. c. quanto. Io. an. in c. 11. de sup. neg. p̄la. Ho. in sum. de ma. & obe. §. 11. ibi. item si primo receptus. Item de illo Non dicamus. Io. an. in. c. inter cetera. de offi. ordi. Itē de illo Oc casionem querit zc. Io. an. in. c. solite. i prin. de mai. & obe. Item de illo Peius est non dir̄ q̄ tarde. xvi. q. 1. decime. Itē de illo Meliora sunt uulnera amici zc. xxiii. q. 111. nimum. Item de illo Qui epi scopatum desiderat zc. Item de illo Qui cū uirga pcutit liberat aīam ist. q. xxiii. q. 111. dupliet. Item de illo Cīs anima ptātib⁹ zc. & illo Hoc solum bene agitur in uita zc. xxiii. q. v. p̄dest. Item de illo Labores impiorū iusti edunt. xxiii. q. vii. c. 1. & 11. & c. fi. añ fi. Item de illo Qui non corrigit crimīa cū potest uidetur cōmittere. xxiii. q. viii. p̄. Item de illo Glorandū est in fide & religiōe. xxxiii. q. viii. §. q̄uis. Itē de illo Non habūdes in tuo senīu. xxiii. q. 1. scisma. 11. q. 11. c. damnatiōis. unde ue illi qui nimis d se confidit. Hosti. in sum. de his que fi. a p̄la. si. consen. ca. §. in quib⁹. v. sed quid si forte. Spe. de lega. §. fi. v. item qd̄ nimis. Item de illo Vna cui⁹ scab. oīa zc. xxiii. q. 11. secandē. Item de illo. q̄ non

est de aliquo desperandū añ mortem. x xiii. q. 11. corripianē. Itē de illo Omne regnum seu lex & sc̄a diuisa destruetur xxv. q. 11. si ea. Item de illo Tantū ual⁹ genus quo ad oīa quantū spēs quo ad q̄dam. Io. an. in. c. magne. p̄ti. colum. de uoto. Item p̄ exteriora de interiorib⁹ iudicat. Io. an. in. c. q̄ de. in prin. de sta. mo. Item Quod factum ē nequit esse in factum. Io. an. in. c. maiores. vi. colū. de bap. xxxii. q. v. si paul⁹. §. xii. not. Itē Hūc hoīes decorant quē uestimenta de corant. Io. an. in. c. indecor. de eta. & q̄ li. Item de illo Qui sibi nō p̄arcit : zc. Io. an. in. c. ex pte. in. vi. de corpe uici. Item de illo Sp̄utum missum in celum reuertit zc. Io. an. in. c. cum in eccl̄. 15. de mai. & obe. Item de illo Non emas iactū intus saccū. Io. an. in. c. humilis. eo. tit. circa medium. Item de illo Vbi te inue nero zc. Archi. de sen. excōi. si iudex. in glo. reputare. li. vi. Item de illo Quod tibi nō uis zc. & tpe egemus ut matur⁹ deliberemus. l. di. p̄onderet. x. q. 1. placuit. Item de illo Que non p̄sunt singla zc. no. ut lite nō conte. accedens. 11. & d̄ p̄lump. c. lris. Item de illis v̄sibus. Qui uenit extremus zc. tantūdem sc̄ipit zc. no. in. c. fi. in fi. de magi. Item de illo Nil impotentius ar̄rogantia rusticorū. xlv. di. §. 1. sic st. in su. de tpe ordi. §. xi. Itē de illo Non dicatis zc. xi. q. 1. non dicatis. Item de illo Non licet p̄orere falcē zc. de elec. uenerabilem. Itē de illo Vt ita dixerim. vi. di. testamētū. in fi. xxxiii. di. qui de mensa. xxiii. q. 111. §. his oībus. xxiii. q. 1. pudenda. Itē de illo Pri ma facie. Spe. de arbi. §. finē. v. quid si prelatus. de dona. aplice. C. d̄ cadu. tol len. p̄t. col. in. c. ad audient. a. el. 1. de r̄ scrip. Item de illo Vt p̄uta. ff. de decre. ab ordi. faci. l. ambiciosa. ff. de p̄cu. l. non solum. §. sed inter cū. Itē de illo Ver bi gr̄a. xxii. q. 11. ne quis. & ff. si fui. uē di. 1. 111. §. cui⁹. & l. licuti. §. 1. eo. ti. Itē de illo Quid ad r̄cumbum. no. in auten. li cet. de natu. libe. Item de illo Vt ita lo quar. Hosti. in su. m. de cōba. de. & muli. §. 1. circa prin. Item de illo Non ponas os in celum. xxi. di. c. fi. Io. an. in. c. ex tue. in p̄t. colum. de c. e. non resid. Item



de illo Solet plus timeri qđ specialiter  
zē. xxiii. di. qđ. Item de illo Salua pace  
uſa. xxvi. di. deinde. Item de illo qđ sol  
sup bonos & malos oritur. xxviii. di. c.  
fi. Itē d illo Ferro necesse est abscondē  
uulnera zē. lxxxii. di. c. iii. in fi. Item d  
illo qđ duobus inimicis quis placere nō  
pōt. lxxxviii. di. eiciens. Item d illo De  
us est cognitor secretor. xxxii. di. eru  
bescant. & s. xii. notabili. Item de illo  
defect⁹ nſe etatis zē. xxxiii. di. frater  
nitatis. Item de illo Incōpositio corpis  
qualitatem iudicat mentis. xli. di. c. fi.  
Item de illo Non plus ſape zē. xlii. di.  
c. i. post medium. Itē de illo Null⁹ absq  
peccato est. xlv. di. licet. i. Item de illo:  
Honor exhibitus puocat ad ſupbiā. ea.  
di. licet. ii. Item de illo Aſpitas increpa  
tionis non pficit. ea. di. cum btis. Item  
de illo Calum appetit zē. xliiii. di. c. fi.  
Item de illo Ad intercedendū mitti dēt  
placabilis illi. xlviii. di. in prin. in ſpec.  
de lega. §. i. in fi. in tit. de aduoca. §. hic  
docendū. ad fi. Arch. in. c. ad aplice. cir  
ca pri. §. r iudi. li. vi. Itē de illo Indignū  
ē dari deo quod dedignat homo. xlviii.  
di. c. fi. ſpe. de diſpen. §. iuxta. v. colū.  
Io. an. in. c. pastoralis. ii. colum. de deci.  
& in. c. ii. de custo. euca. Itē d illo Mai⁹  
gaudium est i celo zē. i. di. quia tua. Itē  
de illo Qui non circūit ad ſtipendiorum  
merita non puenit. lv. di. c. fi. Item d il  
lo Vnaqueq; puincia zē. lxxvi. di. c. pē  
ulti. Itēz docti uiri cautela ſit tibi magi  
ſtra. lxxxii. di. legitur. Item de illo Non  
pōt habere bonum finem zē. lxi. di. mi  
ramur. i. q. i. principatus. unde ex uno i  
ordinato principio plura inordinata ſe  
quuntur. Io. an. in. c. precarium. de pre  
ca. Item d illo Non caret ſcrupulo ſocie  
tatis occulte zē. lxxxiii. di. error. Item  
Si non habes me in ſenatorez quomodo  
habebote in principem. xcv. di. eſto. c.  
i. Item de illo Noli cogitare de crastino  
xii. q. i. habebat. Itē de illo Venter ple  
nus facile de ieiunio diſputat. xii. q. ii.  
ſocrates. Item de illo Lupus paulatim  
cōmedit agnū. xxiii. q. i. c. i. & p Io. an.  
i. c. ii. p⁹ prin. de purga. uulga. Itē pre  
cauendū qđ iutupari pōt. de ſer. nō or  
di. c. i. cum concor. Io. an. in. c. Iohānes

ii. colum. de cle. coniug. Item de illo In  
honestus actus unus clerici inducit obp  
briuz toti clero. Io. an. in dicto. c. Iohā  
nes. iii. colum. Item de illo Vita iacc⁹  
clericis est paſſio mors uero conſolatio.  
Io. an. in. c. conſilium. Item de illo Me  
lius est qđ bona ſuphabūdent qđ defici  
ant. Io. an. in. c. conſilium. in fi. de obf.  
reu. Item de illo Peccatori totus mūd⁹  
obulus est. xiii. q. iii. quid dicam. Itēz  
de illo Ad cor reſpicit deus non ad ma  
num. xiii. q. v. ſi quid. xv. q. vi. c. i. in fi  
ne. Item de illo Velut canis ad uermiuz  
zē. xv. q. ulti. hi qui. xxvii. q. i. c. ii. In d  
dicit ſues reuertit zē. xxxiii. q. ii. de his  
de pe. di. iii. ſicut qui dicunt. Item de il  
lo qđ candela ſe conſumit & alius lumen  
dat. xv. q. ulti. c. fi. Io. an. in. c. uſa. i. ii.  
colum. de coha. cle. Item de illo Fruſtra  
conatur ramos incidere zē. de pe. di. ii.  
quia radix. Item de illo Retrahēdū est  
a fratre ambulante inordinate. xxvi. q.  
vii. erga. Item de illo Dicunt & non fa  
ciunt. & de illo Si dñs largus zē. xxvi.  
q. vii. alligant. Item de illo Prōnus tur  
pitudinis ē zē. xxxii. q. i. & c. apud mi  
lericordem. Item de illo qđ recte bonus  
non polluitur ex conſorcio mali. xxxii.  
q. i. non eſto. Item de illo Quod caro est  
caro est. xxxii. q. iii. recurrant. in fine.  
Item de illo Impudicus oculus nūctus  
est zē. xxxii. q. v. nec ſolo. Item de illo:  
Noli eſſe nimis iuſtus. de pe. di. i. ſprens  
Item de illo Qui pſeuerauerit uſq; in fi  
nem zē. de pe. di. ii. pēnata aīa. & c. ſe  
quen. Item de illo Nemo repente fit ſū  
mus. de pe. di. ii. hec de caritate. Itēz d  
illo Qui indiligit odit. de pe. di. ii. nō ē  
tam iniuſtus. Item de illo qđ homo ē ar  
bitrii liberi & qđ non est uolentis neq;  
currentis. zē. de pe. di. ii. in. ii. colum.  
Item de illo Libenter audimus cōmeda  
mus & bibam⁹. de pe. di. ii. in. xviii. co  
lum. Item de illo: Mulierem ignoro &  
uirgo non ſum. Io. an. in. c. monaſteria.  
de iii. & ho. cle. Item de illo Pl⁹ qđ lucra  
tur expendens paup hētur. Io. an. in. c.  
quōz. co. ti. Item expedit magis mori qđ  
famam pdere. Io. an. in. c. uſa. de coha.  
cle. & ml. in. vi. colum. Item de illo Ma  
lo non pōt bonum interpretari. Io. an. in



in. c. i. de cle. non resi. Ite de illo Vt de  
aliis taceamus. de cele. mis. dolētes. Itē  
de illo Quod petis intus habes. Io. an. i.  
c. epus. de pben. Spe. de secūdo decreto  
§. uidendum ad fi. Item de illo Manib⁹  
& pedibus iactant ut se ingerāt in patri  
moniū Ihesu xpi. Io. an. in. c. cum iaz du  
dum. circa prin. de pben. Itē de illo Nō  
est addenda afflictio. Io. an. de purg. p⁹  
part. Item de illo Decidit in Sillam zc.  
glo. & Io. an. in. c. ex trāsmisā. de renū.  
Item de illo Dulces in sermonibus sapiē  
tes reputant. de pe. di. ii. in. viii. colū.  
Item de illo Ois hō mendax. & de illo:  
Vanitas uanitātū. de pe. di. ii. in fi. Itē  
de illo : q̄ clado bellica turbatum est pa  
cis remedio reformet. xxxiii. q. i. in. i.  
colū. Item de illo Celum & terra transi  
bunt zc. xxxv. q. x. c. i. Itē de illo Qñq;  
iustus patitur p̄ impio de conse. di. i. in  
scā. Item de illo Nemo dat quod non ha  
bet. de conse. di. iiii. quomō. no. in. c. i. d̄  
offi. ordi. li. vi. in vbo nondū. Ite de illo  
Sapientia est in capite. de conse. di. iiii.  
accepisti. Item de illo Anima que pecca  
uerit ipsa moriet. de cōse. di. iiii. queris  
circa prin. Item de illo Turpius eicitur  
q̄ non admittitur hospes. de iurei. quē  
admodū. Io. an. in. c. fi. de his que fi. a  
prela. Item de illo Vulnus iteratum tar  
dius sanatur. de pe. di. iiii. inanis. Item de  
illo Maioris gracie est dare qd̄ nō deas  
xxxii. q. v. tunc. Item de illo Qui nō la  
borat non manducat. p̄ Archi. in. c. gñā  
li. in vbo aliquid. de elec. li. vi. Item de  
illo Turpe est dicere non putam. de ser  
uis non ordi. c. i. Item de illo Melius ē  
parū cū iusticia q̄ mlti fruct⁹ cū iniqui  
te. no. in autē. d̄ tabi. in v. caute. Itē de il  
lo Mitig agitur cū lege q̄ cū ministro le  
gis. no. in. c. dolētes. in fi. de cele. mis.  
Item de illo Constans & leuis zc. Spe.  
de in integ. resti. §. fi. circa fi. Item de il  
lo In mahuolam aīam non introibit sapi  
entia: nec ī corpe subdito peccatis. Ho  
sti. in sum. de fi. catho. §. i. in fi. Item de  
illo Gloria e p̄ri elīe debet subditus sapi  
ens. Ho. in sum. de consue. §. fi. ad fi. Itē  
de illo Quicquid alii caritauerūt zc. Ho  
sti. in sum. de postu. pla. §. fi. ad fi. Ite de  
illo Illud possunt quod de iure possu

mus. Ho. in su. de sup. negl. pre. §. i. Itē  
de illo Auarus cōpossessorem nō querit  
Ho. in sum. de ser. nō ordi. §. quid sit ma  
numissio. Item de illo: q̄ nauicula Petri  
zc. Ho. in sum. de biga. in arbor in v. in  
v. cellula. Itē de illo Coacta seruicia dō  
non placent. Ho. in su. de his que ui me  
tusue. §. p̄t. ad fi. & de iude. §. ii. & in q  
bus circa prin. Arch. de pe. di. i. dixi. p  
batur. xx. q. i. illud. i. fi. ii. q. iiii. p̄tis. &  
xxiii. q. vi. §. ex his oibus. in prin. & s.  
xiii. notab. p⁹ prin. Ite de illo Ad qua  
le morcello tale cortello. Ho. de lib. ob.  
§. quid debeat. añ fi. Item de illo A ui  
uene cupido zc. Ho. in sum. de resti. spo  
li. §. in tabi. q. v. x. Item de illo Qui disti  
nulat iniuriam callidissimus est. Hosti. in  
sum. de do. & contu. in prin. Item de illo  
Mors oīa soluit. Ho. in sum. de conce. p̄  
ben. §. i. in prin. Item indigenti meli⁹ ē  
ditari. q̄ philosophari. i. §. v. q. cxlii.  
Item de illo Timuerunt timore zc. no.  
in. c. fi. de ecc. edi. Item de illo. c. ruela  
uit ad. a. no. in. c. legitima. in v. p̄ iudicē  
de appi. li. vi. Item de illo Recrimamus  
tpus qñ dies mali sunt. Ho. in sum. de si  
mo. §. qualiter. v. sed r̄quid licet mihi.  
Item non debemus de una filia duos ge  
neros facere. Ho. in sum. de excels. plat.  
§. i. v. preterea delinquant. Item de illo  
Vtilius esurenti panis tollit zc. Spe. d̄  
inquisi. §. fi. circa mediū. Item quod dif  
fertur non aufertur. no. in. c. solet. in v.  
extra iudicium. de sen. excōi. in. vi. Ite de  
illo Omnia dñt suis conuenire tpi⁹  
Io. an. in. c. de offi. archiep̄i. Item de il  
lo Non est ludus in iudiciis. c. cmi. in. c. ii.  
viii. colum. de testi. li. vi. p⁹ lo. an. Ite de  
illo Qui uult ecciam heredem institu  
ere. zc. nota. in. l. lap. §. ii. ff. de inoffic.  
testi. & in. l. si quis ad decimandam. C. d̄  
episc. & cle.  
**EXPEDITVS.** solemnizare textū ue  
mo ad materiam optataz: premittam tñ  
aliqua cōia de sacramentis in genere ut  
in simili per spe. in ti⁹ de offi. iudicuz in  
prin. Et primo nota q̄ qui male sentit d̄  
lācramētis est hereticus sicut & si de ar  
ticulis fidei. Io. an. in. c. maiores. circa  
prin. de bap. Et sacra inter thesauros ec  
clesie cōputant Pe. de pat. i. iiii. di. x.



q. iii. ar. ii. circa medium. Item collatio  
sacramentorum est de lege iurisdictionis. xvi.  
q. i. iurisdictionis. Io. an. in. c. directus.  
post medium de offi. ordi. Et tria sunt sa-  
cramenta qualis est qui recipit. i. q. i. p.  
ysaiam. ad quod. i. q. viii. Item sacramen-  
ta etiam mortuis plunt. xiii. q. ii. anime  
Io. an. in. c. uia. iii. colum. de echa. cie.  
& mul. ad quod. i. q. vi. Nec debent lai-  
ci de sacramentis eccle. derisum facere. I-  
ludum Hosti. in sum. d. matri. s. qualiter  
contrahatis. vbi. quid si alter. in fi. unde  
delinquendo circa sacramenta efficiunt  
de foro eccle. & e. p. scdm Fran. p. d. b. c.  
in cle. i. de bap. Et nota q. in sacramentis  
ecclesiasticis exhibendis attendenda e con-  
suetudo romane eccle. Io. an. in. c. sup. i.  
fi. de censu. & in. c. dolentes. in. ii. colu.  
de cele. miss. & in. c. i. in. i. colum. d. bap.  
& de sacramentis ecclesiasticis tenendum est  
q. ut sentit papa. spe. in. i. de lega. s. nunc  
ostendendum. v. xxxv. Item potest ecclesia  
facere constituciones sup. baptismo & circa col-  
lationem baptismi certas formas pretri-  
gere p. quas quia bone sunt & quia deus  
ipsas ratas habet arg. de transla. pla. c.  
n. & in. caraceler imprimatur illi qui se-  
cundum ipsas baptizatus est p. ministerium  
baptizantis de fide catho. c. i. s. p. l. de  
bap. debitum. s. fi. ad qd. i. s. n. ad fi. &  
s. in. q. i. & s. v. q. cxxx. & s. vi. q. xx  
xxiii. Solus enim deus gram confert non  
minister. not. Io. an. in. c. fraternitatis.  
de here. & ut. s. idem facit de matri. de  
consang. & affi. non det. & in aliis sacris  
ut patet in eo quod legitur & no. d. i. p.  
ordi. c. i. & ii. de sac. unct. c. uno. de sacra-  
men. non iteran. c. i. & fi. scdm. Io. an. i.  
c. i. in. iii. colum. de bap. facit. i. s. xl. q.  
cxv. dicit tñ Pe. d. pa. i. in. iii. di. ii. q. i.  
q. papa non pot. nec tota ecclesia sacra mu-  
tare nec in eis dispensare quia suus non  
pot. tollere legem dñi sui nisi quantum de-  
us reuelat uel dispensat sicut in p. r. itia  
ecclesia q. daretur baptismus in noie dñi  
Ihesu unde papa non pot. dispensare q.  
puer saluetur sine baptismo. nec p. r. ra-  
tioe q. a peccato mortali post baptismu  
aliquis curetur sine cōfessione: aut q. cō-  
ficiat sine ordine uel in matrimonio per  
uerba de p. r. etiam a. consumationem

quia est uerū sacramentum unde. s. xi. no-  
tabili. dicit tñ arch. lxxvi. di. porro. q. pa-  
pa pot. immutare omēz formam p. r. q.  
baptismi et eucharistie qd nota: utrū au-  
tem possit disp. lare in gradu lege. diuisa  
prohibito ut faciat plenas habiles sicut  
facit uel facere pot. inabiles vñ q. sic q.  
istud non est sacramentū. sed quoddā in-  
diciale sacramentale et sic hodie nō ligat  
nisi inquantū est per ecclesiam approba-  
tū nec morale cum lege nature sole dñe  
persone excipiant fm. p. e. d. pa. i. vbi. s.  
in. 3. colum. lic. ergo papa non dispensat  
circa sacramēta. sed circa indicialia sacra-  
mentalia sacramēta. lic. constituciones  
faciendo ut dixi. licet ergo ius diuinum  
n. morale sit incommutabile ut dñs. in probe-  
mio clemē. in v. i. u. pot. tamē distugui  
per papam de f. c. licet. et ibi per an.  
de bu. et ad predicta de mutatione sac-  
ramēta unde. i. s. i. q. xx. dicunt aut sac-  
mentalia quali sacramentis annexa ut in  
simili per spe. de disp. s. nunc breuiter  
d. p. et. i. eodem q. iii. et xiii. **Primo**  
quero quid sit sacramentū Rñ. quatuor  
diffinitiones inueniunt una est magistri  
scilicet sic Sacram est sacre rei signum. Al-  
tera est Augustini d. doctrina xpiana Sa-  
cramentū est inuicibilis grē uisibilis for-  
ma. & huic addit m. g. scilicet sic ut eius si-  
militudinem gerat & causa existat. Ter-  
cia est eiusdem Augustini Sacram est illud  
in quo sub tegimento reat uisibilium diui-  
na uirtus secretius salutem opat. ad hoc  
i. s. v. q. xvi. Quarta est Hugonis d. san-  
cto Victore in libro de sac. s. Sacram est  
materiale elementū extrinsecus oculis  
suppositum ex institutione signans ex li-  
mitudine repñans ex lēificatione aliq.  
inuisibile gram cōterens & scdm Tho.  
in spe. in. iii. di. i. in sacris aliud ē sacram-  
entū ut in baptismo ablutio sub forma  
dñi. Aliud est sacram & res sacri ut in  
baptismo. caraceler. Tercium quod ē res  
& non sacram ut grā huc effectus ultimus  
sacri scdm m. g. m. Bartholomeū in sua pi-  
sanella. Itē in lum. centel. li. iii. ti. xxiii.  
q. ii. & idē est sacram & res scdm q. signū  
& signatum cum sacramentū sit sacre rei  
signum ut pretactum est. Et quidem de  
substantia cuiuslibet sacramenti noue. le



gis necessaria sunt tria. scilicet materia ut ele-  
mentum forma. scilicet ubi. & intentio ministri  
copulans formas materie. nam secundum Augustinum  
accedit verbum ad elementum &  
fit sacramentum. 1. q. 1. detrahe. requiritur  
etiam & intentio sacramenti instituentis  
secundum fra. Ni. olimi. ordinis minores in ad-  
ditione ad pisa. & latius per Pe. de palu.  
in. iii. di. 1. q. 11. per totum. & tangit per  
Ho. in sum. de sacra. non iteran. §. 1. & per  
gui. de monte laud. in sacramentali in. iii.  
cartas. sacramentum est. Et quod large sum-  
tum comprehendat omne signum rei sacre  
no. 1. q. 11. si quis prebendas. & quod no.  
xxiii. q. 1. subdiaconus. §. 1. & quod no.  
fra. post lapum in cle. 1. ix. q. de priuilegiis.  
Vel dic quod est sacramentalis caracter quod  
semel habitus nunquam amittitur secundum Ho.  
in sum. & dominum Fran. in. c. uno. §. 1. de sa-  
cra. & plenius de sacra. non iteran. in ru-  
bri. in. 1. q. post. Io. an. ubi etiam uideas  
per Io. an. quid sit caracter. Ad hoc. 1.  
q. vi. & ad premissa uide no. de conse. dist.  
11. sacrificium. & per arch. qui in idez reci-  
dit & silfr. fran. 1. c. cum marthe. & ex eo. 1.  
prin. de cele. m. et de sacrificiis ueteris  
testamenti. et quid sit sacrificium uide in dicto.  
c. sacrificium. et. 1. q. 1. multi. & de sacro seu  
caractere militari et qualiter imprimatur  
habetur. 1. q. 1. quod quidam. ad fi. et ex his  
uidetur quod large consecratio altaris & ecclesie  
sit sacramentum ut not. 1. q. 3. c. fi. et per  
arch. de conse. di. 11. corpus. et fran. 1. c.  
cum sit. de sumo. et uide fra. de zam. 1. cle.  
1. 1. ix. q. de priuilegiis. et ad illud quod intentio  
sit de substantia in sacramentis uide per le.  
per pe. de pal. in. iii. di. lxxix. et & inter  
alia dicit quod requiritur in matrimonio i quo  
consensus interior est causa principalis non  
instrumentalis & ipse persone sunt principales  
cause in quantum est contractus quidam. et 10  
intentio eorum requiritur sic & in conficiendo  
secus autem est in aliis sacramentis in quibus  
homo est solum minister et instrumentum. ut ibi la-  
cuius ad hoc. 1. §. 111. q. xxxvi. et §. vi. q.  
111. et q. xvii. et sequenti et primo. §. 111.  
q. xxxvii. 1. fi. ubi uideas. Secundo nota  
unde dicatur sacramentum. Rn° quod sacra-  
mentum est sanctificat et purgat seu puri-  
ficat de sacra. uno. §. uno. v. quia deo. de  
bap. debitum uel a sacris et secretis uirtu-

tibus uel quasi sacre rei signum. 1. q. 1. multi  
per fran. et Io. an. de sacra uno. c. uno. §.  
1. et de sacra. non iteran. in rubri. 11. q. et  
hosti. in su. de sacra. non iteran. §. et unde  
et Io. an. 1. c. cum marthe. 1. 11. col. cele.  
mis. et gui. in sacramentali in. iii. carta &  
adde §. quone proxima. Tertio nota qua-  
re fuerunt instituta sacramenta cum absque  
eis deus potest humano generi uitam eternam  
et gratias concedere. Rn° tribus de causis  
propter humilationem erudit. one et ex-  
ercitationem que declara ut. no. de conse. di.  
11. institutio. et per hosti. in su. de sa. non  
iteran. §. 11. & circa hoc consuevit queri &  
per Io. an. et doc. de sa. non iteran. in Ru-  
brica & per fran. 1. vii. q. et per Io. de ymo.  
per doc. in cle. si dominum in. iii. colum. de  
rei. & ueni. sa. et ibi per fran. & zab. 1. fi.  
principii. quando autem sacramenta noue le-  
gis fuerunt instituta et a quo fuerunt in-  
stituta et quis potest ea instituere per pe.  
de pal. in. iii. di. 11. q. 1. et quod sacramenta  
debuerunt institui debito congruitatis  
et per eundem per. in. iii. di. 1. q. 3. et de  
sacramento circuncisionis plene. per eundem  
di. 1. q. v. et de sacramentis legalibus &  
effectum ipsorum ibidem. q. vi. per totam  
et adde. 1. q. proxima in fi. et. 1. §. 1. q.  
xv. Quarto nota quot sunt sacramenta  
Rn° septem de quibus datur uersus. abluo  
firmo cibo piget uxor ordinat ungit ab-  
luo idest baptismus. firmo idest confir-  
matio in fronte. cibo idest eucharistia.  
piget pnia. uxor in matrimonium. ordinat or-  
dinum receptio. ungit extrema unctio. per  
fran. in rubrica de sacra. non iteran. et de  
specibus sacra. in eorum per hosti. in su. de  
sacra. non iteran. §. et unde sub. §. quot  
sunt spes. et per arch. de conse. disti. 1. 1.  
prin. & dicit quod sacramentorum. quedam  
sunt salutaria. quedam ueneratoria: que-  
dam ministratoria. quedam preparatoria  
Salutaria sunt illa que ad salutem sunt  
necesse ut baptismus eucharistia confirma-  
tio pnia et extrema unctio. Veneratoria  
sunt festiuitates que per certa anni tempora  
in alicuius rei sacre memoriam uenerabi-  
liter celebrant. ministratoria sunt officia  
omnia ecclesiastica nocturna siue diurna. et  
dicuntur ministratoria quia per ea ministra-  
tur et exhibetur latria deo quia per ea

11. sacramenta



Alia sacramenta ecclesiastica conficiuntur  
ministrantur & celebrantur. Preparatoria  
sunt que oibus sacramentis prefatis cele  
brandis preparant & fiunt ut ecclesie. alta  
ria ecclesiastica utensilia & eorum consecratio  
secundum Hug. ut refert ibi Arch. & adde quod  
homo uere consecratur sed res consecratur. 1.  
deputatur utilitati ecclesie seu consecratio  
nem uel benedictionem recipit ut per Arch.  
xii. q. iii. nulli. & dñm Fran. post Tho.  
in rubric. de conse. ecclesie. ad hoc uide. Io.  
an. in. c. i. de pigno. qui dicit quod consecra  
tio fit cum certis unctionibus benedictio  
sine unctionibus. Et nota quod matrimonium  
est de sacramentis ueteribus. ad quod. i.  
§. iii. q. v. Sed eucharistia de nouis de quo  
per glo. Io. an. & de et. in. c. iii. de p. bñ.  
non bapt. & de istis sacramentis tractatur  
per Io. an. in. c. ad abolendam. in princ.  
de here. & adde ad pmissa gui. de mote  
laud. in sacrali. in. iii. colum. iii. q. Et no  
ta quod benedictio nuptiarum proprie & stri  
cte non est sacramentum nec de septem sa  
cramentis licet sit sacramentale uel sacre  
rei signum sed Io. an. i. c. i. de secũ. nupti.  
Quinto quero que sunt sacramenta neces  
sitatis Rñ. secundum Rai. quinque uel baptis  
confirmatio eucharistia pñia & extrema  
unctio. & dicuntur esse necessitatis quia  
sunt in precepto & tenentur quilibet ad  
ea suscipienda p loco & tpe. reliqua duo  
sacramenta sunt uoluntatis. s. ordo & ma  
trimonium. Idem in sum. confes. li. iii. t.  
xxiii. q. iii. secundum fr̃m Ni. olim. in adp.  
ad pñia. unde datur usus. Ordo uoluntatis  
thorus dant quinque necesse. Et dicunt uo  
luntatis quia coniugari uel ordinari no  
lens potest esse in statu salutis sed negligens  
alia quinque non sed omittens hec quinque non  
tamen per negligentiam preterit quod baptis  
mum potest esse in statu salutis. Sed bap  
tismus est precise necessitatis quia nisi quis  
renatus est. de sum. t. iii. c. i. circa fi. de  
pñia. non bapt. c. i. & per totum. & dñm  
actu. ueniens. glo. i. secundum Fran. post Io.  
an. in rubric. de sacra. non iterand. sub. §.  
quot sunt spēs. ubi dicit secundum aliquos  
duo tantum esse necessaria. s. baptismum  
& pñiam in eo qui mortaliter peccauit  
ad quod. i. §. v. q. xvi. ad fi. Item in ef  
fectu dicit Arch. per longiora vba. i. q.

1. remissionem. ad fi. ubi etiam per glo.  
& per doc. in dicto. c. ueniens. adde dicit  
Pe. de pal. Itē quod canonice dicunt quinque  
sacramenta esse necessitatis solus duo uo  
luntatis coniugium & ordo. theologi ecō  
uerso solum duo necessitatis. utriusque uerū  
est quia per se quidem sunt duo necessa  
ria illa. s. que contra illud principaliter  
ordinant quod in alio seculo non dimitti  
tur & sine quo non est salus. Sed tamen  
per accidens aliqua possunt esse necessita  
tes inquantum non tñlo remittunt morta  
le de quo erat tantum attritus ut per Pe.  
de pal. in. iii. di. xxv. q. i. ad fi. & p eū  
dem di. ix. q. i. in. ii. colum. Ad illud de  
matrim. c. i. §. iii. in fi. Et quantum ad  
eucharistiam. i. §. fi. q. lxxxv. & q. cxv.  
Sexto quero quis sit effectus sacramen  
torum Rñ. secundum Rai. ut talia sint cuilibet  
qualis ipse accedit ut. i. q. i. dñs declara  
uit. Nam & scā malis obesse pñt de cōf.  
di. ii. & scā. i. corinth. xi. qui māducat.  
& bibit indigne etc. Aptius dic quod bonis  
sunt ad salutem & malis accedentibus ad  
perditionem ut in sum. confes. eo. tit. q.  
v. secundum fra. Ni. post pñia. ad hec. §. eo. d  
sacris in genere in pñia. Et de hoc per Ho.  
in sum. de sacra. non iterand. §. fi. Item in  
sacramentis imprimatur caracter uel in il  
lis in quibus deputat homo ad actiones  
sacras suscipiendas & sic est baptis. pñia  
nua sacramenta. unde nec aliam positiōem  
susceptiuam a natura supponit alias est  
cellus in infinitum. Secundo est in illis in  
quibus homo deputat ad actiones sacras  
exercendas contra infideles & sic est ca  
racter confirmatōis. non absolute sed ex  
officio. Tercio est in illis in quibus hō d  
putat ad exercendas operationes sacras cir  
ca populum fideles & sic est caracter or  
dinis. ex quibus sequitur quod in xpō non  
fuit caracter nec baptismalis quia actio  
nes sacras habuit exercere non recipere  
iuxta illud. ego a te debeo baptizari. nec  
confirmatōis quia confessionem bonam  
fecit coram pontio Pilato. ergo hoc sac  
ramento non eguit roborari. nec ordinis quia  
ipse non ordinatus ad seipsum sicut ille ca  
racter ordinat ad corpus xpī consecran  
dum principaliter. ad hoc. i. §. iii. q. iii.  
in fi. Ex his etiam concludit quod caracter



est indelibilis. ad quod. s. e. q. i. & i. & per hoc sunt hec tria sacramenta irreiterabilia ne fiat eis iniuria hñtibz effectū ppetuum. vnde in mortuis damniatis & saluatis remanēt ppetuo. ad quod. i. q. ix. fm Pe. de pal. in. iiii. dis. iiii. q. ii. ad fi. Item in oībus sacramentis confertur gracia preterq̄ de sacramento matrimo ni scdm quosdam. sed uerius est q̄ etia3 in mñmonio confēat grā scdm Fra. p<sup>o</sup> Io. an. & doc. in dicto. c. i. in fi. d. sacra unī. vñ in omni sacramento noue legis cōfertur dispositio ad grām per uirtutem inherētem ut latius per Pet. de pal. in. iiii. di. i. q. i. per totam. & de grā sacramenti p eundē di. ii. q. iii. p totā ad quod. s. q. iiii. in fi. & an pñcipis unctō conferat grām & quid de unctōe uirginum & an sit sacm no. Arch. xxvii. q. i. uidue. & adde. i. s. iiii. q. iiii. & s. xvii. notabñ. ubi d. effectū sacri mñmonii Et nota q̄ caracter est signum spūale indelible distinctiuū & spūalis ptās ad aliquod sacm. Alii aliter dicūt ut p Io. an. in rubri. de sacra. non iterā. & per Hosti. in sum. de scisma. v. Iste enī caracter zē. ad quod. i. q. ix. ad fi. & q. xiiii. Vel dic q̄ est signum aīe impressum p qd i die iudicii ordinati a non ordinatis discernuntur scdm Frañ. in rubri. de sacra. non iterā. Et de caractere quid sit & unde dicatur & de spēbus ipius & qualis sit & de ipsius effectū & quando imprimat & in q̄bus sacris imprimitur & q̄ non iteratur & de si. per gui. de monte laud. in suo sacramentali in prin. & q̄ non pōt deleri uel remoueri ibidem in. xii. q. ubi etiam de similibus & de effectū & spēbz sacramentoz per eundē ibidem. in. carta ubi etiā ex quibus causis fuerint muenta sacramēta & an effectus sacramentoz impediri possit per eundē. in. carta

Septimo querō quis recipe possit sacra dicas q̄ quilibet sc̄pere potest & debz sacm baptismi. cetera uero xpianus tan cum sc̄pe potest excepto mñmonio qd est etiam apud infideles licet non ratum ut per Hosti. in sum. de sacra. non iterā. s. quis recipe. Debent aut cōferri iuxta mōrē ecclesiasticū quē aplica sedes obseruat. de sa. unc. s. quia uero xps. & s.

ulti. & de here. ad abolendam. i. rñ<sup>o</sup>. ali as si preter formam ecclie cōferantur nihil agitur. d. rescrip. cum dilecta. s. pē ulti. & ulti. scdm Hosti. vnde cōsuetudo attenditur in sacramentis ut in specu. de dispen. s. iuxta. v. q. subdiaconus. & s. in prefatione sacramentoz. & adde. s. q. v. & i. i. q. xxxv. vnde non posset pa pa statuere q̄ aliquis non baptizetur secundū laud. in sacramentali de sacramen to eucaristie in. xviii. colū. viii. q. & q. iiii. & no. xxvii. di. nullum. facit. i. s. iiii. q. xi. in fi.

Octauo querō utrum sacra menta debeant conferri peccatoribus. Rñ<sup>o</sup> non. xcv. di. illud quod est itelligē dum fm Rai. de peccatis manifestis. naz ppter occulta peccata non possent alicui sacramenta negari nisi per admonitionē secretam uel publicam factam in generali. de conse. di. ii. non phibeatur. idem i sum. confes. dicta. q. v. Existens autē in peccato mortali siue occulto siue manifestō mortali peccat recipiendo sacramenta. xl. di. mñti. dcō. c. illd. ii. q. iiii. audi. concō. Tho. & Pe. in sum confes. li. iii. ti. xxii. q. xxii. ad fi. & quod nō. Io. an. in. c. p tuas. ii. post prin. de sumo. Similr & ministrans sacramentum existēs i peccato mortali tractans sacramenta in suo ordine mortaliter peccat. ut in sum. pīsa riel. in vbo ordinatus. i. v. ii. & cui dene gatur uel conceditur unum sacramentum similiter & alia: quod dic ut nota. dicto. c. illud. & de sepult. c. fi. Et ad premissa i. s. vi. q. xcvi.

Nono q̄ro an sacra possint iterari. Rñ<sup>o</sup> tria sacramenta nō possunt iterari. s. baptismus confirmatō & ordō. i. q. i. qd quidā. de consec. di. v. dictum. & c. de homine. nulli enī sacra mento faciēda est iniuria: que dicit fie ri quando nō iterandum iteratur: quasi prima collatio non ualuerit. i. q. i. sacra menta. & de conse. di. iiii. ostenditur. In collatione enī cuiuslibet predictoz triū imprimitur caracter anime qui etia3 p mortem non potest ab ea separi. vñ & si quis resuscitaretur non esset rebaptizā dus aut reconfirmā dus aut reordinā d<sup>9</sup> sec<sup>9</sup> in aliis. quatuor sacramētis. xxxii. q. vii. qd licet. & i. q. i. qd quidam. Idē in sum. confes. li. iii. ti. xxiii. q. vi. vnde



Hug. no. q. lazarus post suā suscitatioz  
non potuisset repetere uxorem suā nec  
illa illum. Sed si uellent iungi oporteret  
q. cōtraherent de nouo. & sic iterari po  
test mīmoniu eucaristia pñia & extre  
ma unctio ut in pisanella in singulis eorū  
locis dicitur & i. in tractatibus eorū de  
Item in sum. confes. eo. ti. q. li. & addit  
q. talis contrahens post resurrectionem  
non esset bigamus quia non diuidit car  
nem suā ppter hoc in duas scdm Hug.  
eundē concor. Pe. ut ibi scdm fra. Ni. o  
simi. post pisan. in vbo sacramentū. facit  
quia in baptismo & ordine talis iteratio  
esset vbalis tantū scdm fra. in. c. lras ad  
fi. de concess. preben. ad que adde. s. q.  
vi. & per Host. in sum. de sacra. non ite.  
s. & que sunt. & no. de conse. di. i. solēni  
tates. & d. secū. nup. uir. aut. & i. q. i. ar  
rianos. s. fi. & c. se. & de conse. di. i. mī.  
ostenditur. & sic iteratio inrimonialis sa  
cramenti non est phibita. ut in. c. i. de cō  
sang. & affi. & ibi An. de bu. vnde fra. i  
rubri. de sacra. non iteran. viii. q. p. Io.  
an. ponit vsum. Fons ordo crisma nō sed  
cetera iterantur. Ratio autē scdm eū qua  
re illa tria non iterant quia imprimitur  
caracter ut. s. qui nunq. deletur etiam si  
labatur in heresim. ad hoc de pe. c. ii. li.  
vi. & i. s. vi. q. iii. & subdit q. caracter  
est qualitas que imprimitur aīme. i. per  
quam is in quem imprimi sacramentū  
imprimens caracterem distinguuntur sub  
alia qualitate scdm animam a non habentibus  
scdm eum ad quod. s. eo. t. i. & q.  
vi. in fi. & adde. i. s. n. q. vii. & s. iii. q.  
xvi. vnde post caracterem baptisimi im  
pressum in anima recipiuntur indelibiliter  
omnia sacramēta ita q. post degradatio  
nem caracter remanet. Nam & scdm Au  
gustinū in damnatis baptizatis quedam  
remanent ppter que ab aliis discernunt  
ad hoc de diuor. quanto. de scisma. c. i. d.  
ordi. ab epō. c. i. ut p. Io. an. in. c. uno p.  
prin. de sa. unct. An autē ppter constitu  
tionem supuementem inrimonia & alia  
sacramenta dbeāt iterari p. Io. an. in. c.  
fi. de consti. & ad illud q. resuscitat⁹ nō  
rebaptizetur reordinetur uel reconfir  
metur Idem Pet. de pal. in. iii. di. xxi.  
q. iii. post prin. ad qd. i. q. xv. in fin. &

i. s. iii. q. xxxix. qui etia dicit q. papa si  
posset facere q. mortu⁹ resuscitatus sit  
maritus nisi ex nouo consensu. ut p. eūcē  
in. iii. di. xii. q. v. ad fi. ad que adde no.  
in. l. ex his. ff. de legi. & in. l. seruus effe  
ctus. ff. de acti. & obli. & per glo. & Ar  
chi. xxxii. q. vii. licite. & Io. an. in. c. fr  
mtatis. in. iii. colum. de frigi. & ibi per  
fra. in. s. quis. ii. q. facit decisio rot. nu  
mero. ccxxxvi. in fi. Deberet tamen ite  
rum fieri miles uel monachus. fra. in. c.  
i. de sac. non itera. Decimo quero qd  
cum dubitatur an aliquis recepit bap  
tismum uel aliud sacramentū Rñ. debz ite  
rari sub conditōe per similem modū qui  
dicitur de baptismo. i. s. i. q. xl. nam nō  
intelligitur iteratum quod nescitur esse  
factum. de conse. di. i. solēnitates. & de  
conse. dist. iii. si nulla. extra de pbr. non  
bap. ueniens. Idem in sum. confes. eo. ti.  
q. xxxviii. quando dubitatur etiā circa  
aliquod substantialium sacramenti uel d.  
forma uel materia uel intentione mīstri  
scdm Tho. & Rai. & frēz Ni. post pisa.  
Idem Host. in sum. de sac. non iterand.  
s. & que sunt in fi. & dñm Ni. pancrmi  
tanum in. c. uno de cle. per sal. p. mot. Et  
ad illud sub conditōe zc. i. s. i. q. xxxvi.  
Et ad premissa facit. i. s. iii. q. xxxix. & i  
tellige q. dubitetur p. babiliter per no.  
per Arch. in. c. ordinari. in vbo dubitz  
de off. ordi. li. vi. & per Io. an. in. c. ex  
multa. in prin. de uoto. quod pcedit dic  
quando instat dubium p. babile non solū  
in facto sed etiam sup intellectu iuris ut  
per domi. in. c. uno de postu. prel. li. vi.  
in pñt. & ult. colum. & per Ni. ubi. s.  
Undecimo quero a quibus ministris sint  
sacramenta conferenda uel recipienda.  
Rñ. sacramentum confirmatōis a solo  
epō & supra conferrī potest. de consec.  
di. v. manus. & c. nouissime. & c. ut ieru  
ni. Similr & sacramentum ordinis salte3  
sacri. nam non sacros confert quandoq.  
etiam abbas. Similiter & pñia solemnis  
nisi aliud necessitas fducet. iv. di. in capi  
te. xxvi. q. vi. c. fi. Alia uero sacramēta  
a sacerdotibus conferrī possunt & nō re  
fert a quo sacramenta canficantur uel cō  
ferantur. s. bono uel malo excommunicato  
degradato uel heretico dūmodo in foīa



ecclesie scilicet quo ad essentiam sacramē  
ti sed bene refert quo ad effectum: pec  
cant tamen qui indigne cōficiunt & qui  
recipiunt ab hereticis degradatis symo  
niacis uel scismaticis excoicatis seu noto  
riis fornicatoribus preter baptismum ī  
articulo necessitatis. xxxi. di. §. uerum.  
1. q. 1. sacrā. & c. sicut ficti. ymo in arti  
culo mortis dum desunt alii etia a noto  
riis fornicatoribus cōmunio recipi pōt  
& per consequens etiam pñia sed a pñi  
sis ab ecclesia solus baptismus. xxxi. di.  
§. porro. secundū si ē in Nico. cō. m. post  
pisa. ubi. §. & de hoc per de cō. in. c. quā  
to de consue. & Hosti. in sum. de sacra. nō  
iteran. §. quis potest. & per Io. an. in. c.  
per tuas. ii. de sum. post prin. & per to  
tum. & per gu. de monte laud. in sacra  
mental. in. iii. carta. in. xii. & xiii. qōni  
bus. ubi plenius & per ymo. in. c. ii. d  
re lig. domi. penulti. colum. post glo. vñ  
talia sacramenta quo ad se non egent re  
conciliatione zc. ut per Io. an. & de cō. i.  
c. ii. de scisma. & Hosti. in sum. de scisma.  
§. quid iuris. & plene per Io. an. & doc.  
in. c. iii. de hereti. Et circa ministros cri  
minosos uide. i. §. vi. q. xcvi. facit. i.  
§. v. q. xc. & xciii. Item intellige qd reci  
pi debent a superiore. unde layco non  
subdito non debet quis conferri ecclesia  
stica sacramenta. de peni. & remi. omis.  
de conse. di. v. non oportet. ii. & de pro  
chi. c. ii. & iii. ut per Io. an. in. c. cum iaz  
dudum. in. iii. colum. de preben. & in. c.  
nullus. de prochi. & meli⁹. in. c. cor. que  
rente. iii. colum. de offi. ordi. & per Ho  
sti. in sum. de cle. peregrini. in princ. & sic  
quo ad sacramenta non potest proroga  
ri iurisdicō secundum Hosti. & doct. in  
c. significasti. de fo. competē. & ibi per  
An. de bu. ii. colum. facit. i. §. ccxciii.  
Item nullo modo cadit in excoicatum  
uel suspensum sacramenta conferre uel r  
cipere Io. an. in. c. aplice. ante fi. de. cle  
ri. excom. mini. quod intellige ut supra.  
Ligatus tamen minori confert effectus  
sacramentorum. de cle. excom. minist. si  
celebrat. Io. an. in. c. ii. de ordi. ab epis.  
qui renunc. epis. Item in exhibitione sa  
cramentorum non est differētia inter sus  
pensos ab hominē uel a iure Io. an. i. c.

sicut. ante fi. de coha. cle. & mul. vñd sus  
pensus a iure id est sine sententia hominis  
Io. an. in. c. uestra. in. iii. colum. eo. tit.  
Et adde qd sacramenta ecclesiastica sunt  
unitatis & ideo si uerba sacramenti per  
plures diuiderentur in substantiabus nō  
esset sacramentum. Hosti. in sum. de sac  
unc. §. penulti. post prin. & clari⁹ p Io.  
an. in. c. cum illorum. de sen. excom. vi.  
colum. et adde qd decretum iuris annul  
lat sacramentalia ymo. in. c. iii. plerisq  
circa prin. de elec. Duodecimo quero  
an possint sacramenta dari & recipi post  
prandium Rñ⁹ secundū Hosti. pransi⁹  
confert & recipit quodlibet sacra. etū  
uerūtamen grauer peccat cum pransi⁹  
celebrat & conficit sacramentum eucari  
stie ut per Hosti. in sum. de sa. urcti. §. a  
quo & qualiter. d. sed nunquid iei. n. u.  
& adde. §. lxxv. di. quod a patribus. in  
fi. & i. §. ii. q. viii. & §. vi. q. lxxviii. &  
lxxxv. unde sacramentum cōfirmatōis  
& alia omnia a ieiunis suscipi debent vñ  
nec post prandiu sine magra & iusta cā  
audienda uel facienda est confessio ma  
xime de mortalibus. & est iusta causa si  
homo timeat obliuisci peccatu diffusi⁹  
usq in crastinum uel non se habituruz tē  
pus ita oportune. & similiter si eps de  
beat mane recedere qui post prandium  
paratus est cōfirmare. Similr indecē  
est qd in pñcia pñcie consuetum est  
nuptias in uespis & de nocte celebrare:  
quia sacramenta lucis non debent mini  
strari tempore tenebrarum: sicut here  
tici qui male agentes fugiunt lucem nisi  
necessitas urgeat secundum Pet. de pal.  
in. iii. di. vii. q. iii. ar. ii. Tercio decimo  
qro quod sacramētū sit excellenti⁹. Rñ.  
baptismus excedit alia ratione efficacie  
de conse. di. iii. per baptismum. naz uir  
tute eius dimittuntur omnia peccata qd  
ad culpam & quo ad penaz. nec est neces  
saria alia penitentia. facit de peni. dist.  
vii. nullus. Item quia etiam est fundamē  
tum aliaq sacramentorum. de pl. f. non  
bapti. ueniēs. ad quod. §. in textu. xvii.  
notabili. Eucaristia autem excedit ratio  
ne dignitatis & sacritatis. de conse. di.  
ii. nihil. Confirmatio autem excedit rōe  
conferentis quia cōfert a solo episcopo



sicut & sacer ordo ut supra. q. xi. matrimonium autem excedit ratione significationis quia significat coniunctionem christi ad ecclesiam per unionem diuine & humane nature. de biga. debitum. v. d. uersus. Maior in effectu baptismus corpus in esse: coniugium signo maiori crisma ministro. Idem in sum. confess. eo. ti. q. xxxviii. secundum Rai. glo. & Tho. & fratrem Nico. post pisa. & per Ichā. an. & Fran. in rubrica de sacra. non iteran. & per Io. de ymo. post zen. in cle. si dominum. in. v. colum. de reli. & uener. sanct. Adde Pe. de palu. in. iii. dist. vii. q. i. art. i. conclusionem. iii. ubi dicit q. x. caristia tenet primum gradum dignitatis. ordo tenet secundum. tertium confirmatio que plenitudine spiritus sancti continet. quartum baptismus in amotione omnis mali culpe & pene. quantum penitentia in amotione criminis culpe actualis. Sextum extrema unctionio in amotione uel malum uel reliquiarum. Vitruu matrimonium quod est omnibus indigius simpliciter & infirmus in collatione boni & amotione mali zc. Et in quo differt sacramentum matrimonii ab aliis. nota. q. i. per ysaiam. §. constat. & ad premissa uide glo. de cōse. dist. ii. nihil. & i. §. vi. q. xiii. & de dignitate matrimonii uide per Hosti. in sum. de transla. §. cuius auctoritate. §. solo expon. & melius per an. de bu. in. c. fi. in fi. de frigi. ubi etiam in quibus alter alteri obligatus est. Item uidetur q. etiam matrimonium implet caracterem de diuor. c. quāto. & ibi an. hoc colligit. Quartodecimo q. ro. nunquid aliquid sit de substantia in sacramentis ita q. oporteat formaliter obseruari uidetur q. non quia tempore apostolorum sufficiebat manus impositio ut in epistola ad Thimoth. & orationes fundebant super ordinandos aliam formam non inuenimus: unde dicit Innocē. q. attēto tempore apostolorum nulla erat formalitas: sed hodie tradita est & seruari oportet: potuerunt enim sancti patres adhibere formas in talibus facientes constitutiones non contrarias constitutōibus dei. x. di. suscipitis. de maio. & obe. solite. nam & impator circa miliciam temporalem tra-

didit formalitatem per q. imprimatur caracter in eum qui militat. i. q. i. q. quid. ita et in spūali caractere qui aie infligit soli corpori ideo per mortē tollit fm Inno et doc. in. c. fi. de sa. non iteran. subdens q. p. monachatu non imprimet caracter quia papa potest de monacho facere non monachum quia ipse constituit ordinem monachatus de st. mo. cum ad moraliterium in fi. fm eū ibidem ad quod. §. q. vi. Et id dicitur de substantia et esse alius cuius sine quo alia substantia in eius esse frustrantur. de sp. onsa. tua nos: & d. sp. o. sa duo. c. fi. & ibi per An. de bu. & in sacramentalibus ualet consuetudo contra ius si papa patitur consuetudinem etiam tacite. ut per An. post glo. in. c. uir aut. de secun. nup. Et nota q. sacramenta constant ex rebus & uerbis Pet. de pal. in. iii. dist. i. q. iii. & uide omnino. i. §. iii. q. i. & quid sit uerbum per gui. de monte laud. in sacramentali in. iii. carta ubi etiam uide de signis. Quintodecimo queritur quid si committitur aliquid in sacramentis quod est de substantia etiam si pro parte fuerit adimpletum non tamen ex toto totum uiciaretur & ideo totum reiterare alias quicquid committitur in sacramentis debet suppleri & non iterari totum sacramentum ut patet ex notatis per de m. u. Fran. de zam. cardinalem & alios de doctores in. c. p. b. de sacra. non iteran. Sed si omnino esset indiuisibile illud quod ē interruptum iteratur totum. xxiii. di. quorundam. secundum gui. de monte laud. in suo sacramentali in principio in. iii. col. de quo. i. §. iii. q. vii. unde transgressio modi & forme constituit sacramenti collationem nullam. xxii. di. quorundam. nam extra formam ecclesie non est locus ueri sacramenti. i. q. i. extra catholicam. scd. goff. de resti. spoli. pisanis. & Archi. xxviii. q. i. si infidelis. & ad premissa optime per. Io. an. in. c. cum apud. v. colum. de sp. on. & in. c. i. de p. b. non bapti. Sic ergo si constat aliquid de substantialibus detuisse tunc omnia substantialia que sunt oportet concurrere sunt iteranda que aut fuerunt adhibita & etiam alia que sunt de solemnitate. ut per Pe. d. pal. in. iii. di. vi. q. iii. in prin. quia quando aliquid



de essentia est omisum non tantum illud  
suppletur: sed omnia essentialia simul ad  
duntur alias si prius non fuit sacramētū  
propter defectum unius essentialiū mul  
to minus nunc esset propter defectum  
plurium secundum eundem in. iiii. di. vii.  
q. i. in ulti. colum. ex quo enim nihil uide  
tur esse actum si denuo totum agitur: ni  
hil iteratur quia quod iteratur licet ali  
quid fuerit de facto nihil tamen fuit de  
sacramento secundum eum ibidem qui ali  
bi etiam sic dicit quando enim essentia sa  
cramenti defuit debent omnia sacramen  
talia iterari quod nunquam debet dari nisi  
omnibus concurrentibus excepta neces  
sitate. Quod autem dicitur quod debet cau  
te suppleri quod fuit omisum & nihil ē  
iterandum. de sacra. non iteran. c. i. uerū  
est quando illud quod fuit omisum non  
erat essentiale & principale in sacramen  
to: sed uel erat pure sacramentale sicut  
catechismus omisus debet solus dici &  
non aliud quia est pure sacramentale: uel  
quando erat essentiale sed non principa  
le sicut si manus impositio est omisa in  
diacono uel in sacerdote quod essentiale  
est sed non principale illud solum supplē  
dum est. Sed si nec character impressus  
fuisse omne illius characteris sacramēta  
le repetendum esset sicut si sacerdoti nō  
fuisse traditus calix omne pure sacramē  
tale ad ordinem sacerdotii esset repeten  
dum cum illo: uel saltem posset repeti. Sed  
quando sacerdotium datur non licet aliū  
ordinem cum illo conferri: ergo nullus  
ordo est ad ipsum sicut pure sacramenta  
le. Et confirmatur maior rationis: quia  
illud quod est sacramentale tantum & si  
sacramentum potest iterari sine iniuria  
sacramenti quia per iterationem eius quod  
non est sacramentum non fit iniuria sac  
ramento: ymo etiam quando sacramentū  
confertur solent sacramentalia iterari si  
prius quando fuit adhibita essentia sac  
ramenti non fuerūt collata. unde & in pri  
mitiua ecclesia quando catechumini ueni  
ebant ad baptismum quantūcūque essent  
instructi ut Augustinus Ambrosius Mar  
tinus nihilominus replicabatur eis id quod  
paruulis nōdum catechizatis dicitur cre  
dis credo zc. & si factis omnibus cōrimo

nis inueniatur puer non baptizatus quia  
defuit forma uel materia quando bapti  
zatur replicabitur totum sicut dicto ca  
none toto si non appareat esse panem uel  
unum reincipietur totum a canone & ap  
ponetur noua hostia. Et similiter quan  
do essentiale ordinis est omisum omnia  
reiterantur secundum Petrum de pal. in  
iii. dist. xxiii. q. i. articulo. ii. in. ii. ratio  
ne. Et subdit in. iii. articulo in quinto  
sic quando plures actiones ordinantur  
ad unum principalem effectum: illa que  
principaliter attingit est sacramentum  
cetere uero sunt sacramentales zc. qui  
etiam. ea. dist. xxiii. q. vii. in. ii. colum.  
dicit sic quando plures actiones ordinā  
tur ad unum spālem effectum & una at  
tingit ipsum: cetere uero tantum dispo  
nunt: illa sola que attingit est sacramen  
tum: cetere uero sacramentales tantum  
secundum eum. dicit etiam. ea. di. xxiii.  
q. i. articulo. iii. ubi. ad tertium dicendū  
sic quod in sola ultima trium immersionum  
est effectus baptismi si baptizans inten  
debat trina immersione unum baptismū  
conferre. & ideo si ante tertiam immo  
nem moreretur baptizandus nihil esset  
actum & esset totum iterandum si suffi  
ciat. Similiter est in uerbis quod ante ul  
timum nihil est actum. Sed si aliquid de  
substantia uerborum sit omisum iteran  
dum est totum ut ibi latius. & adde pre  
missis. s. q. ix. & ad proxime dicta adde  
i. s. i. q. vi. Vnum notabis quod licet aliquā  
do deficiat sacramentum non tamen de  
ficit fides sacramenti. de bapti. debitū.  
de presb. non bapti. c. ii. secundum lo.  
an. post Hosti. in. c. uestra. in. iii. colum.  
de cohabi. de. & mulie. & in. c. cum iam  
dudum. in fine de preben. per eundem.  
Et ad ea que dicta sunt de suppletione ad  
de. i. s. ii. q. ii. ad fi. & i. s. iii. q. vii. &  
x. Et ad premissa quod dicatur sacramē  
tale unde. i. s. primo. q. xlvii. & s. secun  
do. q. xiiii.

Sequitur de sacro baptismi.



**DESCENDO** Igitur ad propositum, inchoandū uidetur a sacramento baptismi qui est ianua omnium sacramentorum de pbr. non bap. ueniens, cuius materiam pro facili ori intelligētia diuideo. **Et** primo tractabo quantum ad substantiā & formā ipsius. Secundo de requisitis quo ad materiā. Tercio quo ad ministrum. Quarto quo ad suscipientes. Quinto quo ad tpa. Sexto quo ad ritum. Septimo quo ad eius effectum. Ultimo formā & obseruantia ecclesie iuribus corroborabo. Secunda incipit in. xvii. q. tertia in. xxiii. q. quarta in. xxxv. q. quinta in. xlii. q. sexta in. xlv. q. septima in. xlviii. q. ultima in. li. q. & sic per septem partes principaliter ordinō. **Primo** querō quid ē baptismus? Rñ. est ablutio facta sub pscripta forma uerborum ut ponit magister sententiarum in quarto. dist. iii. Vel quasi eodē modo scdm Aug. Baptismus est tinctio in aqua uerbo uite sanctificata, de cuius substantia sunt tria, scilicet materia elementum forma ubi & intentio ministri: copulās formam materie. Vnde Aug. Accedit vbum ad elementū & fit sacramentum i. q. i. detrahe. Host. idem in sum. confes. li. ii. tit. xxiii. q. ix. Baptismi forma hec est. Ego te baptizo in nomine patris & filii & spiritus sancti. extra de bap. c. i. & in summa confess. co. ti. q. x. additur amen. Dicitur tamē ibi qd non est de substantia scdm fratrem Ni. ex. m. post pisa. in. v. baptismus. & per Pe. de pa. i. iii. dist. iii. q. i. ubi etiam de hac forma Vbi sciendum qd in predicta forma sunt tria: unum est expressa nominatio personarum in trinitate. Scdm est expressio actus baptisandi & persone suscipientis cum dicitur baptizo te. **Tercium** est expressio baptisantis ego, & sic dicēda sūt tria. Primum est qd expressio trium personarum est ā necessitate baptismi. Scdm est qd expressio actus & persone suscipientis similiter sunt ā necessitate sacramenti. Tercium est qd expressio persone baptisantis non est de necessitate sacramenti. Et quartum potest addi qd illud quod pertinet ad confirmationem totius

amen: non est de necessitate precepti nec de substantia sacramenti: nisi ubi cōsuetudo particularis hoc habet: quia universalis consuetudo hoc non habet: nec est de forma Christi scdm eum. & de hoc per Host. in summa de bap. §. i. & p. Io. han. m. & Fran. Cardinalem florentinū in rubrica de bap. & ad dicta tria necessaria & substantialia idem nota. i. q. i. detrahe. d. bap. c. i. & p. tit. & icē Arch. i. i. q. i. dedit. & glo. in cle. de bap. in fi. & Arch. in. c. i. de cogn. spi. in uerbo cognationem in fi. Et ad dictam formā legitur idem de conse. dist. i. ecclesius. & dist. inc. iiii. firmissime. & c. p. prie. & c. q. i. uis. & c. sanctuz. & c. si quis pbr. Et ad illud qd amen non sit de substantia idem Io. an. & Fran. in alf. c. i. in prin. d. baptismi. Verus tamen baptismus ex corde ē de conse. dist. iiii. uetus. & fuit diuinitus institutus. ea. dist. nlla. Et quot sint actus & dona baptismi. xxx. q. i. c. i. & in. c. cōtracto. de cogn. spi. Et qd dicta forma ecclesie necessaria ut nota. i. q. i. §. p. rōtandum. & de materia plene nota. de conse. dist. iiii. in summa. & p. Arch. d. xxxii. di. ad hec. & per docto. in rubrica. & in c. i. & per totum de bapti. Et nota quia Scotus in quarto tenet qd requiritur si multitas mersionis in principio aut i fine prolationis forme: dicunt aliqui qd secundū etimologiam Augustini uidet sufficere post finita uerba continuatione immergere. ad quod facit. i. §. vi. q. iii. & §. iiii. q. cxlvi. Lauden. tamen tenet qd debet simul fieri immersio & uerba: prolatio: adeo qd si immerio fieret an prolationem uerba: uel post non esset baptismus: ut tenent the. ologi. & nota. p. in glo. i. q. i. detrahe. scdm eum in sacramentali luo in rubrica de bap. in. xviii. colum. vii. Item nota qd dicit zē. Et hoc sentit Fran. in. c. ecclesia. de elec. Frater Robertus predicādo dixit qd baptisatus est: si statim post immergat. pro quo. i. §. iiii. q. cxlvi. utilis tamen esset cautela de qua. s. cōia. de sacramētis. q. x. & c. i. q. xi. & c. i. q. iii. in fi. Et ad illud qd ego non sit de substantia uide. i. q. vi. & ad p. d. adde lauden. in sacrali in rubrica d. bap. i. xiii. col. ubi etiam qd i. locat sacrm



& fundamētū fidei & ad dictam formā  
adde eundem laudem. ibidem in. xviii.  
column. & sequenti ubi etiam q̄ uerbum  
in hac materia est uox ab homine. plata  
uirtute diuina efficiens quod significat  
& dicitur uerbum quasi uerum faciens  
secundum eum qui concludit q̄ in bapti  
smo est causa materialis. p̄p̄inqua. s. ho  
mo. remota ipsa aqua. formalis ipsa uer  
ba. efficiēs principalis. s. persone diuine  
secundaria homo minister. finalis ablūtō  
peccatorum secundum eundem in. xxi.  
column. Secundo quero quid si mutet̄  
hec forma. Rñ° scām Tho. in. iii. dis.  
iii. nulli licet mutare q̄tum ad id quod ē  
de effētia sacramenti & si mutetur nihil  
agitur & preter hoc culpaz incurrit. Si  
uero mutetur aliquid quod pertinet ad  
formaz ex sola determinatione ecclesie  
nihilominus est sacramentum sed culpa  
incurreretur. uerum ab ap̄lis qui baptis  
bant in nomine Christi non fuit mutata  
forma q̄tum ad intellectū quia in Christi  
nomine tota trinitas intelligitur: sed so  
lum q̄tum ad uocem nec hoc ipsum potu  
issent nisi ex familiari cōsilio spiritus san  
cti. fiebat enim ut nomē Christi amabile  
redderetur hoc etiam nunc ecclesia pos  
set si speciale preceptum a spiritus sancto  
haberet non autēz propria auctoritate  
Vnde modo sic dicendo non esset bapti  
satus quīs quidam contrarium dicant d̄  
quo nota. in. c. a quodam. de conse. dis.  
iii. ubi dicitur q̄ baptisatus in nomine  
Christi non est baptisandus iterum: quia  
tenet baptismus licet fieri nō debuerit  
fm glo. ibidem scām fratrem Ni. osimi  
post pisanellam in v°. baptismus. & ad  
illud quod hodie baptisatus in nomine  
Christi non esset baptisatus. Idez Hosti.  
in summa de bap. §. que sit. post prin. di  
cens q̄ forma de qua in. c. i. de bap. te  
nenda est. & clarius sequitur in. v. quid  
si qs dicēs. nō puto q̄ hodie esset bap  
tisatus. Idem Io. an. & Fran. in. c. i. pri  
ma oppo. d̄ bap. ii. q. iii. ad fi. Idez Io.  
an. in. c. translato de consti. Idez laud.  
in sacramentali in rubrica de bap. in. ii.  
column. v. quid si i nomie Christi zc. Idez  
Pe. in. iiii. di. iii. q. i. in. ii. colū. ubi etiā  
latius reprehendit glosas cōtrarias de

hoc etiam nota. de conse. di. iiii. p̄ aquā  
& in. c. nunq̄. & c. si quis. & c. si bap  
tista cum si. Item si dicatur in nominibus  
zc. uiciatur quia d̄ forma est unitas es  
sentialis personarum quam representat  
numerus singularis sicut & trinitas per  
sonalis fm Pe. in dicta. q. i. iii. column.  
Idem Io. an. in. c. i. in. iii. column. d̄ bap.  
ubi idem dicit si diceretur i uirtutis. &  
adde quod similiter hodie nō pōt bap  
tismi in nomie Ihesu. Pe. de pat. in. iiii.  
dis. vii. q. i. articulo. ii. conclusionē. i. in  
fi. & ad id quod dicit in principio huius  
questionis adde. i. q. viii. ubi etiam si  
dicatur in nominibus zc. Tertio que  
ro quid si dicatur In nomine trinitatis.  
Rñ° non est baptismus quia non expri  
muntur persone sed solum numerus per  
sonarum. Similiter non est baptismus si  
dicatur in nomie genitoris & geniti &  
p̄cedentis ab utroq̄ quia genitor non  
significat personam patris sicut yposta  
sim subsistentem. sed per modum actus  
ideo non est significatio & eadem ratio  
de aliis est. quīs autē non eadem uox sit  
in greco & latino tamen est eadem signi  
ficatio. Vnde i qualibet lingua illa perti  
nent ad formam que principalis sunt in  
stituta ad significandum personas illas  
Idem in su. confel. eo. t. q. xi. & xii. fm  
fratrem Ni. & summā pisa. ubi. §. Idem  
in effectu Hosti. i sum. de bap. §. & que  
sit. post prin. & v. quid si quis baptiset.  
Idem Fran. post Io. an. in dicto. c. i. pri  
ma oppo. & laudem. in dicta. xx. column.  
& de hoc habetur de conse. di. iii. si hui  
re uera. & c. siue hereticus. & seq. & c.  
si qui apud illos. & c. a quodam. & idez  
Pe. de pat. in. iiii. dis. ii. q. i. in. iiii. co  
lum. ubi dicit idez. & similiter si diceret̄  
in nomine dei. licet deus sit trinitas cum  
aliqui confitentur deuz & tamen negāt  
trinitatem fm eum. Et dicit Fran. in di  
cto. c. i. q̄ i hoc casu & p̄cedētī rebap  
tisarentur sub conditione. c. ii. de bap.  
secundum eum & secundum hoc aliqui  
dubitat propter opinionēs d̄ quibz. §.  
q. prox. ma. Ad illud de greca lingua ui  
de. i. q. v. & adde. i. q. vii. in fi. Quar  
to quero quid si uerba proferantur cor  
rupte. rñ° secundum tho. ubi supra aut



facit hoc aliquis ex industria & sic non uidet intendere qđ ecclia intendit: unde nō est baptisμ. Aut facit ex ignorātia uel defectu lingue & tunc si tanta est corruptio qđ oīo auferat sensum nō est baptisμ. Si uero sensus remanet est baptisμ: ut dicendo in noīe patrias & filias sicut hētur de conse. di. iii. retulerunt. & hoc p̄cipue accidit qđ sensus nō mutat qñ sit corruptio in fine. Sed mutatio ex pte principii uariat significatiōem: & ideo nō est baptisμ ut plurimū. Sed si occurreret in aliqua lingua qđ corruptio ex pte principii nō mutaret eandē significatiōē saltem scđm accommodatiōem usus nō uiciat baptisμ scđm Pe. & in sum. confess. dicta. q. xi. scđm frēm Nic. post p̄sa. in. v. baptisμ. & idē per Pe. de p̄sa. in. iii. di. iii. q. i. in. v. colum. ubi latius. & p̄ Hosti. in su. de bap. §. & que sit. vñ. quid si subālia vba. & p̄ lauden. in sac̄ali in ru. d̄ bap. in. xx. colū. v. no no zc. Et de hoc nota. de conse. di. iii. satis ordimur. & p̄ glo. Inno. & Franc. in. c. fi. de bap. ubi etiā dicit qđ si baptisans diceret: in noīe patri & filio & sp̄u sancto qđ ualeat baptisμ etiā si sit bonus Irātus: l̄z sup̄ior posset contra eū p̄sume re qđ uoluisset errorem inducere. Addit qđ si baptisans dicit: in noīe parietis te cti & fundamēti: nō est baptisμ etiam si baptisans p̄ illa tria intendebat inuocare uirtutem pr̄is & filii & sp̄u sancti scđm Inno. & Io. an. Nam optet qđ retineat baptisans saltem aliquas principales syllabas: ut saltem & si nō bene tamē aliquāliter exprimere uideat noīa p̄sonarū: quod nota. & subdit post Inno. qđ mater baptizat per vba uulgaria: & idē sentit de quolibet alio: ut ibidem & i. prox. q. Quāto quero si mutetur lingua: ut quia latinus non in latina lingua sed in greca uel hebraica uel extranea baptizat aliquem cum v̄bis aptis & congruis: an teneat baptisμ. Rñ sicut p̄ Hosti. in sum. eo. §. & que sit. vñ. quid si latinus. Sic ergo uariatio uocis: nō significatiōis nō obest: quia in oī lingua pōt conferri: p̄ consuetudo lingue obīeruāda est: ut nec uetula in latino: ne deficiat: nec latinus in greco: nec econuerso: nec

sacerdos i gallico baptisent scđm Pe. d̄ p̄sa. in. iii. di. iii. q. i. in. iii. colū. ad qđ s. q. iii. & ideo dixit Fran. p̄ Inno. in dicto. c. fi. qđ grecus baptizare pōt in sua lingua uulgarī uel latīa p̄ hoc. C. d̄ sen. & iterlo. l. iudices ubi d̄r qđ tā latina qđ greca lingua pōt iudices ferri snias p̄ qđ uidet idē si grecus i latīa lingua baptizat ad q. i. q. viii. Sexto qđ si aliquid subtrahat uel minuat. rñ. s. m̄ Tho. i. iii. di. iii. si illā qđ subtrahit sit de esset a forme nō ē baptis. & qui sic baptizat grauius peccat ut si subtrahat inuocatiōem triū p̄sonarū uel exp̄ssio actus uel exp̄ssio p̄sōe baptisati. sed exp̄ssio p̄sōe baptisati nō est d̄ forma qđ ad necessitatē sac̄i: sed in institutiōe ecclesie. & ideo si omittatur ego erit baptis: sed peccat obmittens. Adde s. m̄ Pe. & Al. & i dca. su. cōf. l. i. in. ti. xxiii. q. xi. qđ erga substantia sit distinguēd̄ qđ si subtrahit uel diminuit si ex uolūtate uiciat baptisμ si ex necessitate pie credit qđ sumus sacerdos suppleat ut si puer moreret̄ anq̄ sacerdos vba forme p̄ficeret: uñ tā si moriat̄ in cimiterio ē sepeliēd̄. si uero supuixerit credo rōe dubii sub cōditiōe rebaptisandus ē scđz si ē m̄ Ni. post p̄sa. & Pe. de p̄sa. in. iii. di. iii. q. i. in. ii. & iii. col. & dñm Erā. in effectū post glo. & Io. an. i dco. c. i. ii. op. & i. & v. q. & unde eū in c. debitū. eo. ti. & uide. s. cōia. d̄ sac̄is. q. ul. circa. fi. Et ad illud si omittat̄ ego zc. l̄do Ho. in su. eo. ti. d̄ bap. §. que sit post pr̄i. subdēs qđ v̄bū & alia que sunt in forma subālia & nēcia sunt d̄ bap. c. i. Et qđ li ego nō sit de necessitate sac̄i sed de p̄cepto ecc̄ie. sequit̄ etiā Pe. d̄ p̄sa. i dca. q. i. in. iii. col. quia ē forma uniuersalis ecclesie latine. unde sciēter omittēs peccat: tamen uere baptizat: quia intelligit̄ in v̄bo scđm eū ibidē ad quod. s. q. i. Adde qđ nō licet inde tollere copulatiuam cōiunctiōē: nisi forte loco copule & ponat̄ qđ: quia tūc satis credendū est qđ ualeat baptisμ: quia nīlla est differētia inter copulatiuas p̄dicas scđm Fran. p̄ Inno. in dco. c. i. de bap. v. q. Ad qđ ad de. i. q. prox. & p̄ hec non uidet bene sensibile dñs Fran. in dca. i. op. qđ si quid minuit̄ d̄ fōra ex simplicitate qđ teneat



baptismus: nisi pie credat ut. s. uel q. si  
des suppleat d. cō. di. iii. baptis. &. i.  
q. xxi. Septimo quero quid si aliqd  
additur. rñ fm Tho. ubi. s. duo hic  
obseruanda sunt. Primum ex parte ad  
dentis quia si aliquid adderet intendēs  
illud esse de forma quasi uolens nouum  
ritum adducere constat q. non intendit  
proferre formam qua utitur ecclesia et  
ita nec facere quod facit ecclesia quasi  
non esset baptismus. secus autem eilet  
si aliqua adderet ut ex deuotōe quadā.  
Secundum est ex parte eius quod addi  
tur quia si est corruptiuum forme non  
est baptismus sicut si dicatur In nomine  
patris maioris et filii minoris corrup  
peretur fides q. forma profiteretur. Si  
uero quod additur non est corruptiuū  
forme sicut si addit et beate Marie p  
babilius uidetur q. esset baptismus con  
cor. Pe. et Al. ut in su. confel. eo. ti. q.  
xi. fm fratrē N. osimi post pila. ubi. s.  
et per Pe. de pa. i. in. iii. dis. iii. q. i. in  
v. et. vi. columnis. Aduerte Hosti. in su.  
eo s. que sit. v. quid si aliquod uerbum.  
dicit q. siue premittatur aliquod uerbū  
quod non est de forma siue lequat siue  
interponatur siue milceatur semper ui  
ciatur baptism⁹ quia forme nihil detra  
hend. de conse. di. iii. firmissime. et. c. si  
non sanctificatur. cum si. et ideo si in fi  
ne acceret et omnium sanctorum non ē  
baptisatus quia nihil addi debet in for  
ma et in hoc omnes conueniūt ergo cre  
damus eis. ff. qui sa. da. coga. l. inter cēs  
scōm eum. et cum Hosti. tenet glo. de cō  
se. dis. iii. si non sanctificatur in fi. s. q.  
nil iungi debet in forma et si quid adda  
tur non est baptismus. sed Hug. disting  
uit An additio sit in principio uel in fi  
ne. et tunc utrobq. est baptismus. Naz  
talia baptismum non impediunt sed per  
uerba euangelica omnia talia euacuant  
q. tum ad baptism⁹. ar. illius textus et  
eadem c. i. nō illud. et. c. satis. secus si al  
quid forme interponatur quia tunc im  
mutatur et corrumpitur forma secundū  
Hug. ut refert Archi. in dicto. c. si non.  
in fi. Sed quod prius dixi uidetur sequi  
Fran. in dicto. c. i. i. opp. dicens q. non  
licet aliquod uerbum uulgariter uel lit

teraliter prepōere uel inferere uel post  
ponere si intendat illud esse de forma  
ut si dicat Ego sacerdos baptiso zc. uel  
ego baptiso te Iohannez. uel baptiso te  
in nomine patris & filii et spiritus sancti  
et beati Iohannis. Alias autem si non  
credit illud esse de forma sed ex simplici  
tate uel ex deuotōe addit predicta bap  
tisatus est scōm Inno. etiam si ex malicia  
uel heresi adderet et diaboli z heretico  
rum dummodo non crederet illa esse de  
forma et intenderet baptisare fm lo.  
an. post Hosti. in. c. i. ad fi. dicit etiam  
Inno. q. in tantum seruanda est forma  
q. etiam per equipollentia uerba non li  
cet eaz immutare ut si dicat Ego te bap  
tiso in nomine generantis generati et p  
cedentis quod dixi. s. q. iii. et ad hoc. i.  
q. prox. &. s. q. prox. ad fi. & ad idez  
per laudn. in sacramentali in rubrica d  
bap. in. xix. colum. & in. xx. colū. v. x.  
Et q. tum ad illud si additur aliquid non  
corruptiuum forme zc. Dicebat quidā  
frater Iacobus de marchia ordinis mō  
rum qui multos defectus opinatus est  
attribuere summe pisanelle q. pisanella  
in hoc non bene dicit. nam alexander de  
ales in. iii. in ti. de bap. dicit q. si illa ad  
ditio & beate Marie esset añ uidelicet  
ego te baptiso in nomine beate Marie  
uirginis & patris & filii zc. non esset  
baptismus q. si post formam adderetur  
& intenderet esse de necessitate non eēt  
baptisat⁹ secus uero ex deuctione quia  
tunc esset baptisat⁹ licet peccaret scōm  
eum. sed cum i euerentia lui uidetur quo  
ad primum q. eilet corruptiuum forme  
quali baptismus conferatur lub nomine  
auius creature q. tum ad scōm eius di  
ctum uidetur q. dictum erat per pila. &  
dictos doc. & sic non cadit a. i. quis defe  
ctus cū ista uideat i unie intentio pisan.  
ut ex uerbis ipsius patet & ad predicta  
adde. i. xlv. q. Octauo quero quid si  
mutentur uerba forme. rñ dicit Fra.  
post Hosti. in dicto. c. i. i. oppo. q. in eo  
quod gio. dicit nil mutandum debet in  
telligi uidelicet q. hoc non faciat credē  
sic esse de substantia secus si ex simplici  
tate. ut. s. prox. q. dictuz est. Atem con  
sideranda ē mutatio quia si ē quid leue



uidetur dicendum quod ex hoc non uiciatur baptis-  
mus ut in exemplo dato, s. prox. q.  
scdm Hosti. Vnde dicit abbas quod si dicit  
Baptiso te in nomine patris & filii & spi-  
ritus sancti tenet baptismus, ad idem  
quod nota, de conse. di. iiii. multi, ubi di-  
cit glo. quod si grecus uel alius uerba baptismi  
proferat suis litteris ualeat baptismus  
dicit etiam glo. in dicto, c. multi, quod uere  
baptisatur sub nomine genitoris geniti  
& sancti flaminis, cuius contrarius uult  
Inno ut dixi, s. q. prox. in fi. & illud ue-  
rius scdm dominum Fran. in dicta prima  
opp. in fi. addit quid si diceret baptiso  
te in uirtute patris &c. uel in nominibus  
patris &c. quod non debet fieri talis mu-  
tatio. Sunt enim uerba substantialia forme  
& quia inter hoc nomen uirtutis & hoc  
nomen nomine. Item inter singulare in  
nomine & plurale in nominibus multe no-  
tari possunt differentie scdm Inno, qui  
dicit quod singulare in nomine denotat uni-  
tatem essentie quod non designat plura-  
le, ad quod, s. q. ii. Et dicit Inno, idem  
fore in omnibus aliis uerbis forme, s. quod  
non sunt mutanda scdm Fran. in v. q. ad  
quod, s. q. proximis. Vnde dicit Fran.  
in dicta. i. opp. in fi. quod ad euitanda omnia  
hec de uerbis forme nihil est mutandum  
per predicta & per Pe. de pa. i. in. ii. i.  
di. iii. q. i. p. i. t. colum. & ult. & concor-  
dat in effectu Io. an. in dicto, c. i. iii. co-  
lum. & circa fi. de baptismo. Item si quid  
fuisse mutatum, si est tanta mutatio quod  
uerisimiliter dubitet an teneat baptis-  
mus debet reiterari in forma, & qua  
in. c. ii. de bap. quod nota, & hoc melius  
declarant que dixi, s. q. ii. Vnde loco ubi  
baptiso non potest poni balneo uel simi-  
le ut per Fran. post Io. an. in dicto, c. i.  
in. iii. q. & ad premissa optime p. laud.  
in sacramentali in rubrica de baptismo  
in. xix. colum. vi. septimo quero, ubi eti-  
am quod si prelati qui loqui solet in plu-  
rali dicat. Nos baptisamus intelligitur  
baptisatus ut ibi latius. Ad quod, i. q.  
xxxiii. Nono quero de hoc pronomi-  
ne te an sit de substantia. dicit Inno, quod  
licet pronomen ego non sit de substantia  
secus tamen de hoc pronomine te, nam  
expressior est demonstratio per pronomen

men & accusatiuum quod si loqueretur in ter-  
cia persona, ut si dicat baptiso Iohanne  
Idem dicit Hosti. s. quod si non apponitur  
te non sit baptismus posset enim intelligi  
quod baptiset scutellam uel quid aliud. Item  
exprimitur te ad denotandum differen-  
tiam inter baptisantem & baptisatum.  
de bap. debitum fm Fran. in dicto, c. i.  
vi. q. ad hoc, s. q. vi. & quod expressio actus  
baptisandi & persone suscipientis, s. bap-  
tismus sit de necessitate sacramenti te-  
nent Doc. ut per Pe. de pa. i. in. iii. di. i.  
in. q. i. in. i. colum. & etiam in. ii. ib. fm  
patet. Decimo quero aliquis baptisat  
puerum non tamen prius nomine ei impo-  
sito an ualeat baptismus uidetur quod non  
per nota, s. q. prox. Et uidetur proba-  
ri de conse. di. iii. baptisandi. & sentit  
Hosti. in su. de baptismo, s. que sit eius  
forma, dum ponit formam dicendo, Pe-  
tre ego baptiso te &c. Et idem sentit in  
v. quid si qua mulier, & sequen. Et idem  
sentit in summa de bigamis super arbor  
in. viii. cellula ad fi. In contrarium cre-  
do quia non reperio istud in forma de  
qua in dicto, c. Et satis est quod dicat te ut  
sentit Inno, ibidem cum pronomen te po-  
natur loco proprii nominis scdm grama-  
ticos. Nec obstat, c. baptisandi quia non  
est de essentia, ut etiam sentit ibi glo. ui-  
detur tamen quod peccet taliter baptisans  
per nota, per Pe. de pa. i. in. iii. di. iii.  
q. i. v. tertium patet. Undecimo que-  
ro si quis certus est certam formam esse  
in baptismo. Sed dubitat an ea forma quod  
uti sit uera forma, dicit Inno, quod si erat  
uera forma tenet baptismus licet ille du-  
bitaret. Sed Fran. in dicto, c. i. ii. q. de  
bap. de quo latius ibi per Io. an. in p. i. t.  
colum. satis enim est quod intendit facere quod  
facit ecclesia, p. nota, p. Bal. post Inno.  
in rubrica, c. d. su. trim. Duodecimo  
quero si dicit baptisans. Baptisat te Cri-  
stus uel Petrus uel sacerdos se demon-  
strato uel baptisetur Petrus a tali. dicit  
Inno, quod non sit baptisatus. Dicit tamen  
quod si esset aliqua provincia que nunquam ac-  
cepisset formam nostram, si tamen dice-  
ret uerba ad quibus in dicto, c. i. uel alia  
equipollentia deberet censeri baptisatus  
sed Fran. post Io. an. refert Hosti. qui



dicunt quod Clemens quartus consultus respondit tales non esse baptizatos. & ideo dicit dominus Franciscus. periculosum esse audire predicta quodcumque exemplificet extra formas dicti. c. i. hec enim forma videtur a Christo tradita. de consecratione. d. f. iiii. multi. & c. in synodo. unde his calibus occurrentibus tutius est censere tales non baptizatos & eos baptizare sub conditione. c. ii. eo. ti. & refert etiam ibi de forma grecorum que est sub tercia persona & subdit quod tunc ad ea que ibi notat Hostiensis. papam posse formam immutare dicens quod hoc non deberet fieri nisi forte in aliquo concilio generali ita uideretur faciendum tunc enim credendum esset hoc procedere ex inspiratione alias autem non debet fieri talis mutatio que non posset esse sine scandalo fidelium tanquam per quam immutaretur status ecclesie. ad hoc secundum coia de sacramentis in principio fatetur tamen quod forma de qua in dicto. c. i. habet vires ex constitutione ecclesie. ut etiam tenet ibi Innocentius. ut ibi per eundem Franciscum. in. iii. q. usque in finem questionis. & sic ecclesia bene potest facere constitutiones super baptismo non quod non sit baptismus sed potest prefigere formas per quas quia deus ratas habet: & quia bone sunt infligitur character his qui baptizati sunt. secundum eas. character autem ipse imprimitur a solo deo non ab ecclesia. ut per eundem in dicto. c. i. in. x. q. post Io. an. ibidem in. iiii. colum. ut dixi. s. coia de sacramentis in principio. **T**redécimo quero quid si fiat transpositio. **R**espondeo. secundum Thome. in. iiii. d. f. iii. si est talis transpositio quod mutet intellectum non est baptismus. ut si dicat In nomine patris baptizo te. Alii dicunt quod qualitercumque mutetur ordo uerborum non uidetur intellectus mutari & erit baptismus. Petrus. dicit si mutatio fiat ex simplicitate non nocet. si ex malicia. sic ut in su. confess. dicta. q. xi. tutius uidetur hoc casu rebaptizare sub conditione ratione dubii. ut in. c. ii. de bapt. secundum fratrem Nicolaum. olim post pisa. dicit Hostiensis. in su. de bapt. q. & q. sit. v. quid si aliquid. quod si mutatur ordo. ut si dico Ego baptizo te in nomine patris spiritui sancti & filii quod non ualet baptismus secundum aliquos

quia ordo uerborum est de forma & hoc dicit esse securius. subdit tamen quod in hoc non est uis dicat Ego baptizo te. an ego te baptizo dummodo alia uerba non transmutentur secundum eum & dominum Franciscum. in. c. i. i. op. de bapt. & ad idem nota. per Petrum. de pat. in. iiii. d. f. iii. q. i. ultima colum. & de hoc etiam nota. de consecratione. d. f. iiii. si non sanctificatur. & sic circa hanc transpositionem colligi potest quod aut mutat intellectum. ut in exemplo Thome aut non primo casu procedat dictum Thome. cum moderatio Petri. **S**ecundo casu procedat opinio aliorum: & exemplum. ubi secundo loco positum: & per Hostiensis & Franciscum. tutius tamen est rebaptizare sub conditione ut. s. & s. q. i. in fi. laud. tenet quod si dicat in nomine filii patris & c. quod est baptizatus secundum theologos: licet cauisse teneatur contrarium quia inter personas diuinas non est ordo. ut per eum in sacramentali in rubrica de baptismo in. ii. colum. v. sed quid si fiat & c. **S**ed Scotus tenet quod in modo datur ordo quia filius procedit ex patre spiritu sanctus ab utroque ut predicauit magister Anthonius de bitonto. etiam dicens quod una persona est prior & posterior alia origine & ordine. ut plenius per Scotum primo sententiarum di. ix. & d. f. xii. quod procederet apud nos homines quia apud deum omnia simul sunt sicut simul omnia creauit secundum Salomone. **Q**uartodecimo quero quid si fiat interruptio. **R**espondeo. secundum Thome. ubi. s. si sit tanta quod intercipiat intentionem baptizantis non est baptismus sicut si dicatur In nomine patris & interponatur longa fabula. & postea dicatur & filii. Si autem fuit parua interruptio ut puta uerbi non corruptentis formam ut si dicatur In nomine patris omnipotentis aut interruptio silentii ut tussis & huiusmodi quod intentionem non discinet est baptismus secundum pisa. in. v. baptismus. Idem in iu. confess. dicta. q. xi. ubi etiam addit secundum Thome. quod si sacerdos seu baptizans dicat ego intendo te baptizare non est baptismus secundum fratrem Nicolaum. in add. Idem per. de pat. in. iiii. d. f. iii. q. i. ante finem ubi latius. Idem in effectu Hostiensis. in su. de bapt. q. que sit forma al. l. cum antiquitas. c. de testa. & per Laud. in sacramentali in rubrica de baptismo in. ii. colum.



v. xi. & de hoc quando interualluz interuenit in prolatione uerborum. nota. de conse. di. iiii. si non sanctificatur in fi.

Quintodecimo quero quando forma baptismi fuit per xpm instituta. & per que uerba. & an ante uel post passionem uide de conse. di. iiii. aliud. & per Hosti. in su. de bap. s. ubi fuit. p glo. & Archi. de conse. di. iiii. proprie. ubi post multa dicit Archi. q. formam baptismi dedit xpus exemplo tantum quando baptizatus fuit. formam uero uerborum post resurrectionem expressit in qua uero forma uerborum discipuli baptizati edixerunt aliqui non recordari expressum auctori tate. uel in qua forma xps fuerit baptizatus. ut ibi per eum polt Doc. & adde s. coia d. sacramētis. q. iiii. & uide Laud. in sacramentali in rubrica de baptismo. i. xv. colū. v. xi. quero. Decimosexto quero quid si dicat non ego te baptizo dic q. nil aliud est q. q. uox sonat. ff. iud. sol. l. iudicatum fm Hosti. in sum. de bap tismo. s. i. que sit. v. quid si dicat. & no. in dicto. c. si nō sanctificat & p Io. an. in c. de quibz in fi. de bap. Decimo septimo quero de materia baptismi: utrum aqua p mixta possit esse cōueniens materia baptismi Rñ. fm Tho. in. iiii. di. iii. p mixto potest esse. duplex una que tollit speciem. s. qñ per alterat. onez transit in aliam speciem sicut p putrefactōem al. q. uel digestionem transit in unum qd. aut etiam per addit. onem tantam alterius liquoris soluat speciem aque sicut si parū aque multo uino admisceatur: Alia per mixtio est que non tollit speciem aque sicut quando alterat aqua scdm aliquod accidēs & manet speciem ut in aqua calefacta uel quando aque additur aliquid quod illi non admiscetur sicut si aliqua solida ponantur in aqua uel si sit commiscibile sicut aliquid humidum est tñ pue quantitatis quod in aquam penitus conuertitur. in aqua ergo primo modo per mixta non potest fieri baptismus quia iam nō est aqua impermixta Scdo modo potest fieri unde in aqua maris bene potest fieri Similiter in lixiuo & in aquis sulfureis & in aliis que ex terra per quā transeunt non mutantur in aliā speciem

fm pisa. Idem in sum. conse. li. iii. ti.º. xxiii. q. xiii. ubi addit q. cognosci pōt quando mutata sit species aque uel non ex raritate & densitate uel quando humor aliqs nō calefieret calore uel nō cōstrigeret frigore sicut aqua ut patet in uino oleo lacte & huiusmōi. uide si aqua paludum esset in tantū ir grossata q. recederet a uera raritate aque non esset baptismus. sicut si esset lutum. similiter non potest fieri in brodio pinguium & huiusmodi que in frigidata congelantur nec in aquis quas faciunt alchimiste ad mutanda metalla. dicit etiā ibi q. melius esset si sacerdos faceret fieri aquam calidam quia paruuli quādcq. ita penetrantur frigore aque q. contrahūt mortales infirmitates & moriuntur scdm Fra. Ni. osimi. i. addi. ad pisa. & p pe. de pat. in. iiii. di. iii. q. iii. & Io. an. in. c. r. on ut de baptismo & Ho. in su. de baptismo. s. & que sit. v. quid si alius. & quod no. de conse. di. iiii. in principio in glo. subaudi. & dicit Hosti. in dicto. s. & que sit in principio q. non fiet cum salua etiam in necessitate nec cum uiro fm eundem bi dē i. v. qd si baptizet. & adde. i. s. vi. q. xxvi. & qualiter fuit institutū in aqua per Io. an. in. c. debitum de baptismo Adde q. si parentes aquā deliderarent nec haberent & sic puer moreretur non propter hoc saluare. nūi forte d. gracia speciali per orationes eorum ut per pe. de pat. in. iiii. di. vi. q. ii. ante finem. ad quod. i. q. xx. & adde laudñ. in lacran. e tali in rubrica de baptismo in. xvii. colū. i. xv. quero. ubi excludit gelum gratiē riuem lac lutum lixiu um & huiusmodi que non possunt significare spiritualement ablutionem baptismi fm eum. sic ergo abstinemus baptizare in lixiuo. si tamen fieret ualeret p supradcā. facit. i. s. iiii. q. cxlviii. Decimocētauo quero qualiter baptismus institutus fuit in aqua & non in alio liquore Rñ. ut legitur d. consecratione di. iiii. non regenerabant & per arch. post hug. in principio euicē distinctionis dicit Fran. post Io. an. in. c. debitū d. baptismo in fi. q. propter tria primo quia aqua igni est contraria peccatū autem dicitur ignis sicut ira in anio



concupiscentia in carne que ut extingua-  
tur baptisatur i aqua. Secundo quia sordes  
lauat: sicut extinguit: imaginem reddit  
& sic gra spū sancti in baptismo sordes  
peccatorū lauat: sicut aīe uerbo dei ex-  
tinguit: imaginem p culpam amissam re-  
stituit. Tercio quia facili⁹ in aliis hq<sup>o</sup>  
ribus q̄ in isto potuisset excusari ppter  
inopiam inueniri: cum iste sit cōior reli-  
quis liquoribus: ut uino & oleo: quib⁹  
multi carent scdm eum. Et scias q̄ aque  
asperio necessaria est etiam supra infir-  
mos de conse. di. iiii. q̄q̄. & de his caus⁹  
& rōibus p lauden. in dicta. xvi. colū.

Decimono quero: an sit baptisat⁹  
qui modica aqua infundit. Rñ<sup>o</sup> de hoc  
nota. de peni. di. i. c. i. §. uulgaris. & de  
conse. di. iiii. pprie. in fi. & per Hosti.  
in sum. de bap. §. que sit. v. licet autē. di-  
cit Innoc. q̄ si baptisans non immergit  
nec eum tangit: sed aquā supra euz spar-  
git q̄ sufficit dūmodo totū balneet: uel  
maiorē ptem corpis: uel saltem caput  
solum. ar. ff. de rei. & si. mp. fu. cuz in di-  
uersis. refert alios dicere: & forte meli-  
us q̄ etiā si modica stilla aque p̄iecte a  
baptisante eum tangat baptisatus ē. qd̄  
dicit satis consonare iuri & equitati: in-  
cet primū tutius scdm Fran. in dicto. c.  
debitū. post Io. an. & per laudñ. in sac̄  
mentalī in rubri. de bap. in. xviii. colū.  
in. v. viii. q̄ta zc. Et nota q̄ benedictio  
aque nō est de necessitate baptismi Pe.  
de pal. in. iiii. di. vii. q. iii. ar. ii. in fi. ui-  
de. i. q. xlv. Vicesimo quero: an aq̄ i  
baptismo fiat sac̄m. Rñ<sup>o</sup> ut no. i. q. i.  
de trabe. in glo. i. & ii. & in. c. baptisā-  
dis. & s. q. i. si quis autē baptisat. in  
flumine uel in fonte: illa tantū aqua fit  
sac̄m que tangit corpus: nec etiā totū  
flumen posset consecrari ad baptisandū  
ut p Inno. & doct. in rubri. de bap. ubi  
etiam quid sit sac̄m in baptismo: & qd̄  
res sacramenti: & quid sit caracter &c.  
& per laudñ. in sac̄ali in rubri. de bap-  
tis. in. xiiii. col. v. x. quid dicat sac̄amē-  
tum zc. & in. xviii. col. vi. vii. queritur  
ubi etiam dicit q̄ baptisato puero & fi-  
nita forma uerborū desinit esse sac̄amē-  
tum: quia q̄diu est additum uerbū aque  
durat sac̄m & ultra nō. i. q. i. de trabe.

ueritāmē ipsa aqua ppter reliquias &  
uestigia preteriti sac̄i est uenerāda &  
in aliquo mundo loco ponenda: & ideo  
importabile uas ad baptisandū est que  
rendum: quod extra ecclesiam non exe-  
at. de conse. di. iiii. oīs pbr̄. scdm eū. Ex  
his infert ad qōnem: quidam deferens  
puerum ad baptisandū ad ecclesiam re-  
motam uidens eum laborātem in extre-  
mo non habens aliunde aquā: p̄iecit in  
puteum: dicens uerba de quibus in. c.  
i. de bap. an sit baptisatus: dicunt doct.  
q̄ non: quia sumus in dubio an fuerit &  
fūctus anteq̄ immergeret: oportz enī  
q̄ saltem tantū uixerit q̄ cōplet⁹ fue-  
rit baptismo. & quia non constat in cau-  
huius qōnis q̄ uixerit tantum q̄ perfe-  
ctus fuerit baptismus: ideo non debet  
haberi pro baptisato scdm Fra. post ab-  
ba. in. c. p̄it. in fi. de bap. & in cle. e. ti.  
in fi. post math. Et quia requirit nō so-  
lum imersio: sed etiam ab aquis eleuatō  
per quam resurrectio designat de cōse.  
di. iiii. pprie. scdm Io. an. in dicto. c. p̄e-  
ulti. & per lapum allatiōe sua. cxi. Alii  
contrariū dixerunt ppter quod forte  
poterit p̄ie credi zc. ut. s. q. vi. z. xvii.  
in fi. & i. q. xlii. & xliii. in fi. & ideo si  
suscitaretur esset baptisandus sub condi-  
tione de qua in. c. ii. de bap. & s. cōia.  
de sac̄mentis. q. x. & ulti. in fi. Vice-  
simoprmo quero an baptisat⁹ aque po-  
test in aliquo suppleri. Rñ<sup>o</sup> scdm Pe. se-  
cundū cōm legem non pōt in paruulis  
suppleri: cuz non possint habere usum li-  
beri arbitrii. Sed si p xpo occiderētur  
p̄ie creditur q̄ saluaretur sine baptismo  
In adultis aut pōt suppleri p baptismū  
flaminis siue contritionis: & per baptis-  
mum sanguis idest martiri: & hoc intel-  
lige qñ est articulus necessitatis non cō-  
temptus religionis. Idem Tho. in. iiii.  
Idem in sum. confes. eo. ti. q. xxii. scdm  
frēm Ni. post p̄sa. in. v. baptismus. Et  
sic nota q̄ triplex est baptism⁹. i. sangui-  
nis flamis & aque ut per Hostiē. in sum.  
de bap. §. quot sunt eius spēs. & in sum.  
de pbr̄. nō bap. §. si quis. & per Io. an.  
in. c. ii. de pbr̄. nō bap. v. etiā q̄ bonus  
latro fuit baptisatus flamine. & per Pe.  
de pal. in. iiii. di. iiii. q. iii. & per Arch.



de conse. di. iiii. cathecumnum ubi de i  
nocētib⁹ & no. p glo. d. hap. c. pñt. de  
pbñ. nō hap. c. iiii. in. d. p fidē & de cōf.  
di. iiii. baptisim⁹ & xv. q. i. firmissime  
fatit de penitñ. dist. vii. nullus. xxxii.  
di. preter. §. porro in uerbo baptisima  
de conse. di. qui uenerabil⁹ glo. i. & de  
pbñ. non baptis. c. ii. glo. i. in fi.  
& in dicto. c. cathecumnum si ad illud  
quod aqua requiritur ubi adeſt facul  
tas no. de conse. di. iiii. non dubito & d  
baptismo. c. penultimo cum similibus  
unde fides supplet dfectū sacramēti. s.  
cōia de sacramentis. q. xv. in fi. & unde  
i. q. xxxiii. & ex his no. in quib⁹ dif  
ferant baptisimus fluminis. fluminis. &  
sanguinis. & clarius per lau. d. in sacra  
mentalī in rubrica de baptismo in. iiii.  
colum. & unde. i. §. v. q. lxxiii. & sic not.  
q. baptisimus aque est p sacramentū reli  
qui non licet habeant eandem efficaciam

Vicesimosecundo quero cum quo crismate  
baptisimus fieri debeat. ic q. pro  
hibitum est ut non fiat nisi cum nouo crismate.  
s. illi⁹ anni preterq. in necessitate  
mortis & pñtē sacerdos si cōtra fecerit  
de conse. di. iiii. si quis de alio: Idem in  
telligendum est d confirmatione & tan  
to magis quia confirmatō minoris neces  
sitatis ē q. bapti⁹. ar. extra de sen. excoi  
c. quoniam li. vi. scdm pisanellam in  
d. baptisimus & intellige ut dictum est  
nisi in necessitate ut no. archi. in. c. alias  
quoniam in fi. de sen. excomunicatō. li. o.  
vi. & cum tali presbitero baptisante cuz  
ueteri crismate dispensat episcopus i pe  
na ut in spe. de dispē. §. nunc episcoporu  
cxxxii. v. Vicesimotertio quo ad mi  
nistrium baptisimi quero quis sit debitus  
minister baptisimi. Rñ. fm omnes theo  
logos est sacerdos sed in necessitate qui  
libet potest baptisare uir siue mulier or  
dinatus & non ordinatus fidelis & infi  
delis dūmodo habeat intentionem bap  
tisandi & seruet formam ecclesie. unde  
& si non credat sacrm baptisimi: neq. ali  
quid spūale ibi fieri dūmodo in genere  
intendat facere quod facit ecclesia bap  
tisimus est. Sed tamē simplex clericus n  
debet baptisare pñte pbñ: neq. laicus  
presente clerico: neq. mulier pñte uiro:

pbant hec de conse. di. iiii. mulier. & c.  
romanus. & xxx. q. iiii. sup quibus. Idē  
Tho. in. iiii. pte. q. lxxvii. Adde predcis  
ut melius pbentur d conse. di. iiii. in ne  
cessitate. & in. c. a quodam iudeo. & c.  
siue hereticus. Predicta etiam notan. in  
sum. confess. li. iiii. ti. xxiii. q. xxvi. ubi  
etiā dicit scdm Tho. q. pbñ baptisare  
pōt pñte eō quia d officio suo est secū  
dum Fra. Nic. post pisa. in. d. bo. baptis  
mus. tercio. & latius per Pe. de pal. in  
iii. di. v. q. ii. arti. i. Et nota q. sacramē  
tum baptisimi p se sola dei uirtute & po  
testate plenum sortit effectū sine facto  
humāo. i. q. i. multi. scdm lau. d. in sacrali  
in rubri. de bap. in vii. col. & in. xvi. co  
lum. d. viii. quero zc. Ad hoc. s. de sac  
mentis in cōi in principi. & i. §. iii. q. ii. in  
fi. & circa hoc cui competat baptisare ui  
de nota. in. c. i. de cle. non ordi. inter. &  
in cle. una in prin. de bap. & facit de cō  
se. di. iiii. constat. & sequētib⁹. & c. quā  
uis. & sequētib⁹. in. c. sanctū. cum si. &  
nota. in rīa. nemo pōt. li. vi. etiam here  
ticus confert baptisim⁹ nota. in. c. non  
est. in fi. de spon. etiam scismaticus d cō  
se. di. iiii. nullus. & plene p Hosti. in su.  
de bap. §. quis potest. ubi etiā q. in ne  
cessitate pōt baptisare pater & mater  
ut in hoc. c. ad limia. quin etiā infidelis  
ut dictum est quod in fauorem relig. ois  
statutum fuit ut non baptisatus baptis  
xxxii. di. §. uerum. ut dicit Io. an. in. c.  
i. in fi. de sup. negli. prel. dic. t tamē hoc  
ubi. s. q. quando in necessitate baptisat  
aliquis p laicum uel mulierem debet po  
stea baptisatus portari ad sacerdotem  
qui queret que forma seruata sit de con  
se. di. iiii. in necessitate. & c. romanus.  
Vnde dicit Fran. post Ho. & Io. an. in  
c. i. i. op. de bap. q. si laicus qui baptisa  
uit seruata forma uerboz omisit cathe  
cismum salis impositionem & unctiones  
de quibus de sac un. c. i. non reiterabit  
baptisimus: sed omissa supplebuntur per  
pbñm: peccat tamē non sacerdos bap  
tisans absq. necessitate de cle. nō ordi. in.  
c. i. & per sacerdotem postea supplebū  
tur solite unctiones scdm Io. an. in. c. i.  
ad fi. de sum. trim. Et de m nstro huius  
sacramenti tractat lau. d. in sacrali in ru.



de bapt. in. xv. colum. v. xii. quero & se  
quentibus. & per Imo. in cle. de baptis.  
ubi etiā q̄ abñte pbr̄o pōt diacōg bapti  
zare si sit ncc̄itas. xciii. di. diacōg f̄z pau.  
ibi & Fra. in prima. q. Scias tamē q̄ po  
testas baptizādi cōcessa laico ī necessita  
te nō est sacramentum sed licentia no. i.  
q. i. quod quidam. ī glo. hoc d̄ baptismo  
& in glo. hinc apte. largitur tamen cristi  
animitatem. xvi. q. i. sunt. not. tamen q̄ re  
ligios⁹ licet pbr̄ sit ex offitō nō baptizat  
xvi. q. i. placuit cōi. & .c. doctos. nisi po  
pulum habeat ut not. in dicto. c. placuit  
& per archi. in dicto. c. doctos & q̄ no.  
xviii. q. ii. peruenit primo & iii. q. i. oēs  
in fi. prime g. o. uel si factus sit ep̄s ut  
per laud. Io. de lig. & doc. in clem. ii. cir  
ca prin. de censib⁹ & q̄ not. xviii. q. i. c.  
i. & p̄ Hosti. ī sum. de statu. mōa. §. i. in  
ii. colum. ibi & de talibus religios. zc̄  
p̄ Io. d̄ Imo. ī cle. ne in agro. vi. colum.  
uel si accedat licentia ep̄i p̄ not. in spe.  
de dispen. §. nūc d̄ ep̄orum. v. xv. & in. c.  
quod dei. de statu mōa. ut si ep̄s concede  
ret religioso q̄ baptizaret iudeū cōuersū  
ad fidem q̄ potest ut. s̄. solet tamen reli  
gios⁹ p̄dicare & pbr̄ secularis baptizare  
& uide. i. §. iii. q. cli. Vicesimoquar  
to quero: an beatus Iohānes baptista fu  
erit sufficiens mīster. An uero baptisat: s  
ab eo fuerit necessari⁹ baptismo no. i. q.  
i. dedit. & p̄ arch. de conse. dis. iii. nō r̄  
generabāt. ubi dicit q̄ ī baptismo Ioh.  
non dabatur peccatorum remissio que  
data ē ī cristī baptismo erat tamen utilis  
hominibus quia usum baptisandi p̄para  
bat ad baptismum cristī ut in li. s̄narum  
li. iii. iuxta prin. nunc uero & .c. seq. &  
facit ea. di. aliud. ubi etiā de baptismo  
Iude. & in. c. quando Ieronimus & per  
fra. in. c. debitum. de baptismo. ubi et ā  
q̄ cristus fuit baptisatus ad nostram san  
ctificationem. unde in legenda sancti Sil  
uestri in. vii. colum. dicitur q̄ noster bap  
tismus sumpsit initium in baptismo cr̄isti  
& de baptismo Iohannis uide pl̄n. p̄ pe.  
de pa. i. in. iii. dis. ii. q. ii. per totam &  
in quib⁹ differat baptismus cristī a bap  
tismo Iohānis & a circūcisiōe per laud.  
in sacramentali in rubrica de baptismo  
in. xiii. colum. Vicesimoquinto que

ro An baptism⁹ tradi possit a malis mi  
nistis Rñ. fm pe. sic q̄a bonitas mīstri  
non est de necessitate sed de congruitate  
unde dicit Augustinus q̄ per ebriolum  
homicidam & per quēcunq; malum dat̄  
baptismus & baptisatis totus effectus  
baptismi confert̄ Idem Alber. & Tho.  
in. iii. dis. v. fm fra. Ni. post p̄sa. ubi  
s̄. & per pe. de pa. i. in. iii. dis. v. q. ii. ar  
ticulo & conclusionē prima ubi latius ad  
hoc. s̄. q. xxiii. facit de conse. dis. iii. in  
ter. & duobus. c. sequētibus & .c. quōiā  
& .c. cum tantū. cum si. & adde. s̄. cō. a de  
sacramentis. q. xi. Vicesimosexto  
quero qd si sacerdos nolit baptizare nisi  
dato sibi precio aliquo Rñ. fm pe. &  
Tho. in. iii. dis. v. a tali licet emere aq̄  
pro baptismo etiam si aqua consecrata  
est: sed non licet pro baptismo dare pe  
cuniam nec pro se quia in tali casu suffi  
cit baptismus flammis: nec pro alio quia  
non sunt facienda mala ut ueniant bona  
Ro. iii. tamen in casu necessitatis ille qui  
gerit curam pueri licite potest baptiza  
re uel a quocunq; alio facere baptizari  
ut ponit Tho. fa. fe. q. 100. idem ī sūma  
confessorum eo. ti. q. xxiii. ubi etiā sub  
dit̄ alde. dicit q̄ in casu predicto licet re  
dimere uexationem sui iuris & pro se si  
baptisandus est & pro paruulo quem ue  
lit baptizari. sed Tho. dicit primū uidet̄  
melius nam hoc casu non ingeritur ali  
qua uexatio sed sacramēti denegatio nisi  
simoniace secundū fra. Ni. post p̄sa. ubi  
supra ad idem per pet. de pa. i. in. iii.  
dis. v. q. iii. prima colum. & in. v. xxx. in  
quirendum zc̄. ubi etiā q̄ tunc nullus se  
ipsum baptizare potest ut ibi & in. v. qd̄  
autem dicunt. ad idem etiam per eundem  
in. iii. dis. xxv. q. v. in. vi. colum. ad que  
uide not. i. q. i. baptizandis & in. c. quā  
to. in fi. de cōsue. & de cōse. dis. iii. bap  
tismi. per glo. & archi. facit. c. debitū  
de baptismo. Vicesimoseptimo q̄ro  
utrum mal⁹ minister peccet mortaliter  
baptizando Rñ. fm pe. & Tho. ubi  
s̄. aut baptizat cum solemnitate & ut mi  
nister ecclesie & tunc peccat mortaliter  
si peccatum recolat nec penitet. aut bap  
tizat in articulo necessitatis sicut uetula  
baptizat & tunc non peccat fm p̄sa. &



latius per pe. d. pañ. in. iiii. dif. v. q. ii. ar-  
ticulo. ii. cōclufione. iiii. & adde. s. cōia d.  
sacramentis. q. viii. & xi. Vicelimo  
octauo quero utrum qui scienter suscipit  
baptismum a malo ministro peccet mor-  
taliter Rñ°. fm pe. & Tho. ubi. s. si ma-  
lus minister sit precisus ab ecclesia rēpi-  
ens scienter a tali peccat nisi in articulo  
necessitatis in quo suscipere posset a quo-  
cunq; heretico sed sine necessitate nec ab  
heretico nec ab excoicato nec suspenso  
recipi debet. si autem non est precisus nō  
peccat suscipiens ab eo nisi forte per ac-  
cidens si hoc ipso faueat ei fouēdo eum  
in peccato Idem in sum. confes. eo. ti. q.  
xxiii. fm fra. Ni. post pisa. dicit frater  
Iacobus de Marchia ordinis minorum  
q. infert q. si scienter reciperet a malo  
ministro non preciso ab ecclesia non pec-  
caret cuius contrarium dicit Riccar. in  
iii. dif. iii. articulo. iiii. q. iii. q. peccat  
mortaliter scienter recipiens sine neces-  
sitate: ratio est quia ipse induceret ipm  
ministrum ad peccatum mortale hoc idē  
Fran. de mayronis in sermone de corpo-  
re xpi memoriam fecit zō. sed certe ui-  
detur q. non sit defect⁹ cum pisa. hoc se-  
ferit dum dixit nisi forte per accidēs &  
de materia ista not. de su. triu. c. i. §. pñt  
glo. a quocunq; & per arch. xxiii. q. i.  
subdiaconus. qui loquitur in casu neces-  
sitis & per dec. in. c. quāto. i. fi. d. cōsue.  
qui similiter loquuntur in casu neces-  
sitis. & premissis adde pe. de pañ. in. iiii.  
dif. v. q. iii. Vicelimonono qro utrū  
melior sit baptismus qui confertur a bo-  
no Rñ°. fm Tho. in. iiii. dif. v. equalis ē  
ab utroq; quātum ad substantiales effec-  
tus: sed tamen cum effectū principali po-  
test aliquid pl⁹ cōferri ex merito baptizā-  
tis sed hic effectus accidentalis est idē  
pe. idem in sum. confes. eo. ti. q. xxvii.  
sed fra. Ni. post pisa. in uerbo baptism⁹  
& latius per pe. de pañ. in. iiii. dif. v. q.  
ii. articulo. ii. cōclufione. ii. nam & uer⁹  
tribuitur etiam per malum pbr̄m. ut in  
iuribus aliat. s. q. xxv. Tricesimo qro  
utrum angelus possit baptizare Rñ°. fm  
Tho. ubi. s. āgelo bono quidē ex officio  
nō cōpetit baptizare nec ecclesiam con-  
secrare potest tamē ex speciali mandato

dei & quia nunquam usurparet sibi ahe-  
num officium ideo si sciatur bonus ānge-  
lus non esset quis rebaptizandus nec ec-  
clesia cōsecrāda ut d. ecclesia sādī Mich-  
aelis factum est. malo autem āgelo idest  
diabolo potestas baptizādi cōpetere nō  
pōt neq; ex offitō neq; ex spālī mādato  
non enim potest esse minister salutis sed  
punitōis unde semper presumendum  
esset q. non faceret intentione baptizādi  
sed decipiendi unde nullo modo potest  
idem in sum. confessorum eo. ti. q. xxviii.  
& xxviii. fm fra. Ni. post pisa. concor-  
dat arch. de conse. dif. iiii. proprie. uide-  
tamen. s. q. xxiii. Tricesimoprmo  
quero an mutus possit baptizare Rñ°. nō  
quia non potest uerba proferre ut p  
ho. in sum. d. mat. §. qualiter in scda colu-  
sec⁹ in mutastro. ut not. i. q. i. detrahe  
glo. v. & per fran. in. c. non ut. de bap-  
& in. c. cum aput in. vii. q. post Io. an. d.  
spon. ubi de si. questionibns. sed quo ad  
primum uidetur q. pe. de pañ. uideatur  
sequi contrarium in. iiii. dif. ii. q. ii. in  
ii. colum. ubi de hoc. scias tamen q. opor-  
tet baptizantem esse saltem doli capace  
& sane mentis. i. q. i. §. ecce quō. &  
ibi not. et de pena pbr̄i permittentis ali-  
quem mori absq; baptismo de conse. dif.  
i. quicunq; Tricesimosecundo que-  
ro an in baptizante requiratur intentio  
Rñ°. fm Tho. in. iiii. dif. vi. sic sed & si  
quando profert uerba non assit actualis  
intentio dūmodo prius intenderet & cō-  
traria intentio non interuenerit sufficit  
ad baptismum & ex hīs patet quod tū-  
osus & ebrius quando cōmīno usu ratio-  
nis caret baptizare non potest quia non  
possunt habere intentionem. idem in sū.  
confes. li. iii. ti. xxiii. q. xxxv. fm fra.  
Ni. post pisa. & per Hosti. in sū. d. bap-  
§. & que sit. d. sed cum paruuli. & s. con-  
munia de sacramentis in prima questioe  
in fi. si ergo baptizās non in tendit bap-  
tizare etiam si baptizat⁹ intenderet nī  
agitur de conse. dif. iiii. solet queri & suf-  
ficit si contraria intentio non assit ut di-  
ctum est fm hosti. in dicto. §. d. quid si  
baptizans & in. §. fi. ante fi. concordat  
Fran. post Io. an. in. c. i. in. xi. q. d. bap-  
& in. c. fi. maxime in fi. eo. ti. per eundē



non tamen necesse est q̄ baptizans sciat  
quid sit baptismus & q̄ infundatur gra  
cia & de similibus ut per doct. predic  
tos & per Io. an. in dicto. c. i. in. v. colū.  
nec requiritur intentio patrinorum &  
per Io. an. in. c. fi. eo. ti. nec etiam r̄gr̄i  
tur intentio parentum forte infidelium  
quia in fide ecclesie & in uerbo xpi bap  
tizati intelliguntur dummodo seruetur  
forma ecclesie ut per ho. in dicto. §. &  
que sit. v. sed cū paruuli. & dicit ho. i. iū  
eo. §. fi. q̄ imprimatur character etiam si  
per iocum hoc fiat uel derisum dū tamē  
is qui immergit intendat baptizare ut  
ibi per eum in. v. unde imprimatur secus  
si oīno non intendebat baptizare & ex  
presse constaret q̄ non consenciebat sed  
per iocum faciebat ut per fra. post Io.  
an. in dicto. c. i. in fi. & in. c. maiores. §.  
fi. ii. q. de bap. & ad illō de ebrio adde  
q̄ aliud uidetur si aliquem sensū ratōnis  
haberet per no. per ho. in dicto. §. fi. dū  
dicit unde & ebrius baptizat qui tamen  
nihil intendit. i. q. i. dedit & ad illud de  
furioso adde. §. q. proxima & ad princi  
pale propositum uid. i. q. xxxviii. & cō  
cordat huius lauō. in sacramentali in ru  
brica de bap. in. xx. colum. ubi etiam q̄  
sacerdotes & ministri ecclesie tenent ha  
bere intentionem explicitam & specia  
lem intendendo sic abluere corp̄ us exte  
rius q̄ uice sui operis cor a peccat̄ s mū  
detur iterius per gratiam sancti spiri. 9  
i. q. i. d̄trahend. alius sufficit generalis &  
implicita itendendo facit quod facit ec  
clesia uniuersalis de conse. dis. iii. per la  
tum. & cum hac etiam ministri ecclesie li  
berarent. xxxix. dis. si oleo. ut ibi latius  
& subdit q̄ si ludendo uel causa instructi  
onis & doctrine quis baptizat non est  
baptizatus idem si reiterando dicat uer  
ba de prin. si papa uel si conditionaliter  
si non es baptizatus & erat baptizatus  
uel si errando diceret ut ibi latius.  
Tricesimotertio quero quid si baptizās  
erret ut quia putat baptizā puerum cui  
imponit nomen petri cum tamen sit pu  
ella nunquid baptismus caret effectu dic  
q̄ non si intendebat baptizare perso  
nam cuiuscunq̄ sexus esset idem si de hoc  
nō cogitabat sed simpliciter baptizabat

quia erit baptizata secus si intendebat  
masculum tantum baptizare & non femi  
nam ut per ho. in sum. eo. §. & que sit. v.  
quid ergo si quis & i. §. vi. q. xxxviii.  
facit. i. §. xxx. q. xi. in fi. Tricesimo  
quarto quero utrum plures possint unū  
baptizare Rñ<sup>o</sup>. fm Tho. in. iii. dis. iii.  
& in. iii. parte dis. lxxvii. possunt dūmō  
quilibet intendat totum facere: similiter  
unus plures simul dūmodo itendat bap  
tizare omnes. neutrum tamē fieri debet  
sine magna necessitate. alias facientes  
peccarent fm pe. ut in sū. confes. eo. ti.  
q. xxv. & quidem quanto plures bap  
tizant si dicāt nos baptizamus non est bap  
tizatus: sed quilibet debet dicere ego te  
baptizo. quando autem un⁹ baptizat p u  
res dicit ego uos baptizo & baptizati  
sunt & de hoc. i. q. xxxvii. uidetur tamē  
Tho. sentire q̄ etiam si unus baptizans  
dicat nos baptizamus nil facit sed pe. di  
cit puto uerius q̄ baptizat si dicat nos  
baptizamus quia modus exprimendi ac  
tum non est de substantia forme & ideo  
cum dicitur baptizo uos seruatur suffici  
enter forma ecclesie. frater durand⁹ di  
cit q̄ dicentes nos baptizamus non bap  
tizant nisi fm loquendi usum intendant  
pluralem numerum pro singulari ponē  
& tunc ille solus baptizat qui uerba pri⁹  
complet mergendo seu aquam infunden  
do: putat frater Nicolaus osimi q̄ tutor  
pars sit eligenda extra de homi. c. peti  
tio fm eum in addi. post p̄la. Stotus in  
iii. dis. vi. articulo. ii. q. i. tenet q̄ quan  
do plures baptizant simul dicentes nos  
baptizamus q̄ est baptismus quāuis pec  
cent sicut si unus diceret nos baptizam⁹  
te sicut etiam dicit magister petrus casu  
elis in directorio li. i. ti. iii. §. xxxi. q̄ si  
sacerdos baptizaret principem dicendo  
causa curiositatis ego baptizo uos bap  
tizatus esset fm quosdam. Adde dicta pe.  
d̄ pat. dicentis sic si tamen duo ex conten  
tione simul uelint baptizare & proferāt  
simul uerba & simul immergant uidetur  
q̄ sit baptismus si quilibet intendat  
per se baptizare & non cū alio nec erunt  
duo baptisma quia subiectum unicum est  
unde non pl⁹ fieret a duob⁹ q̄ ab uno  
quāuis in quolibet per se esset uirtus



sufficiens. si autem duo ex intentione unum baptismum conferendi simul baptizarent utrum sit unus baptismus duplex est opinio una que dicit quod nullo modo sic duo possunt unum baptizare & quod non sit uerus baptismus: alia est opinio quod ymo plures possunt concurrere ad eundem spiritualiter regenerandum unde non uidetur supposito quod duo possint simul baptizare quod non sit ita baptismus sic dicunt nos baptizamus sicut si quilibet diceret ego baptizo te sed si unus prius dicat ego baptizo te & alius posterius & quilibet ex intentione intendat per se baptizare primus baptizat & secundus iterat esset tamen puniendus ut prius per eundem Pet. in iii. dist. iii. q. ii. articulo. iii. qui etiam dicit circa illud an unus possit simul plures baptizare puta una manu unum & alia alium uel aspergendo quod licet hoc fieri non debeat nisi in necessitate quando timeatur quod baptizandi non possint expectare uel nisi dispensatiue sicut apostoli multos aspergebant: tamen si fiat posset uideri quod uerus baptismus est, tamen tamen & magis consonum doctrinae cum uidetur quod non sint de lege cum plures baptizati non si pluribus baptismis formaliter & materialiter. unde super duos non sufficit semel dicere baptizo uos nec baptizo te & te cum dist. ii. baptismus debeat habere distincta & explicita uerba secundum Pet. de pa. in dist. q. ii. subdens quod prima opinio communiter tenetur secundum eum & de hac materia tractatur per canonistas de conse. dist. iii. proprie ad fi. & ibi per arch. Fran. de zab. in c. i. de bap. post Io. an. dicit quod si sunt plures baptizandi & dicat ego baptizo uos & simul super eos aquam prociat uidetur eos esse baptizatos alias non potuisset apostolus una die tria milia hominum baptizasse ut in dicto. c. proprie. & subdit quod non debet baptizari in sua persona uti plurali ut quia dicat baptizamus & faciunt not. de re iudi. c. p. glo. ultima. li. vi. unde tamen. s. q. viii. in fi. sed si in persona baptizandi utatur numero plurali ut puta si magnus princeps conuertitur & sacerdos ex curialitate & ne ille offendatur ex singulari locutione dicit baptizo uos dicit hoc quod forte non ui-

trahitur. dicit tamen tutius quod sicut nec plures unum sic nec similiter unus simul plures baptizet sed singuli singulos Ar. xxx. q. iii. quod autem. de cons. dist. iii. quod autem & c. in cathecismo & c. non plures de cogna. spiritu. quauis li. vi. secundum Fran. post Io. an. ibidem in. vii. & viii. q. facit in spe. de elec. 4. superius. scda colum. & quod no. Arch. in dicto. c. p. & ibi per dom. in. ii. & ult. colum. & quia regit plurale & singulare uidentur eque uocari not. Io. an. in addicombus spe. de causa posse. & proprie. in. i. colum. Et sic opinio Pet. & Scoti. posset procedere quando intendebat pluralem ponere pro singulari per premissa: unde in dubio post factum sequi posset: pro opinio quia fauorabilior: est ante factum tutior uia eligatur ut. s. & ad predicta uide oio. s. communia de sacramentis. q. ii. in fi. & i. q. xxxvii. & xxxvii. Tricesimoquo nro quero quo ad suscipientes Utrum omnes teneantur ad baptismum Rñ. secundum Tho. in. iii. dist. vi. quilibet martir etiam sanctificatus in utero per tres rationes primo quidem propter acquirendum caracterem quo annumeretur in populo dei & quasi deputetur ad percipienda sacramenta diuina Secundo ut per baptismi perceptionem passioni christi etiam corporaliter conformetur Tertio propter bonum obediencie quia preceptum de baptismo omnibus datum est secundum pisa. in uerbo baptismus. xxx. & addes coram de sacramentis. q. v. i. & i. s. v. q. lxiii. & ad illud quod sanctificati in utero sunt baptizandi idem Pet. de pa. in. iii. dist. vi. q. i. arti. i. ubi etiam quod fuerunt in utero sanctificati ibi uideas. Tricesimosexto quero Utrum puer in utero existens possit baptizari Rñ. secundum Tho. ubi. s. non potest quia talis deo notus est non ecclesie nec subici potest operati omni ministrorum ecclesie unde dicit Augustinus quod sicut qui non uixerit non potest mori qui natus non fuerit non potest renasci. non debet autem mater scindi ut puer possit nasci & baptizari quia secundum apost. ubi. s. non sunt facienda mala ut ueniant bona: debet autem scindi si iam defuncta esset. ff. de inoffi. te. l. postumus. quando autem apparet aliquod membrum &

in omni teneantur ad bap.

in utero



non est plñ natus expectanda est talis  
egressio nisi mortis periculum immineat  
seu timeat. nam in tali periculo egressa p  
te principali. s. capite baptizari debet  
secus de aliis partibus ut de manu & pe  
de quamuis non noceat si ille partes asp  
gantur aqua baptismali quia diuina mia  
nō est artanda & si postea nascatur plena  
rie non est rebaptizandus fm quosdam si  
nihil periculi accidit sed ad cautelā bap  
tizetur sub hac forma: si non es baptiza  
tus ego te baptizo idem in sum. confes.  
eo. ti. q. xxxii. fm fra. Ni. post pisa. & p  
laud. i sacramentali in rubrica de baptis  
mo in. x. colum. sic ergo puer existens in  
utero matris non pōt baptizari nec bap  
tismo matris quia distincta supposita re  
quirunt distincta baptismata: nec baptismum  
proprio quia quod non tangit non agit  
& non potest attingi ablutionem ecclesie  
ideo zc. Item puer nascens ante q̄ egres  
sus sit ex utero non debet baptizari nisi  
in periculo & tunc quecunq; pars appa  
reat baptizanda est. & postq̄ est uiuus e  
gressus non est amplius baptizandus si ca  
put fuerit aspersū: si tamē alia pars sub  
conditione propter dubium postea bap  
tizetur ut plenius per pe. de pat. in. iiii.  
dis. vi. q. i. articulo. i. ubi uidetur uelle q̄  
caput sit aptior pars ad baptismum quā  
alia pars corporis. & subdit q̄ mulier ui  
ua non debet scindi ut puer uiuus bap  
tizetur si etiam constaret ipsum sine bap. t. i.  
mo alias moriturum: si autē sit ad mortē  
damnata debz differri executio usq; ad p  
tum ne pereat innocens cum nocente. ff.  
de penis. l. pregnantis. sed tunc est dubiū  
si licet m̄rē sic damnatam occideri ut pu  
er extractus uiuus baptizetur si alias ti  
meatur ne differēdo usq; ad partum mo  
riatur dicendum est q̄ non quia nō est ex  
pressum: si autem sit mortua non debet se  
peli quousq; alio cesa fetus extrahat  
ff. de mor. inferē. l. negat lex regia: sicut  
Iulius cesar extractus fuit & inde cesar  
dictus ut solui⁹ refert qui dicit tales for  
tunatos fm Pe. ubi. s. subdit tamen q̄  
existens in utero pōt baptizari bap tis  
mo sanguinis & martir fieri si propter  
odium cristi fiat ut ibi latius ad idem p  
hosti. in sum. d. baptismum. §. & que sit for

ma. v. quid si qua mulier. & de hoc etiam  
habetur de cōse. di. iiii. si quicq; & c. si ad  
mris & seq. & per arch. v. dis. baptizari  
ubi dicit q̄ si puer caput extramilit pōt  
baptizari. ff. de rel. & sup. fu. cum in di  
uersis. ad illud de incisioe matris uide  
melius per Hosti. in sum. de cōse. eccle  
§. & an. v. quid si similiter zc. dicet etiam  
frater iacobus de Marchia q̄ in quātū  
pisa. dicit q̄ si apparet caput pueri bap  
tizand⁹ est alias non quod contrarium te  
net Scot⁹ in. iiii. dis. iiii. ubi dicit q̄ si ap  
paret pars minus principalis. s. manus  
uel pes est baptizanda: quia ibi est to a  
anima licet omnes sens⁹ sint in capite qa  
uirtus spiritus sancti est penetratiua eo  
quod in tali casu deus supplet illud qd in  
potentia impediret. talis enim & si mor  
tuus nascitur sepeliendus est in terra be  
nedita Hoc etiam Alex. de ales. in. iiii.  
in titulo de bap. hoc etiam Fran. de mai  
rone in. iiii. dis. v. articulo. i. pueri in uen  
tre matrum mortui ex odio fidei saluari  
& tamē non subiacent sacramentis eccle  
sie. multo potius qui sunt baptizati in ta  
lib⁹ etatibus in fauorem fidei quamuis  
non esset malum sub cōditōe eos rebap  
tizari fm eū. sed certe hoc etiā uoluit p  
sanella ibi quamuis non noceat zc. & sic  
non uidetur q̄ cadat hic defect⁹ assigna  
tus pisanelle per eundem fra. iacobum:  
& not. q̄ statur assertioni matris q̄ tem  
pore baptismi sensit eum uiuum licet cru  
ra tantum emiserat ut sic in cimiterio se  
peliatur ut per lapum allegatiue sua nu  
mero. ciii. & ad premissa per Fra. d. zab  
in cle. de sum. trim. §. ad hec circa prin.  
Tricesimo septimo quero quid fiendum  
quando nascitur mōstrū Rñ⁹. fm Tho.  
in quolibet. aut certum est esse duas ani  
mas rationales aut non. certum autē est  
s. quando sunt duo capita & duo colla &  
duo pectora quia erunt per consequēs  
duo corda & sic sunt baptisandi ut duo  
& quāuis presumatur q̄ plures possint  
simul baptizari dicendo ego uos baptizo  
tutius tamen est eos baptizari sigillatim  
Si uero dubium est utrum sint due anime  
tunc primo baptizandus est unus postea  
potest alter baptizari dubie sic: si non es  
baptizatus ego te baptizo. idem in sum.



confel. eo. ti. q. xxxiii. ubi etiam dic. ē q  
tunc est dubium si non sunt capita distin  
cta uel quid simile fm Era. Ni. post pisa.  
ubi. s. ad idem & latius per Pe. de pat.  
in. iiii. dis. vi. q. iiii. articulo primo cōclu  
sione. iiii. & concordat arch. de conse. dis.  
i. iiii. proprie. secus tamen in monstro si ca  
reret sensu seu discretionē per not. per  
Io. an. in. c. cum apud. in. iiii. colū. 8. spō  
sa. & per laud. in sacramentali in rubrica  
de bap. in. x. colum. & per Fran. in dicto  
§. ad hec. ubi etiam an furios⁹ possit bap  
tizari. Tricesimo octauo quero utrum  
in eo qui est baptizandus requiratur in  
tentio & uoluntas Rñ°. fm Pe. suscipiē  
tium baptismum tres sunt differentie qui  
dam enim nunq̄ habuerūt usū rationis ut  
paruuli & perpetuo furiosi & in his in  
necessitate sufficit antecedens uolūtas ita  
q̄ amentes & dormientes si ante furorē  
uel dormitionem habeant contrariam uo  
luntatem non recipiunt sacramentum si  
autem habuerūt propositum & hoc per  
signa aliqua innotuit tunc in articulo ne  
cessitatis debent baptizari etiam si furi  
osus tunc contra diceret si tamen necessi  
tas non sit debet expectari lucidum iter  
uallum uel uigilia dormientis quidā uero  
habent usum rationis tunc cum baptizan  
tur & in his requiritur contritio & de  
uotio ad percipiendum rem sacramēti &  
intentio & uoluntas ad percipiendum sa  
cramentum nec tamen requiritur uolun  
tas absoluta suscipiendi quod etiam con  
fert sed quandoq̄ sufficit uolūtas coacta  
& si sit coactio sufficiens & ex toto ab ex  
tra ut cum aliquis reclamans in mergiē  
uolenter talis nec sacramentum suscipit  
nec rem sacramenti si autem sit coactio i  
ducens sicut minis & flagellis ita q̄ po  
tius ipse eligat baptismum suscipere q̄  
talir pati suscipit sacramentum sed nō rē  
sacramenti: idem Tho. in. iiii. dis. iiii. &  
vi. similiter & Ald. & hec ipsa probant  
xxxv. dis. de iudeis & extra de bap. c.  
maiores circa fi. Adem in sum. confel. li.  
iii. ti. xxiii. q. xxxvi. fm Era. Ni. in ad  
di. post pisa. uult ergo dare tres species  
baptizandorū uidelicet quorū dā qui nūq̄  
habuerūt usū ratōis ut sunt paruuli &  
quorū dā q̄ aī habuerūt sed non habent

cum baptizantur & concordat in effectu  
Hosti. in sum. de bap. §. & que sit. v. qd  
si baptizans & facit. s. q. xxxii. ad idem  
Pe. de pat. in. iiii. dis. iiii. q. iiii. qui etiā  
alibi sic dic. t. dicas q̄ requiritur intentio  
baptizantis & baptizati differenter ta  
men quia paruulus uel ab infantia furi  
osus non sua sed aliena intentione paren  
tum uel offerentium aut baptizantis si il  
li duo soli essent baptizati si autem dormi  
ens sit uel amens qui prius habuit usum  
rationis non baptizatur nisi prius inten  
derit actu & per consequens tunc habitu  
Vnde qui semper contradixerunt nec ca  
racterem recipiūt. qui autem timore uel  
aliter consentiunt caracterem recipiunt  
& ad fidem coguntur extra. eo. maiores.  
qui autem usū rationis actu habent nisi  
actu consentiant nihil recipiunt. baptizā  
tis autem intentio semp est necessaria Rec  
titudo uero intentionis non exigitur dū  
tamen intendat dare & ille intendat reci  
pere quod facit ecclesia catholica sed an  
sufficiat sola expressio uoc. is an etiam  
requiratur intentio mentalis. multa argu  
menta fiunt hinc. inde tamen opinio q̄  
habet quod requiratur etiam mentalis.  
tanq̄ color & tutor tene da est ut per pe.  
de pat. in. iiii. dis. vi. q. i. per totum. ad q̄  
adde Io. an. in. c. i. de bap. in. iiii. & v.  
columnis. & ad premissa adde laud. in sa  
cramentali in rubrica de bap. in. xxi. co  
lumna. v. iiii. an intentio & v. v. quero  
& sequenti & in. xxiii. colum. v. etiam  
dicit quod in hoc sacramento ad ip̄io per  
fectionem non requiritur quod oīo agē  
tes simul consentiant sed dumtaxat unus  
agens & alter patiēdo aptam & dispo  
sitam materiam prestans unde licet in a  
gente requiratur uera intentio & pura  
i patiente minime dum tamen aliquid nō  
accidat quod materiam indispositam red  
dat fm eum ut ibi lat⁹ & sic puer & dor  
miens & amens qui nunq̄ differerunt in  
corporati sunt & uniti nostre ecclesie mi  
litanti per caracterem qui est effect⁹ sa  
cramenti baptismi fm eum in. xxiii. col.  
Quem etiam unde ad premissa ibidem in  
ultima colum. ubi subdit q̄ fatuus qui ca  
ret totaliter libero arbitrio non potest  
baptizare secus in fatuo q̄ necit deceter



inter homines conuersari sicut suum sta-  
tum deceret alias tamen usu rationis nō  
caret quia talis potest baptizare & d. ta-  
li loquitur. xii. q. iiii. innocens idest fatu-  
us sū eum: unde quantum ad paruulos  
in baptismo sufficit uoluntas parentis of-  
ferentis aut tutoris aut proximorum in  
defectu parentum ut per eundem Pe. in  
iii. dist. xxv. q. iiii. articulo primo in fi. inde  
fili xpianorum omnino baptizandi sunt  
paruuli de conse. dist. iiii. si baptizata. nec  
possunt reclamare post pubertatem ut p  
Fran. & doc. in. c. maiores. §. fi. de bap.  
& Hosti. in sum. eo. §. fi. post medium. &  
si paruuli baptizati moriuntur salui sunt  
de conse. di. iiii. queris. in fi. & c. paruu-  
lo. & seq. & adde. i. q. proxima. *Idem di-*  
*centum de perpetuo amentibus & ppe-*  
*tuo furiosis ut per Hosti. in sum. eo. §. &*  
*que sit. d. quid d. furiosis. qui etiam obli-*  
*gantur ignorantes cum fiat meior ipso*  
*ram conditio ut per Hosti. in dicto. §. &*  
*que sit. in fi. & nota q. si i neutro propo-*  
*sito erat ante dormitionem uel furorem*  
*quia de hoc non cogitabat caracter im-*  
*primitur & baptizatus est sū Hosti. in*  
*dicto. d. quid de furiosis. Adē dicat d. mu-*  
*to surdo & ceco simul per not. p. Io. an.*  
*in. c. cum autem. de spon. & nota q. si con-*  
*staret ecclesie baptismū fuisse collatum*  
*absq. intentione ut quia recipiens prote-*  
*statur expresse debet postea rebapti-*  
*zari ar. de condi. appo. c. fi. & idem uide-*  
*tur iudicium de baptizate & suscipiente*  
*licet glo. notet contrarium de conse. dist.*  
*iii. solet. cum nullo modo baptizare intē-*  
*dat secus in fide recipiente seu baptizan-*  
*te. i. q. i. scdm laud. i. dicta rubrica d. bap-*  
*tis. p. t. colum. Tricesimo nono quero*  
*utrum in eo qui debet baptizari requira-*  
*tur fides Rñ. sū Pe. in paruulis & na-*  
*turaliter stultis & huiusmodi qui per se*  
*non possunt credere non requiritur fides*  
*propria: sed sufficit aliēa in aliis requiri*  
*ē fides propria non quidē ad susceptōz*  
*sacramēti quia & sine ea reciperetur ca-*  
*racter sed quantum ad susceptionem rei*  
*sacramenti idest gracie Idē Tho. in. iii.*  
*dist. vi. idem in sū. cōfess. eo. ti. q. xxxvii.*  
*sū fra. Ni. post pisa. & nota q. etiā par-*  
*uulus unus diei baptizatus obligat ad*

fidem sū archi. de hēti. c. contra cristia-  
nos. in uerbo infantes. *Nota tamē q. si sit*  
*maior septem annorum debet per se re-*  
*spondere sed infans per alium not. de cō-*  
*se. dist. iiii. paruuli. ubi etiam q. debet sim-*  
*bolum reddere ad quod uidetur glo. in*  
*c. ut quisq. de ui. & hēti. cle. facit ea. dist.*  
*iii. c. si qui. & c. cum pro paruulis & c.*  
*baptismi & c. queris. post mediū cum si.*  
*& ideo. §. q. proxima dicitur d. paruulis*  
*non habentibus usum rationis ad quod*  
*i. §. vi. q. xciii. & nota q. etiā mater po-*  
*test respondere de conse. dist. iiii. mater*  
*ecclesia. & adde. §. q. proxima. unde adul-*  
*tus baptizandus bene facit si agat peni-*  
*tertiā de peccatis de conse. dist. iiii. agūt*  
*non tamen si sunt paruuli ea. dist. omnes.*  
*ad hoc. i. q. xlviii. & i. §. v. q. xl. &*  
*ad principale propositum huius questio-*  
*nis per Pe. de pas. in. iii. dist. vi. q. iii. uñ*  
*infans ex baptismo obligatur ad fidei*  
*obseruantiam & astringitur dicto. c. con-*  
*tra cristianos. quod speciale est in hoc sa-*  
*cramento in quo quis liberatur per aliū*  
*ut per ymo. in cle. de homi. iii. co. u. post*  
*doc. Quadragesimo quero an baptis-*  
*mus debeat iterari Rñ. nō i. q. i. q. qui*  
*dam pena aut iterantis sū leges est de*  
*capitatio. C. ne San. bap. iter. l. ii. ubi*  
*dicitur de ultimo supplicio quod impor-*  
*tat mortem qualitercūq. inferatur. sū*  
*canones tales non possunt promoueri si*  
*ue scienter rebaptizati sint liue ignoran-*  
*ter & postq. sciuerint ratum habuerint*  
*dicta l. conirmandum. alias uero qui ig-*  
*noranter rebaptizati fuerūt ut infantes*  
*uel coacti abso. ute possunt promoueri se-*  
*cundum quosdam de iure: sū alios quod*  
*tutius est de dispensatione de conse. dist.*  
*iii. eos. alias incipit hos. & melius facit*  
*c. qui bis. ea. dist. ubi dicitur qui bis igno-*  
*ranter baptizati sunt non indigent pro*  
*eo penitere nisi q. sū canones promoue-*  
*ri non possunt nisi magna aliqua necessi-*  
*tas cogat Item clerici iterantes baptis-*  
*mum deponendi sūt ar. in dicto. c. eos. &*  
*c. qui bis. laici uero excoicandi & pena*  
*plectendi grauiori ut ibi. ubi tamē nil di-*  
*citur de excoicatione sed de grauibz pe-*  
*nitētiis. sed si dubitet an aliq. baptizato*  
*fuerit: baptizet huius vbi pmissis si bap-*

*Amentibus*

*pena*

*40*

*an baptizatus debet iterari*

*39*



tizatus es non te baptizo: sed si nō es baptizatus ego te baptizo In nomine patris & filii zc extra de bap. c. ii. & eodē modo faciendum est quando dubitatur probabiliter de colōne aliorum sacramento rum puta an sit aliquis confirmatus uel ordinatus & huiusmodi ut in sū. confes. eo. ti. q. xxxviii. fm fratrem Ni. post pīsa. in uerbo baptisim⁹ ad idem per pe. de pat. in. iiii. dis. vi. q. iiii. articulo primo ubi inter alia dicit qd scīenter rebaptizās est irregularis de apostā. ex literarū. & per Hosti. in sum. eo. §. fi. in fi. subdens qd si in ueritate erat primo baptizatus postea p̄ non recipit caracterē quia in hoc casu ad uocem solūmodo r̄fert fm graci. lxxviii. dis. §. quid ergo zc. fm eum. & qd iterari non debeat baptis⁹ habetur & no. in dicto. c. quod quidam. §. eccīe qñ & de conse. dis. iiii. romanus & seq. & c. hui qui. & sequē. & c. ostenditur & c. hui de quib⁹. & c. nullus. & c. nō in nobis. & c. siue hereticus & c. hui uero. etiam si per laicum in necessitate collat⁹ fuerit ut nota. per glo. & archi. i dicto. c. quod quidā. ad quod. §. q. xxiii. & nota quod et probabiliter dubitatur nam si d̄ parentibus fidelibus & inter fideles nato est presumitur baptizatus & non debet baptizari ut in. c. ueniēs de pbr̄. nō bap. fm Fran. in dicto. c. ii. de bap. & ho. in sum. de pbr̄. non bap. §. fi. facit quod nota. lxxviii. dis. pbr̄. in fi. & de conse. dis. iiii. si eos qualiter autem possit esse dubium per doc. ibidem & intellige siue de facto dubitetur siue de iure propter diuersas opi. ut per ho. in sum. de bap. i fi. quibus autem modis deprehenditur aliquis non baptizatus per Io. an. in. c. i. d̄ pbr̄. non bap. in prin. adde qd punit etia permittens se baptizari iterum ut no. hic in glo. prima huius capli ad limina & s. patz & ad illud qd clerici iterātes baptismum deponēdi sunt dicit frater Iacodus de marchia ordinis minorum qd ymo statim depositi sunt quia irregulares efficiuntur maxime si sciēter ut dicit Riccar. in. iiii. dis. iiii. q. ii. & in directorio uis in ti. de bap. Aicitur qd ille qui ter mergeret puerum repetendo iterum formam irregularis efficitur & sic ipso facto d̄po-

situs est fm eum. sed sua pace ipsius ho. Io. an. Io. de lig. & doc. in. c. ii. de apo. & reūteran. bap. dicunt qd si dolose fiat & scīenter fm leges punitur ultimo supplicio scdm canones clericus deponitur zc. ergo non ipso facto depositus est nec obstat quia efficitur irregularis quia ex homicidio contrahitur irregularitas & tamen non ipso facto depositus est beneficio obtento ut per compo. de elec. qd sicut antepenultima colum. & per Frā. in. c. inquisitionis in prin. de acc. & qd notat Inno. in. c. dum nostris. in prin. de conce. prebri. & arch. i. dis. studeat. ergo non sequitur indistincte irregularis est Ergo ipso iure d̄posit⁹ ē & satis est qd cōmunis oppinio doctorum sit qd deponat ut predixi unde a cōi seu generali oppinio non est recedendum ut per doc. in. l. quod ait. §. ait pretor. ff. de infam. & i. §. vi. q. cc. & i dubio preferē oppinio antiquioris & habentis maiorem auctoritatem. xxxiii. q. ii. hoc ipsum in fi. & fauorabilior est quia a pluribus roboratur d̄ penitentiis dis. iiii. §. finis huius auctoritatis & adde. §. xx. q. vii. **Quadrage 41**  
simoprmo quero cum Iudeus uel paganus petit baptismum An statim baptizandus sit Rñ. si periculum est in mora ut quia baptizandus timet ne alii infideles si hoc senserint interficiant uel eū aliter impediant q̄ citius est baptizandus de cōse. dis. iiii. ne qd absit. sed si periculū n̄ imminet tunc per octo menses uel alio termino arbitrario debet differri & inter cathecuminos teneri ea. dis. iudei. & c. sequenti Idem in sum. cōse. eo. ti. q. xli. & adde. q. xliiii. fm fra. Ni. post pīsa. Idem Hosti. in sum. eo. §. que sit eius forma. b. quid ergo. & d̄. ut autem. in fi. ad d̄. i. q. xliiii. tunt autē hoc specialiter statutum de iudeis .i. qd ante baptismum examinarentur & agant penitentiam per satisfactionem certorum mensium uel dierum non propter satisfactionem peccati sed propter fuerentiam baptismi ad q̄ iudei propter circuncisionem & alia legalia sacramenta non adeo appreciabantur fm arch. in dicto. c. iudei. qui sēt quod in baptizando iudeum requiratur auctoritas epi quod probatur in dicto. c. ne qd



*Iudei*

absit longa dilatio zc. facit clem. d. bap.  
& inspe. de dispen. §. nunc d. episcopoz.  
d. cxv. uel potest dici q. fuit statutum  
quod quandoq. iudei fide accedunt ad  
baptismū ut dicit arch. in dicto. c. Iudei.  
unde quia hodie cōiter in continenti bap-  
tizantur uel cum modico interuallo non  
uidetur bene tutum Nam sepe illudunt  
baptismo facientes se baptizari ut possint  
ex questu elemosinarum pecunias querere  
& d. inde rcedētes ad alia loca stāt iter iu-  
deos ut pri<sup>9</sup> ut not. Fran. i. c. debitū. 1.  
q. de bap. ubi etiam dicit q. si iudeus non  
fuit usurarius nec rapuit aliena baptiza-  
bitur etiā si non renunciēt bonis p. prius  
licet multi per ignorantiam contrarium  
credant ut ibi latius. facit infra. §. v. q.  
xlii. an autem filii paruuli iudeorum uel  
infidelium possint inuitis parentib<sup>9</sup> bap-  
tizari arch. tenet q. sic. xlv. dis. qui sine-  
ra & intelligit glo. contrariam positam  
xxviii. q. 1. iudeorum. cum de terminatio-  
ne nisi princeps seu dominus & patron<sup>9</sup>  
ipsius pueri ipsum baptizaret. cum in eo  
habeat potestatem tanq. dominus in ser-  
uo dum tamen hoc faciāt propter saluan-  
dos pueros per fidei sacramentum ad cu-  
ius susceptionem sufficit q. non inueniat  
obicem contrarie uoluntatis fm. Rodo.  
& arch. ibidem Ibi sequuntur aliqui doc.  
fm. ymolam in cle. d. iudeis. & ideo dicit  
beatus Thomas q. licet baptizari non d.  
beant tamen tenet baptismus si confe-  
ratur ut in sum. p. sana. in. v. iudeus. sed  
ad dictā rationē arch. sequendo glo. pre-  
dictam quam etiam sequitur Fran. in di-  
cta clem. posset responderi quia licet ha-  
beat potestatem supra personam non ha-  
bet supra animam. facit ad hoc quod no.  
arch. lxxiii. dis. ubi iste super glo. & cla-  
rius. xvii. q. ii. si quis. per eundem arch.  
d. dicit quod doming<sup>9</sup> habet ius in corpo-  
re serui non in anima quam seruus ipse in  
uito domino obligare potest ar. xxviii.  
q. ii. omnibus & dicit dominus Fran. in  
c. de uxore. in fi. principii d. sepul. q. ser-  
uus quo ad sacramenta liber est d. coniu.  
seruorum. c. i. uide Io. de lig. in. c. & si iu-  
deos. de Iude. qui refert oppiniones p.  
sertim opi. Scoti tenentis opi. glo. & ideo  
concludit Pe. de pañ. quantum ad paruu

los infidelium q. non licet principibus  
cristianis paruulos infidelium auferre  
parentibus & eos baptismo offerre q.  
si fiat non ualet. sed quicunq. parentum  
consentit cuiuscunq. etatis paruulus exi-  
stat in fauorem fidei uideretur baptizan-  
dus siue sit pater consentiens siue mater  
ut per eundem Pe. p. si. in. iiii. dis. iiii. q.  
iii. per totum & dis. xxv. q. iii. arti. 1. a. si  
finem. d. sed tamen licet ista zc. quod eti-  
am placet per premissa & q. paruuli in-  
uitis parentibus non possunt nec debent  
baptizari sequitur laud. in sac. in rubri-  
ca de bap. p. st. colū. Quadragesimo  
secundo quero quid si quis non baptizat?  
promouetur in sacerdotem & episcopū  
& postmodū celebrat & multos ordinat  
Rñ<sup>o</sup>. fm. Tho. in. iiii. di. xxiii. non bap-  
tizatus nullum ordinem recipere potest  
nec conficere nec absoluerē nec etiam or-  
dinari tamen pie credi potest q. quantū  
ad ultimos effectus sacramentorum sum-  
mus sacerdos suppleret defectus & q.  
non permetteret hoc ita latere q. in pe-  
riculum ecclesie imminere posset. Alber.  
autem dicit q. putat talem conficere nō  
in potestate sua sed in potestate ecclesie  
deicendit enim tunc a uirtute spiritus san-  
cti uegetantis ecclesiam potestas in illū  
ne ecclesia decipiat & istum excusat ig-  
norantia inuincibilis ut in sum. confesio.  
li. iii. ti. xxii. q. xxviii. primum uerū in  
detur nam cum de hoc errore constiterit  
taliter ordinati debent iterum ordinari  
ut in. c. i. extra de p. b. non bap. & de fi-  
cte accedentibus ad baptismum habes  
1. q. 1. fm. fra. Ni. post p. la. ubi. s. idem  
in effectū Ho. in sum. de p. b. non bap. &  
per arch. in. c. uno in uerbo susceptionē  
de uoto. li. vi. sed fra. Iacobus de marchi-  
a dicebat q. contrarium expresse not. in  
dicto. c. ii. in glo. super uerbo beati Am-  
brosii uidelicet q. sacerdos non baptiza-  
tus credens se baptizatū uere cōfic. ebat  
quo ad se & quo ad alios & cōcātes reci-  
piebāt meritū & popul<sup>9</sup> nō ē ydolatra  
adorans quāuis in ueritate non conficie-  
bat quo ad sacramentum hoc etiam in ci-  
rectoria iur. in ti. de bap. §. si quis fuerit  
ordinatus hoc etiam Ho. ibidem in lectu-  
ra fm. eum. sed hoc dicere non uidetur ex



pediēs ymo illa glo. cōcordat dum dicit  
 q̄ talis putatū⁹ sacerdos in ueritate nō  
 conficiebat & sequitur ibi domin⁹ frā.  
 & facit in simili q̄ not. in .c. uno. glo. ma  
 gna ante mediū de rel. & uerū .san. li. vi.  
 & .i. §. fi. q. lx. & .§. xl. q. xci. & seq. &  
 q. xciii. in fi. unde dicit laud. i. sacramē  
 tali in rubrica de bap. in. xiii. colum. q̄  
 si baptisimus qui est fundamentum deest  
 nihil spūalitatis adest nec ordo de pbr.  
 non bap. ueniens. nec matrimonium quā  
 tum ad hoc q̄ sit ratum de diuor. c. quan  
 to. & ibi latius. Quadragesimotertio  
 quero quo ad tempora utrum aliquod  
 tempus determinatum sit ad baptismum  
 Rñ°. fm Tho. in. iii. dis. vi. q̄ in baptō  
 duo considerantur. s. substantia sacramē  
 ti & quantum ad hoc non est aliquod tem  
 pus determinatum ymo qualibet die &  
 hora baptismus celebrari potest. Aliud  
 est solemnitas & quantū ad hoc ecclesia  
 habet duplex tempus. s. sabbatum pa  
 sce & sabbatum pentecosten Ratio hui⁹  
 est quia baptismus habet efficaciam ex  
 duobus. s. ex uirtute spiritus sancti & ex  
 passione cristi cuius morti aliquis confi  
 guratur per baptismum quasi consepul  
 tus cristo in morte. ad romanos. vi. ut in  
 sum. confes. li. iii. ti. xxiii. q. xxviii. fm  
 fratrem Ni. post p̄sa. in uerbo baptisim⁹  
 v. & unde de conse. dis. iii. duo. & .c. nō  
 ratione .c. si quis autem .c. de cathecumi  
 nis. & tribus sequētib⁹. & .c. ne qd. cum  
 similibus Item in necessitate confertur  
 quocunq̄ loco & tempore de conse. dis.  
 iii. celebritatem & dicit Hosti. q̄ in adul  
 tis in quibus conuersio mentis supplet in  
 cem baptism non debet quis alius tempo  
 ribus baptizari nisi sit periculum sed in  
 pueris quibus. preter baptismum flumi  
 nis uel sanguinis nulla salus promittitur  
 de conse. dis. iiii. nulla. omni tempore con  
 ferri potest ne morte preueniatur q̄ in  
 paruulis timendum est fm eum in sum.  
 eo. §. & que sit. vñ. & nunqd ad qd. i. q.  
 proxima. Quadragesimoquarto quero  
 utrum baptismus debeat per aliquod tē  
 pus differri Rñ°. fm Tho. in. iii. dis.  
 iii. magis est laudabile quod puer quam  
 citi⁹ fieri potest baptizetur. primo quia  
 interim puer mori potest & damnaretur

Secdo quia demones non habent tantam  
 potestātē in baptizatis sicut in non bap  
 tizatis neque quantum ad nocumenta spi  
 ritualia neq̄ quantum ad nocumenta cor  
 poralia. tertio quia in pueritia facili⁹ ho  
 mo inducitur & asuescit in his que sunt  
 cristiane religionis & forti⁹ inheret Ad  
 ultis autem sicut dicit Tho. in tertia par  
 te. q. lxviii. non statim cum conuertunt  
 est sacramentū hoc conferēdū. quarto p  
 pter reuerentiam sacramenti dum in so  
 lemmitatibus precipuis. s. pasce & pente  
 costen homines ad baptismum admittun  
 tur. si tamen plene essent instructi aut si  
 mortis periculū immineret statim essent  
 baptizandi Idem in sum. confessorum eo.  
 ti. q. xl. & quia paruuli fidelium debent  
 baptizari in pueritia & non expectari e  
 tas perfecta uide per Pe. & pal. in. iiii.  
 dis. iii. q. iiii. & per Hosti. in sum. eo. §.  
 & q̄ sit. v. quid g⁹ & adultis. ubi cōcludit  
 q̄ hodie adultus infra duos uel tres dies  
 uel statim ad arbitrium episcopi poterit  
 baptizari prout uiderit expedire. bonū  
 tamen est ut ante baptismum si fieri pōt  
 sine periculo q̄ instruatur & ponit ibi  
 de cathecismo grece quod latine dicitur  
 instructio in fide. exorcismus uero latine  
 dicitur adiuratio que tamen non sunt  
 adeo necessaria q̄ sufficiāt ad salutem &  
 quin sine ipsis possit quis baptizari & cō  
 se. dis. iiii. firmissime fm Hosti. ibidem &  
 adde not. in. c. fi. de peni. & rei. facit. v.  
 dis. in prin. & quod not. Hosti. in sum. de  
 mat. §. qualiter contrahatur. circa finem  
 ubi dicit q̄ propter periculū mortis sub  
 itanee debet puer statim baptizari. dicit  
 tamen ipse Hosti. in dicto. §. & que sit. v  
 si. quid si is. q̄ in paruulis similiter obser  
 uatur q̄ baptizantur ad arbitrium pro  
 chialium presbiterorum & si moreretur  
 paruulus de quo dubitatur An rite fue  
 rit baptizatus relinquatur filio dei scdm  
 eum ad qd. §. q. xx. Quadragesimo  
 quinto q̄ro quo ad ritū baptismi utrū im  
 mersio sit de necessitate baptismi Rñ°. ) 1152/10  
 Tho. in tertia parte. q. lxvi. quando cō  
 suetudo ecclesie patitur uel quando ne  
 cessitas incumbit propter defectū aque  
 siue propter periculum pueri de cuius  
 morte timetur uel etiam quia sacerdos



non posset sustinere baptizandum po-  
test sine immersione baptismus celebrari  
& etiam sufficit si tantum caput asperga-  
tur sed immergendi consuetudo laudabi-  
lior est, si licet laudabilior est quod ter immer-  
gatur quod significat fidem trinitatis &  
triduum sepulture christi, hec tamen signifi-  
catio non est de substantia sacramenti tamen  
grauiter peccaret qui contra consuetudi-  
nem ecclesie tantum semel immergeret  
idem Pe. & Alber. idem in sum. confes.  
eo. ti. q. xiiii. & xv. fm fra. Ni. post pisa.  
Ad idem per Pe. & pat. in. iiii. dis. iii. q.  
iii. ar. ii. & quod sufficit unica immersio si  
consuetudo tamen hoc approbat patet de  
confe. dis. iiii. de trinitate. fm Ho. in su.  
eo. §. q. sit. circa prin. & p. laud. in sacra-  
menti in rubrica de bap. in. xviii. colum. v.  
sed nunquid debet fieri, quin etiam sine  
trina immersione uel etiam nulla per aspersionem  
tantum aque sit baptizatus tenet  
Fra. post Inno. in. c. i. in. viii. q. d. bap.  
dicit tamen ibi Io. an. in. iiii. colum. quod  
quicquid dicatur nihil tamen est obmit-  
tendum de eo quod potest fieri & generaliter  
consuetum est quia regulariter & semper &  
in vbiis & in factis fore exacta diligentia est  
seruanda. sed nec dicitur quod ecclesia im-  
prietat caracterem ante baptizatum imo solo de hoc fa-  
cit fm eum: qui etiam dicit quod sufficeret  
si modica scintilla aque proiecte a bap-  
tizante eum tangat ut baptizatus sit ut p  
eundem in. c. debitum. de bap. ad quod  
s. q. xix. Vnde de immersione baptizan-  
di alia est consuetudo in vno loco alia in  
alio fm Archi. di. i. omnes. in prin. & in  
dicto. c. de trina. ubi dicit dummodo for-  
ma ecclesie obseruetur. debet ergo in sub-  
stantialibus seruari forma ecclesie licet  
in aliquibus locis sit consuetudo ut totum  
corpore pueri infundatur aqua. alicubi quod  
tamen sufficit caput. alicubi effundere  
aquam supra corpus pueri. & idem nota.  
in. c. i. de bap. per gio. & doc. ad hec. i.  
q. lii. unde si aliqua ecclesia preter formam  
seu seruata forma aliquid faceret non pec-  
caret sicut mediolanensis que prius lauat  
pedes baptizantium ut not. Io. an. in  
c. super eo. ad i. de cogn. spirituali & no.  
i. q. i. emendare. & de fonte uel alio uale  
baptismatis de conse. dis. iiii. omnis pbr.

Quadragesimo sexto quero quid si de du-  
obus sacerdotibus alter sit manens & al-  
ter mutus alio proferente & alio immergente Rn.  
Tho. in. iiii. dis. vi. non est baptismus idem  
Hosti. quia ipsa uerba forme ostendunt  
quod ab eodem debeat fieri immersio &  
uerborum pronuntiatio ut in sum. confes.  
eo. ti. q. xxxviii. fm fra. Ni. post pisa. &  
idem petrus de pat. in. iiii. dis. iii. q. ii.  
arti. ii. ubi satis arguit in contrarium. uide-  
tur tamen residere quod plures possint con-  
currere in baptizando dummodo uterque di-  
cat & faciat totum ita quod a duobus fiat  
totum siue totaliter siue partialiter ut ibi  
latius. ad hoc. §. q. xxxiiii. & §. cōia  
de sacramentis. q. xi. in fi. Quadrage-  
simo septimo quero quid significet sacra-  
mentalia que fiunt in baptismo Rn. fm  
Pe. quarto sententiarum quatuor sacra-  
mentalia fiunt ante baptismum que sig-  
nificant hoc modo. exufflatio & insufflatio  
significant spiritus maligni expulsionem  
& boni introductionem. salis immisio gra-  
tiam & sapientiam & a peccatorum pu-  
tredine preservationem. salue contactus  
ad aures & nares sensuum spiritualium  
apertionem. unctio olei in pectore & inter  
scapulas legis dei amorem & deuota sub-  
iectionem. tria ergo alia fiunt post bap-  
tismum. scilicet crismatio in uertice que significat  
christi gratiam in mente. impositio cerei que  
significat fidei & morum claritatem. uestis  
candida que significat innocentie restitu-  
tionem fm pisa. Idem in sum. confes. eo.  
ti. q. xliii. ubi etiam dicitur nunquam licet pan-  
num quo ligant fratres confirmatorum seu  
uestem que ponitur in capite baptizati ite-  
rato sumere ad idem officium. iiii. dist.  
si quis uoluerit. in tex. & glo. fm. Ny.  
in addi. ad que adde. i. q. lii. de catheci-  
smo & exorcismo & effectu ipsorum plene.  
per Pe. de pat. in. iiii. dis. vi. q. iiii. ar. ii.  
& iii. per totum & §. q. xliii. & i. q. ii.  
adde. i. §. ii. q. xliii. Quadragesimo  
octauo quero utrum in baptismo uel con-  
firmatione possit leuare uel tenere qui  
non est baptizatus uel confirmatus Rn.  
non potest de conse. dis. iiii. in baptisma-  
te. nisi in necessitate quia tunc etiam bap-  
tizare potest & de sacro fonte leuare & de  
hoc habes. i. §. iiii. q. cli. fm fra. Ni. post



pisa. & d. patris in baptismo habetur  
de conse. dist. iiii. in cathecismo & sequen-  
tibus. an autem tunc talis infidelis effici-  
atur copater unde .xxx. q. i. c. i. per glo.  
& archi. & pe. de anch. in. c. i. in prin. de  
cogna. spirituali li. vi. & in hac questione  
& i. q. iiii. q. cli. **Quadragesimonono**  
quero quo ad effectum baptismi quis sit  
effectus baptismi Rñ°. fm Tho. in. iiii.  
dist. iiii. paruuli quidem in baptismo mun-  
dantur ab originali & datur eis uirtutes  
in habitu sed non in usu. Adultis autem  
fit remissio omnium peccatorum non so-  
lum originalis sed etiam aliorum & tunc  
pene neq. requiritur alia penitentia con-  
cordat pe. & magister sen. fm pisa. Idem  
in sum. confessorum eo. ti. q. xvi. ubi et  
am dicitur q. requiritur attritio que tol-  
lit indispositionem .i. propositum peccati  
di & q. malum ei displicet fm pe. & Tho.  
al. sed alex. de ales sup. ii. sen. di. xxxvii.  
q. x. que incipit. viii. queritur & q. xvi.  
que incipit queritur. postea dicit q. cum  
adultus uenit ad baptismum de necessita-  
te debet dolere & penitere de omnibus  
mortalibus quorum recordatur & et  
am de uenialibus in genere & forte d.  
maioribus uenialibus particulariter do-  
lendo q. comisit seu q. sit in culpa alicui  
peccati etiam uenialis qd si non fecerit  
graciam non recipit baptismalem scdm  
fratrem. Ni. in addicōe Sed. glo. de con-  
se. di. iiii. agāt. uidetur intelligi q. non  
sit in precepto q. agat penitentiam. facit  
s. q. xxxix. et ad principium huius qōis ui-  
de p. pe. d. pat. i. iiii. q. i. et s. in xvii. no-  
tabili et. i. q. li. et an p. baptismum tolla-  
tur omnis effectus peccati ut pena et irre-  
gularitas uide per. Io. an. i. c. gaudent  
de duor. **Quinquagesimo** quero utrum  
fictio impediat effectum baptismi Rñ°  
fm pe. qui fictio est i. hoc q. simulat uelle  
conferre uel suscipere baptismum et non  
intendit effectum eius impedit Sed qui  
simulat se dispositum interius cum non  
sit uel quia non credit uel quia cum pro-  
posito peccandi accedit aut cōtemnit sa-  
cramentum id est non reueretur non susci-  
pit rem sacramenti id est grām sed caracte-  
rem suscipit Et ut dicit aug. conualefce-  
re incipit qñdo fictio ueraciter confessi

one recesserit et baptismus quidem pecca-  
ta ante commissā delet quo ad culpam et  
penam Sed commissā post baptismum delet  
quo ad penam culpam et hoc per accidēs  
quia magis delentur uirtute penitentie  
concor. tho. et alber. in iiii. di. iiii. Idem  
in sū. confessorum li. iii. ti. xxiii. q. xvii.  
et. xviii. fm frēm Ni. post pisa. est ergo  
opinio Tho. q. recedente fictione bap-  
tismus in isto habet totum suum effectum  
ut plene per pe. de pat. qui sequit Tho.  
in. iiii. dist. iiii. q. v. per totā. & adde glo.  
de sūma trinitate in cle. ad fi. & sic fictio  
baptizatus caracterem recipit non rem  
sacramenti id est non proficit ad salutem  
nisi illa fictio recedat de conse. dist. iiii.  
tunc ualere. & c. solet. i. q. i. ficti. scdm  
tho. in sum. eo. d. qd de fictio. et p. fran.  
de zam. in c. i. i. fi. et i. c. maiores. i. fi. d.  
bap. Et de hoc not. in dicto. c. sicut ficti  
et de pe. dist. iiii. illud autem gregoriū i. fi.  
& di. iiii. uerū hic. et d. cōse. di. iiii. solet  
et se. et. c. quomodo. ante fi. et sequenti  
per laud. in sacramentali in ru. de bap.  
in. xxiii. colū. & sequenti. ubi multa dicit  
& in idē recidit & uide eū in penit. col.  
ubi intelligit fictum illum proprie qui  
sine fide uel cum proposito peccandi uel  
qui sine penā ad sacramentū accedit unde  
oportet q. sit aliqua uolūtas recipiendi  
in illo baptismum de conse. di. iiii. solet  
& c. quomodo fm eū ad hoc. §. q. xxx  
viii. in fi. **Quinquagesimoprimo** que-  
ro utrum effectus baptismi equalis sit i.  
omnibus Rñ°. fm Pe. quantum ad cara-  
cteris impressionem & peccatorum &  
penam dimissionem equalis effectus est  
sed quantum ad depressionem hominis &  
infusionem gratie est inequalis quia in  
equalis potest esse dispositio uoluntatis  
in paruulis tamē quia equalis est dispo-  
sicio & effectus equalis erit concor. Al.  
& Tho. in. iiii. di. iiii. idem in sum. con-  
eo. ti. q. xxi. ubi etiam dicitur q. ex pri-  
uilegio speciali potest plus dari uni q.  
alteri & baptismus non tollit irregulari-  
tatē bigamie ut in sum. pisa. i. d. b. biga-  
mia. §. vi. sed bene tollit illam homicidii  
ut in eadem sum. homicidium. iiii. §. i. in  
fi. fm fratrem Ni. post pisa. & quo. ad  
effectum baptismi per Pe. de pat. in. iiii.



dis. iiii. q. i. tota. & per Hosti. in sum. de bap. §. fi. & per laud. in sacramentali in rubrica de baptismo in .xxiii. colum. v. primo quero que sunt sacramenta zc. & circa illud quod delet irregularitate homicidii idem Io. an. in .c. pbrm de homi. non tamen tollit crimē adulteri Io. an. in .c. pbr. de adul. & circa illud an tollat irregularitatem & infamiam precedentem unde not. xxvi. dis. deinde glo. fi. & fra. in dicto. c. pbrm. Itē per baptismū non tollitur pena temporalis archi. xii. q. i. quod autem. a. i. Inno. tangit fra. post 3ē. in cle. de bap. ante finem alii. & diuor. gaudemus in fi. cum si. Item an tollat etiam impedimenta peccati per fra. in .c. i. de conuer. in fide. Item non tollit peccata scā sub spe baptismi suscipiendi & cōse. dis. iiii. quando quis. & immu. eccie. c. fi. alias bene tollit peccata de conse. dis. iiii. ut ostenderet. & liberat a potestate dyaboli ea. di. nec quamq. in fi. & in hoc canonē. Item baptismus infundit uirtutes not. in cle. de sum. trim. in fine. facit. c. maiores. in fi. pbr. de bap. Item est infusio spiritus sancti de conse. dis. iiii. nec q. quā. & c. nulli. Item si in fine. recipiatur facit cessare penā purgatorii. no. xxiii. q. i. subdiaconus. & in maioribus tollit etiam peccata actualia de conse. dis. iiii. paruulo. & c. regnate. & c. quisquis. & lequenti. non tamen omnino tollit ueterē infirmitatem carnis sed remouet. ea. dis. non ex quo. & uide q. ibi not. Item adiuuat ut peccata non committantur ea. dis. placuit quicumq. Item operat in impletionem legis. ea. dis. gra. Item tollit peccatum originale & culpam. & pe. dis. iiii. circa prin. de bap. maiores. ad quod. §. q. proxima. & tollit omia prius gesta. xxvi. dis. Unde. xxxiii. dis. li quis uiduam. xxviii. q. ii. c. i. & q. iii. c. i. & ii. de pe. dis. i. tres sunt & dis. iiii. uerum hoc de fide. & §. Item in iusticiam. cum li. Item baptizatus ad horam moriens saluus est de pe. di. vii. si quis autem. & baptizatus in fine saluus est ea. dis. scda colū. Item per baptismum efficitur membrum cristi de conse. di. ii. quia passus. in fine & dis. iiii. ad hoc. & c. nulli. Item renascit ea. dis. c. i. & de effectu baptismi etiā de cō

se. dis. iiii. c. ii. & iii. & c. non potest. & se. & c. per aquam cum si. Item per unctionē que fit in baptismo imprimi character a deo q. fm Augustinum etiam in damnatis remanent quidam characteres per quos baptizati ab aliis discernuntur de diuor. quanto. de scisma. c. i. de ordi. ab episcopo. c. i. & talis character est indelibilis ut per Fran. in .c. uno. §. i. de sacra. unc. ita q. non perditur per apostasiam uel heresim de conse. di. iiii. nullus. cum si. ad quod. §. cōia de sacramentis q. viii. & de caractere qui imprimi in baptismo plene per pe. & pal. in. iiii. di. iiii. q. ii. & octaua. q. xlv. & ad illud q. dicit pisanella q. effectus baptismi quantum ad peccatorum & penarum remissionem equalis est omnib9 dicit fr. Iacob9 de Marchia q. quo ad paruulos est uerū sed in adultis est inequalis quia ille qui non est contritus non reciperet remissionem peccatorum neq. penarum ut dicit Riccar. in. iiii. dis. iiii. q. iii. sed salua pace fratris Iacobi non est defectus quia idem uoluit pisanella in effectu licet non ita clare expresserit ad quod. §. q. proxima & effectu baptismi uide. §. in. xvii. notabili. & §. q. xlviii. Quinquagesimo secundo quero de forma qua utitur eccia in baptizando pueros Rñ. in primis fit catechismus ante fores ecclesie ut probatur de conse. dis. iiii. an baptismū xi. q. iii. cum aliquis hoc modo v3. prius imponitur ei nomen ut ea. di. baptizadi. ad hoc. §. q. x. postea insufflat sacerdos in faciem infantis loco instructionis fidi ut dicto. c. ante baptismum. & c. ex hinc & insufflatur tribus uicibus ut probatur in dictis. c. facit ea. dis. de hinc & q. ibi not. deinde cum pollice facit signū crucis in fronte illius & in pectore ut ea. dis. postea signatur & dicuntur orationes dicto. c. ex hinc & de catechismo & exorcismo habetur. §. q. xliii. & q. xlvii. deinde fit exorcismus ut ea. dis. siue paruuli & c. ante dies. cum sex capitulis lequentibus. intellige etiam ante fores ecclesie ut probatur in dicto. c. siue. & orationes dicuntur demonia expellendo ea. dis. & hinc & c. sacerdotes deinde ponat sacerdos de sale in ore infantis dicto. c.



ex hinc & sequenti. & dicit orationem po-  
stea extensa manu super caput infantis  
ut dicto. c. sacerdotes. dicit orationem  
deinde tagat nares & aures & sputo ea.  
dis. postea tangunt. postea procedit ad  
baptismum. ea. dis. ante baptismum. &  
introducatur eum in ecclesiam & imposita  
manu super caput eius dicat sacerdos vo-  
ce publica Pater noster. & Symbolum id  
est Credo ea. di. ante dies & c. non liceat.  
& c. uenit. & de conse. dis. vi. id semper.  
& dicto. c. cum aliquis. quibus finitis  
signet eum dicens Benedictio dei patris  
zē. dicto. c. postea signatur. deinde tenē-  
te infantem patrino interroget sacerdos  
quis uocaris Rēdet patrinus Iohannes  
Iterum interroget abrenuntias sathane  
respondet abrenūtio Iterum interroget  
& omnibus operibus eius zē. de conse.  
dis. iii. c. paruuli fideles. & sequenti. fa-  
cit ea. dis. c. primum. & facit. c. filius.  
& c. huius qui. & c. paruuli. alio. & c. cum  
pro paruulis. & c. queris post medium.  
ibi & ad cetera que queruntur respōdat  
zē. deinde tangat de oleo sancto pectus  
& inter scapulas & crucem faciat cum  
pollice ea. dis. deinde a sacerdote. & de  
conse. dis. v. nunquid. xi. dis. ecclesiastica-  
rum. & de sac. unc. c. uno. §. quia vō. de  
inde interroget sacerdos dicens Iohan-  
nes credis in deum zē. Rēdet credo In-  
terroget iterum credis & in Ihesum cri-  
stum zē. Respondet credo Interroget  
Tercio Credis zē. & interroget Iohā-  
nes uis baptizari Rēdet uolo ut i dictis  
iuribus. & de conse. dis. iii. c. ex quo. &  
c. illud. filius non illud baptismi paruuli  
i ecclesia Si baptizata nlla mat. ecclesia  
cum si. deinde baptizet eū sub trina mer-  
sione sanctam trinitatem semel inuocādo  
sic Ego te baptizo In nomie patris. mer-  
gat Semel. & filii. & mergat Scō. &  
spiritus sancti. & mergat Tercio zē. &  
hoc in modum crucis facere debet. ea.  
dis. postq. & se. & c. de trina. & seq. ad  
hec. §. q. xlv. & not. de forma & de uer-  
bis premillis ea. di. firmissime. & c. pro-  
prie quis sanctum. Si quis pbr. & de cō-  
le. di. i. ecclesiis cum si. ad quod. §. q. i.  
Deinde baptizatos infantes per patri-  
nos eleuatos a fonte Sacerdos tantum

sacro crismate pūgat in uertice seu cere-  
bro signū crucis cū pollice faciēdo ea.  
di. iii. postq. ascēdit & c. se. & c. pbr̄is  
& se. & c. nll̄ mltro. & d. cō. di. v. no-  
uissime. & d. sac. unc. c. uno. §. q. vō. ad  
hoc quod not. xi. dis. ecclesiasticarum i  
uerbo oleo. & similiter in fronte dicto  
§. quia vō. cum si. & sic ungitur quater  
ut dicit Hosti. in sum. de sac. unci. §. qui.  
& aquo. ad fi. & in. §. quomodo. & qua-  
liter. ad finem. quod ultimum intellige  
quando confirmatur per episcopum ut  
infra. §. proximo per totum presertim.  
& in prima & iii. q. facit dictus. §. quia  
vō. v. in fronte. & quod not. arch. in. c.  
quoniam in uerbo unctionis. d. sen. excois  
li. vi. non enim ungit sacerdos baptizās  
crismate nisi semel in uertice ut dictū est  
& ideo in libris in quibus reperitur q  
ungat in fronte debet corrigi p̄ dicta.  
postea sacerdos mittat uestim sup eum  
ea. dis. iii. post baptismum. & c. seq. po-  
stea dat candelam accensam in dextera  
eius forte in signum abstinentie peccato-  
rum per dictum. c. post baptismum. &  
c. paruuli fideles. & c. non ex quo. uel  
forte in signum leticie & amoris spiritu  
sancti. xxi. dis. clerici ad fi. i. q. i. sicut  
Euchus. d. peni. di. ii. inter hec byrcū  
ii. uel dic ut not. §. q. xlvii. ubi de signi-  
ficatione istorum sacramentalium. & ad  
de fm papiam q uertex pprie est ea ps  
capitis qua capilli colliguntur & in qua  
celaries uertitur fm archi. iii. q. i. post  
prin. & ad illud de immersione adde q  
alicubi patrino puerum tenēte sacerdos  
fundit aquam supra caput pueri tribus  
uicibus. & alicubi semel tantum dicendo  
semel tantum uerba substantialia forme  
pro ut supra. ad hoc. §. q. xlv. Quin-  
quagesimotercio quero In quo loco de-  
bet celebrari baptismus Rē. in eccle-  
sia ubi sunt fontes deputati ut in cle. de  
bapti. cum si. ita q episcopus absq ne-  
cessitate dispensare non possit ut extra  
ecclesiam celebretur nisi forte puer ex-  
isteret in periculo mortis uel esset hosti-  
litas ut not. in dicta cle. in uerbo pericu-  
lo Adem credo in casu cum baptizando  
est aliquis Iudeus ubi multitudo hōim  
cōcurreret quoz nō esset capax ecclesia



per predicta. facit de conse. dis. i. missaz  
& q. not. in simili ea. dis. concedimus. &  
facit de cōse. di. iiii. celebritatē. facit ob  
uitandum scandalum multitudinis xxiii.  
q. iiii. cum quisq. & c. ipsa pietas. ad fi.  
& c. non potest. in prin. & ix. q. i. ordi  
nationes in fi. cum si. *Prederem etiam q.*  
*si nlla subesset necessitas posset episcop⁹*  
*ex aliquali causa concedere & dispensare*  
*q. celebraretur baptisimus in ecclesia non*  
*habente fontes deputatos cum baptizā*  
*fit de iurib⁹ parrochialib⁹ & sicut posset*  
*episcop⁹ illi ecclesie tale ius generaliter*  
*concedere ita & in casu speciali concedere*  
*poterit. nec obstat dicta cle. & ei⁹ pena*  
*quia uidetur requirere duo coniunctim*  
*v3 in his qui baptizant in priuatis domi*  
*bus* *Unde dominus Fran. ibidem in. v.*  
*q. dicit q. licet hii qui baptizant in eccle*  
*siis ubi non sunt fontes delinquant non*  
*tamen tenentur illa cle. que requirit duo*  
*coniunctim & sic minus punirentur facit*  
*ad premissa quia textus in dicta cle. sub*  
*iungendo replicat ad ecclesiā simpliciter*  
*quod nota.* *Ultimo quero an propter*  
*presentiam Regis uel regine seu princi*  
*pis possit celebrari baptisimus in istis lo*  
*cis priuatis & uidetur q. sic quia textus*  
*in dicta cle. de bap. dicit nisi regum uel*  
*principum quib⁹ zc. & sic cum relatiuū*  
*referatur ad proxima uidetur uelle tex*  
*tus ille q. in hoc potius deferatur ipsis*  
*Regibus uel Principibus parentibus q.*  
*liberis & sic tale priuilegium uidetur po*  
*tius concessum regibus uel principibus*  
*ac etiam eorum liberis respectu persona*  
*rum suorum parentum ad hoc glo. ibidē*  
*in vbo liberi ad finem. facit. l. filiofa. &*  
*q. ibi not. ff. de condi. & demo. & q. no.*  
*fede. consilio quarto post prin. §. iiii. &*  
*ult. in l. nō plures. C. de san. eccl. / ergo*  
*satis est q. ipse rex uel princeps sit pns*  
*in baptismo etiam alteri⁹ q. sui liberi h⁹*  
*fetiūt ibi Io. d. ymo. & Io. d. ligna. ipri.*  
*dū dicūt q. ibi dferē talib⁹ dignitatib⁹*  
*regali uel principali zc. & sic ipsis parē*  
*tibus habentibus actu dignitates quam*  
*liberis sperantibus unde in hoc uidetur*  
*ipsi reges & principes pntes in aliquo*  
*baptismo equiparari liberis eorum bap*  
*tizandis per dictam cle. facit. c. ne aliq*

d. priuif. li. vi. Pre. uidet q. saltem ex di  
spensatione hoc fieri possit ar. l. qui bo  
na. §. si aliena. ff. de dam. infec. iunctis  
notatis in speculo de iuramento calum.  
§. restat. v. quid ergo fiet. ad fi. pro hoc  
quia propter regis uel principis presen  
tiam laxantur iura l. omnium. C. d. testa.  
unde actus gest⁹ presente principe dicit  
omnium solemnitate munitus iuxta no.  
per Io. an. in. c. i. ad fi. de translatione  
Pre. canones solēt deferri regib⁹ & regi  
nis dicto. c. ne aliqui. & in. c. fi. de offi.  
delega. li. vi. & in spe. ti. i. §. excipi. ad  
fi. & de priuif. in fi. cum si. intelligendo  
etiam de aliis regibus quam romanorū  
ut in dicta cle. & in. c. clericis de immu.  
eccī. li. vi. & in. c. fundamenta. v. ut g.  
de elec. eo. li. & qd notat ymo. in dicta  
cle. super glo. ii. & super glo. r. g. cum  
si. Pre. dato qd tale priuif. de quo in di  
cto. v. nisi regum procedat in baptismo  
liberorum regum uel principū nihilomi  
nus uidetur dispensatiue posse extendi  
ad baptismum alterius uel aliorum defe  
rendo in hoc regi uel principi ibi presen  
ti per not. in simili per bal. in l. illud. ii.  
column. C. de sa. san. ecclī. & in. c. consu  
lunt. glo. fi. de cel. missa. preftum ad ca  
sus seu personas alias parificatas iuxta  
notata per ymo. in cle. de offi. uica. sup  
glo. admittendis & in penult. column. &  
in cle. ii. post prin. de senten. excois p.  
3ē. Pre. posset rex uel princeps ex h. l. cā  
dalizari quod esset iusta causa dispēlandi  
ut. s. q. proxima & quod not. Io. an. in  
c. ii. in fi. in no. d. prebñ. li. vi. Pre. non  
uidetur conueniens q. Rex uadat p. hac  
causa ad ecclesiam quasi ad suum subditū  
baptizandum ymo minuitur reputatio  
ergo subest necessitas baptizandi in loco  
grato ipsi regi regine uel principi & sic  
ibi fieri poterit etiam extra ecclesiā ut  
in dicta cle. dicitur & s. q. proxima. sic  
ergo uidetur dicendum q. propter pre  
sentiam Regis uel principis uel u. oris  
habentiū interesse potest celebrari bap  
tismus in locis priuatis aut saltem posse  
tunc per episcopum dispensari cum non  
uideatur prohibitus iuxta not. xxvii. q.  
i. v. gines. in glo. & ita potest episcopus  
& in specul. de dispē. §. nunc de epōrum

Regi pma



presum. in. vii. colum. in vñ. in his ergo casibus zc. & hoc saltem ex decencia seu honestate per no. in simili in dicto v. qd ergo. dum dicit ipsi autem regi si pñs foret decussisset iuramentum remitti zc. & quod ibi per Bal. in addi. post spe. dum dicit qd honestum est regi remitti iuramentum zc. obseruetur ergo honestum reuerentie iuxta no. in. c. ad aures de eta. & qua. cum si. facti. t. l. d. rei. ux. acti. l. unā. & cum autem in exactione. in fine Idem uidetur Reginis & magnis Principissis ar. c. de quod prescrip. l. bene a zenon & ut masculinum concipiet femininum zc. Item no. qd glo. intelligit dictam cle. de principe magno qui potest regi equipari Idem sequit ibi ymo. Idem sentit Hosti. in simili in sum. de falsis. & fi. d. Si autem clericus zc. ibi qd de similibus zc. Idem d. tali duce de accu. ueniens Idem de quolibet principe habente in suo dominio metropolitani & suffraganeos cum possit regi equipari iuxta no. per Io. an. & doc. in. c. excoicamus. in. colum. de her. alit. vi. q. iii. scitote. cum si. presertim si nō recognoscit superiorem per nota. in spe. de compe. iudi. adi. & i. vñ. xxxi. & sic non de aliis dignitatibus & potestatibus qui adhuc principes dicuntur iuxta no. per archi. i. q. i. principatus & cy. c. ne quis in sua causa. ibi. vi. ratione cum no. in glo. dicte cle. in vbo regum cum quandoq. reperiat etiam principatus ubi nlla est ecclesia cathedralis ut dicit Io. an. in c. quamuis de prebñ. li. vi. & ibi Pe. de anch. ad finem faciūt no. per Fra. in cle. i. de testi. secō notabili.

**SECUNDO. VIDEN-**  
dum est de secūdo sacramēto. s. confirmationis Et primo quero Utrum sacramētum confirmationis sit ne-

cessitatis ad salutē Rñ. fm Pe. duplex est necessitas salutis quedam pertinet ad esse & quedam ad bene esse. & quidem secundum modo confirmatio est necessaria nō primo Nam & sine ea pōt hō saluari est autem necessaria propter spiritualem pugnam ad quam adiuuat homo per cōfirmationem licet simpliciter non sit sacra-

mentum necessitatis Sed nihilominus contemptus eius damnabilis est cōcor. Tho. & alb. in. iii. dis. vii. Idē in sum. confes. li. iii. ti. xxiii. q. xlv. fm fra. Ni. ofimi ordinis minorum post pisanellam in vbo cōfirmatō. Ad idem per pe. d. pa. i. i. iii. dis. vii. q. i. ar. primo. ubi etiam qd est sacramentum spāle ab aliis distinctum Itē dicit quod istud sacramentum est magne dignitatis & dignius baptismo de conse. di. v. c. de his. ad hoc. s. coia de sacramētis. q. xii. dicit etiam ibi qd si negligitur sufficit postea confirmari si potest alias cōfiteri de hoc qd in sanitate potuit & neglexit ut ibi latius Dicit etiam idem Pe. qd confirmatio pōt esse d. necessitate salutis ut quia imminet casus cōfiteri fidem coram persecutore si tunc non recipit sacramentum confirmationis habita oportunitate cōferentis cum pro tunc indigerit effectu ei⁹ uidetur esse cōtemptor sacramēti qd ē cōtrarium salutē fm eum in. iii. dis. viii. q. ii. ar. primo. in scda colum. Vnde non dicitur uere xpianus si obmittit ex contemptu confirmari que confirmatio coniuncta est cum baptismo fm archi. in. c. quoniam. de sen. exco. li. vi. & ibi per Io. an. & Pe. de anch. & no. in. c. rñ. de sen. excois & in. c. i. ad fi. de cogna. spiritu. li. vi. facit de conse. dist. v. c. i. & c. ut ieiuni. & de materia not. xcv. dis. puenit & in. c. qto. de consue. per doc. & per Fra. d. priuile. cle. prima. in. ix. q. & uide in. c. i. d. flig. domi. & xcv. dis. & illud & duobus capitulis sequentibus. ex his infertur qd in pueris neutro respectu sit necessitatis. i. q. vi. & per not. v. di. c. primo. per glo. & archi. confirmatus tamen habebit maiorem gloriam ut no. i. dicto. c. ut ieiuni. & de materia per archi. & doc. in dicto c. i. ad fi. d. cogna. spi. **Secundo quero** que sunt d. substantia cōfirmatōis Rñ. fm Pe. quinq. duo quidē ex parte sacramenti. s. materia crismatis & forma vbo rum. duo ex parte ministri. s. dignitatis pontificalis & intentio. unum ex parte recipientis uel susipientis. s. qd crismet in fronte. nam quia in confirmatione cōfertur audacia spiritualis euentius fit in fronte concor. Tho. & Alber. ubi. s.



*Crisma*

Idem in sum. cōfess. eo. ti. q. xlv. ubi etiam dicitur q̄ crisma est oleum cum balsamo ab episcopo sanctificatum fm fra. Ni. post pisa. & per Pe. de pat. in. iii. di. vii. ar. ii. conclusione prima. & q̄ crisma debeat esse per episcopum cōsecratū per eūdem ibidem in. ii. uel tertia. cōclutione & q̄ fiat in fronte per eundem in. iii. q. & de hoc not. per archi. de cōse. di. v. nouissime. ubi fm eum patet q̄ loc⁹ in suscipiente est de substantia huius sac̄menti cōfirmationis. s. frons q̄ etiā dixit in. c. i. in fi. de cogna. spirituali li. vi. ubi idē Io. an. & Dominicus. unctō enī fit ad significandum id quod confertur in sacramento unde quia confertur in cōfirmatōe audacia confessionis cuius op̄positum in timore uel erubescētia primo & euentius manifestatur in frōte ideo unctio fit in fronte. alia quatuor sunt etiā de substantia huius sacramenti. s. duo ex parte sacramenti in se. s. materia crismatis id est oleū cum balsamo ab episcopo sanctificato de cōse. di. iii. p̄b̄ris. & c. p̄b̄ri. Secundum est forma uerborum. alia duo ex parte ministri ut. i. q. iii. s. licet dignitas pontificalis Aliud est intētio debita. ad hoc facit q̄ no. de cōse. di. iii. solet. fm doc. de sac̄. non iteran. c. i. Adde q̄ aliqui uidentur. teneſ q̄ crisma non sit de substantia dicit enim dominus Fran. in. c. i. d. sa. non iteran. q̄ crisma in cōfirmatione in fronte non est d. substantia sacramenti. sed complebitur quod fuerat pretermisum ut ibi latius subdens etiam q̄ si crismandus fuit unctus oleo q̄ ungi debebat crismate non sufficit sup̄pleri ut ungatur balsamo licet ex oleo & balsamo conficiatur crisma quia oportet q̄ sint mixta fm ordinem ecclesie & conferantur ut quid unitū fm eum post Hōsti. ibidē subdens q̄ hec sup̄pletio non erit simplex sine uerbis Sed dicitur illa oratio que solet dici cum cōfertur crisma. s. signo te zc. de qua. i. q. proxima sed alie orationes non iterabuntur fm eum qui hoc uult q̄ si sit fuata forma uerborum abiq̄ crismatis unctio. sed cum oleo sit cōfirmatus. & fm hoc si crisma non est de substantia sequeretur q̄ similiter esset cōfirmatus si nullatenus ungeretur Vñ

dicebat Hug. in dicto. c. nouissime. ut ibi refert archi. q̄ credebat q̄ sacramentum crismatis possit conferri sine omni uerbo dummodo fiat unctio de oleo uel crismate cōsecrato Idem etiam nota. xcv. di. illud. ubi tamen hoc dixit sub du⁹ forte. sed archi. in dicto. c. nouissime. ad dictum Hug. subdit q̄ theologi tenent quod primo dictum erat. s. quod illa quinque essent de substantia per quod uidetur residē contra Hug. q̄ forma & crisma sint d. substantia q̄ uidetur uerius per premissa & adde. s. s. proximo. q. xxii. Et nota q̄ crismus & apostoli n̄ illa usi fuerūt materia nec forma sed sola manus impositione & potuit esse ratio manifesta sancti sp̄s apparentia sed postmodum fide debilitata opus fuit ut ecclesiarum rectores ex familiari spiritus sancti consilio certam formam & materiam inuenirent Et nota q̄ oleum designat nitorem continentie q̄ confessores fidei & pugiles qui in hoc sacramento constituuntur habere debent Itē etiam odorem bone fame & noticie q̄ signat balsamum ut per laud. in sacramentali in rubrica de cōfirmatione. Tercio quero que sit forma cōfirmationis Rñ⁹ fm Tho. Alb. & Pe. forma hec est consigno te signo crucis cōfirmo te crismate salutis In nomine patris & filii & spiritus sancti amen. Idem in sum. cōfess. eo. ti. q. xlviii. ubi etiam dicitur fm Alb. q̄ illa que supradicta sunt d. mutatione forme baptismi eodem modo & intelligenda sunt de forma cōfirmatōis fm fratrem Ni. post pisa. ubi supra ad idem per Pe. de pat. in. iii. di. vii. q. i. ar. iii. & per archi. in dicto. c. nouissime & Fran. post ho. in dicto. c. i. de sacra. non iteran. Et nota q̄ locus unctiois debet ligari cum panno quousq̄ desiccetur & postmodum debet hō esse sub quadam disciplina in custodiendo crisma ne. s. caput lauet usq̄ ad septem dies ppter septem dona spiritus sancti fm archi. post Hug. in dicto. c. nouissime. & Pe. de pat. in. iii. di. vii. q. iii. qui dicit q̄ debet frons ligari quousq̄ crisma desiccetur nō oportet autem q̄ pannus septem diebus ligato capite portetur sed q̄ septem diebus caput a lotōe fuet ppter fuerētiam

*ligat long. vntor  
in confer. mntor*



crismatis fm eum & licet eundem pannu iterum sumere ad idem officium. s. §. p. ximo. q. xlvii. adde supra. proxime. **Quarto** quero quis sit mīster confirmationis Rñ°. solus episcopus de conse. di. v. māg & c. nouissime. & c. ut ieiuni. idē in sum. confel. eo. ti. q. xlv. & intellige cum impositione manus fm Fran. in. c. i. d sacra. non iteran. unde non licet nisi epō proprio infantes in fronte crismare no. Io. an. in. c. i. de rel. domi. & q. idem no. in. c. i. circa principium de sacra. non iteran. Et de materia huius nota. de sacra uncti. in vbo hanc. & in rel. qd alicui. li. vi. de cose. di. v. de huius. & dis. iii. omni die. & in. c. pbr. & de conse. di. v. c. i. in glo. xxxiii. q. ii. si quis cum. per doc. in c. quanto. de consue. v. plene per Fran. laicus tamen in necessitate non cōfirmat ut not. in hoc canoñ. in glo. idem esset. & an non baptizatus confirmet. s. §. proximo q. xlviii. sed nunquid papa possit committere alteri Rñ°. fm Tho. & Pe. licet de hoc sint opiniones probabilius dicitur q. possit committere sacerdoti sed non inferiori xci. di. p. ruenit. fm pisa. & in sum. cōfel. eo. ti. q. xlv. & cōcor. Alb. fm fra. Ni. in additione ad pisa. ubi. s. & per Ho. in sū. de officio dlega. §. que delegari. ante fi. in. v. delegantur aliquando & fran. in dicto. c. quanto. ad idē per Pe. de pal. in. iii. dis. vii. q. iii. arti. iii. conclusionē. ii. sed inferior papa nō posset committere sacerdoti confirmationem quia ipse non habet plenitudinem potestatis nec ipse papa posset cōfirmare sine crismate quia non potest immutare formam uel materiam sacramenti scdm eundem Sed ex commissione electi i papā non dum consecrati simplex sacerdos confirmare non posset licet posset episcopus electus in papam ante coronationem per quam non recipit consecrationem ibidem latius per eundem & per eundem dis. xxv. q. i. in. iii. colum. in. v. sed papa potest. facit. i. §. iii. q. ii. adde ad pmissa laud. in sacramentali in rubrica de confirmatione. vi. q. & spe. in ti. d lega. §. nūc ostendendum. vli. lxi. & per doc. in dicto. c. quanto. **Quinto** quero utrum in sacramento confirmationis conferat

gracia Rñ°. fm Pe. & Tho. gracia confertur non solum coiter sicut in quolibet sacramento confertur gracia emundans a peccato uel a reliquiis peccati sed etiā specialis gracia per quam quis deputat ad officium sanctitatis & ydoneus efficitur ad xpm confitendum. unde de grato facit magis gratum. idem in sum. confel. eo. ti. q. xlviii. fm fra. Ni. post pisa. v. supra. & per Pe. de pal. in. iii. dis. vii. q. ii. ar. ii. facit. s. coia d sacra. q. vi. **Sexto** quero quibus debeat sacramentum confirmationis conferri Rñ°. fm Tho. & Pe. omnib⁹ xpianis. nam & pueris cōuenienter confertur quia minus habent fictionis & uiris & mulieribus quibus cois est pugna spiritualis Item mutis qalacet non uerbo: signo tamen possunt confiteri Item morientibus quibus licet subtrahatur pugna tamen pgunat ad premia militantium & ideo conuenienter accipiunt xpiane milicie signū. ut in eadē sum. confel. eo. ti. q. i. facit. s. coia de sacra. q. vii. & ad illud de mutis adde Io. an. in c. cum apud. v. colum. de spon. & ad illud de paruulis dicit Pe. d pal. q. nō sic presumitur de conuersato inter xpianos q. fuerit confirmatus sicut q. fuerit baptizatus. unde non expedit q. paruuli cōfirmantur quousq. sunt circa septennium ut magis recolet possint & ideo solet dari alapa. sed licet sacramentum confirmationis equaliter detur paruulis & adultis non tamen preceptum eius quod ecclesia fecit ligat nisi adultos. unde baptizati paruuli morientes sine distinctione lauātur ante confirmationem: non sic adulti si neglexerunt uel contempserūt. Item surdi muti & humilmodi possunt confirmari & similiter infirmi & morientes fm Pe. de pal. in. iii. dis. vii. q. iii. arti. ii. **Item** ad instantiam seu de uoluntate parentis offerentis potest paruulus confirmari secundum Pe. d pal. in. iii. dis. xxv. q. iii. in. iii. colum. & idem sentit de tutoribus & proximioribus in defectu parentum ut ibi ad quod. s. §. p. ximo. q. xxxviii. **Septimo** quero utrum confirmatio possit iterari Rñ°. fm Aug. & omnes theologos non potest: eo q. imprimat effectum indelibilem de conse. di. v. dictū. & c. de

An. q. p. ruenit

Quibus



homine. Idem in sum. con. eo. ti. q. xv. ubi etiam idem dicitur de sacramēto baptismi & ordinis & q. alia quatuor sacramenta possunt iterari fm fratrem Ni. post pisa. & adde supra. §. proximo. q. xl. & i. coia de sacramētis. q. ix. si tamen dubitaretur de ipsa dicit epus. si si gnatus non es uel confirmatus zc. fm Io. an. in. c. de quibus. de bap. & si epus reiteraret non efficeretur irregularis de sen. exco. Is qui. li. vi. fm Pe. de pal. in. iii. dis. vii. q. ii. ubi q. imprimis caractere & de effectu confirmationis ibi uideas. Octauo quero utrum confirma tio debeat conferri Ieiunis & a ieiunis Rñ°. fm Alb. sic propter reuerentiam sacramenti. d. conse. dis. v. ut epi. & c. ut ieiuni. tamen in necessitate melius esset confirmari post prandium q. si episcopo discedente & huiusmodi quis non posset confirmari Idem in sum. confes. eo. ti. q. iii. fm fra. Ni. post pisa. & per Pe. de pal. in. iii. dis. vii. q. iii. arti. ii. conclusioe ii. & facit. s. coia de sacramētis. q. xii. & sic episcopi qui ut plurimum signat post cibum male faciunt presertim cum ipsi episcopi dicant canonū custodes. xxiii. q. iii. cum quibus. in fi. xxv. q. ii. igitur in fi. fm archi. post Hug. in. c. ut epi. de consecrati. dis. v. Nono quero d. tem pore & loco quib⁹ conferri possit Rñ°. conferri potest omni die. de conse. dis. v. omni. ad quod. s. q. iii. confirmatō autē sicut & tonsura omni tempore conferri potest sine peccato ut per Pe. de pal. in. iii. dis. vii. q. iii. arti. ii. concl. i. etiam tē pore interdicti & occasione huiusmōi cris ma confici. d. sen. exco. cum ex eo. & eo. ti. c. quoniam. li. vi. fm Pe. ibidem. Item confertur etiam extra ecclesiam non tamen extra dioces. nisi in archiepiscopo uilitante circa suam familiam fm eundem in. iii. q. ad fi. non tamen subditos suffraganeorum ut per eundem. ea. dis. q. iii. arti. iii. unde confertur post baptismum de conse. dis. i. c. i. & datur ad roborādum & confirmandum sacramentum. ea. dist. c. ii. & de hoc not. xxx. q. i. c. ii. & c. de inde. & c. de huius. & de conse. dis. v. c. i. cum seqn. fm Io. an. & do. in. c. primo. d. ex confirmatione d. cog. spū. li. vi.

Decimo quero utrum alius debeat tene re aliquem ad confirmationem Rñ°. fm Tho. in tertia parte. q. lxxii. propter hoc aliquis ad confirmationem accedit quia a se robur stādī nō presumit ideoq. debet teneri ab alio. nec differt utrum uir uel mulier teneat. sed non confirmatus quantum est de ratione sacramēti non debet tenere. sed si contrarium fiat peccat sed nō propter hoc est irritum sacramen tū. de cose. dis. iii. c. in baptismo. concor. Alb. ut in sum. confes. eo. ti. q. liii. ad qd i. §. xl. q. cli. fm fratrem Ni. post pisa. unde etiam si maior uult crismari debet ab alio teneri ad significandum q. per se sta re non potest ut per do. post arch. & Io. an. in. c. i. d. ex confirmatione de cog. spirituali li. vi. & in. c. quamuis. eo. ti. d. etiam q. in baptismo adulti debet leuans interuenire ut ibi latius dicit Pe. d. pal. q. prohibetur non confirmatus teneat cō firmandum quia debet esse forti⁹ nec eti am mulier fm quosdam si tamē teneat cō trahit cognatō d. con. di. iii. d. baptismo fm Pe. de pal. in. iii. di. xlii. q. i. concl. iii. dis. vii. q. iii. in prin. Item non debet esse patrī⁹ in confirmatione ille: qui fu it patrī⁹ in baptismo quia idem non ge nerat bis eundem. intellige nisi propter necessitatē. episcop⁹ autē pōt confirma re quem baptizauit quia non est probi bitum ut per Pe. de pal. in. iii. di. vi. q. iii. arti. ii. conclusionē. iii. & dis. vii. q. iii. post prin. ad premissā adde laud. in sacramentali in rubrica de confirmatio ne in. viii. q. ubi etiam dicit q. non est de necessitate seu substantia sacramenti hec detentio quoniam si per se & solus ad su scipiendum baptismum & hoc sacramen tum confirmationis accedat ueritatem r cipit sacramenti sed peccat faciendo con tra formam ab ecclesia introductam de cel. missarum. cum marthe fm eum ubi. s. si tamen homo confirmandus uel contri manda sit perfectus & maior satis esset pro ut etiam seruatur q. poneret pedem iuum supra pedē tenētis seu offerētis eū ad quod. s. §. proximo. q. xlv. & xxx. q. i. de huius. ymo crederem q. sufficeret tunc presentantem illum coram episcopo altā cum ad huc idem significet ad hoc



§. q. vi. & quia etiam si patris tale sacramentum conferri potest cum non sint de substantia ut no. Io. an. in res. potest qd in mercurio. & infra p. Inno. in c. finali d. bap. ad quod. §. q. ii. & §. §. proximo q. xxxii. Undecimo quero an uxor possit in confirmatione tenere maritum uel econuerso Rñ°. non quia contrahit cognatio spiritualis & est impedimentum conjugalis actus nec debet quis tenere proprium filium uel fratrem uel sororem quia sufficit inter tales unculum carnale idem in sum. confessorum dicta. q. liii. & Pe. d. p. i. in. iiii. dist. vii. q. ii. in fi. & q. iii. post prin. Duodecimo quero quantum ad materiam crismatis dicas qd oleum sacramentum siue crisma consecratur in die cene domini ubi etiam triplex oleum consecratur primum & principale sanctum crisma. scilicet ex oleo & balsamo & cum isto benedicitur fides baptismales. Item calix & patena Item consecratur ecclesia & etiam altare Item puer postquam baptizatus est inungitur in uertice & in fronte. Item unguntur episcopi quando consecrantur in capite & in manibus Item omnes fideles quando recipiunt sacramentum confirmationis & de isto crismate annuatim remouendo habes in pisanella in uerbo baptismi. ii. §. iii. secundum dicitur oleum cathecumenorum siue oleum sanctum siue benedictum & isto inungitur puer qui debet baptizari in pectore & inter scapulas. Item unguntur manus eius qui ordinatur sacerdos Item inungitur tam ecclesia quam altare ante crismationem & consecrationem. Item unguntur reges & principes in brachio siue in humero. Tercium est oleum in firmorum quo inunguntur infirmi in mortis articulo de qua unctione habetur. i. §. septimo. & hec habentur de sacra unctione. c. uno. & in pontificali ecclesie romane fm pisa. & fratrem Ni. in uerbo oleum ad idem per Pe. de p. i. in. iiii. dist. vii. q. iii. arti. ii. Tercio quero an hec olea possint alio tempore consecrari Rñ° oleum sanctum crisma in die cene domini debet confici ut not. de consecrati. dist. iii. omni tempore. & de sen. exco. quoniam. li. vi. de aliis autem non inuenio prohibitum fm pisa. ubi. §. sed satis uidetur

prohibitum alio tempore cum de generali consuetudine alia duo cum crismate conficiantur. est enim consuetudo optima legum interpres de consue. cum dilectus facit. i. §. proximo. q. x. facit in simili. i. §. v. q. lv. Quartodecimo quero quid si oleum non consecratum apponatur oleo consecrato Rñ°. totum efficitur consecratum de consec. eccle. uel alta. quod in dubiis. sicut & d. aqua benedicta dicitur in pisanella in uerbo aqua Idem in sum. conf. li. in. ti. xxiii. q. iii. intellige. si aqua benedicta sit maioris quantitatis quia duobus concurreribus preualet quod maius est. ff. de sta. homi. l. queritur. secus si esset quantitatis minoris uel equat sicut & de sacramento eucharistie dicitur dum apponitur unum non consecratum consecrato. i. §. vi. q. xxxiii. fm fratrem Ni. post pisanellam. de ista aqua benedicta habet de consecra. dist. iii. aquam. & ibi p. arch. qui etiam dicit qd non est sacramentum sed sacramentale quasi dispositum ad sacramenta & aduerte quia hec restrictio seu limitatio fr. Nicolai non recipit de consuetudine quia pluries addit aquam non benedictam aque benedictae in maiori quantitate pro quo facit quia uera ratio quare aqua non benedicta admixta aque benedictae efficitur benedicta est quia magis dignum est. nec obstat ar. de eucharistia ubi post consecrationem si additur unum in calice non commiscetur sanguini quia aqua benedicta non desinit esse aqua ideo sibi alia commisceri potest. sed unum transit in sanguinem & sic aliud unum admixtum non est eiusdem liquoris pro ut in simili dicunt doc. in dicto. c. quod in dubiis. & ibi per Io. an. facit quod not. laud. referendo dicta Io. an. in sacramentali d. sacramento eucharistie in. xvi. col. ix. q. facit quod dicit Fran. in cle. i. de sepul. q. v. & in cle. i. de decimis. ii. oppo. Quinto decimo quero quid sit confirmatio Rñ° Est plenarie diuine gratie infusio animas instruens & corroborans baptizatos ad confitendum firmiter nomen cristi. d. cōse. dist. v. spiritus sanctus. secundo dicitur a con quod est similitudo & firmatio quod idem est qd corroboratio quasi firmatus per diuinā gratiā in baptismo in h° sacramento



plenius confirmatur aliter accipitur confirmatio extra d fide instrumen, inter dilectos circa fi. quandoq; uocatur manus impositio de conse. dis. iiii. manus, licet, in alius sacramentis coiter manus impositio fiat per quam gracie infusio credit fieri quia plenius hic fit hec infusio idcirco p quādam excellentiam hoc sacramētū sic uocatur ut in. c. uinco. §. per frontis. d. sacra unct. Et fm quosdam hoc sacramētū xpūs inuendo instituit tacite & apli faciēdo expresse Alii dicunt q; rectores ecclesiarum primo ipsum instituerunt ex familiari consilio spiritu sancti & formā & materiam eius fm Laudunū in sacramētali in rubrica de confirmatione & in hoc sacramento principaliter operatur ipse deus. s. §. proximo. q. xxiii. & i. §. proximo. q. xi. in fi. & subdit Laudun⁹ ubi. s. in. vii. q. q; in hoc sacramento imprimitur caracter per quem deputatur homo ad hoc q; spiritualia possit recipere & per caracterem ordinis deputat quis ut aliis spiritualia tradat requirit tamen ut caracter baptismi ceteros pcedat q; nisi baptizatus non posset confirmari uel ordinari de pbr. non hap. ueniēs ad hoc uide. i. §. proximo. q. xvii. Ultimo dicit laudunus ubi supra. q; datur alapa confirmatis ut memorie tradant melius se fuisse confirmatos ne iniuriam faciāt sacramento si obliui de ipsa confirmatōe se iterato tacerent confirmari ad quod s. q. vi. que iteratio omīo prohibet sicut & alioz sacramentorū in quib⁹ caracter imprimitur extra de sacra unc. per totū fm eum que not.

### TERCIO LOCO VI.

deam⁹ d sacro ordinis in quo hoc ordie pcedā Pri mo q; redū quid sit ordo & quot Secundo quo ad substantialia Tertio quo ad ministrū Quarto quo ad illos quibus conferunt Quinto quibus temporibus conferend⁹ sit ordo Sexto qualiter & quantum ad ritum & modum Septimo quis effectus oriatur prima incipit in prima questione. secunda in. vi. tertia in. xi. q. quarta in. xii. quinta in. xx. sexta in. xxvii. q. octaua in

xxxiii. questione. Primo quero quid sit ordo Rñ⁹. fm magistrū sen. & Tho. in. iiii. dis. xxiii. ordo est signaculū quodam in quo spiritualis potestas traditur ordinato ad offitium fm pisa. in v⁹ ordo. hec diffinitio fuit Hug. de sancto uictor & fm Pe. ibi actus exterior dicitur signaculum. sed executio illius potestatis dicit officiū & in sum. confes. li. iiii. ti. xxii. q. i. fm fra. Ni. in addi. ubi. s. & p arch. in. c. i. de tpi. ordi. in uerbo ordines li. vi. & per laud. in sacramētali in rubrica de ordin. in prim. ubi etiā de effectu ordinis qui est potestas & offitium & potestas idem est q; caracter impressus diuinit⁹ in anima promoti per quem est potestas ista spiritualia exercere sicut conficere corp⁹ cristi & absoluerē in foro anime & tonsuram ecclesiasticā ferre ut ibi latius. uel dic q; est sacramētū ecclesie ab aplis introductum cuius caracter p manus impositionem prelati fm formam ecclesie factam cooperante spiritu sancto imprimitur ordinato ut in certis officiis ualeat ministrare ar. de sacra. non iterā. c. fi. fm Ho. in sum. de tpi. ord. §. i. & cū priori diffinitione concor. Pe. de pat. in iiii. dis. xxiii. q. i. circa prim. subdens q; dicitur esse signaculum quia cum aliquo signo uisibili & distincto quilibet ordo datur. unde sicut diuerse forme ad singulos ordines sic & materie & sic uidet necessarium q; lectori detur lectionari⁹. exorciste exorcismi. diacono euangelia uel euangelistarium. sed si est un⁹ liber in quo sunt exorcismi ex una parte & pphetia ex alia & euangelia ex alia tunc unus & idem liber potest esse signaculum imprimendi caracterem in tribus quia differt formaliter aliter non uidet fm eū ibidē & ideo in diffinitione dicitur traditur ordinato quia dicit sibi. accipe unde nisi accipiat manu tangendo nihil uidet agi nec sufficit q; episcop⁹ porrigat manum nisi ordinandus tangat quia q; non tangit nō agit ut ibi lat⁹ unde licet quatuor sacramenta nullum exigant actum suscipientis sacramentum sed iorum ministrantis tamen unum est ut matrimonium de cuius essentia est actus suscipientis non ministrantis & duo sunt de quorum essentia est utrūq;



ut penitētia cum partes integrales sunt confessio & absolutio & ordo in quo ordinans tradit & ordinatus accipit sū Pe. de pañ. in. in. dis. xxviii. q. ii. arti. iii. & dis. xxx. q. i. arti. iii. & sic nota q. requiritur contactus dicit etiam idem Pe. in. in. dis. i. in. viii. colum. sic dicendum q. in baptismo & confirmatione & unctioe & ordine nisi esset contactus uer9 non esset sacramentum & subdit in sequenti colum. sic & ideo in contactu materie & suscipientis in baptismo confirmatione unctioe & ordine zc. & subdit ibidē. q. i. p. l. t. colum. q. uirtus sacramentalis quandoq. est in sola forma sicut in matrimonio quandoq. in sola materia sicut post consecrationem in speciebus remanet uirt9 disponens ad gratiā suscipientē. quandoq. est in sola forma & ministro sicut in penitentia. quandoq. in forma materia & ministro sicut in aliis zc. qui etiam di. iii. q. ii. scda colum. dicit sic preterea in quibusdam ordinibus episcopus dicit uerba & archidiaconus tradit materiā zc. ad idē per eundem dis. vii. q. i. arti. ii. conclusioe ii. circa fi. & sic traditio calicis cum forma potest dici sacramentum quia ex parte operato dat potestatem & gratiam & similiter impositio manuum cum forma dat spiritum sanctum sū eundem in. in. dis. xxiii. q. i. arti. iii. v. ad quartum. dicit tamen circa materiā tradendam q. esse non debeat consecrata de necessitate & essentia sacramēti ut calix & si. sū eū dis. vii. q. i. arti. ii. conclusioe. ii. circa fi. subdens q. cristus omnes actus ordinum in sua persona exercuit ad qd glo. xxiii. di. psalmista. in glo. omēs isti ordines. q. n. etiam fuit episcopus in eo q. apłus pmo uir in sacerdotes dum dixit hoc facite in meam cōmemorationem ut dicit laud. in rubrica de sacramento eucaristie. iii. colū. unde Pe. de pañ. dicit dis. xxiii. q. i. in fi. p. rē colū. sic u3 tamē cū missa d facta in calice non consecrato potest celebrari uidetur q. si calix non consecrato sibi traderetur nihilominus esset sacerdos sū eundem Pe. ad que. i. q. vi. x. & xxvii. q. Item nota dum in diffinitione dicit ad offitium dicit enim Pe. de pañ. q. omnis ordo ordinat ad eucaristie sacramentum

ordo enim ministrorum ecclesie qui sunt mediatores inter cristum & populum est ad faciendum unionem populi cum cristo hoc autem fit maxime per sacramētū eucaristie in quo crist9 continet realiter & a nobis sumitur. unde dicitur sacramētū unionis. hec autem unio fit duplici actu scilicet per sacramenti confectionem & per populi dignam preparationē in primo actu deseruiunt quatuor ordines. s. accolitus subdiaconus diaconus & sacerdos sed differenter quia accolitus habet materiā consecrādā pparare in uasis non sacris ipse enim urceolum cum aqua & uino pparat & tradit subdiacono. subdiacon9 uero habet eam ponere in uasis sacris in quibus fit consecratio. diaconus uero habet eam offerre sacerdoti ad consecrandum & consecratam dispensare saltem sanguinē cū uase mediate consecratō autem pertinet ad sacerdotem ad hoc. i. q. iii. In secundo uero actu in preparatione populi deseruiunt alii tres ordines sed differenter quia duo eorum disponūt remouendo prohibens uel malū hominē ut hostiarius uel malum angelum ut exorcista. tercius uero. s. lector preparat offerendo bonam dispositionem quo ad cognitionem ueri & dilectionem boni qd fit legendo prophetias d cristu in testō ueteri contentas sū Pe. de pañ. in. in. dis. xxiii. q. ii. in prim. & sic presupponit opinionem theologorū de qua. i. q. iii. Ultimo nota q. etia3 uita laicalis dicitur ordo archi. xxii. q. iii. presens. Secundo quero utrum prima tonsura siue corona sit ordo Rñ. si loquamur de ordine in quantum est sacramentum & imprimit caracterem isto modo tonsura non est ordo quia nec sacramētū est nec imprimit caracterē & hec est snia Tho. in. in. dis. xxiii. & ppter hoc iura inter ordines nō posuerunt tonsuram. xxxii. dis. seriatim lxxv. dis. illud. xciii. dis. a subdiacono. si uero loquamur d ordine non ut est sacramentum sed largo modo pro deputatōne ad diuinum cultum sic sū eundē ordo est & ita nominatur extra d eta. & quali. cū cōtigit. sed quod ibi dicit Ber. q. est idē q. psalmistatus non est sic sicut in sequenti s. sū pisa. non est ergo prima tonsura p



prie ordo sed dispositio ad ordines ut in  
sum. confes. eo. ti. q. ii. fm fra. Ni. osimi  
in addi. & per Pe. de palude. in. iiii. dis.  
xx. iii. q. iii. arti. primo. quia per coronā  
deputatur homo solum ad chorū ubi non  
habet speciale officium subdēs q̄ ab hac  
prohibētur mulier bigamus infans illite  
ratus coniugatus & irregularis ut ibi p̄  
eum & ibidem quis possit hanc tonsuram  
dare & effectū tonsure etiam in spectā  
tibus ad honestatem ibidem & per eūde  
q. iii. arti. primo. ubi etiā q̄ corona om  
ni die conferri potest fm eum. sed docto  
res canoniste tenēt q̄ sit ordo ut p̄ Frā.  
& doc. in dicto. c. cū contingat. ad qd. i.  
q. proxia & similiter tenent q̄ prima tō  
sura sit idem q̄ psalm. status per primam  
tonsuram confertur not. xxi. dis. clericos i  
prin. in glo. nō. ordinē & in vbo psalmi  
sta & in probemio sexti in uerbo episcō  
pus & q̄ not. lxxvii dis. illud. & q̄ notat  
Fran. in. c. iii. in prin. de temp. ordi. & p̄  
Hosti. in sum. de ordi. ab ep̄. §. i. in prin.  
dicens q̄ hic primus ordo quādoq̄ app̄  
latur tonsoratus. de sen. & re iudi. cū in  
ter nos. i. fñ. ibi tonsuratione. quādoq̄  
clericatus. dicto. c. cum contingat. in fi.  
quādoq̄ psalm. status. xxiii. dist. psalmi  
sta. & in. c. de eo. de tpi. or. dicit psalmi  
status siue tonsura. ad idēz facit quod ip  
se notat in dicto. c. cum contingat. in pri.  
ad idem optime sentit Io. an. in dicto. c.  
de eo. ad fi. & Archi. xxi. di. c. i. in glo.  
magna in prin. ibi psalmista siue primam  
tonsuram habens & sic inter minores cō  
numeratur ut. s. & optime per Franc. in  
c. i. de postu. & Io. de lig. in. c. ii. ad fi. &  
institu. Fran. in. c. iii. de uit. & hone. cle.  
Et de nominibus ordium siue ordinādo  
rum in dicto. c. clericos. & de prima tonsu  
ra habetur in. c. p̄t. de cle. coniug. & in  
c. abbates. ad fi. de priuile. li. vi. & in. c.  
fi. de temp. ordi. eo. li. & de materia ple  
ne per Archi. in dicto. c. fi. de tpi. ordi.  
in uerbo tonsuram. Item clericus prime  
tōsure compellitur eam ferre nec potest  
illi vbo renunciare sine licentia ep̄i: sed  
facto sic secundum Io. an. in. c. iii. de apo  
sta. Et ad predicta faciunt nota. per lau.  
in sacramentali in rubri. de sacramēto or  
dinis post prin. Tercio quero utrum

psalm. status sit ordo Rñ. secūdu Tho.  
in. iiii. disti. xxiii. in decretis. di. xxi. cle  
ros. psalmista secundus ab hostiario iter  
ordines ponitur non q̄ sit specialis ordo  
sed quia est officium ordini scilicet lecto  
ratur annexum. xxiii. dist. psalmista. nam  
quia psalmi cum cantu pronuntiant idō  
lector dicitur psalmista & cantor quod ē  
quoddam officium inter ordines. cōcor.  
Pe. ut in sum. confes. eo. ti. q. iii. secūdu  
fra. Ni. post p̄sa. in vbo. ordo. Et licet i  
libro pontificali psalm. status uideat dis  
tingui a prima tonsura attamen non po  
nit pro necessario ac etiam officium can  
tandi quod dabatur per psalm. status cō  
fertur per primam tonsuram facit in spe  
cu. de dispen. §. iuxta. v. quid de simplici  
clerico. nec etiāz hodie psalm. status sepa  
tim confertur in practica. ad quod. s. q.  
proxima. dicit Io. an. in. c. ex parte. & tē  
pi. ordi. q̄ corona non est de substantia or  
dinis quod uidetur intelligi secundū op̄i  
monem Inno. Sed scōm Host. uidetur ali  
ud qui uult q̄ debeat repeti si omittetē  
& in hoc uidetur residere ipse Io. an. in  
c. cum contingat. in fi. de eta. & quali. sic  
ergo secundum canonistas prima tonsura  
est ordo ut per Archi. xi. q. iii. si quis  
episcopus. i. & s. proxima. q. in tantum  
q̄ si omitteretur repetendus esset scōm  
Fran. & doct. in dicto. c. cum contingat.  
vnde appellatione clericorū includit pri  
mam tonsuram habens dicto. c. cum cōti  
gat. ut dicit Io. an. in. c. quia nos. & testa  
men. cum similibus. ad hec. i. proxim. q.  
faciunt nota. per lau. in rubri. & sacmē  
to ordinis circa prin. & q̄ sit ordo patet  
in cle. dudum. in prin. de sepul. ibi. quos  
ordo clericalis. zc. scōm ymo. post lau.  
in dicta cle. in. xxiii. colum. subdēs q̄ id  
tenet zen. per. c. cum contingat. de etat.  
& quali. & idem ibi per Fran. viii. nota  
bili. quādoq̄ minores ordines dicuntur  
omnes citra ep̄atum ut in. c. sicut. de iur  
iur. Nota tamen q̄ omnis ordo est sacra  
mentū ut per pe. & p̄a. in. iiii. dis. xxiii.  
q. i. post prin. Item ex eo q̄ dicit Io. an.  
ordinis uidetur sentire q̄ licz plures sint  
ordines: unum tamen est ordinis sacramē  
tum & ideo dictum in singulari nō in plu  
rah quod clari⁹ dixit Io. an. in. c. p̄ tuas.



ii. in. iii. colum. & ad fi. de symo. & fra  
 ter Ni. rubri. de cle. coniug. in fi. ad qd  
 adde Pe. de pa. in. iii. di. xxiii. q. i. ar.  
 iii. v. sic dicit tercius articulus. qd nō sūt  
 septem sacramenta sed unum tantum: qā  
 omnes actiones sacramentales que ordi  
 nantur ad unum principalem effectū cer  
 to modo habendum ad quem nulla earū  
 totaliter attingit: sed ex omnibus simul  
 iunctis habetur ille effectus totalis. oēs  
 enim sunt unum sacramentum licet quelibet  
 earū sit pars essentialis sacramēti &  
 multa super hoc dicit tandem dicit sic po  
 test etiam addi qd ordo est sacramentum  
 per se completum put accipit ex aggre  
 gato ex septem ordinibus & sic diuidit  
 contra alia sex sacramenta. put autē or  
 do accipitur diuisim pro unoquoq; ordi  
 ne de septem sic non est sacramentū pri  
 mo modo dictum sed nec est sacramenta  
 le sed est pars essentialis sacramēti inte  
 gralis non sic autē qd unus ordo sit mate  
 ria & aliā forma sicut cōter in aliis. nec  
 sic qd quilibet continet totum sicut in eu  
 caristia: sed sic qd quilibet ordo continet  
 partialem materiā & partialem formā  
 sicut partes unius integralis: & sicut in  
 extrema unctione quilibet de septem un  
 ctionibus nisi qd hic quilibet ordo habet  
 effectum magis distinctum. Si autē sacra  
 mentum dicatur omne ex ope opato gra  
 tiam conferens siue ad effectum propriū  
 per se tantum siue in ordine ad aliquid  
 cōmune sic quilibet ordo est sacramentū  
 sed partiale & imperfectum & diminuti  
 uum scdm eum. vnde dicit Archi. xxxii.  
 di. in prin. post Pe. qd ordo dicitur unū  
 sacramentum perfectione unius finis qā  
 constituitur ex diuersis ordinibus spālī  
 bus qui ordinantur ad unum actum con  
 secrationis sicut & domus dicitur una se  
 cūdm eos. Quarto quero quot sunt  
 ordines Rñ<sup>o</sup> scdm sniam Tho. i. iii. di.  
 xxiii. Si pprie accipiam<sup>9</sup> ordies inquā  
 tum sacramenta septem sunt quatuor. i.  
 minores ut hostiari<sup>9</sup> lector exorcista &  
 acolitus & tres sacri. i. subdiaconus dia  
 conus & sacerdos. Si uero largo modo  
 sumamus addetur minoribus prima ton  
 sura siue psalmistatus ut quidam dicunt  
 ut. s. p. xime. sacris uero addatur epāt<sup>9</sup>

& hoc cōter tenēt omnes theologi. i. qd  
 ordines pprie tantum sunt septem ut in  
 sum. confel. eo. ti. q. iii. scdm frēm Nic.  
 p<sup>9</sup> pisa. ubi. s. & p Pe. de pa. in. iii. di.  
 xxiii. q. iii. in prin. ubi etiam d actib<sup>9</sup>  
 seu officiis singulorum ordinum. Sed se  
 cundum canonistas sunt nouem ordines  
 scilicet prima tonsura hostiarius lectora  
 tus exorcistatus acolitus & hi quinque  
 dicuntur minores subdiaconatus diacona  
 tus pbratus & epātus & hi quatuor di  
 cuntur maiores ordines scdm Hosti. in  
 sum. de ordi. ab epō. §. i. in prin. & p mo  
 dernos in. c. quanto. de consuet. & in. c.  
 cum in cunctis. §. cum uero. in prin. de  
 elect. & ibi per dñm panor. & not. xxi.  
 di. cleror. & lxxvii. di. illud. & p ymo.  
 in cle. dudum. de sepul. in. xxiii. colum.  
 post zen. & in probemio sexti in glo. epī  
 scopus. & per Fran. in dicto. c. cum con  
 tingat. Alibi uero qd minores sunt qua  
 tuor ut not. in. c. iii. de eo qui fur. ordi.  
 rece. & facit. c. iii. de temp. ordi. & d. c.  
 cleror. & xxxii. di. seriatim. in prin. Sz  
 qd psalmistatus seu prima tonsura conu  
 meretur inter minores ordines probat  
 s. q. ii. & iii. & in. c. i. iuncta glo. in vbo  
 epī. de fi. pbr. li. vi. ubi Io. an. & d. do  
 mi. dicūt qd minores ordines sunt de qui  
 bus. xxiii. di. acolitus. & iii. c. sequē.  
 & facit etiam in. c. litteras. eo. ti. in an  
 tiquis & in. c. cum ex eo. in vbo. retroce  
 dere de elec. li. vi. & in. c. religioso. glo.  
 pñ. de sen. excō. & sentit Archi. in. c. cū  
 ex eo. in vbo obtinēt. & in. c. i. in vbo or  
 dines. de temp. or. eo. li. & in. c. cum nul  
 lus. eo. ti. & clarius per eundem in. c. i.  
 de fi. pbr. in vbo minores iunctis iuri  
 bus ibi allatis & sentit Io. an. in. c. i. in  
 prin. de postu. prela. Si ergo papa pro  
 mouet aliquem clericum prime tonsure  
 nihil obest si dicat talem in minorib<sup>9</sup> cō  
 stitutum. Et adde qd hostiarius habet cla  
 ues templi materialis non autem nō ma  
 nufacti in celis ut dicit Pe. d pa. in. iii.  
 di. xix. q. i. circa prin. Item nota qd tpe  
 apłorū in primitiua ecclesia non erāt mi  
 nores ordines sed ecclesia ipos instituit  
 ut per Io. an in. c. uno. in fi. de cle. p sal.  
 pmo. & quod dicitur de uno de minori  
 bus intelligitur d alius scdm Arch. lxxix.



di. quōq. & quis ordo primo conferat  
nota. lxxvii. di. c. i. & dantur minores ei  
qui alios habere non pōt. no. xii. di. nos  
Et de his ordinibus v3 hostiario lector  
exorcista acolito subdiacono diacono &  
pb̄ro & ipsoꝝ ordinum potestate & of  
ficiis & forma & quando inuenta fuerit  
& similiaper laud. in sacramentali in ru  
brica de sacramento ordinis post princ.  
& in libro pontificali & in rōnali diuino  
rū officioꝝ de his ordinibus. & q̄ sub  
diaconatus hodie sit sacer. nota. in. c. ii.  
glo. p̄t. de biga. de eta. & quali. c. a mī  
tis. imo large omnes ordines possunt di  
ci sacri. no. xxxii. di. in su. fra. in. c. i. de  
fīl. pb̄r. nota. in. c. i. in vbo clericum. de  
temp. ordi. l. vi. ubi etiam per Arch. in  
vbo ordines An. de bu. in. c. ueniens. de  
prescrip. in. vi. colum. dicit Pe. de pa. q̄  
quidam ordo dicitur sacer quidaz nō. Et  
ideo sciendum q̄ sacrum dicitur aliquid  
dupliciter. vno modo absolute & sic oēs  
ordines sunt sacri cum sint quoddam sa  
cramentum uel sacramentale. Alio modo an  
thonomastice siue excellenter & isto mō  
tres dicuntur sacri. s. sacerdotium diaco  
natus & subdiaconatus duplici ratione:  
primo ratione materie circa quaz habēt  
actus suos. hñt enī actus suos circa ma  
teriam consecratam. nam subdiaconus  
habet uasa sacra tangere & in eis mate  
riam eucaristie preparare. diaconus ue  
ro preparatam in eisdem uasis sacerdoti  
offerre. Sacerdos uero habet eam in eis  
consecrare & consecratam tractare ime  
diate quantum ad corpus domini. Secōdo  
ratione continentie ānexe his ordinib9  
quantum ad clericos occidentales. votū  
enim continentie reddit nos quasi dō cō  
secratos nihil autem horū est in quatuor  
minoribus ordinibus quia nec act9 eorū  
est circa aliquod consecratum imediate  
nec eis est continentia annexa & ideo nō  
dicuntur sic sacri ut alii tres scōm Pe. de  
pa. in. iii. di. xxiii. q. ii. ar. ii. conclusiōe  
iii. facit. s. q. i. ad fī. Inde dicitur q̄ con  
stituti in sacris quandoq̄ equipantur il  
lustribus. C. de epi. & cle. ad similitudi  
nem & no. Io. an. in. c. indecorū. de etat.  
& quali. unde appllone sacrorū ordinū  
large comprehenduntur etiam minores

scōm. d. domi. in dicto. c. i. de temp. ord.  
post doc. imo sub ordine clericali conti  
nentur sacri & non sacri. xi. q. i. de per  
sona. in fī. scōm ymo. in cle. dudū. xxiii.  
colum. & Fran. in. c. ii. de eta. & qualit.  
in. vi. oppo. Dicuntur autem illi sacri qa  
sacrum actum habent exercere in altari  
ut latius per Fran. in dicta cle. vi. q. ta  
men unum est ordinis sacramētum. s. q.  
proxim. Item omnes dicti ordines dicti  
tur fuisse in xpō. s. q. i. Nota tamē q̄ or  
do diaconisse non est de septem ordinib9  
de quo uide plura per Io. an. in. c. i. de ce  
le. mis. in. ii. colum. Item de uestibus sa  
cerdotalibus pontificalibus & archiepi  
scopalibus & pallio & si. per Pe. de pa.  
in. iii. di. xxiii. q. v. Quinto q̄ro utaz  
ep̄atus sit ordo Rñ scōm Tho. in. iii.  
di. xxiii. Ordo potest accipi dupliciter  
vno modo scōm q̄ est sacramentum & sic  
omnis ordo ordinatur ad sacramentum  
eucaristie. unde cū ep̄us nō habeat quā  
tum ad hoc potestatem superiorē sacer  
dote ep̄atus non est ordo. Alio mō pōt  
considerari ordo secundū quod est offici  
um quoddam respectu quazdam sacraz  
actionum & sic cum episcop9 habeat po  
testatem in actionibus ierarchicis respe  
ctu corporis mistici supra sacerdotē epi  
scopatus erit ordo & isto modo loquū  
quandoq̄ iura ut cum dicitur q̄ non pōt  
cōmittere ea que sunt ep̄alis ordinis ni  
si ep̄o extra de conse. ecc. uel alta. aqua.  
& sic ordo aliquādo accipitur pro sacra  
mento aliquando pro gradu dignitatis  
ut patet in sum. confes. eo. ti. q. iii. scōm  
frēm Ni. post p̄sa. in vbo ordo. Vel ue  
rius dici potest q̄ per ep̄atum ampliā  
caracter sacerdotalis ut sit unus & ideo  
& ideo non imprimit caracterem sed im  
pressum intendit ad aliud. unde ep̄at9 ē  
ordo sed non distinctus a sacerdocio & ē  
sacramentū sed non distinctum a sacramē  
to ordinis & imprimit caracterem sed nō  
aliud. Dicitur autem ep̄atus non esse or  
do in relatione ad corpus xp̄i ueaz. quia  
s. non est distinctus a sacerdocio scōm  
Pe. de pal. in. iii. di. xxiii. q. vii. per to  
tum: sed canoniste tenēt q̄ sit ordo. ut p  
Fran. de or. ab epi. c. i. & in dicto. c. cu3  
contingat. & in. c. sane. de conuer. cōiu.

*Sacrum dicitur*



& c' an<sup>9</sup> in cle. in plerisq. xi. q. 8. elec.  
& in cle. dudū. in prin. & per. an. de bu.  
in. c. i. de iura calum. & not. xxi. dis. cle  
ros. & in probemio sexti in glo. iiii. & su  
per ea in nouella per Io. an. & per Ni.  
in. c. p'it. de conse. eccle. & per Io. an.  
in. c. quotiens d' purg. can. & in dicto. c.  
sane. cum si. & s. q. proxima. posset etiā  
dici salua' determinatōe ecclesie q' ordo  
epālis & pbālis in primitiua ecclesia fu  
erūt unum & idem ut probatur. xxi. di.  
in nouo. & xci. di. legimus. & xcvi. di.  
olim. ideo idem est utriusq. caracter : &  
licet postea sit in aliquo prelata epālis  
potestas pbālis etiam tēporē apostolorū  
ut iuribus predictis remāsit tamen idē  
caracter aliq'liter repress' i pbō & am  
pliat<sup>9</sup> in epō ex dispositione ap'lorū que  
interpretatur ymo est dispositio dei : &  
ex hoc inferē q' opinio q' habet q' epālis  
dignitas non sit ordo est uera intelligen  
do de ordine alias seperato a pbāli illi  
accumulato sed dicendū q' bene est ordo  
idem cum pbāli licet in aliquo maioris  
potentie & sic saluatur utriusq. opinio  
fm An. de bu. in cle. in plerisq. ad finem  
d' elec. cum quo ibidem pertransit ymo.  
uel potest dici q' epālis est ordo nō stri  
cte sed largo sumpto uocabulo ut dicit  
Fran. in cle. ii. d' eta. & quali. vii. q. ii. q'  
ex sola consuetudine episcopi sunt maio  
res pbālis patet. xcvi. dis. olim. in fi. Itē  
alias erat etiam ordo corepōrū not. xii.  
di. illa & de his habet. lxxiii. dis. in pri.  
& lxxvii. di. & sequen. in. §. ante epōs &  
sequen. & lxxix. dis. c. i. in fi. & de isto or  
dine episcopali uide per laud. in sacramē  
tali in rubrica de sacramento ordinis. §.  
epālis ordo zc. **Sexto** quero quo ad  
substantialia & essentialia ordinum utz  
necesse sit in collatione ordinum instrumētū  
exhibitum corporaliter in ordinatione  
Rñ°. fm Tho. in. iiii. dis. xxiiii. quidam  
dicunt contactum instrumentorum ma  
terialium ab eo qui suscipit sacramētū  
non esse de necessitate sacramēti sed solā  
porrectionem tamen ipsa uerba forme  
uidentur ostendere q' contact<sup>9</sup> materie  
sit de essentia sacramēti quia dicitur ac  
cipe hoc uel illud zc. Primam opinionē  
sequitur Albertus quam etiam nec oīo

probat Tho. licet scda uideat<sup>9</sup> sibi tuti  
or ut patet in su. confes. li. iii. ti. xxii. q.  
xi. ubi etiā patet q' Ho. mltū discrepat  
ab his ideo hic passus penitus uidetur  
ambiguus propterea pars tutior est eli  
genda extra de homi. petitiō & de pbā.  
non bap. ueniens ibi non intelligitur ite  
ratum quod ambigitur esse factum scdm  
fra. Ni. olim in addi. ad p's. in uerbo or  
do qui uidetur sequi partem tutiorē uñ  
licet q' contactus materie sit de essentia  
sacramēti quod clarius sequitur Pe. de  
pal. ut dixi. §. q. i. ad idem uidetur sequi  
Io. an. ut. i. proxima. q. ubi d' hoc sic g'  
ordinatio requirit uerbum & actum  
Io. an. in. c. ii. in fi. de ord. ab epō. & se  
quitur domi. in. vi. in prin. & in. c. cum  
aliquib<sup>9</sup>. iii. colūna de rescrip. eo. li. ad  
idem per dictū Ni. in. c. ex litteris d' ex  
cess. prelatorum. **Septimo** quero an  
sicuti manuū imposito non est de substā  
tia idem sit in aliis actibus qui interue  
niunt in collatione ordinis sicut est tradi  
tio calicis cum patenā. solo. Io. an. in. c.  
pbā. de sacra. non iterā. in prin. dicit sic  
in ordinatione sacerdotis plures sunt act<sup>9</sup>  
tenere manus super caput. dare patenā  
ungere manus & quilibet actus suam ha  
bet solemnitatem uno obmissō non per  
hoc iterabuntur alii actus quidam tamē  
dicunt dationē calicis & patene non sup  
plendam quia hec non sunt de substātia  
sed tutius est suppleri fm Inno. pro pri  
mo dicto facit. xxiii. di. subdiacon<sup>9</sup>. uñ  
dicunt aliqui quod in ordinatione pbā.  
per dationem calicis pleni. i. cū patenā  
confertur ordinato potestas principāl  
quo ad principalem actum confectionis  
eucharistie & per impositionem manus  
epi sub certa uerborum forma accipite  
zc. Mathei. xxiii. cōfert potestas sacer  
dotalis quo ad actum scdāriū qui est ab  
soluere & ligare nam & has potestates  
dominus diuim cōtulit ap'lis. nam ante  
passionem contulit primā cum dixit hoc  
s. meum corpus conficere facite in meā  
commemorationem. s. tanq' pbā. post  
resurrectionem scdm quando. s. insuffla  
uit cum dixit ad eos accipite spiritū san  
ctum quorū remiseritis peccata. xxiiii.  
q. i. §. si autem & Io. xix. p' impositionem



uero manuum aliorum sacerdotum de  
signat quodam gratie plenitudo dicunt  
ergo isti quod si desit traditio calicis cum  
certa forma uerborum non imprimitur  
caracter nec est sacerdos qui ordinandus  
erat: si uero fiat primum sed desit secundum sacer  
dos est quo ad potestatem conficiendi sed non  
potest absolueri uel ligare nisi facta sup  
pletione: si uero desit manuum impositio  
quam faciunt alii sacerdotes licet hoc sit  
supplendum tamen primum poterit &  
secundum secundum Io. an. ubi. s. & ad idem per Io.  
de ymo. post lau. & zen. in cle. si dominum  
de re. & ven. san. ubi etiam quod Christus ordi  
nauit apostolos in episcopos in die pen  
thecosten hora terciarum & tunc misit  
in eos spiritum sanctum in linguis igneis  
lxxv. dis. ordinationes. de conse. dis. i. no  
cte. & tunc apostoli inceperunt uti mini  
sterio consecrationis quando. lxxii. disci  
pulos ordinauerunt in episcopos. xxi.  
dis. in nouo. & tunc exuberantia spiritu  
factus fulgebat in eis & non curabant de  
aliqua forma postea ceperunt formam  
seruare. s. barnabam & paulum ordinando  
in episcopos & manus eis imponendo  
lxxv. dis. quod die. Item cum apostoli fra  
trem dominum consecrauerant. lxxv. di. porro.  
receperunt apostoli uerum corpus Christi  
ut patet. quia primo receperunt ut puri  
laici secundum doc. ubi. s. & ad idem per Fra.  
in dicta cle. si dominum. v. in institutioe de re.  
& ven. san. unde si data sit potestas ab  
soluendi sed non conficiendi nihil posset  
cum desit principaliter per predicta. Item  
ut dictum est calix debet esse plenus ap  
posita materia uini & aque & hostia in  
patena secundum pontificale & i. q. xxvii. in  
prin. & post medium questionis & q. xx  
viii. & uidetur quod uinum aqua & hostia  
sint solum de solemnitate ar. c. ii. de peis  
li. vi. facit dictum arch. de quo. i. q. xxvii.  
in fi. & sentit rationale diuinorum officio  
rum in capitulo de ordinatione sacerdo  
tis ultima carta dum primo dicitur quod datur  
calix cum uino etc. & postea subdit quod ca  
lix & patena stola casula unctio cum uer  
bis sunt de substantia alia uero de solem  
nitate & sic solum hoc supplebitur ut. i.  
subditur pro hoc quia secundum aliquos tradi  
tio calicis est de leuib. i. q. ix. in fi. se

curius tamen esset totum iterari: ex his  
infert dominus Fran. in dicto. c. pbr. ad  
questionem propositam quod fortius debet  
suppleri traditio calicis cum patena quam  
manuum impositio quod tenet Inno. secundum  
eum: sic ergo uidetur doc. residere quod con  
tactus materie sit de substantia ordinis  
ad quod. s. q. rex ma quo presupposito  
non sufficiat illud suppleri ymo totum de  
bet iterari. s. de sacramentis in coi. q. xv.  
& i. q. ix. dicit etiam idem Fran. in dicto  
c. pbr. quod quicquid obmittitur in sacramen  
tis debet suppleri & non reiterari totum  
sacramentum. tamen id quod est de sub  
stantia si pro parte fuerit adimpletum &  
non ex toto totum reiteratur secundum eum ibidem  
cum totum uiciaretur ut ipse dicit in di  
cto. c. pbr. circa prin. ad hoc facit. c. uni  
cum in prin. de sa. unctioe ubi idem fra.  
notabiliter colligit quod cum certa solemni  
tas requiritur in aliquo actu totali requi  
ritur & in qualibet eius parte quod nota.  
si ergo fuit dicta pars orationis taliter  
quod peruentum esset ad uerba sacra  
ria non iterabitur tota oratio: sed repe  
titur obmissum alias tota reiterabitur secundum  
eum in dicto. c. pbr. qui etiam dicit post  
Inno. quod si obmittuntur uerba cum sit in  
unctio uel cum traditur calix debent uer  
ba cum ipso actu iterari & sic totum ite  
rari debet. s. ipsa unctio uel calicis tradi  
tio quia uerba sunt quasi quod principale  
& traditio uel inunctio accessoriu uel etiam  
si utrumque est principale sunt actus omnino  
inseparabiles quomodo enim repeteret  
uerba si non inungeretur quia mentiretur  
cum uerba designaret aliquid falsum cum  
dicit consecrare etc. per istam unctionem  
etc. secundum eum ibidem ad quod. s. q. ii. q. ii.  
ad fi. & s. coia de sacramentis. q. xv.  
Item ad illud quod dicit Io. an. secundum quod  
dam quod si fiat traditio calicis cum patena  
non tamen episcopus manus imponat etc.  
quod non potest absolueri uel ligare nisi  
facta suppletionem collige quod in datioe  
calicis ut. s. imprimetur caracter sacerdo  
talis cum id sit principale at manus im  
positio licet sit essentielle non tamen prin  
cipale & ideo illud solum supplendum esset  
ut dicit Io. an. & clarius Pe. de pa. ut  
in dicta. q. xv. & i. q. xxvii. Ad premissa



facit. i. q. proxima & sequentibus ques-  
tionibus p̄t̄im in. x. q. & uide. i. q. xxx.  
Octauo quero quid si aliquid obmittat̄  
in ordinatione de forma Rñ°. fm Ray.  
si aliquid obmittatur qđ sit de substantia  
aut etiam dubitetur utrū sit d̄ substantia  
tota ordinatio debet iterari quasi nihil  
sit factum. nihil enim intelligit̄ iteratum  
quod nescitur esse factum de conse. dis.  
i. solēnitates. si autē obmissum est id de  
quo expressum est qđ non est de substan-  
tia non debet ordinatio iterari: sed quod  
obmissum est debet statuto tēporē caute  
suppleri extra d̄ sa. non iterari. c. i. & c.  
p̄b̄r. concor. Inno. Idem in sum. confes.  
li. iii. ti. xxii. q. xxxiii. fm fratrem Ni.  
post p̄l. ad quod. s. questione proxima  
& s. cōia de sacramentis. q. xv. & adde  
qđ id quod est de solemnitate: si obmitti-  
tur debet suppleri ab habente potesta-  
tem ordinandi & temporibus ordinatio-  
num ut per Frā. & doc. in dicto. c. p̄b̄r.  
& adde. i. questione proximā. Nono  
quero de solēnitatibus in consecratōe  
episcopi & clericorum Rñ°. fm Ho. in  
sum. de sa. unc. §. p̄t̄. in consecratōe ep̄i  
quedam sunt substantiaalia quedā solēnia  
quedam dubia idest de quibus dubitat̄  
an sint de substantia quedā leuia. substā-  
tiaalia sunt ut qđ imponatur liber super  
ceruicem cōsecrādū. xxiii. di. ep̄us. scđm  
goff. glo. tñ ibi tñt qđ non sit d̄ substantia  
ad hoc. lxxv. di. qđ die. & qđ not. de tēp.  
ordi. si archie p̄us & c. nec ep̄i Per. Io.  
an. quod uidetur uerius Itē de substantia  
est numerus ep̄orū ut sint ad minus tres  
lxxii. di. porro. & per Io. an. post glo. in  
dicto. c. nec ep̄i. & qđ vnus episcopus totā  
benedictionē perficiat. xxiii. di. quorū  
dam. de conse. dis. ii. reuera. & qđ not. in  
c. qđ sicut. de elec. & in hoc & li. non de-  
bet fieri suppletō sed totū iterari quia  
nihil est actum & quia cū forma non fua-  
tur actus est nullus de rescrip. cum dile-  
cta. de off. deleg. uenerabili: & qđ notat  
lxxvii. di. cor ep̄i. & c. quamuis cum si.  
Solemnia sunt unctio tēpus etas scilicet  
consecrandi & manus impositio d̄ his nō  
expedit qđ reiterentur sed suppletur un-  
ctio & manus impositio in aliis duobus  
tēp̄s scilicet & etate dispensatur de tēp̄.

ordi. consultatōm: sed in his que sunt  
de substantia quodcūq; obmittatur con-  
secratio est reiteranda ut dictum est. s.  
Dubia sunt missa & ieiunium in quibus te-  
nendo qđ sint de substantia si obmittantur  
totus actus debz iterari tenendo qđ de  
solemnitate sufficit qđ suppleant. primū  
dicit Ho. tutius ideo tenendum tāquam  
certius de bap. c. ii. ad hoc de scruti. c.  
uno cum ibi notatis. & ideo datur consili-  
um qđ in his que in ordinationibus ob-  
uari mandantur nec constat: utrum sine  
de substantia uel solemnitate nec p̄ aliqđ  
ius inueniē qđ obmissum suppleri debeat  
qđ tutius est presumi debet ut iudicetur  
nihil actum fuisse & iteretur ut per Ho.  
in sum. de sacra unc. §. a quo. d̄. Sed nun-  
quid missa & d̄. quedā d̄o dubia. ubi et-  
iam & an de his leuibus uel solemnibus  
fieri debeat suppletio & in sum. confes.  
li. iii. ti. xxii. q. xxxiii. per totā. Leuia  
sunt tangere aquimanile idest bacile seu  
peluum hostium uel campanam uel tradi-  
tio urceoli candelabri uel calicis in his  
non est necessaria suppletio si obmittunt̄  
tamen tuti⁹ est si suppleantur. v. dist. ad  
eius. ff. man. l. quia d̄ mutua. per hoc di-  
cit Ho. qđ cum oporteat stari traditioni  
canonum & canoniste etiam dubitent ne-  
scit quōdo pur⁹ theolog⁹ audeat diffi-  
nire de hoc per eum in sum. de sa. unc. §.  
a quo. & qualiter fm Io. an. & fra. i. c.  
uno. in principio. d̄ sacra unctione. sic in  
simili dicit An. de bu. qđ legiste decidāt  
suas leges & dimittant canones quia nō  
est sine culpa imponē falcē in messē alie-  
nam ut per eum in. c. fi. circa fi. de cōdi-  
tionibus appo. unde pur⁹ legista potest  
recusari in causa spiritali spe. d̄ requisi.  
cōsiliu p̄ pri. ibi f̄ nec passim. facit qđ  
dic ymo. in cle. si appellatōez in prin. de  
appel. Aduerte tamen ad istud ultimum  
quia Ho. non dicit hoc clare ibidē: dicit  
tamen ibi qđ fm Hug. in talibus non est  
incautum nil temere asserere qđ nota. &  
nota qđ manus impositio in colatiōe or-  
dinis non est de substantia: unde nihil ite-  
rabitur sed supplebit̄ quod fuerat pre-  
termisum alias si esset d̄ substantia tot⁹  
ordo unciaret̄ ut i. c. p̄b̄r. d̄ sa. nō iter. &  
ibi p̄ Frā. in pri. & sic oporteret iterari



si omittetur *fm* eisdem. & ad predicta  
 presertim ad illud de traditione calicis ad  
 de. *ss. q. vii.* & sequentibus. & uide omni  
 no. *i. q. proxia* ubi etiam uide an missa  
 sit de substantia consecrationis seu ordina  
 tionis & de *fi.* & ad illud de tactu *instru*  
*i. q. xxvii.* & ad illud quod dicit *Io. an.*  
 post *Ho.* q. traditio calicis sit de leuibz  
 dic. q. hoc sentit *Ho.* in *sum.* de sac. uncti.  
 §. a quo. *v.* hoc si probabiliter *zc.* sed co  
 trarium uidetur uerius per *not. ss. q. vii*  
 & *ss. proxime.* & probatur in dicto. *c. ii*  
*o penz li. vi.* **Decimo** quero que sunt  
 illa que non sunt de substantia *Rn.* *fm*  
*Ray.* expressum est q. de sustantia non e  
 ipsum tempus ordinationum extra. *o* te  
 por. ordi. sane. & ibi p. *Io. an.* caracter  
 enim semper imprimitur quocunq. tem  
 pore ordines conferantur dicto. *c. sane.*  
 & *c. consultationi.* *fm* *Io. an.* in *c.* cum  
 quidam eo. *ti.* Item nec etas ordinandi  
*lxxvii. dis.* subdiaconus. & *c. in ueteri.*  
 Item nec unctio de sacra uncti. *c. uno.* cir  
 ca *fi.* & de *sa.* non iteran. *c. i.* Item q. or  
 dinandus in pbrim uel diaconum. recipiat  
 impositionem manus episcopi. *i.* tactu  
 corporali ut in *c. fi.* de *sa.* non iter. *i.* Itē  
 q. ordo recipiat a proprio episcopo. uel  
 q. non recipiat quis omnes ordines. siml  
 sed seruatis debitis intersticiis. extra de  
 temp. ordi. q. translationem & *c.* litte  
 ras. *ix. q. ii.* *Lugdonesi.* *concor.* *Ho.*  
*fm* quem & *Hug.* & *Gul.* non est de sub  
 stantia q. ordinans & ordinandi sint ie  
 rum hoc cōiter tenent *doc.* licet *Ray.* de  
 hoc dubitauerit ut patet in *sum.* *confes.*  
 eo. *ti. q. xxxiii.* sunt & alia de quibz ne  
 scitur an sint de substantia uel nō ut. missa  
 de qua etiam *Ho.* dicit dubium idem in  
 dicta. *q. xxxiii.* tñ in minoribz ordibz  
 nō uidet dubium q. missa nō est o substantia  
 ut per *Fra.* & *Io.* o *ymo.* p. *mathe.*  
 in *cle. generalem.* ad *fi.* de *eta.* & quali.  
 licet etiam in minoribus omitti nō debe  
 at ut. *lxxv. dis.* *c. i. iii.* & *iii.* & q. nota.  
 in dicto. *c. i.* & q. notat *Inno.* in *c.* quod  
 sicut. ad *fi.* iuncto textu de *elec.* & *ho.* in  
*sum.* o sacra unctōe. §. p. *lt.* *v.* sed nunquid  
 missa ibi mandantur *zc.* & etiā in *li.* pon  
 tifficali ordinatum est conferri in missa  
 facit q. no. abbas antiquus in *c.* litteras

in *fi.* o temp. ordi. ubi dicit q. sine missa  
 conferre ordines non est moris & q. mis  
 sa non sit de substantia sacrationis uel or  
 dinationis *not.* de *electi.* q. sicut. in *glo.*  
 sed qualiter. ex qua colligunt. *doc.* missa  
 non esse de substantia consecrationis seu  
 collationis ordinū uel crismatis. *f.* propter  
 ordinationem ecclesie & ob reuerentiā  
 sacramentorum non potest conferri &  
 explicari sine missa unde debet ordo &  
 consecratio fieri cum missa ut. *ss.* facit q. o  
 notat *Io. an.* in *c.* litteras. ad *fi.* de tēp.  
 ordinado. & in *c. fi.* p. *lt.* *colum.* de *cle.*  
*excomi.* Item ad materiam aduertendū  
*fm* *Inno.* & in dicta. *q. xxxiii.* q. cum in  
 ordinatione alicuius in diaconum uel sa  
 cerdotem omisa est manus impositio &  
 postea suppletur dicuntur etiam oratio  
 nes omnes que precipiuntur dici quādo  
 fit impositio manus quia ipsi man. im  
 positioni adherent & de manus impositione  
 fit mentio in orationibus. Item dicit q.  
 ubi diuisi & diuersi sunt actus non est ite  
 randum: sed supplendum sicut in ordina  
 tione sacerdotis: alius actus est tenere  
 manus supra caput. alius dare ei calicem  
 & patenam quorum si aliquid defuerit  
 legitime factum non erit postea iteran  
 dum. quidam tamen dicūt q. hec duo. *i.*  
 o calice non sunt iupplenda quia nō sunt  
 de substantia tamen securus est supplei  
 Itē si pars orationis alicui. omisa esset  
 a capite inchoandum foret tamen in or  
 dinibus multe orationes possunt esse que  
 nō sunt de substantia ordinis unde si alias  
 ordo legitime collatus esset nō ppter  
 hoc reiteretur **Item** si tantū una man.  
 inuncta est postea solius alterius man.  
 inunctio supplenda est & ubi in orationi  
 bus dicitur manus in p. dicatur manus  
 in singulari: & si facta esset unctio in au  
 quo & non dicta oratio uel econuerso re  
 petendum erit utrumq. quia actus non  
 sunt diuisi cum in orationibus fiet mēto  
 de unctioe. Item quod omilium est sup  
 pleri debet per eum qui ordinauit quod  
 si fieri non posset per alium suppleri po  
 test. Item si episcopus in ordinando ex  
 infirmitate deficiat per eum postea ut  
 per alium inchoabitur ubi ipe dimiserat  
 nisi sint aliqua coherētia ut unctio & o



ut dictum est uel nisi unus sit actus ut patet in forma consecrationis eucharistie & in forma baptismi cuius parte iam dicta si deficiat minister per alium reincipitur forma in baptismo & in missa ab alio loco qui pridie zc. concor. Ho. Item qd debet omisum caute suppleri Hosti. in. c. pbr. de sa. non iteran. ubi & Inno. ponit predicta ut et patet in dicta. q. xxxiii. & exponit qd fiat suppletio tempore ordinationis & ueniat patiens defectu quasi ministrans episcopo non quasi orationes super ipsum iterare & cum uenerit episcopus id quod omisum est suppleat & potest fieri ultimo post alios eiusdem ordinis & magis celest potest etiam episcopus ei dicere. uade & porta mihi librum uel aliam rem quasi credant circumstantes qd propter mandatum sibi iniunctum impo sunt manum uel etiam in capella sua paucis & bonis secretariis uocatis priuati poterit ordines celebrare quousq; autem huiusmodi supplementum receperit executionem suscepti ordinis non habebit. li. di. sollicitudo. & extra de sac. non iteran. c. i. & ibi glo. & in dicta. q. xxxiii. scdm frez. Ni. post pisa. & ad dictam cautelam episcopi uide Ho. in sum. de sa. non iteran. & qualiter. & doctores in dicto. c. pbr. & ad pmissa uide. s. q. vii. & sequentib9. & in quo actu ordinationis imprimatur caracter. i. q. xxvii. **¶** Vnde quero quo ad ministrum a quo sit ordo conferendus dicas qd minores quandoq; a non episcopis conferunt ut per Ho. in sum. de ordi. ab episcopo qui renit. q. quid iur. v. uel loci dignitati. unde omnes minores conferuntur per Abbatem. lxxviii. di. c. i. & per doc. in. c. cu contingat. de eta. & quali. de hoc in. c. Abbates de priuilegiis. li. vi. Inde dicit. an. de bu. in. c. ueniens. vi. col. de prescrip. qd collo minorum ordinum non est mere ordinis episcopalis Vnde fm quosdam potest pbr. conferre primam tonsuram ut notat. archi. in. c. fi. in prin. & temp. ordi. li. vi. Item sacerdos & commissione pape confert minores non maiores ordines ut notat Pe. & pat. in. iii. di. vii. q. iii. arti. iii. conclusionem. ii. & generaliter de ministro ordinis per eundem Pe. in iii. di. xxv. q. i. Sacri autem ordines a mi

nore episcopo non conferuntur & tam minores quam maiores a proprio prela to conferendi sunt uel ab extraneo & ip sius diocesan episcopi commissione & licentia & talia extra diocesim celebrari non debent nisi quis rogatus sit uel sit de consuetudine uel priuilegium habeat super hoc ut latius per Ho. in sum. de temp. ordi. q. & aquo. in prin. & archi. in. c. si episcopus de preben. & per Io. an. in. c. i. circa principium. de ordi. ab episcopo qui re. episcopatus. & in. c. cum inter. in pri. de re iudi. facit quod notat Pe. de anch. in. c. si episcopus in prin. de preben. li. vi. Et ex his inferitur qd si subditus efficiatur religiosus non potest illum ordinare absq; licentia sui superioris facit. i. q. v. q. lxxxii. dum loquitur de religiosis. & q. lxxxiii. ibi secundus casus. facit. c. si religiosus de elec. li. vi. & faciunt. not. per Ho. in dicto. q. & a quo. Item requiritur qd episcopus conferens aliquem ordinem fuerit etiam ad illum ordinatus. secus si illo pretermisso quia nil ageret ut per Ho. in sum. de sa. unc. q. fi. & in sum. de cli. p. sal. promo. Ita qd in ueritate sit episcopus ut per archi. in. c. uno de uoto. li. vi. in vbo susceptionem. Item requiritur qd fuerit baptizatus. s. q. i. q. xlii. Item si sit archi episcopus non uidetur necessarium qd in col lione prime tonsure teneat paliu cum non requiratur missa per notata per Ho. in sum. de auctoritate & usu pallii. q. quid sit. & q. fi. in fi. & ita uidetur debere intelligi qd notat Io. an. in. c. ex tuarum. eo. ti. in uerbo ordinandis. & in vbo casib9. & ita etiam seruatur. Item requiritur qd habeat coionem sedis aplice alioquin si sit scismaticus hereticus uel excommunicatus uel similis an imprimatur caracter & ab eis presbiterum si sint occisi recipi possit ordo & quid si subditus compellatur ab eis recipere uide per Ho. in sum. dicto q. & a quo. & de scisma. q. quid iur. & per Inno. & doc. in. c. i. de scisma. & quid iuris de ordinatis ab episcopo excommunicato uel qui renunciauit dignitati uide per Ho. in sum. de episcopo qui re. episcopus. & de materia a quibus conferantur ordines per Inno. in. c. cum iam dudum. in fi. de preben. & lxxi. & lxxii. di. p. totum.



& nota. ix. q. ii. in prin. & in. c. i. in vbo  
episcopoz. d. temp. ordi. li. vi. An autē  
ordinatus in subdiaconū a papa perdat  
priuilegium si ab alio de licentia pape ī  
diaconum ordinetur uide Io. an. in. c. p.  
tuas. de ma. & obe. Item ordinatus ab  
uno non habet necesse habere licentiam  
eiusdem si uoluerit ad alios ordines ab  
alio ordinari Io. an. in. c. cum in distribu  
endis. d. temp. ordi. & nota q. ordinator  
nil confert in ordinatione sed solus deus  
xxxii. dis. §. uerum. quia solus dominus in  
collatione ordinis operat̃ fm Io. an. i. c. i.  
p̃lt. colum. de scisma. ad qd. s. communia  
de sacramētis in prin. nam causa efficiēs  
seu auctōr sacramentorum est xps ut di  
cit Guy. de monte laudi. in sacramentali  
in. iii. carta & s. §. i. q. xxiii. unde dicit  
idem laud. q. baptisumus ordo & confir  
matio q. hnt hominē pro materia in me  
diata & in quibus principaliter spiritus  
sanctus operatur & est principale agēs  
sic q. homo dans seu ministrans nō est ibi  
nisi minister sortiuntur effectum per se  
sola actione spirituali sine facto alicuius  
ita q. papa. cū toto posse suo seu aliquis  
inferior suspendere non posset facere  
quin pbr̃ conficeret & quin episcopus  
ordinaret & confirmaret scdm eundem  
in sacramentali in rubrica de baptismo  
in. xxv. colum. vñ. nunc. Respondetur  
ad questionem non enim habet papa po  
testatem super characterem ut per Inno.  
in. c. i. d. scisma: & nota q. error persone  
ordinem non impedit fm Hug. & archi.  
xxix. q. i. in prin. Duodecimo quero  
quibus conferri debeat ordo dicas q. se  
cundum ap̃licas regulas multi prohibē  
tur ordinari in episcopum que extendun  
tur per Aug. & Ambrosium. etiam ad  
alios clericos ordinandos lxxxi. dis. ap̃lus  
cum si. & dantur uerf⁹ ut plene per Ho.  
in sum. de temp. ordi. §. & cui. per totū  
§. p̃fcti in fi. §. v. ad fi. §. dicit q. requirē  
primo q. sit mascul⁹ nō mlier: mulier enī  
non est capax ordinis Io. an. in. c. i. d. co  
ha. cle. & mu. est enim hoc impedimētū  
nature q. mulier non potest ordinari nec  
de iur̃ nec de facto etiam papa disp̃san  
te intellige ex cristi institutōe nec etiam  
potest predicar̃ nec confessiones audir̃

de pe. & rem. noua. sic ergo sex⁹ muli  
ebris impedit susceptōe ordinis nec ob  
stat q. dicitur. xxvii. q. i. diaconissa. &  
xxxii. dis. c. pbr̃. quia canones uocant  
diaconissam nō ab ordine diaconat⁹: sed  
a benedictione qua competit eis legere  
omelias in matutino non autem euange  
lium in missa uel ministrare circa altare  
in missa q. diacono conuenit. pbr̃issam ue  
ro uocat canon uiduam que habet custo  
dire res ecclesie sicut apparet ex sequētī  
c. mulier uel pbr̃a seu pbr̃issa uxor lacer  
dotis greci uel ebdomodaria q. dicit ora  
tiones fm Pe. de pañ. in. iii. dis. xxv. q.  
iii. per totum. & sic non imprimitur muli  
eri etiā diaconisse que habet dicere eua  
gelium ad matutinum ut per Ho. in lu.  
de temp. ordi. §. sed & p̃ter. & per ar  
chi. xcii. dis. c. fi. & in. c. p̃lt. xxxii. dis.  
& xxvii. q. i. diaconissa. per eundem &  
per Io. an. & doc. in dicto. c. in noua &  
fra. in. c. i. q. de cel. missa. facit. s.  
q. iii. in fi. & sic p̃ter conditionē sex⁹  
& defectū baptisimi nihil impedit sulce  
ptionem ordinum nec etiam etas fm lau  
du. in sacramentali de sacramento eucha  
ristie. v. colum. vi. q. Item hermafrodi  
ta ordinari non debet etiam si sexus ui  
rilis preualeret licet tunc posset ordina  
ri fm Pe. de pañ. ubi. s. sed propter po  
puli scandalū hermafrodita non promo  
uebitur licet in eo plus incalescat sexus  
uirilis scdm archi. xxvii. q. i. diaconissa  
Item qui defectus uel que crimina obici  
possint contra ordinandos uide Franci.  
post paul. in cle. constitutionem p̃lt. q. d.  
elec. Item etas impedit unde pueri ordi  
nari nō debent. i. q. i. pueri. si tamē ordi  
naretur ualeret quo ad characterem dum  
tamē haberet usum rationis alias posset  
resilire & dissentire licet pater aut mater  
pro ipso fecerunt: unde ordinatus etiā  
in sacerdotem in cunis ueniens ad annos  
discretionis non tenetur continerē sed ue  
rus sacerdos existens poterit contraherē  
quia non potuit nesci⁹ obligari fm eum  
unde ordinatus ad sacros intra puberta  
tem non tenetur ad continentiam seruan  
dam saltem si non erat doli capax dum in  
fra. xiiii. annum contradicit de c. e. per  
psal. promo. c. i. fm ymo. in cle. gñaiem



de eta. & quali. p<sup>o</sup> glo. i. v. calū. facit. i.  
f. iii. q. cxiii. & i cle. d. cōsang. & affi.  
super glo. cōtrahēt & qd not. fra. in. c.  
Iohēs. viii. colum. d. cū. cōiuga. sic ergo  
aduemente pubertate si uult tenere cle  
ricatum & gaudere priuilegio clericali  
tenet continere: alias secus etiam si erat  
tunc doli capax ut per dominū Nico. in  
dicto. c. uno post lmo. ho. Sed dominus  
frā. ibi. & in. d. cle. generalē. q. i. tenet  
glo. i. q. i. pueri. q. doli capax ordiatus  
ad sacros tenetur cōtinere. & idem si añ  
ordinetur cū puenit ad doli capacitātē  
non reclamatione eum: sed dura uidet hec  
snia. glo. frā. & petri d. pal. & pl<sup>o</sup> plac<sup>o</sup>  
opinio Inno. & Ho. & domini Ni. liculi  
facit. i. f. v. q. lxi. potest tamen septēni  
dare coronā de tempori. ordi. c. ultimo  
li. vi. minores ordines dantur habenti  
usum rationis circa nouem uel. x. annos &  
de aliis habetur in clem. generalem. ubi  
no. pan. & ymo. q. episcopo nō dispēsat  
in etate. facit. c. fi. de tempo. ordi. li. vi  
& uide q. not. de prebñ. sup inordinata  
Episcopus uero debet peregrisse. xxx.  
annos uide eundem Pe. in. iii. dif. xxv.  
q. ii. art. i. ad hoc q. not. in. c. i. d. regu  
la. per archi. in. c. si eo tpe. in glo. mag.  
de rescriptis li. vi. & in dicto. c. fi. d. tp.  
ordi. in vbo infanti. & per lo. an. in. c.  
litteras in prin. d. fi. p. bñ. ubi q. tempe  
puericie potest quis ad minores promo  
ueri et dicit Ho. in dicto. f. & cui sub pa  
grapho sed & preter regias zē. q. ordi  
nes minores confertuntur sa. tem infanti  
post septē annos: nota tamen q. accoli  
tatus confertur post duodecimum annū  
ut sentiūt doc. & patet. lxxvii. di. in sin  
gulis. & qd ibi per archi. & not. lxxvii.  
dif. in sum. & in cle. generalē. glof. fi.  
& ibi per pau. & ymo. circa finem. non  
tamen credo q. ordinans ad minores p<sup>o</sup>  
infantiam ante annos decē uel duodecī  
ut supra puniretur pena de qua in dicto  
c. fi. de tempo. ordi. cum non sit extenden  
da ut in rē. oia. li. vi. cum si. similiter  
putat Fran. in dicta cle. gñalem. q. ordi  
natus in accolitus ante pubertatem p<sup>o</sup>  
infantiam non potest suspendi ab execu  
tione ex quo non est ius expressum hoc  
prohibens quod nota Item ordinandus

debet esse bone indolis. iii. regum. xi. ul  
tra mediū: & egregie indolis paralipo.  
c. xii. Item docilis not. in. c. cum. ex eo.  
in fi. de elect. li. vi. quicūq. uolebat im  
plebat manum suam & fiebat sacerdos  
excellorum. iii. regū. xiii. in fi. & nota  
q. ordinatus ante etatem legitimam licet  
non debeat celebrare tamen si celebrat  
non incurrit irregularitatem cū istud nō  
reperiatur iure cautum d. sen. excō. is qui.  
fm domi. in. c. eos. de temp. ordi. li. vi.  
& Fran. in. c. uel non est compos. d. tpi.  
ordi. & in cle. generalem in. v. q. de eta.  
& quali. & Pe. de anch. in. c. i. ad fi. de  
sen. excō. li. vi. post lo. an. incidit tamē  
in sniam irregularitatis faciēdo se promo  
ueri ad sacros ante etatem fm constituti  
onem pū scōi. et uidi commissionē dispen  
sationis factam per maiorem penitenti  
arium auctoritate pape zē. & sic stante  
dicta irregularitate hōis nō sufficeret  
expectare etatem absq. absolutōe seu  
dispensatiōe ab irregularitate ut possit  
licite celebrare. & subdit Hosti. ubi. s.  
plus notat Hug. lxxvii. di. subdiaconus.  
q. puer in cunis potest esse sacerdos &  
episcopus & omnes ordines suscipere f  
non fit ei preiudicium quādo factus est  
adultus nisi ratificet q. recepit de bap.  
maiores. f. pñ. & ultio in fi. nō dubitat  
tamen quin caracterem recipiat ex quo  
baptizatus erat fm Ho. ubi. s. quem eti  
am uide in ti. de scisma. f. quid iur. v. ne  
dum autem. & sequenti. & d. cle. per sal.  
promo. f. i. eo. ti. c. un. co. glo. ii. & i. q.  
i. pueri sacros. glo. ii. & in cle. i. i. uerbo  
contrahentes. de cōsangui. & affi. & no  
ta quia imprimuntur caracter etiam si ellz  
unius diei: sed fra. post doc. in cle. i. de  
eta. & quali. & in cle. fi. v. q. eo ut non  
teneatur continere post pubertatem de  
bet contradicere infra pubertatem aut  
infra triduum post. de regula. ad nostrā.  
fm lo. an. & lo. de ligna. in dicto. c. i. d.  
cle. per sal. promo. alias tacite ratifica  
ret fm lo. an. ibidē. ad hoc qd notat ar  
chi. in. c. uno. in vbo perueniē. d. def. o.  
impuberum li. vi. & i. f. prox. mo. q. c.  
xciii. & si contradixit an. nihilominus  
gaudeat priuilegio clericali: uide Host.  
in sum. de eta. & quali. f. ordo. d. f. pñe.



q̄ non tenetur & nota q̄ ad simplex be-  
neficium sufficit q̄ sit maior septennio  
de elec. c. ex eo. li. vi. sed ad dignitatem  
non curatam uicel. mus annis requiritur  
de eta. & quali. c. uno. libro. vi. & sic eti-  
am archidiaconatus ei dari potest sed ad  
curatam requiritur annus uicel. mus quāto  
ad episcopatum tricesimus de elec. licet  
canō. §. decernentes. & c. seq̄. ut latius  
per eundem Pe. in. iii. di. xxv. q. ii. arti-  
culo. iii. ubi etiam de curatis ecclesiis.  
ad hec adde arch. in. c. fi. de iudi. in vbo  
infāte li. vi. & remissive per eundem in  
c. si eo tempe. in uerbo etatē de rescrip-  
ti. li. vi. & i dicto. c. licet canō. in vbo. xxv.  
& per Io. an. in. c. preterea & p totum  
ti. de eta. & quali. & plū per ymo. i. cle.  
generalē. in fi. d. eta. & qua. ubi tractat  
de etate promouendorū ad beneficia &  
ibidem per fran. in. iii. q. etiam de eta.  
promouendorū ad ordines ad quos etiā  
ualde digni ordinari nō debent aū etatē  
legitimam ut not. arch. in. c. cum ex eo.  
in fine. de electio. li. vi. & p̄sequendo  
materiam circa impedimentum fortune  
scilicet homicidium impedit ordinacōne  
quando interficitur corpus animatum  
siue mutilatur alias secus etiam si ex ca-  
pite ossa extraherētur & si. & intellige  
ex intentōne siue illicite siue licite ut pa-  
tet in iudice. si autem preter meam intē-  
tionem culpa tamen mea aliquis occida-  
tur: distinguitur si dabam operam rei illi-  
cite an uero rei licite & an adhibui de-  
bitam diligentiam ut plene per eundem  
Pe. ubi. §. ad que uide per specul. de  
disp̄n. §. iuxta. per totū presertim in v.  
Sed querit̄ quando occasione homicidii  
irregularitas contrahatur zc. Et quātū  
ad terciū. s. de impedimento corporatū  
uicū dicendum q̄ impedit in tribus cali-  
bus primus quando tale est uicium quod  
causat periculum q̄ sine periculo homo  
non potest actum ordinis exercere ut si  
non posset facere fractionem uel ita tre-  
mulus est manibus q̄ non sine periculo  
effusionis sanguinis potest tenere calicē  
Secundus calus est quando generat scan-  
dalum ut quia habet nasum amputatum  
uel aliquod huiusmodi Tercius quando  
per factum & culpam suam q̄ autem san-

ctus Marcus fertur sibi amputasse pol-  
licē ut sacerdotio reprobus haberet quia  
nihilominus postea fuit patriarcha alex.  
fuit ex dispensatione spiritus sancti uel  
petri qui erat papa: & per consequens  
in omni tali defectu poterat dispensare  
quia nec tantū erat amputatū quā possz  
facere fractionem ut plenius per eundē  
Pe. in. iii. di. xxv. q. iii. per totum & c.  
indignis. uide per arch. in. c. i. de tēp.  
ordi. in uerbo indigni. li. vi. & i. c. per  
petuo. & c. quamq̄. de elec. li. vi. p̄ eun.  
& doc. in. c. ut circa. §. i. ix. calum. eo. ti.  
& in. c. fi. de temp. ordi. li. vi. nam p̄mi-  
untur episcopi qui indignos promouent  
ad sacros de elec. nihil est. §. epi. Vnde  
excōio. apostasia & irregularitas inhabi-  
litant quem ad susceptionem ordinū quā  
etiam excōicatus minori nō potest ordi-  
nari quia illa etiam seperat a perceptōe  
sacramentorum de excep. a nobis. d. cle.  
ex. mī. c. fi. fm Pau. de leaza. in. c. i. de  
temp. ordi. li. vi. Item nec episcopus yta-  
licus ordinabit ultramontanū absq̄ spe-  
ciali licentia pape non autē generali uel  
cum licentia proprii epi cum iustōe cāe  
Sed in citramētano episcopo quo ad or-  
dinationē clerici citramontani sufficiunt  
littere patentes licet non contineāt cau-  
sam fm Pau. Itē tam episcopus originis  
quam episcopus beneficii possunt dare  
litteras cōmēdaticias ad ordines ut per  
dominum domi. in dicto. c. i. in p̄i. li.  
vi. & de pena generali & ordinaria im-  
posita omnib⁹ ordinantibus non sibi sub-  
ditos unde in. c. ii. eo. ti. li. vi. v̄ dicit dō-  
min⁹ domi. q̄ regulariter sufficeret con-  
stare de licentia superioris per instrumē-  
tum uel testes de e. ec. ut circa. de officio  
ordi. si canōici. & de temp. ordi. q̄ trans-  
lationem. ibi mandato. licet in terminis  
c. i. eo. ti. requirunt littere patentes fm  
eundem post doc. Item solus papa ordi-  
nat promotū a se uel precessor suo ut per  
domi. in. c. cum nullus. de temp. ordi.  
li. vi. ubi etiam q̄ nō debet quis aliquē  
ordinare ratōne paterne originis sed p̄-  
prie de quo ibi lat⁹. Item nec exēptos  
de quo uide domi. & doc. in dicto. c. cum  
nullus. in fi. li. vi. potest tamen laico nō  
habēs domicilium in loco ordinari si po-



stuletur ad beneficium ad titulum illius  
beneficii ad quod est postulatus de quo  
per domi. in. c. fi. d. temp. ordi. li. vi. dñ  
tamen non fiat in fraudem quia tunc nō  
prodesset ut i. c. eos. eo. ti. & li. Sed Io.  
an. quem ipse aliat non dicit q̄ ordinabi  
tur a non suo episcopo. Item non datur  
publice penitentibus Io. an. in. c. ii. de  
offi. archipbr̄. Item accusatus pendēte  
accusatione non ordinatur de testi. c. fi.  
nec cōiugat⁹ d. cle. cōiuga. c. ii. d. cōuer.  
coniug. coniugatus. nec excōmunicat⁹ d  
sen. excōi. cum illoz. fm Io. an. in rubri  
ca d. temp. ordi. si tamē coniugatus ordi  
naretur ordo imprimeretur Io. an. in. c.  
placet. de conuer. coniuga. verum si lati  
nus coniugat⁹ uxore sua in scia ordinat⁹  
fuerit & etiam profess⁹ cogit ad uxore  
redire ut in dicto. c. cōiugat⁹. cum fi. Io.  
an. in. c. quod translationem. de tempo.  
ordi. Similiter excōicatu recipet ordi  
nis caracterem Io. an. in. c. significasti. d  
eo qui duxit. & uide eundem ad idem in  
c. fi. de cle. non ordi. mī. & in. c. fi. de eo  
qui fur. ordi. sus. & an episcop⁹ ordinā  
do excōicatum dispenset cum eo pr. fñ  
si episcopi excōicati scientes fecerunt se  
ordinari per Io. an. in dicto. c. cum illo  
rum. in. ii. & iii. colum. Item criminōs⁹  
occultus moneri potest ne promouetur  
ad ordines Sed prohiberi non debet ut  
in. c. ex tenor. de temp. ordi. & ibi per  
Io. an. & melius in. c. fi. eo. ti. per eundē  
uide Ho. in dicto. §. ordo. d. quid si cleri  
cus. Item non conferuntur periuro. per  
Io. an. in. c. dilecti. ad fi. de excepti. Itē  
confertur obligato debitori ex causa mu  
tui uel simili uel mota lite super actione  
reali. secus si ratione doli uel administra  
tionis si tamen ordinaretur imprimere  
caracter ut colligit ex notatis per glo.  
Io. an. & doc. in. c. uno. d. obli. ad ratio.  
& in sum. Ho. eo. ti. & per Bal. in auct.  
causa episcopi & cle. & eo. ti. quisq. ii.  
per glo. & cy. cum fi. Item non dantur  
ei qui non potest accusare uel testificari  
ut notat Ho. i. sumi. d. accu. §. ad finem &  
spe. in ti. de accusa. §. tercio. in fi. Item  
non dantur filius seruorum ex legitimo  
matrimonio natis. Ho. in sum. qui fi. sunt  
legi. ii. colum. nisi ex dispensatione pape

in spe. de teste. §. i. d. sed querit̄ utrum  
papa. Item religiosus cōtra prohibitio  
nem prelati sui ordinari non debet ut in  
c. ad aures de temp. ordi. & ibi per doc.  
ad hoc. §. q. proxima. Item de patienti  
bus defectum persone exemplifica ut in  
spe. de dispe. §. iuxta. post prin. & ii. co  
lum. ibi contrahit̄ autem & in. iii. colū.  
d. generaliter. & in. §. nunc de episcopo  
d. lvi. & per archi. in. c. si forte. in vbo  
persone de elec. li. vi. Sed modica defor  
mitas non obest promouēdo arch. in. c.  
non potest de preben. alit. c. Thomas d  
cor. uici. & obfuit̄ cū. rōna. q̄ sol⁹ pa  
pa. dispensat cum corpori uiciatis Io. an.  
in. c. significauit. de cor. uicia. uerum fa  
ciēs se castrari per medicū causa infirmi  
tatis non repellitur Hosti. in sum. d. cor  
po. uici. patet in. c. ex parte. el. ii. eo. ti.  
& optat Ho. q̄ omnes clerici essent ca  
strati Io. an. in. c. ex parte. eo. ti. & de d  
fectu scientie per archi. in dicto. c. si for  
te. in vbo scientie: p̄ parū sciēs si sit spes  
q̄ doceat potest ordinari archi. in. c. fi.  
de temp. ordi. li. vi. sic ergo dūmō nō sit  
penitus illrātus ordinari pōt ad primā  
tonsuram: si sit spes q̄ discere possit & si  
parū sciat etiā ad alios miores per not.  
p archi. & doī. do. i. dicto. c. fi. & p glo.  
& p archi. xxxvi. di. c. i. & Io. de ymo.  
in clemē. de eta. & quali. unde in litteris  
cū. rōane super dispensatiōe ad ordines  
dicitur si sint sufficienter litterati nec re  
quiritur q̄ sciat mētū per Io. an. in. c.  
fi. d. etat. & quali. & si omnino illrā  
tus ordinaretur r̄ciperet caracterem ut  
dicunt prefati doc. & in spe. de dispen.  
§. iuxta scda. columna. & per Io. an. i. c.  
cum in cunctis. ii. colum. d. elec. i. q. xiiii  
& xviii. Item ordo sacerdotalis non de  
bet conferri non bibenti unum. nota. ii.  
q. vii. ipsi apli. & per do. i. c. ex parte d  
celi. missarum & an histriones seu iocu  
latores sint ordinandi per Inno. & doc.  
in. c. cum decorem. de uita & ho. cle. Itē  
ordo nō confertur inuito nec est precep  
tu Io. an. in. c. i. de eo qui fur. ord. rece.  
per doc. in. c. queris. de eta. & quali. &  
in. c. fi. de offi. uica. & in. c. licet canon.  
de elec. li. vi. & de defectu natalium per  
archi. in. c. ii. in prin. & per totum d. fi.



pbfo. li. vi. & ibidem in uerbo ordines.  
uide per eundē d̄ dispensato ad ordines.  
ad quos intelligatur dispensat⁹ & an le  
gitimati promoueat⁹ per archi. xxxv.  
q. vii. c. uno. nota. de elec. innotuit glo.  
iii. & in. c. cum vintoniensis. eo. ti. & ibi  
per doc. & nota q̄ nedū spurius de quo  
constat ad ordines promoueri non debz  
sine dispensatione sed etiam ille de quo  
non constat si de defectu natalium infamatur  
ut in. c. accedens de purga. cano. &  
quadoq̄ quis excluditur a c̄licatu p̄  
pter delictum patris de penis in. c. pe.  
Item fornicator ordinari non debet ut  
per Host. in sum. de biga. §. circa hoc. ii.  
colū. & an imprimat⁹ caracter ordinato  
ad sacros qui nō habebat minores nota.  
in. c. unico de c̄li. per sal. promo. & ibi p̄  
doc. & nota. xl. dif. sicut. & ad premissā  
adde. i. septem sequentibus questioib⁹  
& p̄ spe. in ti. de dispē. §. iuxta. iii. colū.  
& in suo aureo repertorio de tēp. ordi.  
Si tamen utilitas ecclesie exigit q̄ alius  
ordinetur potest cogi per episcopum or  
dinari ut per Ho. m̄sū. d̄ eta. & quali. §.  
ordo. i. fi. ad hoc qd̄ not. per do. in. c. n.  
d̄ clericis. post prin. d̄ temp. ordi. li. vi.  
& de qualitate & etate ordinandorum  
de iure ciuili. uide in aucten. de sanctissi  
mis episcopis. §. c̄licos autm & seq̄nti.  
Tertiodecimo quero an cōferri debeat  
clerico latio coniugato in minorib⁹ con  
stituto si trahat moram inter grecos &  
an tal⁹ possit ordinari in pb̄m & uti ma  
trimonio dic q̄ non quia clericis occiden  
talibus hoc non permittitur fm̄ Io. an.  
fra. & doc. in. c. cum secundū. de temp.  
ordi. ubi etiam de grecis ordinandis &  
in. c. q̄ translatōē. eo. ti. & facit ad hoc  
q̄ notat idē fra. in rubrica d̄ parrochius  
in. vi. q. ubi dicit q̄ ad iudicandū aliquē  
ciuem alicui⁹ loci inspicunt⁹ persone ex  
quibus quis nascitur & non locus. C. de  
agri. & censu. cum satis. li. xi. p̄ hoc quia  
ad iudicandum an aliquis sit grecus uel  
latinus inspicim⁹ parentes de cle. coniu  
ga. cum olim. xxxi. dif. c. fi. & sentit Ho.  
in sum. de fi. pb̄orum. §. ii. in prin. & i  
ti. d̄ decimis. §. quare dicatur. i. fi. facit  
c. cum null⁹ in prin. & q̄ ibi per dōmū  
dominicum de temp. ordinar. licet ergo

latin⁹ sciat litteras grecas non p̄ tanto  
iudicabitur grecus sed latin⁹ facit quod  
notat. ff. si certum. petā. l. certū cōditō.  
glo. ii. in fi. q̄ non poterit per hoc tran  
sire ad ritum grecorum qui ritus latior  
est ymo si talis duceret uxorem teneret  
ad continentiam ut in. c. ii. de cle. cōiug.  
licet. sec⁹ in grecis ut nota. xxviii. dif. c.  
diaconi. & xxxii. dif. si quis eorum. als  
enim omnes latini docerent litteras gre  
& duceret uxores sicut greci qd̄ ē absur  
dum: nec posset dicere nolo sequi uotum  
parentum meorum quia ymo etiā excon  
stitutiōe ecclesie ut nota. in dicto. c. cum  
olim. quare mala uidetur consuetudo ali  
quorum locoꝝ calabrie ubi pueri docet  
litteras grecas & transeūt ad ritum gre  
corum ducendo uxores & postea ordinē  
sacrum recipiunt ac si ex grecis nati fuiss  
sent & si se defenderet q̄ alias p̄ maiori  
parte calabria fuit greca satis ē q̄ qua  
si totaliter ad ritum latinorum deducta  
est. adde q̄ similiter grec⁹ coniugat⁹ nō  
debet ordinari ad sacros ad titulū eccle  
sie latinoꝝ fm̄ doc. in dicto. c. quod trā  
lationem. Quartodecimo quid si ordi  
nantur hii qui ordinari non debēt dicas  
q̄ recipiunt caracterem nudum tamen in  
efficacem & mortuum Verum aliquādo  
per papam aliquē. per prelatū discretum  
uiuificari pōt & reddi executio de tēp.  
ordi. cum quidam cum si. fm̄ Ho. in sum.  
eo. ti. §. fi. in prin. qd̄ tamen non de om  
nibus intelligas quia mulier nullatenus  
reciperet caracterem. s̄. q. xii. nec infi  
delis. s̄. §. primo. q. xlii. Regulariter au  
tem uez ē qd̄ dicit Ho. ut i dicta. q. xii.  
unde uxoratus reciperet caracterem ut p̄  
Fran. in rubrica de cle. coniug. ad quod  
s̄. q. xii. ante finem. Item illiterato im  
primitur caracter etiam episcopatus ut  
per fra. in. c. fi. de eta. & quali. pro  
quo optime facit quia illū reciperet pu  
er unius diei qui etiam loqui nescit ut in  
dicta. q. xii. post prin. ad hoc facit i spe.  
dispen. §. iuxta. ii. colū. & i. q. xviii. &  
s̄. q. xii. ante fi. ac etiā imprimit⁹ illegiti  
mo ut i. c. p̄posuit & ibi per fra. & doc.  
de fi. pb̄ro. & ad hec. i. q. xvii. & xix.  
xxix. xxiii. & xxvi. & de pena male or  
dinātis & ordinati in. c. primo. & ii. de



temp. ord. li. vi. p. doc. & in. c. ut non est  
compos. eo. ti. & in cle. generalē. ad fi.  
d. eta. & quali. cum si. Quintodecimo  
quero an ordines episcopus dare teneat  
indifferenter Rñ°. q. non tenetur epus  
ordinare non habentē titulū ut per Io.  
an. in. c. ex tenore. in fi. de tempo. ordi.  
nec dispēsat episcopus ut ordinet q. sine  
titulo d. prebñ. cum fm. lxx. dis. c. i. fm  
Io. an. in. c. dilectus. ad fi. de preben.  
Item tria principaliter repellunt peten  
tem ordinari que habes. xvi. q. i. legi. f.  
delicti qualitas. irregularitas persone &  
minor integritas. ut i. sufficiens eruditio.  
fm. Laudu. & Archi. ibidē que declara  
ut. s. q. xii. Item sacri ordines non dant  
nisi interrogatis & spondentibus uelle  
caste uiuere fm. Ho. i. sum. d. d. spo. impu.  
s. fi. prima. colum. alit. xxviii. di. d. huius.  
& in auct. quomodo oportet episcopos  
s. igitur ordinād. colum. prima. tamen  
qui sacrum recipit tacite promittit con  
tinentiam. xxvii. q. prima. in sum. in fi.  
& nota. in. c. cum olim. de cle. coniug. &  
per Arch. lxxxiii. dis. c. iii. & xxiii. di.  
quamq. ubi etiā per glo. Io. de ligna. in  
c. ii. in fi. de cle. coniuga. Io. an. in. c. Io  
hānes. vi. colum. eo. ti. & in. c. legebat.  
de ma. & obe. & ideo bonū est ausare  
ordinandos. & circa ordines sacros uide  
s. q. i. ad finem & q. iiii. in fi. Item non  
teneretur episcopus dare sacros nisi pri  
us confiteant. i. s. q. v. q. i. facit in spe. de  
dispen. s. fi. in prin. Ad hanc materiam  
uide. s. q. xii. Sextodecimo quero  
an conferri debeat illi qui aliquando in  
saniuit & si. Rñ°. non. xv. q. i. c. fi. &  
vii. q. ii. in litteris. & q. i. illud. & in su.  
pisa. in vbo uiciat. corpore circa fi. sed  
claudus d. consuetudine ordinat fm. Ho.  
in sum. de corpore uicia. circa fi. sed sur  
di ut muti nō ordināt ut not. Io. an. i. c.  
cū apud. in. vi. colū. d. spō. & nota q. fa  
ma ordinandi in nullo facillare debet. x  
xxiii. dis. laici. Septodecimo quero  
an conferatur non baptizato uel non cō  
firmato Rñ°. fm. Tho. in. iiii. di. xxiiii.  
caracter baptismi pēxigit d. necessitate  
quia est fundamentum omnium sacramē  
torum extra de pbr. non bap. c. i. & c. c.  
ueniens. sed caracter cōfirmationis non

pēxigit de necessitate quā sine illa recipi  
at caracterem ordinis tamen d. congruo  
preexigitur concor. Pe. & alii. idem in  
sum. confel. li. iii. ti. xxii. q. vii. fm. fra.  
Ni. post pisa. in vbo ordo. tercio. ad qd  
s. q. xiiii. & q. xi. & i. s. q. iiii. q. cxxxvi.  
ad fi. licet. ergo non confirmatus non de  
beat ordinari: si tamē hoc faciat ordines  
recipit nec peccat si ex ignorantia ut im  
possibilitate si forte desit copia cōfirmā  
tis uel ex simplicitate nō credens pecca  
re hoc fecerit. secus si ex malicia uel con  
temptu de consue. quanto. fm. laud. in sa  
cra. i. rubrica de cōfirmatōe. vii. q.  
Decimooctauo quero nunquid laicus qui  
omnino nescit litteras recipiat caracterē  
si ordinetur Rñ°. fm. Raymun. credo q.  
reciperet quia ex quo baptizatus est su  
sceptibilis est cuiuslibet sacramenti cum  
baptismus sit ianua omnium sacramento  
rum. xxxii. di. s. uerum. circa fi. & facit  
i. q. i. uentum. s. sed dicitur. & c. ueniēs  
de pbr. non bap. hoc tamen nullo modo  
fieri debet. xxxviii. dis. omēs. sed q. ibi  
dicitur q. substantia sacerdotii sunt eloqa  
diuina non intelligitur q. sit d. substantia  
ordinis sed de substantia executionis  
idem Hostien. in sum. confel. li. iii. ti. v.  
q. iii. aduertendum etiam q. laicus qui  
nullum habet ordinem posset omnibus  
aliis pretermisissis recipe. ordinem sacer  
dotalem fm. theologos cōter licet Hug.  
dixerit q. non potest recipere nisi habe  
at ad minus primam tonsuram ut in sum.  
confel. li. iii. ti. xxii. q. xli. fm. fra. Ni.  
post pisa. ubi. s. ad primū concor. Ho.  
in sum. de tempo. ordi. in. iii. colum. v. sed  
nunquid laicus. & sequitur fra. in. c.  
fi. de etate. & quali. & dixi. s. q. xiiii. &  
Io. de ymo. in cle. dudū. in. xxiiii. colū.  
de sepul. dicens q. quemcūq. ordinem  
quis habeat etiam si per saltum esset p  
motus & etiam illitteratus gaud. priui  
legio canōis si quis suadēte ayabulo. cū  
fuerit inductum in fauorem ordinis cle  
ricalis d. sen. excōi. c. contingit. fm. gui.  
& zen. Ad fm. adde. s. q. xii. i. fi. & adde  
q. officia minorum ordinum non perdun  
tur per assumptionem maiorum ordinū  
ut not. Io. an. in. c. Iohannes. de homici  
dio. ad hoc. i. q. xxvi. in fi. Decimo



nono quero vtrum qui coactus ordinatē  
recipiat caracterē Rñ°. fm Ray. Si co  
actio fuit conditionalis ut per aliquam  
comminationem uel cruciatum utiq; reci  
pit caracterē ar. lxxiii. di. ubi ista. xlv.  
dis. de iudeis. i. q. i. quod quidam. nam  
in tali casu uolūtas est saltem indirecta  
de qua magis uoluit facere quia uoluit  
uiuere. xv. q. i. merito. sed si coactō fuit  
absoluta ut quia omnino inuitus uolēter  
teneatur sub manib⁹ ordinatoris nīlum  
recipit ordinē ut de baptismo patet. s.  
§. i. q. xxxviii. concor. Ho. & Goffre.  
idem in sum. con. eo. ti. q. xlix. fm fra.  
Ni. post pisa. ubi. s. & per Ho. in sum. &  
eta. & quali. §. ordo. v. circa hoc querit.  
ubi plenius de ista & similib⁹ questio  
nibus. & an recipiat caracterem & an tene  
atur contineri & quid econuerso si prela  
tus non uult clericū uolentem ordinare  
ibi per Hosti. in sum. de temp. ordi. §. &  
a quo. v. quid si sciam. si g° fuit precise  
inuitus & tunc etiam characteres ordinū  
non suscipit. aut non precise & dic q; sic  
& tunc cogēt continere fm Fran. in cle.  
generalem. in fi. de eta. & quali. & facit  
ad premissā. xxv. q. ii. denunciamus.  
& intellige nisi postea ratificet fm Frā.  
post Hosti. in. c. maiores. §. fi. priā. q.  
de baptismo. sed non uidet sufficere q;  
ratificetur ad ualidandam ordinatiōem  
que non ualebat ex quo certa forma re  
quiritur in ordinatione prefertim q; nō  
detur inuitis per not. per Io. an. in. c. i.  
in. iii. colū. d. re. eccl. nō aī. li. vi. in nouel  
la. facit. s. q. vi. & q. xii. ad finē. Et ad  
principale propositum huius questionis  
uide per Pe. de palu. in. iii. di. xxv. q.  
ii. arti. i. ubi etiam de coactione conditi  
onata per penam iuris seu priuationem  
beneficii zc. Vicesimo quero quib⁹  
temporibus debeant ordines conferri  
Rñ°. fm Ray. ordines generaliter con  
ferri possunt in sex temporib⁹ anni. s. in  
sabbatis quatuor tēporib⁹ & i sabbato añ  
dominica & passiōe & i sabbato sancto  
pasce. lxxv. di. c. uīt. extra de tempo.  
ordi. de eo. & i. q. xxii. & quod nota. in  
c. lrās. d. tēp. ordi. glo. magna. papa vō  
potest conferre subdiaconatum i dieb⁹  
domūcis & aliis precipuis festiuitatib⁹

Item in dictis dieb⁹ solemnib⁹ quilibet  
episcopus potest conferre minores ordi  
nes aliquibus ita tamen q; non multis ne  
uideat generalem ordinatiōē facere ut  
nota. in dicto. c. d. eo. cōcor. Host. Goff.  
& alii. idem i sum. confes. eo. ti. q. xxx.  
fm fra. Ni. post pisa. in vbo ordo scdo.  
& per Pe. de palu. in. iii. di. xxv. q. ii.  
arti. iii. dicens etiam q; ordinat⁹ extra  
tempus debitum recipit caracterem sed  
non executionem fm quosdā fm magis ui  
detur suspendend⁹ quā suspensus extra  
eo consultum fm ipsum ut ibi latius non  
tamē conferunt in sabbato ante penteco  
sten de temp. ordi. c. i. nec in dedicati  
bus ecclesiarum eo. ti. c. ii. & per Hosti.  
in sum. de temp. ordi. §. quo tempore. &  
per glo. & fran. in dicto. c. i. concordat  
his effectualiter arch. lxxv. di. quomā.  
in fi. & Io. an. in. c. consultatōi. d. tēp.  
ordi. ubi etiam datur uersus de quatuor  
temporibus anni & per archi. xvi. q. i. i  
parrochia. & quod not. de tempo. ordi.  
litteras. glo. magna. & d. prebñ. si p cle  
ricis. in glo. pñt. li. vi. & lxxv. di. in su.  
& c. ordinationes. & c. quod a prius.  
& p doc. & Fran. in dicto. c. de eo. Item  
in nocte pascali poterāt ordines confer  
ri non in aliis noctib⁹ ut per Io. an. in. c.  
litteras. d. temp. ord. hodie vō tali nocte  
non dicitur missa & sic nec ordinatio fiet  
ad quod. i. q. xxiii. Item adhuc possunt  
cōferri apud grecos extra quatuor tēpa  
Io. an. in. c. quomā. d. offi. ordi. & nota  
q; quando episcopi faciunt ordinatiōes  
extra quatuor tempora debent potius  
facere in propria capella quam in pub  
lico fm Fran. in dicto. c. de eo. Item mi  
nores conferuntur per episcopū in dieb⁹  
solemnibus Similiter intelligendū & p  
abbates & alios habentes priuilegium  
conferendi minores ordines fm fra. p 9  
Hosti. & Io. an. in dicto. c. de eo. de tēp.  
ordi. & in. c. cum contingat. ad fi. d. eta.  
& quali. Et dum dicit in aliis precipuis  
festiuitatibus dicas q; cōmuniter tenet  
q; omnibus diebus festiuis qui sunt cele  
bres in loco fieri possit talis ordinatio  
fm fran. in dicto. c. de eo. etiam si episco  
pus fecisset talem diem celebrē in loco  
fm eū. Item prima tonsura conferri pōt



qualibet die fm Fran. post doc. ibidem  
& i. c. cum contingat. in fi. de eta. & qua.  
& per Io. an. in. c. consultationi. in fi. de  
temp. ord. qua autem hora fieri debeat  
in sabbato pasce uidetur nota. lxxv. di. qd a  
patribus. & i dicto. c. litteras. glo. mag.  
in fi. & per archi. in dicto. c. quod a pa  
tribus. i. q. conferantur die sabbati p9  
nonam: unde tollerari potest q. in ordi  
nationibus dicatur missa an uespera fm  
Io. an. in. c. i. in. iiii. colum. d. cele. missa.  
ad que adde. i. q. xxii. & sequenti. Item  
dum dicitur de sabbato ante dominicam  
d. passionis: licet sit post mediam quadra  
gesima quia solis diebus. xvi. distat a pa  
scate. tamen dicitur mediante quadrage  
sime quia si diuideretur quadagesima in  
tres partes esset in parte media fm fra.  
in dicto. c. super eo. adde tamē q. confer  
ri non debent ordines in die in quam ali  
quod festum trāfertur ut per fra. post  
doc. in rubrica. de obf. ieu. in. v. q. &  
ibi Io. an. in. iiii. colum. Adde q. si dispo  
nitur aliquid fieri diebus quibus ordines  
dari possunt illud expediri poterit die  
bus quibus etiam minores dantur ar. no.  
in cle. ut hii. de eta. & quali. in v. certi.  
& se. & in cle. de sta. regu. in. §. statum9  
in vbo benedici. & ad illud de ordinatis  
extra quatuor tempora uidetur. i. q. xxiii.  
adde q. ordo epopalis diebus dominicis  
conferri debet. lxxv. di. q. die dominico  
& per Hosti. in sum. de tempori. ordi. §.  
fi. v3 circa horam terciam. Vicelimo  
primo quero d. abbatibus monialibus &  
episcopis dicas q. abbas benedici debet  
die dominico uel festiuo ut per fra. post  
doc. in. c. cum contingat. in fi. de eta. &  
quali. dignitas episcopalis confertur tā  
tum die dominico. lxxv. di. c. i. & p. fra.  
in. c. litteras. de temp. ordi. & Hosti. de  
temp. ordi. §. fi. p. it. colu. Sed moniales  
consecrantur extra quatuor tempora di  
ebus dominicis & festiuis d. temp. ordi.  
c. i. & ibi per fra. & Hosti. in su. de tēp.  
ordi. §. quo tēpe. p. hoc q. notat archi.  
de consecra. di. iii. episcop9. ubi dies do  
minicos intelligit omnes dies summe fe  
stiuos facit quia ipse fra. in. c. tua. d. con  
secra. eccle. uel alta. ad vbum dominicis  
supplet & alius festiuis. facit. c. ad libe

radam de iudeis. & q. notat Hosti. in su.  
de offi. uica. §. & in quibus. v. prim9. &  
in. c. de eo. circa prin. de tēp. ordi. p. non  
uidetur fieri posse nisi i dominicis q. text9  
xx. q. i. deuotis. prohibet nisi certis die  
bus v3. epiphaniaz die in septimana pa  
scali in apostolor9 natalibus ut ibi q. ex  
tenditur ad dies dominicos per. c. i. de  
temp. ordi. ergo in aliis diebus festiuis  
remanet fgula prohibitiua dicti. c. deuo  
tis. ar. l. precipimus. in fi. C. de apell.  
& auctoritates in contrarium alite pro  
cederēt ubi non processisset ius i contra  
rium dictans & hec pars obfuaē in pra  
ctica nisi forte imineret necessitas ut qua  
languor detente essent quia tunc quoli  
bet die cōsecrantur ut in dicto. c. deuotis.  
faciant not. per Hosti. in dicto. c. i. & de  
bent consecrāde esse etatis annoz. xxv.  
lxxvii. di. placuit. & xxx. q. i. placuit. &  
in li. pontificali. & per hoc. in. c. cum ui  
rum. de regu. v. tamen dicit d. Fran. d. za  
ba. q. hodie datur post pubertatem p  
quo facit. i. §. proximo. q. cclix. in fi.  
que obfuantia non uidetur placere Ho.  
in sum. de temp. ordi. §. quo tempore. ad  
fi. iuncto. §. sequenti. v. hic no. qd rōni  
zē. Sentit tamen q. papa de facili dispē  
sare debet ante etatem. xxv. ānorum &  
ibi uideas. Item consecrari non debent  
in aduentu & quadagesima fm librum  
pontificalem qd euandum est quia autē  
ticus est ut nota. in cle. i. de iur. iur. in v.  
pontificali. & p. Io. an. in. c. consuluit. d.  
ser. non ordi. tamen non uidetur iur. pro  
bari licet enim pro eo faciat in ar. dictū  
c. deuotis. At tamē glo. ibi dicit q. hodie  
quolibet die dominico fieri pōt de tēp.  
ordi. c. i. ergo zē. nota tamē q. si qua cor  
rupta fuit ante baptismum uel post spō  
te uel in cum peccato uel sine nō potest  
inter sacras uirgines consecrari. xxvi.  
di. acutius. xxvii. q. v. ille. & not. Ho.  
in sum. d. bigamis in arbor in. §. circa h.  
v. v. Item colligit Ho. in dicto. §. quo  
tempore. q. uelum consecrationis solem  
niter imponit ab episcopo solo & nō ab  
inferiore soli uirgini non corrupte solē  
b9 dieb9 non priuatis nisi causa necessita  
tis urgēte fm eū. & nota q. moniales uir  
gines cūcūq. benedici & deo consecrati



xxiii. dist. sacratas. & in dicto. c. i. & qd  
no. in. c. i. de uita et ho. cle. et per arch.  
in. c. indemnitatibus. in uerbo benedictio  
de electi. li. vi. et per hosti. in sum. i. dic.  
. §. quo tpe. non tñ recipit ordinem. §. q.  
xii. i. pri. Sed abbatisse dicunt benedicti  
ut in. c. indemnitatibus. et in cle. de sta.  
regl. §. statuimus. cum si. que benedictio  
impendi potest quolibet die ut no. i. dic.  
. §. statuimus. tutius tñ est qd in diebus  
dnicis impendat ut no. arch. i. dicto uer  
bo benedictio in fi. post hosti. dum tñ nō  
sit corrupta ut no. in dicto. §. statuimus  
in uerbo rationalis. et ibi per doc. et  
uide in dicto. c. indemnitatibus. Item  
dicunt aliqui qd abbatissa non potest reci  
pere moniales ad pfectionem p. not. xx.  
q. i. uidua. alit. c. statuimus. & per no. in  
c. dilecta. de mai. & obe. & in. c. noua. o  
pe. & remis. In contrariū est ueritas ut i.  
c. consuluit. qui cle. uel uo. & ibi per An  
tho. de bu. & Goff. in ti. de regul. iiii.  
colum. Arch. Pe. de ancha. & domus. i.  
c. constōz. eo. ti. li. vi. & dictum. c. statui  
mus. intelligatur de uelo consecrationis  
per no. in. c. i. de temp. ordi. per Innoc.  
& doc. neapol. tñ ut plurimū pfitentur  
cū cōsecrat i. maibz archiepī neapolitāi  
Vicesimosecundo quero quare sacri ordi  
nes semp conferēdi sunt in sabbato Rñ.  
scdm Hosti. quia sabbatū significat reg  
em & qui transit ad clericatū irreuocabi  
liter per susceptionē sacri ordinis trāsit  
de labore secularium negotiorz ad uacā  
dum spūalibus. lxxxviii. di. fornicari. &  
apłus. ii. ad thimo. ii. nemo militans deo  
implicat se negociis secularibus. concor.  
Inno. Goff. & Vin. ut in predicta. q. xx  
x. secundū fra. Ni. post pisa. ubi. §. & p  
Ho. ubi. §. in. xx. q. Dicis ergo in sabba  
to quatuor tempum quia non in aliis die  
bus quatuor tpum. lxxv. disti. §. cetero  
rum. & ibi per Arch. & Ho. in sum. o tē  
po. ordi. §. quo tpe. v. maiores. & quod  
no. ea. di. quod a pñibus. in glo. facit. x  
xiiii. di. quando in fi. de sabbato hēs de  
confe. di. iiii. sabbato. & hebrei uocabāt  
antiquitus septimanā sabbatum Arch. i.  
dicto. c. qd a pñibus. Vicesimotercio  
quero utrū aliquo mō ordines sacri pos  
sint conferri in dnica Rñ. secundū Rai.

si in sabbato ordinationuz tam ordinās  
q̄ ord. nandus cont. nuet ieiunium nec cō  
mederet n. si forte celebrando tñc in ma  
ne sequentis dnice posset sacer ordo con  
ferri quia tunc mane diei dnice intelli  
tur trahi ad sabbatum ppter continuati  
onem ieiunii. & idem intelligendum ē o  
nocte ante diem pasce si tunc celebrare  
ut erat mos antiquitus. f. qd in dcā nocte  
possint ordinationes fieri & non in aliis  
noctibus scdm Inno. in. c. lrās. de temp.  
ordi. facit. §. q. xx. porro talem continu  
ationem ieiunii non expedit facere nisi i  
necessitate scdm Hof. Inno. & alios. &  
hec partim fuerūt dicta Rai. & partim  
alioz ut patet in dicta. q. xxx. ubi etia  
dicitur scdm glo. Rai. qd cōtinuatio ieu  
ni sic debet intelligi qd die sabbati & no  
cte sequenti nihil cōmedatur uel bibatur  
uel sumatur & secundū Inno. in dicto. c.  
lrās. celebrans die sabbati non debet su  
mere nisi corpus & sanguinem scdm fra.  
Ni. post pisa. ubi. §. si tñ continuato ieu  
nio sacri conferantur die dnica dicuntur  
collati die sabbati & dnica trahi ad sab  
batuz ut in dicto. c. lrās. per fra. non tñ  
licet uni & eidem pñone unum sacrum or  
dinem conferre in uespa sabbati & aliuz  
in mane sicut non licet in una & eadē die  
non tñcta duos sacros conferre ut p Ho.  
in lum. de temp. or. §. fi. vñ. sed nec excu  
satur epus. Vicesimoquarto quero si  
sacri ordines conferant extra quatuor tē  
pora an nihilominz imprimatur caracter  
dicunt doc. qd sic in. c. ii. de temp. ordi. &  
ibi p fra. ubi etiam colligit Io. an. tpus  
non esse de substantia ordinationis. Ad  
qd. §. q. x. in prin. & per Hosti. in sum. o  
temp. or. §. quo tpe. v. quid g. facit. §.  
q. xiiii. & i. q. pxi. & uide ad hanc que  
stionez. §. q. xx. Vicesimoquinto qro  
de pena illicz qui extra statuta tēpa sa  
crum ordinem receperūt Rñ. nō debēt  
permitti in sacris ordinibz ministrare de  
temp. or. c. ii. tñ caracterem susceperūt  
& epus imposta eis p pñia competēti  
sustineē poterit ut postea in susceptis or  
dinibus ministrent de temp. or. consulta  
tioni. & hoc scdm Inno. Ber. & Cui. qui  
addit qd secus est de ordinibz suscipiēdis  
Idem in sum. cont. el. eo. ti. q. xxxvi. Or



natores uero dñt priuari auctoritate or  
dinandi. eo. c. ii. scdm fra. Ni. post pisa.  
ad hoc. s. q. pxi. & de pena conferentis  
ordines indigno no. xxxvi. di. qui ecclia  
sticis. facit qd no. in. c. fi. de furt. & de  
homi. tua. in fi. & xv. q. ii. si qui epi. cū  
fi. Et nota qd epus ordinās aliquē ad sa  
crum ordinē aī ltīmaz etatem suspendit  
i po iure a collōne ordinū. de temp. ord.  
lrās. & c. dilect⁹. & intellige sine tēpis  
p̄finitōe. facit qd no. Ho. in su. de tēp.  
or. s. & quat. d. p̄dicti aut. & qd no. in  
cle. de eta. & quat. in vbo anno. l3 quo  
ad ordinantem non sibi subiectū tal pe  
na sit annalis ut in. c. ii. de temp. ord. l.  
vi. & ita intelligat qd no. Io. an. in. c. i.  
eo. ti. & l. ut sentit ibi dñs dñicus post  
Io. mona. Si r ordinat⁹ aī etatem ē sus  
pensus i po iure ut sentit glos. in cle. p̄al  
legata. & p Io. an. in. c. uī nō ē compos.  
in fi. de temp. ord. l3 aī dixerit Archi.  
lxxvii. di. placuit. p quo facit qd not.  
ea. di. in sum. & c. subdiacon⁹. ubi ponit  
vbum futuri tps quia loquit in pena de  
positōis de qua loquit dñtū. c. uel non ē  
com. cū si. facit qd no. in cle. cupiētes. d  
pe. in prin. glo. mag. sic g⁹ talis exequē  
do ordinē peccaret mortā nō tñ incur  
reret irritatez ut. s. q. xii. **XXVI.**  
qro utz plures ordines eodē die possint  
fī conferri Rñ⁹ scdm Rai. una die non  
dñt conferri unī oēs mīores nisi hoc ob  
tineat de cōsuetudie ecclie. Item un⁹ or  
do sacer cū minorib⁹ uel duo sacri nullo  
mō cōferunt eodē die. lxxvii. di. in singu  
lis. & c. quicūq. extra de eo qui fur. or  
di. re. cum. b. lator. de temp. or. lrās. &  
c. dilectus. & qui furtiue contra p̄dictaz  
formā recepit dēt oponi. lxxvii. di. sub  
diacon⁹. extra de eo q fur. or. susc. inno  
tuit. Si tñ receptis iuxta consuetudinez  
patrie quatuor ordib⁹ subdiaconatū ea  
dem die furtiue fciat pōt p̄mitti mise  
ricorditer in mīorib⁹ ordinib⁹ tantū mi  
nistrare & si intrauit religionem & uita  
moresq. ei⁹ exegerint abbas si uoluerit  
in aliis ordinibus poterit dispensare ut in  
dicto. c. cū. h. & idez scdm Ho. si duos sa  
cros ordies siml fcepit. idē in sum. cōf.  
eo. ti. q. xiii. Sed si lata fuisset pri⁹ excō  
municatōis snia contra sic recipientes. i.

fuisset inhibitiū ne sic ordies recipientur  
sub pena excōis. ut in dicto. c. innotuit.  
& nihilomīus recepit nō poterit dispē  
sari cū eis nisi p papā ut in dcō. c. innotu  
it. hoc uidentē sentire Goff. & Hosti. qui  
absolute dicūt qd nō pōt cū eis dispensa  
ri nisi p papā nisi quo ad minōrs ordies  
in quibus hoc cāu pōt dispensare ep̄s se  
cundū Ho. & in sum. eo. t. q. xiii. S3 hec  
uidentē intelligenda scd3 distinctōz Rai.  
qui dicit ut patz in dicta. q. xiii. q. si qd  
contra phibitōz factaz sub pena excōis  
clandestine recepit duos siml tunc non  
poterit cū eo in executione ordinū etiā  
si religionez intraret dispensari nisi de li  
centia pape dicto. c. innotuit. Si uero ali  
as quis recepit furtiue ordinē sacri uel  
non sacri. distingue quia aut fuit phibi  
tus sub intermīatione anathematis aut  
non. in primo cāu poterit cōdigna satisf  
factione pmissa cū eo ut in susceptis mi  
nistret ordinib⁹ ep̄us dispensare & si in  
trauerit religionez etiā in suscipiendis  
postq. aliquo tēpe fuerit in ea laudabili  
ter conuersat⁹. in scdo cāu poterit cū ta  
li etiā in secu. o remanēte post cōdignam  
satisfactionē tam in susceptis q. in suscipi  
endis ordib⁹ dispensari. extra de eo qui  
fur. or. susc. c. i. hec ibi. & dicit p̄prie qd  
ordinē furtiue suscipe qui contra concil  
entiā sui ep̄. & sine exaīatione pmouet  
scdm glo. in dicto. c. i. Et addit qd etiā  
papa de facili non dispensat scdm frēm  
Ni. post pisa. in vbo ordo. ii. Et ad istam  
similitatem ordinū uide pat. in. iiii. di. xx  
v. q. ii. ar. iii. concl. iiii. ubi in idem reci  
dit & latius. Item dicit Io. an. qd ep̄s nō  
pōt dispensare qd aliq. recipiat una die  
plures ordines sacros nec etiā post susce  
ptos cum suscipiente dispensare possz ut  
p eum in. c. dilect⁹. aī fi. de temp. ordi.  
Si tamē plures sacri ordies eadez die cō  
ferant imprimē character quia nō est de  
substantia nec d forma qd plures ordies  
non conferant unī una die scdm Io. an. i  
c. i. in. iiii. colū. de sum. tri. & sic si plurs  
siml conferant aut furtiue. i. sine exaīa  
tione & licentia supioris. aut p̄posteran  
do p saltum imprimē character sed impe  
ditur executio ut p dñm Nic. in. c. fi. p⁹  
doc. de cle. p sal. pmo. Et ad principiz



huius qōis q̄ oēs ordines minores v3 q̄  
tuor possint uni eadem die conferri tñt  
Io. an. & fra. in. c. de eo. de temp. or. &  
notat. lxxv. distin. quicunq. & in. c. ii.  
de eo qui furt. ordi. susce. & in. c. iii. eo.  
ti. quin etiā si consuetudo hoc hēt potest  
conferri simi psalmistat9 cū quatuor mi  
noribus scdm Io. an. & fran. in dicto. c.  
de eo. ad hoc quod no. Archi. in. c. fi. in  
v. tonsuram in fi. de temp. or. li. vi. & cū  
hac determinatione puto debet intelligi  
quod dicit ymo. in cle. generale3. in. iii.  
colū. dum simp̄r dicit q̄ in una die pñt  
omnes miores conferri & qd dicit frā.  
p9 Pau. in dicta cle. §. illi uero. iii. opp.  
circa mediū. in sacris uero ordinib9 unus  
tantū in die conferri dēt scdm doc. in. d.  
c. dilectus. ad hoc. §. q. xxxiii. in fine. &  
ad illud de ordinato contra phibitiōem  
sui p̄lati uide in. c. ad aures. de temp. or  
di. Item nota q̄ recipiens maiorem ordi  
nem nō diuertit ab aliis miorib9 Arch.  
in. c. si p̄ clericis. in vbo p̄uidere de pre  
ben. li. vi. ad hoc. §. q. xviii. in fi. Vi  
cesimoseptimo quero de ritu ordinatōis  
ut caracter imprimat Rñ° scdm senten  
tiam Tho. in. iii. di. xxiii. & xxv. in sin  
gulis ordinib9 in his actib9 caracter im  
primitur uidelicet sacerdotalis caracter  
imprimē quādo datur ei ab ep̄o calix cu3  
uino & patena cū pane & suo vbita for  
ma vboz quia tūc cōferē ei ptās ad p̄i  
cipalem ei9 actum qui est consecrare cor  
pus & sanguinē xp̄i. Pe. aut dicit q̄ i or  
dine sacerdotali imprimē caracter in im  
positione manus q̄ est organū organo3  
& organum consecratōis & mīstrationis  
sacro3 ut in sum. confes. li. iii. ti. xxii. q.  
x. Diacono uero imprimitur in datione  
libri euāgelio3 tūc enī datur ei ptās  
legendi euāgelia in eccia qd est actus se  
cundari9 in quo includitur p̄cipalis. s.  
dispensatio sacramenti eo modo quo aī  
s dyacono liceat. Subdyacono uero i por  
rectione calicis uacui. s. consecrati scdm  
Pe. & Alb. & in dicta. q. x. quia habet  
portat uasā dñici corp̄is & sanguis. Ac  
colito in acceptione urceoli quia eius est  
p̄parare unum & aquā ad ministeriū &  
accipit hoc ab archidyacono nō q̄ archi  
dyacono conferat sacm ord nis qui cō

fertur uirtute vboz que dicit ep̄us scd3  
Al. & Pe. magis i primi unde caracter  
cum datur candelabrum q̄ in datione ur  
ceoli. Item dicit Pe. q̄ in traditiōe quā  
facit archidyacono fit ptās collate ex  
pressio ut in dicta. x. q. Exorciste cu3 re  
cipit lib3 exorcismo3 ei9 enim officiu3  
ē exorcismos memorie cōmendare & ma  
nus sup cathecuminos & energuminos  
ponere. Energuminus est demoniac9 se  
cundū catholicos. Lectori cū dat liber  
p̄phetia3 quia ei9 officiu est p̄phetias  
legere & cathecuminos prima erudimē  
ta fidei docere. Hostiario cum conferūt  
ei clauēs hostio3 eccie quia ei9 officium  
est dignos ad sacra r̄cipe & indignos ex  
cludere. Hec sunt breuiter p̄tim d Tho.  
ubi. §. & p̄tim de canone. xxiii. dist. sub  
dyacono. cum multis sequentib9 & pre  
dictis quoad exorcistam lectorem & ho  
stiarium concor. Pet. ut in dicta. q. x. se  
cundū frēm Ni. osimi. post p̄sa. in vbo  
ordo. ii. dicit Pe. de p̄a. Scda conclusio est  
in quo actu cui9 lib3 ordinis caracter im  
primitur ubi sciendum est scdm quosdā  
q̄ aliquo3 ordinū est tantū unus actus  
aliquo3 plures. quoz tantū un9 ē prin  
cipalior altero in ordinib9 aut quoz est  
unus actus caracter imprimitur in tradi  
tione instr̄i p̄tinentis ad actū illum sicut  
hostiario imprimē caracter in traditiōe  
clauium. Lectori in traditiōe libri pro  
phetia3. Exorciste in traditiōe libri ex  
orcismo3 cum forma vbo3 singulis cor  
respondente. in ordinibus autē quorum  
sunt plures actus caracter imprimē in  
traditione instr̄i p̄tinentis ad principa  
liorem actum ille autē actus est principa  
lior qui immediatus ordinatur ad sacmē  
tū eucaristie: cū igitur accoliti sunt duo  
actus. s. portare cereum & porrigere a  
quam & unū in urceolis ob sacm euca  
ristie. secundus act9 principalior ē prio  
p̄pter rationē dictā ideo caracter acco  
litatus imprimitur in traditione urceoli  
quā denominet ab alio actu qui est ma  
gis patens & frequentior: nomen enī ac  
coliti cerei de portationē significat. Sub  
dyaconus etiā habet duos actus. s. legerē  
ep̄iam & materiam eucaristie ordinare  
& ponere in uasis sacris ut de se patet.



Secundus actus est principalior primo quia sacramentum eucharistie immediatior propter quod character subdiaconatus imprimitur in traditione calicis et patene. Sed diacono autem est magis dubium habet enim duos actus unum legere euangelium et alium ministrare sacramentum uasis mediantibus habet enim portare corpus domini in patena & dispensare sanguinem cum calice nec est dubium quod actus secundus est principalior primo et tamen diaconus in sua ordinatione non recipit aliquod instrumentum pertinens ad hunc actum propter quod de impressione characteris in diaconatu duplex est opinio. Una quod imprimitur in traditione libri euangelii quia deputatio eius ad suum principalem actum non potuit exprimi per traditionem alicuius rei corporalis. Cum enim diaconus habeat potestatem super corpus & sanguinem contenta in uasis non potuit hec potestas exprimi per dationem uasis tantum quia super uasa subdiaconus habet potestatem nec per dationem materie consecrate quia non habet eam immediate tangere ideo oportuit quod ordinaretur per traditionem instrumenti pertinentis ad actum secundarium hoc est per traditionem libri euangelii. Sed contra hoc possit dici quod potestas diaconi ad principalem actum potuit exprimi per traditionem uasorum cum sacramento contentorum & ad hoc potest dici quod potestas diaconi non debuit exprimi per traditionem nobilioris rei quam potestas sacerdotalis hoc tamen fieret si traderetur ei uas cum sacramento quia sacerdoti tradunt uasa cum materia non consecrata quare illud fieri non debuit. Alia opinio est quod imprimitur in impositione manuum per quam datur intelligi quod applicatur ad magnum ministerium eo quod manus est organum organorum. Diaconus autem per excellentiam dicitur minister & hinc uideatur canon concordare xxiii. di. ubi dicitur quod cum ordinatur diaconus solus episcopus ei manus imponit eo quod ad ministerium applicetur. Similiter & sacerdos habet plures actus. Sed principalior inter omnes est consecrare corpus & sanguinem. Absolvere autem in foro proprie est actus eius secundarius. Et ideo in datione calicis & patene cum materia imposita imprimitur character sacerdotalis. Unde dominus hanc potestatem primo dedit

discipulis in cena quando tradens corpus suum & sanguinem in calice. dixit hoc facite in mea commemoratione. Sed post resurrectionem dedit eis potestatem ad actum secundarium quando dixit quorum remiseritis peccata remittuntur eis etc. secundum Petrum de potestate. in iii. di. xxiii. q. ii. ar. iii. & arguit contra rationem supradictam de diacono ne habeat nobilius signum quam sacerdos quod non uideatur efficax. Ratio quia subdiacono traditur calix consecratus diacono euangelium. sed nobilior est calix consecratus quam liber euangelii etc. Sed conclusio probatur alia ratione quia illud quod est completum sacramentum per se non est materia sacramenti & maxime cum totum sit maius parte & omne sacramentum est nobilius sua materia & sua forma. Sed impossibile est aliquod sacramentum esse nobilius sacramento altaris. ergo impossibile sacramentum altaris esse materiam alterius sacramenti. Item in impositione manuum non imprimitur. non quidem propter hoc quod nec per illam imprimitur sacerdoti quod diceretur quod hoc est quia non designat principalem actum eius sicut de urceolo accolito & subdiacono. Sed quia preter actum ministrandi & suscipientis requirit exteriorem materiam in isto ordine sicut in aliis. Sed manus impositio non habet huiusmodi materiam ideo. etc. ergo relinquitur quod in traditione euangelii sicut quia aliter non potest exprimi secundum eum ubi supra. Et notandum quod cum sacerdos ordinetur in traditione calicis primo accipit potestatem conficiendi post autem per impositionem manuum accipit spiritum sanctum cum potestate ligandi & soluendi adiciendum tibi quorum remiseritis peccata etc. & sic accipit potestatem secundo quam non acceperat primo uel si acceperat ex naturali communitate nomine tamen ex ui sacramenti. quia non erat facta secundum alius merito de hoc & sacramentum non agit ex ui sacramenti nisi quod signat potestatem autem inungendi accipit per hoc ipsum quia per illud sacramentum etiam peccata dimittuntur & est amplior consecratio facta cum prima quam prima tantum & similiter est imaginandum de singulis ordinibus habentibus diuersos actus secundum eundem Petrum. in iii. di. xxiii. q. vi. ad fi. & predictis satis concordat idem Petrus. di. vii. preterim in iii. colū. & uide eundem di. xxv. q. i. in iii. colū. Vbi uidetur sequi



q̄ nisi receperit sacerdos manū impo-  
tōnem non posset absolvere ut dictū est  
s. & s. q. vii. dixit tamen archi. in dicto  
c. subdiacon⁹. xxiii. dis. post Petrum q̄  
non est determinatū expresse in quo actu  
fiat caracteris impressio ideo nihil semel  
collatum rite dedet in ordinibus repeti  
sed q̄ obmissum est suppleri d̄ sacra. nō  
iteran. c. ult. idem in su. confess. li. iiii. &  
xxii. q. x. & xxxiii. unde ip̄e arch. non  
uide ē huius oib⁹ cōcordat nec cōtradice  
in. c. ii. de penis. li. vi. in v̄o clericus. &  
quicq̄ sequētib⁹. ubi aliquāliter d̄ istis in si-  
gnis ordinū ecclesiasticorū de q̄b⁹ etiā  
habetur. xi. q. iii. episcop⁹. xxv. distin.  
perlectis. & in dicto. c. subdiaconus. &  
sequentib⁹. & in spe. d̄ accusa. tertia pte  
s. ii. b. Item querit. in fi. & q̄d not. in. c.  
statum⁹. glo. fi. d̄ ma. & obe. ad hec. i.  
q. proxima. & q. xxx. & ad dictos duos  
act⁹ p̄cipales ordinis sacerdotat addē.  
Io. an. in dicto. c. p̄b̄r. & ymo. in clem. si  
dñm. v. colum. de rel. & ven. san. & s.  
q. vii. Vicesimooctauo quero vtrum  
in quolibet ordine imprimat spūal carac-  
ter & an caracter un⁹ ordinis presup-  
ponat caracterem alterius ordinis Rñ⁹  
fm Tho. in. iiii. di. xxiii. in quolibet or-  
dine sicut confert spūalis ptas ita impri-  
mitur spūalis caracter nec caracter un⁹  
ordinis presupponit caracterem alter⁹  
ordinis nam recepto ordine posteriori  
& pretermisso precedenti non propter  
hoc debet reordinari in ipso posteriori  
extra de cle. per sal. promo. c. unico. con-  
cordant theologi Idem in sum. cons. li. i.  
iii. ti. xxii. q. vi. fm fra. Ni. post p̄sa. ad  
idem latius per. Pe. de palu. in. iiii. dis.  
xxiii. q. ii. ar. xxx. idē archi. xxxii. dis. i.  
prin. ad hec. s. q. p̄xiā. & nota q̄ laud.  
in sacramentali in rubrica de sacro ordi-  
nis dicit q̄ ordo subdiaconatus confert  
cum episcop⁹ tradit sibi calicem vacuum  
cum patena & diaconus urceum cū aqua  
manili idest panno quod ponitur ante  
episcopū & manutergia Ordo uero dya-  
conatus uidet conferrī cum ep̄us tradit  
textū euāgelii ut intelligat se esse p̄conez  
euāgelii xp̄i Sed ordo p̄b̄r⁹ traditur  
cum ab ep̄o datur sibi calix cum uino &  
patena cum pane desuper fm eum ut ibi

latius. Vicesimonono quero an ordo  
possit seu debeat reiterari. Rñ⁹ nō. s. d̄  
sacmētis i coī. q. viii. Vñ iste caracter  
non perdit per coniugium & ideo si acco-  
litus mortua uxore uult pmoueri ad sa-  
cros nō ordiabit iterum ad minores fm  
Io. an. i ru. de cle. coniug. i fi. s. ratiōne  
dubii si dubitaret an aliquis esset ordia-  
tus potest ep̄us uti caute la & pmittere  
illa vba si non es ordinatus p̄ orōnes uel  
unctiones zc. ar. de bap. c. ii. fm Ho. &  
Io. an. in. c. uno de cle. p̄ sal. pmo. ubi eti-  
am dicit paria esse nō esse ordinatum &  
non debito modo ordinatum esse. ad hoc  
de trālla. inter corpalia. Adde q̄ in sac-  
mento ordinis non credit uni testi quia  
fit alteri p̄iudicium fm Host. in sum. d̄  
bap. s. & q̄ sit. v. quid ergo si quis. facit  
quod nō. in ele. i. de priui. in vbo. non ha-  
bita. cum si. & ad p̄missa facit. s. coia de  
sacmētis q. x. Vnde etiam mortuus re-  
tinet ordinem susceptum arch. in. c. ii. d̄  
peis. i glo. magna. facit i dicta. q. ix.  
Tricesimo quero an qñdo ep̄us dat or-  
dinem sacerdotalem debeant alii assistere  
Rñ⁹ Host. arguit q̄ qñ ep̄us confert or-  
dines sacerdotales ad mī⁹ duo p̄b̄rī dñt  
esse induti sacerdoti a. ib⁹ & sibi assistere  
xxiii. di. p̄b̄rī. Licet consuetudo alicubi  
non habeat q̄ assistāt. Sed so. um q̄ sacer-  
dotes p̄ites & non iduti man⁹ imponāt  
& sic. c. p̄b̄r. loquit de honestate non de  
necessitate. ad hoc de sa. non iteran. c. fi.  
fm fra. in. c. nec ep̄i. de tpi. ordi. adde su-  
pra. q. vii. adde q̄ cum ordinat p̄b̄rī un-  
gunt eorum man⁹ oleo benedicto non  
crismate ut p̄ Ho. i su. de sacra uncti. s. q.  
& a q̄. & fra. i. c. vno. s. h̄o vnguetō eo  
ti. & facit. xxiii. di. p̄terea & q̄d ibi nō.  
& q̄d nō. in. c. p̄b̄r. i prin. de sa. non ite-  
ran. & q̄ nō. arch. lxxxv. di. illd̄. quid  
autem si ungeretur crismate uide in sibi  
xcv. di. p̄b̄ros. i vbo sanctificato & per  
Fran. i. c. i. d̄ sacra. non itera. & q̄d nō.  
in dicto. c. p̄. dicit tñ Ho. ubi supra q̄ il-  
la oīo consecrē & sanctificare digneris  
dñe man⁹ istas zc est cois ep̄is et p̄b̄ris  
xvi. q. i. s. hoc idem. & s. seque. q̄d nō.  
& quātum ad ordinandum subdiaconum  
p̄cedit p̄ut in diacono ut p̄ Arch. xxiii.  
di. subdiacon⁹ Ho. i sum. d̄ sa. non itera.



.¶. & qualiter .i. fi. fran. in dicto. c. pbr. in fi. de sa. non ite. p. notata in. c. primo eo. ti. ad h. supra. q. xxvii. Tricesimo primo quero qualiter conferend. et ordo dicat. pcedere scrutinio & examinatione & magis impositione interueniente & forma ecclesie obsequata & de aliis solemnitatibus ut p. Host. in su. de tpi. ordi. c. fi. Sed circa scrutinium dicit Ho. i. su. d. scriu. q. circa hoc faciendum est duplex scrutinium. vnum ante ordinationem qd. diligenter faciendum est extra de elect. nihil est. s. epi. & incipit in feria quarta pcedente sabbatum ordinationis & durat usq. ad dictum sabbatum p. archidiaconum quidem d. iure coi. d. off. arch. ad hec. & c. ut nrm. olim epus eligebat scrutatores seu examinatores xxiii. di. q. n. & no. in sum. c. fesso. eo. ti. q. xvii. fm. Goffr. sed ut hic dicit. & etia. ibi. etia. de iure spectat examinatio ad archidiaconum qui habebit diligenter inquirere de uita ordinandi de genere. de patria. de etate. de titulo ad quem ordinat. de loco in quo conuersatur de scia. de fide. & d. aliis que continentur in regula aplice. de quibus in pisa. in v. ordinad. & sic i. sabbato qui pbat. snt. epo. p. sentent. xxxviii. di. q. n. aliquis. di. xxiii. Aliud scrutinium fit in ipsa ordinatione. q. n. ordinandi epo. presentant. ant. altare cum archidiacono dicit postulat sancta mater ecclesia zc. & ordinatore interrogate. scis illos esse dignos. & rñd. q. tum humana fragilitas zc. Et quidem pntator i. tali rñsione nō peccat dum tñ contra conscientia. non loquat. extra de scriu. in ordi. fac. c. vno. alioquin cōtra. xxviii. q. i. s. i. & dicto. c. vno. nā quem nescit indignum debz. presumere dignuz. extra d. presum. dudum. q. si archidiacono nū remordeat conscientia de aliquo qui non sit dign. tunc anteq. ueniat ad ordinationem secrete studeat epo. denuntiā de scriu. in ordi. fac. c. i. & si ep. nolit desistere arch. debet se subtrahere & si nō potest sine scandalo d. illa vba dicere tā q. minister ecclesie. que non iudicat de occultis. Sed nullo modo crimen fr̄is d. publicare cōcordat. Inno. idem in dicta q. xvii. & sequenti fm. pisa. & fra. Nic. oīmi. hec autem forma postulat sancta

mater ecclesia zc. fua. in ordinatione diaconi u. pbr̄i d. scriu. in or. fa. c. vno. & p. Ho. i. su. eo. ti. s. que sit forma. & in li. pontificali. Idem uideur in ordinatione subdiaconi. licet in libro pontificali non dicat. p. no. p. Io. an. in dicto. c. v. post p. i. & no. s. q. xxx. ad fi. dicitur autem a scrutatoris qd. idem est q. p. quiro ut dicat fra. in ru. de scrutinio. & q. n. aliq. examinatur & alius rñdet potest dici q. sufficit rñdenti presumptio quia ex quo uidet eos admitti p. exaiatores pōt. eos p. sumere ydoneos fm. fra. i. c. vno. d. scriu. Item presumit ydoneo. quia pntat. a boīs fm. fra. ibidem. fa. i. q. p. xima. & nota q. epus uidet. excusari si arch. sibi pntat. indignum. notat. Io. an. in. c. pastoralis. p. l. colum. d. iure pa. p. no. i. c. ad hec. de offi. arch. Sed uide eundem in c. cū fm. in. ii. colu. in v. pntat. de preben. & in. c. dilect. circa p. n. de tpi. ord. & glo. in. c. ii. d. tpi. or. li. vi. i. glo. vii. & frat. in dicto. c. cū fm. in. i. colu. & Host. in su. de scruti. c. q. n. fieri. post p. n. facit quod no. in. c. cum ex inuēto in fi. de hereti. Tricesimo secundo quero quid si sine examinatione quis est ordinatus. Rñ. fm. Host. si sit notus & dignus non peccat. quia tales non sunt examinandi arti. xxiii. di. nullus. fallit hoc in epo. cōsecrando qui quis sit not. examinatur xxiii. di. qui epus. fm. Goffr. & in su. cōfess. eo. ti. q. xix. Sed si idign. sit deponi debz. d. corpe uici. exposuit. Si uero sit ignotus quis sit dignus deponēdo ē. xxiii. di. c. ult. & multo fortius si indignus. i. di. ex penitentibus. Idem in dicta. q. xix. fm. pisa. & fra. Ni. ubi supra & p. Ho. in su. de scruti. c. quid iur. & not. xxiii. di. si quis pbr̄. in glo. Sed nūquid ordinandi. & sup. v. abiciantur Item etiam minores debent conferri cū examinatione no. xxiii. di. si qui pbr̄. Tricesimo tertio. q. ro qd. si i. examinatione ordinandus crimen suum nō exposuit Rñ. fm. Ho. ord. nāq. tenetur cōfiteri crimina seu impedimēta notoria iuris u. facti nisi fuerit cum eo dispensatū. i. di. ex penitentibus. Itē tenetur p. dere graua siue enormia. i. que etia. post p. niam executionē impediunt. ut homicidium.



simonia i or. & hu. 9 modi et rā s. sint secre-  
ta ut in. c. q̄tū. d tpi. ordi. Alia uero que  
non impediunt non tenent de tpi. ordi.  
.c. fi. si uero fraudulenter defect⁹ subti-  
cet nō hēbit executionē ordi s. sic suscep-  
ti d renū. n. si cū pridē. §. p̄oē si uero cō-  
fiteat & dispenseat cū eo securus erit fm  
Inno. ut ulterius non accuseat aliter sec⁹.  
xxxiii. di. c. ult. als. di. xxiii. Si uero di-  
spenseat. & nihilomīg ordinatur. non de-  
bet ordinat⁹ i illo ordine admitti. lxxxii.  
si quis sine concordat. Cioff. Idem in su.  
cōfess. dicta. q. xix. fm fra. Ni. post pisa.  
& de istis ordinatis criminosis & crimina  
confitentib⁹. vide p doc. & fra. in. c. q̄  
ris. d eta. & quali. & i. c. ex tenore. de  
tpi. or. Idem in effectu. Ho. in ti. d scrui.  
§. qd si pmouendus. ubi Ho. ultimo. dat  
consiliū omnib⁹ ep̄is. ut diligēter exami-  
nent uel examinari faciant & non excon-  
municent. sicut multi faciūt. ne laqueos  
pariant. sup quo uide. p eū in su. de eo  
q fur. or. sūc. xxvii. q. i. de uir. uis. ii. g.  
absoluāt ad cautelam ordinandos publi-  
ce in ecclia ab omni excommunicationis  
uinculo. & cum eisdem sup omni irregu-  
laritate dispenseat in quibus pnt. & de-  
bent fm deum & canones. Hec enim ab-  
solutio & dispensatio etiā missis ab ex-  
traneo prelato pderit in q̄tū p̄p̄i q̄ pla-  
tus cū eisdem dispensare possit. quia om-  
nia illa uidēt eē cōmissa sine q̄b⁹ ordina-  
tio expediri non pōt ar. de offi. delega.  
preterea. fm eum. & uide ad predicta.  
Io. an. in. c. expulisti. de corpe uiciatis  
& in. c. cōmissum. de spon. Tricesimo  
quarto quero. utrum in ordine confere-  
tur gratia. Rñ° fm Tho. & Pe. in. iii.  
di. xxiii. in ordine confereat grā gratū  
faciens que necessaria est. non solum ad  
digne suscipiēdum sacmētum. Sed & ad  
digne ministrandū. Idem in su. confesso.  
li. iii. ti. xxii. q. ix. fm fra. Ni. post pisa.  
& p Pe. de pal. in iii. di. xxiii. q. ii. ar.  
ii. facit. s. communia de sacmētis. q. vi.  
& i. §. iii. q. iii. Tricesimo quinto.  
quero de ptate sacerdotali. & uidēt q̄  
non sit dare aliā ptatem maiorem sacer-  
dotali. ut plñ p Pe. de pal. in. iii. di.  
xxiii. q. vi. ubi etiā de ptate iurisdic-  
tionis abso. ute. & de ptate iurisdictionis

absolute sacerdotis in casu necessitatis  
& de ptate consecrationis & ordinis  
ibidem p eundem. Et nota q̄ quelibet  
ptas secularis p censuram ecclesiasticā co-  
hercet. Io. an. i. c. i. singulis. i. iii. col.  
de sta. mo. Item omnis potestas a deo ē  
no. viii. q. i. audacter. & in. c. i. de homi.  
li. vi. & ibi arch. in v° tribuat. & patet  
xxiii. q. i. qd culpatur in fine. Tricesi-  
mo sexto. utrum ordo liberet a fortuna  
fuit. Rñ° fm Rai. si solū ep̄alis dignitas  
Sed etiā sacerdotalis liberat a fortuna  
fuit uel a scriptitia. liii. di. si f uis sciēte  
& fm canones etiā a curiali fortuna siue  
uinculo. quia ut dictū est. liberat a fuit  
que fortior est. liii. di. frequēs. & c. ex  
antiquis. Vnde q̄tū ad hoc non tenetur  
illud. c. si quis sciēte. quia illud. c. si quis.  
est quedam lex. que reuocatur p ius ca-  
nonicū fm glo. ibi p rationē p̄actā. fm  
fra. Ni. & pisa. An aut liberet a p̄ia  
ptate. & in quib⁹ clerici sint extra p̄i-  
am ptatem. p doc. in. c. iii. d eta. & qua.  
Tricesimo septimo q̄ro. utrū uotū casti-  
tatis sit annexū ordini. Rñ° fm Cui. nō  
ut patet in grecis qui non tenentur ad  
continentiam. nec apud nos illi qui inui-  
tis uxorib⁹ ordinantur. & tales non pos-  
sunt debitū exigere licet teneatur redde-  
re. ut in su. p̄sana impedimētū. xi. §. i. i.  
addi. ad quod. i. §. p̄ximo. q. cxxix. &  
cxiii. Sed tale uotū annexū est ordini  
ex constitutione ecclie. ppter honestatē  
sacri ordinis sicut Hug. notauit. xxviii.  
di. in prin. concordat Tho. fa se. q. lxx  
xviii. fm. pisa. & fra. Ni. in addi. in vbo  
ordo. primo. facit. s. q. xv. & i. §. iii.  
q. cxv. ubi etiā q̄ cleric⁹ onētalis absq̄  
uxoris consensu ad ordines pmoueri  
non debet. Et licet uxor requiri debeat  
tamē cōsulatur q̄ non consentiat. s. con-  
tradicat uiro uolenti ordinari. ut ibi ha-  
bes. Tricesimo octauo quero quot  
modis ordinatio dicitur simonica. Rñ°  
fm. Rai. quatuor modis. nam alia ex p-  
te ordinatoris tantū. Alia ex pte ordi-  
nati tantū. Alia ex pte utriusq̄. Alia ex  
pte neutriusq̄. ut in su. pisa. ubi supra.  
& si conferatur ordo per simoniacū. an  
indigeat dispensatione. no. i. q̄ i. si quis  
a simoniaco. ubi plene q̄n ordinans est



simoniacus. & p. doc. in. c. p. tuas. ii. de  
simo. Et nota q. vendere officiū ecclīasti  
cū est contra legem diuinā et simoniacū  
de se cum talis deputetur ad diuina ergo  
papa dispensare non possz qđ non essz si  
monia ut plene per Pe. de pal. in iiii. di.  
xxv. q. iiii. p. totā. Tricesimonono qđ  
de loco ordinationis. Rñ. dicit arch. q.  
quibz epus pōt suis subditis in quolibz  
loco ordines conferre ut per eum in. c.  
cū epus. de off. or. li. vi. in v. sedere. qđ  
intelligo dum tñ intra suā pūciā seu p  
rochiā non aut extra territoriū sibi com  
missū nisi ad id accedat licētia illius ordi  
nari in cui⁹ parrochia ordines dare uo  
luerit. ix. q. ii. c. ii. facit. s. coia de sacmē  
tis. q. xi. et. s. eo. s. q. xi. & s. s. p. ximo  
q. ix. Quadragesimo quero an clerica  
tus superueniens in persona p̄is liberet  
filiū a p̄ia ptāte. Rñ. q. licz pater me  
us efficiatur abbas uel episcop⁹ nihilo  
min⁹ ero in eius ptāte qā dignitas ep̄i  
copalis licet liberet episcopū a p̄ia po  
testate non tñ econtra sicut nec cōsulat⁹  
ut no. Bal. in. l. cū nō solū. s. necessitate.  
C. s. bo. que lib. post prin. similiter si pa  
ter meus efficiatur monachus uel abbas  
ut in spe. de tutore. s. si aut tutor. v. s. q.  
ritur an filio ingressi zc.



**VAR**TO TRAN  
seamus ad sacramentum  
matrimonii & iuxta or  
dinē p̄isanelle pcedam  
diuidendo materiā p  
paragraphos. Et pri  
mo queram de iurib⁹ m̄rimonii. Secūdo  
uidelicet in. xv. q. & sequētib⁹ tractabo  
de contrahētib⁹ m̄rimonium. Tertio in  
xxiii. q. & sequē. quō contrahat. Quar  
to i. xlv. q. si fiat contra intētionē. Quī  
to iii. xlix. q. & sequē. si sub cōditione co  
trahat. Sexto in. lix. q. quo ad debitum  
Septimo in. lxi. q. & sequētib⁹ qñ accāt  
matrimonii. Octauo in. lxvi. q. & sequē  
tib⁹ qñ petīt diuortium. Nono in. lxxx  
viii. q. & sequē. qñ alter altez i cōiugem  
petit. Decimo in. cii. q. de impedimentis  
matrimonioz in cōi seu generali. ubi eti  
am ponā remissiones in speciali d singul  
impedimentis m̄rimonii. Primo quero

quid sit m̄rimonium Rñ. m̄rimonii est  
uiri & mulieris coniunctio indiuiduā ui  
te consuetudinem retinens. xxvii. q. ii. c.  
.i. extra de p̄sumpti. illud. insti. de nup.  
s. ii. qđ Rai. exponens dicit uiri & muli  
eris nec uiri & mulieri quia nec unus uir  
plures uxores nec una plures uiros ha  
bere pōt. coniunctio. s. aīorū & m̄rialis  
indiuiduā uite consuetudinem retinens  
hoc est qđ neuter absq. consensu alterius  
pōt continentia p̄fiteri uel cōm uacare  
ad qđ. i. q. xiii. nec se alteri copulare s3  
sibi inuicem mutuā fidem suare & debi  
ti redditionē & mutuā inuicem i necessa  
riis ut p̄nt subuentionem p̄bere debent  
Et q. dicit indiuiduā zc. intelligitur fm  
Cui. de m̄rimonio confirmato p copulā  
carnalem quia ante possz separi in casu  
i. q. ciii. & plenius. s. xi. notabili. Item  
intellige de m̄rimonio fidelit⁹ quia & ma  
trimoniū infidelit⁹ pōt separari ut. i. q.  
elxix. & plurib⁹ seq. ad qđ s. in. xi. not.  
Idem in su. confes. li. iii. ti. ii. q. i. ubi po  
nunt & alie diffinitiones m̄rimonii que  
p̄nt reduci ad p̄dicta fm fra. Nico. oīmi  
post p̄isaneliā in v. m̄rimonium & per  
Pe. de pal. in iiii. di. xxvi. q. i. & Ho. in  
su. de m̄ri. s. i. & qđ no. xxvii. q. i. in su.  
& de conuer. coniuga. c. ii. i glo. ii. & fa  
cit. xxix. q. i. in prin. & per dñm Fran.  
in ru. de spo. & m̄ri. ii. colu. & ibi decla  
rat cū dicit coniunctio idest uinculum sac  
mentale & sic intell gīt de cōiunctione  
maritali fm eum ut ibi latius & plene p  
An. de bu. in ru. de spon. in iiii. colū. ubi  
etiā addit p⁹ uerbum cōiunctio legitima  
ut ibi latius & sic cōiunctio que est de es  
sentia m̄rimonii nō est corporis cum illa  
non fuerit i beata uirgine & m̄tis aliis  
ad qđ. i. q. xii. nec consensus p̄cedens cū  
ille sit cā efficiēs extrinseca s3 cōiunctio  
ligaminis mediata quā deus efficit sicut  
aqua & uerba ad caracterem baptismi  
fm eūdem Pe. in dicta. q. i. facit. i. q. xl  
iii. nihilomin⁹ in m̄rimonio dicūt duo re  
quiri. s. cōsensus aīorū per quem signifi  
catur caritas consistens i spū inter deum  
& iustā animā & cōiunctio corpoz desig  
nans conformitatē que consistit i carne  
inter xpm & eccliam ut no. Io. an. in. c.  
ii. de cle. coniuga. no. tñ q. naturalius &



suauius est carni uiuere in m̃momo q̃ in  
 clauſtro. Pe. de paſ. in. iii. di. xxviii. q.  
 iii. ar. ii. cōclu. vii. loquor tñ hic de m̃i  
 momo carnali qđ i plurib⁹ differt a ſpū  
 ali ut p Ho. & doc. i. c. tue. & ibi p An.  
 & bu. ad fi. & ſpō. & Ho. i ſu. & trāſla. p.  
 & n. & p laud. in ſac̃mēta li & ſac̃o m̃rio  
 ni. iii. colu. iii. q. & fra. in cle. & rñū. v.  
 oppo. & p archi. in. c. ii. in v° cōditōalia  
 ad fi. & elec. li. vi. & Io. an. in. c. iter cor  
 poralia. in prin. & trāſla. p̃la. & p̃tī ma  
 trimoniū carnale eſt ſac̃m: ſed m̃momi  
 um ſpūale nō ut p domi. in. c. ſi qđ iuſto.  
 & porro. & elec. li. vi. faciūt. nota p frā.  
 in. c. ii. ad fi. de & ſpo. i pub. & in. c. iii. i.  
 op. eo. ti. & in. c. ſup eo. ii. op. & gdi. ap.  
 & in. c. non debz. ii. no. & conſan. & affi.  
 Eſt & alia diuiſio m̃momi quia aliud ratū  
 iter xp̃anos ſup baptiſmo fūdatū. a iud  
 non ratū. ſ. inter ifideles ſine bapt° de  
 quo de diuor. q̃to. Itē aliud cōſumatū  
 aliđ nō cōſumatū & trāſla. epi. c. fi. Item  
 aliud cōtrahit ppter effectū. p̃pagatōis  
 aliud ppter incontinētie r̃mediū. aliud  
 ppter hūanitatis ſolaciū. aliud propter  
 complendū iuramētū. & p̃rio. xxxv. q. i.  
 & i. de p̃o. & huius qui fi. occi. c. i. & tercio  
 & fa. cōſultatōm. & iii. & ſpo. conmiſſum  
 Item aliud uerū aliud nullum & gdi. ap.  
 c. i. Item aliud ſolēn ter contractū. aliud  
 clādeſtinū. & cla. & ſpon. cū in h̃bitio. fm  
 laud. ubi. & v. colū. Et ad illud qđ neuter  
 coniugū pōt cōſoni uacat zc. dicebat fr̃  
 Iacob⁹. & marchia qđ hoc exp̃ſe falſum  
 eſt. q̃a q̃libz pōt r̃nūciare iuri ſuo. ſ. non  
 petere ſed reddere de crimie fal. ex con  
 ſcia. ſed ſalua pace ip̃. idē dicūt q̃a piſa  
 nella loquit in alteri⁹ p̃iuditiū ad hoc. i.  
 q. xiiii. & ad illud qđ de⁹ efficit unde. &.  
 p̃xio. q. xi. in fi. & & cōia & ſacramētis  
 in prin. Secūdo q̃ro unde dicat m̃rio  
 niū Rñ°. fm Ray. dicit q̃aſi matris mi  
 niū id eſt officiū q̃a dat m̃lierib⁹ eſſe ma  
 tres & ideo magis denoiat a m̃re q̃a pa  
 tre quoniā in eo pl⁹ appet matris offici  
 um q̃ patris. idē Tho. Pe. & Ho. & i ſu.  
 con. in dicta. q. i. ti. ii. fm piſ. & fra. Ni.  
 ubi. & p laud. i ſac̃mēta li & ſac̃mento  
 matrimoni. iii. col. & p An. de bu. in ru  
 brica de ſpo. & matri. iii. colu. & p Pe.  
 de paſ. in. iii. di. xxvi. q. i. & Ho. in ſu.

de matri. & unde. q̃dā dicūt qđ matri  
 moniū non dicit a matre ſed a materia &  
 monos qđ eſt unū quaſi ab una materia  
 utriuſq; ſed cōius eſt qđ dictū eſt ut plñ  
 p Frā. in rubrica de ſpon. q. iii. & aliat  
 yſidoz. ix. ethy. & Rñdz ad cōtraria ut  
 ibi lat⁹ p eū. de ſpōſalib⁹ aut quid ſint  
 & unde dicat & quomodo contrahūt &  
 a quib⁹ & qñ & de effectu ip̃oz & quo  
 modo diſſoluāt & ſi. p Pe. & paſ. in. iii.  
 di. xxvii. q. i. & p doc. in ti. de ſpo. & p  
 laudu. i ſacramēta li de ſac̃mēto m̃momi  
 in prin. ubi plura dicit ubi etiā qđ ſñia in  
 ſpōſalib⁹ trāſit in rē iudicatā ut ibi in  
 xiii. q. & idem An. de bu. in. c. p̃terea. i  
 prin. & ſpo. & qđ quatuor modis contra  
 hūnt & multo forti⁹ ſi iteruenit iuramē  
 tum p Io. an. An. & Ni. in. c. i. & ſpo. du  
 oz & i. q. xxv. & de materia quid ſint  
 ſpōſalia & quis ip̃oz effect⁹ & quis fi  
 nis & quomodo cōtrahāt & diſſoluātur  
 & ſi. p An. & bu. in Ru. & ſpo. & nota qđ  
 ſpōſalia ſunt in ciū m̃momi ut p Fr̃ide.  
 conſilio. xv. añ fi. incipit qđ talis eſt ſin  
 dic⁹. & ſcias qđ tenet m̃momiū cū alia cō  
 tractū non obſtatib⁹ ſpōſalib⁹ & r̃cep  
 tione munez & oſcu & āplexib⁹ ut i  
 c. i. de m̃momo contracto contra interdi  
 ctum ecclie & ibi p Ni. & nota qđ fm ca  
 nones in ſpōſalib⁹ non requirit formal  
 repromiſſio futūz nuptiaz alteri⁹ tra  
 hētis. i. q. xxvi. añ fi. debet tñ ſpōſalia  
 ex utriuſq; pte conſiſtere ut in ſu. con. li.  
 iii. ti. i. q. iii. Io. an. in. c. ex lr̃is. ii. & ſpō  
 ſalib⁹ p̃t colu. & etiā p Ni. qđ q̃trahētēs  
 etiā nudo pacto & abſq; iuramento com  
 pellūt contrahere m̃momiū ut ibi p eum  
 iii. notabili facit p Ho. i ſu. & ſpo. & quot  
 ſint. & & quis ſit effect⁹. in fi. ubi clari⁹  
 & qđ idem Ni. notat in. c. i. & ſpon. duoz  
 ſecdo notabili. Tertio q̃ro vtrū m̃rio  
niū ſit ſac̃mētū Rñ°. fm Tho. in. iii.  
 di. xxvi. ſac̃mētū iportat remediū con  
 tra peccatū p ſenſibilia ſigna & cum hoc  
 iueniat in m̃rio iter ſac̃mēta cōputat &  
 iſtud remedium eſt duplex. ſ. curatiuum  
 & p̃ſuatiuum: primum dat i aliis ſac̃mē  
 tis fm in ſac̃mēto m̃momi fm Pe. & i ſu.  
 con. li. iii. ti. ii. q. ii. Magis autē uideē  
dici ſac̃mentum ex eo qđ eſt ſacre rei ſig  
num. ſ. cōiunctōis xp̃i & ecclie ad ephe.



v. & ut patet in dicta. q. ii. Petr<sup>9</sup> addit  
q<sup>d</sup> coniunctio exterior est sacramentum con  
iunctio uero interior animo<sup>2</sup> sacra<sup>2</sup> &  
res. effectus gr<sup>e</sup> q<sup>i</sup> ibi confert<sup>r</sup> res & non  
sacra<sup>m</sup> & est res primo scata Res uero si  
gnificata sario est coniunctio xpi & eccle  
sie. & forma quidem hui<sup>9</sup> sacra<sup>m</sup> sunt vba  
siue alia signa ut in dicta. q. ii. quib<sup>9</sup> con  
sens<sup>9</sup> m<sup>u</sup>rimonii exprimitur & sicut p<sup>ri</sup>a  
non hab<sup>z</sup> alia materia nisi ipsos act<sup>9</sup> sen  
sui subiectos qui sunt loco materialis ele  
menti sic sacramentum matrimonii habet  
p<sup>ri</sup> materia ipso act<sup>9</sup> quia p<sup>ri</sup>ficat<sup>r</sup> p<sup>ri</sup> actum  
ei<sup>9</sup> qui sacramento ipso utit<sup>r</sup> unde ap<sup>li</sup>us  
ad ephes. v<sup>o</sup>. dicit sacramentum hoc mag  
num zc. s<sup>m</sup> fra. Ni. post pisa. & plene p<sup>ri</sup>  
Pe. d<sup>o</sup> pal. in. iiii. di. xxvi. q. iiii. p<sup>ri</sup> tota.  
& p<sup>ri</sup> lau<sup>9</sup>. de sacramento matrimonii. iiii.  
colum. v. quarto q<sup>ro</sup>. v. refert tres opi.  
& plen<sup>9</sup> in. iiii. col. & seq<sup>nti</sup>. ubi etiam  
dicit q<sup>d</sup> sacramentum matrimonii est signu<sup>m</sup>  
seu figura illius unionis qua fidelis ani  
ma deo per caritatem & nostra humani  
tas ad xpm per nature difformitatem u  
nitur. unire enim est ex diuersis idem fa  
cere. x. q. ii. unio. s<sup>m</sup> eum ibidem. & pro  
batur in. c. ii. in fi. de mat. contra inter.  
eccl. contracto. & q<sup>d</sup> sit sacramentu<sup>m</sup> ecclie  
& eti<sup>a</sup> contract<sup>9</sup> per Io. an. in. c. fi. a<sup>n</sup>  
fi. de condi. appo. ymo eti<sup>a</sup> ante incarna  
tionem xpi matrimonium erat sacramentu<sup>m</sup>  
Io. an. in. c. ex publico. in. iiii. colum. de  
conuer. coniug. & s<sup>o</sup>. d<sup>o</sup> sacramentis in con  
muni. q. iiii. & q<sup>d</sup> sit magnum sacramen  
tum per fran. de consa. & affi. c. i. in. xi.  
no. & q<sup>d</sup> sit unum de septem sacramentis  
nota. de transla. ueniens. glo. i. & in. c. i.  
. iiii. no. de spo. duo. & in. c. uir. ad fi. de  
fis nup. & no. de simo. cum ecclia. glo.  
ihibendum. & q<sup>d</sup> not. de bigamis. debi  
tum glo. magna. v. eti<sup>a</sup> dicit fran. q<sup>d</sup> ideo  
est sacramentum quia e<sup>st</sup> sacre rei signum  
cum. caritas sit res sacra ut ibi lat<sup>9</sup>. facit  
quod no. xxvii. q. i. in su. & xxvi. di. ac  
cuti<sup>9</sup>. & in. c. ex publico. de conuer. con  
iuga. & qui filii. li. leg. per uenerabil<sup>9</sup>.  
glo. bonis. unde istud sacramentu<sup>m</sup> est antiqui  
us & c<sup>o</sup>ius ceteris sacramentis ideo Gra  
tian<sup>9</sup> seorsu<sup>m</sup> d<sup>o</sup> hoc tractat ut dicit arch.  
xxvii. causa in prin. adde hic. i. q. v.  
Quarto quero an per m<sup>u</sup>rimonium i<sup>n</sup>fun

datur gra<sup>tia</sup> sicut in aliis sacramentis glo. i.  
q. i. quicq<sup>d</sup>. dicit q<sup>d</sup> non. dic contra de sa  
cra unct. c. uno. ex hoc infertur non esse  
uerum quod dicit Hug. xxxi. q. i. quod. u  
bi dicit usum m<sup>u</sup>rimonii n<sup>on</sup> posse adimple  
ri sine peccato saltem ueniali quia ymo  
potest esse meritorius q<sup>u</sup> fit bono intui  
tu sicut fuisset in statu innocentie & p<sup>ot</sup>  
reduci ad act<sup>u</sup> uirtutis iustitie quia red  
dit q<sup>d</sup> debz. xxii. q. ii. cum deuotissima.  
u<sup>l</sup> religionis quia uult p<sup>le</sup>m deo dedica  
re Si autem i<sup>n</sup>stituitur soli concupiscentie  
modum excedendo p<sup>ot</sup> committere ueni  
ale. xxxv. di. in prin. s<sup>m</sup> fra. in rub. de  
spo. q. xi. ad & predicta ad Io. an. in. c.  
uno sa colum. de sacra uncti. & in. c. cum  
in ecclie. de simo. & ibi p<sup>ri</sup> Ni. & alios. &  
q<sup>d</sup> infundatur gra<sup>tia</sup> per Pe. de pal. di. xx  
vi. q. iiii. in. ii. colum. & per fra. in. c. sig  
nificate. ad fi. qui ma. accu. possit. & Ic.  
cal. in. c. cu<sup>m</sup> uenissent. d<sup>o</sup> sa. unc. & s<sup>o</sup>. co<sup>sa</sup>  
de sacra. q. vi. & q<sup>d</sup> act<sup>9</sup> m<sup>u</sup>rimonii sit lici  
tus & ipsum m<sup>u</sup>rimonium sit bonu<sup>m</sup> & lici  
tum & de p<sup>ri</sup>missis p<sup>ri</sup> Pe. de pal. dicta. di.  
xxvi. q. ii. ar. i. subdens q<sup>d</sup> excom<sup>u</sup>n<sup>u</sup>cati  
& similes co<sup>u</sup>trah<sup>u</sup>t ueru<sup>m</sup> m<sup>u</sup>rimoniu<sup>m</sup> quo  
ad essentia<sup>m</sup>. an aut<sup>em</sup> peccet unde ibi plene  
in. ii. ar. & si contrahitur cum meretrice  
ibidem. iii. ar. & adde. i. q. lix. in fi. &  
sequenti. Quinto quero an m<sup>u</sup>rimoniu<sup>m</sup>  
fuerit institutu<sup>m</sup> R<sup>o</sup> s<sup>m</sup> Tho. in. iiii. di.  
xxvi. m<sup>u</sup>rimoniu<sup>m</sup> s<sup>m</sup> q<sup>d</sup> ordinatur ad pro  
creationem plis que erat necessaria eti  
am peccato non existente institutu<sup>m</sup> fuit  
a<sup>n</sup> peccatu<sup>m</sup> a deo in hoc q<sup>d</sup> ho<sup>m</sup>i mulierem  
in adiutorium de costa formauit & dixit  
eis crescite & multiplicamini zc. gene<sup>9</sup>.  
c. i. & ii. Adam uero cum dixit hoc nunc  
os ex ossib<sup>9</sup> meis zc. uerba illa. ptulit a  
deo inspiratus ut intelligeret m<sup>u</sup>rimoniu<sup>m</sup> i  
stitutione a deo facta Sed s<sup>m</sup> q<sup>d</sup> m<sup>u</sup>rimo  
nium p<sup>ri</sup>z remedium contra uulu<sup>9</sup> pecca  
ti sic institutum fuit p<sup>ri</sup> peccatum tempe  
legis nature s<sup>m</sup> autem determinatione  
personaz institutoz habuit in lege moy  
si. & s<sup>m</sup> q<sup>d</sup> rep<sup>ri</sup>ntat coniunctione xpi &  
ecclie institutione habuit in noua lege &  
s<sup>m</sup> hoc est sacramentum noue legis hec  
Tho. & d. i. & ii. institutione. xxxii. q.  
. ii. s<sup>o</sup>. hui<sup>9</sup> ita. & de diuor. gaudem<sup>9</sup>. s<sup>m</sup>  
pisa. & Ni. & per lau<sup>9</sup>. d<sup>o</sup> sacra<sup>m</sup>ento matri



monu in. iiii. colu. d. vi. zc. ad idem not.  
fran. in. c. fi. de frigi. dicens. xi. nota. q.  
de<sup>9</sup> fuit institutor m<sup>o</sup>ionu ut i glo. p<sup>o</sup>lt.  
& ex hoc infert Ho. q. hoc sac<sup>o</sup>mentu ha  
bet p<sup>o</sup>eminetia r<sup>o</sup>ne sui auctoris nam ce  
tera fuerut ab hoie istuta Sed tñ dicit  
q. etiã sacramentu eucharistie fuit institu  
tu a nostro redemptore d<sup>o</sup> reli. clemetia  
una Item fm Ho. m<sup>o</sup>ionu habet p<sup>o</sup>emi  
nentiã r<sup>o</sup>ne status quia fuit institutu a<sup>o</sup>n  
peccatu & r<sup>o</sup>ne loci quia in paradiso &  
tp: s q. in p<sup>o</sup>ncipio m<sup>o</sup>di & significati d<sup>o</sup>  
biga. debitũ. & quia facit non esse pecca  
tum qd als esset. de hoc ultio per Fran. d<sup>o</sup>  
sacra unct. c. uno. d. scire. ad qd. s. q. pxi  
ma. & cõcordat p<sup>o</sup>missis idem Frã. in ru.  
d<sup>o</sup> spo. in. vi. q. d<sup>o</sup> etiã in fi. dicit q. diuif  
respectib<sup>9</sup> m<sup>o</sup>im p<sup>o</sup>ot dici d<sup>o</sup> iur<sup>o</sup> diuino d<sup>o</sup>  
nati de iure gentiu & d<sup>o</sup> iur<sup>o</sup> positio ad  
hoc ultimũ adde Ho. in su. d<sup>o</sup> glã. & affi.  
s. i. & qd not. in. c. cũ illoz. in fi. de sen.  
excõi. & insti. d<sup>o</sup> iur<sup>o</sup> nati. in prin. & qd  
notat fr<sup>o</sup> p<sup>o</sup> Inno. in. c. f<sup>o</sup>nitatis. s. quis.  
iii. q. d<sup>o</sup> frigi. Item p<sup>o</sup>missis sat: s. gcordat  
Ho. in su. d<sup>o</sup> mat. s. d<sup>o</sup> fuit institutu. & no.  
xxxii. q. ii. in su. & in. c. i. in fi. d<sup>o</sup> cogna.  
sp<sup>o</sup>ali. & i. c. ex publico. d<sup>o</sup> quer. iuga.  
& facit. xxxii. q. ii. c. ii. & p<sup>o</sup> Ho. in su. de  
cogna. sp<sup>o</sup>ali. s. qualiter. d<sup>o</sup> alii dicunt. aliat  
xxvi. di. de in d<sup>o</sup> oppo: s. Itẽ ex p<sup>o</sup>missis pa  
t<sup>o</sup> q. institutu fuit p<sup>o</sup> illa vba crecite & m<sup>o</sup>  
tiplicam<sup>o</sup> zc. qd seq<sup>o</sup> glo. in. c. fi. d<sup>o</sup> frigi.  
in d<sup>o</sup> institutor. sed Fran. ibi in. i. q. seq<sup>o</sup>  
aliã opinionẽ. s. q. p<sup>o</sup> illa hoc nunc os zc.  
d<sup>o</sup> biga. debitũ. & alit glo. in. c. vno d<sup>o</sup>uo  
to. li. vi. & r<sup>o</sup>fert hoc tene<sup>o</sup> Io. a. & Ho.  
& ibidẽ in seq<sup>o</sup>nti qdẽ. declarat dicta vba  
p<sup>o</sup> Ho. & subdit n<sup>o</sup> g<sup>o</sup> m<sup>o</sup>z si n<sup>o</sup> defaci  
li rescindit h<sup>o</sup> sac<sup>o</sup>m ad qd. s. q. i. glo. tñ  
xxvii. q. ii. cũ societas. dixit q. ymo p<sup>o</sup> il  
la vba p<sup>o</sup>pter h<sup>o</sup> reliq<sup>o</sup> h<sup>o</sup> p<sup>o</sup>rem zc. Io.  
de ligna. gcor. cũ Frã. p<sup>o</sup> glo. in dicto. c.  
uno. circa prin. q. dicit q. p<sup>o</sup> illa vba p<sup>o</sup>tho  
plau<sup>o</sup>ti. idẽ An. d<sup>o</sup> bu. in ru. d<sup>o</sup> spon. in. v.  
colu. dicẽs ex h<sup>o</sup>is patere q. fuit institu  
tum in padiso. Itẽ vinctũ m<sup>o</sup>ionu impri  
mit ex dei potestate fm An. in. c. fi. de  
spo. duoz. & q. fuit institutu p<sup>o</sup> vba illa  
nunc os ex ossib<sup>9</sup> meis zc. seq<sup>o</sup> idẽ Ant.  
in dicto. c. fratenitatis. ad fi. idem Pe.  
de pat. in. iii. di. xxvi. q. i. ad fi. itellige

ore tñ p<sup>o</sup>phetico. xxvii. q. ii. s. lex diuie  
fm Frã. in dicta. i. q. & dic. p<sup>o</sup>thoplausti  
idest primo plasmati. s. Adã fm Ho. i. lu.  
d<sup>o</sup> d<sup>o</sup>spo. i. pu. facit dict<sup>9</sup>. s. lex diuine. &  
d<sup>o</sup> cõ. di. i. si duo. & nota q. m<sup>o</sup>ionu ap<sup>o</sup> p<sup>o</sup>  
bat ab ecclia. xxx. di. p<sup>o</sup> totũ. & sic nullũ  
g<sup>o</sup>ugiu est peccatum. xxviii. q. i. in prin.  
adde tñ q. sponsalia futa n<sup>o</sup> sunt de iure  
diuino qa n<sup>o</sup> repit in lege diuina nisi de  
m<sup>o</sup>io fm fra. in. c. ii. de spo. p<sup>o</sup>lt. colu. Et  
quicqd<sup>o</sup> dispute<sup>o</sup>: an m<sup>o</sup>ionu olim fuerit  
in p<sup>o</sup>cepto q. hodie est mere uoluntatis &  
v<sup>o</sup>gitas p<sup>o</sup>ferẽ ut pl<sup>o</sup>n p<sup>o</sup> frã. p<sup>o</sup> gal. d<sup>o</sup> cal.  
in ru. d<sup>o</sup> spon. in fi. ad qd. s. cõia d<sup>o</sup> sac<sup>o</sup>ris  
q. v. & p<sup>o</sup> Pe. d<sup>o</sup> pat. i. iii. di. xxvi. q. iii.  
arti. i. Sexto q<sup>o</sup>ro q<sup>o</sup> cause instois m<sup>o</sup>io  
ni R<sup>o</sup>ñ<sup>o</sup>. fm Ray. due sunt p<sup>o</sup>ncipales. s.  
susceptio soboi educade ad cultũ dei. ge  
nes. i. Crescite & multiplicam<sup>o</sup> zc. & u  
tatio fornicatois. i. carinthe. vii. p<sup>o</sup>pter  
fornicatoz vnusquisq<sup>o</sup> habeat suã uxore  
& unaqueq<sup>o</sup> suũ unũ & ista causa solũ p<sup>o</sup>  
peccatũ extitit Secũdã uero cause m<sup>o</sup>ite  
sunt unde qñq<sup>o</sup> pacis reformato pulchri  
tudo uxoris diuitie. & huiusm<sup>o</sup>i fm p<sup>o</sup>l.  
& Ni. & pl<sup>o</sup>n p<sup>o</sup> Ho. in su. d<sup>o</sup> mat. s. & qua  
si ubi addit in fi. aliã causã. s. solatũ h<sup>o</sup>ia  
nitatis ut & i senib<sup>9</sup>. xxvii. q. i. nuptiaz  
ad hoc etiã p<sup>o</sup> Frã. in ru. d<sup>o</sup> spo. iii. col. d<sup>o</sup>  
gcludit q. attẽto statu primeuo r<sup>o</sup>al cre  
a<sup>o</sup>ne in padiso causa fu: t m<sup>o</sup>tiplicat<sup>o</sup> plis  
ad recuperatoz a<sup>o</sup>geloz lapsoz ezechielis  
xxx. sed attẽto statu p<sup>o</sup> peccatũ ultra p<sup>o</sup>  
lem fuit scda causa uitatio fornicationis  
& sic m<sup>o</sup>ionu fuit institutu a<sup>o</sup>n lapsũ d<sup>o</sup>uo  
to. c. uno. li. vi. fm eũ facit qd no. xxxi.  
q. i. quõ. & d<sup>o</sup> dictis causis instois m<sup>o</sup>ionu  
ad idem p<sup>o</sup> An. de bu. in ru. de spo. in. v.  
colu. & adde Pe. de pat. in. iii. di. xxx.  
q. ii. ar. iii. ubi pl<sup>o</sup>n de duplici fine m<sup>o</sup>io  
ni & q. si uitatio fornicationis principa  
liter intẽdaẽ non est peccatum mortale f  
nec sãp ueniale ut ibi latius & adde. i. p  
xima. q. facit. i. s. vi. q. xvii. unde qñq<sup>o</sup>  
quis nubit quia nescit resistere stimulis  
carnis de eo qui duxit in ma. Iordani. &  
in spe. d<sup>o</sup> alleg. & d<sup>o</sup> spu. s. p<sup>o</sup> bec. iii. col.  
Septimo q<sup>o</sup>ro nunquid tenet matrimoniu  
factum non causa plis sed p<sup>o</sup>pter farias  
causas nũc dictas puta p<sup>o</sup>pter pulchritu  
dinẽ diuicias & huiusmodi R<sup>o</sup>ñ<sup>o</sup>. fm Ra.

*Intensio mat<sup>o</sup>ionu*

1

2

3



sic, sufficit enim qd contrahere intendit &  
 consentiunt p dca de pñti. xxxii. q. ii.  
 solet qñ. de utero. xxi. si uideris mulierē  
 pulchrā in medio captiuorū & amaueris  
 eā uoluerisq uxore habere introduces in  
 domum zc. qcor. Tho. & Pe. v. s. fm pi  
 sa. idem Ho. in su. de mat. s. & quare. &  
 p Pe. de palu. v. s. q. pñima. & nota qd  
matrimoniu habz triplicem finē fm tri  
plex bonum matrimonii nā inqtū est in  
officiū a natā generis habz p fine pro  
creationem plis & educationē Secundo  
 inqtū est a natā spñi in fed⁹ humāe so  
 cietatis habet iuxta bonū fidei amicitia  
 & cōcatōz in opib⁹ ciuilibus. in qtū au  
 tem est sacmētum habz p fine repñtati  
 onem incarnationis & ex hoc inseparabi  
 litatem fm Pe. de pal. in. iii. di. xxxiii.  
 q. i. arti. i. qclū. ii. ad finem. & qclū. iii.  
 p⁹ prim. ad q adde. s. q. pñima & i. q.  
 pñia & licet quis contrahat principaliter  
 ob uitādā fornicationem ut quia gñerē  
 non potest non peccat mortaliter. s. q.  
 pñima. & in spe de al. & dispu. s. post  
 hec. iii. col. ibi uel dic qd non semp zc. &  
 an matrimoniu seu act⁹ carnalis habeat  
 excusationem p Pe. d palu. di. xxxi. q. i.  
 & ii. unde affectus & appetitus copule  
 habende non tollit libertatem gñens in  
 gñrahēdo quī si ppter eā extorqñdā ad  
 matrimonium impellat sit inter eos ma  
 trimonium fm An. d bu. in. c. tua. d spo.  
 & in. c. i. de spon. duoz. Octauo qro  
quot sunt bona mñionu Rñ. fm Rai.  
 sunt principaliter tria. s. fides. pñes & sa  
 cmētum. xxvii. q. ii. omne. in fide attēdi  
 tur ne cum alio uel cū alia gñisceat. in p  
 le ut amāter suscipiat & fligiose educaet  
 siue formeet. in sacmēto ut mñionū non  
 sepet q satis colligūt in dicto. c. omne. si  
 cet enim fiat interdum corpalis sepatio  
 ut ex cōi gñens causa ofoms ut religionis  
 uel ppter fornicatōz tñ mñionum inter  
 fideles postq rite gñtractum & gñsumatū  
 est. inseparabile ē usq ad mortē. & pñicta  
 tria bona adeo sunt substantialia gñugio  
 qd conditio gñtra aliqd istoz appolita ui  
 ciat gñtractū mñionu de qd. appo. c. fi.  
 ad quod. i. q. xlix. fm pñsa. & fra. Ni. &  
 sic bonum fidei gñsistit ut non fiat adulte  
 rium. bonum plis gñsistit in semine. pñem

generāte. bonū sacmētū in inseparabilita  
 te ut per Pe. de pal. in. iii. di. xxx. q. ii.  
 i. iii. col. & di. xxxi. q. i. ar. ii. circa pñi.  
 & p totum. d istis trib⁹ bonis matrimo  
 niū. & an sine pñictis trib⁹ bonis matri  
 moniū possit act⁹ matrimonii excusari in  
 de eundem Pe. in. iii. di. xxxi. q. iii. Et  
 adde. s. q. pñima & de pñictis p Ho. in  
 su. de mat. s. & qñ contrahat. & de istis  
 trib⁹ bonis nota. qd fili sint legi. p ven.  
 glo. notat qd tria & p Frā. de frigi. c. fi.  
 ii. q. & p arch. in. c. i. de spo. in v. frigi  
 ditatis. li. vi. & obent ista tria bona esse  
 saltem in pposito idest qd ab incio alitē  
 non pponat quia tunc uiciat matrimoniu  
 ad quod. i. pñimis. q. sec⁹ si ex post  
 facto hoc gñtingat licet enim alter adul  
 tereet uel aliā accipiat de facto uel pñes  
 non nascat non per hoc uiciat matrimoniu  
 um. de adulterio pñat. xxxi. q. ii. dixit.  
 & q. iii. quasi per totum de diuor. c. ii.  
 & c. ex litteris. cum si. d secūdo qd si aliā  
 accipiat non soluat primum matrimoniu  
 pñatur de spo. duoz. c. i. & pñt. & fi. de  
 d spo. i. pub. duo pñeri. unde uiuete spñi  
 sa de pñti licet non gñnita non ualet fm  
 matrimonium gñsumatū ut notat Jo. an.  
 in. c. ii. de eo qui duxit. & per An. in. c.  
 fi. de spo. duoz in prin. & lat⁹ in fi. de  
 tercio qd si non nascatur pñes non defici  
 at esse matrimonium pñatur. xxvii. q. i.  
 nuptiaz. dūmodo non sint perpetuo im  
 pediti de frigi. c. i. & per totum. & per  
 fra. in ru. de spo. q. x. & de qd. appo. c.  
 fi. iii. q. & ibi etiā tāgitur in textu de  
 dictis bonis ut ibi per fra. in primo no.  
 & adde. i. q. clxxxv. ad fi. & intellige p  
 dicta put in trib⁹ pñimis qñtionibus. di  
 cit etiā Ho. qd si gñtrahentes tempore g  
 tractus nil cogitabāt d his bonis sufficit  
 dummodo non apponāt gñditionem uel pa  
 ctum ut gñtrahat ar. dicti. c. fi. de qd.  
 appo. & hoc vñ in iudicio ecclie qd de co  
 gitatu uel intentione iudicat non potest  
 Sed in iudicio anime & in ueritate non  
 uidetur qd sit matrimonium nisi saltem d  
 tercio bono. s. de tercio sacramento cogi  
 tent qd si non cogitāt g⁹ non cōsentiunt  
 in iuta in indiuiduā ducendā & quamuis  
 non sit uerz matr. moniu erit tñ pñump  
 tum quod equiparatur uero matrimonio

sacmētū

bonū pñi  
 pñi



quantum ad ecclesiam de spon. is qui. fm  
Host. in su. de matrimo. .§. & quare. ad  
idem per arch. xxxii. q. ii. circa prin. Sz  
si intentio in corde retenta uel etiā exp̄sa  
q̄trarietur essentie matrimonii uel his  
trib⁹ bonis m̄ionii uide. i. seq̄tib⁹. q.  
¶ Nono q̄ o utq̄ intentio non f̄uādi fidem  
uiciet matrimonium Rñ°. fm guil. si ali  
quis q̄traxit matrimonium non habens  
ppositū f̄uādi fidem. f̄ adulterādi n̄ōi  
nus tenet matrimonium concor. Pe. ut  
in su. confes. li. iiii. ti. ii. q. liii. dū tñ h°  
non deducatur in pactum si autē deduca  
tur in pactum ut q̄ liceat adulterari uel  
q̄ p̄stituat uxorem non q̄trahitur matri  
monium extra de q̄. appo. c. fi. fm p̄f.  
& Ni. & Pe. de palu. in. iiii. di. xxvi. q.  
iii. arti. ii. Sed si q̄trahens haberet inten  
tōm nunq̄ exigendi debitū credit guil.  
q̄ cōtrahit matrimonium sicut fuit inter  
beatam v̄ginē & Ioseph. q̄ credit p̄ce  
dere etiam si intendat non solum non pe  
tere sed etiā negare quia tenet m̄ionii  
dūmodo hoc non deducatur in pactū q̄  
tunc non teneret fm eum. Sed quātū ad  
illud si intendat debitum negare q̄ tene  
at matrimonium discordat Petrus. dicēs  
q̄ de bono fidei matrimonialis duo act⁹  
sunt unus essentialis. s. non negare q̄ ugi  
usum sui corporis & intentō opposita huic  
excludit matrimonium: alter accessori⁹  
s. non exhibere alteri corpus suum & in  
tentō huic opposita matrimonium nō ex  
cludit ut in su. q̄fes. in dicta. q. liii. &  
seq̄nti. & sic uult q̄ si habuit intentionez  
uel p̄positum negandi debitum uxori nō  
sit matrimonium quasi q̄trarietur actu  
essentiali matrimonii Sed in hoc an q̄tra  
rietas in contrahendo matrimonium ad  
bona matrimonii faciat matrimonii nul  
lum concludit Pe. & p̄f. q̄ si intentio est  
contraria non solum bonis matrimonii f̄  
etiam ip̄i essentie matrimonii puta quia  
non intendit q̄trahere f̄ decipe uelli in  
tendit q̄trahere intendit tñ non statim f̄  
ad tēpus uel aliq̄ huiusmōi & tunc non  
est matrimonii quia nisi sit consensus in  
tota essentia m̄ionii non est m̄ionii  
Item quādo est consensus & dissensus si  
cut li homo uult esse hō & nō habere ani  
mam non simpliciter consentit unde non

est m̄ionium Si autem contrarietur bo  
nis matrimonii sed non essentie est ueq̄  
m̄ionium sicut supradictum est Simili  
ter si exprimitur aliquid contrariū essen  
tie m̄ionii non est m̄ionium ut si dicat  
accipio te in meā dum tñ ego non sum ma  
rit⁹ tuus uel q̄ m̄ionium dissoluat q̄cito  
inuenero pulchriorem & meliorem uel  
huiusmōi & sic non est m̄ionium sed ad  
ulterium. Aut nō est contra essentiā sed  
contra aliq̄ de tribus bonis & tunc si ē  
aliquid illicitum non est matrimonii. Si  
autem id q̄ exprimit sit honestum non  
impedit sicut contrahō tecum ita q̄ non  
petas debitum quia pacisci de debito nō  
petendo nec reddēdo non r̄spicit essentiā  
cum petere & reddere sunt actus cōseq̄n  
tes m̄ionium ymo etiā pacisci q̄ non  
teneatur petere uel reddere non est con  
tra essentiā cum salua essentia m̄ionii  
possit tolli ius petendi & obligatio red  
dendi sed ponere conditionem uel modū  
de non reddendo uiciat matrimonii q̄  
conditio turpis & inhonesta & cōtraria  
Si ergo uouens castitatem in contrahē  
do dicat sic contrahō tecum m̄ionium  
ita tamen q̄ caste uiuamus ualet cum fa  
cilis possit renunciari iuri futuro & ac  
quirendo quam iuri iam quesito unde si  
contracto m̄ionio postq̄ obligati sunt  
mutuo ad reddēdū possunt se per pactū  
ab ista oblatione liberare manente essen  
tia matrimonii pari ratione in contrahē  
do salua essentia poterunt ab oblatione  
preseruari ut latius per eundem Pe. de  
pal. in. iiii. di. xxx. q. ii. arti. i. qui p̄ hec  
uidetur concordare cum dicto guil. quasi  
talis intentio negandi debitum īspiciat  
actum consequentem non autem essen  
tiam matrimonii & sic intentō huic oppo  
sita matrimonium non excludat. uel li ci  
ctus superior petrus intellexerit quādo  
intentio fuit exp̄sa saluari posset quādo  
deductum fuit non per modum pacti sed  
conditionis uel modi ut ex p̄millis patet  
Item pro opi. guil. contra dictū Pe. the  
ologum facit q̄ notat Frā. in. c. ex litte  
ris. in fi. de frig. dicens q̄ non h̄ns p̄po  
situm reddendi debitum contrahat m̄io  
nium nisi p̄positum exprimat de cōsa.  
& affi. c. d̄ infidelibus. ubi d̄ hoc in glo.



ultima in fi. ad qd. i. q. p. xima & s. pro  
xima. q. & presupposito q. opio Petri.  
theologi esset uera nō pcederet quo ad  
ecclesiam militante que psumet p mrio  
nio si talis intentio non fuit expressa per  
dicta. s. in proxima. q. & sic ecclesia iudi  
cabit p matrimonio tanquā presumpso  
ymo. p uero ppter doctorū opiniones  
ut. i. q. ex. adde circa tria substantialia  
matrimonii uidelicet proles fides & fir  
mitas sacramenti. si ergo conditio & pro  
testatio in ipso contractu alterum ipso  
rum tollat uiciat contractum & non uici  
atur fm An. in. c. si conditiones in prin.  
de condi. appo. & subdit quando qd itio  
nes sunt contra substantiam seu bona mri  
monii. **Decimo** quero utrum intentio  
non habendi plem excludat matrimoni  
um Rñ°. fm Pe. firma intentio plem eui  
tandi excludit matrimonium dico maxie  
si deducatur in pactum sed tamen inten  
tio non educan di plem non excludit ma  
trimonium corcor. Hug. & glo. Ray. ut  
in sum. confes. eo. ti. q. lvi. Similiter nec  
excludit matrimonium desperatio plis  
quia adhuc potest esse matrimonium in  
remedium. idem in su. confes. in dicta. q.  
lvi. fm pñ. & fra. Hi. ubi. s. & p Io. an.  
in. c. tanta. p. prin. qui si. sint leg. uide  
tamen q. talis intentio non excludat ma  
trimonium nisi fuerit expressum de uitā  
do plem p ut dixi. s. q. p. xima. dicit enī  
Fran. q. non uiciatur matrimonium pro  
pter defectum plis nisi deducatur in pa  
ctum q. uitetur proles dicto. c. fi. de con  
di. appo. & nota. in. c. de infidelibus. de  
conlan. & affi. fm eundem Frā. in dicto  
c. tanta. prima. q. qui etiā in ru. d. g. iug.  
leprosoz ad fi. dicit rñ. de lo. ad dictum  
c. fi. q. contra bonum proles dicitur quā  
do apponitur conditio q. euitet proles  
ut ibi unde contractus mrimonii cum uo  
luntate & intēione plem non habēdi dū  
modo hoc in pactum non deducatur non  
uiciat solo itentū pacto cessante sed con  
tractus matrimonii cum intēione nō ha  
bendi copulam & gsequenter nec prole  
est nullus quia deficit unum ex substanti  
alibus bonis matrimonii d. condi. appo.  
c. fi. fm Antho. de bu. in. c. commissum  
de spon. unde non exigitur q. in matri

monio semper sit spes filioz quia suffi  
cit q. non euitet plem. xxvii. q. ii. solet  
fm An. in. c. ii. de frigi. nec etiam semp  
hec est causa nubendi ymo quando p. q. s  
nubit quia nequit resistere stimulis car  
nis in. c. iordane. d. eo qui dux. t. in mrio  
nium. & xxxii. q. ii. solet. & si. fm Pe. i.  
ti. de alleg. & dispu. s. post hec. iii. col.  
**Undecimo** quero utrum intentio ducen  
di aliam uxorem excludat matrimonium  
Rñ°. fm Pe. si intendit ducere aliam di  
missa ista non est matrimonium quia fm  
guil. talis uidetur gtrahere ad tempus  
xxxii. q. ii. solet queri. fm pñ. & ibi pa  
tet q. ppter hoc isto casu matrimonium  
non ualet nec obstat q. iudei gtrahūt cū  
pposito diuertē di quando uoluerūt per  
libellum repudiū quia hoc non deducunt  
in pactum quous ex ui. g. tutionis uel con  
suetudinis uel etiam sola uolūtate muta  
ta postea diuertant sicut & de eo qui mu  
tata uoluntate religionem intrat fm Pe.  
ut in sum. confes. eo. ti. q. lvi. si vō inten  
dat ducere aliam ista retenta cū ipsa erit  
matrimoniu idem in dicta. q. lvi. fm fra.  
Ni. post pñ. dicunt doc. q. li. apponitur  
in matrimonio pactum a lege uel consue  
tudine inductum licet sit contra matrio  
nium tenet matrimonium de spo. c. i. und  
catholici gtrahētes possunt cogitare q.  
ante copulam possunt seperari ingredi  
endo religionem & tenebit matrimoniu  
ut plñ per Fran. de conlan. & affi. c. de  
infidelibus. ad premissa facit. s. q. ix. q.  
talis intentio est contra essentiam matri  
monii quin etiam in foro iudiciali eccle  
sia iudicaret pro matrimonio cum de ta  
li intentione non garet ut ibi dē dixi.  
**Duodecimo** quero utz iter beatam vgi  
nem & Ioseph fuerit perfectum matri  
monium Rñ°. fm. Pe. in. iii. di. xxx. du  
plex est perfectio mrimonii una quidem  
quātum ad esse que fit p gñsum vbris  
de pñti expressum & tali pfectione mri  
monium illud pfectum fuit. Alia perfe  
ctio quantum ad operationem & sic non  
fuit pfectū q. act⁹ p. pri⁹ mrimonii est  
carnalis copula i qua ut ibidē dicit Tho.  
uirgo non gñsit explicitē sed implicitē  
& sic vrginitatem suam deo gñsit ut i li.  
sen. dicitur fm pñ. & Ni. & uide xxvii.

*Matrimon Joseph*  
in. iii. di. xxx.



q. i. in prin. & per totum & in. §. Item si  
pona & §. iuxta hanc. Io. de ligna. in. c.  
ex publico. ante fi. de quer. iug. & eo.  
ti. in. c. quidā. glo. in. & p. doc. in. c. cum  
locum. de spon. ubi domi. Frā. in. ii. op  
po. & viii. q. plura dicit hinc inde & re  
fert quosdā theologos dicere q. necesse  
est p. se consentire in carnale copulā p  
hoc quod notat archi. in. c. i. de uoto. li.  
vi. in vbo inuenta. ad fi. & sic beata vgo  
fm istos g. sentit in carnalem copulā sine  
peccato Sed hec opinio facit iniuriam v  
ginitati beate uirginis Alia fuit opinio  
q. oportet contrahētes g. sentire in copu  
lā non in particulari sed in uniuersali sed  
hec opinio tollitur ut p. cedens quia cum  
beata vgo sciebat legem g. ugi g. sentien  
do in iugium consensisset in copulam &  
sic fieret iniuria ipsi v. ginitati Tercia  
fuit opinio ad quam accedit gratianus.  
xxvii. q. ii. §. cū ergo. q. oportet g. senti  
re in copulā uel absolute uel saltem sub  
g. ditōe tacita nisi deus aliter disponat ut  
si deo placuerit & tali modo uidet g. sen  
sisse beata uirgo ut dicitur in dicto. §. cū  
ergo. hec etiā non uidet p. ceder quia de  
us nolebat beatā uirginē carnaliter co  
pulari uiro & hoc uerisimiliter ipsa scie  
bat quia spiritu sancto inspirata iā uotū  
uirginitatis emiserat unde dicit Pet. de  
pau. q. de beata uirgine credim. ipsam  
nouisse uirginitatem ut per eum in. iii.  
dis. xxxviii. q. i. in. colu. unde dixit quō  
fiet istud quoniam uirum nō g. nosco qua  
si diceret nolo g. nosci hec tamen opinio  
potest defendi & dici q. beata uirgo se  
iubiecerit uoluntati diuine Quarta opi  
nio est que placet gratiano in fi. dicti. §.  
q. g. sensus qui facit matrimonium est cō  
lenius in mutuā corporis ptatem & dici  
tur consensus in mutuam corporis po  
testatem consensus cohabitandi & in di  
uiduam uite g. suetudinē retinendi & hoc  
sonant uerba accipio te in meam & econ  
uerso de spon. c. p. it. nec oportet q. pre  
cise ut conditionaliter g. sentiant in copu  
lam carnalem & sic consensit beata uirgo  
& hec tutior & sanctor quo ad beatā uir  
ginez tñ etiā p. cedēs saluari possēt ut dixi  
uouit autē beata vgo castitatem ut dixi  
& patet in dicto. §. Cum ergo uirgo bea

ta ad hoc ut esset decens habitaculū fili  
dei. decuit etiā ut esset nupta primo pro  
pter significationem quia ecclesia trium  
phas est spūalis spōsa dei & vgo. xxvii.  
q. i. nuptiaz. scōo p. pter uitationem in  
fame ne crederetur ex adulterio pepe  
rissē. terci o. p. pter occultationē diuini g  
fili quia hoc modo dyabulo ministerium  
incarnationis & redemptionis fuit occul  
tum. xxvii. q. ii. inuenta Sed g. asp. d. cal.  
in dicto. c. cum locum. & d. hoc uide Pe.  
in. iii. dis. xxvi. q. iii. arti. ii. g. clusi. in. &  
dis. xxx. q. ii. ar. ii. ubi inter alia dicit q.  
sufficit g. sensus de p. nti in copulā i. uga  
lem quo solum uerū & im p. fectū est ma  
trimonium essentialiter Sed quo ad car  
nalem copulā sufficit sub conditione si  
deus iuberet & sic beata uirgo non fre  
git uotum & sic dicunt quidam de Iohan  
ne euāgelista nam quia uirgo fuit uirgi  
nis custos p. babiliter creditur consimili  
modo se habuisse in g. sensu nuptiali sicut  
uirgo beata qd tñ nō sic est necesse quia  
nō sic habebat uotum uirginitatis sicut  
ipsa fm Pe. v. s. licet ergo Ieronim. in  
p. logo euangelii dicat Iohannes uoluit  
nubere & q. xpus uocauit eū de nupcis  
non per hoc intetur q. p. diderit uirgini  
tatem mentalem per p. dicta q. nota. qd  
autem sit uirginitas & q. est licita & q.  
est per se bona & q. est uirtus & de com  
peratione ei. ad alias uirtutes & ad con  
iugium pln per eundem Pe. in. iii. dis.  
xxxiii. q. ii. ad hec adde. s. que. ix. circa  
prin. & i. q. xliii. Tercio decimo q. o  
que sit differentia inter matrimonium le  
gitimum & ratum Rñ. fm Ray. matri  
monium legitimum & nō ratum est q. le  
gali tantū institutione uel p. untie mori  
bus inter infideles g. trahitur q. ideo di  
cit nō ratū quia sine fide fit. unde Aug.  
non est ratum coniugium quod sine deo  
est Ratum uero & nō legitimum est quod  
inter fideles & legitimas personas sed  
sine legitima solemnitate cōtrahit hec di  
st. nctio p. batur. xxvii. q. i. §. Item illud  
& de diuor. q. to. & c. gaudemus fm p. f.  
& per Hosti. in sum. de mat. §. fi. ad fi.  
ubi etiam per Ho. q. matrimoniū aliquā  
do dicitur iniiciatum aliquando cōtrahitū  
aliquādo ratum aliquādo cōfirmatū &



contractorum aliud est verum aliud pre-  
sumptum & p̄sumptorum aliud contrahi-  
tur per carnis copulā aliud ex cursu t̄p̄is  
aliud per subarrationem uel presumpti-  
ōes & signa ut ibi plen⁹. dicit autem ra-  
tū id est q̄ nō possit dissolui nisi causa for-  
nicationis s̄m archi. xxvii. q. ii. non dubi-  
um & in. c. in omni. & sic inseparabile  
archi. xxviii. q. i. in prin. Sic ergo matri-  
monium inter catholicos est fort⁹ quia  
ratū & indissolubile. matrimonium uero  
inter infideles licet sit ratum potest t̄n  
dissolui ut per Fran. in. c. quanto. viii.  
notabili de diuor. post glo. tamen inter  
fideles est iudicium gūitō aptitudie q̄  
est apta non diuidi pro b⁹ de bap. maio-  
res. & quamuis & q̄ ibi notat. in glo. si  
cut. s̄m fra. post glo. in. c. de in. delib⁹.  
scd̄a oppo. de consan. & affi. & ibidem d̄  
materia per an. de bu. facit. s̄. q. ii. nota  
etiam q̄ matrimoniu iter baptizatos ab  
hereticis non i forma ecclesie nō dicitur  
ratum ut per fra. in dicto. c. quāto. i. fi.  
post Inno. & facit. i. q. clxx. Item m̄rio-  
nium dicitur legitime contractum quan-  
do sunt etatis & nullū subest impedimē-  
tum Io. an. in. c. fi. de rapto. & q̄ nota.  
in. c. ex transmissa de resti. spolia. 102.

Quartodecimo quero quid sit effectus  
m̄rimonii Rñ⁹. s̄m Rai. effect⁹ est q̄ ex  
quo sem̄ est coniugium inter aliquos rice-  
les nunq̄ desinit esse etiam si alter effice-  
ret hereticus. xxxii. q. vii. c. i. & ii. & d̄  
diuor. quanto nec maritus potest dimit-  
tere uxorem siue efficiat ceca siue lepro-  
sa uel aliquid tale nec uxor uirum. xxxii.  
q. v. orrendus. & c. si uxorem. nisi tantū  
causa fornicationis. & tūc si dimittat ma-  
neat sine giuge uel reconcilietur uxori.  
xxxii. q. i. dixit domin⁹. ad hoc. s̄. q. pxi-  
ma. Item alius effectus est q̄ mulier ptā-  
tem sui corporis non habet sed uir Et  
uir potestatem sui corporis non h̄z s̄ uxor &  
ideo post copulam carnalem nec religio-  
nem potest alter eligere iunto altero nec  
gūitiam p̄fiteri. xxxiii. qv. c. i. ii. i. i.  
& iii. Est & alius effectus quia uir com-  
pellend⁹ est reddere debitum uxori licz  
nunq̄ ggnouerit eam & ecōuerso non ob-  
stante superueniente affinitate d̄ eo qui  
ggnouit cōsanguineā. distinctō. 73. & c.

tue. ille t̄n giunx qui de ipsa affinitate ē  
innocens monendus est q̄ contineat q̄  
si nolit tunc nocens tenetur ei debitum  
petitum reddere sed exigere nunquam  
potest ut patet in alatis iurib⁹ & debz  
reddi cum dei timore ut in al. c. tue. Itē  
unus giugum sine consensu alterius non  
potest orare Intelligit oratione priuata  
& tam longa q̄ esset impeditiua debiti  
giugalis. secus de oratōe solē ut misse  
tempore a canonibus diffinito d̄ gse. di.  
ii. omnis homo. & xxxii. q. ii. quos de⁹.  
& d̄ gse. dif. i. ōnes fideles. & c. missas.  
s̄m p̄s. & Ni. ubi. s̄. & per Ho. in su. de  
matrimonio. & quis sit effect⁹. unde effi-  
ciuntur una caro per copiam. xxvii. q. ii.  
sunt qui. & q̄ ibi not. xxxv. q. iii. n̄lum.  
& c. equaliter. & seq̄n. xxxiii. q. i. requi-  
siti. xxxv. q. x. c. i. post medium. & c. si  
cuius. & in. c. debitum. de bigamis. & q̄  
not. de coniugi. lepro. c. i. ubi d̄ cit Ho.  
q̄ sunt una caro id est ad unam carnem p̄-  
creandā & hoc post consumatōem m̄rio-  
ni de conuer. giug. ad aplicā uel sunt id  
est esse debent ex quo d̄ p̄nti gtraxerūt  
ut dicto. c. i. d̄ giug. lepro. & c. se. s̄m lo-  
ā. & doc. i dicto. c. i. d̄ giug. lepro. & ibi  
Frā. in. iii. not. Itē efficiunt unū corp⁹  
xxxii. q. ii. de neptis. xxvii. q. ii. quia  
agatho. xxxiii. questione. ii. amonere.  
& q. v. & ex p̄missis. & c. Adā. cū si. &  
per copulam dicitur perfici m̄rimoniu  
nota. xxvii. q. vii. quapropt̄. & c. inci-  
atur. glo. i. & p̄pter copulam dicit con-  
iugium ut dicit arch. xxxi. di. c. fi. & q̄  
addat copula p̄ Fran. in. c. ii. d̄ conuer.  
coniugatoz. & i. q. xxvi. ante fi. & q.  
xxxviii. Quintodecimo q̄o utrū pu-  
er possit gtrahere m̄rimoniu Rñ⁹. s̄m  
Rai. etas apta in puero est annoz. xiiii.  
& i puella. xii. de d̄spo. impu. puberes.  
& c. continebat. & si ante gtrahunt non  
est m̄rimoniu ut habes. i. q. ccx. nisi essent  
p̄ximi pubertati & ita q̄ malicia supple-  
ret etatem de d̄spo. impu. b. d̄ illis. gcor.  
Tho. & Pe. ut in sum. confesso. li. ii. ti.  
ii. q. xix. s̄m p̄s. & fra. Ni. i. & m̄rimoniu  
scd̄o & q̄ nota. Antho. in. c. i. in prin. de  
d̄spo. impube. & in. c. ii. unde m̄rimoniu  
carnale non potest gtrahi aī pubertatē  
Est autem pubertas in masculo. xiiii. an



norum in femina. xii. tamen si non distet  
plus quam p sex. menses uel malicia supleat  
etate & possit carnaliter gmiscei tenet  
matrimonium gtractum d' d' spo. impub.  
puberes. fm Pet. de palu. in. iiii. dis. xx  
xvii. q. i. ar. iii. Sed in dicto. c. puberes.  
nil dicit de istis sex mensibus. fuit tamen  
opinio Inno. post glo. q. tunc dicat pxi  
ma pubertati de quo p Anto. in. c. conti  
nebatur ad fi. de d' spo. impub. qui tamē  
in. c. attestations in fi. relinquit hoc ar  
bitrō iudicātis q' d' ratis psonis ex quo  
ius non determinat facit qd notat arch.  
in. c. uno in glo. ad huius. d' d' spo. impub.  
li. vi. & de hoc not. in dicto. c. g' tinebat  
& c. attestations. unde debet intelligi  
quādo esset apta ad copulā p not. p Io.  
an. in. c. de illis. ii. d' d' spo. impub. in ad  
ditionibus & in nouella Nam in matrio  
nio determinat etas non simpliciter sed  
prudencia uel pubertia ut notat Io. an.  
in. c. fi. iii. colum. d' d' spon. impub. unde  
dicit fra. in ru. d' d' spon. impub. q. etas  
pueri quātum ad m'ionum magis attē  
ditur ex uiri potentia quam ex numero  
annorū ita q. puenire potest ut per eun  
dem in. c. ii. eo. ti. scda oppo. & questōe  
prima dicens q. respectu matrimonii at  
tenditur pubertas ex uiri potentia nam  
etiam impuberes ex annorum numero si  
sunt uiri potentes sunt ad matrimonium  
abiles dicto. c. puberes. & c. cōtinebat.  
idem dixit eo. ti. c. iii. prima. oppo. & in  
c. tue. iii. notabili. & x. questio. & seqn.  
& in. c. cōtinebatur. quarto. notabili &  
in. c. a nobis. quinto. notabili. & in. c. in  
super. in principi. qui ma. accu. po. & per  
archi. in. c. uno. in vbo malicia d' d' spon.  
impub. li. vi. facit. ff. de lega. iii. l. cum  
quis decedens. §. codicill. ibi uiro facto  
uī adulto. dic tamen q. non presumit uiri  
potens ante pubertatem ut q'sentire pos  
sit matrimonio nisi probetur potens &  
tūc presumptio tollitur per factum con  
trarium fm Io. an. Antho. & doc. in. c.  
quod sedem. d' frigi. & ibi per Fran. pri  
ma. oppo. & archi. in dicto. c. uno. de de  
spon. impub. in vbo non proximi in fi.  
Similiter & pubertas potest tardari ut  
notat Io. an. in. c. de illis. scdo de d' spo.  
impub. sed in religione malicia non sup

pleret talem etatem not. de regia. postu  
lasti. & in. c. ex eo q. d' electi. li. vi. Et p  
Hosti. in sum. de regu. §. & utrum. v. si.  
qd autem dixi. & Antho. in. c. de illis. el  
ii. in fi. de d' spo. impub. addde qd narrat  
Gregorius in d' yalogo de puero nouem  
annorum qui nutricem impregnauit & d'  
hoc. xx. q. i. in summa & Ieronimus ad  
uitalem idem dicit de puero decenni &  
Hosti. dicit q. idem reperit d' vndecenni  
uel duodecenni dicitur etiam d' salamone  
q. in. xii. anno filium genuit fm fra. p. q.  
Io. an. in. c. fi. prima oppo. de eo qui co  
gno. consan. & i dicto. c. puberes. prima  
oppo. ubi per Io. an. & per eundem Io.  
an. in. c. i. d' delic. pue. & adde ad pmissa  
per Hosti. in su. de mat. §. q. potest. Est  
autem ratio quare impubes contrahere  
non possit quia ratione defectus etatis  
non est aptus ad generandum zc. ut per  
fra. in. c. ii. in fi. de d' spon. impub. Ex  
his infertur q. non sufficit q. contra  
hentes sint proximi pubertati ad hoc ut  
spōsalia contracta cum impube' teneant  
ex tunc & tanquam de presenti nisi etiā  
malicia supleat etatem & sit uiri potēs  
& apta copule carnali per. c. unum. d' de  
spon. impub. li. vi. & eo. ti. d' illis. xx. &  
ibi per Nicolaum ubi etiam dicit Anto.  
q. malicia dicitur supplere etatem in po  
tentia contrahendi quando non obstat  
etate datur potētia coeūdi ad quod uidē  
eundem in. c. fi. eo. ti. & facit. c. fi. d' eo  
q. cogno. q' ang. qd probari oportet nō  
per apparentiam sed per inspectōnem  
partium aptarum generationi quam de  
bent facere matrone perite de frigi. c.  
fraternitatis. in prin. ut clarius per do  
minum fra. in. c. i. vii. questu. de d' spon.  
impub. & per eundem in. c. cōtinebat.  
in qnta colum. eo. ti. ubi ponit has con  
clusiones. prima si mlier est proxima pu  
bertati & uiri potens sufficit eius cōlen  
sus etiam sine copula ut teneat matrimo  
nium & ita fuisset ibi iudicatum si appa  
ruisset eam uiri potentem probatur de  
d' spon. impub. de illi. ii. et eo. ti. c. uno.  
li. vi. & intelligit ad probandum uiri po  
tentiam q. mulier inspiciatur ut. s. dixi  
& i. in. iii. q' clusioe. hec tamen non pra  
ctificantur per aliquos ymmo eo ipso q.



ante pubertatem contradicit & post pu-  
bertatem cum alio contrahit matrimoni-  
um statim infirmum: quod tamen predictum  
est uerius est probatum in dicto. c. de illis.  
ii. Secunda conclusio. copula interueniens etiam  
cum non sit proxima pubertati maior  
tamen septennio consumat matrimonium  
quod probatur secundum opinionem Iohannis  
de deo ad quod facit de eo qui cognoscit  
consan. c. si. per glo. primam & per Io.  
an. in. c. continebatur. in. ii. colum. & in di-  
cto. c. si. circa si. per eundem & intellige  
maiores non paulo sed tempore congruenti  
nec contradicat sequens conclusio. Tercia  
conclusio apertio claustrorum pudoris non  
probat copulam si alias apparet mulierem  
non aptam copule ut quia minor septen-  
nio uel paulo maior que non apparet ui-  
ri potens ex corpulentia uel aliis quod mul-  
ieres melius cognoscunt quod probatur per opi-  
nionem Innocentii & in hoc ad iudicandum eam  
uiui potentem non sufficit corporis si pri-  
oris aspectus immo partes apte genera-  
tionis debent inspicere per mulieres pitas  
de frig. fraternitati. in prin. secundum eundem  
in dicto. c. continebatur. ad hoc per An.  
ibidem & faciunt nota. per eundem Fratrem.  
in dicto. c. de illis. secundo. per eundem in fi. Et  
ista faciunt ad questionem si deficiunt tres  
dies de etate legitima de qua per Io. an.  
in. c. puberes. secunda colum. & in. c. attesta-  
tiones. in. colum. de despon. impub. & in  
c. uno in prin. eo. ti. li. vi. per Petrum &  
anch. & per Ni. in dicto. c. attestaciones.  
& melius per eundem Hi. in. c. si. de de-  
spon. impub. ubi etiam quid si in ultima  
z. & adde not. per glo. & doc. in. c. a no-  
bis. eo. ti. Si autem per sex uel octo dies  
distet a pubertate prima facie uideretur  
non tenere matrimonium ut de presenti  
nisi cum tali proximitate pubertatis sit  
iuncta malitia uel de potentia coeundi ap-  
paret per mulieres ut. s. de despo. impub.  
c. si. per premissa facit eo. ti. contineba-  
tur. v. Si autem. & c. ex litteris. ad si.  
eo. ti. nec etiam aliud uult Petrus de palu.  
ubi. s. si recte inspicatur quia dicit & pos-  
sit carnaliter commiseri & ideo in tali ca-  
su salua conscientia consulerem quod per par-  
tem ipsius puelle in tali etate constituta &  
reclamantis probetur primo de etate in

pubertatis postea contra triplex obsta-  
culum facere oportet tres articulos pri-  
mo quod dissensit ante & post pubertatem  
Secundo quod non erat apta ad copulam iuga-  
lem nec uiri potens Sed simplex & pura  
& ex corpulentia paruula z. tercio quod  
nulla interuenit copula & quod in hac causa  
& similibus admittantur parentes in te-  
stes facias alium articulum quod ille uir est  
nobilior aut ditior quam sit ipsa dissensit  
ad hoc. i. q. lxxv. Et nota circa probationem  
minoris etatis quod debet probari taliter quod  
concludat de necessitate ut per bal. in. l.  
si minorem. C. de i. i. nte. resti. uel etiam per  
sumptiue per indicia probari potest de eta-  
te per aspectum corporis uel sagacitatem  
& si per ut habetur per doc. i. l. cum de eta-  
te. ff. de probation. & per bal. in dicta. l.  
si minorem. & in. l. prima. C. si m. se. mar.  
dix. & per bar. in. l. de etate. ff. de m. o. ad  
hoc. i. q. cxcii. in fi. ad premissa facit quia  
pubertas potest tardari ut dixi & nota.  
in. c. puberes. de despo. impub. & adde  
que habentur. i. questione. proxima.

Sextodecimo quero An matrimonium con-  
tractum inter puberes per tempus cur-  
sum conualescat Rñ. si contraxerint si con-  
tra de presenti que iuxta interpretationem  
sunt de futuro ratificantur tanquam de  
presenti si per aliquem alium modum quod  
per copulam constet euidenter quod perue-  
nerit ad pubertatem cum eadem perse-  
uerantia uoluntatis puta quia simul coha-  
bitabant ut coniuges. de despo. impub.  
c. uno. li. vi. fm fra. eo. ti. de illis. primo  
ante si. & sic non sufficit probare quod talis  
existens annorum undecim contraxit matri-  
monium per uerba de presenti & postea oscu-  
labatur illam & similia nisi probetur quod ta-  
les actus ratificationis fecit postquam  
peruenit ad aetatem pubertatis ut in dicto  
c. uno. tales enim actus debent interue-  
nire post tempus pubertatis ut dicit Io.  
an. & doc. in dicto. c. uno. unde dubia pro-  
batio non concludit de necessitate & sic  
esse potuisset post contractum matrimonium  
ante pubertatem ergo non releuat. l. non  
hoc. C. unde cognat. & in. c. in presentia  
de probatione. unde matrimonium nullum  
impediente etate confirmatur superueniente  
causa confirmante & exigit aliam quam



simpliciter transcur<sup>9</sup> temporis fm An.  
in. c. a nobis. de despon. impub. est tamē  
consilium si contrahens in etate illegitima  
non uult confirmationem matrimoni q  
statim superueniente etate legitima rē  
dat ut i. c. attestaciones. eo. ti. & ibi per  
Antho. Item intellige premissa in spon  
saliibus que fm mentem & uerba contra  
hentium erant de presenti licet iur inter  
pretatione ppter defectum etatis intel  
ligantur de futuro sed adueniente etate  
habent robur ex cohitatione unde secus  
si ab initio fuissent sponsalia futura qtra  
cta cum minore quia si postea perfecta  
illius etate conuersantur & dant sibi mu  
nacula uel si. certe talia sponsalia nūquā  
transeunt i matrimonium nisi iterueniat  
nouus consensus nec sufficeret nixus ad  
copulam. pcedit ergo ille textus quādo  
ab initio interuenit consensus d presenti  
quia tunc adueniente pubertate ex con  
iuncturis cum tacito consensu habet uim  
matrimonii fm Io. an. & fra. in. c. fi. ad  
fi. de despo. impub. & per eūdem Frā.  
in. c. i. ad fi. d ma. contra. qtra. interdi.  
eccle. & in. c. fi. de coniug. lepro. & in. c.  
is qui. iii. q. in fi. de spon. & in. c. adole  
scens. iii. oppo. & ibi An. eo. ti. & in. c.  
de illis. i. vii. oppo. de despon. impu. &  
Pe. de anch. in. c. uno. vii. notabili. eo.  
. ti. li. vi. Et Anto. d bu. in dicto. c. is q.  
in fi. & est ratio quia act<sup>9</sup> superueniens  
declarans qsensum intelligit declarare  
fm naturam uerb<sup>9</sup> precedentium ut si  
sint d pnti intelligatur qsensu d pnti. si  
sint de futuro intelligatur de futuro fm  
Pau. & do. post An. de bu. in. c. vno. de  
despon. impub. li. vi. in. v. idem quoq. v  
in fi. dicit q habitatio si allatur copula  
sufficit in corrupta ut ibi p eum & p an.  
de bu. in. c. adolefcens. de despon. impu.  
& sic traductio post sponsalia de futuro  
inducit matrimonium psumptum in cor  
rupta An. in. c. fi. d gugio lepro. Item  
intellige ut dixi q post pubertatem p  
seuerauerit in eadem uoluntate ut dicit  
in dicto. c. uno. alias uero per solum tem  
poris lapsum talia sponsalia de fu<sup>9</sup>o nun  
quam transirent in matrimonium d pnti  
de despon. impub. attestaciones. sed Io.  
an. in. c. ii. d regularib<sup>9</sup>. & in. c. i. d ma.

qtracto qtra. itē eccle. & i dicto. c. uno.  
li. vi. ubi idē dicit domin<sup>9</sup> dōi. post An.  
de bu. in. v. is quoq. idem Ho. in sum. dē  
despo. impub. s. fi. v. qd si pubes. caut<sup>9</sup>  
us tamen est ut etiam ante pubertatem  
& post reclamet per not. per archi. in di  
cto. c. uno. in uerbo peruenisse. & in simi  
li per Io. an. i. c. i. d cle. per sal. promo.  
cum si. qsulit etiam Ho. q sepe reclamet  
& scribi faciat ut sic euidentius dissensus  
eius elucescat fm An. de bu. in. c. de illi.  
i. de despon. impub. Et fiet hec reclama  
tio coram epō uel eius uicario uel defici  
entibus illis fiet coram pb<sup>9</sup>o ppro uel  
honestis personis ar. de offi. ordi. pasto  
ralis. in fi. & fiet reclamatio etiam ipso  
facto d despo. impub. attestaciones. fm  
fra. i. c. de illis. p<sup>9</sup>o ante finē de despo.  
impub. & ibi per Io. an. & An. d ista re  
clamatione quādo & i. que tempora &  
coram quo fieri habeat & per Ho. in su.  
eo. ti. s. fi. v. sed coram quo & p Io. an.  
& An. in. c. in super. qui ma. accu. poss. v  
etiam q si consensit copule non potest  
reclamare per eūde facit. i. q. clxxxvi.  
& q. lxxvi. & per dec. i dicto. c. uno li. &  
uide<sup>9</sup> q reclamatio huiusmodi dissoluat  
taliam sponsalia seu q per solum dissensum  
dissoluatur secundum Pe. d anch. in dicto  
c. uno. in. ix. notabili. nam a spōsalibus  
impuberum receditur ad placitum d de  
spon. impub. de illis. & c. se. fm Inno. in  
c. ex parte. de resti. spoli. circa medium  
Est enim dissensus unus medus dissoluen  
di sponsalia fm doc. & Pe. d pat. in. iii.  
di. xxvii. q. i. in. iii. colum. & arti. iii. ii.  
colum. & in eadem. q. x. colum. facit qd  
notat. archi. in. c. si tibi abnti. i glo. p<sup>9</sup>lt.  
ad fi. de prebendis li. vi. & quod notat.  
Io. de lig. in dicto. c. d illis. primo & ibi  
doc & i. q. xlix. tertia. colu. in prin. &  
q. l. & q. cix. ad fi. tñ q. u ad ecclia<sup>3</sup> mi  
litantem regulariter nō licet a spōsalib<sup>9</sup>  
seu matrimonio sine iudicio ecclesie resili  
re dicto. c. de illis. i. & in spe. de despo.  
impub. in prin. & d coniug. leproforum  
in fi. & i. q. xxii. & q. cix. an autem ab  
ipsis possit talis impubes resilere si iura  
uit uidet q non si iuit doli capax ut nō.  
in dicto. c. de illis. primo. sed nō uidetur  
curandum si interuenierit iuramentū uel



non fm Ho. & doc. ibidē facit. c. si iter. de spon. & facit decisio rote numero. cc. ccxlv. incipit. Item fuit dubitatum si pubes. & uidetur sentire dominus Frā. in dicto. c. de illis. in. vii. oppo. p. iuramentum doli capacis non obligat ut per bal. in auct. sacra. puberz. C. si aduers⁹ ven. & in. l. pactum. post prin. C. d. colla. preterea tale iuramentum intelligitur reb⁹ stantibus in huiusdem terminis at hic per dissensum fuerunt sponsalia dissoluta g⁹ zc. per not. in. c. quēadmodum. de iure iur. cum si. pre. in pueris iuramentum caret suis viribus quia in eis non est uirtus per not. per archi. p. ut dicam. i. §. v. q. lxi. pro quo optime q. notat An. de bu. in. c. cum igitur. in. v. colum. de iur. iur. Et qd notat frid. d. senis gilio. ccxxvii. cum si. uidet tamen q. aliqualis causa dissentiendi superuenire debeat quare non adimpleat p. not. per An. de bu. in dicto c. d. illis. & qui dicit q. si erat doli capax tempore gtrah⁹ requirit causa ut dissensuat sed certe fm Io. an. post Ho. in uolūtate reclamātis est soluere spōsalia & sic ad placitū receditur ut s. ac etiā non dissentiret absq. causa quēratō sequit q. sit nimis urgens per p. missa sed satis est & sufficiens causa q. erat minor tempore. gtrah⁹ & superueniat aliqualis causa dissentiendi p. predicta alias si nihil superueniret epus esset auctor p. iur. qd esse nō debet p. not. in dicto. c. de illis p. rō. & per bal. in dicta l. pactum. & nota q. si p. a. e. tes gtrahunt spōsalia in abntia filii qui postea certificatus tacet non uidet rati ficare absq. alio actu ut p. Io. an. & doc. in dicto. c. uno. §. porro. quid autē si duo infantes gtraxerūt marionū per vba d. presenti & post infātiam ymmo post pubertatem in simul cohabitauerunt nō tñ se carnaliter cognouerunt vtrum ratificatum sit p. dictum marionum per cohabitatiōz huius nō sine carnali cōpū Io. an. in dicto. c. uno. li. vi. tenet qd nō placet dñō do. ibidem in. v. idem quocq. l. c. nō firmet unde cōtrariū decedit rota numero. cccclxxxix. que incipit Item debitum in quadam causa mōniali zc. qd sequitur Pe. de anch. in dicto. c. uno. & uidet sequi similiter dñs dominic⁹ ibidem in

v. is quoq. & An. d. bu. in. c. ad id. ad fi. de spo. & per fride. consilio. clxxxix. super dubis matrimonialib⁹ ante fi. facit quia dicta spōsalia adueniente septennio per consensum continuum confirmantur ut sponsalia inter maiores infante cōtracta & sic ut ex nūc ut dicit Frā. in simili in. c. litteras. v. notabili. de despon. im pub. ad quod. i. q. cciii. post prin. & q. ccvi. ante finem facit. i. q. p. xima. & de sponsalibus contractis ab infantibus ut i. p. uerib⁹ hē. i. q. xxix. & sequē. Itē que dicunt q. post temp⁹ pubertatis ratificatur marionum zc. Intelligo nisi medio tempore superueniret affinitas p. no. i. q. xxvi. post prin. ibi sic etiā adnūte retur zc. & i. q. ccxi. ad finem cum si. & adde q. si impubes que cōtrahit cū pubere reclamet ante pubertatem non obtinebit licentiam alteri nubendi cum expectari debeat pubertas ut in. c. d. illis. primo de despon. im pub. dissoluerent tñ talia sponsalia si forte alter pubes cum alia contraheret per vba de p. rti uel si ipa impubes doli capax cum alio iterum contraheret & sequat copula p. no. i. q. xxii. facit. i. q. ccx. p. offet tñ episcop⁹ dispensare ut puella nubilis dimittat sponsum mīorem. xii. annis & contrahat in spe. de dispen. §. nunc de ep. x. v. cxli. Decimo septimo quero vtrum furiosus possit contrahere marionū Rñ. furio⁹ uel insanus dicendo marionū efficacia nō ppter hoc contrahit quia animo consentire non pōt. xxxii. q. vii. neq. furiosus intelligendum quā diu est in furore nā si habet lucida interualla contrahere potest tunc ar. iii. q. ix. iudicas. vii. q. i. quā uis triste. idē in su. confel. eo. ti. q. xxvi. fm Ray. p. i. & Ni. in. §. marionū. ii. & p. Pe. de palu. iii. dis. xxvii. q. i. xi. colū. & d. materia i. c. dilect⁹. d. ipo. & p. Ho. in su. de mat. §. quis pōt. & no. i. dicto. c. neq. idem vñ si semp fuerit insan⁹ seu d. mens. nesciens qd agat ut sentit glo. i. dicto. c. neq. dum a. i. t. xv. q. i. aliquos. ad qd facit de c. e. gro. c. uno. li. vi. & qd ibi p. a. c. in vbo penitus. ad fi. & per Pe. de anch. in. vii. nota. & facit. xxvi. q. v. nec mirum in. iii. colum. ibi nam tñ ta zc. & qual. t. r. p. batur q. nō ut cōp.



seu sane mētis unde in l. hīs qui. §. diu.  
ff. de tu. & cura. da. ab hīs. & i. l. quidā  
ff. de condi. insti. & unde in. c. fi. d. succe.  
ab intesta. p. doctores. & unde q. se qns  
copula nil immutaret cum gsentire non  
pōt facit. l. in sponsalib⁹. n. ff. de spō. &  
l. iii. ff. de rēpudiis. unde tamē. i. §. vi. q.  
iii. per totam. Sed pōt q. mīr contrahit  
cum furioso qui reuersus ad sanā mētem  
gsentit glo. dicto. c. dilect⁹. arguit q. sit  
mīrionū deinde refet opi. Io. & tan. cō  
trarias & gcludit q. tenet mīrionū ut ex  
nunc nō ut ex tunc idē & vin. & goff. qd  
dicit Ho. pcedere ipsa muliere gsentēte  
postq. ille redit ad sanam mētem & unde  
tur sufficere tacit⁹ gsentis Sed si mulier  
antea dissensit & aufugit nō tenetur isti  
runc gsentienti adherere d. despo. impu.  
de illis. p. rō. & n. & c. duo pueri. & fa  
cit in dicto. c. dilectus. ibi legitimus non  
potuerit zē. usq. in finē que iura p. hant  
q. debet esse gsentis legitim⁹ utriusq. sit  
interuenientis fm fra. in dicto. c. dilect⁹  
iii. q. S. mīr quādo cōtrahitur cū abīte  
oportet q. gsentis uiri p. daret usq. quo  
mīr cōsentit & ecōrso de p. cur. c. fi.  
li. vi. fm fra. in dicto. c. dilectus. & adde  
l. q. p. xima. & i. q. cmi. & i. q. xx. & cl  
xxxiii. & cxi. & q. cxi. ad fi. & faciūt  
not. per An. de bu. in dicto. c. dilect⁹. &  
bal. in auct. res que. i. colūna. C. cōia d.  
legatis. Decimo octauo q. ro utz ebrī⁹  
possit cōtrahere Rñ. fm guil. si ita ebrī  
us sit q. nescit qd agat nō pōt sicut & d.  
furioso dictū est nisi q. fecit in ebrietate  
ratur habuerit postea. q. si ebrietas nō  
sit tanta q. usum rōnis auferat contrahere  
pōt ut i. pisanella. in vbo ebrietas. §.  
vbo. idem in su. cōfess. eo. ti. q. xxvii. &  
sequenti fm pil. & fra. Ni. ubi. §. cōcor.  
fra. post doc. in. c. dilectus. in fi. de spō.  
& p. Ho. in su. de mīrionio §. qualiter cō  
trahatur. v. quid si alter. p. hoc q. nota.  
xv. q. i. in sum. & c. inebriat⁹. xxv. di.  
§. criminis. Decimonono q. ro nurgd  
abītes possint p. procuratorē cōtrahere  
mīrionum Rñ. possunt sicut ysaac cum  
rebecca xxxii. q. ii. §. cum dicit. sed nō ē  
ydone⁹ pcurator nisi super hoc habeat  
speciale mandatum nec pōt aliū substitu  
ere nisi sit ei specialiter cōmissum & si fu

erit reuocatus ante q. cōtraxerit licet tā  
ille q. illa cum qua cōtraxit hoc ignoraue  
rit tñ non tenet mīrionum postea contra  
ctum de p. cur. c. p. cur. li. vi. fm pisa. &  
Nic. ad hoc. §. q. xvii. & debet esse spāle  
cum tali persona nec etiam sufficeret ex  
pressis certis casibus regrentibus spāle  
mandatū subici clām generalem fm doc.  
in dicto. c. p. cur. & q. iste procur. alteri  
subdelegare non possit rotat arch. in. c.  
si quis iusto. de elec. li. vi. & nota q. suffi  
cit ratihabitō de despo. impub. c. uno.  
in fi. li. vi. Vigesimo q. ro nunc uid ab  
sentes possint cōtrahere p. litteras soles  
Rñ. fm ray. si ille vel illa cui mittuntur  
nulli exprimit cōsensu mīrionum credo sine  
pudicio q. quātumcūq. consentiant non  
est mīrionum sed tunc demum erit quan  
do notificauerit siue significādo hoc illi  
qui misit litteras siue alii ut in su. cōfess.  
eo. ti. q. xxxi. ratio autē est ut & ibi col  
ligitur quia ad mīrionum cōsensu non  
sufficit nisi ab extra fuerit expressus de  
spo. cum apud. fm fra. Ni. olim. p. est p.  
sa. idē Pe. d. anch. i. c. fi. i. fi. de p. cur. li.  
vi. v. idem d. cmi. in. §. fi. ii. colum. & ad il  
lud q. mīrionum possit cōtrahi inter ab  
sentes sequitur glo. & doc. in. c. uenēs.  
qui de. uel uen. frater primo. not. &  
questione. prima. & ibi p. An. de bu. &  
patet in dicto. c. fi. & per Irro. in. c. Iu  
uenis. de spon. & unde. xxx. q. v. nec illd  
glo. p. rā & ff. de spon. si ficit g. o. fi. &  
xxvii. q. ii. cum societas. & de cōuer. cen  
iug. ex parte. ii. in. glo. ii. q. uñ quam cito  
consentit absens matrimonium est cōtra  
ctum arch. in. c. cupientes. in vbo n. c. s.  
de elec. sed interim non est mīrionū arb.  
in. c. si tibi. de p. reb. in vbo non acqras  
intellige q. consensus istius p. daret usq.  
ad cōsensum abītis ita q. cōcurrāt in icē  
eodem tempe Io. an. in. c. dilectus. in fi.  
de spon. & q. idē not. in. c. i. circa med. ū  
de eo q. duxit in mat. ad h. §. q. xvii. si  
militer si quis iurat abīte & ilciāz duce  
re ipsa certificata & ratificante tenent  
sponsalia & si post talem ratificationem  
cognouerit ipsam mīrionū est p. sumptū  
fm Io. an. i. c. ex litteris. ii. ad ii. d. spō.  
ubi idē dicit an. d. bu. & i. q. est. xxvi.  
ante fi. & patet in. c. uro. i. fi. d. des. en.



impub. li. vi. & possunt ratificari per t a  
ctū manus zc. i. q. xxiii. & ad ultimum  
dictū pisanelle adde q alias seqret absur  
ditas q si mulier & uir eundo p uia mui  
cem desiderarent i corde suo esse gūges  
inter eos esset mionū quo nil essz peri  
culosi? fm Frā. post Inno. in. c. tue. iii.  
co. u. de spo. & ibi p Io. an. ad fi. & lat<sup>9</sup>  
p An. de bu. ibi ex quo gcludit dicēs q  
ut detur gensus oportet q si m sit uolū  
tas utriusq; ut ibi p eū. nam ad mionū  
necessario requirē expōsio siue declara  
tio gensus q̄tum ad aliqđ signū sensible  
exter<sup>9</sup> ut p Pe. de pat. in. iii. di. xxvii.  
q. ii. arti. ii. facit. i. q. xlii. & q. xxiii.  
& q. xxvi. ad fi. ibi & adde zc. **Vige**  
**simoprio q̄ro generaliter an edictū d̄ ma**  
**trio** sit phibitorū uel pmissōriū Rñ<sup>o</sup>.  
q̄ edictum de mionio gtrahēdo d̄r ph  
bitorum idest q̄ omnis qui non phibet  
gtrahere pōt de spo. cū aput. ut no. i. su.  
confel. eo. ti. q. xxvi. fm ray. & pīa. &  
fra. Ni. ubi. s̄. aduerte quia edictū d̄ ma  
trimonio contrahēdo est phibitorū cer  
ta? psona? & sic potius deberet dici p  
missōrium ex quo regl̄r pmittūtur. ff. de  
pcur. l. i. mut<sup>9</sup>. §. i. unde dicas q̄ dicē ph  
bitorū quia iura pdita ad determinādū  
q̄ sint abiles ad mionū certos phibent  
& sic edictum est phibitorium sed in effe  
ctu ē pmissōrium quia omnes pmittūtur  
qui non phibent fm Io. an. & fra. post  
glo. in. c. cum apud. i. nota. & u. oppo.  
de spō. ad hoc qđ notat Io. an. in. c. cum  
illoz. v. colu. d̄ sentē. excōis. facit quod  
no. in. l. nec non. §. i. ff. qui. ex cau. maio.  
& per flo. in. l. ii. ff. de pbat. uel dicitur  
phibitorium. l. casuuz & pmissōrium. l. f  
gule ideo oēs reglariter contrahere per  
mittuntur qui non phibentur fm Ant.  
in dicto. c. cum apud. & dicas q̄ quilibet  
qui consentire pōt in carnalem affectum  
pōt contrahere mionum nisi phibeat  
ut minor. xiii. annis de spon. tue. & qui  
utroq; testiculo caret d̄ frigi. qđ sedez.  
& furiosus. xxxii. q. vii. neq; furios<sup>9</sup>. se  
cundum fra in ru. de spon. ad hoc. s̄. q.  
xvii. & intellige q̄ sit psona abilis ad cō  
sentendum & exactum deb. tum p̄soluē  
dum ut p Ho. in sum. d̄ matri. §. quis pōt  
sit. & §. quātr impediatur. & ep̄us q̄nq;

dispensat ut phibitus contrahat in spe.  
de dispen. §. nunc de epōz. §. cl. & ad il  
lud de carente utroq; testiculo idem Ar  
chi. xxxii. q. vii. hi qui. & fra. post Io.  
an. in. c. ii. in fi. d̄ frigi. Si tñ careret uno  
testiculo dicereē spado & cōtrahere pōt  
set. ff. de iure do. l. si serua. §. si spadom.  
sed si utroq; dicereē castrat<sup>9</sup> ut per fra.  
in dicto. c. ii. in fi. ubi dicit post glo. q̄ se  
nes inabiles ad copulam in humanitatis  
solacium contrahere possunt. xxvii. q. i.  
nuptiaz. & quod no. xxxiii. q. i. in sum.  
& Nico. in. c. cōmissum. de spon. facit. l.  
scim<sup>9</sup>. C. d̄ nup. ad hoc qđ no. ci. C. d̄ na.  
lib. l. nuper. & Bal. de libe. & postu. l.  
gallus. in prin. v. q. & in. l. eam quā. vi.  
col. de fidei cōm. & Io. an. in reglā sine  
culpa. de regl. iur. & p fra. in. c. tāta. i.  
q. qui fi. sint le. cum si. ad quod. i. q. xx.  
unde uetuli possunt contrahere qui tamē  
generare non pōt fm Pe. de pa. in. iii.  
di. xxxiii. q. ii. circa prin. & sufficit con  
trahentes esse aptos ad consentiendū se  
cundū Io. an. in. c. ii. ad fi. de despon. im  
pub. uide. i. q. cccxxxiii. i. fi. Item tenet  
mionum contractū contra iuramentuz  
licet contrahens sit piurus de spō. sicut.  
Io. an. in. c. dilecto. de pben. iii. colū. &  
Nic. in. c. de illis. de spon. Itē contrahit  
mionum seruus absq; dñi uoluntate de  
conug. ser. per totum p Archi. xxix. q.  
ii. si quis amboz. & c. fi. per fra. in. c.  
ad audientiam. & in. c. cum locum. ii. q.  
de spon. & similiter maritat filiā Arch.  
xxxii. q. iii. in fi. Item etiā meretrix cō  
trahit & cum ip̄a contrahitur. xxxii. q.  
i. p totum. & in. c. inter. de spon. & per  
Ho. in sum. d̄ matri. §. quis pōt. ubi etiā  
q̄ mutus & surdus contrahūt de spon. cū  
apud. & ibi p fran. per totum. Similiter  
uideē q̄ hermafrodita possit contrahere  
p no. in. l. si quesitū. §. fi. ff. de lib. & po  
litu. & in. l. querē. de statu ho. caut<sup>9</sup> tñ  
q̄ cum eo non cōtrahat p no. per franc.  
in. c. i. in p̄it. colū. de frigi. & qđ not.  
Archi. xxvii. q. xci. diaconilla. ad qđ. s̄.  
§. pximo. q. xii. Item contrah. ē per fili  
umfa. & filiamfa. de iure canōico parē  
tibus inuitis no. xxvii. q. ii. §. Itē nicola  
us. & xxxii. q. ii. §. cum ergo. & c. h. c.  
sanctū. & in. c. p̄it. de rap. to. facit. xxi



q. i. undue. nota. ff. de statu. ho. l. paulus  
cy. in. l. si ut p. poms. C. d. nup. Fra. in. c.  
unde. vii. nota. qui mat. acc. po. & in. c.  
sup eo. iii. q. d. g. i. apro. & i. c. cu locu.  
iii. q. de spō. & in. c. cu aput. iii. notab.  
eo. ti. & in. c. i. in prin. d. despo. impu. &  
p. An. in dicto. c. sup eo in fi. Itē si gtra  
bit lit. pen. tenet si primū nō tenebat ut  
p. Ho. in su. de ma. §. q. lter impediat. in  
fi. p. bal. in. l. deo nobis. ii. col. d. epis. &  
cle. p. Inno. & doc. in. c. cum aplica. de  
spō. & in. c. cu inhibito. xv. q. d. clam. d.  
spon. & ibi Io. an. ad fi. & in. c. tua. in  
fi. de spon. a. duorum. per eundem facit  
i. q. cvi. Item contrahite exōmūcatus.  
ut in. c. decreuit. in fi. de hereti. li. vi.  
d. per doc. & in spe. de spon. §. i. ad fi. &  
fra. in. c. significasti. iii. nota. de eo qui  
dux. in mat. & in. c. q. to. in fi. d. duor. &  
§. q. iii. Si h. h. t. cus ut patet in dicto. c.  
decreuit. & ibi Pe. de anch. fra. in. c. fi.  
ii. q. ad fi. d. g. di. appo. & i. c. ii. priā. q.  
d. g. iug. fuor. & i. q. clxix. Itē altero o  
gum ingrediēte eligione remanēs qtra  
bit Ho. in su. d. g. iug. lepro. p. doc. i. c. ex  
parte. ii. de cōuer. cōug. Itē fm legē di  
uinam etiā pbr & monachus cōtraheret  
lvi. di. §. cum g. Pe. d. anch. .c. uno. p.  
prim. de uoto li. vi. Io. d. lig. in. c. rursus.  
circa mediū qui cle. u. uouē. & patz. lvi.  
distinctione. §. cum ergo. & patet. xxvi.  
q. ii. fors. §. h. i. ita. d. dicit arch. fuisse p.  
hibitū ab aplo alit. lxxxiii. di. cū i. pte  
rito. ubi d. hoc no. p. quo. xxxi. di. c. i. in  
fi. & c. oio. & in dicto. c. cum i. pterito.  
in glo. ii. Alii dicunt qd. phibitio pcessit  
ex generali uoto seu pposito ecclesie oc  
cidet. xxviii. di. §. Itē in anchicana. uel  
per papā siriaciū seu ex cōstitutōe ecclie  
ut not. in dicto. c. cū in preterito. Sed q.  
tempe Pauli nō erat phibitū pbat. lvi.  
di. c. ois. cōiuncto. c. p. t. §. cū ergo. d. pa  
tet d. plurib⁹ romanis pōtifi. b⁹ qui fu  
erūt fili legitimi sacerdotū licz aliter di  
cat Ho. in su. d. filis pbr. c. §. ii. p. p. rī.  
& sentit Fran. in. c. per venabilem. §. i.  
vi. notat. q. filii sint legi. magn⁹ er. n. ho  
nor est nasci legitie d. p. lapia sacerdotis  
ut ipse dicit eo. ti. §. que ē causa. & facit  
optie in dicto. §. cū ergo. & ideo dicunt  
doc. in dicto. c. rursus. q. papa pōt dispe

sare q. cōtraheret & per fra. in. c. i. i. fi.  
qui cle. u. uouē. & per eundē eo. ti. i. ru.  
q. v. & i. q. cxxix. & cxciii. Itē nota q.  
cōsuetudo prie p. papā approbata pōt  
abilem inabilitare ad m. iōnium d. quo p.  
fra. de spō. duo. c. fi. iii. oppo. & i. c. lu  
per eo. ii. not. d. cog. spūali & i. c. iii. vi.  
nota. de cōlan. & affi. & in. c. qd. sup. iii.  
nota. & sequēti eo. ti. p. eūcē & i. q. cv.  
Item pubes q. generare nō pōt nō tū est  
semp. s. u. ppetuo impeditus nec frigidus  
uel maleficiatus pōt cōtrahere m. iōnū  
per glo. fra. & doc. in. c. iii. d. despo. im  
pub. Itē mut⁹ surd⁹ & cec⁹ simlir cōtra  
bit m. iōnium si ex gestis pōt apparere  
de cōsensu Ni. post Ho. in. c. cum aput. d.  
spō. Itē d. iur. canonico cōstitut⁹ in maxi  
ma dignitate cōtrahit m. iōnium cum vi  
lissima psona Io. an. i. addi. spe. d. cogna.  
lega. d. etiā q. mlier uidua. i. annum pōt  
cōtrahere & de simi. ab⁹. Vigelimose  
cundo q. ro. v. t. qui cum una cōtraxit spō  
salia possit cōtrahere m. iōnū cum alia p.  
d. o. a. de p. nti dic q. si cōtraxerit tenet ma  
trimonium de spō. duo. & i. lu. p. sanella  
in vbo spōsalia. §. viii. idē not. in. c. d. illi.  
d. despo. impub. & per Ho. i. lu. eo. ti. §.  
fi. p. t. col. d. qd. si pubes qui contraxit  
& d. sequēti & p. Io. an. in. c. dilect⁹. ii. d.  
preb. post prin. & in decisi. rote nume  
ro. cccxlv. q. incipit. Itē fuit dubitatū si  
pubes cōtrahat zē. & per An. de bu. in  
dicto. c. de illis. i. in fi. & ibi Fran. v. vi.  
& vii. oppo. Si p. priā spōsalia d. fuso rū  
puntur per fa. l. imilia carnali copla fir  
mata cum sit m. iōnium p. l. m. p. m. de  
spon. is qui. & qd. notat Ho. in su. d. spō.  
§. fi. d. quid si p. rīa. & Io. an. in su. q. rti li  
bri. ii. col. d. x. facit. i. q. xxxviii. & p.  
An. de bu. i. ru. d. spō. in. iii. col. & rter  
fra. i. c. d. illi. circa p. rī. d. spō. tan. dicere  
q. per ipsa spōsalia de p. nti soluent i. po  
iure spōsalia de futuro al. as i. alus cāt. g.  
per iudicium ecclesie dissoluēda sunt. xx  
xiii. q. ii. seculares. xxxv. q. vi. multoz  
ad idē per eundē fra. in. c. i. q. s. i. in. fi.  
eo. ti. & in. c. sicut in sumario & in. c. si in  
ter. & in. c. adolescens. eo. ti. & in. c. i. in  
p. rī. de spō. duc. per eundē facit. §. q.  
xvi. post medium & i. q. lvi. & q. cix.  
vnde m. iōnium q. ractū p. d. bade p. i. ti. i.



fa. dissoluit sponsalia precedētia etiam iuramēto firmata & ipso iur. sicut dicit magist. sentētia. xxvii. di. c. i. circa fi. extra eo. ueniēs & c. is qui fidē. & c. si i ter de spon. duo. c. i. fm Pe. de palud. in iii. di. xxvii. q. i. xi. col. subdēs sec⁹ esse si tale seqns mriōniū esset iualidum qua cūq; rōne ut ibi p eum unde si q; gtraxit cum duab⁹ successiue si cum priā non sub erat impedimēt. i erit cum illa alias cum fa. Io. an. in. c. p. venerabilē. in. vii. col. qui filii sint legi. ad qd. i. q. clxiii. & q. seqnti & q. cxxxii. i. fi. si tñ primū mriō niū fuit de pñti nō rūpit p fm gsumatū ē. q. viii. post mediū & ē. q. pxiā p⁹ me diū. v. Itē si cōtrahit. & i. q. c. & cxxxii. & cxxxviii. **Vigesimaltercio qro quō** gtrahat mriōniū Rñ°. fm Ray. p gsen sum x quo enī iur gsentit p vba d pñti in mlierē & illa in uiz dicēdo accipio te in meā & accipio te in meū uel gsentō in te tāq in uxore seu alia equipollētia vba statim est mriōniū & si gsenfus nō expri mat vbis sed signis i his qui nō possunt dicere ut mut⁹ uel nō audire ut surdus sa tis est sed sine gsenfu quecūq; alia dicant uel fiant etiā si interueniat copla carna lis non est mriōniū de spō. du. tuas. & c. dudū. & d spō. si iter. & c. cum apud. ad que. i. pxiā. q. fm pisa. & fra. Ni. i. §. mriōniū. iii. & p Pe. d pa. in. iii. di. xxvii. q. ii. circa prin. ubi etiā an ille qui non gsenfit teneat reuelat filio zc. & lic vba formalia mriōniū sunt accipio te in meam zc. Sed ad sponsalia accipiā te in meā zc. An. i. c. si iter. d spō. & i. q. xx xvi. Sic ergo solo gsenfu gtrahit mriōni um ut p Ho. i. su. d dona. inter uiz & ux orē in fi. & i ti. d mat. §. q̄lter gtrahat. facit in glo. in. c. cum locū. d spō. & suffi cit sol⁹ gsenfus q̄ltercūq; hēat Ni. in. c. sup eo. d cōdi. appo. ad qd. i. q. xxvi. añ fi. & q. xxxvi. & qd no. lxiii. di. quāto. in glo. magna circa n ed. um. und ad uerz mriōniū requirit cōsenfus. xxvii. q. ii. sufficit. de spon. c. i. cū si. ad qd. ē. q. xii. & licet solus cōsenfus si sufficiat non tñ ex cludunt vba i his qui loqui possunt sed excludit solēnitates ut p Io. an. in. c. cū apd. d spon. & dic solēnitatē id est pñtiā sacerdotis fm Io. an. p⁹ Ho. in. c. tua. ci

ca prin. d spon. ad qd. i. q. xlv. & mte li ge d gsenfu legitō. i. q. xliii. & q. ccvii. ac de consensu puro. i. q. xlix. ult. col. & de consensu aīc 12 ut declarat Ho. mdicto §. q̄lter. v. Quis autē. & sequēti. & sic m telligit collectiue id ē duoz cōsenfus fa cit mriōniū arch. xxvii. q. ii. in pri. etiā si ex iteruallo rñdeat ut rotat arch. i di cto. c. sufficiat. & Io. an. An. & Fran. in dicto. c. si iter. ii. q. & dñs do. in. c. ii. de lit. cont. li. vi. und tñ Ni. i. c. dilect⁹. i. fi. de spon. ad qd. ē. q. xvii. & q. xx. & sa tis est q mlier licet nō pñtiā tñ p eqpol lētia vba rñdeat Io. an. in. c. pñt. de spō. utpote. pmitto tibi q te uolo habere in uxore uel accipio te in meā uxore uel pla cet mihi te habere uxore uel pmitto q tibi fuabo fidē sicut uxori uel uolo q ab hac hora i antea sis mea uxor & ego uir tu⁹ uel laudo te uel recipio te in meā ux orē uel iuro uel dono uel pmitto tibi q hē bo te p legitia uxore uel pmitto tibi q semp pu. debo tibi tāq uxori & sic d ali is cōsensuz mutuū de pñti exprmētib⁹ dūmō vba nulieris sequat ut in dicto. c. si inter de spon. duoz. c. i. de spo. ex pte xxx. q. ult. si quis diuins. fm spe. in ti d spo. & mat. §. i. ad qd no. i. auct. de nup. §. nupcias. glo. i. personas. & de spon. c. tua. glo. forma. & d cto. c. si iter. glo. i. sic ergo uiro dicente accipio te in meam mul. dicat sum g ēta uel cōsentio erit ma trioniū quia non r̄quirē q concordēt in forma vbc 12 sed in substātia gsenfus de pñti fm An. p⁹ Ho. in dicto. c. si inter. de spo. dicit Pe. d pa. §. d. i. cōclu. est de vbis cōib⁹ q sūt accipio te i meā accipio te i meū siue addat uiz & uxore siue nō q sufficiūt qā signāt totū effectum sacra mēti qui ē q uir nō hēt ptatē sui corpis sed mulier & ecōuerso fm paulū Tercia conclusio est de vbis equipollētibus pñtis tēpis ut si dicat teneo te uel habeo te p uxore uel uiro uel ex nunc reputo te uiz uel uxore meā quia nil f̄fert quid ex eq pollētibus fiat. unde qñ vba sunt tñia q non possunt uerificari de pñti. n. si sit ma trmonium in presenti illa uerba sufficiūt dico autem uerificari de f̄ctio uel de iu re sic autē est in pposito quia nō dēt h̄ri nec teneri nec r̄putari aliq p uxore p ro



aliquo tēpe nisi p illo tēpe p quo est ux  
or unde cū dicat p vba d pñti teneo hēo  
reputo zc. uidet sufficere & idē uidetur  
si dicat p uideo tibi ex nunc sicut uxori  
uidet idem p idem fm Pe. d. pañ. in. in. i.  
di. xxvii. q. ii. arti. iiii. dicit tñ dñs Frā.  
in dicto. c. si inter. in. in. not. q. formali  
tas vboz non est statuta in mrimonio &  
sic vba illa accipio te in meā zc d quib⁹  
ibi non sunt de substantia quia sunt & alia  
vba apta ad mrimoniū fm glo. & fra. ibi  
dem idē si dicat placet uel cōsentio qā nō  
refert quid ex eqpollētib⁹ fiat d glan.  
& affi. tua. fm Fran. p⁹ Ho. in dicto. c.  
si inter. in. q. idē dicitur in spōsalib⁹ d fu  
turo ut dicto. c. si iter. in f⁹ dicto ibi seu  
vba sūta qd expōit Inno. puta gtraham  
tecū d spō. is qui. & c. rēquint. unde si di  
co pmitto q te dponfatio hēbit ac si di  
cerē pmitto q gtrahā mrimoniū d quo tñ  
p fra. in dicto. c. si inter. in fi. pōt tñ fie  
ri despōfatio p vba de pñti & tunc non  
despōfatio sed vba faciunt mrimoniū de  
d spō. i. pub. c. fi. fm fra. in. c. tua. in. no.  
de spō. & in dicto. c. si inter. in prin. ubi  
despōfatioz textus. i. uocat mrimoniū qā  
de pñti & iter plonas aptas qd nota ad  
qd. s. q. ii. nota tñ q in mrimonio dēt iter  
cedere ggrua interrogatio & cōgrua rñ  
sio nisi forte seqtur traductio uel copia  
uel aliud indicū ratificatiois ut p Ho. in  
in su. de mrimonio. §. quid ergo. si aliquis  
ita dicat zc. facit de spō. tua. ad fi. & ad  
de in seqntib⁹ qōnib⁹ & ad illud d muto  
adde. s. q. xxi. circa mediū & ad illud d  
signis uid. i. q. seqnti. & ad ultimū dictū  
pisanelle adde. i. q. xxvii. & sequēti.  
Vigesimoquarto qro vtz i pā uerba sint  
necessaria Rñ°. fm Pe. sicut dicit magi  
ster sen. nō solum cōsensu interior facit  
mrimoniū sed rquirē expñsio vboz quia  
sacrm res sensibilis est & in eo requirē  
signū expñsum Ex pñsio aut hu. uimoi que  
niet⁹ fit p vba de pñti ideo in ualētib⁹  
loqui necessaria sunt vba de spon. c. tue  
fñnitatis. fm Ray. & ut no. in su. cōfē.  
eo. ti. & q. iii. f & pōt fieri p aliū modū  
ut p litteras abñtiū ut. s. q. xix. & seqn  
ti uel p eundētia signa pñtiū nō ualētū io  
qui ut. s. pxiā. q. fm pisanellā. ubi. s. f  
pōñ q quidā in pñtia pluriū solorū di

eat eis pmitto uobis q unā ex uobis du  
cā in uxore & ones rñdēt placet postea  
cognouit unam nunquid est mrimonium  
Rñ° fm Ho. sic qā ipso facto cōsentit ar.  
d appel. dilecti. & c. ut nrm. idem su.  
g fēl. eo. ti. q. xviii. aduertendum est fm  
Pe. & in su. g fē. eo. ti. q. x. q in his qui  
sunt alieni iuris sufficit ad mrimoniū eti  
am tacitus cōsensu tunc expñsus vbis eo  
rum in quoz sunt ptāte ut patet in filio  
seu filiafamilias. xxxii. q. ii. honoratur  
gcor. Tho. & Inno. & hoc clare hēf i. c.  
si infātes d despō. impub. li. vi. glo. etiā  
Ray. dicit quid si uir dicat accipio te in  
meā uxore & mlier nihil rñdet nunquid  
est mrimoniū & Rñdet q vba in mrimo  
nio nō sunt de substantia mrimoniū sicut in  
baptismo & eucaristia. vba tñ aut nut⁹  
aut alia signa seu indicia sunt necessaria  
ad hoc ut cōstet ecclie de mrimoniāli con  
sensu unde si puella loqui uerecundat &  
tñ patit se subarrari p ānuli in. missiōem  
uel patit se dotari i pā tacēntate & pa  
t. etiā cōsensu ei⁹ exprimit qñs lingua  
taceat fm Hug. Tho. etiā dicit sufficere  
in hoc cāu q nō cōtradicat. si autē nulla  
sint indicia de cōsensu eius dicit gio. eius  
nō credo q psumēdum sit de mrimonio p  
pter illa tātum Ho. quoz dicit q solum  
cōsensum rquirit ecclia quo ad eīentiam  
mrimoniū. uerba autē rquirit ad hoc ut cō  
sensus pbeť q si deficiāt sufficere debet  
signa etiā i loqñte dicit etiā q si scribat  
uoluntatē suā sine uerbis uidet etiā suffi  
cere fm fra. Ni. olimi. in addi. qui uidet  
uelle q etiā in ualentib⁹ loqui sufficiāt  
signa cōsensum exprimentia & de dict. s  
Ho. hic alit⁹ unde p eum i su. d mrimonio  
§. qñter cōtrahatur. circa prin. ubi lat⁹  
vñ dicit Pe. d. pañ. q in mrimonio rquirū  
tur uerba solum ut sunt significatiā unō  
si loco uerboz sunt nut⁹ uel epñe sufficit  
non solum i mutis aut uerecundis: sed eti  
am in aliis quia ex quo cōsensu est prin  
cipat⁹ causa sufficit qñscunq exprime  
vñ autem mutu⁹ cōsensu cum carnali  
copiā sine alio signo sufficiat uidetur q  
non quia debet exprimi p signa ordina  
ta ad expñsionē cōsensu inue pcedentiā  
ut in sponalib⁹ d futuro carnali copula  
subsecuta affectu mar. tali uel subseqntia



quod nō est hic a hoc enī est dat⁹ nobis  
fmo ut p̄sto fiant mutue uoluntatis indi  
dicia fm̄ Pe. de pal. in. in. di. i. q. iiii. u  
de. s. q. xx. ad finē & q. mut⁹ p̄ signa cō  
sentit p̄ ang. i. l. postq. ff. d. pac. ad uerte  
lati⁹ nā doc. iter se dissidet an i m̄ rionis  
fquirat vba ber. q. sic in ualētib⁹ loq re  
ḡr ut not. in dicto. c. tue. idē Io. goff. In  
no. & barthol. Brisen. xliii. di. sit rector.  
p̄ quo facit qd̄ notat arch. in. c. p̄t. i. fi.  
de electi. li. vi. & Io. an. in. c. i. in prin. d̄  
despō. impub. p̄terea nō uidet⁹ pecca  
tor q̄trahēs m̄ rionū peccet cum tñ esse  
m̄ rionū q̄sistat in mutuo q̄sensu per vba  
un⁹ alteri exp̄ssa Pe. d. pal. i. in. di. v.  
q. i. in. in. col. alii. ut Ho. viii. & alan⁹.  
dicunt solo facto cōtrahi m̄ rionum sine  
v̄bis ut p̄ Ho. in su. d. mat. s. q̄liter cōtra  
hat. circa prin. & in. v. & nunqd si post  
& v. si dicat. & v. qd̄ ergo si aliq̄s. & se  
quūē aliqui ut. s. dixi Io. an. distinguit  
q̄ aut p̄cessit tractat⁹ & sit v̄a op̄io Ho.  
q̄si tunc vba in tractatu ita r̄ferat ad si  
gna & act⁹ qui postea subsequit ar. l. ti  
tia. ff. de. v. obli. aut null⁹ p̄cessit tracta  
tus & sit uera op̄i. Inno. q. sequit Pe. d̄  
anch. in. c. uno. ad fi. de spon. li. vi. & n  
su. q̄fel. li. iiii. ti. i. q. iiii. & ad istud d̄ tra  
ctatu adde q̄ idem uoluit Ho. i. dicto. s.  
qd̄ si dicat. ibi uidet enī sufficere si p̄bet  
q̄ post tractatū zc. & ad idē p̄ eūde i su.  
de cōiug. f̄uo. s. fi. v. qd̄ si q̄s cōtrahit.  
archi. in dicto. c. sit rector. ad fi. uidetur  
uelle q̄ qñ non p̄cessit tractat⁹ qui ad no  
ticiā utriusq̄ p̄uenit nō sufficit q̄sens⁹ a  
lias sic. & sic idē qd̄ Io. an. & dñs Fr̄a. cū  
quo gcor. Ni. i. d. c. tue. refert plures le  
cturas. & doc. & beatū Tho. & alios tā  
dem dicit q̄ in hac tāta uarietate nō est  
tutum p̄cipitare sn̄z: tñ sc̄da lectura est  
uerior que hēt q̄ nunquā sunt necessaria  
v̄ba etiā in fari ualētib⁹ quā dicit sequi  
Hug. de sancto victo. siue enī precesserit  
tractat⁹ siue non dūmodo signa sufficiē  
ter indicēt q̄sensum q̄tractū erit m̄ rioni  
um nam cum non sit certa forma tradita  
in exprimēdo q̄sensum m̄ rionalē sufficit  
quocūq̄ d̄tegat q̄sensu utriusq̄ de r̄sti.  
spon. ex pte. ibi cū p̄ solā traductōz q̄ nō p̄  
cesserūt sp̄salia uel q̄sensu zc. quod ḡ  
dicit uel q̄sensu dēt in r̄ligi sine v̄bis ut

differt abbo sp̄salia qd̄ p̄cedit p̄ hoc d̄  
spon. tua. & q̄ ibi p̄ Inno. unde finge q̄  
erat cōsuetudo q̄ uolētes cōtrahē accē  
debant ad ecclesiam & sacerdos benedi  
ceret utrūq̄ uel poneret eis manū supra  
caput uel quid ali⁹ quo facto reputaba  
tur contractū m̄ rionum sine dubio hoc  
sufficiet. Idem de desponsatōe uel alio si  
gno si habetur cōsuetudo q̄ eo interueni  
ente censeat m̄ rionum cōtractū quia tñ  
uarietas ē in consuetudinib⁹ & quia dif  
ficultas ē in p̄banda consuetudine q̄ ces  
sante difficile est exemplificare quō con  
stabit de consensu inter eos ideo licet se  
cūda lectura sit uera tñ tutior est prima  
ut uerba interueniant. & ita obfuaē q̄  
saltem interueniūt uerba uiri quo cāu si  
mulier interrogata an consentiat annuit  
capite & sic hoc sufficit ut f̄uatur padue  
Nam etiā sine uerbis cōtrahentiū suffici  
unt uerba alior⁹ puta pentum quo casu  
taciturnitas cōtrahentiū etiā sine signo  
annuendi uel alio sufficit p̄ approbatōe  
de despon. impu. c. uno li. vi. sec⁹ in aliis  
q̄ in pentib⁹ quia tunc oportet ex post  
ratificent dicto. c. ubi de hoc fm̄ eū qui  
etiā dicit in. c. i. primo no. de spon. du.  
post al. q̄ dūmō hoc agatur inter eos ut  
contrahat sufficit q̄ in aliquo signo hoc  
exprimaz ar. ff. man. l. i. quin etiā p̄sup  
posito q̄ in m̄ rionio essent uerba necessā  
ria sufficit q̄ ab initio interuenerint ar.  
de despon. impu. c. uno li. vi. fm̄ eundem  
in. c. non debz. ad fi. de consang. & affi.  
qui etiā dicit in. c. i. s. est aut. d̄ spon. du.  
q̄ ad m̄ rionum requirunt uerba uel alio  
modo uel signo qd̄ sit equipollens quod  
no. de spon. c. p̄t. & c. tue. & subat in  
v. q. q̄ solus consensus cordis sufficit q̄  
ad subām. nam sine consensu tali oīa fru  
strantur eo. ti. c. fi. & de spon. c. i. cōsen  
sus aut ore p̄standus non p̄cise requirit  
ut s. unde dicit Ho. q̄ si uir dicat mulie  
ri uolo te in uxorem & si consentis oīcu  
leris me si osculatur eumerit m̄ rionum  
ar. de matr. con. inter. ecc. contrac. c. i.  
C. de dona. ante nupt. si a sponso. p̄ hoc  
qd̄ no. de spon. si inter. in glo. i. in fi. h̄  
etiā sequitur Archi. xxvii. q. ii. an. fi.  
& Io. an. in. c. i. de spon. du. ubi per an.  
& iste casus est paru dubius: sed dubiuz



est an nō iteruētiētibz aliqb⁹ v̄bis uiri  
nec m̄ieris nec alteri⁹ pro eis possit sig  
nis q̄trahi m̄rioniū d̄ quo. s̄. late dictum  
est non ergo est uis i v̄bis ex quo d̄ mēte  
& q̄sensu q̄stat f̄m Io. an. in. c. ex pte. d̄  
sp̄o. & Ni. in. c. p̄t. eo. ti. idē si d̄ uolēta  
p̄sumptōe q̄stat f̄m Io. an. i. c. tue. añ fi.  
de sp̄o. & licet forte manū non stringat  
p̄ ut est de q̄suetudinē q̄n q̄trahit m̄rimo  
nium uel q̄ m̄ier ānulo subarretur n̄bi  
lomin⁹ sine hac subarratōe fit m̄rioniū  
p̄sensum & v̄ba d̄ p̄nti f̄m Io. an. in. c.  
i. in fi. d̄ sp̄o. duo. & ibidē p̄ fra. & An.  
facit ad p̄missa quia aliter quā v̄bis loq  
mur ut p̄ Pe. d̄ anch. in. c. q̄stōem. iii. no  
tabili de sen. excōis. li. vi. sic ergo sine v̄  
bis signa sufficiūt etiā in potēte loqui &  
illa signa sunt sufficiētia q̄ sine m̄rioniō el  
se nō possunt aut nō solent aut q̄ q̄trahē  
tes sp̄uī cōiter hēre solēt f̄m Pe. d̄ p̄t.  
in. iii. di. xxvii. q. ii. arti. iii. & subdit q̄  
taciētitas filioz r̄sp̄ctu parētū est sig  
num euidēs & sufficiēs. sec⁹ d̄ p̄p̄inquis  
uel extraneis ut ibi lati⁹ p̄ eūdē quod  
etiā dixit ea. di. q. i. arti. ii. q̄clufione. i.  
in fi. ad q̄d tñ unde quod nota. in. c. uno  
ad fi. d̄ sp̄o. impub. li. vi. dicit etiā idē  
Pe. ea. q. ii. ubi. s̄. q̄ f̄m signū est b̄ndi  
ctio nuptial q̄n tacēs se p̄mittit solēmi  
ter b̄ndici vnde dicit Io. d̄ ligna. in. c. fi.  
ad fi. d̄ des p̄o. impub. q̄ sufficit si m̄ier  
patiat b̄ndici in ualuis ecclie. Item dicit  
idē Pe. ubi. s̄. q̄ terciū signū est subarra  
tio añ ualuis ecclie cum d̄ hoc agitur ad  
q̄d. i. q. xxvii. vñ d̄ actib⁹ & signis tunc  
gestis poterūt testificari & deponere q̄  
tūc interfuerunt p̄ ut d̄ aīo cōtrahētis p̄  
ceperūt de sp̄o. du. c. i. in fi. & i. c. licet.  
xxi. q. xlv. & iuxta not. p̄ Inno. in. c. su  
per hec. d̄ renū. & i. l. fulcim⁹. §. q̄ autē  
glo. aīus. ff. qui ex ca. in poss. eaē. & i. l.  
i. §. diuili. ff. ad. l. cor. de sicc. & utrob⁹q̄  
p̄ bar. & per eundē. ff. de fur. l. fals⁹.  
§. si iactū. & Fran. in. c. cum oporteat. i  
pri. de accu. doc. in. c. ii. de tornea. & q̄d  
not. in cle. una de hoī. & in. c. & si q̄oes.  
de symo. cum si. ad q̄d. i. q. xlii. unde do  
min⁹ An. de bu. in. c. tue. de sp̄o. dicit sic  
Aduerte si q̄rimus ad substātiā & esse  
m̄rioniū quid exigat R̄ndeo q̄ cōsensus  
cum hac q̄litate q̄ sit legitim⁹ de spon.

ad id q̄d. & c. cum locū. unde de substan  
tiali solēmitate m̄rioniū solus cōsensus est  
necessarius. si autē q̄rimus de solēmitate  
p̄batoria & tunc aduerte q̄ certitudinem  
uelit ecclia d̄ m̄rioniō si uult certitudinē  
uerā exiguntur v̄ba sed hanc non exigit  
ius ex necessitate q̄a mod⁹ p̄bandi uere  
uel p̄sumptiue a iure cōiter non differen  
tiat nisi ubi exprimit. si autē ecclia uult  
p̄batōnē p̄sumptā altero facto pōt p̄ba  
ri m̄rioniū & inducitur & hec est ipsa ue  
ritas f̄m eum facit. i. q. xlii. ad fi. & i.  
q. xxvi. & sic v̄ba non sunt de forma sed  
sunt d̄ solēmitate p̄batoria ut idem dicit  
in. c. tua. in fi. eo. ti. de spon. sic ergo con  
sensus solus est de substātia non aut v̄ba  
ad dandū consensum & simi cōsensus. ex  
igitur tñ de substātia aliq̄d signū p̄ q̄d  
appareat de tali consensu & si nō subest  
signum r̄quiruntur v̄ba f̄m eum in. c. is.  
qui. p̄t. col. eo. ti. sufficit etiam nut⁹ ex  
primēs cōsensus m̄rioniālem f̄m An. de  
bu. in. c. illud. in. iii. col. de p̄sump. Item  
subdit Pe. ubi. s̄. aliud signum v̄z si coha  
bitauerunt & coniuges se uocabant sed  
istud nō est ad p̄positū ubi loquimur q̄n  
v̄ba nō interuenerūt ut. s̄. de quo tamen  
uide in dicto. c. uno. Itē ad illud si in p̄  
sentia pluriū soroz zc. dic q̄ istud polu  
it Ho. in su. de m̄rioniō. §. q̄lter cōtraha  
tur. ad fi. & in. c. ex litteris. & de spon.  
dicit tñ ibi in fi. dñs Fran. q̄ p̄ hanc co  
pulam nō cōsumatur m̄rioniū quia nulla  
sponsalia p̄cesserunt p̄pter īcertitudē  
ut ibi latius & uide. ibi oīo p̄ An. d̄ bu.  
& subdit Ho. in locis p̄missis q̄ si genera  
liter iurasset cū aliq̄ m̄iere mundi cōtra  
here & postea aliq̄ cognosceret nō uidet  
illam elegisse in uxore unde nō deierat  
cōtrahēdo cum alia licet equius faceret  
cōtrahēdo cum illa de quo per Io. an. &  
fra. in dicto. c. ex litteris. ii. q. & ibi p̄  
Ant. in fi. & ex his not. q̄d ad m̄rioniū  
sufficit tacitus cōsensus. ad hoc facit q̄d  
not. fra. in. c. cum locum. iii. oppo. & in  
c. ueniens. ii. in. prin. & c. ii. inter. i.  
questione. de spon. & in. c. i. priā oppo.  
de ma. contracto contra inter ecclia. & p̄  
Io. an. & dñm Ni. in. c. accedēs d̄ rapto.  
Vigesimo quinto q̄ro an iuramētū sit ne  
cessarium ad m̄rioniū R̄nd. q̄ iuramētū



non est de substantia matrimonii ut not. c. si  
iter. glo. iii. despo. solidi. tñ subsistit qđ  
iuramento roborat. xxii. q. i. omne. fm  
Fran. in dicto. c. si inter. vi. nota. ad hoc  
s. q. xxii. vñ dicit gasp. d. ca. q. iuramē  
tum nil addit ad pmissioez seu lubāz ma  
trionii uel sponſalioz sed uolās qtractū  
iuratū magis excedit qđ si nō esset iurat⁹  
fm Fran. de spon. ex pte. ii. q. & in. c. p  
terea. iii. oppo. & p eūdē post glo. in. c.  
ii. de spon. & in. c. ex litteris ii. pīt. col.  
eo. ti. & in. c. de illis. i. pīt. col. post Io.  
an. & in. c. duo. quarto. not. de despon.  
ī pub. & in. c. i. s. ē aut. iii. q. d. spō. du.  
& in. c. licet. iii. nota. eo. ti. fort⁹ tñ ius  
argrit mlier petendi spōsum si ītercedat  
iuramētū uel fidei interpositio Frā. p  
glo. in. c. ii. de qñ. & affi. & sic iuramen  
tum quo ad esse spōſalioz nō pñz facit  
ut dicit laud. in sacramētali de sacro mri  
monii circa prin. & An. d. bu. in. c. sicut  
ex litteris. in fi. de sponſa. nec ad potē  
tiam uiculi mrimonalis addit An. in. c.  
si inter. de spō. & in. c. l. de spo. du. con  
trahūt enī sponſalia iuramētū īteruētōe  
uel nuda pmissione affirmatiua uel aliis  
mōis ut p Pe. d. palu. in. iii. di. xxvii. q.  
i. in. ii. colu. & v. colu. Item qđ sponſalia  
iurata nō faciūt mrimoniū pſeqt idē Pe.  
in. iii. di. xxvii. q. i. ar. i. qui etiā i. iii.  
arti. tenet qđ iurās aliqđ ducere in uxore  
pōt si uult absqđ peccato religionē intra  
re mrimonio non pri⁹ qtracto & ita dicit  
debere intelligi. c. qmissum. de sponſ. ut  
ibi lati⁹. & ex his īcertē ad qōez facti qđ  
etiā sponſalia nō iurata trāleūt in mri  
monii pſumptū ppter seqntez copulam  
ut sentit glo. in. c. tua. de spon. & ipe. de  
eo qđ dux. ī mri. v. qđ si eo nec fidē. facit  
c. qmissum in fi. & c. sup. eo. d. qđ app.  
& c. p tuas. & qđ ibi not. eo. ti. in glo. ii.  
ibi dicitas g. & est glo. in. d. c. ueniēs. ii.  
ī glo. ii. d. spō. & qđ notat Ho. in su. d. spo  
s. qui sit effect⁹. v. unū tñ. & p fra. post  
doc. ubi. s. ex hoc defendi quēdā accātū  
de rapu mulieris ex quo enī ipa mulier  
fatebat in suis articulis qđ ille pmisserat  
ei ducere in uxore & isto mō eam cogno  
uit ergo qđ ad ipsam īpellēdā dicit ma  
trimoniū pſumptū & sic cessat rap⁹ per  
not. p glo. & bal. in. l. pīt. C. c. uideat.

& qđ not. xxx. q. v. nec illd. s. his. ī glo.  
ecce apte. & in spe. d. qñ. s. seqtur. sed  
pñ accātor. Si enī fm cōmunē opi. spō  
lia qtrahūt etiā absqđ iuramento uel fi  
dei interpositiōe ergo etiā simplicia trā  
seunt in mrimonium pſumptū p pmissa &  
facit. i. q. pñia & vi. q. ii. Vigesimo  
sexto qđo vtz ad mrimonium sufficiat con  
sens⁹ pſumpt⁹ Rñ qđ sponſalia de fuō  
pcedentia p copulā trāleūt in mrimoniū  
ut in. c. ueniēs. ii. de spon. etiā si essent  
conditionalia de quo. i. q. xlix. in fi.  
uel in tēp⁹. i. q. lvii. & intellige etiā si  
uir ptestaret qđ cognoscat mlier ē adulte  
rino affectu nisi pri⁹ sponſi se absoluerēt  
quo cāu copula nō faceret mrimoniū cum  
non inueniat spōſalia qđ qfirmet dicto. c.  
ueniēs. cum si. alias ptestō non īpedit in  
foro iudiciali nec pbatio qtraria admit  
tit fm fra. & Ant. post Io. an. ibidē ad  
fi. & p Ho. in su. de condi. appo. s. qđ con  
di. ad qđ. i. q. lii. & lv. & seq. sed sequē  
tia sponſalia post copulā nō sufficerent  
vñ sit caut⁹ articulās ī mrimonio qđ post  
sponſalia concludat copulā ut p An. de  
bu. in dicto. c. ueniēs. p. de spon. & ibi  
p Ni. p. nota. & nota qđ uerū mrimoniū  
appellat ī quo uer⁹ consensus & expñt⁹  
intercedit hinc inde. pſumptū illd ī quo  
& si in uitate nō consentiāt contrahētes  
ecclesia tñ eos interpretat consensisse ex  
aliquib⁹ pbabilib⁹ coniecturis & ipsos  
distingit simul morari ac si cōsensissent  
fm Io. an. in. c. fi. de spon. & ibi p An. d.  
bu. d. materia huius. unde sponſalia trā  
seūt ī mrimoniū de pñti primo p supetue  
uientem pfectā etatē cum aliquo euidē  
ti signo cōplacētie ubi tpe īmpubertatis  
uerba plata fuerunt de pñti d. despon.  
ī pub. duo. & c. unico. li. vi. p. per sub  
sequētem carnalem copulā de spo. is q.  
fm laud. in sacramentali d. sacro mrimonii  
circa prin. xi. q. & adde not. de rñti. spō.  
ex parte in fi. et in. c. fi. d. despon. impu.  
et quoddā ē mrimonium fictū seu pſump  
tum pſumptione iur et d. iur et ad huius  
ellē non exiguntur uerba de spo. is qui.  
quoddā est pſumptū pſumptione iuris  
tātum non autē uerum ut in contracto p  
patre filio pñte d. despo. impu. b. li. vi.  
fm An de bu. in. c. tue. d. spon. ubi latius



& nota qd mrioniu fictu seu psumptu p  
ualet f<sup>o</sup> uero seu v<sup>o</sup>bis ex p<sup>o</sup>so d<sup>o</sup> spo. is q.  
& ibi p Ant. & nota qd mrionim psum  
ptu accusat. sicuti & uerz Ant. post vin.  
in dicto. c. is qui. p<sup>o</sup>lt. colu. & nota qd co  
pla qfirmat spofalia de futo uere uel in  
terptat<sup>o</sup>e fm Ant. in. c. a nobis. d<sup>o</sup> despo  
impu. ad hoc. i. circa mediu hui<sup>9</sup> qonis  
dicit aut mrioniu psumptu. i. quo ad i<sup>o</sup> p  
sentadu xpi & ecclie sacrm fm Io. an. in  
c. ii. i. fi. d<sup>o</sup> cle. q<sup>o</sup>ug. ad qd. s. q. i. & adde  
qd carna<sup>l</sup> copla sola absq<sup>ue</sup> salt<sup>o</sup>e tractatu  
non pbat q<sup>o</sup>ensum Io. an. in. c. fi. de con  
iug. fuoz ad qd. s. q. xxiii. sed ad hoc  
ut mrioniu t<sup>o</sup>l<sup>o</sup>r pficiat r<sup>o</sup>grit uera copla  
v<sup>o</sup>n<sup>o</sup> sufficit mix<sup>9</sup> cople qa coar<sup>9</sup> n<sup>o</sup> ha  
buit effect<sup>u</sup> ergo dici non pot mrionium  
eti<sup>a</sup> psumptu fm d<sup>o</sup>um Fran. c<sup>o</sup>tra galp  
rem in. c. fi. i. q. de sponfa. & an induca  
tur mrioniu psumptu si ppe pubertate  
interueniat t<sup>o</sup>ptatio p Io. an. in. c. duo  
pueri. an fi. d<sup>o</sup> despon. impub. & ex his  
nota casum in quo ipso facto surgit pre  
sumptio iur<sup>is</sup> & de iur<sup>is</sup> c<sup>o</sup>tra q<sup>ue</sup> pbatio n<sup>o</sup>  
admittit<sup>ur</sup> ut not. in. c. is qui. i. glo. ii. de  
spon. & ibi p fra. in p<sup>o</sup>rio. nota. & ii. &  
iii. oppo. ubi eti<sup>a</sup> dicit qd isto casu eti<sup>a</sup>  
p confessione p<sup>o</sup>is n<sup>o</sup> admitteret<sup>ur</sup> pba  
tio in q<sup>o</sup>trariu qa non stare<sup>t</sup> c<sup>o</sup>fessione q<sup>ue</sup>  
iugu in p<sup>o</sup>iudiciu mrionu de eo qui cog.  
q<sup>o</sup>lan. sup eo. & sic in casu n<sup>o</sup>o non stare<sup>t</sup>  
confessione eti<sup>a</sup> utriusq<sup>ue</sup> si diceret<sup>ur</sup> qd cog  
nouerut se non affectu maritali ut latius  
p Ni. in dicto. c. is qui. intellige si alter  
q<sup>o</sup>ugum uult pbare qd copla non sufficit  
ad tr<sup>o</sup>sfundendu spofalia in mrioniu non  
auditur qa hoc est q<sup>o</sup>tra ius ibi d<sup>o</sup>termina  
tum si uult pbare qd an coplaz r<sup>o</sup>cesserut  
a sponfalib<sup>9</sup> & sic qd desierunt esse spofa  
lia audiet<sup>ur</sup> & eodem m<sup>o</sup> audiet<sup>ur</sup> si allega  
ret qd an coplaz q<sup>o</sup>traxit cum alia p vba  
d<sup>o</sup> p<sup>o</sup>nti & idem de m<sup>o</sup>liere & generaliter  
audiet<sup>ur</sup> ad pbandu qdcunq<sup>ue</sup> aliud impe  
dimetu qd r<sup>o</sup>ddat mrionium nulluz nec il  
la iura aliud dicunt nisi qd q<sup>o</sup>tra psumptio  
nem huiusm<sup>o</sup>i n<sup>o</sup> admittit<sup>ur</sup> pbatio. un<sup>o</sup>  
eti<sup>a</sup> dicit uin. qd si uir fornicario affectu  
spofaz. cognouit n<sup>o</sup> est in v<sup>o</sup>itate mrioniu  
nec debet cu illa r<sup>o</sup>manere p<sup>o</sup> potius exc<sup>o</sup>i  
cat<sup>o</sup>em pati ecclia t<sup>o</sup>n<sup>o</sup> stabit p mrionio  
psumpto & filii censibunt<sup>ur</sup> legitimi in fo

ro iudiciali. sec<sup>9</sup> in p<sup>o</sup>niali d<sup>o</sup> spon. tua. ut  
ple<sup>o</sup>n p Fran. in dicto. c. is qui. ii. q. & si  
militer forte admitteret<sup>ur</sup> ad pbandu ali  
qd qd excluderet omne<sup>s</sup> fict<sup>o</sup>z c<sup>o</sup>se n<sup>o</sup>sus  
ar<sup>o</sup>. notatoz p fra. p<sup>o</sup> pau. in fili in cle.  
d<sup>o</sup> c<sup>o</sup>ce. pbn. s. fi. i. q. sic eti<sup>a</sup> admitteret<sup>ur</sup>  
qd post spofalia supuenit affinitas r<sup>o</sup>p<sup>o</sup>s  
dicta sponfalia de eo qui cogno. consan.  
uenies. & c. ex litteris. tunc enim coit<sup>9</sup>  
postea seq<sup>u</sup>ns n<sup>o</sup> faceret mrionium tu qa  
affitas d<sup>o</sup>nceps n<sup>o</sup> pmittit esse mrioniu  
tu qa copla n<sup>o</sup> iuenit spofalia q<sup>ue</sup> ia sunt ru  
pta p affinitate<sup>s</sup> supueniete fm Io. an. i  
c. d<sup>o</sup> illis. i. fi. de c<sup>o</sup>di. appo. & in. c. ii. ad  
fi. de eo qui cogno. & fra. in dicto. c. de  
ill. i. fi. & i. c. p tuas. iii. notabili eo. ti.  
It<sup>o</sup>e n<sup>o</sup> erit mrioniu psumptu si apponat<sup>ur</sup>  
conditio contra subaz mrionu licet subse  
quae copla Io. an. i. c. si c<sup>o</sup>dit<sup>o</sup>es. i. p<sup>o</sup>i.  
de condi. appo. si<sup>o</sup> si aliud obstat im  
pedim<sup>o</sup>tu Io. an. in. c. ex litteris. d<sup>o</sup> co  
gna. sp<sup>o</sup>iali. a<sup>o</sup>is n<sup>o</sup> apparente postea im  
pedim<sup>o</sup>to fili<sup>9</sup> ex tali mrionio legitim<sup>9</sup>  
est Io. an. in. c. p tuas. qui fi. si. legi. Et  
si<sup>o</sup> admitteret<sup>ur</sup> alter ec<sup>o</sup>z ad pbandum qd  
per opp<sup>o</sup>si<sup>o</sup>z secuta est tal<sup>is</sup> copula ut per  
Fran. in dicto. c. is qui. iii. q. & in. c. c<sup>o</sup>  
tinebat. in. iii. q. ubi eti<sup>a</sup> dicit qd suffi  
cit si fiat fides d<sup>o</sup> uol<sup>o</sup>tia n<sup>o</sup> p<sup>o</sup>cisa dum<sup>o</sup>  
fiat fides d<sup>o</sup> suffiti<sup>o</sup>ti metu ut quia comi  
nat<sup>9</sup> fuit mort<sup>o</sup>e nisi assentiret per nota.  
per Io. an. in r<sup>o</sup>la. que c<sup>o</sup>tra ius. i. solone  
q<sup>o</sup>nis li. vi. fm fra. ubi. s. licet Ho. dicat  
debere fieri fidez de uolentia absoluta  
ut quia pedes & manus ei ligauit ar. de  
hap. maiores. s. id<sup>o</sup> ad hec. i. q. clxxxix.  
& facit qd idez fra. notat in dicto. c. c<sup>o</sup>ti  
nebat. i. iii. oppo. i. q. p<sup>o</sup>betur cognita  
debet eni in foro cont<sup>o</sup>tiolo euidenter  
pbari per testes ydoneos ut d<sup>o</sup> sponfali  
bus. c. uenies. i. & ii. & si<sup>o</sup> modo d<sup>o</sup> copu  
la in cau. c. is qui. ut de condi. appo. per  
tuas. nec sufficeret confessio coniugum  
ppter p<sup>o</sup>iudiciu seq<sup>u</sup>ntis mrionu de quo  
in dicto. c. is qui. & de eo qui cognouit  
consan. super eo. ad hec. i. q. xl. ad fi.  
ex hoc dicit Ho. qd si non poterit ecclie  
fieri fides d<sup>o</sup> copla uir manebit in cau di  
cti. c. is qui. cum fa impeditus cum tam<sup>o</sup>  
non sit uxor ex quo consensit in primam  
per copula. sec<sup>9</sup> si non habuit anium con



sentien si pri no q̄a tunc tenet m̄rioniu n  
cum p̄a ut. s̄. dixi fm̄ fra. in dicto. c. is q.  
v. q. sed si dubitaret de copla subsecuta  
bobie. distinguit q̄ aut uir & mulier ofi  
tent q̄ copula nō intercessit & stat q̄ ofe  
sioni. xxxiii. q. i. d̄ huius r̄quisiti. de frigi.  
c. i. & c. laudabilē. aut uterq̄ ofitet q̄  
iteruenerit & idē & fortius quia fauet  
m̄rionio de re iudi. c. fi. aut alter ofitet  
& alit̄ negat & aut q̄ negat h̄o. pbat p̄ i  
spectōz m̄lieris ex q̄ appet eā d̄ginē &  
stat ipectōi de pbat. pposuit. & c.  
cāz. & idē si m̄r pbat uirz totl̄ ipotē  
tem p̄ aspectōz eius ut quia caret totāl̄  
membro d̄ frigi. laudabilē. ibi si pri⁹ zē  
a q̄rario. aut qui negat nō pbat p̄ inspe  
ctōez & aut qui stat p̄ copula legitime  
pbat p̄ testes uel alia documenta & non  
credit negationi alteri⁹ de p̄sump. illd̄  
& c. litteras. d̄ testi. p̄terea. aut nihil p̄  
bat nec etiā pbat in cōtrarium & stat ei  
qui dicit copiaz interuenisse si iuret ut i  
c. q̄tinebatur. d̄ despo. impu. & xxxiii.  
q. i. si q̄s uxorez. de frigi. c. i. sec⁹ si non  
iuret. xxxiii. q. i. qd̄ aut̄ ierrogasti. est  
enī p̄sumptio p̄ copula ex quo cōbitaue  
rūt d̄ hoc p̄ Ho. i. su. de clā. d̄ spo. & vtz  
clādestina. in prin. v. idē si iudex & d̄.  
Itēz qd̄ dixi. fm̄ fra. i dicto. c. q̄tinebat.  
in priā oppo. & iii. q. post glo. ultimaz  
S̄ ergo ofitent q̄ copula non intercessit  
stat q̄ ofessione sed si dubitatur non p̄sumi  
tur quo ad hoc ut sit loc⁹. c. is qui. ut cen  
seatur m̄rioniu in p̄iudiciū sed i m̄rioniu  
nam quo ad hoc dēt fieri euidēs p̄batio  
ut. s̄. allegādo fran. in dicto. c. is qui. v.  
q. facit qd̄ notat Fra. in. c. cum causam.  
in fi. de rāpto. sed si non ageret de p̄iudi  
tio alteri⁹ m̄rioniu & dubitaret d̄ copla  
p̄sumetur copulā interuenisse dicto. c. cō  
tinebatur. fm̄ fra. post Inno. in. c. adole  
scens. ii. oppo. de spon. qd̄ declarā ut. s̄.  
distingui. Itēz si m̄r uult separi ut possit  
cum alio q̄trahere ut uolebat in dicto. c.  
qd̄ autez ierrogasti. tunc iustū iudiciū  
intelligitur alio mō ut si dicatur frigidū  
p̄cedatur ut dicitur. i. d̄ frigi. c. i. si ma  
leficiū p̄cedatur de frigi. c. fi. unde q̄a  
in. c. requisisti. xxxiii. q. i. illa mulier uo  
lebat separi ut posset cum alio q̄trahere  
ideo ult̄ a confessionem uiri & mulieris

dicētum se non posse q̄ ūgi exigitur iura  
mentum sept̄ me manus p̄pinq̄oz hoc  
affirmātum & ipsi etiam uir & m̄lier iu  
rant. i. de frigi. c. i. qd̄ patet ex eo quia  
si is qui dicit se frigidum cum alia cōtra  
xit iudicatur reus periuri & p̄cedetur  
ut in dicto. c. i. ut p̄ fra. in. c. continebat.  
prima oppo. & qd̄ not. in dicto. c. q̄ aut̄  
interrogasti. Modo ad p̄positū nostre  
materie de copula requiritur plena pro  
batio si tractam⁹ d̄ p̄iudicio s̄ d̄ m̄rioniu  
postea contracti uel si tractam⁹ de obti  
nenda licentia cum alio contrahēdi alias  
p̄sumeretur p̄ copula per p̄dicta ad qd̄  
i. q. xcv. dicit tamē bal. in. l. deo nobis.  
iii. colu. C. de ēpis. & cle. q̄ si apparere  
non pōt per aspectum corp̄is ut in uidua  
& tunc aut est ducta ad domum uiri & p̄  
sumitur cognita f̄ i p̄pria domo m̄lieris  
nō p̄sumit̄ ognita p̄ locum a cōiter acci  
dētib⁹ q̄a cōiter ita esse q̄sueuit & raro  
contrarium ut not. xxvii. q. ii. c. p̄lūq̄.  
ad q̄ uide per Io. an. in. c. fi. de coniug.  
leprosoz & s̄. post bobie. Et ex huius no  
tā qd̄ cum dicitur q̄ in m̄rionio requirit̄  
cōsensus intelligitur. s̄. uer⁹ uel p̄sump  
t⁹. unde licet in dicto. c. ueniens. lo. ii. &  
c. is qui. cum si. non fuerit q̄sensus uer⁹  
fuit tamē p̄sumptus fm̄ fra. post glo. in  
c. ii. prima oppo d̄ despo. impu. Et nota  
q̄ ignorantia iur̄ erga hoc q̄ copula fa  
ciat sponsalia trāsire in m̄rioniu non ui  
ciat m̄rioniu fm̄ An. de. bu. in. c. ueni  
ens. lo. ii. in fi. de spon. Et nota q̄ circa  
istam materiā Pe. de palu. concludit sic  
primo q̄ i foro ecclesie iudicatur uerūz  
matrimoniu quia p̄sumitur non ani  
mo fornicario hoc fecisse ita q̄ etiam si  
oppositum dicerent non eis crederetur  
contra matrimoniu quia possent col  
ludere intellige si carnalis copula sit con  
sumata. sec⁹ si tēptauit q̄ cōplere nō po  
tuit extra eo. c. ult. Si autem p̄bet̄ cona  
tus p̄sumitur impletio nisi p̄betur oppo  
situm & p̄bata copula eum sponsalibus  
est p̄sumptio iuris & de iur̄ contra quaz  
non admittitur p̄batio. Scda conclusio  
q̄ in foro conscie si alter non affectu ma  
ritali hoc fecit non est m̄rioniu q̄a ecclia  
non posset facere m̄rioniu sine consen  
su de p̄riti ad qd̄. i. Tercia conclusio est



q̄ sicut ecclesia iudicat primum m̄rioniū  
uerz e. sic iudicat fm̄ non ualere sed q̄  
ad forum conscie fm̄ m̄rioniū non impe  
ditur per primū cum primum n̄llum fu  
erit qd̄ cōius & uerū est Quarta conclu  
sio q̄ tenet eā ducere si decepit si potest  
etiā si prius fuerat corrupta dote tamē  
constituta. si autem non potest eam ducere  
tenetur eam dotare. Quinta conclusio  
q̄ opprimens uel rapiens fm̄ caōnes po  
test eam h̄re in uxorem fm̄ Pe. de pa. in  
iii. di. xxviii. q. i. ar. ii. & adde. i. q. clx  
xxix. Et circa p̄missa ḡnāliter cū q̄ritur  
an & q̄n̄ sponsalia p̄ sequētem copulam  
trāseant in m̄rioniū dic q̄ aut q̄ritur d̄  
sponsalib⁹ de p̄nti & non ē uis an secuta  
sit copula uel n̄ quo ad efficaciam m̄rioniū  
q̄ p̄ficiatur consensu de spon. c. i. sed est  
h̄n̄ uis quo ad aliquos effect⁹ puta ad si  
gnificatōz quā h̄z cōsumatū & nō consu  
matū no. de biga. debitum. uel q̄ ad p̄  
hibendū religionis ingressum altero con  
iuge dissentiente de conuer. cōiug. ex pu  
blico. uel q̄ ad petendū restitutōz cōiu  
gis ex publico uel quo ad petendū resti  
tutōz cōiugis que concedit post cōsuma  
tionem nō pri⁹ ut per fra. in. c. cū locū.  
vi. oppo. de spon. Aut q̄ritur de sponsa  
lib⁹ de futuro & aut non tenet & copia  
sequens nō transfundit ea in m̄rioniū ut  
si quis cōtraxit cū consanguinea uel affi  
ne uel apposuit uerba cōtra subām m̄rio  
ni de condi. appo. c. fi. facit reglā. non  
firmat. li. vi. Aut sponsalia tenet & tunc  
aut añ coplam̄ interuenit impedimentū  
p̄pter quod recessum ē a sponsalib⁹. aut  
non. si sic nō transfundunt in m̄rioniū ut  
si añ coplam̄ sponsi se absoluerūt a spōsa  
lib⁹ de spon. c. p̄terea. lo. i. uel si uir con  
traxit m̄rioniū de p̄nti cum alia de q̄  
s. dixi uel si supuenit affinitas que soluit  
sponsalia p̄cedentia de eo qui cong. con.  
ueniēs lo. i. & ii. uel q̄p̄ritas siue adop  
tio de cōgna. leg. c. uno. & no. de cōgna.  
spi. ueniēs. Si aut non interuenit impe  
dimentū dissoluens sponsalia aut copia fu  
it uolenter extorta: aut non. si sic non  
transeūt in m̄rioniū ut. s. dixi. Si autē  
non fuit uolēter extorta: aut in foro iu  
diciali & iudicat m̄rioniū ex p̄sumpto  
consensu ut in dicto. c. is qui. aut in p̄nā

li & tūc aut uxorio affectu h̄ita est copu  
la & hoc constat. aut fornicario & h̄ cō  
stat aut dubitat: primo cāu est m̄rioniū  
s̄o cāu non p̄ supradicta: tercio cāu ē ma  
trimonium quia in dubio non p̄sumit cri  
men. p̄ hoc quod no. fran. de despō. im  
pu. c. fi. q. i. fm̄ eundē in dicto. c. is qui.  
in fi. Et ad illud q̄ copula aliquid addit  
uide. s. eo. q. xiiii. & i. eo. q. xxxviii. &  
in sum. confessō. li. q̄rto ti. priō. q. iii. &  
adde q̄ si iuro ducere bertā. abntēz i ux  
orem & ipsa postea ratificat & seq̄tur co  
pula contraheret p̄sumptum m̄rioniū  
d̄ iurur. si uero. de conuer. cōiug. ex p̄te  
fm̄ Ho. in su. d̄ mat. s. q̄liter q̄trahat. v.  
quid si ita dicat. & sequēti. & Ni. in. c. di  
lectus. d̄ spon. & s. q. xx. & sic fm̄ cano  
nes ad talia spōsalia nō r̄q̄ritur p̄promis  
sio alterius sed sufficit consensus ut sentit  
Ho. in sum. de spō. s. q̄liter. post prin. &  
dum dicit uel breuius q̄sentio h̄is zc. &  
ibi uel dic i spōsalib⁹ zc. & v. q̄d si peni  
teat. in prin. & v. seq̄nti. p̄ totū & circa  
finez dicti. s. & s. q. xxiii. circa pri. & i  
su. q̄sel. li. iii. ti. i. q. iii. & s. q. ii. i fi.  
ubi uideas ut sic sequuta copia iudicetur  
m̄rioniū p̄sumptū etiā absq̄ iuramēto  
p̄notata in dicta. q. ii. & q. xx. doctores  
enim in hoc non exigūt fidez uel iuramē  
tum ad hoc facit traditio cur. romane d̄  
qua. i. q. clxi. & ad illud q̄ aliter iudica  
bitur in foro p̄niali adde fm̄ Riccar. in  
iii. q̄ cū q̄s cognoscit eaz cum q̄ pri⁹ con  
traxerat solū p̄vba d̄ futuro q̄uis sit ibi  
m̄rioniū p̄sumptum fm̄ iudicium ecclie  
tñ fm̄ iudicium dei non est ibi m̄rioniū  
q̄a m̄rioniū fm̄ rei ueritatez sine reali  
consensu d̄ p̄nti q̄trahi nō pōt unde si tā  
q̄traheret cum alia p̄ vba de p̄nti cū ipsa  
scda remanere debet & licet ecclia iudi  
caret p̄ priō & cogeret scdaz dimittere  
& ad primā redire ipse tñ qui scit factū  
nullo modo debz dimittere scdaz & itare  
cum prima quia adulteriū q̄mitteret &  
poti⁹ debet pati excōicatioez & licet p̄  
latus ecclie non peccet sic iudicādo quia  
iudicare habet fm̄ p̄batiōes exteriores  
iste etiāz non peccabit non parendo sine  
si humiliter sustinet excōicatiōē nec pec  
cabit p̄ illo t̄pe quo abstinet a diuinis &  
sacris. p̄pter tale ē excōicatiōz fm̄ eum



quez refert fra. Anthon<sup>9</sup> nūc archiep<sup>9</sup>  
florentin<sup>9</sup> in sua sum. in tractatu de mri  
monis & p doc. in. c. tue. d. spō. facit de  
restit. spo. litteras. §. porro. & ideo dicit  
laud. q. si cognoscēs sponſaz d. futo semp  
perſiſtit in priō gſenſu erit mihilominus  
mriōnium quo ad eccleſiaz ſed nō quo ad  
deum quin fm mriōniū teneat ut p doc.  
in. c. is q. de ſpon. fm laudu. de ſacramē  
to mriōniū circa pri. xi. q. ſic ergo papa  
non poſſet facere gſenſum q̄tum ad uerit  
tatem ubi nō eſt fm Ho. in dicto. c. is q.  
de ſpon. & laudu. de ſacō mriōniū in. vi.  
colum. & ſic contra tale mriōniū pſump  
tū admittit i foro pñiali aſſerēs q. forni  
cario affectu cognouit & ſibi crederet. i.  
§. vi. q. cxvii. & ideo de facto cum qdam  
in pñia diceret firmiter aſſerēdo q. non  
uxorio ſed fornicario affectu ſuaz ſpōſaz  
de futuro cognouit carnaliter nec de h<sup>o</sup>  
dubitāt non iudicari mriōniū pſumptū  
inter ipſos immo an cum alia gtraheret  
de pñti reliqui ſue cōſcīe p notata in ſili  
per Io. an. in. c. duo pueri. pñt. colum. d.  
de ſpon. impub. & in. c. ad audientiaz. ad  
fi. de homi. faciūt nota. in. c. fi. de uoto.  
& xxxiii. diſ. c. fi. & xxxiii. q. iiii. uir.  
& qd notat arch. xxxi. q. ii. ſi uerz. in fi.  
& in. c. fi. in fi. de hereticis li. vi. & quia  
ubi queritur d. gſcīa ſtat ſolo dicto An.  
de bu. in. c. fi. iii. colum. d. cōſeſ. & in. c.  
pñtiū. in prin. de teſti. & in. c. taz litte  
ris. in fi. & in. c. ultra. circa prin. eo. ti.  
cum ſi. & qd not. in cle. i. de iur. patro. in  
v<sup>o</sup> oneram<sup>9</sup> & in deciſ. rot. numero. ccc  
cxxxviii. incipit. Item fuit dubitatum  
utaz executor in forma pauperū & quia  
in iudicis cōſcīetie quo ad ueritatez oc  
cultam gſcīa pñertur iuri Io. an. in. c. q̄li  
ter. lo. primo in. vi. colu. de accuſa. & ad  
dictaz differētiāz fori iudicialis & peni  
tētiālis optime p Io. an. in dicto. c. tue.  
circa prin. & añ fi. de ſpon. & melius in  
c. tua. eo. ti. p doc. & in. c. is qui. eo. ti.  
& qd ideoz notat in. c. p tuas añ fi. d. gdi.  
appo. & melius p eundē in. c. p tuas. in  
v<sup>o</sup>o carnali copula qui ſili ſint legitimi  
& adde. i. q. xxx. ad fi. & q. xxxii. &  
q. xxxvii. & p Antho. de bu. in dicto. c.  
tua. in ſa & utr. columnis. & ad illud qd  
relinq̄t ſue cōſcīe circa gtrahēdum aiū

mriōniū uide. i. q. xcvi. in fi. & oīo. i. q.  
cxxxv. Ex his nota q. i cāis mriōnialib<sup>9</sup>  
diuerſitas eſt in foro iudicali & pñiali  
Primo quia differunt in pbādo quia in  
foro gſcīe ſtatur confeſſioni unū tam p  
mriōnio q̄ contra ſed in iudicō exteriori  
nūq̄ credit uni teſti nec p mriōnio nec q  
tra Scōo differūt in ſentētiādo quia un<sup>9</sup>  
forus iudicabit eſſe mriōnium alius non  
eſſe quia ille fm pbata iſte fm confeſſa.  
Tercio q̄a iudex exterior iudicat qñq̄  
eſſe mriōnium & iudex interior nō & de  
ſimilib<sup>9</sup> ut p Pe. d. paſ. in. iiii. di. xxvii.  
q. ii. arti. v. ad qd adde. i. q. iii. & q. cx  
xvi. in fi. & clix. in fi. unde nota q. qñq̄  
idez iudex contraria mādāt diuerſo rſe  
ētu in iſtis duobus foris ut dicit Pe. de  
anch. in. c. i. ad fi. de ſen. uxor. li. vi. &  
patet d. reſti. spo. litteras ad fi. & d. spō.  
cum in tua. cum ſi. & per An. d. bu. in di  
cto. c. litteras. poſt doctores & facit. i.  
§. pximo. q. ciii. in fi. & in tali diuerſita  
te iudex fori pñialis habet conſulere ut  
pareat q̄tētoſi pere poſſit ſine peccato  
qd bñ not. fm Goff. & lati<sup>9</sup> per Ant. de  
bu. in dicto. c. tua. ad fi. & adde eundem  
i. c. is q. ante fi. eo. ti. de ſpon. & adde p  
Ho. in iu. de iur. iur. §. & ſuper quib<sup>9</sup> cir  
ca medium & d. diuerſitate fori iudiciali  
& gſcīe in pñibus fede. gſilio. xxi. inci  
pit nunqd heres extraneus. pñia cōſ.  
Vigefimoleptio q̄ro an per ſubarratōez  
iudicatur mriōnium pſumptū Rñ<sup>o</sup>. dñs  
fra. in. c. fi. d. de ſpon. impub. ſuper hoc  
plures format q̄ones tandem diſtinguit  
aut non ſit cā ludi aut ſic primo calu aut  
nulla ſuper hoc eſt gſuetudo aut ſic. ſi nō  
eſt gſuetudo aut interuenit expñſus con  
ſenſus tēpe ſubarratōis aut non. ſi ſic aut  
de pñti aut de futuro ſi de pñti eſt ma  
trimoniū ut ibidez per eundem. q. iiii. ſi  
de futuro ſunt ſponialia ut ibidē. viii. q.  
ſi autez non interuenit gſenſus ſubarratō  
nihil operat̄ quia ad mriōnium requirē  
conſenſus uerus uel pſumpt<sup>9</sup> d. ſpon. c.  
i. & c. is qui. non pōt argui ex ſubarrati  
one p hoc per eum. q. vii. & viii. ſi uero  
ſuper hoc eſt conſuetudo aut mulier con  
tra iuxit ſubarrationi & nihil operatur  
ut ibidez in. v. q. aut nō cōtradixit & ſta  
tur conſuetudini ita q. ſi fm cōſuetudie;



fiat subarratio tēpore mōnii p̄bata  
subarratione p̄batū erit mōnii p̄ hoc  
p̄ eū dē. iii. & iii. q. Si aut̄ sit causa ludi  
nihil inducit & ibidē. ix. q. & hec notat  
fra. & ibidē per An. p̄ doc. & latī⁹ per  
Ni. distinguentez ad q̄ adde. s. q. xxiii.  
p̄ mediū & circa fi. & adde qd̄ d̄r p̄sum  
ptum mōnii id in quo ecclia inter p̄tā  
q̄sensum iteruenisse ex aliq̄b⁹ cōiecturis  
puta per coplāz de spō. tua. & c. is qui.  
fm̄ fra. p̄ Ho. in. c. fi. ii. q. d̄ spō. d̄ quo  
plēn. s. q. p̄xia p̄ totā. dicit etiā Ho. q̄  
p̄sumi⁹ aliq̄n̄ consensum etiā ex aliis con  
iecturis puta ex traductōe. ff. d̄ spō. l. q̄si  
tum. qd̄ nō seq̄t̄ fran. ibi post Io. cal. q̄a  
traductio non opat̄ effectū d̄ quo ī dicto  
c. is qui. nec alia q̄cunq̄ p̄ter coplā ut  
ibi p̄ eum dicit etiā Ho. q̄nq̄ p̄sumi cō  
sensum ex subarratōe de quo. s. vnde si  
sponsus ponit anulū & m̄lier patit̄ & il  
lum r̄cipit non cōtradice d̄r ānuēdo d̄r  
cōsentire Io. an. in. c. ex litteris. lo p̄rio  
d̄ sponsalib⁹ intelligit q̄n̄ ad mōnii cō  
uenerāt Io. an. in. c. fi. de despon. impu.  
p̄t. colu. & sic tal̄ actus sufficit ad mō  
nium si ad hoc erāt pati uel circumstātia  
alia appareat al̄. secus fm̄ An. d̄ bu. in di  
cto. c. ex litteris. & sic mōnii p̄batur  
subarratione q̄n̄ per altez contrahētū  
sunt. plata v̄ba apta ad cōtractū mōnii  
fm̄ Ant. in. c. si inter. eo. ti. Item q̄nq̄ p̄  
sumitur consensus ex tēptatione ut not.  
de despo. impub. attestations. & s. q.  
p̄xia circa prin. q̄nq̄ ex cōditōe existe  
te d̄ cōdi. appo. sup̄ eo. s. i. q̄nq̄ ex t̄pis  
diuēnitāte fm̄ quosdā de despon. impub.  
de illis. lo p̄rio. ubi de hoc & de spon. cō  
sultatōe. & qd̄ ibi p̄ Fran. in. iii. & v.  
contrarius & in. i. q. & i. q. p̄xima & de  
istis modis p̄sumēdi mōnium uide per  
arch. in. c. uno. d̄ despon. impub. li. vi. in  
v̄bo alium modū. & ad illud si mōnii  
fiat p̄ iocum adde per eundēz Frā. in. c.  
ex litteris. lo. i. in. iii. not. de sponsalib⁹  
nam si fiat per iocum non est mōnium  
ut notat arch. in. c. i. de spon. li. vi. in v.  
q̄sensum. nam cōsensum non debet esse p̄ io  
cum quo cāu uno cōtrahēte etiā p̄bata  
sufficiētia ex p̄ssionis v̄boz credi⁹ q̄tra  
mōnii q̄n̄ p̄batur q̄ non animo cōtra  
bendi per uerisimilia ligna & si uterq̄ cō

fiteret se animo ludēdi fecisse iudicandū  
est nō esse mōnium si tñ septima manu  
se purgēt sicut in frigidis aliter nō p̄p̄  
tumorez collusionis & reuerētiā sacri ut  
per Pe. de palu. in. iii. di. xxvii. q. ii. ar  
ti. ii. facit de eo qui cognō. cōsan. uxor.  
super eo. ad idem q̄ si fiat iocose non est  
mōnii per Io. an. & Io. de lig. & doc.  
in. c. fi. d̄ despon. impub. Vigesimo  
octauo q̄ro an p̄sumatur mōnium ex co  
hītatōe uiri & mulieris Rñ. q̄ non nisi  
p̄betur sed p̄sumitur fornicatio. xxx. q.  
v. aliter. qd̄ itellige in facto recēti si enī  
longum t̄p⁹ lapsū esset puta. xl. ānorū  
a tēpore quo dicit̄ cōtractū matrimoni  
um iussicerēt p̄sumptōes. s. q̄ i p̄az tēuit  
p̄ uxore in mēsa in lecto & aliis naz etiā  
per tales p̄sumptiones impediēt mōnii  
um & etiāz separāt d̄ p̄sump. litteris. &  
c. iii. & qd̄ not. eo. ti. illud. & per fra. de  
restit. spo. ex parte. ita dicit ipe fran. p̄  
Io. an. in dicto. c. consultationi. ad fi. de  
spon. ubi idē An. de bu. ad hoc qd̄ notat  
Io. an. in. c. quia circa. d̄ bigamis. ubi g.  
nullus p̄cessit tractatus carnalis copula  
nunq̄ p̄baret cōsensum nec mōnium ut  
per eundēz Fran. in. c. fi. iii. oppo. d̄ con  
iug. fuoz. ad qd̄. s. q. xxvi. post prin. &  
qd̄ dixi q̄ in dubio non p̄sumit̄ mōnii  
dicit la. d̄. p̄ceder q̄n̄ uiuūt cōiuges & fit  
hec p̄sumptio ut cogātur palaz cōtraher  
secus dicit si mortui sunt quia tunc cessat  
hec ratio idēz Ho. dicens q̄ p̄sumit̄ adul  
terium q̄n̄ de recēti cohabitāt uir & m̄li  
er nec appet de mōnii. secus si mortui  
sunt & semp se p̄ coniugibus habuerunt  
qui filii sunt legi. puenit. alias posset con  
tinger absurditas ut si sacerdos & testes  
mortui sunt ita q̄ non pōt p̄bari idēz eti  
am dicit si uiuūt coniuges sed factum est  
antiquū ita qd̄ p̄bari non pōt tunc enim  
non auditur obiciens illegitimitatez uel  
si audit̄ oportet q̄ p̄bz sicut q̄n̄ constat  
mōnium cōtractū esse in facie ecclie q̄  
fi. sint legi. c. i. & ii. fm̄ Io. an. & Fran.  
in. c. lator. iii. opp. eo. ti. & lo. an. in. c.  
causaz. iii. colu. eo. ti. & p̄cedunt p̄missa  
d̄ iur canonico p̄ nota. per Inno. in dicto  
c. ex pte. quia de iur ciuili ex cōiectur. s  
p̄sumeretur p̄ mōnii & etiāz. q̄ q̄  
ad filios ad quoz legitimatōez sufficit



quali positio m<sup>r</sup>ionii pentum ut p<sup>r</sup> Pe. d<sup>r</sup>  
anch. in. c. uno. ad finez d<sup>r</sup> despon. m<sup>r</sup>pu.  
li. vi. Vigesimo nono q<sup>r</sup>o de m<sup>r</sup>o seu ordi  
ne interrogadi uolentes cōtrahere R<sup>n</sup>°.   
primo debz interrogari uir & postea m<sup>r</sup>i  
er ut not. in. l. ii. ff. d<sup>r</sup> adopt. & p<sup>r</sup>batur  
in. c. si inter. de spō. & notat Fran. in ru  
brica eo. ti. iii. colu. patz enim ex ordine  
betet. dicti. c. si inter. q<sup>r</sup> p<sup>r</sup>io debz loqui  
uel interrogari uir q<sup>r</sup>cor. de spon. duo. li  
cet. q<sup>d</sup> tñ nō est d<sup>r</sup> substantia & q<sup>r</sup>trarium  
h<sup>r</sup>uat in p<sup>r</sup>ibus locis in q<sup>b</sup> p<sup>r</sup>io interro  
gat m<sup>r</sup>ier forte q<sup>a</sup> facili<sup>r</sup> ad uariandū  
ut alia cā in quo tñ nō est u<sup>r</sup> s<sup>r</sup>m eū dē in  
dicto. c. si inter. in prin. p<sup>r</sup>o. an. & ibi  
idez ant. vñ non refert q<sup>s</sup> p<sup>r</sup>io uel scōo  
uir u<sup>r</sup> m<sup>r</sup>ier p<sup>r</sup>ferat v<sup>r</sup>ba s<sup>r</sup>m laud. d<sup>r</sup> sacra  
mēto m<sup>r</sup>ionii in. iii. col. iii. q. Trice  
tesimo q<sup>r</sup>o si quis dicat uolo te habere d<sup>r</sup>  
cetero in uxorez u<sup>r</sup> uolo q<sup>d</sup> tu sis mea ux  
or seu te esse uxorez meā nunqd q<sup>r</sup>trahū  
m<sup>r</sup>ionium R<sup>n</sup>°. s<sup>r</sup>m gunt. in talibus s<sup>r</sup>c<sup>r</sup>  
rēdum est ad intentōz q<sup>r</sup>trahēnum & s<sup>r</sup>m  
eam iudicandum q<sup>d</sup> si de intētiōe q<sup>r</sup>stare  
nō pōt v<sup>r</sup> e uel p<sup>r</sup>sūptie dicēdū q<sup>d</sup> q<sup>n</sup> h<sup>o</sup>  
v<sup>r</sup>bū uolo q<sup>r</sup>ūg<sup>r</sup> ē infinitio v<sup>r</sup>bi subitātū ut  
esse uel v<sup>r</sup>bi non signif. cātis actum sed re  
latōz ut habere seu tenere ex quo in h<sup>r</sup>is  
v<sup>r</sup> q<sup>d</sup>dam relatio mariti ad uxorez & ecō  
uerio q<sup>a</sup> non pōt de iur aliqua teneri p<sup>r</sup>  
uxor. m<sup>r</sup>i ipse teneat p<sup>r</sup> marito & ecōtra  
tunc p<sup>r</sup> hoc v<sup>r</sup>bū uolo pot<sup>r</sup> solet exprimi  
uoluntas q<sup>r</sup>comitans q<sup>d</sup> p<sup>r</sup>cedēs vñ p<sup>r</sup> pre  
dicta v<sup>r</sup>ba p<sup>r</sup>sūmendū est m<sup>r</sup>ionū esse con  
tractū d<sup>r</sup> spō. ex p<sup>r</sup>te. ad hoc. i. q. xxxvi.  
p<sup>r</sup>ētum q<sup>n</sup> p<sup>r</sup>cessit interrogatio ut uis me  
habē & adhuc exp<sup>r</sup>itū est si addit dicēs  
decetero uolo. sec<sup>r</sup> aut eiset si h<sup>o</sup> v<sup>r</sup>bū uo  
lo iūg<sup>r</sup>erē cū infinitio significāte aliq<sup>d</sup> ē  
actum. s<sup>r</sup> simplicem absq<sup>d</sup> relatiōe ut in ex  
emplis q<sup>d</sup> iungunt tunc enim uidet<sup>r</sup> ex  
primere uoluntatē p<sup>r</sup>cedētē pot<sup>r</sup> q<sup>d</sup> q<sup>r</sup>o  
mitatez ut cum d<sup>r</sup> uolo q<sup>r</sup>medere uoio bi  
bere & ita si dicat uolo te accipe nam al  
quis pōt etiam d<sup>r</sup> iur uelle aliq<sup>d</sup> a. cipere  
& illa non eū & sic hic est simplex actus  
sine relatiōe uel si q<sup>r</sup> uolo in te consentire  
tanq<sup>d</sup> in meā non erit m<sup>r</sup>ionium s<sup>r</sup>m p<sup>r</sup>sa.  
idez in su. q<sup>r</sup>es. eo. ti. q. iii. & sequēti s<sup>r</sup>m  
tra. Ni. olim in additione ad p<sup>r</sup>o. in v<sup>r</sup>bo  
m<sup>r</sup>ionū. tertio. & adde s<sup>r</sup>m Pe. de palu

v3. v. conclusio est de v<sup>r</sup>bo uolēdi ut si dicat  
uolo te esse uirū meū uel uxorez d<sup>r</sup> quo di  
cunt q<sup>d</sup>az non esse m<sup>r</sup>ionium sed gliderā  
dum est in hoc & in omnib<sup>9</sup> dubiis v<sup>r</sup>bis  
an faciunt sponsalia tantū an m<sup>r</sup>ionū q<sup>a</sup>  
si agebat de sponsa. ib<sup>9</sup> q<sup>r</sup>trahēdis non d<sup>r</sup>  
m<sup>r</sup>ionio statim p<sup>r</sup>sūmendū est q<sup>d</sup> p<sup>r</sup> uerba  
illa uoluerunt q<sup>r</sup>trahere tātum s<sup>r</sup> sponsalia  
si aut de m<sup>r</sup>ionio tunc p<sup>r</sup>sūmendū est de  
m<sup>r</sup>ionio quia dictoz ex cātis allūmenda  
est rō dicendi d<sup>r</sup> v<sup>r</sup>bo. signi. intelligentia.  
quia non s<sup>r</sup>moni res sed s<sup>r</sup>mo rei subiect<sup>9</sup>  
est. si aut dubium est de quo agebat tūc  
in generali uidet<sup>r</sup> faciēda interpretatio cō  
tra illum q<sup>d</sup> lege ap<sup>r</sup> potuit declarare  
ff. de pac. l. ii. ut si dicat uoluisse se cōtra  
here sponsalia tantū & alius oppositum  
alteri credit & ecōuerso hoc excepto q<sup>d</sup>  
si unus p<sup>r</sup>io locut<sup>9</sup> est v<sup>r</sup>ba certa d<sup>r</sup> quib<sup>9</sup>  
q<sup>r</sup>stat cui determinate defuiant. s<sup>r</sup> an spō  
sali<sup>9</sup> an m<sup>r</sup>ionio s<sup>r</sup>m intellectu illoz de  
bent intelligi v<sup>r</sup>ba seq<sup>r</sup>ntis qui uidetur ad  
interrogata r<sup>r</sup>spōdere sed si quera<sup>r</sup> d<sup>r</sup> uir  
tute v<sup>r</sup>bi uolendi refert quia aut dicit uo  
lo esse te uxorez meaz & tūc cum totum  
sit p<sup>r</sup>ntis t<sup>r</sup>pis uidet<sup>r</sup> uerum m<sup>r</sup>ionū. si au  
tem dicat uolo te accipe uel ducere in ux  
orez non est uxor quousq<sup>d</sup> per alia uerba  
ducatur uel accipiat quia illud est primū  
uolunt. esse autē uxorez est s<sup>r</sup> uoluntum  
dico autem s<sup>r</sup> ope licet p<sup>r</sup>io intentione  
si autē dicat esto uir meus uel esto uxor  
mea mō imperatiuo vñ ellē futuri t<sup>r</sup>pis. i  
effectū vñ non h<sup>r</sup>ic m<sup>r</sup>ionū. ec aut d<sup>r</sup>stin  
ctio locum habz in foro iudiciali non pe  
nitentiali ubi iudicatur m<sup>r</sup>ionū uel non  
s<sup>r</sup>m q<sup>d</sup> dicit se intendisse sed si d<sup>r</sup> v<sup>r</sup>bis reco  
lit & non de intentōe tunc etiā in foro q<sup>r</sup>  
scie iudicādum est s<sup>r</sup>m p<sup>r</sup>dicta s<sup>r</sup>m Pet. de  
palu. in. iii. di. xxvii. q. ii. arti. iii. in fi.  
ad hoc. i. q. iii. & s<sup>r</sup> q. xxvi. ad fi. & ad  
dicta Pe. adde. s<sup>r</sup> q. xxiii. circa finez &  
q. xxiii. p<sup>r</sup> totaz. & de v<sup>r</sup>bo uolo uide no.  
in. l. i. uendētis. C. d<sup>r</sup> q<sup>r</sup>trahē. emp. p<sup>r</sup> glo.  
& doc. & in. l. f<sup>r</sup>ui electōe. ff. de lega. p<sup>r</sup>i  
mo p<sup>r</sup> bar. & per bal. in. l. f<sup>r</sup>ia. iii. colu.  
C. d<sup>r</sup> summa tr. m. lo. an. post archi. in. c.  
ne captāde. d<sup>r</sup> q<sup>r</sup>cel. p<sup>r</sup>bn. ii. vi. p<sup>r</sup> pau. &  
lo. de ligna. corisan. & affi. in cie. ubi di  
cit An. d<sup>r</sup> bu. q<sup>d</sup> q<sup>n</sup> q<sup>r</sup>sentus non exprime  
p<sup>r</sup>fecte p<sup>r</sup> v<sup>r</sup>bū uolo q<sup>d</sup> q<sup>r</sup>tingit ubi r<sup>r</sup>spici



actum fiendū & inchoā dū non pñtis &  
istātis effectum: vñ si dico uolo q̄ trahē  
cū titia non seq̄ q̄ trahā, si si dico uolo  
te in uxore tūc bñ q̄ traho q̄a hec vba ex  
primūt q̄sensuz pñtez ut no. i. spe. d. spō.  
§. i. v. q̄ trahit & mñoniū. & idez archi.  
xxvii. q. ii. in palea duob⁹. & facit q̄ ip  
se no. i. di. pōderet, licz Pe. de sanfione te  
neat q̄trariū d. spō. ex litteris. fm P. de  
lea. & idez in effectu sequit Io. d. immo.  
idez in fi. p⁹ Io. d. ligñ. & ad idez p Frā.  
in dicta. cle. in. xx. q. ad idez p Io. an. &  
Io. d. lig. in. c. ex litteris. d. spon. & in. c.  
tua. ad finē eo. ti. p eūdez Io. d. lig. loqn  
tē de vbo accipe ad idez p Ant. d. but. &  
do. Ni. i. dicto. c. ex litteris. idē de vbis  
si lib⁹ fm An. & Io. an. ibidez ut si p̄ di  
ceret pmitto dā tibi in uxorez zc. dñs  
Frā. in dicta. cle. & i. dicto. c. ex litteris.  
intelligit hoc uerz nisi p̄cesser. t tractat⁹  
d mñonio q̄trahēdo ut ibidez lat⁹ p eū  
sentit tñ q̄ d tractatu pbe tñ q̄ appe  
at pfect⁹ q̄sensuz pñt ad mñoniū cōtra  
hendū adde. i. q. p̄xia. uide. i. q. xxxii.  
& xxxiii. & xxxvi. & s. eadem. q. & si  
p̄cedit clarā interrogatio & simpliciter  
rñdeat uolo diceť integra rñsio arch. i.  
q. i. §. ecce quō. & supradictū ē i. q. xxii.  
ii. si g⁹ interrogatō ē d fuso seq̄ns rñsio p  
vñ uolo erit de fuso facit ho. in su. d. bi  
gamis sub. §. in octaua in fi. Tricesi  
moprio q̄ro qd si dicat uir pmitto q̄ sp  
puidbo tibi sicut uxori & illa sūa rñdz  
Rñ⁹. fm Tho. fm Ho. nisi aliud p̄testet  
p mñonio iudicabo ar. c. ex litteris. de  
spō. & d iur iur. quēadmōz prio rñ⁹. &  
idez in su. q̄fel. eo. ti. q. vi. fm Ni. p⁹ p̄s.  
& Ho. in su. d. mat. §. q̄lter. v. qd si dixe  
rit. & idē fra. p⁹ Ho. in. c. ex pte. iiii. q.  
d spō. itellige si intēdebāt se coplar tñ  
giuges ut sentit Io. an. i. dicto. c. ex pte.  
dū legē dictū Ho. si sint apti ad mñoniū  
q̄trahēduz & ad hoc queniāt ad qd. s. q.  
p̄xia aīis enim p dicta vba nō esset mñio  
niū ad qd. i. q. xli. dic lat⁹. Quarta cō  
clusio est d vñs futi temporis ut si dicat  
hēbo te rputabo te tenebo te uel p̄uide  
bo tibi sicut uxori qd uideť distinguēdū  
quia si dicit hēbo te ex nūc uel decetero  
uideť mñoniū quia licet sint uerba futi  
tēporis nō pñtis tñ implicant effectum

pñtez implicāt enī totū tpūs seq̄ns inci  
piendo a nūc pñti signo ex nūc enim dēt  
haberi p uxore cū pri⁹ fm naturaz dbe  
at esse uxor q̄ hñi p uxore g⁹ nunc fit ux  
or & ex pñsio indicat & consentit ip̄laz in  
pñti fieri uxorez nec est sile si dicat acci  
piat te quia esse uxorez nō p̄cedit acci  
pere in uxore sed sequit sicut effect⁹ cāz  
hic autez esse uxore p̄cedit hñi p uxore  
si autē dicat sic tēbo te p uxore uñ hēbo  
& sic de aliis & nō dicat ex nunc uñ de ce  
tero uel semper nō uideť mñon: ū sed so  
lum spōsalia quia nō sequit hēbo p uxore  
ergo hēo nec sequit g⁹ es uxor & pōt ue  
rificari hēbo te p uxore qñ accepero te  
vñ cum vba p̄p̄missima & p̄ia fatientia  
mñoniū sicut ē accipere in uñz uñ in uxo  
rez nō faciāt mñoniū qñ q̄cipiunt in fu  
turo idē uideť mto magis d vñs fariis  
q̄ non habēt uñz nisi per reductōez ad illa  
quia p̄pter qd unumquodq̄ tale & illud  
magis nisi qñ implicāt p̄cessiōez mñoniū  
ut dictū est fm euz in. iiii. di. xxvii. q. ii.  
ar. iiii. & sentit Io. d. ligna. i. c. ex parte.  
v. sed pñ q̄ uir d spō. & ibidez sentit Io.  
an. in vbo hñturaz & p̄bat ibidez in tex.  
& adde. i. p̄ximis qōib⁹ p̄tī in. xxxv.  
q. vii. notat An. d. bu. in. c. d. illis lo prio  
de spō. q̄ vba executiua i futūz extēla  
non firmāt necessariō despōsataz d pñti  
qd nota. & ad p̄dicta p̄tū de vñs hēo  
& habebō per An. in dicto. c. ex parte.  
Tricesimolecdo q̄ro quid si dicat uir pro  
mitto qd nō ad mitto te p meliori uñ per  
ori Rñ⁹ fm Ho. idē quod i superiori cāu  
p̄ximo dictū est naz in talib⁹ dubiis est  
p mñonio iudicādū d sen. & re iud. c. fi.  
& in. c. licet. ex q̄daz. d testi. idē in su. q̄  
fel. eo. ti. q. vii. & addit in dicta summa.  
idem si dicat quis uis uñ placet tibi talis  
& ip̄a rñdet uolo uel placet fm fra. Ni.  
post p̄sa. ubi. s. & subdit p̄sanella tamē  
fm q̄ciāz intētiōi ecz itādū est hoc ue  
rum si istud cōtingat sine alioz p̄iudicio  
uel scandalo alias etiā in foro cōicie stan  
dum est cōmuni significatōm uerborum  
seu iur̄ interpretationi ut in. c. ex litteris.  
prio de sponia. & quantum ad primū di  
ctum idē fra. post Ho. i. c. ex parte. v.  
q. de spon. adde tñ. s. q. p̄xima & p̄cedē  
ti per totā Quantū ad lēdm d vbo placz



& uolo dicit Io. an. q. ponderanda sunt uerba quia si uir dicit mihi placet desponsare hanc uel eam contrahere & ipsa idem dicit non est ex hoc contractum matrimonium nisi contra illa uerba in loco reciperent illa interpretatōz sed cum dicit placet habere uir hoc sufficere de spon. ex pte. & qd not. in. c. penultimo. Gaspar d. cit q. si apparet de intentione contrahentium secundum illam iudicabit si non apparet ad consuetudinem loci si qua est. Si autem nulla est consuetudo tunc si uerba alterius contrahentium fuerint apta ad matrimonium uel sponsalia talia intelligent etiam alterius respondentis ut si per uerbum uolo qd est de presenti sed si utriusque uerba fuerint in infinitum dicit Io. an. uerba que placent domino Franco. in dicto. c. ex litteris. de quo ibi per Anto. & bu. & Ny. latius multum ergo operatur si precessit tractatus ad contrahendum matrimonium per no. s. q. xxiii. & q. xxx. & per eundem de Franco. plenius in dicto. c. ex litteris. i. prima. q. de spon. ubi etiam in prim. refert opi. ho. dicentis q. per uerbum uolo uel placet contrahere matrimonium quia uox hec sonat scilicet consensum de presenti & significatum uocis debet attendi. ff. iudi. solui. l. iudicatum. & q. uox hoc sonat allegat. ff. de supp. lega. l. labeo. de suc. ab intesta. c. fi. idem patet in interrogationibus & responsionibus in episcopi consecratione de quibus in li. pontificali quem allegare licet de seruis non ordi. consuluit de iureiuran. clemen. una. v. nos itaq. na sepe interrogat consecrator uis zc. & consecrans respondet uolo & est ac si dicat facio dicit tamen ut supra. Si ergo simpliciter respondet placet uel uolo est matrimonium si ex corde dicat ut per arch. in xxvii. q. ii. c. fi. Si ergo dicat per infinitum quod est in fieri non est matrimonium secus si dicat placet in uxorem uel placet habere te in uxorem ut per Io. de lig. in. c. ex parte. i. fi. de spon. & in dicto. c. ex litteris. per Io. an. & in dicta clemen. de consan. & affin. unde si dicat uolo te accipere non contrahitur matrimonium per predicta facit quod notat Bal. i. l. i. in. opp. C. de summa trim. & uide. s. q. xxx. Trigesimaliter quoque queritur quid si dixit non te dimittam donec terra cooperiat oculos meos. Rñ si dolo

se protulit talia uerba dupliciter importancia ut quia sibi met postea supposuit cum alter intelligeret per mortem contra eum impetranda sunt & idem uidetur in aliis similibus ut sentit glo. in. c. ex litteris. pri. d. spon. ubi uide per Io. an. dicit tamen Franco. de zam. ibidem. ii. q. q. si secundum utriusque intellectum potest intelligi illud fiet alias secundum sensum quem recte intelligentibus uerba faciunt ut no. glo. xxii. q. v. s. querit. secundum eum facit l. si quis intentione. cum si. ff. de iudi. & uide omnino. q. xxx. & s. q. proxima & hoc casu uerba possunt intelligi de appositione mortis ut sonarent matrimonium secundum communem intellectum secundum An. in dicto. c. ex litteris. & hoc in foro iudicali aliter in penitentiali ut ibidem per doc. Trigesimo quarto queritur quid de illis qui post datam fidem de contrahendo dicunt bibamus nomine matrimonii uel ocalemur nos inuicem nunquid contrahitur matrimonium. Rñ secundum Guil. credo q. non nisi hoc agendo uoluerint recedere a sponsalibus de futuro & contrahere de presenti. Nam q. dicunt nomine matrimonii intelligendum est contrahendi potius quam contracti cum arte non sit actus de matrimonio sed de sponsalibus nisi de contraria intentione constet saltem per certa indicia secundum pisa. & Ny. & ubi supra & in su. confessorum eodem titu. q. viii. Franco. de zan. Cardinalis florentinus in. c. ex parte. ad fi. de spon. dicit sic septimo queritur si uir dicit mulieri bibamus nomine matrimonii dicit Gaspar q. non est matrimonium quia hoc uenit ad declarationem precedentium spon. salium & hoc nisi aliud habeat consuetudo dicit tamen q. si diceretur bibamus per matrimonio contracto esset matrimonium dicit Franco. q. potius est confessio matrimonii sunt enim uerba enunciativa non dispositiua & uidetur secundum eum utroque casu propter talem confessionem iudicandum pro matrimonio secundum ipsum Ad quod supra q. proxima & q. trigesima & supra q. xxiii. pref. m. circa finem Trigesimo quinto queritur quid si ita dicat promitto tibi q. ducam te in uxorem & de cetero tenebo te ut uxorem Rñ



q̄ dicta uerba sunt de futuro quasi dixe-  
rim ego ducā te & ex quo te duxero de  
cetero zc. Ar. de spon. ex litteris. Ali-  
ud si simpliciter dixerit habebō te in ux-  
orem non premissio uerbo ducam quod  
est futuri temporis secundum Hostien.  
in su. de matrī. §. qualiter contrahatur. v.  
quid si ita dicat. & per archidia. xxvii.  
q. ii. in fine. ubi subdit secus quando di-  
cit simpliciter hec uerba ab isto tempo-  
re in antea zc. quia tunc eadem uerba  
futuri temporis sequentia intelliguntur  
iuxta significationem precedentium que  
capiunt significationem presentis secun-  
dum Hostien. qui ita nota. in. c. ex parte  
de sponsa. & refert archidia. ubi supra.  
ad quod s. q. xxxi. & pro clariori intelli-  
gentia pono uerba domini Frāncisci Car-  
dinalis florentini in. c. ex parte. de spon-  
sa. ubi sic dicit. Secundo nota q̄ uerba  
de futuro que habent consummationem  
promptam sine interuentu alicuius ex-  
trīseci statim habent effectum sicut in di-  
cto. c. ex parte. cum duo promittunt q̄  
tenebunt se pro coniugibus intelligitur  
q̄ statim incipient & licet in textu sint il-  
la uerba ab eo tempore idem tamen si  
non apponantur licet Innocentius dicat  
per illa uerba contrahi matrimonium  
quod est notabile sed primum uerius q̄  
sentit glo. prima in principio pro hoc  
quia non apparet ratio quare illa uerba  
requirantur cum uerba illa de futuro sci-  
licet q̄ tenebunt se zc. statim debent  
consummare effectum ex quo non requiri-  
tur q̄ interueniat actus extrīsecus secū-  
dum eum qui subdit tertio quero Si uir  
dicat mulieri promitto q̄ te ducam in  
uxorem & de cetero tenebo te ut ux-  
orem Deinde contrahit cum secunda per  
uerba de presenti cui adhibebit. Conclu-  
dit q̄ secunde propter illa uerba ducam  
te zc. que sunt de futuro & requirunt  
interuentionem actus extrīseci & per  
hec uerba restringuntur sequentia cum  
dixit tenebo in uxorem etiam si essent il-  
la uerba ab eo tempore Illa autem uer-  
ba promitto q̄ tenebo te pro uxore ha-  
bent sensum ac si dicat uir habeo tecum  
matrimonium uel accipio te in meam &  
promitto q̄ tenebo te pro uxore nec re-

quiritur tractatus ex quo uerba suffici-  
unt ut probatur in dicto. c. ex parte. ubi  
latius per eum & adde in spe. de spon.  
ante finem & i. q. p̄xima. & nota. per  
Anto. de bu. in dicto. c. ex parte. ante fi-  
nem & s. q. xxxi. Trigesimosexto q̄  
ro quid si dicat iuro uel promitto tibi q̄  
habebō te pro legitima uxore dicas q̄  
matrimonium est propter uerbum pro-  
mitto presentis temporis nam si quis iu-  
ret alicui mulieri se eam uxorem legiti-  
mam habiturum matrimonium est inter-  
tales. xxx. q. v. §. sed obicitur q̄a subau-  
diendū est de cetero q̄d tñ si expressum fu-  
isset dubitationem non haberet de iure  
iur. quemadmodum. in prin. de spon. ex  
parte. & sufficiunt quecunq̄ uerba con-  
sensum exprimentia de p̄nti ut per Ho.  
in su. de matrī. §. qualiter contrahatur.  
v. quid si dicat iuro uel promitto. ubi lati-  
us licet ergo non interueniant illa uerba  
cōsuetā accipio te zc. de spō. duoz. c. li-  
cet. tamen non est uis in uerbis ex quo  
de mente & consensu constat ut in. c. ex  
litteris. & c. tue. de spon. fm Iohan. an-  
dre. in dicto. c. ex parte. & facit in spe.  
de spon. pro hoc quia uerbū habebō p̄-  
sens tps nō excludit fm arch. xxx. q. v.  
§. si quis. ad quod s. q. p̄xima. ad finem  
Vnde dñs Fran. in. c. ex pte. i. q. de spō  
la. format q̄onem an per hec vba iuro q̄  
de cetero hēbo te pro uxore & ecōvō  
sit m̄rioniū & refert opi. & concludit q̄  
sic quia ista vba de futuro habent effe-  
ctum de p̄nti secus si exigeretur interue-  
tio actus extrīseci ut ibi latius facit q̄d  
not. An. d. bu. in. c. quēadmodū. in p̄ri.  
de iur. iur. Vnde si dicat uis me habē in  
uxorē legitimā & r̄ndet uolo te tenere  
in uxorē deliberate ī apparatu m̄rioni  
uel ad interrogatōz alteri⁹ ptis īducūt  
actū in esse ut p̄ An. d. bu. in. c. ex l̄ris. d.  
spō. in iiii. colu. Itē vba p̄mitto te teneā  
& tractat tāq̄ uxorē īducūt m̄rioniū ut  
p̄ eūdē in. c. ex pte. d. spō. uide Io. an. in  
d. c. ex l̄ris. el. i. ad fi. q̄a nō clare hoc di-  
cit & limitaret p̄ ut dixi. s. p̄xie p⁹ An-  
to. sed q̄ p̄ v̄bū hēre gtrahat m̄rioniū si  
gstat de mēte & ḡsēu p̄nti p̄cedēte iter-  
rogatōe h̄mōi colligē ex no. in su. ḡfessō-  
rum li. iiii. titu. ii. q. iii. iiii. & v. in fine.



Tricesimo septimo. quero si dicit pmit  
to qd nunc habebo aliam uxorem nisi te  
uidetur qd non teneatur eam accipere  
sufficit enim qd aliam non accipiat. ff. de  
acti. emp. l. si sterilis. §. pñt In contrariū  
quia dictio nisi ponit quando pcedit ne  
gatio. ff. si quis cauci. si eū. in fi. vbi glo.  
& reg. la. peccatum. ubi de hoc li. vi. de  
hac materia ī spe. de spō. §. i. dicit Frā.  
qd de proprio significato uerborum scē  
est qd quatenus sit habiturus aliquā ha  
bebit hanc & non aliam & sic non tene  
hanc accipere sed de cōi usu loquēdi qui  
est attendēdus de spō. ex litteris. sensus  
est quod accipiet hanc & non aliam et  
pro hac parte uidetur sentiendum p id  
quod dixi in proxima. q. scōz eū in dicto  
.c. ex parte. de spon. Io. de ligna. dicit  
quod fauorabile est interpretari pro  
matrimonio si precessit tractatus matri  
monialis & protulerunt hec vba scdm  
eum. si ergo apparet de intentione eorū  
uolentium contrahere matrimon. uel  
ante prolationem talium vborum inter  
eos agebatur tractatus de matrimonio  
contrahendo uidet mñmoniū contrahi  
alias non uidet: cū talia vba de p se non  
explicent consensum de presenti qd uidet  
uelie. Io. de ligna. et Spe. ubi supra et  
Archi. referens specu. .xxx. q. v. §. si q  
nec etiam Fran. dicit qd sit matrimon. uel  
sed quod accipiet facit qd notat Archi.  
xv. q. iii. non est. in fi. Vnde si dixisset  
promitto tibi qd non ducam aliam nisi  
te ueritas locutionis de uirtute sermois  
uel saltem de usu loquendi habet ergo  
ducam te et sic contracta sunt sponsalia  
in foro contentioso sed in foro consci  
entie si dicat qd non intendebat precise  
obligare credi ei Si autem dixisset non  
ducam aliam a te Non sequitur ergo du  
cam te ut plen<sup>9</sup> per. Pe. de pal. in iii.  
di. xxv. q. i. in iii. colum. Si tamē diceret  
nullā aliā uolo in uxorem nisi te et mult  
econtra dicit erit matrimon. quia dictio  
nisi post ergo te uolo maxie ubi tracta  
tus precessit cōtractum scōz Io. de ligna.  
et Spe. ubi supra ad predicta adde. Ni.  
et An. de bu. in. c. ex parte. in fi. de spo  
et de ista dictione nisi plene per Archi.  
in. c. i. in vbo nisi de consi. li. vi. Idem si

diceret non uoglio altra moglie de te  
Anto. in dicto .c. ex parte. in fi. Idem si  
diceret de te quia dictio de ponit iuxta  
nota. in. c. i. in pñ. de appel. li. vi. i. vbo  
dpperet & per Archi. in. c. ut commissi.  
in uerbo cōsilio de heret. li. vi. & ne scē.  
uacant. c. uno. & in. l. una in prin. C. qñ  
ciuilis actio crimia. preiudicet Atten  
dēdum ergo pñcipalr si constare possit  
quid prius agebatur inter eos. An de  
matrimonio contrahendo an de sponsali  
bus ut dicendo si ducturus sum uxorem  
nullāz aliam uolo nisi te zē uel similibus  
de futuro uel an de concubitu pñtim  
si dixissent non recipere aliam feminam  
nec uxorem nisi te p pmissa & p notata  
supra. q. xxiii. & .q. xxx. & .q. xxxiii  
Vnde si dicerent inter se promitto qd  
nullam aliam uolo in feminam uel uxore  
nisi te et econuerso et de tractatu nō ap  
pareat non iudicabitur matrimonium  
quia tunc dictio nisi poneret alterū seu  
ambiguum non autem determinate qd te  
uolo in uxorem per pmissa et bene senti  
unt pñati dōctores et sic stabitur sue  
conscientie ad quod. §. q. xxvi. in fi. et v.  
.q. xl. et. q. lv. Tricesimo octauo qro  
quid si tertia persona ita dicit Guile.  
accipis gēmam in uxorem et ipse respō  
det domine guile accipit gēma postea  
similiter interrogat mulierem concludit  
Ho. quod si sacerdote interrogante pub  
lice ante ualvas ecclesie sic contractum  
fuerit et postea secuta solemnitas cōsue  
ta erit pro matrimonio iudicandum Sin  
autē alio interrogate et post talia vba  
carnalis copula secuta fuerit adhuc sta  
bit ecclesia p matrimonio Idē si traducta  
fuerit in domum spñli et corrupta si  
erat uirgo si autem eā non cognouit nec  
traduxit nō iudicabitur matrimon. ut  
per Host. in sum. de matrimonio. §. qua  
liter contrahatur. v. ergo si aliquis ita  
dicat zē Vnde copula subsequuta facit iu  
dicari mñmonium interueniente despon  
satione facta in pñia persōna et tertia  
persōna trahitur ad primam p hoc quia  
non refert an uerba sint prime uel tēcie  
persōne dum mō non mutetur sui stantia  
ueritatis de conuersi. coniug. dudū. esset  
tamen matrimon. si dixisset ego cōfētio



in gēnam. Host. in. d. v. quid ergo. ibi  
 ecōtra uidetur. quantum autē ad copiaz  
 dicunt doc. q. quo ad substantiam ma  
 trimonii nichil addit: addit tamē quo ad  
 quedam ut per .Io. an. in. c. ii. de querf.  
 coniug. et. s. q. xiiii. et dicit ho. q. mīta  
 opatur. nam vba futuri tps ad presens  
 retorquet de sponsa. is qui. v. expse disē  
 su facit cōsensū de spō. ueniens. et quod  
 ibi nota. in glo. ii. et. c. ad id quod. et. c.  
 cōsultatio. et. c. in sup. qui ma. accu. po.  
 condicionalem pmissionem purā reddit  
 de conditi. appo. de illis. et. c. per tuas.  
 ex his ifert non esse mirū: si vba te rē  
 persone trahit ad primam ut in. c. tua. v.  
 spon. ut latius per fra. post Io. an. in. d.  
 c. tua scda oppo. et ibidē per Antho. de  
 bu. v. istis uerbis tantum in tertia perso  
 na prolatis. Et adde q. licet matrimoni  
 um non consumatum nō differat scd3 esse  
 tiam a consumato quia sol9 consens9 suffi  
 cit. xxvii. q. ii. sufficiat. tamen accidenta  
 liter differt in quatuor. primo ad signi  
 ficationē de bigamis. debitū. & de scdis  
 nup. Scdo quo ad bigamiā contrahendā  
 ut ibidem & xxxiii. di. ualeñ. Tercio  
 quo ad affinitatē contrahendā de consa.  
 & affi. c. i. et. c. quod super his. que con  
 trahit p carnis copiam. ff. de gradi. nō  
 facile. s. affinitatis. Quarto quo ad reli  
 gionis ingressū de conuer. cōiug. ex pub  
 lico. scdm Pe. de pañ. in. iii. di. xxvi.  
 .q. i. ad quod. s. q. xxvi. post mediū. et  
 .i. q. xl. & q. xlix. in fi. & Archi. in. c.  
 uno i vbo coplā de dīpō. impub. li. vi. &  
 facit. i. q. ccxv. Ex his infero q. non est  
 de substantia q. in matrimonio vba poi  
 debeant in prima psona ut puta accipio  
 lic3 fieri debeat ut no. Frā. in. c. si iter.  
 tercio notabli. de spon. Item infertur q.  
 si dicatur per aliquē terciū uis tu talem  
 in uiz. et ipsa respondet uolo uel placet  
 et econuerso fit eadem interrogatio et  
 responsio certe est matrimonū de pñen  
 ti scd3 Ho. de spon. ex parte. & Archi.  
 .xxv. q. ultima. c. fi. in prin. ad quod. s.  
 .q. xxxii. facit glo. in. c. pro ut. in uerbo  
 actore de dolo et contu. Tricesimo  
 no quero quid si unus contrahentium.  
 loquitur grece alter latine soluit. Coffr.  
 q. si se non intelligunt non est matrimo

num. Nam debēt exprimere consensus  
 vbi et intelligē alias non uident loqui  
 ff. de vbo. obli. l. i. in pri. et i fi. et v. v.  
 signi. coram. tan. cōtra per. c. ex lris. i.  
 de spon. qd procedit si se itelligūt puta  
 p inter ptem uel p se ut nota. in dicto. c.  
 ex lris. glo. iii. goffr. autē loquē qñ se  
 non intelligunt scdm fra. post Io. an. in  
 c. licet. in fi. de spō. duoz. & in dicto. c.  
 ex lris. et oppo. & in. c. ueiens. in pri.  
 de conga. spūali. post Io. an. uide ex cir  
 cūstantiis iudicabitur matrimoniū scdm  
 q. cōiter iudicaretur: non autem pro ut  
 quilibz cōtrahētū dicit scd3 An. de bu.  
 i dicto. c. ex lris. facit. s. q. xxiii. ad fi  
 nem et. i. q. lxi. Quadagesimo  
 quero Si aliquis cum pluribus cōtrahit  
 eodem momento dicens cōsentio in uos  
 omnes et simīr mulieres simul respōdēt  
 & nos in te. An si postea unam congnō  
 uit illa sit uxor goffre. q. non qa mutuo  
 se impediunt. ff. de usu fruc. l. quociens  
 et idem dicit si sponsalia sint sic cōtracta  
 quia ubicūq. prohibet matrimoniū pro  
 hibētur et spōsalia. ff. de spon. oratio.  
 et ideo copla carnis non potest ratifica  
 re id quod onio est illicitū. xxvii. q. ii.  
 nuptias. & hoc dicit Io. uerū etiam si  
 una sola ex illis sit apta et idem uni &  
 phib. quia iste non intendit huic soli ob  
 ligari ymo et aliis et sic agit contra ius  
 matrimonii quod exigit uitā indiuiduā  
 xxxii. q. ii. solet. ergo nō est matritioū  
 ar. ff. de fui. expor. si uenditor. de con  
 trahē. emp. cum in uenditione. et sic cū  
 nulla tenet matrimoniū nec sponsalia ut  
 per fra. post Io. an. in. c. gaudemus. s.  
 qa uero. in fi. de diuor. ad quod. i. q.  
 clxvi. et per an. in dicto. c. gaudem9. in  
 fi. quia ergo sponsalia fuerūt nulla pp  
 ter incertitudinem non potuerunt puri  
 ficari et sic etiā iuramētū accedens spō  
 salib9 ipsis nō obligat. rīa. accessoriū. li.  
 vi. unde per coplā non cōsumat matri  
 monium quia nulla sponsalia pcesserunt  
 propter incertitudinem ut per. Fran. i  
 c. ex litteris. ii. i priā scda & tertia que  
 stionibus & in siliibus questioib9 ad que  
 adde Pe. de anch. in. c. uno in fi. de spō.  
 li. vi. Si ergo aliquis simul dicat duabus  
 accipio uos duas in uxores meas neutrā



accipit quia qua ratione vnam & aliam quia neutra prius non potest autem utraq; secundum. Pe. de pat. in. iii. di. xxv. q. iii. scda colum. & adde. s. xxiii. circa pri. & ad fi. & nota q; habet plures uxores simul est contra .i. diuinam & politicam nec propter sterilitatem uxoris licet accipere concubinam. fra. post Gaspar de spon. duo. in rubrica. in fine. ad hoc. i. q. clxxiii. & q. clxxxviii. Vnde nunq; licuit uni mulieri habere simul & semel plures viros Similiter nunq; licuit uni viro simili habere plures uxores nisi deo dispensante Aliqui tamen dicunt q; illud quod dicitur q; nulli licuit nisi cui fuit diuina dispensatione concessum ut in .c. gaudemus. de duor. i. de dictamine inferioris rationis sed non est ad mentem decretalis & ideo procedes cuius scd3. Pe. de pat. in. iii. di. xxxiii. q. i. articulo primo conclusionem priam & scda. Item in lege noua de nulli9 licet hoc licet etiam uxor e sterili etiam precipis consensiente papa & dispensate ut p eundem ibide3. ii. conclusionem deus tamen potuit dispensare Alii dicunt q; impossibile est simili habere duas uxores sicut duos esse simul domos eiusdem rei insoludum Vnde scda fuerunt vere concubine sed solum dicunt uxores quia licite cognoscebantur dei auctoritate scd3 eundem ibide in fi. facit quod not. Io. an. in. c. is qui. an. fi. de spon. et. i. q. clxxxviii. uideas Quadragesimo primo quero nunquid perficiatur matrimonium si sponsus ducat ad demum sponse. Rn9 matrimonium non perficitur quia hoc raro contingit et ideo leges hoc non curant & quia demum maritus est domicilius uxoris non econverso. ff. ad mun. l. fi. scd3 Archi. xxvii. q. ii. priusq; & quod nota. in. l. mulierem. ff. de ritu. nupti. & quod non. Fra. in. c. lras. n. oppo. de despon. in pub. & per Host. in sum. de mat. q. q; r cotrahae. in. iii. colum. in. v. idem uidee si traducta. Si tamen puer traditus sit patri sponse qd plerumq; accidit & adueniente legitima etate non reclamauerit tenet sponsalia de despon. in pub. c. lras. secundum Io. an. post. host. in. c. i. de despon. in pub. Quadragesimo scdo quero quid si in hiis actibus sit de sponsalibus sed simpliciter uterq; dicit dicta vba & sequitur osculū

de cuius consensu. Rn9 credo q; si contrahentes per hec intendebant contrahere contractus est ad iudicandum autem de intentione recurrendum est ad circumstantias vborum precedentium & subsequentium et ad huiusmodi iudicia q; si nulla appareant non credo q; sit matrimonium iudicandum & psum si uterq; uel alter negat se intentionem habuisse contrahendi: aut si alter ad scda uota transferit concorditer Host. idem in sum. de confess. eo. ti. q. ix. secundum. f. rem Ni. post pisa. in vbo matrimonium tercio & dicit host. in talibus etiam recurrendum ad intellectum illorum qui presentes fuerunt informatum ex hiis que agebant & ex qualitate contrahentium & si coiter intelligebant presentes q; contrahentes uoluerunt contrahere puta quia hoc agebatur et fiebat coram sacerdote & ibi gratanter subarrationem fecerunt iudicabitur contra eos de spon. consultatio. scd3 fra. in. c. ex lras. el primo in scda colum. de spo. & ibi per An. de bu. in an. p. l. colum. v. de intelligentia matrimoniorum non clare contractorum. & per Pe. de pat. in. iii. di. xxv. in scda colum. & uide. s. q. xxiii. an. fi. & i. q. xlv. & sequenti. & lvi. & nota q; potest contrahi matrimonium absq; sponsalibus not. in. l. i. ff. de spon. Non enim sponsalia sunt de esse sacramenti matrimonialis ut per laud. de sacramento matrimonii in prin. iii. q. Quadragesimoter cio quero quis sit consensus ille qui requiritur in matrimonio. Rn9. scd3. Rai. intelligitur de consensu matrimonialis societatis. propter quem sequitur q; eos oportet cohabitare non autem intelligitur principaliter de consensu cohabitationis quia tunc inter fratrem & sororem esset matrimonium. nec etiam de consensu in carnalem copiam quia tunc inter Mariam & Ioseph non fuisset matrimonium. uide & tho. in. iii. di. xxviii dicit q; iste consensus non est in carnalem copiam explicitate sed implicitate quia coniugali societati implicatur mutua potestas communionis non tantum rerum sed etiam corporum concor. pe. ut in sum. confess. eo. ti. q. xii. et quod dicit de coione rez intelligitur quo ad necessarios subuentum & non quo ad alia bona cum nullo mē caueatur scd3 pisa. & f. rem. Nicolaū



olimi et uide. s. q. i. et. q. xii. et per fra.  
in. c. cum locum in scda oppo. et viii. q. 8  
spon. et uide. s. q. xx. requirit etiam con  
sensus expressus per vba de pnti non au  
te per vba de futuro ut latius per Pe.  
de pal. in. iii. di. xxvii. q. ii. articlo. iiii.  
et. s. q. xxiii. Item requirit consensu liber  
non tñ inordinatus amor pcedens tollit  
liberum arbitrium in disenciendo ut cō  
senciendo. An. de bu. i. c. ueiēs. de spo.  
Item requirit etiam consensus securus  
ut per eundem in. c. cum locum. de spon.  
et in. c. requisit. per eundem et nota q  
requiritur consensus illorum tātū d quo  
rum conjunctione agit fm. An. in. c. cum  
apd. eo. ti. et q signis et factis consensu  
exprimi potest fm eum ibidem. Item re  
quiritur consensus legitimus ut per eun  
dem in. c. dilectus de spon. & s. q. xv.  
& per eundem in. c. tue. in prin. eo. ti.  
Item requirit q sit mutus an. in. c. i. &  
c. licet de spon. duoz. & nota q sol9 con  
sensus pficit matrimoniū de spon. du. c.  
fi. & ibi Anto. Item requirit consensus  
purgita q ex alteri9 non pendeat arbi  
trio. an. in. c. super eo. de condi. appo.  
subdens q ad corticem vboz non regu  
lat esse matrimoniū sed ad esse consensu  
& adde. s. q. xxii. p9 prin. Quadra  
gesimoquarto quero. Vtrum consensus  
ad tempus faciat matrimoniū. Rñ9 scd3  
Pe. cum insepabilitas sit essentialis ma  
trimoniū ut in definitione eius ponitur  
ideo ad matrimoniū requirit consensus  
ad insepabilitatem & si sit ad tēp9 non  
facit matrimoniū xxxii. q. solet queri. de  
conditi. appo. c. ti. idem in sum. confess.  
eo. ti. q. xiii. scd pila. & Ni. ad hoc. s.  
q. xi. in principio & q. viii. & quod nota.  
in rla. actus. ii. vi. & an papa possit dis  
sare q aliquis contrabat matrimonium  
ad tēp9 notat Io. an. in dicta rla dicens  
nolle ponere os in celum disputando. de  
potentia pape. xxi. di. in tā tū. & licz nō  
soluat dicit tamen quibusdam uideri q  
ualet dispensatio ut refert. Fran. in. c.  
tuas. scda oppo. de spon. duoz. Qua  
dragesimoquinto quero quid si obmittan  
tur consuete solemnitates & fiat mrimo  
niū clandestine siue occulte. Rñ9 scd3  
Rai. in hoc casu non puitur coniugium

sed adulteriū siue fornicatio. xxx. q. v.  
aliter. tamē non intelligas quin possit eē  
uerum matrimoniū. Sed canon loquit  
scd3 illud quod ecclesia psumit vel quia  
etiam non dicit legitimū quo ad honesta  
tem et in sum. con. eo. ti. q. lviii. Addit  
Pe. dicens q consensus clandestinus du  
plex esse potest unus qui quis fiat sine  
solēnitate ecclesiastica & publica fit ta  
men in presētia testuū & talis quis faci  
at mrimoniū uez psumptū. Alius qui  
fit sine pscntia testuū & talis quis faciat  
matrimoniū uez non tamē facit psum  
ptum Vnde consulendū est talibus scd3  
Rai. et in sum. con. dicta. q. lviii. q de no  
uo & publice contrabant. & faciant pñ  
am quia scandalisauerūt ecclesiam & no  
ta quia dicit consulendum est ergo non  
possent inuiti compelli per sacerdotē ut  
publicent cum simul manendo rō peccēt  
probat in. c. ii. hic allegato & sentit  
Host. in sum. de clandestiniū desponsat.  
s. utrū. in principio. nisi scandalisarent po  
pulum de fornicatione simi publice con  
morādo. i. s. vi. q. xvii. & sequēti. possz  
tamen in foro contentioso ex offit. o per  
episcopoz compelli ad ueritatem dicen  
dā de despon. impub. attestaciones scd3  
doc. i. d. c. ii. dū modo non uideat aliq  
ten9 confessionē reuelat de penitē. & re  
missi. c. omnis. i. fi. vñd confessor. & epif  
copus in hoc caute proceat & pñd  
certe exposuerunt se non pūo piculo nā  
pollēt alter alterū dimittere quādo uellz  
& de facto cum alio uel alia contrahere  
& sic in adulterio manere qā non possz  
probari primum mrimoniū. Idem ho.  
scd3 pia. & fratrem Nico. ubi. s. & no  
ta q ii contrabentes clandestine cōcor  
dant possunt uoce consona confiteri &  
publicare coram ecclesia & acceptabit  
patet in. c. ii. & no in. c. i. de clandest.  
desponsa. & in. c. tuas. de testibus. Ali  
as alter potest alterum petere in forma  
et habebit probare dicto capitulo pñ9  
per Host. in sū. eo. ti. s. utrū. vñ. q si  
mulier & probare poterit si habet duos  
testes ut not. Io. an. in. c. i. de sponsa.  
Idem si petita confiteant in iudicio uel  
extraudicialiter & de illa postea in iu  
dicio fiat fidel de raptorib9. c. pñl.



& per nota. in .c. fi. de confess. Ad que  
uide Hosti. in sum. de eo qui cognouit cō  
sanguineā. §. quid iuris. ante medium. &  
An. de bu. sup talib9 confessionibus in  
d. c. fi. & in .c. si cautio. de fide instrum.  
Nota. tamē q iura multū fauent petēti  
& stanti p matrimonio apparentib9 indi  
cis ueris ut p hosti. in sum. de matr. §.  
qualiter contrahat. n. c. v. qd si ē i ludo.  
& v. quid si dicatur. & v. si autem eā  
non cognouit. & v. si. quid si matrimoniu  
sine dote. & i. §. qualiter ipe diat. in. iii.  
column. in v. si. vii. & in .d. §. uer2. p eū dē  
& i. q. lxxxix. et sequenti. & sufficit p  
batio psumptua scđz Hosti. & Io. an. in  
c. illud. ante fi. de psumpti. nō tamē iudex  
semp deferat iuramentū habenti unum  
testem iuxta nota. per hosti. in sūma de  
clandest. desponsati. §. fi. ante fi. & in  
ti. de iururā. §. & sup quib9. an finē. &  
de materia quib9 & quod modis dicat  
clandestina desponsatio per Pe. de pat.  
in .iii. di. xxviii. q. ii. articulo prio. Item  
de prohibitione. c. fi. de clandestin. de  
sponsa. & expositioe ipsius ibidem scđo  
arti°. Item de cābus in quibus dispēdari  
potest ut banna non publice fiūt & q i  
bannis cōmittitur simonia ibidem tertio  
articulo. Item de compatione & effectu  
matrimonii clandestini & q solus mutu  
us consēsus per vba de pēnti est de effē  
tia matrimonii ibidem quarto arti°. ubi  
etiam ponit qōnem. Si mulier prio clam  
destine cum vno cōtraxit & postea pub  
lice cum alio ad quod. i. q. lxxxv. Itē  
de puitione mrimoniū huiusmodi ibidem  
quinto articulo et de materia per Hosti.  
in sum. de clandest. despon. & qd nota.  
xxx. q. v. c. i. et quando dicat clandesti  
num nota. de clandest. despon. cū inhibi  
tio. in glo. iii. & ibi doc. in dicto. c. i. & i  
sūma & dicit. Fran. in rubrica de clam.  
despon. post. Inno. q matrimoniu clam  
destinu dicit quod nō potest pbari per  
testes eo. ti. c. i. & .ii. Item q non fit  
cum solēmitate. eo. ti. c. iii. indlicz absq  
pēntia sacerdotis. §. q. xxiii. & licet nō  
debeat fieri factū tamē tenet. xxx. q.  
v. nostrates. de clam. despon. c. ii. p qd  
probat q consens9 de pēnti in occulto  
pstitus facit matrimoniu scđz Fran. post

Gaspe ubi. §. et adde Fran. in .c. cu3  
ihibitio. pria & tertia qōmb9. & quādo  
dicat mrimoniū contractū in facie eccle  
sie Io. an. in addi. specu. de clam. despo.  
in rubrica dicit q dicit in facie ecclesie  
si publice fit coram multitudine fidelū  
quia ecclesia dicitur congregatio fideiū  
um licet sumat & aliis modis de quib9  
ne pla. vi. suas. c. fi. quod nota. secundū  
Frā. in .c. constitutus. de conuer. cōiug.  
et idem Ni. in .c. fi. de clam. desponsa.  
ante finē. & in .c. perul. qui fi. sint legi.  
Ad hoc qd supra dixi & quod notat idē  
Fran. post Io. an. in .c. ex tenor. p. r. ma  
q. qui fi. sint legi. & quod nota. in .l. cū  
quidam. ff. de applis & Hosti. in sum. de  
spon. ii. column. ibi in ecclesiis zc. & i. iii.  
column. et ad illud si non fuerit consue udo  
adde. §. q. xxiii. circa fi. & ad illud de  
matrimonio legitimo. §. q. xiii. & in hac  
materia intellige bāna ut quia sacerdos  
sub pena excoicatis pēit q null9 im  
pedimenta. celet. ar. xvi. q. i. l. tatur9.  
l. c. z. Io. an. in .c. cum in tua. de spona.  
& adde eundē in .c. fi. qui ma. accu. pos.  
Item obmittens solēmitates consuetudi  
narias in matrimonio non ex contemptu  
non peccat nisi ex tali obmissione surgat  
scandalum ut quia ecclesia sūquitur in  
certa de contractu ad hoc. i. q. lix. ad fi.  
& sequenti Si tamen coram duobus aliq  
contraxit pollet petet ipe scđz publicatio  
nem de testibus. significauit. & .c. Albe  
ricus. scđz Fran. in .c. i. de spon. ubi etiā  
dicit q consuetudo quo ad lū alia matri  
moniu nil potest statueri sed quo ad acci  
dentalia sic. puta circa dotē arg. de testa  
mētis. Ramut. 9. idem dixit in .de. sepe.  
§. & q. iii. q. de vbo. signi. ad quod. §.  
q. xxi. ad fi. & .i. q. cv. & ad pēdicta per  
An. de bu. in .c. i. de spon. & de solem  
nitate benedictionis mrimonalis & q  
ltare debent in castitate salte3 in nocte  
per doc. in .c. consultatōni. de spon. adde  
q in quibusdam locis est conuetudo q  
mulier primo desponsat demū interdū  
post longū temp9 die qua traduci debz  
benedicē scđz Io. an. in .c. consultatōni.  
de spon. & ibi per Fran. in principio &  
adde. i. q. lix. ad finē & sequenti. q. &  
ad materiā huius questōis. i. q. clxv.



Quadragesimosexto quero si fiat cōtra  
intentionem & querit primo si qui con  
trahunt vbo sed dissentiūt animo nūqd sit  
matrimoniu Rñ<sup>o</sup> scđz. Cui. Si uterq; ut  
alter animo dissentiat non est mñimoniu  
Si tamen de vbo constiterit ecclesia com  
pellit eos simul esse cū de intentione cō  
stare non potest unde nec crederet eis si  
confiteantur se non consensisse quia hoc  
possent facere in fraudem matrimonii &  
quilibz sic posset dicere ut separentur. si  
tamen signis euentibus appareat de si  
mulatione ecclesia non iudicabit mñimo  
nium esse alias vbi stabit quasi vba uere  
dicta sint. Idem Tho. & Pe. in iii. di.  
xxviii. hec partim fuerunt dicta. Rai.  
& pñm pñlatoz doctoꝝ & etiā Albe.  
ut in sum. con. li. iii. ti. ii. q. xi. scđz Fřez  
Nico. post pñsa. in .§. mñimoniu el. iii. sic  
ergo ex cōsensu uocali absq; mentali non  
surgit in ueritate matrimoniu sed habet  
p mñimonio in foro iudiciali non autem  
in penitenti ali ut per fra. post Gaspar.  
in .c. tua. ii. q. de spon. & ibi uideas per  
An. de bu. unde ibi non auditur in foro  
iudiciali exceptio simlatōis quia non  
simulauit ex iusta causa. secus si ex iusta  
causa scđz eundez ibidez in pñia oppo. ad  
hoc qđ not. in .c. i. qđ metus causa. Quod  
etiam sentit. Io. an. ibidem in v<sup>o</sup> nō uide  
mō iūctis not. p eūdē ibidē in fine dicti  
c. tua. & facit ad pñmissa. i. q. liii. & .i.  
pñima. & sequē. & q. clxxxix. & .ē. de  
sacramentis in coi. q. i. i. fi. & .i. q. cc. &  
ē. eo. §. q. ix. & q. xvii. & xxvii. in fi. &  
xxiii. & q. xlii. & .i. §. v. q. xxxi. post  
pñi. uñ si uterq; iurat q; anō ludendi per  
tulerunt vba non intendentes contrahere  
& testes qui pñentes fuerūt idonei iurāt  
q; credunt eos uerū iurasse maxime quia  
potati erant nec erat hora sobria contra  
mñimonium iudicaretur. secq; si alter hoc  
diceret ut per host. in sum. de mñio. §.  
qualiter contrahatur. v. quid si alter di  
cat. & in v. quid si pñmittat. ubi uidetur  
intelligere dictum .c. tua. dum dicit q; q  
liter tibi constiterit zc quasi deficiat p  
batio & sic si pñsufficiētia inditia pbari  
posset quod corde non consensit non essz  
mñimonium etiā in foro contentioso ut  
i. c. i. in fi. de spo. duo. et in .c. uno i pñi.

& quod ibi per Archi. in vbo consensus  
de spon. li. vi. Si ergo constat i foro con  
tentioso quod non uoluit contrahere de  
quo potest constare saltem per pñtestati  
onem pñcedentem iusta causa uestitam uel  
simplicem tantum quādo vba sunt dubia  
& non iudicat matrimonium ut p an. in  
dicto .c. tua. i. ult. colum. de spon. & fa  
cit in sibi quod not. Ant. in .c. consuluit.  
penul. colum. qui cle. uel uouen. zc faci  
unt nota. p Fede. consilio. xv. p totum  
incipit questio talis est iudicus zc &  
in consilio .i. Incipit dixi duabz rationi  
bus zc. & consilio .i. vii. credo de iure  
forma zc poterit autem constare q; intē  
tio abfuit per exteriora uel circumstan  
tias & inditia per nota. in .c. & si questi  
ones. de simo. in v<sup>o</sup> intentione. & in .c.  
non solū. de regl. li. vi. p doc. facit. l. i.  
§. diuus. ff. ad .l. cor. de sicca. & faciunt  
concordantie de quibus .ē. q. xxiii. ad  
fi. & an qui non consensit teneat reuela  
re filio. ē. q. xxiii. & nota q; poterit ef  
se iusta causa allegandi se simulasse i pñsio  
seu metus pñcedens ad quod. i. q. cxxx  
xii. & sequenti. & per pñdicta feci di  
uorcium filie domini Iohannis sancti Se  
uerini quando etiam de facto huiusmodi  
calum ubi ambo motu pñprio confitebā  
ē dedisse sibi absq; animo nñimoniu sñsa  
tam fidem de contrahendo matrimonio  
non ex iniusta causa extorquendi coplā  
Sed ex causa iusta ne illa interficeret a  
parentibz ob causaz fornicationis com  
misse certe admittet talis exceptio sñsa  
tionis licet secuta fuerit inter eos co  
pula pñpter confessionis qualificationez  
per nota. per dñm Fran. in dicto .c. tua  
nos. prima op. in fi. & .iii. oppo. ad fi.  
de spon. et ut .ē. cum sñt. non enim in p  
cessu confitebantur de vbi sponfatioz  
simplicibz Sed implicitis et qualificatis  
sub uno instructu seu facto qualificato  
dicendo pñmisi ipsam ducere in uxorem  
dādo sibi fidem fictitie ob causaz iustaz  
ne occideret a parentibz & ne perderet  
dictam dotem pñmissam quia fuisset con  
cubinata. & e conuerso mulier dixit uera  
esse nam non dicunt fateri quod non sen  
tiunt ut p. Io. an. & doc. in .c. i. de con  
fess. li. vi. & Ni. in .c. bone. ii. penl. coi



& ultima. de po. pla. Bal. in. l. sicut. C.  
de re. pub. h. & doc. in. l. i. C. de con  
fess. cu. si. maxie quia cōcurrit presump  
tio fornicationis potius q̄ matrimoni  
in casu nostro iuxta nota. in. c. illud. & p  
sump. sup. v. tenuerit. et. i. c. ii. de clam.  
despon. & in. c. ii. de sedis nup. & Frā.  
in. c. consultationi. p̄t. q. de spon. cū si.  
Ad premissa faciunt nota. in sum. cōfess.  
dicto ti. ii. q. iii. & ix. & dato q̄ cōmissi  
sent fraudem erga illum qui dotem p̄mi  
sit tamē satis est q̄ in sponsalia non cōsen  
serunt de spon. tua. in fi. unde ad p̄posi  
tum unde dicendum q̄ non sit m̄. moniū  
p̄sumptum cum non p̄cesserint sponsalia  
s. q. xxvi. & quia p̄pter dictas confessi  
ones partium taliter qualificatas salte  
z dici potest non euidenter. cōstare de sp̄o  
salibus pro ut requirit scdm Ho. Io. an.  
& doc. in. c. is qui. de spon. ad quod. s.  
q. xxvi. ii. & iii. colum. iūdis notatis p  
Arch. in. c. si forte. in glo. v. de elec. &  
in. c. ordinari. in glo. in. v. ceterum. de  
offi. ordi. li. vi. & in. c. pia. ad fi. de ex  
cep. nichilomin9 p̄ securitate & p̄pter  
quandam confessionem aliquam sim  
plicem solus iur. relinquit eoz cōfessio  
per nota. i. q. lxvi. & in dicta. q. xxvi.  
āte si. s̄niando & d̄clarando q̄ si qua ma  
trimonia iuxta eoz cōfessio cū aliis dux  
erint contrahenda bāna & p̄ter hoc mit  
tenda & m̄rimonia ipsa per eos. uel ipso  
rum altez contrahendum sint & esse de  
beant ab ecclesia sūl s̄tinenda & tolleranda  
per nota p̄ Host. in sum. de clam. de  
spon. s. utrum. ad fi. & in dictis q̄onibus  
xxvi. & xcvi. cum s̄ilibus Quadrage  
simoseptio quero quid si ille qui cōtrax  
it sponsalia uel etiam contrahit v. de p̄  
senti non habz intētionem contrahendi  
sed extorquēdi carnalem copiam deind  
cognoscit eā nūquid est m̄rimoniū Rñ.  
p̄sumi debet p̄ m̄rio ut nota. extra de  
spon. tua. & ita iudicare in foro iudicia  
li sed in foro p̄nie si ille non p̄posuit eā  
ducez nec ūq̄ consensit in eam non debet  
ex illo facto m̄rimonium iudicari quoni  
am ex altera parte dolus affuit & defuit  
oio consensus sine quo nequeūt cetera  
fedus efficerē cōiugale ut in dicto. c. tua.  
Idē Tho. Pe. & Albe. & addunt q̄ ille

ex cuius parte non est dolus excusatur a  
peccato sed deceptor si ueram uult face  
re p̄niam necesse habet illam sine fictiōe  
ducere q̄tum in eo est nisi interim cōtra  
xerit cum alia cui tenet. matrimonium  
cum scda hoc casu scdm dcc. cōiter. licet  
quidam contradixerint ut in sum. cōfess.  
eo. ti. ix. uide tamē supra. q. x. ma. uel  
necesse habet dare ei unaz sibi cōuenien  
tem aut aliter sibi satisfacere. Addit tñ  
Tho. q̄ ad hoc tenetur si uir sit equalis  
conditionis cum illa & multo plus si infe  
rioris scdm eundem & in sum. confes. eo.  
ti. q. xiii. Nam si sit m̄to melioris cōditi  
onis uel si aliud signum euidens fraudis  
apparuit p̄tē p̄babiliter p̄sumi q̄ spon  
sa non fuit decepta sed decipi finxerit  
& tunc non tenet ad p̄dicta ut quidam  
dicunt quod tenet alb. & addit idem Si  
unus sit melior fortuna non obstat quin  
teneatur eam ducere & in eam consenti  
re ut in dicta. q. xiii. scdm eosdem ubi  
s. & aliqua ex his posuit Host. in sum.  
de matri. s. qualiter contrahatur. v. qd  
si p̄mittat. in v. quid si dicat tenebo. & p̄  
dcc. in dicto. c. tua. ubi dicit Fran. in m̄.  
oppo. in fine q̄ huic nō cōfessio m̄rio  
in foro p̄nie debet cōfessor dicere q̄ nō  
cognoscat eam nisi consenserit uel consen  
tiat in eam ut uxorem & ad hoc eū debz  
inducere debet etiam ei dicere q̄ illā nō  
dimittat cum hoc non spectat ad forum  
suum sed ad forum iudiciale quod rota.  
Quadragelim. cōclauo quero Si talis p̄  
testetur coram pluribus q̄ quicqd facit  
non facit animo contrahendi & p̄stea  
vbo contraxit & cognouit carnaliter nū  
quid iudicabitur m̄rimonium Rñ. scdz  
Cui. sic quia r̄currendi m̄ est ad comunē  
intelligentiam vboz & quia interpretatō  
facienda est contra eum qui dolum adhi  
buit & quia quīs p̄testationem probet  
potuit tamen p̄stea uolūtatē mutare  
concordat Host. ut in sum. confessorum  
eo. ti. q. xvii. & hoc intelligendū est qñ  
quis dolose fecit p̄testationem quia tūc  
fiet ut. s. p̄xime dictum est. secus si fe  
cit ob iustam causam forte ad uitandum  
scandalum nec fuit secuta carnalis copu  
la quia tunc nec est m̄rimoniū p̄pter de  
ficientem cōsensū nec iste ad aliud tenet



cum nō fuerit in dolo & ut patz in dicta q. xvii. uel dicit q. si quis contrahendo matrimonium uel sponsalia animo decipien di tantum utit vbi consuetis dicendo ac cipio uel accipiam te in uxorem et sequi tur postea carnalis copula animo forni candi contra huiusmodi psumptum mfi monium non admittitur pbatio in cōtra ruz extra de spcn. is qui quando autem taliter contrahens non utitur forma cō sueta uerboz sed dicit mutato suo nmi ne. Iohannes. uel petrus desponsat te si eut contingit in calu dicti .c. tua. tunc cō tra huiusmodi psumptum matrimonium ppter carnalem copiam subsequatam ad mitti potest pbatio in contrarium ad p bandum fraudē licet difficile sit eā pbar qua probata pronūciabit in contrarium nulluz fuisse matrimonium & poterit ad scda uota trāsire nec negat in illo .c. tua. q. de fraude huiusmodi constare non pōt sed dicit tantū qualiter tibi constituerit non uidem⁹ & nota qualiter constare po tuerit hec ille. ad quod .s. q. xvi. Ille tamen fraudulentus tenet sicut proxie dictuz est scd⁹ frēz Ni. post pisa. ad. que adde supra .q. xvi. & aliqua ex his po nit Host. in sum. de mrimonio .s. quantē contrahatur. v. quid si permittat Sed in q̄tum dicit pisanella q. nō obste ptesta tione pro mrimonio hētur dicit fr. Iaco bus de marchia q. hec sententia est falsa eo q. non solum ppter ptestationez non est mrimoniū sed etiam line. protestatio ne sicut ille qui consentit causa decipien di dicto .c. tua. Sed salua pace ipsius pi sanella loquitur in foro iudiciali ipse ue ro in foro pñali .s. q. pñima Vnde di cendum q. indistincte protestatio non iu uat nisi ex iusta causa fiat et sic si facta ē sine causa mrimonium surgit ex consensu uocali etiam si mens refraget quia non stat contrahenti dicenti de mēte contra ria. in ueritate ergo non est matrimonium sed habebit pro mrio in foro iudiciali non autem in pñali scd⁹ fra. post doc. in dicto .c. tua. p̄t & ult. colū. & inde ibi per An. de bu. & .s. q. xvi. & facit qd not. Host. in sum. de condi. appo. .s. fr. vli. quid si ante. & ad dictam protestati onem uide in fili per Archi. in .c. si dele

gatus. in v. feiucadas de offi. delega. li. vi. Quadragesimonono qro Vtrū matrimonium factu sub conditione ualeat & teneat Rñ. distinguendum est de con ditionib⁹ Nam sunt quedam conditiones generales que semp debent intelligi ut quas ponit beatus Iacobus .c. iii. ut si deus uoluerit & si uixerim⁹ & hec nulluz contractum suspendit / quedā vero sunt conditiones de his que in mrimonio sunt oio necessaria & alis impedire mrimoniū ut si es xpiana aut non es consanguinea uel affinis & huiusmodi & iste etiā con ditiones intelligi debent apposite nec iutiant contractum / Tertia est aliq con ditio de futuro necessaria sicut si sol ori et cras. unde si dicat contraho tecū si sol orietur cras contractum est mrimoniū ut Tho. posuit in. iii. ti. xxix. quia talia fu tura iā sunt p̄tēta in causis suis / Quarta ē conditio contingens & honesta / que po test apponi & non apponi ut si pater me us uoluerit aut si dederis michi centum hec si apponatur suspendit mrimonium usq. in euentum conditionis / & si fuerit con tractum per vba de presenti cum additi one alicuius dictarum conditionum ut in .c. sup eo. de condi. appo. nisi interim con senti⁹ de p̄tenti uel carnalis copia fuerit subsequata / eo q. tales uide a cōditiōe re cessisse de con. appo. de illis. & .c. super eo. & .c. per tuas / Quinta est conditio in honesta sed tamen non est contra subām matrimonii ut si furtum feceris uel si ho minē interfeceris / hec si apponatur debz haberi pro non adiecta & tenet sponsalia siue etiam mrimoniū / de condi. appo. c. ult. / & scd⁹ quod not. ibidem in textu idē in telligi debet de conditione impossibili scilic⁹ q. habet pro non adiecta / ut si digi to celum tetigeris / Sexta est conditio iho nestia & contra bona matrimonii / ut si di catur contraho tecum si generationem plis euites quia hoc est contra bonum plis. uel donec inueniam aliam digniorē quia hoc est contra subām inseparabilitatis uel si p questu te adulterandaz tradas & hoc est contra bonum fidei / & tales condi tiones si apponantur nichil agitur scilic⁹ quia annullant matrimonium / xxii. q. iii. in ter cetera / xxxii. q. iii. aliquando p̄dicta

de matrimo q̄trato sub conditione

q̄d hunc quales

necesse

necesse de futuro

q̄tinget honesta

inhonesta sed nō q̄stam matrimonii

q̄ de impossibili

inhonesta con tuma dicitur



assumpta de Rai. Tho. Inno. & Ho. idē  
in sum. confess. li. iii. ti. iii. q. xviii. Et  
addit scdm glo. Rai. q. si mrimonium cō  
trahitur sub cōditione que d. necessitate  
eueniet ut si dicat contraho tecum si sol  
erit in cancro in estate credo q. non est  
mrimonium in instanti anq. extet conditō  
& si medio tempore contraheret cū alia  
teneret mrimoniū sicut notauit Io. p. c.  
finitatis. extra de frigi. & male. cōcor.  
ber. Pe. etiam dicit q. quicunq. consensu  
exprimatur per vba de p. senti & sub cō  
ditione futura quod tunc idem iudicium  
est qd. de consensu per vba de futuro cō  
cor. Inno. & Host. quādo ergo gditio ē  
necessaria ut si contraham si sol orietur  
cras/conditio pro impleta habet & con  
trahuntur sponsalia et non mrimonium  
ut ibi et de conditionibus sponsalioz ui  
de in pisanella in v. sponsalia. §. fi. scd. 3.  
Pisa. & fra. Ni. in. §. mrimoniū. iiii. Pe.  
de pal. dicit sic. Circa hanc materiam ui  
denda sunt quicq. Primo de demonstrati  
one Secdo de causa Tercio de modo. iiii.  
de die Quarto de conditione stricte & p  
prie sumpta. Circa primū dic q. demon  
stratio nūq. impedit nec suspendit per se  
sed semp habet pro non adiecta siue sit  
honestā siue inhonestā siue contraria ma  
trimonio siue non ubi gratia accipio uel  
accipiam filiam tuam que pcurat ue  
nera sterilitatis uel que est sterilis quia  
heō nimis multos filios unde non quero  
plem sed solum fornicationem uitae uel  
que est uirgo aut q. audiui diuitem uel fili  
am tuam uirginem quia falsa demonstra  
tio non uiciat legatum ergo nec p. conse  
quens mrimoniū quod est fauorabilius  
Si tamen demonstratio fieret de futuro  
puta filiam tuam que dabit michi hoc uel  
illud non esset demonstratio sed conditō  
unde est idem iuris sicut de conditione  
si demonstratio feratur ad conditionem  
impedit non ratione demonstrationis  
erroris ut si dicat accipio uel accipiam fi  
liam tuam liberam Si sciret eam ancillā  
nichilomin⁹ ualeret mrimonium Sed si  
ignoraret tunc non ualeret mrimonium  
ratione erroris etiam si demonstratio fu  
isset obmissa Et idem est si demonstratio  
referatur ad libāz q. error substantie uel

conditionis impedit non autem qualita  
tis Ex his nota q. appositio demonstra  
tionis ad nichil seruit nisi ad transferen  
dum forte onus p. bationis siue cōtraho  
cum te libera ex hoc p. sumit q. credebat  
te liberam nisi probes contrarium Circa  
scdm articlū de causa sunt hee conclones  
Prima q. causa habetur pro non adiecta  
unde siue sit uera siue falsa pure itelligū  
tur contracta mrimonium & sponsalia ut  
si dicam accipio uel accipiam te quia pa  
ter tuus desponsauit te michi uel me tibi  
& nolo uenire contra consilium eius etiā  
si id non est uerū nichilomin⁹ est uerum  
mrimonium uel sponsalia Sed si ponatur  
in futuro accipio te uel accipiam te qa  
dabis michi decem pro dote non est pro  
prie causa cum causa sit prior effectu un  
de est quali modus de quo statim dice  
est autem ratio utriusq. scilicet demonstra  
tionis & etiam quia demonstratio & cau  
sa non respiciunt essentiam contractus  
Sed solam causam extrinsecam contrahē  
di uel motiū unde simp. r. cōsentit in cō  
trahendo hoc uel illud sed errat forte in  
motiū ad contrahendum nec habz locū  
restitutio ut nota. de resti. spoli. ex pte  
Circa terciū articlū de modo sunt hee  
conclones q. si modus est contrari⁹ mri  
monio tunc uiciat sicut et conditio ut si  
dico accipio uel accipiam te ut p. cures  
uenera sterilitatis uel huiusmodi q. n  
illud contrarium apponit per modum  
pacti q. tuncq. in continentis quia tūc nō  
uiciat mrimoniū pcedens q. tuncq. con  
tra eius subām quia eodem momēto quo  
vba complentur a deo cōiungūt & p. fi  
cit unde pactum sine interuallo nō pōt  
dissolueri quia nec consensu directus dis  
soluere q. ut si statim post mrimoniū dicat  
un⁹ uolo q. p. cures uenera zc. atq. nō sit  
mrimoniū & ali⁹ consentit nichil ualet  
hoc pactum sicut si statim vnus diceret  
ego peniteo & quitto te & si iter alius  
nichilomin⁹ maneret mrimoniū & idē  
etiam esset de sponsalib⁹ tunc si p. mutu  
um consensu non dissolueret sine iudicis  
auctoritate quia nec p. consequens per  
consensum turpem Sed quia scdm uerita  
tem sponsalia per dissensum tollunt ideo  
per pactū turpe contrariū in continēti

de causa apposit

si ponit in v. p. bationis

de mō apposto

si sol erit in cancro in estate

demonstratio

de mrimoniū de futuro  
aliquando p. p. uel mrimoniū  
de futuro



appositum si iter dissoluuntur/Sed aliud  
esset/quando hoc additur sub nomine mo-  
di/quia modus non est pactum nouum uel  
diuersum/sed est de essentia contractus cui  
adicitur/ut si uendo tibi rem pro .x. ut  
des michi codicem/non sunt duo contractus  
distincti sed unus/unde quando modus  
est contrarius matrimonio in ipso sui initio  
contractus uicium habet unde uiciatur  
& sic etiam uidetur distinguendum in pro-  
fessione quando apponitur pactum con-  
tra essentiam religionis/quia si per modum  
pacti ualeat professio si sequatur quia statim  
est ibi vinculum diuinum quod per homines  
inter quos agitur non potest solui. si autem  
precedat pactum contrarium in continenti  
uel concomitantem modus contrarius uici-  
atur/unde non est si de contractibus rerum  
ad matrimonium/quia in illis contrario  
consensu tollitur. C. quando licet ab episcopo  
disce. l. ii. cum sit/quia contractus matrimo-  
nialis est indissolubilis/ & sic de modo contrari-  
o matrimonio idem est sicut de conditione/ si au-  
tem modus non contrarietur matrimonio/ tunc  
aut est impossibilis/ ut si dicam accipio uel  
accipiam ut celebres missam uel celum di-  
gito tangas/ & tunc habetur pro non ad-  
iecto sicut & conditio/ & pure & simpli-  
citer tenet contractus/ in foro exteriori  
Aut est necessarius ut si dicam accipio te  
ut moriaris uel aliquid huiusmodi & tunc ha-  
betur pro impleto/ Aut est possibilis tantum  
& tunc aut inhonestus/ non tamen contra-  
rius matrimonio/ & habetur pro non adiecto  
sicut in legatis/ aut honestus possibilis &  
tunc non suspendit obligationem quia natura  
modi est ut posterius impleatur/ Sed si est  
favore apponentis tenetur implere aliquid  
matrimonio celebrato/ ut si dixit/ accipio te  
ut des centum nomine dotis/ non autem  
si est gratia sui/ ut accipio te cum .x. libris/  
ut habeas unde emas tibi fundum/ non  
tenetur nec ante nec post emerit. ff. de con-  
diti. & demonstra. l. titio centum/ Circa  
quartum articulum/ de sponsalibus et matri-  
monio contractis in diem certum/ & uide-  
tur quod nullum effectum habeant ante illum  
diem/ quia sit certum illum diem futurum  
nec obligatio contrahitur/ quia dies que ha-  
bet tacitam conditionem annexam/ suspen-  
dit obligationem etc. Sed secundum ueritatem

non uidetur quod suspendat/ quia licet dies  
que habet conditionem annexam tacitam  
uoluntariam/ que potest apponi & non  
apponi suspendat obligationem/ ut in casu  
contrario/ sed in sponsalibus & matrimonio  
conditio si uixerit necessaria est/ non enim  
potest stipulari quis uxorem sibi & here-  
di/ unde conditio si uixero intelligitur ne-  
cessario tacite/ talis autem conditio non  
facit conditionale id quod agitur/ unde  
etiam si dicatur accipiam te in uxorem si  
uixero/ talis conditio non suspendit obla-  
tionem/ Similiter si diceretur accipio te die  
dominico si uixero/ & sic sponsalia in die  
interim causant publice honestatis iusti-  
tiam/ Circa quantum articulus de condi-  
tione proprie dicta/ hec sunt conclusiones/ quia  
aut est de preterito/ uel de presenti/ & tunc si  
ita est statim ualeat/ si non non/ unde si dico  
accipio uel accipiam te si uisa fuisti uene-  
ris iterilitatis uel uteris modo/ si hoc est  
uerum/ erit matrimonium/ si non non/ non enim  
hec conditio respicit futurum/ aliter impedi-  
retur matrimonium/ ratione modi de futuro  
& si iter conditio turpis de futuro que  
incitat ad peccandum habetur pro non  
adiecta/ sed non sic si de preterito uel presenti  
Vbi autem conditio de futuro est necessa-  
ria de iure/ ut quia dicit iudee aut Sara-  
rene/ accipiam te si fueris christiana/ & tunc  
existente conditio tenet quod actum est  
deficiente nichil est actum/ nec etiam po-  
test ab hac conditione recedi/ per carna-  
lem copiam uel consensum de presenti/ quia  
non est matrimonium cum infidelibus/ ymmo-  
ni hec conditio obmittatur/ nichil agitur  
honestum enim est & necessaria. xxviii. q.  
i. non oportet/ sed si conditio est necessaria  
de facio & uera/ ut si sol cras oriatur &  
tunc habetur pro impleta/ nec suspendit  
obligationem/ nec exactionem/ cum tamen con-  
ditio sit de presenti/ & de preterito/ secus for-  
te si in futuro/ ut dicendo accipiam te crasti-  
na die in ortu solis quasi tunc non tenear  
te accipe ante illam horam/ cum autem quod  
per uerba de presenti contraheret matrimonium  
sub conditione que omnino extitura est/ puta  
contraho tecum si mortuus fuero statim  
est matrimonium/ nec possum cum alia contra-  
here/ quis quidam dicant contra. ff. de  
condi. & demonstra. l. q. si ea conditio. scilicet

de conditione  
proprie dicta

de sponsalibus et matrimonio  
in die certum



Pe. de pal. & lat. in. iii. di. xxix. q. ii.  
Quarta conclusio est iudicialis quaz ponit  
Host. accipio te si inueniaris uirgo & di  
cit qd est mrimonium quis inueniatur cor  
rupta Arg. ff. de contrahen. emp. l. alio  
quin. §. i. & xxix. q. ii. §. i. Et ita esse uidetur  
per predicta quia aut est uirgo & sic  
extat conditio aut non & tunc impossibilis  
est & tunc pro impleta habetur Sed ali  
ud est de futura necessaria per se aliud p  
accidens nec obstat decretum quod indu  
cit qd aliquid per modum conditionis ap  
positum uiciat in sui defectum quod non  
uiciat per modum erroris Si eni contrahatur  
sub conditione si placeat parentibus meis  
ipfis contradicentibus nichil est actum si  
autem sine conditione credam eis placere  
uel placitum nichilominus ualet ipfis  
contradicentibus Similiter error uirgini  
tatis non impedit sed defectus conditio  
nis que nec est inhonesta nec impossibilis  
per naturam impedit unde si cuius dicitur  
si inueniaris uirgo intelligitur quicunque  
uoluerit contrahere tunc est contingens  
Si ipsa est uirgo tunc quia cras poterit  
corrupta si autem iam est corrupta tunc  
impossibilis per accidens si autem intelli  
gat si inueniaris uirgo statim tunc est boni  
uel necessaria uel impossibilis sed hoc ac  
cidit scd Pe. de pal. in. iii. di. xxix. q.  
ii. articulo v. ad quod. i. q. liii. Quia co  
clusio est de impossibili de facto & natu  
ra que habetur pro non adiecta de condi.  
appo. c. i. & ult. ut si celus digito tetigeris  
& est satis mirabile quia uidetur deride  
re potius quam consentire & in foro consci  
entie si diceret se non consensisse iudica  
retur non esse mrimonium contractum sed  
contrahendum propter ecclesie preceptum  
ad quod. i. q. p. xima & idem si est impossi  
bilis de iure diuino ut si missam celebra  
ueris quia indistincte conditiones impossi  
bles habentur pro non adiectis Sexta conclu  
sio est de conditione contra subam coniu  
giu ut si generationem plis euntes uel do  
nec inueniam digmorem aut si per questu  
adulterandam te tradas quia ista uiciat  
de condi. appo. c. fi Septima conclusio e  
st de inhonesta que non refungit nature  
mrimoni ut contraho tecum si furtum fe  
ceris aut homicidium hec si apponatur p

non adiecta habetur & nichilominus mrimonium  
uel sponsalia contrahuntur quia  
uerum mrimonium sub conditione quicunque  
turpi contractum dum non sit contra sub  
stantiam mrimoni ualet de condi. appo. c.  
ult. & est speciale in mrimonio ut et in  
institutiis & legatis insti. de lega. §. ult.  
Octaua conclusio est quaz ponit Host. in  
sum. Si conditio honesta & possibilis ap  
ponatur in sponsalibus & mrimonio ut con  
traham tecum uel contraho si dederis mi  
hi centum aut si pater tuus consenserit  
quia suspenditur consensus siue sponsalia  
quousque conditio extiterit uel extet si tri  
post talem consensum conditio a. em ali  
consensus interueniat per uerba de preteriti  
ui carnalis copula sit secuta uidetur recessus  
a conditione unde statim est mrimonium  
quis conditio non extet adeo quod ex quo  
constat de carnali copula post sponsalia  
quis probetur quod ille dissenserit si tamen non  
probetur expresse quod contradixit ante carna  
lem copulam in dubio pro mrimonio iudi  
cabitur de condi. appo. de illis. cum si si.  
scdm Pe. de pal. in. iii. di. xxix. q. ii. ad  
fi. ubi etiam ante hec pcedant in sponsa  
libus. Circa conditionem qualitatis &  
fortune conclude quod si poneretur per mo  
dum conditionis honeste & possibilis ea  
stante staret non stante non staret puta  
contraho tecum si tu es ita diues sicut ego  
uel sicut dictum est michi uel ita nobilis  
puta sic uel sic & dato etiam quod esset con  
ditio impossibilis uel inhonesta nunquam  
in foro conscientie esset mrimonium si non  
intendebat consentire sed uerum est etiam  
in defectum illius conditionis teneat con  
trahere & sic illud mrimonium habet uiz  
sponsalium quia unusquisque uerba que cum  
alio conueniendo emittit teneat implere  
scdm intellectum iuris quis aliud inten  
derit nisi hoc ipsum expresse. unde cum  
iura interpretentur mrimonium adiecta co  
ditione impossibili uel inhonesta que non  
est contra bona mrimoni etiam si illa sit  
falsa inde est quod tenetur implere sic ea quod  
sit uerum mrimonium quod non est nisi con  
trahat Si autem expresse contraho si celum  
digito tetigeris uel si feceris furtum aut  
non intendo tecum contrahere non est  
locus coniecture nec est mrimonium nec

si inueniaris  
uirgo

de impossibili  
nature

imp. p. l. de p. xima  
ad quod. i. q. liii.



tenet ad m̃rimoniū in aliquo foro ubi au-  
tem esset conditio necessaria si e 9 existē-  
tia est contraria essentie m̃rimoniū non est  
m̃rimoniū nec sp̃s alia sicut si esset inhonesta  
contra bona & plus ut si dico contraho  
tecum si mortu⁹ fuero uel fueris est enī  
necessaria quia impossibile est q̃ cu 3 ei⁹  
existent a llet essentia ñ f. ñ om̃i & ideo  
nichil est actum Si autem eius existentia  
non est contraria m̃rimoniū tunc habetur  
pro impleta iudicio ecclesie ut si dicat cō-  
traho tecum si sol cras oriatur statim est  
m̃rimoniū sed in foro conscientie si intel-  
ligit q̃ m̃rimoniū non sit statim uel q̃ sit  
tunc m̃rimoniū uel q̃ sit tunc sp̃s alia  
non est m̃rimoniū ultra quod intendit s̃  
tenet contrahere & facere q̃ statim sit  
m̃rimoniū ut verif. cet dictum suū scōz  
sensum ecclesie nisi contrariuz exprimat  
ut dictum est scōm l. e. de pat. in .iii. di.  
xxx. q. i. arti. iij. Nunc autē hīs addā  
aliqua dicta canonistarum & de materia  
huiusmodi contractus condicionalis per  
Arch. in .c. v. o. v. ille uero de spon. li.  
vi. & per Host. in sum. de condi. appo.  
§. que conditio. Adde q̃ eo casu quo con-  
ditio est honesta & suspendens euen. ēte  
conditio non est opus nouo cōsēsu ñ i-  
moniali quia cōsensus p̃sumitur durare  
nisi p̃betur mutatus de baptismo. maio-  
res. de sen. excoi. a nobis. ff. de pba. eū  
qui. Item adde q̃ si .b. contraxit m̃rimoni-  
um cum .C. muliere si da. et ei centi 3 de  
inde cōtraxit cum .d. si .b. eadem conditi-  
one si utraq̃ simul dat centi 3 cu 3 neutri a-  
erit m̃rimoniū p̃pter incert. tudine scōz  
Frā. post Gaspar. in .c. i. in fi. de condi.  
appo. Si tamē aliquis utendo ṽbis de p̃-  
senti dicat accipio si dederis michi centi  
tunc adueniente condit. one est m̃rimoniū  
scōm frā. post Innoc. in .c. de illis .i. q. d̃  
condi. appo. licet enī ṽba cōtrac⁹ ñ i-  
monialis sint de p̃senti tamen ex glo cō-  
ditio habet tractum in futurum suspen-  
ditur cōsensus in euentum condit. onis  
& hoc siue cōmittatur cōsensus alieno  
arbitrio ut in illa condit. one si pri meo  
placuerit dicto .c. sup eo. siue non ut si di-  
cat contraho tecum si dederis certum sed  
si conditio esset de p̃senti tunc non suspen-  
ditur .ff. si cer. p̃eta. l. cum ad p̃sens. nec

est p̃prie conditio ut si dicam cōtraho  
tecum si uocaris Iohānes statim enī est  
m̃rimoniū si sic uocatur alis non quia qd̃  
dicit de cōsensu de p̃senti debet intelli-  
gi de cōsensu puro scōm frā. in dicto .c.  
de illis. ad fi. & in dicto .c. sup eo. i fine  
eo. ti. & in .c. p̃ tuas. in. oppo. eo. ti. ad  
illud autem quod obicitur q̃ actus legiti-  
mi non recipiunt conditionez dic ut not.  
in dicto .c. super eo. ibi etiam frā. in .i.  
oppo. dicit q̃ r̃ia. actus legitimi recipiāt  
conditionem sed dicit q̃ sunt quidam qui  
non recipiunt conditionem & sic regulr  
recipiūt p̃ hoc quod nota. ibidē in dicta  
regla li. vi. p̃ dy. & glo. ibi q̃ dicit q̃ in-  
terim non dum uere est m̃rimoniū Et  
nota q̃ ubi contrahitur m̃rimoniū sub  
conditioe oīo ext. tura glo. in .c. p̃ tuas.  
arguit q̃ idem sit ac si pure contraxisset  
& pone exemplum de conditioe oīo. ex-  
titura ut si antixp̃s nascet uel dies cla-  
rescit uel si sol orietur glo. tamē tenet cō-  
trarium in qua uidet̃ residere frat. Ni.  
ut supra sed Host. primū quod est uer⁹  
quia conditio oīo extitura habetur pro  
non adiecta ut si dicatur si celum digito  
non tetigeris. ff. de condi. & demonitr.  
l. heres meus. scōz frā. latius in dicto .c.  
p̃ tuas. in fi. de condi. appo. & Host. in  
sum. eo. ti. §. que conditio .v. quid si con-  
traho. & tenz tho. ut supra Et generatr  
que conditiones apponi possint m̃rimo-  
niū nota. in .c. fi. de condi. appo. & ibi per  
frā. in .ii. q. & p̃ totuz Item etiam si sint  
ali casus cōtra subām m̃rimoniū quā illi  
tres de quibus supra ut puta cōsēto i  
te si cōsentis in illam & si nichil agit qd̃  
declara ut per eundem in .iii. q. & g̃na  
liter an & quādo cōditio in m̃rimo-  
niū uincet uel non dic q̃ aut apponitur per ṽba de  
p̃senti uel p̃terito & non est p̃prie cōdi-  
tio ut per frā. in .c. uerum .q. ix. eo. ti.  
aut per ṽba de futuro & aut est impossi-  
bilis aut possibilis primo casu habet p̃  
non adiecta in m̃rimo-  
niū ut dicto .c. fi. i fi.  
de condi. appo. scōdo casu aut est honesta  
aut inhonesta primo casu aut est necessa-  
ria aut volūtaria si necessaria aut necessi-  
tate iur̃ quia necessario appoīē aut facti  
quia est o. o extitura. primo casu tenz &  
suspendit ut si cristian⁹ contrahit cū pa



gana sub conditione si conuertatur ad fr  
dem Secdo casu quando est necessaria ne  
cessitate facti tenet sed non suspendit ut  
dixit allegado fran. in .c. per tuas. i. fi.  
Si autem est uoluntaria tenet & suspen  
dit eo. ti. de illis. sup eo. & per tuas. si ue  
ro est inhonesta aut contra subāz aut rō  
si sic aut non habet sua subālia & habet  
pro non adiecta de condi. cum m. & per  
fra. in dicto .c. fi. i. contrario. aut habz  
sua subālia & viciatur dispō. dicto .c. fi.  
Si autem non est contra subām in mōio  
habetur pro non adiecta ut dicto .c. fi.  
in fi. scdm fra. ibidem in fi. & lat: q etia  
distinguit Io. cal. sup eo. ti. in sumula sua  
ubi inter alia circa illud si contrahit ma  
trimonium per vba de p̄senti sub conditi  
one sed consensus non r̄s̄uatur in alio  
arbitrio sequitur illam op̄. q̄ suspendat  
m̄ionium in euentum conditionis. ff. de  
vbo. signi. l. ceder̄ diem. & in cle. de con  
cess. preben. & capitū de illis aliatum  
p̄ alia parte loquitur de consensu puro  
& non conditionali quo casu uel quando  
post sponsalia interuenit copia etiā aīe  
conditionis etiam honeste euentum est  
m̄ionium ut in dicto .c. de illis. in fi. de  
condi. appo. quod etiā dixi. s̄. post frā.  
etiam si reueluatur consens⁹ alio arbi  
trio ut ibi & ad hec facit .s̄. q. xia &  
i. q. cxi. in fi. & si sit appositum temp⁹  
ad m̄ionium contrahendum uide p̄ An.  
de bu. in .c. sicut ex litteris. de spon. ubi  
nota. q̄ in calib⁹ in quib⁹ potest contra  
hi m̄ionium sub conditione intelligi  
cum p̄sona & ut per dem. post Io. an. in  
c. ii. post prin. de elec. li. vi. Quinqua  
gesimo quero Si quis significauit patri  
absenti q̄ contraxit tale m̄ionium sub  
condiione si ipsi patri placuerit & aīq̄  
pater cōsentiat p̄mitet sed pater cōsentit  
nunquid est m̄ionium Rñ scd⁹ Cuyt.  
dicendum q̄ non quia non uidetur q̄ de  
beat dici consensus nisi duret q̄ oulq̄ pa  
ter cōsentiat tamē aīq̄ trāseat ad scda uo  
ta debeat compelli siue induci ut illaz re  
cipiat ex quo semel in eam consensit sub  
condiione que extitit arg⁹. de dispo.  
impub. de illis. Item Holt. & Ber. idem  
in ium. confell. eo. ti. q. xviii. scdm frēm  
Nyco. p̄ est ubi .s̄. ad hec .s̄. q. xvii. &

ad ultimū dictum p̄sanelle .s̄. q. p̄xima  
penul. colum. Et adde q̄ idem seqt̄ frā.  
in dicto .c. per tuas. in fi. de condi. appo.  
p̄ est glo. quia nichil est quod confirmet  
cum contractus sit dissolutus ut ibi p̄eū  
& nota q̄ consensus in m̄ionio potest  
conferri in arbitrio patris uel alterius  
ut i. Spe. de condi. appo. v. qd si dixerit  
& sequen. & sic ista cōditio si patri meo  
placuerit licita est. nota. in .c. de ill. glo.  
ii. & scda oppo. per fran. & in .c. sup eo.  
iii. notabili per eundem & interueniē  
te postea consensu patris erit m̄ionium  
ut ibidem p̄eum. v. q. vbi lat⁹. facit. i.  
q. lxxi. & p̄ An. in .d. c. sup eo. ad fi.  
Quinquagesimo primo quero qd si dicat  
contraho si papa dispensauerit. quidam  
ut refert Inno. credunt idem q̄ in casu  
dicti .c. sup eo. de condi. appo. Alii ut f̄  
fert dicunt & melius q̄ ex quo require  
batur dispensatio non tenent sponsalia  
quia ius ea p̄petuo & habet nec possunt  
contrahi sub conditione p̄missa Casp. se  
quitur primaz opinionem q̄ sub tali con  
ditiōe potest cōtrahi m̄ionium & papa  
dispensante tenebit m̄ionium cum puri  
ficata sit conditio sed franc. dicit scdm  
opinionem ueritatem ut lat⁹ per eū. d.  
c. sup eo. i. ii. qōne & ibidem per Anto.  
ad fi. faciunt notata per Io. an. in .c. ii.  
de fac. Dcm̄⁹ Ny. in .d. c. sup eo. seqt̄  
opi. fran. faciunt not. per fran. in .c. de  
m̄ita. §. i. ad fi. de p̄ben. & in .c. ii. post  
prin. de etat. & qualit. Quid autē si ap  
ponatur pactum contra naturam m̄io  
nium per Io. an. in .c. de infidelibus. de cō  
sa. g. et affini. & .s̄. q. ix. ad fi. & quid si  
apponatur pactum ut uxor i certo loco  
teneatur per Io. an. in .c. i. cum ma. accu.  
po. [Quinquagesimo secdo quero] quid  
si quis contrahit sponsalia sub hac condi  
tione si p̄sistat contum Rñ scdm guill.  
Si concitio illa intelligitur de coitu for  
nicario p̄ non adiecta debet haberi cum  
sit turpis de condi. appo. c. fi. & sic erit  
p̄ m̄ionio iudicandum scilicet quia in  
p̄mo coitu iudicatur m̄ionium p̄suptuz  
potius enim uidet̄ heretatio id est q̄ per  
mittat cum rem leuē habere aut mod⁹  
aut tāq̄ ueritatem conditio scdm euz &  
in li. m. confell. eo. ti. q. xix. & m̄ito fer



tius si intelligatur de coitu legitimo & maritali. Et idem si dixit contraho tecum si unquam contraxero si promissis. zc scilicet te cum coire. & idem sit in hoc casu quod in precedenti licet sit adiectum si unquam contraxero secundum fratrem Ny. post pisa. ubi supra de hoc tractat Io. an. & doc. in .c. i. §. est autem. de spon. duorum. ubi per fra. in prima oppo. & .iii. q. & refert doc. & dicit ueram opinionem vin. q. q. cito id promittit efficiunt sponsalia pura & cum postea coierit copula superueniens facit sponsalia transire in matrimonium de spō. is qui. ubi non facta distinctione inter sponsalia pura & conditionalia dicitur quod transeunt in matrimonium persequentem copulam & de conditionalibus quod transeunt in matrimonium probatur de condi. appo. de illis. secundum eum & ad hoc ultimum. §. q. xlix. in fi. & per Arch. in .c. vno. §. ille uero. de spon. li. vi. & in de. §. ea. q. xlix. per uol. colum. §. vii. conclusio. & .i. q. lv. & si ante copulam protestetur uir se nolle propter hoc recedere a conditione talis protestatio non predest nota. in dicto. .c. per tuas. ymo tanquam turpis reicitur & quia contra ius per quod copula sequens transfundit sponsalia etiam conditionalia in matrimonium eo. ti. d. illi. nec auditur probatio in contrarium de spō. is qui. in fi. probetur quod ante copulam fuit recessum a sponsalibus secundum fra. in dicto. .c. per tuas. prius. q. one. & .i. c. de illis. in notaabili eo. ti. §. et dicit mirabile quod copula operetur duo quia. purificat sponsalia et transfundit ea in matrimonium secundum eum et faciunt nota. in dicto. .c. et in .c. vno. ad fi. in v. conditione de spon. li. vi. Quinquagesimotertio quero quid si dicam accipiam te uel accipio si inuenias te uirginem postea sequatur coitus nec inueniatur uirgo Rñ. secundum Inno. ber. et Host. iudicandum est pro matrimonio sicut et in precedenti. q. et adde quod licet sic oporteat iudicari in foro iudicali propter hoc quod non possunt haberi alie probationes tamen in iudicio anime non est matrimonium de condi. appo. de illis. super eo. et per tuas. Nam et bene est quod mulier que in fraudem mentita fuit decepta permaneant et uiro subueniatur qui forte intendit bigamiam vitare secundum pisa. et sic conditio fuit honesta licet

actus inhonestus secundum Host. et in sum. cōfessio. eo. ti. q. xx. Et sic si probari potest per confessionem propriam ut alius quod non fuerit uirgo etiam in foro iudicali non tenet matrimonium secundum fratrem Ny. in addi. ad pisa. ad hoc ultimum adde. §. q. xxvi. ad fi. & ad materiam per host. in sum. de condi. appo. §. fi. et spe. eo. ti. §. fi. et quod nota. i. c. per tuas. eo. ti. et quod ibi per An. ante fi. et xxxii. di. nemo. et per Inno. in .c. de illis. de condi. appo. et facit xxix. q. i. in fi. et per Pe. de pat. ut retuli. §. q. xlix. in .iii. colum. in §. quarta conclusio Unde probare quod non fuerat uirgo spectat ad uirum sed contra quod fuerit uirgo spectat ad mulierem nota. in .c. ad id quod. de spon. et quod not. Io. an. i. c. litteris. de psump. in addi. et nouella ar. de proba. ppoluisti. facit xxvii. q. i. nec aliqua. & sequenti. et bonum erit quod uterque probet de aure suo ut nota. in simili in .c. i. in glo. magna in fi. quod metus causa. et. ideo dicit fran. quod hec conditio contraho tecum si te virginem inuenero uel si michi in primo coitu placueris est illicita seu inhonestata secundum fra. post Inno. in .c. de illis. prius notabili. ymo est turpis quia presupponit primum coitum fornicarium et ideo reitenda. posset tamen aliter intelligi quod esset honesta ut quia uult eam inspicere facere per matronas honestas §. fra. in .c. per tuas. i. ii. et. iii. quoniam de condi. appo. et intellige quod reicit etiam quo ad foris primum scilicet Gaspar. licet host. aliter dicat ut per fran. ubi supra. Et quia super isto dubio doctores diuersa scripserunt uidetur concludendum per clariorem intelligentiam quod quandoque quis non intendebat ex tunc leu statim contrahere sed prius illam inspicere facere et postea contrahere et absque dubio non est matrimonium si repiatur non uirgo non enim interim aliquid. cum effectu actum uidetur facit quod dicit Pe. de pat. ubi. §. ibi unde si cum dicit zc. & quod supra dixi per fran. quicquid uero agebat et intendebat quis statim contrahere et subtraxit sub tali conditione et tunc aut conditio fuit turpis ut dicendo contraho tecum si te virginem inuenero. id est ut ego ipse inueniam te uirginem et glo. in dicto. .c. per tuas. tenet quod sit matrimonium quasi talis conditio tanquam



turpis reiciatur & sentit Fran. in dicto  
c. per tuas. fa. q. Ad quod tamen uide  
supra. q. p. xima in prin<sup>o</sup> aut talis condi  
tio fuit honesta ut quia agitur q. inspic  
atur per mōnas honestas sed postea re  
pūtur corrupta & tunc glo. in dicto. c. p  
tuas. sūter tenet q. teneat mōnūm re  
iecta tali conditione qd sequitur ibidem  
Coffr. idem Inno. in dicto. c. de illis. &  
Host. in sum. eo. ti. §. fi. & Spe. eo. ti. in  
fi. & uidetur sequi fra. in dicto. c. per  
tuas. in fa & .iii. colum. fm Pe. de pat.  
vbi supra uidetur uelle contrariū licet  
obscure loquatur fm Io. an. in dicto. c.  
per tuas. dicit q. opinio illi<sup>9</sup> glo. & seq  
tium pcedit in foro iudicali secū i foro  
consciē quia non esset mōnūm ad hoc ul  
timūz facit quod dicit Pe. de pat. vbi su  
pra qui loqui uidetur in foro conscientie  
per id quod in sū subicitur post eum in  
eadem qōne xlix. in .iiii. colū. in. v. circa  
conditionez. ibi si autēz ei<sup>9</sup> existētia z ē  
& sic in foro iudicali uidet Io. an. tene<sup>r</sup>  
opi. glo. & sequacium q. sit mōnūm non  
obstante q. postea reperiat nō vgo Sed  
credo q. tunc iudicare p mōnūm potius  
esset ppter defectum pbonum ad quod  
i. q. cxxvi. Si ergo possit sufficiēter pba  
ri q. ante q. mulier esset in posse viri fuit  
per mōnas inspecta & reperta non vgo  
uel q. p prius erat pregnans puto q. nō  
esset mōnūm etiā in foro iudicali pro  
ut sentit summa confessorū ubi .s. & fra.  
Nicola<sup>9</sup>. ofimi. & Pe. de pat. ubi .s. qui  
doc. & etiā Fran. ut .s. dixi simplr dicūt  
q. dicta cōditio fuit honesta nec se restrī  
gunt q. dicat honesta solum quo ad biga  
miā uitandā p ut dicit Io. an. ubi supra  
quia ymo puto q. sit honesta ex omni sui  
parte ut dixi Interest enīz habet in uxo  
rem poti<sup>9</sup> virginem q. uiduā p ut coſter  
homines reputant puto tamē q. nō suffi  
ceret ad huiusmodi pbatōnem sola mul  
eris confessio pro ut dixit Nico. & hoc  
ppter timorem collusionis facit .i. q.  
lxxvii. & per nota. p Inno. i. c. consulti  
de rīa. cum sūlib<sup>9</sup>. & quia popul<sup>9</sup> scanda  
lizaretur pro ut sentit summa confessorū  
ubi supra unde si contrariū sufficienter  
pbari non posset absq. dubio p mōnūm  
iudicaretur cum conditio appōita pba

ta non sit & ad hoc .i. q. cxvi. & sequer.

Quinquagesimo quarto qro que diffe  
rentia est inter contrahere sub conditio  
ne uel contrahere sub modo Rñ<sup>o</sup> scdm  
Guylfz. generaliter sciēdū q. contract<sup>9</sup>  
qui non fit absolute et liber<sup>9</sup> potest esse  
aliquē sub conditione ut dono uel uendo  
tibi hoc si hoc feceris uel si hoc fuerit. itē  
potest esse sub modo ut si dicatur dono uel  
uendo ut facias hoc uel illud alioqn reuo  
cetur quod donauit uel uendidi Item po  
test esse cum appositione cause ut si dicat<sup>r</sup>  
ga hoc & hoc est siue fuit. & q. dicit q. de  
fit per si. modus pro ut causa p quia vñ<sup>9</sup>  
scito q. ut mod<sup>9</sup> ē Si conditio quia causa  
& si qdē contractus fiat sub conditione  
nō tenz nisi existēte cōditione sicut et de  
mōn<sup>o</sup> dictū est .s. q. xlix. v. iiii. Si uero  
fiat sub modo statim tenet sed si non fue<sup>r</sup>  
modus poterit reuocari. credo ergo q. li  
cet mōnūm siue sponsalia possint con  
trahi sub cōditione nō tamen sub modo  
ita q. illo modo non seruato dissoluat<sup>r</sup> ma  
trimoniū sicut fit in alus q. tractib<sup>9</sup> quia  
mōnūm rite factum non dissoluit scdm  
pīsa. nec etiā sponsalia ut in summa con  
fesso. eo. ti. q. xxii. vbi hec notatur &  
dicit fm gu. q. ex quo semel contracta  
sunt mōnia ita q. teneant ipso iure non  
possunt reuocari siue dissolui ppter mo  
dum non existentem siue pactūz f<sup>3</sup> frēm  
Nicolau in addi. mōnūm uero factūz  
ex causa tenet siue causa sit uera siue fīa  
ut contraho tecum quia diues es uel quia  
fecisti sic nisi ipsa fīa causa q. inerz in se  
aliquō impedimētum ut contraho tecum  
quia libera es & non esset fm distinctio  
nem posita .i. q. cxix. fm eūdē. & de ma  
trimonio contracto sub demonstratione  
modo causa et sūlibus uide .s. q. xlix. re  
ferendo Pe. de pat. si tamē dixit contra  
ho tecum cū des centū dicit Host. q. sta  
tim est mōnūm etiā si illa non det ex  
quo consensus est de p̄senti nisi q. mittat<sup>r</sup>  
in aliēo arbitrio non tamē exēplificādo  
in modo quia modus non suspendit ut in  
c. ueruz. eo. ti. exēplifica ergo i cōditio  
ne ut quia dixit cōtraho tecū ut des cētū  
Si tamē patri meo placuerit & tūc non  
est mōnūm etiā illa dante centū scd<sup>3</sup>  
fran. in .c. de illis. ii. qōne. eo. ti. ad hoc



56  
57  
§. q. 1. qd autē sit cōditio quid modus & quotuplex per Fran. in dicto .c. verum qōne nona & sequenti. & unde in dicta q. xlix. Quinquagesimo quinto quero quid si dicat accipiam te in uxorem uel dabo tibi centū si pmissis uel ut pmittas me coire tecum & sequat carnalis copla nūquid psumet p mrio° Rñ° fm Guy. non credo Nam cū ille qui sic dixit habeat optionē q liberare se possit vtrūlibz faciendo nō recole psumptionē inductā esse a iure q intelligatur recedere ab optione ppter carnalem coplam Idem in sum. cōfess. eo. ti. q. xxiii. f3 pisa. & frēz Nyco. ubi supra pro hoc quia nō pcesse runt sponsalia certa ad quod .§. q. xl. & q. xlix. penul. colum. & q. lii. & per hoc uidetur q frater Jacobus de marchia nō bene redarguit pisa. cum non fuerūt cōtracta sponsalia pura & certa ut dictum est Quinquagesimo sexto quero quid si dicat pmitto q nūq deficiam tibi i uita mea & secuta est carnalis copla sub pmissione nō deficiēdi Rñ° scdm Guy. non debet psumi p mrio° cuz sponsalia aut mriōnū nō soleant cōtrahi per promissiones negatiuas scilicet huiusmodi uel si les ut in sum. cōfess. eo. ti. q. xxiiii. ubi hec notātur nisi forte cōstaret q per hec intendebant cōtrahere sponsalia fm frēz Ny. post pisa. ad q .§. q. pxima frater Jacobus de marchia hic aliqua dicit que in idem recidunt cum pisanella Quinquagesimo septimo qro qd si dicat ducaz te post annū ut pmittas uel si permittas me tecū coire & secuta est carnalis copla Rñ° fm guy. credo psumenduz p mrio° quia ppter carnalem coplaz subsecutaz uidetur renūciasse dilationi tempis ut in sum. cōfess. eo. ti. q. xxv. ubi hec ponūt fm eūdem guy. scdm pisa. & addit certe hoc casu non uidetur renūciasse cum ex piserit clare mriōnium differendum licz ubi consentiat per prius in coplam unde & ut patet in dicta .q. xxv. dicit idem guy. q in huiusmodi casibz qui non sunt cōno expili in iure non est precipitanda sentētia & si post huiusmodi contractus conditionales transeant ad alia uota sollempniter forte tutius est dissimulare aut papam consulere q mriōnium cum scda

58  
59  
solempniter contractuz dirimere f3 frēz Nyco. in addi. sed p primo dicto facit §. q. lii. nam per illa vba thematis uidet q sponsalia sint contracta sub conditione pfata. uel fuit adiectum tempus mrio° postea contrahendo per vba de pēti si ergo sequatur copla ei go purificantur sponsalia & transeunt in mriōnū de p senti ut in dicta .q. lii. unde sicut purificat excludendo conditionem sic etiā uidetur purificare excludendo differens potius q substantificans & facit .§. q. xliii. Et licet ante tempus non esset obligatus cōtrahere de spon. sicut ex litteris. tamē sequēs copla huiusmodi pmissione i die reddit puram ut in .c. p tuas. de condi. appo. ibi & ate tēp9 & q ibidē p Io. a. faciūt nota. p Io. an. i. c. tua. i v° copla & i fi. de spō. & .§. q. xxvi. Quinquagesimo octauo quero quid si quis contrahat cū aliqua sub cōditione deinde ante aduē tum cōditionis cōtrahat cum alia pure Rñ° debet remanere cū fa etiā si sit consanguinea prie ad hoc. i. q. ccvii. & ccviii. & etiā licet cōditio apposita cū prima pollea euemat f3 glo. Ray. ut in sum. cōfess. eo. ti. q. xxvi. concor. Host. & Ber. f3 pisa. & frēz Ny. ubi supra & p Host. in sum. de cona. appo. §. que cōditio v. quid si contraho cū vna. & .§. q. xxii. & sic tenet mriōnium pure contractū Idem Vin. & Goffr. quia ex condōnali oblati one sola spes oritur insti. de vbo. obli. §. ex condōnali fm Fran. in .c. per tuas. q. iiii. post glo. de condi. appo. & facit .§. q. xlix. i. iiii. colum. v° octaua conclusio & .§. q. pxima Quinquagesimo nono quero quo ad debitum coniugale in quo sciēdum est q contracto mriōno mulier non habet potestatem sui corporis sed vir nec vir sui sed uxor ut dictū est supra .q. xiiii. Sed an statim teneat debituz redde re habet in pisa. in v° debituz coniugale §. i. fm frēz Ny. post pisa. in §. mriōnū vi° & cōclude p regula q coniugi debitum petenti loco & tempe debito ymo etiā tempe sacro reddēduz est ex necessitate pcepti quocunq petat siue ex pile siue inter ptiue & quacunq intētiōne petat etiā si causa libidinis petat excusare tñ alter coniux si alter eis notabilr



lepra ifectus uel immineret piculus pfo  
ne ut quia infirmus uel uulneratus uel qa  
esset impotens ad reddendū de facto seu  
cum peccato redderet ratione loci uel uo  
ti uel alia causa quia tunc redditio est im  
possibilis de iur uel si alter fuerit forni  
catus uel nisi peteret tempe sacro puta  
tempib9 pcessionum ieiunior9 & festo9  
quo tamē casu esset ueniale nisi cōcomita  
retur nimius contemptus quia tunc mor  
tale. reddere tamē cum displicentia tēpe  
etiā sacro nullū peccatū est quia debitū  
est & necessarium est si vbi ab exactiōe  
compesci potest Item excusatur tempō  
concept9 & ptus quo etiā casu esset ueni  
ale nisi in pregnāte timeret de abortu  
quia si puer opprimeret esset peccatum  
quasi homicidii & mortale ymo talis effi  
ceretur irritis. facit de conse. di. v. ad ei9  
si luter actus coniugalit tempē menstru  
rum non est de se mortale sed ueniale cū  
non speretur ples. ymo nec ueniale si sit  
ppter fornicationem uitā daz in se uel in  
alio ut latius per Pe. de palu. in iiii. di.  
xxxii. q. i. per totā & quo ad debitū con  
iugale in sum. confessorū. li. iiii. ti. ii. q.  
xxxiiii. & sequētib9 qstionib9 uicq; ad. l.  
& q. lx. & lxi. vide plura Et adde q; pp  
ter adulteriū etiā occultū licitū est con  
iugi auctoritate ppria debitum denega  
re ut p doc. in. c. fi. de adul. Et nota q; i  
quicq; casib9 uidetur q; copla coniugalit  
sit peccatum mortale ut per eundē Pe.  
in. iiii. di. xxxii. q. iii. ar. ii. Pri9 ppter  
inordinatā intentionem effrenate libidi  
nis quia idem faceret cum quacūq; alia  
Secundo si timetur de abortu Tertio ra  
tione piculi infectionis tempē menstrui  
Quarto in loco sacro si potest ali9 locus  
haberi ymo siue habeat ali9 locus siue  
non non licet in loco sacro Quinto si mu  
tat naturalē usum vas debitum ptermi  
tendo Sexto quādo uolūtas puocat ma  
nibus uel cogitatione uel utēdo calidis  
& si ibi lat9 & extra pdictos sex casus  
quotiens uoluptas querit est peccatum  
ueniale pērtim in sex casib9 quod pseq  
re per eundē ibidem arti9 iii. Adde scō3  
canonistas quod Host. dicit q; coniūx te  
netur reddere cōiugi quolibz die & quo  
libet loco etiā si petatur in loco sacro q;

uis petens peccet induci tamen debet ad  
desistendū Sed si oīo insistit reddi debet  
xxxii. q. ii. §. hinc ita. & sequētib9. xxxii. q.  
v. quasi p totum ut per eum in ti9 de  
spon. §. quis sit effectus. v. sed nūqd pec  
cant. fm glo. xxxii. di. c. quomā tenet q;  
in ecclesia nō tenet cōiūx per illaz litte  
ram Archi. de conse. ecclesie uel alta. c.  
vno. li. vi. dicit q; ymo idillīde cūz petit  
Io. an. in dicto. c. vno. dicit q; petere in  
ecclesia est demeritorium & sic uidetur  
uelle q; ibi non tenet cōiūx reddere quod  
placet domio fran. ne det causā peccato  
nam ut. §. dixi exigēs peccat Itē ex eo  
q; dixi q; quolibet die debz reddi inferē  
q; & diebus ieiunii et orōnis de quo dic  
ut nota. xxxiii. q. iiii. in sum. Si tamē con  
iūx ppter horrorē uel alia de causa nul  
lo modo potest reddere debitū dicit hos.  
q; quis ecclesia distringere debeat nō red  
dentem tamē excoīo nō ligaret euz quo  
ad eum & si de hoc constaret ecclesie nō  
deberet contra eum sententia3 dare sed  
potius datam relaxare quia non debz li  
gai e quo ad impossibile. ff. de regu. iur.  
. i. impossibile. de solu. Odardus. itē  
si sit ethicus non tenetur uxori reddere  
debitum quia piculum est mortis viri qa  
ordinata caritas est ut prius sibi cōsulat  
lxxxvi. di. non satis. & de usu pallii. nisi.  
& per doc. in. c. penl. de cōiug. lepro. Et  
ex hinc soluitur si les qōnes an pregnās  
tenet reddere debitum uel an tenet anq;  
fiat purificatio post partum & quid de  
muliere que patitur menstrua gñaliter  
enī dicendū est q; debz reddi nisi obliet  
honestas uel impossibilitas uel piculus sa  
lutis p pdicta fm fran. in. c. ii. de cōiug.  
lepro. Et ad pdicta p An. de bu. i rubri  
ca de spon. v. colū. & in. c. fi. ad fi. de eo  
qui congno. v. qñdo dicat quis exactus  
ut debitū reddere teneat scilicet quando  
iubo uel signo zē Vnde ad ppositū qstio  
nis cōiūx non tenet statim coniugi cebi  
tum reddere quia peccaret si obmitteret  
tur debite solemnitates que pcedere de  
bēt xxx. q. v. c. i. & p totū d. §. q. xlv.  
. & i. q. pxiima Et nota q; etiam p eccle  
asticam censurā compelliē cōiūx reddere  
debitum si iubo uel signo exigatur Si tñ  
alter ad exigendum puocaret peccaret



mortaliter ut per Fran. post doc. in .c.  
fi. de eo qui cogno. consan. vxo. sue & ui  
detur qd p'sentia spūs sancti non deē tem  
pore coitus. xxxii. q. ii. cōnubia. & de in  
honesto usu m'ionu uide. xxxii. q. ii. qd  
curi. & uide per Host. in dicto. §. quis  
sit effectus. ubi subdit qd fm Io. est pecca  
tum mortale in p'p'is uxōib⁹ in p'cipu  
is solemnitatib⁹ exigi debet; sicut in cō  
cubinīs licet non tantū ut ibi lat⁹ & ad  
de. i. §. vi. q. xci. & facit. i. q. cxxvii. &  
cxxv. An autē nō emittēs sperma possit  
exigere debitum. i. q. cxxxiii. in fi. &  
notandum qd coniūx non potest exigere  
debitum a coniuge notorie seu publice  
adulterante impenitente & nō reconci  
liato cum esset particeps adulteri ut le  
gitur & nota. p glo. & Arch. xxxii. q. i.  
in coniugio. & per totā questioē Host.  
in sum. de diuor. §. quot. modis. v. quē⁹  
& de adulte. §. que pena. v. sed nūquid  
hec. & Io. an. in .c. porro. de diuor. & in  
c. iii. de adulteris. nisi cōtinere nō possit  
fm archi. i dicto. c. i cōiugio. qd ē nota.

Sexagesimo quero vtrum contractus  
in sponsalibus ante sequutas sol'ēitates  
carnalis commixtio sit peccatum Rñ° f3  
Tho. in iii. di. xxviii. Si sponsa credens  
sponsū uelle consummare m'ionū admit  
tit eum excusatur a peccato. nisi aliqua  
fraudis signa appareant expresse sicut  
inuitum distantis condōnis uel q̄tum ad  
nobilitatem uel q̄tum ad fortunā uel aliud  
signū eundēs appareat & eodem modo i  
telligitur qd excusat vir si per hoc inten  
debat m'ionū consummare Sed f3 guy.  
in illis locis ubi est consuetudo qd pri⁹ ad  
hibeatur nupcialis benedictio Si absq̄  
cōspensatione ecclesie & sine iusta causa  
hoc faciat mortaliter peccat idem etiam  
est in obmissione aliaꝝ honestaꝝ & con  
suetat⁹ solemnitatū fm eundē ut i pisa.  
in v. debet⁹ coniugale cu ca prin. In ad  
ditione. tamē quo ad conditionem fortu  
ne Alb. aliter sentit ut .s. q. xlvii. scdm  
pisa. & frēm Nyco. ubi .s. dicit Archi.  
xxx. q. v. nōstrates. in fi. si quis ea obmi  
tit in contemptum ipsaꝝ reat⁹ uel eorum  
qd talia instituerunt tunc peccat s3 causa  
interueniēte & cessante contemptu licite  
possunt obmitti fm Hug. qui dicit qd oīa

solemnia que adhibent in m'io° possunt  
obmitti sine peccato quia omīa de consi  
lio suadētur & nullū illeꝝ p'cipitur. uide  
aliter facere non est peccat⁹. xiiii. q. i.  
quisquis & .c. quod p'cipitur. unde sane i  
tellige quod dicit glo. ibidem fm Arch.  
qd p'cedit nisi ex tali obmissione surgat  
scandalum ut quia ecclesia relinquitur in  
certa de contractu quia tunc est peccatū  
mortale fm ala. Goffr. & Fran. in .c. i.  
prima. q. de spon. ad quod .s. q. xlv. ad  
fi. Si ergo fornicatores occulte contra  
hant m'ionum non uidet⁹ sufficere ppter  
scandalū alioꝝ qui uident ipsos publice  
stare ut prius. secus si publice simul non  
morabāt & ex iusta causa gerit ad tēpus  
publicare per nota. p Io. an. in dicto. c.  
i. in re collectis ad hoc. i. §. p x mo. q.  
cxlii. Sexagesimoprimo quero qñdo  
accusatur m'ionū ppter aliquod impe  
dimētū quod in eo est uel fuit Et primo  
quidem queritur qui p'hibentur uel qui  
possunt m'ionum accusare Rñ° p'hibēt  
gñaliter omnes extranei q̄ diu sunt aliq̄  
cōsanguinei & est speciale qd cōsanguinei  
admittantur ad accusationem sicut pater  
mater soror frater patruus auūculus a  
m tamatertera & tota p'genes. xxxv.  
q. vi. c. i. & ii. cui⁹ ratio est qd unusq̄sq̄  
suam geneologiam scire laborat qui ma.  
accu. p. c. uidet⁹. cōsanguineis autē defici  
entibus admittantur atiquiores & vene  
rationes uicini quib⁹ ea p'pinqutas no  
ta ē ut i dicto. c. i. xxxv. q. vi. dicit frat.  
Nyco. qd ista sp'alitas non uidet⁹ respectu  
accusat. onis sed testificationis ut in .c.  
uidetur. & ideo in sum. cōfess. li. iii. tit. o.  
xxx. q. i. ubi etiaꝝ addit qd in mltis locis  
hoc hodie non fuit quoniam extranei ad  
mittuntur ad accusationē etiaꝝ existenti  
bus cōsanguineis qui hoc possunt Item  
tam maritus q̄ uxor potest m'ionū accu  
sare nec ulla defendunt longinqtate ā  
noꝝ de cōsag. & affi. non debz. licz olim  
tam ipsi coniuges q̄ extranei p'hibet⁹ ēē  
ab accusatione temp'is diuturnitate. s. si  
steterunt simul sine qōne per xx. i. xviii.  
annos ut nota. in dicto. q. i. fm fi ēz Ny.  
post pisa. n. §. m'ionum el vii. et per  
host. in sum. qui ma. accu. p. o. §. ostendi  
mus et An. de bu. in rubri. eo. ti. et spe.



eo. ii. i. prin. Et nota q. q. libz accusat p. o. et  
etiam ad plenū diuort u. faciendū & etiā  
existentibz consanguineis qui tacent Sz.  
quo ad thorū soli coniuges & quo ad ac  
cusationē impedimentū quod puenit ex  
defectu non ex peccato ut frigiditatis  
artationis u. maleficii quia possunt coha  
bitare ut frēs idem de impedimēto erro  
ris quia potest consentire postq. sciunt de  
conjug. ser. c. fi. & uidet. g. n. aliter p. cede  
re in impedimētis que coniuges possunt  
sibi remittere cum quis potest renūciare  
fauori suo de regula. ad ap. l. ca. fm fra.  
post doc. in rubrica. qui ma. accu. po. &  
Spe. eo. ti. & ad p. dicta facit q. nota. in  
c. cu. inhibicio de clam. despon. in glo. v.  
& quod ibi p. Fran. in p. r. a. oppo. uideli  
cet quia consanguinei p. ferunt quia cum  
agitur de impedimēto consanguinitatis u.  
affinitatis meli. g. seire p. sumitur consang  
uinitas. xxxv. q. vi. c. i. & maritus m. l. tra  
bit mulieri expensas ut p. Host. in sum.  
de accusa. §. i. v. quid ergo Sexagesi  
secundo quero q. n. denūciat. impedimen  
tum ad impediendū m. r. ionum cōtrahē  
dum que p. batio sufficit R. n. in hoc ple  
nam p. bationē facit vnus testis etiā non  
iurat. l. c. h. ost. exigit iuramētū p. z. fra.  
in. c. p. terea. ii. de spon. in iii. o. notabili  
& .i. q. & in. c. iii. i. fi. de eo. qui cōgno.  
consan. & in. c. i. p. r. a. oppo. de cōsan. &  
affi. & in. c. iii. oppo. & in fi. eo. ti. p.  
eundē erit t. n. arb. trar. u. an. vni testi cre  
datur ad impediendū m. r. ionum sit iura  
tuz uel non cōsiderata qualitate p. sone &  
a. n. s. circūstātis an sit p. sone cui placeat  
uel displicet m. r. ionū fm Host. & An. de  
bu. in d. c. p. terea. ii. o. & nota q. ex so  
la p. babili cōiectura impedit nec requi  
ritur plena p. batio An. i. c. cū inhibicio  
de clam. despon. Vnde p. ba. o. que trāsit  
in manifestum aut in famam est sufficiens  
ad m. r. ionū impediendū & sic in h. n. s. que  
leu. s. sunt p. iudiciū p. batio fame obtinet  
in l. tar. plene p. bōnis scdm An. de bu. in  
c. ii. de consang. & affi. Similr quo ad im  
pediendū m. r. ionū cōtrahendum sufficit  
sola fama ut in. c. cum in tua. de spon. q.  
in hoc sufficit semip. na p. batio dicto. c.  
p. terea. fm fra. i. dicto. c. cum in tua. iii.  
oppo. & dicūt phi. et Goffr. q. fama p. i.

opatur q. dictum vni. 9 testis. naz impedit  
m. r. ionū cōtrahendū etiā iuratur q. n. o.  
semp. facit vnus testis An. i. c. ii. de con  
sang. et affi. i. fi. & q. ibide. 3. no. i. g. o.  
ii. fm Fran. in dicto. c. p. terea. ii. q. & ibi  
etiā de hoc nota. i. g. o. fi. & in. c. sup. eo.  
in fi. de testi. l. & in dicto. c. cu. i. tua. in  
glo. fama per Inno. in. c. sicut. de spon.  
et quod nota. in. c. qualiter. ii. in v. o. fa  
maz de accusa. et per An. de bu. in. c. p.  
tuas. in fi. de p. ba. et i. dicto. c. cū i. tua.  
p. eundem. v. etiā de modo p. cedēdi ad i.  
formationē sup. fama quia nullo habito  
ordine iudiciario p. t. testes occu. te audi  
re. i. q. l. xv. ad fi. et tunc idem potest eē  
accusator et testis ut in. c. i. et ibi an. de  
cōsang. et affi. Et p. p. t. famā episcop. 9  
inqu. rit de impedimētis m. r. ionū etiā ne  
mine opponētē etiā iuratis cōiugibz de  
spon. sicut et. c. cum in tua. et p. hoc p. t.  
cogere eos qui nouerūt ueritatē ad testi  
ficandū. xxxv. q. vi. ep. s. in synodo. et  
de offi. ordi. c. i. ii. q. i. deus. p. z. fra. post  
Host. in. c. porro. §. p. terea. de diuor. Et  
nota q. quilibz tene. denūciare in m. r. io  
nio et a. absq. monitōne ut per fra. de d.  
spon. impub. ad dissoluendū. i. q. post  
glo. quartā quin etiā p. p. inq. et consang  
u. nei admittuntur u. repelluntur ep. i. ar  
bitrio Nam nisi episcopus arbitretur ex  
p. iecturis eos admittēdos ad denūciādū  
repellēt a. s. admittēt ut per fra. post  
doc. in dicto. c. cum in tua. i. et vii. oppo.  
et Io. an. in dicto. c. p. terea. et dicit fra.  
in. c. cu. inhibicio. ii. oppo. q. inabilis  
admit. t. ad denūciādū ne cōtrahat. ma  
trimoniū quia denūciat solum peccatū  
conm. tēdū ut not. Goffr. i. sum. de accu.  
in fi. et Fran. in dicto. c. p. terea. i. c. p. po.  
et clar. in. c. tua. de cōgna. s. i. u. ali. iii.  
oppo. per eundem et adde ad hec. i. q.  
cxxxiii. in fi. v. 3. q. per solam presumpti  
onem impedimēti impedit. cōtrahendū  
ut colligit An. de bu. in dicto. c. sup. eo.  
Ite. z. debet episcop. 9 esse cautus circa pa  
rētēlas. i. q. cxxxii. in fine. Sexagesi  
motertio quero pone q. aliquis temp. o.  
9 tracti m. r. ionū taceat et modo uult accu  
sare nunq. d. potest R. n. si q. n. banna uel  
denuntiatiōes facte sunt ipse erat extra  
dioce. s. u. aliter denuntiatio non potuit



ad euz puenire puta si nimia infirmitate laborans nō erat sane mentis uel ita puer q̄ non poterat comprehendere talia uel alia causa legitima impeditus erat eius accācio debet audiri alioquin cum ratio nabiliter p̄sumat q̄ denūciationez publice factam ipse existens in diocesi non ignorauerit nō audiet nisi appareret q̄ postea didicit que obiecit & ad hoc ex malicia non p̄cedit quia tunc etiā si didiciss̄ ab illis qui tempore denūciationis tacuerunt admitti debet quia licz illi non esset admittendi quia fuerunt in culpa iste nō debet repelli cum non sit culpabilis qui ma. accu. po. cu3 in tua. fm p̄la. in .s. matrimoniū vii.º. & p̄ Host. in sum. qui ma. accu. po. s. dictuz est. Si tamē cōtrahatur m̄ionū nulla p̄missa denūciatōe aliquibus p̄ntibus et scientib⁹ impedimētum & nichil obicientib⁹ nichilomin⁹ admittentur isti p̄pter piculuz anime f̄z gasp. cōtra glo. v. in .c. cu3 inhibicio. de clā. de spon. pro quo quia ex quo non ē p̄fixuz temp⁹ ad opponēduz semp debet admitti opponētes & h⁹ acōtrario. c. cū i tua. qui ma. accu. poss. fm fran. in dicto. c. cū inhibicio. xviii. q. & a vno accusante matrimonioz & deficiente alius audiet concludit fran. ibidē in. xix. q. in hoc stādūz dicto. c. cu3 in tua. & f̄z illud poterit iste admitti si subest rationabilis causa alias non fm eū licz doc. aliter dixerunt ut ibi per eum ad hec uide An. ibidem Caueat tamen denūciator ne maliciose denūciet & non p̄bet quia tenetur ad interessē de sen. excoī. sacro. de iur̄ patro. pastorais. & nichilomin⁹ ad penā arbitrariam si denūciat laic⁹ lecus fm glo. si clericus denūciat clericuz quia tunc calumniosus denūciator suspenditur ab officio & beneficio de calumn. c. ii. fm fran. i dicto. c. cum inhibicio. v. finali Et ḡnāliter an & qñ post edictum quis audiatur distingue aut fuit sine termino aut cu3 termino p̄rio casu audiet cu3 quodaz tempamēto. ff. de solu. qd̄ dicim⁹ ex qui ca. ma. ab hostib⁹ s. ult. & erit arbitriariuz usq̄ ad quod tēpus audiat ar. de offi. delega. de causis & .c. consuluit Scdo casu aut ē edictuz legis cois uel municipalis aut homis .p̄rio casu post terminuz non audiet ut p̄ fran.

in dicto. c. cum in tua. q. viii. Scdo casu aut fuit termin⁹ statutus causa cognita aut non cognita si causa cognita nemo auditur. C. cōmi. uel ep̄las. l. ea que. & per fran. ubi .s. q. vii. Si autē nō cognita aut q̄ritur de reo aut de actore Primo casu non p̄iudicat talis termin⁹ ut in dicta. q. vii. Scdo casu aut res non est integra aut sic. primo casu aut denūciat aut accusat Si denūciat aut ad p̄nām & audiet ut p̄ fran. ibidez. q. ii. Aut est denūciatio iudicialis & de illa idem q̄ in accusatione de quo infra Si autem accusat non audiet ut p̄ fran. ubi .s. q. v. fallit in casibus de quib⁹ ibidez in dicto. c. cum in tua. Si autem est integra aut agitur de magno preiudicio ut q̄ quis soluat duplum nisi sic fecerit aut de paruo ut q̄ non audiat ad accusanduz tanq̄ quilibz de populo p̄rio casu termin⁹ non p̄iudicat: cenietur enī cōminatio. C. cōmi. uel ep̄stolas. iterlocutio. & in. vii. q. ubi supra. So casu aut non fuit adiectum in termino q̄ postea n̄lus audiretur aut sic p̄rio casu aut aliq̄s se opposuit & succubuit & non auditur alius nisi doceat primuz p̄uaricatum ut p̄ fran. ubi .s. q. iiii. Aut nemo se opposuit & auditur ut ibidem .q. vii. Si autē fuit adiectum q̄ nemo audiretur post terminum non auditur opponens ut ibidē .q. vii. Etia si sit minor quia non agitur de suo p̄iudicio ut ibidez in. iiii. oppo. per fran. qui hanc distinctionez posuit in .d. c. cum in tua. in fi. & uide ibidem p̄ An. de bu. Sexagesimoquarto quero q̄līter fieri debeat accusatio m̄ionū Rñ scōz Ray. in p̄dicto casu improprie diciet accusatio quia non fit inscriptio in qua accusator obligat se ad talionem sed dicitur denūciatio que fit p̄pter peccatum in quo iuncti male p̄manent & potest fieri etiā sine scriptis dum tamez iudigatur in scriptis in actis iudicialib⁹ ut in clem. sepe de .v. signi. coniuncta clemen. dispēdiolam. de iudi. Sed melius est q̄ fiat in scriptis ar. extra. de resti. spo. lras. & q̄ ma. accu. po. nobis. hui⁹ denūciationis forā talis est Ego talis denuncio uobis domino ep̄scopo q̄ m̄ionum petri & marie stare non potest quia sunt in tali gradu consanguinei designando p̄sonas



uel si est alia causa ut affinitas et huiusmodi  
& dat libello etiam parti aduersus ut sci  
at quid in petitis & quid actor probare  
uelit in quo libello contineat gradus con  
sanguinitatis & persone propriis nominibus  
designate secundum Ray. et in suis confessionibus li.  
quarto tit. uicesimo secundo q. 1. Et de libello  
contra matrimonium & ipsius conclusionem in spe.  
qui materia. accus. p. 9. v. et nota. & sequitur q. 1. de  
preceditur in lite more solito. scilicet quod sa  
cramentum de ueritate dicenda a partibus sus  
cipiat & exacta et probata per ordinem fiat  
ut in dicta. q. 1. & nota quod in hoc casu potest  
contra contrahentes lite non contestata prece  
dere ad testium receptionem et diffinitivam sen  
tentiam ut lite non contestata. quoniam frequen  
ter. secus autem esset si fieret accusatio de  
adulterio ad thori separationem ut lite non  
contestata. c. 1. & dicto. c. quoniam. ad quod  
1. q. septuagesimasexta idem nota. in suis  
confessionibus. quarto. tit. secundo & tit. uicesi  
mo. 1. q. secundum secundum ny. post pisa. ubi supra  
& probat. in suis. q. materia. accus. poss. 4. Ego  
petr. & c. Vide in spe. eo. tit. p. totum &  
per inno. et doc. in. d. c. a nobis. ubi inter  
alia dicit fra. q. in matrimonio contracto lo  
cum habet accusatio. ut in rubrica q. materia. ac.  
poss. et in. c. ad dissolutionem. de. spo. i. pub.  
licet magis proprie dicat denuntiatio. q.  
accusatio quia ad hoc debet intendere accusa  
tor ut cesset a peccato nec aliter sua intente  
secundum inno. Sed in contrahente habet locum de  
nuntiatio tantum quod nota. & an talis causa sit  
criminalis uel civilis per arch. tricesima quinta  
q. sexta consanguineos. & per glossam. in suis.  
eo. tit. i. prim. & ad hec adde. 1. q. nonage  
sima quarta et sequenti et generaliter si  
sit quod super federe matrimonii qualiter  
precedat unde in cle. dispendiosas. de iur. i.  
& in. c. 1. ut lite non contestata. et in cle. se  
pe. d. vbo. signi. Item petitur dissolutio ma  
trimonii coram episcopo uel ipsius iurisdictione ad  
quos spectat cognitio cause matrimonialis  
nota. de rest. spo. litteras et in. c. accedentibus. de  
exce. p. la. et per doc. in. c. 1. d. fri. et per an. in. c. 1. in  
prim. de cognat. s. u. ubi textus. et sic coram quocumque iudice or  
dinario uel delegato ecclesiastico tamen non au  
tem coram curato qui non est iudex in foro  
ecclesie licet sit iudex in foro conscientie  
secundum per. de pat. in quarto dist. xxvii

q. 1. in fi. requirit enim quod habeat iuris  
dictionem ut legitur et nota. in. c. 1. in fi. d.  
consanguineos. et affines. ad hoc 1. q. nonagesima  
nona & q. octuagesimasexta et facit su  
pra q. decimasexta Item legatus separat  
matrimonium contractum per errorem con  
ditionis de coniugi. fuc. 2. c. 1. & in cau  
sa matrimoniali preceps ab ipso capi  
tulo ut per fra. i. c. ex litteris. tertio no  
tabili de duor. Vide tamen ibi An. de bu.  
unde in ea principaliter recurritur ad ec  
clesiam. 10. an. in. c. non est. de spon. uerum  
si petitur uxor ut uxor et non reuocatur  
in dubium de uiribus matrimonii seu ipsi  
us substantia tunc est iuxta forum ut per  
An. de bu. in. c. tua penultima et ultima  
colum. de or. cogni. et sic etiam coram  
iudice seculari ut per an. in. c. non est. de  
spon. Item causa matrimonialis hodie  
committitur etiam non episcopo ut nota.  
an. de bu. in. c. p. posuisti. de probat. 9  
ut arch. in. c. statutum. in v. in his casibus  
de scriptis li. sexto. et tricesima. 1. q. 1. lot  
tharius. et in. c. si contra in prim. de off. d.  
legati li. sexto et per Io. an. in. c. accedenti  
bus. in prim. de exce. p. la. et doc. in. c. lit  
ter. de rigi. cum si debet tamen talis causa trac  
tari per instructum in decretalibus dum tamen non  
sit oino purus canonista nam et multa theo  
logica et multa legalia tractantur in cano  
nibus per glossam. et doc. et hec tres facultates  
habent magnam promixtionem eo respectu  
quo concernunt regimen animarum in foro  
penitentiali uel contencioso secundum fra. in. c.  
1. prima q. de consa. et affines. Si tamen unus con  
iugum sit alterius diocesis quod sit alter uidetur  
quod adiri debeat episcopus illius qui impetrit  
per fiam. c. cum sit generale. de foro con  
petenti et uidetur sent. i. glo. 11. in fi. in. c.  
accedentibus. de exce. prelatorum comun  
cto. c. 1. ibidem a legato facit in spe. de  
cope. iud. adici. in princ. Sed puto ista  
procedere quando coniunx peteret al  
terum coniugem sub alio episcopo degente  
ad aliquid cogi seu per illum aliquid fie  
ri seu ab illo aliquid dari secus uidetur  
si imploraret officium sui episcopi super  
declaratione nullitatis matrimonii uel si  
milium citato tamen illo uel illa si sua interee  
putauerit per notata per lapum alii. decima  
ut an. de bu. in. c. postulasti in penultima



colum. de fo. compete. p̄sum si vir com-  
peteret et imploraret officium sui ep̄i  
copi et cetera ut p̄ hos. in su. de fo. com-  
petenti. §. ii. v. Sed quid si contingat. et  
quod notat. cy. in. l. ii. in. fi. C. de. iur.  
o. iudi. facit qđ notat an. de. bu. in. c. si  
clericus. in. fi. de. fo. compe. facit deci.  
rote numero. cxxviii. que incipit Item  
qđ emancipatio &c. & quia iste uidetur  
ritus curie romane in suis commissiōib⁹  
quia cōmittit ordinario implorantis sui  
ep̄i officium citatis citadis &c. Nam in  
officio iudicis cōcludit ip̄i iudici non p̄  
ti ut p̄ spec. de acti. et pe. §. sequit. v.  
et scias qđ in nulla. et in ti. de. lib. cōce.  
§. fi. v. sis etiam cautus. et in ti. de. off.  
iudicis cum si. nam tunc agit tantū ad  
p̄uidendū ip̄i subdito ut absoluat seu  
ligamen sui subditi tollat nec aliquid dis-  
ponit contra p̄sonam ab̄ntis ut dicit in  
fi. Lapis ubi. s. ad hoc. i. q. c. lxxxvi.  
et. §. v. Item petis. et. §. q. xvi. v. et fiet  
hic r̄clamatio et ho. ibi allegat dū dicit  
ut alio iudice suo ydoneo. LXV.  
Quero qui possūt esse testes in cā matri-  
moniali Respō. fm Ray. omnes qđ ad-  
mittunt ad accusationem admittunt ad  
testificationē de quib⁹ supra p̄xis qđm  
b⁹ et licz pater et mater sint ydonei tes-  
tes in causa m̄imoniali in hoc casu ubi agi-  
tur de federe m̄imoni. s. vtrum sit ibi  
affinitas uel consanguinitas uel aliud im-  
pedimētū ut qui. ma. accu. po. c. videf.  
tñ si de ip̄o agatur vtrūq; matrimonium  
sit inter eos contractū tanq̄ suspecti sūt  
repellendi nisi illa uel ille cuius filius uel  
filia cōiuncta dicitur est superior in diui-  
cis nobilitate potentia et honore quia  
parentes uident filios uel filias incre-  
mentū & honorez diligere. de. test. sup.  
eo. Item in casu p̄dicto pōt esse idem ac-  
cusator & testis. ar. xxxv. q. vi. ep̄s in  
sinodo et. c. parentela extra. de. test. co-  
gen. p̄terea. idem tho. in. iii. Idem i. su.  
confes. li. iii. ti. ii. q. iii. et addit secun-  
dum glo. Ray. qđ in allatis iuribus nō  
p̄batur qđ etia in causa m̄imoniali quis  
possit ēē accusator et testis s; in illis dici-  
tur de forma iuramenti qđ debent p̄stare  
ep̄o testes sinodales id ē assūpti de cōita-  
te ad denunciandū delicta pōt tñ dici

Ray. uerificari in casu. c. super. eo. ii. de  
testi. s. qñ matrimonio nō contracto m̄  
alterutrius dicit ēē consanguinitatez in  
cōiūgendos quia statur dicto eius in du-  
bio et impeditur m̄ionūz contrahēdūz  
fm pisanellaz & fm nicolaum in addi.  
ubi. §. unde pe. de. palu. dicit sic qñ autē  
accusatur matrimonium ex eo qđ dicitur  
non fuisse contractum tunc parentes &  
consanguinei sunt r̄pellendi tanq̄ suspec-  
ti nisi ex parte illius qui est inferior dig-  
nitate & diuicis de quib⁹ p̄babil ē est  
mari pōt qđ libenter uellent stare ma-  
trimonium fm eum i. iii. di. xli. q. i. ar.  
iii. concione. iii. in. fi. & adde. io. an. in  
c. cum in tua. de spon. v. dicit qđ consan-  
guinei qđ non fuerunt auctores matrimo-  
ni uidetur admitti p̄sum in computatio-  
ne graduum vide eundem & doc. in. c.  
v. qui. ma. accu. po. et per. host. in. su.  
qui. ma. accu. po. §. fi. & de cōsangu. &  
aff. §. usq; ad quottum. in. fi. & in lu. de  
test. §. i. in. vi. columna. v. ubi autē ubi  
concludit ēē arbitrium unde si concur-  
rerēt circumstantie ut quia nobilis di-  
ligebat plebeyam formidiam stare dicit  
to m̄is & consanguineoz fm An. de. bu.  
post. doc. in. dicto. c. sup. eo. et adde io.  
An. in rubrica qui mat. accusa. poss. di-  
cit An. de. bu. in rubrica qđ ma. acc. p. 9.  
in. fi. qđ in tali causa pater & mater ad-  
mittuntur ad testificandū ubi agitur de  
consanguinitate coniugū de. consa. & af-  
finitate. c. i. & de. spon. c. cu; in tua. de  
test. c. sup. eo. si nō agit d. cōsanguinitate s;  
de alio impedimento. s. an contraxit cū  
ea tunc licz cōiter sunt admittēdi pater  
et mater ad accusationē et testimonium  
tñ in hoc casu si p̄pter potentiam alteri-  
us coniugūz habet suspectum matrimoni-  
um r̄pellentur a testimonio s; si ab accu-  
satione de testi. sup. eo. Et item uidetur  
si dicit primo cu; alio cōtraxit uel lotū  
emissile uel de sp̄iali cognatione. nam in  
his si suspectum sit alicuius testiōūz re-  
pellatur. ar. illius decretal super eo. in  
cōsanguinitate tñ est sp̄iale qđ nunquā  
habetur suspectum testimonium alicui⁹  
consanguineoz licz host. dicat contrariū  
i. c. v. qui m̄i. acc. po. fm. An. de. bu.  
ubi supra et in dicto. c. uidetur ubi uide



as ibi etiam dicit q<sup>d</sup> in tali casu etiam fe-  
mina admittit ad testificandū. Itē parē  
tibus creditur de etate filiorū Io. an. in.  
c. continebat. 3. columna et in. c. de illis.  
secundo circa pri. de. d. spo. impub. et no-  
ta q<sup>d</sup> i casu matrimonialib<sup>9</sup> testis susce-  
ptus repellitur et si culpabilis non sit dicto  
c. super eo. secus i accatore ut per Io. an.  
i. c. fi. qui ma. accu. po. Et adde q<sup>d</sup> si mu-  
lier alleget contractum meticolosum uel  
minorem etatem tempore contracti ma-  
trimonii effemus in casu couerso dicti. c.  
super eo. et ideo eius parentes uidentur  
suspecti ut si uir sit uilioris conditionis q<sup>m</sup>  
mulier per rationem illius textus quia  
presumuntur fauere dissolutioni matrimo-  
nii sicut et in casu illi<sup>9</sup> text<sup>9</sup> presumunt  
fauere coniunctioni quod etiam sentit glo.  
ii. i. c. uir. q<sup>d</sup> ma. accu. po. & io. an. i Ru.  
qui ma. accu. p<sup>9</sup>. ad fi. facit in spe. q<sup>d</sup> ma.  
ac. pos. v. i causa autem matrimoniali: &  
ante fi. ibi Sed iudex considerare debet  
zē. Sed si testimonium matris est contra  
intentionem filie nō est suspectum dicto  
c. super eo. p<sup>9</sup> respōso. & in. c. continebat.  
v. si aut. de desp. i pu. & i. q. lxxvii. &  
q. lxxxxiii. Ad hoc faciunt no. p arch.  
in. c. fi. de testi. li. vi. i v<sup>o</sup> in testem. & ui-  
dentur de mente domi fra. in dicto. c. ui-  
detur. a contrario eorū que ibi dicit ad fi.  
ubi etiam subdit post ho. q<sup>d</sup> in du<sup>o</sup> si adū  
& fauēdū est mrimonio tanq<sup>m</sup> fauorabili  
& facit ad p<sup>o</sup>ca de testi. c. i lris. & q<sup>d</sup>  
ibi nota. i fi. et ho. in su. de cōf. & affi.  
§. usq<sup>q</sup>. circa finē Si ergo iudex habet te-  
stes talr suspectos nō arbitrabit p<sup>o</sup> eciz  
testimonium fore pbatū iustu metū ad  
dissoluēdum mrimonium ad q<sup>d</sup>. i. q. xcii  
Vel fore probataz impubertatez ad q<sup>d</sup>  
ē. q. xv. nec sepabit matrimoniu p pre-  
dicta facit in spe. de teste pri<sup>o</sup> in prima  
colū. Nam in causa matrimoniali teste f-  
dnt eē ydonei ar. xxxv. q. vi. cōsāguine  
os. no. in. c. i lris. i fi. & in. c. licz ex q<sup>d</sup> dā.  
in uerbo graues de testibus. facit de de  
spō. impu. attestations & in spe. q<sup>d</sup> ma.  
accu. possit. v. et generaliter. et q<sup>d</sup> no.  
i. c. licz. de offi. ordi. debent nāq<sup>q</sup> testes  
esse fama & conuersatione preclari ut i  
c. in super. et ibi an. qui ma. accu. po. fa.  
c. i. de con. et affi. unde debet dari copia

depositionū et nominū testiu p not. i  
c. olim. i fi. de accu. & per predicta peti  
pōt terminus ad repullam i causa matri-  
moniali etiā possessoria de adul. c. penl.  
cum si. & quod no. bar. in extrauaganti  
ad reprimendā. in v<sup>o</sup> strepitu in. iii. col.  
et fran. in de. sepe. v. nō sic in. ii. q. post  
glo. Et nota q<sup>d</sup> non requirit q<sup>d</sup> testes in  
actu matrimoniali sit rogati ut no. an. d  
bu. in. c. ex parte. in fi. de spō. Itē q<sup>d</sup> q<sup>d</sup>  
f. in causa peccati creditur testi occite d  
ponenti ut per An. de bu. in. c. preterea  
ii. de spon. si tamen matrimoniu fuit cō-  
tractum noctis tempore uidet q<sup>d</sup> testes  
minus ydonei admitti debeāt ex quo ali  
ydonei de facili admitti non potuerūt p  
no. d electi. cum dilectus. et. xiii. q. ii.  
c. fi. de iur. iuran. nullus. de test. ueniens  
ii. in fi. de testi. cogē. c. fi. et quod notat  
Io. an. in. c. fi. de testi. li. vi. i nouella sup  
glo. ii. prestim cum tormentis. ii. q. i. in  
primis. iii. q. iii. si res. et q<sup>d</sup> ibi p arch.  
et per eund. v. q. v. illi qui. & quod no.  
in. c. cum p. de accu. et in. c. p tuas. pri-  
mo de symo. et in spec. de teste i. v. col.  
v. Item excipitur q<sup>d</sup> est ifamis. et i. xvi.  
column. v. si. Item q<sup>d</sup> non ē pbate uite. cū  
fi. & eis fidem adhibet si sibi uidebit p  
not. i. q. lxxxiii. et seq<sup>n</sup>. & quod notat  
An. de bu. in. c. pre. circa fin. de testi. co-  
gen. Sed certe hec pcederent q<sup>n</sup> ex na-  
tura regulari negoci seu facti alii testes  
non possunt uerisimiliter occurrē secus  
si pnt licet casualiter nō interfuerit fm  
An. de bu. in. c. iii. loco. ii. col. de pbat.  
et dñm panormitanū in dicto. c. cum di-  
lectus. super glo. tres. unde non uidetur  
tales personas i testes admitti debet cū  
regulariter & cōmuniter i mrimonio so-  
leant interuenire & conuocari ydonee  
persone ex natura ipsius mrimonii attē  
det ergo natura regularis facti ut dicit  
An. non autem accidentalis. f. q<sup>d</sup> alii tūc  
nō interuenerūt. facit q<sup>d</sup> not. in. l. certi  
conditio. gl. ii. in fi. ff. si certuz peta. Et  
nota q<sup>d</sup> non requiritur q<sup>d</sup> testes in actu  
matrimonii sint rogati ut no. An. de bu.  
in. c. ex parte. in fi. de spon. Item q<sup>d</sup> q<sup>d</sup>  
f. in causa peccati creditur testi occulte de-  
ponenti ut per An. de bu. in. c. preterea  
ii. de spon. Et quantum ad aliud dictum



Pisanelle Si in causa matrimoniali idem potest esse accusator & testis p. l. o. i. d. c. v. & per arch. xxxv. q. vi. consanguineos. ubi vult qd alius debeat esse accusator & alius testis: liz ho. aliter dicat: ut ibi. refert. hanc materiam tractat fra. post Io. an. in Rubri. qui ma. accu. pos. dices qd Inno. dicit: qd i causa matrimoniali id potest esse accusator et testis. xxxv. q. vi. si duo. et. c. epus. in fi. et. c. de paratela. de testi. cogē. Adde qd sufficiunt duo ydonei testes. nicolaus in. c. consultationi. d. sponsa. non tamen qd sint singulares in loco uel tempore: Io. an. in spe. de testi. §. Iam de interrogatoriis. ii. col. Preterea Io. an. in spe. eo. ti. post prin. dicit qd nescit animum applicat qd accusator qd succubet tenet ad expensas et interesse sit ydoneus testis: sed huius qui ex officio ut i dicto. c. preterea. uel ex conscientia deferunt consanguinitatem coniugum epō ut in grat bene possunt esse testes secundum eum. et an. i. rubri. qui ma. accu. possunt p hoc dictum. c. p. unde dicit fran. qd dictum Inno. procedit in diuersis causis ut sit sensus qd qui potest accusare: potest etiam testificari si non accusat et econuer<sup>o</sup> tamen Inno. loquitur in eadem causa vñ intellige modo predicto: qd idem potest esse accusator id est denūtiator et testis ut patet in teste sino doli dicto. c. p. et sic loquuntur iura premissa: que aliat Inno. ut ibi. per fran. Si tamē aliquis se opponeret ne contrahatur matrimonium in casu prohibito poterit esse etiam testis: ut no. An. de bu. i. c. ad audiām. de spō. Et per predicta uidetur qd ad probandū matrimonium contractū sufficiat unus testis cum iuramento procuratoris constituti ad contrahendum. per nota. per dominū nico. in. c. cum pro causa. de procura. faciunt nota. per pe. de anch. in. c. Romana. de testi. li. vi. cum. si. facit. §. q. xlv. facit in spe. de teste. §. i. in. iii. col. v. itē post qd administratio. et ibi p. bl. et Io. an. LXVI. quero: qñ contracto matrimonio accusatur cōiunx de adulterio & petitur diuorcium. Querit ergo pri<sup>o</sup> qui admittuntur ad talem accusatiōem. Rñ<sup>o</sup> fm Ray. hcz tam fm leges qd fm canones quilibet bone fame admittat ad

accusationem adulteri: cum agitur ad penam legalem uel canonicam: tamen cum agitur ad thori separationem nullus admittitur nisi maritus & uxor fm pisa. Idem hosti. in su. de diuor. §. quot modis. in prin. & i spe. qui ma. accu. pos. in prin<sup>o</sup> per Io. an. in. c. maritis. de adulterio et. §. q. lxi. et per pe. de pal. in. iii. di. xlii. q. ii. et articulo. ii. et de diuorci. qd sit et unde dicat. et si. per eundem pe. in dicta. q. et arti<sup>o</sup>. iii. et extra de diuorci. per totum. et. xxxii. q. vii. c. i. Ad de. i. q. proxima. et nota qd petit diuorcium etiam per alterum contrahentium. i. q. clxv. in fi. LXVII. qro quātr huiusmodi accusatio fieri debeat. Rñ<sup>o</sup> maritus uolens uxorem accusare de adulterio ad penam legalem debet inscribere et ad penam talionis se obligare: nec potest agere per procuratorem sed per se ipsum presentem agere oportet: Sed si corā ecclesiastico iudice vult agere ad thori separationem tenetur inscribere et dare libellum accusationis: sed non debet se ad penam talionis obligare: quoniam siue probaret qd obiceret siue nō: haberet quod uellet: quia separet ab uxore et potest maritus agere et illa responderet per procuratorem si necessitas id postulat ut in. c. tue. de procura. quia etsi de crimine fiat accusatio non tamē criminalis sed quasi mixta: ut in dcō. c. tue. fm frēm nico. p. pisa. i. §. matrimonium. lo. viii. et per hosti. i su. de diuor. §. quot modis. circa prin. et uide in spe. de adulterio. Et qdum ad repudium uidet uerū opinio qd qñq licuit repudiare auctoritate legis dei sicut et iure civili licebat et an post diuorcium licebat contrahere: et de si. per pe. de pal. in. iii. di. xxxiii. q. i. arti<sup>o</sup>. ii. Sed in prin<sup>o</sup> usq ad diluuiū prohibebat repudium. xxxv. di. c. i. & similr nunc ibidem sed tempore quo per mittebatur erat ne deterius seu grauius sequeretur. iii. di. §. officium. et quādoq propter adulterium pmittebatur: iii. di. si cuius. et fuit uetitum in euangelio. xiii. q. i. §. sed obicitur. et per Io. an. in c. i. de bigamis. et ad repudium uide. i. q. clxxiii. LXVIII. quero utq maritus possit uxore dimittere ppter adul



terium. Rñ<sup>o</sup> accusare potest et dimitte  
re. Math. i. xviii. qui dimiserit uxore  
excepta causa fornicationis zc Et eodē  
modo uxor uirum quia in tali casu nō ad  
iparia iudicantur. xxxii. q. i. si quis uxo  
rem. et. q. v. precepit. et. c. xpīstiana.  
non tamen intelligēdum est q<sup>d</sup> posset nu  
bere alteri. xxxii. q. vii. omnes cātiōes.  
sed nec eam dimittere pōt in septem cā  
bus. ut. i. q. lxxv. et ista causa extendit  
ad fornicationis suspicionem. i. qñ suspi  
tio est multum uiolenta et certa ubi g<sup>r</sup>a  
si probatum est q<sup>d</sup> fuerit solus cum sola  
et nudus cum nuda in eodem lecto aut si  
mul in multis secretis locis et lateribus  
ad hoc cōmodis et horis electis libere  
uxor dimittitur. xxxii. q. i. dixit dñs.  
de presump. litteris. Item extendit ad  
uicium zodomiticum ut propter illud ux  
or possit dimittere uirum et econuerso.  
xxxii. q. vii. omnes cātiōes. et. c. adul  
terii. Est autem uicium zodomiticum cū  
masculus in masculum uel femina in femi  
nam turpitudinē operatur fm gl. Ray.  
ut in su. cōf. li. iiii. ti. xxii. q. ii. fm frēm  
nico. post pisa. Idem intelligendum est  
de spiritali fornicatiōe ut si maritus u<sup>t</sup>  
uxor incidat in heresim uel labatur in  
iudaismum siue gentilitatem fm pisa. er  
go uidetur q<sup>d</sup> si non trahat propter hoc  
peccatum non debeat separatio fieri. ui  
de. i. in. q. c. pro quo uidetur facere. c.  
quesiuit. de diuor. fm nico. in add. i. quo  
casu poterit ab illo separari sed alii nube  
re non licebit. xxviii. q. i. ydolatria. de  
diuor. qñsiuit. et. c. illa. extra de conuer.  
conug. c. ulti. ymo. nec dimittere potest  
si se corrigere uelit. ut in. c. de illa. Idem  
quod hic nota. in su. con. in dicta. q. ii. se  
cundum Ray. pe. et tho. fm nico. ubi ē.  
et aliqua tanguntur per host. in su. de di  
uor. §. quot modis. v. generaliter ergo.  
et per pe. de pal. i. iiii. di. xxxv. q. i. pri  
mo arti. Et ad illud de uicio zodomitico  
per Io. an. in. c. maritis. de adult. ubi cō  
cludit dominus. ni. post Io. cal. et An. de  
bu. q<sup>d</sup> propter uicium zodomiticum : seu  
contra naturam seu qñlibet fornicatiōem  
generaliter sumptam separatur matrō  
nium quo ad thorum dicens q<sup>d</sup> talis opi  
nio hodie cōmuniō ē. Et ad illud de for

nicatiōe spiritali adde ho. eo. §. āte fi.  
et generaliter sumptam separatur in qui  
bus casibus potest coniunx d. mitti quo  
ad thorum. nota. xxvii. q. ii. agatosa. in  
glo. dimittere. et. xxviii. q. i. ydolatria.  
et in d. c. omnes causationes. i. glo. i. v.  
zodomitica. et ad illud propter suspitio  
nem adde. quod notat. xxxii. q. i. dix  
it. et qñr probatur notorietas adulteri  
per fran. in. c. significasti. ii. notabili. de  
diuor. Adde q<sup>d</sup> maritus non posset a se  
abicere uxorem ex sola confessione glo  
riantis cum ea concubuisse de exce. pre.  
qñ sit graue et ibi pñ. LXIX. qñ utrū  
si uir polluat aliqñ extra claustra pudoris  
uxor possit euz dimittere. Rñ<sup>o</sup> licet ex ta  
li coitu affinitas non sequatur tamen uir  
eque u<sup>t</sup> magis uiolat fidem matrimonii  
et magis peccat et ideo uidetur dimitti  
posse. Nam constat i hoc casu q<sup>d</sup> fornica  
tiōe cōmisit ar. xxxii. q. iiii. c. meretri  
ces. Idem in su. confess. eo. ti. q. iii. fm  
frēm nico. post. pisa. ymo dicas q<sup>d</sup> p oī  
peccato contra naturam potest dimitti  
ar. dicti. c. meretrices. ubi dicitur q<sup>d</sup> no  
mine mechie omnis illicitus concubitus  
atq<sup>ue</sup> illorum membrorum non legitimus  
usus intelligi debet fm pe. de pal. i. ii. i.  
di. xxxv. q. i. ar. i. conclusi. iii. licet glo.  
xxxii. q. vii. omnes causationes. aliter di  
cat secundum eum. et adde. i. q. cxxvi.  
LXX. quero quid si aliquid tale quid  
egerit cum propria uxore. Rñ<sup>o</sup> fm. hu.  
et lau. uxor potest eum dimittere : sed ui  
detur intelligendum si ipsa nō fuit in cul  
pa sed uiolenta uel somno decepta et h<sup>o</sup>  
g<sup>r</sup>o. xxxii. q. vii. omnes causationes sen  
tit q<sup>d</sup> propter huiusmodi extraordinari  
am pollutionem cum uxore uir non pōt  
dimitti potest distingui si uult uir perse  
uerare in tali peccato propter periculū  
salutis quod imminet uxori : contra quod  
potest et debet sibi prouidere. ut extra  
de diuor. gaudemus. possit dimitti alias  
secus : cum in hoc casu non diuiserit car  
nem suam in plures ideo non potest ex  
hoc dimitti sicut nec ex casu qñstionis se  
quentis secundum frēm ni. in add. ad pi.  
ubi supra. Si ergo uir non posset uirgam  
intrare sed solū extra claustra semē emit  
t it posset mulier ne sit particeps peccati







casus est si ipse prostituit eam. extra de eo. qui cogno. conlan. discretionem: Secus autem si indirecte occasione ei dedisset expellendo eam uel necessaria negando quia non est ignoscendum ei que preteritu paupertatis turpissimam uitam elegit nisi eam expellendo hoc intendisset & uoluisset de diuor. ex litteris. ad hoc non. per fran. in. c. significasti. et. ii. oppo. Tercius est cum ipsa credebatur uirum defunctum & nupsit alii quia maritus rediens tenetur eam recipere. i. q. clxxxix. Quartus si cognita fuit latenter ab aliquo quem credebatur uirum suum ar. xxxiii. qst. ii. in lectum. Quintus si fuit uir opposita xxxv. q. v. proposito. quod intelligo. de vi absoluta alius non excusaretur ut quia metu uel precepto parentum uel instantia consanguineorum uel alia consimili causa fornicetur cum aliquo etiam contrahendo cum illo de facto quia non excusaret facit. xxxii. q. vii. omnes cationes. Sextus quando reconciliavit eam sibi post adulterium uel eam publice adulterante retinet in consortio maritali. xxxii. q. i. c. ii. et. iii. et in l. crimen adulteri. C. de adulter. Septimus est si aliquis infidelis coniugem repudiavit & illa nubat alteri postea uir conuertatur ad fidem: similiter mulier tenetur eum recipere. extra de diuor. gaudemus. §. ulti. ad. i. q. clxxiii. concord. pe. & tho. in. iii. di. xxxv. concord. etiam goff. & ho. ut in su. conf. li. iii. ti. xxii. q. viii. per pisa. & nico. et pe. de. pa. in. iii. di. xxxv. q. i. arti. ii. & ho. in su. de diuor. §. quot modis. v. primus casus. Et adde ad premissa & ad ea que dicta sunt §. q. lxxiii. q. in quibus casibus non tenetur uir uxorem dimittere licet potest. Primo quando occultum est quia cessat ratio de scandalo. Secundo quando correpta est uel scilicet de correptione. Tercio quando incorrigibile ammō potest compescere includendo & sic cohibendo ne exeat & quod nullus intret nisi ipse. Quarto quando saltem plus prohibetur per hoc quod retinetur quam exposita quia eo ipso se prostituit. Quinto quando timet sibi de incontinentia ut per pe. de pa. dicta. q. i. arti. iii. sed non sic mulier quia non tenetur uirum dimittere quia non habet sic corrigere facto sed

uero nisi uellet eam inaturaliter cognoscere tunc enim propter hanc fornicationem innaturalem tenetur dimittere quod ad thorum sic quod permittat prius se occidere quam consentiat sic se abuti. Item propter fornicationem spiritualem si timet ne cohabitando ipsam peruertat etiam quod ad domum tenetur dimittere eum alias si non timeret de hoc ius suum petere non prohibetur maxime propter periculum incontinentie secundum pe. ibidem qui etiam subdit: an adultera penitens possit dicere & iurare non esse adulteram ibi uideas.

**LXXVI.** quod quis sit effectus accusationis de adulterio. Rñ per Raj. effectus est quod si maritus probet uel illa confiteatur nec excipiat contra eum de aliquo proximorum septem casuum absoluitur a cohabitatione & seruitute quam ei tenebatur et potest ingredi religionem ipsa inuita. xxvii. q. ii. agatosa. sed tamen continere tenetur quod diu illa uixerit. Ideo tho. et pe. in. iii. di. xxxvi. idem in su. conf. eo. ti. q. viii. secundum fratrem n. post pisa. l. ergo sit licitum dimittere uxorem propter fornicationem non tamen postea poterit iterum contrahere matrimonium illa uiuente ut per pe. de pa. in. iii. di. xxxv. q. ii. ar. i. et per ho. in su. de diuor. §. effectus huius sententie. & scias quod iudex in ferendo sententiam diuorci debet ponere totum processum narrando zc. ut plene per host. eo. ti. §. fi. et adde. §. q. lxxiii.

**LXXVII.** quod an confessio coniugum stet quo ad separationem thori. Rñ sic ut in. c. ex litteris. de diuor. secus si ageretur ad separationem uinculi de eo qui cogno. conlan. super eo. ut per Io. an. in dicto. c. ex litteris. in prin. et no. in. c. i. in fi. de fri. & xxx. q. ul. §. huius ita. & per ho. in su. de eo qui cogno. conlan. §. fi. v. unde uir et ante fi. ubi dicit arbitrium possent enim concurrere alia indicia ut per Io. an. in. c. nos. in prin. de purg. can. ut quia iudex omnino certus est quod mulier uel confitens contra matrimonium appetit matrimonium: nam tunc posset ei credere cum aliis coniecturis ut per an. de bu. in. c. attestaciones. ante medium per Io. an. & ho. de despon. impub. & i. q. lxxxiii. et in specu. qui maritum accus. poss.



ante fi. ibi. item an coniuges diligāt. zc  
et per eundem An. et doc. in. c. iii. loco  
de presump. et optime per dñm nico. in  
.c. cum causa. de rapto. in ultima col. et  
uide eum. i dicto. c. super eo. Sic ergo ad  
confessionem coniugis quandoq; sepe  
ri temptatur de off. delega. cāz matrō  
nii. et adde no. per arch. xxx. q. v. si q̄s.  
et. xxxv. q. ii. si quis homo. et. q. vi. si  
duo. per eundez. et adde. i. q. c. et pref  
tim non creditur in preiudicium seq̄tis  
matrimonii ut per Io. an. in. c. is q. in. ii  
col. de spon. faciunt no. in spe. de conf.  
§. ii. v. x. et seq̄tis. et. §. iii. v. illud quoq;  
Si tamen uariarent in eorum confessiō  
bus: unde in. c. illud. de presump. et i. c.  
per tuas. de proba. et facit. c. unicuz. ut  
eccl. beñ. in. v. grā. et frā. in. c. per inq  
sitionem. v. et. vi. oppo. de elec. unde eti  
am si confiteretur de religione n̄ p̄iudi  
cetur matrimonio ut per Io. an. in. c.  
consulti. circa. prin. de regula. et in ca°. .  
uno. de eo qui m̄. i. poss. li. vi. secus si ma  
trimonium non fuisset consumatum ut p  
eundem in. c. ex parte. ii. de conuer. con  
iuga. in. ii. col. uel si non ageretur de fi  
de coniugii ut supra. et per eundem i. c.  
ueniens. i. fi. eo. ti. et ad predicta facit.  
qđ no. ho. i. su. de iureiu. §. et super qb⁹  
v. qđ de causa. in prin. et per doc. in. ca.  
super eo. de eo qui cognō. confā. si tamē  
confitentes uellent in continentia mane  
re eis crederet. xxxiii. q. v. qđ deo. an. i  
ca. i. de fri. circa prin. Et nota qđ plezq;  
iurant coniuges adinuicem qđ unus aliuz  
nō repetat de iur̄iur. tua. lo. ii. et talib⁹  
collusionibus est obuiandum Io. an. i. c.  
super eo. de eo qui cognō. et legit & no.  
in. c. ueniens. de regula. et in. c. tua nos.  
ii. de iur̄iur. et ibi doc. Nec ualz trāfactio  
inter eos nota. domi. post Io. an. in. ca°. .  
uno. de lit. contes. li. vi. in. ii. col. et nota  
qđ creditur confessioni coniugum in pre  
iudicium sequentis matrimonii spiritali  
de rapto. cum cām. De quo tamen dic  
ut ibi p̄ ho. fra. et doc. quia similiter fa  
ciunt an stet confessioni coniugum d̄ ma  
trimonio presump̄to ut non separentur  
nō obstante compaternitate superueniē  
te publice ut in. c. ii. de cognā. spū. cum  
fi. et faciunt nota. per an. in. c. consāgui

nei de re iudi. facit. i. q. lxxxviii. et. clxx  
in fi. et. §. xi. nota. in pri. LXXVIII  
quero quid si uir dimiserit adulteraz au  
ctoritate propria et intrauerit monaste  
rium nunquid pōt ab ea reuocari. Rñ<sup>o</sup>  
fm̄ gui. uir hu. notasse qđ si uxor publice  
morata sit cum adultero uir etiam ante  
sententiam potest intrare monasterium  
ea inuita sed illa eo immerito nō potest  
secus si non publice moretur quia tūc n̄  
potest ante sententiam et si ingressus fu  
erit poterit reuocari. si quousq; probe  
adulterium. xxvii. q. ii. agatosa. et si p  
betur incontinenti nulla fiet reuocatio  
fm̄ p̄sa. et fratrem n̄. in addi. et facit  
§. q. lxxiii. faciunt nota. in specu. de re  
scrip. p̄nt. §. rōne forme. viii. col. v. si ue  
ro dicit. LXXIX. quero quid si mu  
lier adultera ingressa est monasterium  
nunquid uir poterit eam reuocare. Rñ<sup>o</sup>  
fm̄ gui. eam reuocare potest: nam inno  
cens potest ingredi adulter uero uel ad  
ultera non potest sine licentia secundum  
p̄sa. nisi lata sententia diuorci: tūc enim  
idem iudicium est de muliere et de uiro  
s. qđ uterq; altero inuito potest intrare  
religionem quia per sententiam ecclesie  
uterq; ex toto renunciat iuri suo fm̄ hu.  
et in su. con. li. iiii. ti. xxii. q. xiiii. secun  
dum fratrem n̄. in addi. Si tamen ingres  
sa est uiro sciente et non contradicente  
satis potest uideri data licentia et uir te  
nebitur cōtineri facit. xxvii. q. ii. agato  
sa. secundum eundem ad quod. i. q. pro  
xia. et adde no. i. c. d̄ illa. de diuo. p̄ an.  
LXXX. quero quid si post latāz diuor  
cii sententiam et postq̄ alter factus ē sa  
cerdos uel religionem intrauit cōstat ec  
clesiam fuisse deceptam utputa per fal  
sos testes nunquid restituet. Rñ<sup>o</sup> secun  
dum Rai. etiam si professionem fecisset  
nichilominus restitueret et teneret red  
dere debitum non tamen exigere posset  
Sed in dictis nunc calibus si mulier nō re  
petit iterum uirum non potest uir repe  
tere uxorem quia preiudicauit sibi per  
sacri ordinis susceptionem uel religionē  
secundum p̄sa. Idem in su. conf. li. iiii.  
ti. xix. q. iiii. et forte si mulier petissz di  
uorciuz nō posset reuocari quia uidet re  
nunciare iuri suo per talem petitionem



fm hug. ut patet ex dictis. s. p. xima. q. nisi forte ducta fuisset ex conscia putant affuisse impedimentum quod non erat quia errans non uidetur consentire. ff. d. iure. o. iud. l. si per errorem. fm fratre nico. in add. et ad hec adde. i. q. lxxxix ad fi. et quia contra matrimonium non obstat res iudicata de re iud. lator. et co sanguinei. nec transactio de tras. c. fi. & p. Io. an. in. c. uno. in prin. de lit. contesta. li. vi. frater iacobus d. marchia dixit hic aliqua uerba redarguendo pisa. sed i. idē recidunt. et adde. i. q. lxxxii. et no. in c. lator. de re iud. et. i. q. lxxxiii. et. q. cxxxii. Et nota q. in sponsalibus sententia transit in re iudicata. s. c. ii. **LXXXI** quero pone q. lata sit sententia propter adulterium uxoris postea uir adulterat nunquid poterit mulier eum repetere. Rñ<sup>o</sup> secundum Rai. non potest de iuris rigore tamen iudex ex officio suo debet illum compellere ar. d. iur. tua nos. et de diuor. ex litteris. unde paul. ad corinthe. vii. dicit huius qui matrimonio coniuncti sunt precipio non ego: sed dominus uxorem a uiro suo non discedere q. si discesserit manere debet inupta aut uiro suo reconciliari et uir uxorem suam non dimittat. unde et secundum gui. uxor d. canonica equitate potest uirum repetere quia exceptionem rei iudicate elidit replicatio de adulterio. Idem tho. ala. et pe. fm pisa. Idē ho. ut i. su. con. li. iiii. ti. xxii. q. xii. et q. hec repetitio potest fieri de equitate canonica satis uidet. pba. in. c. significasti. et. c. ex litteris. de diuor. secundum fratrem nico. in add. et p. hostien. in sum. de diuor. 4. quot. v. quid si sententia. **LXXXII.** quero utrum uir et uxor equaliter peccent propter adulterium. Rñ<sup>o</sup> fm pe. licet in ca. adulteri uir et uxor ad equalia iudicantur quia utriusque licitum est alterum dimittere non tamen hoc est ex equali causa siue peccato nam uno modo mulier plus peccat quia peccat contra bonum prolis Sed alio modo equaliter peccant scilicet propter bonum fidei et hec est causa sufficiens dimissionis ideo iuste licet utriusque dimittere alterum. Tercio modo ceteris paribus plus peccat uir propter predominantiam rationis

Idem tho. in. iiii. di. xxxv. Idem in su. con. eo. ti. q. ii. secundum pisa. et fratrem nico. et. s. q. lxxxiii. in fi. debonestatur. tamen uir magis ex adulterio uxoris quam econtra ho. in su. de bigamis super arbore. circa hoc. v. v. et de filiis pbroz. s. que est causa. **Lxxxiii.** quero pone q. uir propter uxoris fornicationem separatus est per sententiam non uult eam reconciliari sibi et illa non uult nunquid est cogenda. Rñ<sup>o</sup> fm Rai. uir qui non peccauit potest petere compelli eam etiam inuitam non obstante sententia quia quod fauore meo introductum est in damnum meum retorqueri non debet. C. de le. l. quod fauore. ar. xxxii. q. i. non erit. Idem tho. pe. et goff. fm pisa. hec intelligenda sunt nisi uir post sententiam fuerit fornicatus & nisi mulier mutasset statum. s. ingrediendo religionem fm pe. et tho. ut i. su. conf. eo. ti. q. xv. facit. s. q. lxxxix. secundum eosdem. ad q. adde per fran. in. c. ex lris. l. q. et in. c. de illa. iii. q. in fi. et sequenti. et pln per pe. de pal. in. iiii. di. xxxv. q. ii. ar. ii. et pln per an. de bu. in dicto. c. ex lris. i. pe. et ult. col. **LXXXIIII** quero pone q. uir adulteratus est occulte si mulier manifeste nunquid uir potest illam accusare et sine peccato. Rñ<sup>o</sup> fm Rai. credo q. non quia non deficit uxori ius excipiendi sed probandi ar. xxxii. q. vi. per totum. Idem tho. ala. goff. et ho. si tamen uir egisset penitentiam et mulier monita nollet agere sed in adulterio per seuerare sine peccato posset eam per sententiam dimittere. xxxii. q. i. c. i. et. xxxiii. Idem goff. et ho. Idem in su. con. eo. ti. q. xv. secundum nico. post pisa. et ho. in su. de diuor. v. quid si uir. et arch. xxxii. q. vi. nihil. et adde nota. per an. i. ca. de illa. de diuor. **LXXXV.** quero numquid uxor adultera post penitentiam potest repellere uirum ab accusatione. Rñ<sup>o</sup> fm Rai. credo q. non quia penitentia non tollit ius accusandi in foro iudicali. xxii. di. primū. xxxiii. q. ii. ammonere. vi. q. i. qui finem. v. uidendum. in prin. Idem tho. al. goff. et ho. idem in su. con. eo. ti. q. xvi. secundum eosdem et per ho. in su. de diuor. v. sed nunquid digne. et uide fra. in. c. d. illa de diuor. **Octuagesimo sex<sup>o</sup>**



quero quid si alter coniugū fornicet carnaliter & alter spūaliter nūqd fiet compensatio Rñ°. f3 host. dicas q si accusat qd de spūali fornicatōe ut de heresi & excipiat de carnali .s. de adulterio nichilominus pcedet nisi cōverti uoluerit q si uerti uelit opēlatō locū h3. si sit accusatio de carnali et exceptio d spirituali exceptio admittetur et super ipsa exceptione promptius procedetur : hoc dixi propter periculum heresis siue infidelitatis. Idē in su. cō. eo. ti. q. xvii. secundū nico. post pīsa. et per ho. in su. de diuor. v. quid si unus. et per fran. in .c. de illa. iiii. q. de diuor. **LXXXVII.** qro utrum propter aliud crimen possit uxor dimitti. Rñ° fm tho. in .iiii. di. xxix. propter alia peccata dimitti non potest nec quo ad uinculum nec quo actum nisi forte ad tempus uelit se subtrahere a cōsortio uxoris propter castigationem ei9 subtrahendo ei solaciū presentie sue : nā et qñ uxor prestat magnam occasionem ruine iuro suo tunc uir subtrahere se pōt ab eius conuersatione . Idez alī. addens q nō oportet cohabitare furī aut usurario si nō uult resipiscere sed cessante scandalo reconciliari debz. xxviii. q. i. uxor. fm pīsa. et ad dictam subtractionē facit illud math. xviii. Si dextera tua scandalizat te abscide eam. zc. ubi dicit glo. q i manu et in oculo possunt fratres uxores propinqui et filii intelligi fm tho. predīctis etiam concor. pe. qui dicit q quādo coniunx propter peccatum suum est scandalum potest dimitti quo ad cohabitatiōem temporalez quousq; corrigatur & cessante scandalo debet fieri reconciliatō ut i su. con. eo ti. q. xviii. secundū eisdē. et ad hec unde. s. quest. lxxviii. unde si sit tale crimē q timet coniunx corpori suo nec potest sibi secure aliter provideri liz coniugem dimittere sicut uxor i cui9 utero uir per seuciā tres pueros occiderat quia si non tenetur debitum reddere cuz periculo corporis multo minus cohabitare de resti. spo. ex transmissa. et. c. lras. in fi. et sic fia est glo. de diuor. c. ii. q nō est admittenda uxor etiam si uite uiri fuert infidiata nec h° dicit decretalis quā allegat unde generaliter ueiz est q ubi

coniunx non potest aliter pūderi securitati sue uite nisi coniugem dimittendo nō tenetur ei debitūz reddere nec cohabitare cum periculo corporis sui et idem uidetur qñ coniunx non uult aliter cohabitare nisi permittat eum peccare et incorrigibilis et pertrahit ipsū ad crimen ita q licz non cogatur peccare tamē ppter periculum sue fragilitatis ne conjugalis societas ipsuz pertrahat ad peccatūz teneat illud si oculus tuus scandaliset te. zc. Si enim cum periculo corporis nō teneat manere multominus cum periculo aīe & sicut non tenetur propter infidelitatem ita nec ppter periculum aliorū criminū licet ad nullū possit cogi zc. Sed ppter alia crimina in quibus coniunx non timz pbabiliter aīe sue nec corpori non debz derelinquere coniugem : etia3 si sit incorrigibilis nisi sit fornicatio carnalis in q propter unicum actū pōt dimitti aut spiritualis propter quaz incorrigibilē pōt dimittere et sic intelligitur de diuorci. c. ii. fm pe. de pāl. iiii. di. xxix. ad finez **LXXXVIII.** quero quando aliqz petitur in uirum uel aliqua in uxorem quō in hac causa procedendum sit. Rñ°. fm Rai. Si mulier petit aliquēz tanq uirum uel econuerso uidendum est utrum uelit agē petitorio iudicio uel possessorio. i. an mulier dicat aliquem esse suū maritūz quia contraxit cuz ea et petit eū sibi ad iudicari in maritum quod est agere petitorio quasi agat de proprietate. an eum petat sibi restitui tanq ab eo iniuste fuert dimissa et hoc est agere possessorio quoniam petit possessionē uiri sui igitur si agat petitorio dicens aliquēz esse uirū suū et ille negat excipiendo q illa non potest esse uxor propter tale uel tale impedimentū per prius tractabitur exceptio mariti quia ea pbata qstio principalis perimitur : erit enim uir absoluendus extra de ordi. cogni. c. i. Idem in su. cō. li. iiii. ti. iiii. q. i. fm fratrem nico. post pīsa. in. s. matrimoniū. el. ix. et adde i spe. de spon. s. sequit. v. nūc dicamus. et. s. sequenti **LXXXIX.** quero qd si agat possessorio. Rñ°. fm Rai. qñ petit sibi maritum restitui licet maritus obiciat d cōsanguinitate uel alio impedimēto prius



debet fieri restitutio mulieri q̄ cognosca-  
tur. de exceptiōe mariti. extra de diuor-  
ci. porro. de resti. spo. ex conq̄one. et. c.  
litteras. ut si impedimentum cōsanguini-  
tatis uel huiusmodi esset notorium ut in  
dic. c. porro. hoc tamē fallit in quibuscūq̄  
casibus in quibus restitutio nō debz fie-  
ri. Primus est si obiciatur mulieri forni-  
catio publica et manifesta de qua p̄ba-  
to q̄ sit notoria ita q̄ non potest aliqua  
tergiuersatione celari non restitueē nisi  
ipsa probaret uirum adulterium commi-  
sisse quia tunc restitui debet etiam si fue-  
rit fornicata publice. extra de diuorci.  
significasti. et de isto casu uide supra. q.  
lxxiii. Secundus casus est si obiciat cō-  
sanguinitas maxime que diuina lege p̄hi-  
bita sit et probationes offerantur incon-  
tinenti parate in quo casu debet r̄cipi iu-  
ramentum ad cautelam ne .s. huiusmodi  
obiectio maliciose fiat et tunc fiet q̄de z  
restitutio q̄tum ad cohabitationem non  
tamen quo ad carnis copulam ut in dcō  
c. litteras. Tercius casus est si obiciatur  
exceptio rei iudicate. .s. super diuorcio n̄  
est restitutio faciendā nisi primo de illa  
exceptione cognoscatur. extra de offi.  
delega. cām. Quartus est q̄n. .s. uir petit  
sibi restitui uxorem sufficienti cautione  
recepta q̄ ei malū n̄ inferat. extra de rē  
sti. spo. ex transmissa. de qua cautioe. .i.  
q. ci. et si ita capitali odio eam perseq̄t  
q̄ merito de ipso diffidat nec possit ei de  
sufficienti securitate prouideri non soluz  
non debet restitui sed ab eo potius r̄mo-  
ueri ut i dic. c. litteras. cōcor. pe. et tho.  
uide de istis casibus fm an. de bu. in ca.  
i. in. col. ut lite non contestata. Addit ul-  
terius Rai. in omnibus aliis casibus cre-  
do q̄ mulieri uirum petenti sit restitutō  
facienda et econuer<sup>o</sup> dūmō probet se in  
possessione fuisse et a uiro spoliata si n̄  
iur<sup>o</sup> ordine quia hec duo probare habet  
extra de offi. dele. cōsultationibus. et ex-  
tra qui fi. sint legi. cām. el. ii. Idem i su.  
confess. dic. q. i. secundum fratrem nico.  
post p̄sa. et per pe. de p̄sa. in. iiii. dist.  
xli. q. ii. in prin. et no. in. c. i. in glo. iii.  
ut lit. non contese. per Io. an. ibidem &  
in. c. dudum. circa prin. de conuer. cōiu.  
et in spec. de peti. et pos. §. fi. v. penl. p̄

que uidetur q̄ si petens restitutione z cō-  
fiteatur habuisse coniugem qui dicit mor-  
tuum fuisse tempore cōtracti secūdi ma-  
trimonii q̄ nō fiet restitutio añq̄ doceat  
quod asserit cum suspicet per ipsius con-  
fessionem de impedimento dicto. c. litte-  
ras. §. nos autem. et sentiunt doc. ubi. s̄.  
facit quia ecclesia non daret tali licētiā  
contrahendi de spon. in p̄ntia. cum si .fa-  
cit. .i. q. lxxxxi. et ad predicta adde no.  
per ho. in su. de resti. spo. §. in casibus. &  
§. cum queritur. et per. an. de bu. in. ca.  
cū locū. i fine de spon. Et quia si agitur  
possessorio in matrimonio carnali seu spi-  
rituali debet iustificari possessorium de  
resti. spo. ex pte. m. ut no. ymo. i cle. de  
cau. pos. sup glo. fi. i. ii. & iii. col. & q̄d  
no. domi. i. c. ii. penlt. col. de resti. spo.  
li. vi. et Ioh. and. in add. speculato. in. §.  
porro. in ti. de spon. et fran. i. c. ex trāf-  
missa. et. c. ex conquestione. iii. oppo. de  
resti. spo. et in. c. ii. ut lite pen. Et nota  
q̄ in matrimonii etiā si fit separatio uo-  
luntaria competit restitutio um contra  
alterum que peti potest per officiū iudi-  
cis uel conditione ex decretali ueniens. d̄  
regula. quiny mo etiam alter coniugum  
sponte recedens si non admittitur r̄stitu-  
tionem petit. de resti. spo. litteras. secun-  
dum Io. an. in dicto. ca<sup>o</sup>. ueniens. et ibi  
per fran. i notabilibus facit. s̄. q. lxxvii  
Et q̄tum ad primum casū uide per frā.  
in dicto. c. significasti. iii. oppo. et i ult.  
col. de diuor. Item ad ultimum adde q̄ si  
non fuisset traducta nec copula interue-  
nit non diceretur spoliata et sic nō fieret  
restitutio agenti possessorio fm doct. et  
et fran. in. c. cum locum. ii. col. et in ca.  
consultationi. v. oppo. de spō. Similiter  
si sine iudicio ecclesie contraxerunt secū-  
dum Io. an. et fran. in. c. porro. ad fi. de  
diuor. ad premissa. .i. q. pxi. Item notan-  
dum q̄ si uir fuit leno uxoris non fieret  
ei restitutio uxoris per no. per Io. an. in  
c. discretionem. in v<sup>o</sup>. ad ipsam. et p̄ to-  
tum de eo qui cogno. cōfā. & p̄ premissa  
et nota. s̄. q. lxxv. XC. quero quid si  
mulier propria auctoritate recesserit a  
uiro et mō ipsa petit restitutionem num-  
quid debet restitui. Rñ<sup>o</sup> fm gui. .secun-  
dum quosdam non debet restitui: Sed se



cundum Inno. debet quod uerum credo quia eo ipso q̄ rediens non admittitur est expulsa ut cadat a possessione. ff. de acqui. poss. l. clam possidere. in fi. et. ff. de vi. et vi ar. l. i. §. siue autem. Idez no. ber. extra de diuorci. significasti. Idem hug. nisi ipsa fuerit fornicata publice ut cum adultero publice morata argumētum etiam pro hac opinione extra de iur. tua nos. Idem in su. con. eo. ti. q. i. secundum fratrem nico. post pisa. Idem in spe. de spon. §. fi. v. quid si mulier. et frā. i. dic. c. significasti. q. i. et. §. q. pxi. circa finem. XCI. quero quid si is q̄ petitur tanq̄ coniunx negat matrimoniū Rñ° fm Rai. ille qui proponit habet p̄bare alioquin succumbit. extra de causa poss. et propieta. cum ecclesia. et de iur. iur. c. fi. secundum eosdem. unde si mulier impetita negat matrimoniū esse ex quo per prius cum altero contraxerat per uerba de presenti qui uiuebat tēpo re secundi matrimoni et probat de tali pri° contractu uidet q̄ agens necesse ha beat probare q̄ ille primus uir mortuus erat tempore contracti secundi matrimo nio: nam ista negatiua q̄ tunc temporis non uiuebat probanda est per ipsuz unū agentem quia est causa sue itentionis ut saltē q̄ mulieris itentio ē fūdata presū ptione q̄ tunc uiuebat si per neutram p̄ tium probetur q̄ fuisset mortuus p̄ no. per an. de bu. in. c. consanguinei. de sen. et re iud. et per no. per fran. in. c. super huius. de ac. et in ca. ii. de scisma. et quod notat Ang. in l. fi. §. doceat. ff. ne qs eū. zc. facit decisio ro. numero. cccxxxix. ad fi. incipit. Item extra rotaz petebat zc. et. §. q. lxxxix. XCII. quero po ne q̄ post latam ex errore diuorci sēten tiam uir factus est sacerdos uel religios⁹ nunquid debet restitui uxori petenti ha bes. §. q. lxxx. q̄ si uxor ingressa est mōi moniū alias non ingressura nisi quia cre debat diuorcium iuste celebratum nūqd̄ comperta ueritate potest uiroz suum re petere. Rñ°. secundum gui. non quia fal sa causa non impedit uotum monachatus sicut etiam de uiro dictum est. §. q. lxxx Idem in su. con. eo. ti. q. vi. secundū frēz nico. post pisa. ubi. §. frater iacobus de

marchia impugnat hoc dictum quia mu lier nō uoluntarie effecta fuit monacha sed decepta et errans ergo. zc. Sed hoc dictum fuit in dic. q. lxxx. unde rō guili procederet in eo qui non esset alteri alligatus alias ab illo repeti possz ut. §. fa. §. §. i. q. xlii. XCIII. quero quid si r̄ ligiosus uel religiosa petitur tanq̄ cōiūx et confitetur matrimonium et copulam carnalem. Rñ° secundum gui. i hoc casū standum erit confessiōi ut puta mulieris et restituenda erit uiro petenti nulli enī ex hoc fit preiudiciū nisi ipsis nec ē cre dendum eos immemores salutis sue. i. q. vii. scissio. aliud tamen eēt dicendū i re bus quas dedisset monasterio Idez ber. et Inno. extra de rapto. cum causam. fm pisa. Ho. tamen dicit q̄ si cōstat personā oīno tendere ad separationem marionū spūal. s. religiōis ut carnal cōtra qd̄ con fitetur non stabit̄ confessioni sue extra de eo qui cogno. consā. super eo. sed si cō stat q̄ nullo modo uellet matrimoniū se parari tunc stabitur confessioni eius ut i dic. ca. cum causam. quia cuilibet credit̄ contra se non pro se et quod in dubio te nendum est id quod in primo loco dictū est. s. q̄ stetur eius confessioni ut in sum. con. eo. ti. q. ix. Sed certe non uidetur q̄ debeat stari confessioni contra matrimo nium etiam carnale ut in dic. c. sup eo. & multo minus contra spirituale cum sit fa uorabilius ut in. c. ex publico. de cōuer. coniuga. nisi constaret personam ante in gressum religionis traductam quia tunc crederetur sibi confitenti copulam i ter uenisse et iste est casus dic. c. cum causaz. fm glo. ibi nec miruz. quia hoc casu etiā si mulier negaret crederetur uiro asserē ti copulā interuenisse extra de dīspo. im pub. c. continebatur. fm fratrem nicol. in add. ad pisa. Ad idem etiā tēdit quod dixit hic frater iacobus de marchia q̄ multe monache taliter exirent de mona steriis. zc. pro hoc facit. §. q. xxvi. cir ca mediū et optie. §. q. lxxvii. et de h° habetur in dicto. c. cum causam. per Io. an. et doc. ubi etiam dicit frā. q̄ si mona sterium assisteret mulieri et probaret d̄ legitima professione non restitueretur nisi plene doceatur de matrimonio pre



cedente et d. consumatione eius fm eum .  
XCIII. quero qualiter seu ad quid cō  
iunx spoliatus est restituendus. Rñ° fm  
Rai. debet restitui ad omnia illa de qb⁹  
probauerit se spoliatus ut gaudeat paci  
fica possēsiōe et plena securitate. iii. q.  
1. reintegranda Sed si mulier dicat se ha  
bere suspectum uirum ne forte eā ledat  
et causam uerisimilez ostendat ad iudicē  
spectat facere sibi cauēri sufficienti cau  
tione q. tractabit eā bene sicut uir debz  
uxorē et q. non ledat eaz in pēforia uē  
rebus et huiusmodi cautionez prestabit  
per iuramentum .xxxii. q. 1. d. benedcō.  
secundum pisa. ibi nihil habetur de iura  
mēto. sed glo. dicit q. si mulier nihil alle  
gat de suspitione uiri sufficiat nuda pro  
missio Si autem dicat eum suspectū opor  
tet q. ydonea cautō ei prestetur idest si  
deuissores et pignora uel forte iuramen  
tum si forte uir magis illud timeat si ue  
ro tanta sit securia uiri et nulla cautio ui  
deatur sufficere tunc nō est reddēda sed  
alicui honeste matrone cōmittēda extra  
de resti. spo. ex transmissa. et. c. litteral.  
in fi. secundum fratrem nico. in add. ad  
pisa. et si mulier non cōfidat de iuramē  
to debet uir prestare cautionem pigno  
ratitiam uel fidei cōmissoriam sub certa  
pena ar. extra. ut l. f. non cōf. quoniā  
frequenter. et. xxiii. q. v. prodest. et. q.  
iii. ea. uindicta. et facit. s. q. lxxxix. fm  
pisa. uide doc. in dicto ca. ex trāsmisā .  
XCV. q. ro an coniunx uendicari possit.  
Rñ° q. sic per no. per fran. post Io. an.  
in. c. attestations. de despo. impub. per  
illum textum dicit etiam. iii. no. q. mul  
ier uendicat uirum sic ut econuerso: Nam  
neuter habet potestatem sui corporis  
de consa. et affi. non debet. ideo alter al  
terum uendicat adiecta causa d. iure diu  
no seu canonico sicut pater uēdicat adie  
cta causa de iure quiritum. ff. de rei uē.  
l. 1. et de hoc per an. in. c. non est. de spō.  
ubi etiam per dominum nico. et per eun  
dem moq. in. c. attestations. de despon.  
impub. Et uendicat uir uxorem etiā con  
tra patrem. de spon. non est. et ca°. uen  
iens n. fm eum ad quod. s. q. lxxxviii.  
et de forma libelli patet in. c. per tuas.  
de condi. appo. ibi asserēs. zc. Similiter.

de conuer. conuga. dudum. in prin. et d.  
hoc in spe. de spon. §. sequitur. per totuz  
et cautum est subicere copulam subsecu  
tam esse ad excludendam exceptionē cō  
ditionis uiro competentem ut fuit i dic.  
c. per tuas. et quod ibi per fran. in pri°  
notabili Sed secunduz pe. ubi supra suffi  
cit in libello q. dicam peto talem uiruz  
mibi adjudicari secundum an. de bu. post  
cal. in. c. 1. in prin. de ordi. cogn. facit. s.  
q. lxxxviii. nota tamen q. in causa matri  
moniali non requiritur hodie libellus ut  
in de. dispendiosam. de iud. et per an. de  
bu. i. c. 1. de libelli obla. iii. co. sic ut a l. s.  
i casu de quo i spe. de lib. concep. §. nūc  
dicendum. d. si. xlii. Et etiam contra pa  
trem puelle implorare possum officium  
iudicis q. dictam meam uxorem suāq. fi  
liam mibi assignet et restituat ut in dic.  
c. non est. de spon. et in libellis et offi. in  
§. aliqui frequenter. et in spec. de spon.  
§. porro. ad fi. ad hoc. s. q. xxviii. S. tñ  
in libello uxor uendicatur dicas q. imp  
prie accipitur nam improprie dicit uen  
dicari secundum Io. an. in addi. spe. i ti.  
qui fi. sint legi. et an. de bu. in. c. illud. i  
ulti. notabili de presump. et qualiter cō  
cipiantur libelli super sponsalibus unde i  
spe. de spon. §. restat. et qualiter super  
matrimonius eo. ti. §. sequitur. ubi ponit  
multas et diuersas formas libellorum i  
petitorio et etiam in possessorio et §. se  
quenti et ponit similiter alias formas li  
bellorum in propriis titulis materiariuz  
huiusmodi uideas per eum et per goffr.  
in libellis iuris canonici et practica libel  
li et sententie quando una dimissa altera  
est superinducta collige ex fine ca. 1.  
de spon. secundum an. de bu. ibidem. Itē  
i causa matrimoniali quando petit uxor  
post consensum matrimonialem de pñti  
debet primo pronunciari matrimonium  
fore contractum et precipue mulieri ut  
uiro adhæreat coniugali affectu et ex h°  
habes practica libellādi in tali materia  
secundum dominum domi. in. c. ex publi  
co. de conuer. conuga. et de practica p  
nunciādi in causa matrimoniali per spe.  
de sen. §. ut autem. iii. co. ubi etiam q.  
causa diuorci ē in sententia exprimēda  
et de rescriptis apñtis super appliōib⁹



h901 in spe .de appi .§. de eo .v. quid si  
in causa matrimoniali .et d petitione de  
biti subtrahi lite pendente per spe .ut li  
te pen. Et nota q in istis casibus nō suffi  
ciet summaria probatio de q. §. q. lxix.  
sed requiritur plena probatio ut p ho. i  
su. de ma. §. qualiter contrabatur .v. qd  
si dicatur .et per flo. in. l. i. ff. de proba.  
et per ho. an. An. de bu. et doc. in .ca. il  
lud. de presum. et per bal. i. auten. si qs  
in aliquo .c. de edēdo. et doc. i. c. tenori.  
de sen. et re iudi. et pe. de anch. in .ca. lit  
teris. v. q. de proba. §. q. xxvi. circa me  
dium et. i. q. ccxi. ad fi. unde super ma  
trimonio non stat testimonio unius etiā  
sacerdotis ut colligit an. de bu. in. c. cum  
inhibitō. de clam. despon. etiam concur  
rente rumore ut per eundem in. ca. de il  
lo. de eo qui cogno. consan. i. q. c. ad fi.  
porro. quo ad legitimationem filiorum  
probatur probando quasi possessionem  
matrimonii secundum pe. de anch. in .ca.  
uno. §. porro. ad fi. de despon. impu. li.  
vi. et. §. q. xxvi. cum si. quinetiam circa  
probationem matrimonii non requiritur  
scriptura Si tamen contractum sit corāz  
testibus peti potest publicatio eorūz &  
q in scriptis redigatur ad futuram me  
moriā per no. p. Io. an. in. c. i. de spō.  
Et nota q ita deferretur iuramentum in  
defectuz probationis in causa matrimo  
niali sicut in qualibet alia causa secunduz  
ho. et doc. in. c. mulieri. de iureiu. ubi p  
doc. et glo. et late p ho. in su. de iureiu.  
§. et super quibus .v. quid de causa . usq  
in finem .et uide ant. in .ca. is qui. in. in.  
col. de spon. et in. c. fi. de iureiu. faciūt.  
no. per dñm nico. in. c. cum causa. in fi. d  
rapto. et d. nico. et fran. de zab. sequit  
ho. in dic. c. mulieri. et. c. fi. de iureiu.  
dum tamen non preiudicat matrimonio  
prius contracto ut no. io. an. in dic. c. fi.  
de iureiu. secus si post ut sentit ho. i su.  
dum dicit nisi cū alia contraxisset. et Io.  
an. in di. c. fi. cū dicit. prius. et clarius i  
c. super eo. in prin. de eo qui cogno. con  
san. uxoris sue. et iuramentum purgatio  
nis deferretur sē euz in .c. continebatur.  
in. col. eo. ti. et in. c. attestations. circa  
prin. eo. ti. per eundem ad quod. i. q.  
xcix. ante fi. et uide glo. et bar. circa h.

in. l. iii. §. quacunq. ff. de iurju. et io. an.  
in. c. i. in fi. de clam. despō. deficiēte tñ  
omni probatiōe ex parte petentis nibi  
lominus pro ueritate reperiēda iuramē  
tuz reo dari debet Io. an. in. c. attesta  
tiones. de despon. impub. et in. ca. fi. de  
conugio seruorum. adde. i. q. prox. et  
ad d q etiā i cā matrimoniali depositio  
nes testium recepte. i. coram iudice incō  
petenti non proficiūt si questō agitur  
coram competenti et sic iterande sunt d  
positiones et iuramenta secunduz an. de  
bu. in. c. i. de consan. et affi. que iuramē  
ta coram iudice prestanda sunt ut ibidez  
Item etiam in causa matrimoniali testis  
est examinandus principaliter non p lit  
teras q ma. accu. poss. c. ii. et. i. q. xcix.  
Adde tamen q per possessionem. in. an  
noruz probatur proprietates matrimonii  
in. post host. in. ca. consultationi. de spō.  
Item fundans se super matrimonio non  
obtinēt si probat super presūpto de con  
di. appo. c. per tuas . et ibi. nico.  
XCVI. quero si uir et mulier pariter  
phant alter pro matrimonio alter cōtra  
Rñ° secundum ala. tan. et goff. q si non  
potest aliter probari ex quo probatiōes  
sūt pares deferret unū sacmētū Io. an. di  
cit et uerius tūc pro matrimonio iudicā  
dum si probationes utrimq plene sunt  
de probatio. ex litteris. alias si non sūt  
plene reus absoluitur et cum onere iura  
menti de quo in. c. attestatiōes. d despō.  
impub. secundum fran. in. ca. i. ad fi. de  
clam. despon. unde si uir petens uxorem  
probat q cum ea contraxit per uerba d  
presenti et mulier probat q cum alio cō  
traxit per uerba de presenti non tamen  
probat aliquid de anteriori tempore q  
nihilominus absoluetur quia probatiō ui  
ri redditur dubia et nō necessariō cōclu  
dens secundum fran. post Inno. in Rub.  
de spō. duo. q. i. et adde q si propter de  
fectum probationis alter absoluit a pe  
titis dimittitur sue cōscientie in cōtrahē  
do aliud matrimonium secunduz ho. i su.  
de clam. despon. §. utruz. ad fi. an. d bu.  
post Io. an. in. c. consanguinei. de re iud.  
et. §. q. xxvi. ad fi. et. q. xxxvii. in fi. et  
facit quod no. ho. in su. de hōi. §. qua pe  
na. v. uerū. circa. fi. cū si. Adde q prior



petentium prius auditur spe. de incidē.  
q̄sti. ult. colum. Nonagesimo septimo  
quero si due mulieres petunt aliquem ui  
rum uel si duo agunt contra eandem mu  
lierem et equaliter et simul p̄bant ita q̄  
de utroq̄ matrimonio simul constat non  
tamen constat de anteriori tempore pro  
altero dicit unum presumendum probā  
te copulam ultra contractū matrimonii  
de proba. licet. et uidet̄ sequi An. d. bu.  
in. c. si inter. de spō. Inno. dicit uideri q̄  
absoluenda est ab utroq̄ petente uel po  
tius differenda est sententia quousq̄ de  
anteriori tempore probetur pro h̄ qd̄  
no. de proba. licet. in fi. in glo. magna  
raro tamen aut nunq̄ accidit hoc quia n̄  
facile contingit q̄ equaliter probent et  
istud uerius nec enīz copula sufficeret ut  
pro uno matrimonio iudicet̄ contra reli  
quum potius ergo uidetur differenda sē  
tentia quousq̄ altera probet de antio  
ri tempore secundum Fran. post Io. an.  
in. c. si inter. in. q. de spon. et in rub. de  
spon. duo. q. ii. et ibi per Ni. licet aliter  
dicat glo. i. de testi. in nostra. s̄m eum q̄  
glo. uult q̄ dabitur ei cui constitit. i. q.  
ult. s̄cimus. facit de rescriptis. c. penl.  
li. vi. si non uult consentire dabit̄ meliori  
et ditioni. si equa sūt omnia forte dirime  
tur. xxi. di. clerico. in principio arguēdo  
de spirituali ad carnale et cum glo. p̄ trā  
sit ibi An. de bu. et fra. sed melius ē dif  
ferre sententiam ut dictum est etiam si  
primo constet pro uiro de matrimonio  
q̄ pro alio ut quia forte ille alius non h̄z  
ita paratas probationes secundum frā.  
post Inno. ibidem hec tamen non proce  
derent si p̄ uno cōstet plene et nō p̄ alio  
uel quia primum occultū secundum uero  
manifestum. i. q. c. ibi. Item in dubio.  
Et si appareret q̄ matrimonium cuīz pri  
ma esse non peterat propter aliquod im  
pedimentum pro secundo iudicabitur ut  
scripsi. s̄. q. xxii. et si constat de priō ma  
trimonio etiā non consumato nō ualebit  
s̄m etiā cōsuetū copula carnali. s̄. q. viii  
post mediū. et in dic. q. xxii. et facit ad  
predicta in spec. de instru. edic. s̄. restat  
uidere. v. quid ergo si duo. et de duobz  
equaliter probantibus in causa benefici  
ali per Io. an. in. ca. uno de eo qui mit.

in poss. li. vi. Adde tamen q̄ si duo fra  
tres contrahunt cum duabus sororibus  
et ad unius instantiam interponat̄ diuor  
cium talis sententia non sufficiet quo ad  
aliud matrimonium ut in spō. de senten.  
s̄. nūc. d. effectu. v. s̄. pōn. **XCVIII**  
quero an et quādo superinducta per ui  
ruz qui ab aliqua impetitur potest se op  
ponere excipere uel executionem sentē  
tie impediri. dic aut queritur an admitta  
tur assistendo. an ita q̄ uiro in p̄secutiōe  
causē preferatur. primo casu aut assistit  
nihil opponendo uel excipiendo et admit  
titur ar. de procu. c. ii. in fi. li. vi. aut as  
sistit opponendo uel excipiendo et tūc aut  
ante diffinitiuam aut post. si āte aut agi  
tur petitorio aut possessorio si petito  
rio auditur si possessorio non audit̄ p̄po  
nens de proprietate nisi uelit statim pro  
bare Sed proponens de possessorio ex  
ceptiones concernentes possessorium au  
ditur de resti. spo. accepta. et. c. ex con  
questione. Itē si unus egit petitorio ali⁹  
potest agere possessorio. Fran. post In  
no. in. c. iii. in fi. de causa poss. Itē iudex  
datus in possessorio in causa matrimonia  
li cognoscit d̄ petitorio Frā. post Inno.  
in. c. ex conquestione. ii. col. de resti. spo  
Si uero queritur an dimittatur post sen  
tentiam dic q̄ sic si appellatur de re iudi  
cata cum super. Idem si non appellatur  
si proponit talia ad que admitteret̄ āte  
sententiam et quando ignorauit causam  
principalem agi dicto. c. cum super. de  
testi. in. c. ueniēs. ii. Si uero queritur an  
sit preferenda marito dic q̄ non ut per  
Fran. post Io. in. c. ueniēs. el. i. de spō.  
et ibi latius per An. de bu. **XCIX.**  
quero de officio et potestate episcopi  
super p̄cessu causē matrimonialis. Rñ⁹  
q̄ super matrimonio et ipsius impedimē  
tis ep̄s ex officio inquit et procedit  
ut per Ho. in su. qui matri. accu. poss. s̄.  
i. post prin. et in. s̄. dictum est. ante fi.  
et optime. s̄. q. lxii. et per An. de bu. in  
c. ad nostram. ii. de iure iur. in. iii. col. fa  
cit de diuor. porro. et. c. ex litteris. et  
ideo Frā. in. c. ueniēs. ii. de spō. dicit sic  
Tertio nota q̄ per ecclesiam compelliē  
uir adherere uxori etiam nemine agēte  
ibi enim non apparet q̄ ageretur cōtra



illum .v. zc. et in .c. ad id quod .eo. ti.  
post Io. an. dicit v<sup>o</sup> nota. ibi compellat  
q<sup>d</sup> ecclesia ex officio etiam nullo agente  
debet reconciliare coniunctos qui rāco  
re uel odio a cohabitatione auctoritate  
propria recesserunt. zc. et idem dixit in  
.c. porro. §. p. pri. notabili in fi. d. diuor.  
et ibi per An. dicit etiam Fran. in .c. cu<sup>z</sup>  
in tua. de spon. vii. nota. q<sup>d</sup> iudex ex offi  
cio se informat de fama de quib<sup>z</sup> i. ii.  
et. iii. q. unde ex officio inquit et inue  
stiat de impedimentis matrimonii con  
trahendi et iam contracti ut per. Io. an.  
de clam. despon. cum inhibito. in. iii.  
col. et Fran. in .c. ad nostram. ii. de iure  
iur. ult. col. et in spe. de inquisitione. §.  
quando autem .ii. col. ibi. Itēz episcop<sup>9</sup>  
bene potest. zc. etiam partibus inuitis  
secundum pe. de offi. iud. §. i. ad fi. v. in  
deas. Item procedit episcopus et absq<sup>ue</sup>  
capitulo. §. q. lxiii. circa mediū et per  
ho. in sum. de his que fi. ab episcopo. §.  
quibus. in prin. unde ecclesia etiam se in  
tromittit in fieri prohibēdo ut in .c. ad  
audientiam. de spon. et ibi An<sup>9</sup>. de bu.  
& etiam de matrimoniali executione  
ut recipiat in uxorem secundum eundēz  
in .c. ex litteris. ii. de spon. Item quando  
iudex procedit ex officio dicitur prece  
dere uia regia Ho. in su. de frigi. et male  
fi. §. que impotentia. v. col. Item in cau  
sa matrimoniali si testes non possunt co  
mode duci coram iudice potest cōmitti  
receptio ipsorum Fran. in clemen. de of  
fi. dele. q. vi. nō tamen tenetur iudex cō  
mittere ut ibi facit Io. an. in .c. ii. q. ma.  
accu. poss. Item i<sup>n</sup> huiusmodi causis reuo  
cantur agitata lite pendente et parte nō  
petente per no. per. Fran. in .c. cum. m.  
ii. col. de consti. Item pro uitando scāda  
lo quandoq<sup>ue</sup> dissimulat matrimoniu<sup>z</sup> iux  
ta no. in .c. quia circa. de consan. et affi.  
Item ad iudicium ecclesie recurritur sup  
matrimonio uel dēpēdētibus ut super pe  
na et dote etiam si questio sit iter laicos  
de spon. gēma. et per Fran. in. iii. nota  
bili et. v. oppo. et. §. q. lxiii. post medi  
um. Item de causa matrimoniali cognos  
cit episcopus uel uicarius ut per Nic. in  
.c. fi. de cognā. spū. uel capitulū sede ua.  
Fra. i. c. albericus. de tel. et i. c. uenēs.

de eo qui dux. in matrimo. uel alius ex  
privilegio uel consuetudine Ho. in su. d.  
ma. contracto. contra interdic. eccle. §.  
a quo. circa pri. et. §. eadem. q. lxiii. añ  
medium. Item potest iudex partēz i<sup>n</sup> pri  
cipio iudicii interrogare quas probatio  
nes intendit producere et si tales sunt q<sup>ue</sup>  
appareant iudici insufficiētes potest ab  
agerdo repelli secundūz An. i. c. de illo.  
de eo qui cogno. consan. Item potest q<sup>ue</sup>  
sequestrare mulierem de cuius matrimo  
nio agitur de proba. cām. et in spe. de se  
questra. poss. in fi. ibi tamen constabat  
de matrimonio sed solū uertetur in du  
bium de cōpula ut ibi p<sup>er</sup> An. de bu. post  
glo. que sentit q<sup>d</sup> ista sequestratio fit p<sup>er</sup>  
cautela mulieris de spon. cum locum. et  
sic uir petens aliquam in uxorem nō pos  
set petere talem sequestrationem fieri  
lite pendente ut h<sup>ic</sup>. pend. per totum. &  
de sequestra. poss. per totum. et ita intel  
ligo quod no. Ho. in su. de sequestra. §.  
et an sit licita. v. septi. facit glo. in .c. ii.  
eo. ti. Pro indagacione tamen animi et i  
tentionis ipsius puelle posset per iudicē  
puella seorsum a parentibus interroga  
ri de ipso matrimonio et facta indagatiō  
ne animi ipsius cum parentibus recedat  
ut quotidie fit et ita intelligo quod no.  
dominus Ni. in dic. c. cum locuz. per pre  
dicta et put sētūt ibi doc. et hoc etiam  
fuit de mēte ipsius quia illatio non debz  
esse generalior seu pregnatior dicto ut  
no. Ang. in. l. legitima. in prin. ff. de pa  
ctis. Nec etiam esset timendum de metu  
inferendo eidem ut alium uiruz recipiat  
si negat cum petitore contraxisse cu<sup>z</sup> me  
tus non inferatur uolenti. l. cum donatiō  
nis. C. de trā. facit. §. i. q. xli. facit. ff.  
q<sup>ue</sup> me. cā. l. i. & l. si cū exceptōe. §. i. hac  
actiōe. et. §. labeo. et. l. si n<sup>on</sup> uiber. eo. ti.  
cum si. et in regula. scienti. cum si. et sic  
cessat officium iudicis solum habentis p<sup>er</sup>  
uidere super metu per predicta. Itēz lē  
per quando agitur de federe cauere de  
bet episcopus ne fiat preiudicium eccle  
sie Io. an. in .c. super eo. d. eo qui. cog<sup>o</sup>.  
Itē episcopus uel ei<sup>9</sup> uicarius compellit  
uirum per censuram ecclesiasticāz redde  
re debitum uxori Io. an. in .c. fi. de eo q<sup>ue</sup>  
cogno. Item cum procedit nō hz necesse



offerre libellum per no. per Io. an. i. c. ad aures. de exceſ. prela. cum ſi. Item repellit illum qui calumnioſe accuſat matrimonium licet nil obiciat aduerſarius Io. an. in. c. ſignificante. qui ma. accu. poſſ. et in ſimili per eundem in. c. i. de offi. uic. facit in ſpe. de pri<sup>o</sup> decreto. §. i. poſt pri. in. v. qd ſi conſtat. zc. naz in reſpici entibus ius publicum et fauorez animarum procedit iudex etiam parte nō que rulante per Arch. in. c. pia. in ſi. de exceſ. et in. c. cupientes. §. qd ſi per. xx. in v<sup>o</sup> ſiue. et in. §. ceterū. i. v<sup>o</sup>. et pceſſus. et in v<sup>o</sup>. cōtumatia. de electi. li. vi. et in c. ſi forte. in v<sup>o</sup>. obſeruanduz. eo. ti. per eundem. et quod nota. in clemē. ſi. de cē ſibus. Item ſepius epiſcopus poteſt procedere et iqrere de cōſā. et affi. c. i. ibi re uixit. p quod dicit Inno. ibi ſpāle. in ma trimonio qd ſepius procedat ut ibi per Fran. poſt Io. an. in. v. notabili ūde idē iudex reuocat ſententiam et aliam pro fert ut per Ho. in ſu. de ſen. §. quot ſunt. v. x. et ſequenti. et actore non probante non abſoluit ymmo ſumit indaginem ex offi<sup>o</sup> de ſpon. ſicut ex litteris. et ibi per An. de bu. ad quod. §. q. xcv. Itē ſupplz in his que ſunt facti cum in cauſa matri moniali multum exuberat officium iudi cis de diuor. ex litteris. et ibi per Frā. in. oppo. et per Inno. de iur. iu. ad nrāz. ii. et etiam cuz agitur ad diuorciū iudex in pluribus ſupplet ex offi<sup>o</sup> Vnde ex officio fecerunt inſpici mulierez i. c. ſi. de frigi. ſecundum fran. ibidem. viii. no tabili et in. c. peni. d. proba. que quidē inſpectio hodie conceditur quo ad uirgi nitatis et membri apti probationem et ſic loquuntur iura inducta i. c. puberes. de deſpō. impu. in ulti. glo. quod ſit ex nimia neceſſitate que legem non habet eo. ti. c. ii. f. ad pbādū pubertatē ſp ſuffi ciunt anni ſecundum Io. an. i. dic. c. pube res. et nota quia ſentit qd ſi tanta ſit ne ceſſitas pbationis qd de etate ſeu pube ritate mulieris ad plenum conſtare nō po teſt niſi loca ſecreta inſpiciantur poteſt epiſcopus eam inſpici facere per matro nas expertas ad ſupplementz probatō nis ar. c. ſicut. in ſi. de ſpon. et nota. in c. ſi. de frigi. in glo. ſi. ante ſi. et quod

notat Ni. in. c. atteſtationes. ante ſi. et §. q. xv. et faciunt no. per Io. an. i. c. cō tinebatur. ad ſi. de deſpon. impube. ubi de ſignis lanuginis i femore magnitudi nis perſone et ſimilibus Nec credo qd ali ud uelit lex finalis. C. quando cri. et cu ram eſſe deſinant cum ſi. ut ſic lex illa in telligatur quando ueritas probari pōt per ueriores probatiōes ut dicit Ho. in ſimili in ſu. de proba. §. et quot ſunt. v. nono et in ti. de teſte. §. quis poſſit. v. ſi quomodo credetur. Pre. lex illa ē Im peratoris ut dicit nicolaus i. dic. c. pube res. ūd ſit cautus epiſcopus ne p̄iudice tur eccleſie ut dictum eſt nam cuz de eta te agitur inſpectioni locus eſt. ff. de mi. l. minor. xxv. annis ex aſpectu et quod no. Io. an. in ſumula. de corpore uiciat. §. ſi. in ſi. et quod no. Io. an. in ſumula ſuper arbore conſanguinitatis circa pri cipium et Ho. in ſumma de probati. §. et quot ſunt. v. Item minor etas. zc. l. z di cat An. d. bu. i. di. c. puberes. in ſi. qd ta lis practica huius ſigni non eſt honeſta ſed pudibunda ymmo etiaſ eſt fallax cū nec omnino piloli ſint potentes ſecundū doctores Item dicit Fran. in dicto. c. cū in tua. poſt Io. an. Nono nota qd proba tiones pendēt ex arbitrio iudicis ut ibi ſecundum tue diſcretionis arbitrium. ac ſi dicat licet multa dixerimus et te iſtru xerimus et multa dicantur in iure circa hoc tamen quia ex uariis cauſis uaria p̄ ſumuntur nec propter maliciam hominū et uarietatem temporū certa regula da ri poſſit finaliter arbitrio tuo relinqui mus ut p̄ſatis perſonis cauſis et t̄pibz facias hoc uel illud ar. de homi. ſicut. de tranſa. c. ſi. ff. de uſuris mora. de teſti. l. i. et quod nota. per Io. an. de ſpon. p̄. el ii. et. c. ſicut. i. ſi. et. conſultatoni. eo. ti. ſecundum Fran. poſt doc. ibidez. i. q. fa cit. quod notat Io. an. i. c. ex litteris. i. in prin. de ſpon. et in. c. atteſtationes. ii. col. de deſpon. impub. et. i. q. clxxxiii. poſt medium et ſic nō ſolum procedit h<sup>o</sup> cum agitur de contrahendo ſed etiam in quacunqz cauſa matrimoniali ut ſētit Io. an. preſertim in dic. c. ſicut. ante mediu z dum dicit ex officio intelligēdo id eſt ex arbitrio per te xtum dicti. c. cum in tua.



per eum ibi allegatū facit. s. q. lxxvii.  
uerum cum agitur de dissoluendo matri  
monio procedere debet adhibita graui  
tate premissa denuntiatione et inquisiti  
one ne de facili notorium reputetur qđ  
est occultum uel e contra de rescrip. cum  
contingat. de appi. consuluit el. i. idest  
nō. n. debz eē promptus ad matrimonia  
separanda de testi. licet ex qđaz. in fi.  
secundum Fran. post Io. an. in. c. porro.  
s. preterea. in fi. de diuor. An autē cō  
sanguinitas presumptiue probata dissol  
uat matrimonium contractum nō. in. c.  
per tuas. de proba. et licet ex officio p  
cedat in causa matrimoniali debz tamen  
citare partes coram se et facere testes  
iurare et prefigere terminum uolētibz  
accusare uel defendere et legitias excep  
tiones admittere de offi. dele. ex parte.  
el. ii. qui filii sint legiti. platum. et si nō  
seruatur hic ordo retractatur quod agi  
tur qui fi. sint legi. per uenerabilem. et  
an sit necesse qđ sententia feratur ī scrip  
tis nō. de testi. albericus. ubi dicit qđ sic  
secundum Fran. post Io. an. i. c. i. vii. no  
tabili de consan. et affi. et in dic. c. albe  
ricus. et quod nō. in. c. fi. de re iudi. li.  
vi. et in clemen. sepe. ad fi. et uide An. i.  
di. c. albericus. in fi. et Io. de ymo. i. di.  
cle. in. xxx. et. xxxix. col. qui cōcordat  
cum Fran. uide tamen Domi. in. c. fi. v.  
col. de re iudi. li. vi. et testes debent esse  
presentes coram iudice Io. an. in. c. ii. q  
ma. accu. poss. ad quod uide. s. q. xcv. in  
fi. et per totam. Item testes repellant  
s. q. lxxv. et qđ testes iurēt ut. s. seqt et iā  
frā. p<sup>o</sup> Io. an. i. c. laudabilez. iii. oppo.  
et in. c. fi. vii. nota. de frigi. et debēt te  
stes iurare parte presente licet sit iudici  
um sumariuz per nō. per An. de bu. i. c.  
ii. circa fi. de testi. et per Bar. ad repri  
mēdā. in v<sup>o</sup> figura ante fi. facit decisio  
rote numero. x. incipit. Itē fuit dubita  
tū utqz iſtrumēta. zc. et qđ nō. Ho. i. su.  
d. teste. s. qd debent. in fi. et ymo. i. cle.  
sepe. in. xxxviii. colu. ymmo i causa ma  
trimoniali iuramentum testibus remitti  
non potest secundum Ho. in su. qui ma.  
accu. poss. s. fi. de quo in. c. tuis. de test.  
et ibi sic glo. dicit idē quia non stat par  
tium confessioni et quando agitur de cō

tracto secus si de cōtrahendo ut ibidem  
per An. de bu. post Io. an. in fi. et quod  
nō. in. c. continebatur. de despon. impu.  
in v<sup>o</sup> iuramento. in fi. Item iudex a quo  
appellatum est quandoqz suum officium  
interponit propter periculum animarū  
et fauorem matrimonii de matrimonio  
contracto contra interdi. eccl. c. ii. secū  
dum spe. in ti. de appi. s. nouissime. ibi  
nonus. et quod nō. in di. c. ii. in glo. nota  
qđ unde. lite pendente. defendit partes  
Io. an. in. c. cum dilectus. in fi. de accu.  
et inhihet ne aliquid innouetur spe. de  
spon. s. sequitur. circa prin. Et propte  
rea iudex ad quez potest appellanti pre  
cipere qđ procedat non obstante contra  
rio consensu partium in fauorem matri  
monii nota. per Io. an. i. c. oblate. ad fi.  
de appella. et in cle. qđiu. eo. ti. facit. qđ  
supra dixi. Itē in causa matrimoniali nō  
recipitur purgatio nec defectus proba  
tionis dissoluit matrimonium Io. an. i. c.  
nos. in prin. de purga. cañ. ad quod. s.  
q. xcv. ad fi. Item si feratur sententia  
super priuatione beneficii contra ticiuz  
p eo qđ contraxerat cum Berta an ista  
sentētia sufficiat berte ad petēdū Ticiū  
in uirum Io. an. in. c. Iohannes. in. vi.  
col. et ibi per Fran. in. viii. col. de cleri  
cis coniugatis. Item coram episcopo po  
test peti publicatio testium super matri  
monio coram eis contracto. s. q. xcv<sup>o</sup>.  
Vnde filius potest petere declarari ma  
trimonium contractuz fuisse inter parē  
tes qui filii sint legiti. c. perlatum. et  
c. per tuas. cum si. cum sua inter sit iuxta  
notata in simih. per Inno. in. c. cū olim:  
de testi. et Io. an. in. c. ne dei. ii. col. de  
sta. mo. cum si. facit quod nō. in cle. dif  
pendiosam. in v<sup>o</sup>. matrimonii. in fi. et  
per Ho. in su. de clam. despo. s. fi. circa  
medium. Episcopus tamen nō reputabit  
famam nisi coram eo probetur Io. an. in  
c. cum in tua. de spon. et uide eum ibidē  
in fi. et. s. q. lxxii. nec coget partes in cā  
matrimoniali ad soluēdum tricesimaz se  
cundum Fran. post doc. in. c. cum ab om  
ni. in fi. de uita et hone. cle. et doc in. c.  
statutū. s. assessorez. de rescrip. et adde  
ad premissa. s. q. lxxiii. et. i. p. xima et. q.  
cxxxii. in fi. et ut dixi dicit Ho. in su. de



sen. §. qualiter. in. ii. col. q. q̄tuncq; iu  
dex ex officio procedat semper debet  
seruare ordinem de quo no. in summa q  
ma. accu. poss. i. sub rub. libellus accusa  
tionis unde pe. de anch. in. c. dilecto. in.  
q. de sen. excōi. li. vi. & in. c. i. v. quō. ul  
terius de offi. dele. eo. li. & Fran. in. c.  
uestra. in. xxix. col. de coha. cle. et ibi  
p. Io. de lig. i. fi. hodie tamē dic ut i. cle.  
dispendiosam. de iudiciis. si tamen consti  
terit manifeste aliquos indebite copula  
tos non admittetur appellatio quia ten  
ditur ad correptionem d̄ app̄l. ad nr̄āz.  
fm ymo. post guil. in cle. eos. de consā.  
& affi. in. v. col. Item si dubitatur de fi  
de testium productorum aperte potest  
iudex ex officio alios producere ut i. c.  
causam. de proba. & ibi per Fran. Item  
in causis matrimonialibus sententia fer  
tur in persona domini. Azo. in summa  
de procur. ad fi. no. in. c. querelam. de  
electi. Ang. in. l. i. c. de sen. et interlo.  
oim iudi. cum si. Vltimo adde p. fed. cōsi  
lio. cclxv. Incipit casus talis est statuto.  
zē. ubi dicit sic q. sicut matrimonium et  
causa matrimonii pertinet ad forum ec  
clesie ita omne accessorium dependēs &  
cōsequens quod sequitur per quod pue  
nitur ad illud et id per quod impediret  
contrahendum et uiolaretur iam contra  
ctum debet pertinere ad forum ecclesie  
zē. facit in simili per eundem consilio.  
cclvi. Incipit. si canonici qui sunt. zē. fa  
cit quod in simili notat Ni. in. c. cuz ifir  
mitas. de peni. & remiss. ubi patet q. ec  
clesia habet potestatem in laicos quādo  
disponit in finem salutis animarum licet  
principaliter non disponat circa animas  
illorum quos intendit constringere ut ibi  
Vnde in causa matrimoniali iudex pōt  
deferre iuramentum reo licet actor nil  
probauerit quia uertitur periculum ani  
me Ni. in. c. continebatur. de despon. im  
pube. & in. c. attestaciones. in fi. alias  
secus Ni. in. c. uno. in pri. ut ecclesia. be  
ne. de quo in. l. manifeste. ff. de iureiur.  
per bar. et doc. & intellige quando sub  
est aliusqualis suspitio pro mrimonio sec9  
ubi pro eo nihil apparet Ni. in. c. ii. de  
clam. despon. De his qm̄ specialia statu  
untur in matrimonio per Ant. & doc. in

ca. i. ut lite non contē. in. et. in. col.  
Centesi<sup>o</sup> quero d̄ fauorib9 cause matri  
monialis Rñ<sup>o</sup> q. in causa matrimoniali  
secundi inducuntur testes super eodē ar  
ticulo ut in. c. sicut. de spon. ibi uidetur  
uelle glo. q. producantur etia3 publica  
tis attestacionibus quod est uerum ut d̄  
testi. series. et. c. cum i. tua. et colligitur  
di. c. sicut. intelligendo q. ibi erant pro  
ducti testes et publicati ūde in matrimo  
nialibus non obstat publicatio sicut nec  
sententia secundum Io. an. in. c. attestati  
ones. in. col. d̄ despon. impub. et. c. fi.  
de collu. Et intellige q. producantur te  
stes in causa matrimoniali publicatis at  
testacionibus etiam si renuntiatum sit a  
partibus & conclusum secunduz Ho. ym  
mo etiam si ē sententiatus poterit iudex  
ex officio instrui et de plano etiam par  
tibus inuitis ad hoc quod no. de consā.  
c. i. nam cum uertitur periculum anime  
et cum matrimonium de iure diuino fun  
detur non ē seruandus rigor uel subtilitas  
que in aliis seruantur y<sup>o</sup> in causa matrio  
nali q̄si omnia pendent ex officio ar. c.  
cum in tua. de spon. ibi uel contra famā.  
et. c. sequenti. āte fi. de proba. causam.  
de cog. spū. c. fi. & i. hac causa precipue  
locum habet q. dicitur iudicantem oport  
tere cuncta rimari de fide instru. Iohan  
nes. de despon. impub. attestaciones. se  
cundum Fran. p9 Io. an. in dic. c. sicut.  
vii. no. et. vi. q. et ad idē ipse notat i. di.  
c. attestaciones. i. oppo. et. ii. i. fi. et. in.  
in fi. & ii. q. et facit. s. q. proxi. et per  
An. de bu. in locis ipsis et sic omnis sub  
tilitas et rigor cessat ex quo agitur d̄ pe  
riculo anime unde nec in hoc casu transit  
sententia in rem iudicataz nec ē appella  
re necesse secundum Ho. & Io. an. in. c.  
fi. de cogna. spū. et quod notat Arch. in  
c. si forte. allegato i. superiori. q. Et qd̄  
notat Io. an. in. c. ad petitionem. penit.  
col. de accu. ubi idem dicit etiam in beñ  
ficialibus si tamen lata una sententia su  
perueniat ferri confirmatoriaz uidetur  
q. transeat in rem iudicatam p. no. in. c.  
fraternitatis. de frigi. quod tamen non  
placet An. ibi in. ix. col. hoc etiam extē  
ditur quando sententia ferē in causa ma  
trimoniali propter thorum ut per An.



de bu. post glo. i. c. ex litteris. d. diuor.  
peni. col. Item in causa matrimoniali ex  
communicatus petit principaliter restitu  
tione in contra sententiam ut in decisi. ro  
te numero. ccccxlviii. Itē fuit dubitātū  
utrum in causa matrimoniali. zc. Itē in  
causa matrimoniali sententia fertur i p  
sona domini. non procur. Fran. i. c. que  
relam. de electi. iiii. col. et sequenti. Itē  
qd si lata sētētia apparz qd uicari⁹ epis  
copi fuit laicus Frā. i. c. nihil. §. ceterz.  
iii. col. de electi. Itē licz a sententia ma  
trimonii non possit. iii. appellari potest  
proponi querela. zc. Ni. in. c. fraterni  
tatis. de frigi. peniti. col. et uide eum  
in. c. littere. ii. col. Itē in causa matrimo  
niali sufficit post sententia probari cor  
ruptionem testium Fran. d. proba. licz.  
v. col. et de testi. sicut. v. oppo. Item in  
causa matrimoniali requiruntur testes ro  
gati nō fortuiti no. iii. q. ix. §. de his. et  
xiii. q. v. nates. et in specu. de teste. §.  
i. peni. col. quod tamen licet nō sit neces  
sarium tamen in matrimonio expedit uo  
cari seu adhiberi ut per Fran. in. c. ex  
parte. de spō. et uide decisi. ro. cccxxi.  
qa iheret di. §. d. his. Itē fauore mrimo  
ni compellitur quis edere sua propria  
instrumenta Io. an. in add. spe. de instr.  
edi. §. uidendum. d. ex premissis. et de p  
ben. c. i. Item alimētatur uxor accusata  
de adulterio spe. de iquisi. §. fi. et repel  
litur obiecto crimine in modum excep  
tis spe. de cri. in modum excep. obiectis  
§. i. Et nota qd spāle ē i causa matrimo  
ni ut testes possunt produci et super eo  
dem et super directe contrario articulo  
de testi. cu3 in tua. que decretalis h⁹ me  
lius probat qd alia secundum An. de bu.  
post doc. ibidem. iii. col. de quo etia3 in  
dicto. c. series per doctores non tamen  
licet ipsis testibus repetitis corriget uel  
adde3 nisi cōsideratis circūstātiis iudex  
correctionem admittat iuxta no. in dic.  
c. cum in tua de testi. et i. c. preterea. d.  
testi. cog. ut per An. de bu. in. c. cum cla  
mor. de testi. et di. c. pre. circa fi. unde i  
causis matrimonialibus non obstante re  
nuntiatione et conclusionē ac iuramento  
partium potest iudex ex officio inquire  
re secundū Ho. in summa de clā. d. spon.

§. i. circa fi. & de consan. et affi. §. usq.  
d. & quia iudex. ad qd. §. q. pxi. unde sē  
tentia matrimonialis etiam ultra ter re  
uocat per remediū nullitatis ut p ymo.  
in cle. i. de sen. et re iudi. in prin. et per  
doc. in. c. fraternitatis. de frigi. debet  
enim episcopus cauere cum agitur de fe  
dere matrimonio ne fiat preiudicium ec  
clesie et propter hoc ē qd publicis atte  
stationibus producuntur testes in causa  
matrimoniali secundū Fran. p⁹ Ho. in. c.  
super eo. post prin. de eo qui cognō. con  
san. Ad quod. §. q. proxi. post prin. Itē  
qd dicitur publicatis attestatiōibus licz  
testes producere intellige per illum qui  
stat pro matrimonio non autem per illū  
qui stat contra matrimonium secundum  
Io. an. in di. c. series. nisi allegaretur cō  
sanguinitas indispensabilis uel aliud qd  
stante nutrire peccatum per partes ir  
remissibile secundum An. de bu. in di. c.  
series. peni. col. et in fi. et in. c. fraterni  
tatis. in. xxix. col. eo. ti. facit. §. q. lxi.  
ad fi. uel cōclude si sunt publica dicta  
accusatorum qui et testes sunt non impe  
diuntur aliqui produci ut nudi testes Si  
sunt publica dicta testium simpliciter  
regulariter produci non possūt testes su  
per eisdem fallit in causa matrimoniali  
que tractatur reiectis regulis iuris posi  
tum secundū An. in. c. i. d. consā. et affi.  
Ad quod uide. §. q. pxi. ante mediū ibi  
Item sepius. zc. uerum facultas produ  
cendi testes super eisdem uel directo cō  
trariis post sententiam quādoq; denega  
tur et quādoq; conceditur ut per An.  
de bu. in di. c. fraternitatis. in dic. xix.  
col. et sequenti. & per doc. in. c. lator. d.  
re iudi. Item adde qd in causis matrimo  
nialibus proceditur secundum puram &  
naturalem equitatem repulsis terminis  
rigorosis secundum An. de bu. in dic. c.  
cum in tua. iii. col. de testibus : et secun  
dum rei ueritatem Franc. post Lapum  
in cle. sepe. d. non sic. ii. oppo. de uerbo.  
fig. uide tamen eum ibi in. ii. q. p totaz.  
Item causa matrimonialis dicit spiritua  
lis. i. q. cviii. et per Ho. i. fu. de foro cō  
pe. §. illud. d. et nunquid. et de iura. ca. i.  
§. et in quibus. circa mediū et intellige  
si agitur de uicūlo matrimonii secus si ad



separationem thori secundum Fran. ut  
lite non contestata. i. prin. in notabilib<sup>9</sup>  
et adde notata per Arch. in c. statutuz.  
in v<sup>o</sup>. peritoruz. de rescrip. li. vi. & no.  
in c. si annuz. glo. in. de iudi. eo. li. et ibi  
dem Arch. & quod no. in c. ex tenore.  
glo. in. de fo. compe. Item in causa ma  
trimonial promittens factum alienum  
videtur potius proprium promittere. s.  
se facturum & curaturum ut per An. de  
bu. post glo. i. c. sicut. ex litteris. de spō.  
Item in causa matrimoniali ual<sup>3</sup> testimo  
nium de auditu ut in c. tua nos. de consā.  
& affi. et ibi per An. & do<sup>r</sup>. etiam si de  
ponat per mediatam causam sciendi ut p  
An. in c. u<sup>r</sup>. q. ma. accu. poss. Item nota  
q<sup>d</sup> in matrimoniorum solutōe similis est  
conditio uxorū et uirorū unde uxor  
secundum canones accusat uirū de adul  
terio in spe. d. procu. §. i. in. col. ibi. xxi.  
et. iii. col. ibi. vii. et castitas eque requi  
ritur in uiro sicut & in femina. ibidē. v.  
x. Item cum episcopus procedit ex offi  
cio ad separandum male coniunctos non  
admittetur appellatio cum tēdat ad cor  
rectionem de app<sup>l</sup>. ad nostram. secunduz  
ymo. in cle. de consan. et affi. super glo.  
constiterit. Item si fiat accusatio sup<sup>r</sup> fe  
der<sup>9</sup> matrimonii puta quia dicat esse iter  
coniuges consanguinitas uel aliud impe  
dimentum procedit lit<sup>r</sup> non con<sup>tr</sup>. secus  
si propter adulteriu<sup>9</sup> agatur ad thori se  
parationē ut lite non cor<sup>tr</sup>. §. i. & c. quo  
niam. §. porro. secundum Io. an. in rub.  
qui ma. accu. poss. et uide eundem eo. in.  
c. i. in fi. Item in causis matrimonialib<sup>9</sup>  
de consuetudine generali sufficit sētētia  
solus episcopi Io. an. in c. q<sup>to</sup>. de has  
que fi. a prela. ad quod. §. q. proxi. p<sup>9</sup>  
prin. & an tales cause dicātur ciuiles an  
criminales. §. q. lxiii. ante mediū Item  
in dubio semper pro matrimonio iudicā  
dum est dum tamen non occurrat pericu  
lum anime ut quia pri<sup>o</sup> cum alio cōtraxe  
rat per not. per Io. an. in c. iuuenis. d.  
pon. unde non est preiudicandum secun  
do matrimonio publice contracto occasi  
one primi per testes non probati secū<sup>d</sup>  
Io. an. in c. attestations. i. fi. de des<sup>p</sup>ō.  
impub. et abstinendum esset a delatione  
iuramenti ut per An. ibidem facit. §. q.

xv. post mediu<sup>m</sup> et ideo matrimonium  
manifestum preiudicat clandestino eti  
am si ambo confiteantur & habeāt pro  
se unum testem et famam secunduz vin.  
& Io. an. in c. in. in fi. de clam. des<sup>p</sup>ō. &  
quod ibi per An<sup>te</sup>. facit. §. q. xxi. et. q.  
xiii. & i. q. clxxxii. in fi. & §. q. pro  
xima circa medium Et si libellus continz  
super antiquo consensu & probetur de  
nouo consensu an ferri possit sententia  
uide Io. an. in c. attestations. iii. col. d.  
despon. impub. facit. §. q. proxi. ibi Itē  
supplet in his. zc. Itē in causa matrimo  
niali uidetur exigi speciale mandatuz ut  
no. in spe. de procu. §. i. in. col. & p Io.  
an. post spe. in. c. qui ad agendum. de p  
cu. li. vi. in glo. vi. & Arch. eo. ti. c. fi.  
in prin. In contrariū decedit rota nume  
ro. cclxxiii. in fi. que incipit Itēz fuit  
dubitatum utru<sup>9</sup> ad agenduz. zc. & i ta  
bula earundēz decisionuz in ti. de procu  
ra. v. q<sup>uis</sup> in contrahendo. zc. pro hoc  
quia pater agit nomine filii ut per An.  
c. ueniens. i. de spon. contra quod est de  
cisio rote. cxlii. Item q<sup>d</sup> i causa benefici  
ali. zc. debet ergo habere procuratorū  
um salte<sup>9</sup> generale faciunt no. per Frā.  
de zab. in cle. prima. de procu. q. vi. &  
in cle. ii. q. iii. Item in causa matrimoni  
ali non uidetur q<sup>d</sup> probatio de iure m<sup>9</sup>  
legitima potest per principem secularē  
effici legitima per no. i. q. cviii. Itēz in  
causa matrimoniali conceditur restitutō  
in integrum maiori allegata iusta causa  
licet plene non p<sup>r</sup>obetur sed semiplene  
puta per iuramentum uel unum testē ut  
in c. ex litteris. de in i<sup>st</sup>. resti. ubi unde  
as omnino per Fran. presertim ult<sup>r</sup>. op  
po. ubi etiam patet q<sup>d</sup> causa n<sup>at</sup>u<sup>r</sup>al<sup>is</sup> moma  
lis ē subdelegabilis etiam per delegatū  
apostolicum ut ibi per modernos et q<sup>d</sup>  
causa matrimonial sit delegabilis ab or  
dinario tenet an. in c. i. de consā. & affi.  
Cui autem sit deleganda uide docto. p<sup>9</sup>  
Io. an. in c. statutū. §. cū uero. v. col. de  
rescrip. li. vi. et etiam delegari pōt m<sup>o</sup>  
ri episcopo ut in c. ex litteris. de in i<sup>st</sup>.  
resti. et ibi per Fran. non tamen contra  
matrimonium datur restitutio seu super  
matrimonio licet detur super absentia i  
causa matrimonii ut in spe. de in i<sup>st</sup>. resti.



§. qualiter. v. quid. si quis cōtrahit. & i  
c. penl. in fi. per Io. an. & doc. q. metus  
causa facit. i. q. cxviii. Item maior. xii.  
uel. xiiii. annis in causa matrimoniali p  
maiore habetur de despō. impub. ex lit  
teris et. c. attestaciones. unde et per se  
causam matrimonialē agere potest et p  
procuratorem de resti. s. o. ex parte. le  
cundum Ho. in su. de procu. §. quis dā.  
post medium Itē in causa matrimoniali  
non habet locum missio ut per Ho. in su.  
de iudi. §. porrecto. v. q. uis. Item ager. ti  
sup. matrimonio non obstat exceptio s. o  
liationis bonorū Ho. in su. de resti. s. po.  
§. quando. v. quid si uir. zc. et ad pmissa  
adde. i. q. prox. Adde q. in hac causa nō  
habet locum cautio de iudicato soluēdo  
de quo in spe. de sat. dat. §. expedito.  
ante fi. Item hec causa dicitur grauis ut  
per Io. an. in. c. ii. de procu. **Centesi<sup>o</sup>**  
pri<sup>o</sup> quero an contra coniugatum absē  
tem possit procedi. Rñ<sup>o</sup> distinguendum  
q. aut cōstat q. maliciose abest et proce  
di potest contra eum ut lite nō contesta  
ta. quoniam. §. si autem. a contrario nō  
tamen procedi potest ex eo q. absit sed  
ex causa rationabili uel etiā propria uo  
luntate non maliciose & non potest pro  
cedi dic. §. si autem. aut nihil constat &  
presumitur abesse ex malicia quia tenet  
adesse & ideo procedi potest ipso dilige  
ter prius perquisito ut in. c. i. qui ma. ac  
cu. poss. et qui fi. sint legi. perlatuz. ubi  
uideas de materia et q. etiam parentes  
& amici requirendi sunt si uolunt defen  
dere ibi per doc. potest tanē fieri disti  
ctio circa predicta inter eum de quo cō  
stat q. maliciose abest & eum de quo du  
bitatur an maliciose de quo tamen p̄sūmē  
maliciose abesse ut nunc dixi Naz potest  
dici q. quando constat q. nō maliciose suffi  
cit q. citetur ad domum de eo qui m. in  
pos. c. fi. & quod ibi nō. de cle. non resu  
ex tue. quando autem dubitatur an mali  
cioso debet perquiri ubi speratur inuen  
ri posse ut in di. c. i. & di. c. perlatum. &  
ista perquisitio debet fieri cum omni d  
ligentia ut in di. c. i. pro hec. quia cu  
maius periculum uertitur de spon. cum  
in tua. de consā. et affi. c. i. & non refert  
an procedatur ad instantiam coniugi. vi

alterius secundum Fran. in di. c. i. q. ma.  
accu. poss. in fi. facit in spe. eo. ti. v. si ue  
ro hii quos res. zc. unde in causa matri  
moniali sufficit absentia ne dum dolosa f  
etiam culposa dum tamen nō possit inue  
niri unde tunc seruanda est practica cle.  
cām. de electi. in modo citandi. & decre  
talis quoniam. §. si autem. ut lit. non cō  
tes. secundum ymo. post doc. in dic. cle.  
causaz. super glo. deuoluta. Si tamen sci  
tur ipsum morari extra prouinciam mibi  
lominus citatur de gracia ut per Ho. in  
su. de cor. tu. §. & nunquid. v. hoc etiam  
sciendū. unde. §. q. xxxiiii. & §. q. prox.  
ibi Item si fiat accusatio. zc. nec locum  
habet missio ex p<sup>o</sup> decreto. §. q. pxi.  
et ad predicta optime per Ho. in su. ut  
lite non cont. v. Item ubi agitur de mri  
monio. zc. & per Ant. in di. c. i. qui ma.  
accu. pos. et in casu quo procedi pōt con  
tra absentem admittetur defensor sed  
semper sententia formāda ē in personā  
domini ut in spe. de defen. in fi. Et nota  
q. si agitur possessorio ut sit missio nec ad  
sententiam proceditur contra contuma  
cem sed excommunicatur secus si super fe  
dere matrimonio nam causa matrimonia  
lis non subest ordinarie cognitioni ut in  
spe. d. p<sup>o</sup> decreto. §. restat. v. quid si aga  
tur ad thori separationem. zc. **CII.**  
quero de impedimentis matrimonioruz  
in cōmuni seu generali habet enīz matri  
monium impedimenta quod probatur  
quia omnis effectus qui constituitur ex  
causis impediētibz potest impediri f  
matrimonium est huiusmodi quia consti  
tuitur ex consensu contrahentium in q<sup>o</sup>  
potest accidere multiplex impedimētuz  
ergo. zc. secunduz p. e. de pal. in. iii. di.  
xxxiiii. q. i. circa prin. Et quedam impe  
diunt matrimonium contrahendū sed nō  
dirimūt cōtractū qdā ipediūt cōtrahēdū  
& dirimūt cōtractū cuius ratio ē quia q  
dam sunt de necessitate matrimonii que  
dam nō Sine illis autem que sunt de ne  
cessitate nullum est matrimonium sed sñ  
illis que de nececessitate nō sūt impedi  
tur matrimonium contrahendum quia nō  
bñ fit qñ sñ eis fit f nō dirimēt cōtractū  
quia sine eis est uel ū matrimoniuqz quod  
nūq. dissoluitur nisi per mortez carnalē



uel spirituale. s. xi. nota. unde obmissio  
illorum que sunt de necessitate matrimo  
nii impediunt matrimonium contrahen  
dum & dirimunt contractum eo qd nullu  
est matrimoniu quando obmittit aliqd  
quod est de necessitate secundum pe. ibi  
dem. generaliter autem de impedimentis  
que dirimunt matrimonium post contra  
ctum intelligendum est qd nihil tale diri  
mit prius contractus sed solummodo post  
contractum unde magis proprie loqui  
tur iura noua dicendo qd talia impedime  
ta dirimunt post contractus qd antiqua di  
dicendo dirimunt iam contractum secun  
du pe. de pal. in. iii. di. xxvii. q. ii. i. fi.  
unde hec. xii. impedimenta dirimunt si p  
cedant non si sequantur secundum eundem  
di. xxxiii. q. i. articulo. iii. conclusioe. i.  
ad quod. i. q. proxi. Et pro diuisione ma  
terie Pri<sup>o</sup> agamus de impedimentis i ge  
nere Secun<sup>o</sup> de impedimento erroris p  
sone in. cxvi. q. Ter<sup>o</sup> de impedimento co  
ditionis. cxviii. q. Quar<sup>o</sup> de impedimento  
uoti in. cxix. q. Quinto de impedimen  
to cognationis carnalis. s. consanguinita  
tis in. cxxx. q. Sex<sup>o</sup> de impedimento cogna  
tionis spiritualis scilicet compaternitatis  
in. cxv. q. Septimo de cognatione legali  
scilicet adoptionis in. clii. q. Octa<sup>o</sup> de im  
pedimento criminis in. clix. q. Nono de  
dispari cultu in. clxix. q. Deci<sup>o</sup> de uolen  
tia sui metu in. clxxxii. q. Unde<sup>o</sup> de ipe  
dimento ordinis in. cxlii. q. Duode<sup>o</sup> de  
de impedimento ligationis ad aliam uxore  
m i. cxvi. q. Ter<sup>o</sup> dec<sup>o</sup> de publice ho  
nestatis iusticia in. cciii. q. Quartodec<sup>o</sup>  
de affinitate in. ccxii. q. Qui<sup>o</sup> decimo de  
impotentia coeundi in. ccxviii. q. Sex<sup>o</sup>  
de<sup>o</sup> de matrimonio contracto contra in  
dic. eccle. i. ccxxxviii. q. Sep<sup>o</sup> decimo de i  
pedimentis feriarum in. ccxxxix. q. &  
de predictis impedimentis sunt uersus in q  
bus explicantur secundum predictu mo  
dum sic Error conditio uotum cognatio  
crimen Cultus disparitas uis ordo liga  
men honestas Si sis affinis si forte corre  
nequibus Hec socianda uetant connubia  
iuncta retractant Ecclesie uetitum necno  
tempus feriarum Impediunt fieri pmit  
tunt facta teneri secundum pisa. in v<sup>o</sup> im  
pedimentum. i. & An. de but<sup>o</sup> in rub. de

spon. i. vi. col. ad quod. i. q. proxi. & de  
similibus causis quibus soluuntur spōsa  
lia per pe. de pal. i. iii. di. xxvii. q. i. ar.  
iii. et de aliquibus impedimentis inducen  
tibus nullitatem matrimonii uide in. c.  
uno. de spō. li. vi. et quod ibi per domi.  
tenet tamen matrimonium contractu co  
tra iuramentum licet contrahens sit per  
iurus de spō. sicut. **Centesiotes** que  
ro que impediunt matrimonium iaz con  
tractum Rñ<sup>o</sup> duodociz sunt que impedi  
unt non solum contrahendu sed dirimunt  
contractum que et continentur in trib<sup>9</sup>  
primis uersibus positis. s. q. proxi. & i  
telligas que dirimunt contractum si pre  
cesserunt matrimonium si autez superue  
niunt post matrimonium rite factum ut  
affinitas uel crimen uel huiusmodi nō di  
rimunt secundum pisa. etiam si nō sit sub  
secuta copula carnalis ut in su. confes. li.  
iii. ti. iii. q. i. secundum fratrem Nic. in  
add. ad que. s. q. proxi. preter unum uo  
tum. s. religionis cum effectu quando qs  
contracto quidez matrimonio sed añ car  
nalem copulam religionem ingrediẽ ex  
tra de conuer. coniug. uerum. & c. ex p  
te. ii. secundum pisa. ibi dicitur clare qd co  
tracto matrimonio legitime per uerba  
de presēti i nullo potest casu dissolui eti  
am si unus contrahentiũ efficereẽ hereti  
cus ut uiuẽte reliquo alter ad secunda uo  
ta transmigret nisi unus religionẽ ingre  
diatur secundum fratrem Ni. in add. de  
spon. commissum. expectari tñ debet usq  
ad professionem ut ponit Tho. in. iii.  
di. xxvii. et quousq religioni etiam i ge  
nere sit saltẽ tacite obligatus ut si uolue  
rit uitã absolute mutar infra quod tem  
pus beneficium ingredientis non est al  
teri conferendum sine eius consensu ut i  
c. beneficium. de regula. li. vi. nam ante  
non dirimitur etiam secundum pe. simile  
hẽs i pisa. i v<sup>o</sup> uotũ. iii. q. v. i. fi. attẽdẽ  
dum qd per susceptionẽ sacri ordinis di  
rimitur ut quidam dicere uoluerunt sed  
contrarium declaratum est hodie in qua  
dam extrauaganti. Io. xii. que incipit a  
tique. secundũ fratres Ni. post pisa. ubi  
ẽ. ad hoc. i. q. cxv. in fi. et not. d. ctum  
pisanelle qd etiam si coniunx obligeẽ fili  
gion in genere dirimatur matrimoniu



precedens quod uoluit Inno. in. c. consul  
ti. de regul. Idem Arch. i. c. beneficiū.  
de regul. li. vi. in. v. aut cōstet. et Io. an.  
in di. c. consulti. ad fi. ubi. idem. per Io.  
de lig. et pe. de anch. in di. c. beneficiū  
in. iii. nota. post Io. an. et Ho. i. su. de cō  
uersi. coniuga. ad fi. & idez dominus do  
minicus in di. c. beneficiū. in. iii. cōf. &  
in. c. ex publico. in fi. de conuer. cōiuga.  
et semel cōsului et cū. approbatūz fuit  
& i. q. cxxvi. et ad pmissa adde qd Ho.  
ponit tercium uersum sic Sensus & affis  
zē. et exponit sensus. s. deficiēs et sic fu  
riolus non contrahit matrimoniūz d q  
s. q. xxvii. unde secundum eum. xiii. sūt  
impedimenta etiam dirimentia si prece  
dant consensum coniugalē secus si sequā  
tur nam si sane mentis contrahat et post  
ea incidit in furorē non dirimitur matri  
monium Idem si qs postea sece. xxxii.  
q. vii. illi. Similiter sequens affinitas nō  
dirimit d eo qui cognō. consan. discretō  
nem. et. c. tue. & similir de omnib9. xiii.  
impedimentis intelligendum est ut per  
eum. in su. de matri. §. qualiter impedia  
tur. ad qd. s. q. proxi. & exponit error  
s. persone. conditio. i. conditionis error.  
ordo. s. sacer. ligamen. i. uinculū prioris  
matrimonii. honestas. i. publice honesta  
tis iusticia ut per eū. ibi. s. & Ar. xxvii  
caus. in prin. ponit uiginti impedimenta  
Sed alia ultra dicta duodecim sunt iūde  
tia ut ibi per eū. et de istis. xii. iūpedimē  
tis explicat Fran. in rub. de spō. in. xii.  
q. & Innocen. & doc. in. c. Iuuenis. eo.  
ti. Et ex his nota qd potest ecclesia de p  
sonis legitimis ad contrahendum facerē  
illegitimas no. Arch. in. c. uno. de uoto.  
in v. iuuenta circa mediū. CIII. q  
ro que sunt illa que impediunt matrimo  
nium contrahendum sed tamen non diri  
munt contractum. Rñ quidem sunt duo  
predicta. s. q. ci. f. prohibitio ecclesie.  
et tempus feriarūz de quibus dicitur. i.  
q. cxxxviii. et sequēti. unde uersus. Nō  
soluunt tamen impediunt uetitū ferieq  
ut ponit pe. de pal. in. iii. di. xxxiii. q.  
i. ar. i. Item impediunt matrimoniūz cō  
trahendum sponsalia que sunt prius cu3  
alia contracta de quo in pisa. in. v. spon  
salia. & xxvii. q. per totum. Item impē

dit uotum simplex de quo. s. q. cxxxvii.  
& adde per Ho. in su. de matri. §. quali  
ter impediatur. ad fi. Item incestus ipe  
dit matrimonium contrahendūz de eo q  
cognō. consā. si quis. et. c. ex litteris. sed  
non dirimit iam contractum eo. ti. trans  
misse. et ibi per doct. unde dicit Ho. in  
su. eo. ti. ad fi. qd similis est simplici uoto  
Item si sit uxoricida quia non potest cō  
trahere sed si contrahit non dirimit Ar.  
xxxiii. q. ii. Interfectores. patz d diuor  
cuis. c. i. xxxiii. q. ii. admonere. & p pe.  
de pal. in. iii. di. xxxvii. q. ii. ar. ii. Itēz  
raptus uxoris alterius. xxvii. q. ii. statu  
tum. Item si quis suscepit propriūz fi  
lium ut uxorem debito priuaret. xiii. q.  
i. de eo autem. Item si quis presbiterum  
interfecerit. de peni. et remis. c. ii. uel si  
peniteat solemniter secundum quosdam  
aut si monalem in uxore accipiat. xxvii.  
q. i. hui qui. et per Ho. in su. in di. §. qua  
liter impediatur. v. v. crimen. & p glo. i  
di. c. ii. de peni. & remis. & i. q. clx. &  
per pe. de pal. in. iii. di. xxxiii. q. i. ar.  
ii. ubi illud. de incestu addit quia si scien  
ter committitur cum propinqua uxoris  
perdit petitionem debiti f redderē tene  
tur nec potest contrahere cum adultera  
quia affinis est Sed nec debet cu3 altera  
et uterq sine spe coniugii erunt et econ  
uerso uxor scienter cognita a propinq  
uiri perdit debiti exactionem et spe3 cō  
iugii. xxxiii. di. c. peni. xxxii. q. vii. si  
quis uiduam. et qui dormiet. et. c. cōcu  
buiti. cum si. intelligit etiam de incestu  
cum consanguinea carnali uel affine cu3  
adulterio uel sine non autem legitur de  
incestu cum cognata legali uel spiritali  
sed de publice honestatis iusticia sic. iii.  
li. sententiarum. di. xxvii. c. an peni. fm  
cum. ad quod. i. §. v. q. cxxv. Item illud  
d uxoricida intelligit nisi in adulterio de  
prehenderit ipsam quia tunc non ē reus  
huius pene. xxxvii. di. in fi. lic3 sit reus  
gehenne secūdū eū. ad quod. i. q. clxviii  
quis autem ista crimina et forte aliqua  
alia impediunt matrimonia contrahēda  
tamen si timetur de incōtinētia ecclesia  
debet eis dare licentiam contrahēdi ar.  
xxxiii. q. ii. antiqui. extra de eo qui cog  
no. consan. ex litteris. et potest dispēsar



episcopus dyocesanus alias contrahens peccat mortaliter nisi constaret qd epus longo tempore dissimulasset hoc sciens qd esset dispensare ut per pe. de pañ. ibidez articulo. ii. conclusione. iii. ubi latius & nota qd ultra dicta impedimenta tractat infra d. cognā. spiritali et legali. Cētesimoquin<sup>o</sup> quero utrum aliqua consuetudo impediat matrimonium contrahendum uel dirimat contractuz. Rñ<sup>o</sup> secūdo Ho. si consuetudo est approbata per papam ne matrimonium contrahatur & ut contractum separetur certe impedit & dirimit dico in quibusdā casibus hoc posset facere extra de cognā. spi. c. i. & .c. super. de confā. & affi. quod dilecto. nā approbatio ipsa habet uim constitutionis sed si consuetudo non sit approbata per papam nec reprobata tunc ad uitandum scandalū quod forte sequeretur faciendo contra eam impedit contrahendū sed non dirimit contractuz Idem ber. et Ho. Idem in su. confe. eo. ti. q. ii. secūdo fratrem Ni. post pisa. et per. Ho. in su. de cognā. spiri. §. qualiter. i. ult. col. usq; in finem et per doc. in locis de quibz dixi. §. q. xxi. ad fi. & uide. §. q. ciii. i. fi. et. i. q. cviii. et. q. cxv. et. cxxxii. q. & cxlv. et. clv. in fi. et cxlii. i. fi. & ad predicta faciunt no. per lau. i. sacramentali i. rub. de sacramēto eucharistie i. xviii col. v. vii. et in rub. de sacramento matrimonii. vi. col. & an consuetudines & statuta laicorum disponentia circa substantiam matrimonii uel accidentalia uel solemnia ualeant uel circa penas et si. per An. de bu. et dominuz Ni. panormitanū Archiepiscopum in. c. i. iii. col. de spon. & in. c. fi. d. spo. duorum. Et nota qd si cōsuetudo precedit super impedimento cū scandalo hec impedit & dirimit quando est p papam approbata nō obstat quos deus coniunxit. zc. quia precedente cōsuetudine impediēte deus non coniungit ut per An. de bu. in. c. i. i. fine d. cog. spiri. et adde per An. & Ni. in. c. super eo. eo. ti. & i. c. ii. de confan. & affi. in iii. col. et in. c. quod super his. per eundē et per dcm. i. c. i. de consti. libro. vi. xviii. col. et adde no. per. Arch. f. g. lau. xxxi. di. c. i. in prin. & Federi. consilio

xvii. in. iii. col. ibi pre. uñ casus. zc. Et an attendatur consuetudo loci ipsius mariti an loci mulieris per Ni. in dic. c. i. de spon. et dic qd consuetudo potest inabilitare aliquos ad contrahendum matrimonium taliter qd si postea contrahant non tenebit matrimonium non tamen possz consuetudo matrimonium legitime contractum dissoluere ut per ymo. in. c. fi. de consue. xvii. col. Cvi. quero utz litis pendentia impediat matrimonium contrahendum Rñ<sup>o</sup> si primum matrimonium nullum est impedimento consanguinitatis uel alio impedimento perpetuo non dirimet secundum: quia ipluz secūdo etiam pendente lite contractum fuerit aget tamen penitentiam contrahens quia ius et ecclesiam contempsit et quo ad delinquentem ad tempus prout uidebitur iudici carnale cōmerciuz suspēdet sic itel lige d. spō. ueniens. i. et. c. cum aplica. et de ma. contracto contra interdic. eccle. ex litteris. secundum Ho. in su. de mat. §. qualiter impediatur. ad fi. et de spo. duorum. §. ii. ante fi. et per An. de bu. et Ni. in dic. c. ueniens. et in. c. cuz i. apostolica. eo. ti. per eundem ubi plenius. et in. c. tua. de spon. duorum. nec his mota facit matrimoniu litigiosū ut dicit Ar. xxvii. q. ii. sic quippe. in fi. Et quā matrimonium contrahi non potest lite pendente super alio per Ni. in. c. ii. peniti. col. de in int. relti. unde pendente nullitate sententie non esset uirgo permittenda cum alio contrahere quia tunc sequuto matrimonio non esset executio retractabilis ut per ymo. in cle. i. de re iudi. super glo. ii. & an superinducta lite pendente priuetur iur suo. doc. in. c. tenor. et uide. §. q. xxi. post mediū et adde no. p domi. in. c. concertationi. ii. col. de app. li. vi. Cvi. quero an contra impedimentū matrimoniale obstat cursus temporis Rñ<sup>o</sup> illud in su. non est obmittendum qd ubi matrimonium illegitimum ē per aliquod impedimentum nec susceptio prolis exculat nec diurnitas tēporis sed accusat quia si processerunt in dies suos diuorcium celebratur et penitentia iniungitur et propter scandalum perpetua penitentia indicitur de eo qui duxit



in matrimonium cum haberet secus si ef-  
set iuuenis uel nullum scandaluz immine-  
ret quia tunc datur licentia contrahēdi  
eo. ti. c. ii. in fi. secundum Ho. in su. d. ma-  
tri. in fi. ad hoc. s. q. lxi. circa mediu3 &  
q. ciii. ad fi. CVIII. quero an impe-  
dimenta alia inducta secundum leges p-  
cedant de iure canonico. Rñ<sup>o</sup> q. hodie nō  
tenent nec impediunt matrimonium fm  
Ho. i. su. de mati. s. qualiter impediāt.  
in fr. na3 quo ad matrimonia et ex eis se-  
quentia nihil ad Imperatores uel leges  
ut dicit Ho. in su. de secundis nup. in fi.  
cum matrimonia iure poli non iure fori  
reguntur secundum Ho. in su. de spon. s.  
qualiter. ad fi. si ergo matrimoniuz pro-  
hibitum secundum leges non prohibeat  
secundum canones ualet & tenet ut per  
Io. an. d. secundis nup. c. fi. et ibi p. An.  
in fi. ibi etia3 goff. uoluit q. ubicunq. le-  
ges ex aliqua speciali causa prohibēt cō-  
trahi matrimonium q. generaliter subla-  
ta sit talis prohibitio per canones ut in  
matrimonio inter tutorem & pupillam  
Item iter rectorem prouincie et prouin-  
cialem sed Fran. ibi dicit q. non uidetur  
procedere hoc quia non debemus dice-  
re leges correptas nisi quando hoc expre-  
se reperitur in canonibus ar<sup>o</sup>. de elect.  
cum expediat. li. vi. sed q. in huius et aliis  
similibus casibus leges rēpiāt correctō-  
nem per canones dum tamen tale matri-  
monium per canones non prohibeat uid-  
etur cōius ut dixi et sequitur An. de bu.  
in. c. i. de spon. in. ii. col. et. ii. et in. c. ii.  
de despon. impube. pro hoc quod notat  
Ha. et Arc. xxviii. q. i. s. uerū. et. xxix.  
q. ii. si quis ancillam cum si. nā matrimo-  
nia non sunt de foro p-ncipis temporali  
Io. an. in. c. per uenerabilem. in. v. col.  
qui filii sint legitimi. et quod not. x. di.  
quoniam. in d<sup>o</sup> pro cursu. et quod notat  
Ho. in su. de usuris. s. i. aliquo. circa p-ri.  
et sic in spiritualibus leges nullius sunt  
momenti aduersus canones. x. di. consti-  
tutiones. et. C. de sacrosan. ec. omni ino-  
uatione ut dicit specu. de al. et dispu. s.  
porro. in fi. faciunt not. in simili p. ymo-  
cle. i. post prin. de offi. ordi. et sic in ma-  
trimonio et accessoris stamus iuri cano-  
nico secundum Ni. in. c. cum causa. d. rap

toribus. & in. c. i. de despon. impube. at  
etiam legibus inq̄tum iuri canonico non  
contrariantur Ni. in. c. ii. eo. ti. ad ide3  
per eundem in rub. de cogna. legali. i. p-  
etiam Fran. in. c. i. ad fi. de consti. dicit  
q. i. matrimonio et similibus Imperator  
non habet potestatem de rebus eccles.  
non al. c. fi. facit. i. q. cx. et. cxliii. et. s.  
q. xxi. unde pe. de p-ri. dicit adde q. pre-  
ceptum uel prohibitio iuris ciuili3 scrip-  
ti uel consuetudinis cuiuscunq. locorum  
nihil facit licitum uel illicitum debitum  
uel necessarium in contractum matrimo-  
niū si est contra legem euangelii sicut q.  
possit dare libellum repudiū excepta so-  
la causa fornicatōis. s. extra de spon. c. i.  
ymmo etia3 si est contra canones sancto-  
rum patrum quia leges non dedignātur  
sacras canōes imitari de iud. at si clerici.  
unde mulier nubens infra annum nō est  
infamis Item preceptum et ordinatio q.  
cunq. legis humane et consuetudinis in  
matrimonio non habet effectum non so-  
lum si est contra ius diuinū et canonicū  
ymmo etia3 si nō est iure canonico appro-  
bata quia causa matrimoniū est spiritualis  
et ecclesiastica laici autē in rebus eccle-  
siasticis ordinandis nō est tributa fa-  
cultas a quibus si qd in talibus statutū fu-  
erit nullius est firmitatis nisi ab ecclesia  
fuerit approbatum de consti. c. ecclesia  
sancte marie. secundum pe. de p-ri. i. iii.  
di. xxvi. q. iii. ar. iii. qui etiam dicit q. i.  
rebus ecclesiasticis & spiritualibus ut i.  
causa matrimoniali leges Imperatorum  
non habent efficaciam nisi sint per cano-  
nes approbate etia3 si non essent spāl. er-  
reprobate q̄uis alias sit rationabiles et  
honeste ut per eundem latius in. iii. di.  
xli. q. iii. ii. col. et di. xlii. q. iii. ad fi. si  
ter in quibuscunq. casibus lex ciuili3 di-  
cit sententiam excommunicationis nullam  
nisi sit canonisata non propter hoc erit  
excommunicatio nulla secundum eundem  
in. iii. di. xviii. q. i. in fi. Et ex huius uide-  
tur q. Bar. non bene dixerit in. l. fi. i. fi.  
ff. de concubinis. du3 dixit q. si filii cleri-  
ci beneficiati in minoribus constituti nō  
legitimant per subsequens matrimoniū  
ar. l. si contra. C. de nup. cum si. ad quā.  
l. respondetur quia illud officium olim i



pediebat matrimonium quod non opat  
beneficium ut in. c. i. de cle. conuiga. &  
quia sublatum est tale impedimentum de  
iure canonico per pred. cta et ad pmissa  
optime facit qd de hoc tractat roffi. bñ  
uentanus in suo libello impedimentorum  
in ultimo impedimento in fi. et p Fede.  
de Senis consilio. xxxv. casus. talis ē ma  
ritus. zc. facit Io. an. in regula. sine cul  
pa. v. col. et sequenti. cū si. si ergo dispē  
setur cum illegit. mo tanq̃ nato ex soluto  
et soluta non officit quia pater fuit beñ  
ficiatus si non fuerit in sacris ordinibus  
constitutus ut etiam tenet curia. Cen  
tesimonono quero an propter ipedimen  
tum dirimens liceat auctoritate propria  
recedere a coniuge. Rñ nō nisi prius la  
ta sententia separatōis ut colligitur ex  
tra de coniugio. p. c. ii. et quia nemo sibi  
ius dicere debet c. de iudeis nullus fm  
Arch. xxix. causa. in pri. et. q. ii. si quis  
iii. et. xxxi. q. ii. de neptis. &. xxxiii. q.  
ii. in prin. et. xxxv. q. ii. qui propinquaz  
per eundem. p. Fran. in. c. continebatur.  
de despon. impub. dicit sic nota qd spōla  
la non sunt dissoluenda sine auctoritate  
ecclesie patet ibidem ex eo qd mulier pe  
tuit licentiam nubendi alteri ut dicit in  
no. i. c. proxi. qd si sponsalia non tenent  
ut quia inter consanguineos ul quia pri  
us cum alia contraxit uel ex alia causa nō  
est necessarium iudiciū ecclesie licz quo  
damodo sit honestum ut ibi dicit idem in  
matrimonio si est nullum n. si forte inter  
uenisset copula quia tunc si recederz ux  
or sine iudicio ecclesie daretur restitutio  
de diuor. porro. secundum euz ad h°. s.  
q. lxxxix. qui etiam dicit in. c. de illis. d.  
spō. in. ii. no. et dicit tan. qd per ipā spō  
salia de presenti soluantur ipso iure spō  
salia de futuro alias in aliis casibus per  
iudiciū ecclesie dissoluenda sūt. xxxiii.  
q. ii. seculares. xxxv. q. vi. mulierum. se  
cundum eum ad idem per eundem in. c. d.  
illis. pri° in. v. notabili. de despon. impu  
be. ubi per Inno. et adde. s. q. xvi. post  
medium. et. q. lxxiii. et si sponsalia fue  
rint omnino occulta quia non in facie ec  
clesie non oportet qd in facie ecclesie dis  
soluantur sed propria auctoritate et sibi  
iudice potest alter discedere superueni

te seu apparente iusto impedimento se  
cundum petruz de pat. in. iii. di. xxvii.  
q. i. ad fi. in. iii. conclu. et si. bdit qd si im  
pedimentum est occultum licz sponsalia  
publica sint potest propria auctoritate  
discedere ut ibi latius uide dicit Iauō. qd  
proprio motu soluitur sponsalia cōti a  
cta ante septennium ubi nō precessit tēp  
tatio carnalis copule d. resti. spo. ex pte  
Item in ingressu religionis fortiori ma  
trimonio affinitate uel consanguinitate  
uel lapsu termin. i. Item in secretis spōsa  
libus de clam. de spon. c. ii. Item in cō  
tractis uidelicet despon. c. cum locum.  
alia uero regulariter iudicio ecclesie sol  
ui habent ut no. in dic. c. ex parte. de re  
sti. spo. secundum eum in sacramentali d  
sacramento matrimonii. iii. i. p. n. i. xii  
q. CX. quero quid agendum quando  
doctores discordant circa impedimentū  
matrimonii. Rñ° secundum Ho. tibiūq  
doctores per glosas suas dicūt solui ma  
trimonium si non inducunt ius expressū  
contrarium dicenti adhereas extra d. te  
sti. licet ex quadam. in fi. Idem in su. cō  
fess. eo. ti. q. iii. secundum fratrem Nic.  
post pīa. ubi. s. et per Io. an. post Ho. i  
c. ii. de cognat. spi. ubi idem sequit̃ Frā.  
et an. facit quia in dubio p matrimonio  
iudicamus ut dicit Ho. in su. de matri. s.  
qualiter. i. in. ii. col. et in. s. fi. ante me  
dium. et in ti. qui fil. sint legi. s. an inter  
utrumq. et quod no. Fran. in. c. contine  
batur. in. v. col. de despon. impub. facit  
i. q. clv. et sequenti. in fi. Similiter i opi  
nionibus quarum altera detrahit altera  
fauet clauium potestati standum est ei  
que fauet per no. de concess. preben. pro  
posuit. secundum Fran. post doc. i. c. iur  
lus. i. q. in fi. qui. cleri. uel uo. d. per an.  
in. iii. col. et non semper sequente sunt  
opiniones antiquorum ut no. Io. an. i. c.  
discretiores. circa medium. de eo qd cog  
no. consan. facit. s. q. ix. in fi. CXI.  
quero quid si ecclesia precipiat al. cum cō  
iugum cohabitare cum altero et ille cui  
precipitur sciat esse impedimentū. Rñ°  
secundum Hug. in hoc casu quantum ad  
reddendum non tenetur obedire tamē i  
chaobitatione et necessariorū exhibitō  
ne obedire debet et non negare ei cui de



*Spontanea banna*

facto se copulauit nam obedire debz in quantum potest sine peccato ut in. c. inquisitioni. extra de sen. exco. secundum fratrem Ni. post pisa. et uide p Io. an. i di. c. inquisitioni. facit. s. q. lxxiii. et. i. q. cxxv. et d remediis imperplexitatis. qñ si quis in foro conscientie nec est nec forte esse potest maritus. alicuius et tamen adiudicatur ei pro marito uel sponso in foro exteriori sub pena excommunicationis uide p pe. de pat. in. iii. di. xxvii. q. ii. ar. vii. ubi ponit quinq; falsa seu inutilia remedia et alia quinq; uera remedia inter que est remediuz ut seruet preceptum & impleat quod precipitur uel papam adeat uel religionem ingrediatur ut ibi latius per eum et adde. s. q. xxvi. ad fi. et. i. q. cxxv. CXII. quero quo modo ante matrimonium sit inquirendū an sit aliquod impedimentum. Rñ dñt in ecclesiis banna publice p presbiteros preponi ut infra competentem terminū qui scit impedimentum proponat et si apparuerit probabilis coniectura contra copulam futuram interdicitur ex pñ se donec constet quid fieri debeat aliter si contraherent sine bannis uel post prohibitiones et extiterit impedimentum puta gradus prohibitus tunc filii dicentur illegitimi et non excusabuntur propter ignorantiam parentū sacerdos quoq; qui tales coniunctiones habere contempserit uel regularis qui interesse presūpserit per terminū ab officio suspendat qui uero falsum impedimentum maliciose obiecerit non effugiet canonicam ultionem extra d clā. de spon. cum in. hitio. in aliquibus uero locis non fiunt hec banna sed solum contrahunt sponsalia solemniter et multum ante matrimonium et iterum poterit manifestari an sit impedimentum de matrimonio quod fit sine bannis et clandestine. s. q. xlv. secunduz fratrem Ni. post pisa. et dicit Fran. de spo. cum in tua. no. de bannis. de hoc i glo. i. & forte dicebant banna quia sub banno uel sub pena excommunicationis precebat sacerdos q nullus impedimenta celaret ar. xvi. q. i. statumus. secundum Ho. et hoc seruandum est etiam in maioribus et iuuenibus propter multa aia

rum pericula dicto. c. cum in tua. et dic. c. cum in hitio. sed min⁹ bene seruatur alicubi nam ratione sacramentorum laici subiacent episcopo sicut clerici de cōse. di. ult. non oportet. et debet sacerdos cauere ne parrochianus suus aliquamō sponset eo inconsulto secundum Frā. p⁹ Ho. in. c. ii. q. de despon. impub. et in dicto. c. cum in hitio. xi. nota. facit. s. q. lxxii. CXIII. quero quid si aliquis audiuerit perpetuum impedimentū eē inter se & uxorem nunquid tenetur inquirere. Rñ secundum Cui. si audiuerit a fide dignis et non suspectis cum non debeat esse negligens sue saluti tenetur inquirere ueritatem aliter esset affectata ignorantia que non excusat et si concipiat probabilem opinionem de dicto alicuius non debet exigere debitum licet reddere teneatur Idem in su. confess. li. iii. ti. xxi. q. iii. secus si ita inueniret ueritatem quod etiam impedimentū haberet pro constanti tunc enim nec exigere nec reddere debet facit de sen. exco. inquisitioni. ad hoc. i. q. cxxv. porro qui tale impedimentum audit a uiro fide digno etiam iurato aut a compatre suo aut proprio sacerdote aut publica fama non ita tenetur credere q peccet mortaliter si non credat sed uenialiter sicut et peccat potest qui nimis de facili credit Idem i lu. confess. eo. ti. q. iii. secundum Ni. p⁹ pisa. et faciunt no. per Io. an. in di. c. inquisitioni. & i. q. cxxxxix. unde uxor non tenetur credere uiro dicenti subeē impedimentum nisi fiat fides in iudicio uel alio modo certificet d secundis nupcis. c. dominus. secunduz Fran. p⁹ Ho. in. c. ueniens. q. iii. de eo qui duxit i matrem. & in. c. fi. eo. ti. q. ix. per eundem Et an quis teneatur credere per Io. de lig. in. c. peni. in fi. eo. ti. & per Arch. in. c. si pluribus. ad fi. de preben. li. vi. & in spe. in ti. de citati. §. lequitur. post prin. & ibi Bal. in addi. & uide per lapu al. cxxvi. per Arch. i. q. v. quicūq; p doc. in. c. officii. de pe. & remi. & Io. an. i. c. de fil. presbiterorum. CXIII. qro nunquid peccat sacerdos uel alius quicūq; sciens impedimentum insinuando hoc altri coniugū uel ambobus seu alteri alteri



Rñ<sup>o</sup> secundum Guil. si probare non potest dicendo agit indiscrete nisi credat q<sup>d</sup> audies paratus sit i hac parte peritorū cōsilio obedire si uero possit hoc probare et sciat hoc sacerdos parrochialis u<sup>t</sup> alter coniugum tenetur solemniter ad diuorcium agere nisi de cōmuni cōsēsu uelint et possint cohabitare tanq<sup>m</sup> germani Idem in su. confe. eo. ti. q. vi. secundum fratres Ni. post pisa. ubi supra facit. s. q. lxxiii. et. q. cix. **CXV.** quero an i<sup>n</sup> pedimenta per papam tolli possit. Rñ<sup>o</sup> q<sup>d</sup> cum impedimenta per constitutionez ecclesie introducuntur per contrariā cōstitutionem potest in contrariū introduci ut no. Frā. post Inno. in c. i. v. oppo. de cognat. spiri. unde quotidie uidem<sup>9</sup> q<sup>d</sup> papa dispēsat etiā sup cognatōe spiritu ali ut ea nō obstante contrahatur matrimoniu & facit. s. in. xi. nota. & no. Ho. in su. de teste. s. fi. d. sed si obicitur ēle quid. unde dicit Io. an. in. c. cum in ap<sup>l</sup>ica. in fine. de spon. q<sup>d</sup> papa potest statuere quicquid sibi placet in dissoluēdo uiculu q<sup>d</sup> ex i<sup>n</sup>stitutōe canōica uires sūt se c<sup>9</sup> i uicō q<sup>d</sup> uires h<sup>3</sup> ex lege naturali et diuina ut ibi latius et p<sup>er</sup> eū d<sup>o</sup> i. c. ex publi<sup>o</sup>. in. v. col. de conuer. coniuga. uide. i. si lenatori. ff. de ritu nuptiarum. & quando ualeat dispensatio uel non per bal. in. l. i. c. si nuptie ex rescripto petantur. & dicit Io. de ymo. quomodo autem & q<sup>uā</sup> possit papa dispensare circa matrimoniu habetur in. c. litteras. de rest. spo. & per Inno. de sta. mo. cuz ad monasteriu. & per Io. an. de uoto. c. i. quia dispensare potest in casibus lege canonica prohibitis secus in prohibitis lege diuina. Qui autem sint casus uel diuina prohibiti habetur in di. c. litteras. & de diuor. gaudemus. per glo. ut per eum in cle. de cōsā. & affi. circa prin. unde a potestate pape dependet tollerare impedimētum i actu matrimonii a lege canonica inductum secundum An. de bu. in. c. non debet. d<sup>o</sup> cōsan. & affi. facit spe. de lega. s. nunc ostēdendum. vbi. li. facit. i. q. ccxiii. Atq<sup>ue</sup> papa dispensādo tollerat matrimoniu licite contractum in primo genere affinitatis de diuor. c. fi. & c. gaudemus. in prin. eo. ti. et quod ibi no. & facit. s. cō

munia. de sacra. in prin. & in di. xi. nota. Item tollit papa impedimentum canonici cum ut ex tunc secundum Io. an. i. c. per uenerabilem. pen<sup>l</sup>. col. qui fi. sint legit. unde tamen ibi An. de bu. in. xi. col. & ibi per Io. de ligna. in pen<sup>l</sup>. col. et per pe. de anch. in. c. uno. de spo. li. vi. Nam An. ubi. s. non uidetur sequi b<sup>o</sup> u<sup>o</sup> glo. in. c. uno. de cle. coniug. li. vi. in v<sup>o</sup> contraxerunt. in fi. et glo. in cle. de consan. & affi. in v<sup>o</sup> pro infectis. et ibi p<sup>er</sup> Frā. et ymo. ibidem et melius in cle. de cōsā. et affi. super glo. i. post Guil. & an papa possit impedire efficaciam sacramentoz per Fran. post laud. in cle. una. in fine d<sup>o</sup> rerum permuta. si ergo dissolueret m<sup>u</sup>rimoniu ut ex tunc poss<sup>et</sup> alter cum cōsā guinea alterius contrahere lic<sup>et</sup> alias obstitaret publica honestas d<sup>o</sup> qua. i. q. ccciii. & dicit Fran. post Inno. q<sup>d</sup> etiam per cōtrariam consuetudinem legitime i<sup>n</sup>trōductam potest in contrarium introducti q<sup>d</sup> est notandum secundum euz ubi. s. ad q<sup>d</sup> s. q. cv. Nota tamen quia dicit legitime introductam unde male dicunt illi de castro belli montis q<sup>d</sup> habent de consuetudine contrahere matrimonia i<sup>n</sup>ter cognatos spirituales & consanguineos in. iii. & in. gradu. zc. & facit. s. q. ciii. in fi. & ad premissa. i. q. proxi. et. q. cxviii. et. cxxxiii. et sequēti. et. ccciii. p<sup>o</sup> pri. Sed pone q<sup>d</sup> curia committit dispensari super matrimonio contrahendo inter p<sup>ro</sup>hibitos sed anteq<sup>uā</sup> dispensetur ipsi habentes cōtraher<sup>e</sup> sub illo tractatu & a<sup>n</sup>o matrimonii se commiscant carnaliter An nihilominus cōmissarius possit dispensare puto q<sup>d</sup> nō quia talis grā non erat facta sed facienda & tēpus executionis respicit de off. dele. si sup<sup>er</sup> gracia. & de p<sup>re</sup>ben. si cui. li. vi. & q<sup>d</sup> ibi no. ergo superueniente inter eos contractu matrimonii ueri uel presumpti mutantur termini seu casus dispensationis & sic ad alium casum q<sup>uā</sup> dicat gracia dispensatio non extenditur ut no. in fi. in cle. cōsti. de elec. i. glo. v. in fi. et in cle. i. de preben. in uerbo q<sup>uā</sup>uis. maxie & quia modo sunt excōicati per cle. de consan. & affini. et adde. i. q. cxxxiii. **CXVI.** quero de impedimēto erroris persone in quo sciendum q<sup>d</sup> nō



omnis error impedit matrimonium sed  
solūmodo error persone & conditionis  
cuius rationem assignat Tho. in.iii. di.  
xxx. dicēs q̄ oportet q̄ error qui matri  
monium impedit sit alterius eorum que  
sunt de essētia matrimonii: ipsū autem  
matrimonium duo iducit scilicet personas  
que coniunguntur & mutuam potestātē  
in uicem in qua matrimonium cōsistit: pri  
mum tollitur per errorem persone: secū  
dum per errorem conditionis quia suus  
nō potest potestatem sui corporis liber  
alteri tradere sine cōsensu domini sui hec  
Tho. Itaq̄ si sit error persone nullus ē  
cōsensus nam qui errat non cōfētit. ff.  
de iure. .o. iud. l. si per errorem. et erran  
tis uoluntas nulla est. C. de iure. & facit  
glo. cuz per testm. & l. nō idcirco. & sic  
nullum est coniugium ut puta si iohannes  
dicat se esse petrum Sed error fortune  
qualitatis non excludit cōsensum ut si  
mulier nubat pauperi quem cōdit diui  
tem uel si quis contrahat cum corrupta  
sue inhonesta quam credit uirginem te  
net matrimonium. xxix. q. i. hīs ita. fm  
pisa. glo. Rai. in. c. de errore persone. su  
per v<sup>o</sup> uirgo. dicit q̄ Hug. no. xxvii. q.  
ii. raptor. q̄ si quis desponsauerit de fu  
turo corruptam quāz credit esse uirginē  
comperta postmodum ueritate ante car  
nalem copulaz non est compellendus cō  
summare matrimonium cum ea quia p̄ hoc  
impediretur eius promotio ad ordines  
ecclesiasticos secundum fratres Ni. oxi.  
in addi. conclude q̄ est quidem error qui  
respicit illud quod ē de s̄bā matrimonii  
sicut sunt persone que sunt materia quo  
ad substantiam et iste error impedit &  
dirimit matrimonium de iure diuino q̄a  
ius humanum non posset facere q̄ illa in  
quā non cōsensu sit uxor mea quia sicut  
non est matrimonium cum ista nisi per cō  
sensum et econuerso secundū pe. de pal.  
in. iii. di. xxx. q. i. ar. i. circa errorem qua  
litatis et fortune conclude q̄ si nō cadit  
super aliquid quod sit de essētia matri  
monii nec pertinet ad bona matrimonii  
et iste error si sit absolutus non impedit  
nec de iure diuino quia concurrunt essē  
tialia nec de iure humano quia non ē sta  
tutum secundum eundem ibidem art. iii.

unde notandum q̄ duplex error non im  
pedit ut error qualitatis quo credit uir  
ginem que corrupta est: sanā que lepro  
sa est sed imputet sibi qui talez elegit: se  
cundo error fortune diuiciarū nobilita  
tis nisi redundet in errorem persone &  
error persone sic de iure naturali: condi  
tionis autem de iure positio et sic possz  
papa statuer de errore corruptionis uel  
lepre q̄ dirimerent sed non oportet sta  
tuere de errore qualitatis corruptionis  
propter bigamiam quia si ecclesia idigz  
poterit cum bigamo dispensare: unde si  
propter hoc oportet in materia matri  
monii nouitatē facer: de lepra autē igno  
rata uideretur rationale quia habent  
uxores exosas et fornicantur secundum  
eundem in. iii. di. xxxiii. q. i. circa finē  
Vnde error infirmitatis nō impedit de  
coniugio lepro. c. ii. et quod ibi per An  
to. & in. c. si. eodem ti. de coniug. lepr.  
& de materia habetur. xxix. q. i. per to  
tum. & per Arch. in. c. uno. de cle. con  
iuga. in prin. l. vi. Sic ergo error quali  
tatis non impedit matrimonium nisi i ca  
su ut cum intendo contrahere cum xp̄ia  
na et est pagana uel iudea tunc enim nō  
tenet matrimonium etia si a sciente nisi  
ad hoc ut conuertatur ad fidem. xxviii.  
q. i. per totum. Idem de errore fortune  
ut quia putauit contrahere cuz diuite &  
erat pauper. et d̄ errore qualitatis exē  
plifica ut quia putauit contrahere cum  
uirgīe & erat corrupta sed error perso  
ne dirimit matrimonium sicut & condi  
tionis ut quia putauit contrahere cum Io  
hanna et contraxi cum Berta ut per  
Fran. et An. de coniug. seruorum. c. ii.  
et si. & adde. i. q. prox. et ad idem per  
An. de bu. in rub. de spon. vi. col. et no  
ta q̄ error persone ubi constat de p̄sona  
non uiciat matrimonium quo ad forū cō  
tentiosum ut latius per Anto. in. c. tua.  
de sponsa. qui subdit q̄ error nominis  
non uiciat matrimonium si constat d̄ cor  
pore ut ibi unde cām. in simili. s. q. xlii.  
et adde. s. s. prox. q. xi. in fi. CXVII  
quero quid si quis dicat se esse filium re  
gis cum nō sit Dicit Tho. in. iii. di. xxx.  
q̄ error nobilitatis inquam huiusmo  
di non euacuat matrimonium sicut nec er



ror qualitatis. Sed si error nobilitatis uel dignitatis redundet in errorem persone tunc impedit matrimonium. Vnde si consensus mulieris feratur in istam personam directe error de nobilitate ipsius non impedit matrimonium: si autem directe intendit consentire in filium regis quicumque sit ille tunc si alius presentetur ei quam filius regis est error persone et impeditur matrimonium et eodem modo uidetur dicendum si quis dicat se primogenitum & non est secundum pisa. adde secundum Rai. et in su. con. li. iiii. ti. iiii. q. iiii. Ad intelligentiam predictorum sciendum quo ad hoc quod aliquis uel aliqua errare dicatur in personam oportet quod per uisum auditum uel famam habeat aliquam noticiam illius absentis persone quam credit istam presentem quia in ignotam penitus nec affectum nec consensum dirigere possumus: unde si nullam noticiam habeat mulier de persona absente non errat in ea sed decipitur in presentem ubi gracia si aliquis anglicus rusticus ueniat ad aliquam mulierem nobilem dicens se esse filium regis anglie & contrahit illa cum eo credens eum filium regis anglie non impedit matrimonium quia non fuit error persone sed potius qualitatis: hoc exemplum non uidetur placere Ho. quia cum ubique habeatur noticia regis anglie saltem per famam: uidetur quod hic sit error persone nec in presentem personam sed in personam filii regis anglie consentire uidetur. unde inquit intellige hoc quando non exprimit aliquam certam loquutionem per quam habeatur noticia patris & filii per consequens putat dicit se esse filium regis uel comitis in genere non dicit cuius uel si specificat nulla habetur noticia filii neque patris. Item secundum glo. Rai. et in su. confe. eo. ti. q. vi. si aliqua scit aliquem habere multos filios quorum tamen nullus notus est et unus eorum mentitur se esse primogenitum et ista consentit in eum per speciem successionis bonorum paternorum non est error persone sed fortune sui relationis scilicet primogeniture et ideo non impeditur matrimonium secundum fratres Ni. in addi. ad pisa. et de materia per Ho. in su. de matr. §. qualiter impediatur. post

prim. & roffre. de libellis iuris canonici in titulo de matrimonio. §. sequitur. de errore persone. & per Arch. xxix. q. i. et. §. q. prox. Sic ergo dum non erret in personam presentem non impeditur matrimonium error qualitatis uel nobilitatis ut in dicto primo beati Tho. & idem si in aliquem tanquam primogenitum non respectu persone ipsius ut loquitur Tho. sed respectu successionis fortune ut loquitur glo. Rai. ad que no. per Arch. ubi. §. et in specu. de coniugio seruorum. in primo. Centesimodecimo octavo quero de errore conditionis. circa quod nota quod si libera mulier contrahit cum seruo uel liber cum ancilla scienter tenet matrimonium. xxix. q. ii. si quis liber. et. c. si quis ancillam. et duobus sequentibus. Si uero ignoranter nullus est matrimonium. xxix. q. ii. si quis ingenuus. & c. si femina. Hoc uerum nisi postquam sciuit eius conditionem consenserit in eum uel in eam uerbo uel facto uel per carnalem copulam ut in dictis capitulis si quis ingenuus. et. c. si femina. et extra de coniu. ser. proposuit. et. c. ad nostram. secundum pisa. Hoc est uerum quando liber pro certo sciuit seruitutem. uel si ex his que audiuit habuit de ea probabile opinionem tunc enim si exigit ab ea debitum non potest eam postea relinquere si autem habuerit leuem aut temerariam cui credi non debet non preiudicatur ei quia non obstante quod exegit debitum poterit cum ueritate certius sciuerit leuam rationem petere ar. de sen. exco. inquisitioni. cum etiam titubans pro ignorante habendus sit. C. de condi. indebi. l. uult. et nota. glo. Rai. et in su. con. eo. ti. q. vi. secundum fratrem nico. in addi. ad pisa. in. §. impedimentum. in. & per pe. §. pat. in. iii. di. xxxvi. q. i. ar. i. qui concludit quod error conditionis seruilis impedit & dirimit matrimonium quia non potest liber coire. intelligit tamen non ex natura matrimonii sicut error persone sed ex statuto ecclesie. Vnde ecclesia non posset facere quod error persone non impediret sed posset statuere quod error seruitutis non impediret. posset etiam statuere quod error qualitatis uel fortune impediret secundum eum ubi. §. qui etiam dicunt quod error conditionis



que respicit bona matrimonii quantum ad finem principalem ut bonum prolis uel secundarium sicut error conditionis deterioris per quem impeditur libera debiti petitio frequenter quia erit seruus uel error impotentie coeundi uel aliquid tale impedit matrimonium per statutum ecclesie & non de iure diuino quia non pertinet ad substantiam matrimonii: & idem est quod contrahendo scienter cum serua erit uerum matrimonium cum tamen non esset si deesset aliud de essentia matrimonii cum enim principalis finis matrimonii sit proles non uitatio fornicationis si posse coire esset de substantia matrimonii multo magis posse generare et sic senes non possent contrahere: unde contracto matrimonio etiam non consummato si uir eunuchetur non soluitur matrimonium ergo posse coire non pertinet ad essentiam sed tantum ad bonum fidei et prolis ut per eundem per. in. iii. di. xxx. q. i. art. ii. et adde quod ad hoc ut seruitus dirimat matrimonium requiruntur tria ex parte illius qui petit matrimonium dirimi. primum quod ipse sit liber. secundum quod sit ignarus seruitutis alterius. tertium quod ignorantia duret. nam si postquam probabiliter sciuit consensit uerbo uel facto petendo debitum uel reddendo sibi preiudicat ut per eundem dicta di. xxxvi. q. i. art. ii. conclusionem. ii. nec obstaret quod per. x. annos sic steterint quia non consentiunt qui errant uult enim esse suam uxorem si est libera secundum eum ibidem conclus. iii. & adde de seruitute superueniente quod non soluit matrimonium sed hic est alia ratio quia non est mortuus quo ad actus carnales quia et potest de nouo contrahere secundum eundem in. iii. di. xxxvii. q. iii. in fi. de qua materia quando seruitus superuenit ut quia se uenundari passus est per eundem in. iii. di. xxxvi. q. i. ar. iii. et de coniugio seruorum et partu eorum per eundem ibidem. q. ii. per totam. et de materia tangit Ho. in su. de matrimo. §. qualiter impediatur. v. ii. conditio. et capi. ii. de coniu. ser. ubi inter alia dicit Fra. ii. nota quod error conditionis dirimit matrimonium et hoc nisi sequatur ratificatio tacita uel expressa ut ibi et eo. ti. c. fi. et licet ibi dicat de

consensu per copulam tamen idem si alio modo di. c. fi. in eum. CXIX. quero quid si ille qui contraxit cum ancilla quam putabat liberam sit seruus. rñº secundum rai. licet error seruilis conditionis impediat et dirimat ut dictum est non tamen dirimit si sit error paris conditionis uel melioris quam sua. nam si seruus ignorans contrahat cum ancilla quam credebat liberam non decipitur nec habet quod ei obiciat ar. xxxii. q. ii. per totum. et extra de diuor. significasti. et multo minus decipitur si contrahat cum libera quam credebat ancillam concor. pe. tho. al. go. & Inno. Si tamen mulier ignorasset seruitutem uiri non erit matrimonium ut. §. q. proxi. Idem in su. conf. li. iii. ti. iii. q. i. in Fra. nic. pº pisa. & pe. d. paf. i. iii. di. xxxvii. q. i. ar. i. & per Ho. in su. de coniu. seru. presertim in. v. quid si seruus credit. & per totum concordat Fran. post doc. in c. ii. ii. q. & in. c. fi. in. i. no. post Io. an. de coniu. ser. CXX. quero nunquid error conditionis libertine uel ascripticie uel originarie impediat matrimonium si cut et conditionis seruilis. rñº. secundum Cui. non sicut notauit Hug. xxix. q. ii. in prin. quia omnes tales sunt liberi licet ad quasdam operas plus ceteris teneantur Idem Ho. idem in su. con. eo. ti. q. iii. in eisdem. Idem pe. de pa. in. iii. di. xxxvi. q. i. ar. ii. ubi latius. & per Ho. in su. de con. ser. vbi. quid si liber contrahat. Idem Fran. post Vin. in. c. ii. iii. q. de coniug. ser. CXXI. quero quid si quis ignoranter contraxerit cum ancilla quam dominus uiro ignorante postea manumisit nunquid eo tempore est matrimonium. rñº secundum Ho. non quia talis cohabitabat quidem mulieri sed hoc ex primo consensu facit quia cum fuerit erroneus non fuit effectiuus matrimonii. concor. Tan. Goffr. Inno. & Ber. secundum pisa. Alii dicunt quod ipsa manumissa statim est matrimonium & sublatum est impedimentum quorum sententiam glossa rai. credit ueriores ut in su. eo. ti. q. iii. potest dici quod si constet liberam personam penitusse huiusmodi matrimonium antequam altera fuerit manumissa nec expresse uel per coniecturas apparet de renocatione dicte penitentie procedat



prima opinio quia ante manumissionem consensus non fuit ualidus & post manumissionem nullus affuit consensus, si uero de dicta penitentia non constat procedat secunda opinio nam semel consensus in mulierem ut in libera et ex quo non constat de reuocatione in eodem consensu intelligitur perseverare ut in, c. maiores, i. fi. de bapti. & licet a principio non fuerit libera sufficit quod nunc sit libera, nam cessante causa impedimenti cessat & impedimentum extra de app. cum cessante, secundum fratrem Ni. in addi. hosti. ut supra tenet primam partem dicens quod contraria opinio procederet quando scienter cognosceret ar. xxxiii. q. ii. in lectum. ut per eum in su. de coniu. ser. 4. fi. v. si. quid si quis contrahit. Idem uoluit glo. in, c. fi. in fi. v. sed pone, eo. ti. Idem Goffr. Idem uidetur sequi Fran. ibidem allegans no. xxix. q. ii. si quis ingenuus. pro hac parte idu coglo. de eo qui dux. in uxo. c. i. requiritur ergo consensus expressus uel tacitus ex nunc. ut sup. q. xvii. & i. q. cxxxiii. & c. lxxxviii. & q. cccxxii. et adde quod de iure canonico tenet matrimonium iter liberum & seruam etiam domino contradicente de coniu. ser. c. i. secundum Fra. in, c. cum locum. ii. q. de spo. s. q. xxi. circa mediu. & ad premissa facit. s. 4. pro xi. q. ix. CXXII. quod quid si liber contraxerit cum ancilla ignoranter & illa durante ignorantia contraxit cum alio non ignorante conditionem eius. Rñ. secundum Guil. tenet matrimonium cum secundo cum primum nullum fuerit. Idem in su. con. eo. ti. q. iiii. secundum fratres nic. post pisa. facit. s. q. xxii. et. q. c. CXXIII. quero quid si quis contrahit cum filia serui uel libere. Rñ. uidetur diuorcium celebrandum si de consuetudine patrie prescripta filius sequatur conditionem patris ar. de cognat. spiri. sup. eo. ut per Ho. in su. de coniu. ser. v. quid si quis contrahat. facit. s. q. cv. CXXIII. quero quid si libera contraxerit ignoranter cum seruo et postea scita seruitute nihilominus uult esse cum eo & ille uult discedere. Rñ. secundum Guil. compelli debet ad consentiendum. si tamen pendente compulsionem contraheret cum alia uel il

la cum alio teneret matrimonium ut Ho. addit Idem in su. co. eo. ti. q. i. et ad predicta facit. c. i. extra. de eo qui dux. in mat. secundum fratres nico. post pisa. Idez Fra. post glo. et doc. in, c. fi. iiii. q. de coniu. ser. sed Ho. in su. eo. ti. v. quid si seruus petit. dicit quod non uidetur h. stare potest quia non potest matrimonium claudicare ut quo ad unum teneat et non quo ad alium. sed certe isti doctores non dicunt quod sit matrimonium sed quod compelli debet. zc. quod etiam uidetur uelle ipse Ho. in su. eo. ti. in fi. facit. i. q. cxc. et ad illud de claudicatione matrimonii uidetur Io. an. in, c. quanto. ad fi. de diuor. & in, c. i. ad fi. d. spo. duo. et. i. q. cxc. CXXV. quod quid de illo qui mouit contra uxorem questionem conditionis et illa lite pendente petit debitum. Rñ. secundum Tho. in expositione littere quarti sen. di. xxxi. quia non est certus de seruitute uxoris debet reddere debitum ad mandatum ecclesie sine suo preiudicio et in hoc cognoscit eam primo consensu non ex nouo. si autem constet ei de seruitute uxoris uel probabiliter presumit non debet ei reddere debitum etiam si ecclesia precipiat quia uel sibi preiudicium faceret si eam uxorio affectu cognosceret uel fornicaretur & mortaliter peccaret secundum pisa. salua reuerentia nisi eundem et manifeste constet propter probabilem presumptionem impedimenti non debet denegare debitum extra de sen. exco. inquisitioni. ibi uerum cum conscientia pulsata animus ex credulitate probabilis & discreta quis non eundem & manifesta debitum quidem reddere potest sed postulare non debet ne in alterutro uel contra legem coniugii uel contra iudicium conscientie committat offensam et per predicta potest concordari diuersitas opinionum que referunt in su. con. eo. ti. q. vii. secundum fratrem nico. in addi. et de hoc per Ho. in su. d. coniug. ser. v. quid si lite pendente. Fra. tñ in, c. ii. in. iiii. q. de con. ser. uidetur relinque quod pendente lite uir non teneatur reddere debitum etiam ad mandatum ecclesie de quo ibi latius per doc. facit. s. q. lix. & q. iiii. Centesimouicesimosexto quero de impedimento uoti utrum uotum



de continentia impediatur matrimonium  
rñ°. duplex est uotum quoddam solemnne  
quod fit per susceptionem sacri ordinis  
aut per professionem expressam uel taci-  
tam factam alicui de religionibus appro-  
batis et tale uotum impedit matrimoni-  
um contrahendum et dirimit contractum  
Aliud uotum est non solemnne sed simplex  
& hoc si fiat de non contrahendo uel de  
castitate & huiusmodi impedit matrimo-  
nium contrahendum & quanto manifestius  
est emissum tanto maior penitentia debe-  
tur transgressori non tamen dirimit ma-  
trimonium contractum. extra de uoto.  
quod uotum. li. vi. secundum pisa. Idem  
per pe. de pal. in. iii. di. xxxviii. q. iii.  
ar. v. ubi latius de hac materia per An.  
post Inno. in. c. fraternitatis. i. vii. col.  
de frigi. & mal. et per Ho. in su. qui de.  
uel uouen. §. ii. per duas col. et per An.  
qui clerici. uel uouen. in rub. et nota quod po-  
sito quod existens in sacris degradetur non  
perdit characterem ordinis a quo surgit  
impedimentum uinculi secundum eundem.  
in. c. i. eo. ti. et per illud. c. quod uotum.  
hodie sublata est magna altricatio de qua  
per gra. xxvii. q. i. secundum Arch. ibi in  
prin. et de isto impedimento tangit Ho.  
in su. de matr. §. qualiter impediatur. v.  
iii. & habetur. xxvii. causa per totum. &  
qui de. uel uouen. per totum. & per Fra.  
post Inno. in rub. eo. q. vii. et in. c. iii. et  
quod dictum est in uouente solenniter idem  
intelligas de proponente uitam absolute  
mutare de quo per Io. an. in. c. iii. & iii.  
qui de. uel uouen. & in. c. non soluz. de re-  
gula. li. vi. ad quod. §. eo. q. ciii. & i. xi.  
nota. sed si uir inuita uxore ingreditur re-  
ligionem & ibi profitetur et per uxorem  
impetatur & postea moritur uxor an possit  
matrimonium cum alia contrahere per  
pe. de pal. in. iii. di. xxvii. q. iii. art. ii.  
in fine & per eundem di. xxxii. q. ii. ar.  
iii. & an possit unus uotum emittere sine  
licentia alterius uide ea. q. ii. ar. i. & quod  
si licentietur ad uotum religionis uel ad  
uotum solemnne ordinis uel ad uotum sim-  
plex ea. q. & ar. ii. per eundem Adde quod  
si quis emittit uotum non ex corde nec in-  
tendendo se alicui religioni astringere  
creditur sibi in foro anime non in foro

ecclesie uel si quoquo modo consensisset  
Io. an. in. c. ueniens. circa prin. et circa  
fin. qui de. uel uo. §. q. xxvi. in fine.  
CXXVII. quero quomodo debet intel-  
ligi quod uotum simplex impedit matrimo-  
nium contrahendum. rñ° secundum rai.  
in tantum impedit quod si ille qui fecit tale  
uotum postea prestiterit iuramentum ali-  
cui quod eam duceret debet uotum implere  
& agere penitentiam de illicito iurame-  
to extra qui clerici uel uouentes. rursus.  
id ho. quod si per iurauit et postea uouit in hoc  
casu secundum ho. et Coss. preualet iuramentum  
potest tamen intrare religionem extra de  
spon. commissum. quod si post tale uotum con-  
trahat per uerba de presenti non poterit  
uxorem cognoscere sine peccato morta-  
li quia adhuc potest intrare religionem  
postquam autem cognouit iam factum  
est illicitum non reddere debitum. unde  
licet petere non debeat reddere tenetur  
siue petatur expresse siue interpretatie  
quod dico quia aliter esset nimis onerosum  
uxori si oporteret semper expresse pete-  
re Hec Tho. in. iii. di. xxxviii. concor.  
Pe. ut in su. con. li. i. ti. viii. q. xxi. secun-  
dum fratrem nico. post pisa. Item contra-  
hens contra simplex uotum peccat mor-  
taliter & quod impedit primam debiti peti-  
tionem et quod licet uouens non contrahere ma-  
trimonium non cogitet de actu nihilomi-  
nus non potest debitum petere pro pri-  
ma uice secundum pet. de pal. in. iii. di.  
xxxviii. q. iii. ar. v. ubi latius dicit etiam  
ibi in fine. quod professio tacita ubi est ha-  
bitus distinctus obligat alicui religioni  
indeterminate et per consequens dirimit  
matrimonium post contractum quibus hoc  
sit dubium secundum ipsum qui etiam ui-  
detur uelle in secunda conclusione quod pro-  
fessio facta ante annum contra iuris pro-  
hibitionem sufficiat ad dirimendum ma-  
trimonium post contractum ex quo sic est  
ligatus quod non potest ad seculum redire  
Sed professio facta ante pubertatem non  
dirimeret quia talis nulli religioni obli-  
gatur: facta uero in ordine reprobato  
dirimeret et respondet ad. c. unicum. de  
uoto. li. vi. quia eo ipso quod fit expresse  
se religioni reprobate fit tacite alicui de  
religionibus approbatis quia non potest in



seculo remanere et sic professio nulla in  
abilitat ad matrimonium propter affectum  
ut ibi latius per eum sed adhuc uidetur  
arguere et obstare dictum .c. unicum. de  
uoto. li. vi. & ad illud interpretatiue. zc. &  
adde. s. q. lix. & nota quod matrimonium  
tanquam fortius unculum rescindit simplex  
uotum de ingrediendo religionem sed non  
solemne uotum an. in. c. iii. qui cle. ut uo  
uen. et in. c. rursus. eo. ti. per eundem. et  
nota quod si quis uouet quod intrabit religi  
onem aliquam certam remanendo in his  
terminis non ultra procedendo dicit uo  
tum simplex ut patet de regulis. qui post  
uotum. li. vi. & per arch. xxvii. q. i. in pri  
ci. et per Fra. qui cle. uel uo. c. iii. i. & .ii.  
notabili. Item conuersus ecclesie secula  
ris contrahit matrimonium Io. an. in. c. dile  
ta. ad fi. de ma. et ob. et quid de oblatis  
an possint contrahere matrimonium no  
ta. in clemet. i. in fi. de decimis. et ibi per  
doct. post math. Item nota quod qui prius  
iurat ducere aliquam in uxorem et post  
ea uotum simplex emittit glo. in dic. c.  
rursus. pte. uidetur uelle quod uotum non  
teneat concor. Io. an. et Fra. ibidem in  
vi. q. unde si contraheret teneret matri  
monium ut per Ho. in su. qui cle. uel uo.  
s. ii. v. quid si iurauit. et arch. xxvii. q. i.  
de uiduis. et. s. q. prox. et si post uotum  
simplex contrahitur matrimonium de pre  
senti dicit Ho. quod non debet exigere quod  
sequitur archi. de uoto. c. uno. li. vi. Io.  
an. dicit equius uideri quod etiam potest exi  
gere refert tamen quod opinio solennis ha  
bet contrarium quam tenet tho. iii. sen.  
di. xxxviii. ar. iii. et uult hec opinio dis  
pensationem necessariam super exigendo  
Io. cal. tenet quod possit exigere absque dispe  
satione galper tenet dispensationem esse  
necessariam et hec opinio tutior quo ad  
hoc ut in dubio petatur dispensatio. alia  
tamen opinio uidetur uerior quia ex quo  
propositum uouentis continentiam & pro  
positum nubentis sunt contraria: per ma  
trimonium uidetur extingui uotum cum unum  
contrariorum aliud excludat de peni. di.  
i. c. i. quinetiam presupposita opinione  
Ho. et beati Tho. poterit episcopus dis  
pensare commutando in aliud bonum de uo  
to. c. i. et opinio Ho. procedit respectu co

trahendi quia uouens simpliciter peccat  
contrahendo nisi dispenset papa ut possit  
contrahere et etiam consumari quia usque  
ad consumationem ligat uotum de spon.  
commisum. sed post consumationem solu  
tum est uotum ut. s. dixi. Item etiam re  
spectu contrahendi potest episcopus dis  
pensare ergo fortius potest ut utatur con  
tracto etiam exigendo. nam etiam dispen  
sat cum incestuoso ut licite contrahat. xxxiii  
q. ii. si quis cum duabus. de eo qui cognos  
confer. ex litteris. secundum Fran. i di.  
c. rursus in. vii. & viii. q. et concor. Io.  
designa. ibidem et per. de anch. in dic. c.  
uno. i. q. de uoto. li. vi. unde episcopus ex  
causa dispensare potest ut simpliciter uo  
uens contrahat ut in spe. ti. ii. s. nunc de  
episcoporum. v. cxxxiii. quod tamen cre  
dit anto. de bu. procedere in uoto simpli  
ci de futuro secus si uotum sit de presen  
ti licet simplex secundum eum in. c. ueni  
ens. in fi. qui cle. uel uenit. primum tamen  
uidetur uerius ut. s. quia semper uotum  
simplex seu non solemne uidetur de futu  
ro ut uoueo intrare religionem. uotum so  
lemne de presenti ut uoueo continentiam  
de presenti per no. per ant. de but. in. c.  
rursus. iiii. col. eo. ti. et unde eum ibidem  
in fine. nota tamen quod hodie dispensatio  
ut uouens continentiam seu religionem  
possit contrahere spectat ad papam ex  
reservatione ut in littera seu bulla peni  
tencie. c. xlii. unde similiter uidetur quod  
post contractum matrimonium papa ha  
beat abilitare taliter uouentes ut in di.  
matrimonio remanere possint non obsta  
te tamen uoto et ita uide litteras apostolice  
curie quod satis expedit pro exigendo de  
bito coniugali per uouentem propter opi  
niones et stilum curie romane et dictas  
litteras unde uidetur ut non obstante uoto re  
ligionis. zc. unde idem uidetur in uoto  
continentie hodie faciendum per predi  
cta. curia tamen post contractum matri  
monium non de facili dispensat ante co  
pulam cum tali uouente continentiam seu  
religionem cum potest ingrediendo reli  
gionem uotum seruare. sed post copulam  
faciliter dispensat facit. i. q. cxxxiii. ui  
de in spe. in ti. de lega. s. nunc ostenden  
dum. v. lxxxv. CXXVIII. quod quod



respondendum cū persona fecerit uotū  
simplex et querit an possit matrimonium  
contrahere. Rñº secundum Ho. debet  
respondere qd nō et si ultra querat dicēs  
qd si cōtraxero nunquid tenebit matri-  
monium non debz responderi aliter pec-  
cat quia dat occasionem mortaliter pec-  
candi secundum pīsa. aut mentitur. unde  
talibus aggrauandū est peccatum quod  
cōmittunt in contrahendo et cauendum  
ne detur occasio contrahendi secundum  
eundē Ho. et in su. conf. eo. tit. q. xxii.  
secundum fratrem Ni. in addi. et p Ho.  
in su. qui cle. uel uouen. §. fi. penit. col.  
ibi dicit: sed forte talibus dicendū nec  
prohibeo nec cōcedo quia nec istud a iu-  
re tibi conceditur secundum eum. posset  
tamen episcopus dispensare ut. §. pxiē.  
*An clericus generalis possit* CXXIX. quero ā licite statuerit eccle-  
sia qd clerici in sacris nō possint cōtrahere  
matrimonium nec uti cōtracto. Gaspar  
prosequitur arguendo qd non concludit  
tamen qd sic et inducit ratōnes ex quibz  
licite hoc statutum fuit tamē experiētia  
docet qd multi non seruant. unde contiger  
potest qd adhuc ecclesia contrariū statu-  
et ex quo uidebit per abulum abrogatā  
esse constitutionem de continentia prop-  
ter quam causam forte aplūs de uirgini-  
bus noluit facere preceptum sed consili-  
um dedit primo ad corinth. vii. secundū  
frā. in rub. qui cle. uel uouē. q. v. ad hoc  
§. q. xxi. ad fi. et. i. q. cxciii. et. §. §. p  
xi. q. xxxvii. et sic potest papa dispensa-  
re in continentia sacerdotiū ut no. xxv.  
q. i. que ad perpetuam. ubi idem tenet  
Lau. et per Arch. lxxxiii. di. cū in pre-  
terito. et. xxvii. q. i. nuptiaz. & xxxii.  
di. de illo. & ibi etiam no. et Tho in sua  
sum. ar. iiii. prout refert Arch. xxv. q.  
i. sunt quidem in fi. Sed an papa possit  
dispensare in uoto religionis seu profes-  
sionis solemnitate uidelicet qd monach⁹  
uxoretur uidetur qd non quia licet conti-  
nentia sit annexa essentialiter ordini sa-  
cro sed ex statuto ecclesie tamen in uoto  
religionis solenni castitas est annexa re-  
gule monachali idest debitum castitatis  
est ei annexū essentialiter secundū Tho.  
ut refert Arch. in dicto. c. sunt quidem.  
et per Tho. in. secun. secun. q. lxxxviii.

arti. xi. & idem albe. in. iiii. senten. qd uo-  
tum continentie non recipiat dispensatō-  
nem ut in dicta glo. c. sūt quidem. per ra-  
tionem ibi assignatam nec ualet secundū  
eū quod dicitur de utilitate regni. zc.  
quia non sunt facienda mala ut ueniant  
bona. zc. sed ipse Tho. priº tenuit opi-  
nionem contrariam quod potest in. iiii.  
di. xxxviii. q. i. art. iiii. quod sequit Io.  
andr. in regula. semel de o. li. vi. ubi ple-  
ne idem tenet Io. cal. et Fra. in. c. i. §. uo-  
to. hoc etia tenebat dominus Hu. car.  
et quidaz Io. theotonicus qui dicit qd ui-  
dit de facto dispensari et cōsentit magis  
huius opinionem Ho. in su. de uoto. §. v. qua-  
liter. circa finē. et refert Arch. ubi. §.  
in dicto. c. sunt quidem. Idem Io. lig. in  
c. cum olim. de cle. coniu. et in. c. cum ad  
monasterium. ubi per doc. de sta. mo. &  
pe. de anch. de uoto. c. uno. li. vi. et Io. §.  
ymo i. c. deus. qui. de uita & ho. cle. idē  
pe. de palu. in. iiii. di. xxx. q. ii. art. i. &  
di. xxxviii. q. iiii. artic. iiii. conclusi. xi.  
et duabus sequentibus. pro qua parte  
facit quia curia quandoq fecit ut. §. &  
quia hec opinio fauet potestati clauium  
ergo sequenda. §. q. cx. et. §. in. xi. nota.  
et facit. i. q. cxi. unde Io de ymo. i. cle.  
de consan. et affi. post doc. tenet qd papa  
dispensare potest cū professio uel pmo-  
to ad sacros ut contrahat matrimonium  
et tenebit matrimonium sed peccat con-  
trahens propter uotū expressum uel ta-  
citum continentie saluonli. ex causa ma-  
gna dispensaretur ut dicit Inno. in. c. cū  
ad monasteriū. Io. an. in mercurialibz.  
secundum eum ibidem ad finem. ad idēz  
per eum post pau. in cle. ii. de peni. & re-  
mi. iii. col. ubi etiam dicit qd si papa dis-  
pensat sine causa contra ius positū nō  
peccat ut ibi & per eum. & qd papa pōt  
dispensare in utroq uide per Fra. i. cle.  
ii. de eta. & quali. viii. q. faciunt no. per  
An. de bu. in. c. rursus. qui cle. uel uouē.  
& per Ni. in. c. cum olim. de cle. coniu.  
per totum. & c. cū ad mona. de sta. mo.  
ad finem. qui etia teneat qd papa potest  
dispensare cum uouente intrare religio-  
nem ut uoto nō completo acceptet eccle-  
siam parrochiam propter maius bonū  
ut per eū in. c. quod dei. penit. co. eo. ti.



Adde secundum leges q̄ sacerdotiū cō  
patitur matrimonium licz non satis com  
mode. l. i. d. t. r. §. diuorci. cū sequēti. ff.  
de dona. inter uirum et uxorem. **Cen**  
tesimotricesi<sup>o</sup> quero de impedimento co  
gnationis carnalis. Vbi primo sciendum  
est q̄ triplex est cognatio scilicet carnalis  
que dicitur consanguinitas. spiritualis q̄  
dicitur compateritas. & legalis que di  
citur adoptio. quid est consanguinitas.  
Rñ<sup>o</sup> secundum Rai. est uinculū persona  
rum ab eodem stipite descendentiū car  
nali propagine contractum et dico stipi  
tem illam personā a qua aliqui duxerūt  
originem. unde & cōsanguinei dicuntur  
quasi de uno sanguine concor. Ho. & alii  
doc. ut in su. con. l. i. iii. ti. vi. q. i. Consan  
guinitas habz tres lineas idest procedit  
triplici ordine prima namq̄ linea dicit̄  
ascendentium ut pater auus et huiusmōi  
Secunda descendentiū ut fili<sup>9</sup> nepos.  
Tercia collateralium ut fratres & frat<sup>z</sup>  
filii qui & patruales dicuntur & hec ea  
dem collige i feminis ut in m̄e & aua  
in filia & nepte & duabus sororibus et  
filabus earum. Idem in su. confe. eo. ti.  
q. iii. secundum Rai. & alios. doc. secun  
dum fratrem Nico. post pisa. in. §. impe  
dimentum. v<sup>o</sup>. & per pe. d. pa. i. iii. di.  
iii. art. i. et subdit q̄ gradus est habitu  
do determinate distantie persone a per  
sona et per Ho. in su. de consan. & affi.  
§. quot sunt linee. & de isto impedimēto  
tangit aliquantulū Ho. in su. de mat. §.  
qualiter impediatur. d. iii. & habetur  
xxxv. causa. per totum. et plene p̄ Arc.  
de spon. c. i. circa princ. l. i. vi. & ad illud  
quid sit consanguinitas unde per Archi.  
xxxv. q. ii. c. ii. Fra. in expositione arbo  
ris consanguinitatis. i. q. **CXXXI.**  
quero quomodo computatur gradus con  
sanguinitatis. rñ<sup>o</sup> in linea ascendentium  
& descendentiū quelibz persona addi  
ta alicui facit gradum. unde pater & fi  
lius sunt in primo gradu. nepos in secun  
do. pronepos in tercio. Sed in linea col  
lateralī aliter computantur secundū le  
ges & aliter secundum canones. nam se  
cundum leges in computando debemus  
reuertere ad stipitem scilicet ad cōmunem p̄  
sonam & ita duo fratres sunt in secundo

gradu & filii duorum fratrum sūt  
gradu. nam computantur omnes per  
sonae scilicet ascendendo usq̄ ad stipitem & in  
de descendendo. sed secundum canones  
in linea collateralī non oportet reuer  
tere ad stipitem quin potius per se duo fra  
tres sunt in primo gradu. horum filii in  
secundo & ita ulterius extra de consā. &  
affi. tua nos. & de testi. licet ex quada.  
& xxxv. q. v. ad sedem. secundū frat<sup>re</sup>  
Ni. post pisa. ubi. §. per Archi. in. c. sta  
tutum. in d<sup>o</sup> primum. de hereti. l. i. vi. &  
per pe. d. pa. ut. §. q. proxi. & per Ho.  
in su. de consā. & affi. §. qualiter compu  
tentur. et secundum hoc licz aliqui equa  
liter inter se distent. vi. gradu. potest ta  
men esse q̄ aliter dicatur proximior i cō  
sanguinitate ut quia minus distat a stipi  
te ut per Fran. in. c. quod dilectō. iii. no  
ta. de cons. & affi. dic latius q̄ computa  
tio ascendentium et descendentiū cōmu  
nis est apud omnes q̄ si nulla sit persona  
media tunc sunt i primo gradu ut pater  
et filius descendendo uel filius et pater  
ascendendo. sed si sūt alie persone medie  
computatis eis cum extremis quot sunt  
personae una minus tot sunt gradus ubi  
gracia auus et nepos distāt secundo gra  
du quia sunt tres persone proauus et ne  
pos. iii. gradu quia sunt quinque persone  
ratio huius est quia cum gradus sit cer  
ta distantia propinquitatis gradus non  
potest esse eiusdem ad seipsum sicut nec  
propinquitatis et ideo gradus semp sup  
ponit personam aliquam cui secunda ad  
dita faciat gradum et per eandem ratio  
nem tertia addita secunde et quarta ter  
cie et sic sēper sit numerus graduū iux  
ta numerum personarum una excepta  
in linea uero collateralī que non est eorū  
quorum unus descendit ab alio sed eorū  
qui descendunt a cōmuni principio com  
putantur gradus secundum canones q̄  
uidendū est utrum persone de quibus q̄  
ritur e qualiter distent a cōmuni stipite  
aut iequaliter Si equaliter quoto gradu  
quelibz earū distat a cōi stipite toto gra  
du distant i ter se. ubi gracia filii duorū  
fratrum ita se habent q̄ distāt a cōmu  
ni stipite secundo gradu secundum lineā  
rectam et in eodem gradu distant inter



se secundum lineam collateralem Si autem  
inequaliter tunc quoto gradu remotior  
illorum distat a comuni stipite toto gra-  
du distant inter se ubi gracia sit sortes no-  
bis communis parens uel stipites et ego ne-  
pos secundum unam lineam tu uero pro-  
nepos secundum aliam si queritur quoto  
gradu ego disto a te debz responderi qd  
tercio quia toto gradu qui est remotior  
distat a comuni parente a quo non disto  
nisi secundo gradu et sic canoniste ponunt  
fratrem in primo gradu filium fratris  
in secundo descendendo nepotem in ter-  
cio pronepotem in quarto abnepotem in  
in quinto. zc. ascendit uero patruus in  
secundo propatruus in tercio abpatruus  
in quarto. zc. dilatando uero duorum fra-  
trum filios in secundo nepotes in tercio.  
zc. uerbi gracia si genealogia Abrahe p-  
ysmabel & ysaac et in ysaac per Esau &  
Iacob. zc. unde regule canonistarum sunt  
quinque Prima qd persona addita persone  
per carnis propagationem addit gradum  
in linea ascendenti & descendenti sed non  
immutat genus secus in linea transversa  
si secundum canones. Secunda regula qd  
quot sunt persone computatis medius &  
extremis una excepta tot sunt gradus  
in linea ascendentium & descendentium  
Tercia regula est qd persone equaliter  
distantes a comuni stipite toto gradu di-  
stant inter se quoto quilibet ab illo. Quar-  
ta regula est qd in transversalibus in qua-  
liter distantibus a comuni stipite quoto  
gradu remotior distat a stipite toto gra-  
du distant inter se. Quinta regula est qd  
quoto gradu aliquis distat a comuni sti-  
pitem toto gradu distat ab omni ab illo sti-  
pitem descendit usque ad equaliter distan-  
tem sed a plus distante plus distat quia  
tantum quantum ille per quartam regu-  
lam ut per pet. de pat. in. iii. di. iii. ubi  
plenius de his et de computatione legi-  
starum et. i. q. cxxiii. post prin. Et adde  
ad hanc computationem paria esse desig-  
nari personas nominibus propriis uel p-  
circumstantias equipollentes non de re-  
scrip. significate. et quod non. per Fra. i.  
c. tua. v. notabili de consan. & affi. post  
glo. ult. ut quia dicit testis Titus et q-  
dam decretorum doctor actu legens lon-

gus uel brevis uel filia fuerunt fratres  
uel Titus & uxor talis militis fuerunt  
frater et soror secundum Franc. ubi. s.  
et Io. an. in di. c. significante. et in data  
vi. libri. in nouella. & licet dicatur qd su-  
per consanguinitate ualeant testes d au-  
ditu ut de testi. licet ex quadam. et i di.  
c. tua. non tamen est laxanda facultas ut  
ibidem simile. ff. de legi. l. quod non ra-  
tione. et in regula. que contra. li. vi. fm  
Fra. in di. c. tua. vi. no. CXXXII. q.  
ro usque ad quem gradum prohibetur et  
non tenet matrimonium. Rñ. secundum  
Io. an. inter descendentes et ascendentes  
puto perpetuam prohibitionem licet alii  
dicant usque ad quartum gradum solus eti-  
am in linea recta sicut in transversa &  
ideo si adam uiueret non posset contra-  
here cum aliqua muliere quod sequi uidetur  
per. & Ho. ut in su. confes. eo. ti. q. v.  
secundum fratrem nico. in addi. post pi.  
et per. de pat. in. iii. di. iii. ar. iii. & per  
Ho. in su. de consan. & affi. §. usque ad quo-  
tum gradum. et qd in linea ascendentium  
& descendentium sit perpetua prohibi-  
tio sequitur Fran. in. c. non debet. ix. no-  
ta. Et in expelitione arboris consanguini-  
tatis circa princ. & in. xi. q. post Io. an.  
et in. c. tua. iii. nota. de consan. & affi.  
et subdit pisanella qd inter collaterales e-  
prohibitio hodie usque ad quartum gradum  
computando secundum canones extra d  
consan. et affi. non debet. et intellige in-  
clusiue ut in di. c. non debet. et per Ho. i.  
su. in dicto. §. usque. Item subdit Pisa. qd si  
alique persone attinent sibi ex una par-  
te in primo secundo uel tercio gradu &  
ex alia parte in quinto poterunt bene con-  
trahere quia in consanguinitate semper  
est standum remotiori persone de consan.  
et affi. c. ult. secundum pisa. unde si aliqui  
contraxerunt in quinto et quarto gradu  
respectu stipitis ualeat matrimonium quia  
tales attinent sibi quinto gradu. et idem  
in quinto et tercio uel quinto et secundo  
secus in quinto et primo. quia cum filia  
stipitis sicut nec cum stipite contrahi po-  
terit secundum Ho. ubi. s. sed qd is qui di-  
stat quinto gradu a stipite possit contrahi  
cum filia stipitis que est per aliam lineam  
tenet Io. an. et Fran. post Io. an. contra



Hof. in. c. tua. iii. notabili. et in. c. iur. q. et in expositiōe arboris in. viii. q. ante finem. post Io. an. de consan. & affi. unū existens in quinto contrahit cum descendente alterius linee existente in pri<sup>o</sup> ut per Anto. de bu. in. c. fi. de consa. & affi. & intellige hec secundum fratrem Nicolaum. Oxi. in addit. nisi esset cōsuetudo q̄ fieret computatio a gradu stipiti proximiori tunc enim illa omnino seruanda est & quo ad impediendū et dirimendum matrimonium ut in. c. quod dilectio. de consan. & affi. secundum eū. ad quod. s. q. cv. & sic ultra quartū gradū consanguinitatis licite cōtrahitur matrimonium ut in di. c. non debet. & c. fi. & si ambo sunt in quarto gradu non cōtraherent dicto. c. fi. Adde q̄ olim secundū gradus collateralis i linea inequali erat prohibitus i equali uero non secundum Io. an. de rest. spo. litteras. & de diuor. gaudemus. et antepenit. col. & uide circa hoc. i. q. ccxiii. post prin. Et aduerte q̄ prohibitio legis canonice circa matrimonium differt a prohibitione legis diuine que est in ueteri testamēto ut patz in. c. de infidelibus. de consang. pro hoc quia in ueteri testamēto permittitur q̄ filii duorum fratru conungantur ut no. in dicto. c. litteras. in glo. in leuitico. & in glo. uidetur. & idem secundum leges. C. de nuptis. l. i. in celebrandis. msti. de nup. s. duorum. sed secus secundum canones dicto. c. non debet. secundum Fran. in dicto. c. de infidelibus. i. nota. Et subdit pisa. q̄ licet consanguinitas quantū ad matrimonium contrahendum terminetur in quarto gradu et non ultra nec etiam cōmittatur incestus in ulteriores gradu tñ q̄tū ad successionē hereditatē durat usq̄ ad decimū ut i pisa. i. v. hītas. s. in. & per Ho. in su. in di. s. usq̄. Vnde cōmittitur incestus in propriis consanguineis uel uxoris iam cognite a quib⁹ eq̄ abstinendum est ut a propriis de consa. et affi. c. i. secundum fra. post Hof. in rubr. eo. ti. Et nota q̄ iudex debet esse sollicitus in inuestigando a testib⁹ istas parentelas secundum Ho. in su. in dicto. s. usq̄ in fine. CXXXIII. q̄ro an ista prohibitio procedat inter descendentes

ex coitu fornicario non ex matrimonio Rñ<sup>o</sup> sic ut per Ho. in su. de consan. et affi. s. i. concludens q̄ inter tales etiam naturaliter tantum coniunctos prohibetur matrimonium ut ibi per eū facit. c. per tuas. de proba. et de eo qui cognouit consanguineaz. discretionem. Idem Fran. post Io. an. in expositiōe arboris consanguinitatis in. ii. col. in fine. ii. q. facit. ff. de ritu nupti. l. et nihil. & i. q. cxxxvi. facit quod no. Fra. i. cle. d. bap. ante fin. & i. q. cxxxvii. et. q. cliii. Ex his infertur q̄ hec prohibitō procedit in agnatis & cognatis de consan. & affi. quod. super. et. c. tua nos. et sentit glo. dum ponit casum in. c. fi. eo. tit. et sentit spe. eo. ti. in prin. facit. de testi. series. et de spon. iuuenis. in fine. de despon. in pube. c. accessit. et. c. i. et. ii. coniuncto rub<sup>o</sup> de eo qui cognouit consang. et facit glo. in arbore circa prin. in vñc. lineaz. et in. ii. col. v. Itē licet attendendi. in fi. et in. v. pone ergo. in fi. uel ut sciret. zc et facit diffinitio consanguinitatis tradita per docto. de qua. s. q. cxxxi. sic ergo dispō. c. non debz. q̄ non potest quis cōtrahere matrimonium cum illa que sibi attinet quarto gradu consanguinitatis ē itelligenda de consanguinitate procedente ex masculino seu femineo sexu legitime uel illegitime per predicta et ideo uidetur sufficere consanguinitas presumptua ut no. in dicto. c. per tuas. in fi. de proba. quod uerum est i casu illo. ppter periculum animarum et propter scandalum ideo ibi consanguinitas presumptiē probata dissoluit matrimonium alias nō licet presumptio impediat matrimonium contrahendum non tamen dirimit cōtractum de eo qui cognouit consan. super eo. fm An. de bu. post Ho. in dicto. c. per tuas. i. fi. CXXXIII. quero circa dispensationem huius impedimenti. Rñ<sup>o</sup> q̄ papa dispensare non potest in gradu lege diuina non naturali prohibito cuz nō sit necesse ne propter generationem nec propter amicitiam ut plene per pet. de pal. in. iiii. di. iiii. ar. iii. secus in impedimenti per constitutionem ecclesie introductis et sic iter per sōas prohibitas ex constitutione ecclesie dispensare potest



q̄ contrahant. s̄. q. cxv. presertim si sit iā contractum quia facilius dispensatur in matrimonii contractis tollerandis q̄ cō contrahendis Io. an. in. c. fi. d̄ diuor. facit quod idem nota. in. c. ii. qui cleri. uel uouen. Similiter propter proles facili⁹ dispensatur Fran. in. c. fi. quia circa. de consan. et affi. non tamen dispēsat papa super matrimonio si deficiat cōsensu ut per Io. an. in. c. per uenerabilem. qui fi. sint legi. ubi etiam uide an dispensatō pape super matrimonio retro trahatur Et an dispēset papa in secundo gradu cōsanguinitatis per Io. et doc. in. c. litteras. de resti. spo. et in. c. gaudemus. d̄ diuor. et in. c. per. uenerabilem. q. prealito. su per glo. ii. in fin. per doc. et. i. q. ccxiii. an autem si papa dispēset sup̄ matrimonio taliter contracto eo ipso erit matrimonium An uero necessarius sit nouus consensus Io. de ligna. in. c. ii. ut lite pē den. dicit q̄ ex quo sublatum est impedimentum tenet matrimonium Gasper cōtra et uerius: non enim tenuit matrimonium ante dispensationem ex cōsensu tūc prestitō ex quo erant inabiles et sic necessarius est nouus consensus ex nūc pro hoc quod nota. de coniugio. seruorū. c. fi. in glo. fi. et forte Io. d̄ ligna. habuit etiam hanc mentē q̄ ex cōsensu perdurante tenet matrimonium salte⁹ sublato impedimento secundum Fra. in. c. cuz in ap̄lica. i. q. de spon. et dic̄ ex cōsensu p̄durante idest nouiter accedente. per ea que supra dicta sunt. ad quod. s̄. q. cxxi. et sic nō uidetur necessarius nouus cōtractus ad quod. i. q. clvi. nam sufficit tacitus consensus ut dicit Fra. post Host. in simili du°. in. c. ueniens. in fine. de eo q̄ dux. in matri. Sic ergo si alter distet quito gradu nulla est necessaria dispensatio apostolice sedis. s̄. q. cxxxii. sed si ambo sint in quarto gradu necessaria est dispēratio si uolunt copulari propter. c. fi. de consan. et affi. nec sufficeret dispensatio legati ut in spe. de lega. §. nūc ostēdēduz d̄. li. et. lxxv. & per An. de bu. in. c. iii. d̄ consan. & affi. Et nota q̄ si papa dispēset in quarto gradu trahatur ad casū ubi tercius est mixtus cum quarto ut in r̄gu la cancellarie & in extrauaganti clem.

que incipit nuper. licz aliter dixerit Io. an. qui non uidit extrauagantem in summa. iiii. libri. vi. col. & an. in di. c. iiii. de consan. & affi. circa princ. & in hoc casu quando alter distat tercio alter quarto gradu solent fieri per curiam romanam due littere una dispensationis uidelicet q̄ non obstante q̄ sint in quarto gradu. zc̄. alia declaratoria q̄ ne forte timeat q̄ dicta licētia dispēdandi surrepticia uideatur pro eo q̄ alter distet ter° gradu q̄ hoc non obstāte ex quo papa cl. mēs lextus in simili casu declarauit. zc̄. possit & ualeat cōmissarius decernerē dictas litteras sufficiētes ac si specialis de h° mētio in ipsis facta fuisset et secundum hoc satis sufficeret una littera dispensatiōis q̄ distet quarto presertim si diceret h° expresse q̄ unus distet quarto alter tercio Similiter in primo genere affirmi tatis ut si quondam uxor mea distabat tercio gradu cōsanguinitatis Berte sed ipsa berta distabat quar° dicte quondā mee uxori et sic dicta quondam uxor mea & dicta berta inter se distabant tercio & quarto gradu q̄ si ego nunc uellez ducere dictam bertam in uxorem fiunt simili ter due littere una dispensatoria alia declaratoria ad remouendum dubium ac si una ex his esset masculus et uellēt simul copulari sufficeret tamen una littera dispensatoria super quarto gradu affinitatis ut in regula cancellarie patet q̄ uult dicta declaratio pape clemētis per regulam cancellarie dom. n. Gregorii. xii. extendatur etiam ad gradus affinitatis & non solum ad tercium et quartum sed etiam ad secundum & tercium tam cōsanguinitatis q̄ affinitatis ut i regulis ipsis patet et dictos casus plures uidi. Item q̄n recte sunt incestu nuptie et sic post contractum petitur dispensatio non solz cōcedi nisi prius soluatur certum quid fm stilum curie puta duorum ducatorū. zc̄. quo casu si scienter contraxerunt bonuz est de hoc mentionez fieri in bulla p̄p̄ter. c. de gradib⁹. xxxv. q. viii. et clem. de consan. & affi. et sic si contraxerunt impetrent super matrimonio contrahendo rescriptum est surrepticiū cuz i grauiosis quelibet surreptō reddit gratiam



nullam ut nota. in. c. ii. in fi. de fi. presb. li. vi. cum si. facit quod no. Arch. in. c. si tibi. in v<sup>o</sup> assignet. in fine. de preben. li. vi. ubi nota. de dispensatione surrepticia. et ibi etiam remittit facit. quod no. in. l. lici<sup>9</sup>. ff. de infra. in vbo debeant. circa principium. et sic dispensatio est ipso iure nulla iuxta no. per dominum panormitanum. in. c. dudum. ii. in. v. col. v. elec. Et nota q<sup>d</sup> dispensatio non debet esse suspecta seu surrepticia et q<sup>d</sup> petens matrimonium separari contra dispensationem quam dicit surrepticie obtentam. debet probare surreptionem. si autem est mandatum de dispensando anteq<sup>uam</sup> dispense tur oportet q<sup>d</sup> ipse verificet causas mandati & vide quod no. de lite contes. c. i. li. vi. secundum An. de bu. post Io. an. in. c. q<sup>uod</sup> circa. de consan. et affi. Pone duo consanguinei a<sup>nt</sup>is prohibiti de facto contraxerunt matrimonium et expositum fuit illud per carnis copulam consumatum cum tamen nulla copula intercessit dubitatur an deca<sup>us</sup> dispensatio sit surrepticia. uidetur sic cum uideatur suggestum pape ut facilius obtineatur dispensatio propter maiora scandala que orirentur propter consumationem matrimonii quam si consumatum non esset de rescrip. postulasti. s. q. cxxvii. in fi. In contrarium quia dispensatio concessa in casu maiori intelligitur etiam in casu minori Fran. in. c. iiii. et in. c. ex parte lo. i. de decimis. cum si. Et illud de quo in di. q. cxxvii. procedit in casu dissimili et cum hac secunda parte uidetur transeundum cum clari<sup>us</sup> uideamus quod tunc pariter dispensari ante copulam & etiam magnus penitentiarius dispensat Sic ergo dispensatio intelligitur in casibus in quibus pariter dispensatur notat An. in. c. de multa. in. v. col. de preben. facit hac eadem. q. xxxiii. in princ. allegando Io. an. in. c. fi. de diuorc. pro hoc quia tercius impetrans ignoranter hoc expressit. preterea ista causa consumationis matrimonii non uidetur appositae ad restringendum dispensationem in casu narrato quia intentio parti<sup>um</sup> erat ad matrimonium contrahendum. ergo non uiciat iuxta nota. per dominum nicol. si. in. c. si gnificante. in fi. de rescrip. et in. c. co

stitui. & religiosi domib<sup>9</sup>. facit quia papa uidetur principaliter ponderasse ipsam substantiam matrimonii ergo surreptio coparticularia non uiciat ar<sup>g</sup>. no. p<sup>ri</sup>mo. in cle. fi. iii. col. v. eta. et quali. p<sup>ri</sup>mo uidetur responsum ad argumentum et similiter si dixerunt copulam non fuisse secutam ad citius obtinendum cum esset secuta. Itē si contrahentes scienter in gradibus consanguinitatis impetrant q<sup>d</sup> cum ignorarent contraxerunt matrimonium zc. an dispensatio sit surrepticia mita hinc inde possent allegari tamen satis obstat quia cum essent excommunicati per cle<sup>mentem</sup>. de consan. & affi. maxime in. iiii. col. & ymo. in fi. in cle<sup>mentem</sup>. i. de religiosi domibus. & Io. cal. in. c. consuluit. de procu. faciunt no. per Io. an. in regula. utile. i. mercurialibus dum talis sententia sufficienter ad talem excommunicationem probari possit per no. per Io. cal. ubi. s. et domi. in dicto. c. i. maxime in princ. et p<sup>ri</sup>mo nota. i. d. de. una. Item communiter papa committit episcopo dyocesano dispensationem huiusmodi pro quo facit. c. quod super his. de fi. istru. ad hoc. s. q. lxxiii. Item solet apponi in fine dispensationis talis clausula uidelicet dummodo propter hoc dicta mulier ab aliquo rapta non fuerit quorum uerborum uidetur sensus id est nisi ad matrimonium contrahendum fuerit rapta ab aliquo id est nisi renuntiauerit conditioni huius matrimonii et cum raptore conuenit ad matrimonium illi desponsando ar. in simili. xxvii. q. ii. s. sed si concedatur. et sequentibus. et nota. ibidem per Arch. uel intellige iuxta litteram quasi papa uelit in hoc nouum impedimentum inducere quando consanguinea rapitur ad matrimonium ut sic si raptus interuenit papa dispensare non intendat nec talis dispensatio ualeat et hic intellectus communior est. **CCCCV.** quero circa sextum impedimentum cognationis spiritualis que communiter dicitur copaternitas de qua materia tractatur i. l. si quid aliana. C. de nupti. Vbi sciendum q<sup>d</sup> cognatio spiritualis prouenit ex hoc q<sup>d</sup> quis confert sacramentum baptismi seu confirmationis uel suscipit uel tenet illum cui tale sacramentum confertur secundum pisa.



in. §. impedimentum. vi. et per pe. §. pa.  
in. iii. di. xli. q. i. circa principi. et hec co  
gnatio robur trahit ex ecclesie institutio  
ne. unde papa potest in omni spiritali  
cognitione dispensare sicut i publice ho  
nestatis iusticia non autem episcopus ni  
si in quantum esset forte sibi commissum ut  
per pe. ubi. §. conclusionem. prima. ad qd  
§. q. cxv. et per Ho. in su. de cognat. spū.  
§. i. Et nota qd est duplex quedam impe  
dit & dirimit matrimonium de cogn. spi  
ritu. c. i. iii. & si. quedam impedit sed nō  
dirimit ut ea que contrahitur per catha  
cismum ex quo oritur cognatio spiritua  
lis impediens non dirimens de cognati.  
spiri. c. ii. li. vi. ex datione uero aliorum  
sacramentorum cognatio spiritalis ne  
quaquā oritur que matrimoniu impediāt  
uel dissoluat ut in. c. fin. eo. ti. libro. vi.  
§. prima uero que oritur ex baptismo &  
confirmatione impediens. contrahendū  
et dirimens contractum eo. ti. c. i. li. vi.  
de qua communiter loquimur dic qd est  
vinculum surgēs ex eo qd aliquis aliqūē  
baptizat uel confirmat uel de baptismo  
uē d confirmatione suscipit impediens &  
dirimens matrimonium inter personas  
per quas uel earum alterum ortum ē. Di  
uiditur autem hec cognatio in paternita  
tem que attenditur inter baptizantē &  
baptizatum leuantem & leuatū. In filia  
tionem que est econuerso in sororitatem  
seu fraternitatem iter ipsos baptizatos  
seu leuatos seu alterum ipsorum cū filiis  
baptizatis seu leuatis. Et in compaterni  
tatem inter patrem spiritualez & carna  
lez et sic inter leuantem uel baptizantem  
et parentes baptizati uē leuati et ad has  
omnes alie attinentie reducuntur secū d  
Ho. i su. eodē ti. §. ii. per Io. an. & Frā.  
in rubri. eo. ti. de cognat. spiri. et An. in  
c. martinus. & p. pe. de pat. ubi. §. cōcl.  
iii. v. et. vi. & ad illud de confirmatione  
Idem not. per eundem pe. in. iii. di. vii.  
q. ii. in fi. Item reperitur hec cognatio  
directa et obliqua scilicet coniuge medi  
ante ut per Ho. in su. eodē ti. §. qualiter.  
v. quis sit effectus. et patet in. c. i. q. ma  
tri. accusa. possibi. leuauit. & sic ut dixi  
propter cognitionem spiritualement sepa  
tur matrimonium de cognat. spiri. c. iii.

et. c. ueniens. cum duobus sequentibus.  
potest etiam fortuito contrahi cum fili  
ola spiritali. xxx. q. iii. in fi. Cente  
simotriciesimosex<sup>o</sup> quero inter quas per  
sonas contrahitur cognatio spiritalis.  
Rñ<sup>o</sup> inter baptizatum et eū qui suscipit  
Item inter baptizatum et filios suscipiē  
tis hoc dico siue sint legitimi siue illegiti  
mi per nota. per Io. an. in. c. uno. circa fi  
nem. de cognat. legali. secus si essent ad  
optui quia tales filii suscipientis legiti  
me copulantur uel baptizato siue suscep  
to ut ponit Inno. super rubri. de cogn.  
spiri. Item contrahitur inter baptizantē &  
uxorem suscipientis si ante susceptionē  
cognita fuit ab eo. Itē inter suscipientē  
et parentes baptizati et hec cognatio im  
pedit & dirimit matrimoniu post cōtra  
ctū & que dixi de suscipiente. intelligas  
et de baptizante & idē de sacramēto cō  
firmationis extra. eo. ne duz. li. vi. ad qd  
§. q. proxi. Secundum pisa. dic clarius qd  
decem sunt combinationes i baptismo &  
decem in confirmatione. i baptismo enī  
surgit cognatio inter baptizantē & bap  
tizatum: baptizatum et uxorem baptiza  
tis ante cognitā et filios baptizantis pa  
trem baptizati & uxorez baptizatis an  
te cognitā baptizantem & parētes bap  
tizati et sic sunt quinq; combinatōes res  
pectu baptizantis. Similiter respectu le  
uantis: de baptismo sunt quinq; inter le  
uantem & leuatū: leuatum & coniugez  
leuantis: ante cognitā leuatū & filios  
leuantis: leuantem & parentes leuati:  
patrem leuati & uxorem leuantis prius  
cognitam: Sunt & alie decez comb. natio  
nes respectu crismatis & leuantis d cris  
matione que numerantur pariter ut pre  
dicte et de his eo. ti. li. vi. ubi de hoc in  
c. i. in textu & glōsa fi. secundum Frā.  
& An. de bu. & Ni. & per do. in. c. i. ad  
fi. li. vi. ubi enumerat istos casus in qui  
bus contrahitur spiritalis cognatio. Et  
subdit qd si maritus post leuationem mo  
ritur & uxor que iam effecta erat cōiūx  
ducit uirum et procreat filiā an illa pos  
sit contrahere cum illo puero & refert  
dominum Anto. dixisse qd sic: ipse tamē  
tenet contrariū ut ibi latius facit. ad h<sup>o</sup>  
i. q. cxli. et sequenti. et. c. martinus. in



fine, eo, ti, & per pe, de pał. m. iiii. di. xlii. cōcl. iiii. ad que. s. q. prox. & i. q. prox. & intellige qd sit baptizatus: seu cathecuminus als non contrahit ut per pe, de pał. m. iiii. di. xlii. q. i. conclusio. ii. ad hoc. s. q. prox. q. xvii. & i. q. cli. & uidetur qd contrahens hanc cognationem debet esse pubes cum talis patring ex hoc obligetur ut not. Arch. in. c. i. in v<sup>o</sup> contrahi de cognat. spiri. li. vi. et per pe, de pał. i. iiii. di. vi. q. iiii. ar. ii. cōcl. ii. ubi qd patrinus obligat puerū ad bonum suum ergo iste debet esse adultus sicut tutor curator & si. et quia similiter cognatio legalis non contrahitur per impuberes insti. de adop. §. minorē, ubi dī de decem & octo ānis Itē iste dicit genrare. s. §. ii. q. ix. unde uidetur sufficere qd si doli capax cum hoc sufficiat in baptizante. s. §. i. q. xxxi. et ad predicta faciunt nota. per Lauđ. in sacramentali. in rub. de baptismo. in. xvii. col. et nota qd licet patrinus obligetur et efficiatur i deiussor apud deum non est ita periculosum suscipere uel leuare de fonte ex q<sup>o</sup> parentes paruulorum sunt fideles et satis probabiliter estimari potest qd eos in fide erudiant ut per domi. in. c. i. d. cognat. spiri. li. vi. **CXXXVII.** q<sup>ro</sup> utrum cognatio spiritualis procedat ad nepotes et ultiores. Rñ<sup>o</sup> non quia nō habet gradus filia quippe mea spiritualis licet non possit contrahere cum filio meo potest tamen contrahere cum filio filii mei ar. xxx. q. i. c. i. hoc dixit Inno. super rubri. de cognat. spiri. quod et no. in su. confe. dicta. q. iii. secundū fratrem Ni. post pīsa. unde sufficit qd inter tales non reperiatur prohibitū esse matrimonium pro hoc de spon. cum apud. secundū fra. p<sup>o</sup> Io. an. in rub. eo. ti. q. iiii. idē seq<sup>o</sup> ē pe. de anch. in. c. pri<sup>o</sup> eo. ti. li. vi. dicēs qd leuatus licite contrahit cum nepte leuantis sed non cum filia etiam illegitima ad idem per Rofr. beneuentanū in libel. in. ti. de matrimoniis. in. §. sūt. & alia impedimenta in fi. et per Io. an. in. c. ad extirpādas. de fili. pres. Itē filia mea spiritualis filio meo adoptiuo bene copulatur sed naturali etiam illegitimo non fm Io. an. in dicta rubri. facit. i. q. cliii. &

clvii. & s. q. prox. i. prim. & per Io. an. in. c. martinus. ad fi. eo. ti. unde nota qd non habemus auos uel nepotes spirituales secundum Do. post doc. in dic. c. i. v. ex confirmatione. li. vi. Centesimotriciesimo octa<sup>o</sup>. quero utrum liceat contrahere matrimonium cum sorore filie mee spiritualis. Rñ<sup>o</sup> quamq<sup>ue</sup> cū filia mea spirituali nō liceat a coniugio tamē sororis non oportet abstinere sed cōcedi. xxx. q. ii. illud etiā. idem in su. confe. eo. ti. q. xiii. secundum fratrem Ni. post Rai. et pīsa. Vnde suscipiens tenens uel mergens contrahit cum sorore uel fratre suscepti uel suscepti ut p. Arch. xxx. q. iii. post susceptū. & multo magis eius filius Arch. ea. q. per adoptionē. et sic pater spiritualis potest accipere in uxore sororem filii spiritualis ut nota. in dicto. c. illud. & sequitur per pe. de anch. i. dicto. c. i. li. vi. et Fra. post Io. and. in. c. i. m. oppo. eo. tit. et do. in di. c. i. li. vi. **CXXXIX.** quero utrum pater possit contrahere cum illa quam filius eius leuauit. Rñ<sup>o</sup> pōt ut nota. xxx. q. iii. illud. in glo. ratio autem est quia ut preactū est edictum de matrimonio est prohibitum ut qui specialiter non prohibetur admittatur ad quod. s. q. xxi. sed filius non potest contrahere cum illa quam pater leuauit ut ibidem dicitur secundū pīsa. & doc. in. c. i. de cognat. spiri. dic h<sup>o</sup> ideo eē quia filia spiritualis filii mei carnalis nec est filia mea carnalis nec spiritualis nec neptis quia cognatō spiritualis ultra paternitatem uel filiationem non extenditur. filia autem spiritualis patris mei soror mea est et cum ea contrahere non possum secundum Arch. in dic. c. illud. et do. in di. c. i. li. vi. et similiter cum filia carnali filii spiritualis secundū eundem ibidem post Io. an. unde in dic. c. illud. no. i. glo. qd pater spiritualis licite copulatur cum filia naturali filie spiritualis et sic filiā filiōle mee potero ducere in uxorem cum non reperiatur prohibitum secundum Ho. in su. de cognat. spiri. §. qualiter. in. ii. col. ibi etiā qd pater licite potest accipere in uxore filiam compatris uel commatris sue dū modo non sit filiola sua licet honestū est



set q̄ a tali coniugio absteret dicto, c.  
illud. & intellige etiam filiaz spirituale  
sui compatri cum non prohibeatur fm  
Fra. in. c. tua. de cogn. spiri. n. oppo. &  
similiter ducere possum amitam uel ma  
terteram spirituale secundum Ho. ubi  
s̄. Et ad hec facit quod not. in. c. uno. in  
v<sup>o</sup> contractuz. eo. ti. li. vi. Centesimo  
quadragesim<sup>o</sup>. q̄ro quid si plures sint susci  
pientes. Rñ<sup>o</sup> prohibetur ne fiat de con  
se. di. iii. non plures. & similiter in cōfir  
matione ut in eo. c. non plures. si tamen  
fiat cum omnibus contrahitur cognatio  
spiritualis impediens & dirimens ut in  
c. quis. eo. ti. li. vi. sed tamen isti suscipiē  
tes bene possunt contrahere inter se q̄  
non prohibentur ut Inno. ponit ut in sū  
ma con. li. iii. ti. vii. q. iii. secundum fra  
trem Ni. post pisa. quo ad primum idem  
Fra. in. c. martinus. i. q. de cogn. spiri.  
quo ad secundum concor. Ho. in. c. ueni  
ens. eo. ti. licet aliud dixerit in su. dicēs  
illa esse corrigēda si ergo duo cōpatres  
carnales non prohibentur contrahere q̄  
fi. sint legi. tāta. ita nec spirituales pro  
hoc etiam quia certe persone prohiben  
tur. s̄. q. cxxxvi. inter quas isti non con  
numerantur & hoc uerius est secundum  
Anto. Fran. in di. c. martinus. iii. q. Et si  
leuans non tangit puerum sed lintheum  
quo est inuolutus efficitur compater si i  
lintheo tenetur puer dū baptizat secū  
do. post Arch. in. c. quis. de cogn. spiri.  
ubi etiam q̄ compateritas non contra  
bitur inter ipsos leuantes uel suscipiētes  
secundum doc. Item subdit q̄ episcopus  
potest dispensare ut plures possint leua  
re de sacro fonte cum istud non reperia  
tur ei prohibitum ergo. zc. quia episco  
pi dispensant contra ius ubi nō est eis p  
hibitum de quo in. c. at si clerici. de iudi  
cis. Centesimoquadragesimoprimo  
quero quid si quis baptizat seu tenet ad  
baptismum proprium filium. Rñ<sup>o</sup> secun  
duz Tho. in. iii. di. xlii. si uir uel mulier  
hoc fecerit in articulo necessitatis seu p  
errorem non impeditur exigere aut red  
dere debitum extra eo. si uir. Si uero fe  
cerit per fraudem impeditur exigere &  
tenetur reddere q̄ si uterq̄ fuerit i frau  
de neuter potest exigere sed uterq̄ tene

tur exactus reddere ut ponit Ho. secun  
dum pisa. glo. Rai. eo. ti. s̄. ult. super v<sup>o</sup>  
contracto. dicit q̄ etiam qui fuit in frau  
de non perdit exactionem quia nō repe  
ritur iure prohibitum pro quo uidetur  
facere dictum. c. si uir. eo. ti. sed primuz  
dictum cum Tho. uidet tenere Pe. Ho.  
& Goffr. ut in su. ea. q. et secundum fra  
trem nico. in addi. & per pe. de palu. in  
iii. di. xlii. arti. i. conclu. vii. et subdit pi  
sa. q̄ melius esset q̄ uterq̄ contineret eo  
dem etiam modo si uir tenet aliquē fili  
um uxoris sue uel uxor filium mariti sui  
si ex ignorantia excusatur si ex malicia  
sua fraus nō debz ei patrocinari nec pp  
ter hoc potest debitum subtrahere sed nō  
potest exigere concor. pe. & ber. secun  
dum pisa. de hoc no. in. c. ii. de cogn. spi  
ritu. ubi tenet Fran. q̄ si scienter fiant  
compatries licet coniuges ipsi bene faci  
ant continendo ut dic. c. ii. tamen exigen  
do non peccant quia non prohibent nec  
contrahendo paternitatez uidetur uoue  
re castitatem quo casu nō possent exige  
re sine peccato de conue. cōiuga. placz.  
secundum eum et Io. de lig. post Hof. &  
sic uidetur sequi opinioez Rai. de qua. s̄.  
uidetur securus q̄ ex quo cōmittitur in  
cestus spiritualis secundum aliaz opinio  
nē ad quod. i. q. cxxiii. et. i. s̄. v. q. cxy.  
& petatur absolutio ab episcopo ad qd.  
i. s̄. v. q. cxxiii. Centesimoquadrage  
secundo quero utruz aliq̄s possit successi  
ue habere in uxores duas commatres.  
Rñ<sup>o</sup> sic patz ex dictis. s̄. q. cxxxvi. q̄ si  
prima tua uxor tenuerit filium alterius  
anteq̄ tu miscearis ei poteris habere il  
lam alteram. si uero tenuerit postq̄ fuit  
a te cognita non poteris secūdam habere  
eo q̄ compater eius factus es. si autem  
alia mulier tenuerit filiū uxoris tue quē  
d alio uiro habuit illa mulier est comma  
ter uxoris tue sed non tua siue illa tene  
rit anteq̄ inter uos esset carnalis copula  
siue post. ideo poteris illam habere & si  
militer si filius tuus quē de alia genuisti  
ab aliquo suscipiatur tunc suscipiens est  
compater tuus non autem uxoris tue un  
de si casus tue mortis eueniret suscipiens  
possz cōtrahere cū illa q̄ fuerat tua uxor  
ut dicit Inno. xxx. q. iii. qui spiritualē.



Idem in su. con. eo. ti. q. x. fm fratrē Ni.  
post. pisa. et per Ho. in su. eo. ti. v. an ali  
quis possit. et de hac materia tractatur  
xxx. q. iiii. & ibi Archi. in prin. dicit q  
successiue potest quis habere duas cōma  
tres uxores in duobus tantum casib⁹. s.  
si fuerunt commatres ante matrimoniū  
uel si filius mee uxoris acceperit ex alio  
uiro alias non de hoc nota. i. c. martin⁹.  
de cōgna. spiritu. et. xl. q. iiii. in summa.  
et cum eis pertransit Fran. in dic. c. mar  
tinus. i. q. et sic in tribus casibus h⁹. pri  
mus si fuerunt cōmatres ante matrimo  
nium secundum Archi. Secundus etiam si  
post ante copulam carnalem secundū pi  
sa. et no. in. c. i. in glo. iiii. de cōgna. spiri.  
li. vi. Tercius si ex alio uiro secundū om  
nes. CXLIII. quero utrum si aliquis  
cognouerit aliquāz fornicarie et postea  
fit compater alterius leuando eius filiū  
de sacro fonte an etiāz illa mulier forni  
caria efficiatur commater. Rñ⁹ secundū  
Tho. in. iiii. di. xxxii. q. sicut compater  
mitas transit ad uxorem que a uiro pri⁹  
fuerat carnaliter cognita eo qd iam effe  
cti sunt una caro ut. xxxix. q. iiii. si quis  
ex cōiugio. pari ratione uidetur transi  
re ad aliam mulierem carnaliter cognitā q  
uis non sit uxor ideoz sentit glo. super di.  
c. si quis. dicens qd per fornicariūz coitū  
acquiratur cōpaternitas quia una caro  
efficiuntur. xxxii. q. iiii. in eo. nam & af  
finitas acquiratur per fornicariūz coitū  
xxxv. q. iiii. de in celis. & c. non eam. ex  
tra. de eo qui cog. consan. discretionez.  
tenetur igitur pro uero qd cōparemitas  
contrahitur ut probatur per predicta  
iura licet quibūdam mirabile uideatur  
ideo tenendum qd sic cui dicto concordat  
Io. an. in. vi. secundum pisa. Vere mira  
bile est hoc dictū ut ex peccato abhomi  
nabili oriatur parentela spiritalis sicut  
ex glacie calor et si hec foret meretrix  
publica esset mater. spiritalis scilicet cō  
mater quasi omniūz de ciuitate et multa  
ualde forent matrimonia illegitima pp  
ter occultas qd quotidie fiunt fornicatō  
nes cum tamen ut constat edictum d. ma  
trimonio sit prohibitorū ad quod. s. q.  
cxxxix. ut quilibet admittatur qui speci  
aliter non prohibeatur nec in hoc casu

apparet aliquam prohibitionem a iure  
fieri nec obstat qd carnalis copula sit cā  
transmittendi compaternitatem de uiro  
ad uxorem et econuerso quia illa non est  
causa solūmodo sed et sacramentū matri  
monii: unde non reperitur aliquod ius  
dictans hanc transmissionem fieri nisi  
in ipso matrimonio & ita etiam affirmat  
glo. Rai. ut patet in su. confe. li. iiii. tit.  
vii. q. xi. similiter & alii. ut patet p glo.  
in di. c. si quis ex cōiugio. & propterea  
putat frater nico. oxi. qd ppter rei gra  
uitatem & doctorum uarietatem sup h⁹  
non sit precipitanda sententia sed poti  
us dominus papa consulendus secundūz  
ipsum Fran. i dicto. c. martinus. ii. q. di  
cit uerius esse qd concubina nō efficiatur  
commater per no. per Archi. in. c. i. eo.  
ti. li. vi. & sufficit qd de concubina hoc nō  
inuenitur expressum nec etiāz glo. xxx.  
q. iiii. si quis. illud firmat. et similiter In  
no. i di. c. martinus. recitat opi. & nil ap  
pbat et id etiāz seqt frā. i. c. cōtracto. i.  
oppo. eo. ti. idē sequitur Io. de ligna. in  
dic. c. martinus. ad finem. dicens qd eti  
am presupposito qd concubina efficere  
una caro per coniunctiōez non tamen le  
gitima ad. ntroducendum effectus q ori  
untur ex coniunctiōe legitima mariti &  
uxoris secundum eum Idem Archi. i di.  
c. si quis. dicens quosdāz magnos theolo  
gos hoc tenere ut ibi per eum ideoz sētit  
magister sententi. li. iiii. di. xlii. c. vii. &  
ibi h⁹ firmat Richardus et tenet qd per  
copulam fornicariam compaternitas nō  
transit ab uno in alium quia per rem pu  
re carnis non contrahit spiritali cōgna  
tio Idem sequitur Petrus de palude.  
ibidem in. ii. col. concl. i. prime. q. dices  
qd cōgna⁹ spiritali dicitur quia a spiri  
tualibus causatur. Idem sequitur do. in  
c. i. de cōgna. spiri. li. vi. Idem Ni. et An  
to. de bu. in dicto. c. martinus. & qd hec  
pars sit uerior tenet etiam frater Ant.  
in sua summa. sed frater Iohannes de ca  
pistrano tenet opinionem thom. allegat  
illud pauli prima ad corinth. c. vi. ibi nō  
efficiantur mēbra meretricis. zc. erunt  
inquit duo in carne una. zc. quasi uide  
tur uelle qd efficiantur una caro ad quod  
posset responderi pro ut dixit Iohā. de



ligna. uel ibi uidetur loqui preceptiue q̄  
si contrabant matrimonium et efficiant̄  
una caro & non fornicentur in hoc enim  
an efficiantur una caro uel unum corpus  
non uidetur ius sed propter sacramentū  
matrimonii ut dictum est nam etiam con  
iugati efficiuntur unū corpus. xxvii. q.  
ii. quia achato. xxxi. q. ii. de neptis. unde  
tanto carrocio ad herēdum puto q̄ non  
transeat compaternitas ad fornicariam  
mulierem facit. i. q. cli. facit in simili in  
spe. de compe. iudi. adi. §. i. dñi. xliii. &  
quod not. Ho. in su. de bigamis. §. circa  
hoc. in. ii. col. ibi erūt duo scilicet cōiuges  
**CXLIII.** quero utrum ille qui bapti  
zauit aliquā posito q̄ sit laic⁹ uel in mīo  
ribus ordinibus possit contrahere cu3 il  
la. Rñ⁹ non quia filia spiritualis est & si  
contraheret dirimendum esset extra eo.  
ne dum. li. vi. et per doc. in. c. fi. de cog.  
spirituali qui idem dicunt si mulier tēpo  
re necessitatis baptizaret. Idē pe. d. pañ.  
in. iiii. di. xlii. q. i. cōcl. iiii. similiter nec  
ille que3 presbiter baptizauit potest du  
cere filiam carnalem ipsi⁹ presbiteri ex  
tra eo. c. penit. nec filius presbiteri po  
test illā ducere quam presbiter ille bap  
tizauit et idem de crismate seu confirmā  
te dicendum per predicta iura secus d̄ sa  
cramento penitentie aut aliis sacramen  
tis. §. q. cxxxv. secundum pisa. Idem in  
effectū Ho. in su. de cogna. spiri. §. fi. ad  
fi. et per Arch. xxx. q. i. omnes. et quod  
notat Io. de ligna. in. c. fi. de cogna. spi.  
et quid de filio episcopi crismatis p̄ Ar.  
in dicto. c. omnes. qui uidetur dubitare  
& remittit se ad. c. i. de cogna. spi. li. vi.  
de quo. §. q. cxxxvi. **CXLV.** quero  
utrum filii duorum compatrum possint  
matrimonialiter copulari. Rñ⁹ sic siū sit  
geniti ante compaternitatem suā. postea  
excepta solum persona per quā3 compa  
ternitas est contracta que nūq̄ potest co  
pulari alicui filiorum sui patris spiritua  
lis. xxx. q. i. super quibus. et. c. pitaciū.  
& c. non oportet. et extra eo. c. i. secun  
dum pisa. nisi cōsuetudo ecclesie que scā  
daluz generet aliter se haberet ut extra  
de cogna. spiri. c. i. et hoc casu seruanda  
est forma consuetudinis tā in contrahen  
do q̄ in dirimendo et non solū ecclesie p̄

prie sed etiam metropolitane uel alia2  
circumpositarum eo. tit. c. super eo. ubi  
etiam patet q̄ semper est honestuz & cō  
ueniens ab huiusmodi coniugis abstinē  
re. non autem est necessarium nisi ratōe  
consuetudinis ut dictum est secundū fra  
trem nico. in addi. et ad dictum pisa. con  
cor. pe. de pañ. in. iiii. di. xlii. q. i. cōcl. i.  
vi. & Ho. in su. eo. ti. §. fi. dñi. Item siue ā  
te. zē Idē pe. de anch. in. c. i. eo. ti. li. vi.  
et Arch. xxx. q. ii. non oportet. q̄d frā.  
ponendo casum ad dictum. c. super eo. ti  
tu. in fine. dicit sicut quesitum fuit pali  
quem episcopum a papa de filiis duorū  
compatrum an possint matrimonialiter  
coniungi et si cōiuncti fuerint an sint tol  
lerandi Respōdit papa distinguendo q̄  
aut per utrumq̄ uel alterum deuentuz ē  
ad compaternitatem aut per neutrum.  
primo casu non debet pati episcopus q̄  
coniungantur et coniunctos debet separā  
ut in prin. usq̄ ibi ceterum. secundo casu  
subdistinguit q̄ aut cōsuetudo metropo  
litane ecclesie uel uicinarum ecclesiarum  
habet q̄d non sustineatur matrimoniu in  
ter eos et non permittentur coniungi &  
coniuncti se perabuntur ut in. dñi. ceteruz.  
usq̄ ibi uerum. Aut habet q̄ talia coniu  
gia permittantur & episcopus dissimula  
bit ut in. dñi. uerum. ubi ponitur dissimula  
tionis ratio usq̄ ad fi. hodie autem debz  
expresse approbā et sic hodie ē appro  
bationis dissimulatio secundum eum.  
**CXLVI.** quero an suscipiendo de mā  
ibus presbiteri baptizantis contrahatur  
cognatio spiritualis. uidetur q̄ sic: dicit  
enim Arch. xxx. q. iiii. quod aute3. Sed  
queritur an omnes qui tangunt puerum  
intelligentur patrimi credit Hug. q̄ sic si  
tangant in fonte. uel statim suscipiendo  
a presbitero dūmodo talia faciāt ad h⁹  
ea enim que incontinenti fiunt intelligū  
tur inesse extra de elec. c. officii. Ide3 lē  
tit Arch. in. c. i. in dñi. cognationē. i. pri.  
de cogna. spiri. li. vi. In contrariuz facit  
cum nō uideatur tenere dum sacramentū  
confertur. nam ista cognatio contrahit̄  
susceptione seu eleuatōe de baptismo seu  
sacro fonte uel detentione ad sacramen  
tum ut nō. Arch. in. c. i. de cogna. spirit.  
li. vi. in glo. ii. et in dñi. cognationē i. pri.



et Fredericus consilii. xv. & facit quod  
no. Arch. xxx. q. iiii. si quis ex uno. pri  
mum credo quia suscipiendo statim absq  
alia mora satis dicitur suscipere de bap  
tismate de cogna. spiri. c. i. pri<sup>o</sup> respōso.  
li. vi. & in. c. i. qui ma. accu. pos. & xxx.  
causa in themate ibi filium suum de bap  
tismate suscepit et. C. de nup. si quis alū  
naz. & pro hoc. xxx. q. i. c. peruenit. ibi  
ex lauacro sacro. et. q. iiii. pictaciū. p<sup>o</sup> b<sup>o</sup>  
quia contrahitur compateritas bapti  
zando. Item tenendo uel tangendo dum  
baptizatur seu tenendo dum crismatur.  
Item & leuando de sacro fonte seu bap  
tismate pro quo glo. ii. xxx. q. i. in pri.  
et sic etiam si ratio. Archi. non conclude  
ret uidelicet ea que in continenti fiunt.  
zē. saltem concluderet hec alia ratio qd  
dicitur leuare de baptismo seu suscipere  
et sic efficitur patrinus quasi de baptismo  
suscipiat eo maxime quia Hu. dicit susci  
piendo a baptismo licet Archi. referat  
a presbitero. unde suscipiendo statim de  
manibus sacerdotis baptizantis dicitur  
suscipi de sacro fonte secus si mora inter  
poneretur ut dicit Archi. i dicto. c. si qs.  
ut puta tangēdo in manibus obstetricis  
susipientis de manu sacerdotis. nam in  
actibus i quib<sup>9</sup> requiritur certa forma  
exigit qd uno contextu fiat ut dicit bal.  
in. i. ii. ad fi. C. de epi. aud. allegat in. c.  
ut circa. de elec. in nouella. li. vi. Idez di  
cit in repetitione. l. petens. in fi. ii. col.  
de pactis. facit quod no. Io. an. i. c. pres  
biter. ad fi. de sa. non iteran. Si ergo p<sup>r</sup>  
bitero baptizante plures uolētes effici  
patrim interlunt quoruz unus tenet pue  
rum ad baptismum intus fontem et cele  
brato baptismo per presbiterū ille sub  
leuat puerum et alii tangunt pueruz sub  
leuatum non uideo qd tales taliter tangē  
tes sit effecti patrimi cum dici non possit  
qd contracta sit compateritas baptizan  
do nec leuando de sacro fonte nec tenen  
do uel tangendo in fonte dum baptizat  
licet plures uulgares aliter reputant fa  
cit. i. §. v. q. cxxx. Et adde qd partes nō  
possent facere sacramentuz de non sacra  
mento. i. §. q. clviii. et in quantum dictuz  
est de tangētibz intellige de tactu ali  
quantulum moroso per modum suscepti

onis seu eleuationis uel detentionis non  
aut de subitaneo et repentino tactu per  
predicta et. i. q. prox. & uidetur de mē  
te sūme confessio. li. iiii. ti. vii. q. xxi.  
CXLVII. quero quid si aliquis uult es  
se patrinus uel melius non uult sed figit  
& simulat se tangere puerum et non tan  
git et respondet uerba solita. Rñ<sup>o</sup> secun  
dum guu. non efficitur patrinus nisi tan  
gat ipsum tenendo seu leuando de sacro  
fonte & simile dicendum de confirmatō  
ne Idem in su. con. eo. ti. q. xxi. si uero te  
neat & non respondet credo qd nihilomi  
nus efficitur compater si intendit agere  
ut uerus patrinus idest illud quod agit  
patrinus etiam si non intendat esse cōpa  
ter ut patet in su. con. eo. ti. q. xxii. nam  
responsio non est de substantia cōpater  
nitatis secundum fratrem Ni. post pisa.  
Intellige tamen qd leuans seu tenens si nō  
uerbo tñ signis respondeat quia nutu &  
signis dicitur quis loqui facit de spō. cuz  
apud. & quod no. Io. an. in. c. constitutō  
nem. de sen. exco. super glo. iiii. secunduz  
do. p<sup>o</sup> multa. in. c. i. de cogna. spiri. li. vi.  
Si tamen tenet non animo contrahendi  
compaternitatem ut si forte tenenti lan  
guis fluxerit dñaribus et ipse uoluerit  
sustinere non contrahitur compateri  
tas ex hoc secundum An. in. c. cōtracto.  
in fi. de cogna. spiri. Nota ergo qd requi  
ritur intentio leuantis uel tenētis ad qd  
s. de sacra. in cōi. q. i. in fi. extenditur tñ  
qñq; ultra intentōnem ut per Io. an. in  
regula. potest quis. ad fi. et in fi. i mer.  
CXLVIII. quero utruq; aliquis possit  
fieri compater alterius per procuratorez  
Rñ<sup>o</sup> si loquamur solum q̄tum ad affectū  
non erit dubiuz quia ad talē affectū pro  
mittendum uel ad tenerdum etiam per  
procuratorem quis respondere potest  
leu si loquamur q̄tum ad ueram cōpater  
nitatem et cognationem spiritualem nō  
potest contrahi per procuratorez ut po  
nit Arch. p. l. post mortem. ff. de adop.  
ibi dicitur neq; arrogare neq; adoptare  
quis absens neq; per alium huiusmodi so  
lemnitate agere potest et quod uidet  
contra de procu. c. fi. li. vi. ubi dicitur qd  
matrimoniu pot contrahi per procura  
torē hñtē ab hoc speciale mādātū solū



secundum eum per id quod no. extra de  
confe. eccle. c. aqua. ubi dicitur q̄ episco-  
pus non potest committere reconciliatō-  
nē ecclesie simplici sacerdoti et sic quod  
coheret persone non potest per aliū ad  
impleri Ad quod etiam facit .c. fina. de  
offic. delega. expressio autem consensus  
per quem contrahitur matrimonium be-  
ne potest fieri per alium dicto .c. fina. d̄  
procura. Idem Io. an. d̄. in quadāz questi-  
one disputata secundum fratrem Nico-  
in addi. ad p̄sa. Aduertendum q̄ ista cō-  
paternitas dicitur affectionalis non ha-  
bens uires cognationis spiritualis p̄ no-  
ta. s̄. q. proxima. et per nota. per Fred-  
ricum de Senis consilio. xiii. et per Arc.  
xvii. q. iiii. si quis suadēte. et q̄d notant  
docto. in. c. cum a deo. de rescrip. cum si.  
Vnde Io. an. in regula. potest quis. i. q.  
li. vi. super ista questiōe refert marsiliūz  
doctorem suum tenuisse contrarium eius  
quod dixit Arch. ipse tamen Io. an. ibi  
dem et in. c. ueniens. de cognati. spiritu.  
sequitur Arch. idem Anto. de bu. in. c.  
per uenerabilem. xxvii. colum. qui filii  
sint legitimi. Sed Franc. in dicto. c. ueni-  
ens. de cognatio. spirituali. dicit q̄ ueri-  
or uidetur opinio marsiliū quia edictum  
de procuratoribus prohibitoriū est. ff.  
de procura. l. mutus. ad quod. s̄. q. xxi.  
sufficit ergo q̄ hoc nō reperitur expre-  
se prohibitum et ita seruatur secundum  
eum qui respondet ad rationes Io. an. &  
sic sequitur opinionez Marsiliū q̄ cōtra-  
hatur compaternitas per procuratorez  
quod etiam uidetur sequi Bal. in. l. una.  
s̄. ne autem. C. de cad. tollen. Sed Bart.  
sequitur opinionem Io. an. in. l. gallus.  
s̄. forsitan. ff. de lib. et po. et pe. de an.  
in. c. i. de cogna. spirituali. li. vi. domin⁹  
Angelus distinguit q̄ aut fit actus leua-  
tionis per procuratorem et non potest  
contrahi aut per nuncium et tūc beñ po-  
test contrahi ar. l. et licet. ff. de constit.  
pec. et nota. in. c. finali. de procurat. p̄  
Io. an. d̄. in nouella. Dicit Io. de ymola q̄  
tutius est tenere opinionē Archi. et Io.  
and. quia opinio eorum pariter cōcludit  
et quia in istis actibus spiritualibus et ī  
separabilibus a persona nō est differen-  
tia inter procuratorem et nunciū ut no.

in cle. de renū. et in. l. q̄ ita. s̄. i. ad treb.  
et. l. quod meo. ff. de acqui. poss. p̄ Bar.  
secundum Domini. post eum in. c. i. in. ii.  
columna. de cognatione spirituali. li. vi.  
Vnde in. c. q̄uis. eo. tit. dicit sic. Nota q̄  
compaternitas cōtrahitur ex accessu ad  
leuandū de sacro fonte et sic uidetur q̄  
per aliū fieri nō possit et remittit ad su-  
pradicta Ad idem per An. in. c. ueniens.  
de cognatione spirituali. et per Bal. in  
l. si quis alumnam. de nup. quicquid sit p̄  
opinionē Marsiliū. facit quod dicit Bal.  
et Fra. q̄ ita seruatur Est enim consuetu-  
do optima legum interpres de consuet.  
cum dilecti. ad hoc. i. s̄. prox. q. li. Simi-  
liter seruatur q̄ iuramentum prestatur  
per procuratorem ut per Arc. lxxiii. di.  
tibi dñō. et quod nota. per pe. de anch.  
i. c. uno. vi. notabili. d̄ statu reguli. li. vi.  
dicens q̄ iuramentum fidelitatis debet  
quis prestare per se personaliter et eti-  
am potest per procuratorem et allegat  
Arch. ubi. s̄. Sic ergo licet tale iuramen-  
tum exigit actum corporeū satis est q̄d  
seruatur q̄ per procuratorem prestetur  
et ita in simili dicamus in casu nostro fa-  
cit etiam aliud quod dicit Fran. q̄ non ī-  
peritur expresse prohibitum q̄ iste actus  
per procuratorem non possit expediri.  
Vnde uidetur q̄ ante factūz sequat̄ opi-  
nionem Arch. ut non fiat per procurato-  
rem quia tutius est ut dicit Io. de ymo.  
sed si fiat sequi possit alia opinio et dica-  
mus q̄ cōtracta sit cōpaternitas per no-  
ta. in simili per dominum Domini. c. cuz  
nullus in prin. ante finem. de tēporib⁹.  
ordi. li. vi. et per Io. an. in reguli. cū qd.  
de reg. iur. in solutione questiōis. & q̄d  
no. in cle. i. de priuile. i. glo. puto. & i. s̄.  
proximo. q. xcii. ante medium. et quod  
notat Io. de ymo. super dicta glo. puto.  
et Fra. in. xx. q. et quod not. Inno. in si-  
mili. in. c. cum inhibito. de clam. despō.  
et clarius per Nico. i. c. ueniens. de cog-  
natione spirituali. et ad. l. post mortem.  
ff. de adopti. respond̄ ut per bal. ubi. s̄.  
facit. quod bal. in. di. s̄. ne autem. in fi.  
& ī similibus locis. facit. i. q. proxima.  
facit a simili quia uxor baptizantis effi-  
citur commater. s̄. q. cxxxvi. quid autē.  
si syndicus uniuersitatis leuauit de sacro



fonte an contrahatur cognatio spiritualis  
per Frederi. de Senis. consil. xv. et. i. p.  
xime. CXLIX. q̄ro eo casu de quo  
s. proxime an ipse procurator efficiatur  
compater. Rñ<sup>o</sup> Io. an. in dicta rub. pōt  
quis dicit q̄ sic: nam sepe extra id quod  
agitur nascitur oblatio de arbi. p. tuas.  
et quod ibi nota. Fran. tenet contrariū  
quia requiritur animus cum obligetur  
compater de conse. di. iiii. uos. autez. qđ  
non intēdit procurator quod tenet Fre  
dericus in consiliis. cōsi. xv. incipit que  
stio talis est syndicus. zc. Et idem Nico.  
in. c. ueniēs. et p. hoc q̄a qualitas spiri  
tualis non inducitur in non consentientē  
de bapt. maiores. et per hoc tollitur qđ  
notatur i dicto. c. per tuas. quia ibi alia  
ratio de quo ut ibi in glo. licet. et ex hoc  
q̄ animus requiritur infertur q̄ uniuersitas  
non fit commater si eius syndic<sup>9</sup> no  
mine uniuersitatis aliquem leuat de bap  
tismo quod tenet Fredericus in dicto cō  
silio. xv. quia uniuersitas non est capax  
talis uinculi ar. de sent. exco. romana. §.  
fi. et. c. si sententia. §. fi. li. vi. Item cum  
uniuersitas non sit capax baptismi non ē  
etiam capax huius cognationis de conse.  
di. iiii. in baptismo. Et concordat huius  
pe. de anch. in. c. uno. de cognatione spi  
rituali. li. vi. ubi idem post multa conclu  
dit dominus Dominicus quia abest ani<sup>9</sup>  
se obligandi per nota. in cle. eos. glo. fi.  
de regul. et quia deus cor interrogat &  
non manum ut ibi plenius et idem Nico.  
in dicto. c. ueniens. in fine et ita cōsultū  
fuit in curia romana ad que. s. q. prox.  
in fine. CL. quero utrum in pluribus  
actibus sacramentalibus requirant plu  
res patrim. Rñ<sup>o</sup> i cathecismo baptismo  
et confirmatione unus et idem patrin<sup>9</sup>  
potest esse si necessitas cogit sed non est  
consuetudo romana quin potius per sin  
gulos actus singuli suscipiant de cōse di.  
i. in cathecismo. secundū pisa. ubi Ar.  
exponit fieri id est sufficere singulos pu  
eros obseruatur tamen quia in cathecis  
mo exorcismo et baptismo huius idē tenēt  
nec mutantur cum cognatio spiritualis ex  
primis non eēt tāti effectus. s. q. cxxxv.  
CLI. quero utrum ille qui non est bap  
tizatus possit aliquem suscipere i baptis

mo uel qui nō est confirmatus possit ali  
quem tenere in confirmatione. Rñ<sup>o</sup> fm  
Thomam et Pe. q̄ non quia talis non ē  
membrum ecclesie cuius personaz gerit  
tenens ad sacramenta de conse. di. iiii. in  
baptismo. et si de facto siue in necessi  
tate leuat uel tenet seu etiā baptizat nō  
contrahit aliquam cognationem spiritu  
alem et hic addit Ala. q̄ si alter cōiugū  
est baptizatus tamen per euz non trālit  
cognatio ad non baptizatum Idez de cō  
firmatione secundum Pisa. glo. in dicto  
c. i baptismo. dicit idē quo ad suscipiē  
tes f. sec<sup>9</sup> dicit esse in baptizante glo. eti  
am Rai. dicit q̄ huiusmodi cognatio spū  
alis contrahitur etiā inter iudeos q̄ un<sup>9</sup>  
tenet uel suscipit filium alterius in bap  
tismo uel confirmatione ut in su. conse.  
eo. ti. q. v. Albertus simpliciter concor  
dat cum pisa. Dubiū est ideo puto q̄ tu  
tior pars esset eligenda secundum frēm  
nico. in addi. ad hoc. s. q. cxxxvi. uidelz  
ut non baptizatus contrahat si sit cathe  
cuminus alias non ut ibi post pe. de pat.  
in. iiii. di. xlii. q. i. conclusionē. iiii. ut ibi  
lati<sup>9</sup> q̄ si baptizatus teneat filiū nō bap  
tizati seu infidelis bene contrahit cōpa  
ternitatem ut in pisa. in d<sup>o</sup> confirmatio  
sacramenti. secundum fratrem nico. post  
pisa. ubi. s. & q̄ inter iudeos contraha  
tur cognatio spiritualis refert Archid.  
xxx. q. i. c. i. Fra. in rub. de cogna. spir.  
remitit ad not. in regul. ex eo. li. vi. iiii.  
. q. ubi concluditur de iudeo & pagano  
q̄ non contrahatur hec cognatio cum ca  
reant baptismo qui est ianua sacramēto  
rum de pres. non bap. c. i. ii. & iiii. et pro  
batur hoc de conse. di. iiii. i baptismo.  
secus in heretico cū sit baptizatus secū  
eum Idem Io. an. in. c. nobis. circa. prin  
cipi. de iure patro. & Fredericus de Se  
nis consilio. xv. ii. col. & ad premissa uidē  
i. q. clxix. et. s. §. i. q. xlviii. CLII.  
quero utruz religiosus possit fieri patri  
nus uel compater. Rñ<sup>o</sup> prohibitum est  
abbatibus et monachis puerum de bap  
tismo suscipere aut baptizari et huiusmo  
di. xvi. q. i. placuit. de conse. di. iiii. non  
licet. Idem intelligendum est de omnib<sup>9</sup>  
religiosis et canonicis regularib<sup>9</sup> extra  
de postu. e x parte. non enim licet religi



olis commatres facere propter familiaritatem que solet inde provenire Idem i summa confe. eo. titu. q. ultima secunduz fratrem Nico. post pisa. dicit Fra. in. c. fi. de cognatione spirituali. q. monachi possunt baptizare qui tamen prohibentur facere commatres. xviii. q. ii. peruenit ubi. glo. & unde. s. i. q. xxii. ad fi. Si ergo religiosus faciat sibi commatres de quo prohibetur nihilominus contrahitur compaternitas etiam sine licentia abbatis ut colligitur. xviii. q. i. peruenit. & xvi. q. i. doctos. cum sequen. secundu Fredericum consilio. xcix. incipit primo queritur nunquid zc. CLIII. quero circa impedimentum cognationis legalis que fit per adoptionem Vbi sciendu q. per adoptionez proueniunt tres species legalis cognationis. Prima est ascendendum & descendendum que attenditur inter patrem adoptantem & filium uel filiam nepote uel nepti & huiusmodi adoptatos et hec idistincte impedit matrimonium quoniam pater adoptator non potest contrahere cum filia adoptiua: nec etiam cum adoptiua nepte et huiusmodi xxx. q. iii. ita diligere. etiam post emancipationem insti. de nup. s. ergo. Secunda species est collateralium scilicet inter filium meum naturalem & adoptiuum & hec impedit matrimonium quamdiu sunt in eisdz patris potestate ea uero soluta scilicet morte patris uel emancipatione filii naturalis uel adoptiui non impedit extra eo. c. i. xxx. q. iii. p. susceptuz. Tercia species est q. legalis affinitas inter patrem adoptantem et uxorem filii adoptati similiter filium adoptiuum & uxorem patris adoptantis et hec iteruz omni tempore ipedit matrimoniu quoniam pater adoptator nunq. potest contrahere cuz illa que fuit uxor filii adoptiui etia post emancipationem. ff. de ritu nuptiarum. l. i. nam adoptiuus alias adoptiuus. insti. de nup. s. i. & ii. similiter filius adoptiuus post mortem patris adoptiui non potest contrahere cum illa q. fuit uxor patris adoptiui ut in dicta. l. i. adoptiuus. etiam si ante mortem fuisset emancipatus ut ibi & de dictis etia spe ciebus habet in su. co. li. xxx. ti. viii. q.

viii. secundum fratrem nicol. post pisa. Idez pe. de pat. in. iii. di. xlii. q. i. ar. ii. conclusione. vi. & vii. quid autem sit adoptio et de eius speciebus in dicto ar. ii. et quis possit adoptare ibidem. conclusi. one. iii. & qualiter adoptio dissoluatur ibidem conclusione. iiii. & idem in effc. Hosti. in su. de cognatione legali. s. finali. et p. glo. et doc. i. c. i. de cog. le. ubi etiam per Fra. in. ii. oppos. et per totum. ubi etiam dicit post lo. an. q. ex quo rubrica generaliter dicit de cognatione legali optat Host. q. hec prohibitio reuocetur & idem optat de prohibitione publice honestatis facit quod idem dicit de consanguini. & affini. non debet. ii. q. Est autem cognatio legalis civilis propinquitas per quam quis reputatur filius uel nepos uel deinceps uel frater uel affinis licet naturaliter non sit pene natura imitans ff. de adop. adoptio. et. l. nec ei. s. eorum. & s. pre. et. l. si quis nepotez. secundum Fran. post Hosti. in rubrica. de cognatione legali. ubi etiam de speciebus ipsius & q. adoptio fit coram quolibet petenti in gratia. ff. de adop. l. ii. de off. procosulis. l. ii. sed in arrogatione impuberis que fit auctoritate imperiali quedam specialia sunt de quibz. ff. de adopt. l. si p. s. finali cum duabus sequentibus. Item adoptare potest quilibet masculus sui iuris etiam si filios habeat et etia presbiter quo ad patrimonialia quia saltem de facto generare potest ut per Hof. Fra. et doctores in rubrica de cognatione legali. et ad predicta adde Anto. de but. in. c. i. de cognat. lega. CLIII. quero nunquid filius adoptiuus potest contrahere cuz filia illegitima patris adoptiui. Rn. secundum Cui. credo sine preiudicio q. sic & q. filius illegitimus possit contrahere cum filia adoptiua sicut notauit Hugo. xxx. q. iii. in principio. nam illegitimus filius uel filia non est in paterna potestate insti. de nupti. s. penulti. concordat Inno. & Hosti. Idem in su. conf. eo. ti. q. viii. secundum Nico. post pisan. Idem glo. in. c. uno. de cognatione legali. dicens lecus de filia spirituali cui non copulatur illegitimus Idem Inno. s. q. cxxxvii Sed Fra. dicit idem respectu filie adoptie



q̄ illegitimus si potest copulari sibi nec procedit ratio quia illegitimus non sit i potestate quia nihilominus surgit cognatio legalis secundum eum in dicto. c. uno. et secunda. q. possunt tamen filii adoptiui inter se contrahere quia non prohibetur pro hoc de spon. cum apud. secundum Fran. post glosam ibidem. vi. q̄stioe.

CLV. quero utrum adoptiuus qui non transit in potestatem adoptantis possit contrahere cum filia legitima ipsius adoptantis. Rñº de hac questione uarie sunt doctorum opiniones: Dicit tamen possit q̄ cum iura canonica indistincte loquantur de adoptione non distinguendo inter simpliciter adoptatum scilicet qui non transit in potestatem & arrogatum qui transit inuunt q̄ quantum ad hoc idem sit in utroq̄ casu scilicet q̄ non possit nisi adoptio prius dissoluatur per emancipationem que emancipatio quantum ad al. qd̄ habet locum etiam in adoptato. C. d. adopt. l. penultima. §. si autem. secundum p̄sa. uidelicet quo ad successionem ab intestato que datur adoptiuo tali non emancipato sed non datur emancipato ut ibi. & sic impeditur matrimonium cum adoptato siue transeat in potestatem siue non hoc tenet Host. et Guil. in specu. sed Innocent. tenet q̄ non impediatur quando adoptatus non transit in potestatem ut etiam notat dominus Anton. de but. in dicto. c. uno. & idem etiam dicit Hug. ut in summa confesso. eodem titu. q. x. ubi non preteritur aliqua istarum opinionum similiter nec per dominum Anto. ubi. §. ideo non uidetur precipitanda sententia secundum fratrem Nicola. in addi. Fra. in dicto. c. uno. refert opinionem Inno. dicentis q̄ teneat matrimonium inter adoptatum et filiam adoptantis cum adoptatus non transeat in potestatem adoptantis in fi. d. adopt. §. ii. & intelligit textum in dicto. c. uno. de sorore arrogata que transit in potestatem arrogantis. dicit tamen ipse Fran. q̄ ex quo littera loquitur de sorore adoptata est dicendum contrarium: dato enim q̄ non transeat in potestatem adoptantis surgit tamen cognatio legalis et hoc etiam uult glos. ibi. Alii dicunt & fuit opinio Damiani Lau.

Tan. Vin. Goffre. Phi. & Host. & spe. eodem titu. in prin. tamē propter diuersitates opinionum si qua consuetudo eēt in hoc ei standum foret secundum eū ad quod. §. q. cx. & q. cviii. CLVI. q̄ ro quid si adoptiuus durante adoptione contrahat cum filia illegitima adoptantis nunquid soluetur matrimonium. Rñº secundum Cui. quidam dixerunt q̄ nō sed uerius tenendum quod Hug. notauit scilicet q̄ soluetur extra eo. c. unico. ubi dicitur q̄ diu durat adoptio inter tales nuptie consistere non possunt sed primam tenet spe. in secundam autem scilicet q̄ matrimonium soluat communiter magis uidentur inclinare doctores ut ibidem notat dominus Anto. de but. qui etiam dicit q̄ promptum est dare remedium scilicet dissoluendi adoptionem qua dissoluta poterit constare matrimonium secundum fratrem Nicola. in addi. Aduerte quo ad thema questionis quia de eo dictum est. §. q. clm. debet ergo formari q̄stio secundum glo. ibi. in fine. & Franci. ibidem in. vii. q. si adoptiuus durante adoptione contrahat cum filia legitima seu naturali et glo. ibi refert quosdam dicere q̄ non dissoluitur matrimonium cum impedimentum sit temporale deinde glos. refert opinionem Hugo. dicentis contrarium primum tenet spe. eodem titulo in principio & idem uidetur ibi sentire Io. an. dicens q̄ si separentur separatio uidetur frustratoria cum facta dissolutione per emancipationem statim possit contrahi et secundum eum ar. litter. ibi consistere. in dicto. c. uno. dici potest q̄ si nouo contractu statim emancipatione facta tenetur matrimonium arº sumpto a contrario ibi q̄ diu durat. zc. Io. de ligna. tenet secundum sed nihil inducit facit tamen quia i impedimentum adoptionis uidetur eē perpetuum potest enim eē q̄ nō soluet nisi morte adoptati uel adoptantis ergo sufficit q̄ potest eē perpetuum ar. ff. de condi. indebi. l. sufficit. & ex his hec questio redditur dubia quia tamen edictum de matrimonio est prohibitorium de spon. cum apud. uidetur eor opinio prima q̄ non dissoluatur secundum Fran. qui dicit q̄ illam glo. habes xxx. q. iii. in summa. CLVII. quero



nunquid due persone que ab eodem sunt  
adoptate possint iter se contrahere. Rñ<sup>o</sup>  
secundum Guil. possunt cum nufq̄ reperi  
at̄ prohibitz sicut & duo spirituales fi  
lii alicuius contrahere possunt & spiritu  
ales cum adoptiuis concor. Hu. & Ber.  
idem in summa confessorum eo. ti. q. xi.  
secundum fratrem nicol. post pisa. & s.  
q. cluii. in fine. et per Anto. de but. in  
c. i. de cognatione legali. Centesimo  
quingagesimo octa<sup>o</sup> quero utruz inter  
patrem adoptantem & patrem adopta  
ti siue matrem aliqua cognatō contraha  
tur. Rñ<sup>o</sup> secundum Thom. & pe. nulla  
idem in summa confessorum. eo. titu. q.  
xiii. & de materia adoptionis et arroga  
tionis unde pisa. in v<sup>o</sup> adoptio. secunduz  
eosdem ad quod. s. q. cluii. circa prin.  
Centesimo quingagesimo<sup>o</sup> quero cir  
ca impedimentum criminis ubi scienduz  
q̄ quedam crimina impediunt matrimo  
nium contrahendum sed non dirimunt cō  
tractum et sunt septem. primum est ince  
stus. xxxii. q. ii. si quis uiduam. et. c. qui  
dormierit. et. c. concubuit. Secunduz ē  
de eo q̄ interfecit primaz uxore. xxxiii.  
q. ii. ammouere. & c. interfectores. Ter  
cium est quando quis rapuit sponsam al  
terius. xxvii. q. ii. statutum. Quartum ē  
quando quis insidiando matrimonium p  
prium filium de sacro fonte leuauit uel  
recepit ut posset priuare uxore debito  
coniugali. xxx. q. i. de eo. Quintum quā  
do quis interfecit sacerdotem extra de  
pe. et rem. qui presbiteri. Sextum est so  
lemniter penitens. xxxiii. q. ii. de his.  
et. c. antiqui. Septimuz est si quis monia  
lem scienter uxorem accipiat. xxvii. q.  
i. hii qui. omnes predictos casus ponunt  
Rai. Tho. pe & Ho. preter ultimū quē  
solus Ho. addit: licet autem hec et alia  
forte impediunt matrimonium contrahen  
dum Si tamen timetur de incontinentia  
debet eis episcopus licentiam concedere  
nubendi ar. xxxiii. q. ii. antiqui. & c. in  
adolescencia. et extra de eo qui cogno.  
confan. ex litteris. & secundum q̄ addit  
Guil. scilicet ad proximuz dictum quod  
fuit Rai. in summa confessorum. li. iii. ti. ix.  
q. i. ubi hec notantur sufficit licetia pro  
priu sacerdotis ymo q̄ de consuetudine

non serua tur iste rigor petendi licentia<sup>3</sup>  
secundum fratrem nicola. post pisa. in. 4.  
impedimentum. viii. et q̄ non separetur  
matrimonium propter ista crimina per  
Archi. xxxiii. q. ii. placuit. Et adde. s.  
q. ciii. Et circa cognoscentem consangu  
ineam uxoris sue dic q̄ si cognouit consā  
guineam sponse sue sponsalia soluta sunt  
nec potest ultra sponsam illam habere in  
coniugem obstante affinitate contracta  
nec etiam illam quam cognouit obstāte  
publice honestatis iusticia nisi papa dis  
pensante sed potest ducere terciam epif  
copo dispensante penitentia sibi de ince  
stu imposita Sed si quis cognouit consan  
guineam uxoris consumato matrimonio  
scienter non dissoluitur matrimonium sed  
tenetur reddere debituz petenti non au  
tem potest petere nisi secum propter in  
continentie difficultatem per episcopuz  
dispensetur: sed si matrimonium nō erat  
consumatum tenetur ingredi religione<sup>3</sup>  
ne committat incestum cognoscendo sci  
licet affinem suam: sed potest episcopus  
cum eo dispensare in petendo & redde  
do Itē si coniuges confiterentur in pre  
iudicium matrimonii consanguinitatem  
uel affinitatē precessisse in foro iudicali  
nō crederetur eis alias multi colluderēt  
& idem in similibus secundum pe. de pa.  
in. iii. di. xlii. q. i. ante finem. ad que ad  
de Anto. in. c. ii. et per totum de eo qui  
cognouit consanguineam uxoris sue ubi  
etiam q̄ talis affinitas superueniens nō  
dissoluit matrimonium licet sponsalia de fu  
turo sic et regulariter crimen superueni  
ens dissoluit sponsalia quo ad criminofū  
non autem in preiudicium alterius inno  
centis petentis sponsalia consumari secū  
duz pe. de pat. in. iii. di. xxvii. q. i. i. xi.  
columna. ad quod. i. q. clxiii. Vltimo no  
ta q̄ propter crimen propter quod ipo  
nitur pena mortis non separatur matri  
monium si ille non moritur de his qui fili.  
occi. c. ii. per Nico. Centesimo sexage  
si<sup>o</sup> quero que sunt crimina que dirimūt  
matrimonium iam contractum. Rñ<sup>o</sup>. so  
lum duo Primuz est si qua mulier machi  
nata fuit in mortem uxoris alicuius &  
ipsa cum effectu occiderit amicum habē  
diuicum illius in suum & si qs machiat<sup>9</sup>

*Crimina A. imp.  
dicitur p. g. i.*

*adulter*

*Prima p.  
dirim.*



fuerit et cum effectu occiderit uirum ali-  
cuius ut habeat eius uxorem tales si con-  
traxerint perpetuo sunt separandi. xxxi.  
q. 1. si quis uiuente. Idem in summa con-  
fessorum eodem titu. q. 11. secundum Rai.  
et glo. eius q. casus secundum quosdam intelli-  
gitur solum si dum esset primus coniugium eo quod ante  
uiuere fuerat commissum adulterium secundum glo-  
sam Rai. et Goff. ut patet in dicta. q. 11. Pre-  
rior est opinio Innocentii et Hostien. dicen-  
tium quod solum machinatio mortis cum ef-  
fectu sufficit ad dirimendum matrimonium  
uero licet non interuenerit adulterina pol-  
lutio extra de conuer. infide. laudabile.  
ubi nulla fit mentio de adulterina pollu-  
tione ad quod adde Io. and. in dicto. c. lau-  
dabilem. & hoc primum crimen dirimens  
matrimonium secundum est adulterium  
& hoc quando adulterantes prestunt sibi  
fidem promittendo seu iurando quod contra-  
hant siue de facto contrahant & si uiuen-  
te altero coniuge fuisset inter illos adulteri-  
na commixtio siue fuerit ante dictam promif-  
sionem uel contractum siue postquam si adul-  
terina pollutio prius uel post non inter-  
uenerit non impeditur matrimonium ex-  
tra de eo qui cogn. confa. c. ultimo. ubi  
dicitur fide data promissit. sed tamen sub  
nomine fidei intelligitur etiam nuda pro-  
missio & huiusmodi promissio est quedam de  
sponsatio de futuro secundum glo. Rai. & in  
summa confessorum eo. tit. q. 11. secundum  
fratrem nicola. in additi. ad pisa. ubi. s.  
& ad illud si interuenit iuramentum pro-  
batur in. c. 11. de eo qui duxit in uxore. &  
quod nota. eodem titulo. c. 11. in fine. &  
xxx. q. 1. relatum. de fideiuss. peruenit.  
in fine. facit in simili de spon. de illis. i.  
& c. commissum. de cond. appo. de illis.  
& c. per tuas. cum si. Et dicit Petrus de  
pal. Nota quod tria sunt crimina que diri-  
munt post contractum Primum est cum  
uxor machinatur in mortem uiri ut post  
ea contrahat cum adultero uel econuerso  
ad quod tria requiruntur ad dirimendum  
scilicet adulterium. secundo actualis occi-  
sio. tercio intentio contrahendi in occide-  
do. xxx. q. 1. si quis uiuente. de eo qui  
dux. in matrem. super hoc. & c. significasti.  
& c. ueniens. secundus casus est si prestet  
fidem adultere de contrahendo cum ea

post mortem uiri uel econuerso sed sub no-  
mine fidei etiam nuda promissio intelli-  
gitur sed tunc ista duo requiruntur scilicet  
pollutio et promissio. xxxi. q. 1. relatum.  
Tercio quando cum adultera contrahit  
de facto & hic etiam duo requiruntur sci-  
licet adulterium & de facto matrimoni-  
um extra eo. c. cum haberet. et. c. ex lit-  
tera. & c. si quis uxorem. Item requi-  
ritur in his duobus casibus quod uterque sci-  
ret impedimentum de conce. preben. c.  
1. nam altero ignorante non dirimitur ex-  
tra eo. propositum. & c. ueniens. de spo.  
c. cum in apostolica. sed nihilominus ber-  
sebee fuit uera uxor dauid quia non dux-  
erat hoc statutum ecclesie secundum pe-  
de pal. in. 111. di. xxxiii. q. 1. ar. 1. 111. &  
ad illud de nuda promissione adde. i. q.  
proxima. & de materia huiusmodi per Ho-  
stien. in summa de eo qui duxit in matrem.  
ubi. sed quis probabit. et per totum. &  
xxx. q. 1. et per eundem Hostien. in sum-  
ma de matrem. §. qualiter impediatur. v. v.  
crimen. zc. ubi sic dicit v. crimen triplex  
quod impedit & dirimit scilicet si quis  
aliquam per adulterium polluerit & fi-  
dem dederit quod post mortem prime eam  
in uxorem ducat: secundum si de facto co-  
trahit & polluit probantur hec duo i. c.  
finali. de eo qui duxit in uxorem. Terci-  
um si machinatus est in mortem uxoris ad  
hoc ut secundam haberet dicto. c. lauda-  
bilem. primo responso. hoc tamen intel-  
lexit Goffredus ubi & secundam pollue-  
rit uiuente prima de eo qui duxit in ma-  
trem. quam pol. super hoc. & c. significasti.  
quod dicitur in summa per Hostien. eodem  
titulo. ubi & idem intellexit Goff. & ut  
s. Et pro intelligentia recipe has regulas  
Prima si quis uiuente prima contrahit  
cum secunda etiam sciente quod est coniuga-  
tus alio non interueniente post mortem  
prime secundam ducere potest de eo qui  
duxit in matrem. c. finali. Secunda si quis  
uiuente prima dat fidem secunde etiam  
scienti de contrahendo mortua prima po-  
test secundam ducere dicto. c. finali. Ter-  
cia si quis uiuente prima cognoscit secun-  
dam etiam scienter alio non interueni-  
ente potest mortua prima secundam du-  
cere. eodem titulo. significasti. Quarta

adulterantes

Tria postea que  
dirimunt

Rogate. 3



si alter coniugum machinatur in morte  
alterius non ex hoc impeditur contrahere.  
similiter non impeditur extraneus qui  
machinatur: unde si mulier machinatur  
in mortem alterius mulieris cuius effectus  
ut quia interfecit potest esse uxor mari-  
ti mulieris mortue eodem titu. super. &  
hoc ex quo fuit machinatio sola absque ad-  
ulterio ut ibi et ex quo fuit machinatio  
alterius tantum ex contrahentibus secus  
si utriusque ut si maritus mulieris mortue  
conferat de conuer. infide. c. 1. Ex his  
quatuor regulis habes quando non impe-  
ditur matrimonium. Quinta regula si ui-  
uente prima uir dat fidem secunde & ea  
sciente de prima cognoscit non poterit  
esse uxor mortua prima de eo qui duxit  
in mat. c. 1. a contrario. & c. sequenti.  
secus si ignorauit de prima ut ibi. Sexta  
si habens uxorem de facto contraxit cum  
alia sciente et eam cognouit illa nunquam po-  
test esse uxor eodem titu. c. 11. et c. cum  
haberet & c. finali. Septima si extrane-  
us cum altero coniugum machinatur cuius  
effectus in morte alterius non potest ma-  
trimonialiter coniungi coniunx superstes  
cum illo de conuer. infide. c. 1. Octaua qui  
uiuente prima cognoscit secundam que ma-  
chinatur in mortem prime cum effectu  
non potest unquam ducere secundam eodem  
titulo. c. super. & ca. significasti. Idem  
si interuenit fidei datio cum machinatio-  
ne dicto. c. super. ibi tamen intercessit ad-  
ulterum unde in hoc ultimo potest dici con-  
trarium ex quo hoc non reperit expres-  
sum secundum Fra. in rubrica de eo qui  
duxit in mat. nam si iste qui fidem de-  
dit secunde uel cuius ea contraxit non cog-  
nouit eam uiuente prima sed ea mortua  
poterit cum ea contrahere secundum eundem  
in. c. finali ultima. q. eodem titulo. & ad  
dictas regulas per Io. do ligna. in dicto  
c. super. de eo qui duxit in mat. & scilicet  
est fidem dedisse absque iuramento secun-  
dum Fra. in. c. significasti. ad finem. &  
debet intelligi quod fides detur sub forma  
ut quia uir promittit mulieri quod post mor-  
tem prime cum ea contraheret. unde isto  
casu secunda non potuit habere bonam  
fidem ut per Fra. post Hostien. de eo qui  
duxit in mat. c. finali. 11. quest. & sequen-

ti. & ad illud in quarta. si utriusque. 28. Idem  
& clarius per eundem eodem tit. super.  
prima. q. & in. c. finali. 1. q. per eundem  
& 1. q. clxxii. & adde nico. optime distin-  
guentem in. c. 1. de eo qui duxit. Cen-  
tesimos sexagesimos primi. quero quid si nec  
iurauit nec fidem dedit sed solum promi-  
sit. Rñ secundum spe. eodem titu. Idez  
uidetur ar. xxii. q. ultima iuramenti. ar.  
contra. de fidei iussu. c. 11. in fine. primam  
partem uidentur sequi frater Nicolaus  
oximi & Petr. de pal. ut dixi. 8. q. pxi.  
allegando in summa confessorum. li. 111.  
titu. ix. q. 11. et Antoni. de but. in. c. sig-  
nificasti. ad finem. de eo qui duxit in ma-  
trimo. sed non uideo quod in hac materia re-  
stringibili dispositio ista extendatur ad  
simplicem promissionem absque fide uel iu-  
ramento & non obstat. c. iuramenti. quia  
ibi dicit glo. & Arch. maius peccatum &  
maior pena imponitur pro fractione iu-  
ramenti quam simplicis promissionis & licet  
deus non faciat differentiam inter iura-  
mentum & simplicem loquelam seu pro-  
missionem tamen ecclesia facit secundum  
Arch. ibi & Hostien. in summa qui cler.  
uel uoue. §. 11. in. 11. columna. Nam quo  
ad ecclesiam maioris efficacie est iurame-  
ntum quam promissio sine iuramento secundum An-  
toni. de but. in. c. preterea. 11. de spon.  
facit quod no. Ant. in. c. significauit. cir-  
ca medium. de eo qui duxit in matrimo.  
si ergo per constitutiones ecclesie probi-  
betur matrimonium quando est iuratum  
uel fides data ergo non uidetur extendenda  
ad solam promissionem facit in specu. de  
statu mona. §. xvii. & quod notat Arc.  
xxvii. di. c. finali. et in specu. de iure iur.  
in fine. et per nota. per doctores in dic.  
c. 11. pro hac parte induco Richardum in  
111. di. xxxv. ubi refert aliquos tenere  
quod non dirimat matrimonium licet non fir-  
met sed istud firmat Scotus in. 111. eadem  
dist. quod etiam sentit Io. and. de eo qui  
duxit. c. finali. 11. columna. et in fine. h.  
etiam sentit Roffre. de libellis. in titulo  
de matrimonii. in. §. tertium impedimen-  
tum. et in. §. quantum impedimentum. et  
etiam sentit Fra. de eo qui duxit in ma-  
trimo. ad finem. et in. c. significasti. ad fi-  
et in. c. finali. post principium. et. 1. oppo.



ad finem. & .ii. q. pre. statibus istis opi  
nionibus fauendum est opinioni que fa  
uet matrimonio. s. q. cx. nisi forte dixis  
set promitto sub periculo anime mee ga  
uidetur iurare per nota. per archi. de le  
pul. in. c. i. in. v. fide interposita. li. vi.  
& per Franc. de frigi. fraternitatis. in  
prin. iii. oppo. et in. s. quamuis. i. nota.  
& idem per An. in princ. et in. iii. col. &  
per Inno. de iureiur. et si xpūs. unde di  
citur fides dari si fiat promissio per deū  
uel per fidem suam secundum Archid. in  
dicto. c. i. et de similibus iuramentis per  
Anto. de bute. in. c. i. uis. post mediu. de  
testibus. ubi uideas uidi tamen litteram  
dispensationis curie romane in qua dice  
batur in tali casu fore prohibituz matri  
monium subsequutum & ideo misericor  
diter dispensari committebat episcopo  
Auerfano. zc. q. in tali matrimonio rma  
nerent sed quod dixi credo uerius de iur  
et sic talis dispensatio necessaria non fu  
isset licet cautius sit obtinere dispensatio  
nem propter doctorum uarietate ut. s.  
pro hoc quod no. Fran. in. c. deb. tores.  
ii. oppo. de iureiur. q. iuramentum & si  
plex promissio equiparatur & sunt simi  
lia in genere. zc. facit. c. i. de sepul. li. vi  
et quod ibi notat. in v. promittendum.  
et cle. cupientes. in fine. d. pems. et in d.  
s. q. xxvi. ante finē. CLXII. quero  
quid si quis occidit maritum adultere n  
eo animo ut uxorem eius habeat sed in  
bello uel casu uel odio. Rñ. non dirimit  
matrimonium postea contractum nisi ad  
hoc interfecerit ut eam duceret extra d  
conuer. infide. laudabilem. circa finem.  
Idem in sum. confe. dicta. q. i. secunduz  
pisa. et Nicol. Idem Fra. post glo. in. c.  
super. de eo qui duxit. in. i. q. dicens. q. i  
eo qd glo. innuit q. si fecisset eo propo  
sito ut duceret eius uxorem esset secus qd  
tenz Inno. et sic sequitur q. sola machina  
tio ex animo premissa facta sine copula  
et sine fide data dirimit matrimoniū qd  
etiam tenet Hosti. qui remittit ad sūmā  
eodem ti. uerius dic q. nō sufficit sola ma  
chinatio alterius tantum sed utriusq. sic  
eo. ti. significasti. et. c. fi. quod etiam te  
net Io. an. in dicto. c. i. de conue. infide.  
secundum Fran. ad quod. s. q. clx. ibidē

etiam ex hoc infert ad aliam questione  
post Gas. ut ibi per euz et sic machinato  
alterius tantum contrahentium non diri  
mit matrimonium nisi sit simul cum adul  
terio secundum eum in dicto. c. significa  
sti. primo notabi. et circa finem. sed ma  
chinato utriusq. sine adulterio sufficeret  
secundum eundem in. c. fina. i. q. eodē ti.  
et. s. q. clx. CLXIII. quero quid si  
quis precepit et mandauit uel consuluit  
interfici & interfectus est. Rñ. secund  
Rai. Guil. & Hug. idem est ac si interfe  
cisset sed si non mandauit aut consuluit f  
postq. fuit interfectus ratum habuit di  
cenduz q. licet alias in maleficiis ratiha  
bitio retrahat et mādato comparet  
tñ propter hoc non dirimitur matrimo  
nium sequens Idem Lau. & Ber. Idem  
in su. con. eo. ti. q. ii. secundū pisa. & Ni.  
ubi. s. et nota. in dicto. c. laudabilem. in  
fi. de conuer. infide. CLXIII. que  
ro quid si quis uxore uiuente d. facto cō  
trahat cum adultera. Rñ. distinguendū  
est quia aut ista sciuit eum habere aliam  
uxorem aut nesciuit dico usq. ad mortem  
prime: si uero quando ipsā duxit ipsa sci  
uit q. habebat aliam non potest cum illo  
in matrimonio esse: si uero prius nesciuit  
et nunc mortua iā prima uxore de nouo  
scit in potestate ignorantis est matrimo  
nium ratificare uel diuorciuz petere ex  
tra de eo qui duxit. c. i. & c. ueniens. ad  
hoc. s. q. clx. in fi. ita tamen q. si postq.  
sciuit carnali copula consenserit non po  
terit diuorciū petere ar. extra de con  
iug. seruo. proposuit. & c. fi. q. si ab ini  
cio quidem fuit ignorans. f. prima uiuen  
te facta est conscia non debz pati q. cog  
noscat a uiro alias in perpetuū matri  
monium impediretur ar. de prescri. c. fi  
na. in fi. xxxiii. q. ii. si uirgo. extra d. se  
cundis nup. dominus. hoc intelligenduz  
est si primum matrimonium uerum fuit  
alias non prestat impedimentum f. ex  
tra de spon. ueniens. & de matrimonio  
contracto contra inter. eccle. ex litteris.  
in fi. Idem in sum. confe. eo. ti. q. iii. fm  
pisa. & fratrem nico. et per Ho. in su. de  
eo qui duxit in matr. in prin. & per doc.  
i. c. i. & c. significasti. et. c. ueniens. eo.  
titu. et. s. q. clx. An autem qui de facto



contraxit cum secunda ignorante debeat ei dicere et uidetur consulendum ei quod non dicat nisi speraret quod dimitteret eum redire ad primam quia si postquam dixerit ei ipsa scienter cohabitauerit ei carnaliter prima uiuente ex tunc illa mortua non possunt contrahere matrimonium qui possent si illa semper ignorasset si etiam dicat ei ipsa non tenetur ei credere cum sit occultum & nihilominus si non credat postea poterit esse inter eos matrimonium quod non posset si ipsa ei crediderit & per ad ulterius permiserit ab eo se pollui secundo de pe. de pal. in. iii. di. xxxiii. q. i. si. ad hec adde. i. q. px. uir. s. q. clx. ad fi. Ceterum sexagesimo quarto. quod si mortua iam prima uir non cognoscat carnaliter istam secundam adulteram que secundo contraxerat ignoranter sed ipse ducat tertiam. Rñ secundum Ho. debet manere cum tertia quous postea etiam cognoscat secundam extra de eo qui duxit in matrimonium ueniens. nam uiuente prima consensus habuit cum secunda nullus fuit et sic non impedit consensum tertiae quin etiam si post mortem prime carnaliter cognouerit secundam que fuit ignorans istum habuisse uxorem et nunc etiam ignorans est ipse uir contrahebat cum tertia adhuc cum tertia remanebit extra de electi. boni. f. extra de coniug. ser. proposuit. et. c. fi. Ideo in sum. confess. eo. ti. q. iiii. & v. secundum pila. et fratrem nico. per Hosti. in sum. de eo qui duxit in matrimonium. v. sed quid si mortua prima. Adde quod si mortua prima secunda alteri nupsit et pendente hoc matrimonio uir qui ei fidem dederat eam cognouit an postea poterit esse istius uxor mortuo eius marito & idem potest queri si mortua prima uir contraxit cum secunda et pendente hoc matrimonio cognouit illam cui dederat fidem uiuente prima an mortua secunda poterit hanc ducere Io. an. uult quod neutro casu poterit ista adultera esse uxor ex quo concurrunt fidei datio et adulterium ut per Fra. in. c. fi. iii. q. de eo qui duxit in matrimonium. non tamen sufficeret conatus adulterandi secundum eundem ibidem sequenti. q. Item sufficit quod uir habebat uxorem licet non consumauerit ut non possit contrahere cum secunda

da quam cognouit licet prima moriatur secundum eundem in. vi. q. post doc. Item intellige hanc materiam quando inter primo coniunctos non suberat impedimentum alias teneret matrimonium cum secunda secundum eum ibidem in. vii. q. post Ho. & s. q. proxima. & q. xxii. Item intellige quod istud impedimentum est perpetuum etiam si de nouo consentirent secundum eum in. viii. q. et ad diuorcium audietur etiam alter contrahentium propter periculum anime secundum eundem post Io. an. ibidem in. xii. q. ad quod. s. q. lxxvi. & sequen. CLXVI. quero quid si quis uxore uiuente contraxit & concubuit cum duabus uel pluribus infamis. Rñ secundum Ho. locus est gratificationi quia quamcumque certificata de morte prioris primo cognouerit post mortem legitime illa remanebit extra de eo qui duxit in matrimonium ueniens. Idem in su. con. eo. ti. q. vi. secundum eosdem. et per Ho. in su. de eo qui duxit. v. si. quid si contrahit. & dic quod erit uxor ex nouo consensu et intellige quod contraxit cum istis pluribus separatim secus si simul quia tunc contractus propter incertitudinem nullo modo tenet ut per Fra. in. c. i. viii. q. eo. ti. ad quod. s. q. xl. CLXVII. quero qualiter intelligitur infamia. Rñ secundum Ho. quando habet iustam causam ignorandi ut quia uir de remotis ueniens assererat se non habere uxorem extra de spon. cum aplica. Ideo autem infamia non committit adulterium quia non committitur sine dolo. ff. ad. l. Iul. de adulteris. l. penult. xxxv. q. ii. in lectum. Idem in su. con. eo. ti. q. vii. ubi etiam addit secundum eundem quare filius etiam legitima uiuente suscepti legitimi censentur si tamen secundum matrimonium in facie ecclesie sit contractum secundo si clam secundum fratrem nico. post Pl. in addi. & per Ho. in sum. eo. v. sed quomodo intelligitur. & per Fra. in. c. ueniens. i. q. eo. ti. ubi in fine dicit quod mulier excusat si non fuerit certificata de prima non enim tenetur credere cuilibet leui in formationi de sent. exco. inquisitioni. & subdit quod si secunda bona fide contraxit & prima petit uirum secunda excusatur exigendo debitum quod est dubium sed



postq̄ habebit conscientiaz super hoc ca  
ueat ne permittat se cognosci alias nunq̄  
poterit esse uxor eo. tit. super h<sup>o</sup>. ut ibi  
latius et ad istam. q. uide in regula p̄fū  
tur. li. vi. cum si. **CLXVIII.** quero  
utrum liceat uxorem adulteram occide  
re. Rñ<sup>o</sup> secundum Thom. et pe. in. iii. dist.  
xxxvii. hoc potest contingere dupliciter.  
primo modo quia per iudiciū iudicis p  
curat occidi et h<sup>o</sup> l3 facit amore iusticie  
non luore uindictę non tamen licet hoc  
fieri in iudicio ecclesiastico sed civili. Se  
cundo modo quia extra iudiciū occidit  
eam uel facit occidi & hoc nunq̄ licet se  
cundum legem diuinā licet aliquo casu  
permittatur secundum legem ciuilem ut  
quando inuenit uxorez in actu adulteri  
tunc enim lex propter incitamentum nō  
punit idem in sum. confess. eo. ti. q. ix. &  
intellige hoc dictū tho. q. lex non punit  
s. quia non punit morte sicut alia homici  
dia punit tamen satis acriter. ff. de adul  
te. l. si adulterium. §. si maritus. alias inci  
pit. §. Imperatores. et ibi dicitur q. si oc  
cisor erat humilis seu uilis persona dam  
natur ad opus perpetuum si autēz hone  
stior in insulam relegatur. & utrum uiro  
liceat occidere adulterūz unde in p̄sa. in  
v<sup>o</sup> lex. §. viii. in foro uero conscientie ta  
les nihilominus puniendi sunt secundum  
fratrem Nic. post p̄sa. ad hoc. §. q. ciui.  
unde dicit Pe. de p̄sa. in. iii. di. xxxiii.  
q. i. ar. ii. & conclu. ii. & dist. xxxv. q. ii.  
ar. i. cōcl. iii. & latius di. xxxvii. q. ii. di  
cens q̄cum ad primum sunt tres conclusi  
ones. Prima q. iure poli in foro consciē  
tie nullo modo licet uiro propria aucto  
ritate interficere uxore in adulterio de  
prehenfam sed licet uiro moderate casti  
gare qui enim preest congregationi tan  
tūz yconōice eaz castigare & ab ea eice  
re potest sed exterminare a politica cui  
non preest nō. si autem occideret aut mu  
tilaret cōgregatōē etiā politicā damni  
ficaret cuius itere est ne quis re sua male  
utatur. Secunda conclusio est q. iure ciui  
li olim licebat patri occidere adulterum  
cum filia marito uero adulteram cum ad  
ultero & non puniebatur hoc autem q̄  
putauit lex q. parceret pater adultero  
propter amorez filie & putauit q. mari

tus parceret uxori timor adulteri. Ter  
cia conclusio est q. ubi esset lex uel cōsue  
tudo q. adulterata accusata occideretur  
sic ut tempore legis moyli que cū sit iu  
dicialis nō ligat quia dominus pepercit  
mulieri in adulterio deprehēse ubi tñ ef  
set lex talis uir zelo iusticie accusās nō pec  
caret secundum eum et dicit Franc. post  
Io. an. in. c. ueniens. ii. de spon. q. canōes  
non admittūt permissionem legis occide  
re adulterū. xxxiii. q. ii. iter hec. ubi de  
hoc dicens etiam q. licet possit occidi si  
pena non tamen iuste. i. sine peccato pec  
cat enim per dictum. c. inter hec. & per  
Io. an. & Anto. in dicto. c. ueniens. in fi.  
& in. c. iii. circa fi. de sen. exco. ubi q. nō  
erit excommunicatus si ille sit clericus &  
percutiatur uel occidatur. & adde q. pp  
ter adulterium uir potest propria aucto  
ritate abicere uxorem quo ad thorum  
seu copulam sed non quo ad habitationē  
ut per An. in. c. ex litterarum. de eo qui  
duxit in matr. **CLXIX.** quero circa  
impedimentum disparis cultus. s. quādo  
fidelis contrahit cum infideli uel paga  
no uel heretico secundum Rai. et in sum.  
confe. li. iii. ti. x. q. i. ubi hec notant naz  
tunc nullum est matrimonium. xxviii. q.  
i. §. ex hīs. & c. caue. uñ exodi. xxxiiii.  
& de uterno. vii. prohibuit dominus di  
cens non accipiens uxorem filius tuus de  
filiabus alienigenarum ne traducāt eos  
post deos suos. sed tamen sponsalia beñ  
possunt contrahi cum hac conditione si in  
fidelis conuertatur. xxviii. q. i. nō oportet.  
hec & Tho. & pe. in. iii. di. xxxix.  
simul cum Rai. ut in dic. q. i. secundū fra  
trem Ni. post p̄sa. in. §. impedimentūz.  
ix. dicit pe. de p̄sa. q. baptizatus cum nō  
baptizata uel econuerso q̄uis cathecumi  
na non potest inire matrimoniūz quod si  
fiat nullum est ubi autem uterq. est bap  
tizatus licz alter uel uterq. sit infidelis  
uerum est matrimonium sed contrahere  
non debet quis cum infideli nihilomin<sup>9</sup>  
hereticus baptizat<sup>9</sup> sicut alia sacramēta  
uera confert et recipit. sic et istud secū  
eum in. iii. di. xxxix. ar. i. ubi etiam de i  
spirationibus antiquorum patrum ante  
legem et tempore legis & de hoc tangit  
Ho. in. su. de matr. §. qualiter impediāt.



¶ li. vi. sed quo ad hereticū uidet q̄ ymo  
tenet matrimonium per eum contractū  
ut patet de heret. c. decreuit. ubi h<sup>o</sup> col  
ligit Io. an. post Arch. & pe de anch. &  
sequitur Fran. qui si. sint legit. tanta. q.  
viii. ad hoc. s. q. xxi. post medium. n̄ ob  
stante q̄ aliter dixerit spe. in ti. d̄ diuor.  
post prin. & facit quod no. Arc. xxviii.  
q. i. non oportet. & i. q. clxxx. et sic ex  
cōmunicatus contrahit matrimoniū Io.  
an. in. c. significasti. d̄ eo qui duxit. Pos  
set tamen ecclesia statuere q̄ dissoluatur  
matrimoniu3 si alter fieret heretic<sup>9</sup> Io.  
an. in. c. ex parte. ii. de conuersi. conug.  
post prin. CLXX. quero nunquid i  
ter infideles possit eē matrimoniū. Rñ<sup>o</sup>  
secundum Thomam. in. iii. di. xxxix. in  
ter infideles potest esse matrimonium in  
q̄tum est ordinatum ad prolem secundū  
perfectionem nature non autem inq̄tum  
est ordinatum ad ipsam secundam perfe  
ctionem grē & ideo matrimonium quid  
est sed non perfectum unde infidelis cog  
noscens uxorem nō peccat si propter bo  
nuz prolis aut illius fidei qua teneē uxo  
ri debitum reddat Idem. xxvii. di. de in  
de. secunduz Ni. post pisan. & per pe. de  
pal. in. iii. di. xxxix. ar. ii. con. i. & d̄ h<sup>o</sup>  
xxviii. q. i. per totum. unde matrimoniū  
contrahi potest et est matrimoniū inter  
iudeum & paganam s̄m Hug. & Archid.  
xxviii. q. i. iudei. et quare dicantur gēti  
les ea. q. caue. per Arch. & si gentiles fi  
ant xpiani nō debēt separari no. xxviii.  
q. i. sic enim. s. i. & c. litteras. de restit.  
spo. & adde. s. q. xiii. & facit. i. q. pxi.  
CLXXI. quero utrum coniunx conuer  
sus ad fidem possit remanere cuz uxore  
infideli nolente conuersti. Rñ<sup>o</sup> secunduz  
Tho. ubi. s̄. fidelis conuersus potest cuz  
infideli manere sub spe cōuersionis si eā  
in infidelitate obstinata3 non uiderit &  
bene facit cōmanendo et de hoc est con  
silium ap̄li. i. corinth. vii. non tamen teñ  
tur sed potest dimittere eam etiam si ue  
lit ei cohabitare sine contumelia creato  
ris si conuersti non uult concor. Rai. ut in  
sum. con. eo. ti. q. ii. et latius per pet. de  
pal. in. iii. di. xxxix. ar. ii. cōcl. ii. & iii.  
ubi etiam dicit sic posset enim ymagiari  
q̄ in matrimonio infidelium non ē aliq̄d

reale unculum de mundo plus q̄ in spōsa  
libus cum non sit sacramentū aliquod an  
te baptismum: unde ante baptismū utri  
usq̄ uel alterius ex statuto ecclesie pōt  
illud matrimonium solui sicut sponsalia ī  
multis casibus soluuntur uel tollūtur sta  
tuto ecclesie unde sicut per matrimoniu3  
sequens soluuntur sponsalia precedētia  
sic per sequens matrimonium tollit pre  
cedens non ratum sponsalibus compera  
tum s̄m euz adde. s. q. xiii. Cētesimo  
septuagesimosecun<sup>o</sup> quero si iudei uel pa  
gani contraxerunt cuz cōsanguineis suis  
secundum ritum suum nunquid post con  
uersionē poterunt remanere. Rñ<sup>o</sup> secun  
dum Tho. in. iii. di. xxxix. si contraxe  
runt in gradibus diuina lege prohibitis  
leuitici. xviii. tunc siue uterq̄ siue alter  
ad fidem conuertatur non possunt in t̄i  
matrimonio commanē: si autē3 cōtraxe  
runt in gradibus prohibitis per statutū  
ecclesie possunt commanere si uterq̄ con  
uertatur uel si uno conuerso sit spes de  
conuersione alterius Idem in su. con. eo.  
ti. q. iii. facit extra de diuor. c. gaude<sup>9</sup>.  
secundum pisa. et fratrem Ni. ubi. s̄.  
Cētesimo septuagesimoter<sup>o</sup> quero quid  
si infidelis habeat plures uxores. Rñ<sup>o</sup>  
secundum Thomā. ubi. s̄. non fuit uerū  
matrimonium nisi cum prima quia esset  
contra legem nature. unde talis si cum  
omnibus uxoribus conuertatur potest  
cum prima cohabitare & alias debet  
abici tanq̄ penitus extraneas et si pri  
ma conuersti uoluerit non propter hoc ē  
matrimonium cum aliqua istaruz sed po  
test cum aliqua istarum de nouo cōtrahere  
secundum modum. i. proxi. concord.  
Rai. Ho. & Ber. ut in su. con. eo. ti. q. v.  
secundum eosd̄ et Fra. i. c. de infidib9.  
in fi. de consan. & affi. & uide per An. d̄  
bu. in. c. gaudeamus. ad fi. de diuor. & ad  
de. s. q. xl. Centesimo septuagesimo  
quarto quero quid si infidelis repudiata  
prima uxore aliaz duxerit & conuertat  
Rñ<sup>o</sup> secundum Tho. in. iii. di. xxix. Di  
cendum q̄ repudiuz uxoris est contra le  
gem nature unde infideli non licet repu  
diare & ideo si conuertat postq̄ ipse una  
repudiata alteram duxit addet in iudic iū  
est sicut de illo qui plures simul uxores



habebat quia tenetur primam quam re  
pudiauerat accipere si conuerſi uoluerit  
& aliam abicere ſicut. ſ. proxime dictū  
eſt Idem in ſu. con. dicta. q. v. ſecundum  
eoſd adde. ſ. q. lxxvii. CLXXV. que  
ro quid ſi ipſa conuerſi noluerit. Rñ ſe  
cundum Tho. ubi. ſ. ſi ipſa infidelis uult  
cohabitare fidelis uiro ſiñ cōtumelia cre  
atoris & ſine hoc q. infidelitatē inducat  
poſſe quidem uir fidelis ab ea diſcedere  
ſed diſcedens non poſſe ab ea accipere  
ſi autem hec uxor uir fidelis nolit ei coha  
bitare uel non ſine contumelia creatoris  
ut ſi ad infidelitatez pertrahere nitatur  
in his tribus caſib⁹ uir fidelis diſcedens  
poſſe alteri per matrimonium copula  
ri ſecundum piſa. Idem etiā ſi uellet eum  
trahere ad quodcumq. peccatū mortale  
extra de diuor. gaudemus. ſ. quia autē.  
v. p̄terea ſubdit. q. ſi conuerſus ad fidē  
et illa conuerſa ſequat̄ aſq. propter cās  
legitimas ille ducat uxorem eaz recipere  
compelletur nec poterit diſmiſſe obiceſ  
fornicationem p̄ eo q. nuplit alteri ni  
ſi fuerit alias fornicata ſecundum ſiñ  
Nico. in addi. CLXXVI. quero nū  
quid licet uiro ad fidem conuerſo uxore  
exiſtente in infidelitate emitte re uotum  
continentie. Rñ ſecundū Tho. in. iiii.  
di. xxxix. ſi poſt conuerſionez uiri ſit ali  
qua probabiliſ ſpes de conuerſione uxo  
ris non debet uir uotū continentie emit  
tere nec ad matrimonium tranſire q. uxor  
difficilius cōuerteret ſciens ſe ſic pri  
uatam eſſe ſi autem non ſit ſpes de cōuer  
ſione poſſe ad ſacros ordines uel ad reli  
gionem accedere prius ſequiſita uxore q.  
conuerſatur & tūc ſi poſtq. uir ſacros or  
dines ſuſceperit uxor conuerſatur non ē  
ſibi uir ſuus reddendus ſed debet ſibi im  
putare q. in penā tarde conuerſionis ſue  
priuatur uiro ſuo Idem in ſu. con. eo. tit.  
q. x. ſecū. iñ eoſd. Cēteſimoſeptuage  
ſepti⁹ quero iuxta p̄xime dicta an iudex  
poſſit aſſignare terminum infideli ſi con  
uerſi uoluerit. Rñ ſic ar. de cōuer. con  
iug. ex publico. & qui ſi. ſint legi. lator.  
ſecundū Arch. xxviii. q. i. ſi infidelis. & q.  
ii. ſi infidelis. et Ho. de diuor. q̄to. Cē  
teſimoſeptuagelimo octa⁹. quero quid ſi  
alter coniugū conuerſatur p̄les quē ſeq

debet. Rñ ſecundū Tho. di. xxxix. ſi  
proles peruenit ad etatez p̄fectam liber⁹  
poterit ſequi parentem quem uoluerit ſi  
autem eſt in minori etate tūc debet dari  
fidelis non obſtāte q. indigeat matris ob  
ſequio ad educationem Idem in ſu. conſ.  
eo. ti. q. xii. ſm eoſdē. CLXXIX. q.  
ro quid ſi uterq. coniugū tpe contracti  
m̄rimoni erat fidelis nūc alter labit in in  
fidelitate. Rñ ſm Rai. alter nō pōt con  
trahere nec diſtingue utruq. interuenire  
carnal copula uel non nam in utroq. caſū  
fidelis tunc tenetur continere Idē in ſu.  
con. eo. ti. q. xiii. et facit d. diuor. c. q̄to.  
ſm eos. Cēteſimo octuage⁹ quero q. ſi  
ſi catholicus contrahat cum heretica bap  
tizata nūquid tenet matrimonium. Rñ  
ſm Tho. in. iiii. di. xxxix. uerum eſt m̄ri  
monium q. ſi peccet contrahendo ſi ſciat  
hereticam non tamē propter hoc diſmi  
tur matrimonium: et contra ſi aliquis ea  
thecum nō ſed nō dū baptizatus cum ali  
qua baptizata contraheret nō eēt uerū  
matrimonium Idem pe. alb. & Rai. idem in  
ſu. con. eo. ti. q. xiiii. & xvi. ſm eoſdē ad  
quod. ſ. q. c. xix. et per Io. an. i. c. ſi cōdi  
tiones. in. ii. col. de condi. appo. & in. c.  
ii. poſt prin. de coniu. ſuo. & ibi Ant. de  
buſ. remittit ad nota. per eum in. c. ſi.  
de condi. appo. ſuper prima glo. Cen  
teſimo octuagelimo primo. quero utrum  
infideles unius rit⁹ poſſint contrahere  
cum infidelibus alterius rit⁹. Rñ ſe  
cundum Tho. ubi. ſ. poſſunt nō i per ali  
quod ius poſitum eorum prohibeant  
quia tunc cultus diſparitas impedit m̄ri  
mon. ſi cōcor. pe. ut i ſu. con. eo. ti. q. xv.  
ſm trēm Nic. poſt piſa. facit. ſ. q. c. lxx.  
Cēteſimo octuagelimo ſecū⁹. q̄ro circa i  
pedimentum uolentie ſiue metus. Vbi  
pri⁹ ſciendum q. uolentia ſiue metus ex  
ſui natura et. ā line conſtitut. one eccleſie  
matrimonium excludit quia excludit con  
ſenſum ſine quo matrimonium eſſe nō po  
teſt ut in ſu. con. li. iiii. ti. xi. q. i. ubi hec  
notantur ſecundum Rai. & quidem qd ſit  
uis habes in Pi. in v⁹ uis. & quid metus  
in v⁹ metus. ſm fratrem Ni. poſt piſa. in  
ſ. impedimentum. x. poſſe enī uoluntas  
cogi. quod declara ut per pet. de pal. in  
iii. di. xxix. q. i. ar. i. & quō mōt⁹ cadat



in uoluntatem ibidem .ii. ar. & an uis sit plus q̄ metus Arch. in. c. uno. q̄ met⁹ cā in d° metum. & quid sit coactio & quid metus per laud. in sacramentali de baptismo. in penult. col. ubi etia3 dicit q̄ coactus conditionaliter dicitur uolens pro eo quia cum uoluntas hominis sit libera ad uelle uel nolle licet primo ad nolle se disposuerit grādī cā pōt uelle & itari ad uelle alī n̄ ēēt p̄p̄iū uelle nisi possz libere uelle. ff. de reg. iur. l. leuis. fm eūde ubi. s. CLXXXIII. quero utruz coactio impediāt matrimoniū. Rñ° duplex est coactio quedam absoluta que fit per uim & ista non habet consensum animi in quem non cadit coactio sed potest esse coactio ad copulam carnis uel aliud extrinsecuz ad quod trahitur persona inuita & talis coactio qñ non cōfēt in matrimonio non facit illud. quedam aut coactio est condicionata & ista fit per metuz qñ .i. quis consentit timor̄ alicuius mali sup quo sic distinguuntur Duplex est metus q̄dam cadit in constantem uirum et iste excludit matrimonium extra eodem. c. platum. et. c. ad audientiam. extra de spon. ueniens. ii. quida3 uero metus est insufficiens .i. q̄ non cadit in constantem uiruz & iste non excludit matrimoniuz. ff. eo. l. neq̄ timore. Idem i su. con. eo. ti. q. iii. quis autem est metus qui cadit in constantem uirum hēs in p̄sa. in d° metum. q̄b⁹ adde et uinculationem que dicit met⁹ cōstantis. ff. eo. l. neq̄ timor̄. Aduertendū etia3 q̄ talis metus dicitur cadere i unū qui non dicit cadere in alium & ideo minor metus excusat feminaz q̄ uiruz & sic iudex secunduz diuersitatē personaz & locorum iudicabit qualis sit metus q̄ uolentia: et sic utruz matrimoniuz sit aliqd uel nulluz ut no. in di. q. iii. ubi etia3 dicitur secundum Ho. q̄ si filia timore inorte patris in aliquem consentiat qd̄ uerius ē q̄ non est matrimoniuz quia non ē liber consensus licet quidam contradicant fm frat̄e mco. oxi. post p̄sa. in add. ad h° i. q. pxi. et ad illud q̄ minor metus sufficit in mulierem q̄ uirum. adde dum tamē cadat in constantem mulierē facit d̄ spō. consultationi. in fi. & ideo dixit Ant. de bu. in. c. cum locū. ad fin. q̄ illud ideo q̄

animuz constantis mulieris leuior timor afficit q̄ uiri quod no. unde debz ponderari pro ut caderet in constantem feminaz non in constantem uirum. xxxii. q. vii. in dignant. fm Anto. in di. c. consultationi. facit quod idem no. post glo. in. c. insinuante. ii. col. qui cle. uel uo. & optime per Ni. in di. c. cum locū. & in di. c. consultationi. & in. c. insinuante. in prin. q̄ clerici. uel uouen. dicit pe. de p̄a. Tercius articulus est uidere quō uis uel metus impediāt uel dirimant matrimonium ubi sūt hee conclusiones. Prima q̄ si est met⁹ q̄ cadat in constantem uirum non est matrimonium nec quo ad iudicium ecclesie nec conscientie etia3 si uere consensit q̄a consensus liber non fuit. Secunda conclusio q̄ si non sit metus cadens in constantē uiruz uel fuerunt blandicie & huiusmōi ē matrimoniuz supposito q̄ sit cōsensus uerus alias ecclesia non posset facere q̄ sit matrimonium subdens q̄ tale matrimonium potest confirmari p̄ consensum sequentem durante primo consensu: nam si inferens metū peniteat nō ē m̄rimonium ex quo mutui consensus nunq̄ concurrerunt q̄a oportet causas essentielles ad effectuz concurrere fm pe. d̄ p̄a. in. iii. di. xxix. q. i. ad hoc. s. q. xvii. qui etia3 dicit ibid ar. ii. sic. secunda conclusio ē q̄ metus aliquando cadit in constantē uirū aliqd n̄ ad quod oportet considerari & ipm periculum in se & absolute & in compatione ad agendum uel obmittendū. aliqd enī est de se terribile ut illa q̄ in isto v̄lu cōtinentur. Stupri siue status vberuz atq̄ necis. Homo enī cōstās timet mortē sicut & xp̄s & debonestationem stupri m̄to plus sicut susanna que maluit lapidari & seruitutem sicut pro executiōe iugo fuit ut ut multi exponūt se morti q̄r seruitus mors ciuilis est Similiter p̄ graua uerba quia m̄ma pena corporalis est maior maxima pecuniaria fm iura: s̄ sūt aliqua uana de se a constante uiro nō formidabilia sed contemmbilia inter q̄ etia3 computat̄ timor ifamie cui aliter potest occurrī & damni tēporalis & conuicti & huiusmodi & simile est timor excōis q̄ uis glo. de resti. spo. c. olim inter. dicat q̄ ē iustus: sed etia3 predicta quatuor que



fm se incutiunt iustum timorē possunt cō  
parari maioribus malis respectu quorum  
non eēt iust<sup>9</sup> timor sed magis sunt eligē  
da puta peccato fm eum ibidē & subdit  
Tercia conclusio est q<sup>d</sup> respectu matrimo  
nii ista sunt iust<sup>9</sup> timor potest enīz secūdo  
rectam rationem optari eē in mīmonio  
potius q<sup>m</sup> mori uel graueri uerberari uel  
incarcerari quia tunc homo non potest si  
bi remedium querere uel in seruitute q<sup>a</sup>  
multo minus minor est seruit<sup>9</sup> mīmonii  
q<sup>m</sup> alia in qua quicquid est suū totum ē do  
mini sed i mīmonio non est hoc nisi quo  
ad actum carnalem fm eum. Quarta con  
clusio est q<sup>d</sup> respectu actus fornicarii nō  
pōt eē iust<sup>9</sup> met<sup>9</sup> quia melius est omnia  
mala pati q<sup>m</sup> soli malo consentire secundū  
eum ubi. s. sed aduerte quia supra dixi  
aliter de stupro uide. i. q. clxix. Et dicit  
Io. an. q<sup>d</sup> uis absoluta & cātiua probabi  
lis impediunt matrimonium ut ipse not.  
in. c. de muliere. de spon. & de coactione  
absoluta & condicionali per eundē i. c.  
sacris. in. iii. col. qd met<sup>9</sup> cā. et per Ho.  
in su. qd me. cā. §. puniunt. sub. §. in hac  
autem. et de materia tangitur per Ho. in  
su. de matri. §. qualiter impediāt. v. vii.  
& per Anto. de bu. in. c. de muliere. de  
spon. ubi etiam dicit q<sup>d</sup> licet actus depen  
deat a uoluntate attamen hic actus regu  
latur non a uoluntate sed a libero consen  
su et sic actus non ualet quia coacta uolū  
tas non est libera uoluntas licz sit uolun  
tas secundum euz. sic ergo leuis metus nō  
dirimit ymo nec forte ipedit contrahen  
dum ar. quod met<sup>9</sup> cā. c. cum dilectus. p  
atrox impedit & dirimit dicto. c. cum lo  
cum. fm Fra. ibidem. i. q. Ad cuius dicti  
intellectuz facit insti. de iureiu. §. atrox.  
de pem. di. i. aut facta. et quod habetur  
per doc. in. c. peruenit. de sen. excom. &  
ideo dicit pisan. in v<sup>o</sup> metus. q<sup>d</sup> metus ca  
dens in constante est quadruplex. pri<sup>o</sup>  
uidelicet metus mortis. secundo met<sup>9</sup> cru  
ciatus corporis quod metus cā. cum dile  
cti. ter<sup>o</sup> met<sup>9</sup> stupri. quar<sup>o</sup> seruitutis. ff.  
eo. ti. l. nec timore. & l. isti quidem. in  
quo concor. Tho. & Al. subdens q<sup>d</sup> non  
differt utrum predicta quatuor fiant in  
persona nostra siue liberorū siue uxoris  
secundum eos ad quod. i. q. proximi. unde

si dubitetur an metus sit iustus arbitrio  
iudicis pōderatis circumstantis erit h<sup>o</sup>  
dirimendum no. Io. an. in. c. cum dilect<sup>9</sup>.  
in fi. qd metus cā. prestim in cā mīmo  
niali. s. q. xcix. circa medi. & i. q. cxii.  
& sic ad inferendum iustam cām metuen  
di dī iustus metus non q<sup>d</sup> sint actus q<sup>i</sup> fe  
runt metum sed q<sup>d</sup> ē iusta et probabil<sup>is</sup> ut  
ita dixerit meticulositas fm Bal. i. autē.  
sacramēta pubez. in pri. c. si aduersus.  
uen. p metus vborum non uidetur suffice  
re ex quo requirit talis qui cadat in con  
stantem uirum uel mulierem per no. vii.  
di. fuerunt. et. c. cum locuz. & c. consulta  
tioni. in fi. de spon. & in spe. de his q<sup>i</sup> vi  
met<sup>9</sup> ue causa frūt. ad fi. tacit de cōuer.  
coniuga. accedens. & faciunt no. in. c. cū  
dilectus. q<sup>d</sup> metus cā nisi in hōie pessimo  
uel seuerio solito suas minas exequi ut p  
Bar. et Bal. in. l. metuz. c. de his que ui  
metus ue cā fi. et doctores in di. c. cum  
dilectus. & in. c. cām. i. de offi. dele. ad q<sup>i</sup>  
i. q. proximi. Idem de impio regis seu prin  
cipis per no. per Ni. post docto. in. c. fi.  
in fi. q. de. uel uo. pēti<sup>9</sup> mine elusorie nō  
sufficerent per no. in. l. si quis libertatē.  
ad fi. ff. de peti. her. & facit qd no. Ar.  
in. c. uno. in v<sup>o</sup> metum. quod met<sup>9</sup> cā. li.  
vi. nisi forte propter aliquas tales mi  
nas precedentes ostenderet tēpore ma  
trimonii per signa euidentia uere non cō  
sentire per no. s. q. xvi. et quod no. Ho.  
in su. de mī. §. q<sup>i</sup>liter. v. quid si dicatur.  
Item q<sup>d</sup> coactio etiam condicionalis ut p  
metum impediāt matrimoniu<sup>9</sup> pro ut. s.  
patet in. c. cum locum. & c. seque. d. spō.  
Differt autem metus a coactione q<sup>a</sup> me  
tus intelligitur de metu qui pollēt cade  
re in constantem uirum preter captionē  
uel penam corporalem. Coactio autē ē  
si capitur uel tenetur uel ligatur uel hu.<sup>9</sup>  
modi. uel dic q<sup>d</sup> metus includit coactōem  
ut nota. in di. c. ad audientiam. quod me.  
cā. fm Fra. in di. c. cum locuz. i. oppo. &  
vi. q. & ad illud q<sup>d</sup> requiritur liber cōse  
sus in matrimonio probatur. xxxii. q. ii.  
per totum. & per Fra. in. di. c. cu<sup>9</sup> locū.  
in prin. et in. ii. q. et sic i matrimonio nō  
hēt locum illa regula coacta uolūtas. uo  
luntas est quia consensus coact<sup>9</sup> metu pe  
ne non ē sufficiens ad pficiēdū mīmoniu<sup>9</sup>



de spon. ueniens. ii. fm Fra. in. c. gēma.  
 ii. oppo. eo. ti. & ad premissa facit. s. §.  
 iii. q. xix. et nota qd si concurrerent pba  
 tōnes cōtrarie ut qd mulier probauit qd  
 per metuz fecit uir autem qd sponte pre  
 fertim p instrumentū h° cantās qd nihilo  
 minus pferitur sufficiens probatio quia  
 metu fecit et plus creditur duobus testi  
 bus affirmantibus de metu qd mille dicē  
 tibus qd sponte secundum dom. num pan  
 normitanum in. c. i. quod metus causa. &  
 Fra. in. c. super hoc. in fi. de renunt. ubi  
 per Inno. et doc. et per Bal. in. l. si quis.  
 i hoc gen°. de episcopis et cler. et i con  
 silio scismaticis. quod posuit in rubri. C. si  
 quis. ali. te probi. et in repeti. l. obserua  
 re. §. proficisci. ff. de offi. proconsulis. p  
 eundem panormi. in. c. ad audientia. cir  
 ca fi. quod me. cā. & in di. c. i. iii. col. &  
 per Ludo. de Roma in rub. d arbitris.  
 et si alleget qd non sponte. zc. quis habe  
 at probare et quid presumat. p Io. an. d  
 regu. iur. quod latenter. cuz si. nota tamē  
 qd timor iuris seu qui a iure et iuridice i  
 fertur non annullat actū An. in. c. ueniēf  
 ii. de spon. Item adde qd si pater attemp  
 tauit interficere illum quē reperit cum  
 filia non tenet mrimoniū alias sic secundū  
 Ho. in su. quod met° cā. §. peni. et uide i  
 c. ueniens. ii. de spon. & intelligo attēp  
 tasse si processit ad aliquem actum ut i. l.  
 si quis non dicā rapei. C. de epis. et cle.  
 & in. l. is qui cum telo. C. de sicca. unde si  
 de nocte ingrediunt armati domum & i  
 ueniunt iuueuez in camera puelle q post  
 ea ibidem matrimonium contrahit cū pu  
 ella uidetur matrimonium metu contra  
 ctum nisi clarissime constaret aliter per  
 predicta facit. ff. de ui et in arma. l. i. §.  
 Idem labeo. & l. ii. §. i. ii. & in. c. si fa  
 cit. i. q. clxvii. **CLXXXIII**. qro  
 si puella mortem uel captiuitatez pris ti  
 mens propter hoc cōsentit nuptiis dicit  
 Inno. qd siue p h° timens siue ipsa timēf  
 pro patre contrahit n ualz matrimoniu  
 ar. ff. quod met° cā. isti qdem. ubi dī de  
 patre qd in eo est iustus met° si timet stu  
 prum uel seruitutem filioruz. xxxi. q. ii.  
 c. i. & ii. Dicit tñ Inno. qd illa. c. loquuntē  
 quando etiam sponse erant inuite sed sta  
 tim ipse Inno. dicit uideri qd ibi alia d cā

inuite non fuerūt nisi propter pericula  
 eoruz qui habebant eas in potestate. de  
 inde refert alios dicere qd matrimonium  
 tenet licet filia timeat mortē pñs dicit  
 Fra. qd oportet pbari qd sponsi uel alter  
 eorum fuerit inuitus : nam si uterq cōfē  
 taret ualeret matrimoniu etiaz inuitē pa  
 rentib⁹ de despō. i. pu. c. uno. ad fi. li. vi.  
 dicuntur autez inuiti probando qd h° fe  
 cerunt ob metum illatum parentibus &  
 dicit Inno. qd h° uidetur non soluz hñe lo  
 cum in patribus sed etiam in aliis qui fi  
 lios hñt in potestate et pone exemplum  
 in auo p. c. xxxi. q. ii. de neptis. fm Frā.  
 in dicto. c. cum locum. in. iii. q. ad hoc. s.  
 q. pxi. post prin. Et subdit Fra. ubi. s.  
 in. iii. q. qd licet pñ habeat iustum metū  
 tamen si filia libere contrahit tenet mri  
 monium secundum Inno. & nota qd speci  
 ale est qd sufficit metus licet quis sua cul  
 pa in illum inciderit ut per Franciscū. in  
 c. ueniens. ii. ii. oppo. in fiñ. de spon. per  
 illum textū. et ibi An. de bu. Cētesio  
 octuagesimoquin°. quero an matrimoni  
 um metu contractū teneat. Rñ dñs fra.  
 i. c. abbas. qd me. cā tenz qd tēat mrimo  
 nium licet possēt rescidi p actionē qd me  
 t⁹ cā: sed cōter glofē & doc. utriusq iur  
 tñt oppo. quod etiā uidet sequi Fra. in  
 dic. c. cum locum. vii. q. & clarius in. c. ad  
 id quod. circa fi. de spō. et hec opinio iur  
 uerior fm moderniores et optime pbat  
 de eo qui dux. in mat. c. significauit. ubi  
 tenuit secundū matrimonium contractum  
 post primū meticulosuz nulla prius peti  
 ta rescissione per actionem quod me. cā.  
 si enim ibi ualisset primum mrimoniū  
 non tenuisset secundū pri° non annullato  
 quia n atrimonium n pōt consistere nisi  
 iter duos ut in. c. gaude⁹. de diuor. Item  
 pbat in. c. ueniens. ii. & in. c. cum locuz.  
 de spon. nam certum est qd i matrimonio  
 contrahendo requiritur liber consensus  
 ut ibi. sed ubi metus intercessit licet non  
 faciat cessare consensum tñ tollit q̄litatē  
 libertatis ideo non ē iuri satisfactuz si in  
 terueniat illud sine qualitate libertatis  
 ut in. c. pisanis. de resti. spo. facit quod  
 no. xxiii. q. v. notificasti. nec obstat. c. i  
 ter cetera. xxii. q. iii. ubi uidetur text⁹  
 innuere qd matrimoniu tenet quia rñdet



ut i glo. di. c. abbas. nam licet impropri  
are uerba textus ppter alia iura contra  
ria ut in. c. cum dilectus. de cōsue. ar. i. c.  
cū expedit. de electi. li. vi. uel dic q ibi  
interuenit iuramentum non tñ intelligas  
q iuramentū habeat firmare contractū  
matrimonii quia non restituit libertatez  
requisitam sed obligat ut saltem contra  
hat matrimonium seu non ueniat contra  
nisi absolute petita ut in. c. si uero. &  
c. uerū. de iureiur. fm eos in di. c. abbas.  
& Ni. in. c. cum locuz. de spō. et in. c. ue  
niens. ii. et q mrimoniū de pñti uel spō  
salia de futuro etiā iurata interueniente  
iusto metu ipso iure non tenent nec obli  
gant etiam in foro conscientie uidet seq  
pe. de pñ. in. iii. di. xxix. q. i. ad fi. i. v.  
ar. unde uolentia & metus tanq tollens  
libertatem consensus reddit nullum ma  
trimonium in quacūq etate contractum  
An. in. c. de illis. f. de despon. i. pu. & sic  
talis puella non tenetur expectare usq  
ad pubertatem fm eund in. c. ex lris. de  
despon. impu. & Ni. in. c. ii. de eo q dux.  
in ma. intellige etiam si esset iuratum fm  
Ni. in. c. iii. eo. ti. et qre non teneat mri  
moniū metu contractum cū tñ regulari  
ter teneat que fiunt p metū. Fra. i di. c.  
cum locum. post Gasp. ponit plures rōes  
i. vii. q. ubi Gasp. dicit q rō ē triplex q  
surgit ex triplici bono mrimoni de cōd.  
appo. c. ult. mrimonium enī ē sacram. etū  
unionis xpī et ecclesie de biga. debitum.  
ubi autem interuenit metus non est tale  
signum idest talis unio. xv. q. i. nō est. &  
sic metus est contra illud bonuz quod dī  
sacramentum. libera enī uoluntate xpūs  
sibi copulauit ecclesiaz. Secūda rō q met⁹  
facit displicentiaz et per consequens ipe  
dit affectum ad prolem generandā & sic  
ē contra fm bonū mrimoni. s. plis. Ter  
cia rō quia tunc mrimoniuz nō ēēt in pec  
cati remedium ad quod tñ ex secunda in  
stitutione fuit institutum ad h. s. q. v.  
ēēt enim potius incitamentuz et adulteri  
um qa quod quis non diligit facile cōtē  
nit. ii. q. iii. pñs. et sic est contra tertium  
bonū. s. fidei ad hec. s. q. viii. Et ex his  
statuit ecclesia mrimonium metu contra  
ctum non tenere: potuit aut h. statuere  
quia potest dare formā sacris quod no.

Inno. de bapti. c. i. & de consue. qto. fm  
Fran. ubi s. Item dicunt qdam q si qs n  
compellitur contrahere cuz aliq certa p  
sona sed cum aliqua de certo genere per  
sonarum q teneat matrimoniuz carnale  
iuxta illud genesi Crescite & multiplica  
mini. zc. & legi et no. xxvii. q. ii. nunci  
atū ut per moderniores in. c. cum terra.  
de electi. non enim abest liber consensus  
in contrahendo matrimoniu ad quod. s.  
q. clxxxiii. et. i. q. clxxxii. Et nota q  
plus creditur testib⁹ etiā pauciorib⁹ de  
ponentibus de metu q testibus plurib⁹  
q sponte ut per Inno. Io. an. & doc. i. c.  
sup h. de renū. et. s. q. clxxxiii. ad finē  
**CLXXXVI.** quero cum puella inuita  
traditur mrimonio uult reclamare coraz  
quo h. facere debz. Rñ generaliter q  
reclamatio fit fm Ho. corā epō d despō.  
impu. de illis. c. cōtinebat. & c. duo pue  
ri. uel coraz eius officiali de fri. c. i. & si  
non pōt hē illorū copā recurrat ad pñ  
biterum et tandē ad uicinos bone fame  
ad quod facit per Fra. in. c. laudabilez.  
in. vi. no. d frigi. et nihilomin⁹ qci⁹ po  
terit recurrat ad epm uel uicariū. ar. de  
appñ. c. fi. de sen. c. de cetero. fm Fra. i  
c. insuper. in fi. qui. ma. accu. pos. ad hoc  
s. q. xvi. circa medi. et. q. lxiii. in medio  
& uide. ea. q. lxiii. i fi. Cētesimooctu  
agesimosep. quero quid si quis in capti  
uitate cōtrahat mrimoniū. Rñ fm Ho.  
si captus est ab hostibus fu⁹ factus ē un  
de non aīr pōt cōtrahē nisi sicut fu⁹ de  
quo. s. q. cxviii. si uero captus ē ut coga  
tur ad tē mrimonium contrahendum nō  
ualebit ar. de procu. accedēs. si uero ex  
alia cā detineē bene pōt contrahere Idē  
in su. con. eo. ti. q. xii. et de hostib⁹ intel  
lige ut in pisa. in v. bellum. pri⁹ fm fra  
trem Ni. post pisa. dicit Io. an. q captus  
ab hostibus fidei qui ceniet fuus contra  
hit mrimonium per no. de secund nupti.  
domin⁹. Idem Io. cal. pro hoc quod not.  
de procur. accedens. & per Fran. p⁹ In  
no. in. c. cū locum. v. q. de spon. ubi i idē  
recidit quo ad cōtractuz mrimoni & add  
s. q. clxxxiii. si ergo casualr iueis capi  
tur in domo mulieris et metu mortis con  
trahit matrimonium non tenz qa salē ē q  
p⁹ capturā detinebat ad h. per pñdicta



& .s. q. clxxxiii. i. fi. & q̄a metus in uisus  
presumit durare pro ut notat Io. de lig.  
in. c. ad id quod. i. fi. de spō. Et quod ibi  
dem per Io. an. in v<sup>o</sup> excludat. Cēte  
simooctuagesimoocta<sup>o</sup>. quero quid si mu  
lier post consensum coactum moram tra  
hit in domo mariti. Rñ<sup>o</sup> fm Guil. si muli  
er que allegat metum steterit per annū  
et dimidium cum marito aut etiaz miori  
tpe dum tamen tñ sit q̄ iuxta arbitrium  
boni uiri presumendum sit pro consensu  
nō debet postea audiri extra de spon. ad  
id. cōcor. Ho. et Ber. & componit ab eis  
vñsus Effuge cum poteris ne cōsensisse pu  
teris Et ad hoc de spon. consultatōni. Id  
in su. con. eo. ti. q. v. fm eisdem facit q̄a  
no. i. q. i. constat. et per Ho. i. su. de ma.  
s. qualiter impediat. v. vii. ubi etiā dicit  
q̄ nō audiet mulier si postea spōte semel  
carnaliter cognita fuerit. q̄ matri. accu.  
pos. in super. s. sicut. nec etiam si longam  
morā trahit cuz marito de spō. ad id q̄a.  
fm eum et no. q̄ ex cohabitatiōe tps ar  
bitrari presūit tacit<sup>o</sup> cōsensus ad purgā  
dum metum p. l. ii. c. quod me. cā. & de  
renū. sup h<sup>o</sup>. et quod ibi no. unde pñt  
consensisse presūptōe iuris et d iur quia  
statī cū cessat met<sup>o</sup> matrimoniu p̄ficitur  
ex libero consensu p̄seuerante & ex nūc  
tenet matrimoniu ex consensu p̄seuerātū  
cessante metu fm Fra. in di. c. ad id q̄d. i.  
q. ad quod. s. q. cxxi. & sic ratihabitō se  
quens p̄ficat m̄rimonium ut per Fra. ibi  
dem sequen. q. qui etiā dicit q̄ cōtra istā  
p̄sūptiōē iuris & de iure ut ibi i glo. ii.  
ñ admittit ad pbanduz pro hoc eo. ti. is  
qui. quia ñ debet admitti quis ad p̄bāō  
quod p̄batum non releuat. c. de p̄bat.  
ad probationē. de offi. dele. cū contigat  
fm eum ibi in. iii. no. adde. i. q. pxi. ūde  
ad ratificanduz m̄rimoniu contractum p  
metum sufficit consensus expressus ūt ta  
ctus ut per An. in. c. de illis. ii. in fi. de  
despon. impu. CLXXXIX. quero  
quid si post cōsēsu coactū carnaliter cog  
noscat. Rñ<sup>o</sup> fm pe. si habuit oportunita  
tem reclamandi p̄sumitur tacite cōsētū  
in matrimonium q̄ si coacta fuit per uim  
absolutam siue metū sufficientez ñ ē m̄ri  
monium p̄ si non fuit tunc in iudicio exte  
riori quidem p̄sumitur p m̄rimonio: si

tamen uere non consentit non est m̄rimo  
nium Idem in su. con. ea. q. v. fm eisdem  
ad q̄a. s. q. xlv. dicit pe. de p̄al. Tercia  
cōclu. est dubia. s. q̄ cōfirmat m̄rimoniu  
quo ad iudicium ecclie per consensum in  
carnalem copulā: si enī confiteatur se cō  
sensisse in carnalem copulam metu mortē  
p̄ nunq̄ in m̄rimoniu iudicabit m̄rimōiū  
q̄a si cōfiteret se contraxisse per vba de  
p̄nti per metum ñ iustum iudicatur pro  
matrimonio: Cuz ergo respectu fornica  
tionis omnis metus sit nō iust<sup>o</sup> si confite  
tur se consensisse in carnalē copulā non in  
matrimonium metu mortē confitetur se  
consensisse sine iusto metu: ergo perinde  
est ac si sponte consensisset: si autēz spon  
te consensisset in carnalem copulam post  
uiolentam traductionē q̄nis diceret se ñ  
consensisse in m̄rimoniu non crederetur  
sed iudicaret p m̄rimonio sicut si cōfite  
tur se dolose contraxisse per uerba de p̄  
senti uel post sponsalia solum carnalez co  
pulaz deceptorie iudicatur matrimoniu  
Si ergo probetur uel confitetur carnalē  
copula sed allegetur metus uel uis et ne  
get consensum non solum in m̄rimoniu p̄  
etiam in carnalē copula: & p̄bato iusto  
metu tpe m̄rimonii et durante tpe coꝝ u  
le sat<sup>o</sup> uidetur esse uis & oppressio quia  
p̄sumitur non consensisse in peccatū mor  
tale: p̄ in ipsū m̄rimoniu poterat sñ mor  
tali consentire. Quarta conclus<sup>o</sup> est q̄ si ñ  
conueni cetera etiā coitus frustrant q̄a  
in foro conscientie nunq̄ est m̄rimoniu  
nisi consenserit in ipsum m̄rimonium fm  
pe. de p̄al. in. iii. di. xxix. q. i. ar. iiii. &  
ad illud respectu fornicationis. zc. adde  
s. q. clxxxii. circa medium. & q̄ i dubio  
presumat pro matrimonio facit glo. ii. i  
di. c. consultationi. & .s. q. proxia. et de  
despon. impub. continebat. v. si autē. ad  
mittitur tñ ad probandum q̄ inuita fuit  
detenta & cognita licet difficile sit h<sup>o</sup> p  
bare fm Fra. p<sup>o</sup> glo. in. c. consultationi.  
iii. oppo. de spō. ad quod. s. q. xxvi. p<sup>o</sup>  
prim. ibi & similr admitteret. zc. ubi ui  
deas. unde copula debet esse uoluntaria  
alias non sufficit. de despon. impu. d illis.  
ii. fm Fra. in. c. a nobis. ad fi. eo. tit. & q̄  
idem no. in. c. ex litteris. in fine eo. ti. &  
An. de bu. in. c. ueniens. despon. lo. i. &



ti. & in. c. is qui. penlt. col. et in. c. contri-  
nebatur. ii. col. et in. c. de illis. ii. per eū.  
Si tñ non probaretur met⁹ in copula ex  
torquenda in dubio p̄sumeret uolūtaria  
fm An. in. c. ex litteris. eo. ti. & ad p̄mis-  
sa adde glo. et Io. an. i. c. in super. q. ma.  
accu. pos. et p̄ eū. i. si. in. c. uidua. p. me.  
de regu. CXC. q̄ro quid si p. cōsensū  
coactum apponitur iuramentū. Rñ° fm  
pe. tale iuramentum in foro quidem iudi-  
ciali dicitur non fuisse obligatoriu⁹ tñ i  
foro conscientie consulendum ē q. i pleat  
iuramentum: uel saltem per superiores i  
petret absolutionem cōcor. Ciul. & Hu.  
Idem in su. con. eo. ti. q. vi. fm eodē ad  
hoc. s. q. clxxxv. et aliqua. r. quod no.  
Fra. in. c. ii. iii. oppo. de eo qui duxit in  
ma. et quod no. Arch. xxii. q. iii. ite. ce-  
tera. in princ. et per totum. Cente-  
simonagessimopri°. quero utrum cōse-  
sus coactus saltem ex parte cogentis fa-  
ciat matrimonium. Rñ° fm Tho. in. iii.  
di. xxvii. q. non q̄a m̄rimonium claudica-  
re non pōt: si tñ postmodum consentirz  
esset matrimonium dūmō cogens adhuc  
i suo consensu maneret sec⁹ si mutauit uo-  
luntatem concor. glo. Rai. & Pe. & Pe.  
addit q. si pl⁹ consentiēs postmodū uult  
dissentire cum alter uelit compelleē p̄ ec-  
clesiam presumitur enī manere in eodem  
consensu nec ei licet uariare consensu⁹ ut  
in su. con. eo. ti. q. vii. et ad hoc facit. c. i.  
extra de eo qui dux. fm frēm Ni. i. ad d.  
ad p̄. Sic ergo ille cui aliq. iura tradita  
fuit i uxore pōt cū alia contrahere licet  
ipse inq̄tum in eo est consensu⁹ ex q. re-  
quiritur mutuus consensus cum m̄rimoni-  
um sit maris & femie coniūctō: non enī  
fuit perfectus act⁹ q. requirit substantia-  
ce consensum etiam alterius et sic nō sur-  
git oblatio que impedit eum resilire fm  
Casp. & Fra. in. c. ueniens. in fi. de spō.  
facit quod no. de despon. impu. de illis.  
.i. in fi. & de transla. c. fi. glo. i. in prin.  
et quod no. Io. and. in su. iii. li. ii. col. &  
quod no. xxxi. q. ii. c. i. glo. fi. et. xxviii.  
q. ii. c. ii. et intellige etiā si ille consentiēs  
in iudicio dixerit suā eē coniugem & pro-  
bare non potuerit ut not. xxxi. q. ii. c. i.  
& xxx. q. i. ult. s. huius ita. facit d. eo q. dux-  
it in ma. c. i. glo. fi. & quod no. Ho. in su.

de cōiu. f. in fi. facit. s. q. cxxiii. et illud  
q. m̄rimoniu⁹ nō pōt claudicare intellige  
quo ad uinculum licet claudicet in aliq.  
quo ad effectum ut in. c. q̄to de diuorci.  
Item etiam q̄nq. claudicat quo ad reddē-  
dum debitum illi a quo quis non pōt exi-  
gere de conuer. coniu. q̄daz. de eo q. cog-  
no. consan. transmissē. Itēz q̄nq. tenetur  
unus ad m̄rimonium et non alter de eo q.  
dux. in m̄ri. c. i. et ibi per An. de despō.  
impu. continebat. et. c. de illis. fm. Fra.  
post doc. in. di. c. q̄to. i. oppo. et ibi per  
An. ad quod. s. q. cxxiii. & ad p̄i. dca  
adde. s. q. xvii. et adde. i. q. cxxvii. &  
sequen. CXCII. quero utrum pater  
possit cogere liberos ad contrahendum.  
Rñ° fm pe. nō pōt neq. generaliter neq.  
in spāli cum aliq. quia i m̄rimonio requi-  
tur consensus maxie liber rōe p̄petue ob-  
ligationis que ibi contrahitur de spō. re-  
quisiuit. Non tñ propter h. parentes te-  
mere iurāt m̄rimonio filiorum q̄a ex na-  
tura ipsius contractus itelligitur ista cō-  
dicio. i. si liberi consenserint et ipsi parē-  
tes obligantur ad inducendum eos Idez  
i su. con. eo. ti. q. viii. et. ix. fm eodē.  
Ni. post p̄sa. de hoc no. per glo. & doc.  
in. c. i. de despon. impu. & ibi etiāz An.  
ex hoc q. contradicit posset exheredari  
ut ibi per Fran. in. i. q. Et q̄tum ad p̄po-  
situm si fili⁹ uel filia coacti p̄ p̄ez contra-  
hant m̄rimonium non tenz m̄rimoniu⁹ q̄d  
procedit si esset coactio precisa uel met⁹  
cadens in constantē de spon. cum locū. &  
c. ueniens. ii. sec⁹ si est compulsio soluz ex  
quadam reuerentia q̄a tunc p̄ hoc nō ex-  
cluditur consensus & tenet m̄rimoniu⁹ nō  
obstante coactione reuerentiali fm Fra.  
ibidez & Ni. in. c. ueniens. ii. eo. ti. & in  
c. i. de despō. i. pu. l. z tñ p̄e. de arc. i. di. c.  
uno. d. despon. impu. li. vi. q. si preceden-  
te contradictione filie et etiam taciturni-  
tate tpe sponsaliorū ipsius filie que iter  
roganti si placebit nil respōdebat & p̄  
accepta maū puelle et extensa uir annu-  
lum in digito misit uerbis aptis exp̄lis  
q̄a non eēt m̄rimonium fm eum sed certe  
in casu predicto cum reuerentia interces-  
sit precedens cōtradictio et taciturnitas  
tpe sponsaliorum. ad quod. s. q. xlv. &  
clxxxiii. ante fi. alias sola reuerentia nō



induceret iustum metuz per no. per doc.  
in. c. cām. i. de offi. dele. et. c. i. quod me.  
cā. et per no. per Ho. in su. de ma. §. qua  
liter impediatur. penf. col. et in sum. de  
clam. despon. in fi. qui dicit ueruz. tñ ga  
nec uerisimile ē q̄ p̄r iterficeret filiam  
et si nunq̄ consentiret breuiter bouus iu  
dex examinabit et determinabit in spcā  
qualitate personarum inferentium uī &  
pātientium & uolentie seu coactionis lo  
ci & t̄pis & assiduitate minarum ratifica  
tionis expresse uel tacite uel continuatō  
nis dissensus: utrum deāt uel non debeat  
m̄rimoniū iudicari fm eū. ad quod. §. q.  
clxxxiii. ibi. unde si dubitet. zc. faciunt  
nota. per doc. in. l. interpositas. C. d. trāf  
ac. facit. c. accedens. de conuer. coniug.  
ibi propter multa uerba. zc. standū ē  
ergo. c. consultationi. in fi. de spō. ubi n̄  
distinguitur per quem metus fuit illat⁹  
dum tamen cadat in constantē. minor tñ  
metus excusat mulierem q̄ uiruz no. i. c.  
cum locuz. de spon. pro hoc quia ad iudi  
candum iustum metum iudicis arbitrio  
relinquitur ut no. in di. l. interpositas. &  
in. c. cum dilectus. quod me. cā. et qd̄ no.  
xxii. q. iiii. inter cetera. glo. magna i fi.  
cum si. et quod no. in di. c. consultationi. i  
fi. unde metus imperii regis uel parētū  
si ad aliud non est p̄cessum non uiciat ma  
trimonium nec tollit libertatē consensūs  
uel contrahendi m̄rimonium ut per An.  
in. c. insinuante. in prin. q. cle. uel uouē.  
et in. c. i. de despō. ipu. nisi forte sit seue  
rus et consueuerit ad alia condescendere  
post preceptū ut per An. in. di. c. insinu  
ante. post prin. et d̄r met⁹ sufficiens qui  
excludit uoluntatem spontaneā An. i. c.  
ii. de eo q̄ dux. in ma. ad q̄. §. q. clxxxiii.  
et in dubio ferri debet sententia p̄ m̄ri  
monio no. in. c. in l̄ris. in fi. de testi. & p̄  
Ho. in su. qui fi. sint leg. §. an iter utzq̄.  
& in ti de m̄ri. §. qualiter. in. ii. col. Ad  
quod uide. §. q. c. i fi. **CXCIII. que**  
ro circa impedimentum ordinis. Vbi sci  
endum q̄ clerici in minoribus ordinibus  
nisi sint religiosi qui continentiaz p̄fitēt  
licite possunt contrahere. xxxii. di. si qs  
uero. & c. seriatim. extra. de cele. missa.  
c. i. n. & iii. si uero sint in sacris cōtrabe  
re non possunt et si contraxerint sepe

bitur m̄rimonium. xxxii. di. si qs eorū.  
et. c. lectores. et. c. erubescant. et. c. pla  
cuit. extra qui cle. uel uouen. c. ii. fm p̄f.  
et Pe. de p̄f. in. iii. di. xxxvii. q. i. art.  
i. intelligendo de religioso ordīs appro  
bati alias professio eēt nulla fm eū ibid̄  
in. ii. ar. & sentit Io. an. in. c. ii. qui cle. uī  
uo. & de materia p̄ Ho. i su. q. cle. uī uo.  
in prin. et p̄ Io. an. & Fra. i rub. q. cleri.  
uel uouen. q. i. & per totum. et p̄ Io. an. i  
c. Iohannes. in antepen. col. de cle. giu.  
ubi optime loquit et unde. §. q. cxxvi. &  
cxxx. si tñ quis recipiat acolitatum cre  
dens sacrum ordinem et postea m̄rimoni  
um contrahat tenet m̄rimonium Io. an. i  
di. c. Iohannes. in. vi. col. posset tñ cōsue  
tudo inducere ut constituti in minoribus  
non possint contrahere Archi. xxxi. di.  
ante. ad qd̄. §. q. cv. et adde. i. q. cxcvii.  
**CXCIII. quero unde surgat prohibi**  
tio q̄ constitutus in sacris non contrahit  
m̄rimonium et q̄ talis ordo impediāt &  
dirimat m̄rimonium. R̄n̄o secunduz quof  
dam ex eo q̄ sacer ordo habz uotū conti  
nentie annexum. xxvii. di. diaconus. qd̄  
non p̄cedit quia ex hoc sequeretur q̄  
greci qui sunt in sacris tenerent cōtinē  
contra id. xxxi. di. Nicena. de cler. con  
ruga. cum olim. et. c. diaconus. hoc non p̄  
bat. Alii dicunt q̄ p̄mouendus ad sacros  
debet expresse uouere cōtinētiā. xxviii.  
di. quasi per totum. et ex hoc posset i fer  
ri q̄ si non uoueret ualeret m̄rimoniū cō  
tractum per existentem i sacris quod tñ  
non est uerum. Alii dicunt q̄ hoc opatur  
constitutio ecclesie pro hoc. xxviii. di. p̄  
totum. quod tenet Ho. et glo. i. c. rursum.  
qui cle. uel uouen. et uideēt placeēt Io. an.  
d̄ uoto. c. uno. li. vi. et hec cōior et ex h̄o  
infertur q̄ ordo sacer essentialiter non i  
pedit nec dirimit m̄rimonium pro h̄o qd̄  
no. in regula semel deo. li. vi. fm Fra. in  
rubri. q. cle. uel uouen. ii. q. & in. c. memi  
nim⁹. ii. nota. eo. ti. & i di. c. rursum. i. q.  
ubi clarius loquitur post Ho. q̄ uotū ex  
lege diuina non dirimat q̄a per legē diu  
nam tñ certe p̄sone prohibentur contra  
here que nominantur de diuor. gaude⁹.  
de resti. spo. litteras inter quas uouens  
non connumerat. unde considerata lege  
diuina & exclusa canonica matrimonium

in. c. i.  
p̄f. p̄f.  
rursum  
et c.

et c.



contractus a monacho uel presbitero te-  
net unde sacerdotes ueteris testamēti cō-  
trahēbant. xxxi. di. tenere. & greci con-  
trahunt qui lege canonica non tenentur  
xxxii. di. in cena. lxxxiii. di. cuz in prete-  
rito. et sic possēt papa statuere q̄ teneat  
m̄rimonium tale contractum per existen-  
tem in sacris: ad que. s̄. q. cx. fm eū post  
Ho. ubi. s̄. ad hec. s̄. q. xxi. ad fi. ubi uidē-  
as. & q. cxxix. & q. phibitō insurgat rō-  
ne uoti annexi s̄ statuti ecclesie q̄ cler.  
uel uouen. ex litterarū. per pe. de pat. i.  
iii. di. xxxvii. q. i. ar. i. subdens ipse pe.  
q̄ in professō religioso insurgit ex uoto  
& q̄ sacrum ordinem recipit licet non itē  
dat continē nec etiā se ad continentiam  
obligare nihilomin⁹ tñ obligat ad conti-  
nentiā & etiā in foro ḡciētie si cōtrahē-  
ret nullum est m̄rimonium si añ ānos dis-  
cretionis aliq̄s sacroz ordinē suscipiat ad  
ḡtinētiā obligatur etiā si in cunis ordiā  
retur supposito tñ q̄ caractere recipiat  
quia obligat statuto ecclesie non uoto suo  
sec⁹ aut est in illo q̄ proficitur religionē  
q̄ solum rōne uoti obligatur undē añ ānos  
discretionis non obligatur. tñ pōt etiā  
dici q̄ p̄fessionē ē annexa ḡtinētiā rōne  
statuti. nam si q̄s p̄fiteret n̄ intendēs cō-  
tinere nec etiā se ad ḡtinētiā obligat  
dum tamen hoc non exprimeret & inten-  
deret fieri religiosus nullum eēt m̄rimoni-  
um p⁹ contractum fm pe. in di. q. i. ar. i.  
& ii. s̄ hec non uidentur p̄cedere in pue-  
ro añ q̄ sit adultus p̄ no. p̄ eū. pe. & doc.  
ut retuli. s̄. q. iii. q. xii. post prin. p̄cessit  
autem talī phibitō q̄a uir q̄daz repugnā-  
tia inter m̄rimoniū in q̄ uir dat potesta-  
tem sui corporis uxori et sacros p̄ quos  
offert se deo. de cler. conuaga. diuersis  
fallacis. s̄ fra. in rubri. q̄ cie. uel uo. iii.  
q. & sic cū subdiacono possēt papa dispē-  
sare ut contrahat m̄rimonium fm eundē  
ibidem. iii. q. et etiā cuz diacono & mo-  
nacho fm eundem in. c. i. in prin. eo. ii. i.  
ii. q. ad quod. s̄. q. xix. Addō tñ q̄ si dete-  
geretur aliquem presbiterum non fuisse  
baptizatum possēt contrahere m̄rimoni-  
um cum non censeat ordinat⁹ ut p̄ Fra. i.  
c. de presb. non bap. ad qd. s̄. q. xii.  
**CXCV.** quero utq̄ ordo possit supueir  
m̄rimonio. Rñ° fm pe. coniugat⁹ si ordi-

netur consentiente uxore suscipit ordinē  
& executionem & sic ip̄a cum eo si est in  
sacris intelligitur continentiam profite-  
ri. facit. xxxii. di. seriatim. Si uero nesci-  
ente aut non consētiēte uxore recipit q̄  
dem caractere ordinis s̄ n̄ executōne qd  
procedit in ecclesia occidentali. sec⁹ in ori-  
entali ut in su. con. li. iii. ti. xii. q. ii. i. nul-  
lo autē casu ordo sacer si sit p⁹ m̄rimoni-  
um dirimit illud s̄ dirimit soluz postea cō-  
tractū ut in extrauagati. Iohānis. xxii.  
que incipit antique. fm frēm. Ni. p⁹ pi.  
Aduertēd q̄ faciens se ordinari in sacris  
in scia uel ḡtradicente uxore peccat mor-  
taliter. ut in su. li. x. ti. viii. q. lix. ubi eti-  
am patz fm Rai. q̄ talis non pōt exigē  
debitum sed reddere teneē etiā si fact⁹  
ep̄s uel papa fm glo. eius & Hug. nisi  
uxor possit induci ad continentiam: & q̄  
restitutus uxori non portabit coronam  
aut habitū monachalē cū scādalo uxoris  
si forte fact⁹ fuerit monach⁹ de facto  
concor. pe. & addit q̄ tonsuram & habi-  
tuz clericāle teneē deferre si s̄ scādalo ux-  
oris eise pōt alias non. Tho. etiam dicit  
q̄ uxor non tenetur ei debitum reddere  
Inno. addit q̄ si talis p⁹ mortem uxoris  
contrahit non tenet m̄rimoniū. Item ad-  
dit Rai. q̄ si ordinationi mariti uxor cō-  
sensit uel dum sciret non contradixit fit  
ei duplex preiudiciū Vnum q̄a oportet  
bit eam de cetero continere Aliud quia  
etiam mortuo uiro non poterit cū alio cō-  
trahere et si contraxerit non tenebit &  
hoc fm quosdam propter uotū quod ui-  
detur solemnitate ex persona uiri cui rō-  
ni concor. alb. licet alii dixerint q̄ hoc ē  
propter constitutionem ecclesie q̄ i hoc  
calu dirimit m̄rimoniū. Sed certe ista di-  
ruptio non fit nisi rōne ordinis uel religi-  
onis ut i. c. uno. de uoto. li. vi. Addit eti-  
am Rai. q̄ licet aliq̄ dixerint q̄ ista uxor  
promoti ad sacros ordines testatur igre-  
di religionem. ego credo cuz Io. Lau. &  
Tan. q̄ non teneē sed sufficit si in seculo  
caste uiuat quod etiam debet p̄mittere  
Tho. etiam dicit q̄ non teneē i el. g. onē  
intrare si alias non timet de piculo casti-  
tatis. Idem dicit Alb. Idē Ho. fallit h⁹  
fm Rai. in uxore eius q̄ promouend⁹ est  
in episcopum quia nō debet uir eligi nisi

repugnans h̄i uxori  
si esse sanctum



uxor ingrediatur religionem extra dē cō  
uer. coniu. coniuat⁹. & c. s. a. cōcor. In  
no. Cleric⁹ autem orientalis ut cōius &  
probabilius dicitur sine uxoris consensu  
pmonueri non debet ut hēt in di. q. lix.  
et eo. ti. q. lx. dī q. consulendus est papa  
utrum per susceptionē sacri ordīs rūpat  
mīmonium ante carnalem copulā. & hoc  
uī hodie declaratum q. non p. p. dictaz de  
cretalem antique. fm frēz Ni. in additi.  
de h° no. in. di. c. uno. de uoto. li. vi. i. v°  
sacri ordinis. Ad quod. s. q. c. m. uide pe.  
de pal. dicit sic. Quarta conclusio ē q. ap.  
grecos ordo similiter impedit contrahē  
dum et dirimit postea contractū & n. u. u.  
prius cōtracti nisi ad horā mīsterii sicut  
olī tēpore legis. nec uxor eius post mor  
tē contrahere debet nec pōt. unde prop  
ter hec duo i. q. b. parat sibi pīudiciū si  
ne eius consensu ad ordines accedere nō  
debet ut per eū in. iiii. di. xxxvii. q. i. ar.  
1. i. f. i. orientales enī utunt mīmonio cō  
tracto in minoribus Ho. i. s. u. q. cle. u. uo.  
post prin. tenent ergo p. fati doc. q. si ux  
or clerici in minoribus constituti consen  
sit ordinationi uel promotioni ad sacros  
sui uiri uel illaz sciuit & tacuit non possit  
post illius mortē alteri nubere. secus si  
ignorauit uel contradixit ut not. xxviii.  
di. q. a. sunt. in glo. suppl. Arc. tñ i. xxxi.  
di. q. m. in glo. & nūquid. dicit q. in uxori  
bus orientalium non habet locum qd dī  
in di. c. quia sunt culpe. & c. seque. q. cō  
tinentiam non p. mittunt tacite uel ex p. f.  
se que tñ rō est quare uxor occidentāl nō  
contrahit post mortem promoti et h° in  
detur probari in glo. ult. p. dicti. c. quia  
sunt. ubi dī. q. si ea ignorante ordinatur  
nullum fit ei pīudiciū et h° etiā hēt  
xxvii. q. n. multorum. et h° etiā habet  
xxviii. di. si qua uidua. fm eū. Sed certe  
hec restrictio Arch. non uidetur iure p.  
bari quia l. z orientales non promittant  
g. tinentiā spcū pñt mīmonii tñ p. mit  
tunt respectu futuri. uide mortua uxore  
non contrahunt itēz mīmonium ppter  
ea eadem consideratō de. ipsorum uxori  
bus habenda uidetur et sic non hīta diffe  
rentia inter uxores occidentālū uel ori  
entalium procedat quod dictū ē p. dcāz  
glo. c. quia sunt culpe. cum qua glo. s. i. p. l.

citer p. transeūt Io. de lig. & Io. de ymo.  
in cle. de consan. & affi. et ibidem Fra. d.  
zam. in. xxii. q. et Tho. i. iiii. di. xxxvii.  
ar. ii. ad fi. et Rai. Pe. de pal. in su. con.  
ut. s. faciunt no. p. pe. de anch. in. c. uno.  
iii. nota. de uoto. li. vi. & quod no. Bal.  
in auten. si fu⁹. C. de epis. & cle. & Fra.  
post Inno. in. c. placet. in fi. de cōuer. cō  
iuga. & facit. xxviii. di. s. in antiricana.  
et. xxxi. di. p. totum. Vnde absq. consēsu  
seu requisitione uxoris clericus uxorat⁹  
etiāz grecus ad sacros ordines ordinari  
non debet ut. s. facit quod not. in. c. uxo  
ratus. & c. sane. de conuer. coniu. et tūc  
consulo uxori ipsi⁹ q. non cōsentiat ymo  
contradicat tali ordinationi pro conser  
uatione iuris sui ut post illi⁹ mortēz alte  
ri nuberi possit per predicta facit. s. s.  
iii. q. xxxvii. et no. per ymo. ubi. s. pñt.  
col. Possit tñ talis cōis opinio intelligi  
qñ talis mulier sciebat etiā ius ut q. cer  
tificata de tali ppetuo pīudicio alias  
forte teneret mīmonium ab ea contra  
ctum mortuo uiro ar°. not. xxvii. q. ii.  
agathosa. i. glo. hic habes. in fi. et nota.  
per Ho. in su. de conuer. coniu. s. q. l. iter.  
ad fi. debet enim mulier certiorari d. hūf  
que consistunt i. iure presertim in spiritu  
alib⁹ per no. per Io. an. in. c. peni. d. ep.  
et uē. et Ia. de bel. & An. i. aut. quomō  
oportz epōs. s. igit ordinand⁹. cū si. qd  
autem de coniuge intrante religionē cūz  
consensu remanētis an illo mortuo possit  
contrahere mīmonium uide per glo. &  
doc. i. c. i. quod me. cā. CXCVI. que  
ro nūquid p. s. biter depositus cōtrabe  
re possit mīmonii. Rñ° fm Ho. q. nō cū  
caracterem retineat ut per eū in su. qui  
cle. uel uouen. s. i. v. & nūqd clīci. & per  
Fra. in. c. i. i. sumario. eo. ti. Similiter &  
ordinatus ad sacros per symoniam nō cō  
trahit hēz caracterez habeat uicioluz ut  
per Ho. ubi. s. facit de penis. c. n. li. vi.  
facit. s. s. iii. q. xxxviii. CXCVII. q.  
ro si maritus inuita uxore recipit sacruz  
ordinem an illa mortua contrahet matri  
monium. Rñ° dictum est. s. q. cxcv. q. nō  
quia ordinem sacrum habet per ibi not.  
Ad quod uide in simili no. xxxiii. q. v. no  
tificasti. et. xxvii. q. ii. agathosa. in fi. &  
quod no. de conuer. coniu. c. iii. glo. fi.



Intellige etiam in clericis grecis & oriē  
talibus p no. xxviii. di. diaconi. glo. mag  
na. & in. c. si se. glo. magna. i. fi. & xxxii.  
di. si quis eorum. CXCVIII. quero  
circa impedimentum ligationis qñ alter  
alteri coniugi est alligatus; si quidez all  
gatus est uxori ea uiuente non potest ali  
am accipere alias adulterium committit  
extra de spon. duo. licet. fm pisa. & ibi  
patet q hoc uerum est etia si primū ma  
trimonium solum sit contractum per uer  
ba de presenti et secundum etiā p carna  
lem copulam fm frēz Ni. in addi. sed nec  
potuit nisi diuina reuelatione & instīctu  
ut fuit ī patriarchis extra de diuor. gau  
demus. §. 1. potest tñ alter coniugum añ  
carnalem copulaz altero inuito ad religi  
onem transire. §. q. ciii. et tunc alter con  
iugum remanebit liber. potest quoq uir  
uxorem dimittere propter fornicatōē  
q̄tum ad cohabitationem et debitum cō  
iugale sed aliaz ducere non pōt. xxxii. q.  
vii. c. i. ii. & iii. post mortem uero alteri  
us cōiugis alter nubē potest cui uult eti  
az infra tempus luctus mulier sine pena  
infamie extra de secun. nup. super illa. f  
si alter alligatus est alteri per sponsalia  
tñ uide in pisa. in v° sponsalia. fm fratē  
Ni. post pisa. in. §. impedimentū. xii. Ad  
quod. §. q. xxii. et per Ho. ī su. de spon.  
duo. §. an liceat. & tractatur. xxxiii. cā.  
& per Ho. in su. de ma. §. q̄liter impedia  
tur. v. ix. ubi etiam q non licet uiuente  
uxore de alia filios procreare. xxxii. q.  
iiii. §. 1. & per totum. nec enī propter ste  
rilitatem uxoris l3 hñe concubinā Fran.  
in rubri. de spon. duo. Ho. in su. de adul.  
§. qñ committatur. et. §. q. xl. nec etiā pa  
pa dispēsat ut quis simul possit hñe duas  
uxores Spe. de dispen. §. nunc breuiter.  
v. 1. contra aplū. & §. q. xl. nec excusa  
tur quis pretextu alicuius consuetudinis  
de spon. duo. c. fi. nec obtētu composi  
tio nis de transac. c. fi. nec obtētu alicq fra  
gilitatis carnis. de spon. duo. ī presētia.  
fm Ho. ubi. §. et Fra. in. c. i. v. nota. de  
spon. duo. et. §. q. xl. et de pena cōtrahē  
tis secundum mīmonium habēt in autē.  
incestus. C. de incestis nup. et in corpor  
autē. eo. ti. §. 1. in glo. hoc est generale. &  
no. in stī. de nup. §. affinitatis. & §. sūt &

alie. & l. ii. C. de incest. nup. & in. l. qui  
contra. eo. ti. et in cle. eos. de consan. &  
affi. et per Ho. in su. de spon. duo. §. fi. &  
no. in. c. nuper. in princi. de bigamis.  
CXCIX. quero quid si uxor credit uiuē  
mortuū et contrahit cum alio. Rñ° fm  
Rai. si credit ex probabili causa excusat  
propter ignorantia facti; et filii si quos  
suscepit iudicabuntur legitimi. si tamen  
postea de morte primi dubitat debz qui  
dem debitum reddere sed non exigē ex  
tra de secundis nup. dominus. sed si pro  
cessu temporis credit eum probabiliter  
uiuere non potest debitum exigere nec  
reddere periculo adulterii se exponen  
fm pisa. ymo quando dubitat om nino d3  
reddere di. c. dñs. etiam si dubiū sit. pba  
bile extra de senten. exco. inquisitōni. se  
cundum fratrem Ni. in addi. ad quod. §.  
q. cxiii. si uero primus reuertatur uel ali  
ter sibi de uita eius cōstiterit statī debz  
recedere a secundo et redire ad primum  
quod si non fecerit adultera iudicabitur  
xxxiii. q. ii. cū per bellicam. et. c. cum in  
captiuitate. et. c. si uirgo. primus quoq  
eam recipere tenetur ut in dictis. c. p3 ni  
si forte illa postq̄ sciuit d uita primi per  
misit se cognosci a secun° et sic adultera  
fuit ut in su. cō. li. iiii. ti. xiii. q. iii. & iiii.  
fm fratrem Ni. post pisa. in. §. īpedimen  
tum. xii. & per Ho. in su. de spon. duo. §.  
an liceat. v. uerum. et sequen. quandoq  
tamen contrahitur ad rumorem populi  
q uir erat mortuus not. xxxiiii. q. i. ī su.  
uide de eo qui cogno. super eo et licz nō  
debeat coniunx cōtrahere nisi habito nū  
cio certo de morte coniugis tñ si cōtraxe  
rit seruandus erit id quod habetur de se  
cundis nup. dominus. v. si uero. secundum  
Fran. post doc. ibidem et de materia. in  
c. in presentia. de spon. Vnde mulier que  
audiuit maritum mortuum non debet cō  
trahere nisi de hoc certificata sit ut ī di.  
c. presentia. si tamen talis mulier contra  
hat tenetur di. c. dominus. fm Io. and. in  
regula. quod ob grām. li. vi. Ducēte  
quero quid si contrahit cu3 aliquo putāf  
uirum suum uiuere qui re uera mortuus  
est nunquid est mīmonium. Rñ° fm Guil.  
credo sine preiudicio mīmoniu3 esse h°  
casu fm pisa. nō distincto utq cōtrahētēf



credunt sibi hoc licere nec ne secundum eundem ut in su. con. eo. ti. q. vii. secundum fratrem nico. in addi. quod intelligendum est nisi constet quod coniux credens impedimentum esse non intendebat contrahere nam si non sit intentio non est matrimonium extra de spo. c. tua. secundum eisdem. ad quod b. q. xvi. et facit ad predicta quod no. i. c. i. audientia. de sen. exco. CCI. *quero quid si uir iuit cum exercitu contra sarracenos uel in regionem longinquam & nescitur utrum sit uiuus uel mortuus quod faciet uxor. Rñº fm Rai. contrahere non potest donec certitudinem recipiat de morte uiri extra de spon. c. in pñtia. aut ueri similiter de morte presumat extra ut li. non cont. c. qm frequenter. secundum pi. scilicet per receptionem certi nuncii. di. c. in presentia. et in su. con. eo. ti. q. viii. uel per iuramentum eius sub quo militauit uel etiam sociorum qui mortem eius bene nouerunt secundum Rai. et in sum. con. eo. ti. q. ix. uel per unum testem fama publica coadiuuante secundum Hugo. & glo. Rai. uel secundum Hugo. per solam famam publicam Si ex aliis presumptionibus uideretur uerisimile maritum esse mortuum ut si diu multum stetit uel si senex et egrotus recessit et huiusmodi. ut i. su. con. eo. ti. q. x. Vbi etiam dicitur secundum Ho. quod de facto contrahens ante certificationem mortis prioris uiri si tamen fama publica habeat quod mortuus sit red dere potest debitum dum tamen eam conscientia non remordeat sed non exigere: nam tale matrimonium non dirimitur licet contra interdictum ecclesie sit contractum facit extra de secundis nup. dominus. secundum fratrem nico. in addi. ad pi. ubi .s. & per Ho. in su. de spo. duo. s. an liceat habere. per totum. unde licet non habeatur certus nuncius sufficit littere note uel aliqua iusta probatio ymo qualiter cumque constet uere uel uerisimiliter de morte mariti ut quia nauis in qua erat passa est naufragium ut possit uxor contrahere de secundis nuptiis. dominus. quod etiam uoluit glo. ii. in di. c. in presentia. licet glo. vlti. contrarium dicat secundum Fra. ibi in. v. nota. & in. oppo. ymo sufficit sola fama uel alia coniectura si mortuus dica*

tur in loco de quo non potest liquido probari ut in aliquo conflictu uel ultra mare et erat antiquissimus cum recessit secundum Fra. ibidem in. i. q. et ibidem uideas per eum et per glo. et doc. de huiusmodi materia et sufficit de hoc esse uehementem opinionem per nota. per Bal. in. l. nec uos. C. de cap. et post limi. reuerf. facit glo. i. l. libera. ff. de peculio. et quod no. Bal. in aut. qm re. in fi. C. de sa. san. eccl. facit quod no. in. l. miles. s. mulier. ff. de adul. & in. c. qm frequenter. s. si autem. ut li te non cont. *Ducentesimo secundo quero. L. contraxit matrimonium cum Clara et ante copulam religionem proficitur deinde secum per papam dispensetur quod matrimonium contrahere possit uult contra here cum. M. Clara eum repetit que an sit audienda. Rñº licet actio sit sublata per professionem poterit tamen implorari officium iudicis quia licet per professionem soluta sit executio uicli matrimonii si tamen ipsius uinculum quod procedit de equitate potius de iure: nam uerior est opinio quod per professionem soluitur etiam uinculum alias non posset remanens in seculo licite transire ad secundam uota quod tamen potest de conuer. cōiuga. c. ii. secundum Fra. & Gaspar. in. c. si cut. v. q. de spon. & de materia. quando matrimonium contrahitur cum secunda durante primo uero uel putatio an ualeat soluto primo no. in. c. cum in aplica. i. fi. de spon. & ibi per Fra. i. ii. iii. & in. questionibus. *Ducentesimo tertio quero circa impedimentum seu iusticiam publice honestatis quid sit. Rñº secundum Tho. in. iii. di. xli. est propinquitas ex sponsalibus proueniens robur trahens ab ecclesie institutione propter eius honestatem Idem in su. con. li. iii. ti. xiii. q. i. secundum fratrem nico. post pisa. in. s. impedimentum. xiii. Et dicitur quod si sponsalia sunt legitime contracta ex eis oritur quoddam uinculum attinentie simile affinitati quod dicitur publice honestatis iusticia que impedit matrimonium sicut affinitas consanguinitas secundum eosdem gradus & sic diffinitur publice honestatis iusticia est propinquitas. zc. ut. s. ex quo patet ratio nominis & causa quia scilicet talis propinquitas est introducta ab ecclesia propter ho**



nestatem: ratio autem honestatis est hec  
quia sponsalia legitime contracta quod ex  
ipsis est ordinantur sufficienter ad matri  
monium: et ideo sicut per matrimoni  
um contrahitur affinitas sic per sponsalia  
contrahitur quoddam attinentie vinculum  
quod affinitati simile est: differens tamen  
ab attinentia affinitatis sicut sponsalia dif  
ferunt a matrimonio et hec est publice ho  
nestatis iusticia secundum pet. de pat. in  
iii. di. xli. q. ii. ar. i. coel. i. qui etiam dicit  
quod matrimonium presumptum et non ue  
rum etiam carnali copula non secuta cau  
sat publice honestatis iusticiam in utroque  
foro: si autem fuisset matrimonium clau  
destinum non causaret publice honestatis  
iusticiam sicut nec sponsalia occulta secun  
dum eundem in. iii. di. xxvii. q. ii. art. v.  
et dicit quod publica honestas est impedimen  
tum quod nec ex consanguinitate nec af  
finitate sed ex quadam honestate insur  
git que in matrimonii considerata est  
ita de ritu nup. l. semper. et surgit ex con  
sensu sponsalium etiam sine copula et po  
tuit esse causa impellens ecclesiam ad statu  
endum quod hoc impedimentum etiam efficax  
ad dirimendum matrimonium quia expe  
rientia docuit graues rixas et inimicitias  
inter consanguineos oriri quando uni de  
sponsatam aliquis de consanguinitate spo  
si procurat habere et de hoc impedimento  
per dominum domini. & doc. in. c. uno. de  
spon. l. vi. et de hoc per An. et doc. i. c.  
duo pueri. de despon. impu. et etiam habe  
tur in. c. iuuenis. de spon. et. c. ad audien  
tiam. eo. ti. inducitur autem ex sponsalibus  
ualidis ex consensu et a si alio respectu sit  
inualida et impediuntur omnes consangu  
inei sponsi contrahere cum sponsa & eco  
tra inter quartum gradum ut ibidem &  
i. c. uno. de spo. l. vi. secundum fra. in di. c.  
iuuenis. de spon. & Arch. in di. c. uno. in  
v. iusticie. & sic si recederetur a sponsali  
bus remanet tota consanguinitas impedi  
ta ratione publice honestatis de spo. ad  
audientiam. et. c. sponsam. secundum Fra.  
in. c. ii. oppo. de despon. impu. et huius  
impedimentum hoc originem etiam a le  
ge civili ut sponsalia sola inter attinentes  
sponsi & sponse impediunt matrimonium  
ut est casus. ff. de ritu nup. l. si qua uxor

mibi. §. i. in fl. eo. §. sed et si uxor. secundum  
An. de bu. in rubri. de spon. in. ii. col. &  
de materia huius impedimenti per Ant.  
de bu. in. c. iuuenis. de spon. et. c. sequen  
ti. & si sponsalia contrahuntur cum mino  
re septennio non inducitur publice hone  
statis iusticia etiam si per tres dies distet  
a septennio nisi appareat misus ad copulam  
dicto. c. iuuenis. et quod no. Ar. i. c. uno.  
in v. factos maiores. de despon. impu.  
tamen talia sponsalia cum infante contra  
cta adueniente septennio per consensum  
continuat confirmantur non ut ex tunc sed ut ex nunc  
secundum Fra. in. c. litteras. ii. & v. no.  
et. i. q. nisi in septennio protestaretur se  
nolle consentire secundum Fran. post In  
no. in. c. accessit. i. oppo. eo. tit. et de ma  
teria in. c. continebatur. eo. tit. per glo.  
et doc. sed si sint condicionalia sponsalia  
non inducunt publice honestatis iusticiam  
de spon. c. uno. §. ille. l. vi. l. 3. aliter dixe  
rit Inno. secundum fra. in. c. i. §. e. autem.  
de spon. duo. i. q. et ibidem in. iii. q. per  
Fran. quot modis contrahuntur sponsalia  
de futuro et sic ubi interuenit desponsatio non  
tamen copula propter publicam honestatem nul  
lus ipsorum contrahentium posset contra  
here cum alio de consanguinitate alterius  
xxvii. q. ii. si quis uxorem. et per Arch.  
xxxv. q. iii. nullum. & licet hodie sit sub  
lata in quibusdam casibus non tamen in to  
tum ut no. in di. c. duo pueri. de spon. &  
ibi Fra. in. v. oppo. optat tamen Ho. h.  
impedimentum reuocari et fuit ordina  
tum in consilio Ludonensi sed constitutio  
facta non fuit secundum Io. an. in. c. non  
debet. ad fi. de consan. & affi. et ibi per  
Fi. a. i. q. post Ho. et. i. q. ccv. in fin. ad  
quod. §. q. clui. ante fi. Honestas autem  
surgens ex secundis sponsalibus non dis  
solvit primas quia publica honestas non  
precedentia sed sequentia matrimonia impedit  
et dissolvit in. c. uno. de spon. l. vi. secun  
dum Fra. in. c. i. i. fi. de ma. con. contra iter.  
ecc. et dicit Arch. xxvii. causa. in princ.  
iusticia. i. institutio ecclesie facta per pu  
blicam honestatem iudicauit enim eccle  
sia ut consanguineus nunc debet accipe  
re sponsam qualemcumque sui consanguinei  
uiui uel mortui et esset inhonestum quod de  
beret accipere et dicit sic propter defectum



nominum quia nullū aliud nomen potuit  
ei assignari cum nō sit ibi affinitas uel cō  
sanguinitas uel huiusmodi. et hoc impedi  
mentum est ppetuū & matrimoniū dissol  
uit & sic hoc impedimentū inducitur ex  
sola honestate & uocatum ē publice ho  
nestatis iustitia cū in matri<sup>o</sup> etiam qđ ho  
nestum est consideretur. ff. de ritu. nup.  
sep. fm Goff. in dicto. c. ad audientiam. &  
arch. ubi. s. & de materia ista tangit per  
Ho. in sum. de mri<sup>o</sup>. §. qualiter impedia  
tur. v. x. & in su. de spō. §. qđ sit effect<sup>9</sup>.  
& p arch. xxvii. q. ii. si quis desponsauerit  
& spe. de consan. & affi. v. si uero petis.  
& per arch. xxvii. q. ii. si quis nō pōt. &  
Fran. in. c. fraternitatis. post pri. de eo  
qui cogno. & in. c. adolescens. i. q. d. spō.  
ubi etiam qđ in su. ad copulaz fortificat  
publicam honestatem que ex cōsensu sur  
git & honestatē respicit non effectum d.  
spō. iuuenis. & de isto impedimento &  
quotuplex sit publica honestas p an. de  
bu. in. c. non debet. in. vi. & vii. colu. de  
consan. & affi. Et generaliter cū querit  
an & quando sponsalia inducant publicā  
honestatem: distingue aut sponsalia sunt  
certa aut incerta: primo casu aut pura  
aut condicionalia. primo casu aut tenent  
& inducunt publicam honestatē de spō.  
sponsaz. cum si. aut non tenent: & aut ex  
defectu consensus aut ex alia causa: pri<sup>o</sup>  
casu non oritur publica honestas ut si cō  
trahuntur ab impuberib<sup>9</sup> de despon. in  
pu. litteras. et. c. accessit. fallit eo. ti. iu  
uenis. quod dicit ut ibi. & i. q. ccx. Secū  
do casu quando non tenent ex alia causa:  
inducitur honestas ut in. c. ad audientia.  
unde ex sponsalib<sup>9</sup> contractis per mona  
chum uel presbiterum oritur publica ho  
nestas secundum Inno. licet aliqui cōtra  
ex quo enim sponsalia ualida sunt ex con  
sensu sufficit licet sint inualida ex alia cau  
sa ut probatur de spon. c. uno. li. vi. Si ue  
ro sponsalia sunt condicionalia aut est cō  
ditio de presenti uel preterito et hñtur  
pro puris. ff. si certum. pe. cum ad pro  
sens. Aut est de futuro et aut est condi<sup>o</sup>  
que inest ut si uiuam uel si deo placuerit  
et est ac si nō esset apposita de elec. signi  
ficasti. quod tenet Io. an. in di. c. uno. li.  
vi. Aut est conditio que non inerat et an

te conditionis euentum nō inducit publi  
ca honestas dicto. c. uno. postea sic ar<sup>o</sup>  
de rescrip. si pro te. eo. li. Si uero sponsa  
lia sunt incerta non oritur publica hone  
stas dicto. c. uno. et quod ibi no. glo. iii.  
secundum fra. in dicto. c. ad audientiam.  
de spon. Et nota qđ istud impedimentum  
surgit ex sponsalibus seu matrimonio de  
presenti nulla copula subsecuta ut proba  
tur in. c. uno. in prin. de spon. li. vi. iūctis  
notatis ibi per Arch. in glo. i. et ideo di  
cit Io. de ligna. in dicto. c. ad audientia.  
qđ publica honestas oritur ex cōsensu spō  
saliorum uel matrimoniū quia inhonestuz  
est ut quis contrahat cum consanguinea  
illius in quaz consensit et facit eo. ti. spō  
sam. et quod ibi per Io. an. Si ergo non  
sunt sponsalia de futuro sed matrimoniū  
de presenti et copula nō fuerit secuta ui  
detur insurgere publica honestas aliqn  
nec etiam impedimentuz affinitatis locū  
haberet. i. q. ccxvi. ad fi. pro hoc quia  
si ex sponsalib<sup>9</sup> de futuro orit<sup>9</sup> ergo for  
tius si sunt de presenti per regulā. de q<sup>o</sup>  
minus. zc. ut no. in. c. cū in cūctis. i. pri.  
de electi. cum si. et per Ni. in. c. sponsaz.  
de spon. et in. c. penlt. de eo qui cogno.  
& in. c. non debet. de consan. & affi. pe  
nulti. col. et ante fi. & in su. con. li. iiii. ti  
tu. xiii. q. iii. ad hcc. i. q. ccvi. et. ccxii.  
circa medium. et uidi per curiam dispen  
sari ut quidam permaneret & duceret in  
uxorem relictam quondam Tici sibi at  
trinentis in duplici fō ex una parte et du  
plici tercio gradu consanguinitatis ex p  
te altera qđ est notād. Si ergo cognosco  
uxorem uel sponsam hic est duplex impe  
dimentū scilicet affinitatis et publice ho  
nestatis et sic dispensatio super uno non  
remouet reliquum impedimentum ut p  
Io. an. in arbore affinitatis circa prin. &  
facit. s. hac ea. q. post prin. ibi etiam si  
copula. qđ dispensatio super impedimen  
to affinitatis tollat impedimentuz publi  
ce honestatis tenet dominus Io. de Mi  
lis in suo reportorio i uerbo dispensatō.  
ante fi. et dicit hoc tenere Laudunum in  
suo sacramentali ad fi. qui tamen in toto  
dicto sacramentali hoc non tangit sed p  
eo facit quod no. An. de bu. in. c. non de  
bet. in. vii. col. de consan. et affi. ibi qđ



ubi concurrunt duo impedimenta, zc.  
Preterea p carn. s copulā subsecutaz de  
finit impedimentum publice honestatē &  
sumus soluz super affinitate ergo, zc. fa  
cit optime, i. q. ccv. & quod no. in simili  
in cle. i. ut lite pendente i d° collato. cir  
ca prin. & per rro. in die. c. sponsam, qui  
uult si publica honestas comprehendebat  
super affinitate satis est de affinitate fe  
cisse mentionem ut latius per eum in di.  
c. non debet, ult. col. de consan. et affin.  
CCIII. quero de effectu hui⁹. Rñ° qñ  
aliqui inter se sponsalia cōtraxerunt nul  
lus de consanguinitate sponse potest hñe  
sponsum illum in uirum extra de de spon.  
impube. continebatur. §. ult. & de spon  
sa. iuuenis. et. c. ad audientiam. et durat  
hec prohibitio usq; ad quartum gradum  
ipsorum consanguineorum extra de spō.  
c. sponsam. et in di. c. continebatur. Idēz  
in su. con. eo. ti. q. ii. fm pisa. et fratrem  
Nico. in addi. ubi. §. et dominum An. de  
but. in di. c. sponsaz. Ad quod adde. §. q.  
proxim. & i. q. ccvi. CCV. quero An  
inter affines surgat impedimentuz publi  
ce honestatis. Rñ° non quia iura soluz di  
cunt de consanguineis. unde non tantum  
spōsus mortua sponsa licite contrahit cū  
affine sponse sed etiam maritus mortua  
uxore licite contrahit cum affine uxoris  
illa enim esset prohibitio in secundo geñi  
re affinitatis que sublata est de consā. &  
affi. non debet. secundum Fran. in di. c.  
ad audientiam. in fi. & Io an. in. c. uno.  
post medium. de spō. li. vi. in nouella. ad  
idem querit Ho. sic qñ ex secūdo ge  
nere affinitatis olim insurgebant duo im  
pedimenta scilicet affinitas et p ubl. ce ho  
nestatē iusticia. xxxiii. q. iii. porro. et ga  
per. c. nō debet. de consanguinitate. & af  
fini. sublatum est tale impedimentum af  
finitatis in pō geneñ an uideatur sublatū  
et aliud. s. publice honestatis iusticia Di  
cit qñ sic: unde & in di. c. nō debet. dicitur  
ut sic contrahentes. s. in. et. iii. genere  
de cetero libere copulentur: unde uxo  
res duorū fratrum uel duorū consangu  
ineorū non sunt affines quare maritis ip  
sarū mortuis potest aliquis utramq; du  
cere successiue ut per Ho. in su. de affi. §.  
qualiter arbor. vli. iii. q. Ad quod. §. q.

cciii. circa medium. Sic ergo dictuz Frā.  
declaratur per dictuz Ho. s. quia suberat  
olim impedimentum publice honestatis  
ut dicit Ho. hodie uero nō. fm ecs. et sic  
nota qñ i certis casibus sublata est publi  
ca honestas ut. §. questione. cciii. circa  
medium. unde dispensat papa non inferi  
or qui nō est sup ra ius ut per pe. de pal.  
in. iii. di. xli. q. ii. ar. iii. CCVI. qñ  
quid si sponsalia de iure non tenuerunt.  
Rñ° si sponsalia fuerūt pura et certa eti  
am si fuerunt nulla ratiōe consanguinita  
tis affinitatis frigiditatis religion. s. aut  
alia quacumq; ratione oritur publice ho  
nestatis iusticia ad dirimendum sequētia  
sponsalia uel matrimonia nisi fuissent nul  
la ratione consensus ut puta quia ambo  
uel unus erat infans extra de spon. c. ex  
sponsalibus. & c. sequenti. li. vi. fm pisa.  
istud. c. sequens est. c. si infātes. de dīpō.  
impube. ubi etiam patz qñ infans dicitur  
minor septennio cui⁹ desponsatio non indu  
cit hoc impedimentum ut dictum est nisi  
traductio secuta fuerit etiaz tempore in  
fantie tunc enim bene uidetur hoc impe  
dimentum inducere etiam ad dirimendū  
ut in. c. iuuenis. de spon. fm fratrem Ni.  
post pisa. in addi. Sic ergo per sponsalia  
per uerba de presenti uel de futuro siue  
de iure siue de facto ut quia nulla et per  
cons. quens per matrimonium nullum ni  
si ex defectu consensus causatur publice  
honestatis iusticia fm pe. de pal. in. iii.  
di. xli. q. ii. ar. i. concl. iii. sed si essent nul  
la propter defectum consensus ut infan  
tium furiosorum et mente captorū non  
dico prodigorum quia in his que perti  
nent ad personas prodigi reputant men  
te compotes non causant publice hōesta  
tis iusticiam extra de spon. c. i. li. vi. fm  
pe. ibidem concl. ii. et de ratione diuersi  
tatis et sponsalibus nullis propter defe  
ctum consensus per eundem ibidez. q. ii.  
ar. ii. & iii. concl. ii. et facit quod nota.  
Arch. in di. c. i. in d° impedimentum. Et  
qñ dicitur qñ sponsalia que sunt nulla ex d  
fectu consensus non causant publice ho  
nestatis iusticiam debet intelligi supplē  
do euidētis sicut quando infans et furio  
sus uel maior et sanus sub conditōe Ad  
quod. §. q. cciii. ad fi. secus ubi defectus



non est patens nec evidens secundum pe.  
de pat. in. iii. di. xvii. q. iii. vi. colu. Ad  
que adde arch. i. dicto. c. i. de spon. li. vi.  
in v<sup>o</sup> consensus. et de materia p Hostie.  
in summa. de spon. §. quis sit effectus. ubi  
dicit quod contractus sponsaliorum citra sep  
tennium initus nullus est nec parit aliquam  
publice honestatis iusticiam nisi in septi  
mo anno ratificetur de despon. impu. c.  
ii. iii. & c. duo. et quis sponsalia prima in  
ter maiores septem annis contracta nulla  
sint consanguinitate impediende nihilomi  
nus oritur hec iusticia de spon. ad audien  
tiam. sed si sponsalia nulla sunt deficiente  
consensu non videtur quod generent hanc iu  
sticiam et secundum hoc consanguineus fu  
rioli continui sponsam eiusdem furiosi po  
terit ducere in uxorem cum consensus de  
ficiat de spon. dilectus. q. iusticia adhuc  
hodie locum habet secundum eum. ad quod adde  
eundem in su. de affi. §. qualiter arbor. in  
v. iii. q. et facit dictum. c. de spon. li. vi. &  
aliqua per Ho. in su. de clam. despo.  
§. i. in. ii. col. ubi est et alia ratio. & acde  
. §. q. ccm. per totam. et de hoc etiam no.  
xxvii. q. ii. si quis desponsauerit. et per  
Fran. de despon. impu. litteras. i. oppo.  
et in. c. accessit. in fi. q. in idem recidit cum  
dictis. §. q. ccm. & i. q. px. CCVII.  
quero quid si aliquis primo sponsalia cum  
aliqua contraxit et postmodum cum alia  
ipsius spose consanguinea idem fecit. R<sup>n</sup>  
debet contrahere matrimonium cum prima  
nam sponsalia sequentia non impediunt pre  
cedentia extra de spon. c. ex sponsalibus  
li. vi. fm Ni. & pisa. et. §. q. ccm. p<sup>o</sup> me.  
An autem sicut sponsalia de facto contra  
cta inducunt publice honestatis iusticiam  
ita et matrimonium de facto contractum  
rumpat sponsalia de futuro precedentia  
no. in regula. non prestat. li. vi. per Io.  
an. iii. q. et determinatur quod non ut si quis  
post sponsalia de futuro cum uno cum alia  
que est consanguinea intra quartum gra  
dum contrahit matrimonium per hoc non  
sunt soluta sponsalia ratio diuersitatis quia  
ex sponsalibus etiam nullis ualidis tamen  
ex consensu publice honestatis iusticia sur  
git Sed quod matrimonium soluat sponsalia pre  
cedentia de futuro hoc surgit ex vinculo  
conjugali quod non inducit solus consensu

sed consensus legitimus: quod autem si matrimo  
nium tenet sed postea ante consumationem  
solvitur per professionem: an per tale ma  
trimonium solvantur sponsalia precedentia  
determinatur ibidem quod sic: sufficit enim quod  
matrimonium tenet quia statim extincta  
sunt sponsalia nec reuiuiscunt per ingressum  
religionis de conse. di. iii. queris. facit  
de conuer. coniu. quidam. fm Fra. in. c.  
litteras. i. oppo. de despon. impu. et Io.  
an. in. c. uno. de spon. li. vi. in nouella.  
CCVIII. quero quid si sponsalia sunt fa  
cta sub conditione et pendente conditio  
ne uir cum alia illius consanguinea contrahat  
per uerba de presenti. R<sup>n</sup> cum secunda re  
manere debet quia ex sponsalibus condi  
tionalibus sicut ex non habentibus conse  
sum et incertis non oritur publice hone  
statis iusticia extra de spon. c. uno. in fi.  
li. vi. fm eosdem ad quod. §. q. ccm. ad fi.  
CCIX. quero quid si duo infantes uel unus  
maior septennio alter minor sponsalia con  
traxerunt ipsi uel parentes pro eis. R<sup>n</sup>  
si facti maiores septennio per cohabita  
tionem mutuam seu aliter uerbo uel facto  
eorum liquido apparet quod in eadem uolun  
tate percurant sponsalia conualescunt ali  
as non: nam ab initio nulla fuerunt ex de  
fectu consensus et ideo non inducunt pu  
blice honestatis iusticiam extra de despo.  
impu. si infantes. li. vi. secundum fratrem  
Ni. et pisa. ad quod. §. q. ccm. et sic si pa  
ter contrahit sponsalia pro filia ista ma  
iore septennio l3 pe. & Ab. dixerunt quod ori  
tur publice honestatis iusticia hodie est de  
terminatum in di. c. uno. in fi. quod si quia non  
sunt sponsalia nisi tacite uel expresse filii  
conientiant secundum Fra. post Inno. in  
c. i. iii. q. de despon. impu. Et no. quod quan  
do pater promittit quod filius contrahat non  
uicetur factum alienum premittit et se  
facturum et curaturum ut per An. in. c.  
uemens. de eo qui cogno. et sic iste infans  
adueniente pubertate poterit contrahere  
cum matre uel sorore illius ut per Fe  
de. consilio. clxxxix. incipit in dubio mi  
rabilibus. zc. ubi de aris datis quod si i  
sponsalibus interuenit pignus uel alicui extra  
neo fiat obligatio. zc. CCX. quero  
quid si pubes & impubes uel duo impu  
beres contrahunt matrimonium. R<sup>n</sup> si non



erant p̄ximi pubertati ī qbus malicia n̄  
suppleat etatem non fuit m̄m̄cium p  
aduentum pubertatis nisi per carnis co  
pulam subsecutam uel aliquē modū aliū  
contrahentes eod̄ cuz eiūdeꝝ perseverā  
tia uoluntatis ad pubertatis tempora p  
uenisse constiterit euidenter ut in di. c. li  
infantes. Sed tamē si erant maiores sep  
tennio fuerunt sponsalia et ex eis iudicta  
est publice honestatis iusticia di. c. si infā  
tes. fm̄ eod̄ et uide. s̄. q. xv. et. xvi.  
**CCXI.** quero An ex sponsalib⁹ que pa  
rentes pro filiis puberibus uel impube  
ribus contrahunt filii obligentur. Rñ⁹  
si consenserunt expresse uel tacite uel si  
presentes fuerunt nec contradixerūt ob  
ligantur et ex eis oritur publice honesta  
tis iusticia di. c. si infantes. li. vi. quā au  
tē q̄sensus filiorum sufficiat dic generali  
ter aut loquimur de iur̄ civili aut canonico  
pri⁹ casu p̄r contrahit pro filiis si nō dis  
sentiant si dissentiant contractus non ual⁹  
ff. de spon. l. i. in sp̄salib⁹. §. fi. & l. i. filio.  
sed extraneus non contrahit nisi consēti  
ant nec sufficit q̄ nō dissentiant dict. s. iu  
ribus. & m̄r habetur pro extraneo quia  
ponderat̄ p̄ria potestas. ff. de ritu nup.  
l. ii. sed de iure canonico pater non uidet̄  
differre ab extraneo ut no. in di. c. uno.  
li. vi. glo. antepenit. et ibi per Arch. po  
test tamen dici q̄ etiam de iure canonico  
si pater uel mater contrahunt sponsalia  
pro filio uel filia presentib⁹ sufficit q̄ nō  
dissentiant secus si extraneus quia tūc oꝝ  
q̄ consentiant : p̄r absentib⁹ aut idē est  
in p̄re et extraneo ita no. Io. an. in di. c.  
uno. et bene p̄batur ibi et ex hoc inferē  
q̄ de iure canonico non est differentia in  
ter patrem et matrem quo ad hoc & pro  
hoc dictum. c. unū. §. porro. q̄ generali  
ter loquitur de parentibus que no. secun  
dum Fra. in. c. i. n. q. ubi etiam uideas p  
An. de bu. latius de despon. impu. & ad  
de Arch. in di. c. uno. in prin. et an. in. c.  
tue. ii. col. de spon. Item si uiricus cōtra  
hit pro priuigna forte sufficet tacit⁹ cō  
sensus priuigne de quo habet̄ de despo.  
impu. c. i. li. vi. secundum Ant. in. c. ad id  
quod. de spon. in prin. adde ad pred̄cta  
Io. an. in. c. i. de ma. contracto contra in  
terdi. eccle. et nota q̄ si in filii abn̄cia sūt

per patrem sponsalia contracta ut uidea  
tur filius tacite consentire est necessari⁹  
act⁹ per quem liquido uel euidenter pa  
teat ipsius consensus facit dictū. c. unicū.  
fm̄ Io. an. ibid̄ circa me. et pe. d̄ an. ibid̄  
in. §. porro. in. iii. notabi. in fi. unde si p  
filiis puberibus parentes m̄m̄oniū cō  
traxerint oportet q̄ per uerba de presē  
ti contraxerint et q̄ sublequēs fili exp̄s  
sus uel tacitus consēsus liquido uel euidē  
ter appareat quod sequitur ibi dñs do.  
concludens q̄ sola taciturnitas absq̄ alia  
expresse uerborū uel suggestionē act⁹  
abilis ad complacentiam illius non indu  
cit ratihabitionem etiaz si detur sciencia  
actus ut ibi latius licz Io. de ymo. aliud  
sentiat : unde nota q̄ si pater contraxit  
sponsalia de futuro pro filio absēte sub  
lequens consensus filii similiter intelli  
gitur de futuro in dubio ut in. c. secun⁹ d̄  
matri. contr. contra interdi. eccle. faciūt  
no. per do. in. di. c. uno. in. iiii. col. post  
An. de bu. & s̄. q. xxiii. i. opi. Io. an. &  
uide eam per totam. **CCXII.** quero  
circa impedimentum affinitatis quid sit  
dictum habetur in pisan. in. v. affinitas.  
Est autem affinitas atinentia uel prop̄i  
quitas personarum ex carnali copula p  
ueniens oī carens parentela fm̄ Pet. de  
pat. in. iiii. di. xli. circa prin. dico autem  
carnali copula licita uel illicita oī carens  
parentela per se licz per accidens aliter  
esse potest fm̄ ei m̄ uel dic q̄ affinitas est  
propinquitas personarum ex coitu pro  
ueniens omni consanguinitate carens fm̄  
Arch. post doc. xxxv. q. iii. de prop̄iqs.  
et per Ho. in su. de affi. §. qd sit affinitas.  
et latius per Fra. in expositione arboris  
affinitatis. in. i. & ii. col. et per Arch. d̄  
spon. c. i. li. vi. dicitur aut̄ affinitas q̄ ac  
cedit ad fines. i. terminos uel contratas  
fm̄ pe. d̄ pat. ubi s̄. uel dicit̄ affinitas q̄  
una cognatio ad alterius finem accedit  
. ff. de gradi. non facile. §. affines. quod ē  
dicere quia due cognationes diuerse ap  
proximantur. et iunguntur per affinita  
tem que surgit ex copula fm̄ Fran. in ex  
positione arboris affinitatis. ii. q. & ad  
illud quod cōtrahitur seu prouenit ex co  
pula illicita adde quare cōtrahitur etiā  
per fornicariam copulā. xxxv. q. vi. nec



eam extra de eo q̄ cogno. consan. discreti  
onem. et. c. tue. et no. in dicto. c. discreti  
onem. in glo. hic reprobatur. et ibi p̄ fra.  
in. v. op. et no. in r̄gl. n̄ prestat. de r̄gu.  
iur. li. vi. & xxxii. q. iiii. in eo. & xxxv.  
q. iii. de incestis. & per Ho. in su. de con  
san. & affi. §. quid sit affinitas. et Archi.  
xxxv. q. i. c. i. et pe. de anc. in. c. uno. cir  
ca fi. de spo. li. vi. Bal. i floribus. in. c. i.  
de eo qui dux. in ma. Vnde affinitas con  
trahitur dupliciter primo. per matrimo  
nium etiam si carnalis copula n̄ seq̄t secū  
dum quosdāz Alii uero dicūt q̄ n̄ cātur  
nisi publice honestatis iusticia añ carnalē  
copulam ad quod. §. q. ciii. in fi. Secū<sup>o</sup>  
per carnalem copulam quocūq̄ exerci  
tam licite uel illicite fm naturam et gtra  
naturam dum tamen semen uiri in uase d̄  
bito recipiatur. xxv. q. iii. nec eā. & dic.  
c. discretionem. et. c. tue fraternitatis. p̄  
pollutio extraordinaria. i. qñ semen uiri  
non in debito uase recipitur nō causat af  
finitatem nisi fieret maritali affectu tūc  
enim ratōe m̄imoni n̄ copule cāt. xxxv.  
q. iii. extraordinaria. & dic. c. f̄mitatis.  
quia talis non facit carnis unitatē unde  
quantūcūq̄ frangat uasa pudoris nisi i  
uasa eius semen imittat non contrahitur  
affinitas ut lati<sup>9</sup> p̄ pe. in. iii. di. xli. q. i.  
ar. iii. ad hoc. i. q. ccxv. faciunt not. per  
Io. an. in arbore affinitatis. in prin. & p̄  
Fra. ibidem in. ii. col. Item si sine carnali  
copula esset seminis receptio cāret affini  
tas sicut aliqui dicunt de Antixpō q̄ na  
scetur semine transfuso per temonem iū  
bū et succubū quia tali actu fit una caro  
in prole secundum eundem pet. de palu.  
ubi. §. Item surgit affinitas ex copula cū  
inuita di. c. discretionēz. Idem si cū igno  
rante ut no. Ho. in su. de spon. §. et quali  
ter. Idem si cum dormiente de eo q̄ cog  
no. c. i. ubi per Fra. super glo. ii. fm eun  
dē in di. c. discretionē. v. no. & i expositi  
one arboris affinitatis. i. q. in fi. uid tñ  
i. q. ccxvi. Item dic q̄ per affinitatez sol  
uuntur sponsalia precedentia de futuro  
de eo qui cogno. ueniēs. & c. ex litteris.  
& sequens m̄imoniu impeditur et diri  
mitur dūmodo de ipsa constare possit ut  
in. c. tue. & c. discretionem. eo. ti. si ergo  
cognoscitur consanguinea spōse de futu

ro soluuntur sponsalia : sed si cognoscitur  
consanguinea uxoris committitur incest<sup>9</sup>  
non tamen dissoluitur precedens m̄imo  
nium di. c. discretionem. et. c. transmissē.  
et. c. iordani. secundum Fra. post Io. an.  
in di. c. tue. i. oppo. & in rubri. eo. tit. &  
per Io. and. in. c. ueniens. de regul. & re  
quiritur plena probatio Io. an. in. c. sup  
eo. de consan. & affi. et an sufficiat de ea  
constare per famam unde ibidem et add  
per Ho. in su. de ma. §. fi. v. f̄ et effectus.  
& ad illud q̄ cōmittitur incestus et sic d̄  
bitum ab uxore absq̄ mortali exigere n̄  
potest nisi per episcopum dispenseur. i.  
§. v. q. cxiii. post medium. & q. sequen.  
et. §. eo. §. q. ciii. in fi. & q. clix. et. i. q.  
ccxvii. CCXIII. quero q̄ sūt affines  
et in quo gradu. Rñ<sup>o</sup> quis hactenus mul  
ta fuissent genera & gradus affinitatis  
hodie solum est tale genus q̄ oēs consan  
guinei uxoris mee sunt mihi affines et in  
eodē gradu in q<sup>o</sup> sunt cōsanguinei mei ubi  
gracia soror uxoris mee ē ipsi uxori i pri  
mo gradu cōsanguinitatis et mihi erit in  
primo gradu affinitatis filia sororis i se  
cundo gradu consanguinitatis uxori &  
mihi in secundo gradu affinitatis Idēq̄  
utrimq̄ agendum est in ceteris successiōi  
bus. xxxv. q. v. porro. et quod dixi de  
uxore idem intelligas de quacūq̄ alia  
muliere carnaliter cognita ut. §. q. pxi.  
Sed consanguinei mei nullo mō sunt affi  
nes cōsanguinei uxoris mee nec iter eēs  
matrimonium prohibetur extra de glā.  
& affi. quod super his. secundum fratē  
Ni. post p̄sa. in. §. impedimentum. xiii.  
& per pe. de pal. in. iii. di. xli. q. i. ar. ii.  
Vnde matrimonium p̄hibetur in affi  
tate eodē modo sicut in consanguinitate  
.i. usq̄ ad quartum gradum in linea trans  
uersali : sed perpetuo in linea recta ascen  
dentium & descendentium. ad hoc quod  
no. Fra. in arbore affinitatis. vii. q. Vñ  
papa dispensare non potest in primo af  
finitatis sicut cōsanguinitatis genere ut  
per pe. ubi. §. ar. v. In contrarium tamē  
facit. c. fi. de diuor. duz tamen sublit cā  
per no. per Inno. de cōst. q̄ in ecclesiāz  
et Io. an. in regula. adus legitimū in mer  
curialibus. circa fi. nisi forte responder  
tur q̄ illud in matrimonio quod a prin<sup>o</sup>



fuerat legitimum l3 n̄ ratum f̄ inter xp̄i  
anos iudicatur illegitimus ad quod. s̄. q.  
xiii. Et p̄ dicto pe. facit quod subiicitur  
quia affinitas primi generis ipedit & di  
rimit sicut consanguinitas. zc̄. ymo uide  
tur prohiberi f̄m legē diuinā leuitici. c.  
xviii. circa me. ibi. q̄a tibi affinitate con  
iungit̄. & q̄a ibi prohibet̄ cum nuro ḡ  
et cum genero. sic ergo papa dispensare  
non p̄t ut ducas socrum in uxorem mor  
tua uxore tua et facit i spe. de dispen. s̄.  
nunc breuiter. v. vi. & quod not. in. c. lit  
teras. de rest. spo. in glo. iii. q̄a socr̄ ha  
betur loco matris et similit̄ de aliis affini  
bus primi generis. zc̄. facit glo. xxx. q.  
iii. pietatiuz. quā allegat Io. an. in di. c.  
litteras. nihilominus ex magna cā puto  
q̄ possit dispensare per no. per Ni. in. c. fi  
na. de transacti. ult. col. & Arch. xxx. q.  
iii. pietatium. & Io. de milis in v̄o dispen  
satio. v. carta. & Io. an. in di. c. litteras.  
ad fi. de resti. spo. in addi. & Arch. di. c.  
fi. de diuor. & nota. per Io. an. in di. c.  
gaudemus. de diuor. in fi. i. glo. possz tñ  
papa dispensare in secūdo gradu linee su  
perioris ut cum filia fratris quia n̄ erat  
prohibitum in scriptura Itē in secundo  
gradu ut duorum fratrum filii cōtrahāt  
aut ter̄o ut q̄ duoz̄ fratru nepotes Aut  
quarto ut duorum f̄m pronepotes. zc̄.  
f̄m pe. de pa. ubi. s̄. et sic uult pe. simpli  
citer q̄ papa possit dispensare in s̄o gra  
du collateralium quod etiam uoluit glo.  
in. c. litteras. super v̄o diuina lege de re  
sti. spo. pro quo facit leuitici. c. xviii. sed  
ut dicit Io. an. super illa glo. istud proce  
dit in secundo gradu equali ut i filiis du  
orum fratrum secus in gradu secundo li  
nee iequalis ut in patruo et nepte quali  
tunc diuina lex prohibeat m̄moniu &  
sic papa dispensare non p̄t pro ut sentit  
ibidem etiam An. de bu. & facit quod id  
Io. an. no. in. c. per uenerabilez. v. col. q̄  
fi. s̄ it le. fa. s̄. q. cxvi. et clari⁹ p̄ fra. c. fi.  
q̄ fi. simple. et uide. s̄. q. cxxxii. p̄ me. &  
Io. an. in. c. gaudem⁹. ibi allegato. & in  
de Anto. de bu. in di. c. per uene. i. fi. dū  
dicit q̄ non de facili papa dispensat con  
tra legem diuinā. sed in contrariū facit  
Ioh̄ de. xv. ubi othomel cepit in uxore  
nepotem ex fratre suo: sed illud uidet̄ fu

isse ex tacita uoluntate dei ducētis fortu  
nam illam ut ibi facit etiā Io. de milis. i  
v̄o dispensatio. allegando Io. and. in. c. p̄  
uenerabilem. sup. ii. glo. sed certe Io. an.  
ibi remittit et intelligit p̄ ut dicit in di.  
c. litteras. ad fi. n̄ tñ uidet̄ restringenda  
potestas pape si ex maxima cā facit uel  
let et facit per predicta et per no. p̄ Io.  
an. in. c. litteras. ad fi. de resti. spo. in ad  
di. Videnduz ergo q̄ computatio gradu  
um f̄m arborem consanguinitatis proce  
dit attendē q̄ ibi ē linea rcā ascēdētū  
Item linea recta descendētum Itē trāf  
uersalis superior Item inferior et equali  
Primus gradus in linea recta ascēdenti  
um in quo sunt pater et mater. secundus  
auus aua. zc̄. in linea descēdētū. prim⁹  
filius & filia. secūdo nepos neptis. et ce  
tera. In linea uero transuersali inferiori  
secundo gradu fratris et sororis filius  
& filia qui uulgo nepos et neptis uocan  
tur. tercio fratris & sororis nepos nep  
tis. zc̄. In linea uero transuersali superi  
ori secundo gradu patruus. i. frater p̄ris  
amita. i. soror p̄ris matertera & auuncu  
lus. tercio gradu patruus magnus. i. fra  
ter aui amita magna. i. soror aui auūcul⁹  
magnus. i. frater aue. matertera magna  
. i. soror aue. zc̄ sed i linea equali prim⁹  
gradus frater et soror. secundus filii  
duorum fratrum. zc̄. sunt autem plures  
gradus nominales in linea transuersali q̄  
in linea recta q̄a nomen primi grad⁹ in li  
nea recta est nomē secundi in linea trans  
uersali. Habz linea transuersalis equales  
gradus sicut et superior & inferior q̄a il  
li idem qui sunt inferioruz respectu supe  
riorum sunt equales ad inuicem: sed q̄tū  
ad arborem affinitatis secundum lineam  
rectam. primo utric⁹ & nouerca. i. con  
iuges parentuz. secundus utric⁹ magn⁹  
& nouerca magna. i. coniuges aui & aue  
zc̄. descendē aut priuignus et priuigna  
fili. i. uxoris qui coniungunt̄ utrico & no  
uerce per suam consanguinitatem n̄ illi⁹  
q̄a enī p̄ & m̄ sūt i. i. gradu cōsanguinitatē  
filiis et e⁹ etiā coniuges p̄ntū sūt i. i. gra  
du affinitatis filius cōiugū et ecōb̄lo Itē  
gener & nurus. i. coniuges filiorum sicut  
ipsi filii. secundo gradu coniuges nepotū  
ex filiis & filiabus sicut et ipsi nepotes q̄



possunt dici nurus minor et gener. minor.  
zē. In linea uero trāuersali superiori se  
cū° gradu affinitatis sūt cōiuges patrum  
auunculi amite et matertere. ter° gūges  
patrum magni zē. In linea uero trāuersa  
li inferiori. ii. gradu uir filie et uxor filii  
fr̄is ter° uxor nepotis fr̄is et uir nep̄e  
zē. In linea uero trāuersali media et eā  
li q̄ uer̄ uir h̄re plures gradus l̄z aliqui  
dicāt q̄ n̄ nisi unū p̄ gradus affinitatē so  
rorius fratrissā. i. sororis uir uxor fr̄is.  
Item leuir. i. ff. uiri. glōf. i. soror uiri: nā  
leuitrices. i. duorum fr̄m uxores n̄ sūt si  
bi ipsi aff̄ies nec uir sororis & uxor fra  
tris q̄a affinitas n̄ cāt affinitatē: ōz enim  
q̄ semper p̄sōa q̄ est cā affinitatis sit cōsā  
guinea alteri illorum de quorū affinitate  
q̄rit per hoc enim fit aliq̄s affinis meus  
q̄a ip̄e ē consanguineus uxoris uel ocubi  
ne mee ut p̄ hoc q̄ ego sū consanguineus  
uxoris sue uel concubine Marit̄ autē so  
roris mee n̄ est consanguineus meus nec  
sororis nec uxoris mee que est extranea  
mibi et sibi Sed b̄n est affinis mibi q̄a ma  
ritus sororis mee: et ego sibi quia fr̄ uxo  
ris sue: uxor uero mea est bene affinis so  
roris mee tāq̄ fratrissā et illa illi tāq̄ glōf  
sed tibi marito sororis mee n̄ ē aff̄is nec  
tu illi quia nec uxor tua est cōsanguinea  
eius nec ego qui sū maritus ei⁹ sū cōsangu  
ineus tuus: unde sororius meus pōt duce  
re p̄ mortē meā & sororis in uxore uxo  
rem meam: s̄ in secū° gēire affinitatē at  
tinz q̄a scā est una caro cū affine ei⁹ i pri  
mo genere. s. me cū qui erā fr̄ uxoris ei⁹  
s̄ secundū gen⁹ affinitatis et terciū n̄ sūt  
in usu ut plēm⁹ de hui⁹ per pe. de pat. in  
iii. di. xli. q. i. ar. iii. ad hoc ultimū adde  
. i. q. pxi. et de materia per Ho. in su. de  
consan. & affi. §. qualiter. & §. usq̄. & in  
su. de ma. §. qualiter impediāt. v. xii. ubi  
dicunt q̄ affinitas primi generis sicut &  
cōsanguinitas impedit & dirimit usq̄ ad  
quartum gradum sed secundum genus &  
tercium sunt remota de consan. et affini.  
non debet. et facit. xxxv. q. v. c. i. & ideo  
primum tantum habet prohibitionē fm  
Ho. in su. de affi. §. quot. sunt genera. ad  
quod. i. q. sequenti. et. s. q. ccv. et intelli  
gē q̄ hodie affinitas in primo genere ha  
bet prohibitionem usq̄ ad quartum gra

dum inclusiue secundum Ho. in di. §. usq̄.  
et ex ultimo dicto p̄sanelle et ex p̄missis  
infertur q̄ pater et filius q̄trahere pōt  
sunt cum matre & filia & duo cognati cū  
duab⁹ cognatis & auūculis & nepos cū  
duab⁹ sororib⁹ de consa. et affi. c. i. & c.  
q̄ super hui⁹. et. xxxv. q. v. sane. fm ho.  
in su. de affi. §. qualiter. Ibi etiam q̄liter  
genera affinitatis insurgant et computē  
tur ad qd̄. s. q. cxxxi. & nota q̄ quoto  
gradu cōsanguinitatis distat consanguine⁹ ab  
uxore mea toto gradu affinitatē distat a  
me: unde cum de affinitate aliquarum p̄  
sonarum queritur et in quo gradu sint re  
currendum est ad personam illaz quā me  
diante affinitas contracta est & querēdū  
est quoto gradu consanguinitatis distat  
ab illa persona de qua nunc agitur et q̄  
to gradu distare inuenitur i consanguini  
tate toto distat i affinitate siue sit primū  
genus siue secundū siue terciū ad h̄. ff.  
de gra. iur̄ cōsul. §. parentes ut per Ho.  
in su. de affi. in di. §. usq̄ ad quotū. Vnde  
Fra. in expositione arboris affinitatis i  
iii. q. dat regulam ad cognoscendum ge  
nera affinitatis sic. persona addita perso  
ne per carnis copulam mutat genus s̄ nō  
gradum et dic genus. s. attinentie quia si  
is qui est mibi consanguine⁹ cognoscit ali  
quam illa efficitur mibi non cōsanguinea  
sed affinis in primo genere et sic mutatur  
genus sed n̄ mutatur gradus quia quoto  
gradu ille erat mibi consanguineus toto  
gradu illa efficitur mibi affinis. xxxv. q.  
v. porro. et. q. iii. de p̄p̄inquis. et. c. nul  
lum. et. c. equaliter. de consa. et affi. c. i.  
in quibus probatur q̄ equaliter abstinē  
dum est a consanguineis uxoris ut a pro  
pris et sic eodem gradu attinent: perso  
na uero addita pers̄ce per carnis propa  
ginem mutat gradum et non genus quia  
h̄ es mibi consanguineus i secundo gradu  
in linea equali et tu generas filium ille ē  
in eodem genere quia etiam est mibi con  
sanguineus sed non eodē gradu quia ubi  
tu eras mecum in secundo ip̄e est in ter°  
ut patet in arbore et datur uersus. Mu  
tat nupta genus sed generata gradus. &  
habes exemplum primi generis: sed si il  
la que fuit cognita a consanguineo meo  
cognoscitur ab alio nō meo consanguineo



ille efficitur mihi affinis eodez gradu q<sup>o</sup>  
ipsa sed non eodem genere: ipse enim est  
mecum in secundo et si iste factus mihi af-  
finis in secundo genere et eodem gradu  
et sic ulterius addendo isti que est mihi i  
secundo genere personam per copulaz il-  
le erit mihi in tercio genere iuxta no. in  
c. non debz. glo. iii. secundum Fra. in ex-  
positione arboris affinitatis. iii. q. q. eti-  
am clarius loquitur in. vi. q. dicens q. ad  
cognoscenduz gradus affinitatis una sola  
regula sufficit que talis est per carnalem  
copulam uiri et mulieris inter consangu-  
neos mulieris et uirum et consanguineos  
uiri et mulieris orit affinitas primi gene-  
ris et eius gradus cuius est consanguinitas  
ut puta frater et soror sunt i primo gra-  
du consanguinitatis uir sororis et fr i pri-  
mo gradu affinitatis et sic deinceps ut ibi  
latius qui in fine dicit q. ego non possem  
contrahere cum filia tua si erat intra q<sup>r</sup>  
tum gradum consanguinitatis cum uxore  
mea defuncta q. nota: et ex his declara-  
tur quod dicit pisa. in sui principio dum  
dixit q. omnes consanguinei uxoris mee  
sunt mihi affines et in eodem gradu i q<sup>o</sup>  
sunt consanguinei mei idest i simili gradu  
quasi dicat in eo gradu consanguinitatis  
in quo alias essent mihi consanguinei mei  
in simili gradu affinitatis sunt mihi consan-  
guinei uxoris mee Vel dic q. cu dixit co-  
sanguinei mei forte debet dicere consan-  
guinei uxori mee quasi i quoto gradu co-  
sanguinitatis attinent uxori mee in tato  
attinent mihi in affinitate hoc etiaz patz  
per exemplum quod subicit pisa. Et sub-  
dit Ho. ubi. s. q. hodie primum genus &  
usq. ad quartum gradum tantu prohibe-  
tur: unde alia genera de quibus. s. pter  
primz non habet hodie prohibitionem  
di. c. non debet. glo. iii. per quod. c. sicut  
restringitur prohibitio consanguinitat<sup>r</sup>  
intra quartum gradum ita etiam affinita-  
tis secundum fra. in di. q. iii. in fi. & Ar-  
chi. xxv. q. ii. nullum. et. xxxv. q. i. per  
eundem. & Fra. in c. non debet. ix. nota.  
ex his infertur q. si due sunt abnepes i  
linea transversali que uocantur filie fili-  
orum fratrum patrueluz et altera duxe-  
ro in uxorem ea mortua superstitem h<sup>r</sup>e  
non potero quia est mihi i quarto gradu

primi generis affinitatis sed filiam filie  
superstitis ducere potero quia est mihi i  
quinto gradu et sic excedit prohibitam pa-  
rentelam secundum Ho. ubi. s. q. etia dicit  
q. linea recte descendens prohibita intel-  
ligitur in infinitum in primo genere affi-  
nitatis sicut in consanguinitate Idem Fra.  
ubi. s. in. vii. q. allegat. ff. de grad. l. iii.  
& hos itaq. et insti. de nup. s. affinitatis.  
ta in ascendentibus q. descendetibz ut ibi  
per eum. Item no. secundum Ho. in di. s.  
usq. ad fi. q. si aliquis est tibi affinis per  
appositionem sibi factam et generat fili-  
um de consanguinea tua filius ille genera-  
tus est tibi consanguineus non affinis: Si  
uero generat filium de extranea non co-  
sanguinea tua filius ille tibi nihil attinz  
et ideo dixi per appositionem sibi factam  
quia si aliquis est tibi affinis per tui appo-  
sitionem idest q. tu appositus sis consan-  
guinitati eius si generat filium ille est ti-  
bi affinis sicut patris suus in eodem gene-  
re sed in alio gradu secundum eum. Idem  
Fra. in di. q. vi. dices post Io. an. q. stat  
q. ego sum tibi affinis et filius quez pro-  
creo non erit tibi affinis sed consanguine-  
us. Nam si ex consanguinea tua filium p-  
creo ille non affinis sed consanguineus tu-  
us est et sic mutat genus attinentie: Sed  
quandoq. nil tibi attinet ut si maritus con-  
sanguinee tue ex alia filiu procreat ille  
nec consanguineus nec affinis tuus e qua-  
doq. iste procreatus mutat gradum sed fi-  
genus ut si tu consanguineus uxoris mee p-  
creas filium ille mihi est affinis sicut tu es  
non semper eodem gradu: nam si tu & ux-  
or mea eratis consanguinei in linea equa-  
li in secundo gradu licet tu mihi sis affinis  
in secundo ipse filius tuus non est in secun-  
do sed in tercio quandoq. iste procreatus  
nec mutat genus nec gradum ut si tu & ux-  
or mea eratis consanguinei in tercio gradu  
in linea inequali et uxor mea erat remo-  
tior a stipite si tu procreas filiu ipse eti-  
am erit affinis meus i tercio gradu sicut  
tu. infert etiam ipse Io. an. q. non sequit  
ego & ut sumus affines & ego non possu  
accipere filiam tuam ergo nec tu meam  
quia si habeo consanguineam tuam i uxo-  
rem tu potes contrahere cum filia quaz  
habui ex alia uxore quia ut supra dixi in



ter consanguineos uiri et mulieris nulla  
oritur affinitas sed ego non potero con  
trahere cum filia tua si erat intra quartū  
gradum consanguinitatis cum uxore mea  
defuncta fm fra. ubi. s. CCXIII.  
quero pone q mortua uxore uir uult ac  
cipere in uxorem illam que quondā fuit  
uxor alicuius de consanguinitate prime  
uxoris nunquid potest. Rñ<sup>o</sup> dicendū q li  
cet nullam feminā de cōsanguinitate pri  
me uxoris possit accipere quia est ibi af  
finitas tamen feminā olim uxorem alic<sup>9</sup>  
de ipsa consanguinitate bene potest acci  
pere & idem dicendum si ponatur similis  
casus ex parte uxoris : nam mortuo uiro  
licet non possit accipere aliquem uirū de  
consanguinitate primi uiri : tamen uirum  
olim maritum alicuius femine de ipsa cō  
sanguinitate bene potest accipere : nā in  
tali casu non proprie est affinitas nisi i se  
cundo generi affinitatis quod imponeba  
tur impedire hodie nō extra eo. non dz.  
Ad cuius intelligentiam sciendum est q  
quandocūq affinis meus contrahit ma  
trimonium illa persona quam accipit dici  
tur quidem meus affinis sed in secun<sup>o</sup> ge  
nere et si hec persona contrahat postea  
aliud matrimonium illa persona quam ac  
cipiet dicetur mihi affinis in tercio gene  
re : et de istis generibus affinitatū dicit  
etiam glo. in di. c. non debet. de consan.  
et affi. secundum fratrem Ni. post pisan.  
et facit. s. q. ccv. et ad illud q hodie so  
lum primum genus habet prohibitionē  
Idem no. s. q. proxi. et in di. c. nō debz.  
et in di. c. i. glo. ii. eo. ti. et in. c. i. glo. iii.  
de spon. h. vi. et in. c. in litteris. de testi.  
et per Io. an. in di. c. non debet. et in. c.  
duo pueri. in v<sup>o</sup> honestatis iusticiam. de  
despon. impu. et no. xxxv. q. iii. nulli m.  
et in cle. de consan. & affi. glo. v. & p Ar  
chi. xxxv. q. ii. si quis homo. et in. c. nul  
lum. et. xxxv. q. viii. d. huius. et. q. x. c. fi.  
et per fran. in. c. i. in prin. de consang. &  
affi. & i. c. quod super. pri<sup>o</sup> no. et ibi col  
ligitur. per An. eo. ti. & in. c. non debet.  
ii. oppo. & ibi per An. in. iii. no. et in. c.  
porro. in prin. de diuor. cum si. Ex huius i  
fertur ad id quod ponit Fra. in arbor af  
finitatis. in. viii. q. An rēli<sup>9</sup> sororis pos  
sit contrahere cum relicta fratris id est si

habeo in uxorem sororez mariti tui ipis  
mortuis ducere possis te i uxorem et cer  
te sic cum sint in secundo genere affinita  
tis quod non habet prohibitionem et p  
sona addita persone per copulam mutat  
genus attinentie secundum Fra. ubi. s.  
Idem pe. de pal. ut retuli. s. q. proxi. an  
te medium. attinent enim sibi secundo ge  
nere affinitatis id est mediantibus psonis  
et pro ut. s. dictum est Ex hoc etia3 dicē  
dum est q est reperire q quandoq quis  
contrahit cum sorore fratris ut si filius  
tuus ex prima uxore postq ex secūda ha  
buit prolem contrahat cum filia secun  
de uxoris ex alio matrimonio secundum  
Fra. post Ab. et Io. an. in di. c. nō debz.  
ix. no. quod de facto uidi et probatur in  
l. generali. §. inter. ff. de ritu nup. Et simi  
liter dixi q ducere possum in uxorez illā  
que fuit uxor nepotis mee uxoris defū  
cte ipso nepote mortuo et similiter uxo  
rem quondam priuigni mei ducere possū  
in uxorem et fuit etiam de facto pro p  
dictis etiam facit. s. q. proxi. in fi. qā af  
finitas contracta inter consanguineos ui  
ri et uxorem et econuerso nō transit nec  
operatur quo ad consanguineos uxoris  
nec econuerso et sic licet filius tuus duxe  
rit in uxorem matre3 meam ego potero  
te ducere in uxorem. et similiter si pater  
meus contraxit cū matre tua postea nos  
poterimus contrahere multo fortig : si si  
mul pater nreus cum matre tua et ego te  
cum contraxerim iuxta no. in al. c. quod  
super huius. et ibi per Anto. Et hec ratio  
potior uidetur quo ad casū de quo. s. p9  
Ab. et sic potest quis contrahere cum re  
licta utrici sui quia est sibi i secū<sup>o</sup> generi  
affinitatis et similiter utricus contrahet  
cum relicta priuigni et sic de similib9  
& faciūt que dixi. s. q. proxi. et per hec  
multe questiones determinantur facit i  
spe. eo. ti. & ideo notando colligit fran.  
in di. c. quod super. ii. nota. q inter consā  
guineos uiri & consanguineos mulieris  
nulla cōtrahitur affinitas que impediāt  
matrimonium unde multo minus dirimit  
ar. d. cogna. spi. gtracto. CCXV. qro  
quid si moritur persona mediāte qua cō  
trahitur affinitas ut puta moritur mari  
tur uel uxor siue cōcubina uel cōcubitor



Rñ° nihilominus remanet affinitas que erat ad consanguineos eius nec pōt esse inter eos matrimonium. xxxv. q. iii. fraternitatis. Idem in sum. confess. li. iii. ti. xv. q. iii. secundum fratrem Ni. post p. Idem Ho. in su. de affi. §. usq. in fi. Vñd affinitas est perpetuum impedimentum matrimonii adeo q. etiam mortua uxore uir non potest accipere aliquā de consanguinitate ipsius uxoris usq. ad quartum gradum et econuerso di. c. fraternitatis. et di. c. non debet. secundum fra. in arbo re affinitatis. iii. q. ubi etiam q. secundū canones durat talis affinitas etiam quo ad omnem effectum dic. ut ibi per euz ut no. in di. c. fraternitatis. et ad materiam adde. Bt. in. l. affinitatis. C. cōmuna. de success. si ergo mortua uxore uir uult contrahere de dispensatione ecclesie cum consanguinea illius obtineat remoueri impedimentum affinitatis et etiam publice honestatis iusticie ut per Io. and. in arbor affinitatis in prin. ad quod. §. q. c. iii. i. fi. CCXVI. q. ro qd si aliq. polluit aliquā extraordinarie. i. extra naturalia. Rñ° quamuis talis pollutio criminosa sit & dā nabilis non tamē contrahitur ex hoc affinitas: unde non impediuntur consanguinei uiri illam accipere in uxorem neq. cō sanguinee mulieris illuz accipere in uirz. xxxv. q. iii. extraordinaria. secundū p. nisi cum hac pollutione concurrant spon salia tunc enim impeditur matrimonium propter iusticiam publice honestatis de qua dictum est. §. q. c. iii. et extra de eo qui cogno. c. fraternitatis. secundū frēm nico. in add. et idem dicendum si uir itra uit claustrum pudoris sed non peruenit ad consumationem operis quia talis pollutio non facit sanguinis commixtionem Sed si uir peruenit ad emissionem seminis etiam si mulier non emittat dicendum uir secundū Ho. q. affinitas contrahitur sufficit enim q. per hūc modum facta sit cō mixtio de qua Tho. & Ala. dicunt q. requiritur secundū p. isa. dicti Tho. Ala. et Inno. uidentur dicere q. ad affinitatē contrahendā requiritur commixtio seminum et non sufficiat q. alter tantum emittat. f. glo. Rai. sentit cum Ho. ut in sum. conf. eo. ti. q. vi. secundum fratrem Ni. i. add.

Ad primū adde. §. q. c. xii. et quia affinitas non surgit nisi intercedat uera copula uel pollutio intra claustra habita d. eo qui cogno. fraternitati. secundum Fra. i. c. iuuenis. penul. col. de spon. & Archi. xxvii. q. ii. si quis desponsauerit. & in. c. nullum. et in. c. uno. in v. affinitatis. de spon. li. vi. Item q. pollutio extraordinaria facta effectu spōsali causat publicam honestatem tenet pet. de pal. in. iii. dis. xxvii. q. i. iii. col. ad que adde. An. in di. c. fraternitati. quantū ad additionē fratris Ni. an requiratur cōmixtio seminum utriusq. ut contrahatur affinitas uidetur dicendum q. si mulier semen emittat & n. uir non contrahitur affinitas fm Innoc. et doc. in. c. fraternitati. de eo q. cogno. et per Frede. de Senis consilio. ccxv. Incipit magister noueritis. zc. si autem uir peruenit ad seminis emissionem sed non mulier non contrahitur affinitas cum requiratur cōmixtio seminum utriusq. secundum Inno. et doc. in di. c. fraternitati. & Tho. et Ala. & Ar. in. c. i. de spon. li. vi. in v. affinitatis. In contrarium q. affinitas contrahatur sequitur glo. Rai. ut patet in su. con. li. iii. ti. xv. q. vi. et Hu. ut refert Archi. ubi. §. idem uidetur seq. Frede. de Senis ubi. §. dicens solum ista re quod responderetur ad canonē. xxvii. q. ii. lex diuine. v. propinquitatis. cui canon. tenendo hanc opinionem responderi posset q. ibi premitur vbu. nullam dicendo quia nullam facit sanguinis cōmixtionem ergo dictum vbu. cōmixtionē diuersificatur propter adiunctum scilicet nullaz ut sit sensus quia ex nullius parte processit sanguinis emissio nec ex utriusq. partibus pcessit cōmixtio zc. uoluit enī auctor ibi esse breuis fa. quod not. in. c. si papa. in fi. de priuile. li. vi. communior tamen opinio est q. cum hoc dubium sit & deficiat probatio semper presumatur q. facti sunt una caro et cōmixtio facta sit & cōtrahatur affinitas ut no. Ar. xxxv. q. iii. extraordinaria. in fi. & i. c. uno. de despon. imp. li. vi. i. v. subsequatā. et Ho. Fra. Io. de lig. in dicto. c. fraternitati. & in su. con. di. q. vi. in fa. et isto modo intelligatur quod dicitur de dormiente. §. q. c. xii. ante fi. & ad istā pollutōē



extraordinariam adde. i. q. cccxii. Et ad predicta omnino uideas dñm Fran. post mathe. in cle. una. de conf. & affi. in. xiii. q. et duabus sequentibus An autem per istas pollutiones iudicetur matrimoniu consumatum uel adhuc dicatur uirgo no. in di. c. extraordinaria. et per fra. in di. cle. q. xv. et per Inno. An. Ab. & doc. i. c. fraternitati. de eo qui cogno. consan. et in. c. attestaciones. de despon. impub. et. s. q. cccxii. et per Ho. in su. de des. i. pu. §. et que sponsalia. v. sponsalia ergo. zc. et per doc. in. §. fi. de spon. et uidetur cōclusio q̄ emissio semis uiri extra naturaz uxoris non consumet matrimonium nisi i pregnaretur ex hoc sed intra naturaz sic etiam si uir solus emittat cum appareat aperta quod nota ut scias an possint ingredi religionem iuxta no. s. xi. no. et p doc. in. c. uerum. et. c. ex publico. de conuer. con. Sed si certum esset q̄ patiens n̄ seminasset ut quia erat hermafroditata incalescens sexui masculino et patiēdo non solitus semen emittē certe cognoscens eum non contraheret affinitatez & sic ipsius filiam ducere posset in uxorem quia cum facta non sit commixtio sanguinum ergo non est contracta affinitas per predicta in foro penitentiali itan̄ assertioni ipsius hermafroditate ut. s. alias crederem necessariam pape dispensationem si semen patiēdo emittere solebat per p̄dicta et filia de qb̄. s. q. cccxii. añ fi. cuz si. CCXVII. quero quid si quis cognoscit consanguineam alicuius in quinto gradu uel supra. Rñ̄ secundum Rai. & Ciof. non contrahitur affinitas nec impeditur matrimonium et si erat cōsanguinea uxoris in dco gradu nō perdit uir ius exigendi debitum suum secundum fratrem Ni. post pisa. alias enī si esset intra quartum gradum tanq̄ incestuosus prohiberetur debitum exigere de eo qui cogno. cōsā. transmissit. et quod no. Fra. eo. tit. in rubri. et in. c. tue. in fin. et. s. q. clx. CCXVIII. quero circa impedimentuz de impotentia coeundi quid sit. Rñ̄ fm Rai. est uiciū anime uel corporis ut utriusq̄ q̄ quis impeditur alteri carnaliter commisceri quasi idem dicit Ho. scilicet q̄ est defectus naturalis seu accidental q̄

quis. zc. ut in su. con. li. iiii. ti. xvi. q. i. secundum fratres Ni. post pisa. in. §. impedimentum. xv. et per Ho. in su. de frig. §. i. ad idē per pe. de pa. in. iiii. di. xxxiii q. ii. ar. i. Est enim impotentia ex parte uiri que uocatur frigiditas. secundo ex parte mulieris que uocatur artatō. ter<sup>o</sup> ex parte utriusq̄ que uocatur maleficiū secum eundem in di. q. ii. in prin. et d̄ materia per Arch. in. c. i. in v<sup>o</sup> frigiditatis. de spon. li. vi. CCXIX. quero quot sunt species impotentie. Rñ̄ secundum Rai. sunt principaliter due: nam alia est naturalis ut impotentia pueri ut frigiditatis senis seu etiam frigiditas compressionis aut artatio mulieris. Alia nō naturalis sed accidentalis ut castratio similiter et maleficiū Idem i su. con. eo. ti. q. ii. secundum eosdem et in su. Ho. de frig. §. i. et. ii. et per fra in rubri. de frig. q̄ etiam dat masculinam et femininaz impotentiam in. c. ex litteris. eo. ti. unde species impotentie sunt due quia alia est naturalis ex causa intrinseca ut frigiditas in uiro artatio in muliere defectus etatis in utroq̄ ante etatem pubertatis. Alia accidentalis ex causa extrinseca ut castratio et maleficiū secunduz pe. de pa. i. iiii. di. xxxiii. q. ii. ar. i. Adde q̄ est dare q̄ mulier posset esse ita lata q̄ cognosci non posset pro ut refert Ho. de facto fuisse Idem dicit de alia infirmitate etiaz patēti p̄ quam reddatur mulier incognoscibilis quod dicit accidisse de quadam pulchra domina nomine caracola que itēdes placere ita medicauit suum istrumentum q̄ nec uir nec alius poterat eam cognoscere quo casu licet a uiro non potuerit separari tamē si de nouo contraxisset non tenuisset matrimoniu ex quo non poterat ope medicorum iuari de frig. ex litteris. & c. fraternitati. secundum Fra. in. c. cōsultatiōi. in fi. de frig. CCXX. quero utrum naturalis impedit matrimonium Rñ̄ illa que est in puero uel puella ipe dit ad tempus q̄ q̄diu ita est nō potest cōtrahē. xxx. q. ii. c. i. et extra eo. q̄ sedē. ad quod. s. q. xv. sed illa naturalis impotentia que est in frigido si est perpetua i pedit matrimonium contrahendum & dirimit contractum. xxxiii. q. i. c. i. & ii. &



extra de frigi. laudabilem illa tamē que  
est in senē non īpedit. C. de nupt. sancio  
xxvii. q. i. nuptiarum bonum. in prim. nā  
senes et si naturali calore destituant ope  
re tamen medicorum poterit eis aliquali  
ter subueniri secundum fratrem Nico. &  
pisa. addens q. idem dicit glo. ī di. c. nup  
tiaz. subiūgēs q. nemo ē adeo senex qn  
talere possit natura uel artificio quod nō  
est in frigido uel puero et ex dicto illius  
glo. patet q. si senex nullo modo possit ca  
lere idem iudicandum esset de illo quod  
ē frigido scilicet q. non posset contrahē  
et satis facit dictum. c. quod sedem. secū  
dum eundem Ni. in addi. adde. s. q. xxi.  
circa mediū. et. i. q. ccxxxiii. in fine. sic  
ergo naturalis si sit temporalis nō īpe  
dit nisi ad tempus ī puero quia impube  
res contrahere non possunt si uerū sit  
impubes siue alter. xxx. q. ii. c. i. de fri.  
quod sedem. frigiditas autem īpedit si  
sit perpetua de frigi. laudabilem. appel  
latōe aut frigiditatis quodcūq. ppetuo  
actum īpeditiens intelligitur non autem  
si effectum generationis tantum īpedit  
at et non actum. unde uetuli contrahere  
possunt qm tamen generare non possunt  
secundū pe. de pal. in. iii. di. xxxiii. q.  
ii. ar. i. et non dicitur impotens q. potest  
ope medicorum iuuari ut notat. in. c. ex  
litteris. eo. ti. CCXXI. quero quia  
iura exigunt separationem debere fieri  
per uerum iudicium q. sit uerum iudiciū  
Rñ<sup>o</sup> tria sunt argumenta ex quibus fit  
hoc uerum iudicium scilicet corporis aspe  
ctus. iuramentum septime manus. & tri  
ennium ut plñ per fran. in. c. i. i. q. 8 fri.  
ubi ultimo dicit sic. Dicit insuper Hosti.  
q. uerum iudicium est quia coniuges ad  
pceptum iudicis ex quo habebunt pu  
bertatem simul morabuntur ad arbitriū  
iudicis et postea iurabūt q. dederūt ope  
ram copule et non potuerūt perficē &  
septem propinqui uel eis deficientibus  
uicini bone fame iurabunt se credere ip  
sos uerum iurasse et tunc matrimoniū le  
parabitur de frigi. laudabilem. xxxiii.  
q. i. c. i. et. n. sed Fra. dicit q. iste modus  
non dicitur uerum iudicium proprie sed  
ad hunc modum decurritur quando per  
uerum iudicium idest certe non potest p

bari de impedimento et expectatur triē  
nium hoc casu. sed uerum iudicium dicit  
quando certe probatur de impedimento  
ut quia uir est sectus & similia secundum  
eum ibi & in. c. laudabilem. ii. q. eo. ti. di  
cens tunc constare per iustum iudiciū qñ  
aperte constat ita q. non subest dubita  
ut quia constat q. uir habet mēbrū siccū  
taliter q. non fuit abilis. si tñ istud pces  
sisset post matrimonium non fieret lepa  
tio si tempore matrimonii fuisset abilis  
eo. tit. ex litteris. Similiter si mulier ap  
paret omnino inepta copule statim sepa  
rabuntur dicto. c. ex litteris. ut per fra.  
ubi. s. post glo. & in. c. fraternitatis. ii.  
nota. post glo. & probatur in. i. et ulti.  
parte. c. i. eo. ti. et de ista cohabitatione  
per triennium continuum unde Io. an. in  
c. ex parte. ii. de cle. non resi. et si mulier  
cum septima manu probauit de impoten  
tia uiri et uir eū totidem paratus est iu  
rare se posse coire uel q. cognouit eaz di  
cit Inno. admitti probationem per aspe  
ctum corporis maritum frigidum et si.  
quia hoc de facili cognoscitur ymo etiaz  
iudex ex officio debet inspicere facere iur  
ultra probationem uirginitatis mulieris  
ut per Fra. in di. c. i. ad fi. ad quod. i. q.  
ccxxxiii. Item separatio nō fit quādo uir  
et uxor cōsentirent cohabitare ut frater  
& soror ut in. c. laudabile. eccl. ti. Vlti<sup>o</sup>  
quando de impedimento certe nō potest  
constare: sed constat q. mulier est uirgo &  
transcursum triennii expectare non uult  
uel quia in talibus facilis non est exitus  
poterit obtineri dispensatio apostolica  
iuxta no. s. in pr. xi. no. CCXXII.  
quero circa sententiam & effectum ipsius  
in tali separatione. Rñ<sup>o</sup> potius declara  
bitur matrimonium ab initio nullū fuisse  
in auten. de nup. q. si uero. coll. iii. se  
cundum Fra. post Ho. in. c. i. ii. oppo. de  
frigi. & si ecclesia profert sententiam se  
parationis ppter impotentiam coeundi  
et postea reperiat se deceptam quia iue  
nitur contrarium retractat suaz sententi  
am ut per pe. de pal. in. iii. di. xxxv. q.  
ii. circa finē. ibi ad secundam que fuit. &  
adde q. quando separatur propter frigi  
ditatē uiri uxori datur licentia q. trahēdi  
uiro iter dicit si est impotens simpliciter



Si autem est impotens respectu istius tā-  
tum quia scilicet ista est uirgo sed si esset  
corrupta posset eam cognoscere licentiā  
dus est cum corrupta & non simpliciter  
est prohibendus quia non debet effect⁹  
se extendere ultra causam si ergo non est  
impotens nisi ad istam & potens ad illā  
cum illa non debz prohiberi sicut nec cū  
nulla si esset potens ad omnem: si autē ē  
impotens ad omnes sine spe coniugii ma-  
nere debet: dico autem impotentem non  
solum qui non potest seminare in loco de-  
bito sed solum extraordinarie polluere  
quia non potest claustra referare quia il-  
lud est impossibile de iure & quia illicitū  
& contra naturam nullo modo faciendū  
secundum pe. de pa. in. iii. di. xxxiii. q.  
ii. ar. conclu. iii. quandoq; uero propter  
artationem separat si sic est arta q; a nul-  
lo est cognoscibilis ipsa manere debet si  
ne spe coniugii uiro licet ad alia uota cō-  
uolare: quando uero sic est arta q; licet nō  
sit cognoscibilis ab isto sene est tamē cog-  
noscibilis ab alio iuvene & potente licē-  
cianda est ad alium: et dicitur incognosci-  
bilis quando non potest infra naturalia  
seminare licet possit extraordinarie pol-  
luere: absit enim propter tales turpitudines  
matrimoniu concedi quando honesta &  
naturalis commixtio est impossibilis. qñ  
uero sepata alii cōmixta ē & ab illo cog-  
nita si est similis conditionis quia ecclesia  
tunc fuit decepta quia uerisimile est q;  
per longum usum fuisset sic aptata: tunc  
reddenda est primo quia fuit impedimē-  
tum temporale. sed quando sunt diuerse  
conditionis ut quia primus est senex &  
frigidus secundus iuuenis et calidus non  
est ei reddenda propter oppositam ratō-  
nem quamuis sit dubitatio de hoc in usu  
nam si non est aptanda per usum alterius  
qui esset fornicatio multo minus per usū  
istius qui non potest perficere quia est  
peccatum grauius extraordinaria pollu-  
tio utpote contra naturam. Vnde si pri-  
mum matrimonium tenuit secundū fuit  
adulterium si primum fuit nullum secun-  
dum fuit ualidum et sic non est primo red-  
denda s̄m pe. de palu. in. iii. di. xxxiii.  
q. ii. ar. ii. conclu. iii. et adde. i. q. ccxxv.  
CCXXIII. quero quid si uir non ē om-

nino frigidus sed uel membrū non erigi-  
tur seu diuersimode ineptum est ita q; nō  
potest uxori commisceri uel statim spar-  
git semen extra & huiusmodi. Rñ° secun-  
dū Ho. si potest iuari medicinis planū  
est aliter expectandum erit trienniu &  
postea forsan separari poterit sicut pōt  
naturaliter frigidus: tutius tamen consu-  
lendus esset papa secundū p̄sa. putat f̄r  
Ni. in additi. q; non sit necesse consulere  
papā quia siue ex frigideitate siue ex cau-  
sa quacūq; constet personam impotentē  
ad reddendum debitum reputatur inept-  
ta ad contrahendum matrimonium ut in  
c. quod sedem. de frigi. et ut patet eodē  
ti. laudabilem. expectatō triennii seruā-  
da est nisi pet prius de impedimēto pos-  
sit constare secundum eum. ad quod. s̄. q.  
ccxx. & sequenti. et per Ho. in su. de fri-  
gi. §. que impotentia. circa prin. et quod  
no. xxxii. q. vii. illi qui. i. glo. fi. & quod  
no. Arc. xxxv. q. iii. extraordinaria. fa.  
xxxii. q. vii. c. tantum. CCXXIII  
q̄ro quid si mulier dicit uirum impotentē  
propter defectum membri. Rñ° secundū  
Ho. dico uirum esse inspiciendū per ho-  
nestos homines sicut & de muliere arta  
dicitur. i. q. ccxxxii. si uero alleget excē-  
sum membri dicit ibi Hosti. q; papa con-  
sulendus esset secundū p̄sa. uidetur h°  
casu dicendū idem quod d̄ arta q; potest  
contrahere cum uno & nō cum alio ut. i.  
q. ccxxxiii. secundū Ni. in addi. unde p  
Ho. in su. de frigi. §. fi. v. quid si mulier.  
& sequen. & q; uir inspicī debet per pe-  
ritos uiros sicut & mulier. dicit etiā fr̄a.  
esse notandum in. c. laudabilem. ii. q. de  
fri. et alī. Ho. et. s̄. ccxxi. CCXXV.  
quero quid si quis non possit copulari cū  
uirgine sed cum corrupta. Rñ° secundū  
Tho. in. iii. di. xxxiii. possunt medicina-  
liter cum aliquo instrumēto claustra pu-  
doris frangi nec esset hoc contra naturā  
quia non fieret ad delectationem sed ad  
medicinam secundū p̄sa. & Ni. oxi. sed  
aliter uidetur uelle pet. de palu. ut. s̄. q.  
ccxxii. CCXXVI. quero quid si qs  
mouetur ad pulchram & non ad turpem  
Rñ° secundū Tho. huiusmodi abhomi-  
natio mulieris nō est causa naturalis sed  
accidentalis et ideo idem iudiciū est qd̄



de maleficio de quo. i. q. cccxxiii. & sequenti. fm pisa. CCXXVII. quero quid si uir sciat se frigidum et ineptum & tamen scienter contrahit cum aliqua. Rñ<sup>o</sup> secundum Rai. si mulier uult cohabitare non potest uir ab ea recedere ar. ex. de eo qui duxit in mari. c. i. et extra eo. consultationi. i. fi. Et idē dicendum si mulier sciens se artam contraxit cum aliquo quia si uir cohabitare uelit nō poterit illa discedere Idem in su. con. eodē tit. q. xxv. et hec intelligenda sunt secundū ea que dicuntur in sequenti. q. secundū fratres Nico. Tercia conclusio est de scientibus hoc impedimentum Vbi est sciendū qd ille qui sciuit in se uel in alio impotentiam non potest inuito alio discedere pppter tale impedimentum de eo qui duxit. c. i. & imputet sibi qui talem elegit: sed si i continenter uiueret uel inhoneste et si se parentur non tamē quo ad uinculū quod uere fuit ex quo uterq; simpliciter consensit sed quo ad cohabitationem ut per pe. de pa. latius i. iii. di. xxxiii. q. ii. ar. i. con. iii. unde. i. pxi. CCXXVIII. quero quid si uir aliquis scienter contraxit cū arta. Rñ<sup>o</sup> secundū Inno. tenetur cum ea stare ut frater et soror si tamē cōtrahat cum alia tenet matrimonium quous primam ut sororem tenere et alere teneatur & eodem modo si qua mulier cōtrahat scienter cum frigido uel ipotente debet ei cohabitare ut soror. et simile dicendum si frigidus et arta scienter contraxerint secundum pisa. concor. Rai. ut patet in su. confes. eodem ti. q. xxvi. sed Host. ait qd nullus ius dicit qd aliquis compellatur talem retinere sed qd si consentiunt simul commorari hoc facere possūt qd diu eis placebit Idem dicit glo. in c. laudabilem. extra eo. et ibi eam sequitur domi<sup>9</sup> Anto. de but. et si sic cōmanentes ambo uel alter inhoneste uiuāt uolētes sic luxuriam suam palliare episcop<sup>9</sup> debz occurrere secundum Ho. ut patet i di. q. xxvi. Vel etiam secundum Rai. dicitur qd posset unus petere separationem si alter eorum uiueret incontinenter uel alias inhoneste uel si male tractat alium et nollz se corrigere secundum fratrem Ni. in add. et de hoc tangitur per Hos. in su. de fri.

& que impotentia. v. hoc autem intelligat Similiter Fra. in di. c. laudabilem. sequitur illam glo. in. iii. op. p. fa. s. q. cxc. CCXXVIII. quero utruq; artatō mulieris sit semper impedimentum contra dū matrimonii. Rñ<sup>o</sup> secundū Rai. si absq; periculo potest subueniri beneficio medicine uel per futurum usum uiri proportionati non impeditur contrahere matrimonium extra de frigi. ex litteris. Si uero non potest aliquo modo sine graui periculo subueniri certe seperabitur & poterit copulare se alteri cui forsītā apta foret uel cuius respectu subueniri possit qd si per usuz secundi facta sit ydonea pri<sup>9</sup> reddetur etiam si primus cum alia cōtraxerat quam in hoc casu dimittere debet & ad primā redi<sup>9</sup> nisi ipsa priā se astrinxerit ad continentiam tunc enī remanebit cum secunda cum qua contraxerat p<sup>9</sup> factum diuorcium Item nō tenetur ad primam si ipsa alias fuerit fornicata ita qd propter illam fornicationem uelit eā cōmittere quo ad thoru: si uero ista simplex uotum de continentia fecit et nihilomi<sup>9</sup> postea nupsit publice secundo nō potest repellī a primo pretextu fornicatōis qd si fornicata fuerit cum illo secundo qd diu d<sup>9</sup> primo matrimonio dubiū erat: sed amodo non debet cum illo secundo manē hec omnia extra eo. fraternitatis. & ista sūt intelligenda secundum ea que dicuntur. i. q. cccxxi. secundum fratrem Ni. post pisa. dicit pe. de pa. qd si potest subueniri ei sine periculo per incisionem siue uelit siue non est impedimentum temporale nec dirimit qd si hodie non uult cras potest uelle: unde uoluntas que non est perpetua non facit perpetuum impedimentum Similiter si per usum istius hominis quo queritur potest fieri cognoscibilis temporale ē nec dirimit: si uero nec per incisionem nec per usum istius potest fieri cognoscibilis ab isto quis per usum alterius potest fieri cognoscibilis isti non est separanda nec reddenda etiam si per alium fuerit illi aptata quia qd diu est iurata non potest alius ea uti & sic illud remedium est impossibile de iur. diuino & posituo quia eēt adulterium uel fornicatio secundum pe. de pa. in. iii. di. xxxiiii.



q. ii. ar. ii. conclu. i. & ii. unde per doc. in dicto. c. fraternitatis. et aliquantulum per Fran. in. c. i. iii. oppo. et in. c. laudabile. iii. no. & v. oppo. de frigi. Adde q. si naturaliter impotens contrahit cum prima & postea recedit a prima & contrahit cum secunda & ipsam cognoscit carnaliter non pro tanto tenet secundum matrimonium de spon. attestaciones. de spon. du. c. fi. qui matri. accu. pos. in super. secundum Hof. in sum. de despon. impu. §. et que sponsalia in fi. et unde. i. q. cccxxxvii. Ducen-tesimotricesimo. quero quomodo constabit q. illa que separata a primo propter artitudinem sit facta ydonea ei propter usum cum secundo. Rñ<sup>o</sup> secundum Guil. p. iuramentum matronarum a quibus inspicitur ipsa uel forsan uterq. Idem in sum. con. eodem ti. q. iii. secundum pisa. & Ni. & unde. i. q. cccxxxvii. CCXXXI. q. ro quid fiet si reddita primo cognosci non possit. Rñ<sup>o</sup> secundum Hof. remanebit per triennium cum ipso quasi presumatur maleficiat<sup>9</sup> & si interim eam cognoscere potest cum illo erit alias lapsa termino restituetur secundo sine spe q. iterum reddat primo secundum pisan. Idem dicit glo. in di. c. fraternitatis. licet glo. Rai. dixerit q. ista restitutio facienda est secundo & tercio & usq. in infinitum Secundum Goffre. considerandum est an cognoscibilis fuerit primo sicut secundo puta quia homines erant eiusdem stature et conditionis et sic restituetur: sed si non fuerit recognoscibilis propter disparitatem conditionis non restituetur et h<sup>o</sup> uidetur sonare littera dicti. c. fraternitatis. ut not. in su. confess. eodem ti. q. v. unde & si a primo nullo modo poterat cognosci sine carnali periculo non fuit inter eos matrimonium secundum glo. Rai. Vin. Tan. & Hu. ar. a contrario sensu. in dic. c. fraternitatis. ex v<sup>o</sup> ibi posito absq. corporali periculo & ar. in. c. ex litteris. §. i. secundum unam expositionem ideo in hoc casu si persequentem usum secundi uiri reddat ydonea primo non propter hoc restituetur ei sed remanebit cum secundo ut in su. con. eodem ti. q. vi. secundum fratrem Nico. in addi. facit. §. q. cccxii. et per Host. in su. de fri. v. qd si in prima uice. & p. Fra.

ali. c. fraternitatis. v. quamvis. iii. q. p. v. columnas. CCXXXII. quero nūquid potest contrahi matrimonium cum illa que est arta si per incisionem potest fieri apta. Rñ<sup>o</sup> secundum Guil. dicit Hu. q. non credit nisi facta incisione adhuc dureret primus consensus sufficiens ad matrimonium secundum pisa. Idem in su. con. eo. ti. q. vii. licet Hu. dixerit q. sit op<sup>9</sup> nouo consensu ut ibi patet. & ista faciūt ad nota. §. q. cxxi. secundum Ni. in addi. Si uero non dureret uel non de nouo consentiat in eam aut non carnaliter cognoscat eā potest ab ea recedere & aliaz supraducere q. si nolit pati incisionem non est cogenda maxime cum timeatur periculum. Idem in su. confe. eodem ti. q. x. secundum eod. dem. unde. §. q. cccxix. CCXXXIII. quero pone q. est arta uni & apta alteri nunquid potest contrahere. Rñ<sup>o</sup> secundum Guil. contrahere potest cum illo cui potest sine periculo commisceri cum alio non tenet matrimonium Idem in su. conf. eod. ti. q. ix. Idem est etiam si mulier esset septa ad reddendum debitum propter latitudinem secundum Host. & in summa eodez ti. q. xi. secundum eod. ad hoc. §. q. cccxix. Ducen-tesimotricesimoquar<sup>o</sup>. q. ro circa impotentiam coeundi quando est propter impedimentum accidentale puta per castrationem queritur an tales contrahere possint. Rñ<sup>o</sup> indubitanter tales qui omnino inepti sunt ad reddendum debitum contrahere non possunt et si contraxerint diuidenti sunt quia nullum est matrimonium extra eo. quod sedem. de impotentia coeundi que est per maleficiū Rñ<sup>o</sup> fm Hof. & Tho. in. iii. di. xxxiii. sic tenendum q. si maleficium superveniat matrimonio ante carnalem copulam tūc si maleficium est perpetuum irripedit & dirimit matrimonium ita q. celebrato diuorcio uir poterit illam ducere similiter et mulier poterit cum alio contrahere. xxxiii. q. i. si per sortiaras. ita tamen q. si mulier ipsa procurauerit maleficium non poterit petere diuorcium quia sua culpa ad hoc deuenit. l. di. si euangelica. & not. in c. si per sortiaras. i. glo. Si uero maleficium est temporale non irripedit nec dirimit Et a principio quidem maleficiū qdlibz



presumitur tēporale sed postq̄ coniuges  
simul per triennium habitauerunt dātes  
opaz carnali copule p̄ adhuc durat īpedi  
m̄tū p̄sumit̄ maleficium perpetuum esse  
ut extra eo. laudabilem. et. c. ult. idē di  
cunt & alii doc. ut patet in su. con. eo. ti.  
q. xiii. & xiiii. & qualiter intelligenda  
sit cohabitatio triennii habetur in p̄sa.  
in d° diuorcium. secundum fratrem Nic.  
post p̄sa. faciunt concordantie de q̄bus  
in. c. proposuisti. in glo. i. de proba. cum  
fi. Sed aduerte quia Ho. in su. de frigi. §.  
que impotentia. ante finem. ibi et si tale  
maleficium sequatur. zc. tenz q̄ si matri  
monium precessit maleficium non dirimi  
tur m̄rimoniū sequens Idem Io. an. i. c.  
f̄mitatis. in fin. eo. ti. & i. q. ccxxxvii.  
Si uero maleficium precessit distiguit p̄  
ut p̄sa. Et nota q̄ pe. de palu. de castra  
tis dicit q̄ tales si naturaliter uel accidē  
taliter impediuntur non solum ab effectū  
sed etiam ab actu generationis si p̄cedat  
impedit matrimonium contrahendum &  
dirimit post contractū: si autem non im  
pedit actum sed effectum tantum ut in q̄  
busdam quorum uirga erigitur & semen  
licet inualidum emittitur ualet matrimo  
nium: concupiscētia enī sp̄adonī uirginē  
deflorauit eccl. xx. si autem uirga tendi  
tur sed semen non emittitur deflorare q̄  
dem potest nec tamen potest matrimoni  
um contrahere secundum quosdā. xxxii.  
q. vii. hii qui. nec contrahitur affinitas: p̄  
quando sectio sequitur matrimonium &  
precedit consumationem dicit quidaz q̄  
solut quia magis moritur carnalib⁹ acti  
bus q̄ monachis. alii contra secundum eū  
in. iii. di. xxxiii. q. ii. ar. i. conclu. ii. Itē  
qui non potest seminare in loco debito n̄  
potest contrahere q̄uis reliqua & deflo  
rare possit qui impotentia coeundi abso  
luta est quando quis non potest carnalez  
copulam exercere: non reputatur autem  
in iur. carnalis copula subsecuta nisi sit cō  
sumata per consumationem ordinariā de  
spon. c. ult. secundum eundem pe. ibidē  
qui etiam dicit q̄ castratio quātūcūq̄ su  
perueniens matrimonio non soluit matri  
monium secundum ueriores opinionem  
ut per eum i. iii. di. xxvii. q. iii. ad fi. In  
tellige etiam si superueniat matrimonio

non consumato ut per eundem in. iii. di.  
xxx. q. i. ar. ii. Circa impotentiā per ma  
leficiū quod ex dyabolo procedat & q̄  
matrimonium per maleficium perpetuū  
dirimitur & de signis & probationibus  
per pe. de pa. in. iii. di. xxxiii. q. ii. ar.  
iii. per totum. & de materia tangitur p̄  
Ho. in su. de frigi. & per Fran. in. c. lau  
dabilez. i. q. ii. i. c. fraternitatis. §. q̄uis.  
iii. no. & i. oppo. et ad primum dictū p̄  
sa. Adde q̄ castratio superueniens non se  
parat matrimonium Arch. xxxii. q. vii.  
illi qui. & per Ho. in su. eo. ti. §. que īpo  
tentia. v. accidentalis. nō obstat. xxxiii.  
q. i. in fi. prin. ubi uidetur innui q̄ impos  
sibilitas reddendi debitum superueniens  
post matrimonium ante copulam soluat  
coniugium quia loquitur ibi in impoten  
tia naturali ut frigidityte seu artatione  
mmia & sic existente tempore matrimo  
ni non autem ī accidentalī maleficiū seu  
castrationis superuenientis matrimonio  
ut subdit ibi Gratian⁹ i. §. ecce. quod eti  
am sentit Ho. in su. de frigi. §. que īpo  
tentia. in prin. ibi masculina. & facit qd  
no. Arch. ibidem & Ho. in su. per totū  
et sic stante naturali impotentia nō dice  
retur matrimonium solui seu dissolui cuz  
a principio nullum fuerit ut dicit Ho. in  
su. §. que impotentia. circa princi. & Io.  
an. in. c. ex litteris eodē ti. quid autē si  
non constat an impotentia seu impedimē  
tum precesserit matrimonium uel sequu  
tum fuerit presumendum est q̄ sequutū  
sit post matrimonium secūdū glo. xxxii.  
q. i. in sum. cuius contrariū dixit Ho. in  
su. ubi. §. v. quid si dubitetur. & Io. an. i.  
di. c. fraternitati. in. ix. col. & uide. i. q.  
ccxxvii. Ex his nota q̄ licet uir habeat  
uirgam si careat genitalib⁹ seu utroq̄ te  
sticulo non tenet matrimonium ut nota.  
xxxii. q. vii. hii qui. in glo. fi. ibi alii di  
cunt melius & uere melius secundū Ar.  
ibi post Hu. Vin. & Rai. et no. Ho. i. su.  
de frigi. §. ii. v. quidam autem dicunt. et  
Io. an. in. c. ii. in fi. eodem ti. quod intelli  
gere uidetur pe. de pa. quando semē nul  
latenus emittitur secus si inualidū ut. §.  
quod tamen uidetur inscrutabile et fa.  
§. q. ccxvi. et. q. ccxx. Sic ergo senex q̄  
uirgam erigit sed semen inualidū emittit



ut quia inter parum & nihil absq; dubio  
contrahent matrimonium et uteretur cō  
tracto petendo debitum ab uxore absq;  
peccato per notata. s. hac eadem .et. q.  
ccxx. & similiter talis senex habens geni  
talia et uirgam erigens petere posset de  
bitum ab uxore absq; peccato licet nullo  
modo sperma emitteret dato q; propter  
humanitatis solacium contrahere posset  
de quo. s. q. xxi. circa me. presertim quia  
si in iuuentute contraxerat modo in sene  
ctute esset quedam separatio contra no  
tata. s. xi. nota. **CCXXXV.** quero  
quid si post triennium diuorcio celebra  
to redeat potentia se cognoscendi. Rñ<sup>o</sup>  
uarie de hoc sunt opiniones: tenendū tñ  
est secundum q; uidetur sentire Tho<sup>o</sup>. in  
iii. di. xxxiii. uidelicet q; si maleficium  
fuerit uniuersale respectu cuiuslibet per  
sone tunc si alteri nupserit ostenditur im  
pedimentum non fuisse perpetuum uñ  
debet redire ad primum: si autem malefi  
cium fuerit particulare respectu spālis  
persone tñ cum utriq; detur licentia cuz  
alio non potest ad pristinum matrimoniū  
redire: cum prius matrimonium nullum  
sit et secundum sit uerum fm pisa. sed cer  
te non uideo quomodo aliquo modo pos  
sit sciri q; impedimentum fuerit uniuers  
ale respectu cuiuslibet persone quia cuz  
qualibet haberet experiri per trienniu;  
ut i. c. fi. extra eo. q; est impossibile. Vñ  
ut patet in su. eo. ti. q. xv. Al. dixit si pli  
citer q; etiam si potestas cognoscendi re  
deat non restituitur. xxxiii. q. i. si pforti  
arias. in fi. ut ibi patet hoc intelligēdu;  
est quando deuentum est ad secundū ma  
trimonium ibi enī dicit q; si forte sanari  
nō potuerit separari ualebūt: sed postq;  
alias nuptias expetierint i carne illis ui  
uentibus quibus iuncte fuerūt priorib;  
quos dereliquerant etia; si possibilitas  
concubendi eis reddita fuerit reconcilia  
ri nequibunt secundum fratrem Ni. i ad  
diti. et de hoc tangitur per Ho. in su. de  
frigi. in fi. & per fran. in. c. fi. iii. oppo.  
eodem ti. facit. s. q. ccxxx. et sequenti.  
**CCXXXVI.** quero utrum maleficiu;  
per aliud maleficium sit tollēdu. Rñ<sup>o</sup>  
secundum Thomā. ubi. s. si maleficium  
non potest remoueri nisi per aliquod illi

citum ut per demonis auxilium uel huius  
modi etiam si sciretur sic posse reuocari  
nihilominus impedimentum perpetuum  
iudicatur q; remedium non ē licitū Idē  
pe. Al. & Hostien. & addit q; licet aliq;  
remedia uideantur uana tollerari potest  
tamen retundere uana uanis: non autem  
dicit de illicitis secundum pisa. sed certe  
omnia uana remedia non naturalia illicita  
sunt & perniciofa. xxvi. q. ii. illud. se  
cundum fratrem Ni. in addi. qualiter au  
tem & quando sit faciendum diuorcium  
propter impotentiam coeundi. uide i pi  
sa. in v<sup>o</sup> diuorcium. quasi per totum. Ad  
illud q; licet retundere uana uanis Idem  
sequi uidetur Fra. post Ho. in. c. fi. v. co  
lum. de fri. et scotus in. iii. di. xxxiii. q.  
iii. **CCXXXVII.** quero generaliter  
an & quando propter impedimentū pos  
sit separari matrimonium. Rñ<sup>o</sup> aut ē im  
pedimentū etatis et non tenz matrimo  
nium de despon. impu. a nobis. & de fri.  
quod sedē. Aut nature et aut ex pte mu  
lieris & dicitur artatio & tunc si non po  
test per incisionem uel aliter iuari sepa  
rantur eodem ti. ex litteris. Aut ex par  
te uiri et hoc pōt esse quadruplex Vñ  
ab extrinseco et propter maleficiū. Ali  
ud ex frigidityte. aliud ex nimia carnos  
itate membri. aliud ex aridityte eius. Si  
propter maleficium aut ē temporale &  
non separantur. aut perpetuum & sepa  
rāt eo. ti. c. fi. & hoc si p<sup>o</sup> maleficiū secu  
tū ē mīmōiū & si pri<sup>o</sup> fuit mīmōiū & p<sup>o</sup>  
ea maleficiū nō sepāt. xxxii. q. vii. hii q.  
& s. q. ccxxxiii. quid autem i dubio qñ  
non apparet an precesserit matrimoniū  
tunc seruatis huius de quibus. in dic. c. fi.  
Si adhuc matrone dubitent an sit uirgo  
uidetur presumendum q; sit cognita ar.  
c. i. eo. ti. & ut pro matrimonio presuma  
tur & sic in dubio uidetur presumendum  
q; matrimonium precesserit maleficium  
Ex hoc uidet q; si maleficiatus q; trahat  
cum corrupta non poterūt separari pp  
ter maleficium: tamen uerius est q; etiā  
si non probetur uirginitas dūmodo pro  
bentur alia de quibus. in dicto. c. fi. suffi  
ciat et ex hoc confirmatur alia opinio se  
cundum Ho. q; in dubio presumatur ma  
leficiū precessisse seruatis huius de qbus



in. c. fi. prealle. pro hoc ne coniuges ipsi remaneant impediti ar. C. d. edi. diu. ad. toll. l. iiii. de re iudi. abbate. li. vi. secundum Fra. in. c. fraternitatis. §. quis. i. i. q. de frigi. & s. q. cxxxiii. Si autem tale quid procedit ex frigideitate non sunt statim coniuges separandi sed procedit secundum formam. c. laudabile. eo. ti. Si uero ex nimia carnositate si coniuges sunt in etate legitima poterunt separari si per rea apparet ab alio cognita constituitur primo quia retro apparet sententiam latam per errorem secundum aliquos dicunt quod ob hanc causam non fiet separatio quia non reperitur iure expressum secundum Fra. in. di. c. quis. q. in. si uero propter ariditatem tunc poterunt separari ut di. c. firmitas. non tamen in hoc stabitur mulieri in hoc dicto sed per aspectum corporis arbitrio boni uiri discutietur secundum Fra. in. di. c. firmitatis. §. fi. in. fi. & ad predicta adde An. de bu. in. c. i. de frigi. & male. & in. c. laudabilem. iii. col. Et nota quia in rubro de frigi. fit mentio de frigideitate et maleficiis dicitur autem frigideitas quod licet habeat membrum habet tamen naturaliter in utile ad copulam quod potest melius factum perperam quod uerbo exprimi et dicitur fieri inspectio per uiros peritos ad quod. s. q. cxxxi. Maleficiatus autem est is qui naturaliter est aptus ad copulam sed per maleficia & per incantationes factus est inabilis & contra fit inabilis cum certa mulier non cum alius di. c. fi. et sic ecclesia permittit deo separari matrimonium propter maleficiis cum uidetur fati quod sit possibile fieri possent talia maleficia in quo & si multa dici possent tamen quia sic est receptum non expedit in stare secundum Fra. in. di. c. fi. in. fi. non tamen est de articulis fidei facit glo. de su. trim. li. vi in v° docuit. CCXXXVIII. quero de impedimento matrimonii contracti contra interdictum ecclesie ubi sciendum quod illi inter quos matrimonium interdictum non debet contrahere si tamen contraherent non sunt separandi nisi ad tempus ut agant penitentiam quia mandatum ecclesie contempserunt extra de ma. contra interdi. eccle. contra dicto. p. totum. secundum pisa. Interdictus contrahens matrimonium non contrahet sponsalia. ff. de spon. l. tutor. & l. se. & l. si quis. tutor.

§. finali. de ritu nuptiarum. interdicta etiam sunt matrimonia clandestina sed dicitur premissa banna ut. s. q. cxii. secundum fratrem Ni. post pi. in. §. impedimentum. xvi. Est autem uetus ecclesie ne clam et sine banis fiant matrimonia de clā. despo. cum inhibito. & peccat mortaliter sponsus uel maritus si ante benedictionem nuptialium cognoscat sponsam uel uxorem in loco ubi de consuetudine solemnitates iste obseruantur et ideo est de additione debiti & ob has causas non dirimitur matrimonium sed solum ad tempus separantur ad penitentiam propter contemptum ecclesie ut per pe. de palu. in. iii. di. xxxiii. q. i. ar. i. et sic matrimonium quandoque interdictum a iure ut clandestinum: quicquid ab homine ut ibi per eum qui dicit quod esset peccatum mortale contrahere contra inhibitionem ecclesie: sed si contra inhibitionem papae esset matrimonium nullum si de eius mente constat ut quia decreuit irritum & inane quia per hoc reddit illos inabiles secundum eum. & adde Ho. in su. eo. ti. & adde no. in. c. tua. de spon. duo. in glo. fi. et lo. an. in. c. litteris. i. v° manete. de prescripti. xxxiii. q. v. uir. i. fi. & per Arc. xxxv. q. vi. uir. et in. c. qui contra. de electi. li. vi. et ad illud si interdicatur per papam unde per glo. in. c. ad dissoluendum. de despon. impu. & ibi per fra. p. lo. an. in ult. q. & per eundem in. c. tua. ad fi. de spon. du. et i. cle. una. de rerum permut. p. ymo. vi. col. & per Archi. in di. c. uidetur. et in. c. cum de beneficio. glo. penul. post me. de pben. li. vi. Et per Ho. in su. eodem ti. de mat. contra. zc. i. fi. i. deci. ro. numero. cccxlvi. incipit. Item fuit dubitatum si pubes. et cetera. et unde Anto. de but. in di. c. ad dissoluendum. et in. c. tua de spon. du. quia tenet quod ualeat matrimonium ut ibi per eum latius nisi decretum haberet perpetuam causam prohibitionis secundum dominum Ni. in di. c. ad dissoluendum. i. fi. et in. c. penul. de spon. duo. et si episcopus qui poterat prohibere ne matrimonium contrahatur lite pendente ut not. in. c. i. et. ii. eodem ti. post contractum matrimonium interdiceret translationem ad domum seu ipsius sponse assignationem donec causa decidatur uidetur quod facere possit ar. c.



tua. in fi. de spon. duo. et in dictis. c. 1. &  
11. & quod no. Ho. in similia. in su. eo. ti. 4.  
quid iuris. circa prim. et ad illud qd debet  
separari intellige donec cognoscat causa  
interdicti ut per Fra. eo. ti. c. 1. i. prim. &  
intellige si p sententiā diffinitivam sed p  
preceptū ut stent separati donec d. causa  
cognoscat: si tamen fuerint excoicati do  
nec simul starent necessariū ē qd absolua  
tur licet se separauerint ut eod. ti. c. fi. p  
Fra. Itē tpe interdicti concedit contra  
hi matrimonium et etiā solemnitas matri  
monialis secundum Fra. p<sup>o</sup> Inno. in. c. n.  
est. ad fi. de spon. & de matrimonio clā.  
s. q. xlv. et qd si iterdicatur pleges no  
ta. per canones. s. q. cym. & de materia  
huiusmodi habetur. xxx. q. v. cū si. & ad  
de in simili de actu gesto contra principis  
mandatū per Ni. in. c. dilect<sup>o</sup>. 11. i. fine.  
de pben. CCXXXIX. quero circa  
impedimentum feriaz Vbi sciendum qd  
tpe feriarū fm Rai. possunt contrahi spō  
salia et etiā matrimonium quod fit solo cō  
sensu Sed traductio uxoris et omnis nup  
tiarum celebritas prohibet extra d. ma.  
contra. cōtra iter. eccl. p totū. xxxiii. q.  
iii. n. oz. et. c. trib<sup>9</sup> sequē. fm pisa. Host.  
eti in sua sum. & no. i. su. cō. li. iii. ti. xvii.  
q. 1. dicit se putare qd etiam phibeat con  
sensus qd huius dieb<sup>9</sup> non iter pōit ecclesia  
auctoritatē suā sed in. c. capellan<sup>9</sup>. de fe  
rus. hoc non affirmat licet opiniones q<sup>o</sup>  
rundam rferat forte potest dici qd sipli  
cia spōsalia etiā de pnti non phibēt ut  
dicit Rai. cū q<sup>o</sup> concor. glo. in di. c. capel  
lanus. nisi forte fierent cum magnis solē  
nitatibus conuiuiorum uel similiū a qb<sup>9</sup>  
hīs temporibus oportet cessare q spāli  
ter deputata sūt ad pēitētiā & dei hono  
rem. xxxiii. q. iii. non oz. & hoc casu po  
test intelligi dictum Ho. fm fratrē Ni. i.  
addi. ad pisa. cuius prohibitionis rōez as  
signat Tho. in. iii. di. xxxii. dicēs sic qñ  
noue sponse traducūtur ai<sup>9</sup> coniugū ma  
gis ex ipsa nouitate ad curā carnaliū oc  
cupatur et in nuptiis consueuerunt signa  
multe leticie dissolute ostendi et ppter  
hoc illis temporibus in quibus homines  
precipue debent se ad spiritualia eleuari  
prohibitum est nuptias celebrari: h<sup>o</sup> au  
tē est ab aduentu usq; ad ephiam ppter

*Tpa phibita nupti*  
eōionem que fm ātquos canones fieri i  
natuitate cōiter solz de conse. di. 11. & si  
non frequentius. & c. seculares. & a sep  
tuagesima usq; ad cētauas pasche ppter  
cōionē paschalē & a tribus diebus añ a  
scensione usq; ad cētauas penthecostē  
propter preparatōrē ad cōicrē illo tpe  
sumēdaz & de primis duob<sup>9</sup> tpius hēt.  
xxxiii. q. iii. non oz. & tri<sup>9</sup>. c. sequē. de  
ultio. extra de ferus. capellanus. i. bi &  
Cui. dicit argumētū qd cōtrarium faciēs  
mortaliter peccat Idē i. su. conf. dic. q. 1.  
fm eun. & nota qd Hof. posuit illud i. su.  
sua de ma. contra. contra iter. eccl. 4. qd  
iur. dicēs sic ego puto qd hodie & q<sup>o</sup> sensus  
et solemnitas interdicatur naz & huius di  
ebus si interponet ecclesia auctoritatē suā  
sicut & d. factio seruari uidē<sup>9</sup> nec sine au  
ctoritate ecclie ē mīmonūz contrahēd  
alias penā hēt et clādestinum iudicatur  
de clam. despon. cum inhibito. et sic per  
consequens oīa sequētia phibēt licz mī  
monium teneat si cōtrahat Idē dices i. oī  
bus casibus q impediūt sed n̄ dirimūt. s.  
q. cū. et. clix. secundum eun. in dic. 4. qd  
iuris. post prim. pe. de fa. uidetur idem  
sequi dicens permittit autem istis tpi<sup>9</sup>  
contrahere per vba de futuro ga cum n̄  
sit prohibitū ergo cōcessum Itē fm quos  
dam contrahere per uerba de presenti.  
Sed istud non uidetur ga iste cōtract<sup>9</sup> n̄  
debet fieri c' adēstine sed i. facie ecclie.  
In facie autem ecclesie non uidetur faci  
endū sicut nec benedictio nuptial<sup>9</sup> fm eū.  
sed aduertendū satis quō ipe Ho. postea  
in lectura hoc non firmavit fecit enī pri  
mo summam et postea lecturas ut p<sup>3</sup> per  
no. per Io. an. de scisma. post prim. et de i.  
fan. & lāgu. c. uro. ad fi. & de cle. pug.  
i. duello. c. 11. i. fi. & de decimis. c. ex trā  
missa. in fi. et in phemio decretalū post  
prim. per eun. Io. an. quin etiam ipe pe.  
de pa. alibi simpliciter dicit qd mīmonū  
conceditur huius tpi<sup>9</sup> ut per eū. in. iii.  
di. xviii. q. viii. vi. col. unde uerior uidet  
opinio Rai. qd etiā huius tribus tempori  
bus absq; peccato possit matrimonium cō  
trahi per mutuū cōsensū absq; tan. ē mag  
nis solemnitatibus conuiuiorū uel imēla  
rum collationum uel apparatūū ut dicit  
Ni. oxi. qd ex n. ēte utriusq; opinionis col



ligitur quin etiam Ho. in dicta prima sua opinione non dicit q̄ ecclesia non pōt interponere auctoritatē suam. zc. sed retulit se potius ad factum et sic uidetur q̄ licite permittere possit q̄ his temporib⁹ interueniant sacerdotes in gtrahēdis matrimoniis per uerba de presenti absq̄ su perfluis solemnitatibus ut. s̄. q̄. quod etia3 uidetur sentire An. de bu. i. c. capellan⁹. ad fi. et fra. in. c. ex tenore. de test. & sic uidetur q̄ subarratio solita fieri cum cō tractu matrimonii possit fieri tēpōr isto ad quod. s̄. q̄. xxvii. et p̄ ea que dixi hac eadem. q̄. Et similiter si forte obmissa sit possit dicto tempore suppleri Et subdit p̄sanell. ubi. s̄. q̄ in illis diebus non est prohibitum debitum exigere quia non est tanta destructio aīarum in redditōne uel petitione debiti sicut in celebratione nuptiarum secundum eū potest dici q̄ & si non sit prohibitum ex p̄cepto est tñ de concilio diligenter amplectendū cum predicta tempora ad penitentia et deuotionem deputantur ut patet per Ambrosium in sermone de aduentu ubi de his loquens dicit non solum ab omni inmundicia sed etiam ab uxoribus p̄p̄is studiosissime contineatis quod & ponit. xxxiii. q̄. iiii. fratres. secundum fratrem Ni. in addi. dicit pe. de palu. q̄ prohibet his tēporibus benedictio nuptialis. Itē festu3 conuiuii nuptialis propter lasciuas que tunc fiunt et pari ratione uiderē traductio solēnis q̄ aliqui p̄ nuptias fit de domo parentum ad domū uiri uidetur interdici in qua etiam multe insolentie fiunt his tēporibus discordātes. r̄d ditio autem uel petitio debiti quomodo sit licita uel illicita. s̄. q̄. lxx. Sic ergo nuptiarum solemnitas celebris traductio uel consumatio prohibentur his diebus ita q̄ alteri contrahentium uolenti tunc consummare matrimonium obstaret exceptio secundum Io. an. & doc. in dicto. c. capellanus. et nota. xxxiii. q̄. iiii. uir. in fi. Itē contrahentes nuptias istis temporibus puniuntur quia separantur ad tempus i penam ut in eo puniantur i quo deliquerunt. Sed si sit periculum incontinentie alia penitētia imponatur et in ista dispēsetur. Sacerdos uero qui istis temporib⁹

benedictionem dederit graui pena licet arbitraria puniendus est nec ignorantia excusat quia debet scire ea que ad officium suum pertinent secundum pe. de pa. in. iiii. di. xxxii. q̄. i. in fine. Et adde per eundem in. iiii. di. xxviii. q̄. ii. circa p̄i. & di. xxxii. q̄. i. in fi. Adde q̄ cōsuetudo excusaret coniuges et sacerdotes benedictes secundas nuptias etiam si p̄ceptum illam ignoret secundum pe. de pa. in. iiii. xliii. q̄. iii. circa p̄i. et di. xxxiii. q̄. ii. in fine et per Ni. panor. in. c. i. in fin. de treuga. et pa. licet neapoli non excusaretur. CCXL. quero nunquid in predictis diebus includat octaua ephie. Rñ⁹ non quia non inuenitur prohibitum: nā et si canon hoc uoluisset certe expressissz sicut expressit de octauis pasche. xxxiii. q̄. iiii. non oportet. ii. sed nec Tho. nec magister sententiarū de ipsis octauis aliquam faciunt mentionē licet minus dixerint contrarium secundum p̄i. dictū isto rum potest saluari in locis in quibus est de consuetudine nam in contrahendo matrimonio seruanda ē consuetudo honesta extra de consan. & affi. quod dilectio. secundum fratrem Ni. in addi. Similiter n̄ includitur infra predictum tempus illa dominica que est post. penthecostē quia ipsum festum non habet diē octauę. Vnde de ipsa possunt nuptie celebrari extra de feris. c. capellanus. in fi. secundū p̄i. et fuit hoc dictum glo. Rai. ut patz i su. con. eo. ti. q̄. ii. sed in dicto. c. capellanus. hoc non clare probatur Vnde & Ho. ibi dē dicit cōtrariū. s̄. q̄ nuptie n̄ possunt fieri in illa dnica p̄ penthecostē. s̄. q̄ agitur festum trinitatis sed in crastina sic secundū frēm Ni. oxi. in addi. ad p̄i. i. i. pedimentū. xvii. dicit pe. de pa. q̄ trib⁹ t̄pibus celebritas nuptia3 interdita est. s̄. ab aduentu usq̄ ad octauā ephie. a septuagesima usq̄ ad octauam pasche tribus ebdomatibus añ festum Iohannis. i. a dominica ante ascensionem usq̄ ad octauam penthecosten. unde uersus. **A**spiciens ueterem circum quasi quis benedicta Aspiiciens dominica aduentus cuius primū sponsoriu3 incipit aspiciens ueterē. octaua ephie cuius prima antifona i laudib⁹ incipit ueterem circum. dominica i septua



gesima cuius introitus incipit. circūde-  
runt. quasi. domica ī albis. cuius introit⁹  
incipit quasi modo. quis. dies prima roga-  
tionum cuius euangelium incipit quis ex  
nobis habebit amicū. benedicta. domica  
trinitatis in octaua penthecosten cuius ī-  
troitus incipit benedicta sit. Et dicas q̄  
prima duo tempora intelliguntur inclusi-  
ue quo ad dies extremos quia dies extre-  
mi pertinent ad tempus mediū. unde pa-  
ri modo interdiciuntur. Dominica tamen  
prima aduentus p̄tinet ad tēpus sequēs  
Octaua ephie ad tempus precedens. Si-  
militer dominica ī septuagesima pertinz  
ad tempus sequens non precedens. octa-  
ua uero pasche ad precedens. sed domini-  
ca ante ascensionem pertinet ad tempus  
precedens resurrectionis. quādo licz nup-  
tias celebrare non ad tēpus sequens: un-  
de a tribus diebus ante ascensionē p̄hibē-  
tur. Item penthecosten non habz octauā  
sed octauas. unde domica de trinitate nō  
est de tēpore preterito sed futuro ī quo  
non prohibentur. et sic in dominica ante  
ascensionem et prima dominica post pen-  
thecosten licet nuptias celebrare Et qui-  
dem in tercio tempore secundum omnes  
non computatur dominica āte ascensione  
quia est tempus precedentis. sed domini-  
ca trinitatis secundū Ho. sic: alias deessz  
unus dies de tribus septimanis. unde no-  
ta. de ferns. capellanus. quia uiolauit ca-  
nones qui dominica in albis et trinitatis  
celebrant quod non uidetur ad minus de  
dominica trinitatis quia ipsa ut dictū ē  
non pertinet ad tempus precedens s̄ ad  
sequens quod non est interdictum nec  
obstat q̄ una dies deest quia minutie nō  
computantur in scriptura. unde ī di. c. ca-  
pellanus. sic dicitur usq̄ post septimū di-  
em festi penthecosten que caret octaua  
nuptie suspendantur: in dominica que se-  
quitur et deinceps possunt nuptie licite  
celebrari. aut ergo loquitur d̄ dominica  
que est octaua dies penthecosten in qua  
fit festus trinitatis et sic habetur propo-  
situm Aut de dominica que est in quide-  
na et tunc per secundam septimanam p̄  
penthecosten non possent celebrari q̄ es-  
set eas interdiciere quatuor septimanis  
quod nullus dicit. Vnde quantum est de

iure possunt nuptie celebrari in die trini-  
tatis sed q̄a nuptie suspenduntur usq̄ p̄  
septimum diem qui est sabbatū & durat  
usq̄ ad solis occasum fm unam cōputatio-  
nem uel usq̄ ad mediam noctem secundū  
aliā Inde est q̄ non a primis uesperis  
trinitatis licet nuptias contrahere sed a  
principio noctis uel media nocte uel sicut  
uerius puto nō a primis uesperis trinita-  
tis sed a mane ī ātea Et licet ita sit d̄ iur  
subtilitate quia tamen consuetudo est op-  
tima legum interpretis ideo sequenda est  
terre consuetudo a p̄latis diu scita & dis-  
simulata siue de celebrando nuptias ī die-  
bus illis extremis siue de abstinendo fm  
pe. de pa. in. iii. di. xxxii. q. i. ar. iiii. ubi  
etiam latius: sic ergo q̄ ad octauā ephie  
non prohibentur nuptie celebrari fm pi-  
sa. sed Ho. contra Idem pet. de pa. dicit  
An. de but. post Io. an. in di. c. capellā⁹  
q̄ licet opinionem Ho. multorum locoz  
approbet consuetudo tñ nō uidetur iur  
probari et sic de iure non p̄hibentur nisi  
forte ratione consuetudinis loci ut Nea-  
poli. Item quo ad octauam pasche secun-  
dum omnes doctores uerū ē q̄ prohibi-  
tum est in ipsa nuptias celebrari. xxxiii.  
q. iiii. non oportet. et dicto. c. capellan⁹  
in fi. Item quo ad octauam penthecostē  
possunt de iure celebrari fm pet. de pa.  
et Idē Io. an. & An. d̄ bu. in di. c. capel-  
lanus. dicentes q̄ p̄mitur ibi exclusiue  
q̄si in ipsa octaua nō prohibeat facit tex-  
tus ī. c. coram. de in int̄. resti. et in di. c.  
capellanus. ad fi. & in fi. Dicunt tñ ibi  
doc. q̄ aliquę prouincie aliter seruant ut  
Neapoli et ipsius territorio in q̄b⁹ ī die  
trinitatis nō solent ben̄dici nuptie que no-  
ta et sic Neapoli beñ tenetur prelibat⁹  
vbi cum in nulla dictarum triū octauaz  
nuptie benedicantur de consuetudine Et no-  
ta q̄ permittitur ī die trinitatis a mane  
ī antea fm pe. per q̄d s̄i puto q̄ in tem-  
poribus p̄hibitis intelligatur a mane in  
ātea. Vnde ī precedentibus die sabbati  
& nocte poterūt nuptie celebrari quod  
etiā fuatur fa. de reg. iur̄ odia. & quod  
no. ī. c. ii. de ferns. fa. de conse. di. iiii. de  
esu. ibi diluculū.

Sequit de sacmēto penitentie.



**Q**UINTO DISCV-  
ram de sacramento peni-  
tentie in quo hoc ordine  
procedam. Primo querā  
aliqua in genere de ipsa  
penitentia. Scdo in. xiii. q. & sequētib9  
de partibus penitentie & per prius de  
prima parte uidelicet cōtritione cordis  
Tercio de scda parte. s. oris confessione  
in. xxxi. & sequentibus. Quarto quali-  
ter teneamur ad confessionem in xlii. q.  
& sequen. Quinto qui teneantur ad con-  
fessionem & de peccatis in. q. lxii. & se-  
quen. Sexto cui sit confitendum in. q. lx  
xiii. & sequentib9. Septimo quo ad licē-  
tiam alteri confitendi in. c. ii. q. & sequ.  
Octauo quo ad sacerdotem & ipsius po-  
testatem in. q. c. xiii. & sequenti. Nono  
quo ad absolutionem in. c. xviii. q. & se.  
Decimo quo ad terciam partem pñie in  
c. xxxiii. q. & sequen. Vndecimo quo ad  
satisfactionem in. q. c. xlii. & sequē. Duo-  
decimo quo ad confessionis celationem  
in. q. c. lv. & sequen. **P**rimo qro. quo  
modo accipitur penitentia. Rñ<sup>o</sup> quan-  
doq; sumitur pro passione & amaritudi-  
ne peccati de peni. di. iii. penitentia. ubi  
exponit Arch. i. passio. quandoq; ponit  
pro remissione peccatorum. l. di. si quis pre-  
postera. & p archi. xvi. q. i. puenit quā-  
doq; accipitur p opis satisfactione de  
Pe. & re. c. omnis. ibi penitēciaz iur. dā  
& quod nota. de pe. di. i. in. xiii. colum.  
in. c. pñia. Quandoq; appellat disciplina  
de regula. c. fi. iuncta glo. unde legitur  
in sum. fr. is. astenē ordi. minc2 q. Sūma  
astenēis nūcupat in quinto libro eiusdē  
sūme. ti. i. q. penitēcia fm. Riccar. & cō-  
mūter alios doctores potest quatuor  
modis accipi Vno modo pro remedio cō-  
tra peccatum mortale actuale per sacer-  
dotes ministrando & sic penitentia est sa-  
cramentum & nō uirtus Alio modo pro  
habitu humiliatē hominem ad penitēdiū  
sub debitis circūstantiis & sic est uirtus  
Tercio mō pro actu penitendi & sic nō ē  
uirtus s. uirtutis actus. Quarto modo p  
dolore sensibili pro peccato cōmisso ut  
ibi latius ubi etiam q. ex seipō & suis ui-  
ribus quis penitere nō potest ibi uideas  
& q. penitencia sit specialis uirtus per

Pe. de pal. ii. iii. di. xiii. q. ii. & an sit  
prior aliarum uirtutum per eundem ibi-  
dem. q. iii. Item est actus uoluntatis &  
est in innocentibus qui peccare potuerūt  
& in beata uirgine que ante conceptōez  
filii peccare poterat licet nunq; peccaue-  
rit scdm eundem ibidez. q. iii. ad hoc qd  
no. de here. cle. ad nrm. in vbo impecca-  
bilis. Et q. pñia sit sacramentum per eū-  
dem Pe. ibidez. q. i. in prin. & di. xvi. q.  
iii. in. ii. colum. & est de septez sacra-  
tis: idō si quis sentiret aliter q. teneat ec-  
clesia esset hereticus ut in. c. ad abolen-  
dam. de here. & s. de sacramentis in cōi-  
in prin. **S**ecundo quero quid est pñia  
Rñ<sup>o</sup> scdm Ambrosium pñia est mala p-  
terita plangere & plangenda iterum non  
cōmittere. de pe. di. iii. in prin. concor.  
Gregorius dicens penitere est ante acta  
peccata flere & flenda iterum nō cōmit-  
tere & sic dicunt Tho. & Pe. in. iii. dis.  
xiii. diffinitiones iste date sunt per effe-  
ctus pñie qui diffinitur p duplicē actum  
unum qui est respectu peccati preteriti  
s. preterita mala plangere. alterū res-  
pectu futuri. s. plangenda nō cōmittere Pri-  
mus est in re: scdus est in pposito. i. ut p-  
ponat talia decetero nō cōmittere. Ac-  
cipitur etia3 huiusmōi fletus cōiter siue  
p interiori siue pro exteriori: & hee dif-  
finitiones scdm Tho completissime sunt  
& ad has reducuntur alie ut Augustini  
que habetur in li. de pñia. & de pen. di.  
iii. c. pñia. v3 pñia est quedam dolentis  
uindicta puniens in se qd dolet cōmisisse  
Et alia diffinitio Ambrosii pñia ē dolor  
cordis & amaritudo anime pro malis q  
quisq; cōmisit. Et dicit pñia quasi pene-  
tentio. s. ad puniendum illicita que sunt  
cōmissa. Idem in sum. confess. li. i. tit.  
xxxiii. q. i. Predictę autem diffinitōes  
sunt potius scdm effectus q. scdm essentia  
Scdm enī essentiam uidetur sic posse dif-  
finiri: Pñia est unū de sacramentis eccle-  
sie quo bene dispositis semp remittūtur  
peccata. pbat. extra de sum. tri. & fi.  
catho. c. i. §. sacrm. ubi dicitur & si post  
suspensionem baptismi quisq; prolapsus  
fuerit in peccatum per ueram semp pōt  
pñiam repari scdm frēm Ni. osimi. in ad-  
di. post pñia. in vbo pñia. §. i. & per Pe.



de pal. in. iii. di. xiii. q. iii. ante fi. & in dicta sum. astensi li. v. ti. i. ubi etiam q. hec diffinitio completissima est v3: pnia est gracia uel uirtus qua cum emendatio nis pposito preterita mala plangimus & odimus & plangenda iterum comitte re nolumus ubi latius & de hoc per Ho. in sum. de pe. & remis. §. i. & per Arch. de pe. di. iii. c. i. & per gui. de monte lau du. in suo sacramentali de sacro pnie in vi. colum. Sic ergo sufficit ad ueritatem pnie comissa plangere & firmiter in aio pponere alia non comittere que si com mittantur ap pet nunc q. prima pnia no fuit perfecta nec pdest ad salutem nisi homo per aliam pniam iterum reparet de pe. di. iii. §. sed uba sup9 inducta. cu sequentibus scdm Hosti. ubi. §. unde ad ueram pniam non requiritur q. aliquis ulterius non peccet quia de essentia ali cuius rei non est aliquid futurum, requi ritur tamen q. doleat de commissis & pro ponat abstinere & non faciat quia si no deponit animum peccandi non absoluit de pe. & remis. qd quidam licet impona tur tali quedam pnia consultoria & pe ne releuatoria non autem uera ut ibidez per doct. & Fran. de zam. post glo. in. c. ex tue. in fi. de symo. & totum hoc dz si bi declarari scdm Tho. in quolibz unde non plene penitenti debz sacerdos peni tentiam innotescere non inuenge. de pe ni. di. iii. nihil. scdm Fra. in cle. dudum. v. ab olim. iii. notabli. & facit quod no ta. de pe. & remis. c. officii. in vbo pnia. & quod no. de elec. c. ii. glo. fi. Si ergo pseuerat in crimine abest caritas & non prodest pnia. de pe. dis. ii. c. i. & c. cari tas est aqua. & per totam. & dis. iii. cir ca fi. & per totam & in pluribus casib9 pnia dicitur falsa ut per Arch. de cose. di. ii. & dixit. ad qd uide. i. q. v. & vii. unde confitens & non penitens non uer implet preceptum ecclesie de confitendo semel in anno ut per Pe. de pal. in. iii. dis. xv. q. v. & i. q. xxxiii. & q. c. xxx viii. **Tercio** quero utrum de quolibz peccato possit agi pnia. Rn° scdm Pet. hec est differentia spūs uniti carni & se pati quia ille est susceptibilis pnie iste nō scdm damascenum: hinc ē q. de omni pec

cato comisso a spū in carne existente po test agere pniā. post seipationem nō po test scdm pisa. Idem in sum. confes. li. iii. ti. xxxiii. q. ii. ubi etiam additur scdm eundem. Sunt tamen peccata quedam & quibus difficilius agitur pnia que. s. non comittuntur ex fragilitate uel ignoran tia obnubilate rationis per carnem: sed ex malicia ideo in his difficilius agitur pnia. & sic intelligitur illud Math. xii. qui peccauerit in spiritum sanctum non remittetur ei zc. i. uix remittetur scdm fra. Ni. in addi. & in sum. astensi. li. v. ti. iii. & facit. i. q. lxxii. **Quarto** qro An de quolibet peccato debeat esse per petua pnia Rn° scdm Pe. pnia peccati exterior non optet q. sit perpetua saltē quantum ad habitum sicut de contritio ne dicitur. i. q. xxv. scdm pisa. Idem in sum. confes. eo. ti. q. iii. secundum frēm Ni. in addi. ad pisa. **Quinto** quero an uere penitens possit postea peccat mor taliter: uidetur q. non nam li peccet uidetur q. non fuerit uere penitens: inanis est enim pnia quam sequens culpa coma culat. & facit de pe. di. iii. circa prin. qd uerum est quando eodem tpe quo peni tet peccat: secus si diuersis tempibus se cundum Rai. mgm sniaaz Tho. Pe. & in sum. confes. eo. ti. q. iii. scdm fra. Ni. in addi. & dixi. §. q. ii. in fi. cu ergo agit pnia de uno & nō disceditur ab alio aut lpretis pluribus de uno solo peccato agi tur pnia talis pnia dicitur falsa. de pei. di. v. fratres. **Item** ubi scelus non corri gitur ut fuit in iuda de peni. di. iii. nihil. **Item** est falsa cum ignis alienus in corō retinetur. ea. di. inter hec. **Item** est falsa que nō agitur pure sed simulate que po tius deum irritat q. placat. ea. dist. inter hec. **Item** si non delistit comittere. ea. di. ille. cum si. facit quod no. ea. di. sunt plu res. & de pe. di. v. falsas. & sequē. & §. fi. & dicit ignis alienus misce: ira inui dia & huiusmōi dicto. c. inter hec. scdm Arch. de conse. di. ii. & dixit. **Item** pnia debet fieri humili corde alias non ualet de pe. di. iii. perfecta. & no. Io. an. in. c. licet. circa prin. de uoto. cum si. ad quod uide. i. q. xxxii. in prin. **Sexto** quero quot sunt actiones pnie Rn° scdm Rai.

hinc autem pnia  
pna gfuloria dicitur

An pnia talis



tres sunt prima que fit ante baptismum  
ut si baptizad<sup>9</sup> adultus sit .i. doli capax.  
Qui eni si penitet noua uitam incl. oare  
non pot. Sed si peniteat et baptizetur  
non tenetur ad exteriorem pnia ut. i.  
q. xxxii. sed ab hac penitentia paruuli  
sunt immunes sicut etia a peccato. Secu  
da actio pnie est que fit post baptismu  
de mortalibus. Tertia que fit de uenia  
libus d. pe. di. iii. tres sunt fm pisa. i. uer  
bo pnia. §. i. idem in sum. confess. eo. ti.  
q. vi. fm fra. Ni. in addi. et lati<sup>9</sup> per bo.  
in sum. de pe. et remi. §. quot. Septimo  
quero utrum ante baptismum requiratur  
pnia. Rn<sup>o</sup> fm Pe. penitentia potest acci  
pi dupliciter uno modo p ut est sacrame  
tum et sic non pcedit baptismu quia bap  
tismus ianua est et fundametu cmmum  
sacrametorum. alio modo p ut est uirtu  
et tunc distinguendum est quia inqtum e  
uirtus formata no requirit qd sic clpa i  
tali non remitteret uirtute baptismi. Sz  
inqtum est uirtus informis idest quedam  
peccati detestatio quauis non sufficiens  
cum pposito emendadi rquirut ut causa  
phibens remoueat phibens quia uolu  
tate remanente ad peccatu non esset ho  
mo susceptibilis gr<sup>e</sup> fm pisa. ubi. s. idem  
in sum. con. li. 3. ti. xxxiii. q. cxxxiiii.  
Ad hoc etia facit quod no. fm eundem  
Pe. et tho. in su. eo. li. 3. ti. xxiii. q. xv.  
fm fra. Ni. i. addi. et p Pe. d. pal. in. iii.  
di. iii. q. i. facit. s. q. p. xima et. i. q. xli.  
*An pnia tollat reatu* Octauo quero utrum pnia tollat reatu  
totum idest omne obligationem ad pena  
Rn<sup>o</sup> fm pe. sicut qui homine sic et qui  
deum offendit peccat dupliciter Primo  
quidem contra equalitate amicitie inqtu  
debitum affectum non impendit Secundo  
contra equalitatem iustitie inqtum rem  
honorem uel debitum obsequii subtrahit  
oportet ergo utruq. restituere et quia  
restituta amicitia non est ppter hoc re  
stituta res ablata Ideo post remissionem  
culpe remanet reatus pene/idez Tho. in  
iii. di. xx. fm pisa. ubi. s. idem in su. con.  
li. iii. titu. xxxiii. q. vii. fm fra. Ni. i. ad  
ditione. idem refert arch. de peni. di. i.  
si agamus. unde dixit Pe. de pal. in. iii. di  
xiii. q. pnia delet omnem culpa adua  
lem mortalem et uenalem cui applicat

spaliter inde Criso. d. pe. di. 3. talr dicit  
etia si ad suu quis puenit malorum  
et inde reuertit uelit ad uirtutes uia susci  
pit. s. deus libenter amplectitur et oia  
facit quatenus ad priorem reuocet sta  
tum Item pnia tollit penam eternam pa  
lem autem si perfecta sit totaliter tollit  
uel saltem miruit. item restituit ces uir  
tutes necessarias ad salutem quod latius  
psequetur ut i. su. fr. anthoni nuc arch.  
florentini in c. de pnia et sic p quolibet  
peccato debetur duplex pena eterna et  
tpalis ut no. in c. i. circa prim. de usuris  
li. vi. et in regulis iur. peccati uenia. et i.  
c. ii. d. rap. per glo. et doc. et. i. q. xlv. in  
fi. Item eterna pena nunc sine contritoe  
et per illam solaz abolet ut not. Io. an. i.  
c. cum tu. d. uis. in. ii. colu. Item pena e  
duplex. damni scilicet carentia uisionis  
dei. et pena sensus et hec duplex iterice  
scz dolor animi de increato bono amisso  
et exterior. s. ille ppetuus ignis et uer  
mis qui illos corrodit fm Guy. de mote  
laud. in sacramentali de sacro eucharistie  
in. xxi. colu. et in legenda sancti grego.  
ad fi. ubi etia q. in purgatorio e duplex  
pena. s. damni inqtum retardant a diui  
na uisione et pena sensus inqtum ab igne  
corpali instruo iustitie puniuntur fm theo  
logos et unde. i. q. xliii. ante finem et sic  
licet per contritionem et confessionem tol  
latur peccatum remanet tñ pena in hac  
uita uel in purgatorio supple nisi esset in  
suma contritoe de conse. di. iii. baptismi  
uicem. fm arch. de pe. di. i. si peccatum.  
et facit. i. q. xxviii. et xxviii. circa me  
diu d. q. 130. circa mediu d. se. d. cxxxv  
Et nota q. p remissionem releuatur quis  
a pnia ut per Io. an. in ru. de pe. et fmi.  
in prin. ubi in fine dicit q. summa cofes  
forum sumpsit originem a tractatu que  
copiose fecit host. in sum. d. pe. et remi.  
et de materia istarum remissionum per  
Io. an. in. c. quod aut. de pe. et remi. ad  
quod. i. q. liii. dicit etia Io. an. i. dicto. c.  
quod aut. in prin. et in secunda columna.  
q. papa potest remittere omnem pena  
peccati ei qui contritus est. similiter re  
missionem totius pene consequitur sume  
contritus p supradicta et. i. q. xxx. et  
sequenti et. q. cxxxiii. et duabus sequet.

prima damni  
sensus

An pnia tollat reatu

primo duo sunt solut amicitia debita  
damni inferet ad pnia debita et qd



Item totiens poterit quis confiteri q̄  
tota pena erit per illos sacerdotes r̄mis-  
sa. i. q. xxxii. post prin. et post. medium  
ibi. Itē debz eē frequēs et. i. q. xxxiii.  
in fi. et. q. lxx. in fi. et cxxx. post mediū  
est enī quasi impossibile q̄ deus nō respi-  
ciat frequēter confitentē ut dicit Io. an.  
in. c. omnis. de pe. et remi. in viii. colu.  
Item ducendo meretricem in uxorem cō-  
sequit̄ q̄s plenā r̄missionē penarū d̄ sp̄o.  
inter. et ibi per. fra. de zam. in iii. opp.  
quia tamen homo de his proximis mōis  
remissionum non potest esse bene certus  
bonum est obtinere remissionem a papa  
ut. s̄. uel accedere ad iubileum per no. in  
simili. i. q. xxviii. & xxix. ante fi. & in  
fi. & d̄ iubilēo habetur. i. q. xxxii. Itē  
per p̄fessionem religiōis approbate de-  
letur omnis culpa. i. q. xxvii. in fi.  
**N**ono quero quot sunt sp̄s p̄n̄e R̄n̄ se-  
cundum Rai. tres nam alia est sollemnis:  
alia publica: alia priuata. **S**ollemnis est q̄  
fit in capite quadragesime cum sollemni-  
tate que habetur. l. dist. in capite. **P**ubli-  
ca uero que fit publice sed sine predicta  
solemnitate & de his habetur. i. q. cxli.  
**P**riuata uero est que secrete in confessi-  
one imponitur de qua. i. q. cxxxiii. & se-  
quen. sc̄dm p̄sa. ubi. s̄. P̄n̄a priuata po-  
tius uidetur dici illa que quotidie fit sin-  
gulariter cum quis peccata sua soli sacer-  
doti confitetur sc̄dm Rai. & Hosti. & in  
sum. confel. eo. ti. q. vii. secūdu fra. Ni.  
in addi. & per Pe. d̄ p̄al. summū theolo-  
gum & canonistam in. iii. dist. xvi. q. iiii.  
ar. i. conclu. ii. ubi lati⁹. **D**ecimo q̄ro  
utrum p̄n̄a habeat partes & que sunt.  
R̄n̄ secundum Pe. tres sunt partes pe-  
nitentie. i. cōtritiō cordis confessio oris  
& satisfactio op̄is & sunt iste quali p̄tes  
integrales secundum p̄fectum esse p̄n̄e  
Nam licet in cōtritiōe dimittat̄ peccatū  
oportet tamē confessionē & satisfactiōz  
esse saltem in p̄posito vnde de his p̄tib⁹  
Criso. in corde contritio in ore confessio  
in ope tota humilitas hec est fructuosa  
p̄n̄a de pe. dist. v. p̄fecta. concor. Tho.  
& Rai. sc̄dm p̄sa. in v̄bo p̄n̄a. s̄. i. Idem  
in sum. conf. eo. t. q. xvi. secundum fr̄m  
Ni. in addi. & intellige de duab⁹ ultimis  
p̄tib⁹ si assit facultas secundū Hug. &

Arch. de pe. di. i. s̄. his auctoritatibus.  
& in sum. astensi li. v. ti. viii. & in summa  
fr̄is Antho. in. parte. c. de p̄n̄a. & p̄l̄i  
per Pe. de p̄al. in. iii. dist. xvi. q. iiii. pre-  
sertim q̄ contritio sit pars sacramēti pe-  
nitentie essentialis ibidem in. ii. articulo  
Et similiter q̄ satisfactio sit pars penitē-  
tie in. iii. articulo per eundem & ad hec  
uide Io. an. in. c. ad liberandam. de iud.  
in. xii. colum. & per Fran. in cle. duduz.  
s̄. statumus. in fi. de sepult. v̄ de necessa-  
riis ut penitentia sit salutaris zc̄. Et dēt  
ista contritio seu actio ex corde p̄ceder̄  
ut p̄ dy. in regula. peccati. & q̄ hec tria  
sc̄z contritio confessio & satisfactio sint  
in precepto p̄sequitur Hosti. in si. m. de  
pe. s̄. quis debet. ubi q̄ nomen p̄n̄e hec  
tria comprehendit. & ad idēz no. p̄ Arch.  
de pe. di. iii. c. i. v̄i quia trib⁹ modis of-  
fendimus deum. i. delectatione cogitati-  
onis impudētia loquutiōis & supbia ope-  
ris. ut contraria contrariis curentur tri-  
bus modis oppositis debemus satisfacere  
Nam delectationi cogitationis opponit̄  
contritio. Impudentie loquutionis con-  
fessio. Supbie op̄is satisfactio. ar. de re.  
iur. omnis res. & de bapt. c. maiores. s̄.  
hic uero. sc̄dm Hosti. in lum. de pe. s̄. qui-  
bus. in prin. & de his trib⁹ habetur de  
pe. di. i. super trib⁹. & isti sunt tres mor-  
tū quos legitur d̄m suscitasse. de peni.  
di. i. s̄. deniq̄. v̄. tres quoq̄. & de his tri-  
bus resuscitatis no. de pe. di. ii. hinc etiā  
**A**ug. ubi in textu etiam dicitur q̄ trib⁹  
gradibus puenitur ad peccatūz. hoc etiā  
dici potest illud tridūz de quo ait moy-  
ses exodi. v. deus hebreoz uocauit nos  
ut eamus uiam triūz diez zc̄. In hoc tri-  
duo quiesuit uirgo Maria filiū. luce. ii.  
sc̄dm Arch. p̄st Rai. de pe. di. iii. p̄fca.  
in fi. & de aliis similibus per Ho. in su. i.  
dicto. s̄. quibus. p̄st princi. & Archi. in  
dicto. c. p̄fca. ad fi. **V**ndecimo q̄ro  
utrum peccata que per ueraz p̄n̄iaz sunt  
dimissa redeant q̄n quis iterum relabit̄  
in peccatum R̄n̄ sc̄dm Tho. in. iii. dist.  
xxii. Aliquid potest r̄dire dupliciter: ut  
in se & sic peccata dimissa nullo modo re-  
deunt quantum ad maculaz & per conse-  
quens nec ad reatūz vel in suo effectū &  
hoc modo peccata dimissa r̄deunt in q̄tū



per peccatis dimissis aliquid in sequentibus  
relinquitur. Ex hoc enim quod homo deum  
per peccatum offendit post remissionem  
precedentium peccatorum quandam defor-  
mitatem ingratitude actus sequentis  
peccati acquirit & ideo dicitur commu-  
niter quod redeunt quantum ad ingratitude  
concor. Ho. Pe. & alii secundum pisa. in v<sup>o</sup> pe-  
nitentia Idem in su. confel. eo. ti. q. cxliii.  
secundum theologos contra Et addit secundum eosdem  
quod licet peccatum sequens aggrauetur ex  
ingratitude remissionis priorum pec-  
catorum non tamen est ita graue sicut omnia pre-  
terita simul secundum fra. Ni. post pisa. & per  
Pe. de pal. in. iii. di. xxii. q. i. nam licet  
post penitentiam ueram quis peccet nihilomi-  
nus illa uera fuit de pe. di. iii. in su. & per  
totum & iii. di. i. pri. & s. q. v. & quia  
per eodem peccato nunquam bis penitentia imponi-  
tur de pe. di. iii. §. Item obicitur & c. ig-  
nis. & diuina clementia peccata dimissa  
ulterius in ultionem uenire non potest de  
pe. di. iii. ad fi. & adde. i. q. xxx. per  
tim. ad finem & plene de materia. i. q. lv.  
per totam. & sic propter offensam nouiter  
commisam deus maiorem penam infert  
quod non est nisi per illam ingratitude.  
Vnde consulunt theologum quod quando quis  
reciduat & confitetur debeat dicere qua-  
liter alius commisit illud peccatum & fuit  
absolutus & hoc ideo quia propter ingratu-  
tudem uidetur induci quedam qualitas ha-  
bens aggrauare tale peccatum putandum  
est & i. q. lv. **¶** Duodecimo quero utrum  
requiratur penitentia de peccatis per ignorantiam  
commisissis Respondetur si ignorantia est talis  
quod excuset non tenetur alius sic ut in pisa.  
in v<sup>o</sup> ignorantia. §. i. & ii. Idem in lum.  
confel. eo. ti. xxxiii. q. cxlvi. secundum fratrem.  
Ni. in addi. in dicto. §. penitentia primo & modo  
i. q. xliii. **¶** Tricesimo quero utrum re-  
quiratur penitentia de peccatis oblitis Respondetur  
secundum Pe. si homo peccatum ita est oblitus  
quod nullo modo recordetur non tenetur ad pe-  
nitentiam nisi in generali sed tamen debet  
per posse laborare ut recordetur & si recor-  
dari potest tenetur alius deletur etiam per  
confessionem generalem ut. i. q. xl. Item  
in su. confel. eo. ti. q. cxlvii. Et hoc casu  
debet quis penitere non solum de pecca-  
tis oblitis in genere sed etiam de ipsa ne

gligētia ex qua oblitus est in specie secundum  
Tho. & in su. confel. eo. ti. q. xix. secundum  
fra. Ni. in addi. ad pisa. & adde. i. §. vi.  
q. lxxi. & lxxiii. Nota ergo quod si quis penitentiam  
examinauit conscientiam suam & de aliqui-  
bus non potuit recordari tenetur potest &  
ualet confessio Et si postea de ipsis recor-  
datur debet confiteri etiam alteri sacerdo-  
ti de ipsis recordatis secundum theologos & ca-  
nonistas. ad quod adde. i. q. xix.

**¶** Quartodecimo quero utrum debeat esse  
penitentia de peccato originali Respondetur secundum Pe.  
penitentia non est nisi de aliquo actu & primo &  
uoluntario. originale autem non est factus  
proprium ymo nec uoluntarium uoluntate  
s. existente in ipso s. in altero. Et ideo de  
eo non requiritur penitentia requiritur tamen dis-  
plicitia in adulto confidetur ante illud sicut  
& cuiuslibet mali Idem Tho. in. iii. di.  
xvii. Idem in su. conf. eo. ti. q. cxlvii. secundum  
fra. Ni. in addi. ad pisa. ubi. §. de h<sup>o</sup> no.  
de pe. di. iii. c. fi. i. fi. p. glo. & Arch. p.  
Pe. uidelicet quod confiteri illud non tene-  
mur licet possit impellere hominem ad ta-  
lia faciendum ne dignus sit morte eterna  
ut ibi latius per hoc quia is tenetur conti-  
teri qui actuale peccatum commisit hoc  
ideo quia sine peccato originali nullus est  
qui in utero matris sanctificatus legantur  
sicut Ieremias Iohannes baptista & be-  
ata uirgo ut dicit Ho. in su. de penite. §.  
quis debet & §. seq. in prin. ubi dicit quod o-  
riginale peccatum dicitur illud quod om-  
nes trahimus ab adam qui cum line pec-  
cato creatus esset per peccatum corruptus  
est ut probatur de pe. di. ii. §. romani. s. v.  
princeps & precedentibus & sequen. &  
licet seminum corruptum & abhominabile  
factum est nec potuit postea aliquis non  
corruptus de tali semine generari & ideo  
cum formato corpore in utero matris de  
tali semine infunditur anima ut. lvi. di.  
nati. necesse est ut ipsa anima quodam mo-  
do inficiatur & corrumpatur & a tali  
peccato quod naturaliter inest a natura  
corrupta precedente non potest quis pur-  
gari per penitentiam anima tamen que ex hoc  
deturpata erat abluitur in baptismo ar.  
de pe. di. ii. §. non est mirum. v. quicunque.  
secundum Ho. ubi. §. qui in fi. §. concludit. quod o-  
riginale peccatum non exigit confessionem

originalis peccati



nem unde supplendū est ad .c. ois. d. pe.  
& remi. dum dicit oia v3 non tñ origina  
le quia per baptismū indistincte deletur  
in infante. i. adulto per contritionem de  
peni. di. i. tres actiones. d. bap. maiores  
d. ceterū. & d. uerū. fm Io. an. i. dicto. c.  
omnis. post prin. unde illud aīa que pec  
cauerit ipsa morietur intelligit q fallat  
in peccato originali quod a primis pa  
rentibus contrahit ut p Io. an. in. c. ii. d.  
consti. & de peccato originali unde d. pe.  
di. iiii. quid est quod d. & c. sequētibz  
& in fi. & de conse. di. iiii. firmissime. &  
c. placuit ut qdūq. & p fra. i. c. maiores.  
prima. q. d. baptismo. & i. dicta su. astēfi.  
li. v. ti. iiii. i. pri. ubi dicit idē q pīanella  
& q Iohannes baptista conceptus fuit  
in peccato originali & similiter beata v  
gono. de conse. di. iiii. c. i. p glo. & de. cō  
secra. di. iiii. firmissime. p arch. & i. c. fi.  
de ferus. p An. de bu. & in spe. eo. ti. in  
prin. Sed de beata uirgine dicunt frēs  
minores & aliqui alii q cōcepta fuit ex  
humano semine concupiscentia tñ refre  
nata sicut fuerat i statu innocentie & sic  
absq. peccato originali. nō ex natura seu  
iustitia sicuti xp̄s sed ex mīa. alioq. dā  
tur q aliquā mora fuissz sub potestate  
diaboli quod dicendū non est. sed p dīca  
tores cū canonistis dicūt q ymo cū con  
cupiscentia carnis & peccato originali sz  
infusa aīa in instanti & simul fuit purga  
ta & mūdāta a tali macula ita q nūq. fu  
it in ptāte diaboli quia tñ non est d. arti  
culis fidei optarem q papa imponeret  
silētiū utriq. ne d. tali dubio d. sputarēt  
uel predicarent ne forte idē ydiotis scā  
dalū generaret. sic ergo causa originalis  
peccati contrahitur ex Adam per carnē  
ppagatā ab eo. dicit aut originale pec  
catū quia ex uiciosa nostre originis cōdi  
tione trahimur sicut d. dicto. c. firmissime.  
& sic causā originalis peccati trahim⁹ a  
nostris parentib⁹ quia ab illis habemus  
& trahimus carnem corruptā ex cuius  
corruptione nascit peccatū originale in  
filio & ideo dicitur fili⁹ trahere siue cō  
trahere illud peccatū a parentib⁹ & uo  
catur culpa quia ipsius causā trahimus  
a parentib⁹ & ideo dicitur esse culpa un  
de. ex corruptione carnis quā ex ipsis

habemus nascit originale peccatū in no  
bis fm arch. p⁹ Pe. de pe. di. iiii. hanc so  
cietatem. & c. quid est. & de isto pecca  
to originali no. xv. q. i. si concupiscentia.  
& de summa trinitate. c. i. i. v⁹ natura &  
in legenda purificationis in. iiii. colu. &  
de pena peccati originalis no. in dicto  
.c. firmissime. & de dīa inter originale  
& actuale peccatū no. in dicto. c. non ex  
quo. ad fi. und dicit originalis damnatio  
.i. que ab origine & natiuitate debet de  
pe. di. ii. q. cūq. ab illa. Sed quare post  
ueniā pstitam eue & ade de peccato re  
mansit originale in posteris ex quo dam  
nantur eternaliter saltem pena damni. i.  
carentia uisionis diuīe licet nō pena sēp  
.i. pena infernalis Ad qd. s. q. viii. post  
mediū. cū omnes nascimur filii ire ut di  
cit Apłus & de pe. di. iiii. hanc. Item cū  
xp̄s p passionem suam satisfecerit p pec  
tato priorū parentū & plene ex quo ori  
ginale deriuatur ad posteros quare non  
fuit sublatū originale per mortem Xpi  
Ad primū dic q ex peccato priorū pen  
tum fuit caro corrupta & illā carnis cor  
ruptionem transmiserunt ad posteros &  
quotidie transmittunt pēs in filios vn  
de cum originale nascatur & cōtrahatur  
ex corruptione aīe ad carnē corruptam  
cum illa corruptio sublata nō fuerit nec  
originale Ad aliud dic q cum Adam &  
eua peccauerunt transgrediendo precep  
tum dñi omnes eramus in ipsis originali  
ter siue seminaliter & ideo quodā modo  
omnes peccauius ipsis peccantib⁹ sz in  
xp̄o cum satisfecerit p peccato priorum  
pentū nō eramus & ideo p ei⁹ satisfacti  
onem illud peccatū sublatū non fuit fm  
Pe. ut refert Arch. de pe. di. i. spens. ad  
fi. p passionem tñ & mortē xp̄i fuit ex  
tinctū originale peccatum quo ad penā  
illā debitā p originali peccato qua scī  
ante aduentum xp̄i phibebātur intrare  
paradīū qā p mortē xp̄i illa pena ex toto  
est deleta. nam uia paradīi apta est fm  
Hug & Arch. de pe. di. i. miror. & adde  
q Adam fuit creat⁹ immortalis de cōse.  
di. iiii. placuit. & qd no. in clementina d.  
su. trini. in v⁹ passibilem. & appīr ptho  
plaustris quasi primo plasmatus ut not. i.  
.c. debitum. de biga. Item plus peccauit

Bia qd gnyla  
fme pte

originale pte d



## De penitencia

Eua q̄ Adam licet de hoc theologi habe  
ant questionē ut apte unde p̄bati. iii.  
di. illud. & ibi hoc tenet arch. post lau. &  
Hug. & p̄bat in legenda purificationis  
sc̄da colu. quare autē eua fuit creata ex  
costa & non ex alio membro ade no. xxx  
iii. q. v. mulierem. in glo. non de pede.

*In fine vite penite* **Quintodecimo** quero ut aliquis in finē  
uite pōt penitere Rñ<sup>o</sup> diuina grā nulli  
se subtrahit facienti quod in se est unde  
homo q̄ diu habz usum liberi arbitrii po  
test se ad gratiā p̄pare dolendo de p̄teri  
to & pponendo cauere de futuro unde  
de pe. di. vii. in prin. dī temp<sup>9</sup> p̄nē est  
usq̄ ad ultimū articulū uite. & leo papa  
dicit nemo ē despari<sup>9</sup> in hoc corpe cōsti  
tut<sup>9</sup> q̄a nōnūq̄ q̄ diffidētia etatis differ  
tur consilio maturiori p̄ficiē<sup>9</sup> de pe. di. vii.  
c. i. s̄ tñ p̄iculosuz & dubiū est qd̄ istud  
ultimū tempus expectet. unde & ibidē  
subdit sicut Aug. scribit. si quis positus  
ī ultima necessitate sue egritudinis peni  
tentia accipit fateor non negamus quod  
petit s̄ non p̄sumimus q̄ bene hinc exit  
p̄niam dare possum securitatē aut dare  
non possum & sequit. i. nullus expectet  
q̄n peccare non potest & itez quē sero  
penitet oportz non solum timere deū iu  
dicem sed iustū diligere & non tantū pe  
nam timeat sed anxiet<sup>9</sup> p̄ gloria & mīta  
similia ibidem fm̄ p̄sa. hec hñf. de peni.  
di. vii. c. si quis positus. & c. null<sup>9</sup>. & idē  
hētur ī su. confes. eo. ti. q. lix. fm̄ Tho.  
& Pe. & addit fm̄ al. & Rai. q̄ rapz est  
q̄ in extremis quis ex caritate peniteat  
& in tali casu quilibz sacerdos potest ab  
soluere ut. i. q. cxiii. in fi. nec tali est pe  
nitentia imponēda s̄ innotescenda xxvi.  
q. vii. c. i. & i. q. cxxxiii. & in dicto. c. i.  
subdit. & cū amicorū oīenibz & elemo  
si narū studiis pondus p̄nē subleuādum  
si forte migrauerit ne obligati & a com  
munionē & consortio uenie fiant alieni  
a quo p̄iculo si diuinitus erept<sup>9</sup> conualu  
erit p̄nē modum a sacerdote sibi imposi  
tum diligenter obfuet fm̄ fra. Ni. post  
p̄sa. in v<sup>o</sup> p̄nā. & i. facit. i. q. cxxxv. ad  
idē p̄ Pe. d̄ pal. i. iii. di. xx. q. i. ar. i. ubi  
etiā q̄ p̄bī ī morte absoluit ab omni pec  
cato etiā de iure diuino non tñ de uicūlo  
excoicationis quia homo potest absolui

ab excoicationē post mortē ab illo a quo  
prius. unde quo ad corpus non est neces  
se q̄ tunc absoluat quo ad aīaz uero non  
est necesse nisi a p̄ctis absoluat a quibus  
non potest absolui quousq̄ fuerit absolu  
tus ab excommunicatione fm̄ eundem ibi  
dē adde. i. q. xxix. añ fi. ibi q̄n etiam zē.  
Et nota q̄ si cōualecat nō oportz d̄ pec  
catis amplius cōfiteri nec p̄pter absolu  
tionē cū sit uere absolutus nec p̄pter pe  
nitentiā quia illa fuit sibi innotescenda  
non imponenda. dum tñ ille fuisset sacer  
dos ut p̄ eundem ibidem ar. ii. conclusio  
ne. iii. ubi latius. tñ poterit sacerdos  
p̄nāz innotescere & q̄ tale qd̄ dimittat  
hēndū p̄ anima rōne penitentie. & si cō  
ualuerit ipsam penitentiā intimatā faci  
at ut p̄ fra. An. in sua su. in absolutione  
infirmoz. si tñ sola innotescencia facta  
sit vī sufficere absq̄ eo q̄ dicat sacerdos  
si conualueris zē. p̄ predicta. & p̄ no. p̄  
Io. an. in. c. in litteris. de rapto. & sic ui  
det non obstarē q̄ talis nullam poterit  
facere p̄nāz. ad quod uide. i. q. cxxxii.  
in fi. & cl. unum adde q̄ qui impenitens  
morit<sup>9</sup> oīo morit<sup>9</sup> & eternaliter cruciatur  
de pe. di. vii. in fi. **Sextodecimo** que  
ro quid est in p̄nā sacramentū. quid res  
Rñ<sup>o</sup> fm̄ Tho. & Pe. in. iii. di. xxi. in sa  
cramento p̄nē. exterior p̄nā. ē sacramē  
tum ut signum tantum. i. interioris pe  
nitentie & est ibi actus penitentis quasi  
materiale. act<sup>9</sup> autē sacerdotis. i. absolu  
tio quasi formale. p̄nā uero interior siue  
contritio p̄ ut iungit<sup>9</sup> penitentie exteri  
ori saltem in p̄posito est pars sacramēti  
& est res & signum non autē p̄ut est act<sup>9</sup>  
uirtutis p̄ se fm̄ eodē & in su. confes.  
li. iii. ti. xxxiii. q. clxxxix. ubi hec notat<sup>9</sup>.  
res quidem penitentie exterioris est sig  
nū remissionis peccatoz. Remissio autē  
peccatoz est res tantū. & satis concor.  
Rai. fm̄ fra. Ni. oīmi post p̄sa. in v<sup>o</sup> pe  
nitentia primo. penitentia tñ non ualet  
nisi restituat<sup>9</sup> ablatū. i. q. cxxxii. Et his  
concordat Pe. de pal. in. iii. di. xiii. q.  
i. ar. ii. & iii. & p̄ laud. de sacramento  
penitentie. vi. colu. & p̄ Io. an. in. c. ad li  
berandum in. xii. col. Et nota q̄ sacramē  
tum penitentie non habet p̄ sacramēto  
tantū materiā exteriorem aliā a suscipi



ente, sed solū act⁹ vbiqz. unde in pñia & mñimonio vba repñtant ueraciter totū effectū ut p Pe. de pal. ibidem ar. i. unō dñ in dicta su. astensi. li. v. ti. ii. in prin. qz sacramentū dicit illud quod ex instituti one diuina sub aliq re uisibili sanctificat & qz i h° sacmēto ē res. s. peccati remis sio, signū exterior pñia in qua est humili atio confitentis tāq materiale & absolu tio cōfessoris tanq formale **Res uero** & signum interior penitudo fm Tho. & alios. & adde Ho. in su. de pe. & remi. c. quibz. i. fi. ubi dicit qz circa hoc tria sūt notanda. scilicet confessio cōtritio & mun datio. confessio non est res signi sed sig nū tātū. s. contritionis. contritio uero ē res signi. s. cōfessionis & est signū. s. mū dationis. mundatio aut nō est signum ali cuius rei s; est res signi tātū. s. contritio nis allat in fili no. p eū in su. d cōse. eccl. uel altar. & qñq. v. s; primum. & de hoc plene tractat in su. fra. An. tertia p te in. c. de pñia circa prin. & de pñia in teriori & exteriori habet d pe. di. i. ecō tra auctoritates. & i. q. xxix. post pr. n. & sic duplex est pñia ut dicit magister se tentia. h. iii. di. viii. v. interior tātum que est de iure naturali & exterior que fit ad arbitriū hominis prima nō est sacra mentū pprie. s. est sacramentum. **Est au tem sacramentū pñie unxū unitate ordīs qñ ad ppositū. unde non requirit tāta continuationē dicendoz & agēdoz. qñ exigunt alia sacramenta. & ideo pñia cū qñq. audiūt aliqē. p parte una die & p parte alia die qñq. una die audiūt cōfessionem & in alia die absoluunt & pñiam inungūt. Qñq. etiā d quibusdam peccatis absoluunt & eos ab aliis absoluēdos mittūt ad alios fm Rodolcū ut in su. astensi. li. v. ti. ii. in prin. & facit. i. q. lxx. in fi. & clv. ad finē. & qz pñia possit inter rumpi & iterari p Pe. de pal. in. iii. di. xiii. q. v. & subdit in dicta summa astensi. qz pñia materia huius sacmēti sunt act⁹ pñie. remota uero materia sunt pec cata de quibus dolet & de quibus confitetur & p quibus satisfact **Absolutio uero pñie est forma sacramenti** & est ibi si cut forma fm theologos. facit. i. q. xvii. circa mediū. & ex his nota qz forma &**

materia huius sacramenti non habent de necessitate cōcurrere sicut est in aliis sacra mēti p Pe. d pal. i. iii. di. xxi. ar. iii. in fi. **Et nota qz sacramentum penitentie est sacramentum necessitatis in eo qui mor taliter peccauit ut per Ho. in su. de pe. c. i. & in dicta su. Astensi. li. v. ti. ii. in prin. post Tho. & s. coia de sacra. q. v. Et ad idem p Pe. de pal. in. iii. di. xiii. q. vii. ar. iii. & i. q. xlvii. Item nota qz nemo scit an odio uel amore dignus sit Iob. ix. c. & ecclesiastes. ix. in principio facit de pe. di. iii. adhuc instāt. circa fi. & prima ad corinthe. iii. pōt tñ aliquis scire se habere caritatē de hoc. ii. q. vii. Paulus. ii. & p. Io. an. in. c. fi. post pr. de. purg. cañ. Item nulli etiā dammato ad mortē denegat cōfessio ut p Pe. de pal. iii. di. xxi. q. ii. & in clementina de pe. & remi. & impedit pñia p ypocrisiz plures p spectacula & negotiatiōes ut p Pe. de pal. in. iii. di. xvi. q. ii. p totū. Septimodecimo quero circa primā ptē pñie quid sit contritio Rñ fm Pe. & Tho. i. ii. di. xvii. cōtritio a magistris sic diffinit **Contritio est dolor uolunta rie assumpt⁹ p peccatis cū pposito cōfite di & satisfaciendi** Ad cuius intelligen tiam nota qz sicut in materialib⁹ dñz dñ quod non cedit tactui hec autem frangi cūqz qz p aliqō fortius in ptes magnas diuidit. conteri uero qñ totaliter in mini mas partes rēdigē & annihilat ita cor ho minis dñz dñ qñ diuine īspiratiōi quali manu se tangenti non cedit sed obuiat. s. dum ī affectu peccati morat. frangi uero dicit qñ a pposito rēspicere īcipit quis nondum totaliter querat **Conteri uero** qñ affect⁹ peccati fm omnem sui ptem ī eo totaliter destruit & hoc fit qñ uolū tas pfecte ab effectu pēti resilit. unō ta lis resiliatio contritio dicitur siue appiat & quia talis resiliatio dolor qñ est ideo p dolorem tāq p gen⁹ essentialiter diffi nit **Additur aut uoluntarie assumpt⁹ p pēti tāq dñ et hec querit gñitioni p ut est act⁹ uirtutis** Sed put est act⁹ sac menti sic oportet qz addatur aliquid in compatione ad alias ptes & ideo add. ē cū pposito cōfite di & satisfaciendi fm Tho. & Pe. ut ī su. Pñaneilla i v° gñitio**

*Mā pñie pñia  
remota*

*forma*



& arch. de pe. di. iii. pfecta. & p Laud.  
8 sacramento penitentie. iii. colu. et ymo.  
in cle. dudum. xii. col. et ibi fra. in. §. sta  
tum. ad fi. Idem in su. confes. li. iii. ti.  
xxxiii. q. xvii. et dicit Pe. 8 pal. in. iii.  
di. xii. q. hoc ppositu confitendi & satis  
faciendi requirit in mortali quia qtu ad  
ueniale non requiritur ppositu confite  
di nisi tantu p accidens rone pcepti eccli  
astici. nec etiā ppositu satisfaciendi Sed  
qui hic non uult satisfacere p mortali nō  
uidetur esse in statu salutis & facit quod  
dico. i. q. lvi. & nota. fm eūdem in. iii.  
q. 9ritio dupl. ceter accipit. uno modo  
pprie p actu grā informato et sic non ē  
pars sacramenti s; res sacri. secūdo mō  
accipitur p actu liberi arbitrii. dolentis  
de peccato qui non potest dici res cū nō  
sit effectus eius sed est primum principi  
um ei⁹ & sic est pars sacramenti. put ex  
terius signatur actu uel habitu ut p fra.  
An. in dicta su. sic ergo contritio est uirt⁹  
mētis seu gratia. s. humilitas qua deo hu  
miliatur & conteritur & pternitur &  
sic disponitur ut uelit se p peccato pun  
iri & satisfacere p illo. & hec uirtus est  
& opus solius dei & hāc nemo meretur  
sed a deo inspiratur & p ipsam peccata  
dimituntur fm Pe. ut refert Arch. de  
pe. di. i. si cui. ad que adde p Pe. de pal.  
in. iii. di. xvii. q. i. ar. i. debet ergo pen  
tens dolere de peccatis eū pposito con  
fitendi & satisfaciendi quod pceptum a  
dño p pphetā Ioelis. ii. ubi dicitur scin  
dite corda uestra et non uestimenta zc. &  
pe. di. i. §. hoc idem. ubi plene p Arch.  
de expositione dictorum uerborum. Et  
notandum q. contritio est cordis ad qd  
ē. q. x. confessio oris. ut dicit Fran. in. c.  
ad liberandam in fi. de iudeis. et iste do  
lor debet esse tripliciter ut ait Grego.  
acer acrior acerrimus. acer quia offendi  
mus deum et creatorem nostrum. acrior  
quia offendimus patrem nrm celestem q  
nos pascit multipliciter. acerrimus quia  
redemptorem nrm qui nos liberauit p  
prio sanguine a uinculis peccatorum cru  
delitate demonum et acerbitate gehēne  
fm Arch. in dicto. c. pfecta et Ho. i. sum.  
de pe. §. quibus. v. quid sit contritio. sub  
dens q. de tribus debemus dolere. s. de

commisso peccato. de obmisso bono. et 8  
amisso tempore. subdit etiā q. cordis cō  
tritio ē a malo ad bonū a diabulo ad deū  
querlio. unde Ioelis. ii. conuertimini ad  
me in toto corde uro. querlio aut est cor  
dis undiq. uersio. de pe. di. i. quertimī.  
fm Ho. ubi. §. & Arch. in. c. ii. de sepul.  
li. vi. unde sine ista pena interiori. s. ama  
ritudine cordis & dolore & cōpūctōne  
peccatū non dimittit fm doc. de pe. di. i.  
null⁹. debz g⁹ totū qteri angustia & do  
lore ira & indignatōne qtra peccata fm  
Arch. de pe. di. i. i. actione. & i. dicta su.  
Astensi. li. v. ti. viii. intellige cum carita  
te als non eis; 9ritio de pe. di. ii. c. i. &  
sequē. max. me in. c. caritas est. & in toto  
corde debet gemere & dolere de pe. di.  
iii. hac auctoritate. et. c. illud. facit. c. to  
tam pñiaz. et. c. sunt plures in fi. et uide  
de pe. di. i. porro. §. hic idem. circa pri.  
et in. c. mensuraz. §. Item illud i. quacuq.  
hora zc. et ad premissa fac. t. i. q. xxix.  
ate fi. et adde q. lacrimae sunt signū iteri  
oris 9ritionis de pe. di. i. i. prin. fm Io.  
an. in. c. i. de his qui filios occide. et de  
signis 9ritionis p Io. an. i. c. a nobis. ii.  
in prin. de sen. excois. sic g⁹ confitēs et  
non penitens non consequit fructū pñie  
supra. q. ii. in fi. quia non ex corde 9teri  
tur. i. q. pñia. et adde q. quis debet  
esse corde 9rit⁹ et humiliatus ad peten  
dū pñiaz An. 8 bu. i. c. ii. q. cle. ul. uouē.  
Decimoctauo quero que est dīa inter at  
tritionem et contritionē R. n. fm Tho.  
in. iii. di. xvii. attritio dicit. alienum ad.  
imperfectā tritōnem uel sicut i. corpalib⁹  
dicit attrita que aliquo modo sunt gmi  
nata sed non pfecte. contrita uero quan  
do omnes ptes simul et pfecte trite sunt  
sic in spūalib⁹ attritio sign. ficat quā iā  
displicentiā de peccatis gmissis sed non  
pectā. contritio aut pfectā displicenti  
am fm Tho. et Pisa. in v. contritio. et  
refert Arch. de pe. di. iii. pfecta. Idem  
in su. 9fes. eo. ti. q. xviii. et plen⁹ p Pe.  
de pal. in. iii. di. xvii. q. i. ii. colu. unde  
talīs dīa pōt. dupl. ceter 9siderari uno  
ex pte liberi arbitrii q. dolor imperfect⁹  
at attritio. et dolor pfectus dī 9ritio  
8 ex pte dei quia dolor grā informat⁹  
est 9ritio q. tūc q. sit modicus dolor qui

Contritio

Attritio

Contritio



non est gr̃a informatus nō pōt dici g̃tri-  
tio s̃ attritio. nā dolor desp̃atiōis est ma-  
ior dolore contritiōis & tñ non est con-  
tritio. unde p̃ dolore d̃ p̃ctō put est un-  
actus numero non pōt attritio fieri con-  
tritio sed put est unus actus s̃m sp̃em at-  
tritio pōt fieri cōtritio sicut ex mane fit  
meridies. & unum ē dispositiō ad aliud si-  
cut etiā i naturalib⁹ p̃cedit d̃ imp̃fecto  
ad p̃fectū s̃m fra. Ni. in su. c. de p̃nā &  
Pe. de pat. in dicta. q. i. p̃ totū. similiter  
aliud est conuersus aliud ṽsus de pe. di.  
vii. q. quomā uix. & unde ea. di. p̃ medi-  
ū. & facit. s̃. q. p̃xima. & s̃. q. i. q. xlix.  
& dicit frater Nicolaus osmi in addi. ad  
Pisa. q. ista p̃fecta displicēt. a importat  
summū dolorem & ex toto corde. und̃ &  
Rai. in t̃i° d̃ pe. s̃. xviii. ṽ. sequit̃ quis sit.  
ait q̃ contritio d̃r quasi simul & ex toto  
tritio quia totū cor ad l̃ram quasi terit̃  
& scindit̃ p̃ nimia angustia & dolore ira  
& indignatiōe que cōcipit cōtra ipsa pec-  
cata. und̃ p̃ p̃phetā Ioelis. ii. sc̃idite cor-  
da uestra & nō uestimēta uest̃a Item psal.  
i. sacrificiū deo sp̃s contribulatus cor  
contritū & humiliatū deus nō despiciet.  
punge igit̃ et p̃cute cor tuū si necesse fu-  
erit sp̃inis clauis & lanceis et aliis q̃bus  
ipse xp̃us fuit p̃ te punctus in cruce. s̃m  
Rai. tāto enī quis dolere deberet q̃ta ē  
grauedo peccati. grauedo enī peccati  
mortalis est summa et infinita cū sit con-  
tra summū et infinitū deum. ar. in sti. de  
inuē. s̃. atrox. et extra de sen. excoi. cū  
illoz. s̃. nos tñ. et unum solū excludit ab  
infinito bono et summo et mittit ad inf̃-  
nitū malū d̃ pe. di. v. f̃res. et sic etiā per  
unū solū peccatū mortale deberet quis  
summe et infinite dolere p̃pter quod si  
funderet lacrimas ad equalitatem aque  
maris condigne dolere non poss̃. debet  
ergo quis recognoscere q̃ nō poss̃et etiā  
p̃ uno peccato quātū deberet dolere &  
si non pōt quod debet sperz̃ i m̃ia dei fa-  
ciēdo quod pōt. i. ex toto corde dolēdo  
& tāto magis quāto plura seu grauiora  
p̃ctā g̃misit Ioelis. ii. quertimini ad me i  
toto corde uestro z̃c. et de pe. di. i. quē  
penitet. s̃m eum. sic g̃ maior et melior ē  
contritio q̃ attritio quia illa d̃r cū carita-  
te attritio uero stat in suis finibus absq̃

caritate s̃m theologos & doc. Decimo  
nono quero utrum requirā g̃ritio de  
quolibz mortali peccato Rñ° s̃m Pe. &  
Tho. i. iii. di. xvii. quia i omni peccato  
mortali est actualis auersio uoluntatis  
a deo ad peccatum & g̃traria g̃trariis cu-  
rant̃ oportet q̃ in omni remissione pecca-  
ti mortalis sit actualis auersio a peccato  
ad deum que quidem cōtritio app̃r. de  
peccatis aut̃ oblitis sufficit g̃ritio g̃nera-  
lis cum conatu ad r̃cordandū & dolēdum  
nec solū de peccato oblito debet quis in  
genere dolere. s̃z etiā d̃ obliuione eiusdē  
que ex negligentia g̃tingit s̃m Pisa. in v°  
g̃ritio. hoc ultimū dictū de dolore obli-  
uionis fuit Tho. qui g̃cordat p̃dictis s̃i  
cū Rai. ut i su. g̃fel. eo. ti. q. x. x. s̃m fra.  
Nico. in addi. & g̃cordat h̃is in su. Astē  
si. li. v. ti. iii. ar. v. & in su. An. iii. parte.  
.c. de p̃nā. & s̃. q. xiii. Vicelimo q̃ro  
an reg̃rā sp̃alis g̃ritio d̃ quolibet p̃ctō  
Rñ° s̃m Tho. ubi. s̃. q̃ quātū ad p̃icipiū  
g̃ritiōis. i. cum quis d̃ peccatis suis co-  
gitat & dolet & si non dolore g̃ritiōis  
saltem dolore attritiōis. sic oportet q̃  
sit specialis d̃ singulis peccatis que quis  
in memoria habet. s̃z quātū ad terminū qui  
.i. est dolor gr̃a informatus sufficit q̃ sit  
una cōs g̃ritio de omnibus. tunc enim  
ille motus agit in uirtute om̃ium disposi-  
tionum precedentū s̃m Pisa. ubi. s̃. Idē  
in su. g̃fel. eo. ti. q. xx. & ut ibi p̃z circa  
hoc clarius loquit̃ Pe. sic dicens. deus n̄  
r̃quit ab hoīne imp̃ossibile s̃z possibile  
Aut g̃ pōt haberi g̃ritio sp̃alis siue aū  
siue post. & tunc requirit̃. aut nō. & tūc  
dico q̃ sufficit generalis nam in momēto  
pōt homo querti in momēto uero nō pōt  
querti de singulis. s̃z postea si temp⁹ ha-  
bet d̃ h̃is conteri debet. generalis tamē  
g̃ritio de qua dicit Aug. i li. d̃ p̃nā. pe-  
nitētē oportet simul dolere de omni cri-  
mine. hec ē dispō. immediate ad gr̃az. nā  
dolere de uno peccato sine alio non suffi-  
cit ad salutem. Ex h̃is patz q̃ sufficit cō-  
tritio generalis. & est necessaria qñ p̃ti-  
cularis non sufficit. s̃z postea si facultas  
adẽst necesse est deuenire ad sp̃alēz sicut  
oportet uenire ad sp̃alē eorū r̃cognitiō-  
nem & confessiōnem de pe. di. v. conside-  
ret. s̃m fra. Ni. i addi. & facit ad p̃dicta



.8. q. iii. & p. frez. Ant. ubi. 8. & Pe. de  
 pat. in. iii. di. xvii. q. i. in. iii. colu. ibi. v.  
 conclusionem. Vicelimo primo quero  
 quot & que sunt cause inductus contriti  
 onis Rñ° fm Rai. sex. Prima ipsa pecca  
 torum recogitatio. psal. xxxviii. Recogita  
 bo tibi omnes annos meos in amaritudi  
 ne anime mee. Secunda pudor qui ad cogi  
 tationem fert. puerbiorum. xii. putredo  
 in ossibus eius qui confusione res dignas  
 gerit. Tertia peccatoris uilitas Iere.  
 .ii. q. uilis facta es nimis iterans uias tu  
 as. Quarta timor extremi iudicii & tor  
 menti primo regum. impius & peccator  
 ubi apparebunt. Ro. vi. stipendia peccati  
 mors. Quinta dolor. s. de amissione prie  
 celestis. Apoc. iii. tene quod habes ut  
 nemo accipiat coronam tuam. sim. liter do  
 lor & offensa dei. hic dolor debz esse acer  
 quia offendimus deum creatorem. acrior  
 quia patrem nostrum celestem. acerrimus  
 quia & nostrum redemptorem qui nos p  
 prio sanguine liberauit Sexta spes. s. uenie  
 qua peccata dimittitur Apoc. iii. Ego sto  
 ante hostium & pulso. si quis audierit uocem  
 meam & aperuerit mihi ianuam introibo ad  
 illum & cenabo cum illo & ille mecum. fm  
 Pisa ubi. 8. Idem in su. confel. eo. ti. q. xxi.  
 fm fra. Ni. in addi. uide plenius que dico  
 .i. q. xlv. Vicelimo secundo quero utrum  
 dolor contritionis debeat esse intellectu  
 alis uel sensibilis Rñ° fm Tho. i. iii. di.  
 xvii. sicut dicit Grif. unumquodque p quascumque  
 causas nascitur p easdem dissoluit de reg.  
 iuris. c. i. cum g. peccatum sufficienter per  
 actum uoluntatis possit nasci. sufficit etiam  
 quod p solum actum uoluntatis. s. p displicentiam  
 & dolorem quantum est ex parte nostra possit tol  
 li. & cum huiusmodi dolorem habere semper  
 sit in parte hominis. non autem habere dolo  
 rem sensibilem. ideo deus non requirit do  
 lorem sensibilem de contritionis necessi  
 tate. s. est de eius perfectione. fm Pisa. ubi.  
 8. concordat Tho. & Pe. Idem in su. con  
 fessio. eo. ti. q. xxii. debz etiam homo ad do  
 lorem sensibilem & lacrimacionem conari.  
 ut patet p Aug. de pe. di. i. quem penitet.  
 & si non potest de hoc ipse debet dolere  
 & uelle potius mortem & omnia mala subisse  
 quam in uno peccato consensisse. & disponere  
 potius mortem & quelibet mala in futu

rum tollerare quam peccato amplius consen  
 tire. xxxii. q. ii. itane. fm fra. Ni. i. addi.  
 & hoc habet in sum. fra. Antonii. ubi  
 supra. & p Pe. de pat. in. iii. di. xvii. q.  
 .i. ar. v. & i. q. xxiii. et. xxvi. questione  
 Vicelimo tertio quero utrum contritio pos  
 sit esse nimia Rñ° fm Tho. i. iii. di. xvii.  
 dicendum quod contritio ex parte doloris  
 qui est in ratione. s. displicentia peccati in  
 quantum est offensa dei non potest esse nimia  
 sicut nec amor caritatis dei quo intense  
 displicentia peccati intendit. sed quantum ad  
 dolorem sensibilem potest esse nimia sicut etiam  
 exterior cordis afflictio. ut ieiunium  
 & huiusmodi in his enim omnibus debet acci  
 pi p mensura debita conseruatio subiecti  
 propter quod dicitur Ro. xii. rationabile ob  
 sequium uerum. fm Pisa. ubi. 8. Idem in su.  
 confel. eo. ti. q. xxiii. adde. i. q. xxvi. &  
 .q. xxxii. post medium ubi uel ne nimis. &  
 quantus debeat esse dolor quem habere  
 debet penitens no. Inno. in. c. ois. circa  
 prim. de pe. & remi. Vicelimo quarto  
 quero an in contritione requiratur maior  
 dolor de uno peccato quam de alio Rñ° fm  
 Pe. ubi. 8. de peccatis in coram quantum sunt  
 offensa dei debz esse maior & maiori pec  
 cato habitualiter quidem non actualiter si  
 cut etiam in spirituali debet esse maior dolor &  
 maiori peccato eo quod habet maiorem ratio  
 nem doloris. dolor quoque sensibilis. s. penaltas  
 queniens est ut sit minor quia maiori  
 offensa maior pena debet conseruari. Tho.  
 fm Pisa. ubi. 8. Idem in su. confel. eo. ti.  
 q. xxiii. ubi etiam dicitur quo ad dolorem  
 sensibilem quod si sit queniens quod sit maior  
 non tamen est necessarium quia etiam sine eo po  
 test esse uera contritio fm Oxmum in addi.  
 & p Pe. de pat. i. iii. di. xvii. q. i. ar. v.  
 conclusionem. iii. & uidetur ibi in. vi. ar. an unum  
 malum sit perlegendum p uitando aliud malum  
 Vicelimo quinto quero an post remissio  
 nem peccati debeat de eo esse contritio Rñ°  
 fm Tho. in. iii. di. xvii. dolor contritio  
 nis respondet culpe ex parte aduersionis  
 ex qua ipsa culpa quadam infirmitate ha  
 bet & ideo uera contritio debet saltem in  
 habitu semper manere fm Pisa. ubi. 8.  
 concordat Pe. ut in su. confessio. eo. ti. q.  
 xxv. Et ad hoc de pe. di. i. non ita. ubi di  
 citur lingua cordis non carnis apud deum



uerum iudicem iugiter confiteri debemus  
fm Oxmū i addi. & sic durat contritio quo  
usq; homo uiuit. ut p Pe. d. pal. .iii. di.  
xvii. q. i. ar. iii. p hoc quia peccata iam  
confessa sacerdoti semper soli deo corde  
non uoce confiteri debemus. fm Pe. ut re  
fert Arch. d. pe. di. i. c. fi. & facit. d. pe.  
di. iii. si apus. glo. ii. & qd ibi p Arch.  
& quod no. ea. di. c. pductior. glo. ii. &  
d. pe. & remi. c. quod aut. glo. magna ad  
fi. & adde. s. q. iii. unde ex hoc solo q  
cū recordor nō doleo non pecco mortali  
ter p no. in dicto. c. si apus. nisi forsitan  
rōne qtempt9 aut recidiue delectationis  
quo casu pcedere possz opinio aliter di  
centium Vicefimo sexto quero utaz cō  
tritus debeat pot9 uelle esse in inferno  
q peccare Rñ fm Tho. in quolibet con  
tritus tenet ex caritate plus diligere de  
um q seipsum. peccare aut est facere con  
tra deum. penaz aut sustinere est contra  
seipsum. ideo oportet q contritus quamli  
bz penā peligat culpe. sed tñ descendere  
i spālī ad hāc penam ut illam non teneat.  
ymo stulte faceret si quis seipsum uel ali  
um sollicitaz super huiusmodi pticulari  
bus penis. concordat Inno. fm Pisa. ubi  
.s. concor. etiā alb. ut i su. con. eo. ti. q.  
xxvi. ubi etiā dicitur fm Anselmum in  
li. de similitudinibus q quis debet magis  
eligere esse i inferno sine culpa q i pado  
so cū culpa. fm Oxmū in addi. & ē rō h9  
dicti Anselmi quia innocens in inferno  
non sentiret penā. peccator in pado nō  
gauderet de gloria. sed stultū esset de cē  
des ad has pticularitates. qā terribilia i  
pticulari gliderata plus terrent. & ideo  
descendere ad huiusmodi particularium  
penaz gliderationem esset inducere ho  
mines i temptationē & pberē occasionē  
peccandi. ut per Arch. de pe. di. i. i actō  
ne. & ideo dicunt doc. in. c. omnis. d. pe.  
& remi. q. ad remissionē culpe satis ē q  
doleat peccasse & uelit satisfacere & nō  
uult ultra peccare. non tñ teneat pponē  
re q potius sustineret mortem q pecca  
ret in futurum si necessitas ei incumberz  
q quis si pns esset necessitas tunc deberet  
eligere nō peccare. ad hoc. s. q. xxii. de  
bet ergo sperare qtu ad futurum temp9  
q aut illa necessitas non ueniet aut q do

minus dabit cū temptatione puentū pri  
ma ad corinth. x. discretionis tñ ē tales  
temptationes fugere exemplo xpi qui  
fugit in egiptū. ar. ii. q. i. s. cum ergo. ut  
per Io. an. in dicto. c. oīs. in. viii. colu. &  
p Io. de lign. & doc. ibidem. & in dicta  
sum. Antonina tertia parte. in. c. de gtri  
tione. d. de qritate gtritionis. & p Pe. d.  
pal. i. iii. di. xvii. q. i. ar. v. gclutione. ii.  
Vicefimo septimo quero utrum peccati  
remissio sit contritionis effect9 Rñ fm  
Tho. i. iii. di. xvii. Contritio pōt dupli  
citer gliderari. uel inqtū ē pars sacramē  
ti. uel inqtū est actus vtutis & utroq;  
mō est causa remissionis peccati. sz diuerſi  
mode quia inqtū ē ps sacramēti coopā  
tur ad remissionem peccati. istrumentali  
ter sicut etiā alia sacramenta In quātum  
autem est actus vtutis sic est quali causa  
materialis remissionis peccati. sicut mate  
rie dispositio. & addit Host. q licet i cō  
tritione dimittat peccatū quando fit cū  
pposito confitendi & satisfaciendi. si tñ  
postea tempore debito nō sequat cōfē  
lio & satisfactio. peccatū qdē dimissum  
non redit sed mortaliter peccat qui ob  
mittit & sic intellige de pe. di. i. magna.  
fm Pisa. ubi. s. Idem in lu. con. eo. ti. q.  
xxvii. & concor. Rai. in. ti. de pe. s. xix.  
qui incipit qualiter. fm Oxmū in addi.  
& ade. i. q. xxix. Et dicit laud. q effect9  
contritionis est ut totaliter mundet pur  
get & abluat a peccato. & fm hoc intel  
ligas oēs auctoritates que dicūt q gtri  
tio delet peccatū. i. grā dei informans g  
tritionē hominis delet peccatū quia ad  
ipsam grām tātum spectat hoc facere d  
pe. di. i. d. bum. fm eum in sacramentali. i  
tu. de pñia. iii. colu. & de effectū gtri  
onis p Pe. de palu. i. iii. di. xvii. q. i. ar.  
.iii. & tollit peccatum etiā mortale du  
rante habitu aggrauato ad peccatū. i.  
.q. lix. post mediū. & adde. i. q. clii. i f.  
Vnde gtritio tāq fortissima machina cō  
terit congeriem peccatorū que quasi qui  
dam murus sepant nos a ceo ysaie. lix. in  
iquitates nre diuiserunt inter nos & deū  
Item hec conterit laqueos & cathenas  
diaboli. psal. laqueus gtritus est zē. Itē  
destruit carcerē ifernalē quē demones  
pauerunt in inferno anime peccatrici &



uires demonum eneruat . unde Simpson  
iudicū . xvii . postq̄ creuerant capilli eius  
uirib⁹ rest tutis ḡussit duas columnas  
ita q̄ ipse cū philisteis mortu⁹ ē . sic pec  
cator cum recup̄uerit capillos . i . dona  
spūs sancti p̄ contritionem uires restitu  
untur ita q̄ duas pessimas columnas . i . g  
cupiscentiam carnis & supbiā uite concu  
tit ueterem hominem in se interficit do  
mum infernalem diruit demonum uires  
eneruat . ista cōteritur brachium pecca  
toris & maligni . i . diaboli Itē ista repa  
muros irīm quos destruxerat Nabuyza  
dan . iiii . Regum u' timo . in psal . bene fac  
dñe in bona uolūtate tua sion . i . in contri  
tōne a te solo gratis data u' danda sion  
i . amne ut sic edificetur per eam muri  
irīm . fm Rai . ut refert Arch . de pe . di .  
i . in actione . & p̄ Ho . in su . de pe . § . qui  
b⁹ . d . & quis sit effect⁹ . ubi subdit Ho .  
q̄ contritio mundat aīam a reatu culpe  
liberat a pena gehenne ab horrenda de  
monū societate & a uilissima peccati fui  
tute s̄ & restituit bona spūalia que hō  
amiserat p̄ peccatū . societatem . i . spūa ē  
coionē honorū ecclie que dicit p̄iceps  
ego sum omnū timentū te . d̄ filio ire fi  
lium gr̄e reddit . de filio diaboli filiū re  
gis altissimi . & p̄ gsequēs efficit heredē  
de coheredem autem xp̄i . fm eū . facit  
i . q . xxxi . in fi . Ex his nota q̄ contriti  
onem p̄cedit gr̄a dei . ut p̄ doc . i . c . o . s . d̄  
pe . & remi . & q̄ nota . d̄ pe . disti . i . mag .  
in v' dimisit p̄ Arch . xxxii . q . i . si ianu  
am . & p̄ Ho . in su . § . quibus . d̄ . sed & cor  
dis contritionem . ubi etiam dicit q̄ & ca  
ritas est uia ad contritionem & remissio  
nem peccatorum . & plura de caritate di  
cit . ad quod . i . q . xxix . post prin . ult . mo  
no . q̄ pfessio religionis approbate cū  
ḡritione & confessione equipollet bap  
tismo quo ad deletionem omnis culpe .  
fm Pe . de pat . in . iiii . di . iiii . q . iiii . p̄ hoc  
no . xxxii . q . ii . c . amouere . i . glo . ex h'º  
loco . & in spe . de reo . ad fi . & p̄ sed . con  
filio . xxxi . incipit questio talis . ē quidā  
de pp̄o zc . & facit . § . i . q . xlix .  
Vicesimooctauo . quero utrum contritio  
possit tollere totum reatum pene Rñº  
fm Pe . ubi . § . contritionis inten io pōt  
attēdi dupliciter i ex pte caritatis q̄ cau

sat displicentiā peccati u' ex parte dolo  
ris qui insensiciā excitauit & utroq̄ mō  
potest i tātū intēdi contritō q̄ tota pe  
na remittit̄ nihilom nus tñ confessio &  
pn̄e inuncte expletio requirit̄ ppter  
p̄ceptum & incertitudinem quia . i . nō ē  
quis cert⁹ s̄ q̄ sua contritio fuerit suffici  
ens ad totū reatum tollē . i . Idem Tho .  
ubi . § . Idem in su . cō . el . eo . ti . q . xxviii .  
fm Oximū post Pisa . ubi . § . facit . i . q .  
ciii . & uide oīo . § . q . viii . unde tanta po  
test esse contritō q̄ sacerdos nullā pn̄az  
imponeret . ut no . de pe . di . i . mensuram  
in prin . & p̄ Inno . d̄ pe . & remi . c . q̄ au  
tē . facit . eo . ti . is qui . in prin . & euitabit  
penā purgatorii & hēbit uitam eternaz  
Arch . xvii . q . i . si ergo . ii . colu . Vice  
simonono q̄ro an p̄ cordis cōtritōz absq̄  
oris cōfessioē & opis satisfactōe dittaē  
peccatū dic latius q̄ Cīrang d̄ hoc d̄ pe .  
di . i . p̄ totū facit longū tractatū . Primo  
allat . p̄ illa parte questōis q̄ p̄ solā cor  
dis contritionem dimittat̄ peccatū sine  
confessione oris & opis satisfactōe &  
ad hoc pbandum allat . primo ad pban  
dum id ex quo hoc uidet̄ sequi . i . q̄ uolū  
tas p̄ facto reputatur & hoc pbat u' q̄  
ad . § . econtra . ab illo loco pbat contra .  
u' q̄ ad . § . pene . ubi ponit unam solutōnē  
postea ponit aliam . ut in . § . cogitatio .  
Postmodum solutōnem impūgnat . & sic  
uel dissolute & p̄lixē allat aliquñ p una  
parte aliquñ p alia aliquñ r̄spondet aucto  
ritatibus aliquñ soluit contrarietates ali  
quas . tandem uero cui pti magis sit acbe  
rendū non determinat s̄ arbitrio lecto  
ris relinquit . ut p̄ Arch . de pe . di . i . i su .  
& glo . ibidē refert super hoc opiniones  
Prima opinio est q̄ nec cordis contritio  
nec oris confessio p̄ctā dimittūt sed gr̄a  
dei de consē . di . iiii . nemo tollit . sed ipsa  
cordis cōtritio est signū peccata eē dimis  
sa sicut exterior satisfactō est signum cor  
dis contriti . gr̄a enī p̄cedit contritōnē  
ar . de pe . di . i . non potest quis contritio  
remissionē . ad quod . § . q . xxvii . ad fi . un  
d̄ r̄missio attribuēda est gr̄e que ē causa  
cause . hanc opi . uidetur sequi Goff . put  
no . i su . d̄ pe . § . tria sunt necessaria . Alia  
fuit opinio Petri māducatoris ut refert  
glo . in dicta su . qui dixit conditionalē sp



remissionem & cordis contritionē. s. si satisfecerit de peccatis. & facit de peccatis. di. iii. sane cauendum. i. si. s. m. Arch. ibidem. ut dic qd est conditionalis. s. si poterit hōe sacerdotem s. m. doc. in dicto. c. oīs. quod in idē recidit. Alia fuit opinio ut refert glo. ubi. s. que uult qd p solam contritionem dimittat peccatum sup qua glo. dicit Arch. qd ista opinio que habet qd contritio dimittat peccatum est celebrior d. hoc etiā p Host. in su. de pe. §. quibz. v. illud autem ubi refert opi. aliquorū. & dicit qd Gratianus scripsit hoc lectoris arbitrio relinquendum. d. pe. di. i. §. quibz. auctoritatibus. & ultimo refert Hostiē. opinio rem Hug. qui dixit sola cordis contritione deleri peccatum in adulto si uere contritur & pponit de cetero non peccare & de 9 nullis confiteri & satisfacere de pe. di. i. mag. nec obstat auctoritates inuenientes peccata non dimitti sine confessione & operis satisfactio. ne quia intelligi debent de confessione interiori que est cognitio peccati i mente sua ut ppositum confitendi uel grā qua sic hō disponitur ut doleat de peccato & pponat confiteri & satisfacere si locus & tps affuerit. Idem intelligit de satisfactōe interiori que est dolor interior & amaritudo aīe de peccato gmissio & ut absint re pponat de pe. di. iii. satisfactio. & c. si apius. & di. i. §. hīs uerbis. & dicit Host. qd hec ultima opinio celebrior est & hanc dicit esse tenendā. sed ei sic opponit ex quo sola contritione deletur peccatum ad quid opus est oris confessio & satisfactio & ipse respondet qd necessaria sunt ad humilitatez & iustitiam exercendam de pe. di. iii. pductior. & ut satisfaciatur ecclie que lesa est d. peccato. uerū tñ non intelligas qd ipsa contritio peccata dimittat. s. in ipsa contritione grā dei condonat omnia liberaliter. unde Amb. uerbum. i. filius dei tollit peccata d. pe. di. i. vbum. & Aug. nemo tollit peccata mundi nisi solus xps qui est agnus tollēs peccata mundi de conse. di. iii. nemo tollit. non tñ excludas patrem & spūm. nā inseparabilia sunt opera trinitatis de cose. di. iii. oīs in fi. & di. iii. quō. circa medium. xi. q. iii. illud. s. m. Host. ubi. s. Idem

Arch. ubi. s. inducens Thobie. iii. i. tē tribulationis. i. tribulati cordis. i. contriti peccatū dimittis. s. hīs qui inuocāt te ad idem de pe. di. i. uerbū. s. m. Rai. hāc etiā opi. Hug. sequitur glo. de pe. di. i. in prin. i. glo. utiq. aliat dictum. c. mag. v. etiam de hoc no. & in dicta glo. utiq. etiam no. qd remittitur quo ad culpā nō quo ad penam. quod no. etiā de pe. di. i. mensuram. §. Item in leuitico in vō peccato. ad qd. s. q. viii. & qd hec ultima opi. Hug. sit uerior pbat Ho. post Rai. per exemplum Lazari resuscitati & postea absoluti a discipulis & p decem leprosos qui in una mundati sunt & exēplo leprosi de q. o de pe. di. i. §. si autem cor nō n. & §. hoc idem. s. m. Goff. Rai. Ho. & Arch. & dicit Ho. ubi. s. qd peccator astringit duplici uinculo ad satisfaciendum. unū ē quo ligat quo ad deum & istud in contritione remittit. s. Aliud quo ad eccliam & hoc p confessionē & satisfactōem iūctā & absolutionem pbrī relax ē & hec p bant dicta exempla & hoc etiā exp̄sim pbat de sen. excoīs. a nobis. ii. §. i. ibi uinculum. ergo quo peccator ligatus est apud deum in culpe remissione subaudi per contritionem obtenta dissoluitur. Illud autem quo ligatus est apud eccliam cum snā remittit subaudi uel cū a pbro absoluitur relaxatur ut ibi sequitur i exemplo Lazari. & hoc itelligas siue peccatum sit notoriū de quo ibi uidetur loqui siue occultū quīs de occultis apparere non potest nisi p confessionem nec ipsa ecclia punit d. si noma. c. tua. in fi. & c. p̄cedēti in fi. sacerdos igitur dei mīster ei cum iā dñs p cordis contritionem peccatum dimisit satisfactōnem imponit & tempalē penā inūgit alleuiat uel remittit & s. m. hoc intellige de pe. di. i. multiplex. & c. qd ē penitet. in fi. & di. v. cōsideret. i. fi. & sic dñs remittit penā eternā. pbrī tpa lem quia p quolibz peccato hec duplex pena debetur de pe. di. i. si peccatum. & c. si primi homines. & di. vii. c. fi. ad qd supra. q. viii. hoc tñ sic itelligas qd prius & principaliter eternam meret peccator qui si non contritur nulli alii astringitur si autē contritur a deo ipsi eterna remittitur s. in tempalem gmutatur ut



in eisdem capitulis comprobatur & hanc  
temporalem potest sacerdos remittere in to-  
tū uel in partem secundum nos. per eundem Io. in  
su. in ru. de remissionibus. §. ad quod ua-  
lent. v. illud etiam golumus. nullum autē  
peccatum sine pena est. aut enim punitur  
temporaliter per hominem. aut eternaliter  
per deum secundum Ho. in alt. §. quibus. v. illud  
autem. ibi etiam dicitur quod si postea oris con-  
fessio & satisfactio non sequatur peccatum iam  
dimissum in contritione non redit tamē  
peccatum mortaliter is qui potest confiteri  
& satisfacere & hoc non facit. & sic intel-  
ligit de conse. di. i. mag. ad quod. §. q. xx  
vii. circa pri. & ideo dixit Hu. & Arch.  
post eū. & glo. de pe. di. i. §. e contra. i. si. su-  
per glo. hec argumentatio in si. quod uerū  
est quod in contritione cordis ante oris con-  
fessionem peccatum dimittitur. dum tamen  
penitens habeat uoluntatem confitendi  
ecclesie. si tamen & facultas affuerit. alioquin  
non est uere penitens. & non dimittitur  
ei peccatum. si uero dimisso peccato in cor-  
dis contritione & huiusmodi uoluntate ecclesie  
confitendi postea mutet uoluntatem &  
nolit peccatum confiteri idem est reus nisi  
peccati iam dimissi sed peccati quod com-  
mittit nolendo & contemnendo confiteri  
quod est aliud a peccato iam dimisso secundum  
eos. & nota quod triplex est compunctio in  
peccato. scilicet passio actio & contritio. passio  
peccati non delet peccatum. actio est quā  
quis se affligit & iste actus non delet sed  
est contritio uirtus cum quis proponit nū-  
quam peccare humiliat se deo recognoscens  
peccatum commissum & proponens non com-  
mittere. ista est uirtus non humana sed di-  
uina infusa. & hec bene delet peccatum  
dummodo proponat confiteri ut dictum est  
alias si contemneret confiteri peccaret  
mortaliter. & licet contritio deleat peccatum  
tamen si postea contemnat confite-  
ri inducitur nouum peccatum mortale et  
proinde habetur nunc quo ad uitā eternā  
permerendā ac si nullū foret remissum per  
contritionem secundum doc. et Io. de lig. i. dicto  
.c. ois. unde per cordis contritionem quis  
sanatur apud deum non tamen quantum ad eccle-  
siam ut no. Arch. in. c. decernimus. de sen.  
excoi. li. vi. in glo. mag. ante si. quā etiam  
excoiō quo ad peccatum seu culpam tol-

litur sola contritione apud deū. Item si aput  
ecclesiam ut per Io. an. in. c. cum desideres  
in si. et in. c. a nobis. el. ii. in. iii. colu. de  
sen. excoi. et Ho. i. su. de sen. excoi. §. quis  
potest. v. sed nūquid nudo uerbo in fine  
et v. sed nūquid si clericus. et v. sed quid si  
excoicator. in si. cum aliis similibus. sed  
attende quod fra. Ni. olim i. addi. ad Pisa.  
in v. contritio ad si. refert Rai. in ti. de  
pe. §. xix. qui incipit qualiter. zc. dicen-  
tem quod opinio que habet quod per contritio-  
nem tantū remittatur peccatum est cele-  
brior. cuius ueritas patet per exemplum  
Lazari et si ipse aut frater Ni. dicit sic  
puto autem quod due alie opiniones predictae  
saluari possent. nam licet contritio ponat  
uere contritū in statu salutis tamen per illam non  
uideatur fieri simplex remissio. cum contri-  
tus adhuc manet iuxta posse ad confessi-  
onem obligatus. unde quousque fuerit per  
sacerdotem in confessione absolutus non  
uidetur dimissus ut patet in Lazaro qui  
licet fuerit resuscitatus a deo adhuc tamen  
erat ligatus quousque fuit per discipulos ab-  
solutus Io. xi. ideo plena remissio non ui-  
detur dari ante confessionem nisi impossi-  
bilitas illam penitus excludat. unde in li.  
de paradiso & de pe. di. i. non potest. dicit  
Albertus non potest a peccato iustifica-  
ri quisque nisi fuerit peccatum ante confes-  
sus. secundum eum. et sic hic etiam uult quod saltem  
effectualiter sit absolutus et in statu salu-  
tis concluditur quod diuina gratia mediante  
contritione peccatoris delet omnia pec-  
cata ut per Io. de lig. post doc. in dicto. c.  
ois. unde dicitur quod remissio fit per contri-  
tionem. de pe. di. i. quantumlibet. et. c. quē  
penitet. secundum Io. an. in. c. a nobis. ii. in. ii.  
colu. de sen. excoi. et facit. xvii. q. i. qui  
bona. §. i. de consecr. di. iii. eccā caritas.  
xxxii. q. i. c. si. xxvi. q. vi. huius qui. et. c.  
cognouimus. in si. cum si. si ergo confes-  
sio non contemnatur sola contritio sufficit  
ut per Host. in su. de pe. §. quis debet. et  
Arch. de pe. di. i. c. i. unde firmiter est  
tenendum quod sola contritio sufficit ad de-  
letionem peccati absque oris confessione dum-  
modo sit cum proposito confitendi et satisfac-  
iendi. requiritur tamen confessio propter  
preceptum ecclesie. ut in su. astensi. li. v. ti.  
ix. ad si. et propter preceptum diuinum d



quo. i. q. xlvii. & sic satis est qd homo cōteratur in continenti post ppetrationem & p talez cōtritionē cū pposito confitendi tempe debito dimittitur peccatum p. c. magna. de pe. di. i. fm Ni. in dicto. c. oīs. viii. colu. Idem concludit fra. Ant. in dicta sua summa. iii. parte. c. de confesione. dicens qd p solam contritionem habetur remissio peccati. sed nihilomin⁹ talis tenetur postmodum confiteri tempe suo & satisfacere. & hoc fm Tho. & rōne dubii quia certus non est si est contritus & rōne precepti facti de cōfessione si autem bō obmittit facere tempe debito peccata quidem iā dimissa non redeūt s; fm Hug. tunc peccat mortaliter illud obmittendo. ut ibi latius & huius effectum aliter qcordat Lauð. de sacramēto pnie v. colu. v. an sit oīo. dñs Ni. in dicto. c. oīs. pīt. col. post mīta. qcludit qd tenēdo qd confessio sit d iure diuino peccatū intelligeretur dimissum p contritionem conditionaliter. ut sentit Inno. sed tenēdo qd sit de iure humano & tunc cum peccatum iam a deo fuerit dimissum per solam cōtritionem di. c. magna. Et hēbat iste ppositum confitendi. si postea nō cōfitetur peccat mortaliter non parendo precepto ecclesie. sed peccatum iam dimissum non redit secundum eum. & adde. i. q. p̄xima. Tricesimo quero an semp sufficiat contritio Rñ nō si peccator habet tempus & copiam sacerdotis non enim pdest contritio sine cōfessione si peccator tempus & copiam habeat cōfitendi. ut per Io. an. i. c. oīs. in. viii. columna. de pe. & remi. & dixi. s. q. x. & p̄xima p totam. unde licet peccatum sit donatum & deletum. non tñ uidetur esse tectum ymo nudum & aptum quousq; sit congrua satisfactio facta. sic ergo deus donat peccatum & homo delet interius per confessionem & operis satisfactionē fm Pe. ut refert Arch. de pe. di. iii. ille rex. in fi. nam ubi quis potest confiteai aīis si non uult non saluat. quod uerū est. ut no. Arch. de pe. di. i. porro. s. cum g⁹ v. alii. si enim potest haberi facultas necessaria est oris confessio que non debet contemni. de cōf. di. iii. baptisimū iucē & c. non dubito. & de pe. di. i. agite p

nitentiam. & sic si facultas adest. Illud Iacobi est preceptū necessitatis. s. cōfitemini alterutrū peccata uestra. sed cum facultas non suppetit. tñc sufficit cordis contritio. ar. xlv. di. due. de eo qui mī. i. in pos. cum sicut. & hoc ē uerum quo ad culpā delendam non penam. & quod dicitur qd potest esse tanta contritio cordis qd sufficit etiam ad penam delendam cum erubescencia partem habeat remissionis de pe. di. iii. quē penitet. hoc non est ratione contritionis. sed penalitatis. fm Pe. de salua. ut refert Arch. de pe. di. iii. pfecta. ad fi. Est ergo confessio necessaria si habetur facultas. & pdest tum ppter erubescenciam peccati. quē ē magna p̄pnie. di. c. quē penitet. tum ppter humilitatem & obiam. quē exhibetur eccē gemendo coram sacerdote. tum ppter gratiam per impositionem man⁹ sacerdotis xxiii. q. iii. notandum. tum ppter reconciliationem. quia sacerdos restituit cōioni & participationi sacramentorum. d. pe. di. i. multiplex. & c. nō nulli. tum ppter gmutationem pene temporalis. quē ē i arbitrio sacerdotis d. pe. & remi. deus qui fm fra. i. dicto. c. oīs. l. 3 g⁹ aī oris cōfessionem peccatum dimittatur tñ fit cōfessio ad ostensionem penitentie interioris ut per Arch. in dicto. s. cum g⁹. uel dic qd fit ex causis pmissis supra hac eadem. q. & s. q. p̄cedenti. in fi. p̄fctim. quia per gtritionem non tollitur pena regl̄. quē tñ relaxatur per sacerdotem. ut. s. q. p̄xima. non tamen premissa itelligas qd regl̄ teneatur qd confiteri. nisi semel in anno. ut. d. c. oīs. ad hoc. i. q. i. Tricesimoprmo quero circa scđam p̄tē pnie qd sit ḡfessio. Rñ fm Tho. i. iii. di. xvii. conuenientissime diffinitur ab Aug. sic Confessio est per quam morbo latens spe uenie apitur. qcor. Pe. ut in sum. ḡfessio. l. iii. ti. xxxiii. q. xxx. Ad cuius intellectum dicit no. qd ḡfessio tripliciter fit. aut in foro anime interi⁹ coram deo. aut in foro pnie exterius corā dei uicario. aut in foro ḡtentioso coram iudice. in prima peccatum latens nō apitur quia deo aptum erat si ultima nō apitur spe uenie. i. media uero peccatum latens spe uenie apitur. unde confessio sac



mentalis que ē ps pñe quētiēter describitur. & p materiam que ē peccatū. & p actum q est aperire. & per finem qui est spes uenie. fm Pisa. in v<sup>o</sup> confessio. pōt addi q ideo dicitur spe uenie quia si aha de causa apiatur peccatum non est cōfessio. nam si apiatur causa consili est consultatio. si uero ex lasciuia uel leuitate ē dissolutio. si uero ad aliquē malum finem ē malignatio. Et ex his satis patet quod peccatum quod dicitur non ex spe uenie seu ad impetrandum ueniam non potest dici dictum in confessione. nec tenetur sacerdos illud tenere secretum. ut patet p Rai. sub ti. d pe. & remi. §. pōt q aliqs. & p glo. eius eo. ti. §. d pena sacerdotis. sup v<sup>o</sup> peccatum. & quia non oīs qui spe uenie apit peccatum consequitur ueniā ut si non confiteat sacerdoti idoneo extra de pe. & remi. oīs. & d<sup>o</sup> pe. di. vi. qui uult. uel aīs indebite confitetur. de pe. di. v. falsas. & c. fñes. ideo. Rai. sub ti. d pe. & remi. §. fa dieta. diffinit Confessio est legitima coram sacerdote peccati declaratio. Et subdit Rai. in dicto. §. fa dieta. q confessio dicitur quasi simul ex toto uel undiq; falsio. nam ille q fitetur qui totum fatetur. glo. sup v<sup>o</sup> undiq; i. d oīs peccatis que occurrūt mērie & d circū status eorundem aggrauātibus in aliud genus peccati. ut si pūssio uel furtum in ecclesia factum fuerit. quia hic locus trahit ad sacrilegiū. fm Oximum post Pisa. aliqua addendo. & d hoc p fratrem An. in su. c. de confessione. & Pe. de pat. in. iii. di. xvii. q. ii. circa prin. & p laud. de pñia. iii. colu. uel dic q confessio ē canonica coram sacerdote peccatorum facta declaratio. fm Host. in su. d pe. §. quib<sup>9</sup> in fi. uel dic Confessio est legitima corā sacerdote habente usum clauum quo ad illum qui ei confitetur peccatorū declaratio. fm Arch. post Rai. de pe di. i. porro. in prin. & in. §. e contra. in prin. & uide in su. Astensi li. v. ti. x. & dicit Grise. q Confessio est sal<sup>9</sup> animarū dissipatrix uiciorū expurgatrix demonū quid plura obstruit os inferni portas apit paradisi. ut refert Arch. de pe. di. i. sic tu. ad qrod. §. q. xxvii. Et de ista confessione quis habet Iosue. lxxi. ibi da gloriam do

mino deo israhel & confitere atq; indica m. hi. ut p Arch. ea. di. non potest. Item confessio est actus uirtutis. ut p Pe. de pat. in. iii. di. xvii. q. ii. articulo. iii. Ultimo quare fuit instituta cōfessio no. de pe. di. i. pfecta. nam in ea repiuntur tria contraria & opposita peccato. nam in peccato adest ipudētia operis perpetratio. & delectatio. confessio oppōitur ipudentie. cōtritiō delectationi. pñia seu satisfactio operis ppetrationi. sicut in arte medicine contraria contrariis curant de pe. di. ii. c. i. Item adde & aliam rationem que forte uidet obtinere primariū locum. & elici potest p. c. p uenerabilem qui si. sint legi. nā peccator max. me simplex nescit discernere qualitatem peccati nec distinguere inter lepram & leprā unde uidemus multos peccare per ignorantiam & min<sup>9</sup> estimare peccata q̄ sint ideo utile & quodamō necessariū est adire iudicem animarū qui sciat discernere & pñiam condignam inungere. fm eū Tricesimo secūdo quero quot sunt conditiones quas debet habere confessio. Rñ<sup>o</sup> fm Tho. in. iii. distinct. xvii. Sedecim sunt que i his uersibus continentur. Sit simplex humilis confessio pura fidelis. atq; frequens nuda discreta libens uere cūda. integra secreta lacrimabilis accelerata. fortis et accusans sit paref parata. quorum expositio talis est. sit simplex. s. ut non recitet i confessione nisi quod ad quantitatem peccati pertinet. humilis. s. ut miserum se & infirmum confiteatur ad hoc. §. q. v. in fi. pura. s. sit confitētis intentio. fidelis. s. uera & sine ulla falsitate. fm Pisa. in uerbo. confessio primo & in su. con. ti. xxxiii. q. lxvi. dicitur fidelis. i. ut tam ipse confitens q̄ sacerdos sint in fide catholica. & fm doctrinam ecclesie fiet non hereticorū. Itē q fiat sub spe uenie aīs nō ualeret sicut pñia caym qui dixit maior est iniquitas mea q̄ ut ueniam merear de primo habet. fm Aug. de pe. di. vi. qui uult. d p<sup>o</sup> d pe. di. i. quē penitet. & c. nemo. fm Oximum i addi. ad Pisa. atq; frequens. istud est de bene esse confessionis. i. q homo frequenter confiteatur. fm Pisa. in dicta. q. lxvi. dicitur. q duobus modis potest intelli



uno ut si frequenter cadit in peccatum mortale frequenter resurgat p penitētiā. de pe. di. vi. c. septies. alio mō ut eadem peccata frequēter cōfiteatur. unde Aug⁹ q̄to pluribus cōfitebitur q̄s sub spe uenie turpitudinem criminis tāto facilius consequitur gratiam r̄missionis de pe. di. i. quē penitet. non tamē ad hoc tenetur quis nisi in aliquibus casib⁹. est tamen de cōsilio ista frequētatio respectu ueīalium ad quorū cōfessionē secularis nō tenet nisi semel in anno. si non fuerit in mortali. ut no. Bonauētura super. iiii. sen. di. xvii. f. Oximū i addi. ad hoc. s. q. viii. Nuda. s. ut nō inuoluat obscuritatē uerborum. unde debet certum cōfiteri. ff. de cōfess. l. certum. & per Ho. in su. de pe. §. quibus. in fine. unde si dicam d̄ his que tibi dixi i foro absoluas me. nō ualeat nisi iterum dicam tibi ut cōfessori fm Pe. de pal. in. iiii. di. xxi. ar. ii. g. clusi one. ii. in fi. qd̄ declara ut. i. q. xxxiiii. & q. liii. ad fi. Discreta. s. ut maiora cū maiori pondere cōfiteatur. fm Pisa. in dicta. q. lxvi. dicitur. s. ut discretum querat sacerdotez scientem ligare & soluere de pe. di. i. quē penitet. Item quia debz distīcte & sepe ratim singula peccata cōfiteri. fm Oximuz. Libēs. i. spontanea non coacta: qui enī cōfiteatur metu etiā qui caderet in constantem nullum sacmētum recipit. quia de iure diuino non huiusmano interior p̄nā que ē cōsensus liber est pars sacramēti sine qua non est sacramentum iure diuino qd̄ potest afficere actum interiorem. vnde talis tenetur iterum cōfiteri & si non forte illo āno qd̄ est iuris positum tñ q̄nq; ante mortē qd̄ est iuris diuini quia etiā cōfessio secunduz nomē libertatē importat fm Pe. de pal. in. iiii. di. xxix. q. i. ar. iii. ad h⁹. s. §. iiii. q. xli. Uerecunda. s. ut erubescat & nō se iactet de peccatis ppter aliquā seculi uanitatē. Integra. s. ut non subtrahat aliquid de his que manifestāda sunt ad quod. s. q. v. Secreta. s. q̄tum ad cōditionez fori in quo de occultis cōstie agitur ad hoc. i. q. p̄xia. Lacrimabilis. s. quo ad dolorem d̄ peccato cōmissō adde. s. q. xviii. Accelerata. s. ut nō differat d̄ die in diem sed statim uel q̄ citius potest

cōfiteatur ad quod. s. q. xxx. in fi. Fortis ut. s. ppter uerecundiam nihil dimittat. Ad hoc. s. q. xxi. & accusans. s. seipsum & non aliū ad quod. i. q. xxxv. & sit parere p̄ata. s. sacerdoti. Ad quod. i. q. cxxxix. & unde Ray. in su. sua de pen. & remi. §. sequitur que sunt necessaria & i repertorio aureo Cui. durantis seu speculatoris in ti. de pe. & re. §. ii. in fi. & aliquāter tangit Io an. de istis cōditionibus in dicto. c. omnis. in. viii. & nona columnis. Item debet esse cum dilectōne seu caritate. Nā ubi non est dilectō nō est peccati remissio ut no. Io. an. in. c. maiores. iii. colūna de bap. ad hoc. s. q. xvii. ad finem: & i. q. xxxiiii. & fm Bernar. in sermone de cōfessio. tres sunt cōditiones cōfessionis: v3 q̄ sit uera pura & p̄pria ut ibi latius. Aliqui dicunt q̄ ex illo uersu dauid. s. dixi cōfitebor ad uersum me iniusticiam meam domino & tu remisisti impietatem peccati mei: colliguntur septem necessaria in cōfessioe Ad cuius integritatem: primo debet ēē deliberata. unde dicit dixi id est firmiter p̄posui & deliberaui. Item debet esse integra. Vnde dicit cōfitebor. i. simi diui fm. Item debet esse aperta. Vnde dicit fatebor. i. aperte manifestabo. Item debet esse amara siue accusatoria. Vnde dicit aduersum me. Nam ea que nobis aduersa sunt consueuerunt nobis ēē amara Item debet esse propria. Vnde dicit me non contra alios. Item debet esse uerecūda. Vnde dicit iniusticiam. cum enim homo naturaliter ordinetur ad deum quia ad eius ymaginem factus est: facere iniusticiam est facere contra naturam suā quod cuiuslibet debet esse uerecundū. Item debet esse uoluntaria. unde dicit meam non coacta quia non placent deo coacta seruicia ut dicit Aug. ad quod. s. in. xx. notabili in fi. ita dicunt theologi ut refert archi. de pe. di. i. c. dixi. Ipse tamē archi. plenius tractat de pe. di. v. c. i. dicens q̄ penitentia debet esse discreta. i. sepe rata non in genere ar. c. significantibus. de app. ff. de rei uen. l. si in rem. ff. d̄ iniur. l. p̄retor edixit ut ne minis se affligat de cōfess. di. v. n̄ mediocriter Item debet esse frequēs ut pluries cōfiteat



de pe. di. i. quem penitet. quod est confi  
fili ar. de emē. iusti. C. circa medium ul  
ut toties peniteat quotiens peccat d pe.  
di. i. multiplex. Item debet eē humilis i  
cinere & sacco de pen. di. i. predixerat.  
& c. tres. de pe. di. iii. sic acab. C. d huius  
qui deferunt. l. i. l. x. Item debet esse in  
tegra q̄tū ad circumstantias. ut in d. c. i.  
& c. xxii. q. viii. occidit. ff. de ac. libellorū  
ponitur. ii. q. viii. Item debet esse recta  
.i. sine uicio de pe. di. iii. in salicibus. &  
c. inter yrcum de con. di. ii. si credis. ff.  
de condi. & demo. l. i. q̄uis. Itē debet esse  
accusans quia mīa illum excusat de peni.  
di. iii. illud uero. & de renunc. c. nisi. Itē  
debet esse uerecūda quia uerecūdia ma  
gna est pena & habet partem remissiois  
dicto. c. quem penitet. & cōmendatur a  
lege. ff. de al iud. l. inter. §. penult. Item  
debet esse uolens quia qui propter pre  
sentem pudorem penitet & rem & meri  
tum perdit. xxiii. q. vi. §. ult. de pe. di. i.  
quis. aliquādo debet esse non casta. xv.  
q. i. merito. Item debet eē generalis ut  
omnia confiteatur delicta de pe. di. iii.  
inter hec. de pe. & remi. omnis. ff. de cō.  
& de. l. q̄uis. Item debet esse amara. Pe  
trus enim amaras lacrimas fudit de pe.  
di. i. §. huius auctoritatibus. Itē debet eē  
pūda ut querat scientem soluere & liga  
re dicto. ca. quem penitet. & d. c. omnis  
Item debet esse propria non p nuncium  
ut dicto. c. quem penitit & c. omnis. Itē  
debet esse uera. Nam falsa dicere nō de  
bet. xxii. q. ii. cum humilitate. Item debz  
esse dolens ymo se non doluisse doleat.  
de pen. di. iii. si ap̄lus. Item debet esse i  
diuidualis. Nō enim debet unū um & al  
terum alteri confiteri de pen. di. v. c. i.  
Item debet habē q̄tum quia qui diu pe  
cauit diu peniteat de pen. di. i. uide. Itē  
debet habere quale. s. utrum cōmiserit  
adulterium uel incestum. xxxii. q. vii. ad  
ulteri. & c. quid i oibus. ff. de pems. l.  
aut facta. Item debet locus exprimi ut  
d. c. i. Item psona quod enī est laico for  
nicatio est sacerdoti adulterium. xxiii.  
q. v. qui uiderit. xi. q. iii. precipue. C. d  
ep̄sco. & cle. l. p̄bri. Item scia. iii. q. ix.  
iudicas. ff. de noxa. l. ii. scia enī facit do  
minū teneri si ignorat tenetur p noxa.

Item sexus nam magis peccat uir q̄ mu  
lier: uiri nam p debent regere mulieres.  
xxxii. q. vi. indignantur. Item etas quia  
impubes q̄ nō est doli capax non facit in  
iuriā. xv. q. i. merito. ff. d̄ mino. auxiliū.  
Itē cōditio quia excusant serui parendo  
dñis. lxxxvi. di. quid pdest. sed non i a  
trocibus. ff. de noxa. l. ii. Item tempus  
.ff. de noxa. l. aut facta. Item numerus  
quia dicere debet quoties peccauit. vi.  
q. i. imitare. Item modus in d. c. i. de pe  
ni. di. v. & c. xxxv. q. iii. extraordinaria.  
Item ordo. xxxii. q. v. qui uiderit. ut or  
do peccati quia de minoribus ad maiora  
pceditur de pe. di. ii. §. hec que. Itē eū  
tus causa de pe. di. i. aut facta. Item con  
ditō praua ut i dicto. c. i. ff. quod metus  
causa. l. metum. l. di. p̄bros. fm Arch.  
in aliato. c. i. de pe. di. v. Et de materia  
harum conditionum p hosti. in su. de pe.  
§. qualis. & in dicto rectorio aureo sub  
rubrica de memoriali confessorum &  
dicit inter alia ho. ibidem q̄ debet quis  
sigillatim & secreto per seipsum nō per  
epistolam uel nuncium confiteri. Nec  
est confitendum uerbis uel nominibus  
criminum palleatis ymo quantumcūq̄  
fuerit ipsum peccatum uel circumstantie  
horribiles totū est specialiter exprimen  
dum ut sic tota sanies apostematis expel  
latur ut ibi latius & ad p̄dicta adde eu  
am in su. astensi. li. v. ti. xvi. ubi plū  
de dictis circumstantiis & melius etiam  
exponuntur i dicta su. anthonina que ta  
mē recidunt in idem cum premissis & dū  
dixi q̄ debet esse amara adde quia als nō  
esset uera p̄nā nota. de uerbo. sig. noui  
mus. in fi. & de pe. di. ii. in prin. glo. pri  
ma in fine. Tricesimotercio quero q̄  
liter penitens debeat se exhibere corā  
confessore Rñ° q̄ una de conditionibus  
confessionis est q̄ sit humilis interius &  
exterius. Exterius quidem ut flexis ge  
nibus & capite discooperto si est uir. ue  
lato autē si est mulier & cum uestibus hu  
milibus unde uidetur d̄ forma genua fle  
cteremanus ungere caput inclinare &  
se humiliare ut no. Io. an. in. c. deus. i fi.  
de pe. & remi. & in. c. omnis. eo. ti. ix.  
colu. per eundem. dicit tamen frater  
Anto. in dicta su. in. c. de confessione d̄.



xi. conditō. q̄ ista sunt de necessitate sed congruitate quando possunt cōmode seruari. Nam als & iacendo & sedendo & ābulando potest quis confiteri f̄m eū facit in cle. si dñm. & rel. in glo. magna circa medium ibi incuruatio tñ zē. & facit. i. q. cxiii. & ad illud capite discooperto unde: s. v. notabili & sic uidetur q̄ lacrimare non sit necessarium. Sed sufficit cōtricio in corde facit quod nota. de conf. di. i. ap̄lica i f̄i. & congruitate facit. s. q. xvii. in f̄i. Item debet quis erubescere de peccato non tamen q̄ pudeat confiteri f̄m Io. an. in. c. Cum olim magr. & off. deleg. & s. q. xxx. Itē textus in. c. quē penitet. de pen. di. i. dicit q̄ peccatores debent ostendere ora sacerdotibus & dicit ibi Arch. i. ore ad os uel dic. i. facie ad faciem iuxta illud Ouidi. os homini sublimē dedit zē. Item textus i. c. oīs. de pe. & rem. dicit solus p eo q̄ tūc cor hominis melius adheret deo de pen. di. ii. qñ. uel. i. secrete p nota. in specu. & de nunciatione. s. i. post. prin. uel dic facie ad faciem. i. familiariter ut nota. & pe. di. ii. Item opponit quoniam etiā mulieres solent stare ex latere confessoris & bñ. i. q. cxiii. Et licet textus i dicto. c. omīs. dicat solus tñ pcedit nisi accedat casus: ut in āno iubilei ubi ppter multitudinē possunt simul plures audiri. Si tamen aliquis nollet dicere nisi solus non esset cogendus dicere cū aliis ut in dicto. c. oīs. p quod reprobatur pessima consuetudo de q̄. de pen. di. i. s. quis. fuit enim statutum ut quis solus contiteatur ut sic liberius confiteatur sic extra de electi. quia ppter. de testi. c. ii. & habet hoc locum etiam in manifestis. Nā licet p illis sit i ponenda pñia manifesta de pe. & rem. c. i. Non est tamen de necessitate faciēda illorū manifesta confessio penitentialis. Si tamen penitens uellet hoc facere posset etiam in occultis & diuor. ex litteris. ut puta ex multa contritione f̄m Io. an. & lo. de lig. in dicto. c. omīs. facit quod nota. Io. an. in. c. i. ter corporalia. post prin. de transla. pla. & quod nota. in cle. de sta. regul. ad finē in v° duobus & quod nota. Arch. i. c. cum expediat. de electi. dicitur autem annus Iubileus

.i. quinquagesimus & dicitur Iubileus annus remissionis quia eo āno debita remittebantur: serui ebreorum efficiebantur liberi: & omnia reuertebant ad statum primum ut nota. Arch. de pe. di. i. ecōtra. & lx. di. in prin. & vii. di. i. pri. & olim concedebatur anno centenarius ut p Io. an. in dicto. c. omīs. & nota. in clemen. de pe. & rem. in f̄i. Aduertant tñ accedētes ad Iubileum quia oportet eos esse in tali statu quo ad culpam q̄ si morerentur accederent ad purgatoriū quia alias non cōsequerētur indulgētiā penarum suorum peccatorū que p Iubileum conceditur p nota. p doct. in. c. ad liberādam. & iudeis. facit. s. q. viii. & unde. i. q. cxvi. Et adde q̄ non requiritur simultanitas in pñia seu confessione. s. q. xvi. sacerdos enim absoluit a pena tantum. i. q. cxiii. āte finē. XXXii. q̄ ro utrum confessio facta sine contritione & sine caritate ualeat ut puta quia si dolet de omnibus uel non uult abstinere ab omnibus Rñ° f̄m Tho. in. i. ii. di. xvii. Confessio f̄m q̄ est actus uirtutis nō ualeat sine caritate que est p̄cipiū merendi. Sed f̄m q̄ confessio est pars sacramēti ordinat hominem confitentē ad sacerdotem qui habet clauem ecclesie & p cōfessionem cognoscit cōsciā confitentis f̄m hoc potest esse etiā in eo qui non est contritus quia potest peccata sua nota facere sacerdoti & clauibus ecclesie se subicere & quis tunc non p̄cipiat absolutionis fructum tñ recedente fictiōe recipere incipiet sicut & in aliis sacramentis. unde non tenetur iterare confessiōē ad quā fictus accedit. Sed tenetur post modum fictionem suam confiteri cōcor. Petrus & ad istam opi. nō solum predicta ratio facere uidetur sed & pe. di. i. c. mensuram. s. non ita. & dicit q̄ non ē necesse que sacerdoti semel confessi fuerimus denuo confiteamur. S3 Rai. & ho. tenēt q̄ talis tenetur confessiōem iterare quia prior confessio que non fuit facta in caritate non ualuit ad quod. s. q. xxxii. circa medium. Sed primū uerius uidetur. de pe. & rem. quod quidā. f̄m Pisa. in v° confessione p quā opi. Rai. & ho. refert etiam in. s. confessio. ii. &



utrum in aliquo zō. p quorum opī. faci  
unt nota. p ho. in su. d pe. §. An peccata  
v. quartus. & i. §. que remittit sacerdos  
v. ligat. & v. est enī. hoc idem uidetur se  
qui Tho. scda. scde. q. ix. arti. ii. q. x.  
arti. v. Vnde Riccar. in. iii. di. xvii. ar  
ti. viii. dicit: q tenetur iterari quia pri  
mo absoluit deus p contritionem. Scdo  
sacerdos. Idem Scotus in. iii. di. xvii. ar  
ti. pri. Item frater Nico. Oim in add.  
ad Pisa. ubi. s. dicit q dictū. c. quod qui  
dam. non bene illud pbat. Sed p concor  
dia potest dici fm eum q in tantū ualet  
confessio. nec oportet specialiter illā  
iterari in quantū durat effectus illius ex  
pressionis que est pars sacramenti. alias  
non. Nam intelligentia dictorū ex causa  
dicendi assumenda est de v. sig. intelligē  
tia. qre dicit fm glo. Ray. p ut. etiā no.  
in su. confessor. li. iii. ti. xxxiiii. q. lxvi.  
q in his casibus si ille qui est idēbite cō  
fessus confiteatur eidē sacerdoti cui pri  
us & qui adhuc habeat in memoria pec  
cata sua que audiuit nō tenet iterare cō  
fessionem. Si autē confiteatur nouo qui a  
lias non audiuit eum aut etiā primo sed  
oblitus est debet iterum confiteri totū  
fm eum & de hac qōne uide in su. Anto  
nina. iii. pte. c. de confessione. & p pe.  
de pat. in. iii. di. xvii. q. vii. & viii. dñs  
fra. in dicto. c. quod quidam uidetur se  
qui opiōz Tho. & pisanelle p quo facit  
quod no. Arch. d pe. di. iii. §. his aucto  
ritatibus uidet posse dici q aut quis cō  
fiteatur sed non de omnibus; & sic non in  
tegre & uerum est q debet iterare con  
fessionem. ut. i. q. liii. & isto casu idubi  
tanter pcedit opinio Rai. ho. & sequati  
um ut. s. aut omnia fuit confessus sed nō  
fuit contritus & vī adhuc inherendum  
concordie fratris Nicola. quam etiam  
sequitur arch. effectualiter. de conse. di.  
iii. c. fi. nec obstat rō Tho. quia illud iō  
ex quo a prin. impressus fuit caracter  
s. §. i. q. l. aut hic nō ualuit cōfessio a pri  
cipio deficiente contritione que est pars  
pnīe. s. q. xvii. & sequentibus: facit. s.  
q. xxxii. circa mediū. & s. §. iii. q. xix.  
& uide. i. q. liii. Securius tamē vī etiam  
si confiteatur eidem sacerdoti habenti i  
memoria q iteret confessionem facit. s.

q. xxxii. post pri. & per nota. s. q. viii.  
facit. i. q. liii. in fi. & ex his no. q ista  
pnīa sine contritione est potius monito  
ria & consultoria q salutifera quo ad ui  
tam eternam fm Nicola. post host. in. c.  
ex tue. i. fi. de symo. cum li. & ibidem de  
hoc per an. de bu. Vltio adde q per  
istam confessionem inualidam absq con  
tritione non euitat quis peccatum mor  
tale inobedientie de confitendo p nota.  
i. q. clui. non enim uidetur factum quod  
inutiliter factum est. Iohanēs. an. in. c.  
quod super. in prin. de vo. hest. i. su.  
de scdis nup. §. an licitum. v. sed quid si  
duo. facit qd nota. Io. an. in. c. auditif. d  
pcur. & q nota. in. l. i. ad fi. ff. q cuiusq  
vniuer. uo. & in. l. quotiens. ff. qui satif  
da. cogan. XXXv. quero utrum lice  
at in confessione dicerē pctā aliena. Rñ  
fm Tho. in. iii. di. xvi. Homo in confes  
sione debet famam alterius custodire q  
tum potest: sed suam conscientia magis  
purgare debet. Et iō si circumstātia que  
ducit in cognitionem psonē sit de necessi  
tate confessionis ut qā trahit in aham  
spotiem peccati mortalis tunc debet cō  
fiteri semper tñ si potest occultādo pso  
nam. Si autem non sit de necessitate con  
fessionis debet dimittere nō peccatū al  
terius pdat: uel petita licentia ab illo p  
rochali confiteatur alteri sacerdoti aut  
confiteatur superiori qui personā igrō  
ret cōcor. pe. & addit q etiam qñ circū  
stantia est necessaria & non potest expri  
mi sine piculo alterius obmittēda est &  
sufficit peccatum dicere sine huiusmodi  
circūstantia: ut in su. q. ti. xxxiiii. q. lx  
vii. si tñ exprimat eam bona intentione  
non ut pdat: sed ut pnīarius oret pro eo  
uel secreto emendet non peccat: sed mer  
tur. xxii. q. v. hoc vī concor. glo. Ray.  
ut in su. con. eo. ti. q. lxxxvii. fm Oximū  
post pisa. in. §. confessio pri. & ideo tex  
tus in. c. omnis. de pe. & remi. dicit sua.  
q. d. se nō alium reuelet. de pe. di. i. qñ  
nisi forsan in heresi uel si cognouisset ma  
trem filiam uxorem contra naturam uī  
aliquid tale cōmiserit ppter cuius circū  
stantias que aggravare necesse sit alium  
reuelare fm lo. an. post ho. in dicto. c.  
omnis. post pri. ubi idem dicit dominus



Nicola. subdens q̄ istud facit contra mulieres improuidas reuelantes etiam participes ut ibi per eum i scdo notabili. facit. s. q. xxxii. vñ aliena non reuelat regulariter dicto. c. q̄uis. sed sua. i. per eoj facta: ut dicit in simili Io. an. in. c. boni. ii. in prin. de postu. pla. vel sua quia ex uoluntate pcedunt. xv. q. i. s. sed & hec. & ad premissa per ho. de pe. s. qualis. v. discreta. Sic ergo reuelatio p̄sone necessaria est cum alteratur peccatū etiam si p hoc reuelatur peccatū alterius ut. s. & ad idem. in su. altēsi. li. v. ti. xii. v. ut q̄ liceat. & i su. Antonina. c. de confessioe v. nona ut sit accusatoria. & adde. i. q. c. xxvi. & uide. i. q. clxv. ad fi. poterit talis confiteri alicui priuilegiato qui p sonam ignoret ad quod. i. q. lxxxii. XXXVI. quero utrum liceat confessionem diuidere. Rñ° fm Tho. in. iii. di. xvii. non licet. Sed integraliter debet q̄s omnia uni sacerdoti confiteri. de pe. di. v. c. i. circa fi. & di. iii. sunt plures. Nam sicut in medicina corporali oportet q̄ medicus nō solum unum morbū contra quē medicinam dare debet cognoscat. sed etiam uniuersaliter totam habitudinem ip̄sius infirmī: eo q̄ unus morbus ex adiunctione alterius aggrauatur: & medicina que uno morbo competeret alteri nocuum mentum prestaret. Similiter est in pctō quia vnū aggrauatur ex adiunctione alterius & illud q̄ uni peccato esset conueniens medicina alteri inuentiū prestaret cum q̄q̄ aliquis contrariis peccatis infectus sit & ideo de necessitate confessionis est q̄ homo omnia peccata uni sacerdoti confiteatur. que in memoria habet. alioquin non est confessio sed confessionis simulatio: & si quid nō habet i memoria & postea recordatur sufficit qd hoc peccatum cōfiteus postea explicite dicat & alia in generali dicēdo q̄ cū alia multa confiteretur hoc oblitus fuit fm P̄sa. in. s. confessio. i. & hoc etiam si confiteatur alteri confessori: ut in su. con. eo. ti. q. lxxii. f̄z eundē Tho. & Oximū in add. et no. de pe. di. v. c. i. i glo. no. cōfessionem. & de pe. di. iii. sunt plures super v° sanari. facit. s. q. xxxii. & quod no. in. c. qd sicut. in v° diuidatur in fi. de

elect. et in su: Antoni. c. de confessione v. quinta conditio confessionis est. & de quinque modis diuidendi confessionem p Pe. de palu. in. iii. di. xvii. q. v. arti. i. & in arti. ii. q̄ cōis conclusio doctorū est q̄ confessio est itegre faciēda illi q̄ uult & potest audire & absoluerē de omnibz & si non p tunc saltem p tempore debito idest post remissionem ut ibi plene & p dominum Nico. in dicto. c. omnis. pri. notabili facit. i. q. cxviii. XXXVII. quero. utrum liceat confiteri per aliam personam uel p scripturā. Rñ° fm Tho. ubi. s. q̄uis ad confessionem pro ut est actus uirtutis sufficit qualitercūq̄ fiat tamen fm q̄ est pars sacramenti habet determinatum actum sicut alia sacramēta hñt determinatam materiam & sicut in baptismo assumitur illud elementū cuius est maxime usus in abluendo ita in cōfessione assumitur iste actus quo maxime cōsueuimus manifestare. s. p̄prium uerbū Alii enim modi inducti sunt in supplementum: in illo uero qui est mutus uel alterius lingue: sufficit q̄ p scriptū aut nutum aut interpretatiue confiteat̄ quia nō igitur ab homine plus quā possit sed nō sufficeret si ipse dicerē possit. In absentia uero proprii sacerdotis non oportet q̄ per scriptum missum sacerdoti fiat cōfessio sed potest etiā laico fieri q̄a plus p̄tinet ad necessitatem confessionis actui q̄ ille cui fit confessio. Ad hec facit. c. que penit. de pen. di. i. & i. q. lxxxv. sc̄m frat̄ Nic. post P̄sa. ubi. s. facit. s. q. xxxii. Dicit tñ Pe. de palu. q̄ cum penitens est clausus. i. ire non pot. nec sacerdos ad eum uenire quia forte detentus licet ei scribere peccata sua si uult & mittere sacerdoti & sacerdos rescribere & mandare absolutionem sed non teneat ad hoc imo aliqui possēt esse scandalum q̄a forte carta ab alio reperiretur. vnde n̄ multum consulendum fm Riccar. et fr̄z Anto. in su. predicta. c. de confessione. v. vii. cōditō est. sed si prochanus est totus mutus furiosus uel demoniacus pōt confiteri nutu uel scriptura ut melius fieri pōt fm ho. in su. d. pe. s. que p̄nā ad fi. Vnde Io. an. i. c. omnis. ii. colū. dicit sic v̄z confiteatur per se non per nunciū



de pe. di. i. quē penitet. in prin. si sit simplex potest presens confiteri per scripturam. xxx. q. v. qualis. fm vin. Vnd dicit Inno. q. si esset surdus uel mutus uel alterius lingue uel sit eger q. sine piculo loqui non potest confitebitur per scripturam uel per alium fm Ioh. and. ubi. s. quem etiā ad hoc uide in. c. cum apud. v. colū. de spon. & ibi per fra. in. x. q. itel lige tñ q. mutus uel similis sit presens i actu absolutionis quia absolutio requirit certam formam per manus impositionē ut not. ho. in. c. cum desideres. de sen. ex cōi. cum si. ad hoc. i. q. cxviii. & dictum pe. de palu. in casu suo uidet. pcedere potius ad cautelam quia loquitur qñ aliter fieri non poterat & sola cōtritiō sufficeret. s. que. xxviii. & an absolutio fieri possit per litteram. i. que. cxviii. i. fi. Vñ add q. confessio per interpretē de necessitate fieri non debet. ut per Ricc. in. iii. di. xvii. facit. i. q. lxxxviii. XXXVIII. quero quid si sacerdos interroget penitentem & ille respondeat Rñ° fm guy. sufficit ad ea de quib9 iterrogatur nisi sit talis q. potius dimitte rē confiteri q. ore proprio confiteret peccatum hoc enim de supbia est. de pe. di. v. c. i. dñs fi. hoc etiam no. in su. confes. eo. ti. q. lxxvii. fm Nico. osim post Pī. ubi. s. & de istis interrogationibus uide. i. q. cxxvii. caueat tamē ne taliter iterroget & declaret q. penitentem quodā modo discat. p. no. in simili p. Io. an. in. c. licet. post prin. de cri. fal. & in. c. fin. de purg. can. per eundem. qui etiā dicit in. c. deus qui. in fi. de pe. & remi. q. sacerdos querere debet a peccatore p. ut expedit & non ultra de quo etiā per host. in su. de pe. s. qualiter sacerdos. & facit optime quod no. ipse Io. an. in. c. omnis. de pe. & remi. in. vi. col. in v° cau9 sit in interrogationibus. presertim i peccato luxurie zc. sub dñs qd caueri debet ne añ factū i facto uel post deprehendat in culpa. Ad hoc de eta. & quali. ad aures. dñs homi. tua. fm eum ad que adde. i. q. lx. ad finē. XXXVIII. quero An liceat confiteri peccata que quis non cōmisit. Rñ°. fm Tho. in. iii. di. xxi. non li3. talis eni si non est peccator mētiēdo

peccator efficit. xxii. q. ii. cū hūilitatis fm Pīa. ubi. s. Nam ut dixi. s. q. xxxii. confessio debet esse uera. & ideo falsa dicere non debet. ut notat in dicto. c. cum hūilitatis. & quod notat. viii. q. i. i scripturis. in fi. si tamē illud crederet nō prohiberet. ar°. xl. di. ante oīa. & ii. q. vii. quāq. Ad idem in su. Antonina. c. de confessione. v. vi. conditō est. i. genere tamē ex hū. litate potest quis dicere se peccatōrē cōsiderata sua fragilitate. fm arch. in dicto. c. cum hūilitatis. facit quod notat. v. di. i. fi. & uide cōclusiones dñs hoc p. Pe. de palu. in. iii. di. xxi. q. ii. arti°. iii. sed in specie nullus debet dicere etiā causa humilitatis se ppetrasse aliquod peccatum nisi hoc uerū sit. Sacerdos tamen in generali confessione quā facit nō peccat si forte specificet aliquod peccatū i specie quod non cōmisit. sicut faciunt multi simplices. quia loquit i psona ecclesie. & ideo forma cōpetēs hec est quā discreti seruāt cōfiteor zc. me peccasse cogitatione. locutione. ope. obmissione. in cūctis uiciis malis mea culpa zc. qui tñ alia sentit in se anteq̄ celebret sigillatim & secreto cōfiteat. ut p. Ho. in su. de peni. s. qualis. dñs. Item cauere debet. & ad illud qd dicit cū bene feceris dicite serui iutiles sumus. nota de pe. di. ii. si enim in quid. adde. i. q. proxima. XXXX. quero An requiratur spālis confessio de peccatis uel sufficiat generalis. Rñ°. q. ad cōfessionē p. mortalibus requirit cōfessio spālis fm Ho. & i. su. cō. li. iii. ti. xxxiii. q. lxxx. Ad hoc. s. q. xxxvi. & q. pxima. sed uenialia delent p cōfessionē generalē siue sit sacramentalis. qñ. s. aliquis in secreto confiteat sacerdoti quedā quozq. meminit & alia uenialia in generali siue non sacramentalis. que. s. fit publice corā multis & cū multis. fm pīa. in. s. cōfessio prio. & in su. cō. eo. ti. q. clvi. ubi etiā dimissio fit quo ad culpam & penā. & concordat Pe. & subdit pīa. q. generalis confessio sacramentalis cum cōtritione generali delet peccata oblita. Idē Rai. & in su. con. eo. ti. q. clvii. Et intellige et. ā si sint mortalia. facta tamen prius diligenti inquisitione & examinatione cōscie & cōfessionē spāli de mortalibus de quibus recordat



ut per Tho. in. iii. di. xvii. & in Pisa, ubi. s. & pe. de pal. in. iii. di. xi. q. ii. & fratrem Anton. in su. co. de confessione v. xii. conditio. & fra. in cle. vna. v. 10q. de reh. & uen. san. Ad hoc. s. q. xiii. & xix. & i. q. xxxiii. ad fi. & pcedunt pmissa etiam si talis distulisset confiteri dum tñ postea uere peniteat etiam de hoc q. distulit confiteri ut per Ho. in su. d. pe. q. de quibus: ubi etiam dicit q. fm hec i. telligi debet. c. omnis. d. pe. qd uult oia peccata confiteri debere & dicit confitendum de peccatis preteritis non futuris ut ptz de cle. exco. m. illud. ff. de uis. l. i. & facit ad hoc q. not. de pe. di. i. agrote. in v. apud deum. de peccatis tñ oblitis si postea recordatur requiritur specifica confessio. de pe. di. i. quem penitet. & di. vi. c. i. circa prin. & s. q. xxxvi. & uide. i. q. liii. habes igit de quibus peccatis sit confitendum de quo etiā p. ho. in su. de pe. q. de quibus per totum. & p. ferti i. fi. q. ad hoc. i. p. ximis q. stioib.

**XXXXI.** quero quando aliquis dubitat de aliquo peccato an sit mortale uel non an teneatur illud confiteri. Rñ. fm tho. mā in. iii. di. xxi. teneat aī piculo se committit si negligit confiteri peccat sicut & qui aliquid committit uel obmittit in quo dubitat esse mortale peccatū taliter tñ dubitans non debet in confessione asserere illud esse mortale sed factū narret & iudicio sacerdotis relinquat fm Tho. & Pisa. ubi. s. & in su. con. ti. xxxiii. q. lxviii. ubi etiam subditur: q. autem Gregorius dicit: q. bonarum mentium est ibi culpam agnoscere ubi culpa non est di. v. ad eius. itelligitur fm Tho. non d. substantia actus. i. ut credat se commississe qd non comisit quia hoc est errare sed intelligitur de conditione actus quia semper est in formidine ne aliquis defectus sit ex parte sui ut superbia uel uana gloria aut huiusmodi fm illud Io. ix. Verebar omnia opera mea: nec etiam predicta itelligenda sunt: de dubio scrupuloso qd repellendum est ad sui pastoris consiliū de sen. excoi. c. inquisitioni. fm fratrem Nico. Ofim in add. post pisa. ubi. s. de hoc habetur i. dicta su. fratris Anto. ii. parte. c. de confessione v. sexta conditio

e. zc. & facit. i. q. lvi. & facit. q. dubiū operatur scrupulositatem conscientie d. si. p. tuas. ii. in fi. & quod no. in spec. de dispen. q. iuxta. in. iii. colū. v. sed si talia bona fide. & quod no. in spec. de dispē. de prescrip. facit infra que. cxxviii.

**XXXXII.** quero An requiratur confessio de peccatis ante baptismum. Rñ. fm Pe. triplex est peccatorum confessio. Prima mentalis que fit deo & hec requiritur a baptizandis adultis. Secunda uocalis que fit hominibus: ut dei uicario & hec de peccatis ante baptismum non requiritur nec ante baptismum nec post nisi a fide accedente fm eundem Pe. & in su. q. ti. xxxiii. q. cxxxv. Tercia que fit hominibus tanq. sapiēti consiliario propter consilium aīe & hec requiritur ex congruo non ex debito ut in dicta. q. cxxxv. fm Nico. post Pisa. ubi. s. d. hoc. s. q. vii. facit quia per baptismū tollitur pena spiritalis & tollitur peccatum quo ad deū & quo ad legem p. motionis ut no. Arc. xxxii. q. i. quod autem. et facit quod nota. xxiii. q. i. subdiaconus. et de hoc de cōse. di. iii. sine pñia. et de pe. di. iii. Si apłus. et in su. astensi li. iii. ti. de baptizandis circa medium ubi dicit q. quantū ad absolutionem et satisfactionem nec d. necessario nec de congruo pñia debet pcedere baptismum: nec obstat q. iudeis uementibus ad baptismum indicenda ē pñia ac abstinētia. xl. dierum qua completa sunt baptizandi de conse. di. iii. ne q. absit. quia illa pñia nō indicē ppter sacramenti inefficaciam: sed ppter eius reuerentiam et iudeorum recipientium baptismum p. bationem. Vnde eis non i. dicebatur post susceptionem baptismi p. ante et quamuis sic obseruaretur modo non oportet hoc obseruari pro ut sentit glo. ibidem quod est uerum cōtraria cōsuetudine fm Ricc. ut ibi latius. De peccatis uero commissis post baptismū requiritur pñia ut in dicta su. li. v. ti. iii. circa principium.

**XLIII.** An requiratur confessio de peccatis ignoranter commissis. Rñ. sic si ignorantia non excuset ut s. q. xii. circa quod dicas fm alber. q. duplex est ignorantia quedam est iur. ut si nescit furtum ēē peccatum quedam ē



facti ut si nescit hanc rem quam accipit  
esse alienam sed putat suam. ignorantia  
ergo iuris aut est inuicibilis oio. & inuo-  
luntaria ut quia. s. aliquis non sua culpa  
scire non potest ut in amentibus a natiui-  
tate uel infantibus & tunc excusat a toto  
& eodem modo si quis de aliquo casu du-  
bitans consultat pitos a quibus tamen ali-  
ter habuit q̄ ueritas se habeat excusat  
ppter talem ignorantia quia in se fecit  
qd potuit. Ad quod. i. §. vi. q. xcvi. Si  
uero in hanc inuicibilem ignorantiam i-  
cidit sua culpa tunc aut hoc fuit p opus  
licitum ut per uigilias & abstinentias de-  
uenit ad amentiam & tunc etiam excusa-  
tur a toto etiam si feruoris excessus pec-  
catum ueniale fuerit. Aut fuit per opus  
illicitum & tunc dicunt quidam q̄ excusa-  
tur a tanto licet non a toto. ar. l. di. sepe.  
xv. q. 4. sed hoc. quidam autem dicunt q̄  
peccatum sequens excusat a toto si nullum  
habet usum rationis & hoc p̄babilius &  
uerius. xv. q. 1. aliquos. & c. sequē. Si ue-  
ro ignorantia iuris sit inuicibilis & uolun-  
taria tunc si fuit affectata in nullo excu-  
sat imo est speciale peccatum. Si uero sit  
ignorantia facti hoc potest eē dupliciter  
Nam uel ignorantia est causa agendi ita  
q̄ si sciret illam circumstantia que trahit  
in peccatum non faceret & se fecisse do-  
leret & hec excusat a toto. uel ignorantia  
est cōcomitans actum. s. q̄ si sciret etiam  
circumstantiam peccati nihilominus face-  
ret & hoc n̄ excusat. cōcor. Pe. & Tho.  
i scripturis & i priā. se. q. xxvi. ut refert  
Pisanella in v<sup>o</sup> ignorantia: & in su. con.  
li. iii. ti. xxxii. q. xvi. & adde ad illud d  
ignorantia iuris q̄ si ignorantia nō fuit  
affectata sed solum neglexit adiscere ex-  
cusat a tanto sed non a toto v3 fm modū  
negligentie ut tanto minor sit excusatio  
q̄to maior fuerit i addiscendo negligē-  
tia in tantū ut lata negligētia equipetur  
dolo. ff. de positi. l. qd̄ nerua. & de cōsti.  
ut animarum. li. vi. q̄nq̄ etiam ignorātia  
facti a nullo excusat v3 si fuit crassa & su-  
pina dicto. c. ut animarū. & in su. cō. dcā.  
q. xvi. & p fratrem Ni. in add. ubi. s.  
inde dicit in sum. astensi. li. v. ti. iii. arti.  
v. q̄ aut ignorātia est inuicibilis & d̄ pec-  
catis sic ignoratis nō est necessaria p̄nā

in spālī sed sufficit q̄ de illis peniteat in  
cōi in q̄tum penitet de omnibus mortali-  
bus. Si autem ignota sunt ignorantia af-  
fectata que est q̄n homo uult ignorare  
uel crassa que est q̄n ignorans uellet sci-  
re: non tamen uult ita efficaciter indaga-  
re q̄ p ut natura humana patitur uelit  
facere quod in se est ad hoc ut sciat de  
mortalib9 istis duob9 modis: ignoratis  
necessaria est penitentia in spālī nec tñ  
sic ignorans perplexus est: quia pōt fa-  
cere quod in se est: ad hoc ut sciat q̄ si fe-  
cerit aut deus sibi ea manifestabit aut i-  
dulsebit ut ibi latius subdēs q̄ deb3 hō  
p̄babiliter credere q̄ in multis deum of-  
fenderit quorum non meminit: unde de-  
bet dolere ex hac estimatione sicut si el-  
set certis q̄ nota. & de his in su. Anto.  
scda pte. c. de ignorantia. & facit. i. q.  
liii. ante fi. & q. cxii. & q. cxvii.  
**XXXXIII.** quero que sunt illa que  
cōmuniter retrahunt peccatorem a ḡfel-  
sione. Rñ<sup>o</sup> pudor confitendi multos re-  
trahit a p̄nā: q̄tra q̄ f3 Ray. est triplex  
remedium. Primum est ratio naturalis:  
Si enī nō erubuiti peccat qd̄ inhonestū  
& nocuum fuit nō debes erubescere cō-  
fiteri q̄ honestum est & utile. Scdm est  
ratio diuine intuitionis cui nihil celari  
potest: omnia enim nuda & aperta sunt  
oculis eius ut habet ad hebreos q̄to.  
**Tercium** est compatio future cōfusiōis  
nauz 3<sup>o</sup>. reuelabo pudenda tua & osten-  
dam gentibus nuditatem tuam & regnū  
ignominiam tuam & Ieremie. xx<sup>o</sup> Cōfū-  
dent uehementer quia non intellexerūt  
obprobriū sempiternum quod nunq̄ de-  
lebitur fm Pīsa. in. v<sup>o</sup> confessio pri<sup>o</sup> ad  
fi. Scdm impedimentum est timor. s. cū  
quis timet ne possit ferri penitentiā con-  
tra quod sunt tria remedia considerāda  
s. p̄ntis peñ modicitas leuitas & breui-  
tas & econuerso future peñ immensitas  
acerbitas & eternitas. Tercium impedi-  
mentum est spes diu uiuendi diuicias tē-  
pales acquirendi & misericordiā q̄sequē-  
di. **Quartum** impedimentum est despera-  
tio. s. uenie uel p̄euerantie ut plenius p  
Pīsa. in. §. p̄nā. iiii. & in su. con. li. iii. ti.  
xxxiii. q. cxv. & p̄ho. in su. de pe. §. q̄  
ualent. & s. q. xvi. in fi. & uide. i. p̄xā



& q. lxviii. XXXXV. quero qbus  
persuasionib<sup>9</sup> peccator allici & induci &  
beat ad confessionem & penitētiā. Rñ<sup>o</sup>  
principaliter tribus remediis. primū est  
diuersorum consideratio. fm pñs stat<sup>9</sup>  
peccatoris. tertium acquisitio multorum  
bonorum. quo ad primū pñcipale. Pri  
mo considerari debet diuina gratia quia  
quos predestinauit hos per operationē  
euocauit horis modis & tēporibus sicut  
decurt ut pbat Aug. de pe. di. iii. adhuc  
instant pñdi. & c. in tātum. & di. iii. §.  
finis. saluat enim deus ex gratia quos ex  
iustitia damnā posset. xxii. q. iiii. nabu  
chodonosor. non sis ergo ingratus gratie  
dei sicut nec apñs erat. Scdo cōsiderā  
anima peccatoris debet q non solum de  
us sed tota celestis curia cum ipso domi  
no tam pie tā dulciter peccatōrē hortā  
tur ad penitentiam dicentes reuertere re  
uertere sunamitis reuertere reuertē zc.  
& nota q quater dicit reuertē ppter  
quatuor genera peccatorum dicit ergo  
O sonamitis. i. o. anima captiua quā. i.  
dyabolus ppter delicias huius mūdi ca  
ptiuam trahit ad iferos reuertere a pec  
cato prauē cogitatiōis reuertere a pñtō  
opatiōis Reuertē a pñtō pñe gñetudi  
nis. Item reuertere p cordis contritiōez  
reuertere per oris confessiōez reuerte  
re p operis satisfactiōem Reuertere p  
bone uite continuationem quoniā qui p  
seuerauerit usq in finem hic saluus erit  
Mathei. x. ut intueamur te. i. ut sic pos  
simus uidere in te ymaginem & similitu  
dinē dei quā feruenti desiderio optam<sup>9</sup>  
ut dicit Arch. post Ray. de pe. di. i. agi  
te. & quartum genus peccati quod obmi  
sit Arch. posset dici de pposito malo p  
sistendi ī peccato p ut etiā ipse sentit ad  
hoc. i. q. lxvii. ad fñ: Tercio considerē  
diuina intuitio quia omnia intuetur &  
nihil deo celari potest. Quarto debet cō  
siderari illa ymago diuina que uocatur  
sinderesis ī qua homo factus est ad yma  
ginem dei. Vñ dāuid accedat homo ad  
cor altum & exaltabitur deus qui quan  
to magis inspicitur tanto magis in men  
te xpiani fidelis altior apparebit fm  
Grego. de pe. di. ii. dum sanctam ecclesi  
am. in fñ. Quāto debēt considerari qtuor

dotes principales quas deus infixit in  
anima. i. temperantia abstinens. Prudē  
tia discernens. Sapientia eligens. Forti  
tudo fultēs & muniens. xi. q. iii. estimāt  
Sexto consideretur timor diuinus & per  
petuato cruciatu Psal. incipit sapientie  
timor dñi. de pe. di. ii. sicut. als incipit si  
quis in tantam. Nam etiam timor fūlis  
ualet ad introducendum gratiam seu ca  
ritatē & pcedit a spiritu sancto. Non tñ  
dicitur pprie donum spiritus sancti fm  
Pe. ut latius refert Arch. de pe. di. ii.  
sicut. Item debet considerari q si p uef  
cundiam unius hominis timet confiteri  
maior uerecundia sequeretur inde quia  
uelit nolit quicquid celauerit oportebit  
ipsum confiteri ī conspectu totius curie  
celestis & amicorum & inimicorū. & pe.  
di. i. §. ex his. vñ. nunc autem. sed si confi  
tetur peccatum tegetur iuxta illud. Bea  
ti quorum remisse sūt iniquitates & quo  
rum tecta sunt peccata. Et ī psalmo. Ego  
dixi ibi. piecisti post tergum tuum. & fa  
cit de pe. di. iii. totaz. & c. illud uero. &  
de pe. di. i. quantūlibet. ibi non enim ha  
bet quod erubescat cui peccatum dimis  
sum est: & ea. di. §. dauid quoq. ibi trās  
tulit. et. c. si pñz. et. c. nunc autem. et. §.  
econtra. et quod not. Acc. in. c. sup eo.  
de hereti. li. vi. in v<sup>o</sup> peniteant. facit. i.  
q. xxxv. et. §. q. xxvii. et. q. xxx: dicit  
theologi: q nihilominus patebunt nō tñ  
ad uerecūdiam seu confusionem imo ad  
reddendum gratias deo qui de talibus  
eripuit q no. Octauo consideretur ratō  
naturalis. si enī non horruit peccare zc.  
§. q. proxima. Nono considerari debz ui  
te breuitas ut recolat multos coetaneos  
suos mortuos et paucos uiuos certe plu  
res pelles agnorum uenales inuenies in  
foro q ouium et homo ex quo attingit  
annum quinquagesimum semper est in d  
scensu fm Grego. lxxxvi. di. tanta neq  
tia. ad idez. xiii. q. ii. illud. Decimo ifir  
mitas corporis. Nā egritudo carnis pec  
catum repellit. de pe. di. i. potest fieri.  
Vndecimo defectus potentie quia ut in  
uisu et in aliis sensibus nisi diuimulz uidz  
se deficere uidet se incuruari et canesce  
re que omnia ad penitentiam inuitant.  
Vnde maledictus puer centum annorum



& q. vii. paulo dixit. Duodecimo descē  
sus mundi quia sūm Ap̄m perit siue trā  
sit mūdus & cōcupīa eius. de pe. di. iiii.  
si ex bono. Tercio decimo scriptur sacre  
considerande sunt que apte dicunt. p̄lō  
res dēre cum diabolo ppetuo cruciari. de  
pe. di. iiii. iter hoc. yrcū. i. & ii. & c. qd  
ergo. Quartodecimo quia iugum dñi le  
ue ē & cito potest a misericordie iudice  
impetrari. de pe. di. ii. talis est mibi de⁹  
Sunt enim septem modi quibus peccata  
deberi possunt. vñs Sunt septem deheri  
modi quibus omnia possunt. Fōs elemo  
sina martir confessio fratru. In se pecca  
ta dimittere flere reatum. sanguinis &  
carnis xp̄i susceptio digna. de pe. di. iiii.  
ille rex. & per Guy. in rationali diuino  
rū officiorū. de septuagesima in. iiii. col.  
facit. de pe. di. i. medicina misericordie  
& sequentibus de cons. di. ii. cum omne.  
in prin. c. ante benedictionem. & gle. di.  
i. non potest. & c. pprie. in fi. Quinto  
decimo consideret quia aliq̄ debet iue  
nire uiam qua tendat ad gloriam. xxii.  
q. iiii. obtinere nequaq̄. & faciunt ea q̄  
habent. s. in. iiii. notabili. Venio ad  
scdm principale & primo considerari de  
bet per peccatorem quia non confiten  
do est in peccato mortali. de peni. & re.  
c. omnis. p̄o quia peccatum sepe rat ipsū  
a xp̄o ut nota. xxiii. q. iii. certum. 3<sup>o</sup> q̄  
talis tanq̄ sepe rat a deo traditus est  
diabolo sūm Iohāne. xi. q. iii. audi de i q̄.  
quarto q̄ cito perit memoria eius psal.  
Vidi impium super exaltatum zc. & pe.  
di. iiii. achal. quinto consideret q̄ pecca  
tum impedit hominem & ipsius p̄cessum  
sicut inducit infirmitatem. de pe. & re.  
cum infirmitas. & mortē de hoc de ap.  
qua fronte. & adducit nouam uindictam  
sūm Io. an. in. c. ii. & purg. vulg. vnde eti  
am si sciret homo deum ignoraturus pec  
catum suum & homines ignoraturos de  
bet nihilominus dedignari peccare. ut  
per Io. an. in. c. illud de cle. excom. Sex  
to consideret quia timet ubicūq̄ ē psal.  
timor & tremor uenerunt super me zc.  
xiii. di. nerui. post mediū: ibi undiq̄ me  
tuit zc. Septimo quia pro peccato mor  
tali debetur pena eterna: ut no. xiiii. di  
c. i. que pena est grauior omnia alia pe

na ut dicit Arch. de peni. di. i. nullus.  
Octauo quia peccator aliq̄ tollitur in  
altum ut lapsu grauiori ruat. ut nota. de  
pe. di. iii. quod ergo: Nono quia perdit  
bona temperalia & minoratur uita psal.  
Fiāt dies eius pauci zc. xxiii. di. in noīe  
dñi. ante finem. & ideo citius moritur.  
no. xi. q. iii. ep̄i. in fi. & & appl: qua frō  
te. glo. v. & xii. q. i. dilectissimis. in v<sup>o</sup>  
ppter peccatum. facit. l. huic. §. i. ff. ad  
l. acqui. Decimo quia dum est in p̄cto  
est infamis: ut no. & conse. di. iii. celebr  
tatem: in fi. & per Arch. ii. q. vii. sicuti.  
in fi. Vndecimo quia n̄ dicit homo imo  
animal cui conuenit illud uicium: ut per  
Arch. de. pe. di. ii. principium in fi. hīc  
dicit q̄ nabuchodonosor conuersus fuit  
in bestiam. i. intellectus hominis amisit.  
xxiii. q. v. §. hinc sūm Arc. ii. q. vii. sicuti  
Duodecimo quia est hominibus odios⁹.  
xxiii. q. vi. iam uero. Xiii. quia remot⁹  
est ab actibus legitimis. ii. q. iiii. consan  
guineorum. ii. q. vii. non potest esse ho ī  
b⁹ fidelis. Xiiii. quia remot⁹ est a sacra  
mentis. xcv. di. illud. xxxiii. q. ii. amone  
re. XV<sup>o</sup> quia q̄to maiori tempe quis ē  
in peccato tanto grauius peccat quia q̄  
to diutius inficiatur aīo tanto amplius  
a deo elongatur & debilitat atq̄ corrū  
pitur & tanto per consequens difficilius  
releuatur. xxiii. q. i. scisma. ubi hoc no  
tat. Arch. XVI<sup>o</sup> quia habitat in babi  
lone ut per Arch. post pe. de. pe. di. iii.  
in salicib⁹. XVII<sup>o</sup> quia per hoc perdit  
uitam eternam que xp̄ianis p̄mittitur:  
ut in. c. cum marthe. de cel. millarum. X  
VIII<sup>o</sup> quia semper cadit de malo in pe  
ius. de. pe. di. iiii. c. i. & iii. & sequenti.  
XIX. quia. ex quo est ip̄nitens peccat  
in spiritum sanctum. de peni. di. iii. inter  
hec yrcum. i. & ii. i fi. & di. i. §. qd̄ aut.  
v. hec est blasphemia. XX<sup>o</sup> quia sic mo  
riēdo sine fine torquetur. de pen. di.  
i. uolissent. & di. vii. §. fi. in fi. & p̄ ta  
libus qui sic mortui sunt non est orandus  
. xxiii. q. v. placuit. xiii. q. ii. p̄ obeunti  
bus. XXI. quia nō omnib⁹ sed quibusdā  
datur resurgere per confessionem. ut di  
cit Arch. de peniten. distinc. iii. ille.  
Venio ad tercium principale & primo  
debet considerari sanctorū remuneratio



que & inuita qñq; & in morte semp ma  
gna est. de pe. di. ii. si enim inquit d su.  
trim. c. i. §. fi. Scdo remuneratio que ex  
pectatur a xpo qñ dotabitur anima euz  
corpore. vnde vsus. Sensus amicitia con  
cordia plena potestas. Pax secura dec<sup>9</sup>  
& gaudia sunt animabus. Corpa sancto  
rum fulgebunt fortia. pulchra. libera.  
sana sita sine fine manentia leta. de pen.  
di. iiii. §. finis. & §. sic itaq; peccata. 3<sup>o</sup>  
quia per hoc illuditur dyabolo q se suo  
morfu uulnerat & contra se armet quem  
debilitandum putauit. d pe. di. i. potest  
fieri ut aliquis in fi. Quarto quia p pei  
tentiam multa bona acquiruntur: effici  
tur enim celestis. de conse. di. iiii. non ex  
quo. d. ab hac uetustate zc. Quinto ga  
amodo de statu suo securus est. Nam di  
misit incertum & tenet certum. de peni.  
di. vii. qui egerit. Sexto ga anima sua  
respicit semper deū qui eaz creauit. p<sup>9</sup> q  
ñ est pressa tenebris peccatorum. d pe.  
di. i. & ueniet iquit. & di. iiii. ille rex. &  
di. iiii. si ex bono. Vii. ga est particeps  
bonorum omniuz que fiunt in tota eccle  
sia dei. de pe. di. vi. qui uult. §. labore.  
itaq; penitens i ecclesia zc. & di. i. agite  
penitentiam zc. Viii. quia recuperat  
omne bonum quod amiserat p peccatū.  
de pe. di. iiii. de p<sup>9</sup>iso sacculo. Vnde vs<sup>9</sup>  
q p peccatū fuit i te mortificatum fiet  
ad huc gratū fuerit si uiuificatus. Nono  
quia augmentantur tali bona temporalia  
& salus temporalis. xvi. q. vi. decime. Vñ  
vsus. Te pudor emendat conuersio ma  
ior habundet. Cautius instrueris suffra  
gia plura mereris. Hec tribuit iures cō  
fessio ne recidiues. Decimo quia quicqd  
acquirat & operatur i tuto est sed pecca  
tor sub casu perditionis existit. xxii. q.  
vii. quemadmodum. & labores impiorū  
iusti edunt. ea. q. quicunq; xxiii. q. v. de  
liguribus. & §. notandū. Xi. quia plō  
gatur uita cum econtra sit i peccatorib<sup>9</sup>  
Psal. viri sanguinū non dimidiabūt dies  
suos. eccle. vii. ne impie agas multum ne  
moriaris in tempe non tuo. Ad idez. xi.  
q. iiii. epi. si sacerdotali i fi. imo facit ip  
sum dici mortuum. ut dicit Arch. de pe.  
di. i. porro. §. hūdem. sup v<sup>o</sup> aie. Xii. quia  
ubicunq; securus uadit & nihil timz

cum econtra sit in peccatore. xxii. di. de  
constantinopolitana ad fi. xxv. q. ii. de  
priuilegiis. Xiii. quia facilius adscit  
sapie. in maliuolam animaz zc. Xiiii. ga  
si laicus est: multiplicatur in prole. psal.  
filii tui sicut nouelle zc. Xv. quia semp  
diligitur a bonis quā s qñq; molestet  
a malis. xxiii. q. iiii. §. ex his. Surgat er  
go peccator & dicat dñe peccauit ut di  
cit Arch. de pe. di. iiii. iter hec. & impor  
tune penitentiam petat. no. de elect. cū  
p<sup>9</sup>. in pri. c. & p<sup>9</sup>hec declarantur not. p  
Host. in su. de pe. §. que inducant. & fa  
cit. §. q. proxima. & i. q. l. & q. cxxv.  
Et adde ad predicta in legenda circunci  
sionis in penult. col. & densenis. & glo  
ria beatorum p laudu. in sacramentali  
de sacramento eucharistie in. xvi. colu.  
& sequentibus. vbi etiam in. xxii. colu.  
An mortui resurgant cum deformitati  
bus quia si pueniunt ex defectu aliu<sup>9</sup>  
membri auferuntur ab eis de aliis ifert  
opin. ut ibi & subdit q de uera iusticia ē  
ut p peccato quis in perpetuū puniat.  
ut ibi latius & de modo & ordine quos  
tenet deus in curando infirmum idest  
peccatorem p eundem in Rubri. d pñia  
. ii. colu. XLVI. quero si sacerdos non  
uult dare licentiam suo parrochiano qd  
confiteatur alteri nisi p pecunia. An cō  
mittat simoniā: dic q sic fm Pisane. post  
Ray. in. §. confessio. pri<sup>o</sup> in fi. dicit fra  
Nico. q potius fuit dictum. glo. Ray.  
ut in su. con. li. i. ti. i. q. xxxvi. p hoc ga  
p habenda absolutione seu pñia cōmitti  
tur symonia. not. i. q. i. nullus epul. et p  
doc. in. c. dilectus. i. d symo. Et similiter  
p cōnexis spiritualibus: ut per Fran. in  
. c. i. ad aures. de sy. et in. c. i. ne prelat.  
uices suas et per eundem. in. c. cōsulef.  
de sy. et sic cōmittitur p tali licentia ha  
benda tanq cōn<sup>9</sup> a sacramento pñie cū  
absq; ea ille extrane<sup>9</sup> sacerdos absoluef  
non possēt. ut in. c. omnis. de pen. et re.  
p hoc quia ipsa licētia spiritualis est. et  
ex spirituali competit potestate ergo  
est symonia. ut ptz in eo q legitur et no  
ta. extra de symo. tua nos. pri<sup>o</sup> rñso et  
i fi. faciūt no. p Arch. xxxvii. di. de qui  
busdam circa medium. et. i. q. c. v. uel  
dicendum q cōmittitur quasi symonia



p notata p dñm Nicola. in similibus. in  
.c. i. & .ii. de magistris. XLVII. q  
ro qualiter teneamur ad confessionem.  
utrum sit de necessitate salutis. Rñ° fm  
Tho. in. iiii. di. xvii. confessio de necessi  
tate salutis est in illo qui in peccatū mor  
tale actuale cecidit ad quod. s. q. xv. ad  
fi. Et pprie loquendo non est de iur na  
turali sed diuino & noue legis. Nam in le  
ge ueteri non tenebatur homines ad cō  
fessionem peccatorum spālē & distinctā  
sed ad generalem & indistinctam ad quā  
tenebantur per determinationez sacrifi  
ciorum concor. Pe. in. iiii. di. xvii. fm pi  
sanel. in. s. confessio. ii. idem in sum. con.  
li. iiii. ti. xxxiii. q. xxxi. & xxxii. Idem  
etiam Ray in ti. d pe. & remi. s. ii. di. eta  
ubi dicit & pbat contritionem confessio  
nem & satisfactionem fore de precepto  
legis diuine. Item Riccar. in. iiii. di. xvii.  
asserit confessionem fore de necessitate  
iuris diuini adeo ut ad ipsam dicat tene  
ri etiā infideles tñ ecclesia eis nō p̄cipit  
quia ppter eorū culpā eis iūtilis foret.  
Frater Robertus optim⁹ theologus &  
p̄dicator predicauit q̄ confessio non est  
de ueteri testamento nisi ex insinuatione  
& ordinatione non autem ex precepto.  
fuit tñ ex institutione xp̄i dum insufflā  
do aplis dixit: quorum remisistis zc̄.  
& sic instituendo formaz explicite pre  
cepit nobis de confessione Ego credere  
non improbandam opi. illorū qui dicūt  
ex solo p̄cepto ecclesie pcedere p. c. qui  
dant. al. i. q. px. li. enī greci ad confessi  
onem nō tenentur quia canones nostros  
non receperunt. ergo nec ipsi nec nos te  
neamur si. c. omnis. d pe. & re. non fuissz  
cōditū sic ergo ex solo precepto ecclesie  
glo. de pe. di. v. in su. uidet̄ sentire q̄ cō  
fessio in spālī non sit de iure diuino etiāz  
nouo: sed uerius est q̄ predicti theologi  
dicunt fm fratrem Ni. Oximi in add. &  
de hoc no. in su. astensi lib. v. ti. ii. ad fi.  
ubi concludit q̄ pñā instituta est quātū  
ad actum interiorē a lege natur̄ ad qd̄  
i. q. i. & s. q. xvi. Sed q̄tum ad actū ex  
teriorē a lege moysaica que p̄cipiebat  
p peccatis quedam sacrificia sed quo ad  
modū determinatum in utroq; a lege no  
au que p̄cipit confessionē & satisfactōez

ad arbitrium hominis pponer̄ faciendā  
& facere. ab hoc autem ultimo habet q̄  
sit sacramentum & causa remissionis pec  
catorum fm Pe. ut ibi latius & plenius  
in eadem su. ti. x. & in sum. fratris. An.  
in. c. de conf. d. de necessitate confessio  
nis. ubi in idem recidit & per Pe. de pa  
lu. in. iiii. di. xvii. q. ii. ar. i. dicit laud. q̄  
fm aliquos introducta est confessio a iu  
re naturali non tamen cōsiderando ius  
naturale inq̄tum ex principis nature  
causetur nec ante legem q̄petebat quia  
tunc sufficiebat interior peccati recogni  
tio. ut habes de peni. di. v. in summa.  
Adde q̄ precepta iur̄ positū non refe  
runtur nisi ad ea que sub iudicio huma  
cadere possunt: ut in su. conf. li. i. ti. vii.  
q. xviii. unde paulus. fidelis deus qui nō  
exigit ab homīe plusq̄ possit. *Theologi*  
*dicūt q̄ de iur̄ dīno positio sup̄naturali*  
*ē & ideo uocat̄ diuinum quia ab ore p*  
*prio dei: & ideo positū quia per xp̄m*  
*positum & expressum & ideo sup̄erna*  
*turale quia hoc deus non cōmisit nature*  
*ministerio ordinario uel mystico. sed sibi*  
*solo retinuit talia sicut sunt operationes*  
*miraculorum instōes sacramentorū &*  
*reuelationes que opa sunt sup̄naturalia*  
*quasi supra cursum nature operatiua de*  
*testi. uenerabili. de h̄ti. cum ex inuēto*  
*Vnde xp̄us instituit hoc Iohannis. xx.*  
*cum dixit: quorum remisistis peccata.*  
*Nam intelligebat de peccatis confessis*  
*in hoc duo satis expressit v3 peccata con*  
*fitenda & sacerdotibus quia loquebat̄*  
*aplis & eorū successorib⁹. s. sacerdotib⁹*  
*qui successores eorum sunt quo ad sacra*  
*mētoz dispensationes. xi. q. iii. absit. &*  
*no. xii. q. i. uid. ntes. unde iacobus dixit*  
*Confitemini zc̄. presupponendo diuinā*  
*institutionem & licet exequabatur eaz ut*  
*per Laud. in sacramentali de sacramēto*  
*pñe in. iiii. & v. colu. Iohan. de lig. p⁹*  
*doc. in. c. qd̄ in te. d pe. & remi. concor*  
*dat opiniones v3 q̄ confessio simpliciter*  
*est introducta diuina institutione: sed q̄*  
*hōmī & taliter & tali tempe pcedit a*  
*constitutione ecclesie pbat̄ quia si cō*  
*fessio hodierna fuisset a deo introducta*  
*tunc greci tenerentur qui tamē soli deo*  
*confitentur nec improbatur quia consti*



tutionem sup confessione non receperūt  
sicut nec sup mrimonio receperūt fm eū  
& sic confessio hodierna fuisset adeo in  
troducenda in spālī pcedit de iur diuino no  
ue legis: sed q pprio sacerdoti & tali tē  
pore a constitutione ecclesie fm eum. &  
de hoc no. de pe. di. v. in su. & per doct.  
in dicto. c. oīs. & per Io. d ymo. in cle.  
1. penult. colu. d priuī. ubi dicit q istud  
est ex precepto ecclesie fm Laudu. Sed  
vī. concludendū q confessio in spālī etiā  
homini facienda est de iur diuino & sic i  
hoc statutum dicti. c. oīs. pcedit d iu  
re expositio declaratio seu executio  
iur diuini: ut dicit in simili Arch. in. c.  
ut omissi in prin. de bere. li. vi. & hoc p3  
dum xpus dixit quodcūq ligaueris zc.  
& quorum remiseris. zc. quasi ordinā  
do sacerdotes iudices uoluerit q confi  
teri teneamur homini sicuti Rex ordinā  
do officialem uult q subditi ad ipsum tā  
q officialem recurrant fm opiniones the  
ologorum. ut. s. q. xxxi. in fi. sed q cōfi  
teamur pprio taliter & tali tempe iux  
ta. c. oīs. & pcedit opinio Io. de lig.  
& glo. de pe. di. v. i su. & sequaciū facit  
i. q. xxxix. et sic papa astringitur hōi  
confiteri si uult saluari. Ad qd. i. q. lxii.  
& in quantum confessio est de iur diuino  
sufficit qnq confiteri ante mortem. s. q.  
xxxii. post prin. dicit. Nico. in di. c. oīs  
vi. colu. q multum sibi placet q confes  
sio potius sit instituta ex quadam gene  
rali traditione ecclesie quia non est aliq  
auctoritas aperta q inuat deū seu xpm  
aperte instituisse confessionem faciendā  
sacerdoti hodie tñ cū sit generalis apud  
nos illa traditio peccaret mortaliter la  
tinus non utendo confessione. xi. di. in  
his. & in dicto. c. oīs. fm eum. Et ex  
his infertur q cōfessio hodierna apud  
nos est sub precepto peccati mortāl &  
necessaria quia textus in dicto. c. oīs.  
dicit confiteatur quod uidetur impatiui  
modi & presentis temporis & sic est pre  
cepti qre transgressor peccaret mortali  
ter. xiiii. q. i. quisquis & c. se. & qd no.  
x. di. quis aut. et p Arch. xxv. q. i. uola  
tores. & xxviii. q. i. oīs. in fi. licet. n.  
in. c. oīs. non sit aliquod uerbum pre  
cepti expresse reputatur tamen pre

ceptum fm q dicit Pe. d palu. in. iiii. di.  
vii. q. i. arti. i. conclusione. ii. facit quia  
traditio ecclesie obligatoria est ut pre  
ceptum. ar. xi. di. in his rebus. pro hoc  
quia textus in dicto. c. oīs. dicit statu  
tum. nam decretum preceptum & statu  
tum idem important ar. nota. p Arch.  
iii. di. deniq. in fi. imo non seruans hoc  
generale statutum: presumitur infidelis  
quia contemnit preceptum ecclesie & d  
clauibus male sentire presumitur de pe.  
c. fi. & qui nō obedit statutis precepto  
rui peccat mortalr Io. an. i. c. i. in fi. de  
ma. et obe. et fuit statutum salutare. ut  
ibi dicit. i. inductum pro salute animaz  
secundum Io. an. ibidē. et i. c. irrefraga  
bili ante medium d offi. ordina. ex quo  
sequitur q nec cōsuetudie nec prescrip  
tione tolli potest peccant enim in talib9  
transgressores. de ma. & obed. illud. fm  
Io. an. i. simili. in. c. cū infirmitas. de pe.  
& re. quia ergo non seruans mortaliter  
peccat permitti non debet contrauenī  
etiā de misericordia: ut dicit in simili frā.  
in. c. ex litteris. ii. de spon. Similiter &  
cōicare uidetur precepti diuini et eccle  
sie. i. s. px. q. lxxxv. et. q. lxxii. et ad p  
missa adde. xxxiii. q. i. si per forciarios.  
dū dicit et spū hūiliato sacerdoti et deo  
de omnibus peccatis suis puram confes  
sionem faciunt. XLVIII. quero an  
greci teneantur ad confessionem homi  
faciendam: dic q non quia ad ipsos non  
emanauit nec puenit constitutō et tradi  
tio ecclesie sicut nec conficiunt in azimis  
ut no. de pe. di. v. in su. et est textus. de  
pe. di. i. c. fi. et idem tenet Hosti. in su.  
de pe. s. cui confitendū. v. cui papa. ibi  
dicunt aliqui idem Guy. duranti in rep  
torio aureo de regl. pñe. s. ut. auez sci  
as. in prin. et. s. q. proxima. Adde q ad  
grecos calabrienles puenit traditio et o  
luetudo confitendi presbitero et ipsam  
seruant. precipitur enī eis ut nostris mo  
rib9 se conforment fm ho. i. su. de temp.  
ordi. s. i. in prin. alit. de bap. c. licet gre  
cos. faciunt. no. xi. di. in his. et in. c. ad  
aplicam. de symo. et in. c. cum oīs. de  
consti. Similiter greci alia forma utunt  
in baptismo. s. s. i. q. xii. et similiter in  
eucharistia. i. s. pximo. q. iii. ad finē et



dicunt aliqui q̄ per hoc q̄ greci non fce  
perunt canones non dicantur h̄tici ut  
no. xx. di. de libellis. in fi. et per Arch.  
xi. q. i. magnum. facit q̄ no. in cle. una d̄  
magistris in uer<sup>o</sup> hebrayce. uide tamen  
Arch. in. c. i. in v<sup>o</sup> damnamus: de su. tri.  
li. vi. & in. c. i. fi di. de h̄tici. & Io. an. i. c.  
i. p<sup>o</sup> prin. de scisma. & q̄ ecclesia greco  
ruz sit subiecta romane ecclesie not. per  
glo. & fran. in. c. fi. de bapti. facit. i. q.  
cxx. uis. i. q. px. q. iii. i. fi. & q. xxviii.  
**XLVIII.** Utrum papa possit cum a  
liquo dispensare ne confeteretur. Rñ<sup>o</sup>  
fm Tho. in. iii. di. xvi. Nō pōt eo q̄ ip  
se necessitatem sacramentorū non potest  
tollere nec imponere noua. s. sacramēta  
instituendo. Sunt enim ex dispensatione  
diuina sed dispensare possit cum aliquo  
seu etiā generaliter circa tēp<sup>o</sup> ut. s. dispo  
rat ultra tempus anni fm Pifa. in. s. con  
fessio f<sup>o</sup>. Idem in su. cō. li. iii. ti. xxxiii.  
q. xxxiii. & de ista dispōtione circa tē  
pus intelligendum est inquantū respicit  
terminum constitutionis ecclesiastice ut  
s. p hoc quis non incurreret penā. c. om  
nis. de pe. & re. non autem inquantū re  
spicit terminum legis diuine per quā q̄s  
vī ad confessionem obligari statum habi  
ta q̄moditate post casum mortalis culpa  
fm fratrem Nico. Oximi in addō. qui re  
fert ad notata per eum in sua quadriga.  
li. in. ti. vii. q. ii. ad quod. i. q. pxima. &  
adde. s. q. xxxvii. Et ad primū dictū  
Pifa. concor. Arch. de pen. di. v. in su. &  
frater Anto. in sua su. c. de confessione.  
& per Pe. de palu. in. iii. di. xvii. q. ii.  
arti. vi. & q. iii. arti. & per laudū. d̄ sa  
cramento pñe in. v. colu. v. iii. & per  
ymo. in cle. ne in agro. iii. colu. sup glo.  
mensibus. & in su. Astensi. li. v. ti. x. i. fi  
ne. ubi concludit q̄ papa non posset cu  
aliquo dispensare ne hōi sua peccata cō  
fiteat<sup>r</sup>. p hoc c quia esset iteruverte<sup>r</sup> gene  
ralem statum ecclesie. ut nota. in simili.  
xl. di. si papa. in glo. sed posset ne. in fi.  
& per fran. de zam. in. c. i. in. iii. q. ad fi  
nez. de bap. & s. i. q. xii. Item non po  
test papa ea que scandalum inducunt to  
ti ecclesie & p q̄ decoloraret stat<sup>o</sup> eccle  
sie uniuersalis. i. q. vii. & si illa. & p not.  
p fran. in. c. ex publico. d̄ conuer. giug.

nisi ex magna cā ut per eundem fra. p<sup>o</sup>  
inno. in. c. cum ad monasteriū. s. fi. ibi i  
super circa predicta de sta. mo. Ad que  
no. p eundem in repetitōne. c. perpendi  
mus in. vi. colu. de sen. excom. & q̄d no.  
glo. in. c. a nobis. d̄ decimis. & i. q. cvi.  
Predictis adde q̄ uidi bullam ap̄licam i  
qua papa facientibus certam elemosinā  
concedebat plenam remissionē peccato  
rum contritorum ergo nō requirebat cō  
fessionem sacerdoti faciendam in talib<sup>9</sup>  
p̄sonis & casibus & sic ecclesia vī uelle  
q̄ talis contritus lucretur indulgentia  
absq̄ confessione tunc faciendam quam tñ  
ais faciet & ita gērdat bulla cū doc.  
Quinquagesimo. quero utrum homo sta  
tim teneatur confiteri. Rñ<sup>o</sup> fm Tho.  
v. s. ad ppositum confitendi & ad cōtri  
tionem tenetur. s. qñ peccata memorie  
occurrunt. Sed ad cōfessionē actualiter  
faciendam tenetur si debeat eucharistiā  
accipere ad quam nullus post peccatum  
mortale nisi q̄fessus debz accedere copia  
sacerdotis oblata & nccite nō urgente  
fm Pifa. in. s. confessio. ii. Idem fm Pe.  
si q̄s debeat sac̄rū ordinem scipe uel h<sup>9</sup>  
mōi. ut i su. con. li. iii. ti. xxxiii. q. lxxix.  
Sūt etiā tñr si piculū mortis iminet ais  
ñ tñr homo ad statim cōfitendū q̄uis p  
culosum sit differre. ex precepto autem  
ecclesie tenetur saltem semel in anno con  
fiteri omnia peccata sua. ut in. c. omnis.  
de pe. & remi. fm Pifa. & ad illud q̄ or  
dinandus debeat confiteri. uide. s. q. iii.  
q. xxxiii. frater Nico. Oximi in addō. sic  
dicit pe. in dicta. q. lxxix. dicit q̄ quis eti  
am tenetur statim confiteri ratione con  
scientie: ut si dicat sibi conscientia q̄ sta  
tim teneatur. Item ratione dubii ut si n̄  
speret copiam confessorum sibi amplius  
illo anno occurrere ut si habet casum de  
quo sol<sup>9</sup> papa potest absolvere & habz  
modo copiam penitentiarii pape. Item  
dicit Tho. in quadam qōne de quolibet  
q̄ laudabile est q̄ peccator peccatū suū  
q̄cūq̄ potest confiteatur per accidens  
tamen posset dilatio esse meritoria. dum  
modo non differat ultra annum v<sup>3</sup> si dif  
ferat ad hoc ut prudentiori confitere<sup>r</sup>  
& deuotius ppter sacrum tempus. Itē  
glo. de pe. di. v. in su. dicit q̄ si peccatū



est publicum tenemur statim q̄teri sub obligatione peccati mortalis. Inno. etiam in dicto. c. omnis. uidetur tenere idē stinēte in peccatis non publicis q̄ statim teneamur confiteri habita rationabili q̄moditate & subdit: alii dicunt cōtra sed primum tutius. Bonauentura etiam late hunc passum tangit in. iiii. di. xvi. & cōclusiue sentit q̄ religiosi tenentur statim confiteri & idem quasi sentit de clericis quibuscūq̄ sed sub dubio. de laicis uero asserit q̄ tenentur similiter q̄n est talis oportunitas q̄ nunq̄ rationabilior maior expectatur nec quo ad tempus nec quo ad sacerdotem. Sed quia temp⁹ quādragesime uidetur ei magis oportunum v̄ q̄ illud temp⁹ rationabiliter possint expectare. Sed hoc debet intelligi q̄n p̄ prius oportunitatē non habent atq̄ illud est temp⁹ magis oportunū quo primū possunt debite confiteri p̄pter more p̄culum. Vnde ipse bonauentura & omēs consulunt q̄ post lapsum mortalis culpe q̄citius potest quilibet confiteatur quorum consilium uanum foret nisi esset de meliori. vñ ysidorus de su<sup>o</sup> bono ti<sup>o</sup>. ii. dicit cito corrigatur culpa que cito cognoscitur tardius autē sanat uulnus q̄ iā putrescentibus membris longo post tēpe curationibus adhibetur. Pre. & ipse bonauentura innuit q̄ religiosi ex ui sac̄menti non teneantur plus q̄ laici nisi rōne occurrentis oportunitatis ergo cum laicis occurrerit oportunitas eodem mō tenentur. Sic igitur l̄ religiosi uerissimiliter citius occurrat confitendi oportunitas q̄ secularibus clericis & ipsis clericis citius q̄ laicis tamē omnes etiam laici cū eis congrua oportunitas aduenerit uidētur teneri ad statim confitendū sicut etiam de laicis ostenditur in quadriga. li. ii. ti. vii. §. ii. & §. q. pxi. fm̄ eundē Oximum ubi. §. & q̄ homo teneatur cū peccat confiteri inducunt quidā. Nā quādo possibilitas adest statim debet cōfiteri sicut in restitutione dicimus ar. de simo. matheus. in fi. xiiii. q. v. si rex. in prim. & in fi. Nam quilibet tñē esse in tali statu in quo penitentiam agat & peccatum sibi remittatur. vñ eccle. vii. Ne tardes conuerti ad dñm & ne differas de die in

diem ar. ad hoc de simo. cū in eccle. d̄ con sue. c. ult. nam peccator est fur quia animam suam furatur dō & fur semper est in mora. & ideo cum detinet alienum semper auget peccatum. ff. de condi. furtiua. l. in re furtiua. Pre. decretal. oīs. non dat licentiam differendi sed p̄hibet negligentiam & dilationē sicut ecclesia p̄hibet ne quis ultra annum in excomūcatione remaneat de h̄rti. excomūcamus. §. si uero dñs. v. & si satisfacere. Non tñ dat licentiam remanendi usq̄ ad horam illam. Similiter si imperator det alicui p̄sone infamī priuilegiū ut non agatur cōtra eum sicut contra infamem nō p̄pter hoc liberat ab ifamie nota sed solū a pena. s. ut contra ipsum nō agat sic decretalis ista nō liberat ab offensa: sed ne ecclesia neget alicui ingressum ecclesie uel etiam sepulturā sicut facit post. Nā ista decretalis non pro negligentia sed contra negligentes est iudicta sicut dicitur de p̄scriptione. de prescrip. uigilanti. vñ dominus do. in. c. de homine. in fi. de cele. mis. vñ seq̄ q̄s statim debeat q̄fiteri nec sufficiat semel in anno. Alii dicunt & cōi- us fm̄ Pe. q̄ cum sit preceptum affirmatiuum non obligat nisi p̄ loco & tempe. ecclesia enim in hoc precepto potuit tēpus determinare cum sit preceptum discipline non nature. vnde regulariter nō tenetur homo confiteri nisi semel in āno. s. in pasca q̄n etiam necesse habet cōicare & hanc opi. dicit Tho. esse p̄babiliorē: ita refert Arch. de peni. di. iii. ille rex. in prim. & di. v. in su. ad fi. hanc etiā opi. Pe. & tho. uidet̄ seq̄ de iur. Io. an. in dicto. c. omnis. in v<sup>o</sup> saltem dicens sic ac si dicat quia sepius homo cadit esset sepius confitendum. de pen. di. iii. septies. & c. sequentibus. sed ad minus semel hoc faciat quod intelligit de his q̄ p̄q̄ penitentiam egerūt nō peccauerūt mortaliter quibus hoc consulitur q̄ licet non sint in peccato tamen semel confiteant̄ in anno quia non debet se nimis assecurare. v. di. ad eius. uel loquitur de his qui peccant qui ad minus semel in anno dñt confiteri. sed per hoc non p̄hibetur quī statim p̄ peccatum cōfiteri debeat dū modo copiam sacerdotis possit habere



quia nunq̄ ab eo absoluet̄ peccator quo se ligauit peccato nisi absoluat̄ a presbitero cui dictum est quodcūq̄ zc̄. Alii dicunt q̄ potest differre sed primum securius s̄m Io. an. post Inno. in dicto. c. omnis. ii. colu. facit quod no. in. c. statutū. §. cum uero. in v<sup>o</sup> statim de rescript. lib. vi. & sic ultima opinio v̄r de iur̄ necessitate opinio Io. an. ut dicit in simili Bal. in auten. ex testō. ii. col. C. de colla. & quod no. in. l. qui filius. §. i. ff. de trebell. & per Io. an. in phemio decretaliū post prin. vnde in optimis contrariis quas ponit Inno. sua est ultima s̄m Ioh. an. in. c. i. de sen. excom. li. vi. in nouella. in antepenultima colu. dicit etiam frater Anto. in dicta su. iii. pte. c. de confessione q̄ hec opinio cōis est q̄ non tenetur nisi semel in anno s̄m Tho. Pe. dur. et. Ricca. nisi in dictis duobus casib⁹ & in aliis duobus. Primus si aī p̄ illo anno uiderit se non posse habere copiam sacerdotis. Secundus si de hoc faceret sibi consciētiā q̄ teneat̄ ex precepto sed quia piculosa est dilatio debēt homines induci p̄suadendo ad cito confitendum s̄m eū & per Pe. de palu. in. iii. di. xvii. q. ii. arti. v. vnde dñs fran. i dicto. c. omnis. dicit tutum esse pluries confiteri possunt tamen peccatores expectare annū ad confitendum. monachi uero tenentur confiteri singulis mensibus. de sta. mon. ne in agro. §. sane. & p̄ hac pte uidetur textus in simili in clemen. si dñm. v. licet igitur. de re. i. & uene. san. facit de h̄ti. c. excōicamus. §. addicimus p̄ hoc quia confitendo semel in anno v̄r satisfactum precepto ad quod. §. q. xlvii. aī sola cōtritio sufficit. §. q. xxix. & sequen. & i. q. lmi. Vnde facere quod lex p̄mittit n̄ erratur no. xxii. q. i. si peccatum: & de hoc etiam in su. astensi. lib. v. ti. xi. vbi si militer sequitur opinionē cōmunē dicēs q̄ aliqui religiosi tenentur ratione statutorum suorum statim cum peccant confiteri. Sic ergo cōcluditur q̄ cōfiteri nō tenemur nisi semel in anno de iuris necessitate licet aliud sit securius & ita p̄cedat opinio fratris Nico. & intellige regulariter fallit in dictis quatuor casibus i q̄ bus cōfiteri tenemur. primo ratione ec

lesiastici sacramēti recipiēdi uel exequēdi. vnde sacerdotibus quibus incumbit collatio sacramentorum quotidiana uidetur necessarium statim confiteri. ut per laudu. de sacramento p̄nē in fa colum. v. vi. quando sit confitendum zc̄. Similiter si habet audire confessionem p̄ not. i. q. cxiii. post prin. nisi forte in necessitate p̄ no. i. §. prox. q. lxxv. vnde sacerdos peccator ingerens se diuinis peccat mortaliter: ut p̄ Arch. & domi. i. c. i. §. sciturus de re iud. li. vi. & peccat sacerdos existens in peccato alius p̄niam iniungendo licz absolutio teneat ut p̄ Nico. in Rubri. de uita & hone. cle. vnde Nic. in. c. omnis. viii. col. cōcludit q̄ cū istud sit preceptum affirmatiuum de cuius natura est ut obliget semper sed nō ad semper sed loco & tempe debito sufficit confiteri semel in anno v̄r tempe ab ecclesia determinato s̄m eum. s̄o ratione consciētie quam quis sibi de hoc faceret. tercio ratione dubii si non sperat postea confessionem habere. ut. §. iii<sup>o</sup> ratione piculi instantis ut quia uolebat intrare belluz iustum s̄m Io. an. in. c. sacris de sen. exg muni. uel si erat decollandus aut in naufragio: ut per Pe. de palu. in. iii. di. xx. q. i. conclusionē. iii. uel si mulier p̄gnans p̄pinquabat partui quo casu etiam a casibus papalibus absolui poterit. ut per Io. an. in. c. pastoralis. ad fi. de offi. or. & adde. i. q. lxxxiii. ante fi. in v<sup>o</sup> septimus. & q. lxxxix. Si ergo peccator habz p̄positū cōfiteudi s̄m mandatū ecclesie & moriatur anteq̄ cōfiteatur nō erit damnatus ex quo habuit p̄positum & a nimum confitendi: dum tamen dcesserit contritus. de pe. di. i. in su. s̄m imola. p<sup>o</sup> mathe. in cle. ne in agro. sup glo. in pri. de sta. mona. & p̄ dicta cōi opi. facit q̄ dictio saltem est aduersatiua nō alternatiua & natura ipsius est subsidiaria ut ultimate recurratur ad illud cui iungitur ut per doct. in. c. statutum. §. cum uero. vii. col. & in fi. de. rescript. lib. vi.

Quinquagesimo primo. quero quo tēpe anni confiteri debemus: Rñ<sup>o</sup> textus i. c. omnis. non declarat. sed credo q̄ in pasca qñ & cōmunicār tenemur ut dixi. §. q. proxima post principi. & ante finē.



& sic textus dicti, c. omnis, debet legi suspensive usque ibi in pascha quasi tunc debeant confiteri & coicare illi qui tantum semel in anno confiteantur & coicant et ita servatur. Si enim in pascha debent coicare & ante communionem debent confiteri ergo utrumque fiet eodem tempore & ita interpretatur consuetudo, de consue. cum dilectus. Vnde si forte in prim. quadragesime quis confessus fuerit oportebit in paschate denuo confiteri propter summum nem eucharistie, ut dixi. s. q. p. xia. qd etiam cautius est quia illa vice recordabitur de illis que forte prima vice in memoria non fuerunt & de aliis postea factis quod & servatur per timentes conscientiam. **II. q. ro an singulis annis confiteri teneamur.** Rñ sic ut p3 in simili in cle. si dñm. v. licet igitur coniuncto, v. nos itaq. ibi annuatim, v. rel. & uene. san. et facit in ar. l. annua. s. fi. & l. cu3 quidā. de an. lega. & no. p. bar. in dicta. l. cum qdam. facit. de conse. di. iii. sabbato i fi. & c. litteris. facit. xviii. di. c. i. iuncto. c. ppter. & c. peruenit. & sequenti. & c. penul. & fi. & x. q. i. epm. p. hoc qd dictio in qñq. ponitur augmentatiue. ut no. arch. i. q. i. sacerdotes. & facit. c. cum in fi. de rel. & uene. san. li. vi. & clemen. ne in agro. s. sane singulis, de sta. mo. & quod ibi no. **III. quero an confessus semel in anno si infra annum peccat & conteritur cum proposito confitendi picipet de indulgentiis concessis uer penitentibus & confessis ita qd dicatur confessus quo ad hoc.** Rñ dominus fran. in. c. omnis, de peni. & re. et in cle. una. v. ideoq. als. v. nos enī xpifideles zc. v. rel. tangit hoc & premitit qd etiaz peccantes per illuz textū. c. omnis. possunt expectare p annum ad confitendum licet tutius sit qd statim cum peccant confiteantur: & p hoc dicit presumi contritum qui obiit infra annum quo confessus fuit etiam si tunc non fuerit confessus etiaz si decedat in mortali de quo non fuerit confessus quia non dicitur decessisse in mortali ita qd sit reus gehenne cum uideatur habuisse animum confitendi infra annum ad quod solum tenetur dicto. c. omnis. & est ratio quia si non esset preceptum

confitendi sola contritio sufficeret. preceptum autem de quo ibi dicit tantum semel in anno est ideo dumodo quis habeat animum confitendi semel in anno si contingat qd decedat sine confessione quā tñ non contempsit: etiaz si notum sit qd in mortali decedat debemus presumere qd decessit contritus & presumi habuisse animum confitendi si solitus erat confiteri omni anno tutius tamen est confiteri sepius & per hoc etiam dicit qd is qui solitus est confiteri singulis annis picipabit indulgentiis concessis his qui sunt uer penitentes & confessi etiaz si aliqua peccata commiserit a die confessionis dummodo intendat confiteri fm preceptum. c. omnis. & dicit qd licet hoc uideatur nouum tamen uerum est licet ut dictū est tutius sit sepius confiteri fm euz idē tenet Ni. dicto. c. omnis. viii. colu. Sed contra hanc opi. arguitur quia vñ contra textum dicti. v. ideoq. ubi dicitur qd in dñica precedenti prelati debent exhortari subditos ut confiteantur zc. ut sic fiant picipes sacramenti & indulgentiarum. ut i dicta clemen. in fin. ex quo colligit ibi Io. de ymo. ar. qd dicto tempore omnis fidelis debet confiteri & coicare ergo non sufficit fuisse als confessum intra annum nisi & tunc confiteatur et licet ille textus in conclusione simpliciter loquatur dicendo confessus tamen debet interpretari fm precedentia. l. fi. ff. de hñ. insti. pre. talis non potest dici uere confessus cum post peccatum commissum non fuerit actu aliter confessus; nam lex loquens in casu uero non habet locū in casu ficto no. l. iii. s. hec uerba. de neg. gestis. ergo in indulgentia concessa uer penitentibus et confessis non extenditur ad illos qui confessi uidentur. Item fateor qd talis uere contritus habetur ut confessus et dicitur confessus cum semel in anno confessus est tñ istud procedit quo ad quid v3 quo ad satisfaciendum huic precepto non ergo extendi debet ad aliud: ut no. in simili in. l. bñ azenon in fi. c. v. quadri. prescrip. et iuxta. no. xiii. q. ii. c. fi. in glo. licite in fin. Item non uidetur dicendum qd unus actus confessionis pariat effectus repugnantes v3 absolutionem a precepto. c. omnis. et



oblationem seu lucrificationem indulgentiarum v3 q de9 quodamō debeat acceptare hunc participem talis indulgentie facit. l. qui hominem. §. penult. ff. de solu. & l. cum is. §. i. ff. de condic. indebiti. & quod no. de hap. maiores. in glo. ar. hec etiā pars uidetur pbari ex ordine indulgentie dum dicitur uere penitētibus & confessis & sic patet q post contritionē seq debet actualis confessio quo ad talē effectum. Alia ergo est ista confessio quo ad participandum de ista indulgentia q illa que fit ad satisfaciendū precepto quod uidetur de mente indulgentiarum & facit. §. q. xxx. Sed uolens seq opini. dñi fran. posset dicere q i dicto. v. iōq loquitur de illis qui non fuerant confessi in quadragesima preterita quin etiā Pe. & palu. uidetur sequi. idē in. iiii. di. xx. q. iiii. arti. iii. dicens prima cōclusio est q indulgentie non prosunt existētibus in mortali. vnde dicitur in eis uer penitentibus & confessis intelligo autē confessis in pposito quia non oportet d factio contra quod tamen est quia in quibusdam exprimitur uel qui infra mēsem fuerint confessi. vnde uidetur ex mente & pactione ecclesie concedentis q qui qñ implet conditionem non est in statu postea recedente fictione recipiat effectum fm euz qui per hec uerba plura dicere vñ. **Primo q sufficiat ppositum** confitendi ut quis ex tunc tempis quo implet conditionem ecclesie appositam puta accedendi ad ecclesiam uel huiusmodi consequatur indulgentiā concessā uere penitentibus & confessis. Sed si cōcederetur uere penitentibus & confessis ad iecto uel qui infra mēsem zē. tunc si p impletam conditionem infra mēsem cōfiteretur illam ex post facto consequetur & ex hoc vñ inferre ad aliud v3 qñ quis tempe quo implet conditionem nō est in statu salutis ut quia licz confessus non tamen contritus ut. l. tūc ex post facto recedente fictione recipiat effectū indulgentie ad qd. §. q. xxxiii. & i. px. & q. cii. & de materia indulgentiarum plene tractat Pe. de palu. in. iiii. di. xx. q. iiii. p totam. sed ad principale ppositum satis obstat quia cōsuetudo xp̄iano

rum interpretari & intelligere vñ ut requiratur specialis confessio ad tales indulgentias consequendum ad hoc. i. §. px. q. cxvi. **LIIII. quero in quibus casibus** tenet quis cōfessionē iterare. Rñ in quatuor casibus. Primus si sacerdos ne sciuit discernere qualitatem peccati. Secundus si non potuit absoluer. Tercius si cōtempnit uel neglexit satisfacē & oblitus est satisfactionem inunctam: nam si sciret & eam implere uellet non oportet iterare. quartus si confessio non fuit integra ut quia sciēter tacuit aliqd mortale fm Pisa. in. §. confessio fo. & alii. Pe. & Tho. in. iiii. di. xvii. Idem in su. con. li. iii. ti. xxxiii. q. lxx. & per pe. de palu. in. iiii. di. xvii. questio. v. arti. iii. & i su. astēsi. li. vi. ti. iiii. ar. iii. & istos quatuor modos habes. de pe. di. i. mēsuram. §. non ita. i. glo. in casibus ibi tamē glo. dubitant d predicto ultimo casu & non firmabat sed non est dubitandū ut ibi per Arch. p Ray. & quo ad primū casum sciendum q ex quo aliqui inferūt q propter ignorantiam sacerdotis per datur auctoritas absoluendi. sed hoc nō uidetur uerum quia potestas clauis cōsistit in iurisdictione & non i scientia fm Ray. in. ti. de pe. & remi. §. item queritur quid remittit sacerdos. sed dictū eorum potest intelligi qñ quis cum posset sacerdoti ydoneo scientia & conscientia confiteri tñ eligit insufficientem quia vñ de propria nō curare salute: & sic ex sua mala dispositione confessio vñ deo non grata & inualida. de pe. di. vi. qui uult. sed in quocunq casu cōfessio facta fuerit ignorantia sacerdoti non sufficienti. preferim de multis seu grauibz peccatis optimum est cōsiliū illam iterare cum qñ qmoditatē habuerit sacerdotis piti scientia & conscientia cum ignorantia sacerdotis in confessione sit multum piculosa ut colligitur p Aug. in dicto. c. qui uult. & per Ray. in dicto. d. Item queritur. fm fratrem Nico. in. add. ad hoc. i. q. xcii. Quo ad fm casum si sacerdos non potuit absolvere. intellige ut quia nō habebat iurisdictionem ordinariam siue delegatā de pe. & remi. omnis. fm Ni. itellige tñ quod habebat iurisdictionem sup alios



ut differat a sexto casu de quo infra dicā.  
Si tñ ignorabat confessorem non habere  
potestatem & fecit qđ potuit & debuit  
vñ qđ sit absolutus ppter bonam fidem  
ipsius credendo qđ haberet potestatem ut  
predicauit frater Rober. pro quo facit  
qđ. i. subicio facit. i. q. c. Quo ad terciū  
casum si contempsit. zc. est sciendum qđ  
ex cōtemptu seu negligentia obmittens  
facere sibi inunctam penitentiam pec-  
cat mortaliter fm Scotum in. iii. di. xv.  
quia facit contra pceptum uicarij dei  
.i. confessoris & etiā ecclesie ut in al. c.  
omnis. fm fratres N. facit. i. q. dñi. cir-  
ca medium. Quo ad quartum casum si  
fessio nō fuit integra dicendū est qđ ideo  
etiam est si obmisit quis peccatum de  
quo dubitauerit. Vtrum fuerit mortale.  
s. q. xxxxi. uel eius circumstantiaz neces-  
saria. ut. i. q. lx. & si solum si fiat hoc sci-  
enter. sed etiam si fiat ex ignorantia seu  
obliuione pcedente a propria culpa no-  
tabili ut colligitur ex notatis per glo.  
Ray. sub ti. de pe. & re. s. Itē circa pri-  
cipales ad quod etiā facit quia lata culpa  
equipatur dolo. ut in. c. ut animarum de  
consti. li. vi. & ideo si quis ex sua culpa  
ignorat que confiteri debet seu eorum  
oblitus est debet de huiusmodi negligē-  
tia ex corde dolere & firmiter pponere  
emendari ut legitime ualeat confiteri ut  
nō. in su. confe. li. iii. ti. xxxiii. q. xviii.  
qñ autem quis scienter obmittit aliquid  
de penitentibus necessario ad confessionē  
non solum annullat confessionem sed etiā  
nouum cōmittit mortale peccatū. s. q.  
xxxix. fm fratrem B. c. in add. per que-  
ptz qđ si non fecit suam diligentiam i re-  
cordando debet reiterare totam confes-  
sionē ut. i. dicā. & s. q. xl. & i. q. cxxii.  
Et adde qđ dñs fran. in dicto. c. omnis.  
vñ inclinare qđ ualeat pñia de uno pecca-  
to sine alio ad hunc effectum ut non tene-  
atur reconfiteri de illo licz sit tutum cō-  
fiteri alit. no. per ho. in su. de pe. s. an  
peccata. d. quartus. Sed salua reuerētia  
ibi ho. inclinat in primam partē seu opi-  
nionem. s. qđ non ualeat pñia de uno pec-  
cato sine alio. & ideo iteranda est ut ibi  
latius presertim dum rñdet ad illas auc-  
toritates & licet ibi formauerit thema

qñ quis uadit ad pñiam fide nō cum p-  
posito abstinendi uel quia retinuit & cō-  
celauit aliquod mortale tñ non psequit  
primum sed tantū fm. s. quando unuz cō-  
celauit & sic inheret prime opinioni ibi  
positē. s. qđ non ualeat qđ cōmuni est ut  
dictum est: & habetur in dicta su. astensi-  
ti. xvi. in. v. li. q. etiā dicit eo. li. ti. iii.  
arti. iii. qđ per pñiam non potest remitti  
unum peccatū mortale sine alio quia eēt  
cōtra perfectionē misericordie dei cui⁹  
pfecta sunt opa ut ibi latius & in dicta  
su. Ant. iii. pte. c. de confessione. & s.  
q. v. & q. xxxiii. Ad idem dñs Nicola.  
in. c. omnis. primo notabili. Addit qui-  
dam quintum casum quādo nō contritus  
confessus quia existerat in proposito nō  
deserendi peccatū uel non dolet de omi-  
bus uel non sufficienter & sic fide accē-  
sit ad confessionem de quo in dicta. q. x-  
xxiii. Addit frater Nico. sextum casum  
.i. cum confessor in aliquo non habet iur-  
isdictionē oportet enī tunc qđ pro illo  
penitens recurrat ad habentem potesta-  
tem & ei illud iterum confiteatur. ar. d  
peni. & remi. c. significauit. ad quod. i.  
q. cxvii. & sic tres casus sunt ex pte cō-  
fessoris & tres ex pte cōfidentis fm eū-  
dem. Et scias qđ pe. de palu. & su. Anto.  
in. pte. in. c. de confessione. referēdo eū  
addit alium casum in quo quis tenet ite-  
rare confessionem vñ impedimentum ex  
pte cōfidentis siue scitum siue oblitum  
siue ignoratum pabiliter puta qđ erat  
excōicatus maiori uel minori excōicatio-  
ne licet nesciret cum postea sciuerit tene-  
tur reconfiteri quia excōicatus absolui  
non potuit a peccatis & pabilis igno-  
rantia: lz pseruet a culpa & a pena irre-  
gularitatis non facit eum non esse excōi-  
catum: est enim minus capax sacramēto-  
rum a quorum picipatione excluditur  
& ideo absolutō nulla fm eum a hoc. i.  
q. cxvii. Sed aduerte quia uult qđ etiam  
excōicatus minori excōicatione absolui  
non possit a suis peccatis nisi prius absol-  
uatur a tali minori excōicatione p quo  
facit quia cum suspensus sit a perceptio-  
ne sacramentorum nisi prius a tali suspē-  
sione absoluator non est particeps sacra-  
menti penitentie ut probari uidet in. c.



fi. de cle. excōi. mī. iuncta glo. ibi in v.  
nec eligere in fi. Dicunt tamē ibi Inno.  
ho. & doc. q. excōicat⁹ minori ppter p  
ticipationē est principaliter a deo suspē  
sus & non a canone nisi p approbationē  
q. apparet ex eo quia quanto cito uult  
penitere a quocunq. confessore absolui  
potest & postea celebrare de sen. excō.  
nup. in fi. & p no. i. c. penult. eo. ti. ergo  
uidetur dicendum q. si iste qm tenebat  
minori excōicatione quā p̄babiliter ig  
norabat absoluat a p̄prio sacerdote fa  
cta confessione in speciali de scitis & in  
generalī de oblitis de suis peccatis q. te  
neat talis absolutio etiam q̄tum ad talez  
minorem excōicationem nec tenetur ite  
rum confiteri per predicta pro quo op  
time quod no. idē pe. in. in. di. xviii. q.  
iii. d. tercius effectus ubi cōcludit sic di  
cens sed q. homo sine culpa perdat bene  
ficiū sacramenti necessariū ad salutem  
uidetur absurdum. Nam cum sacramētū  
pnīe sit necessarium ille qui non est i cul  
pa aliqua sed est iniuste excōicatus uel si  
est iuste excōicatus ipse tamen p̄babili  
ter ignorat se esse excōicatū & de culpa  
sua confitetur & facit q. potest: vñ q. sit  
absolutus & q. non teneatur plus confi  
teri aīl esset iniusta snīa ecclesie si uellet  
aut innocentem punire aut ignorantiam  
inuenibilem condemnare fm pe. d. palu.  
ubi. s. & sic uidetur tenere q. absolutio  
teneat ergo non tenetur reconfiteri &  
facit. i. q. c. facit quod nota. ho. in sum.  
de sen. excom. §. quis potest ab hac snīa  
in. xii. col. d. s. pone q. aliqui ubi dicit q.  
si aliquis p plurib⁹ causis siue excessib⁹  
sit una sentētia ligatus & faciat se absol  
ui uno excessu tacito tenet absolutio. Si  
ex negligentia uel ignorantia accidit fm  
eum. & per predicta forte idem uidet.  
si erat excōicatus maiori excōicatione q̄  
p̄babiliter ignorabat si de suis peccatis  
firmiter cōfessus fuit ut satis tenet pe.  
palu. & facit. i. q. cxvii. que maxime p  
cedunt: si talis excōicatus maiori uel mi  
nori confitetur habenti potestatem ab  
soluendi ab excōicationibus & ille gene  
raliter absoluit ab excōicationibus & a  
peccatis loquitur emz pe. qm a peccatis  
tantū absoluebatur & facit. i. q. cxxx.

q̄tum tñ ad ipsam excōicationē maiore  
uel minorem cum postea scierit uel re  
cordatur confessio & absolutio requirit  
sicuti & de oblitis. s. q. xiii. xviii. & xl.  
& similiter si improbabiler ignorasset  
quia debitam diligentiam non adhibuit  
iuxta no. in. c. aplice. de cle. excōi. mī.  
vñ q. non sit absolutus & teneatur etia  
de aliis peccatis reconfiteri quasi sciuit  
set & tacuisset p supradicta dum tamen  
uiuat aīl forte ex dei misericordia sola  
contritio suffecisset per no. i. q. c. ad fi  
nem. Et premissa faciunt q. si aliquis ex  
cōicatus anteq̄ celebret confiteatur ha  
benti potestatem absoluendi ab excōe  
ipsa & de tali excōicatione non recorda  
tur & sic non confiteatur sed conteratur  
in genere de cōmissis & absoluat in for  
ma ab excōicationibus & peccatis q. si  
celebrat non efficiatur irregularis cum  
a dicta excōicatione uideatur absolutus  
p predicta facit. i. §. pximo. q. c. & no  
ta aliud dictum eiusdem pe. ut refert sa.  
Antonina ubi. s. q. in casibus in quibus  
quis tenetur reconfiteri: si cōfiteatur ei  
dem nō oportet reiterare peccata expli  
cite sed solum implicite dicendo in illis q̄  
uobis aīl dixi dilata emz absolutio per  
multos diēs fieri pōt etia si iste oblitus  
fuerit dum tñ primō pnīa ei innotuerit  
quia si non taxasset pnīam oporteret ad  
memoriam reducere ut iuste moderetur  
fm eum ad quod. s. q. xxxii. post prin.  
& q. xxxiii. nec requiritur simultaneitas  
in sacramēto pnīe. s. q. xvi. sed si fieret  
ḡfessio alteri sacerdoti debz priora pec  
cata iterum confiteri quia prima confes  
sio non ualuit tanq̄ nō facta in statu grē  
& in caritate qd tutius est tenere p quo  
facit textus dicti. c. omnis. duz dicit om  
nia zc. non ergo satisfecit dicte cōstōm  
nec deo qui partem sibi retinuit fm Nō  
in dicto. c. omnis. primo notabili. Vltio  
subdit Pisanella fm tho. in. in. di. xvii.  
q. q̄to quis pluribus sacerdonib⁹ cōfite  
tur tanto plus de pena ei remittitur tñ  
erubescētia confessionis quē in penam  
satisfactoriam cōputatur. tñ ex uelauit  
vnde totiens pōliet quis confiteri q. ab  
omni pena liberaretur. s. q. viii. ad fi. p  
quo. de pe. di. iii. quem penitet. d. unde



patet & nota. de pe. di. vi. c. i. in princi.  
& i. q. proxi. LV. quero si post peni-  
tentiam quis nouiter peccat an illa prio-  
ra reconfiteri teneatur. Rñ° fm Tho.  
in. iii. di. xxii. q. reciduians non tenetur  
directe peccata dimissa confiteri nec in  
generalis nec in speciali cuiusq. confite-  
atur. sed indirecte sicut illud sine quo sci-  
ri non potest debet satisfactoris mod⁹  
teneat reciduians notificare peccata di-  
missa in quantum sufficiat. ad hoc ut sci-  
atur q. satisfactio ei congrue iungi pos-  
sit. ut si ipse frequenter lapsus carnis pas-  
sus est ex aliqua occasione illa occasio p  
satisfactionem precidatur. & similiter d  
aliis peccatis & ad hoc uidetur sufficere  
confessio peccatorum dimissorum in ge-  
nerali tñ qñq. ad aliqua specialia descen-  
dere oportet fm q. qñtēs uiderit. oportu-  
num non enī potest in huius aliqua cer-  
ta mensura prefigi fm pñsa. in. §. confes-  
sio. ii. Inno. in. c. omnis. de pen. & remi.  
sentit q. reciduians teneatur confessione  
iterare ratioe ingratitudinis pro quo ui-  
detur facere qd dñs mathei. xviii. de ser-  
uoneq. & de pe. di. iii. q. diuini. Item  
glo. Ray. de peni. & remi. §. Item nūqd  
peccata semel dimissa. dicit q. reciduians  
ñ tñr dices specialiter & distinde ea q.  
ante confessus est. Sed sufficit confiteri  
in generali de illis exprimendo ingra-  
titudinem suam & dicendo d multis & ma-  
gnis peccatis mortalibus liberauit me  
dñs per pñiam & ego inhilominus ingra-  
tus existens sic offendi euz & si forte ne-  
sciat exprimere aut non exprimat nomē  
ingratitudinis non nocet dñmodo talia  
uerba dicat ex quibus sacerdos ingra-  
titudinem possit intelligere & idem not.  
in su. con. li. iii. ti. xxxiii. q. lxx. hoc di-  
ctum glo. uidetur intelligendum qñ ista  
circumstantia ingratitudinis uenit ad p-  
ticularem peccati spēm. Nam alie circū-  
stantie regulariter non sunt de necessita-  
te confessionis ut. i. q. lx. qñ uero ingra-  
tudo inducat particularem peccati spe-  
ciem notat Tho. in. m. pte. q. lxxxviii.  
arti. iii. dicens qd sequitur omnia pec-  
cata non est speciale peccatum. Sed per  
quodcūq. peccatum mortale aliquis ef-  
ficatur deo ingratus ergo ingratitudo ñ

est speciale peccatum. Rñ° dicendū q. i  
gratitudo peccantis qñq. est spāle pec-  
catum qñq. autem non sed est circūstan-  
tia generaliter consequens omne peccatū  
mortale quod contra deum cōmittitur  
peccatum enim speciem recipit ex inten-  
tione peccantis ut philosophus dicit. v.  
ethicorū ille qui mechat ut fure magis  
peccat q. mebus. Si igitur aliquis pecca-  
tor in contemptum dei & suscepti bene-  
ficii aliquod peccatū cōmittit illud pec-  
catum trahitur ad speciem ingratitudis  
& hec ingratitudo peccatis est speciale  
peccatum ut autem Aug. dicit in li. d. na-  
tura & gratia. Non omne peccatum est  
ex contemptu & tamen in omni peccato  
deus contemnitur in suis preceptis. Vñ  
manifestum est q. ingratitudo peccantis  
qñq. est spāle peccatum sed non semper  
fm eum patz ergo q. reciduians nō tene-  
tur reconfiteri nisi in quantum opus sit  
ad ostendendum satisfactoris debitum  
modum fm Tho. ad demonstrandum in-  
gratitudinis modū fm Inno. & glo. Ray.  
& hoc qñ ingratitudo est speciale pecca-  
tū fm fra. Ni. Oxi. in addi. & uide. §. q.  
xi. unde dixit hosti. in sum. de peni. §. &  
utrum peccata q. non redeunt : sed ideo  
dicuntur redire i aliquib⁹ auctoritatib⁹  
eo q. propter ingratitudinem ita reus &  
damnandus constituitur peccator cū ite-  
rum in mortale incidit post penitentiam  
sicut ante fuerat ut ibi latius legi etiaz  
in dicta su. astensi. li. v. ti. iii. §. circa ter-  
cium q. peccata dimissa prius p peniten-  
tiam dicuntur redire quo ad culpa que  
cūq. peccata sint illa siue originalia siue  
actualia mortalia uel uenialia per pecca-  
tum sequens in quantum ex dimissione p-  
cedentium peccatorum aggrauatur se-  
quens peccatum nō q. peccatum sequens  
sicut q. graue sicut omnia precedentia pec-  
cata sed grauius est ex dimissione prece-  
dentium propter prestiti beneficii con-  
temptum & sic redire dicuntur peccata  
non in se sed i effectu aggrauationis pec-  
cati sequentis ut ibi latius. Et bonū est  
q. si post penitentiam quis relabitur in  
peccatum q. omnia de nouo confiteat:  
quia quanto fuit sibi maior gratia facta  
in dimissione peccati tāto magis ingrat⁹



est, cum relabitur in peccatū. & peni. di.  
iii. in prin. & per totum. ut not. Arch.  
de pe. di. i. §. his auctoritatibus, & in di.  
cta. q. xi. in fine. & adde ad predicta q  
stionem & continuante delictum seu reci  
divate zc quam ponit imo. po st doc. in  
cle. de usuris ad finem. LVI. quero  
an debeat quis cōfiteri peccata que ma  
nifesta sunt. Rñ° fm Pe. & tho. in. iii.  
di. xvii. Non sufficit aliquid esse notum  
iudici nisi sit ei notū in forma iudicii &  
ideo quia peccata manifesta nota sunt sa  
cerdoti quia tamen non in forma iudicii  
oportet ea confiteri. Idem in su. con. li.  
iii. ti. xxxiii. q. lxviii. fm Nicola. post  
Pisane. in. §. confessio fo. Vel dic qd aī  
confessio non esset integra nec iste esset  
confessus omnia sua peccata. ut in. c. om  
nis. de pe. & re. pre. nihil eorum que cō  
misit debet obmittere ut per hoc erube  
scat. de pe. di. i. quem penitz. & adde. i.  
q. clxxii. ad finē. LVII. quero utz  
homo teneatur confiteri peccata uenia  
lia. Rñ° fm Tho. ubi. §. cōfessio ad hoc  
necia est ut penitens satisfactionem acci  
piat fm modum delicti peccato autē ue  
niali nō debetur pena taxata quia pena  
illa esset pporcionata penē peccati mor  
talis a quo peccatum ueniale in infinitū  
distat. vñ p solā gtritionē iteriorē pec  
catum ueniale potest dimitti. Sed an sal  
tem semel in anno cōfiteri teneatur qui  
non habet nisi uenialia dicunt quidam q  
in hoc casu ppter preceptū ecclesie te  
neā uenialia confiteri. Alii autem dicūt  
q sufficit q presentet se sacerdoti & q  
se immune a peccato mortali ostendat  
ut ad cōionem admitti possit. Preceptū  
emm est ad obligandum illos qui habēt  
aliquaque confiteri debeāt. vñ si alicui  
per gratiam collatum esset ut a peccato  
ueniali immunis esset sicut beate virgi  
ni est collatum non teneretur ad istud  
preceptum fm pisa. in. §. confessio fo. di  
cit fra. Ni. q hoc uerisimiliter continge  
re non potest quia non est inuenta nec ī  
uenietur nisi una virgo maria que sit sñ  
ueniali & nullus est absq peccato prima  
Io. i. si dixerimus q peccatum non habe  
mus ipsi nos seducimus. vñ & primū  
uerius dicitur cum etiā nesciā quō quis

audeat immunē a peccato mortali se esti  
mare infra annum uel qualiter hoc uale  
at ostendere cum psal. xviii. dicatur deli  
cta quis intelligit zc. & ideo fatuus ual  
de foret qui sic dicenti & alicui non con  
fidenti ministraret eucharistiam & ideo  
Bonauentura in. iii. di. xvii. dicit q con  
gruum est maxime iuris pfectis confite  
ri peccata uenialia regulariter tamē nō  
est necessarium nisi in duob⁹ casibus v3  
ppter dubium & ppter statutū. ppter  
dubiu3 v3 cum quis pbabiliter dubitat  
d peccato vtrum sit mortale uel ueniale  
& ideo si non penitet sicut d mortali dis  
criminē se exponit ideo debet confiteri  
sicut iacet in gscientia & in iudicio sacer  
dotis relinquat vtrum sit mortale uel ue  
niale qcor. Tho. v. §. facit. §. q. xxxxi.  
Item ppter ecclesiasticum statutum q  
tenetur quia omīs fidelis tenetur semel  
in anno confiteri sed hoc non est ratione  
uenialis sed ppter preceptū concor. In  
no. in. c. omnis. de pe. & remi. & ex hoc  
patet q religiosi tenētur uenialia confi  
teri semel seu bis in mēse uel ebdomada  
uel frequentius siue rarius fm suarū cō  
stōnum formam quod intelligendum vñ  
de uenialibus notabilioribus quo ad cō  
fessionem spālē reliqua uero uix uel nūq  
posset quis specialiter confiteri cum qua  
si omni momento cōmittantur. vñ vñ suf  
ficere illa confiteri generaliter. & q te  
neamur de ueniali contritionem habere  
aī non remittitur per pisa. in. §. pecca  
tū. iii. & i. ea. q. & q. lxxiii. fm fratrē  
Ni. Oximi i add. qui per hoc uidetur re  
sidere cum Inno. q non habens nisi ueni  
alia tenetur ratione precepti semel ī an  
no confiteri facit. §. q. xxxii. post prin.  
uidetur tñ potius moueri quia temerari  
um esset q aliquis d se taliter estimaret  
& in hoc multū placet sed si daretur p  
certo q aliquis esset sine mortali & cum  
solis uenialibus non uideatur q precep  
tum. c. omnis. ad talem se extēderet nec  
talis obligatus esset confiteri semel ī an  
no propter istas auctoritates & primo  
Scotus. in. iii. di. xv. dicit q ad remissio  
nem peccatorum uenialium non tenetur  
aliquis ad aliquam contritionem d ipis  
uenialibus imo in actuali uoluntate uel



ueniali actu moriens saluabitur & quia etiam peccata mortalia dum confessa fuerint efficiuntur uenialia & tñ nõ requiritur de talibus uenialibus noua contritio fm eum facit. i. q. lix. & sequenti. in prin. Item legitur in su. Assensu li. v. ti. iii. arti. viii. post theo. q. qñz necessaria est penitentia de uenialibus in hac uita .i. ratione piculi qñ homo perpendit aliquam affectionem deordinataz ueniale tñ ita in ipso intendi q. pbabiliter coniecturat q. nisi eam p. pñiaz abiciat trahat ipsum in peccatum mortale. Item ratioe dubii pbabilis ut qñ homo uehemēter dubitat utrum peccati m. sit ueniale uel mortale tunc enim si de illo non penitet exponit se discrimini tanq. contemptor sue salutis. Item ratioe statuti. i. qñ homo non habet nisi peccatum ueniale euz teneatur semel in anno confiteri p. statutum ecclesie ut in dicto. c. omnis. dicit tamen q. istud ultimum non cõcludit q. sit necessaria confessio licet de quolibet ueniali sit necessaria pñia in hac uita uel in alia ad hoc q. homo sequatur uitā eternam quia nullum peccatum quantūcūq. leue simul potest esse euz gloria ut ibi latius & sic non sequitur op. i. Inno. q. ratione precepti seu statuti habens tantum uenialia astringatur ad confitendum ex tali precepto hoc etiā sequ. ē Ioh. d. lig. post doc. in dicto. c. omnis. in. x. colum. licet fm euz opinio Inno. securior sit ad idem per pe. de palu. in. iii. dicētē. add. q. uenialia forte ratione precepti ecclesie confiteri tenemur semel in anno. si nō habemus mortale sicut papa precipit recipi eucharistiam sacramentaliter quod non erat necesse sed solum spiritualiter & si dicatur ergo ad plus tenetur carēs mortali q. hñs mortale quia ille non tenetur ad confessionem uenialium dicēdū q. hoc est p. accidens. Alii uero dicunt q. non est intentio pape ligare ad confessionem animā nisi de illis de quibus homo alias tenet confiteri. terci dicunt q. nec papa potest obligare ad confessionē uenialium quia hoc esset immutare sacramēta. i. facere illud necessitatis qd est uolūtatis sicut nec mutat mñionium fm eum in. iii. di. xvi. q. i. arti. iii. conclone. iii. q.

tamen sequitur q. non teneatur talis cōfiteri ut per eundem latius. di. xvii. q. ii. arti. iii. hanc etiam opi. q. statutū ecclesie nō astringat habētes uenialia tātū sequutus fuit Scotus reprobandus opi. cōtrariam dicens q. non solum talis qui nō habet nisi uenialia non tenetur ad confitēdū ex iur. diuino. S3 nec etiā ex iur. humano: ut latius in dicta su. Assensu. v. d. & in ti. x. arti. iii. quāuis autem non sit necessarium tñ multum fructuosum non solum sen. el in anno sed pluries uenialia confiteri ut plenius remittātur & quia aliquādo forte mortalia sunt que credūtur uenialia fm fratrem Anto. in su. iii. pre. c. de confessione. v. xii. conditio est & per eundem Pe. in. iii. di. xvii. q. ii. arti. iii. v. dicit q. tenetur quis cōfiteri de mortalibus non de uenialibus etiam si non haberet mortalia ut ibi latius. dicunt etiam q. in contritione non requiritur propositum non peccandi uenialiter sicut in contritione de mortali exigitur ceber tamen habere ppositū se p. ai. ā di ad peccata uenialia utanca alioquin esset ei piculum deficiendi seu tollendi ī pedimenta spiritualis pfectus que sunt peccata uenialia fm Tno. & facit. i. q. p. xima. Hosti. in su. de pe. §. de quib9 post prin. ponit tres gradus uenialium prima maiora uenialia & que nimis sunt inueterata uel in consuetudinem iā deducta que ex ipsa frequentatione et contēptu mortalia reputantur uel sequuntur d. iur. iur. & si xp̄us. §. quedam. & fm hoc intellige quod dicit August. nullum peccatū aceo ueniale q. nō fiat criminale cum placz. xxv. di. §. criminis. & §. se. & ista debent confiteri si fieri potest. alia mōra & hec in genere cōfitenda sunt. d. pe. di. iii. de quotidianis. alia minima uenialia que in sola cogitatione consistunt & que ad consensum non pueniunt & de his duobus generibus intelligit ipse q. multis modis mundantur & deiciuntur de quo. i. q. lvi. & subdit que dicātur uenialia ibi uideas. & xxv. di. §. nunc autē & §. alias. v. que autem sunt minuta peccata fm eum qui latius loquitur q. ueniale aliqd requirit spālem confessionem aliqd generalem aliqd nullam quāuis sit



tutius omnia confiteri & sic quo ad pri-  
mum genus uenialium vñ concordare cū  
Inno. sed dic q̄ tunc tenet̄ potius de cō-  
filio & securitate q̄ d̄ iuris necessitate ut  
dixi duz tñ ipsa uenialia ex aliquo respe-  
ctu nō iudicētur mortalia; vnde innume-  
rus actus uenialis non potest fieri mor-  
talis nisi p̄ occasionem quia assuetudo ue-  
nialiū facit cadere in mortale sicut assue-  
factio iurandi in p̄urium: & sic Aug. q̄  
nihil adeo ueniale zc. intelligitur in spe-  
cie non in numero s̄m Arch. post Pe. de  
pe. di. i. tres sunt. ad fi. ad quod facit q̄d  
nota. de sacra unct. c. i. i v° in quia & idē  
Io. de lig. in dicto. c. omnis. ad idem q̄  
no. Arch. in dicto. c. de quotidianis. In  
de dicitur q̄ ueniale efficit mortale rati-  
one contemptus ut no. in. c. fi. glo. ii. de  
penis. & in. c. quod autē. glo. magna cir-  
ca finem. de pe. & re. & in. c. cum illorū.  
circa fi. d̄ sen. excōi. aīis uero uenialia n̄  
sunt p̄hibita. ut no. xxviii. q. i. sic enī 3. i  
glo. ar. omne illicitum. nam peccatuz ue-  
niale non dicitur p̄prie uicium & inhēt  
homini simul cum uirtutibus ut no. xiiii.  
di. c. i. ubi etiam no. an quis illud cōmit-  
tere debeat ut p̄ximus euitet mortale  
ibi etiam no. q̄ p̄ ueniali debet̄ pena tē-  
palis p̄ mortali eterna: inde dicitur q̄  
null⁹ est sine peccato sed sine crimine re-  
periuntur. xviii. dist. in prin. & c. i. &  
ueniale dicitur quasi uenia dignum ut di-  
cit Pe. de anch. in. c. cum quis. in. iii. no-  
tabili de sen. excōi. li. vi. uñ. i. purgabile  
s̄m Arch. xxxii. q. vii. adulteri. in fi. &  
uide. de pe. di. i. serpens. in glo. ii. & iō  
in lege ueteri dicebantur uenialia que si-  
ne morte uel mutilatione dimittebantur  
mortalia que mortem uel mutilationem  
exigebāt ut dicit Arch. de pe. di. vi. c. i.  
& no. in dicto. c. serpens. glo. ii. & d̄ pe.  
di. vi. sacerdos. vñ. nam uenialia in glo. &  
p̄ ho. in su. de pe. §. d̄ quibus. vñ. multis  
uero modis. Item in purgatorio puniun-  
tur peccata mortalia & etiā uenialia no.  
xxv. di. unuz. §. aīis in glo. hac auctorita-  
te: qñz tamen ueniale ducit ad p̄ditionē  
ut no. xxii. q. ii. si quelibet. in glo. uides  
ergo & xxv. dist. criminis. in v° ueniale  
& quod no. de. pe. di. i. medicina. §. alte-  
ra uero in v° collecta: dicit̄ autē ueniale

peccatum illud quod cōtinue cōmittim⁹  
quod puenit ex originali peccato cuius  
fames remanet in homine q̄tūcūq; bap-  
tizetur & ideo de facili labitur quā siñ  
ueniali ista uita nō ducitur. i. uix ducitur  
s̄m gre. xxv. di. qualis. de hoc intelligit̄  
illud q̄ septies in die cadit iustus. de pe.  
di. iii. septies. ut no. ho. in su. in dicto. §.  
de quibus. in prin. sic ergo diuersi actus  
ueniales non possunt fieri mortale. simi-  
liter nec idē in specie licet possit trahere  
in mortale seu occasionez prestare ut q̄s  
cadat in mortale seu mortale sequat̄ ad  
hoc. §. xiiii. & hoc casu tale mortale q̄fi-  
teri tenemur p̄ predicta. Vnde bonuz ē  
consilium ut quis uenialia confiteatur si  
recolit p̄sertim s̄m doc. si deducta sunt i  
consuetudinem seu inueterata quia ut di-  
cit Aug. nullum adeo est ueniale quod  
non fiat mortale: dum placet. i. duz assu-  
mitur in consuetudinem. xxv. di. criminis  
s̄m Ni. in dicto. c. omnis. iii. colu. p̄ hoc  
quia moriens cū ueniali non uadit ad glo-  
riam nisi primo illud purget in purgato-  
rio: no. fra. de iur. iur. c. si uero. & ad di-  
scernendum peccatum mortale a ueniali  
bus recipe has regulas s̄m theo. prima  
peccatum mortale est illud quod contra-  
riatur caritati que est uita aīe ut p̄ tho.  
sc̄da sc̄de. q. lix. arti. iii. & q. cxxxii. ar-  
ti. iii. Sc̄da r̄gula est sc̄dm theologos oīs  
transgressio diuini mādati p̄lal. xviii. ma-  
ledicti qui declināt a mādati tuis. Ter-  
cia omnis transgressio mandati ecclesie  
mathei. xxviii. Si ecclesiam non audierit  
sit tibi uelud ethnic⁹ & publican⁹. quar-  
ta regula omnis trāsgressio cui⁹libet mā-  
dati liciti cui⁹q; superioris ecclesiastici  
uel secularis Pau. ad Roma. xiii. qui po-  
testati resistit dei ordinationi resistit  
& damnationem sibi acquirit. Ad hec  
notata p̄ Arch. xxviii. q. i. omnis. in fi.  
Quinta regula quia qñz sola intentione  
peccatur mortaliter mathei. iii. qui uide-  
rit mulierem zc. & intellige de intentio-  
ne deliberata ad peccanduz. Sexta regu-  
la quia sola delectatio peccati mortalis  
ut p̄ Tho sc̄da sc̄de. q. ciiii. arti. iii. & iō  
qui deliberate delectat̄ in his que sunt  
peccati mortalis: sicut in tangendo r̄spi-  
ciendo mulierē & aliis actib⁹ i honestis



peccat mortaliter. Septima peccat mortaliter si sua culpa quis ponit se in periculo peccandi mortaliter ut per bonauerturā sup. iiii. sen. di. xvii. & hee regule pertinent ad illum qui principaliter & per se peccat mortaliter. Sunt & alie tres regule spectantes ad illum qui non principaliter sed ex quadam participatione quorum prima & octaua in ordine est quod qui consentit peccanti mortaliter peccat mortaliter ad Ro. primo digni sunt morte non solum qui faciunt ea sed etiam qui consentiunt facientibus. IX. qui sua culpa seu indistretione dat alii occasionem peccandi mortaliter peccat mortaliter. l. qui occidit. §. in hac. ff. ad. l. acqui. Decima regula qui non obuiat in eo quod obligatus est: est in una & eadem culpa. unde greg. psal. lxxxiii. consentire uidetur erranti qui ad refecanda que corrigi debent non occurrit zc. fm fratrem Nic. Oximi ordinis minorum ad hoc. i. q. lxxviii. ante finē. Item peccat mortaliter ueniendo contra primum. xxi. q. i. predicandum. ut not. Arch. in. c. detestanda. in v<sup>o</sup> adimplet. de conce. preben. li. vi. Item faciens scienter contra precepta siue prohibitiones canonum peccat mortaliter & traditio ecclesie obligat ut preceptum fm Arch. in dicto. c. detestanda. in v<sup>o</sup> damnabiliter. Item quicumque excoicari debet peccat mortaliter Arch. c. ii. in. fi. de sepul. & xi. q. iii. c. rogo. in glo. queritur per eundē. & negligens obseruare iuramentum peccat mortaliter. Io. an. in. c. requisit. de spō. Item fornicatio cum concubina uel meretrice est mortale: ut plene disputat Pe. de palu. in. iiii. disti. xxxiii. q. i. arti. iii. Item transgrediens canones uel faciens aliquid contra honorem dei uel ecclesie fra. in cle. i. de eta. & qual. in. vii. & x. q. v. peccat mortaliter. Item temerarie iurans peccat mortaliter Anto. de butr. in. c. sicut ex litteris. post prin. de spon. & in. c. rursus. in prin. qui cle. uel uouen. Item committens crimen peccat mortaliter no. in cle. ad nrm. de hrti. in v<sup>o</sup> non est. Ad quod tamen uide. xxv. di. §. criminis. & quod ibi no. Item transgrediens canones peccat mortaliter Io. an. in. c. uno. in fi. de rel. domi. li. vi. i nouella. & fra. v. §.

Item transgrediens canones ex facilitate punitur tanquam per mortali no. in. c. genera li. de electi. li. vi. fra. in. c. i. ad fi. de gsti. Et nota quod omnia crimina per que testis repellitur a testimonio dicuntur mortalia peccata per ut sentit dominus fra. i. c. testimonium. de testi. ii. colu. Verum uis caritua etiam in pambulo peccati excusat a mortali de iur. iur. c. uerum. Sed ad cognoscendum quoniam lex uel superior loquatur preceptiue uel de consilio dic quod tunc tantum loquitur de consilio quoniam id in ea exprimitur uel quoniam alia ratio euidens cogit sic intelligere. Non enim qui sic hortatur zc. ff. de his qui no. ifa. l. ob hec uerba. fm Arch. post lau. iiii. di. in fi. unde dicunt doc. in. c. recolentes. in prin. de statu mona. quod ubi papa humiliter loquitur importat consilium quod nota. similiter si per interpretatorem magistrorum sit interpretatum quod sit consilium standum est tali interpretatio ni doctorum per id quod habetur in. c. i. de postu. prela. facit quod no. Io. de ymo. in. c. clerici. in. penult. colu. de uita & honestate. Similiter si loquitur de honestate non importat preceptum fm Immo. & doc. i. c. i. de uita & honestate. cler. facit. i. q. lxi. per medium. LVIII. quero an habens celebrare etiam uenialia confiteri teneatur. Rñ<sup>o</sup> vñ quod non per dicta. §. q. proxima. & tenet hoc in lu. de cel. mi. §. & quoniam. v. fz Aug. dicit. Nam mortalia tantum impediunt communionem donec confiteantur. de coe. di. ii. quotidie. & quod no. vi. di. testm. i. glo. ergo consilium. & quod no. Arch. in deo. c. testimonium. post prin. Est tamen consilium in casu speciali. scilicet cum peccatum ueniale nocturne pollutionis ex crapula procedente superuenit quod abstineat illo die a communionem ut no. in dicta glo. ergo consilium super qua refert Arch. aliquos tenere quod cum tale consilium non sit perfectionis sed reuerentie quod nihilominus celebras peccaret uenialiter quod etiam vñ tenet Arch. post Io. de deo. in dicto. c. testm. super textu. dum dicit quod ideo debet abstineri quia in sacrificio sacerdos est coram deo: & ideo maxima mundicia exigitur ut ibi plenē ad hoc quod no. de eta. & quali. ad aures. glo. fi. & de ma. & obel. lite. in v<sup>o</sup> anima. & quod no. Io. an. in. c.



dilectus. ii. i. quita colu. d. pbe. hie nota.  
ho. in. c. recolentes. in prin. d. statu. mo.  
& qd nota. in cle. de testi. in v. exhorta  
mur. sed ut dixi. s. q. pxima. Stultus eet  
tal. p. biter celebrando absq. confessi  
one. si haberet copiam sacerdotis cu3 co  
sciencia peccati uenialis notabilis & mor  
dentis imo saltem sacerdoti se pntet &  
confiteatur etiam de uenialibus notabi  
lioribus & conscientia aliquantulum stimu  
lantibus & recipiat generalem absoluti  
one3 & similiter in generali alia confite  
atur ut fieri solet facit in simili. de cose.  
di. ii. cum omne. circa prin. p. hoc quod  
nota. Psa. in v. eucharistia. iiii. ubi p.  
Tho. dicit q. ad hoc sacramentu requiri  
tur actualis deuotio nec debet quis ipa  
ratus accedere zc. & facit. i. s. pximo.  
q. lxxxvi. Preterea ut quis accedat ad  
corpus xpi debet prius confortare bona3  
conscientiam. de. pe. di. v. c. i. d. caueat.  
& facit in legenda Sancti Augu. q. null.  
q. tumcunq. excellentis meriti sine confes  
sione & eucharistia debet transire ab hac  
uita ut ibi habet in. xii. colu. quia ergo  
dicit excellentis meriti ergo loquitur in  
illo qui est sine mortali & nihilominus di  
cit de confessione ppter reuerentiam eu  
charistie ad qd. s. q. l. ad fi. & i. si. d. ce  
le. missa. ex pte. glo. fi. ad fi. facit quia  
nullus nescit discernere an sit ueniale no  
mortale. Psa. ignorantias meas zc. &  
alibi. delicta quis itelligit zc. & salomo  
ne accrescant ignorantie mee & illud Iob  
de quo in. c. fi. de purg. can. & quia plu  
ribus modis ueniale trahit i. mortale pp  
ter que arrogas p. biter estimari potest  
qui celebraret absq. confessione facit in  
. c. omnis. glo. ii. de pe. & remi. & quod  
no. Arc. xxv. di. s. criminis. & goffri. in  
su. de pe. d. sed nunquid ueniale. v. n. gui.  
de monte Lau. in suo sacramentali dicit  
q. habens ueniale uel mortale peccatum  
potest celebrare si immineat celebratio  
necessaria & sit bene contritus nec inuei  
at sacerdotem a. s. nisi sic omnia concurre  
rent non posset nisi plene esset confessus  
quia ne dum consiliatio quo ad deum req  
ritur sed etiam quo ad ecclesiam. de cel.  
mi. de homine. ppter reuerentiam sacra  
menti ut ibi p. eum in Rubri. de sacmto

eucharistie seu de cel. mi. in. xvii. colu.  
xv. q. qui etiam dicit q. dato q. etiam si  
mus sine peccato mortali ut satisfaciamus  
mandato pape necessarium est saltem ue  
nialia confiteri semel in anno uel saltem  
presentare coram sacerdote ppter quod  
fuit ita preceptum ut reuerentiores esse  
mus eucharistie. de. pe. & re. omnis. fm  
eundem in Rubri. de sacramento pnie i.  
. v. colu. v. q. & sic loquitur fm opi. Inno.  
de quo. s. q. px. p. que v. q. si esset aliquis  
sanctus uir qui ex spiritu sancto cogno  
sceret q. non haberet nisi uenialia cessare3  
tal. presumptuositas & sufficeret ppo  
situm ut ad talia uenialia p. ibi no. facit  
. s. q. xxxxi. & consulo p. bitero celebra  
ti q. confiteatur si forte erat excoriat.  
ut euitet irregularitate. s. q. hui. ad fi.  
LIX. quero per que remittatur pecca  
ta uenialia. Rn. ut no. in p. hemio. vi. li.  
in uerbo benedictione3. & xxv. di. s. cri  
minis. glo. quia facile. & p. ho. in su. d. pe  
ni. s. de quibus peccatis. & spe. i. Reper  
torio aureo in Rubri. d. regulis pnie. s.  
scire etiam debet. post pri. & no. de pe.  
di. iii. de quotidianis. d. dicit Arch. q. de  
lentur ista uenialia minora & minima p  
confessionem factam sacerdoti. It. px  
mo. de pe. di. i. quem penitet. & c. ult.  
Item per baptismum. de peni. di. i. tres.  
It. per ieiunia ad hoc. xxxiii. q. vi. c. i.  
d. laboret. lxxxii. di. p. biter. Nam iei  
unium uiui liberat animam defuncti. xii.  
q. ii. anime. Item per elemosinarum largi  
tionem. de pe. di. iii. sane. & di. i. c. mea.  
& c. q. obrem. Item p. orationem domini  
cam. i. pater noster. de pe. di. i. tres acti  
ones. Item per deuotam pectoris percussio  
nem in ecclesia ut ibi. Item per genera  
lem confessionem in ecclesia factam. s. co  
fiteor deo zc. Item per benedictionem  
episcopalem. i. q. i. dictum. cum concor.  
Item per extremam unctionem. xcv. di.  
oleo. de sacra uncti. c. i. s. i. Item per cor  
dis contritionem ea. di. c. fi. & de. pe. di.  
vii. c. ult. Item per benedictionem quaz  
dat sacerdos post missam de qua habet  
de conse. di. i. cum ad celebrandas. ad hoc  
optimus ar. xcv. di. ecce ego. & i. q. i. di  
ctum. nam ad quid benediceret sacerdos  
populum ut ibi dicitur nisi aliquid ipsa



benedictio operet fm Arch. & quo etiam  
p dñm fra. in. cle. i. de priuilegiis. in. ix. q.  
Item per ingressum ecclesie consecrate.  
ut per fra. qui alit. Tho. in Rubr. de cō  
se. eccle. uel alta. & intellige q remittū  
tur q̄tum ad culpam sed q̄tum ad penam  
reatus pena remittitur fm motu feruo  
ris in deum qui p predicta excitat q̄q  
magis q̄q minus. fm Tho. ut in su. astē  
si. li. v. ti. iiii. q. vi. subdens q in purga  
torio peccata uenialia possunt r̄mitti &  
remittuntur q̄n quis cum eis decedit: ut  
ibi ad hoc. s. q. lvi. p totā. & i. q. lxx  
viii. Itē r̄mittunt p indulgentiā quo ad  
culpam sicut & per confessionē genera  
lem non sacramentalem requiritur tamē  
contritio fm Pe. de palu. in. iiii. di. xx.  
q. iiii. in fi. & ad illud per episcopalem  
benedictionem. adde Io. an. in. c. om̄s.  
penult. colu. de pe. & nota q mortale p  
confessionē fit ueniale. i. uenia dignū  
seu uitale. de pe. di. i. quem penit. ppe  
prin. iam enim uenie datus est quis post  
contritionem uel confessionem ea. di. q̄li  
bet. in prin. et ad illud q requiritur cō  
tritio ad remissionem uenialium. uide. s.  
q. lvi. post prin. allegando Scotum. no.  
tñ q uenialia non dimittuntur existenti  
in mortali. nota. de pe. di. i. c. pfecta. et  
in phemio. vi. li. in fi. Sed mortalia pos  
sunt dimitti sine uenialib⁹ quia mortalia  
se habent ad uenialia sicut habitus ad di  
sp̄sitionem sublato enim habitu potest  
remanere dispō. Sed ueniale non potest  
remitti sine mortali quia mortale oppo  
nitur caritati ueniale feruori caritatis  
sublato uero priori tollitur posterius  
nō econuerso ideo nō potest restitui fer  
uor caritatis sine caritatis restitutione  
potest tamen fieri econuerso fm Tho.  
& pe. illud tñ no. q unum peccatum uei  
ale potest remitti sine alio quia non hñt  
cōnexionem ad inuicem ex pte auersio  
nis sicut mortalia: quia in eis nulla est a  
uersio a deo nec etiam ex pte conuersiōis  
fm Tho. ut refert Arch. in dicto. c. pfe  
cta. & Tho. in. iiii. di. xvi. & p̄sa. in. §.  
peccatum. iiii. & in su. astensi. li. v. ti. iiii.  
in. iiii. colu. Et p maiori declaratione ma  
terie dic q ueniale nō potest remitti uo  
luntate manente ad illud actu uel etiam

habitu quia cum recolit ḡplacet quia sal  
tem implicite displicere debet. Si uero  
sic esset in habitu q ex frequentia ipsi⁹  
esset habitus adgenerat⁹ dum tñ d hoc  
peniteret remitti posset etiam durante  
habitu acquisito etiam mortale. Sed dif  
ficilius est de tali penitere. Item potest  
remitti unum ueniale sine alio uel de mil  
le unū nullo alio remisso q̄a ad uenialis  
remissionem sufficit displicentia de ipso  
cum pposito abstinendi & satisfaciendi  
gratia informata: hoc autem potest esse  
de uno sine alio zc. Itē non potest remit  
ti aliquod ueniale habenti mortale actu  
ale nisi illo mortali remisso pri⁹ uel simi  
ppter tres rationes & licet ueniale non  
minuat lucem gratie quaz tollit mortale  
nihilomin⁹ tñ sicut dicitur obscurari sol p  
nubem que actu impedit ne illuminet ae  
rem qui tamen in se nō obscuratur. sic di  
citur obscurari lux gratie p ueniale p qd  
p tunc non exit in actu & sole subtracto  
non potest claritas restitui aeri p amotō  
nem nubis nisi sol redeat: sic est in p̄posi  
to ideo zc. Vnde p ueniali cum mortali  
moriens in eternum punietur. Nō sic au  
tem est de originali & ueniali. unde dicitur  
q sine gratia posset remitti ueniale in fi  
habente mortale actuale non tamen sine  
mortali q̄uis aliqui dicant etiā q nec siñ  
gratia simpliciter fm pe. de palu. in. iiii.  
di. xvi. q. i. arti. i. p totum. & d cā remis  
sionis uenialium uide ibidem. ii. arti. &  
ibi. iii. concione. dicit q etiam sine cōfes  
sione potest remitti ueniale & de modis  
in speciali quibus uenialia dimittuntur  
p eundem concione. iiii. Et uide eundē  
arti. iiii. q ueniale ideoz sp̄e pōt fieri mor  
tale tripliciter primo ppter consciētiaz  
erroneaz que indicat mortale quod ē ue  
niale. Scdo ppter cōtēptum. tercio pp  
ter finē ibi constitutum cuius signum est  
q̄n faceret etiam si prohibitum fm eun  
dē & latius ibidē. LX. quero utrum  
teneamur confiteri circūstantias pecca  
torum. Rñ° fm Tho. in. iiii. di. vii. nō  
sunt d necessitate confitēde nisi ille circū  
stantie que ad aliud gen⁹ peccati morta  
lis traherent quia uenialia non sunt d ne  
cessitate confessionis sed solum mortalia  
tñ & alias circūstantias cōfiteri pfectōis



est sicut & uenialia peccata fm Pisa. i. §. 9. confessio p<sup>o</sup>. Bonauentura in. iii. di. xvii. dicit q<sup>d</sup> circumstantiarū peccati quedam sunt alleuantes quedam in aliud genus trahentes: quedam sunt aliquo modo aggrauantes. circumstantias in aliud genus trahentes confiteri est necessariū quia genus peccati confiteri oportet: circumstantias uero alleuantes confiteri nō est bonum nisi ut satisfaciāt aliene inquisitioni uel ut pudeatur eius scandalo & perturbationi ut puta si timeat confessorez ex hoc accipere occasionem ad malū uel se in tñ diminuat ut sit in genere ueniali ut comedere carnes in. xl. ppter infirmitatem ita tamē q<sup>d</sup> aliter nō sit gulositas aliqua & ratio huius est quia in confessione non debet peccator se excusare sed accusare. de circumstantiis autem que grauant sed genus peccati non mutatur est inter doc. opinio diuersa quidam enim dicunt q<sup>d</sup> penitens tenetur confiteri sed pceptum affirmatiuū est & obligat nō ad semper sed p loco & tempe. s. qñ eas cognoscit siue p se siue inquisitionē alienāz vnde sapiens & intelligens tenetur confiteri absq<sup>e</sup> inquisitione: simplex tenetur si ab eo inquirantur. Alii dicunt q<sup>d</sup> nō tenemur ad confessionem harum circumstantiarum ratione necessitatis sed d bono & equo & quanto magis pfecti sunt tanto magis eas distinctius explicare. Sed nō tenentur ad hoc nisi forte ex propria conscientia obligantur & hanc opini. credit bonauentura p<sup>o</sup>abiliorem. vnde dicendum q<sup>d</sup> confessio circumstantiarum in aliud genus trahentiūz spectat ad confessionem quo ad necessitatē confessio aggrauantium quo ad congruitatem confessio uero alleuantiūz potius facit incongruitatem & hoc itelligitur exceptis casib<sup>9</sup> predictis omnes igitur ratōnes p<sup>o</sup>bātes circumstantias esse confitendas sunt congruitates quo ad aggrauantes fm euz solum ergo d necessitate confessionis sunt circumstantie trahentes in aliam speciem seu genus peccati & hoc cōter tenēt doctores. ut no. in su. con. li. iii. ti. xxxiii. q. lxxxii. l3 alii dicant etiam alias fore necessarias quorum dictum ut potest colligi ex notatis in dicta. q. lxxxii. potest

aluari quo ad illas que licet non trahā in aliam speciem tñ sunt tales q<sup>d</sup> sine eis sacerdos non potest discernere quid sit acturus uel ratione iurisdictionis puta si iniuria sit illata in clericum uel similez psonam quia est casus papalis fm qualitātē iniurie uel persone extra d sen. excōi. cū illorum. Item q<sup>d</sup> sit damnum datū qa qñz episcopi sibi retinent restōnem iertorum usq<sup>e</sup> ad certā quantitātē uel ut sciatur cui debet fieri satisfactio & qualiter & idem in similibus ideo confitēs debet eas circumstantias confiteri si nouit: vel si a confessore interrogetur ad cuius officium v<sup>o</sup> principaliter p<sup>o</sup>tinere de dictis circumstantiis interrogare ut sciat q<sup>d</sup> liter sit suo factur<sup>9</sup> officio. circumstantie ergo p<sup>o</sup>tinentes de necessitate & p<sup>o</sup>ncipaliter ad confitentem etiam si de eis non interrogaretur sunt que trahunt in aliam speciem peccati seu ad aliud particulare peccatum mortale que possunt esse circa octo v3 conditio rei modus peccandi locus tempus numerus. qualitas inductio & accidens fm fra. Nu. in ad8. qui remittit ad latius dicta p eum in q<sup>d</sup>driga. li. ii. ti. vii. §. x. vnde requiruntur contritio & p<sup>o</sup>nia de omnibus circumstantiis peccatorum mortalium qñ circumstanter trahūt in aliud gen<sup>9</sup> peccata. alias uero talis contritio est in consilio non precepto. ut in su. astensi. li. v. ti. iii. arti. vii. & ti. xii. in prin. & in su. fra. Anto. in. pte. c. de confessione. v. Quinta conditio est. & de circumstantiis peccatorum & effectu circumstantiarum. & an sunt confitende p Pe. d palu. in. iii. di. xvi. q. iii. & ad p<sup>o</sup>missa que & qñ circumstantie sint confitende p ho. in su. de pe. §. qualis. i penult. colu. usq<sup>e</sup> in fi. & in. §. que interrogationes. i penult. & ult. colu. & faciunt no. p Ioh. an. in. c. apostolice. fa colu. d dona. & facit textus in. c. sicut dignum. de hōi. v3 q<sup>d</sup>ntitas delicti qualitas etas delinquentis scia sexus conditio. An. s. sit seruus uel liber secularis uel religiosus. an in sacris constitutus uel in minoribus. Itē tempus delicti an tempe orationum aut ieiuniorum u<sup>o</sup> ne. & locus an in loco sacro seu religioso uel pphano & sic de similibus. facit de conse. di. v. in prin. Item principalr



debet attendi animus delinquentis, ad hoc quod no. in. c. cu3 quidam. & iur. iur. & xl. di. homo xpianus. fm dñm Nico. in dicto. c. sicut. Item vñ debet cōfiteri quia alias idem peccatum confessus fuit cum propter usum aggrauetur peccatu3 nouiter cōmissum iuxta no. p dñm Nico. post glo. in. c. i. & cle. p. cussore. & in. c. i. in. fi. de penis & bar. in. l. si cui. ff. de accusa. & q. sint confitende. p. batur in. c. omnis. de pe. & re. & di. vi. post princi. & caueat. & sequenti. dum dicit cognito itaq. crimine uarietates eius non dubit3 inuestigare & locum & tempus. zc. no. de pe. di. v. in su. ante fi. & in. c. i. in glo. ideo que glo. dicit q. circumstantias tene tur quis confiteri quia presumuntur au gere peccatum uel minuere. si tamen eas subituit p obliuionem non dico ipsu3 te neri ut iterum confiteatur circumstan tias nisi essent tales circumstantie q. alte rius generis peccatum facerent ut loc9 sacer facit sacrilegiu3 l3 alias esset furtu. ut ibi no. p glo. & Arch. suppletem ad finem illius glo. & dicit ibi arch. q. que dam circumstantie adherent pprie ut & testa° in sodomita horribilitas in homi cidio fm Ray. Sz certe iste sunt tales cir cumstantie que ponunt ipsum actu3. s. coi tum & hominis p. cussionem in gener pec cati: & ideo non pprie sunt circumstantie fm Arch. Item adheret ipsi peccato q. li tas ut in peccato occulto uel manifesto. Item q. titas ut in paruo uel mediocri ut enormi & similes. Quedam uero circun stantie adherent pprie p. sone cōfitentis ut dignitas libertas etas sex9 & similes & tales circumstantie debent confiteri quedam uero circumstantie nec p. sone ip sius peccantis nec peccato adherent sed extrinsecus consideratur fm Ray. ut re fert Arch. in dicto. c. i. sup dicta glo. di cit etiam Arch. de pe. di. vi. ad fi. q. iste circumstantie sunt diligenter inuestigan de ad hec sepe erratur. xxix. di. sciendū & c. regule. distingue ergo tempa & cō cordabis scripturas. ii. q. i. si peccauerit et q. de singulis circumstantiis sit querē dum a peccatore est ar. xxx. q. v. iudican tem. xxxii. q. viii. cecidit. & credit pe. q. standum sit in gener nec sit ad singularia

descendendum ad quod. s. q. xxxviii. ut refert Arch. de pe. di. vi. c. i. ad fi. q. etiam dicit. de pe. di. v. c. in v° confitēdi q. si confitens taceat discretus iudex seu sa cerdos & huius oibus caute & subtiliter ab eo inquirat fm Hu. vñ cōfessor & cir cunstantiis iquirat etiam si nil opponat ut no. Io. an. in. c. ex litteris. pri° de ho mi. & circumstantiis p. seueratē aggrauat Io. an. in. c. cum laici. & iur. patro. p. fra. in. c. fi. in prin. de consue. sic & alibi ex primi debent circumstantie. & cle. egro. c. uno. li. vi. & in clem. constōnem. §. i. de elect. & de huius circumstantiis dantur vsus. Quid ubi quare q. tum quis quomō qñ. Quilibet obseruet medicamenta dā do & p. batur huius vsus. de pe. di. i. aut fa cta. & di. v. c. i. & in. c. sicut dignum. de homi. & in dicto. c. omnis. & per doc. in .c. & si q. ones. & simo. & no. xxvi. q. vii. in su. & per ho. in dicto. §. que iterroga tiones. ad fi. unde solet dici q. circumstā tie aggrauant peccatum. ut plene no. xx. di. homo xpian9. & per Pe. & anch. in. c. accusatus. §. sane. in fi. de hñti. lib. vi. adde. s. q. xxxii. circa fi. LXI. q. ro quorennis esse debeat quis ut ad con fessionem obligetur. Rñ° tex. in. c. ois. de pe. & remi. dicit q. omnis fidelis sal tem semel in anno tenetur ex precepto postq. ad annos discretionis p. uenerit cō fiteri omnia peccata sua & cōicare. anni autem discretionis quo ad confessionem iudicantur cum est doli capax. ut nota. glo. in dicto. c. omnis. sup v° discretiois doli aute3 capax dicitur puer uel puella septem annorum. & s. no. glo. in. c. i. de delic. pue. & sic puer uel puella septem annorū obligat ad q. fessionē fm fra. Ni co. in add. ad pisa. in. §. confessio fo. qui etiam remittit ad plenius no. p. eu3 i sua directoria li. i. ti. xvii. §. lxv. sic ergo an nus discretionis in ista materia intelli gitur. i. post septem annos seu septimū fm glo. cum qua p. tranfit arch. xvii. q. i. c. i. & xxx. q. ii. in prin. & Io. an. post hos. in dicto. c. omnis. post prin. facit q. no. in. c. i. de regul. & in. c. sup inordinata. de preben. Item in su. astensi. li. v. ti. x. ubi dicit q. intelligit tempus quo homo est capax doli siue tēp9 in quo discernit



inter bonum & malum quia tunc peccari  
potest quod acceleratur citius in uno q̄  
in alio. fm ho. in su. de pe. §. quis debet.  
circa prin. & §. q̄ p̄na. v. si sit puer. hoc  
etiam sequitur fra. in dicto. c. omnis. di-  
cens q̄ annus discretionis dicitur cum ē  
doli capax etiam si non sit pubes & fed.  
consilio. c. cxlvii. Incipit ad allegationes  
zē. unde refert fra. Anto. in dicta sum.  
iii. pte. c. de sacramento eucharistie. v. q̄  
tum ad frequentatione sacramenti zē.  
Pe. de palu. in. iii. dicere q̄ annus di-  
scretionis dicitur duodecimus in femina  
& quatuordecim⁹ in masculo. Sed cum ē  
doli capax tunc. s. potest mortaliter pec-  
care quia tunc obligatur ad preceptum  
de confessione & p̄ consequēs de cōione  
que simul dantur fm ipsum. ad hoc. i. §.  
pxi. q. xcvi. & ideo bonus confessor esti-  
mabit p̄ exteriora: an dici possit doli ca-  
pax. ut per ho. de pe. §. cui confitendum  
v. cui. pueri. qui etiam dicit q̄ annorum  
discretionis habem⁹ tria genera. primū  
quo ad confessionem intelligendo ut dic-  
tum est. fm puberis quo ad uotū & ma-  
trimoniū contrahendum de regu. c. i. li.  
vi. & quod ibi p̄ Arch. in v. plenum. de  
spon. tue. q̄ despon. i. pub. c. iii. Terciu⁹  
maioris. xxv. annis & hoc quo ad mini-  
strandum & disponendum de bonis pro-  
uelle & contrahendum. ff. de minori. l. i.  
& de istis duobus ultimis. de p̄bati. i. p̄  
sentia. fm ho. ibidem. & hec opinio be-  
seruatur fm Ni. in. c. omnis. iii. colu. Et  
adde q̄ idez frater Anth. in dicta su. iii.  
pte. c. de confessione. dicit q̄ cū cōiter p⁹  
septennium pauci repiantur habesulum  
rōnis & non habendo usū rōnis peccari  
non potest nec p̄ consequēs tenetur ad le-  
gē & leges adaptant ad ea que in pluri-  
bus accidunt nec decretalis omīs hoc di-  
cit & illud quod ante. xiiii. annū potest  
peccare mortaliter. B. Riccar. Tho. in.  
.iii. sen. di. xxv. uidentur dicere d. xiiii.  
anno. unde non obligatur quis ad confi-  
tendum post septennium immediate. vñ  
ergo censendus annus discretionis ut ali-  
as cōiter sumitur in iure. s. xiiii. in mascu-  
lo & xii. in femina. vel saltem qñ habet  
pueri usum rōnis bonum est tñ ut q̄citi⁹  
pñt ad ipsam inducantur ut in ipsa con-

fessione assuefaciant fm eundem qui ali-  
qualiter titubans non uidetur recedere  
a cōi opinione. similiter nec ego aude-  
re ppter interpretationem tantorum ma-  
gistrorum p̄ ut in simili not. Arch. de re  
iud. c. i. in v. pontificem. li. vi. sed si da-  
retur audacia posset attemptari de iuris  
rigore q̄ annus discretionis etiā quo ad  
confessionem sumi debeat in. xiiii. in ma-  
sculo & xii. in femina. per textū & glo.  
in. c. cum uirum. & c. cum simus. de reg.  
& in. c. i. eo. ti. lib. vi. & m. cle. eos. glo.  
in. eo. ti. & in. c. uel non est compos. iun-  
cta glo. penult. in fi. cu⁹ textu d̄ temp̄i.  
ordi. facit. xxx. q. ii. vbi nō est. & p̄ Io.  
an. in. c. duo pueri. d̄ despon. i. pub. in fa-  
colu. ubi colligit an. de bu. q̄ dicit quis  
in annos discretionis puenisse qñ deueit  
ad etatem pubertatis faciunt not. p̄ Io.  
an. in. c. exhibita. in prin. de homi. & in  
Rubri. de delictis puerorū. & i. c. i. &  
p̄ totum facit. c. ex eo q̄. de electio. lib.  
vi. & uidetur casus in. c. cum illorum. in  
fi. de sen. excōl. vbi discretus dicitur qui  
est adultus. & p̄ ibi notata uideretur q̄  
etiam adultus nisi sit discretus non astra-  
gatur hoc precepto ad quod. i. q. prox.  
Vnde ad propositum hec pars cōfirma-  
ri uidetur p̄ no. p̄ Arch. post hu. de pei.  
di. ii. citi⁹. §. quod uero neq̄. ubi sic dicit  
ecce apte dicit hic textus q̄ in pueris nō  
est uirtus neq̄ uicium quod ultimū intel-  
lige preter originale ut ibi per arch. fa-  
quod no. de conse. di. iiii. cathecumini⁹.  
p̄ hoc quia etas legitima dicitur quatuor  
decim annorum. ut no. de regu. c. i. & se.  
Pre. pueri non peccant. ut dicit Arch.  
xv. q. i. in prin. & facit q̄ no. dñs fran.  
post Inno. in. c. scripture. in. xi. q. de uo-  
to. Itē doli capax dicitur qui iam discer-  
nit inter bonum & malū quo ad delicta  
ut no. Arch. xv. q. i. illud. non obstat q̄  
in ista materia alter sumi debeat annus  
discretionis quia hoc iur̄ non p̄batur nō  
ob. i. de delic. pue. & quod no. Io. an.  
post hosti. in. c. cum cōtingat. circa pri.  
de iur̄iur̄. q̄ simpliciter dicit q̄ hui⁹ ple-  
na est zē. Non aut dicit uiciis. s. q̄ i. pue-  
ris tñ dicantur uicia facit. §. q. lvii. p⁹  
medium. ibi non dicitur proprie uicium.  
Item nō obstat glo. q̄ dicit q̄ doli capax



potest mentiri quia mendacium non semper est peccatum mortale iuxta no. i. q. vi. sicut huius qui. xxii. q. ii. si quelibet in glo. uides ergo. in fi. & xxii. q. v. iura mēti. pro hac parte uidet glo. ordinaria de conse. di. iiii. in. c. non potest quis. dū textus dicit p pñe confessionez. & glo. dicit q̄tū ad adultos & sic uult q̄ adulti obligentur ad confessionem. adultus enī dicitur post pubertatē. & despō. impub. puberes. cum simi. p hoc quia spe. itel ligit. c. omnis. in adulto ut i suo rectorio aureo. de regul pñe. & si. quilibet adultus. zc. & uidetur casus in. c. exhibita. & homi. p. posito q̄ impubes possit peccare mortaliter tamen satis est q̄ ecclesia non astringit ad confitendum nisi post ā nos discretionis. sicut & infra annum pubes potest peccare & tñ non astringitur ad confitendum nisi semel in anno. s. q. l. quare. ut in simili dicit Arch. uolēs rephare hosti. xvi. q. iiii. si quis suadente. circa prin. si daretur audacia concludere contra cōmunem opinionem. s. q̄ impubes non teneatur ex precepto confiteri sed temerarium forte dicere. ad qd. s. q. i. q. xl. in fin. & que dicta sunt quo ad confessionem eadem dicta intelligantur quo ad cōionez quia utrunq̄ precipitur i dicto. c. omnis. i. s. p. ximo. q. xcvi.

**LXII.** quero qui teneantur ad confessionem. Rñ<sup>o</sup> q̄ omnes homines etiam ifideles. insti. in ph<sup>o</sup>. s. omnis. c. de sum. trin. l. i. papa tñ in dicto. c. omnis. intellexit solū de fidelibus. ut. s. q. xxxviii. sic etiam alias h<sup>o</sup> nomē omīs etiā simpliciter platum restringitur. ut no. in. c. dilecto. in prin. de sen. excōi. li. vi. & in. l. inter omnes. ff. qui satis da. cog. & d. pe. ni. di. ii. opponitur. & Arch. d. conse. di. i. consulto. & similiter etiam in dicta. l. i. Imperator se ipsum restringit ut ibi ptz & sic xpiani tñ astringuntur hoc precepto: ut in simili dicūt doc. in. c. ad abolēdam. in prin. de hñti. & null<sup>9</sup> fidelis excluditur. xix. di. si romanorū. hinc est q̄ etiam papa includitur qui cōfiteri teneatur sicut & ceteri. fm fra. in dicto. c. omnis. & in su. astensi. li. v. ti. x. ad fi. Intellege ex mente dicti. c. omnis. & Ant. de bu. in. c. significasti. ii. colu. de fo. cōpe.

& i. q. xciii. dicit tñ an. de but. in dicto. c. omnis. q̄ non astringit illo iure ut ex necessitate teneatur cōfiteri alias peccz mortaliter potest tñ obligari precepto diuino. s. q. xlvii. unde dicit ho. in sum. de pe. & re. s. quis debz. q̄ siue quis sit in dignitate constitutus siue priuat<sup>9</sup> clerici uel laicus mulier uel masculus paup uel diues nobilis uel ignobilis iuuenis uel senex confiteri tenebitur p dictum conciliuz generale nisi sit ita senex q̄ careat discretionē. fm ho. in sum. s. qñ confitēdum. in prin. ad hoc ultimum. i. q. cxii. & s. q. proxi. & facit ad predicta glo. in cle. i. de sepul. & intellige q̄ etiam seruus xpianus astringitur p no. p ho. in su. de coniugio ser. s. i. & ii. in prin. unde accipit hic fidelis. i. nō infidelis. ut no. in simili. xiii. q. ii. nullus & quod not. in cle. ne in agro. & sane. i. v<sup>o</sup> fidelis. d. sta. mo. uel dicitur fidelis a sacramēto fidei ut dicit Arch. de pe. di. iii. d. quotidiana. in prin. uel dicitur fidelis quia nō rebel liter uiuit. xxxviii. di. nullus. uel fidelis quo ad mentem no. de sum. trin. c. i. glo. ii. li. vi. & ibi p Arch. in prin. uel fidelis. i. bene uiuens. de pe. di. vii. baptizatus ad hoc quod no. Arch. de pe. di. ii. si enī. iii. colum. & de pe. di. iii. qui uult. in fi. de infidelibus autez nihil ad nos. ii. q. i. multi.

**LXIII.** quero an cathecumini astringat hoc precepto vñ q̄ sic dūz dici potest fidel per no. xxviii. q. i. caue. & xxx. q. i. in prin. Itez incidit excōmunicationē. notat Arch. de conse. dist. iiii. eos quos. facit quod no. xxviii. q. iii. c. ultimo. Itez dicitur baptizatus baptismo fidei. de conse. di. iiii. baptismi. i. caritatis. de conse. dist. iiii. eos quos. facit quod no. xxviii. q. iii. c. ultio. d. gse. di. iiii. non dubito. uel. i. flaminis. ut no. de pñbi. non bapti. c. iii. vel. i. ignis. de gse. di. iiii. cathecuminum. & ibi dicit Arch. flaminis. i. pñe. uel. i. contritionis. not. xv. q. i. firmissime. facit. d. pe. di. vii. null<sup>9</sup>. & quod no. xxx. di. preter. s. porro. in v<sup>o</sup> baptismo. & de gse. dist. iiii. uenerabilis. glo. i. & per doc. in. c. maiores. facit. s. q. xlii. sed non credo q̄ papa ipm astringere intendat cum non sit uer<sup>9</sup> baptizatus a qua qd̄ r̄quiritur. s. s. i. p totū



Pre. licet iste sit fide preditus non tamē  
sacramentis imbutus. ut dicit Archi. de  
cōse. disti. ii. quotidie. Vnde ei eucharis-  
tia non ministratur. ut per fra. in. c. fi.  
de p̄bitero non bap. facit. s. s. i. q. xxi.  
LXIII. quero an hermo frondita te-  
neatur ad cōfessionem. Rñ° sic quia tēx-  
tus in dicto. c. omnis. dicit utriusq; sexus  
actus enī penitentie est indifferēs utriq;  
sexui nec ponderabitur in quo sexu ma-  
gis incalescat fm Io. an. & doc. in dicto  
.c. omnis. ubi p̄ An. de bu. in. iii. colum.  
pro hoc quia sub simplicibus etiā mixta  
cōprehenduntur. ut no. in. l. ii. in princ.  
ff. de v. obli. & ibi p̄ bar. & p̄ Ang. in. l.  
quedam. s. fi. ff. de eden. & bal. in. l. cer-  
ti conditio. s. qm̄. ff. si certum pe. & i.  
q. cxv. in fin. Et de istis hermo fronditis  
uide aliqua. iii. q. iii. s. Itē hermo fron-  
dita p̄ glo. & arch. xxvii. q. i. diaconissā.  
p̄ Bal. in. l. fi. c. s. suis. & legi. & ad tex-  
tum istum dum dicit utriusq; sexus facit  
.xvi. q. i. si quis laicū. satis tamē erat di-  
xisse omnis q̄a itelligebatur vterq; sex⁹  
p̄ no. s. q. lxii. ad dictū. c. si quis. expres-  
sit tamen & dixit ad maiorem declaratiō-  
nem iuxta. no. in. l. hominis appōne. &  
.l. si quis. de v. sig. uel expressit ad remo-  
uendum dubium an masculinū includeat  
femininū. de quo in. c. generali. de elec.  
li. vi. & p̄ Arch. xvii. q. iii. si quis suadē-  
te. & bar. in. l. i. ff. de v. sign. LXV.  
quero an ratione p̄nē inuicte excuset  
quis non confitendo infra annū uidetur  
q̄ sic. Naz rōne p̄nē inuicte excusatur  
quis non seruando dictū. c. omnis. ut no.  
Archi. in. c. ii. si non frequentius. de cō-  
se. disti. ii. alit. xxxiii. q. ii. amouere. facit  
ea. q. latorē. & xv. q. ult. hñ qui. sed nō  
credo q̄ sacerdos potest disponere gtra  
& dictū concilium omnis. q̄tuz ad confes-  
sionem licet ex causā potest differre cōi-  
onem & ita loquitur archi. & dicta iura  
& dictū. c. omnis. & si q̄a confitendo non  
excusaretur ac etiam ridiculum esset im-  
ponere p̄niam ut non confiteatur & cō-  
fessionem differre ut in. c. fi. de pen. &  
remi. ut in simi. dicit anto. in. c. q̄a circa.  
ante fi. de consa. & affini. facit. s. q. xx  
xxix. & i. q. lxxviii. & lxxxvii. circa  
principiū. LXVI. quero an pec-

cata mortalia phibeantur etiam p̄iura  
ciuilia. Rñ° q̄ leges ciuiles sacre sunt.  
C. de legi. l. leges. ii. & per ipsas probi-  
bentur septem peccata mortalia; & pri-  
mo phibet supbia. C. uñ. vi. l. si quis in  
tantā. & in. l. una. C. si quis Impa. ma. l.  
& insti. qui sunt su. uel ali. iur. p̄ totum.  
& C. d. dotis pmi. l. fi. in fi. facit ad ma-  
teriam. xv. q. vii. si quis tumidus. & qd  
no. Arch. de pe. di. i. ppe fi. in. s. Item  
taciturnitas & xxv. d. s. criminis. i glo.  
sua q̄ incipit supbia est. & quod no. xxiii.  
di. hñs ergo in v° pecunie. Similiter p̄  
leges phibetur auaricia. C. d. ioff test.  
l. si quis in suo. & C. d. offi. prefec. af-  
frice. l. i. penult. colu. C. de caducis. tol-  
le. penult. colu. cuz simi. facit fm canoēs  
.xiii. di. diaconi. post mediū. & xlviii.  
di. sicut. xxiii. q. v. quod autem. i. q. i.  
sicut urgeri. in fi. & c. cū oīs. xxvi. q. v.  
in prin. & quod no. de preben. cum iam  
duduz. glo. ii. & ff. ad uell. l. sed si ego. i  
fi. cum si. Similiter phibetur p̄ leges &  
luxuria. ff. de incen. rui. nau. l. penult. &  
C. & ff. d. adult. facit fm canones. xxx  
v. di. c. ii. & de conse. di. i. ad nūptiarū.  
& de conse. di. ii. si quis i terra. & de cō-  
se. di. iii. pueit. & quod no. xxxii. q. iii.  
in eo. & de conse. di. vi. non dico. Similr  
& ira. ff. ad l. acquit. l. sed & si quemcūq;  
.s. fi. & ff. loca. l. Item queritur. s. item  
Iul. facit ad materiā. xi. q. iii. ira. & qd  
no. in. c. dudum. de conuer. cōiug. & per  
Archi. lv. di. si euangelica. & in dicto. c.  
ira. & xi. q. i. indigne. facit. xlv. di. sed  
illud. similiter phibetur p̄ leges. & gula  
ff. de hñs qui no. in fa. l. uerbū. C. si q̄s  
impa. ma. l. una. & facit fm canones. d  
conse. di. v. legimus. cum si. Similiter iu-  
dia. C. de aduō. diuersorum iud. l. si quis  
de rogatis. C. de cad. tollen. in prin. ff. d  
usu. & habi. l. ceterum. C. de seditionib⁹  
.l. ii. & i. l. ppter. C. qui bo. cedere pos-  
sunt. & insti. de lege suffi. cania. & quod  
no. in. l. i. in prin. C. de prescri. xxx. an.  
facit ad materiā quod no. Arch. xxiii.  
q. iii. quaz. cum si. Similiter accidia. ff.  
de offi. presi. l. diuus. in fi. & si quis cau.  
l. ii. s. si quis tñ. & facit fm canones qd  
no. Arch. in dicto. s. criminis. in glo. cuz  
inter ista zc. ad que adde. i. q. cxxvii.

Lxxvii. q. i. p̄bitero non bap. facit.



verum omnia uicia & peccata reducant  
ad alterum ex tribus primis. i. q. lxxix.  
**LXVII.** quero d peccatorib⁹ quomō  
decipiuntur a dyabulo. Rñ⁹ dyabolus  
in decipiendo miseram animam & ipsam  
corrumpendo hunc ordinez tñt. **Primo** al  
loquitur eam p suggestionem sicut adul  
ter primo alloquitur puellam quaz intē  
dit corrumpere & blanditur ei. sicut Si  
chen dinā blandicus delinuit ut legitur  
geñ. xxxiii. & tangitur de hoc. de pen.  
di. v. c. i. iuxta fi. **Secundo** eaz amplexa  
tur qd est cum dyabol⁹ rationes inducit  
ad suggerendum qd bonum est sic facere  
puerborum. vii. irretiuit cū multis ser  
monib⁹ ecce amplexus. **Tercium** est d  
osculatio quod nihil aliud est q̄ delecta⁹  
Cum enim anima delectatur in peccato  
tunc osculatur eaz dyabolus & istud est  
osculum fraudulentum de quo dicitur p  
uerbiorum. xxvii. meliora sunt uulnera  
amici zē. ii. q. v. non omnis. & c. nō sem  
per. **Quartum** est cōmixtio quod nihil a  
liud est q̄ consensus in peccatum tunc cor  
rumpitur anima & inquinatur. sapiētie  
.iii. felix sterilis & incoinquinata. **Qui  
tum** est conceptio quod est propositum  
& deliberatio cōmittendi peccatū **Osee**  
.ix. generatio eorum ab utero & partu  
& conceptu. **Sextus** est partur⁹ quod ē  
conatus & pductio exterior ad ppetrā  
dum peccatum **Psalm.** ecce pturit iniustici  
am & ysaie. xxxvii. uenerūt filii usq; ad  
partum & nō erat uis pariendi quod ali  
qn contingit dño resistente. **Septimum**  
est partus. i. operis expletio. **Octauū** ē  
lactatio partus cum duob⁹ uberib⁹ quo  
rum unum est species impeniendi aliud  
est compatio aliorum qui similia faciunt  
de istis uberibus dicit Ieremi. in treñ.  
lām. nudauerunt mammas lactauerūt ca  
tulos suos eccle. xxxiii. peccator homo  
uitabit correptionem ad uoluntatem suā  
inueniet compationem. **Nonum** est robo  
ratio in peccatum per assuefactionē. ab  
lactatio uero est in peccati defensione.  
**Vltimum** est deporta⁹ & deductio que ē  
per iactantiam ysaie. iii. Peccatum suuz  
sicut sodoma p̄dicauerūt fm Arch. d. pe.  
dist. ii. sicut & ad hoc. i. q. proxima.  
**LXVIII.** quero quot modis peccato

res se excusant a peccatis. Rñ⁹ quatuor  
modis quos beatus Bernardus cōprehē  
dit dicens multis modis fiunt excusatio  
nes in peccatis aut enim dicit nō feci ul  
si feci bene feci: vel si male non multum  
male uel si multum male non mala inten  
tione. Si autem de peccato sicut Adā ul  
eua cōuincitur nititur se excusare aliena  
suasione contra quos dicit Ieronim⁹ tol  
le excusationem nullus peccat inuit⁹ fm  
Arch. post pe. de pen. di. i. serpens. Ad  
de ultimum refugium miserorū se excu  
santium dicenbo quia alii ita faciunt qd  
nō sufficit etiam si oēs hoīes de mūdo ali  
quid mali facerēt quia multitudo poti⁹  
accusat. ut nota. xxx. di. c. ii. & in. c. ii.  
glo. penult. de tempor. ordi. & in. c. fi.  
glo. i. de consue. unde mala consuetudo  
non excusat a culpa seu pena eterna. ut  
per ho. in. c. ii. d. tēpo. ord. & facit. s. q.  
proxima. ad fin. peccatum tamen unius  
puocat alios ad peccandum. xi. q. iii. p  
cipue de uoto. c. magne. cum si. & uide.  
s. q. xxxxi. & facit ad premissa illud  
psalmi. ad inueniendum excusationes in  
peccatis. **LXIX.** quero de peccatis  
ac dīa & diuersitate ipsorum. Et primo  
quid sit peccatū & unde dicatur p arch.  
in. c. decz. d. imu. eccl. i. v. peccatis quā  
doq; uero ponitur p defectu de rescrip.  
c. ad audientiam. Item peccatum est uo  
luntarium adeo qd aīa non est peccatum  
.xiv. di. de iudeis. xv. q. vi. c. i. & p lo.  
an. in. c. quod quidam. de peni. & remi.  
Item dicas quod peccatum aliud morta  
le aliud ueniale d quo. s. q. lvii. Sed actu  
ale mortale peccatū dicitur illud qd cō  
mittitur ex uoluntate p̄pria. ut. s. & p  
ho. in. su. de pe. s. quibus. vñ. actuale. &  
fm ambrosium dyabolus neminem aītri  
ctum iugo seruitutis possidet nisi se pri  
mo ex peccatorū ere uendiderit. xv. q.  
i. non est qd cuiq; & duobus. c. preceden  
tibus. Itēz quecunq; peccata sunt crimi  
nalia sunt etiam mortalia p consequens  
sed nō conuertitur multa enim mortalia  
sunt que non sunt criminalia. i. capita  
lia inducentia decapitationem siue depo  
sitionem uel exilium uel intrusionem car  
ceris licz ergo quodāmodo omne pecca  
tum uocetur crimen. xxv. di. s. criminis.



Primum tamen peccatum criminale est  
peccare in fide trinitatis. xxii. q. ii. c. i.  
& q. vii. quod in omnibus. fm est pecca-  
tum contra naturam. xxxii. q. vii. flagi-  
tia. & c. adulterii. & ea. q. iii. in eo. ter-  
cium est homicidium quod est terribili⁹  
omni peccato. l. disti. placuit. Quartum  
est crimē lese maiestatis. lxxix. di. si q<sup>s</sup>  
vi. q. i. si quis cum. & iii. q. v. accusato-  
ribus. Quintum est crimen sacrilegi. i. s.  
cum aliquis fregerit ecclesias uolenter  
.ii. q. prima in primis. xvii. q. iiii. si q<sup>s</sup>  
in atrio. & c. frater. & c. quicquid. & c.  
si quis suadente. cum simi. Sextū est ince-  
stus. iii. q. iiii. consanguineorū. xxxv. q.  
iii. de incestis. & ea. cā. q. viii. c. hec salu-  
briter. Septimum conspiratio. ii. q. i. cō-  
spirationem. & c. si qui clerici. & c. si q<sup>s</sup>  
clericorum. Octauum est adulterium qd  
ē detestabile i utroq<sup>ue</sup> testamēto. xxxii.  
q. vii. quid. in omnibus. & ea. cā. q. iiii.  
nemo. Nonum est falsum testimoniu qd  
lege diuina & canonica est phibitum p<sup>er</sup>  
batur. xxii. q. iiii. non piurabis. qd ē tra-  
ctum de leuitico. & vi. q. i. quicunq<sup>ue</sup> de  
falsa. c. i. ista enī sunt criminalia maiori  
accusatione & damnatione dignissima.  
lxxx. di. c. i. Decimū est crimen simonie  
r<sup>es</sup>pectu cuius omnia crimina p<sup>er</sup> nihilo re-  
putantur de sy. sicut. & c. tanta. i. q. vii.  
c. ultimo. Est enim damnatum crimen in  
utroq<sup>ue</sup> testamento. i. q. i. qui studet. Vn-  
decimū est crimen ulure qd est detesta-  
bile in utroq<sup>ue</sup> testamēto. unde Ezechiel  
usuram & omnem habundantiam nō ac-  
cipies de usuris. c. q. xiii. q. iiii. pleriq<sup>ue</sup>  
& dauid in psal. qui habitat zē. Adia enī  
peccata non uocantē recte criminalia qā  
non sunt capitalia licz mortalia sint. sunt  
enim dispensabilia sine decoloratione.  
status ecclesie. i. q. vii. dispensationes. &  
c. si illa. nisi essent reordinati. i. q. ii. sa-  
luberrimum. uel scienter rebaptizati. i.  
di. confirmandum. fm Arch. in dicto. §.  
crimnis. & hō. in su. de pe. §. de quibus.  
v. illud autē queri consuevit. ad que ad  
de no. p. Arch. vii. q. i. §. hec tunc in glo-  
isti recte. & in rectorio spe. in ti. d. reg-  
pnie. §. sure etiā debet in prin. & subdit  
Arch. in dicto. §. crimnis. de supbia di-  
gens. q. supbia est elatio uiciosa que i se

riorem despiciens superiorib⁹ & paribus  
satagit dominari & in li° Sapientie. itol-  
lerabilis est omnis superbus habitu sup-  
fluu in cessu pomposus ceruix erecta fa-  
cies uaga truces celeri. de loco certat su-  
periori snias suas & vba & facta iactat  
& reuerentiaz in obsequio non obseruat  
& alia etiam ibi dicit de supbia quem eti-  
am ad hoc uide. de pe. di. i. econtra. & d<sup>icit</sup>  
supbia p<sup>er</sup> hō. in sum. de peni. §. de quibus  
& dicit Arch. in dicto. §. crimnis. q. ira-  
cundia pprie est nomen uici siue crimis  
mortalis. Ira uero transitoria est uenia-  
le peccatu. si uero diu p<sup>er</sup>seuerat est mor-  
tale fm hug. ubi etiam an accidia sit pec-  
catu mortale & p<sup>er</sup> Tho. dicit q<sup>ue</sup> sic qñ  
contristatur in his que ei iminent faciē-  
da p<sup>ro</sup>pter deum: ut ibi latius & in pisa.  
in v° accidia. & p<sup>er</sup> hō. in ali. §. de quibus  
ubi etiam aliqua de luxuria gula inuidia  
& auaricia ubi uideas quia et. az dicit q<sup>ue</sup>  
non debem⁹ esse nimis p<sup>ro</sup>pti ad iudiciū  
dum aliquid esse mortale peccatum nisi  
ubi per certam scripturam constaret q<sup>ue</sup>  
mortale sit. potes tamen querenti respō-  
dere peccatum est hoc & inducere iplū  
ad penitentiam. alioquin cito homines a-  
liqui forsitan desperarent hoc tamē tra-  
dit hō. p<sup>er</sup> regula q<sup>ue</sup> ubicunq<sup>ue</sup> aliquid com-  
mittitur in preceptum dei sicut in heresi  
uel ecclesie sicut in rebelli. & obstinata i  
obīa uel in detrimentum proximi & cer-  
ta sciētia sicut in rapia uel in obprobriū  
sui sicut in fornicatione quia fm ap<sup>ostolū</sup> q<sup>ue</sup>  
fornicatur in corpus suum peccat mor-  
tale peccatū poterit iudicari. ad hoc. §.  
q. lvi. ad fi. Item peccatū mediocre est  
mortale. spe. de dispē. §. qualiter circa  
medium. & de omnibus his mortalibus  
confiteri oportet & sic intelligas totum  
istum tractatum fm hostien. ubi. §. & q<sup>ue</sup>  
quis non debet esse nimis promptus ad  
iudicandum mortale nisi hoc constet per  
aliquam scripturam idem laud. de sacra-  
mento penitētie fa colu. Item uelle p<sup>re</sup>-  
tuari in hac uita non est sine mortali. vel  
le autem plongari p<sup>ro</sup>pter delicias non  
est sine uemali. fm pe. de palu. in. iiii. di.  
xxi. q. i. in. vi. colu. v. ad argu. dicendū.  
Item nota q<sup>ue</sup> omnia uicia reducuntur ad  
alterum ex trib⁹ v<sup>el</sup> superbia auaricia &

foris q<sup>ue</sup> in p<sup>ro</sup>pti  
de q<sup>ue</sup> in p<sup>ro</sup>pti in hōm

uili uenit q<sup>ue</sup> p<sup>ro</sup>pti



luxuria no. Io. an. in. c. solite. ii. colu. de  
ma. & obe. & de peccato mēdaci & adu  
lationis p ho. de pe. §. que interrogatio  
nes. in. iii. & v. colu. Item dicit Arch. i  
dicto. §. criminis. q. nimis dormiēdo pec  
camus. uide v. 9. Qui spectat in lecto zc.  
Itē scias q mortale aliud enorme aliud  
mediocre ut in spe. de dispen. §. qualiter  
v. ut autem hic articulus. Item quedam  
dicuntur peccatum quedam pena pecca  
ti ut no. xv. q. i. §. fi. in glo. quedam. Itē  
reatum peccati solus de9 delet sed penā  
minuit sacerdos no. i. q. i. i. pī sacerdotel.  
Item peccat dans alteri occasionem pec  
candi. no. vii. q. i. aduersitas. §. i. Itē pec  
catum mortale priuat a sacramentis no.  
xxiii. q. viii. pessima. Item peccator dī  
a pedice. i. matrice quasi palicator quod  
nomen antiquitus flagicioruz fuit. p9 ea  
uero trāsiuit in appōne omnium iniquo  
rum fm papiam ut refert Arch. de pe.  
di. i. si peccatum. & d peccato murmura  
tiōis no. xxxiii. q. ii. hoc ipsuz. & dō tra  
ctiōne qñ sit peccatum p Arch. vi. q. i.  
detractores. & no. xliiii. di. cōia. & pe.  
ymol. in cle. i. de priuāt. in. viii. colu. p9  
glo. & frā. i. dict. cle. v. quibus. i. q. Itē  
peccatum uix potest uitari in cura rei fa  
miliaris no. lxxxvi. di. qñ. & pīb9 mōi  
unum peccatum dicitur maius alio Arch.  
xxxii. q. vii. non solum. Item peccatū dī  
opus iniquitatis no. de penit. di. iii. ille  
rex. uel ppetratio mali. no. de pe. di. i.  
si peccatum: & in regula peccatum. lib.  
vi. Est autē res quali9 traria nature ut  
quis sit sine peccato no. de tempo. ordi.  
ex tenore. & p quolibet peccato debet  
duplex pena. §. q. viii. **LXX.** quero  
an consensus in delectatiōē peccati mor  
talis sit peccatū mortale. Rñ° dicit thō  
mas scda scde. q. lxxxiii. q. consensus i de  
lectatiōem mortalis est peccatum mor  
tale sicut etiam theologi cōmuniter di  
cunt. Nā & Aug. xii. dicit d trinitate q  
ppter: peccatum cogitationis etiam sine  
uoluntate pficiendi tūz uoluntate tamē  
delectandi totus homo damnabit q enīz  
aliquis consentiat in delectatiōē nihil  
aliud est quam q consentiat q affectus  
suus sit inclinatus in fornicatiōē null9  
enim delectatur nisi in eo q est cōforme

appetitui eius: & notandum q ut dicit  
idem Tho. non dicitur delectatio moro  
sa diuturnitate temporis sed ex eo q ra  
tio deliberans circa eam immoratur nec  
eam repellit tenens & uolens libēter ea  
que statim ut attingunt animum respui  
debuerunt ut dicit Aug. xii. de trini. fm  
eundem ut refert Pīsa. in v° delectatio  
Idem in sum. confē. lib. iii. ti. xxxiii. q.  
cclxxi. ubi alit Tho. in prima pte fe. q.  
lxxxiii. arti. viii. & ut ibi patet pdictis  
concor. vi. & pe. in aliquo clariuz loquē  
do dicens q non solum est peccatuz mor  
tale qñ rō expresse consentit. Sed etiam  
quādo non expresse dum negligit repri  
mere motus peccati & manet talis opla  
centia post sufficientem deliberatiōēz &  
animaduersionem piculi fm fra. Nic. in  
add. ad pīsa. ibidem. vñ dicit Arch. d pe  
ni. di. ii. sicut. ii. in fi. q delectatio si diu  
pseuerat & est ad mortalem actum est  
peccatuz mortale aīa est ueniale sicut &  
primus motus q semper peccatum ueni  
alē fm eum ibidem. & uide. §. q. lvi. c. r  
ca fi. Et an peccatum in sola cogitatione  
cōmittatur plñ. p ho. in su. de penis. v. il  
lud autem non est obmittendum. **Sep**  
**tuagesimo primo** quero quod dicat ma  
ius seu peius peccatum. Rñ° occultum  
dicatur deterius q̄tum ad simulantem cū  
enim quis publice peccat corripitur ab  
aliis & sic erubescit & corrigitur. sed oc  
culte peccans non corrigitur ab aliis &  
sic non erubescit nec corrigitur quia cre  
ditur esse bonus erubescit confiteri pec  
catum suum & sic talis raro emendatur  
& ideo peius est simulār q̄tum ad se per  
no. lxxx. di. clericus. & xxxii. q. iiii. ne  
mo. & in. c. de homine. de cele. mu. & ubi  
p Nico. l. fi. ff. d ritu nup. & per Arch.  
xii. q. i. certe. in fi. vñ dicitur q in cōm  
patione duorum malorum leuius malum  
est apte peccat q simulār & fingere san  
ctitatem. Io. an. in dicto. c. de hoīe. Itēz  
delictum carnis dicitur grau9 seu cōius  
quia per ipsum pditur bonum recte cō  
scientie Io. an. in. c. fi. p9 prim. de purg.  
cañ. Item quid sit maius peccatum per  
ignorantiam. an per scientiam no. vi. q.  
i. quō. in glo. ii. facit. c. iter corpalia. ad  
fi. de tranā. & quod no. de peni. di. ii.



sciendum quippe. Item quod est maius i religioso uel laico per pe. de anch. in. c. accusatus. §. sane. de hñti. libr. vi. Item cleric⁹ plus dicit peccare q̄ laicus. xxv. di. nulli. & per ho. in su. de iur pa. §. fin. post prin. Ite3 crimen parricidii seu frici di dicitur maius sacrilegio inspecto genere delicti. sed in sacrilegio inspecta p sona cui sp̄s fit iniuria. sacrilegiū dicitur esse maius crimen fm Arch. de pe. di. i. serpens. circa medium. Item peccatum fornicationis qñ sit maius qñ cum pulchra an qñ cū dformi no. xiiii. q. vi. c. fi. in fi. Item quod sit grauius homicidium an adulterium no. xxxiii. q. ii. si qd uerius. Ite3 quis plus peccet uxoricida an mīcīda no. xxxiii. q. ii. amouere i vº existens. Item sacrilegium an sit maius homicidio uel adulterio no. xvii. q. iiii. sicut. Item quod sit maius fornicatio an mendacium p ymo. post math. in de. fi. ad fi. vñt. **LXXII.** q̄ro q̄ peccata dicantur cōmitti in patrem filiu3 uel spiritum sanctum. Rñº ut no. de pen. di. i. deus. §. potest. in glo. dimittendā. & no. i. q. i. ita fit. & de pe. di. i. homicidiorū & c. serpens. glo. ii. & c. hec etiam blasphemia. & clarius. xxv. di. qualis. p glo. & Arch. qui dicit q̄ alia est offensa p̄is alia filii alia spiritus sancti. Distingunt tamen tria genera peccatorū. s. infirmitatis ignorantie & industrie siue malicie peccatum in patrem dicitur illud qd cōmittitur ex infirmitate. i. ex impotentia. i. p id quod est contrarium potētie que appropriato uocabulo attribuit patri. peccatum in filiu3 dicitur illud quod cōmittitur ex ignorantia. i. p id quod est cōtrarium ei quod appropriato uocabulo attribuitur filio. s. sapientia. peccatū in spiritum sanctum dicitur illud quod gmittitur ex certa industria. i. malicia & p id quod est contrarium ei quod appropriato uocabulo attribuit sp̄i sancto quod est bonitas. Patres enim solent eē senes & debiles & ipotentes: ne gº p̄ i trinitate credat eē ipotēs & infirmus ideo appropriato uocabulo attribuitur ei potentia: filii uero solent esse iuuenes & imperiti & insci: ne ergo sic credatur esse in trinitate & ita filius crederetur

esse imperitus & insipiens ideo appropriato uocabulo attribuitur ei sapientia Spiritus nomen est arrogantie elationis & supbie: ne ergo spiritus sanctus credatur habere arrogantiam uel elatione3 iº appropriato uocabulo attribuit ei bonitas siue benignitas est ergo sensus illius auctoritatis. Qui peccat in patrem. i. p infirmitatem remittetur ei q̄si facile q̄ peccat in filium. i. per ignorantia remittetur ei q̄si facile. Qui uero peccat in spiritum sanctu3. i. ex certa industria & malicia non remittetur ei q̄si ita facile: peccata enim que fiunt ex certa sciētia siue industria maiora sunt q̄ que cōmittunt ex infirmitate seu ignorantia & ideo nō ita leui satisfactione dimittuntur. xxv. di. §. criminis. maiora enī3 peccata maiori indigent pñia. de pen. di. i. deus. & sic intelitur illa auctoritas de qua dictu3 ē & ponitur i dicto. c. qualis. fm hug. ad qd. §. q. iiii. uel dic q̄ pbabilius est fm quosdam q̄ dñs sic distinguere uoluit uenialia a mortalibus qñ que p solam infirmitatem cōmittuntur frequentius sunt uenialia. Que uero p malicia3 mortalia Sex sunt peccatorum species que peccata in spiritum sanctu3 dicuntur. s. obstinatio que finalis ipñia dicitur desperatō presumptio ueritatis impugnatio spiritus sancti abnegatio & ut quidā dicūt omni peccatu3 quod ex pura malicia & deliberatione pcedit fm Arch. in dicto. c. qualis. & etiam talia peccata remittuntur si penituerit. i. di. ferim⁹. de su. tri. c. i. §. penult. & §. q. iii. & ho. in sum. de maled. §. qualiter. vñt. blasphemantes. Sic & alias licet opa trinitatis sint inseparabilia seu indiuisibilia tamen unum opus attribuitur uni p̄sone & aliud alii quod psequitur Arch. xxiii. di. qui ep̄us. in vº incarnationem & adde q̄ peccare in deū dicitur tribus modis. s. cum quis p mortale peccatum expellit deū a corde suo & ita odit deū & non proximum. Ite3 quando mortaliter peccādo offendit deū & proximum. tercio modo qñ in rez uel personam deo dicatam peccatur quocasu dicit etia sacrilegiū ut dicit Arch. xvii. q. iiii. sicut. ii. **LXXIII.** quero cui cōfitendū. Rñº regulariter q̄lib3



d3 sacerdoti cōfiteri, nā sōī sacerdotib9  
dedit dñs potestatem ligandi & soluēdi  
cum Io. xx. dixit. quorū remiseritis pec  
cata remittuntur eis zc. & pe. di. i. uer  
bum dei. & hoc intelligendū est de mor  
talibus. Sed uenialia non oportet q̄ ali  
quis sacerdoti confiteatur quia ipsa con  
fessio etiam laico facta sacramentale qđ  
dam est q̄uis non sit sacramentū pfectū  
& ex ipsa caritate pcedit & p talia ue  
rum est ueniale r̄mitti sicut & p tonsionē  
pectoris & aquam benedictā fm Tho.  
in. iiii. di. xvii. fm pi. & fra. Ni. in addi.  
in. §. confessio. iiii. & in sum. astensi li. v.  
ti. xiii. & per pe. de palu. in. iiii. di. xvii.  
q. iiii. arti. i. ubi etiam q̄ uenialia possu  
mus confiteri etiam non sacerdoti. vñ  
papa non posset cōmittere non sacerdo  
ti absoluerē a peccatis sic nec celebrare  
l3 non sacerdoti potuisset cōmitterē absol  
uere ab excōicatione ut per eundem in.  
iii. di. xx. q. i. circa pri. Et nota q̄ p mī  
sterium sacerdotis peccata remittuntur  
dicto. c. vbum. & xxiii. q. v. remittunt.  
ubi Arch. ppter hoc exponit vbum Le  
uita. i. sacerdos licet ergo aī appōne  
sacerdotis possit intelligi de omnib9 cle  
ricis ut no. in. c. ii. de coha. de. de conse.  
di. i. hoc quoq. & i. q. i. qui per pecuniā.  
ibi per Arch. & p eundem clarius. iiii.  
q. i. sacerdotib9. tamen hīc de sacerdoti  
b9. i. presbiteris intelligitur ut in dicto.  
c. omnis. & xxii. q. i. c. fi. & de pe. di. i.  
quem penitet. & utrobq. p Arch. & sic  
exponit sacerdoti. i. presbitero fm Arch.  
in. c. nemo. glo. v. de electi. & p ho. i. su.  
§. cui confitendum. in prin. qui etiam di  
cit q̄ sacerdos in hoc est iudex dicto. c.  
vbum. cum simi. qui etiam dicitur cōme  
dere peccata populi ut no. i. q. i. ipsi sa  
cerdotes & melius ē hīc de ipsis paucos  
bonos zc. xxiii. distinct. tales. Item sa  
cerdotes qñq. appellantur xpi qñq. di  
qñq. uicarij domini & si. ut per Arch.  
xxiii. q. iii. qñq. & dicuntur uicarij xpi  
ut p arch. xxvii. q. i. uiduas. ii. & debēt  
esse nomine & ope. xxx. di. c. fi. & ipos  
ledens punitur tanq̄ p crimine publico.  
no. in. c. i. de calu. & dicuntur esse de uni  
uersitate ciuitatis ut per pe. de anch. in.  
c. si snia. in pri. de sen. excō. li. vi. & bal.

in. x. colu. de vasa. mli. qui ar. belli. de  
po. c. uno. & ipsorum filij an sint serui ec  
clesie. no. lvi. di. dñs. & qñ ipsorum filij  
dicant eē filij sacerdotū per pe. de anch.  
in. c. ne aliqui. ii. notabili de priuile. lib.  
vi. & oliz homicida poterat esse diacon9  
sacerdos. no. xxi. di. in prin. Item l3 dia  
conus in necessitate possit audire cōfes  
sionem. ut in. c. ii. de fur. non tamē absol  
uit ut per Ioh. de ymo. in cle. de bapti.  
in. princ. & fran. in pri. qōne. Et notan  
dū q̄ etiā clerici habitantes in prochia  
confitebuntur illi prochia. ut in. c. cuz  
ab eccle. de offi. ordin. **LXXIIII.**  
quero an penitens confiteri debeat meli  
ori sacerdoti q̄ potest. Rñ° sic de pe. di.  
i. quem penitet. ad fi. intellige meliori q̄  
tum ad periciam ligandi & soluendi ut i  
. c. omnis. de pe. & rei. ad qđ. i. q. cxiii.  
Et sufficit si sit bonus ne bonitas alteri9  
alii afferat p̄iudicium quod esse nō debz  
. iiii. q. ix. c. ultimo fm Arch. p9 pe. in di  
cto. c. quem penitet. ad quod add. arch.  
in. c. si epus. de pe. & rem. li. vi. & quod  
no. de pe. di. vi. c. i. in prin. p glo. v. etiā  
dicit Arch. q̄ dum textus ibi dicit meli  
ori ponitur cōpatiūū pro positiuo. i. bo  
no ad quem inueniendum laboret inq̄tū  
potest nec est ibi intelligendum de boni  
tate morū & uirtutū q̄ illa nihil ul pa  
rum operatur in danda pñia. Sed de bo  
nitate. i. ydoneitate sciendi soluere & li  
gare. vñc debet sacerdos esse bonus. i.  
ydoneus sciens soluere & ligare & discer  
nere inter lepram & lepram ut ibi p euz  
post hug. & sic potius confiteatur p̄bi  
tero ydoneo q̄ bono & simplici. & uide.  
i. q. cxiii. & i. §. proximo. q. xcix. post  
prin. Item p ut aliqui opinantur potius  
religioso honesto q̄ clerico seculari etia3  
honesto p no. p Io. an. in. c. quia non. p9  
prin. de magistris & quia talis est p̄f  
sus p no. p eundem. d. obli. ad rati. c. uno  
aī fi. **LXXV.** q̄ro quare q̄fitemur  
homini. Rñ° quia sicut omnes creature  
ostendunt & confitentur defectus suos  
naturales homini eo modo quo possunt.  
ut dicit glo. sup illo uersu. Confessio &  
magnificētia opus eius: ita homo debet  
ostendere defectus suos uoluntarios &  
confiteri vbo uocali in quo habundat et



etiam homini confiteri debet eo enim quod  
uerbum diuinum ita humiliatum est pro  
peccatis nostris delendis quod unitum est hu  
maritati in hoc obligauit nos quod humilie  
mus uerbis nostrum loquendo contra nos  
non solum deo sed homini quod fit in con  
fessione facta homini hodie enim peccamus  
contra deum hominem & ideo confiteri  
debemus non tantum deo sed etiam homini  
loco ipsius dei secundum per. ut refert arch. de  
pe. di. iii. perfecta. & in su. fra. Anto. iii.  
pte. c. de confessione. circa prin. & per. d.  
palu. in. iii. di. xvii. q. ii. arti. ii. in fine.  
Ad hoc. s. q. xvi. & q. xlvii. per totam.  
LXXVI. quero cui sacerdoti sit confi  
tendum: an necesse sit confiteri proprio sa  
cerdoti. Rñº secundum Tho. in. iii. disti. xvii.  
cum sacerdos non absoluat nisi ligando  
ad aliud faciendum ille solus potest ab  
soluere qui potest per imperium ad aliqd  
faciendum ligare: unde oportet quod homo  
confiteatur proprio sacerdoti aliter enim  
eum non potest soluere uel ligare. ut. c.  
omnis. de pe. di. vi. placuit secundum pisa. i. s.  
confessio. iii. & in su. con. li. iii. ti. xxxiiii.  
q. xxxviii. & quod quilibet sacerdos non po  
test quemlibet absolueret per pe. de pa.  
in. iii. di. xix. q. ii. arti. iii. ubi etiam dicitur sub  
missione pape ut non licet cuiuslibet se subi  
cere & confiteri cui uoluerit ut ibidem  
in. ii. arti. licet ergo quis confiteretur pro  
prio sacerdoti semel in anno non tamen  
aliis uicibus in eodem anno confiteri po  
terit alieno sacerdoti sine licentia proprii  
sacerdotis quia ab alieno iudice non po  
test quis solui uel ligari ut in dicto. c. ois.  
per dñm Ni. in fa. colu. & in. c. quod autem.  
post pri. eo. ti. p. eundem. LXXVII.  
quero quis dicat proprius sacerdos quo  
ad hoc. Rñº omnis ille qui curam or  
dinariam habet anime illius qui confite  
ri debet sicut papa legatus episcopus Archi  
episcopus & parochialis intulatus in be  
neficio curato principaliter siue uicariº  
perpetuus secundum pisa. d. s. & in sum. con. dic.  
q. xxxviii. & per pe. de palu. in. iii. dis.  
xvii. q. iii. arti. ii. & per Io. an. in. c. officiu  
um. de offi. Archi. episcopi & ymo. i. cle.  
dudum. xv. colu. de papa episcopo & Archi. episcopo  
subitero patz per no. in dicto. c. officium. d.  
legatis pape & ipsorum penitentiarius.

de offi. lega. c. i. de parochiali. patz in  
dicto. c. omnis. quia propter curam par  
rochialis ecclesie sibi commissam dicitur pro  
prio sacerdos & facit quod no. host. in  
dicto. c. omnis. & in su. de off. Archpre.  
d. ex hoc notabilis. Et dicitur proprius  
immediatº per. no. per pe. post doct. in. c.  
i. de fribus ecclesie in. vi. iii. no. unde quo  
ad episcopum quilibet de diocesi est parochi  
anus & sic potest episcopus principaliter ex  
ercere curam in quolibet de diocesi & ei  
dare ecclesiastica sacramenta secundum An. de  
butr. in. c. sicut. in prin. de spon. & fra. i.  
t. aplice. de dona. i. notabilibº. vide tñ in  
hoc doc. in. c. pastoralis. de his que fi. a  
prela. & Ni. in. c. cum sup. de sepul. Itē  
dicunt de generali uicario episcopi. ff. de iud.  
l. cum pretor. de offi. ordi. inter cetera  
ad hoc quod no. de pe. & rem. si episcopus. li.  
vi. in glo. i. & in cle. i. de priuile. in vº per  
subiteri. & i. q. cii. Idem dicas de Archi  
episcopo dum uisitat puinciam. de censu. ppe  
tuo. li. vi. & quod no. in. c. pastoralis. de  
offi. ordi. & ix. q. ii. nullº primas. & d. ac  
cu. oli. ad hoc. i. q. cxxxvii. nec ob. tex.  
in cle. dudum. d. ab oli. ibi prelati super  
or quasi archiepiscopus habeat potestatem co  
cedendi licentiam etiam in diocesis ubi  
fraganeorum. Nam ibi potest intelligi  
de superiore habili puta legato. de offi.  
lega. c. i. secundum fra. ibidem in. viii. no. quoniam  
etiam cum uisitat non absoluit Archiepiscopus  
ab excoicatione etiam in. nori ut per arch.  
& doc. in dicto. c. perpetuo. uel uerius dic  
quod si uisitat absoluit a minori cum potest  
que sunt fori priuilegiis secundum Io. an. in. c. nu  
per. in. iii. colu. de sen. extor. Item si co  
suetudo haberet quod alicui existenti indi  
gnitate puta abbati archidiacono uel al  
teri prelato fieret confessio tunc ualeret  
consuetudo quia iste nomine dignitatis  
sue potest prescribere hanc curam & per  
prescriptionem efficitur proprius sacerdos  
secundum ho. & dcc. in. c. conquerente. de offi.  
ordi. ii. i. q. xcvi. Si ergo alteri predi  
ctorum uel ex alterius predicatorum licen  
tia etiam generali quis confiteatur alte  
ri quam proprio sacerdoti tenet confessio &  
absolutio quia a suo iudice facta secundum Io.  
An. in dicto. c. omnis. v. colu. facit. i. q.  
lxxx. i. & sequen. in fi. unde priuilegiatº



a sede apostolica uel a iur non habet ne  
cesse postulare licetia alteri confitendi  
de pe. & remi. c. fi. fm Io. an. in dicto. c.  
omnis. v. colu. Et nota q apud ecclesiaz  
cathedrales quilibet ciuitatis & diocef  
potest ecclesiastica recipere sacramenta  
fm Arch. in. c. i. de sepult. li. vi. in v<sup>o</sup> de  
iur ad finē. & quod no. in cle. i. d. priuile.  
in vbo p̄s biteri. in fine glose. unde ebdo  
madari ecclesie neapolitane sunt p̄prii  
sacerdotes oīn neapolitanorum de con  
suetudine Archiep̄us tam est caput iux  
ta no. in simili p̄tra. in. c. cum non igno  
res. in prin. de prebe. Non tamen uidet  
p̄prius ep̄us ratione beneficii q̄a. c. cu  
nullus. de tempo. ordi. li. vi. loquitur so  
lum in danda licentia quo ad ordines &  
q̄ ibi p̄ arch. in vbo obtinet & facit ad  
materiam. i. q. lxxxiii. post medium. ii.  
q. lxxxv. & cxiii. i. fi. & quo ad metro  
politani. uide. i. q. xcv. post principi. &  
ibi etiam habes q̄ p̄prius sacerdos con  
stringit subditum in foro p̄niali ad sibi  
confitendum ex causa & inuestigat quis  
sit eius confessor: de quo ibi uideas. Ad  
de unum q̄ si plures essent parrochiales  
p̄s biteri quilibet p̄t in solidum p̄ceae  
re i foro p̄nitentia ut per fra. p̄ doc.  
in. c. prudentiam. ii. colu. de offi. deleg.  
Et nota q̄ ep̄us audiet confessionem sub  
ditorum inuitis curatis no. Arch. xi. q.  
iii. qui resistit. & fran. in cle. ne in agro.  
§. sane. i. opi. d. sta. mo. **LXXXVIII.**  
quero quid sit cura animarū & q̄n dica  
tur inherere beneficio. Rñ<sup>o</sup> cura anima  
rum a magistris sic describitur. Cura est  
uigil & onerosa ac sollicita custodia ani  
marū cōmissa alicui ut curet ne peant s̄z  
saluentur que cōpetit ex lege uel gmissi  
one canonica aut cōsuetudie seu p̄scriptō  
ne p̄ sedē ap̄licam nō improbata hec au  
tem ex diuersis iurib<sup>9</sup> colliguntur ita di  
cit Arch. xviii. q. ii. cognouim<sup>9</sup>. & viii.  
q. i. qui ep̄atum. & p̄ ho. Io. an. & doct.  
in dicto. c. omnis. Item cura est sine mo  
deratione & dicta q̄ cor urat Archi. in.  
c. licet canon. de electi. li. vi. & plenius  
in. c. i. de fi. p̄s bi. in v<sup>o</sup> cura p̄ eundem  
signūz tamen cure non necessario arguit  
beneficium esse dignitatem: ut per dñm  
domi. in. c. uno. in principi. de eta. & qual.

li. vi. & tenet parrochialis reddere deo  
rationem in die iudicii ut dicit Archi. in  
dicto. c. cognouim<sup>9</sup>. alit. lxxxvi. di. duo  
. i. rñso facit. de offi. Arch. c. i. & de offi  
cio primice. c. i. similr si ex culpa uel ne  
gligentia sua moriatur aliquis sine cōfē  
sione uī p̄nā re<sup>9</sup> erit anime illius ut no.  
in. c. iiii. de offi. Archipre. & de pen. &  
remi. c. fi. glo. i. in fi. Idem si sine eucha  
ristia illum mori faceret. facit de pe. &  
remi. quod autē. glo. in fi. & xxvii. q. i.  
que in xpo. in v<sup>o</sup> ad penitentiam & q̄  
no. Arch. xxvi. q. vi. c. si p̄s biter. & in di  
cto. c. que in xpo. ubi exponit penitenti  
am. i. fructum penitentie. i. eucharistiā.  
& facit. i. §. proximo. q. cxviii. Et notā  
dum q̄ q̄siq̄ cura large sumitur siue i fo  
ro p̄niali curam habeat siue alio modo d  
electi. duduz. ii. & siue sit ecclesia baptis  
malis siue capella tm̄ quin etiam q̄siq̄ suf  
ficiat q̄ habeat quis spirituale ius seu cu  
ram licet ecclesiā non habeat ut p̄ Inno.  
& Io. an. in. c. d. multa. de preben. & q̄  
no. in cle. una conclusio. ii. de offi. uica. &  
ibi p̄ doct. & que beneficia habeant cu  
ram. p̄ host. in sum. de fi. p̄s bi. §. fi. v.  
Item quer. & in ti<sup>o</sup> d. offi. ordi. §. sunt au  
tem disticte. in fi. ibi hoc tamen. & per  
Io. an. in. c. quia non nulli. de cle. nō rñi.  
& Io. de ymo. in cle. de bap. in. ii. colu.  
p̄ pau. ubi idem fran. in. iiii. q. & quod  
nota. in cle. de of. uica. in prin. & in spe.  
de dispen. §. uidendum. v. sed querit q̄  
beneficium: & dicit fran. in dicto. c. om  
nis. q̄ cura nil aliud est q̄ potestas admī  
straci sacramēta ecclesiastica quod nota  
& facit q̄ no. in. c. auaricie. ad fi. de ele  
cti. li. vi. dicitur enīz ecclesia parrochialis  
quasi curam habens ut ptz in dicto. c. de  
multa. & limitate fuerunt parrochie tē  
pore dionisi. ut in. c. pastoralis. in pri.  
de his que fi. a prela. in aliquibus tamē  
terrīs non sunt disticte limites parrochi  
arum ut per ho. fra. & doc. in. c. ii. de p  
roch. facit q̄ no. i cle. una. glo. penult.  
de of. uica. & tunc erit dare parochias  
p̄sonarum. ut dicit an. de bu. post goffr.  
in. c. licet. in fi. de ferns. facit q̄ no. in.  
c. i. glo. ii. de re. doib<sup>9</sup>. Similiter & pre  
lati religiosorū sunt iudices p̄sonarū &  
non loci simpliciter ut dicit dñs do. i. c.



in. in. vi. col. u. de q. ti. li. vi. & Io. & ymo.  
in cle. dudum. in. iiii. colu. de sepul. & ibi  
dem p. fran. in v. ab olim. prima. q.  
**LXXIX.** quero an presbiter prochia  
lis simpliciter institutus per epm non  
expresso q. possit audire confessiones p  
rochianorum possit nihilominus ipsos au  
dire. Ray. dixit q. non nisi ei ab epō sup  
hoc specialis licentia data fuerit ut p. eū  
in su. de pe. & remi. pro quo facit. xvi.  
q. i. c. cunctis. alii dicunt q. eo ipso q. in  
stituitur aliquis p. epm sup. populū itel  
ligitur habere generalem licentia min  
strandī populo & officandi ecclesiam si  
cut cum quis ordinatur presbiter intelli  
gitur generaliter habere licentia ut pos  
sit missam cantare sed non officando uel  
ministrando populo cum ergo est institut⁹  
audebit talia facere. fm Lau. & hug. in  
dicto. c. cunctis. hanc sententiam sequit⁹  
gof. in sum. de pe. & remi. §. debz quis.  
v. qntus est zc. & ho. in sum. eo. §. cui cō  
fitendum sit. in prin. & Arch. in alig. c.  
cunctis. & de pe. di. vi. sacerdotes. i. pri.  
p. eundem. & idem in sum. astensi li. v. ti.  
xiii. in prin. unde eo ipso q. epus institu  
it sacerdotem in ecclesia vñ sibi cōmitterē  
quicquid pertinet ad populi gubernatō  
nem ar. de of. deleg. p. terea. ff. de susp.  
tuto. l. i. §. i. & ff. de condi. institu. l. qui  
sub conditione. §. ult. fm Arch. ibidem.  
**LXXX.** quero quis dicatur parrochi  
anus alicuius presbiteri parrochialis ut  
sic illi confiteri debeat. Rñ° qñ habitat  
in aliqua parrochia per totum annū uel  
qñ habitat maiori pte añi & ibi audit di  
uina & a rectore ecclesie recipit ecclesia  
stica sacramenta & quando per rectorē  
ecclesie sibi spiritualia ministrantur & ei  
rectori in foro penitentiali confitef⁹ &  
a tali rectore predicationes audit ut per  
Pe. de palu. in tract. magno canonice p  
rochialis in. vii. c. in prin. alit aliqua iu  
ra. & Inno. de decimis. c. nouum gen⁹. i  
glo. mag. in v. Item non credimus. facit  
de parro. c. fi. & quod no. pau. in cle. du  
dum. v. uerum. de sepul. in v° parrochi  
alibus. & glo. in cle. i. de priuile. in vbo  
prochialis. & q. super ea. p. Io. de ymo.  
& doc. & per fed. cōsilio. ccxxxvi. inci  
pit quidem puer zc. & 9° sequen. & fa

cit. §. q. lxxviii. & i. sequentibus questi  
onibus. unde parrochianus dicit qui ha  
bitat in parrochia. etia3 si sit clericus de  
of. ordi. cum ab ecclesiarum. & ibi p. do  
ctores. vel si habitat parum minus anno  
. i. q. lxxxvi. ad hoc. i. que. lxxxv.  
**LXXXI.** quero utrum proprius sacer  
dos possit ubiq. subditum suum audire  
& absolvere. Rñ° fm ho. ubiq. potest  
siue intra territorij siue parrochie siue  
extra parrochiam sibi cōmissaz. pñia enī  
est de iurisdictione uolūtaria & sic ubiq.  
potest expediri. ff. de of. p. consuet. l. ii.  
secus in cōtentiosis. unde & v. loco nihil  
exprimitur. in. c. omnis. de. pe. & remi.  
Idem in sum. confes. li. iii. ti. xxxiii. q. x  
xxv. in fi. fm pisa. & Ni. oximi. in. §. cō  
fessio. iii. Idem ho. in sum. de pe. & rem.  
§. cui confitendum sit. iuxta fi. p.icipii.  
v. sed nunquid zc. & Arch. de pe. di. vi.  
c. placuit. & fra. in dicto. c. omnis. facit  
in spe. de pe. & remi. v. quidam autem.  
ibi in fo. nota. Et q. iudex ecclesiasticus  
in foro conscientie possit soluef⁹ uel liga  
re extra territorium tripliciter. vide p.  
Pe. de palu. in. iiii. di. xix. q. ii. in añpe  
nult. colu. usq. in finem. hec intellige i cō  
fessore ordinario tempali uel ppetuo ut  
est proprius prelatus iste enī a quocūq.  
peccato cuius absolutio spectat ad ipsū  
siue sit cōmissum intra territorij siue ex  
tra potest absolvere etiam extra territo  
rium secus in confessore extraordina  
rio de quibus. i. q. xcii. Nam demum in  
tra territorium i quo sunt deputati pñt  
audire confessiones v. peccatis tamē ubi  
cūq. cōmissis extra territorium quia il  
la que in foro anime exercentur sunt uo  
luntarie iurisdictionis extra autem non  
poterunt absolvere etiam de cōmissis in  
tra territorium: ut in cle. dudū. v. extra  
ciuitates. de sepul. fm ymo. ibidē in. xv.  
colu. post Laud. ad idem p. fran. ibidem  
in. v. q. & per ymo. in cle. i. de iudi. sup  
glo. vñcūq. & ex hoc rñdi q. fratres  
predicti Neapolitani non possent in pu  
theolo absolvere neapolitanos illuc de  
clinantes ppter balnea absq. licēcia epī  
putheolani. & adde. i. questio. lxxxii.  
**LXXXII.** quero vtrum audientia cō  
fessionis cōmuti possit alteri. Rñ° fm



Tho. in. iii. di. xvii. si aliquis idcirco non possit audire confessionem alterius quia non habet iurisdictionem potest ei committi per quemcunque habentem iurisdictionem in ipsos qui audiendi sunt ut proprium sacerdotem siue episcopum siue papam ad quod uide oio quod infra dicam. Si uero aliquis non possit audire quia non habet executionem ordinis non potest sibi concedi quod confessionem audiat nisi per eum qui hoc impedimentum amouere potest secundum Pisanellam impediti in executione ordinum sunt interdicti suspensi degradati & excommunicati de quibus de cle. excoi. mmi. in rubro & nigro per totum. & fortius heretici & schismatici secundum fra. Ni. in addi. ad h. i. q. xc. Et nota hic quod etiam si per proprium sacerdotem committatur non propter hoc oportet quod committatur tali qui alius habeat iurisdictionem siue populum. Sufficit enim quod hanc iurisdictionem habet ipse qui sacerdoti committit secundum Pisanellam. unde dicit host. quod si quis habet licentiam iudicis sui quod specialiter tali possit confiteri: imo etiam si licentiam haberet in genere quod possit confiteri cuiuscunque uoluerit uel simpliciter quod alteri possit confiteri in his casibus si subditus recurreret ad discretionem siue religiosum siue alium uel ex causa ad non ita pitum: dum tamen pitum & honestum secure confitetur & alius secure audit. ar. extra. de pe. c. ne per dilationem. secus quoniam huiusmodi sacerdotes & religiosi uellent audire sine licentia iudicis peccatoris uel sine licentia abbatis nulla alia necessitate instante ut per ho. in sum. de pe. & remi. §. cui confitendum. Si uero sacerdos nullam curam habeat & seque. ibi tamen refert Ray. & goffr. tenere contrarium. scilicet quod sacerdos parochialis non possit committere audientiam confessionis non habenti alius iurisdictionem & potestate audiendi confessiones nisi ab episcopo illi talis sit data potestas excepto articulo necessitatis & duplex uidetur ratio una quia isti non sunt modi dandi iurisdictionem ei qui alias non habet nec propter hos casus datur iurdictio illi qui alius non habet. Alia ratio quia licet ipsi penitentes sint licenciati quod possint confiteri alii quam proprio sacerdoti non tamen isti sunt

licenciati quod possint audire. unde proprius sacerdos non potest dare talibus iurisdictionem seu potestatem talem sed episcopus solus & sic sacerdotes non possunt audire confessiones nisi fuerint ab episcopo instituti siue licenciati secundum eos dicit fra. Ni. oximi in addi. quam facit ad Pisanellam. eo. §. v. utrum in aliquo casu ad si. quod sibi non uidetur quod dictum hoc. predictis contrarietur: quia ipse loquitur de sacerdotibus ad confessiones abilitatis. Ray. uero & Goffr. de non abilitatis qui abilitari non possunt nisi a proximo episcopo de consensu sui prelati quoniam abilitandus est religiosus: & ex predictis dicit constare quod sacerdoti non abilitato non possit committi audientia confessionum nisi per eum qui potest eum abilitare quod non. & adde. i. q. lxxxiii. i. si. facit quod nota. xvi. q. i. c. i. v. glo. refert quosdam dicere quod nullus sacerdos siue monachus siue alter potest iniungere penitentias nisi ab episcopo sit commissa ei cura animarum. xvi. q. i. peruenit. & ca. cunctis. facit dictum. c. peruenit. dum dicit absolui proprii episcopi licencia quare secundum Arch. ibi non sufficeret licencia sacerdotis quoniam s. proprii per illum textum. ad idem ea. q. §. ecce in hoc. & §. ecce sufficienter. faciunt non. per Arch. in di. c. i. & quod non. in cle. i. de priuilegiis. in v. speciali. quam sequitur ymo. i. cle. de offi. uicari. iii. colu. Pau. tamen super illa glo. intelligit hoc uerum quoniam proprius sacerdos simpliciter concedit quia tunc ille qui audit confessionem uel facit iuramentum suo secus si deleget quia tunc commissarius faceret nomine committentis. de sen. ex. mulieres. facit quod non. Io. an. in. c. omnis penult. colu. quod dictum pau. est intelligendum in commissione speciali non autem generali. unde posset curatus alteri committere curam ad tempus uel assumere alium in suum adiutorium etiam religiosum ut ad certum quid agendum. etiam si licentia superioris non tamen generaliter committere posset omnem curam quia debet per se exercere de preben. extirpande. §. qui uero. secundum fran. in dicta cle. per pau. & zen. in. xxi. & xxiii. q. & in. c. penult. de offi. archiepiscopali. dicentes hoc notandum quia contra ignorat & aliter not. per archi. de electi. cum ex eo. li. vi. & facit. ff. de



nū. o. nū. l. solz. cū ibi notatis. Ad idem  
p Io. de ymo. post pau. in dicta cle. vi.  
colu. Si g<sup>o</sup> simp<sup>r</sup> dat<sup>r</sup> prochiano licētia  
eligendi sibi cōfessorē debet conf. teri sa  
cerdoti executionem habenti secus autē  
si ipse p<sup>pri</sup>9 sacerdos cōmitteret unū ut  
audiat confessionem sui parrochiani tūc  
enī non requiritur q<sup>d</sup> ille habeat execu  
tionem quia tunc cognoscit ut delegat<sup>9</sup>  
non ut ordinarius s<sup>m</sup> doc. & pau. quod  
est notandum p consuetudine generali.  
ut sacerdos habens parrochiam amplā  
possit in suum adiutorium aduocare aliū  
sacerdotem etiam non habentem curam  
in actu s<sup>m</sup> Ni. in dicto. c. omnis. v. colu.  
& simil<sup>r</sup> dicebat frā. i. di. c. oīs. q<sup>d</sup> sacer  
dos curatus potest deputare loco sui ali  
um non curatum tanq<sup>m</sup> delegatū ab eo ut  
ibi latius. nam si propter multitudinem  
non sufficit ad confessiones alius p<sup>re</sup>sbi  
teris cōmittere potest: ut per Io. an. in.  
c. officium. de offi. archi<sup>p</sup> biteri. & itel  
lige q<sup>d</sup> rector potest cōmittere alteri p<sup>re</sup>  
sbitero curam suorum parrochianorum  
ad temp<sup>9</sup>. s. modicum circa tres septima  
nas ex iusta cā ut per Io. an. & domi. in  
dicto. c. cum ex eo. v. porro. de electi. li.  
vi. quare istud dictū p<sup>re</sup>sbi<sup>ter</sup>is & ho. pos  
set intelligi ī speciali cōmissario ut supra  
in quo tamen securius puto dictum fra  
tris Ni. quia forte ep<sup>us</sup> qui elegit indu  
striam huius p<sup>re</sup>sbiteri parrochialis nō  
confideret de illo p<sup>re</sup>sbitero electo per  
talem parrochiale & eo magis secur<sup>9</sup>  
est si iungerentur iste due opimones in  
practica & parrochialis delegaret ī spe  
ciali alteri p<sup>re</sup>sbitero alias abilitato ut  
supra facit. i. q. lxxxiii. ante finē. Simi  
liter si ep<sup>us</sup> sciret & non improbare q<sup>d</sup>  
parrochiales talia faciunt presertim in  
quadragesima possent taliter uocati con  
fessiones audire ut p Archi. post monal  
dum. xvi. q. i. c. i. Adde tamen q<sup>d</sup> religi  
osus non debet audire confessionem ali  
cuius licet alias de iur<sup>e</sup> ut p<sup>ri</sup>uilegio pos  
set sine licentia sui superioris quia nō ha  
bet uelle nec nolle ut in sum. Antho. c. d  
confessionibus. v. no. q<sup>d</sup> religiosus. Nota  
tamen q<sup>d</sup> ep<sup>us</sup> illos solos religiosos seu  
non subditos abilitare posset ad audien  
dum confessiones qui sunt in suo ep<sup>atu</sup> nō

autem alios qui sunt ī aliis ep<sup>atibus</sup> ar.  
xvi. q. i. peruenit. & s. ecce in hoc. & s.  
hoc idem. vnde s<sup>m</sup> Ray. non v<sup>r</sup> q<sup>d</sup> ep<sup>us</sup>  
possit abilitare non suum clericum ad au  
diendum confessiones sicut & ipsuz ordi  
nare non posset. xvii. di. si quis. concor.  
goffri. ut in sum. confes. li. iii. ti. xxxiiii.  
q. xxx. dicens generaliter non lice<sup>t</sup> re  
ligiosis nisi ab ep<sup>o</sup> de consensu sui prela  
ti fuerint instituti concordat etiam cum  
hoc. glo. Ray. & p ipsum Ray. in su. de  
pe. & remi. s. debet quilibet. v. sed nun  
quid. & fra. Ni. ubi. s. & Arch. xvi. q.  
i. cunctis. Adde ad predicta in su. Ant.  
iii. pte. c. de confessoribus. v. quis autē  
potest cōmittere. & p pe. d palu. in. iii.  
di. xvii. q. iii. arti. iii. vbi plura d<sup>r</sup> mate  
ria. & facit. i. q. cxvi. vnde nota q<sup>d</sup> is q<sup>u</sup>  
curam habet potest alius cōmittere si nō  
sufficit ad confessiones audiendas p<sup>ro</sup>  
pter multitudinem ut per Iohanne m. an.  
in. c. officium. de offi. Archi<sup>p</sup> biteri q<sup>u</sup>  
tū intellige ut. s. dixi. LXXXIII.  
quero an cōfessus alicui p<sup>ri</sup>uilegiato seu  
deputato p<sup>re</sup> superiorez ad audienduz cō  
fessiones teneatur etiam confiteri pro  
prio sacerdoti. R<sup>n</sup> s<sup>m</sup> Tho. q<sup>u</sup> alicui  
sacerdoti cōmittitur p<sup>re</sup> superiorez possit  
audire alienos parrochianos nō it<sup>r</sup> pre  
iudiciuz p<sup>re</sup> proprio sacerdoti eo q<sup>d</sup> iur<sup>e</sup>dictōis  
potestas non est cōmissa in fauorem suuz  
sed in utilitatem plebis & ad honorē dei  
& ideo si superiorib<sup>9</sup> prelatis uideatur  
q<sup>d</sup> alius cōmittant in nullo fit p<sup>re</sup>iudiciū  
inferioribus prelatis nec tūc subditus  
iterum petere licentiaz a proprio sacer  
dote licet Bern. in quadam glo. sic dicat  
s<sup>m</sup> p<sup>re</sup>sa. s. in. c. omnis. de pe. & remi. s<sup>m</sup>  
addi. fratris Ni. que glo. postea p clemē  
tem quartum tanq<sup>m</sup> oīo falsa dānata fuit  
in quodam p<sup>ri</sup>uilegio indulto predicatori  
bus & minoribus q<sup>u</sup> incipit quidaz te  
mere & fuit determinatuz p eo q<sup>d</sup> hui<sup>9</sup>  
bus a superiorib<sup>9</sup> cōmittitur possunt audi  
re etiam parrochialibus sacerdotib<sup>9</sup> cō  
tradicientibus & inuitis & hoc ipsum te  
net. Io. an. extra de pe. & rem. Si ep<sup>us</sup>.  
li. vi. s<sup>m</sup> p<sup>re</sup>sa. satis concordat Pe. predi  
ctis ut in sum. confes. li. iii. ti. xxiii. q. x  
xxxvi. s<sup>m</sup> addi. & confes<sup>9</sup> sacerdoti ha  
benti confessionem a superiore ut d<sup>r</sup> nō



est non tenetur confiteri proprio sacerdoti illa peccata que iam confessus est cum dimissa sint sed per statutum ecclesie de confessione facienda proprio sacerdoti semel debet eo modo se habere sicut ille qui habet solum uenialia & illa confiteri ut quidam dicunt uel confiteri se a peccato mortali immunem ut in extrauaganti. Io. vi. gesimisecondi que incipit uas electionis secundum Pisa. ibi dicitur quod confessi religiosi seu sacerdotibus quibus fuit facta a superiori ore commissio non magis tenentur eadem peccata iterum confiteri quam si alias illa confessi fuissent proprio sacerdoti & in hoc approbata fuit sententia Io. an. hoc affirmatis & reprobata opinio guy. & aliorum contrarium dicentium de quo plenius in directoria fratris Nico. oximi. lii. ti. xv. §. lxxvii. ad quod. i. q. xcii. quia tamen proprius sacerdos tenetur de eo reddere rationem & ei sacramenta ministrare tenetur alteri confessus semel in anno ostendere se proprio sacerdoti & declarare se confessum ut patet ex notatis secundum pen. in su. q. f. d. q. xxxvi. & sufficet notificare cuiuncumque proprio siue parochiali siue episcopo siue alteri quia in c. omnis. non fit distinctio inter istos proprios sacerdotibus secundum fratrem Ni. in addi. ubi. §. ad quod. §. q. lxvii. & aduerte quia hoc in c. omnis. de peni. & remis. tenent quod si aliquis ex speciali uel generali licentia confiteatur alteri quam proprio sacerdoti: uel quia confessus fuit religiosi priuilegiatis teneat saltem semel in anno confiteri proprio sacerdoti parochiali per dictum. c. omnis. quia ad dictam confessionem semel in anno faciendam non preiudicatur statuto prefato & sic iterum confitebitur proprio sacerdoti que prius confessus fuit illi presbitero forte deputato ad audiendas confessiones qui tamen non erat proprius: ut exemplificat Arch. de pen. di. i. iudicet. dicit tamen Io. an. in dicto. c. omnis. quod contrarium hodie terminatum est per constitutionem uas electionis ut latius per Io. an. ibidem hoc etiam notum in cle. dudum. de sepul. in v. impartiri. unde Io. de ymo. in dicta cle. in. xxi. colu. & duabus sequentibus refert opinio Io. mona. dicentis quod semel confessus istis fratribus deputatis secundum

cle. dudum. iterato debet confiteri proprio sacerdoti. Et similiter refert opinio contrariam Pau. zen. guy. & aliorum tenentium cum dicta glo. quam dicit esse tenendam & sic cle. dudum. tanquam specialior derogat. c. omnis. generali de consti. c. i. li. vi. uel clemen. dudum. determinat. c. omnis. quia ad id quod ibi dicitur de confessio prochiali presbitero additur idem esse si confiteatur fratribus deputatis secundum formam dicte clem. ut ibi latius facit quod dicit franci. ibi. in. §. statumur. v. notabili. & plenius in. §. si uero. tertia questione per eundem. Idem etiam tenet Nico. in. c. omnis. v. colu. f. quod confessus fratribus predicatoribus minoribus carmelitis & heremitis specificis priuilegiatis per cle. dudum. non tenetur confiteri proprio sacerdoti & contraria opinio. glo. & host. procedit in aliis religiosi & in gl. in v. libere no. quod uolentes talibus confiteri non tenentur prius petere licentiam a proprio parochiali. l. 3. a. r. notat. in dicto. c. omnis. dicit Io. de ymo. in cle. dudum. in. xxi. colu. quod ibi loquitur quando quis uellet confiteri alteri sacerdoti & non religiosi electis secundum formam dicte clem. quia ipsis religiosi confiteri poterit parochianus non petita licentia a proprio sacerdote parochiali ut ibi not. & Idem ibi fra. in. §. statumur v. notabili & in. §. si uero. in. q. & idem Ni. in. c. omnis. in. v. colu. dicens ita tenendum & praticari & sic posset postea petere eucharistiam a suo parochiali ut. i. q. xci. per totum. ad quod notata per Io. an. in. c. extuarum. circa medium. de auctoritate & uisum pallii. & §. q. proxima. & de ista representatione. uide. i. q. proxima. ad fin. & huius concordat fra. & doc. in dicto. c. ois. & sum. Antho. in. pte. c. de confessoribus v. de audientia confessionum quod deat cum sequentibus. LXXXIIII. quero utrum in aliquo casu possit quis confiteri alteri quam proprio sacerdoti. Respondit secundum Thomam in. iii. di. xvii. si subditus scit proprium sacerdotem esse hereticum aut sollicitantem ad malum aut fragilem quia ad peccatum quod quis ei confitetur est proprius uel si probabiliter estimatur reuelator confessionis. uel si peccatum de quo quis



confiteri debet cōtra illū cōmissū sit in  
his casibus & similibus in quibus pba  
biliter timet penitens ex confessione fa  
cta piculum sibi uel sacerdoti imminere  
debet recurrere ad superiores uel pete  
re licentiam alteri confitendi quē si ha  
bere nō possit idē sit iudicium qd de illo q  
non habet copiam confessoris. vnde ma  
gis debet eligere laico confiteri nec in  
hoc transgreditur mandatu ecclesie qā  
precepta iur nō se extendunt ultra cari  
tatem nec etiam sit iniuria sacerdoti qā  
priuilegium meretur amittere qui cōfē  
sa sibi abutitur potestate de regu. licet  
concor. pe. al. Inno. & guy. & cōter ad  
dunt qd si nullo modo potest habere ali  
um confessorem & necessitas immineat  
confiteatur peccatum in genere sine eo  
de quo posset malū puenire fm pisa. in.  
§. confessio. in. Idem in su. confes. li. in.  
ti. xxxiii. q. xxxix. in prin. fm fratrem  
Nico. in addi. & add spe. in aureo repto  
rio. in ti. de regl. pñe. §. ut autem scias.  
v. & scias. & Arch. de pe. di. vi. placuit.  
ponit de hoc quinque casus. primo cuz ille  
extraneus peccauit in sua parrochia. ad  
qd uide. i. S. si mutauit ibi domiciliū  
Tercio si est uagabundus. quarto si petit  
& obtinuit licentiam ut quia accipiebat  
longum iter. v. in articulo necessitatis  
pbat hēc. vi. q. iii. placuit. de decimis  
ad aplice. ff. de iudi. l. heres absens. de  
peni. di. vi. placuit. psequitur pisa. di  
cens hō. quoq; magis explicat & poit  
octo casus in quibus quis potest audire  
confessionem alterius parrochiani. pri  
mo quando proprius sacerdos indiscretus  
est. de pe. di. vi. placuit. nam fm Aug. q  
uult confiteri debet querere sacerdotē  
qui sciat soluere & ligare. de pen. di. vi.  
qui uult. sed hoc non debz fieri sine licē  
tia ut in. c. omnis. nec tamen semp expe  
dit licentiam dare imo denegāda & si sa  
cerdos se sufficientem reputat & forte  
contēni uerisimiliter se presumit caueat  
tamen de conscientia & non nimis de se  
cōfidat neq; presumat & si forte prochi  
anus aliquā latentē causā uel odi cōtra  
ipsum sicut plerunq; accidit uel quia est  
particeps criminis uel aliā habeat nulla  
tenu licentiam denegat: sed concedat q

si dare non uult non sufficit parrochiano  
petisse ut quidam dicunt per. c. licet. v.  
regul. sed est ad superiorem rēcurrēdū  
ut uel eum cōpellat uel ipse licentia det  
ar. de iur pa. nullus. fm pisanellā & ho.  
in sum. d. pe. §. cui confitendū. post pri.  
addit fra. Nic. tutius est hoc fieri si pōt  
sed non est necessarium cuz ratione igno  
rantie sacerdotis uideatur ipso iur con  
cessa licentia confitendi alteri. ut patz  
de pe. di. vi. placuit. & multo magis si  
proprius sacerdos esset manifeste uicio  
sus cum malicia sit periculosior & graui  
or ignorantia ppter qd durius punitur  
Luc. xii. ibi ille seruus qui cognouit uo  
luntatem domini sui zē. & illa sunt gra  
uiora que a deo grauius puniunt. xxiii.  
q. i. non afferamus. Sed si proprius sacer  
dos esset hereticus scismaticus uel excōi  
catus clarum est qd ab istis licentia peti  
non debet cum etiam locutio cum talibz  
prohibeatur. xi. q. iii. cū excōicato. Idē  
etiam uidetur si esset interdictus uel  
suspensus quia nemo potest in alium plz  
iur trāsferre qd ipsi competere dignosca  
tur ut in. c. nemo. de reg. iur. li. vi. sed si  
causa propter qd aliquis uult alieno con  
fiteri non procedit ex defectu proprii  
sacerdotis sed alias puta quia aliud cō  
missum est contrā eum uel suos & uerisi  
militer timetur scandalum si ei fiat con  
fessio debet peti licentia. de peni. & re.  
omnis. v. si quis autē. & debet sacerdos  
credere petenti & alleganti salte; in ge  
nere iustaz causaz quia non est uerisimile  
qd cum fallacis uadat ad pñiam ut not.  
in dicto. c. placuit. & si licentia absq; ra  
tionabili causa denegetur vī qd sine alia  
licentia possit ire ad alium quia nō debz  
cedi indiscretōni & proteruie prelati &  
priuilegium meretur amittere zē. de re  
gu. l. 3. v. si hoc conceditur cā meliorāde  
uite qto forti; cā recupande salutis qd  
magis est necessarium. vnde & Luc. xv.  
gaudium est in celo sup uno peccato; pe  
nitentiam agente qd sup nonagintanoue;  
iustis qui non indigent pñia. Idem etiā  
putat nico. s. qd deberet peti licētia mo  
do predicto qñ causa esset ex defectu p  
prii sacerdotis propter peccatum non  
manifestum quia ex eo non debet quis



a iurisdictione proprii prelati discedet.  
viii. q. iiii. nonne fm fra. Ni. in addi. ad  
Pisa. adde. s. q. liii. in prin. & i. q. xc.  
& q. xciii. dicit tamen Ni. i di. c. omnis.  
vi. colu. sic subdit tamen Inno. q. ppter  
solam impiciam sacerdotis non dimitte-  
ret quia n confiteretur q. dicit hosti. uerz  
si ad hoc potest suam conscientiam infor-  
mare: aduerte quia intelligo Inno. qua-  
do non reperit alium sacerdotem ut tunc  
propter solam impiciam non dimittat  
proprium alias autez Inno. non bene di-  
ceret per textum aptum. de peni. di. vi.  
si sacerdos. v. expresse fit mentio de im-  
pericia sacerdotis & pl<sup>9</sup> probat ille tex-  
tus a contrario sensu q. etiam sine consen-  
su sacerdotis proprii imperiti potest ad-  
ire alienum sacerdotem de quo ibi satis-  
per Arch. sed satis credit illam lram re-  
ducendam ad terminos .c. omnis. ut sic  
una littera suppleatur per aliam ut sit sen-  
sus q. debet obtinere licentiam si potest  
ut in dicto. c. omnis. uel adeat alienum ut  
in dicto. c. si sacerdos. fm eundem Nico.  
Secundus casus ho. est qn parrochian<sup>9</sup>  
transiit domicilium suum. nam tunc ille  
sacerdos ad quem transit iam non est ali-  
enus sed proprius de parro. c. fi. fm pi-  
sanel. desit eniz esse parrochian<sup>9</sup> prime  
ecclesie per dictum. c. fi. ut dicit Io. an.  
in. c. de huius. in fi. de sepul. & quod not.  
ho. in sum. eo. ti. s. cui confitendum. p<sup>9</sup>  
prin. ibi s<sup>o</sup> fallit. Tercius casus ho. est  
qn quis est uagabundus non habes nec  
petens domicilium. de iudi. l. heres ab-  
sens. facit. i. q. proxima. & q. xciii. &  
sequen. in fi. talis eniz est sine domicilio  
ut dicit Io. an. d. sepul. in nra. in. iii. colu.  
Quartus casus est cum quis querit doici-  
lium quo se conferat quousq. alicui adhe-  
reat relinquendo proprium & iter facien-  
do uel nauigando. Nam et is sine domici-  
lio est. ff. ad muni. l. labeo. in prin. & l.  
eius. s. celsus. Quint<sup>9</sup> qn quis deliquit i  
aliena parrochia extra de rapto. c. i. vi.  
q. iii. placuit. Si tamen peccatu<sup>9</sup> occultu<sup>9</sup>  
est & non sit excōicatus talis a prelato  
illius loci potest etiam de hoc confiteri  
proprio sacerdoti: si autez sit excōicat<sup>9</sup>  
a prelato illius loci propter illud pecca-  
tum sicut consuevit fieri in furtis & hu-

iustmodi quoru<sup>9</sup> ignorantur auctores mit-  
tendus est talis ad excōicatorez absoluē-  
dus ab eo fm pisa. cōcor. goffr. Ray. &  
Tho. in eo quod supra dictu<sup>9</sup> est q. quis  
sortiatur forum ratione delicti. ut in su.  
con. li. iii. ti. xxxiii. q. xxxix. Sed glosa  
Ray. ut ibi ptz hūc passum non recipit  
subiungens quia quod dicit ius q. ratio-  
ne delicti sortiatur quis forum intelligē-  
dum est quo ad pertinentia ad forum cō-  
tentiosum quia potest illic conueniri iu-  
dicari & puniri de crimine ibi cōmissio s<sup>3</sup>  
dictam glo. non fit ergo translatio fori  
in pñalibus ratione cōmissionis delicti  
alias oporteret q. quis diuideret confes-  
sionem confitendo diuersa delicta diuer-  
sis sacerdotibus fm q. in diuersis delictis  
parrochianis contra id quod dicit. de pei.  
di. v. c. consideret. ibi cautus sit penitens  
zē. pro hoc etiam facit quia magna dif-  
ferētia est inter forū seculare & spūale  
quia spirituale non pōt ita faciliter trās-  
ferri. extra de fo. compe. si diligenti. &  
c. significasti. vbi patet q. licet secularis  
possit se pro sua uoluntate alieno iudici  
subicere clericus tamen nō potest se subi-  
cere iudici seculari. dicto. c. si diligenti.  
etiam nec ecclesiastico non suo sine licen-  
tia sui epī dicto. c. significasti. Item est  
magna dīa inter forum iudiciale etiam  
in spiritualibus & forum pñiale q. peni-  
tenciale est minus transferribile ut not.  
glo. in. c. ne p. dilatione. de pen. & rem.  
& adeo cum non reperiatur aliquo iur<sup>9</sup> cau-  
tum q. ratione delicti quis sortiatur fo-  
rum penitenciale. nō uidetur q. hoc pos-  
sit fieri & q. standum sit regule generali  
de proprio sacerdote ut in. c. omnis. de  
peni. & remi. & iurā in contrariū allata  
loquuntur in iudicialibus ut satis patet  
intuentibus. hoc etiam approbat gene-  
ralis consuetudo quia uidemus q. peni-  
tens confitetur uni sacerdoti uniuersa pec-  
cata que cōmisit per totum mundum &  
nunq. remittitur ad sacerdotes locorum  
in quibus deliquit p. absolutione: & op-  
tima legum interpret est consuetudo. ff.  
de legi. l. si interpretatione. fm fra. nic.  
oximi. in addi. pro opi. ho. facit qd not.  
de offi. ordi. pastoralis. glo. i. ibi. Item  
si deliquit. & in spe. de lega. s. nūc dicā<sup>9</sup>



v. illud etiam queritur. & Archi. ut retu-  
 li. s. p<sup>o</sup> prin. huius q<sup>o</sup>nis. sed p<sup>o</sup> opinioe  
 huius glo. Ray. & fratris Nico. optime  
 facit quod no. fran. d. 3am. in cle. dudū.  
 v. si uero in fine. de sepul. dicēs q<sup>o</sup> cura  
 ti possunt audire & absolue<sup>r</sup> peccata cō-  
 missa etiam extra territoriu<sup>m</sup> parrochie  
 dummodo confitentes possint eis confi-  
 teri. i. q<sup>o</sup> sint illius parrochie uel dioce<sup>s</sup>  
 & sic parrochialis potest absolvere par-  
 rochianum de delicto cōmissō extra par-  
 rochiam. Nam hoc casu non contrahit de-  
 linquens forum p<sup>ri</sup>uale ratione delicti se-  
 cundū math. & q<sup>o</sup> in foro p<sup>ri</sup>uali quis ra-  
 tione delicti nō fortia<sup>r</sup> forū tenz glo.  
 xvi. q. i. c. i. & Io. an. & fra. d. 3am. in. c.  
 i. de raptō. & in clem. pastoralis. §. rur-  
 sus. de re iudi. per eundem fra. post ma-  
 the. unde ille in cuius diocesi aliquis deli-  
 quit imponet penam delinquēti de iniu-  
 ria facta & de satisfactione faciēda dā-  
 num passō sed ille qui est ipsius delinquē-  
 tis ordinarius imponet penitentiam de  
 peccato ut no. Archi. in. c. ii. in fi. de cō-  
 sti. l. vi. de quo tñ dñs dñicus ibi nullā  
 facit mētionem. facit tamen q<sup>o</sup> ipse not.  
 p<sup>o</sup> Arch. in. c. ii. in. iii. colu. de tempor.  
 ordi. l. vi. unde Io. de ymo. i. cle. dudū.  
 in. xvi. colu. sup glo. audire dicit q<sup>o</sup> si  
 parrochianus delinquat in parrochia al-  
 terius sacerdos loci delicti habebit i<sup>o</sup>po-  
 nere penitentiam fm Ray. Ioh. cōtra. f.  
 q<sup>o</sup> sacerdos domiciliu. ut no. xvi. q. i. c. i.  
 & hoc est uerū f3 math. & eundē ymo.  
 facit q<sup>o</sup> no. fed. consilio. xxxii. quod i<sup>o</sup>  
 pit reuerende pater. zc. ii. colu. circa fi-  
 nem. puto in hac uarietate dicendum q<sup>o</sup>  
 opinio p<sup>ri</sup>factorum doctorum q<sup>o</sup> extrane<sup>9</sup>  
 non fortia<sup>r</sup> forum p<sup>ri</sup>uale ratione deli-  
 cti intelligatur sc3 ut omnino ibi cōfite-  
 ri teneatur potest ergo suo parrochiali  
 confiteri per eandem opinione<sup>m</sup> ac etiā  
 parrochiali illius loci in quo deliquit f3  
 aliam opinione<sup>m</sup> Ray. ho. & sequaciū &  
 hoc uult p<sup>ri</sup>sa. & uidetur d<sup>o</sup> mente omniū  
 p<sup>ri</sup>factorum doctorum propter hoc tñ  
 talis forensis qui neapoli puta peccauit  
 neapoli absolui nō possit a peccatis que  
 in domicilio uel alibi comisit nisi aliquo  
 modo effectus esset parrochian<sup>9</sup> neapo-  
 litanus p<sup>o</sup> no. i. q. proxima. & sequen. &

sic melius est ut de isto & omnib<sup>9</sup> pecca-  
 tis faciat unam confessionē p<sup>ri</sup>prio sacer-  
 dōti maxime p<sup>ri</sup>pter notata p<sup>ri</sup> dñm nico-  
 laū. in dicto. c. i. de raptō. & in. c. q<sup>o</sup> au-  
 tem. ii. colu. de peni. & remi. & in. c. de  
 huius. ii. colu. de accu. & in spe. de lega. §.  
 nunc dicamus. v. illud etiā queritur  
 & propter notata p<sup>ri</sup> dñm fran. in clem.  
 de foro cōpe. §. i. v. q<sup>o</sup>ne. prosequor ca-  
 sus ho. & sextus casus est ratione studii  
 ut cum clerici de prelatorum suorum licē-  
 tia accedunt ad studia. nā tunc efficiun-  
 tur de foro & ecclesia illius ad quem ac-  
 cedunt dum ibi manent ar. ff. de iudi. l. si  
 longius facit. i. q. lxxxvi. ubi uide d<sup>o</sup> sco-  
 laribus & si. Septimus ratione necessita-  
 tis ut quia infirmatur ad mortem uel d3  
 intrare iustum bellū siue mare & deest  
 proprius sacerdos ita q<sup>o</sup> etiam laico uel  
 mulieri licet tunc confiteri. de pen. di. i.  
 quem penitet. de pe. d. iiii. sanctū. ad h<sup>o</sup>  
 s. q. l. in fi. & i. q. prox. & viii. & itel-  
 ligit hosti. etiam si talis sacerdos nullam  
 curam cōmissam habeat propter necessi-  
 tatem. nam tempe necessitatis populus  
 cōis est & ideo potest quis alienum par-  
 rochianum absolvere imo hoc casu non i-  
 cideret talis p<sup>ri</sup>sbyter in excoicatione<sup>m</sup>  
 latam in p<sup>ri</sup>sbyteros ministrantes sacra-  
 mēta aliis parrochianis quia facit ex  
 iuris permissione fm Arch. xxvi. q. vi.  
 c. si p<sup>ri</sup>sbyter. & facit ad premissa. i. §.  
 proxio. q. cxviii. unde in necessitate po-  
 test quis cōfiteri alii q<sup>o</sup> proprio sacerdo-  
 ti & absq<sup>ue</sup> illius licentia. ut per Io. an. i.  
 c. in lris. de raptō. dum tamen necessitas  
 magna sit adeo q<sup>o</sup> non sublit tempus ade-  
 undi superiorem & poterit ab illo absol-  
 ui ex quo habet clauēs ecclesie fm nico.  
 post ueriores opinionem Inno. in dicto.  
 c. omis. vi. colu. & subdit q<sup>o</sup> si necessitas  
 urget & iste nō reperit alienum sacerdo-  
 tem aut suum habet ex iusta causa suspe-  
 ctum q<sup>o</sup> eligat potius mori sine confessi-  
 one & soli deo confiteatur nec est sibi i-  
 putandum ex quo non deficit p<sup>ri</sup> eo cum  
 nec etiam laicum repiat fm eundem ubi  
 supra. Et ad illud de intrante bellum q<sup>o</sup>  
 possit absolui ut. s. habetur etiam p<sup>ri</sup> Io.  
 an. in. c. sacris. de sen. excōi. Et per pe.  
 de palu. in. iiii. di. xx. q. i. cōclusionē. iiii.



& retuli supra dicta. q. l. in fi. & sic esset  
dubitandum de intrante mare cum nō ui  
deatur uersimiliter imminere piculū mor  
tis nisi forte sufficeret auctoritas pisan.  
quod tamen non dixit ho. in dicto. §. cui  
confitenduz. v. vii. tempe necessitatis &  
facit. i. q. xiiii. in fi. Octauus casus est si  
ponat spem in rati habitatione sacerdotis  
proprii. ix. q. ii. lugdonensi. fm ho. Sed  
iste octauus casus cōmuniter non tenet  
quia rati habitio in talibus non habz lo  
cum extra de regu. iuris. actus. lib. vi.  
fm pisa. facit reg. non firmatur eo: lib.  
fm pe. de palu. dicit frater Ni. q. dictuz  
host. posset intelligi qñ ista rati habitio  
non refertur ad futurum. s. si prelati  
confitentis cōtentabitur sed sup presen  
ti quia contentatur ut estimari potest  
ex aliquibus coniecturis ex quibus elici  
tur ipsius prelati tacitus consensus ut. i.  
q. lxxxviii. & fz hoc intelligendū est qđ  
dicit glo. Ray. ut not. in su. confe. li. iii.  
ti. xxxiii. q. xxxv. v3 q. sub hac spe ra  
ti nullus potest absolvere alienum par  
rochianum & si de facto absoluat eū eti  
am nomine prelati sui nō debet se gere  
pro absoluto ante rati habitationem pro  
prii sacerdotis nec ante intrare ecclesiaz  
nec ingerere se cōioni fideliz si erat ex  
cōmunicatus excōicātōne maiori aut eti  
am accipere eucharistiam si erat pecca  
tum mortale de quo confessus est alieno  
sacerdoti fm eum in add. Et facit ad hec  
quia textus in. c. omnis. dicit q. prius d3  
petere licentiam g° non sufficit si se qua  
tur. nam ista dictio prius regl. notat or  
dinem ut no. xxvii. q. ii. pri9 q. ad. c. lug  
donensi. rñdetur quia pcedit qtu3 ad ex  
cusationem illius sacerdotis cōfessione3  
audiētis ut ibi patet in simili facit. i. q.  
cvi. in fi. vel dicendum q. illud procede  
ret in ratificatione pape uel in ratifica  
tione illius c9 noīe actus est gest9 de sen.  
excōi. cum quis. li. vi. que omnia hic ces  
sant ergo zc. fm ymo. post pau. in clem.  
i. de fo. compe. sup glo. ante oīa. Itē3 di  
cit pisa. addunt ulterius hos. & Ray. q.  
in omni casu quo sacerdos potest audire  
parrochianum alienum consultitur ei q. i  
iūgat ut se sacerdoti pprio fplent3 ar.  
extra d sen. ex9. d cetero. & c. ea noscūt

& c. qđ de his. in fi. dicit fra. Ni. q. ho  
sti. simpliciter dicit iniungat sed Ray. cō  
sult. unde & glo. eius sup v° consulo ait  
q. ex quo magister dicit consulo est arg.  
q. non tenetur quia ad cōsilia nullus tñr  
nisi obligz se ad illa: potest dici q. quo ad  
simplicem representatione3 oīo expedit  
saltem semel in anno propter statutū ec  
clesie ad quod. s. q. proxima. S3 quo ad  
iterandam confessionem uel ad accipien  
dam penitentiā nō vñ necesse ex quo sel  
fuit legitime absolutus ut. s. q. lmi. nisi  
forte ipsi sacerdotes nullam haberēt cu  
ram de suis parrochianis: vtrum confite  
antur uel non quia tunc illa pñtatio fru  
stra fieret. Item nisi excōicato tunc enī3  
absoluto debet iniungi ut q. cito poterit  
se presentet ei a quo fuerat absoluend9  
ipsius mandatum humiliter recepturus  
dicto. c. ea noscitur. cuz si. & hoc argumē  
to idem uidetur dicendum de omnib9 ca  
sib9 specialiter pape reseruatis seu epis  
maxime circa implementum uel dispēsa  
tionē uotorum ut iniungat penitentib9  
ut q. citius poterunt se representēt eis dē  
ad accipiendam necessariam absolutionē  
uel dispensationem ne in hoc a negligen  
tia teneatur fm fratrem Nic. in addi. &  
subdit pisa. Item dicunt q. non debet cō  
fiteri cuicunq. sacerdoti sed potius ei q.  
alias iurisdictionē h3 fm pisa. hoc nō ui  
detur necessarium ut potest colligi. s. q.  
lxxxii. nisi forte quo ad sacerdotes ad 9  
fessiones audiendas non abilitatos sicut  
potest patere in sum. con. eo. ti. q. xl. fz  
fratrem Nico. in addi. dic ut in dicta. q.  
lxxxii. Et ad premissa omnia adde p fra  
trem Anth. in sua su. iii. pre. c. de confes  
sionibus. & pe. de palu. in. iii. di. xvii. q.  
iii. art. iii. & p fred. d senis q. filio. ccxli.  
LXXXV. quero an pegrini & Romi  
pete possint confiteri alieno sacerdoti.  
Rñ° fm guy. si acceperunt peraz & bac  
culum a propriis sacerdotib9 siue alter  
de eorum licentia iter arripiāt presumē  
dum est datam eis licentiam confitendi:  
si autem sine licentia sui sacerdotis pere  
grinantur nō possunt absolui ab alio ni  
si in necessitate & idem de aliis negocia  
toribus & uiatoribus concor. Innocē. &  
hosti. fm pisa. & q° ad primū addit idē



Guy. q. de his que cōmiserunt in una q. p. obliuionem dimiserunt confiteri confitebuntur proprio sacerdoti postq. redierint: sed hoc forte posset intelligi de casibus referuatis. nam de his cu. semel fuerit legitime absolutus & confessus non oportet q. iterum confiteatur s. m. fratrem nico. Sed unde. s. q. xiii. sequitur i. glo. Rai. ut no. in su. cō. eo. ti. q. xxxix. Intelligo etiam talibus datam esse licentia. recipiendi eucharistiā in pasca. Idē dicit Inno. in dicto. c. omnis. de reliquis sacramentis quod intellige de necessariis cum ratione necessitatis intelligantur hec permissa & non alias s. m. fra. Nic. ad q. d. s. de sacramentis in cōi. q. v. & ad fine. huius. s. dicit frater Ni. q. ymo hec fuerunt dicta non guy. sed Inno. & addit tu. tuis esse semp. in talibus habere licentiā specialem a proprio sacerdote ut dicit i. dic. c. omnis. & patet in dicta. q. xxxix. s. m. eundem. unde posset distingui i. istis romipetis p. grinis negociatoribus & uiatoribus q. aut iter arripuerunt de licētia proprii parrochialis seu ep. aut non: primo casu aut licentia illa fuit tacite cōcessa aut expresse. primo casu ut q. a propriis sacerdotibus acceperunt baculum & perā uel p. grinationis insignia & v. hoc ipso data licentia q. possint alieno sacerdoti confiteri s. m. doc. in dicto. c. omnis. & per ho. in su. de pe. s. cui confitendum. S. do casu idem & fortius s. m. doc. imo etiam dicit frater Antho. ubi supra in sua sum. iii. p. te. c. de q. el. forib. q. q. de licentia ep. arripuerunt iter possunt similiter confiteri de casibus ep. alibus & cōicare quia ep. non retinendo sibi talem auctoritatem ex hoc ipso uidetur eis dare licentiam. de casibus ep. alibus sicut curatus de parrochialibus. s. do casu principali. s. q. n. sine licentia p. prii sacerdotis iter arripuerunt & tūc subdistingue quā aut necubi domicilium habebāt aut alicubi. p. rō casu ex quo semper itinerando p. grinando. seu semp. n. u. dinas sequendo uadunt. idem est iudiciū q. de uagabundis & idem est si in loco suo teneant hospiciū sed cōiter in pasceat illuc non declinent. non enim uidentur tunc ibi habere domicilium quo ad sa

cramenta s. m. fratrem Antho. ubi. s. facit. s. q. lxxxiii. ibi terci. casus & i. q. lxxxvii. S. do casu q. n. domicilium habebant & iter arripuerunt absq. licētia & tūc aut se transferunt habitando seu manendo in aliqua parrochia aut nō: primo casu illi sacerdoti confitebuntur in cui. parrochia habitant. i. q. proxima. s. do casu q. n. necubi habitant & tunc nulli poterunt confiteri qui ualeat absolvere nisi esset legatus uel alias habens potestatem s. m. doc. & fratrem Antho. post pe. de palu. ubi. s. facit. q. lxxxvii. & i. q. xcii. u. nisi immineret necessitas. s. q. proxima. ibi septimus. non tamen sufficeret q. esset pasca ut tales absq. licentia recedentes possint uere absolui. a nō propriis sacerdotibus. i. q. lxxxvii. Licet tunc sola cōtrictio cum confessione cuiusq. presbitero facta sufficeret ut possint cōicare ut. i. q. ciii. & i. q. proximo. q. lxxxiii. & intellige predicta nisi uenirent ad sedem apostolicam. nam Roma ubi est sedes pape in spiritualibus est omnibus cōis patria sicut ecclesia cathedralis omnibus diocesi. Vnde in curia Romana quilibet de omni parte mundi q. fiteri potest summo penitentiario sicut curato suo & penitentiarius simplicib. sicut uicarius sui curati. ad hoc. i. q. xciii. secus de illis q. diuersis mundi partibus queniunt p. li. ad parlamentum quia non possunt ibi cōfiteri ep. seu curatis si non habent licentiam a suis prelati. uel ibi habitent pro ut dictum est ad hoc. i. q. xc. in fine. & adde ad premissa. i. q. ciii. Et ex his infertur q. licet religiosus qui non habet priorem uel superiorem sui ordinis confiteatur presbitero parrochiali ut p. Innocen. & Io. an. in. c. nimis primo. de excess. prela. & ho. in su. de pe. s. cui confitendum. v. cui p. positus. tamen si ex sui culpa sit forte expulsus a monasterio dicet nihilominus habere superiorem si redire uoluerit ad fruges melioris uite & sic non poterit confiteri parrochiali q. potius sui culpa uagat. Item quō cōfitebit cū sit i. peccato. LXXXVI. q. rō d. scolaribus mercenariis & aliis incolis a nali. cui sacerdoti confiteri tenentur. Rn. Inno. in. c. omnis. de pen. & remi.



dicit q̄ cōfiteri debēt sacerdoti prochie  
quā incolunt per annū & ab eo poterūt  
absolui ar. xvi. q. i. q̄sti. vbi dicitur q̄ de  
bent ibi soluere decimas personales q̄a  
ibi recipiunt ecclesiastica sacramenta p̄  
anni circulum ar. de decimis aplice. vñd  
si aliquis de una parrochia ponat se pro  
mercenario uel nutrice in alia parrochia  
ad minus pro uno anno illi sacerdoti de  
bet confiteri & psonalia munera soluere  
ut in dicto. c. questi. Alii tamen dicunt  
q̄ idem est etiā si ad minus temp⁹ cōdu  
cant domos ar. in di. c. aplice. & maxie  
si progaretur sine fraude conductio uel  
habitatio ultra pasca quia tunc ex pre  
cepto dicte decre. omnis. semp debēt cō  
fiteri & cōicare fm Inno. uidentur pre  
dicta posse concordari ut fā opinio itel  
ligatur q̄n quis lz non steterit i aliena p  
rochia tamen deliberant ibidem stare.  
Nam eo ipso q̄ quis deliberat in aliquo  
loco habet domicilium ibi fortitur & fo  
rum ut in. c. fi. de parro. & habitatio a  
nalis uidetur quoddā domicilium quo ad  
sacramentoz perceptionē dicto. c. questi.  
vel q̄n habitare deliberant paruz min⁹  
q̄ per annum. nam id quod modicum est  
ratio apprehendit quasi nihil ut nota.  
Tho. fa se. q. lxvi. arti. vi. vel quando  
sic habet consuetudo: nam consuetudo  
talibus confert iurisdictionem ut not. in  
sum. con. li. in. ti. xxxiii. q. lvi. circa fi.  
uel q̄n scolaris accedit de licentia prela  
ti sui ad studium tunc unde ei data licen  
tia recipiendi sacramenta ibidē. s. q. px  
ima. & quod dictum est in scolari idem ē  
& in quolibet alio ut & dicit Innoc. qui  
subdit etiā q̄ in omnibus premissis tut⁹  
est q̄ & uiatores & alii semp a proprio  
sacerdote licentiam habeant speciale fm  
fratrem Nico. in addi. ad pisa. in. s. confes  
sio. in. v. vtrum in aliquo casu zc. s. q. lx  
xxiii. v. Sextus casus est. & sic sufficit q̄  
deliberant ibi habitare seu stare paruz  
minus q̄ per annum uel q̄ tanto tempe  
habitauerit ibidem. Vnde Io. an. in dic.  
c. omnis. vi. colu. & ibi p fra. & Ioh. de  
lig. tenent q̄ eo ipso q̄ tales se transfe  
runt sunt de parrochia etiā si per annū  
non steterint ar. d. decia. aplice. de pro.  
c. fi. & per ho. in sum. de peni. s. cui cōfi

tendum. ad fi. facit quod no. pe. d. anch.  
in. c. is qui. post prin. de sepul. li. vi. v re  
fert. dñm fred. tenuisse q̄ si aliquis pp  
ter guerram se transtulit ad aliaz prochi  
am aīo reuertendi ad primam cessante  
guerra si interiz ibi decedat illa erit sua  
parrochialis ecclesia & non illa dimissa  
allat. p casu de parro. c. fr. & clem. cāz. d  
elec. ibi habitare cōiter consuevit. Idem  
dicit in mercenario famulo uel nutrice q̄  
in alia parrochia seruiunt illi eniz sacer  
doti debent confiteri & decimas plo  
nales soluere non in sua dicto. c. questi. q̄  
cludens q̄ ille dicitur parrochianus qui  
habitat in parrochia animo manendi fa  
cit quod no. pe. de pūio i tractatu cano  
nice parrochialis. in. vii. c. ad fi. in ante  
penult. q. & p Archi. xiii. q. ii. ubicūq̄  
in v⁹ domicilium & in v. quia ergo. & cir  
ca fin. & i. q. xcvi. facit de fo. compe.  
c. ex parte. b. & quod ibi p fra. prima  
op. post Inno. Ex quibus inferitur q̄ si  
quis se trāffert ad aliquē locum animo  
ibi habitandi seu manendi aliquo tempe  
parum minus anno & ibi audit diuina il  
li sacerdoti cōfitebitur per predicta fa.  
i. q. lxxx. facit quod no. de peni. di. vi.  
c. fi. d. no. q̄ scolaris debet cōfiteri ubi  
audit diuina facit dictū. c. questi. dum di  
cit ubi eorum ifantes baptizantur facit  
glo. in cle. i. de priuilegiis in v⁹ prochia  
lis. vbi dicit fra. q̄ statim q̄ quis uadit  
ad habitandum in certa parrochia intel  
ligitur ibi fieri parrochianus nisi accesserit  
causa recreationis uel ob aliam causā  
tempalem statiz reuersurus ad propriā  
parrochiam quia tunc secus de sepul. c.  
is qui. li. vi. ut ibidē per fra. in. xvi. q.  
dicit & idem fran. in. c. fi. ne cle. ut mo.  
q̄ efficiuntur de iurisdictione illorum in  
quorum diocesi bus student etiam i foro  
pniali ut ibi latius & per ho. in sum. de  
parro. s. quis intelligat. facit quod not.  
pe. de ancha. post Ioh. an. d. nouitio an  
possit ordinari ab epō in cuius diocesi  
stat in probatione & in. c. cum null⁹. ad  
fi. de tempo. or. li. vi. Et ad illud si scola  
ris accessit ad studium de licentia sui pre  
lati adde quod intelligitur habere licen  
tiam etiam ad omnia sine quib⁹ illud co  
mode fieri non posset ut per fra. plen⁹



in cle. dudum. v. & si hndem. de sepul. &  
sic vñ data potestas eligendi confessorē  
ut per ymo. ibidem in. xiiii. colu. & idēz  
dicit ibi fran. post laud. Item ex dicto  
fratris Ni. sequeretur qd si deliberasset  
ibi stare per sex menses uel circa non p  
cederet qd dixit quod duruz esset per p  
dicta nisi esset adeo tempus modicum q  
p nihilo reputaretur qd confessoruz ar  
bitrio relinquo p no. in simili. i. cle. d. re.  
eccle. non aī. ad fi. & ad illud. uel quādo  
sic habet consuetudo adde quia quotidie  
uidemus qd scolares & alii habitantes a  
liquo notabili tēpe in parrochia illi par  
rochiali cōfiteant. & subdebat dñs fra.  
in dicto. c. omnis. qd scolares isti cōfite  
tur etiam de peccatis cōmissis alibi qd in  
parrochia illa non enī in foro pñiali for  
titur quis forum ratione delicti ut ibi  
tantū absolui possit: ut per eundem in. c.  
sane. de for. compe. facit. s. q. lxxxiiii.  
ibi vñ. facit. i. q. proxima. in fi. dicit ta  
men dñs Ni. in dicto. c. omnis. ult. colu.  
qd scolares mercenarii stipēdarii & simi  
les confitebuntur illi sacerdoti in cui⁹ p  
rochia habitant de presenti cuz non pos  
sunt comode adire proprium sacerdotēz  
ut no. in cle. i. de priuile. in vñ parrochia  
lis. & ad predicta faciunt no. p Ni. in. c.  
in nostra. in. penult. & ult. colu. d. sepul.  
& in. c. null⁹. de pro. **LXXXVII.**  
quero vtrum peregrinans qui habebat  
crimen cuius absolutionem retinuerat si  
ibi epus in pegrinatione possit absolui a  
simplici sacerdote. Rñ⁹ fm guy. potest  
absolui maxime si instet tempus genera  
lis cōionis ut in pasca. sed debet ei inun  
gi qd cum habuerit copiam sui epī iterū  
confiteatur & ab eo accipiat pñiam fm  
eum. Idem in su. confes. ti. xxxiiii. in di.  
q. xxxix. post prin. uerius vñ qd si tanta  
fuit necessitas qd iste potuit absolui ab a  
lio non oportet qd iterum confiteatur &  
absoluatur. sed tamen si est aliquid satis  
faciendum oportet qd satisfaciatur & etia  
si non ob dictam causam fuisset excōica  
tus ab ipso sacerdote fuisset absolutus  
si postea non representz se epō reincident  
in eandem sententiā. de sen. excō. eos q.  
li. vi. Si uero non fuit necessitas nec ab  
solutio ualuit de qua necessitate dictum

est. s. q. lxxxiiii. vñ. septimus fm pifanel.  
Ibi dicitur dñs necessitate piculi mortis &  
sic vñ sentire qd instans tempus cōmunio  
nis nō sit iusta causa quā quis possit ab  
solui ab alieno sacerdote & specialiter  
de casibus epālibus & bene quia hoc nō  
vñ repiri cautum maxime cuz cōio ad tē  
pus possit differri ex causa. de pe. & re  
mi. omnis. & interim potest redire ad p  
prium sacerdotem uel ab eo per nunciūz  
seu lram licentiam postulare qd si non fa  
cit cum potest uidet potius malicia qd ne  
cessitas uel si aliquo iusto impedimento  
ptenderetur eius pegrinatio per annūz  
efficitur fori loci illius ut ibi potest reci  
pere sacramenta. s. q. proxima. & q. lx  
xxiiii. vñ. sextus. fm fratrem Ni. oximi.  
in addi. & unde. i. s. proximo. q. lxxxvi.  
vñ. si autem non dubitatur. ibi aut si aliq  
potior causa ibi tamen non urgebat pec  
catum mortale ut ibi patz uide oīo. i. q.  
cui. & s. questio. lxxxv. ante finem.  
**LXXXVIII.** qro utz unus sacerdos  
prochia possit audiri & absolueri aliū sa  
cerdotem. Rñ⁹ fm guy. non potest sine  
licentia superioris generali uel speciali  
expressa uel tacita. nam & si epus scit cō  
muniter sic fieri & tollerare eo ipso pre  
sumendum est tacite approbare & licen  
tiam dare. Idem hosti. fm pifa. in. s. con  
fessio. iii. Idēz in su. con. li. iii. ti. xxxiiii.  
q. xxxxi. vñ additur fm hosti. qd hoc nō  
multum expedit fieri. Idem eadem ratō  
ne vñ in aliis qui confitentur non suis sa  
cerdotibus suis scientibus & nō contra  
dicentibus cum possent. ar. lxxxiii. dist.  
error. & extra de vbo. sig. intelligentia.  
fm nic. oximi. Ex quo nota qd sufficit ta  
cita licentia parrochialis ad quod. s. q.  
lxxxii. ante fi. & q. lxxxiiii. vñ. octauus  
ho. tamen in dicto. s. cui confitenduz. vñ.  
cui presbiter parrochialis. & i. q. xcvi.  
ante fi. vñ uelle qd requiratur licētia dñ  
dicit qd parrochialis confitebit epō suo  
uel alii: cui forte subest spiritualiter &  
tempaliter uel sibi adinuicem confiteri  
possunt de licētia prelati sui quod tamē  
non multum expedit ne consci similibus  
criminum sibi adinuicem deferant arti.  
xvi. q. ii. uis. ibi humani moris zc. & sic  
contingeret penitentiam euacuari quod



utandum est & multum providendum de penitentia sacerdotis s<sup>m</sup> eum & sic n<sup>o</sup> videtur sufficere tollerantia e<sup>p</sup>i p<sup>r</sup> not. p<sup>r</sup> Arch. xx. di. de libellis. & p<sup>r</sup> not. p<sup>r</sup> glo. & doc. in. c. cum iam dudum. i. fi. de preben. & i. regla. is q<sup>u</sup> tacet. & in. c. iii. glo. penult. de cogna. sp<sup>u</sup>. cum si. Sed certe Pisa. & frater Ni. loquuntur q<sup>u</sup> n<sup>o</sup> e<sup>p</sup>us non stat in finibus solius tollerantie sed per aliquod signum apparet dare licentiam. ad quod. s. q. lxxxiii. a<sup>n</sup> finez. v. octau<sup>o</sup> cas<sup>u</sup> zc. & q. lxxxv. & i. q. ciii.

**LXXXIX.** quero utrum liceat confiteri laico. R<sup>n</sup>° s<sup>m</sup> pe. non licet nisi in necessitatis articulo ut si in extremis ag<sup>ens</sup> non haberet sacerdotem & tunc f<sup>z</sup> quosdam tenet laico confiteri sed probabilius & uerius est q<sup>u</sup> non tenetur de necessitate sed de tali iudicandum est sicut de illo qui non habet copiam c<sup>o</sup>fessoris & ratio potest esse quia solis sacerdotibus concessa est potestas ligandi atq<sup>ue</sup> soluendi. de pe. di. i. v<sup>o</sup>bum dei. et l<sup>z</sup> laico confiteri non it de precepto est tamen de c<sup>o</sup> silio concor. guy. Idem in su. confes. eo. ti. q. xxxiii. v<sup>o</sup> pe. non dicit q<sup>u</sup> liceat confiteri laico. sed q<sup>u</sup> non est sufficiens nisi i<sup>n</sup> necessitate uel nisi respectu peccatorum uenialium q<sup>u</sup> p<sup>r</sup>cedit in illis casibus in q<sup>u</sup>bus uenialia sunt de necessitate confessio nis de quo. s. q. lvii. & adde quod hug. tenuit q<sup>u</sup> in necessitate tenet confiteri laico quia alias non v<sup>r</sup> penitens qui in art<sup>u</sup> necessitatis peccata sua non confitetur cuiusq<sup>ue</sup> potest si copiam sacerdotis habere non possit quamuis laicus non habeat potestatem absoluendi. Idem Nic. panormitanus in. c. ii. de furtis. in fine.

**Alii dicunt** q<sup>u</sup> nullus etiam in necessitate tenetur confiteri laico absente presbitero maxime peccat<sup>u</sup> mortale ut p<sup>r</sup> Arch. xxv. di. s. criminis. v<sup>o</sup> etiam remittit de hac materia ad no. i. c. pastoralis. de of. ordi. p<sup>r</sup> prima parte facit de peni. di. i. c. quem penitet. v<sup>o</sup> tanta. & de pe. di. vi. c. i. circa prin. v<sup>o</sup> dicitur c<sup>o</sup>fiteatur socio & arch. post hug. supplet & laico. facit q<sup>u</sup>o no. de fur. c. ii. & xxvi. q. vi. s. ecce q<sup>u</sup>. in fi. p<sup>r</sup> secunda parte q<sup>u</sup> non teneat de necessitate sentit glo. in dicto. s. criminis. dum dicit possumus laico confiteri:

& ideo d<sup>ns</sup> fra. i. c. pastoralis. s. pre. dicit q<sup>u</sup> confiteri laico in mortis art<sup>u</sup> sol<sup>u</sup> fit ad ostendendam perfectam contrit<sup>o</sup> nem quasi q<sup>u</sup> citius confiteretur sacerdoti si haberet ut ibi per eum v<sup>o</sup> etiaz explicat q<sup>u</sup> dicatur imminere necessitas mortis & hec pars q<sup>u</sup> non teneatur de necessitate uerior est ut in sum. Astensi lib. v. ti. xiii. ubi etiam dicit ad quid ualet confessio facta laico quia misericordia dei supplet ut ibi plene: unde dicit fra. An. in sum. iii. pte. c. de confessione. v. septima condi<sup>o</sup> e<sup>st</sup> & v. xv. est. Item nota q<sup>u</sup> ubi nullus adest licet confiteri etiaz mulieri dicto. c. quem penitet. & di. vi. qui uult. & de c<sup>o</sup>se. di. iii. sanct<sup>u</sup> est. & i<sup>n</sup> re p<sup>r</sup>torio spe. in ti. de reg. p<sup>r</sup>ie circa p<sup>r</sup>im. Et itellige q<sup>u</sup> istud fit ad ostend<sup>u</sup> fid<sup>e</sup> sacramenti quia si sic moriatur saluatur: sacramentum tamen deficit cum non sit sacerdos s<sup>m</sup> ho. in sum. de pe. s. cui c<sup>o</sup>fitemendum. v. vii. tempe necessitatis. ad h<sup>o</sup> quod no. in. c. si e<sup>p</sup>us. de pe. & remi. li. vi. subdit tamen ibi ho. q<sup>u</sup> si talis euadit debet iterum proprio sacerdoti confiteri & si moriatur potest & debet ei ecclesie beneficio subueniri de sen. exc<sup>o</sup>i. a nobis. fo. idem fra. in dicto. s. preterea. & facit. s. proxim<sup>o</sup>. infra. in. q. cii. Et add<sup>o</sup> s. q. xxxvii. in fi. & qu<sup>o</sup> quis dicatur esse in necessitate seu mortis art<sup>u</sup>. p<sup>r</sup> doc. in. c. pastoralis. s. preterea. v<sup>o</sup> off. or.

**XC.** quero an liceat in necessitate confiteri sacerdoti heretico scismatico exc<sup>o</sup>i. cato uel sili. R<sup>n</sup>° s<sup>m</sup> Ray. nullo modo. de pe. di. vi. c. i. sed doleat v<sup>o</sup> peccatis & q<sup>u</sup> distulit confessionez & sufficit concor. ho. & Tho. s<sup>m</sup> Pisa. ubi. s. & in su. con. li. iii. ti. xxxiii. q. xxxiii. ubi dicit n<sup>u</sup> quid in art<sup>u</sup> necessitatis tenet quis confiteri sacerdoti heretico scismatico uel simili si n<sup>o</sup> potest inuenire catholicu. R<sup>n</sup>° s<sup>m</sup> Ray. credo q<sup>u</sup> non imo saluo meliori iudi<sup>o</sup> q<sup>u</sup> sulerem q<sup>u</sup> nullo modo confiteretur ei sed doleat de peccatis & quia t<sup>u</sup>m distulit confessionem & confiteat<sup>u</sup> in co de suo & sufficit ei: tales enim ponerent eum de facili in aliquo errore uel in desperationem sicut pharisei iudaz dicentes cum confiteretur eis peccatum quid ad nos tu uideris mathei. xxvii. & de peni.



di. vi. c. i. v. hec satis expresse dicuntur i  
textu & glo. Idem credo de excōicato  
excōicatione maiori. Naz & illi in arti°  
necessitatis non est confitendum; cōcor.  
ho. & Tho. Idem eo. li. ti. xxiii. q. viii.  
q. ab hereticis scismaticis uel excōicatis  
nullum sacramētū debet recipi nisi bap  
tismus in necessitate mortis catholico de  
ficiēte fm Nico. oximi. in addi. vnde su  
spēsus excōicatus uel ab ecclesia precis⁹  
non habet executionem clauum iurisdic  
tionis & sic absoluerē nō potest quia ab  
solutio requirit carāterem absoluentis  
& subiectionem absoluti & sic utrāq. po  
testatem requirit. ut per pe. de palu. in  
iii. di. xiii. q. i. arti. ii. conclu. iiii. & ple  
nius di. xix. q. ii. arti. i. conclu. iiii. & op  
time. s. q. lxxxiii. post prin. & ad idem  
p ho. in sum. de pe. & remi. s. quis debz.  
in fi. & in. s. cui confitendum. v. vii. rōe  
necessitatis. & in repertorio aureo. spe.  
de reg. pe. s. ut auez scias. v. quid si pre  
sbyter. & i. q. c. & q. cxiii. in. fi. & fa.  
de pe. di. vi. c. i. v. ideoq. & di. i. hīs po  
testatis. in v° pñiam. & p glo. & Arch.  
xxxii. di. s. porro. facit. i. s. proxio. q.  
ci. ligatus tamen minori excōicatōe ab  
solueret. de cle. excōi. mī. si celebrat. fm  
ho. ubi. s. adde. i. q. xcv. in prin. & gene  
raliter si parrochialis sit peccator. uide.  
i. q. cxiii. p⁹ mediuz. & i. s. proximo. q.  
xcviii. an autem sacerdos excōicatus li  
centiat parrochianum. i. q. ciii. in fi.  
**XCI.** quero utrum sacerdos parrochia  
lis debeat credere subdito dicenti se con  
fessus alteri ut sic eucharistiā ei de gñ°  
fm Tho. in quodam quolibet in foro iu  
diciali credit homini contra se & non p  
se. in foro autem pñiali credit homini p  
se & contra se. Si ergo sit impedimentū  
eucharistie tūc quod ad forū iudiciale p  
tineat puta excōicatio non tenetur sacer  
dos credere subdito quem excōicatū no  
uit nisi ei constet de absolutione. si autē  
sit impedimentum quod ad forum pñie  
ptinet. s. peccatum teneē ei credere & in  
iuste agit si eucharistiāz deneget. cōcor.  
pe. & hosti. fm pīsa. & fra. Ni. in addi.  
glo. uero Ray. ut patet in sum. con. lib.  
iii. ti. xxxiii. q. xlviii. dicit q. non teneē  
ei credere etiā q. confessus sit superiori

& absolutus sit nisi constiterit ei de hoc  
p lras superioris uel alio modo legitimo  
& subdit auctor summe : sed hec ne con  
traria sint premissis intelligas de pecca  
tis manifestis uel qñ suum subditūz pro  
babiliter habet suspectum. naz de occul  
tis nihil potest scire sacerdos nisi per ip  
suz satis vñ posse dici q. non teneatur ei  
credere etiam de occultis : licet enim pec  
cata occulta sint solum fori pñialis tamē  
non confiteri pertinet ad forum iudicia  
le cum non confitens debeat ab ecclesia  
arceri & xpiana priuari sepultura. v. pe  
ni. & remi. omnis. posset tamen credere  
fide digne & timorate pñone quia uerisi  
militer h⁹ mōi pñona non mentiret arg.  
xi. q. iiii. qui omnipotentem. fm fratrem  
Nico. in addi. & facit p hoc quod notat  
xxiii. q. i. miramur. in prin. & quod no.  
arch. v. pe. di. vi. placuit. i. fi. in gtrariū  
q. credi debeat facit qd no. in. cle. i. gl.  
v. de priuī. & di. c. placuit. & quod no.  
ho. in sum. de peni. & remi. s. qualiter.  
sacerdos. circa mediuz dicens q. in foro  
penitentiali creditur absq. testibus zc.  
facit quod no. Io. an. in. c. si uero. in fi.  
de iureiur. & in. c. sicut. p⁹ prin. de hoī.  
& i. s. proximo. q. cxvii. vnde forte re  
linquendū est sacerdotis arbitrio de of.  
deleg. de cāis. ut dicit frater nico. atten  
to etiam q. hic tractatur etiam de facto  
alterius v3 an ille ipsum absoluerit facit  
. i. q. xciii. & cxiii. post prin. & circa fi.  
vnde Io. de ymo. in dicta cle. i. de priuī.  
in. iiii. colu. post Io. de lig. uidetur incli  
nare in illam partem v3 q. credendo illi  
parrochiano & eucharistiā ministran  
do sit excusatus subdit tamen post Steh.  
q. non sit nimis credulus ut ibi plenius  
ad idem per fran. in dicta cle. xv. quest.  
**XCII.** quero utrum fratribus predica  
toribus & minoribus liceat confessiones  
audire & absolvere. Rñ° olī licebat eis  
ex priuilegiis & specialiter ex constōne  
benedicti. xi. que incipit inter cunctas. q.  
omnia hodie uacant. Sed ad hoc ut poi  
sint audire oportet q. magister uel pūn  
cialis predicatorum uel eorum uicari.  
& generales uel prouinciales ministri uel  
custodes minorum. Primo quidam acce  
dant ad presentiam ordinariorū per se



uel per alios fratres & petant ut fr̃es  
qui electi fuerint in eorum ciuitatibus  
& diocelibus confessiones audire ualeant  
& penitētiā imponere & penitentes ab  
soluere. post hec dicti prelati ordinem e  
ligant p̃sonas idoneas & representēt uñ  
faciant presentari dictis prelati eccle  
siarum ut de ipsoꝝ licentia & gratia pos  
sint audire qui tamen p̃presentati nō p̃p  
ter hoc poterunt audire in alio ep̃atu s̃z  
p̃sa, itelligit nisi personas dioceſ ubi fu  
erint constituti quia cum sit uoluntarie  
iurisdictionis potest ubiq; exerceri. s̃. q.  
xviii. fm̃ addi. & debent ipsi electi esse i  
numero pro ut uniuersal clerici & popu  
li exigit & si prelati licentiā concesserūt  
tunc dicte persone dictum officium exe  
quantur. Sed si ipsi prelati quemq; de p̃  
sentatis non admiserint loco huius pona  
tur alter si uero absolute licentiā dare  
recusauerunt conceditur eis licentia au  
thoritate ap̃lica tamen per hoc non hñt  
plus q̃ sacerdotes parrochiales fm̃ p̃sa.  
s̃z habeant de iure cōi. ut in tex. infra  
allato fm̃ addi. nisi prelati ecclesiāz a  
plus dare uellent hec in cle. de sepul. du  
duz. fm̃ p̃sa. in. §. statuimus. & intelligū  
tur de diocelibus in quibus sunt loca fra  
trū uel de propinquis qñ ibi n̄ sunt loca  
vñ in. d. §. statuimus. dñ̄ statui⁹ auctorita  
te apostolica ut in singulis ciuitatib⁹ &  
diocelibus in quibus loca fratrum ipso  
rum consistere dignoscuntur & in ciuita  
tibus & diocelibus locis ipsis uicinis in  
quibus loca huiusmodi nō habentur ma  
gister priores zc. Similiter ut ibi patet  
fratres predicti nō possunt deputari ad  
audiendum confessiones p̃ prouincias s̃z  
per dictas tantū dioceses. Item ibi dici  
tur q̃ ista presentatio debet fieri prela  
tis locorum & fm̃ guy. hic nomine prela  
torum debemus intelligere ep̃os & eo  
rum loca tenentes qui de iure uel consue  
tudine sede uacāte ecclesias regūt & stri  
cte hic accipitur nomen prelati & sic ex  
tra de offi. ordi. si ep̃us. & de temp. or.  
cum nullus. li. vi. largius accipitur de of  
fi. ordi. cum ab ecclesiāz. sed quid si p̃  
lati prima oblatione facta respondeant  
prioribus prouincialibus seu ministris  
seu missis ab eis non eligatis neq; presen

tetis aliquos nobis quia nō admitteremus  
eos nunquid poterunt electi per eos siñ  
aliqua alia presentatione auctoritate pa  
pe confessiones audire. Rñ⁹ q̃ sic quia in  
eis que certa sunt non est loc⁹ cōiecturis  
ar. in cle. q̃uis. d̃ app. nec refert an pri⁹  
an posterius hoc denegēt fm̃ fratre Ni.  
in addi. qui etiam remittit ad suam dire  
ctoriam. eo. ti. §. lxxii. & per fran. in. §.  
statuimus. iii. q. & fm̃ aliquos petetur  
primo licentia eligendi fratres postea a  
lia licentia ad confessiones audiendas. si  
tamen prima licentia nō petitur ex quo  
postea cōcedit̃ s̃a sufficit fm̃ ymo. i cle.  
dudum. in. x. colu. in contrariū sentit gl.  
ibidem in v⁹ deinde dicit ymo. ibidem i  
xii. colu. q̃ ante factum seruandū quod  
dicit glo. sed post factū procedat quod  
predictum est fm̃ mathe. & alfarum isti  
tamen non poterunt aliis cōmittere tale  
ministerium cum sint nudi ministri d̃ off.  
deleg. c. fi. facit quod not. fra. in. §. sta  
tuimus. viii. q. & i. §. ac deñ. v. q. & v. &  
si ibidem. iii. q. Sed nunquid prelati si  
ne predicta solemnitate potest dictos re  
ligiosos ad confessiones acceptari. Rñ⁹  
certe potest cōmittere eis iurisdictionē  
suam. s̃. q. lxxxii. imo etiam ipsi ex priu  
legio clementis quarti hñt q̃ si p̃lati h⁹  
concedant concessio ipsa durat etiam p⁹  
mortem prelatorum donec ecclesiis pui  
sum fuerit de pastore fm̃ p̃sa. & fratre  
Ni. oximi. & i directoria eo. ti. §. lxxiii.  
Et scias q̃ illa clemen. fuit p̃rogata ad  
heremitas sancti aug. per clementem &  
per papaz Ioh. ad carmelitas ut refert  
Io. an. in. c. cōstōnem. in nouella. de re  
gu. li. vi. & ibi per pe. de anch. p⁹ pri.  
& idem refert fra. in dicta cleme. dudū.  
in v⁹ ab olim. s̃o notabili. v̄ idem lopus  
& Antho. de butrio. & ibidem per Io.  
de ymo. sup glo. de iur. & per fed. cōsi  
lio. cxxxix. incipit Iohannes ep̃us fu⁹  
zc. ii. colu. & s̃. q. lxxxiii. facit qd̄ not.  
in dicto. c. cōstōnem. glo. iii. & in regu  
la. que a iure. li. vi. & licz benedictus. xi.  
priuilegiauerit eos q̃ non teneantur no  
minare uel presentare tamen ut dictū ē  
fuit reuocatum ut no. in dicta cle. super  
cathedram. in prin. v̄ textus dicit callan  
tes oīo quod intelligon. totaliter quo



ad omnem suum effectum sic si impetra-  
tum non fuisset per not. per Arch. in. c.  
duobus. in fi. de rescript. & in. c. quoru  
dam. in fi. de elec. & in. c. si religiosus. eo.  
ti. in v<sup>o</sup> oio. & in. c. si beneficia. de pbe.  
li. vi. p eundem. unde derogatur priuile  
giis ut per Arch. in. c. uno. in v<sup>o</sup> psonis  
de rel. domi. & in. c. cum ex eo. de elec.  
eo. li. & sic hodie tenentur presentari p  
ut dicitur in dicta cle. v<sup>3</sup> psonaliter non  
per nuncios & fratres sui ordinis: ut p  
fra. ibidem in. §. statuimus. in prin. et  
quandoq; sine tanta solemnitate concedi  
tur ut. §. & no. in dicta cle. v. ac demum  
glo. prima. & talis concessio durat ut. §.  
& no. in dicta cle. v. & si hndem. v. Io. 3  
ymo. in. xvi. colu. dicit q; talis concessio  
non expirat morte concedentis quia est  
epalis approbatio de iure coi sicut illa q  
habetur de elec. cum ex eo. in. vi. & qd  
ibi no. fm guy. & zen. nisi forte esset fa  
cta ad beneplacitu epi ut per fra. in di.  
cle. v. ac de in. v. notabili. & in v. & si hui  
dem. in prin. per eundem. dic tamen po  
derandam formam deputatiōis & qnq;  
ipsis met fratribus electionem & accep  
tationem committūt p ut eis uidetur. Itē  
ista licentia potest peti a prelati extra  
diocesim & intra cum sit uoluntarie iuris  
dictionis. fm pau. in dicto. §. statuimus.  
& ibi per fra. in. iii. q. v. etiam dicit q; si  
sedes uacat petetur a capitulo. Et notā  
dum q; dicti fratres de quibus in dicto.  
§. statuimus possunt audire confessiones  
eoruz tantū qui sub iurisdictione a qui  
bus fratres ipsi licentiam hnt sed aliorū  
non subditorum audire non possunt etiā  
si sint in loco fm fra. ibidem post pau. &  
in. §. deinde. v. vi. quero. & in v. & si hui  
dem. in. iii. q. Sed ipse fra. post guy. de  
monte laud. in v. si uero. per illuz textū  
v<sup>3</sup> sentit q; imo dicti fratres possunt au  
dire confessiones quoruncūq; uolentiu  
sibi confiteri in casibus in quibus absol  
ui possent a suis curatis cum generaliter  
textus ille loquatur & sit quedam graci  
osa & specialis prouisio quā papa facit  
in fauorem animarum fm guy. & Ni. in  
c. quid p nouale. de vbo. sig. s; ibi loquit  
in casu quo epi recusauerunt dare licenti  
am quo casu cu; fratres habeant licet. ā

a papa possunt omnes audire sed qñ hnt  
ab epo non audient non subditos epi. l.  
fi. ff. d. iur. omniū iud. & in. c. ii. de qsti.  
li. vi. & sic presentati iuxta tenorem illi  
us cle. & admissi non possunt audire sub  
ditos illius epi in cui<sup>9</sup> diocesi sunt depu  
tati nisi forte illi tales aliquo modo effi  
cerentur subditi illius epi saltem q̄tum  
ad hoc iuxta no. §. q. lxxxiii. & sic soluz  
illos quos ipse diocesanus audire posset  
& absolvere & tunc absolueret ipsos eti  
am de casibus epalibus concessis eis per  
epm alias non possent absolvere in casib;  
bus epo reseruatis ut in dicta cle. dudū.  
§. pro huiusmodi. & p fed. consilio. xiiii.  
& bonum est etiam q; habeant licentiaz  
& casus epales ab epis uicinis. vñd si ta  
li non subdito daret talis religiosus eu  
charistiam de licentia talis epi nō euade  
ret penam cle. i. de priuile. cum talis epi  
non erat illius proprius parrochialis ut  
ibi patet: audio tamen q; fratres mino  
res spirituales habent a uiue uocis ora  
culo q; possint tales deputati audire vñ  
cunq; uenerint penitentes. ultimo nota q;  
confessis minoribus & predicatoribus  
non potest negari eucharistia pe. de pa.  
in. iii. di. ix. q. iii. conclione. xi. Idem si  
carmelitis & heremitis per supradicta  
& notandum q; in dicta cle. duduz. v. ex  
tra ciuitates deputantur per terminos  
diocesi & ciuitatis non per terminos cō  
uentuum uel custodiaruz. fm pau. ibi &  
sic uidetur q; extra eorum loca p domos  
ciuitatis confessiones audire possint. vñd  
Io. de ymo. in dicta cle. dudum. in. xvi.  
colu. dicit sic qd si i eadē ciuitate & dio  
cesi sunt plura loca p dicatorū uel miorū  
habentia determinatos confines fm eo  
rum ordinationem: an conuentuales uni  
us loci poterunt audire intra terminos  
aliorum intellige religiosorū uel prochi  
anorum dicit pau. q; sic cum deputentur  
hic p terminos ciuitatum & diocesi &  
non per terminos conuentuum uel custo  
diarum aliud esset si constitutio benedi  
cti que incipiebat inter cunctas. seruaret  
tur quia ibi dicebatur ut audirent cōfes  
siones infra sibi assignatos terminos ad  
huiusmodi officium exercendum & sic ui  
debatur loqui de terminis quentualib;



fm eum & Antho. de bu. & fra. in v. extra ciuitates in fo notabili & in. q. Sed neapoli cōiter obtinet licētia a dño archi epō seu uicario propter quod uidetur q̄ consuetudo interpretata fuerit illaz cle. q̄ extra eorum loca audire non possint confessiones uel quod p̄r dictam consuetudinem uideatur renunciatum. inq̄tum forte per illam clem. extra eorū loca audire poterant p̄ hoc facit q̄a infra septa domorum suarum restringitur territorium eorū & exemptio eis concessa & sic intelligitur locus exempt⁹ de quo d̄ priuilegius. c. i. §. i. li. vi. f3 fra. p9 lau. i cle. dudum. v. ab olim. i. q. vide tamen eum in. xiiii. q. que nota. quia in practica q̄tinue accidunt. ad q̄d uide oīo. s. q. xviii. **XCIII.** quero que potest esse iusta causa confitendi non suo parrochiali. Rñ° ut quia proprius sacerdos p̄ticeps est d̄ licti de sen. excōi. si concubine. de test. ueniens. uel quia latens odium est iter ipsos uel parentes ipsorum uel quia nimis est simplex ut per Io. an. in. c. omnis. v. colu. Si tamen tunc nullum alium reperiret confessorem eligeret mori sine cōfessione & confiteatur deo soli uel confiteatur illi crimen in genere & circumstantias piculofas oīo taceat fm Ioh. an. post Inno. in dicto. c. omnis. i ult. colu. ad h° s. q. lxxxiii. post prin. dicit tamē Inno. q̄ propter solam indiscretionem sacerdotis non dimitteret quin sibi confiteat ut latius per Io. an. in dicto. c. omnis. circa fi. quod autem dicitur q̄ si sacerdos ē simplex & ignorās potest dimitti ut. s. vñ procedere qñ ignorantia illius sacerdotis esset certa & manifesta secus si ipse parrochianus ad modum suum illum ignorantē iudicare uellet. dicit n. Arch. post. hug. de pe. di. vi. c. ult. quod incipit placuit. q̄ si sacerdos est ignorans in soluendo & ligando in discernendo qualitatem & quantitatem et uarietatem peccatorum p̄ tali ignorātia licite uitat sacerdos in accipiendo p̄niam ab eo nec peccat qui euz uitat nec sacerdos qui dat penitentia illi qui p̄pter hoc uitat sacerdotem. Sed in aliis sacramentis non sic preterq̄ in baptismo in quo propter ignorantiam licite etiam uitat sacerdos sicut

in penitentia & cum certa est ei⁹ ignorantia credit q̄ honestius esset potere licentiam ab illo sacerdote p̄. c. omnis. de pe. & remi. Si enim eo irrequisito accipiat penitentiam ab alio sacerdote qualiter proprius sacerdos cōcabit eum cu⁹ forte sciat peccata eius & non sciat penitentiam. Si tamen sacerdos ignorans requisitus nollet dare licentiam tunc auctori tate dicti. c. placuit. libere uadat & accipiat penitentiam a p̄ito fm Archi. v. s. & facit de parro. c. ii. glo. fi. in fi. & p̄batur in dicto. c. placuit. & quod ibi no. Si enim ignorantia nō esset certa sed opinata non recederē a regula q̄ debeat petere licentiam ut i dicto. c. omnis. & lenit Io. de lig. & alii ibidem. & Archid. xxxiii. q. iii. in fi. principii dñ dicit q̄ cōfessio facienda est sacerdoti proprio. i. parrochiali si est discretus & sciat soluere & ligare alias alii de ipsius licentia dicto. c. placuit. xxvi. q. vi. c. penult. & fi. & quod not. de pe. di. i. mensuram. i glo. hoc cum pena in fi. unde frater Antho. post pe. de palu. in sua su. dicit q̄ isto casu debet petere licentiam ab isto & si nō obtineat potest ire ad alium debet enim peti. Nam licet idoneus non sit in audiendo non tamen est impotens cōmitere & ideo si tunc negatur licentia libere pōt ad alium accedere fm eum. in. c. de cōfessoribus & in hoc casu extrane⁹ sacerdos credet penitenti dicenti suum sacerdotē imperitum ut nota. in dicto. c. placuit. & similiter credet q̄ licentiaz petiit p̄ predicta ad q̄ supra. q. xci. & quod ibi dixi q̄ relinquat arbitrio confessoris de tali credulitate q̄d nota. et ad predicta adde i. q. ciii. et. i. §. px. q. xcv. **XCIIII.** quero cui debeāt cōfiteri curiales. Rñ° fm ho. papa potest sibi eligere quēcuq̄ uult. Papa enim ita tenetur cōfiteri licet et quilibet alius notat dcm. in. c. i. in prin. de sum. tri. li. vi. et potest se subicere dispōni sue legis ut per eundem i. c. i. in fi. d̄ renū. & intellige q̄ absq̄ dubio papa tenetur cōfiteri tenendo q̄ cōfessio sit de iur̄ diuino. si tenendo q̄ sit de iure positiuo etiam si ex dicto iacobi. s. q. xxxvii. papa tenetur cōfiteri cum hec confessio saltē iudicta sit ex generali



traditione ecclesie et concernit uniuersa  
lem statum ecclesie contra quem papa n̄  
potest cum ab omnib⁹ xp̄ianis etiā sum  
mis p̄ficientib⁹ hec instō sit cōter recep  
ta ut latius per Ni. in. c. omnis. vii. colu.  
& sacerdos tunc iudicat papaz iure pro  
prio ut per Ni. in. c. fi. de insti. Cardina  
lis absens causa legationis eodem modo  
potest sibi eligere ar. extra de pe. ne p  
dilatione. facit in spe. de lega. §. superē  
penult. colu. d. sed quid e⁹. Si autem ē  
in curia cōfiteri debet pape uel p̄nario  
Est tamen tutius q̄ a papa licentiam ha  
beat fm̄ p̄sa. ut sibi possit eligere confes  
sorem cum talis pape subsit immediate  
& h̄o dico exceptis ep̄is qui omnes sunt  
priuilegiati dicto. c. ne p̄ dilatione. & i  
sum. con. li. iii. ti. xxxiii. q. lvi. Capella  
ni uero & ceteri curiales qui sunt de fa  
lia pape confiteantur penitentiario &  
non alii si sunt cum cardinalibus possunt  
de licentia domini sui. qui curaz eorū ha  
bet de consuetudine curie etiam alii con  
fiteri ar. vi. q. iii. placuit. & extra d̄ pe.  
& remi. omnis. fm̄ p̄sa. Idez in dicta. q.  
lvi. ubi etiam immediate subiungitur l̄z  
& penitentiario pape possunt omnes si  
ne aliqua licentia confiteri fm̄ fratrem  
Nico. oximi. & per ho. in sum. de pe. §.  
cui confitendum. d̄. cui papa. & sic papa  
eligit quē uult & hoc p̄pter superioris  
defectū p̄ no. in. c. sane. ii. de offi. deleg.  
& in. c. aliorum. ix. q. iii. & quia potest  
peccare mortaliter non inungulando co  
modis subditorum iusticiam denegando  
uel ad consultationem non r̄ndendo fm̄  
ymo. p̄ doc. in cle. ii. viii. colu. d̄ re. iud.  
& adde per hosti. & doc. i. c. magne. d̄ uo  
to. & ibi p̄ fra. in. i. q. tenetur confiteri  
ē. q. lxi. & talis sacerdos tanq̄ uices dei  
gerens absoluet papam tunc tanq̄ perso  
nam priuatam fm̄ modernos in dicto. c.  
sane. & doc. in. c. cum ex eo. de pe. & re.  
facit in spe. de pe. in fi. & suo īpertorio  
eo. ti. de pe. & remi. §. ut autem scias. in  
prin. & inde ad hoc. Pe. d̄ palu. in. iii.  
di. xvii. q. iii. arti. ii. Et ad illud de pre  
latis adde. i. q. proxima. & ad illud d̄ pe  
nitentiario pape idem pe. d̄ palu. dicēs  
q̄ summus penitentiarius est curat⁹ om  
nium mansionariorū curie pape scdm̄ eū

qui etiam subdit q̄ familia principis uel  
balliui qui nunq̄ in eodez loco & statu p  
manent debent uagabundi censerī licet  
enim teneant alibi hospiciū eorum tñ  
illuc non redeunt nisi ad horaz ut refert  
frater Antho. in. iii. pte. c. de confessorib⁹  
bus. & in sum. astensi. lib. v. ti. xv. & ad  
istud ultimū adde. i. q. proxima. añ fi.  
**XCV.** quero cui debent confiteri pre  
lati. Rñ fm̄ hosti. patriarche archiepi  
ep̄i & etiam omnes inferiores prelati ex  
empti ex priuilegio possunt sibi eligere  
confessorem p̄uidum. de pen. & remi. c.  
fi. fm̄ p̄sa. etiam si isti prelati uenerint  
siue sint in curia Romana licz quidā con  
trarium dixerunt fm̄ hosti. in sum. conf.  
dicta. q. lvi. & ut habetur eo. ti. q. xvi.  
Ray. v̄ hoc limitare dicens potest ep̄s  
etiam exemptus eligere confessorez h̄o  
tamen intelligo nisi sit excōicatus maio  
ri excōicatione ar. extra d̄ cle. excōi. m̄.  
si celebrat. sed glo. eius exponens dicit  
f. ille q̄ eligit ī gressore q̄a tñ n̄ possit  
eum absoluerē sic ligatus si. n̄. eēt ligat⁹  
minori excōicatione tñ possit eū absolue  
re ar. dicti. c. si celebrat. ad h̄o. ē. q. xc.  
i fi. & quod hic dicitur de prelato exēp  
to restringitur per hosti. in sum. in dicto  
§. cui confitendum. d̄. cui abbas. q̄ locū  
habeat in exempto qui īmediate subest  
pape secus de istis exemptis habentib⁹  
supra se aliquem superiorem ut patrem  
abbatem generalem. Nam isti debent cō  
fiteri superiori eorum uel habere ab eis  
licentiam alius cōfitendi quod satis pla  
cet dño Ni. in. c. fi. de peni. Nam ratio  
concessiōis fuit quia isti nimis distabant  
a curia romana. Item v̄bū exemptis dēt  
intelligi in lata significatione qñ subsunt  
pape tñ fm̄ eum qui intelligit illuz tex.  
etiam de rectoribus parrochia. Item f̄z  
glo. Ray. in dicta. q. lvi. Si aliqua eccle  
sia collegiata est non propter hoc singl̄i  
de collō p̄nt sibi eligē confessores ex  
quo habent abbatem uel priorem uel d̄  
canum cui subsunt sed huiusmodi abbati  
uel priori uel decano cōfiteri debent uel  
alī de mandato eius. Si autem huiusmōi  
decanus uel p̄positus de consuetudine n̄  
h̄z curā animarum illarū nec ordinari⁹  
ip̄a uniuersitas nec alius nisi solus papa



nec tunc singuli possent sibi eligere confes-  
sorem quia illud. c. p. dilato. non loqui-  
tur nisi de prelati tantum. unde in hoc  
casu recurrendum est ad papam qui pro-  
videat talibus de confessore sibi fratrez  
Ni. oximi. in add. & de hac materia per  
ho. in su. de pen. §. cui confitendum. & p.  
pe. de palu. in. iii. di. xvii. q. iii. arti. ii.  
unde qtu3 ad ep3os intellige de exemptis  
& de non exemptis q3a quod dicit in dic.  
c. si exempti refertur ad prelatos inferi-  
ores. sibi ho. & doc. ibidem. & §. q. pxi.  
unde licet archiep3us compellat ep3m ut si-  
bi confiteatur quo ad forum iudiciale i  
quo agitur de manifestis tantu: non tñ  
quo ad pñiale in quo principaliter agi-  
t3 occultis ut in. c. si. de symo. & p. ymo.  
post laud. in cle. i. de rel. domi. penulti.  
colu. dicit fra. nico. q. i di. c. si episcop3.  
sibi fratrem nico. oximi in addi. ad pisa.  
in. §. confessio. iii. sup. v. cui debeant con-  
fiteri reges v. in fi. dicit sic q. licet archi-  
ep3us debeat scire quis sit confessor ep3i  
& etiam ipsum possit compellere ut sibi co-  
fiteatur si suspectum habeat confessore  
quia ab ipso de aia eius ratio exigit zc.  
sibi hosti. tamen illud non pcedit quo ad  
forum penitentiale ut sequit3 sibi eu3 & il-  
lud dictum habes per ho. in sum. de pe.  
§. cui confitendum. v. cui patriarcha. in  
fi. super quo credo q. archiep3us potest  
velle scire cui ep3o confiteatur euz n3 co-  
fiteri pertineat ad forum iudiciale per  
no. §. q. xci. Et similiter ipsum ep3m com-  
pellere ut sibi cofiteatur aut salt3 alteri  
p. no. §. q. xciii. aut eligat sibi confessore  
idoneum & non suspectum ut pbat3 p. c.  
omnis. de peni. & remi. & sic dictu3 fra-  
tris nico. pcedit qñ uellet ep3m compelle-  
re precise ad sibi confitendum qd non li-  
ceret. & uide. i. q. cxxxvii. Et prosequi-  
tur pisanella. post ho. v. §. sed tñ sic ele-  
ct3 non habet potestatem absoluendi a  
maiori excoicatione uel a casibus graui-  
oribus licet quidam contrarium dixerit  
ar. de pe. & remi. si ep3us. li. vi. sibi hosti.  
& pisa. dicit q. confessor electus ex licen-  
tia ppi3 ep3i n3 potest absolue3 a casib3  
ep3o specialiter reseruatis ideo non pro-  
bat illud ad quod alit3 sed hoc q. qfessor  
electus a predictis de licentia pape non

potest se intromittere de reseruatis pape  
de aliis autem sic: sicut & sentit ho. dic3s  
q. ubi exemptus eligit habet potestatem  
electus penitentiarii pape. Si uero alius  
eligit habet potestatem iudicis illius q.  
eligit ut tam3 semper publica & graui-  
excipias ut in sum. con. dicta. q. xvi. pro  
istis publicis & grauib3 intelligo cas3  
ep3ales per dictum. c. si ep3us. Item ut p3  
in eadem. q. xvi. glo. Ray. dicit quia be-  
neficia principu late interpretanda sunt  
ff. de consti. princ. l. si. pot3 dici q. illud  
c. ne p. dilato. non loquitur tantu3 de  
absolutione peccatorum sed etiam de ab-  
solutione maioris excoicationis dum tñ  
absolutionem h3m3 sibi papa non refer-  
uauerit uel nisi sententia lata sit ab hoie  
quia tunc ab ipso excoicatore petenda 3  
absolutio & cum hoc vñ sat3 concordat  
dictum ho. §. positum ut ibi etiam subdi-  
tur sibi nico. in addi. unde alias dicebam  
q. in dicto. c. si ep3us. bene pbat3 q. si ep3us  
concedit subdito licentiam eligendi con-  
fessorem in tali generali concessione non  
uenit q. ab illo absolui possit a casibus  
eidem ep3o concedenti specialiter reserua-  
tis ut ibi & sic fateor q. prestat argu. q.  
similiter isti prelati non poteru3 absolui  
a casibus eidem pape concedenti specia-  
liter reseruatis & sic non negat3 casib3  
ep3alibus prelatos istos posse absolui ui-  
gore talis concessionis imo uñ permitte-  
re inq3tum phibet solum de casibus coce-  
denti reseruatis & sic uidetur uerior opi-  
nio q. traria licet nico. oximi. non firmet  
p. quo facit r3o uide de dilationis v. qua  
in dicto. c. si. unde inq3tum intellexit de  
casibus papalibus bene diceret sed inq3-  
tum intellexerit de casibus ep3alibus n3  
uidetur bene dixisse per predicta & qd  
absolui possit ab eodem electo prelat3  
eligens a maiori excoicatione & a uoto  
& aliis non papalibus tenet p. alias ra-  
tiones. fra. Antho. in dicta. sum. iii. pre-  
c. de confessoribus. v. de ordinario cofes-  
sore uniuscuiusq. zc. alit3 etia in hoc pe.  
v. palu. in. iii. di. xvii. q. iii. & per eund3  
pe. di. xxxviii. q. iii. ar. iii. cochoe. iii.  
& viii. & optime p. fed. de senis consilio  
x. incipit super dubitationum zc. ante  
finem. & sentiunt etiam dicti doc. q. non



obſtante q̄ ſit excōicatus eligat cōfeſſorē p  
hoc quia vñ potius quedā nominatō iux  
ta no. per bal. in. l. id quod pauperib⁹.  
in. iii. colu. de ep̄is & cle. licet aliter di  
cat fran. i. cle. i. de reſ. domi. §. predc̄is.  
viii. q. faciendo d̄ram inter excōicatum  
minori uel maiori zē. Et proſequēdo di  
cta piſanelle ſubdebat ſic poſt hoſt. Alii  
inferiores prelati non poſſunt ſibi elige  
re niſi de licentia pape uel ep̄i uel etiā  
pprii ſacerdotis. vñ abbas & quicūq;  
prelatus non ep̄us non exemptus confi  
teri debet ep̄o & monachi abbati uel ſz  
ſtatuta r̄e poſſunt etiā confiteri ep̄o  
ſi ei ſubſint ad hoc. §. q. lxxxv. in ſi. dicit  
dominus Nico. q̄ hoc uñ rationale eſt  
iñ non p̄batur. Nam. c. i. xvi. q. i. vñ cō  
ferre priuilegium eis ut inter ſe poſſint  
confiteri facit quod ibi notat Archi. ut  
per eundem Nico. in. c. nimis. i. de exce.  
prela. quid autē de abbatiffa. unde fed.  
de ſenis conſilio. ix. incipit ſup dubitatō  
num articuſ. decanus prepoſitus theſau  
rarius & quilibet canonicus & ſacerdos  
parochialis & familia ep̄i confiteri de  
bent ep̄o uel alteri de eius licētia ſm pi  
ſa. & hoſti. v. §. qui idē dicit de Archidi  
acono archip̄ſb̄o mḡſo ſcolarū & ſim.  
Idem in ſum. con. l. i. iii. ti. xxxiii. q. lvi.  
vñ etiā de parochiali dicitur q̄ cōfite  
ri debet ep̄o uel alii cui forte ſubſt. Itē  
de familia ep̄i nihil ibi dicitur ſed in. q.  
lx. dī ſm ho. q̄ familia ep̄i uel archiep̄i  
ſi ſit de aliena dioceſi idem de illa vñ q̄  
familia alterius principis laici. Si uero  
ſit de dioceſi propria tūc ei confiteri d̄  
uel cui ipſe mādauerit ſed & poteſt pro  
prio ſacerdoti de cuius parochia eſt cō  
fiteri ſz fra. Ni. in addi. Itē ſacerdotes  
ciuitateſi. cōfidentur archip̄ſb̄itero ſi h̄  
illorum curam alias non. de pe. c. omnis.  
ſm Io. an. in. c. ii. de offi. archip̄ſb̄iteri  
& in. c. officium. eo. ti. Item rectores ca  
pellarum. confitentur ep̄o uel eius pen  
tentario uel archip̄ſb̄itero ciuitatis Io.  
an. in. c. ſi. de peniten. & Ni. in. c. ad au  
dientia. in ſi. de eccle. edi. Et ſubdebat  
ho. v. §. xlviii. excelfus ep̄orum & q̄ plu  
res etiā abbatuum ſup quibus habent  
aduertere qñ confitentur & ſimiliter q̄  
plures excelf⁹ mōachorū & ſi r̄ excelf⁹

• decāi archidiaconi prepoſiti ſacriſte ma  
giſtri ſcolarum canonici & parochialis ſa  
cerdotis dicit etiā q̄ doctor confiteri  
debet illi infra cuius parochiam moratur  
& enumerat ibi excelfus doctorum & ſi  
miſter de aduocato & dante conſilia in  
camera & de hñs etiā latius in dicta ſu.  
Antho. iii. pte. c. de conſeſſoribus. v p̄  
pe. de palu. limitat illud quod dictū eſt  
de familia ep̄i p̄cedere qñ eſſent de dio  
ceſi ipſius ep̄i in cuius familia morantur  
alias ſecus quia non ſic talis ep̄us habet  
ius in ea ſicut cardinalis. ſi tamen per di  
oceſim alterius ep̄i uagantur reſpectu il  
lius dioceſi uagabundi reputantur & ſic  
de licentia illius ep̄i uñ cuiuſlibet curati  
ad cuius parochiam ueniunt confiteri  
poſſunt ſm eum ad quod. §. q. proxima  
& q. lxxxv. vñde uicarius ep̄i ahemigē  
na ſi non habuit licentiam a proprio epi  
ſcopo confiteatur ep̄o uel d̄ eius licē  
tia alteri ſacerdoti ſi ſer̄im ſi ille habet  
ab ep̄o uel papa poteſtatem audiendi cō  
feſſiones omniū i dicto loco habitant. ſi  
intelligendo tamē quod ibi ſortitur fo  
rum p̄niale iuxta no. §. q. lxxxiiii. & lxxvi.  
& ad illud de clericis adde. §. que.  
lxxxx. i ſi. **XCVI.** quero cui debet  
confiteri reges & alii domini temporales  
Rñ⁹ ſm ho. ſi rex habet domicilium p̄  
cipale in aliqua ciuitate illi ep̄o confite  
ri debet uel ſacerdoti niſi ſuper hoc ha  
beret priuilegium. Idem dicendū de du  
ce marchione & om̄. bus habentibus la  
tas iurisdictiones in diuerſis ep̄atibus ſz  
ſi habent domicilia in diuerſis locis & ſi  
app̄z quod ſit principaliter poſſunt cōfi  
teri ei in cuius parochia morantur uel  
q̄ tutius eſt de licentia ep̄i eligant aut ſi  
loca ſint in diuerſis ep̄atibus de licentia  
utriuſq; ep̄i ſm piſa. in. §. conſeſſio. in. ut  
ptz in ſum. con. eo. ti. q. lvi. Hoſt. aliter  
uidetur loqui dicens ſic imperator uel i  
peratrix de antiquiſſima cōſuetudine cō  
fidentur capellanis ſuis qui habent curā  
animarum de cōſuetudine non reproba  
ta per papā ar. extra d̄ foro compe. cū  
contingat. papa tamen ſi uellet talē poſ  
ſet cōſuetudinem reprobare. tut⁹ or eſt  
uia q̄ tales pro ſe & familia ſua i petrēt  
licentiam conſeſſorē eligendi niſi a quo



privilegio sint muniti. Rex si habet domicilium proprium & principale in aliqua ciuitate illi ep̄o cōfitebitur nisi forte secus obtineat de consuetudine antiqua q̄ hoc privilegium alicui ecclesie daret uel nisi super hoc haberet aliquod privilegium speciale & qd̄ dictum est de rege idē intelligendum est de omnibus habētib⁹ latas iurisdictiones & i diuersis ep̄atib⁹ siue sit dux siue marchio siue comes. Idē dico de procere siue barone si tantus est q̄ sub se habeat ciuitates. si tantū castra habeat confiteri debz illi sacerdoti i fra cuius parrochia p̄prium & principale domicilium habet uel de ipsius licentia alii extra eo. c. omnis. si tamen baro habeat domicilium i diuersis castris nec apparet quod sit principalis fm̄ ho. & in sum. con. eo. ti. q. l. v. q̄ possit confiteri cuilibet q̄ diu infra parrochiam suaz moratur uel q̄ tutius est de licentia sui ep̄i eligeret unum confessorē q̄ si castra & domicilia sint in diuersis ep̄atib⁹ ab utroq̄ ep̄o licentia impetretur uel a metropolitano sed si sunt in diuersis prouinciis recurratur ad primatem uel ad papaz fm̄ ho. ubi. s. u. tamen q̄ licentia primatis uel archiep̄i non sufficiat cum non habeat hanc iurisdictionem erga subditos suffraganeorum nisi dum uisitat prouinciā extra de cen. c. perpetuo. li. vi. fm̄ frat. Nico. ad hoc. s. q. lxxvii. & de materia pl̄i per pe. d. palu. in. iii. di. xvii. q. iii. arti. ii. & in sum. fra. Anth. c. de confessoribus. & per host. in dicto. s. cui confitendum. v. cui imperator. & sequentib⁹ v. et az. ponit de excessibus imperatoris & regum. & per doc. in. c. omnis. de mai. & obe. Item miles mercatur & rusticus confitebuntur parrochiali uel alii de ipsius licentia fm̄ ho. v. s. & ibi ponit q̄ plures defectus eorundē ut ibi uideas.

XCVII. quero quid de his qui p̄ pte anni manent i una parrochia & pro parte in alia cui presbitero confitebuntur.

Rñ° fm̄ ho. si se transferunt animo remanendi fiunt parrochiani illius. si autem non intendunt relinquere domiciliū antiquum debent antiquo presbitero confiteri. Et idem dicendum de familiaribus qui cum eis morantur fm̄ p̄sa. Idē in su.

con. li. iii. ti. xxxiii. q. lix. & hec uidentur intelligenda qñ apparet q̄ domicilium sit principalis alias idem foret hic dicendum quod proxime dictum est de baronibus p̄pter eandem rationem uel nisi p̄ annum morarentur in aliqua parrochia tunc enim oīo efficiuntur de foro illius parrochie licet non intenderent trāsserre domicilium primū ut. s. q. lxxxvi. fm̄ Ni. sic ergo aut se transferunt aīo ibidē remanendi & primum domicilium relinquendi & fiunt parrochiani illius ut. s. aut se transferunt aīo ibi etiam domicilium constituendi & utriq̄ presbitero cōfitebuntur. s. q. lxxxiii. ibi p̄ casu. aut aīo ibi ad tempus manēdi & primo presbitero cōfitebuntur p̄ no. s. q. lxxxv. & lxxxvi. nisi forte non ad modicū temp⁹ sed forte ad tempus notabile licet min⁹ unius anni uel circa ut ibidem nota. per ho. in sum. s. cui confitendū. ad fi. & s. q. xcvi. in fi. si tamen nō constaret de aīo constituendi domicilium nec etiam quod domiciliū sit principalis crederem debere attendi ubi magis assidue conuersatur per not. in spe. de rescripti. p̄tis. s. ratione autez cen. v. sic. quid si uagatur & sequenti.

XCVIII. quero an possit per consuetudinez induci q̄ aliquis p̄ter sui superioris licentiam possit eligere confessorē dic q̄ non ut in. c. si ep̄⁹. in fi. eo. ti. li. vi. non enim posset talis ip̄s solvere uel ligare ut ibi. nā istud fuit inductum pro salute anime ergo contraria consuetudo tollere non potest ut dicunt doc. in simili. de pe. & remi. cum infirmitas. & per pe. de palu. in. i. ii. dist. xix. q. ii. in. v. colu. & Io. an. in dicto. c. omnis. iii. colu. de pe. & remi. si tamen dicerent q̄ talis abbas uel similis possit de consuetudine ipsorum cōfessiones audire talis consuetudo excusaret ut per Io. an. in. c. conquerente. iii. colu. de offi. ordi. & s. q. lxxvii. vnde procedit consuetudo dans hoc privilegium alicui certe ecclesie uel simili dignitati non autem in hoc q̄ aliquis possit eligere quem uelit fm̄ ho. in sum. de peni. s. cui confitendū. v. cui rex. vnde potest metropolitan⁹ si de consuetudine sit recipere ad confessionem subditos suffraganei fm̄ Archi. i.



q. v. presentium, ad hoc. s. quest. i. xvi.  
 sed ipsi subditi nullam consuetudinem al  
 legare possent q. eis liceat confessorem  
 eligere sup quo notat Io. an. in dicto. c.  
 si epus. in noui uniuersalem negatiuam  
 que omnem consuetudinem etiam longis  
 simi tempis comprehendit. unde debet in  
 telligi etiam si sit tanti temporis q. nō ex  
 tet memoria in contrarium per no. i. cle.  
 ii. in fi. de rebus eccle. & per Io. and. de  
 cen. cum instantia in prin. & quod no. in  
 c. putamus. de consue. li. vi. & in cle. de  
 fo. com. ad fi. conclude q. subditus non  
 potest sibi eligere confessorem p̄textu cō  
 suetudinis sed alius sacerdos seu prelat⁹  
 in subditos alteri⁹ prescribere possit cu  
 ram animarum nomine sue ecclesie. si ha  
 bet titulum & bonam fidem uel cōsuetu  
 do sit tanti temporis cuius memoria de  
 gtrario non existat ut i. c. i. de prescrip.  
 li. vi. fm Nico. in. c. fi. de peni. & re.  
**XCVIII.** quero nunquid ep⁹ potest  
 eligere diuersos confessores & sepius ua  
 riare. Rñ° fm ho. non consulo q. hoc fa  
 ciat q̄diu potest habere copiam illius quē  
 elegit. si tamen habeat diuersos confesso  
 res quibus uelit omnia peccata integre  
 cōfiteri cōmendandus est secus si in frau  
 de hoc faceret fm p̄sa. hoc enim esset d̄  
 testandum ut in sum. con. eo. ti. q. lxii.  
 ubi idem ponitur & ibi etiam dicitur f̄z  
 eundem q. potest alii in subsidium cōfite  
 ri nisi tamē si mortale sit confiteat illi  
 quem elegit q̄ cito illius copiaz habebit  
 secus autem est d̄ uenialibus fm addi. ad  
 quod. s. q. lxxxiii. in. fin. Et nota q. eo  
 ipso q. ep⁹ cōfiteatur alicui v̄ ip̄uz eli  
 gere quia plus est factus & intētiōe mē  
 tis eligere q̄ uerbis. ff. de legi. l. d̄ quib⁹.  
 de ma. & obe. legebatur. xvi. q. vi. c. i.  
 ad fi. Idem in sum. confes. eo. ti. q. lxiii.  
 v̄ enim eligere actum p̄sonaliter geren  
 do per no. p̄ bal. in. l. exceptione. C. de  
 eund. & Antho. de but. in. c. nonne. de  
 presup. & per archi. in. c. statutum. §. in  
 nullo. in v° earundem. d̄ rescrip. v̄. li. vi.  
 cum simi. unde si emo beneficiuz a papa  
 ipse dispensat in symonia f̄z pe. de palu.  
 in. iii. di. xxv. q. iiii. i. colu. & ad illud si  
 in fraudem. s. ne unus sciat totam ei⁹ ma  
 liciā & omnia sua peccata quia male fa

ceret tamen si totum diceret ualeret pe  
 nitentia nisi forte eidem nullatenus con  
 fiteretur etiam i casu necessitatis si aliuz  
 confessorem non haberet tunc enim esset  
 fictus ut in sum. fratris Antho. v. xi. cō  
 ditio. in. c. de confessione. ad quod. s. q.  
 xxxiiii. & xxxviii. & lxxxiii. in prin.  
 Centesimo q̄ro quid de cōfessione fa  
 cta sacerdoti qui non de iure tenet bene  
 ficium. Rñ° fm ho. cum talis sacerdos  
 nec ligare nec soluere potest decipiunt  
 anime extra de parro. nullus. & licet aie  
 habeant iustam causam ignorantie tamē  
 si amisse essent requireretur sanguis eoruz  
 ab his qui eas p̄dere uoluerunt Innoc.  
 addit q. si quis ignorans a tali penitenti  
 am accipit & postea sciat debet ire ad sa  
 cerdotem uerum & ei cōfiteri & ab eo  
 absolui extra de pe. omnis. in prin. & d̄  
 p̄bitero non bapti. ueniens. fm p̄sa. h°  
 ponit. Inno. in. c. dudum. ii. de electi. &  
 postea subdit ut potest dici q. iste intru  
 sus uere absoluit q̄ diu tolleratur a supe  
 riore. viii. q. iiii. nonne. glo. nota. in eo.  
 c. sentit q. talis sacerdos nō potest solue  
 re uel ligare licet excusentur anime iusta  
 ignorantia & hoc v̄ uerius & forte eti  
 am talis sacerdos tñr manifestat defectū  
 suum ad satisfaciendum animabus decep  
 tis ut accipiant ueram absolutionem &  
 ut reddat ius alienuz quod male uirpa  
 uit nisi immineret piculuz quia tunc for  
 te non teneretur reuelare sed alias pro  
 ut posset satisfacere. extra de pe. & re.  
 officii. & eadem ratione. idem v̄ in om  
 nibus sine auctoritate de facto absoluē  
 tibus l̄z non affuerit tantū peccatum &  
 q̄nq. nullum euz non scienter hoc egerit  
 tamen tenentur notificare non uere ab  
 soluto q̄citus comode poterunt. ut i. cle  
 men. cupientes. circa prin. de peni. fm  
 fratrem Ni. oximi. in addi. dicit Tho. i  
 quolibet q. si sacerdos nullam hēbat po  
 testatem uel quia nō erat sacerdos q̄uis  
 reputaretur sacerdos uel quia intrusus  
 aut excōicatus aut susp̄sus ab officio &  
 huiusmodi & absolutus a tali si illi hoc  
 constat tenetur iterum cōfiteri quia re  
 aliter non est absolutus sed si errauit in  
 facto excusatur in cōpectu dei ac si eēt  
 absolutus dum nescit fm eum. & sic uult



Idem q̄ fra. Ni. q̄ uere absolutus nō sit  
idem frater Antho in sum. iii. pte. c. de  
confessione. q̄ etia tutius est & ideo te  
nendum de presbi. non bap. c. ult. fm. Io  
han. an. in dicto. c. dudum. ad fi. & Ant.  
de bu. in. iii. colu. & per. pe. de palu. in.  
iii. di. xvii. q. vi. per totam. & per eun  
dem di. xii. q. v. v̄ sic distioguit. aut istud  
impedimētum residens in p̄sona sacerdo  
tis est iuris diuini aut humani. si iur̄ diu  
ni puta quia non fuit baptizatus talis uī  
non ordinatus & hoc casu absolutus a ta  
li tenetur iterum confiteri hoc scito nec  
papa posset de contrario dispensare si ē  
impedimentuz iur̄ humani puta quia ex  
cōicatus suspensus & huiusmodi tūc aut  
impedimentum est notoriuz aut occultū  
Si notorium puta quia manifeste & pu  
blice uerberauit clericū ppter quod no  
torie est excōicatus uel manifeste intru  
sus puta per concessionem seculariuz po  
situs in ecclesia curata non per canonicā  
concessionem ppter quod titulū non ha  
bet nec potestatem sup̄ parrochianos il  
lius ecclesie & a tali cōicatus tenetur ite  
rum confiteri hoc scito p̄o casu qñ impe  
dimentum est occultuz tunc aut confitēs  
scit ipse illud impedimētum aut nescit si  
scit confitendo illi tenetur iterum confi  
teri & peccat cōicando illi i diuinis si ne  
scit impedimentum quod alias occultum  
est & hec ignorātia facti & non tenetur  
iterare confessionem ar. l. barbarius. ff.  
d̄ offi. presi. sed si hoc nesciret ignorātia  
iuris puta scit illum percussisse c. ericum  
sed credit nihilominus ipsum posse audi  
re confessionem & non excusatur prop  
ter hoc quin teneatur iterare ut in regu  
la ignorantia. li. vi. fm eum. & sic si fuit  
ignorantia facti tenuit absolutio fm eū.  
p̄ dictam. l. barbarius. sed nō uidetur q̄  
lex illa rigorosa pcedat in foro consciē  
tie ubi ueritas preualet opinioni. facit  
quod ibi not. in spe. d̄ tuto. §. generalr.  
v̄. quid si pupillus. & quod ibi per bal. i  
addi. & nota. per. Inno. & fra. in. c. con  
sultationibus. de iur̄ pa. & ideo tutius ē  
impetrari q̄ realiter absolutio nō tenu  
it cum sit securior uia de hōi. ad audienti  
am. & per dominum fra. in di. c. dudum.  
n. iiii. colu. vnde si tales uiuunt iterū cō

fiteantur: sed si defuncti sunt censentur  
absoluti facit quod no. in cle. dudum. d̄.  
extra ciuitatem. de sepul. & per dy. in si  
mili. in. c. i. de reg. iur̄. li. vi. sic ḡ iste tu  
tus erit quo ad deum propter fidem sa  
tramenti. fm zen. & pau. non tamen erit  
absolutus ex vi talis absolōnis p̄ tex. in  
cle. dudum. d̄. extra ciuitates. de sepul.  
Idem nec tutus esset quo ad deū si scis  
eum non habere potestatem confiteatur  
ei fm ymo. in dicta cle. dudum. in. xv. co  
lum. & fra. in dicto. §. extra ciuitates. in  
iii. q. & adde not. p̄ hosti. in ti. de elec.  
§. & qualiter. in fi. **Centesimoprmo**  
quero utrum officialis ep̄i habeat aucto  
ritatem in penitentis circa casus ep̄ales  
**Rñ°** fm ho. non habet nisi expresse pa  
teat q̄ hoc uoluerit ep̄us & si habet &  
n̄ est sacerdos d̄ alteri delegare d̄ pcur.  
petitō. Idem in sum. con. eo. ti. q. lv. &  
q. lvi. d̄ fm eundem ho. q̄ cum ep̄us ad  
regionem remotam se transfert & aliuz  
ep̄m generalem uicariuz relinquit talis  
uicarius potest omnia sicut ille qui ipsuz  
instituit posset si presens esset fm fratre  
Nico. post p̄sa. in. §. confessor. i. ad fin.  
facit quod notat Archi. in. c. si ep̄us. in  
glo. n. de peni. & rem. & domi. in. c. licz.  
v. colum. de offi. uica. li. vi. Adde. i. q.  
cxvi. Et dicitur uicarius in spiritualibus  
officialis in cognitionalibus etiam causa  
rum matrimonialiū & usurarū. fm Ioh.  
an. in. c. q̄q. ii. colu. de usuris in nouella.  
& sic officialis & uicarius sunt diuersi. d̄  
tem. ordi. c. iii. li. vi. & c. fi. de off. uica.  
eo. li. vnde officialis non intronitit se  
de spiritualibus. ut not. i. c. licet. glo. ii.  
de offi. uica. li. vi. intellige extra iudicia  
libus. Nam bene potest audire cās sp̄i  
tuales & etiam excōicare. de offi. ordi.  
c. i. in. fi. li. vi. quod est iurisdictionis sp̄i  
ritualis iuxta no. in. c. auaricie. in d̄ sp̄i  
ritualibus. d̄ elect. vi. & xxxii. di. p̄ter  
hoc. §. uerum. in glo. ar. q̄ & dicit host.  
in sum. de of. uica. §. quis sit uicarius. q̄  
officialis non eligitur nec ad certuz tem  
pus instituitur. Sed sicut q̄tum uoluit ep̄i  
& ideo dicit ho. i su. de pe. §. cui confitn  
dum. in. iii. colu. q̄ officialis ep̄i h̄z pote  
statem in contentiosis tñ non in peniten  
tis nisi appareat q̄ hoc sibi cōmittere



uoluerit puta quia hoc expressit uel de  
licentia superioris sui reliquid aliū ep̄m  
suum uicarium generalem ad aliaz remo  
tam se transferens regionem ut. s. f. ho  
sti. in dicto v. quid de officiali. Que autē  
sit dignior cura an cura fori contentiosi.  
an fori penitentialis. uide per ymo. post  
guy. in cle. 1. de preben. 11. colu. sic ergo  
in uicarium generalem uel in uicariū in  
spiritualibus transit potestas in peniten  
tiis qñ ep̄us habet se absentare ut patz  
ex predictis & per no. per pe. de pulio.  
in tractatello. de uicario. Idem si dice  
ret constituo talem uicariū generaliter  
in spiritualibus uel si addiciat & in tem  
palibus etiam non habens se abitare p̄  
fertim ut fieri solet si apponatur c̄a ge  
neralis q̄ potest omnia beneficiorū col  
lone duntaxat excepta uel simili per p̄  
dicta & i. q. proxima. facit quod no. in  
c. 11. glo. 11. in. f. 1. ne prela. vi. suas. & qd̄  
no. in. c. nec ep̄i. glo. 1. de tempo. ordi. &  
in. c. tua nobis. de offi. vica. potest tamē  
constitui uicarius simpliciter ut in. c. sta  
tutum. & c. ut officiū. de hereti. li. vi.  
cum simi. & iste non uidetur q̄ habeat a  
liam potestatem q̄ officialis. nam offici  
alis etiam uicarius appliatur quasi alte  
rius uices gerens ut no. in cle. 11. glo. 111.  
de rescrip. & sentit Io. an. in dicto. c. q̄q̄.  
de usuris. & adde. i. q. cxvi. adde q̄ uica  
rius etiam temporalis habet curaz ut per  
fra. in cle. dudum. v. ab olim. ad f. 1. de se  
pul. Itēz nota q̄ capellanū sede ep̄ali ua  
cante potest dare potestatem absoluēdi  
in casibus ep̄o reseruatis. ut notat dñs  
panor. in. c. huius que. in f. 1. & in. c. cū olī.  
ad f. 1. de ma. & obed. & fed. 9. xx. inci  
pit an capellanūz sede uacante añ f. 1.

**C**entesimosecundo quero quis intelligat  
proprius sacerdos ad dandum licentiam  
de quo in dicto. c. omnis. de pe. & remi.  
**R**ñ. proprius appellari potest p̄biter  
parrochialis. Item ep̄us loci legatus in  
p̄uincia & ipsius penitentiarius. Item  
uicarius generalis ep̄i ar. in. l. cū p̄tor.  
ff. de iud. & archip̄biter ecclesie cathe  
dralis quasi i hoc censeatur uicarius ep̄i  
de offi. archip̄biteri. in. c. officium. f. 3  
doc. & Ni. in. c. omnis. 111. colu. & in. c.  
ad audientiam. in fin. de eccle. edi. unde

dicte pe. de palu. q̄ aliter accipitur pro  
prius sacerdos cū dicitur q̄ quilibet d̄z  
cōfiteri proprio sacerdoti aliter cum di  
citur q̄ de licētia proprii sacerdotis pos  
sit alteri confiteri. Naz in primo casu di  
citur proprius sacerdos quicunq̄ habet  
potestatem absoluēdi ordinariā uel de  
legatam siue sit cōis siue singularis. Sed i  
secundo casu proprius sacerdos de cuius  
licentia potest quis alteri confiteri itel  
ligitur strictius ille. s. qui iur suo ordina  
rio hoc habz non ex cōmissione. unde &  
si possit quis confiteri uicario curati nō  
tñ ipse uicarius dare possit licentiam illi  
q̄ alteri confiteat. f. 3 pe. de palu. in. 111.  
di. xvii. & refert fra. Ant. in dicta sum.  
c. de confessoribus. & latius per eundēz  
pe. in dicta. di. xvii. q. 111. arti. 1. & 11. &  
de effectū cōmissionis facte de audientia  
confessionis p̄ eundem arti. 11. & 13. q.  
lxxxii. & facit. i. q. proxima. in f. 1. & in  
tellige in gmissario seu delegato non au  
tem in uicario perpetuo qui iure suo au  
dit confessionem per no. in cle. 1. in vbo  
p̄biteri. de priuilegiis. & quod ibi p̄  
fran. in. xix. q. & 13. q. lxxvii. & quia ta  
lis uicarius ordinarius est quo ad iurisdī  
ctionem. no. de offi. uica. licz li. vi. & de  
appl. roma. in p̄ri. eo. li. facit in. c. extir  
pande. f. qui uero. de prebē. & quod no.  
dñs fra. in. c. f. 1. q. quia uero. 11. q. ne cle.  
uel mona. & in. c. cum uene. 1. q. de relig.  
domi. nota tamen q̄ ep̄us potest hanc li  
centiam eligendi confessorē omnibus  
suis subdit. s. dare licētiā. aīr uideat glo.  
que incipit puto in cle. 1. de priuilegiis. & h̄  
probat in. c. si ep̄us. de pe. & remi. li.  
vi. & ibi latius per domi. Nam omnes d̄  
diocesi sunt parrochiani ep̄i qui etiā con  
currit cum curatis in administrandis sac̄  
mentis hominibus diocesi. de purg. can̄.  
c. nos per Nico. facit. c. parrochiano. &  
sen excōi.

**C**entesimotercio quero qd̄  
si obtineri non potest licentia alteri con  
fiteri. **R**ñ. licentia debz gratiose peti  
ut in. c. omnis. de pe. duz dicit postulet.  
ad h̄ quod no. lxi. di. osius. f. sed aliud.  
& in. c. uno. glo. vi. de postu. prela. cum  
simi. & quod no. fran. in simili. in cle. du  
dum. f. statum. 11. 11 notabili. de sepul.  
& si ipsam dare non uult nō per hoc statū



ad alium uadat: quia text<sup>9</sup> in di. c. omis.  
dicit obtineat & sic si sufficit petere nisi  
obtineatur fm Ni. in dicto. c. ois. n. cuf.  
ad hoc. s. q. lxxxiii. post prin. & i. q.  
proxima. vnde distigue q aut maliciose  
denegat licentiam & debet subditus ac  
cedere ad superiorem qui compellet ut  
licentiā det fm phi. g<sup>o</sup> & ho. per. c. nul  
lus. de iure pa. qñ piculū nō est in mora  
fm fra. in. c. omis. Si uero supior adire  
non possit: vel etiam est eque defectuo  
sus tunc quia ad papaz non est facilis re  
cursus potest libere ire ad alium & si nō  
posset alium habere & necessitas imine  
ret confiteatur peccatum in genere absq  
eo de quo posset maluz prouenire si for  
te sacerdos erat reuelator confessionuz  
uel poterat scandalum prouenire seu ma  
lum confitenti seu sacerdoti ex confessio  
ne. vnde tunc confiteri poterit crimen si  
ne circumstantiis fm fra. Anth. post pe.  
de palu. in sum. in. c. de confessoribul. &  
s. q. xciii. Sed si sacerdos iustam causam  
contradictionis haberet non coget ipm  
superior p nota. in fili. in. c. post transla  
tionem. glo. iii. de renuc. & in. c. amonet  
glo. fi. in. fi. eo. ti. & in. c. si religiosus. i  
prin. de electi. li. vi. & per Arch. in dic.  
s. sed aliud. & lxxiii. di. litteras. quo casu  
salua conscientia confiteat<sup>r</sup> superiori uel  
ab ipso licentiam obtineat aut confitea  
tur alicui priuiliato. s. q. xcii. Et si for  
te non haberetur copia ppro sacerdotē  
cui confiteatur uel ut ab ea licentia peti  
tur. dicit fra. post Inno. in dicto. c. ois.  
q in casu necessitatis talis potest alteri  
confiteri sed nō potest absolui ab illo cū  
non sit proprius sacerdos tamen talis cō  
fessio quia habet contritionē que remit  
tit peccatum sufficit ut possit cōicare ex  
quo arguit q ante per actam pñiaz pōt  
peccator sumere cōionem. ad quod. i. s.  
proximo. q. cv. & ut vba Inno. habeas.  
dic fm eu. in dicto. c. omis. in v<sup>o</sup> absol  
uere. q si contingat eum qui pegrinatur  
nouum peccatuz incurrere uel de ueteri  
recordari si accepit insignia pegrinatio  
nis a ppro sacerdote hoc ipso v<sup>o</sup> dedis  
se licentiam & penitentiam & reliqua sa  
cramenta recipiendi a quo maluerit. Si  
uero sine licentia sacerdotis proprii pe

grinatur tunc in casibus predictis pote  
rit confiteri cuiuncq sacerdoti sed absol  
ui non poterit ab eo quia non est suus iu  
dex nisi in necessitate esset & cum ex con  
tritione sola l3 non sit ei dimissa peniten  
tia dimissum sit ei peccatum poterit cōi  
care corpi xpi: fm Inno. quod singulr  
nota. ex hoc infert dñs fran. q si quis si  
pōt habere alium sacerdotez q propriū  
& illi non uult confiteri quia uresimū  
timet ne reuelet poterit ab illo sumere  
cōionē & hoc v<sup>o</sup> pbabiliter posse defen  
di quia sunt duo precepta: vnum de cōfi  
tendo aliud de suscipiendo eucharistiam  
quus autem alterum implere non possit  
reliquum tñ implere debet fm dominuz  
fra. ad quod. s. q. lxxxv. & lxxxvii. &  
ad illud q licet alteri fuerit cōfessus po  
test a proprio sacerdote recipere com  
munionē facit. s. q. xci. & xcii. ad fi. Et  
ad illud quod cum sola cōtritione potest  
quis cōicare. uide. i. s. prox. q. lxxxiii.  
Item circa illud q in premissis casibus  
confiteatur proprio sacerdoti peccatuz  
in genere aduertatur ne sacerdos scanda  
lizetur quo casu tutius v<sup>o</sup> ut. s. dictū est  
Vltimo nota q d licentia pfbiteri ex  
cōicati licitum est audire confessionez p  
rochiani illius licentiam dantis licet ipe  
pfbiter excōicatus cōmittere seu delega  
re non posset. ut per pe. de palu. in. iii.  
di. xxiii. q. ii. arti. ii. in fi. Centesimo  
quarto quero an parrochianus petendo  
licentiam debeat exprimere causaz qua  
re uult ad alium accedere: v<sup>o</sup> q si cā sit  
honestā non demgrans psonam sacerdo  
tis uel ipsius famā debeat illam declara  
re & specificare p no. p Inno. in. c. licet  
in v<sup>o</sup> postulandum de regl. & quod ibi  
p fra. in. v. q. alias v<sup>o</sup> q non teneatur &  
sufficiat dicei iusta de causa hoc peto fa  
ciunt. no. p pe. de anch. post Io. an. in. c.  
pia. in. vii. notabili. de except. lib. vi. &  
fra. in. c. suspicionis. ii. colum. de offi. de  
leg. & in. c. cuz sup. eo. ti. facit glo. in. c.  
i. in v<sup>o</sup> litteras. de tempo. ordi. lib. vi.  
facit. s. q. lxxxiii. post prin. & q. xciii.  
& q. proxima. Intelligetamen semp sal  
ua conscientia. i. q nō mentiatur nec fig  
menta querat. dicto. c. ii. de temp. ordi.  
& scādalum uitanduz est. de no. oper. ut



ex iniuncto, §. sup. & nemo se ipsum p-  
dere tenetur cui non uult iuxta no. l. di.  
ex penitentibus. facit glo. xxx. q. i. oif.  
ibi sed nunquid sacerdos & textus in. c.  
omnis. duz dicit iusta causa quasi dirigā  
tur uerba ista ad ipsum parrochianuz &  
ad hec uide no. per N. in. c. cuz ad mon.  
in fi. de sta. mona. vnde curatu iqualiter  
se habere debeat cum ab eo petitur licē  
tia alteri cōfiteudi an. i. dare debeat uel  
negare. uide pe. de palu. in. iiii. di. xvii.  
& in sum. fra. Antho. iii. pte. c. d. confes  
sibus. v. quō uel qñ curat⁹ zc. & ut dixi  
non sufficit licentia petita nisi obtineat  
non ob. c. l3. de regul. quia illud fauore  
religionis p no. p dñm fra. in. c. tue. de  
cle. non resi. p dñm domi. in. c. si religio  
sus. ii. colu. post. Io. an. de elect. li. vi. Si  
tamen uellet cōfiteri religiosis nō habe  
ret necesse hanc licentiam obtinere. §. q.  
xcii. & adde. i. q. proxima. vnuz nota q  
in foro peitentiali dantur iudices icerti  
secus in foro contentioso. de rescript. ad  
hoc: & per hoc habes q forus peitenti  
alis non sequitur morez fori contentiosi  
de spon. tue. f3 doc. in. c. si epus. de pei.  
& remi. li. vi. & si detur licentia eligēdi  
cōfessorem bonum est exprimere q quo  
tiscunq uoluerit confiteri possit sibi e  
ligere: fm eum ibidem post Io. and.  
Centesimoquinto quero an sit necessari  
um q talis licētia sponte concedatur vī  
q sic quia alias non dicitur licētia. ut no.  
xv. q. i. merito. in glo. ar. in. fi. & quod  
not. Arch. in. c. quorundam. in v° obten  
ta. de elect. li. vi. & in v° licentia. & qd  
no. ibidem in v° ex certa. Similiter inui  
tus nō posset absolui a peccato seu culpa  
per quod patet q sacramentum peniten  
tie non debet dari inuito. xxiii. q. v. pla  
cuit. fm ymo. in cle. i. de pe. & remi. post  
doc. Item regulariter ubi requirit licen  
tia non sufficit tacitus consensus. per no.  
per doc. in. c. si abbatem. de elect. li. vi.  
& quod ibi per arch. in v° transeūdi. &  
per lapum alit. lxxxvi. hic autem suffice  
ret tacite. p no. i. q. lxxxv. & q. ciii. ad  
de quod sacerdos qui non uult dare licē  
tiam suo parrochiano ut cōfiteat⁹ alteri  
nisi p pecuniā symoniā cōmittit ut i su.  
con. li. i. ti. i. q. xxxvi. & §. q. xlv. Item

licentia talis potest concedi p prochialem  
excōcatum. §. q. ciii. Item licentia sim  
pliciter concessa vī solum p illo anno cō  
cessa cui omni anno sit confitendum pro  
prio sacerdoti. d. c. omnis. facit qd. no.  
xxxvi. q. ii. Si autem in glo. ecce ar. & i  
specu. de dispen. §. fi. per totuz. & adde  
hic. §. q. xcii. p totam. & §. q. proxima.  
in fi. & uidet⁹ q licentia debeat pcederē  
per no. p ymo. in cle. de fo. com. sup gl.  
an omnia cum simi. & per Nico. in. c. licz  
qbuldā. penit. col. d. regl. vide di. mar.  
in. c. fi. de offi. lega. & p Ni. in. c. penul.  
de cle. non residen. CVI. quero si cō  
cessa sit licentia alicui q possit alteri con  
fiteri toto tēpe uite sue: & morit⁹ epus  
concedens. an concessio licentie duret in  
tempus successoris vī q sic quousq suc  
cessor reuocet p. c. si sup gñ. de offi. de  
lega. li. vi. & quod ibi in simili per pe. d  
anch. & per eundem pe. post Io. an. i. c.  
ii. post mediuz. de preben. li. vi. & fra.  
in cle. fi. de electi. fatit quod no. bal. in  
l. i. in. fi. c. de postu. & fra. in. c. cuz ad  
hec. ad fi. de cle. non residen. Vnde hñs  
potestatem eligendi confessorem qui eū  
ualeat absolueri a peccatis potest eidez  
cōfiteri etiam de cōmissis post habitam  
licentiā ar. de priuile. c. quia circa. & no.  
in spe. de dispen. §. postremo. post pr. n.  
facit quod not. pe. in. c. si epus. de pei.  
li. vi. & Io. an. in. c. nō potest. de prebē.  
li. vi. in nouella. in contrariuz facit. §. q.  
xcii. Dum dicit per priuileg⁹ in cōtra  
rium est ius cōe. pro prima tamen parte  
facit rō quā ibi posui post ymo. & doc.  
iuncto tex. in. c. omnis. v. si quis autem.  
de pe. & remi. cautius tamen puto q a  
successore iterum obtineat. Licet de iur  
sit ut prius dixi. p not. p ymo. in cle. fi.  
in prin. de electi. Vnde dispensatio seu  
gratia facta per unum epm non expirat  
iilo mortuo ex quo durat cā ppter quā  
facta fuit. ut per doī. post Arch. & Io.  
an. in. c. licet cano. §. fi. de electi. lib. vi.  
& idem de licentia. ut per Arch. & doc.  
in. c. cum ex eo. in v° septennium. eo. ti.  
& li. ubi idem dicit domi. in. v. colu. nec  
in hoc requiritur plena cause cognitio.  
ut. §. nec dici possit parari perpetuum  
preiudiciū eccle. prochialem & non obstat



q̄ in contrarium dixit Ni. panor. i. c. fi.  
penult. colu. de offi. lega. & in. c. nobis.  
ad fi. de sen. excōi. & quod no. i. c. peni.  
de cle. non resi. vñ vñ posse dici q̄ si ep̄s  
facit gratiam alicui religioſo q̄ absolue  
re possit a calibus ep̄alib⁹ uel papa a ca  
sibus papalibus q̄ talis gr̄a iam facta  
ipsi religioſo non expiret morte ep̄i uel  
pape. per dictum. c. si super gratia. & c.  
si cui nulla de preben. eo. li. & quod ibi  
nota. glo. fi. in. fi. unde fra. in. c. si. d. sy.  
in prin. dicit sic fuit ergo facta ei cui mā  
dabatur. de preben. si cui fm̄ euz potest  
enim concedi alicui ipsius iauore ut ali  
pudeat & talis gratia non expirat mor  
te concedēte. f3 arch. in. c. is cui. in prin.  
de preben. li. vi. Ad idem in simili p̄ doī  
num Ni. panor. in. c. in cāis antepenult.  
colu. de elect. & dñi fed. consilio. lxxix.  
& Io. an. in. c. fi. i penult. colu. de vbo.  
sig. in nouella. & in spe. de lega. §. fi. v.  
pone ergo in fi. & ymo. in cle. litteras.  
in. colu. de rescrip. in cle. de concessi. pre  
ben. in fi. qñ enim scribitur pro incerta  
p̄sona gratia respicit euz cui scrib. tur ut  
per pe. de anch. post Io. an. in. c. manda  
to. de preben. li. vi. in prin. & q̄ idē fē.  
no. in. c. is cui. in. notabili. eo. ti. & in. c.  
si cui. in prin. eo. ti. unde do. post Io. an.  
in. c. fi. de rescrip. li. vi. in. in. colu. dicit  
sic si tamen gratia non esset concessa ip̄is  
beneficiatis sed alteri puta p̄cipi pro  
suis clericis zc. facit qd̄ idem not. in. c.  
si cōpromissari⁹. §. fi. añ fi. de elec. eo. li.  
Nec obstat q̄ in tali absolutione requiri  
tur causę cognitio in dispēſando & ab. ol  
uendo quia non requiritur seruato ordi  
ne iudiciario & nō obdecisio rote nume  
ro. cccxlvi. incipit. Item si papa māda  
zc. imo sufficit arbitralis sicut etiam re  
quitur in dicto. c. si cui. circa ydoneite  
tem p̄sonarum: & tamen durat ut ibi &  
adde per freder. consilio. ciii. in fi. Idē  
vñ si papa mibi gratiam faceret q̄ elige  
re possim sacerdotem qui etia3 a papali  
bus absolueſ ualeat. Est enī gratia mibi  
facta non autem p̄ presbiterum faciēda  
licet execu⁹ sit in fieri g⁹ mortuo papa  
re integra non expirat. ut i dicto. c. si su  
per gratia. Idem si summus penitentiari  
is uel alius potestatem habens a papa

nisi id concederet & superueniret mors  
pape quia iam gratia p̄ eum facta est  
p̄ not. in decisi rote numero. cclxxxvi.  
incipit. Item si ep̄us habens. secus uideē  
si forte fauore uel intuitu mei papa det  
facultatem presbitero etiā religioſo ab  
soluendi me a papalib⁹ uel similib⁹ ista  
enī gr̄a non potest dici facta nisi cum sit  
per sacerdotem faciēda nec facta ipsi  
presbitero seu eius respectu cum euz nō  
respiciat sed me cui est p̄ndendum per  
dictum. c. si cui. fo rñso. & quod ibi no. i  
glo. fi. in. fi. facit quod no. pe. de anch.  
in. c. dudum. in fi. post Io. an. de prebē.  
& in. c. is cui. in prin. eo. ti. & in. c. q̄uis.  
in prin. Intellige tamen p̄dicta nisi gr̄a  
esset limitata ad tempus. ut i. c. si gr̄ose.  
de rescrip. li. vi. & ita etiam vñ dicendū  
de cōcessione ep̄i saluo iudi⁹ famori. Itē  
non vñ sufficere si talis licentia q̄ potest  
alteri confiteri interueniat dñ confitea  
tur. §. q. lxxxiii. ante fi. nisi forte inter  
cederet in illo momēto quo impenditur  
absolutio: secus si post absolutionēz iter  
cedat. iuxta no. p̄ Io. an. in. c. quod aut.  
de peni. & remi. post prin. Non enim vñ  
tunc ratificari posse absolutio a non pro  
prio sacerdote facta cū a principi⁹ fuerit  
nulla ex quo facta fuit ante licentiam p̄  
ibi no. & §. q. lxxxiii. ad fi. pro hoc q̄a  
ubi in actu requiritur consensus superio  
ris p̄ uiam licentie debet licentia p̄cede  
re actum. ut no. dñs domi. in. c. si religio  
sus. in prin. & in. ii. colu. de elec. lib. vi.  
Item non sufficeret tacitus consensus ex  
quo text⁹ exigit inīam. p̄ nota. in simili  
per Archi. & doc. in. c. si abbatem. de  
lect. li. vi. & ibi per domi. in prin.  
CVII. quero de pena non confitentis  
uel cōicantis semel in anno qñ incurraē.  
Rñ⁹ textus in dic. c. omnis. dicit aliogn  
fi. i. semel in anno non confiteatur excōi  
cet q̄ dictio facit conditionē. ut per pe.  
anch. in. c. mandato. in. iii. q. de p̄ben.  
li. vi. bar. in. l. i. ff. de condi. & demon. i  
iii. colu. & de similibus expositionibus  
huius uerbi alioquin no. in. l. si finita. §.  
ex hoc edicto. ff. de dam. infec. & in. l. e  
leganter. §. penult. ff. de dolo. & in. l. si  
cui legata. ff. de fidei com. lib. & i. c. sta  
tutum. de elec. li. vi. & in. c. frequens.



de resti. spo. & in. x. colu. quid sit iuesti.  
c. i. in pri. & in. c. cū in ecclesia. de app.  
& in. c. bone. ii. de postu. prela. & in. c. i  
linuante. de offi. delega. & de pe. di. iii.  
§. hac auctoritate. & in cle. ii. in fi. d. cē.  
& in cle. ii. de fo. compe. in v<sup>o</sup> alioquin.  
& quod no. Arch. in. c. statutum. §. affel  
forem. de rescrip. & in. c. ii. in fi. de sup.  
negli. prela. per eundem Arch. vnde di  
cit alioquin. i. si saltem semel in anno nō  
confiteatur uel confitetur. sed eucharis  
tiam non recipit nec de sacerdotis sui q  
filio abstinet. fm Io. an. i dicto. c. omis.  
v. colu. & quod idem no. in Rubri. de se  
pul. ii. colu. Vnde tal carebit sepultura  
& uiuens ingressu eccleie ut in textu imo  
contra eum inducitur suspicio heresis &  
qđ aliter sentiat de sacramētis qđ doceat  
ecclesia imo non recipiendo sanctam cōi  
onem hereticus appellatur. ut plene per  
Io. an. in. c. grauem. de penis. qui etiam  
dicit in dicto. c. omnis. qđ presumptō est  
de infidelitate contra non seruantez qđ  
ibi dicitur. si tamen aliquis adimpleuit  
predicta & infra annum moriatur non i  
curret hanc penam dicti. c. omnis. cuz sa  
tisfecit precepto ecclesie. facit. §. q. l. &  
q. liii. p quod vī. qđ existenti in mortis  
articulo credi debeat obseruasse pceptū  
§. q. xci. & quia nunc purgat uicium pei  
tens decedendo. de sen. excōi. is. cui. §. ta  
lis. li. vi. ad quod. i. q. ci. & ad premissa.  
i. §. proximo. q. lxxii. & q. cxx. Si tamē  
moriatur aliquis parrochianus qui ifra  
annum suo sacerdoti confessus non fue  
rit non potest ei prohiberi sepultura cū  
potuerit alii legitime cōfiteri. ut p ymo  
lam. in cle. dudum. in fi. prin. de sepult.  
Sic ergo confessus semel in anno habens  
ppositum confitendi sepelietur in eccia  
licet in ultimo non recipiat penitentiam  
si hoc non fecit ex contemptu. ar. dicti.  
c. omnis. Idem si non fuisset confessus se  
mel in anno. Sed in ultimo apparuissent  
signa cōtritionis. ar. in. c. a nobis. de sen  
ten. excōi. fm dñm Nic. in. c. ii. d. tornea  
mentis. & in. c. fi. in. fi. de rapto. vel si i  
fñ cōfiteant hostien. in sum. de sepult.  
§. quibus. post princ. CVIII. quero  
quia textus in di. c. oīs. ipōit penam qđ  
ab ingressu ecclesie arceatur quid intelli

gatur. Rñ<sup>o</sup> talis cum interdict<sup>9</sup> est igref  
9 ecclesie non solum non potest ministra  
re in eccia i ordie suo imo non licz ei i ec  
clesia interesse diuinis siue cum aliis psal  
lendo. sed audiendo tñ & plus vī qđ eti  
am si ibi sit non liceat orare & si moriet  
non debet in ecclesia seu cimiterio sepeli  
ri non tamen negatur quin p ecclesiam  
transire potest extra ecclesiaz tñ potest  
diuina officia celebrare etiam in officio  
suo fm Arch. v. q. ii. pñti. altat Inno. &  
ho. in. c. sacro. de sen. excōi. & i. c. i. eo.  
ti. li. vi. & p Arch. xxxiii. q. iiii. vir cuz  
propria. & plenius. in. c. ii. in v<sup>o</sup> igress<sup>9</sup>  
de offi. delega. lib. vi. de effectu huius  
interdicti expeditum est. in. capi. is cui.  
de sen. excōi. li. vi. ubi per pe. de anch.  
an iste possit transire per ecclesiam & d  
hoc per Io. cal. in tractatu censure cecle  
siastice. in. iiii. carta. v. §. quero an is cui  
p que uideť ad casum nostrū qđ nullo mō  
potest ingredi quod uidetur esse de men  
te dicti. c. omnis. simpliciter ingressuz ec  
clesie phibendo. CVIII. quero qa  
textus dicit ab ingressu ecclesie arceat:  
an intelligatur ipso iure an uero p sniaz  
hominis. Rñ<sup>o</sup>. vī qđ per hominem non  
ipso iure ideo dicit Io. de lig. in dicto. c.  
omnis. post. vii. ho. & Io. an. in v<sup>o</sup> arce  
atur. si per sniam subdens [ut nota. in si  
mili. i. c. proximo. facit de pe. & remis.  
cum infirmitas. v. si quis. & c. monaste  
ria. de uita & ho. cle. hoc etiam sentit. &  
dicit pe. de ancha. in. c. is cui. in prin. de  
sen. excōi. li. vi. Pre. pena i du<sup>o</sup> & maxi  
me ubi vba sunt futuri tempis regit in  
telligitur p factum hominis. ut no. in. c.  
cupientes. §. si uero in discordia. in vbo  
priuentur. de elect. li. vi. & de hñti. qui  
cunq. in v<sup>o</sup> innodentur. li. vi. p doc. in. li.  
iubemus. §. sane. C. de sa. sanc ecclesi. &  
quod no. de reg. iur. in penis. li. vi. vnde  
si prohibitus ingrediretur ecclesiam  
credo qđ peccat nec obstat qđ ius phibe  
at interdicens ingressum ecclesie & om  
nis prohibitio importet preceptum. ut  
no. Arch. xxxii. di. iterdicit. quia hoc in  
telligitur. i. per hominem. ut. §. g<sup>o</sup> nō ip  
so iure. puto tamen qđ hee pene tanqđ pe  
ne iur seu a iure statute sint necessario i  
ponende. p no. p Arch. in. c. i. i v<sup>o</sup> nñaz



de ele. li. vi. & in. c. felicitas. in v<sup>o</sup> in ur. 23  
de penis. & ibi per Io. an. in no. ii. colu.  
eo. li. & i. q. cxiii. post principium.  
CX. quero quia textus dicit & moriēs  
xpiana careat sepultura an intelligat ip  
so iure an per factū hominis ut sic sepel  
iri possit nisi phibeatur p hominem seu  
sacerdotem. Rñ<sup>o</sup> doc. de isto v<sup>o</sup> careat  
multa dicunt ut per Ang. in auten. qui  
semel. C. quō & qñ iudex & in. l. i. C. d  
pe. iud. qui male iud. & in. l. si quis in tā  
tam. C. unde vi. & p an. de bu. in. c. si di  
ligenti. in. ix. colu. de fo. comp. & quod  
no. in. c. licet. canon. de electi. li. vi. cum  
simi. attamen vñ in hoc pro ut superiori  
pxima. q. dictum est. unde cum in eccia  
sepeliri non debeat non intererunt cleri  
ci nec seculares associabunt corpus ad se  
pulturam etiam in loco non sacro facien  
dam ad hoc. i. q. proxima. intellige nisi  
iste in ultimis constitutus uiciū suū pur  
gauerit fm Io. an. post vii. i dicto. c. om  
nis. in. v. colu. facit. s. q. cvii. in fi. & in  
tellige purgauerit confitendo & cōcan  
do. ut in fili dicit fra. i. c. i. nostra. d. sept.  
si purgare non potest constat de eius cō  
tritione. de sen. excōi. a nobis. ii. & qd  
idem no. post glo. in. c. ex pte. in pri<sup>o</sup>.  
contrario eo. ti. facit. xxiii. q. viii. q. cūz.  
& vñ qd asserenti illum defunctum fuisse  
confessum incumbat onus probandi per  
.l. ei qui. d. probatio. & quia cōfiteri ē  
facti & non presumitur ut in. l. sciendūz  
de vbo. obli. facit quod no. in. c. nuper.  
de testi. cum si. & quod no. fra. in c. e. i.  
de priuile. xv. q. Io. an. tamen de ymo.  
dicit qd i dubio presumi debet qd fuerit  
confessus cum potuerit alii legitime cō  
fiteri & de illius consilio ab eucharistia  
abstinere & sic nō poterit in du<sup>o</sup> prochi  
alis ei interdicere sepulturam. fm eum i  
cle. dudum. in fine prin. de sepult. v3 in  
xxv. colu. ad qd tñ uide in fili. s. q. xci.  
CXI. quero quid includatur in denega  
tione huius sepulture. Rñ<sup>o</sup> qd sepeliatur  
in campis ut no. i. c. i. d. torne. ad hoc. s.  
q. proxima. Item qd clerici non debeant  
interesse & sic officium sepultū denega  
tur. ut no. de rap. c. ii. & ibi per Io. an.  
in fi. & quod no. in cle. i. in v<sup>o</sup> sepelire d  
sepul. & p Arch. i. c. ii. i v<sup>o</sup> ecclesiastice

sepulture de hereti. li. vi. ad hoc unde p  
fra. in cle. de bapti. ii. colu. ubi de istis i  
teressentibus. Vnde & hii qui morte3 si  
bi consueverunt non sepeliuntur in cimi  
teris sed in campis nec sacerdotes faci  
unt officium nec associant. nec etiā lumē  
accenditur indeferendo corpus zc. Ad  
quod. s. q. proxima. Nā sepultura qñq  
accipitur p ipso officio quod impendit  
corporibus sepeliendis de quo de sy.  
non satis. xii. q. ii. precipiendum. i. q. i.  
dictum. qñz aliter accipitur. ut no. in. c.  
abolende. de sepul. & xiii. q. ii. clerici.  
§. Item queritur. glo. magna non tamen  
vñ qd presbiter sepeliens hunc inconfes  
sum incurrat penam cle. eos. de sepul. p  
no. ibi in v<sup>o</sup> excōicatos & in v<sup>o</sup> subiace  
re. nec etiam penam. c. ii. d. rap. quia pe  
ne non sunt trahende ad alios casus isti.  
de iur. naturali. §. plan. de reg. iur. odia.  
cum si. & quod not. in. c. fi. de sepul. & i  
c. ii. de torne. possēt tamē arbitrarie pu  
niri si scienter fecit. de off. deleg. d. cās.  
cum simi. & in quibus casibus sepultura  
denegetur. uide per glo. & doc. in. c. ex  
parte. de sepul. & c. ii. & c. cum ad moā  
ste. de statu. mo. & in. c. litteras. in fin.  
de resti. spo. per glo. & Arch. i. c. is cui.  
de sen. excōi. & per Arch. xvi. q. vi. si  
presbiter. & xiii. q. ii. nullus. per doct.  
in cle. i. de sepul. per pe. de puio. in tra  
ctatu canonice parrochialis in ultimo. c.  
& inter alios est unus v3 de excōicato  
minori excōicatione ut per Inno. i. c. sa  
cris. de sepul. & no. in dicta. cle. in v<sup>o</sup> ex  
cōicatos qd pcedere vñ qñ minor excōi  
catio inducit peccatū mortale quod qñ  
sit uide. not. in. c. sacris. qd me. cā & per  
Arch. xi. q. iii. rogo. & pe. de ancha. de  
sen. excōi. statuimus. in. iii. natabili. Nā  
moriens in peccato mortali non debet i  
ecclesia sepeliri. xiii. q. ii. cū graua. quā  
doq. iurrit quis hanc penā ex facto al  
terius absq. sui culpa post mortem eius  
obueniente. ut in. c. i. de torneamentis.  
per. Io. an. CXII. quero an has pe  
nas incurret qui hoc statutum ignorat.  
Rñ<sup>o</sup> dicit ho. in sum. de conse. eccle. uel  
alta. §. & qñ. d. Item ambo. qd qui non g  
municauerit semel in anno inter catholi  
cos non habeatur. d. conse. di. ii. sciares



ad qd. s. q. cvii. qd. intelligit ex contēp  
tu & post monitionē ea. di. c. sequē. fm  
eum. facit qd. no. in. l. rīa. in prī. ff. d. iu.  
& fa. ig. & xxxviii. di. c. i. & i. q. iiii. c.  
fi. Vnde qui contēnit absolui in mortali  
decedit arch. in. c. alma. circa prī. d. sen.  
ex. li. vi. facit. s. q. xlvii. in fi. Sed ista  
limita<sup>o</sup> ho. nō vī hodie pcedere nisi de  
consilio & congruitate non aut de neces  
sitate cū nō possit cadere p̄babilis igno  
rantia cūz hodie sit diuulgarizatū inter  
fideles & ius notum ignorare non licet.  
ut no. Cy. in. l. i. c. d. in ius uoca. & dñs  
flo. in. l. i. iur. ignorantia. ff. d. iur. & fa. ig.  
& Dy. in rīa. ignorantia. hoc et am vī se  
qui ho. in su. de pe. & re. s. cui cōfite<sup>o</sup>.  
in fi. v. dicit q. de cetero ex quo certifi  
cati sunt si contemnerent damnarent. ut  
ibi p. eum. vī non puto necessariaz moni  
tionē ad incurrendum has penas q̄ aliq̄  
faciunt i ecclesiis cathedralibus insigni  
bus in die iouis sancti ut omnes debeant  
confiteri & cōfite<sup>o</sup> sub penis ipsis. p. no.  
xxviii. di. c. d. cernim<sup>9</sup>. li. x. di. c. i. lxxxix.  
di. c. peni. vi. q. i. si q̄s. d. ordie. xxiii. q.  
viii. pessimū. xxiii. q. iiii. si q̄s. iur. petas. &  
xxv. q. ii. dicēti. ad fi. & p. p̄dicta nihilo  
minus adhuc bonum est publicare & ge  
neraliter monere facit quod no. in. c. i. i.  
fi. de loca. cum simi. imo necessariuz si da  
retur aliq̄ ecclia cathedralis ubi tale sta  
tutuz notū nō esset & procedat qd. dicit  
ho. & fiet publicatio taliter q. habeat  
notitia quia textus in dicto. c. oīs. dicit  
vnde facit in si. per Io. an. in. c. iter ce  
tera. de offi. ord. In locis tñ casaliū nō  
ita grauitur punire talis ignorantia. vñ  
de dicit Arch. xv. s. i. in prin. q. ille qui  
ignorat quod scire potuit licet non excu  
setur a toto excusat tamen a tanto. i. in p.  
te. ut ibi per eum. & q. no. de pen. di. ii.  
sciendum quippe. & quod no. Io. an. i. c.  
qui ex timore. de reg. iur. & quod. s. q.  
xliii. & i. s. p̄ximo. q. lxii. circa mediū.  
Quādo aut allegari possit ignorantia p.  
pe. de anch. in. c. statutū. de p̄ben. li.  
vi. p. arch. xxiii. q. v. placuit. & xxx. q.  
i. de hñs. per bar. ff. de fū. l. inter omēs  
s. recte. p. bal. in. l. error. c. d. iur. & fa.  
ig. p. ang. in. l. si id qd. ff. de iur. o. iud. &  
dum text<sup>9</sup> ibi dicit. si quis autē. nota q.

multis modis accipit hec dictio quis in  
scriptura. ut plene p. Arch. de pe. di. i. si  
sacerdos & suple. uel si qua q̄ illa dispō  
utrunq. sexum cōprehēdit. ut p. in prī.  
c. facit. ff. de v. sig. l. i. de neg. gestis. l.  
ait pretor. s. i. & l. i. s. i. ff. de cōsti. pec.  
CXIII. quero que esse debeant i sacer  
dote. Rñ<sup>o</sup> tria fm alber. s. scia discernē  
di inter peccata. inquisitio de eis cauta.  
& discreta p̄nie seu satisfactōis inuēctio  
fm p̄sa. in. c. confessor. ii. Idem in su. 9.  
li. iii. ti. v. q. ii. v. fm eundem. Alber. dī  
q. sacerdos non tenet scire discernere ni  
si i cōi. s. que sint capitalia & que morta  
lia cōia & que uenialia ex gener & sciēs  
hec sufficiens reputatur p. temp. s. huius  
necessitate ad confessiones audiēdas ad  
quod. i. q. cxvii. circa prī. Et bene puto  
q. hec nesciens peccat mortaliter audiē  
do & eum instituens peccat adhuc plus  
q. ipse & permittens institutū ministrat  
peccat si sua interest talem p̄hibere ut i  
su. con. li. iii. ti. v. q. ii. in fi. potest addi  
q. piculosum est etiā audire cōfessiones  
non habenti cōpetenter notitiā casuum  
pape & ep̄orum ut in cle. religiosi. d. pri  
uilegiis & ideo sup. hñs ignorantia cōi. es  
soris regulariter dī inexcusabilis ut. i.  
q. proxima. Si r. & nescienti cōpetenter  
oportuna cuilibz xp̄iano v. z articulos fi  
dei sacramēta ecclie & precepta deca  
logi & opera caritatis & modū debite  
confitendi & penitendi. Nā mathei. xv.  
dicit. Si cecus ceco ducatum p̄stet ambo  
in foueā cadunt ad hoc etiā fortius obli  
gatur qui obtulit se officio talis enī tene  
tur de omni exacta diligētia ar. ff. d. po.  
l. i. s. sepe. v. dicit q. qui obtulit se depo  
s. to tenetur de leuissima culpa cum reci  
piat ad utilitatem alterius tñ qui autez  
non ingerit se sed requisitus exercet ex  
caritate satis vī q. non teneat nisi in q̄tū  
scit uel potest comode scire quia impossi  
bilitas nulla est obligatō. ff. de reg. iur.  
l. i. p̄possibilia. Et quia hoc agitur ad me  
ram utilitatē alterius sicut & deposituz  
et hoc si ibi non inuenit uita et scia ydo  
neus qui uelit et possit hoc officiu. exer  
cere quo casu etiā minus et in predictis  
non instructus si facit ex caritate potest  
se ingerere. Nam quod non est licitum



necessitas licitum facit extra de reg. iur.  
qđ non est. vnde & in necessitate etiā lai  
co potest fieri confessio. 8 pe. di. vi. qui  
uult. & hic confessor ī hoc casu non tene  
tur nisi inq̃tum scit & potest uel scire po  
test. paria enī sunt scire uel scire debet:  
ut in. c. fi. de iniuriis. Si autēz huiusmōi  
impitius etiā in casu necessitatis audiē  
do deprehendat penitentem grauibz ī  
uolutum p̃uide facit si ei consuit qđ de il  
lis iterum confiteatur p̃ito uel ab eo cō  
filiū postulet cum eius copā habere po  
terit ne forte sit p̃ hīs ipse ī aliquo erra  
uerit. Item si magis repitur ydoneus sci  
entia & cōscia & aliquis p̃ certo cognō  
scit se non opetenter p̃itum nullaten⁹ se  
intromittere debet etiā requisitus als  
facit contra dictā scripturā. Si cecus ce  
co zc. Item contra iura. de pe. & remi.  
oīs. & de pe. di. vi. qui uult. si uero dubi  
tat de sua competētī p̃itia p̃ sciam seu ex  
p̃ientiam: uel etiā dubitat si alius p̃iti  
or inueniatur uel reperiatur qui h° pos  
sit uel uelit excusatur obīa p̃ relati. xxiii.  
q. i. quid culpatur: uel possz credere p̃ei  
tenti si dicat non posse se habere p̃itiore  
cum non sit uerisimile cum mendacis ad  
penitentiam accedē. ad quod. 8. q. xci.  
Item in confessore requirit cōscientia  
multo magis q̃ sciētia. vnde de pe. di. vi.  
q̃ uult. dicit Aug. sacerdos utiq; cui oīs  
peccator offertur añ quē statuit: oīs lā  
gor in nullo eorum sit iudicandus quo in  
alio iudicā promptus est zc. & ideo ex  
istens in mortali audiendo confessiones  
mortaliter peccat. Nam f3 Tho. & al.  
& in su. con. li. iii. ti. xxii. q. xxv. existēs  
in peccato mortali q̃ncūq; ī aliquo actu  
exhibet se ut ministriuz ecclesie mortali  
ter peccat & totiēs mortālī peccat quo  
tiēs h̃mōi actuz facit. ad h°. 8. q. i. ad fi.  
& ideo etiāz si non potest h̃ri confessor  
scia & q̃scia ydoneus debem⁹ p̃eligere  
cōsciam quia melior est insipia cū timo  
re q̃ apparens sapia eccle. xix. & quia q̃  
sibi neq̃ est cui alii bonus erit eccl. xiiii.  
Item imperfectū scie supplere potest p̃  
fectio caritatis. extra de renuc. c. nisi. 8.  
p̃ defectu. sicut patet in beato Nicolao  
& aliis multis. Sed imperfectum innocē  
tie non supplet. scia sed hoc casu q̃to est

maior tanto est piculiosior sicut & bonus  
gladi⁹ in manu furiosi: ut & p3 in demo  
ne qui sic nuncupatus est a scia. vnde pri  
ma corinth. viii. scia inflat caritas edifi  
cat sup quo glo. magri sniarum. f3 Aug.  
dicit. addite scie caritatē & utilis erit sci  
entia cum caritate utilis erit p̃ se inflat  
in superbiam ut demones qui greco noi  
ne a scia sic sunt nominati in quibus scia  
est sine caritate. Itē quia ut proxime pa  
tuit deficiens scientia pōt in casu necessi  
tatis sine peccato confessiones audiri sed  
non deficiens cōscientia cū peccatori ṽ  
ānecti qui ei peccandi occasionē prebet  
q̃n potest sibi aliter prouideri. S3 queri  
tur an possit fieri confessio existenti in  
mortali ṽ qđ non quia talis sacerdos ut  
supra p3 peccat & eius peccato ānecti ē  
quirei in actu peccati consentit ad roma.  
pri° in contrariū facit quia nemo suum  
d3 intare platum licet peccatore nisi pri  
us condemnati. viii. q. iiii. nonne. de h°  
sic d̃r in su. cōfe. lib. iii. ti. xxii. q. xxiiii.  
Tho. ait licet subditus reneat recipere sa  
cramēta a ministro ecclesie etiā existen  
te in mortali quousq; ab ecclesia tollera  
tur quia adhuc ei obligatur tñ excepto  
casu necessitatis nō foret tutū huiusmōi  
inducere ad executionē alic⁹ spectantis  
ad suū ordinem durante cōscia qđ dicit⁹  
minister sit ī peccato mortali q̃ cōsciam  
potest deponere q̃a in instanti pōt ex di  
uina gratia emendari hec ibi. hec qđ po  
test clari⁹ solui p̃ id qđ in sibi dicit Tho.  
sa. se. q. lxxviii. arti. iiii. v3 qđ non l3 ali  
quē inducere ad mutuandū sub usura tñ  
occurrenre ratōnabili necessitate l3 reci  
pere sub usura a preparato ad mutuandū  
ita qđ ex predictis potest colligi qđ dum  
quis cogitur a suo prelato ab eo potest  
recipere ecclesiastica sacramenta l3 sit in  
mortali si ab ecclesia tolleratur. si nō co  
gitur a prelato & alium habere potest  
sacerdotem nō d3 ei quē putat esse ī mor  
tali confiteri uel ab eo aliqđ sacramētū  
recipere nec ipsum inducere ad exequē  
duz aliqū actum sui ordinis. si uero aliū  
sacerdotem habere non possit: potest ur  
gente rōnabili cā confiteri sacerdoti ad  
hoc pato & in mortali existenti & ab eo  
illa recipe sacramenta. sed nullaten⁹ d3.



ipsum ad hoc non dispositum inducere fm  
fratrem Ni. ox. m. in add. ad h. i. q. pxi  
mo. q. xcix. Et q. requiratur scia in gfel  
fore. p. pe. de palu. in. m. di. xix. q. i. &  
in su. fratris Ant. m. pte. c. de scia gfel  
foris. vbi etia de bonitate que exigitur  
in confessore. de hoc etiam in su. alteni.  
li. v. tn. i. p. totu. Itē ad illud qd potu ho  
debet confiteri cōscientiato q̄ scientiato  
credo pcedere quando cōscientiat⁹ erat  
aliqua lter pitus & discretus aī s iudere  
tur eligendus scientiatus. p. no. vi. q. lxx  
m. & rationes fratris Nicolai cōcernūt  
potius confessorem q̄ penitentem: debz  
enī sacerdos esse puidus q̄ habeat scien  
tiam discernendi inter peccata & ipse  
& penitentis qualitate m. n. c. fi. c. e  
pe. & remi. & de pe. di. i. quez penitet.  
ibi querat sacerdotem scientem zē Vel  
posset distingui fm aliquos q̄ aut peni  
tens estimat habere casus intricatos p̄  
fertur in male ablati. ut quia mercator  
uel officialis uel similis. & p̄ligat cōfel  
lorem sciatur. Aut non ut quia mulier  
uel artifex & p̄ligat confessorem boni  
tate p̄ditum potius q̄ scia quod tutius  
uideat ad quod. s. q. lxxiii. Item debet  
sacerdos esse cautus q̄ primo consideret  
an penitens sit suus parrochianus & tūc  
ipsum audiat uel extraneus & tunc ipm  
remittat nisi in casibus. s. q. lxxviii. Ex  
quo aut dīz uel potest audire confessionē  
doceat eum de forma confessionis & cō  
sideret: vnde est & ubi fuit nutritus ubi  
cōuersat⁹ & si uidet eū simplicē uel ydio  
tam doceat eū pater noster & Ave ma  
ria & credere deū: si nescit uel moneat  
ut adīcat doceat etia ipsum qualiter de  
beat confiteri dicendo ei hū tot & talis  
sunt articuli fidei tue uides si in his unq̄  
erraueris uel dubitaueris malo mō & p  
seueranter de heret. c. i. dicat etiam ei  
hec sunt mādata legis uides si seruaueris  
uel i eis unq̄ offenderis. postea descēdat  
ad septem peccata mortalia doceat etia  
ipsum formā gfitendi ut nec peccatum  
nec circūstantias celet. de pe. & re. de 9.  
qui dicat etia ei q̄ hūliet se & ponat ad  
pedes ipsius: & si sit femina īstruat ipaz  
q̄ semp sedeat ex transuerso nec faciem  
ipsius respiciat. ad quod. s. q. xxxii. de

indemoneat ipsum ad cōfitendū primo  
pio ac dulci & suau eloquio inducendo  
ad cōpunctionē & confessionē & ponat  
ei beneficia que contulit ei deus creādo  
& recreando aīe eternitatem pietatem  
xpi q̄ non uenit ppter iustos sed ppter  
peccatores sicut p̄z ī pet⁹ pau⁹ & latro  
ne & specialiter passionē xpi. Itē dicat  
ei si totū confitearis & uere sine dubio  
remittetur tibi culpa & ego te absolua  
a pena. de pe. di. i. vbi. Sunt enim sacer  
dotes incarni ihesu xpi & habent clauēs  
regni celorū absoluunt aī diē iudicii. de  
pe. di. iii. inter hec hyrcum. & xi. q. iii.  
absit. & iudicat penitentem ut habetur  
etia. i. q. cxxv. fm ho. in su. q. qualiter sa  
cerdos. vbi etia dicit q̄ p̄ p̄niam in iun  
ctam dīz similiter ipsum monere ut uiter  
peccatū & uiuat honeste & de similibus.  
& adde. i. cxxvii. Itē debz esse discret⁹  
in benigne admittendo penitentem quia  
cum dulcedine & dilectione debēt sacer  
dotes suscipere penitētes semp ī mīorē  
partem declinando. ut dicit Arch. xxvi.  
q. vii. quo affectu facit. ff. de off. p̄sidis.  
l. obseruandū. Item discretus in imporē  
do p̄niam. ut in. c. c. m. n. de pe. & re. &  
c. significauit. in fi. c. is q. eo. ti. & d. pe.  
di. vi. p̄ p̄m. d. caueat. v. dicit Arch. q̄  
iste sacerdos appellat iudex spiritualis.  
ut ibi p̄z p̄ eo q̄ spiritum soluit & ligat.  
xi. q. iii. absit. f. 3. pe. facit de conse. di. ii.  
in illo. in v⁹ spirituale. & cle. dudum. v.  
ac demuz. de sepul. v. de sex qualitatib⁹  
que requiruntur in sacerdote confessor.  
& ibi p̄ pau. & fra. & Io. de ymo. qui e  
tia dicit i. xii. colu. q̄ debet eligi p̄ba  
tus in uita non aut p̄bandus ut ibi cē no  
ta. in vbo p̄niam. & ibi per fra. in v. ac  
de iū. m. notabili. Sic ergo ī p̄nā requi  
ritur q̄ sacerdos sit discretus & caut⁹. d.  
pe. & re. omnis. q. sacerdos. ut p̄ Io. an.  
in. c. fi. ii. colu. de offi. delega. vnde non  
debēt eligi cōfessores simplices & ydio  
te & uicia palpantes. l. di. si quis diaco  
nus. xlii. di. dispensatio. fm Io. an. in. c.  
sup eo. de parro. & adde p̄ Arch. in. c. i.  
in v⁹ caute. de sen. excōi. li. vi. Item con  
sideret q̄ in quolibet delicto hec sunt at  
tendenda uidelicet q̄ntitas q̄ntitas etas sci  
entia sexus conditio locus causa intentō



eventus tempus mora persona temptati  
onis modus operis forma dignitas. & q  
bus p guy. spe. in suo aureo reitorio in  
ti° de aureo memoriali confessorum &  
ibidem in ti° de regl. pñe. & scire etiam  
debet. v. Item nota. uide q sacerdos me  
retur audiendo cōfessiones si pura & bo  
na intentione hoc facit ut aīas lucret nō  
aūt ad questum ut ibidem allegat & sub  
dit q penitens debz de honestate aliquid  
dare sacerdoti l3 petet nō debeat ut ibi  
latius. & adde. i. q. cxxiii. CXIII.  
quero a quib9 possit absolvere simplex  
sacerdos & qui sunt casus epales. Rñ°  
de hoc fuerunt multe & uarie opinionef  
diuerforum que aliquatenus referūtur  
in su. con. li. iii. ti. xxxiii. q. i. & ibi etiā  
per albriciū qui etiā concordat cum omī  
bus infra scriptis que opinionef nō fue  
runt determinate usq; ad tempa benedi  
cti. xi. q. declarauit q quatuor sunt cas9  
epales de iur & quinq; de cōi consuetudi  
ne. Primo. s. peccatum clerici p quod in  
currisset irregularitatē fm fratrē Ni. in  
addi. post pīa: glo. Ray. in su. de pen. &  
remi. &. Item nunqd parrochialis si p v°  
ppter illam. & in su. con. dicta. q. i. dicit  
hoc esse uerum quo ad dispensationē nō  
quo ad absolutionē. Sed certe ista decla  
ratio que forte fuit post illam glo. non  
vī loqui de dispensatione. sed de absolu  
tione aīis multi alii casus eēnt epales ut  
dispensatio uotorū & aliorum multorū  
fm addi. fratris Nico. fo d incendiariis  
fm pīa. s. dolosis. & mādantibus hoc fi  
eri siue in hoc dantibus auxilium siue cō  
silium. Nā etiam debēt excōicari nec ab  
solui nisi prius damno cui intulerūt resar  
cito fm facultates suas & iurent se ulte  
rius ignem non apposituros & debent  
ierosolimis aut in hispania per annū ite  
grum in dei seruicio pmanere. si quis au  
tē epus uel archiepūs hoc relaxauerit  
damnum restituat & per annū ab offi°  
epali abstineat. xxiii. q. viii. pessimā. f3  
addi. 3° ubi esset indicenda solennis pe  
nitentia fm pīa. & ista penitētia indicē  
da est p aliquo delicto graui quod totaz  
gmouit ciuitatez siue locum. xxvi. q. vi.  
c. fi. Et ideo casus iste est epalis quia da  
ri oportet penitentiaz solennē & publi

cam ad satisfaciendū scandalo proximi.  
dicto. c. fi. ideo simplex sacerdos etiā si  
ei ab epō gmitteretur deberet q̄tum bo  
no modo fieri posset uitare intrōmitterē  
se sup huiusmodi quia cōiter circa talia  
non potest sacerdos necessariā & conuei  
entem indicare penitētiā. Et inter alia  
peccata pro quibus indicenda est peitē  
tia solēnis & publica est blasphemia dei  
uel sanctorum publice ppetrata extra d  
maī. c. statumus. v dñs An. format plu  
res qōnes. & dicit pri° an inferior epi  
scopo absoluat a peccato isto dic q non  
quia est de casibus epō reseruatis facit  
quod no. de pe. & re. si epus. li. vi. quod  
est uerum. fm ho. de publico. sed d occul  
to omnis presbiter absolvere pōt fm eū  
Suus uero ep9 posset cōmittere non epi  
scopo. ut in dicto. c. si epus. ad h°. xxvi.  
q. vi. c. fi. Item dī publice blasphemā  
qñ hoc facit in platea uel in camera mul  
tis audientibus & epō referentibus uī  
quia est uulgatissimum. Clericus uero nō  
debz publice penitere sed alias arbitra  
rie punitur. Item non habet locum tal  
pena si ex calore iracundie uel ebrieta  
te hoc dixit. Item si p epm lata sit snia 9  
tra talē non sepeliet alias sic. Itē secula  
ris iudex habebit penam illam pecunia  
riam d qua in dicto. c. statumus. & eccle  
siasticus penam clerici. Item dicit q indi  
stincte in his penis cessat dispensatio de  
quibus ibidem p Ant. et doc. fm addi.  
fratris Ni. Item subdit pīa. iii. de ex  
communicatis maiori excommunicatione et in  
tellige regulariter quia qñq; absolutio  
ptinet ad papam qñz ad inferiores epō  
ut in pīa. in v° absolutio. facit quod no.  
Io. an. in. c. eos. in prin. de sen. ex9. lib.  
vi. in nouella. Itē subdit pīa. q benedi  
ctus declarauit q quinq; sunt casus epā  
les de consuetudine approbata. primo  
s. homicidii uoluntarii. ad hoc uide. i.  
Idem etiam vī in mutilatione mēbrorū.  
Nam pro h° peccato ab illo vī pñia dā  
da qui eandem d3 incendiario dare et q  
nec mutilans nec mutilationem fieri mā  
dans nec consentiens debeat absolui nisi  
satisfactione premissa. xxiii. q. viii. si q  
membrorū f3 addi. ad hoc. i. q. cxxi. Se  
cundo falsarii. Tercio uiolatores eccle



libertate. s. q. multe p[er]sonas ut res ecclesiasticas aggrauat ut si q[ui]s scilicet iurisdictionem ecclesiasticam impediret uel si usurparet sibi iurisdictionem sup[er] p[er]sonas ut res ecclesiasticas quod ius p[ro]hibet extra de foro compe. si diligenti. de immuni. eccle. qm[od]o l. vi. Quarto uolutores ecclesiastice emunitatis hoc est si in ecclesia uel loco sacro siue in spacio privilegiato i[n] circuitu ecclesie proximo in p[er]sona seu in p[er]sonis offendit. xvii. q. iiii. si quis inuentus. uel aliter ei[us] emunitate[m] ledit & ita omne sacrilegium u[er]o casus ep[iscop]alis s[ecundu]m addi. Quinto sortilegi & diuinatores. xxvi. q. i. c. i. & hec h[ab]entur in quadam decretali que incipit inter cunctas. i[n] qua decretali m[ul]ta constituit de religiosis & circa predicationes & confessiones & sepulturas p[er] hec predicta decretalis in c[on]silio vici[n]i. r[ati]o uocata est & multa noua circa hoc constituta sunt. ut in cle. dudum. de sepult. de p[re]dictis uero casibus nihil innouatum est. Nam in predicta decretali benedicti xi. de his casibus non fuit facta noua c[on]stitutio Sed ut dicit ibi est solum declaratio. vnde dicendum v[er]o q[uod] illi h[ab]idem casus sunt hodie nisi dicere q[uod] ipse falsum declarauit q[uod] non esset benedictum: aut nisi noua c[on]stitutio seu c[on]suetudo fieret. possunt t[ame]n nihilominus ep[iscop]i in suis ep[iscop]atib[us] casus p[er] ut eis magis expediat uidebitur reseruare sicut etiam possunt c[on]stitutiones facere & multo magis hoc posset c[on]siliu[m] synodale uel p[ro]uinciale a cuius sententia religiosis non possunt absoluer[e] s[ecundu]m p[er]isan. & frater Ni. oximi. refert que dixit in directoria. li. i. ti. xv. §. lxxvi. v[er]o an ep[iscop]i possint de die in diem nouos casus p[er] suas c[on]stitutiones reseruare & dicit n[on] uideri q[uod] possent totaliter fructum g[ra]tie facte fratribus predicatoribus & minoribus absorbere & ipsorum priuilegium detruncare quod no. l[et]t. xxi. di. inferior. extra de priuilegiis. dilecti. & c. q[ui]to. dicit guy. q[uod] possunt dum t[ame]n n[on] appareat q[uod] malitiose h[ab]eant faciant tu distinguas aut ep[iscop]i faciunt statuta synodalia in quibus sibi reseru[ant] absolutionem & in hoc casu curati absoluer[e] non possunt. Sed predicti fratres b[ea]ti absoluunt quia statuta concessionis c[on]traria reuocantur. dicta cle. dudum. §. ulti.

Aut faciunt statuta de exco[m]municatione lata & tunc fratres non possunt absoluer[e] extra de priuilegiis. cle. religiosi. & sic loquitur guy. hec ibi quod hic d[icitu]r de exco[m]m[un]icatione. Idem etiam intelligitur de aliis sententis statutorum synodaliu[m] & p[ro]uinciali[u]m ut in dicta cle. religiosi. It[em] q[uod] d[icitu]r de curatis. Idem p[er] eandem r[ati]onem intelligit[ur] & v[er]o alius non privilegiatus. Item in dicta directoria in. §. precedenti v[er]o lxxv. d[icitu]r q[uod] nec consuetudo que ep[iscop]is aliquos casus reseruauit dictis fratribus p[re]iudicat cum consuetudines eorum c[on]trarie penitus reuocentur. dicta cle. dudum. §. nos. & enim s[ecundu]m fratrem nico. oximi. in addi. aduerte primo ad dictu[m] p[er]isan. q[uia] imo v[er]o q[uod] ultra dictos nouem casus sint etiam alii de iure & consuetudine p[er] ut infra dicit[ur] imo etiam princeps potest errare. ut no. i. l. iiii. in fi. ff. d[icitu]r sup[er] leg. & c. xxiii. di. p[ro]pterea. vnde erronea s[ententia] pape n[on] sua est p[er] iur. ut no. an. de bu. in. c. q[ui]to. de diuor. Si ergo fuit reuocata. ad quod. §. q. xcii. g[ra]t[i]o oportebit q[uod] p[er]isan. det illud ius antiquu[m] ita statuens ut dicebat illa reuocata & q[uod] etiam ostendat q[uod] de consuetudine non erat nisi illi quinque casus ep[iscop]ales. vnde satis est q[uod] per doc. interpretatu[m] sit alios esse casus ep[iscop]ales de iure & consuetudine ultra illos de quibus loquit[ur] papa benedictus per no. p[er] Arch. in. c. i. in v[er]o pontificem de re iud. li. vi. & imo i[n] cle. i. de elec. iii. colu. & per Io. an. in. c. penult. de pecu. cleri. & p[er] de Anch. in p[ro]hemio sexti in fine. vii. notabilis facit glo. in cle. n. de here. in v[er]bo ipsorum. ante finem. p[re]sertim quia papa benedictus non excludit alios nec dixit q[uod] illi t[ame]n & non alii erant ep[iscop]ales. facit glo. in cle. n. de here. i[n] v[er]bo ipsorum. ante fi. It[em] s[ecundu]m uerbor[um] v[er]o p[er]isan. & guy. q[uod] ep[iscop]i possunt facere bona fide casus ep[iscop]ales. ut. §. nec ob. q[uod] p[er] clementi na dudum. reuocantur statuta & c[on]suetudines quod uerum est in q[ui]bus derogaret priuilegio eorum. non autem ibi adimitur ep[iscop]is facultas reseruandi alios casus & sic remanet in iure g[ra]muni. vnde Io. mo. p[er] glo. in dicta cle. dudum. tenet q[uod] in p[re]iudicium istorum fratru[m] potest ep[iscop]us n[on] ob[st]ante clem. dudum. sibi reseruare casus in quibus curati poterant absoluer[e] &



sic fratres isti non poterunt absoluerel  
lum quē non poterit curatus. Idem tenz  
ibidem guy. dum mō non appareat d ma  
licia & hoc quia sanguis subditorum exi  
gitur de manibus ep̄c̄z. Et ideo ipsi ha  
bēt prospicere facta subditorum cūmib⁹  
modis quibus possunt. Idem tenet pau.  
& steph. ut refert Ioh. de ymo. in dicta  
clē. in. xxii. colu. qui etiam credit ex con  
iecturis posse de malicia apparere p de  
cretalem. ii. de renun. in. vi. Et satis uide  
tur sufficiens coniectura. si omnes casus  
uel maiorem partem non reservatorum  
sibi reservaret. ar. l. omēs. §. luti. ff. d  
hns que in frau. credi. facit quod nota. p  
dy. & bar. in. l. fluminum. §. fi. ff. de dā.  
infecto. Idem forte si sine causa h⁹ faci  
at ut ibi latius p ymo. q subdit in. xxiii.  
colu. p⁹ pau. sic. fatet tñ q reservare nō  
debz sine cā. xi. q. i. puenit. alias potest  
reservare sibi & c⁹ casus non expressos i  
iure in quibus fratres non poterunt ab  
solueri sicut nec curati fm eos facit. i. dū  
refero ymolam post pau. faciunt nota.  
per fra. in dicta. clē. v. ac deinde in. vi.  
q. & in. §. si uero. x. q. vnde non licebit e  
p̄scopo istud facere in fraudē que ex cō  
iecturis p̄babitur puta ex v̄bis prolāt  
p ep̄m ut in sili p dñm domi. in. c. n̄ pu  
tamus. iii. colu. de consue. li. vi. Et sub  
dit p̄sa. & no. q hic non fit mentio de g  
mutatione uotorū aut de dispensatione  
incertorū quia hec non sunt de confessi  
one uel absolutione. Sed d hns habet in  
p̄sa. uotū v⁹ & restitū v⁹ vnde ad p  
positum de casibus ep̄alib⁹ dicitur usqz  
Arch. post Ray. d̄ pe. di. vi. c. fi. primo  
qñ est sollemnis penitentia imponenda  
que tñ dz imponi ab ep̄o uel de eius mā  
dato a sacerdote. l. di. penitētes. & in. c.  
in capite. fo in excōicatis quos possit ab  
solueri alñ n̄. xvii. q. iii. si quis suadente.  
& in. c. puenit. de sen. excōi. 3⁹ ubiqz  
inuenit irregularitatē cōtradictā quia p  
ter illam debet remittere ad ep̄m ut ip̄e  
uel cum ip̄o dispenset si possit. vel cū lit  
teris suis mittat eum ad papam. quarto  
de incendiariis. lxxiii. q. ult. si quis mem  
brorum. & c. pessimā. v⁹ si sit consuetu  
do in aliquo ep̄atu ut aliquorū certa cri  
mina ad ep̄m referantur sicut obtinet cō

suetudo in plerisq ecclesiis d̄ homicidiis  
sacrilegiis falsariis uiolatoribus emuni  
tatis ecclesiastice & aliis enormibus ho  
rum etiā aliqui mittunt ab ep̄is ad sedez  
ap̄icam ppter enormitatem criminū &  
ad terrorem hos casus scripsit Ray. i sui  
de pe. §. dz quilibet cum duob⁹. §. sequē  
tib⁹. fm Archi. v. s. Io. an. in. c. si ep̄us.  
de pe. & remi. li. vi. in glo. iii. dicit eē ca  
sus r̄servatos alios ultra p̄dictos & dicit  
q absolueri excōicatos maiori excōica  
tione non op̄et nisi ep̄o. de sen. excōi.  
nup. Itē imponere p̄nias blasphemato  
ribus dei & sanctorū. de cle. male. c. ii.  
Item sortilegis de sortilegis. c. ii. Item  
cōmutatio quorumlibz uotorū. de uoto.  
c. i. Intellige nisi p succursu terre sancte  
ut no. in. c. ex multa. de uoto. & in spec.  
de lega. §. nunc ostendendum. v. viii. & v  
dispen. §. nunc de ep̄orū. v. cxxxiii. Idē  
de uoto uisitandi limina ap̄orum Petri  
& pauli Similiter bti Jacobi in quib⁹ so  
lus papa dispensat & ita obseruat curia  
ut in p̄sa. votum v⁹. & adde in spe. in di  
cto. §. nunc ostendendum. v. xxiii. ibi hic  
est q si quis iurauit zc. Similiter tenet  
curia Romana in uoto intrandi r̄ligionē  
Ant. de bu. in. c. quid sup his. de fide in  
stru. dicit p̄dicta uerba qñ ppter suc  
cursum terre sancte uouit sic loquitur iu  
ra de hac materia loquentia sed si uouit  
uisitare sepulchrum nō putat q hoc pa  
pe sit reservatum quia hoc cautū non re  
perit. Idem dicit de uisitatione sancti ia  
cobi & Rome. sed cōtra hoc uidet̄ text⁹  
& glo. d̄ uoto. q sup his. v. rurs⁹. ad h⁹  
i. q. cxxxvii. Itē dicit Io. an. in dicto. c.  
si ep̄us. q ad ep̄z spectat dispō maī abla  
torum incertorum uel certorum qñ non  
extant hui quibus facienda est restō d̄ iu  
deis cum sit. ut quia diligens fuit facta i  
uestigatio & repertum nō est ut per an.  
de bu. in. c. in p̄ntia. in prin. de spon. &  
quod no. in. c. q̄q. glo. iii. de usuris. li. vi.  
Intellige nisi eēt prouisum specialiter p  
testatores de executore uel ipse raptor  
per se restituat. ut p doc. in dicto. c. cum  
sit. & per bal. in. l. nulli. C. de ep̄is. &  
cle. & Arch. xiiii. q. v. non satis. ad fin.  
& pe. de p̄sio in tractatu canonice ep̄a  
lis. in. vii. c. in. iii. colu. Et pe. de anch.



post Arch. & Io. an. in. c. ii. de testa. li. vi. i. v. venio ad aliquas utiles qñes. & sic epus non hz se in talibus intromittere nisi in defectum ubi certa psona non est a testator deputata: lz possit epus absolutione a tali peccato sibi reservare ex cā sed dispensatione male ablatoꝝ facere non poterit quia satisfactio peccati est respectu pximi & est certa a iurē exp̃ssa ideo non potest per ep̃m immutari. ut p Io. de ymo. post pau. in cle. dudum. in. xxiii. colū. de sepul. & in cle. se. & de pe. & remi. ibi tamen refert lapi. cōcor dare opimones. Sed ipse Io. vñ residere supradictis & idem post multa tenet dominus domi. in dicto. c. ii. cōtra distinctō nem lapi. p. c. sicut dignum. §. eos insup. de homi. a contrario sensu illius text⁹ ut ibi latius & concordat fra. in cle. i. v. si quibus. in. ix. notabili. de priuile. & in dicta cle. dudum. §. si uero. ad fi. vbi dicit etiam q̃ potest epus de rigore iterdicerē hanc distributionem p alium fieri & hoc etiā p constōnem statuere ad obuiā dum fraudibus que in hoc fieri possunt. ad idem per eundem in. cle. ii. §. i. de pe. & re. q. x Et idem bal. in dicta. l. nulli. & s. questi. lx. circa medium. q̃ neapoli seruatur oīo & optime quod no. Io. an. in. c. ii. de testa. li. vi. in no. iii. colu. facit in spe. de insti. edi. §. nunc uero. ii. colu. v. quid si male zc. & uide fedre. consilio xxxii. post prin. incipit Reuerende p̃f & dñm Nico. & Ant. in. c. cum sit. de iudeis. Frater An. in sua su. d restōne male ablatoꝝ vñ uelle restringere ad unū casum. s. in usuris publicis incertis. Sz cū reuerentia alia male ablata eq̃perantur illis ergo succedit theorica doctorum q̃ eadem sit dispō in oībus a iurē equipatis de qua p An. de bu. in. c. de multa. de pben. in antepenult. colu. p⁹ glo. & p do. p⁹ Io. an. in. c. si postq̃. in. §. i. & in fi. de elec. li. vi. & in. c. constō. eo. ti. cum sim. Item dicit Io. an. q̃ ad ep̃m spectat penitētia matrimoniorū clandestinorū seu clandestine contractoꝝ. de cla. p despo. cum inhibito. uñ cōtra interdictum eccle się de ma. contra interdi. eccle. c. i. & fi. & de clandestino q̃ sit casus reservatus notat etiam Io. an. in dict. c. cū inhibito.

penult. colu. & inde eum in antepenult. colu. Item fm Io. an. in dicto. c. si epus. solent ep̃s reservari penitētie oīm publicorum enormium criminum oppressi onis filiorum quo casu ut etiam in aliis hodie imponitur pñia arbitraria ita q̃ aliis terrorem inferat. de pe. & remi. q̃situm. in fi. & no. i. c. fi. de his qui fil. occi. p hoc quia publica pñia hodie non est i usu. s. q. ix. Et propter hoc possunt ep̃i facere constōnes synodales ut parē tes non teneant filios puulos i lectis eorum. n. q. iii. consulu. istis. & p doc. in. c. fi. de his qui fil. occi. Et itellige opp̃s sionis filiorum ex pposito uel ex casu. ut dicit glo. Io. an. ibidem. ad que faciūt no. p ho. in su. de his. qui fil. occi. Itēz fm eundem Io. an. solent ep̃s reservari pñie cuiuscūq̃ homicidii falsi testimonii uel falsi instrumēti p̃uini incestus. facie in spe. de dispen. §. nunc de ep̃orum. vñ. cxvii. & quod no. Io. de lig. in. c. rursus. p⁹ prin. qui cle. ue uouen. & quia est crimen enorme. ut dicit Io. an. in. c. ex tenore. in prin. de tempo. ord. ad quod. i. q. p̃xia. Nota tñ q̃ d iurē cōi sacerdos absoluit a peccato homicidii nec ep̃o referuatur. de sen. excōi. ppendimus. per Nico. in prin. p hoc quia Io. an. & omnes doc. ponunt hunc casum homicidii uoluntarii inter alios solitos ep̃o reservari nō autem inter casus de iurē ep̃o reservados Ep̃us aut in h̃mōi etiā disp̃sat quo ad beneficium tñ. sed quo ad officium requiritur dispensatio pape. ut i spe. d disp̃. §. nūc de ep̃orum. v. xxx. & §. nunc breuiter. v. v. cum simi. Curia tñ romana vñ reservare pape absolutionē h̃mōi q̃a papa Eugenius in bulla sua sup potestate maioris penitentiarii conterit eidem absolutionem interficientiū q̃cūq̃ psonam et interficientium homicidii. ut in dicta bulla. c. xiiii. et. c. xvii. et sic alius abdicare vñ. ut in. c. ut ñm. d appe. et in decr̃. Rot. numero. cccix. incipit Item si litis p̃f. cum si. et quia etiam in homicidiis certis casib⁹ papa sibi retinz et reservat. ut ibidem patet maxime in dicto. c. xiiii. per totū. Item casus corruptionis monialium et coeuntis cum brutis fm Io. an. ad hoc. l. disti. miror. et. c.



in capite. xxxiii. q. ii. quicunq. cum sim.  
& de pñia pñi. l. q. i. quicunq. & de pe  
nitentia coeuntis cum brutis. xxxiii. q.  
ii. hoc ipsuz. & .s. sequenti. & non est mi  
rum si peccatum contra naturam sit ca  
sus ep̄alis cum sit peius adulterio & ice  
stu. xxxii. q. vii. adulteri. cum tribus ca  
pitulis sequentibus & ideo ep̄o reserva  
tur: quia ep̄o phibitū non repit ar. no.  
l. di. miror. & .s. q. vii. s. nisi. & i. c. at si  
clerici. de iudi. facit de excess. prela. cleri  
ci. & ibi ponitur pñia canonica ut dicit  
ho. in su. de pe. s. que pena. v. tercius. fa  
cit quod not. xxxii. q. vii. omnes. in glo.  
vñ & in hoc peccato satis delinquent cle  
rici fm ho. in su. de excessi. pla. v. cōiter.  
ymo loqui de tali peccato polluit os di  
centis & aures audiētū offendit. xxxii.  
q. iii. in eo. & de solo tali peccato pollui  
tur aer. d. pe. di. i. sed & continuo. vñ de  
dicit guy. in suo aureo rectorio. de reg.  
pñie. q. peccatū sodomiticū excedit om  
ne peccatum facit. xxxii. q. vii. flagi  
tia. & quod no. in. c. iii. de rapto. vñ cñs  
Nico. dicit q. abuti feminis & masculis  
iudicantur a pari. & facit quod no. in di  
cto. c. omnis. Inde sodomite p̄limi pec  
catores genef. cxiii. & .xix. p̄ p̄m. & i  
li. iudicū. c. xix. Et ad illud de incestu. in  
tellige q. si fuit. ut. s. incestus ep̄us non  
dispensat nisi ratione iuventutis. ut p̄ Ni  
co. in. c. i. de eo. q. cog. Et scias q. hō. in  
su. ponit omnes predictos cas⁹. & addit  
si ipse ep̄us audiuit cōfessionē de aliquo  
peccato. Et ideo dicit de alijs enormib⁹  
que consuetudo generalis & sp̄alis ep̄is  
reservat. de hoc etiā p̄ ho. i. su. de pe. &  
remi. s. cui confitentiū. in. iii. colu. guy.  
duranti in dicto suo aureo rectorio in  
s. ut aut scias. in penul. colu. ultra p̄edi  
ctos cas⁹ addit hos vñ de verberantib⁹  
patrem vel matrē de deflorantibus vir  
gines vi oppressas vel seductas de bap  
tizantibus p̄prios filios sine necessitate  
de tenentibus ad baptisma vel ad confir  
mationem p̄prios filios sine necessitate  
de cōtrahente p̄ uotum castitatis: de sy  
moniacis in quocunq. genere de fornicā  
tibus cum iudea vel sarracena de cōcipi  
ente filiu⁹ ex adulterio. qñ uir crederet  
suū de pcurante abortum vel sterilitatē

de cōtrahēte matrimoniū cū alio p̄ sp̄o  
salia iuramēto firmata de contrahente  
cum baptizata ab eo uel cuius confessio  
nem audiuit de usurarijs de celebrantib⁹  
in altari non consecrato uel sine ornamē  
tis uel sine indumētis de celebrante nō  
ieiuno: In fine uero ita dicit tot cas⁹ po  
nere nil aliud est q̄ potestates sacerdotū  
astrigē. vñ breuiter dico sacerdotes  
omnia posse in occulto quo ad foruz pe  
nitentiale que specialiter non sint in iur  
ep̄is reservata & que non sint ipsis sacer  
dotibus directe uel indirecte p̄ aliquam  
consequentiam interdicta. de sen. excōi.  
nup. hoc tñ fateor q. ubicunq. graue de  
lictū fuerit uel enorme superioris est iudi  
cium requirendū: uel etiam p̄pter cas⁹  
nouitatem uel ambiguitatē. Item etiam  
fateor de omnibus casibus in quibus sic  
est in qualibet ecclesia consuetū fm eum  
qui tñ non vñ firmat. Et ad illud de for  
nicante cum iudea uel sarracena vñ pū  
ri morte. xxiii. q. v. reos. s. Itē moyses.  
sed certe non omnia in ueteri testamēto  
facta sunt trahenda in exemplū nostre  
actionis. ut p̄ Io. an. in. c. ut inquisitōis  
de h̄rti. li. vi. in nouella circa mediū. &  
ibi p̄ pe. in. vii. notabili. & fm hec q. su  
pradictum est de casibus ep̄alibus p̄ce  
at etiam si crimina sint occulta quia i fo  
ro penitentiali etiam de occultis iudicat  
ecclia de uoto p̄ tuas. & notat Io. an. i.  
c. ex pte. de cen. facit. c. porro. d. sen. ex  
cōi. & quod no. Arch. in. c. cum quis. de  
sen. excōi. & Io. an. in. c. cum non ab ho  
mine. eo. ti. Nam in mortali etiā occulto  
requiritur contritio et sacerdotis recō  
cilia⁹ fz Io. an. in. c. a nobis. ii. col. i.  
eo. ti. et quia constō militantis ecclesie a  
stringit delicta occulta. ut in. c. fundamē  
ta. s. li. sec⁹. et ibi dicit. c. de elec. li. vi. fa  
cit quod no. d. emu. eccle. cle. ura. ad fi.  
& in cle. i. de hereti. in v. eo ipso. facit.  
xvi. q. vi. presbiteri. & .s. ecce. in princ.  
& in lpe. de dispen. s. iuxta. in. v. colum.  
ibi. xviii. & i rectorio aureo. in. s. ut au  
tem. d. priuata autē nisi in blasphemato  
re. ut no. Io. an. in. c. si ep̄us. de pe. & re  
mi. li. vi. & in. c. ii. de male. & .s. hac ea  
dem. q. circa p̄m. vñ de guy. de monte  
lau. in. de. ducū. s. si uero. & refert tra.



ibi i v. ac de iñ. vi. q. 8 casibus ep̄alibus  
dat vñs. Qui facit incestum deflorans  
aut homicida. Sacrilegus cleri percussor  
uel sodomita. Transgressor uoti piurus  
fortilegusq. Et mentita fides faciens in  
cendia prolis. Oppressor blasphem⁹ he  
reticus adulter. Omnis pontificem sup  
hīs obtentis adibit. Et q̄ adulterium  
sit casus ep̄alis pbatur in. c. at si cleri.  
de iud. de casibus papalibus dicunt ibi  
docto. q̄ reuoluendo iura colliguntur  
& q̄ plures ponit hosti. in sum. de renūc.  
§. propter conscientiaz. & spe. de dispē.  
per totum. & maxime in. §. nunc. de ep̄o  
rum. cum duobus. §. sequentibus. & i ti.  
de lega. §. nunc ostendendum. per totū.  
& per glo. in. c. sicut. de excess. prela. &  
in cle. i. de priuilegiis. in vbo sedi apostolice.  
& per fra. ibidem in v. quibus. xi nota  
bili. Et per Archi. de re iudi. c. i. in vbo  
pontificem. libro. vi. & per. glo. in. c. q̄  
transfationem. de offi. lega. & per Bal.  
in. l. ne scripta. C. d. preci. impera. offe.  
ubi ponit de suprema potestate domini  
pape. de quo etiam not. in. c. q̄to. de trāf  
la. & in dicto. §. nunc ostendendum. vñ.  
lxxxix. Et nota q̄ penitentiaru pape nō  
possunt absolvere a casib⁹ apostolico re  
seruatis sine speciali commissione de quo  
per Io. an. in. c. ex multa. de uoto. & de  
cle. excom. mini. cleri. super gl. fm do  
minum dominicum. in. c. i. v. omnibus. de  
tempori. ordi. li. vi. Ad quod. §. q. l. p⁹  
princi. Et quod no. fran. in cle. ne roma  
ni. v. eo ipso. vi. q. de elect. Nec etiaz ab  
episcopis absolvere possunt fratres de  
putati iuxta formam clem. dudum. quia  
nec a rseruatis ep̄o ut per ymo. p⁹ pau.  
in dicta clemen. xxiii. colum. & in clem.  
i. post prin. de priuilegiis. per eundez. Et ad  
de q̄ simplex sacerdos quandoq̄ super e  
normibus penitentiāz imponit in illis vi  
delicet de quibus. de tempor. ordi. c. fi.  
& per Io. an. in. c. deus qui. de peni. & r  
missi. Ex his nota q̄ casus ep̄ales sunt q̄  
plures & non possunt bñ particulariter  
sciri. vnde bonum videtur q̄ accipientes  
ab ep̄is auctoritatem audiendi confessio  
nes faciant sibi ab eis declarari quos ca  
sus sibi reseruant & q̄ in aliis generalēz  
auctoritatem cōcedant absolueri & q̄

differt absolutio a dispensatōne. si uolūt  
sup aliquo uoto uel aliis posse dispensā  
de his faciant fieri specialem mentionē  
uel q̄ auctoritate episcopi possint dispē  
sare super omnibus ad forum penitētie  
pertinentibus fm fratrem Nico. oximi.  
vbi. §. ad hoc. i. q. cxvi. Et sic licentia a  
postolica q̄ possit quis absolui a casibus  
papalibus non trahetur ad dispensatio  
nem sup irregularitate & similibus p no  
ta. in. c. cleri. de cleri. excōmuni. mini.  
& in specu. de dispen. §. nunc de ep̄orū.  
penult. colu. facit. c. i. de sen. excom. in  
vi. cum simi. vnde videtur q̄ nullo casu r  
seruato posset episcopus indefinite om  
nes casus concedere per nota. per pe. d  
Ancha. in. c. si episcopus. in secundo no  
tabili. de peni. & remi. li. vi. & per cle.  
de sepul. §. per huiusmodi. facit de iure  
iuran. c. i. li. vi. & quod ibi per pe. i. vi.  
notabili. & q̄ no. dominus fran. in. c. ma  
gne. i ultimo contrario. in fine. de uoto.  
& in. c. ex multa. in fine principii. eo. ti.  
& quod nota. pe. in. c. ii. in. iii. q. de offi.  
iura. li. vi. & in legenda sancti andree in  
ix. colum. dum dicit mandat episcopo ut  
suo penitentiario confiteatur cui pleni  
tudinem tradiderat potestatis. Ad hoc.  
§. q. ci. & non obstat. §. quesitum. ff. si q̄  
cauti. ut ibi p ang. in medio. & i fine sue  
lecture. Item in casib⁹ episcopo reserua  
tis non potest Archi. p̄biter absolvere  
sine commissione episcopi. Iohan. an. in.  
c. officium. de offi. archiep̄esbi. Quā  
autem superiores retinent sibi aliquos  
casus dicit laud. q̄ primo hoc faciūt pp  
ter imperitiā inferiorū propter quā  
in arduis causis uolunt merito ad ipsos  
haberi recursus. de peni. & remission.  
omnis. Item quia sunt quidam quos  
non odium criminis sed timor infamatō  
nis amissio proprii grac⁹ accessus ad pe  
nitentiam arcebat & ut superiores sui  
tales cognoscant in propria p̄sona uolūt  
audiri eorū cōfessiones ut magis grauent  
& ipsi cognoscāt q̄ta fides eis super illa  
contritione est adhibēda & ideo subtra  
hunt eos ipsis i inferioribus. l. di. quomō.  
dum tamen ipse sacerdos rite ordinatus  
sit & nulla causa ecclesie ligatus & cano  
nice institutus & licet tante uirtutis sit



caracter simplicis sacerdotis sicut & episcopi. xvi. q. i. §. ecce. & olim idem erat presbiter & episcopus. xvi. disti. oliz. tamen possunt superiores inferiorum presbiterorum potestatem restringere subtrahendo & sibi casus retinendo. ut per guy. de monte laud. in suo sacramentali in Rubrica de baptismo. in. iii. colu. facit quia prelati dicunt prouerbiorum. xxvii. diligenter agnosce uultum peccatoris tui tuosque greges considera ut dicit doct. in. c. si episcopus. de peni. & remi. li. vi. Adde quod in tali necessitate quilibet sacerdos est summus pontifex quod ad potestatem ordinis & iurisdictionis sic. l. quod possit absolueret a uinculo & peccato quantum papa licet non possit dare indulgentias sicut papa. f3 pe. de palu. in. iii. di. xxiii. q. vi. in. ii. colum. & per guy. durante & supra ad fi. qui dicit quod in necessitate articulo in predictis casibus & aliis & sibi alias non concessis potest per sacerdotem quilibet absolui. ut. xxvi. q. vi. c. fi. cum simi. Etiam absoluit ab omni sententia. de sen. excom. non dubium. & c. quis. & de peni. di. i. quem penit. & xxvi. q. vi. c. i. ii. penult. & ultimo. & nota de offi. or. pastoralis. glo. v. & in clemen. i. de priuilegiis. in glo. nisi: & quod ibi per fran. ii. colum. nisi in executione ordinis fuerit impediti sacerdotes. ut in spe. de sen. §. ut autem. & illud quoque notandum est. & ad istud si sacerdos sit excommunicatus inde. §. q. xc. & per pe. de palu. in. iii. di. xxiii. q. vi. in. iii. colum. & di. xxv. q. i. ad finez ubi omnino uideas. CXV. quod iuxta proxime dicta an incestus spiritualis sit casus episcopalis ut quia non cum consanguinea carnali sed spirituali committitur uidetur quod non. ar. xxx. q. iii. c. i. & sentit Archi. xxxv. q. iii. coniunctiones. Nam incestus committitur cum consanguinea uel affine. xxxv. q. iii. de incestis. & no. C. ad. l. iul. de adulterio. in Rubrica facit quod no. arch. xxx. q. i. si quis sacerdos. super v. adulterium. & facit ea. q. c. omnis. & xxxiii. q. ii. si quis cum matre. & quod no. Arch. xxxv. q. i. c. i. & q. iii. coniunctiones. in contrarium quod no. Ioh. de lig. post doct. in. c. i. de eo qui cognoscit dicens quod dicitur incestus spiritualis. Ad idem

notat hosti. in sum. de peni. & remi. §. quod interrogationes. in. iii. colum. ibi committitur incestus ubi dicit quod incestus committitur ubi cognoscitur consanguinea uel affinis carnalis uel spiritualis. unde & ad religiosas personas extenditur secundum hosti. Sed pe. de palu. dicit sic. Septima conclusio quod cognoscere cognatam suam legale uel spirituale uel ad quam est publice honestatis iustitia non est proprie incestus quia incestus non est nisi cum uera cognata uel affine. Sed papa uel imperator non potest facere quod sit cognatus uel affinis qui non est quia ista sunt iura sanguinis que mutari non possunt sed licet non sit incestus est tamen spirituale peccatum inobedientie ad ecclesiam. Item pari ratione non est incestus nisi in gradu prohibito lege nature a qua est sola consanguinitas uel affinitas uera secundum pe. de palu. in. iii. di. xxxii. q. i. in. fi. facit quod dicit ymo. in simili. in cle. i. de offi. ordi. penult. colum. & in cle. fi. in fi. de here. Pro opinione canonistarum facit quia proximitas spiritualis maior est carnali. ut in spe. de rescrip. presenta. §. ratione autem impetrantis. circa principi. Item spiritualia sunt digniora temporalibus. ut per hosti. in sum. de maioribus. & obediens. §. quis cur. Item sunt fortiora carnalibus. hosti. in sum. de translati. episcopi §. cuius. circa medium. & in sum. de feriis ordi. §. qualiter liber. propter quod uidetur quod committatur incestus spiritualis & sic sit casus episcopalis pro hac parte qui similiter committitur cum moniali tanquam sponsa christi qui est pater omnium. xii. q. ii. qui abstulerit & sic cum affine spirituali. ut no. xxvii. q. i. virginibus. facit glo. in. l. ii. in uerbo filii. de episcopo. & cleri. facit de cognatione. spua. c. i. in v. spirituale in prim. li. vi. & quod no. in. c. cum causaz. glo. penult. de raptu. & quod no. xx. q. iii. in summa. & lxxxii. di. ministri. & quod no. Arch. xxxiii. di. eos qui. in fin. facit optime. xxxv. q. vii. c. uno. iuncto rubro & quod not. Archi. xxxiii. q. ii. si quis cum duabus. in fi. iuncto. c. si quis cum matre. ibi posito. ubi dicit Arch. hic ponitur octaua pars questionis in qua probatur quod omnes incestuosi zc. unde cum illa



viii. pte sit situatum dictum. c. si quis. cū  
matre. ergo cum cognata spirituali com  
mittitur incestus facit. xxxv. q. iii. de in  
cestis. xxvii. q. i. que xpo. & in specu. de  
cogna. spiritu. in prin. & idem uidetur d  
incestu legali cū cognatis adoptiuis. ff.  
de adopti. & insti. eo. ti. per totuz. & ita  
in ecclesiis de dicto triplici incestu tenet  
& obseruatur q ad epm absolutō perti  
neat facit. i. q. cxxxvii. ante finem. S3  
in adulterio & incestuoso simul non vide  
tur q episcopus possit dispensare & ab  
soluere per nota. per Antho. de butrio.  
post Iohan. andre. in. c. at si clerici. §. de  
adulteris. de iudi. Sed contra credo q  
possit per nota. per ange. in. l. quedam  
§. nūmularios. ff. d. eden. & Pe. de anch.  
in. c. mandato. ii. q. de preben. li. vi. vbi  
allegat bar. & doc. in. l. ii. in prin. de v  
bo. obli. & per eundē pe. in. c. cum illis.  
ante finem de preben. libro. vi. & per  
Antho. in. c. per uenera. xxiii. colum. q  
fili sunt legi. & satis est q non reseruāt  
pape per no. i dicto. §. de adulteris vbi  
lo. sentit Nico. & videtur casus. i. c. cū  
dilectus. lo. ii. de purg. cano. & quod ibi  
per Io. an. & dominum Nico. circa pri.  
facti. §. q. lxiiii. CXVI. quero si epi  
scop9 committit alicui uices suas circa cō  
fessiones audiendas nūquid talis potest  
circa casus maiores & episcopales. Rñ<sup>o</sup>  
nō potest nisi expresse ei gmittat extra  
de regulis iur. in generali. & de peni. &  
rem. li. episcopus. li. vi. is quoq; cui com  
missum est non potest committere alteri  
extra de off. delega. quoniam apostolica.  
in fine. fm pisa. in. §. confessor. i. Idem i  
summa confessorum lib. iii. ti. xxxiii. q.  
li. & intelligas q non potest de iure com  
muni secus quando exprimitur q possit  
ar. extra de offi. deleg. is cui. li. vi. & p  
ea que. ibi no. Io. an. fm fratrem Nico.  
in addi. Itē talī nō dispelat in irregulari  
tatibus in quibus poterat episcopus no  
tat Io. an. in. c. clerici. ante finē. de cle.  
excomum. ministran. Sed quid si dicat e  
piscopus committo uobis auctoritatem  
meam in foro penitentiali ut possitis ab  
soluere in omnib9 casibus in quibus pos  
sum. Rñ<sup>o</sup> fm glo. Ray. & in summa con  
fessorum eo. ti. q. lu. l3 q oia dicit nihil

accipiat. xix. di. si romanorum. non tamē  
est tutum propter huiusmodi commissio  
nem generalem vsurpare ea que a iure  
specialiter episcopo sunt reseruata nisi cer  
tum sit q huiusmodi episcopus propter  
huiusmodi uerba generalia intenderit g  
mittere specialia & tamē que in synodo  
sua episcopus reseruare consuevit satis  
credo q per huiusmodi generalia uerba  
debeant intelligi esse commissi. absolutō  
nes tñ excomatōnū que fiūt a sacerdo  
tibus pro furtis & damnis quoruz igno  
rantur auctores cum non solum pertine  
ant ad forum penitentialē : sed quo ad  
quid spectant ad forum contentiosum nō  
sunt intelligende delegari per huiusmōi  
uerba generalia & multo fortius nec ab  
solutiones eoruz que in forma iudicii ex  
communicati sunt pro contumacia aut p  
re iudicata aut p offensa q̄tuncunq; etiā  
generaliter episcopus committat uices  
suas quo ad forum penitentialē alicui nō  
propter hoc ille sū speciali mandato de  
bet mutare uota aut relaxare iuramen  
ta de quibus certum est q possint uel de  
quibus est dubiuz an possint licite obser  
uari. licet de transgressione uoti iam fa  
cta & de periurio possint penitentia in  
iungere fm glo. Et subdit in dicta. q. lu.  
in huiusmodi ergo confessor in dubio nō  
pcedat sed a suo episcopo certificetur i  
speciali in quibus casibus uult sibi cōmit  
tere auctoritatem suam & in quibus nō  
satis uidetur posse dici quod huiusmodi  
concessio sic generaliter accipienda sit si  
cut sonat. Nam uerba generalia genera  
liter sunt accipiēda. i. q. i sunt non nulli.  
& extra de peni. & remi. ne pro dilatio  
ne. & extra de decimis. ad audientia. p  
sertim in fauorem salutis animaruz quo  
nihil est fauorabili9. xxiii. q. iii. si hēs.  
& dicto. c. ne pro dilatione. nisi forte fu  
isset aliquid tale quod non fuisset dele  
gans uerisimiliter in specie concessurus  
extra de reg. iur. i generali. li. vi. que au  
tem sint ista cum sint indetermirata sat  
uidentur relinqui iudicio discreti iudicis  
& confessoris. de offi. delega. c. de caus.  
ad hoc. §. q. cxiii. ante finem. fm fratrem  
Nico. oximi. i addi. quo ad primū q̄litū  
concordat hosti. in summa. de pe. & re.



§. cui confitendum. v. quid si quis epus. ubi dicit qd si episcopus commisit alicui generaliter uices suas non ad penitenti as iniungendas talis nō habebit potestatem in casibus episcopali<sup>9</sup> quia in generali mandato zc. quod sequitur pe. de Ancha. in. c. si episcopus. eo. ti. libro vi. Quo ad secundum quesitum pro opinione fratris Nicolai faciunt que dixi in dicta. q. cxiii. ante finem. facit quia satis est habere mentē uerborum no. Io. an. in. c. consuluit. de ser. non ordi. & in. c. inter corporalia. in vbo expressam. de trāf la. prela. & per bal. in. l. edita. in. xxiii. columna. C. de eden. Itē uerba generaliter prolata quandoq; referuntur ad casus specialiter enumeratos. no. Archi. i. c. detestanda. de conce. preben. li. vi. & quia ubi non esset clarū de intellectu debemus uerbis inherere notat. Archi. in. c. cupientes. §. ad h<sup>o</sup> de electi. li. vi.

**CXVII.** qro quid agendum cū quis habet aliqua peccata a quibus ille cui confitetur non potest absoluerē. Rñ<sup>o</sup> fm Thomam in quodm quolibet sacerdos non absoluit aliquē nisi qui diuinitus creditur absolutus fm pisa. in. §. confessor. i. uel etiam de quo dubitatur nec dubitationis facile possit habere certitudo si penitentiam petat. de peni. di. vii. si qd positus. fm fratrem Nicola. in addi. Sed postq; a deo est absolutus tenetur adhuc ecclesie confiteri & quia dispensatio absolutionis non est tota cōmissa minori tenetur totum confiteri ei & ipse debz absolvere ab omnibus a quibus potest: de inde tenetur eum remittere superiori de residuo absoluum. ar. xxxiii. q. ii. latorem. & extra de peni. significauit. Idem in summa confessorum eo. ti. q. lxviii. fm addi. post pisa. ceterum si inferior de facto absoluit ponit idem Tho. qd non credit eum absolutum tamen excusatur per ignorantiam iuris: non autē sacerdos cui hoc ius ignorare non licet fm pisa. Idez in sum. con. eo. ti. q. lxxiii. Sz certe posset esse qd quādoq; minus excusaretur confitens qd confessor: cum confessor non teneat scire omnes casus imo in communi nec multum subtilia ut not. in sum confes. li. iii. ti. v. q. ii. & unusq; qd

magis obligetur proprie salutē qd aliene. de pe. di. iii. qui uult. fm fratrem Nico. in addi. Quid si cōfitemens sit excōmunicatus & non possit absolui a suo confessor nunquid absoluet eum ab aliis peccatis Rñ<sup>o</sup> fm Tho. in. iii. di. xviii. sacerdos nullum excōmunicatum absoluerē potest a culpa nisi absolutus sit prius ab excōmunicatione quia excōmunicatus non est particeps sacramentorum ecclesie quid ergo si non potest haberi recurs<sup>9</sup> ad eū a quo fuerat absoluum. vide in pisan. in v<sup>o</sup> absolu<sup>o</sup>. iiii<sup>o</sup> fm pisa. in. §. confessor pri<sup>o</sup> frater ni. t3 qd si cōfitemens sit bene dispositus ad petendum absolutionem ab excōmunicatione possit per prius absolui a peccatis. Est enim excōmunicat<sup>9</sup> capax penitentie & absolutionis. & ideo si est bene disposit<sup>9</sup> potest a peccato absolui licet confessor non teneatur absoluerē a peccatis ante absolutionem excōmunicationis nisi ex hoc maxime damnicaretur: regulari<sup>9</sup> tamen fit si absoluitur primo ab excōmunicatione & postea de ceteris peccatis cum excōmunicatio sit fortius uinculum & hoc seruant qdaz confessores. Sed pri<sup>9</sup> dicta sententia benignior est fm eum in addi. ubi latius loquitur: cōmunior tamen opinio & regula tenenda est si timeatur qd propter huiusmodi absolutionem a peccatis fieret negligentior ad petendum absolutionem ab excōmunicatione fm eundem. Si g<sup>o</sup> confessor inuenit penitentem ligatum a aliquo casu a quo absoluerē nō possit debet absoluerē ab omnibus a quibus possit & remittere ad superiores de illo absoluum. ut no. de pe. di. i. mensuram. §. non ita. in glo. in casibus. & per hosti. in sum. de peni. §. cui confitendum. in. iii. colum. ibi sic sunt. Et dicit qd ideo dictu<sup>9</sup> fuit leproso mundato a domino mathei. viii. ostende te sacerdoti i casib<sup>9</sup>. i. suis inferiori. vnde cu<sup>9</sup> postea absoluit episcopus de eo qd sibi retinuit hee due particales faciunt absolutionem integram & una est preparatoria ad reliquam f3 glo. ray. in. sua sum. li. iii. in ti. de excōmunicatione. super v. sed nūquid. in vbo ad illam zc. erat ergo una perfecta absolutio. ut per pe. de palu. in. iii. distm.



xxxiii. q. i. arti. iii. conclusionem. ii. & sic n̄  
habet amplius ad primum confessorum  
redire a quo fuerat absolutus a casibus  
a quibus absolueret poterat presbiter il  
le s̄m docto. Si tamen episcopus corcel  
sisset hunc presbitero casus suos absoluet  
etiam ab isto. s̄. q. cxvi. Si autem inueit  
ipsum excoicatum debet prius absolui ab  
excoicatione & postea confiteri sacerdo  
ti seu postea ab illo absolui a peccatis su  
is quia alias absolui non posset t̄ q̄ pri  
uatus participatione sacramentorum. v̄  
cleri. excoimuni. ministran. c. fi. & quod  
not. in. c. ex parte de offi. ordi. ad hec.  
s̄. q. lxx. post medium. & nota q̄ excusa  
tur penitens in illo in quo absoluit con  
fessor non ualens propter ignorantiam  
facti. ut in summa Antho. in. c. de confes  
soribus. Ad hoc. s̄. q. xxxiii. & facit.  
i. q. cxxviii. ante. finem. CXVIII.  
quero nunquid unus sacerdos possit au  
dire & alius absolvere. Rñ° s̄m guy. nō  
quia sacramentum penitentie diuidi nō  
potest sicut nec alia sacramenta ecclesie.  
xxiii. di. quorundam. Idem in summa cō  
fessorum libro. iii. ti. xxxiii. q. lxxvii.  
s̄m fratrem Nico. oximi. post pisa. in. s̄.  
confessor. i. facit quod no. in. c. q̄ sicut.  
in v̄bo diuidatur. in fine. de electi. & in  
telligit etiam si ambo presbiteri essent p  
rochiales illius. ut per pe. d̄ palu. in. iii.  
di. xxi. circa prin. & fratrem Antho. in  
sum. c. de confessione. v̄. quinta conditio  
confessionis est. ad. hoc. s̄. q. xxxvi. ūd̄.  
i. q. clvii. vnde ab eodem sacerdote pre  
sente impendi debet absolutio non p̄ lit  
teram s̄m glo. Ray. & in summa confes  
sorū. dicta. q. lxxvii. ad hoc. s̄. q. xxxvii.  
& i. q. cxxviii. in fine. CXVIII.  
quero vtrum sacerdos possit absolvere  
illam cum qua peccauit. Rñ° s̄m guy. n̄  
debet quia tollitur ei erubescencia que  
est maxima pars satisfactionis. vnde de  
bet eam remittere ad alium sacerdotem  
sicut not. hugo. xxx. q. i. super. c. omni.  
& ibi no. & in summa confessorū eo. ti.  
q. lxxvi. & idem de omni peccato in quo  
sacerdos fuit consentiēs uel cooperator  
Si tamen in his casibus absoluit ualebit  
absolutio. c̄ncor. Tho. in. iii. di. xviii.  
Idem in dicta. q. lxxvi. ubi addit s̄z eūde

guy. nec est ḡtra q̄ episcopus n̄ possit di  
spensare in simonia cum eo cōmissa quia  
dispensatio est dignitas & absolutio neces  
sitas & ideo non tam facile emittit q̄s  
potestatem absolendi sicut dispensandi  
s̄m fratrem Nico. post pisa. ubi. s̄. c̄cor  
dat in effectu Archidi. in dicto. c. omni.  
& Io. an. in. c. ii. de ordi. ab episcopo. &  
i. q. proxima. & adde no. in specu. de le  
ga. s̄. nunc ostendendum. v̄licu. xxiii. in  
fine. ubi quod autem dixi intellige: si sit  
uere penitens: secus si eligeret illum q̄  
particeps fuit ad hoc textus cum gl̄a.  
xxxix. di. in prin. ut dicit in simili domi  
nus Nico. in dicto. c. omni. in. colūmna  
ut quia forte alteri n̄ diceret. s̄. q. xcix.  
CXX. quero nunquid sacerdos orienta  
lis audiet confessionem sue uxoris & ip  
sam absoluat. Rñ° honestius & tutius ē  
q̄ illa ab alio accipiat penitentiam quia  
plus uerecūdabitur coram alio & q̄ ma  
rito forte non confiteretur peccata q̄  
marito displiceret i uxore utpote forni  
cationem siue adulterium tamen talis sa  
cerdos potest dare ipsi mulieri peniten  
tiam cum sit eius parrochiana. s̄z glo. &  
Arch. xxx. q. i. omni. ad q̄d. s̄. q. proxi  
ma. & in summa confessorū in eo. ti. que.  
lxxvi. si tamen esset de generatione greco  
rum. uide. s̄. q. xxxviii. licz ergo uxor  
effecta sit una caro cum uiro. xxvii. q. ii.  
sunt qui nihilominus absoluitur realiter  
a uiro licet honestius sit q̄ alteri confis  
teretur. Similiter & filius licet una per  
sona reputetur cum patre. l. fi. c. de im  
pub. & aī s̄bisti. CXXI. quero qd  
agendūz confessori: si credit q̄ confesio  
non faciet penitentiaū aut aliud qd̄ pro  
mittit. Rñ° s̄m guy. non debz propter  
hoc exigere p̄missionem seu uotum uī  
iuramentum. Sed sufficit si dicat se habe  
re propositum faciendi & sic debet abs  
olvere simpliciter & sine cōtradictione  
facta tamen protestatione si suspectus  
habetur q̄ si non restituet quod abstulit  
aut nō faciet aliud quod iniungitur fru  
ctu cōfessionis carebit. Idem in summa  
confessorū in li. iii. ti. xxxiii. q. cxxvi.  
Exciuntur excoimnicati qui iurant ut  
in pisa. in. s̄. absolutio. v̄ s̄z pisa. & fr̄z  
Nico. in addi. in. s̄. confessor. ii. nota ḡ



unum casum de excōicato qui non solum iurat sed etiā anteq̃ absoluatur prius satisfacere debet qñ est excōicat⁹ p noto ria seu manifesta offensa. ut in. c. solet. d sen. excōi. li. vi. & est singulariter expressum in multis excōicationū casibus sicut illos discurrenti potest patet similiter etiā in aliis casibus a iure expressis. ut dñ in dicta. q. cxxxvi. Ibi specialiter non ponantur. unde f⁹ post predictū est in incendiario qui iniuste p̃ximū damnificat in incendiando seu incendi faciendo uel h⁹ facientibus auxiliū seu consiliū in his dando. Nam & hui non uidetur debere absolui nisi prius satisfecerint. xxiii. q. viii. c. pessimā. ubi etiā q̃ iuret ulterius ignē non appositurū zc. tercius uidetur contra mutilantem p̃ximū seu mutilari facientē. xxiii. q. vi. si quis membrorū. Quartus est cōtra manifestos raptōres & ecclesie uiolatores qui nec absolui debent nec ad p̃niam recipi in uita uel in morte nisi prius satisfecerint zc. de rapto. sup eo. Est tñ aduertendū fm ho. & in su. con. li. i. ti. xvi. q̃ predicta intelliguntur qñ raptor seu ecclesie uiolator fuit monitus de restituendo & post admonitionē diu in contumacia p̃seuerauerit alias dicta pena non obtinet ut in. c. fi. de sepul. & de rap. in litteris. Quintus est contra manifestos usurarios qui nec absolui nec ad confessionem admitti debēt nisi prius zc. de usuris q̃q. li. vi. Sextus vñ contra sacrilegū. s. qui aliquid abstulit de loco sacro seu qui iniuriatus est p̃sonis ecclesiasticis qui non vñ absolued⁹ si admonitus prius non satisfecerit. xvii. q. iiii. si quis inuentus. ut ibi dñ f⁹ fratrē Ni. in addi. & istos casus ponit gl. xi. q. iii. cum aliquis. & de purg. cañ. c. inter. in v⁹ adiuret. & adde. i. q. cxxxix. faciunt no. p an. d bu. in. c. ii. q̃ cle. ut uouē. CXXII. quero an confessor teneat ad memoriā confitenti reducere peccata q̃ audiuit ut scit eū cōmisisse. Rñ⁹ f⁹ guy. si scit uel habet p̃babilē opinione d⁹ ei ad memoriā reducere quia timere potest ne confitens super hoc crassaz habeat ignorantiā uel q̃ non adhibeat debitam diligentia. s. ad recolenda peccata sua ut in su. con. li. iii. ti. xxxiii. q. lxxxv. ubi

hec notant fm fra. Ni. p⁹ pisa. & ut peitens bene recordetur d̃ peccatis suis cōsideret & distinguat diuersa tempora ip̃i⁹ diuersa loca diuersos status diuersa officia. & de simi. facit. s. q. cxiii. in fi. & q. xl. CXXIII. quero an confessor teneat in aliquo penitenti. Rñ⁹ bonum est q̃ in aliquo releuet penitentē & cum eo onus p̃nie portet. de pe. di. vi. c. i. v. cognito. s. cōpaciendo orando p̃ eo & etiam ieiunando. ad hoc. l. di. ponderet. & in aureo rectorio de reg. p̃nie. ad fi. & d⁹ condescendere peccatori per cōpassionē & misericordiā. f⁹ Arch. in dicto v. cognito. q̃ etiā dicit d̃ pe. di. i. f⁹ pens. p⁹ mediū. q̃ sacerdos discret⁹ d⁹ cōpati penitenti & onus p̃nie secum portare & in oībus quibus potest consolari & adiuuare. de pe. di. vi. qui uult. fm hug. & per ho. in su. de pe. s. ii. quo tenet. v. ii. teneatur. & v. sed & tenet. & v. fi. & eguerfo ad quid teneatur penitens confessori. ut de per eundem in sequenti. s. v inter alia concludit q̃ non tenet cū confitetur aliquid de necessitate offerre p̃bitero etiā non parrochiali rōne confessionis seu penitentie ut ibi latius. ad qd. s. q. cxiii. in fi. Inde textus i dicto. c. omnis. dicit. q̃ sacerdos procedat mor̃ p̃iti medici. i. ut paulatim medicina adhibeat. Nā in multo contristatur natura mediocri aut gaudet. ut per arch. de pe. di. i. medicamentum. & dicuntur medici animarū. ut ibi & in. c. cum infirmitas. de pen. & remi. & tenent penitentibus ad curam & diligentia sicut & medicus carnalis. f⁹ ho. & doc. in. c. ii. de cle. non ordi. mini. Ite tenetur docere eum formā confitendi. ut dictum est supra. q. cxiii. ate finē. CXXIII. quero si sacerdos habeat aliquos prochanos surdos cecos mutos uel furiosos uel demoniacos & similes quos scit esse in peccato mortali quid faciet. Rñ⁹ fm ray. debet facere posse suum ut inducat eos ad penitentiam fm q̃ est possibile q̃ si non possit p̃ficere oret & faciat orari ut deus illustret corda eorum. de conse. di. iiii. c. solet queri. f⁹ pisa. idem in su. con. eo. ti. q. lxxxviii. ubi etiam dicitur q̃ licet sacerdos faciat nūc posse suū tñ est casus in quo non excusat



v3 si negligentia sua precessit huiusmodi casus hec ibi fm fratrem Ni. & e sciend q furiosis seu amentibus in mortali existentibus nullū potest dare remediū nisi reuertantur ad mentem quia ipsi & dormientes equiperantur & intelligunt p seuerare in eadē uoluntate & statu quo erant immediate ante dormitionem uel amentiam quousq dormientes existunt seu amentes. extra de bap. maiores. ad fi. ideo non restat p eis nisi oīo fm frēz Ni. in addi. & facit. i. §. pxim. q. cxi. & q negligentia faciat aliquez teneri. uide no. de offi. Arch. ea. q. & qñ iudex dicatur negligens. p Archi. in. c. i. glo. ii. de iurur. li. vi. & negligentia in prelato ē peccatum mortale. no. in dicto. c. ea. q. & per fra. in. c. excoīcam⁹. in fi. de her. & per Io. an. in. c. inter cetera. circa fi. de offi. ordi. & no. q paria sunt lente & negligenter Arch. in. c. cū plures. ad fi. de offi. delega. & adde. i. q. proxima. CXXV. quero quid agendum sit per sacerdotem cum uidet prophanū publice peccare. Rñ° primo debet ipsuz moneē & inducere ad contritionem declarando illi q cogitet cōmissa per eum & similia. de quibus. §. q. xlv. Item pudorē de peccatis cōmissis. Item detestationez peccati ppter cū⁹ inuitatem ipse peccator factus est uilis & abiectus. Item timorem dei iudici & pene gehenne. Item amissionem priē celestis & de multiplici offensa creatoris: & despe uenie p ut dictum ē. §. q. xlv. & i. q. cxxxix. Nō enī desperandum est de uenia ut fecit Caym quia plus potest deus dimittere q homo peccare nec est cum origine nimis presumēdum de dei misericordia si ita granū. i. a nimā uel cogitationez inter duas molas has. i. timoris & misericordie conterenduz est ut ex farina sic trita barutello discretionis mundata aqua lacrimarū commixta bonum panem & delectabilem in clibano cordis igne caritatis decoctum paremus & offeramus hospiti nobiscuz cenare cupienti. ut per. ho. in su. de peī. & remi. §. quibus. & in. §. qualiter sacerdos. Si aut nec sic pficit & prophan⁹ adhuc non uult confiteri & publice peccat & nullo mō induci possit: debet sacer

dos premissa monitione eū excoīcare uel superiori denunciaē. xxxii. q. v. preceptum. Et si habeat odium contra fratrem debet eum ad pacē faciendā compellerē. xc. di. placuit. & c. si quis contristatus. xxxi. q. iiii. qui sacramento. debet etiam cōpellere ipsum ad penitentiā agendam de purio fornicatione & aliis criminibus de ipon. ad audientiam. in fi. & si inobediens fuerit expellat ab ecclesia nec postea de facili admittatur. xi. q. iiii. qui in bēte. latetia uero dīcta uindictā nō hnt xxxii. q. v. c. xpiana. vi. q. i. si omnia. de symo. sicut. i. in fi. unde in foro penitentiali nō cadit absoluta cōpulsio. no. arch. in. c. si pauper. de preben. li. vi. nisi publice peccaret quia tunc posset sacerdos inuocare brachium seculare. ut per Io. an. in. c. omnis. de pe. & re. in. v. colum. & uide eum in. iii. colum. Verum circa hanc compulsionē parrochiani doctrina Aug. & gregoriū est sequenda. i. q. priō arguet oportune. i. amonēdo & corripiendo: sō importune suspendendo & iter dicendo: tercio crescente contumacia excoīcando. xxxiii. q. iiii. ita plene. & c. forte. & c. in. di. sic rector. Sin aut hoc comode fieri non possit forte ppter multitudinem uel potentiā hoīm admoneat eos uerbis & terreat qtu⁹ poterit & faciat qtu⁹ in se est quicquid possit & sic liberabit animā suam dicens cum apō munde sunt man⁹ mee a sanguine omniū vrm lxxxiii. di. ephesius. lxxxvii. di. qd attinet. & c. xxxii. q. iiii. displicet fz ho in di. §. qualiter & ad hoc ultimum uide in su. p eundem in ti. d. renunc. §. ciu. v. graue scandaluz. & sequentib⁹. CXXVI. quero utrum liceat sacerdoti inquirere a confitente specificationem psonē cum qua peccauit. Rñ° fm ray. sicut cōfite⁹ non debet specificare nisi ut dicē. §. q. xxxv. ita nec sacerdos debet interrogā nisi ut ibi dī. Idem in sum. con. eo. ti. q. lxxxvii. fm fratrem Nico. post pīsa. in v° confessor fo. ad h°. i. q. proxima. & di. q. xxv. et uide oīo. i. q. clxv. ad fin. CXXVII. quero an interrogationes sint faciende in gessione. Rñ°. fm ray. q sic dūmodo discrete fiant de quibus habes plene. de peni. di. v. c. i. et di. vi.



c. qui uult. in pri. & ultra medium. & extra de pe. & remi. omnis. s. sacerdos autem. & debent esse interrogationes principalius de septem uicibus capitalibus que sunt Superbia auaritia gula luxuria inuidia & accidia. fm pisa. predicta plenius dicunt in su. confessorum. li. iii. ti. xxxiii. q. lxxxiii. & non solum interrogationes sunt faciende de huius uicibus sed etiam de articulis fidei & de sacramentis ecclesie & de preceptis decalogi & de operibus caritatis & de peccatis confitendi & de multis aliis & de circumstantiis eorum que sunt quis quid ubi per quos quotiens cur quomodo quoniam de quibus circumstantiis clarius dicitur in dicta. q. lxxxiii. & s. q. lx. & q. cxiii. in fi. fm fratrem Ni. in addi. & de interrogationibus habes. s. q. xxxviii. & de istis circumstantiis considerandis & de cautelis penitentis. de pe. di. v. per totam. & di. vi. in prin. dicuntur autem circumstantie ille de quibus subacti circunt & ad factum circunt ut per in cle. constitutio. de electi. & debent fieri discretis. de pe. di. vi. post pri. & ibi no. in glo. ar. q. specialiter ubi etiam textus dicit sic. diligenter igitur inquisitor subtili inuestigator sapienter & quasi astute interroget a peccatore quod forsitan ignorat uel uerecundia uelit occultare etc. facit de homi. ex lra. 1. & quod ibi per Io. an. & de huius interrogationibus plene in su. asten. lib. v. ti. xvii. & in su. Antho. c. de confessione. & octaua quod sit fortis. & in c. de bonitate confessoris. & per ho. in sum. s. que interrogationes ubi etiam de interrogationibus faciendis circa peccata mortalia: de quibus peccata mortalia no. in c. iiii. de consuetudine. & in rectorio aureo. spe. de reg. pnie inungende. s. scire etiam debet circa prin. que sub hoc verbo saligia continetur. vñ uersus. Vt tibi sit uita semper saligia uita. v3 Superbia auaritia luxuria ira gula inuidia & accidia siue tristitia. u. tediuz boni. ad quod. s. q. lxxvi. vñ laud. in sacramentali in Rubrica pnia dicit sic dat septem uici dictio saligia. Et similiter interroget sacerdos de quinque sensibus corporis scz Visu auditu gustu tactu & odoratu de quibus no. ff. de acqui. po. l. qd meo. & per Io. an. i prin. decretalium. in v.

Gregorius. ad fi. & in probemio. in principio. & per ho. in sum. iii. carta. Na potest cum ipsis mortaliter peccari. Psal. In exitu israel. etc. & quod no. de su. trinitate. glo. i. in fi. Itē interroget de decalogo. i. decem mandatis & preceptis legis que sub huius uerbis continentur. Vnum crede deum ne uane iures per ipsum. Sabbata sanctifices habeas in honore penes. Non sis occisor fur mechor testis iniquus. Alterius nuptiam nec rem cupias alienam. ad hoc quod no. in c. i. in v. dispositio. de summa trinitate. & in c. fi. gl. i. de consue. & quod no. Io. an. in c. deus qui. in fin. de peni. & remi. Similiter interroget de articulis fidei qui sunt. xii. & continentur in simbolo. de quo simbolo & ipsius patribus & auctoribus eius plene no. li. dist. c. i. in v. aplos. & ibi per archi. dñ. n. symbolum quia unusquisque aplos posuit bolum. i. pteculam unam & fecerunt credo. etc. ad qd. x. q. i. placuit. & de isto & de aliis symbolis. no. i Rubrica de su. trinitate. in glo. in fi. ubi etiam no. quod articuli fidei fm decretistas sunt septem scz fm theologos sunt. xii. imo fm aliquos sunt. xiiii. qui ad. xii. reducuntur. ut per Io. mo. de sum. trinitate. lib. vi. & Io. cal. in summula sua eo. ti. debet tamen sacerdos esse cautus ut non plures interrogationes faciat que expediat & specialiter interrogationibus modi peccandi & maxime in peccato fornicationis & gule cauendum est ne forte sibi modum quem nunquam audiuit aperiat et sic ad peccandum quod nunquam fecerat quodammodo instruat et inducat ad quod. s. q. xxxviii. Si tamen aliquis non confiteretur nisi interrogaretur non reciperet fructum confessionis. de peni. di. i. s. contra. v. Item taciturnitas. et. s. q. xxxviii. CXXVIII. quero quid agendum si confessori occurrat dubium super confessione. Rñ quod hec dubitatio aut procedit ex uarietate opinionum doctorum aut ex sua imperitia. in primo casu dicit glo. ray. in ti. de mrio. s. sed nunquam peccant uxores super v. abstinentium. quod hoc casu non est precipitanda sententia nec de neganda absolutio sed uia tutior est consulenda et terror incutiendus ex piculo quod uidetur uerum cum penitens ex aliquo



probabili ratione adheret opinioni alicuius notabilis doctoris uolens eam tenere. Nam hoc casu propter uarietatem prudentium doctorum confessor consulendo sibi uiam tutiorem & quod sibi uerius uidetur secundum deum si acquiescere nolit illud supra suam conscientiam relinquat quando uero aliquis non habet in se aliquam bonam rationem quare magis debeat opinioni unius quam alterius adherere conuenienter remanet in dubio: propter quod si dubium sit super aliquo utrum sit peccatum uel non omnino est necessarium quod ab illo absteat & de illo debite peniteat eligendo partem tutiorem ne alias discrimine se exponat. ut. 8. q. xxxxi. Si uero dubium non sit principaliter super peccato. sed utrum quis teneatur ad aliud faciendum uel dandum seu penam subeundam debet benignior sententia eligi: uidelicet in hoc dubio quis ad nihil obligetur. Nam in dubio regulariter pro reo danda est sententia nisi in causa matrimonii dotis uel libertatis seu testamenti quando pro istis data fuerit sententia. ut in. c. fina. de re iudi. & in. c. cum sint. & in. c. odia. de regulis iuris. li. vi. & ff. de legi. l. benignius. nisi forte esset aliquid faciendum quod posset faciliter expediri: ut si dubitetur utrum quis sit excommunicatus & possit compelli de facere se absolui ad cautelam tunc. n. est consulendum pro tutiori parte quod habet faciat & sic potest intelligi quod dicit glo. Ray. & ponitur in summa confessorum. li. iii. ti. xxxiii. q. lxxix. quod si iudex ecclesiasticus dicit scias te excommunicatum uel huiusmodi uerba: quod si de excommunicatione per talia uerba agatur in foro iudicii non reputabitur excommunicatus nisi alias constiterit de intentione excommunicantis ut quia semper solitus est sic dicere quando excommunicat uel alio modo. In foro autem penitentiali eligenda est in dubio tutior uia ut. scilicet talis reputetur excommunicatus & impetret absolutionem. Et idem consulit hosti. in huius & similibus quando dubitatur de excommunicatione. Item quod dictum est quando uehemens uel probabilis coniectura non esset in contrarium quia inspicimus in obscuris quod est uerisimilius: uel quod plerumque fieri con-

sueuit. ut in. c. inspicimus. de reg. iuris. li. vi. ut si constet aliquem fuisse excommunicatum & dubitetur utrum fuerit absolutus tunc enim habebitur pro excommunicato donec de absolutione legitime constet. ut in summa confessorum. lib. iii. ti. xxxiii. q. xxxviii. Item si sit publica fama de delicto uel excommunicatione. ut extra de senten. excom. cum desideres. 8. fo. v. dicitur quod si est publica fama aliquem uerberasse clericum quod nec episcopus nec aliquis ibi communicare debet nisi ad arbitrium episcopi de hoc se purgauerit uel ad cautelam absolutus fuerit. Si autem procedit dubitatio ex imperitia confessoris tunc querat consilium patris. extra de peni. & remi. omnis. quod si habere non possit remittat confitentem ad confessorem scientia & conscientia prudentioris sicut medicus imperitus debet ad peritorem egrotum remittere. ar. de pe. di. vi. qui uult. quod si nec hoc fieri possit exigitur confitente quod sit pater facere omne illud ad quod obligatur & querere diligenter illud noscere a peritis iuxta posse & consulat confitenti quod tutius est & in dubio absolutionem sibi non retineat ut dictum est sed ipsum in quantum auctoritas sua se extendit absoluat. de pe. di. vii. si quis positus. ubi datur absolutio penitenti in extremis licet de eius salute penitus dubitetur ut ibi. & eo. ti. c. nullus. secundum fratrem Nicolaum. in addi. ad pisa. in. 4. confessor. ii. nota tamen quod si querit consilium non debet nominare personam nisi necesse sit & cum licentia confitentis. ut per pe. de palu. in. iii. di. xxi. articulo primo fo. conclusionem. ii. post prim. & i. q. i. c. vii. an autem absolutio fieri possit per litteram. Rñ. secundum glo. Ray. & in summa confessorum. lib. iii. ti. xxxiii. q. lxxvii. quod non sed presens confitens a patre sacerdote possit absolui facere. de peni. di. i. quem penitet. Ex quo patet quod eodem modo non possit fieri penitentium. Similiter non possit unus audire & alius absoluer. 8. q. cxviii. absolutio uero ab excommunicatione fieri posset etiam in absentia quia ignorans & inuitus ab ea posset absolui. ut in summa con. li. iii. ti. xxxiii. q. cxiii. secundum fratrem Nicolaum. v. 8. CXXIX. quod an sacerdos primo deat



absoluere q̄ penitentiam dare frater  
Nico. oximi. in addi. vbi. s̄. R̄det p̄ ut  
etia3 notauerat in directoria li. i. ti. xv.  
§. cxxiii. q̄ non quia cū in penitētie ipo  
sitione appareat tertia pars principalis  
materie idest satisfactio quatenus est ex  
parte peccatoris sine qua saltem in affe  
ctu non est perfectum hoc sacramentuz  
nec possit debita forma apponi per mi  
strum donec ipsa materia debita primo  
integre sit peracta que in tribus cōsistit  
sc3 cordis contritione oris cōfessione &  
operis satisfactione. ar. extra eo. qd̄ qui  
dam. ideo hunc ordinē debet confessor  
seruare in penitentie sacramento. primo  
debet audire confessionem. secundo im  
ponere penitentiam. tercio absoluere sa  
cramentaliter. ut in cle. dudum. §. statui  
mus. de sepul. ubi hoc no. guy. & Io. an.  
hec ibi videtur ergo q̄ nisi impositio pe  
nitentie precedat absolutionem ipsa ab  
solutio sit nulla. Sed forte poss3 excusari  
si statim post absolutionē ante q̄ diuerta  
tur ad extraneos actus imponatur peni  
tentia. Nam quod sit in continenti uide  
tur inesse. C. de pactis. l. petens. tutius  
tamen est q̄ precedat ut ex predictis p3  
fm̄ fratrem Nico. ubi. s̄. & q̄ penitētie  
impositio precedere debeat absolutionē  
tenet glo. in dicta cle. dudum. in v<sup>o</sup> audi  
re. ubi idem zen. & laud. & Io. de ymo.  
in. xi. colum. & sequen. super dicta glo.  
& idem Archi. in. c. ad apostolice. in v<sup>o</sup>  
satisfactionem. de re iudi. li. vi. Aliqui  
tamen optimi confessores non curant d̄  
hoc & primo absoluunt & postea penitē  
tiam imponunt & satis est q̄ habebat p  
positum satisfaciendi ad arbitrium cōfess  
oris. Nam absolutio spectans ad oris cō  
fessionem precedit satisfactionem & sic  
quo ad ualiditate3 absolutionis non req  
ritur q̄ precedat impositio penitentie li  
cet quo ad cōgruitatem satisfactionis &  
penitentie bona sit practica confessoruz  
qui primo imponunt penitenti unum pa  
ter noster & illud dici faciunt ut dicunt  
& faciunt absolutionem & penitentiam  
subsequēter imponūt talis enī3 paruula  
penitentia habetur pro parte penitētie  
qua pacta possit p̄libiter in imponēdo pe  
nitentiā & satisfactionē contra ea nonēs

penitenciales dispensare alias non poss3  
ut no. xxxi. q. i. illud. & i. c. at si clerici.  
§. de adulteris. de iudi. in vbo peniten  
tiam. & in. c. ex litteraruz. in fi. de eo q̄  
duxit in matrimo. & in. c. fi. de fur. & i  
specu. de dispen. §. nunc de episcopoz.  
v. lxxiii. & §. qualiter. i. prin. & per Io.  
an. in. c. l. q̄ cle. uel uouen. & in. c. signifi  
casti. i. de homi. & per fra. in. c. ex teno  
re. de tempo. ordi. in principio. & in. c.  
dilectus. ii. in. iii. colum. de symonia. &  
sufficit quecunq̄ pars penitentie primo  
acte per notata in dicto. c. illud. in cle  
men. i. in vbo parte. de foro compet. &  
per supradicta facit in simili. i. q. cli. p  
totam. & i. §. proximo. q. cv. sic g<sup>o</sup> ps  
penitentie non habet precedere absolu  
tionem: sed integre penitentie impositio  
nem & sic congrue sequitur dispensatio  
& penitentie integre impositio & uidet  
omnib3 satisfactum quod nota. Et nota  
q̄ par ius est ligandi & soluendi ut dicit  
spe. de peni. & remi. v. quidam aute3 al  
legant. de peni. di. i. uoluissent. sed arch.  
post laud. dicit q̄ manus est ligare q̄ sol  
uere quia promptiora sunt iura ad absol  
uendum ut ponit. xxi. di. inferior. Con  
clude igit3 breuiter ex predictis. nā aut  
queris an impositio penitentie debeat  
precedere absolutionē & q̄ plures doc.  
dicunt q̄ sic q̄ videtur tuti3 fm̄ alios qa  
ualebit absolutio non precedente penitē  
tie absolutionē ut. s̄. Aut queris an pars  
penitentie precedere debeat absolutio  
nem & minime per predicta: an uero di  
spensationem seu integre penitentie ab  
solutionem & v<sup>o</sup> q̄ sic p̄ dictas allegatio  
nes nisi saluaret ppter ppositū satisfaci  
endi ad arbitrium cōfessoris ut. s̄. & quia  
imponit aliqua pars penitentie inconti  
nenti facienda p̄ pmissa ideo securior est  
uia & practica prefata ut omnibus opi  
satisfaciat. **CCCC** quero de forma  
absolutionis a peccatis. Rñ<sup>o</sup> forma ab  
solutionis in sacramento penitentie fm̄  
Al. & Tho. in. iii. parte. q. lxxiii. est.  
ego absoluo te. expressis tamen illis a q̄  
bus fit absolutio alias sup̄ nullo absolu  
tio fundaret & p̄mittitur oī3 misere  
mei. zc. ne forte defectus sacramenti i  
pediatur ex pte penitētis. Item postea



conuenienter apponit In nomine patris  
& filii & spiritus sancti, zc. ut exprima  
tur qd sacerdos non propria auctoritate  
absoluit sed quasi minister & hoc relinq  
tur arbitrio sacerdotis nec etia requiri  
tur ippositio manus quia hoc sacramentū  
non ordinat ad consequendum aliquam  
excellentiā gratie sed ad constituendū  
remissionē peccatorū magis competeret  
crucis signa<sup>o</sup> quia per sanguinem crucis  
xpi remittuntur peccata & tñ non est d  
necessitate sacramenti. fm pisa. in. 4. ab  
solutio. vi. & refert Arch. de pe. di. 1. d  
bum Inno. & ho. dicere absoluo. i. denū  
cio te absolutus qd non esset nisi absolutō  
nem peteres ut in. c. omnis. de pe. & re.  
ut absoluo te a pena eterna ī tempali tñ  
mutata. ad hoc. de pe. di. 1. si peccatum.  
& c. sicut primi. & de pe. di. vii. c. fi. f3  
eos. in. c. significauit. de pe. & re. vbi e  
tiam refert Ioh. an. & alii. ad idem per  
ymo. in cle. 1. de priuile. in fi. & ibi per  
fra. in. xxxv. q. in fi. & fm hoc vbum ab  
soluo stat. pprie quatenus aliquid remitte  
rit de pena tempali d quo. 1. q. cxxxiii.  
& super hoc videas nota. per ho. in sum.  
de remissi. 4. 1. & per Io. an. in. c. ad li  
berandam. in. xi. colum. de iudeis. & ad  
de no. p arch. xxiii. q. v. remittuntur. ubi  
sic dicit dñ queritur quid dimittit sacer  
dos quidam dicunt qd cū peccator dupli  
citer ligatus tenetur. i. cecitate mentis  
& debito eterne damnationis alteruz. i.  
future pene debitum dimittitur per sa  
cerdotem. i. officio sacerdotis. Alterum  
uero operatione diuina dumtaxat & ut  
dicunt alteruz facit p se alterū per mini  
strum suum. Alii dicunt qd utrunq per se  
dimittit deus quia & aīam mundat a ma  
cula & a debito mortis absoluit: sacerdo  
tibus autē tribuit potestātē ligandi atq  
soluendi. i. ostendendi hoīes ligatos atq  
solutos. Nam ut dicit Ieronim<sup>9</sup> de sacer  
dotibus hii dimittūt peccata uel retinēt  
dum dimissa a deo uel retenta ostendunt  
uel indicant: ligant etiā sacerdotes dñ sa  
tisfactionem pñie cōfiteñtibus iponūt  
soluunt cum de ea aliud dimittūt uel pur  
gatos p eam ad sacramentorū cōmunio  
nem admittunt uel ligant cū excoīcando  
ab ecclesia seperant: soluūt cū absoluēdo

ecclesie reconciliant. Sed qm non nunq  
soluunt uel ligant indignos mirum si tñ  
ligari uel solui in celo dicuntur. Sed hoc  
intelligitur in illis quorum merita solui  
uel ligari postulant quoscunq g<sup>o</sup> soluūt  
uel ligant adhibentes clauēs discretiōis  
eorum meritis snā carente errore sol  
uunt uel ligātur apud deū. Sed ad euidē  
torem ueritatem premissorum sciendū  
est qd illa auctoritas Quodcunq ligaueris  
zc. xxiii. q. 1. quodcunq. quomō ite  
ligenda sit dubitatur & exponitur fre  
quenti<sup>9</sup> sic. Quodcunq ligaueris scilicet  
iuste clauē nō errante. sed obicit si iuste  
soluit uel ligauit prelatus ecclesie qui li  
gat uel soluitur ab eo pri<sup>9</sup> est a deo liga  
tus uel solut<sup>9</sup>. i. q. 1. ut euidenter. xxiii.  
q. iii. c. iii. g<sup>o</sup> ligatio uel solutio prelati  
non est causa quare liget uel soluat qd  
apud deum. Que est g<sup>o</sup> potestas quā cō  
tulit dominus petro p vba predicta &  
vī qd nulla. ar. de pe. di. 1. vbum. per hoc  
addiderunt quidam exponi ligaueris. i.  
ligatū ostenderis. solueris. i. solutū ostē  
deris. Non enim proprie ligat uel soluit  
prelatus: sed habet tantum potestatem  
ostēdidi ligatū uel solutum dominus au  
tez per se ligat uel soluit. xi. q. iii. nemo.  
Sed adhuc obicitur qm hac ratione om  
nis iudex secularis habet potestatem li  
gandi & soluendi quoniam habet potesta  
tem ostendendi aliquem ligatū uel solu  
tum sed respondent qd licet iudex secula  
ris habeat hanc potestatem: non tamen  
eam habet ut clauem a deo datā: uel hñt  
hant potestates fario prelati uero eccle  
sie principaliter. Alii dicunt qd uerius di  
ceret qd prelatus non soluz ostendit quē  
ligatum & solutum: sed etia quem ligat  
& soluit quo ad ecclesiam militantem &  
hanc potestatem habet a deo. vnde in li  
gando & soluendo minister dei dicit. xv.  
q. 1. necis. & ppter hoc dicitur qd nulli<sup>9</sup>  
potestatis iura exercet. de pe. di. 1. vbi.  
S3 adhuc restat obiectio prima. f3 dicas  
qd ligatio uel absolutio prelati nō est cā  
quare aliquis ligetur uel soluat in ce  
lo: sed sic dicitur quia frequenti<sup>9</sup> se gco  
mutantur uel quia debent se se cōmitari.  
xi. q. iii. tunc uera. uel f3 eos pise dicas  
qd est quoniam si ligatio uel absolutio



plati quo ad ecclesiam militantem facta  
contemnatur ex cōtemptu etiā si alia cā  
non subest quo ad deum ligat<sup>9</sup> habetur  
ar. xi. q. iii. §. cum ergo. xxxiii. q. iii. no  
tandum. in fi. & p<sup>3</sup> hoc plane sine aliqua  
expositione auctoritas ut sonat intelli  
gitur ut & de iusta ligatōe uel solutōe lo  
quatur. de hoc etiā no. in dicto. c. quod  
cunq. xxiii. q. i. & q. ii. c. ii. ita refert  
Arch. in dicto. c. remittuntur. xxiii. q.  
v. & de dicto intellectu scz iuste & clauē  
non errante habetur per host. in summa.  
de remissi. §. i. & per Io an. in. c. a nobis.  
ii. de sen. excoica. ii. colu. facit quod no.  
xxiii. q. i. manet. & q. ii. c. ii. & per Ni  
colaum in. c. fi. de excessibus prelatorū.  
nunq̄ tamen pbatur q̄ ecclesia Romana  
a recta fide errauerit ut dicit host. in su.  
qui cle. uel uouen. §. fi. penult. columna  
vnde legitur in legenda penthecosten. i.  
vi. columna. q̄ dum sacerdos absoluit a  
culpa absolutum esse insinuat & penam  
purgatorii in tempus breuius cōmutat  
& etiam de ipsa temporalī parte relax  
at. ad qd. §. q. cxiii. ad fi. & §. q. xxix.  
& facit ad predicta. de pe. di. iii. §. huius  
auctoritatib<sup>9</sup>. & de conse. di. iii. nemo.  
vnde penitens dicitur confiteri deo in p  
sentia sacerdotis no. de. pen. di. ii. si enī  
inquit in v<sup>o</sup> aduocatum. & sic sacerdos  
ministerium non auctoritate dimittit. de  
consecra. di. iii. aliud. ut no. Arch. d. pe.  
& remi. c. fi. glo. iii. ad hoc. §. de sacra.  
in cōi. in prin<sup>o</sup>. Et ideo dicit laud. in sa  
cramentali q̄ sacerdos absoluit duz ostē  
dit peccatum dimissum. Secundo dum pe  
nam eternam in temporalem imutat. ter  
cio dum ex certa sciētia d. pena ad instar  
periti medici propter debilitatem paci  
entis vtute clauis dimittit. Quarto duz  
restituit excōicatū ad cōionem sacramē  
torum uel alia ligamina remouet sed hoc  
in foro cōtentioso fm eum in dicto sacra  
mentali fa carta. Et cōclude q̄ sacerdos  
dicitur soluere uel ligare tribus modis.  
vno modo per ostensionem ostendendo  
solutum uel ligatum: ligatum dico cū nō  
absoluit. licet enim peccator per contri  
tionem sit a deo absolutus adhuc tamen  
in facie ecclesie manet ligatus & sic intel  
gitur. de pen. di. i. q̄tuilibet. Secundo

modo ligat sacerdos dando penitentiam  
ad quā obligat peccatorem & soluit dū  
de pena sibi debita dimittit uel ad sacra  
menta admittit. de pen. di. i. multiplex.  
Tercio modo per excōicationem & ab  
solutionem ab ea. xi. q. i. nemo. fit autez  
absolutō a peccatis realiter per ministe  
rium sacerdotis. Non quidez principali  
ter & auctoritative quia hoc est propri  
um dei. de pe. di. i. vbum. nec tamen solū  
ostensue quia & hoc faciebant sacramē  
ta. ueteris testamenti. nec soluz depreca  
tue quia sic magis absolueret bonus lai  
cus q̄ malus sacerdos. Nec solum per cō  
tritionem confitentis quia tunc nunq̄ qd  
sibi efficeretur de attrito contritus. Sed  
operatur instrumentaliter. absolu<sup>o</sup> ad  
remissionem disponendo ad gratiam &  
sic nisi ponatur obstaculuz facit de attri  
to contritum & iam contrito adauget  
gratiam fm pe. & Thomam. & fit hoc  
uirtute clauuz quē dicuntur plures ī ef  
fectu quia una est potentia discernendi  
alia diffiniēdi vna tamen est essentialiter  
scz potestas iudicandi in foro anime col  
lata a deo & ī anima impressa indelibili  
ter per susceptionem sacerdotii. fm pe.  
de palu. ut refert fra. An. in dicta su. iii.  
pte. c. de absolutione. & de clauib<sup>9</sup> eccle  
sie seu sacerdotis. vide pe. d. palu. in. iii.  
di. xix. q. i. vbi etiam de effectu clauum  
quo ad remissionem culpe dicens q̄ ma  
cula anime nihil aliud est q̄ priuatio gra  
tie. & remissio quo ad maculam non est a  
liud nisi restitutō gratie per penitentiā  
sicut macula lune ē priuatio lucis & pul  
chrificatio est illi<sup>9</sup> illuminatio & hic ea  
dem est remissio quo ad culpam quia cul  
pa est defectus uoluntarius. Sed omnis  
priuatio gratie est defectus qdam uolū  
tarius siue uoluntate p̄sone ut in morta  
li actuali siue uoluntate nature ut in ori  
ginali ideo. zc. Item ubi remittitur cul  
pa mortalis remittitur pena eternalis.  
Cum ergo de<sup>9</sup> culpam remittit & penā  
eternam. extendunt autem se clauē ad  
remissionem culpe ex dispositione sacra  
menti. Similiter extendunt se ad remissi  
onem pene quia deus remittendo culpā  
cōmutat penam eternam in tempalez &  
iō uis clauū nō aliter valz ad remissionē



pene eterne q̄ disponendo ad remissionē  
culpe. Itē valet ad remissionem pene tē  
poralis s̄m maiorem & minorem contri  
tionem confitentis & erubescētiā &  
huiusmodi posset tamē esse tam frequēs  
confessio q̄ uis clauum delet omnē pe  
nam debitā & tunc non fieret nisi aug  
mentum gratie. ad hoc. s̄. q. viii. Itē uis  
clauum est ad ligandum ad penam tem  
poralem quod fit s̄m q̄tatem culpe &  
dolorem & huiusmodi zc. Non tñ est ar  
bitr ad libitum sed s̄m rationem rectaz  
sicut ut latius p̄ pe. d̄ palu. in. iii. di. xix.  
q. i. circa fi. Item sacerdotes ueteris te  
stamenti nō habuerunt clauē regni ce  
lorū & in nouo testamēto soli sacerdotes  
habēt clauē has p̄prie dictas quia sunt  
ad aperiendū celū immediate l3 disposi  
tue & dicuntur clauē ordinis. S3 clauē  
iurisdictionis que mediate ad illud dispo  
nunt posset habere non sacerdos cleric⁹  
tamen: non tamen bigamus papa tamen  
posset clauē iurisdictionis & laico & femi  
ne cōmittere q̄uis non deceat & dic q̄ 9  
fiteri spectat ad clauē ordinis tñ excō  
municare iurisdictionis tñ: soluere & liga  
re quod est utriusq̄ ut latius per eundē  
ea. di. q. ii. & de clauib⁹ ecclesiasticis &  
ipsarum uirtute & similibus per guy. de  
monte laud. in sacramentali s̄a carta. &  
de forma hui⁹ sacramenti plene per pe.  
de palu. in. iii. di. xxii. q. iii. per totum.  
**Ex cuius dictis collige formā absoluti**  
onis v3 q̄ primo p⁹ peccata specialiter  
enumerata sequatur generalis clā sc3 di  
co meam culpam de omnibus aliis uenia  
libus & mortalibus confessis & non con  
fessis oblitis & scitis & postea sequatur  
absolutio h⁹ mō. Ego absoluo te ab oī  
b⁹ peccatis tuis cōfessis & oblit⁹ seu ab  
omnibus peccatis que confessus es in ge  
nerali u3 speciali de quibus itendis. p̄pre  
mittitur autē cōmuniter absolutioni ex  
congruentia misereatur tui & filius dei  
te absoluat zc. ut. s̄. per huiusmōi oratio  
nem tollatur si quidem esset obstaculum  
ex parte penitent⁹ ad percipiendū fruc  
tum absolutionis. Subiungitur etiam ad  
absolutionem congrue consigna⁹ crucis  
super confessum cum inuocatōe trinita  
tis ad innuendum s̄m Tho. in. iii. q̄ ip̄a

remissio peccatorum fit per auctoritatē  
sanctę trinitatis & per meritum passiōis  
xp̄i sed impositio manus super caput cō  
fessi non conuenit s̄m Thomā quia istud  
sacramentum non datur ad aliquā excel  
lentia3 gratie sicut illa ubi fit man⁹ ipo  
sitiō & in fine multum utiliter dicitur q̄  
quid boni feceris seu facē proponis &  
mala que sustines sint tibi in remissione3  
peccatorum tuorum non quidem intēdē  
do eum obligare ad faciendum que pro  
ponit facere sed ut ipsum propositu3 fa  
ciendi sit tibi satisfactorium & bona que  
faciet. ad quod. i. q. cxxxvi. & c. xlv. s̄. 3  
pe. ubi. s̄. qui etiam dicit q̄ debet sacer  
dos prius absoluerē ab excōmunicatiōe  
etiam minori quā a peccatis si habet au  
doritatem alias non absoluat a peccatis  
nisi prius absoluat ab excōicatione p̄  
eum qui possit absoluerē. ad quod. s̄. q.  
cxvii. & s̄. q. lxxi. post medium. & ad il  
lud de manus impositione unde de rapt.  
in litteris. & dicit dominus fra. p⁹ laud.  
in cle. duduz. s̄. statuimus. viii. notabili.  
de sepul. & ibidem p̄ Io. de ymo. in. xi.  
colum. q̄ absoluens diceret sic Ego aucto  
ritate dei omnipotentis & ap̄lorum Pe  
tri & pauli. officii mihi in hac pte cōmissi  
absoluo te ab his peccatis mihi cōfessis  
& ab aliis de quibus non recordaris. vñ  
sic & nos auctoritate domi nostri ihesu  
xp̄i & beatorum apostolorum Petri &  
pauli & sanctę ecclesie & officii nobis 9  
missi & nostra absolui⁹ te ab his pec  
catis & ab aliis de quibus nō recordaris  
s̄m hosti. in sum. de pe. & remi. s̄. quādo  
confitendū. ad fi. vel sic auctoritate dei  
& beatorum Petri & pauli & sanctę ec  
clesie & nostra absolui⁹ te ab omnib⁹  
his que confessus es & ab aliis 8 quib⁹  
non recordaris inq̄tum possum⁹ & debe  
mus s̄m hosti. in sum. de peni. s̄. que pe  
nitentia. post prin. & ad hāc dubitatiuā  
absolutionem adde. s̄. q. cxxviii. & i. q.  
c. xxx. x. & s̄. q. xxix. circa pr̄i. ibi alia  
fuit. vel dic ab omnibus his peccatis &  
aliis de quibus non recordaris absolui  
mus auctoritate dei omnipotentis & a  
postolorum petri & pauli nobis in hac  
parte cōmissa & uolumus q̄ facias hoc  
& hoc sibi ene uult facere bene quidem.

forma de maly  
absolui⁹



*Si autem non uult facere inungat sibi mi-  
nus etiam usque ad unum pater noster ne  
dimittat ipsum recedere desperatum ad  
quod. i. cxxxiii. tamen ostendat sibi quod  
liter hic uel in purgatorio hoc complebit se-  
cundum hosti. & guy. de monte laud. in  
sacramentali de penitentia uel clari9 do-  
minus ihesus te absoluat & ego auctori-  
tate dei omnipotentis & domini nostri  
ihesu xpi ac beatorum Petri & pauli &  
sancte ecclesie ac officii mihi in hac parte  
commissi & mea absoluo te ab his peccatis  
per te mihi confessis & ab aliis uenialibus  
& mortalibus de quibus non recor-  
daris In nomine patris & filii & spiritus  
sancti amen. & quicquid boni feceris seu  
facere proponis & mala que sustines sint  
tibi in remissionem peccatorum tuorum  
& hec forma ex his collecta generalior  
est sed frater & magister Anthonius de  
Bitonto optimus predicator predicando  
dixit quod illa uerba auctoritate dei: uel au-  
ctoritate mihi commissi uel auctoritate quod  
fungor uel similia non debent interponi  
inter uerba substantialia uel ego absoluo te  
sed possunt preponi aut postponi facit.  
s. s. i. q. vii. **CXXXI. quero quid sit  
culpa & quid pena.** Rñ macula anime  
nihil aliud est quam priuatio gratie. s. q. pxi  
ma post medium. uel d. c. q. pena dicitur  
illa amaritudo seu afflictio que sequitur  
ex commissione peccati & hec durat perpe-  
tuo dum durat peccatum. sed illo per con-  
tritionem amoto mutatur in tempora. e.  
mensurandam secundum qualitatem reatus. de  
peni. di. i. mensuram. **Culpa est macula  
seu obfuscatio que generat in anima pec-  
catoris qui peccando mortaliter diuer-  
tit a bono incommutabili. i. a creatore  
propter bonum commutabile. i. propter  
rem creatam. i. q. i. uentum. & hic rancor  
seu offensa non potest remitti ab aliquo  
dei uicario sed a solo uerbo dei. de peni.  
di. i. nemo potest. ubi per arch. & c. uer-  
bum. & de conse. di. iiii. nemo. hinc dicitur  
quod pena potest deinde culpa perhennis erit  
ut no. c. de generali aboli. l. indulgentia.  
deus tamen misericors dum uidit contri-  
tionem peccatoris remittit penam perpe-  
tuam & mutat in temporalem sustine-  
dam in purgatorio & ex hoc sequitur quod***

*fatue facit qui tollit culpam nisi diuini-  
tus sibi inspiretur: pena autem pagenda  
in purgatorio non potest remitti nisi per  
papam qui potest remittere omnem penam  
uere contrito facit de conse. di. iiii. bap-  
tismi. quod concedit papa sepe ut uide-  
mus secundum guy. de monte laud. & docto. in  
cle. i. de priuilegiis. & ibi per Io. de ymo. in an-  
penult. colu. & sequentibus. & per fra.  
in. xxxiii. q. & sequens. qui subdit triplex  
esse iudicium in remissione peccati ut ibi  
latius in. xxxv. q. uel dic pena. s. quam per  
peccato patitur & ei colla submittit cul-  
pa quia cum peccat peccatum ei domina-  
tur. s. arch. ii. q. vii. secuti. in fi. uel dic  
culpam. i. dare licentiam peccandi seu per-  
mittere mortale. fra. in. c. sacris. quod metus  
ca. iiii. colu. & sequenti. quicquid cessat pena  
sed non culpa. no. i. c. i. de vi. & ho. cle. in gl.  
vi. uel dic culpa quo ad deum pena quo  
ad legem. in spe. de leg. s. iuxta. v. facto  
autem. ubi dic culpa. i. ipse reat9 & sordes  
peccati secundum laud. in sacramentali. in Ru.  
de baptismo. xii. colum. facit quod not.  
xxiii. q. vii. c. fi. per Archi. & in dicto. c.  
uerbum. ubi etiam notat. quod per quamli-  
bet personam trinitatis peccata remitti  
dicuntur. & facit. s. q. viii. & licet hugo  
ut refert Archi. xxxiii. q. ii. d. his. dicat  
quod per solemnem penitentiam soluitur quod  
a pena & a culpa tamen intelligi debet  
iuxta ea que supradicta sunt & per nota-  
tum in dicta. q. viii. quandoque pena. i. cul-  
pa. ff. de fidei con. l. fi. & adde Petrum  
de palu. in. iiii. di. xxi. q. i. arti. ii. ubi di-  
cit quod culpa mortalis non possit post hanc  
uitam remitti. Item quod peccatum dicitur  
remitti quo ad culpam uel maculam quam  
reordinatur actus uoluntatis per debitam  
displicentiam quo ad offensam quando  
gratia restituitur quo ad reatum pene  
quando pena uel condonatur uel soluitur  
ut per eundem in. iiii. colu. **Pena autem  
nunquam remittitur ante culpam quia tamdiu  
durat obsequio ad penam quam culpa ut per  
eundem in. iiii. colu. & ibi plene de mate-  
ria. adde etiam quod homo peccando offen-  
dit etiam ecclesiam. i. totum collegium fi-  
delium. Et licet per contritionem ueraz  
tollatur culpa uel reatus quo ad deum non  
tamen tollitur quo ad ecclesiam militantem***



ipse tñ papa ipz ratu seu culpa in eccia  
gmiffa vi clauis rmitter pöt & sic no. q  
aliq cipa e in peccato gmisso q remitter  
poteft papa de quo poteft intelligi illud  
quod quotidie dicitur q papa abfoluit  
a pena & a culpa: ut per laud. in sacra  
tali in rubrica de baptismo. in. xxvi. co  
luz. facit. q. xxix. post. prin. ibi. & dicit  
hosti. ubi. s. CXXXII. quero an sa  
cerdos abfoluere possit habentem usuras  
seu male ablata non facta restitutione.  
Rñ q tenetur restituere etia si rema  
neret pauper & etiam si cederet bonis i  
foro pñali s; n. post glo. & doc. in. c.  
cum tu. de usur. in. colum. & ideo Tho.  
Riccar. & alij theologi multuz stricte  
intelligunt hanc materiam scilicet q  
omnino teneatur restituere etiam si affit  
necessitas circa condecetiam persone  
dum tamen non sit necessitas nature. vñ  
denegatur penitentia nolenti restituere  
alienum uel cauere de reddendo cum po  
terit de rapt. c. i. & c. sup eo. fm Steph.  
& doc. in cle. i. de peni. & remi. & p ho.  
in su. de usuris. §. fi. v. hoc i iudicio. imo  
penitentiam agere non posset illo reten  
to no. in. c. p tuas. in. de symo. & unde i  
hoc dñm Nico. in dicto. c. super eo. in fi.  
Sed hosti. in sum. de peni. & remi. §. fi.  
plene tractat quibz & qualiter & a qui  
bus & inqum facienda est restitutio ma  
le acquiritorum uel damni uel interese &  
simi. de quo etia p doc. i. c. quia pleriq.  
de immuni. ecclesi. ultimo hosti. ubi. s. in  
fine dicit unum notabile v3 sed quia qua  
si totus mundus uel fere libeter accipit  
& occupat alienum & difficulter restitu  
it & hoc uicio quasi totus mundus est ir  
retitus quia a maiori usq; ad minore om  
nes auaritie student. debet sacerdos eq  
tatem rationabilez seruans p mediū cur  
rere ne seueritate uel remissione nimia a  
liquos sibi confitētes desperatos uel ni  
mum securos relinquat & sic perire fa  
ciat quos ad rectam uiaz ab initio discre  
ta equitas poterat ruocare fm hosti. ad  
quod. s. q. cxxv. facit quod dicit Io. an.  
in simili in. c. fi. de peni. & in. c. quia in  
tantum. in prin. de preben. & quod no.  
hosti. in sum. de usuris. §. fi. v. quid si fe  
nerator. in fi. & facit in cle. si dominuz.

in fine. in vbo confessis. de reli. & ueri.  
sanctorum. adde no. per dy. in rla pecca  
tum. li. vi. adde qd etiam heres defuncti  
non absoluit nisi restituat rem illicite ac  
quisitam l3 defunctus impenitens decel  
serit no. Io. an. in. c. a nobis. in. in fi. d se.  
excōi. an autem heres teneatur ultra ui  
res hñt. p hosti. in su. de usuris. §. alia pe  
na. vñ. hac pena cogitur ubi lati9. Et no  
ta q emendato damno oportet agi peni  
tentiam de peccato qd non tollit p restō  
nem damni. Io. an. in. c. si quis domū. de  
inuñ. & qd no. in cle. de usuris. circa fi.  
in glo. non est peccatū: & ibi per ymo.  
Nam faciens contra legem peccat mor  
taliter etia si in illa lege alia pena impo  
natur. ut per domi. in. c. perpetue. i pri.  
de elect. li. vi. & in. c. gmisfa. §. fi. eo. ti.  
& freß. cōsilio. xviii. incipit qd talis est  
an usurario. & i. q. cxxxiii. Item nota  
q si in defectuz probationis seu iusticie  
ego furto surripio tibi rem meam furto  
subtrahaz uel equiualeas non teneor re  
stituere nec pecco l3 aliqui aliter dixerit  
dum tñ per hanc acceptionem nec malū  
nec scandalum possit alij generari. ut pu  
ta contra uxorem uel alium quia tunc de  
beret fieri restitutio in statu pristinu &  
hec colligunt ex notat per An. de but.  
in. c. olim tñ. in. viii. colu. de resti. spo. v  
p Inno. & ho. & per Arch. xxiii. q. ii. c.  
fi. licet aliter v3 q furto nō liceat unde  
atur Archi. sentire. xiiii. q. v. c. fi. in gl.  
Ex ista lra & in. c. ii. in. v. restitui. de re  
sti. spo. li. vi. & quod nontant Bal. & salu  
cetus. in. l. fi. C. comodati. Naz prius di  
ctum uerius uidetur qñ possibile est scu  
perari nisi furto quia licitum est etiam  
furto recuperare fm Bald. post Inno.  
in. l. i. in fi. C. unde. iii. & ideo dicit Pe.  
de palu. q si quis furatus est mibi centū  
& non possum probare non solum possuz  
tantundem de suo retinere sed etiam oc  
culte accipere sicut israhelite comodata  
ab egyptus sine peccato asportauerūt  
ut per eundem in. in. di. xxxv. q. i. arti.  
iii. conclusionē. iii. & di. xv. q. ii. artic.  
primo cōclusionē. iii. & ideo tenebat fra  
ter Petrus de ariminis ordinis predica  
torum q multi theologi ita tenent q in  
defectum pbationis seu iusticie pars fū



gitur uice iudicis & ideo possit clam &  
furto gsequi & recipe re suaz imo etiam  
& equiualens retinere & q non dicit ue  
re furtu & dicta Tho. & aliorum proce  
dant qñ cessat defectus probationis seu  
iusticie nec talis incideret in excoicatio  
onez generaliter pmulgata qñ illos q  
talē rem haberent qñ amodo res illa fa  
cta est illius creditoris & ad illū debito  
rem nō spectat amplius fm eundē facit  
lex etiā & qñ ibi per bal. C. de solut. et  
qñ no. fra. in. c. quia pleriq. in. i. q. i. fi.  
de immu. eccle. & in. c. pñt. p. fi. illi. c.  
in notabilibus de accu. & melius per eū  
dem post Inno. in. c. penult. de furt. fa.  
c. i. in. fi. de usuris. si tamen conscientia ti  
tubaret confiteri possunt de peccato ad  
cautelaz lz necessariū non sit p. predicta  
& i. in conclusionib⁹ Pe. de palu. Adde  
qñ iniuste cōdemnat⁹ ad restōnez rei sue  
quis de iure ci. reddere teneatur tñ qñ  
dñs remanet nō peccat illā tenendo Io.  
an. p. cōpost. in. c. quod sicut. de electi.  
& ibi fra. pe. col. facit. ff. de ritu nupt.  
l. palam. §. si qua. Itēz potest quis tene  
sine peccato si per errorē iudicatū sit zc  
fran. de priu. cum olim. ii. v. facie. Itēz  
si forte fur. rē subtractaz alienauerit &  
non habet vñ restituere. an. debeat illaz  
recuperare etiā dolo & si ad eū puenit.  
zc. p. Io. an. in. c. iiii. de furtis. Quid de  
consiliario uel p. ricipe rapine uel uastati  
onis & plurib⁹ sit damificantib⁹: an  
uno soluente. zc. p. Inno. & Io. an. & do  
minū Ni. panor. penlt. colu. & in. c. sicut  
dignū. de hoī. & i. q. cxxxiii. ad fi. Itē  
qñq. hz ex r. pñsalis bona alterius qñ sui  
debitoris restituere tñ arch. in. c. uno.  
in v.º ciuili. & inuē. & dam. da. li. vi. Itē  
est considerandū qñ difficile est cōstare a  
aliquē esse uerū dñm alicuius rei. ut per  
bar. i. l. rē alienā. ff. de pigno. act. & bal.  
in. l. cūctos pñtos. in. i. colu. de su. tri. &  
in. l. decernim⁹. in. prim. de sa. san. eccle.  
cum si. & qñ etiā prescribens tenetur i  
foro conscientie restituere. si superueni  
at scientia rei aliene iuxta no. per glosaz  
Antho. de butrio. & docto. in. c. uigilan  
ti. de prescripti. ideo in hñs uidetur pro  
cedendum secundum rationabilem equi  
tatem: ut dicit hostien. pro hoc quod no.

bal. in prima Ru. Codic. in penult. colu.  
ubi uult esse attendendam naturalez ra  
tionem & ius gentium. ad idem per eum  
in. l. fi. ad finem prim. C. de iur. delibe.  
Sic ergo cum bona conscientia tenemus  
qñ fm naturalem & equitatiuā seu ratio  
nabilem hominum ymaginationē ac esti  
mationem uerisimilē possidemus. ff. pro  
suo. l. homine. & l. fi. iuxta no. per pe.  
de peru. in tractatu canonice ep̄alis ii.  
c. penult. colu. & Io. an. in. c. cum per  
sone. de priu. in notula. & per fra. in si  
mili. in. c. extranmissa. de resti. spoli. fa  
cit quod no. arch. in. c. uno. in v.º uera. &  
sum. trini. li. vi. nec in talibus faciendā ē  
scrupulosa conscientia. ut in specu. de di  
spen. §. iuxta. in. iiii. colu. satis enim ui  
detur qñ uerisimiliter non constet qñ ali⁹  
sit dominus per no. per Io. an. in. c. qñ su  
pet. d. uoto. in. viii. colu. Item nota qñ  
circa restōez male acq̄sitorū uel dānorū  
irrogatorum levis faciendam si reperi  
antur non posset sacerdos arbitrari quia  
de hñs non posset sacerdos gratiaz face  
re. sed in aliis sic considerata cōtritione  
secundum Io. an. in. c. omnis. ix. colu. de  
peni. & remi. & nota qñ si quis aliquid a  
git eo proposito ut sibi prosit licet hoc  
alii noceat non peccat. ff. de aqua plu. ar  
cen. l. i. §. deniq. ff. de dāno ifec. l. flumi  
num. §. ultimo. & l. sequen. & not. xi. q.  
iii. si quis. nota ergo illud imputari non  
debet secundum Archi. in. c. hñmotu pro  
prio in v.º hñus. de preben. li. vi. & qñ  
no. in clemen. dudū. in v.º cōcessa. ad fi.  
de sepul. & qñ no. fra. in cle. i. de priu.  
b. quibus. in prima opi. & cy. in. l. quic  
quid. C. arbi. tute. & glo. in. c. cum eccle  
sia. de electi. et qñ ibi per Nico. sicq. de  
illo damno satisfacere non tenebitur. vñ  
facit qñ si meum consanguineum uolentē  
ingredi religionem qui nondum tamē in  
trauit: sed meis prouisionibus retrabo  
ad mei utilitatez et non odio monasterii  
qñ nō teneat de male ablato nec teneor  
ego r. ligionē ingredi et ita forte uideret  
itelligēdū qñ no. gl. i. q. i. c. sūt. cū si. faci  
unt no. p. ang. in. l. iiii. ff. de inoffi. te.  
et qñ no. bal. in. l. i. in fi. C. si qs aliqñ  
testa. phi. fa. i. q. cxxxiii. et. i. i. qñ iōi  
b⁹. pe. & pa. i. v. qñ ad f. i. iiii. cōctio



Ite3 adde q̄ qui symoniace aliqd recipit non pōt penitere nisi illud restituat no. in. c. de hoc. de symo. Ite3 adde q̄ q̄ se i e lusit nō restituēdo ut sacerdoti p̄misit ē suspect9 alia uice q̄ si i nō r̄stituāt p̄ no. p̄ arch. & in nouella in. c. si c̄licos. glo. ii. in fi. de sen. excom. li. vi. & in. c. si capi tulo. in fi. de concess. p̄ben. eo. li. & quod no. fra. p̄9 ho. in. c. ii. in fi. de coh a. cle. & mul. & fac. i. q. cxxxiii. post prin. & q. cxlii. i fi. Alias uero cessante tali suspi tione de non restituendo si q̄fessori uide bi ē non uidet de sublt̄tia absolutōis q̄ penitens primo restituat si p̄ponit resti tueri & p̄mittit ar. nota. in. c. q̄q̄. de v̄f. li. vi. in glo. v. & in v̄o. denagēt. in fi. l3 secus esset ubi canon primo r̄quireēt re stitutionem p̄ no. in. c. quia sepe. in fi. de elect. in v̄o restituuerint. & in. c. p̄nti. in v̄o restitutōz. de off. ordi. eo. li. & facit ē. q. cxvii. circa medium. & q. cxxix. de bet enim sacerdos esse aliquātulū durus ad absoluendum si timeēt q̄ per h9 modi absolutionem fieret negligentior ad re stituendum per no. in simili in dcā. cxvii. q. & cxxi. in prin. & q. cxxv. circa medi um. ubi uero penitens esset oīo impotēs sufficit q̄ p̄ponat soluere q̄cito poterit p̄ no. in. c. cum tu. ad fi. de usuris. & i di cto. c. q̄q̄. de usuris. li. vi. & in. c. sicut di gnum. de homi. in glo. in v̄o. si h̄nt. & se. & in. c. ii. de rap. ubi etiam habes q̄ dici tur q̄tritus licet non possit satisfacere fa cit gl. i. cle. ad fi. de decis. li. vi. & p̄sa. in v̄o restitutio f̄o. unde q̄plures opti mi confessores & fratres p̄dicatoz in his sic distinguūt q̄ aut penitens potest statim restituere aut non: Primo casu re gulariter non sufficit ut possit absolui & cōicare q̄ disponat illud restituere uī q̄ in testō relinquat q̄ heredes soluant q̄a non solum ablatio rei aliquando est pec catuz mortale sed et̄ retēt o utpote pec catum iniusticie. quia retinet cuz iniuria alteri9. i. cōtra illi9 uoluntatē: Fallit in duobus casib9 Prim9 cū retentio rei ali ene nō est contra uoluntatē dñi ut quia ab ipso impetrat terminū uel dilationē ad soluendū: Secund9 q̄n retentio rei a liene est contra uoluntatē dñi inordina tā ut cū non reddit gladi9 furioso & si i

q̄n aliquis uult r̄suā statim h̄re quā de tinēs non pōt dare sine notabili damno suo & econtra ille c9 est talis res pōt siñ damno suo & incōmodo carere ad t̄pus: unde extra istos duos casus non sufficit ad salutē nisi statim restituat & est ratio quia de necessitate salutis est peccatum mortale uitare f̄m illud eccle. xxii. Qua si a facie colubri fuge peccatuz: Sed ex tra dictos duos casus est p̄ctm mortale nō statiz restituere male ablata hoc po tenti ut p̄3 ex p̄dictis ḡo de necessitate salutis est tali restituere nec p̄ q̄sequens sufficit tali ad salutem ordinare in testō q̄ heredes restituāt f̄m eosdem & circa illud qd̄ dñi est in pri9 casu cū retentio non est contra dñi uolūtātē intellige q̄n hoc est certū ut in exēplis p̄ nissis Idē si q̄li certū ipi d̄tinēt ut q̄a uerisitr credit q̄ talis retentio non sit q̄tra dñi uolunta tē facit. ē. q. lxxxiii. v̄. octau9. unde nō pecco mortaliter si tibi non soluo dūmō te inuito nō retineā maxie si ignoro not. ho. in su. de p̄scri. §. que res p̄scribi p̄nt. post prin. Si i non pecco si aliquo tēporē ad mei cautelam teneam rem tuā donec mihi satisfacias de eo qd̄ mihi debes ex quo finaliter intendo restituere f̄m An. de bu. in. c. ad n̄am. pri9 añ fi. de iure iur. Item adde q̄ obtinēt siñiam iniquā debet iniūgi in q̄fessione q̄ restituat ut p̄ Inno. & Io. an. in. c. q̄a pleriq̄. de im muni. eccle. Secundo casu principali q̄n habet restituere usuras uel male ablata sed cōmode non pōt statim q̄a non uult cū sua familia egere uel mēdicar t̄n. p̄po nit firmiter redder & icipit iuxta posse satisfacere dicūt q̄ si scit p̄sonas certas q̄ bus tenet tutum est q̄ de q̄scientia illoz stet ad eo3 terminum & uolūtātē ad qd̄ de usuris quia frustra. glo. ii. & si illi de negarent dilationem inordinate nō esset necesse statim restituere ut. ē. Si uero ignorēt illi damna eis illata & reuelatio posset eē pictosa huic q̄ uult r̄stituē tūc nō est r̄uelandū illis sed p̄sumendū est q̄ q̄fessor gerat utiliter causam isti9 & con fitens intendat & p̄mittat satisfacere q̄ cito poterit qd̄ locum habet de bono & equo & tūc q̄fitens pōt absolui & cōica re q̄a est in uia salutē: Si uero iste q̄fitēs



ignoret oīo psonas q̄b⁹ est restō facien  
da tunc est libere in ptāte p̄lati uel disc̄  
ti sacerdotis dare & statuere terminum  
cōfidenti sicut nccitatem & q̄ritōz eius  
ac uoluntatē restituēdi uiderit p̄mptam  
esse & infra istū terminū talis pōt absol  
ui & cōicare & sic q̄n male ablata sunt ī  
certa & p̄itēs non est oīo impotēs pōt  
q̄ponere cū ep̄o ad quem spectat horum  
dispō & ep̄s pōt ei tanq̄ pauperi aliqd  
remittere dum tñ libere ponat se in ma  
nu ep̄i qui ep̄s posset eē dilatoz dare &  
q̄ in t̄pibus p̄ticularim soluat fm theolo  
gos & in su. q̄se. li. ii. t̄i. v. q. lxxxvi. & ī  
q̄tum dixi q̄n certū sunt illi q̄b⁹ facienda  
est restitutio p̄cedit nisi illi h̄nt sint in ne  
cessitate ita q̄ non p̄nt sine notabili dam  
no re sua carere quia non esset rōnabile  
q̄ isti detinentes de reb⁹ illorū in nccita  
te ex̄itum suis nccitatib⁹ subuenirēt &  
in pari cā d̄z esse potior q̄ditio illius cui  
illō dēf ad q̄d uide q̄d no. ho. ī su. de v̄f.  
§. fi. v. hoc in iudicio zc. & p̄pter has e  
quitates posset attēptari q̄ īz usurario  
non sufficeret remissio si pecunia non sit  
restōni pata de quo p̄ Dy. in regia. pec  
catum. li. vi. & pe. de anch. in. c. statutū.  
§. assessorum. de rescrip. li. vi. nisi ex cor  
de remitteret ut p̄ ho. in su. de ūfis. §. fi.  
v. quid si fenerator. adde do. in dicto. c.  
statutū. §. si q̄d aut. & in. c. quia sepe. ad  
fi. de elect. li. vi. & fede. q̄silio xviii. In  
cipit q̄d talis est an usurario. & consilio  
xxii. an usurario sufficiat. & p̄ d̄m Nic.  
in. c. cū tu. de ūfis. & fran. in. c. ad n̄fāz.  
ii. in fi. de iureiur. attñ in illo qui p̄stitit  
occasionem damni ad quē nihil puenit ui  
deretur sufficere talis remissio faciūt no  
ta. p̄ Io. an. in dicta r̄la. peccatu3. in gl.  
& in mercul. & pe. de anch. ubi. s. & in  
p̄isa. in v̄o. restitutio p̄sone. in prin. Simi  
liter uideret sufficere remissio p̄tis ei q̄  
de iuris rigore ex q̄cunq̄ causa tenet ad  
quē tñ illud non pueit cum penes eū nō  
remaneat & sic nihil indebite detinet &  
satis uidet q̄ oblatō remittat facit. ī. q.  
cxxxiiii. añ fi. Item eē penitenti sufficit  
remissio q̄n non est oīo clarum deberi. p̄  
no. p̄ ho. in su. de decimis. §. & utrū. sub  
§. vii. q̄rit. post prin. & sub. §. viii. Item  
dicūt aliqui sufficere q̄ si testator in testa

mento mādāt restitui male ablata ut a  
peccato libere licet heres non restituat  
p̄ no. p̄ Inno. in. c. in litteris. de rap. &  
p̄ glo. in. c. q̄q̄. de usuris. li. vi. in glo. di  
ceba. & se. facit. xlvii. di. c. q̄d ad ncs.  
& q̄d no. p̄ Ber. de renun. nisi cū pridē.  
in glo. iuxta illud. & q̄d no. in. c. a nobis  
ii. glo. fi. de sen. excom. & xi. q. iii. q̄d  
p̄decessor. in glo. ḡ sufficit. in prin. ī cō  
trariū. xiii. q. iii. qui oblatōes. & dictū  
c. q̄q̄. in fi. q̄d p̄cedit si tenet & potest  
statiz restituere debuit enīz suis maib⁹ re  
stituere & p̄uidei potuit q̄d poterat heri  
nō restituere s̄z si oīo p̄sumēdū fuisset q̄  
heres uel executor solueret uideret ex  
cusiari prout dixi. s. v. Item adde q̄ qui  
seī elusit ibi alias uero cessate zc. ad hoc  
ī. q. cl. & circa istā materiā nota aliquas  
q̄clusiones pe. de palu. qui dicit sex sunt  
uidenda: Primo an sit restitutio faciēda  
Secundo de q̄b⁹ rebus sit faciēda: Ter  
tio a quo sit faciēda: Quarto cui sit faci  
enda: Quinto in q̄tū sit faciēda: Sexto q̄n  
sit faciēda: Quātū ad primū sunt quīq̄  
q̄clusiones primo q̄ restitutio semp est  
facienda nisi sit excusatio Primo p̄pter  
impossibilitatem in qua debet q̄siderari  
si est eq̄lis nccitas in illo qui est creditor  
respectu se nccitatē tūc iustū est illi sub  
ueniri de suo q̄ isti de alieno Sed si esset  
extrema nccitas q̄ facit oīa communia  
melior esset conditio possidēt: Secunda  
conclusio est q̄ secundo excusat p̄pter re  
missione3 creditoris si donare potest uel  
talīs remissio nō sit a iure improbata de  
rescrip. c. statutū. li. vi. & de censu. exi  
git. eo. li. Tertia conclusio q̄ tenet resti  
tuere nisi compensatio excuset unde ī fo  
ro conscientie ubi oīa sunt liquida corāz  
deo si res d̄bitoris ad me pueit eē cū do  
lo possum eā retinere quousq̄ mihi satisf  
ecerit īz in foro exteriori req̄reret sine  
dolo sicut ut p̄ modūz pignoris retinere  
possit: Quarta conclusio est q̄ excusat p̄  
scriptio si iusto t̄o bona fide semp fuerit  
res aliena possessa de p̄scrip. uigilanti.  
Quīta conclusio q̄ quīto excusat amissio  
si t̄pe amissionis non fuit in mora uel erat  
mora purgata ut ibi latius Quātū ad se  
cūdū sunt etiāz quīq̄ conclusiones: Pri  
ma q̄ eē de bonis anime fieri debz resti



utro unde q̄ mulierē ad peccatū traxit  
debet ortari eā p se uel p aliū ad penitē  
tiā & qui retraxit aliquā a religione te  
net inducere ad ingressū uel regressū  
Si autē ille nolit intrare uel redire tenet  
eq̄ ydoneū pcurare q̄ si nō possit tenet  
p eo intrare qd̄ fecit magister Raymun  
dus ad hoc uide. s. Scda conclusio de boīs  
corporis puta de uulnē & vberē expē  
sas emēdando uel de uirginitate ablata  
ipaz dotādo. Tertia conclusio de fama q̄  
si indebite eū diffamant tenet ei restitu  
ere sicut meli⁹ pōt sine mēdatio et̄ cum  
sui diffamatōe si alias non pōt sec⁹ si de  
bite q̄a nemini facit iniuriā zc. Quarta  
conclu⁹ est de honore & p̄benda si aīo ledē  
di faciat sec⁹ si pcurant eā dari digniori  
uel nondū illud erat tibi debitū uī tuuz.  
Quinta conclusio est de reb⁹ & q̄dem de i  
iuste ablati & detētis sine iusticia & si.  
sed si quis rem suā furat non subiacet re  
stitutioni l3 peccauerit in mō: q̄n tñ pro  
babili⁹ credit q̄ ppter potentiā alteri⁹  
uel iudicis iniusticiā uel defectū pbatro  
num uel expensaz non possz cōmode suri  
uel sibi debitū repetere accipiendo sine  
scādalo occulte dicūt quidā q̄ nō peccat  
q̄a in defectū iudicis pōt sibi ius dicere  
ita q̄ fili⁹ & uxor & fūens uel familia  
pnt accipe debitū q̄n per⁹ seq̄ret litigā  
do Itē tenet q̄s emendare damnū datuz  
p suum uel aīalia ipsi⁹ Quantū ad terti  
um non solū qui accipit restituere tenet  
sed et̄ q̄scentes ut mandās Itē q̄sulēs  
etiam si q̄sulerit q̄ quis mutuet ad usuraz  
Item q̄siciens q̄n est in cā faciendi Itē  
adulator Item receptās Item p̄cipās  
Itē celans ubi res est Item nō obstans  
q̄n ad illud tenebatur Item iudex nō iu  
dicans nec ualeat distinctio iuristarum di  
centium q̄ inq̄s pronuntiās facit litem  
suā: Non autē si a iure deficiat pars non  
appellādo ad supiorē q̄a i utroq̄ casu te  
netur ad dampni restitutōz Circa quartū  
sciendū q̄ regulariter illi cui ablata est  
res restitui debet Fallit primo q̄n & ip  
se peccauit: Scdo q̄n non expedit ut furi  
oso gladiū pupillo aurum sed tutori aut  
curatori Tercio q̄n incertum est & tunc  
facta diligētī inquisitōe paupib⁹ dandū  
est ad qd̄. s. q. cxiiii. p⁹ mediū. Quarto

si ille desit esse dominus Item si erat dñ  
lapidator & de si. q̄n autē ille a quo ē res  
accepta tenebat alii tertio liberatur ille  
qui illi tertio soluit saltem rōe detentōis  
dum tñ constet ad illum tertiū spectare  
Circa quintū est sciendū q̄ restitutio fa  
cienda est a principali inq̄tum accipit. i.  
simpluz non mltipliciter hētur tñ ratio  
damni et̄ extrinseci & luri cū teneatur  
ex delicto Item fructuum heres non te  
net solum iuxta uires hereditatis etiam  
si nō fecerit inuētarium quousq̄ q̄demna  
tus fuerit tunc enī tenetur sicut in aliis  
peis legalib⁹ Circa sextū sunt tres con  
clusiones Prima q̄ restō est statim faciē  
da. Secūda q̄ est aliud spēale in usurariis  
manifestis de q̄ materia ibi plene. & de  
uīs. c. quia in oībus. & in. c. ult. & in. c.  
q̄q. li. vi. & in cle. eos. de sepul. Item in  
raptorib⁹ publicis & uiolatorib⁹ eccle  
siarū est aliud spēale de rap. c. ii. fm pe. d  
palu. in. iii. di. xv. q. ii. p totum. ubi lati  
us de materia restitutōis h⁹ modi Si g⁹  
hee conclusionis in aliquo discrepant a  
primo dictis tu lector ad concordia redu  
cas & memeto q̄ utinā p̄misse equitatie  
ue sufficerēt ad restitui faciendū & ad  
de oīo. i. q. cxxxiii. ad fi. & nota q̄ si q̄  
teneret ecclesie sufficeret restituere pla  
to. xvii. q. iii. si quis contraxit. & quod  
ibi no. & p doc. p⁹ arch. in. c. sciēt. de ele  
ctio. in vi. ubi quomō quis dicatur spoli  
are zc. Item confessor inungat ep̄o qui  
sciēter contulit bñficiū indigno si ille  
non sit soluēdo q̄ fuit ecclia indemne d  
damno p illum ecclesie illato ut in. c. com  
missa. s. fi. de elect. li. vi. & p domi. ibi  
qui et̄ limitat glo. xii. q. ii. fraternitatē.  
q̄ quis non teneat soluere penā in foro  
consciētie undelicet q̄ aliud sit de restitu  
tione dampni q̄ non est pena respectu re  
cipientis licet sit pena per respectum ad  
soluentem qd̄ nota q̄a idem dixit Nic. in  
c. fi. de inuē. Alias uero p̄prie lucraret  
cū alternus iactura fm Nic. in. c. suam. de  
peni. faci. i. q. cxxxiii. añ fi. Ultio Ni.  
in. c. quia plerisq̄. iii. colu. in uia restitui  
tionis ponit duas conclusiones Prima q̄  
ubicūq̄ ius posituum hñs concursum. i.  
& equitatē naturalis disponit sup resti  
tutione uel retentione suāda est talis. i.



etiam in foro consciencie Secūda ubiq̃  
inter. l. positiaz & naturalem dat discre  
pantia p̃uanda est. l. seu equitas natural  
in foro aīe zc. qđ declara ut ibi p̃ eum  
post Inno. & doc. CXXXII. q̃ro  
q̃ penitentia pro singulis peccatis sit in  
iungenda: Rñº p̃ quolibz peccato mor  
tali ellet septennis penitentia iungēda  
xxxii. q. ii. hoc ipsum. & .s. se. & nota.  
xxii. q. i. p̃dicandum. & ut no. in su. cōf.  
li. iii. ti. xxxiii. q. cxxv. bº rei duplex ē  
ratio. Vna quia p̃cepit dñs numeri. xii.  
mariam sorore aaron lepra p̃cussaz poni  
extra castra p̃ vii. dies ut in. d. c. hoc ip  
sum. & sic accipit dies p̃ anno. Alia ra  
tio est ut sicut p̃pter peccatum septifor  
mez spūs sancti grām amisit ita p̃ septen  
nem penitentiā grām recupet & ista pe  
nitentia uidet agēda ut plurimū in ieiun  
iis ut. xxxiii. q. ii. hoc q̃q̃. & extra de  
fur. si quis p̃pter. & ista septennis peni  
tentia magis uel minus aspera debet im  
poni p̃ut maioritas uel minoritas crimi  
nis & circūstantiaz exposcant quia apđ  
deum magis ualet mortificaº uiciorz q̃  
abstinētia cibor̃ de pe. di. i. mēsurā. &  
ideo magis g̃rito penitētia mīor iponē  
da est ut ibi sed hodie om̃s penitentie sa  
cerdot̃ arbitrio taxande sunt g̃sideratis  
circūstantiis p̃sonar̃ & g̃ditionū xxvi.  
q. vii. tpa. & in dicto. c. mēsurā. & ex  
tra eo. deus qui. & in su. conf. eo. titu. q.  
cxxv. ubi et̃ notat̃ multiplices peniten  
tie que sp̃ealibz peccatis sunt statute f̃z  
fratrem Nic. oximi. in addi. ad p̃ila. in ṽ  
bo penitētia. Secūdo ad primū q̃ p̃ pec  
cato debeat imponi penitentia septē an  
noꝝ uide. xxii. q. iii. qui sac̃o. & .xxx.  
q. iii. c. si p̃r. & no. de pe. di. iii. sunt plu  
res. & de pe. & remi. c. ii. in prin. & c. q̃  
situz. in fi. & c. se. & in. c. tua. ii. glo. i. in  
fi. de iureiu. & p̃ho. in su. de peni. & re.  
s. q̃ penitētia. in prin. de uenial. bº tñ re  
g̃l̃r non imponit̃ penitētia nisi forte rati  
one p̃culi uel si possit trahere in mortale  
uel ratione dubii uide. s. q. lxvii. & ad  
illud q̃ penā iponit̃ ut p̃im in ieiuniis  
uide. i. q. px. & qđ hodie sint penitētie  
arbitrarie no. xxvi. q. vii. in su. & c. tē  
pora. & c. latores. in fi. de cle. excom.  
minis. & in. c. suscepimº. de homi. in glo.

p̃it. & in. c. ii. de fortif. & fra. in cle. du  
dum. s. statumº. vi. notabili de sepul. &  
an. de bu. in. c. si quis p̃pter. & furtis ra  
tione tñ duce in spe. de dispen. s. nūc ē e  
p̃iscopoz ṽ. xxviii. & q̃ sint arbitrarie  
p̃bat Io. an. post ho. in. c. sicut. p̃º prin.  
de homi. & intellige q̃ sint arbitrarie cō  
siderat̃ huius q̃ hñtur in dicto. c. sicut. f̃m  
Io. an. in. c. significasti. de adulteris. &  
in. c. tertio. in principio de furtis. & in  
c. deus. de peni. & remi. p̃ eūdem alias  
uero si nuda uolūtate dispensaret dicere  
tur dissipaº ut no. Io. an. in. c. de mīta.  
vii. colu. de p̃ben. & in spe. de dispen. s.  
q̃liter. in prin. & faciūt no. p̃ Io. an. i. c.  
i. de uoto. in certis tñ casibz certa peni  
tentia a canonibz statuta est ut p̃ Guy. i  
aureo rectorio de regl̃. penitentie. i. s.  
sciendū est. usq̃ in finē & nihilominº ar  
bitrarie sunt hodie ut. s. & q̃ no. Io. an.  
in. c. ii. extra de emp. & uen. ad hoc. i.  
q. clxxi. ad fi. & i. s. px. q. lviii. & s̃l̃r  
ubi diuerse pene p̃ canones iponūt iudi  
cis arbitrio relinq̃t ut no. Io. an. in. c. ii.  
de coha. cle. & mulie. ad q̃ optie qđ no.  
ho. in su. de maledic. s. q̃liter. sub. s. p̃ tē  
palem. ibi porro in iudicio aīe & duobz  
ṽ. se. & i. s. px. q. xcvi. in fi. sic gº a pe  
nitentis iure taxatis pōt sacerdos rece  
dere & aliā p̃niam arbitrari ut p̃ domi.  
Nic. in. c. sicut dignū. in prin. de homi. &  
in. c. ii. de pe. & remi. & melius in. c. de  
us quieo. ti. d3 tñ sc̃i car. ones iponētes  
certas p̃nias de qbz p̃to. in su. de peni.  
nam aīe nō possit moderari recte p̃niaz  
cū a canonibz non sit sine cā recedenduz  
f̃z eūde Nic. in. c. fi. in fi. de peni. unde  
dici nō pōt q̃ dicti canones de nihilo ser  
uiāt q̃ nō d3 de facili ab ipsis recedere  
f̃m Ni. in. c. ii. de emp. & uen. fa. in spe.  
de lega. s. nūc oñdendū. ṽ. lxxxiii. & de  
dispen. s. dispeniaº. ṽ. & sc̃ias. & ṽ. notā  
dū est ibi. sed rigor iste & optie p̃ Guy.  
in aureo rectorio de peni. a canonibz dif  
finitis in prin. Itē tanta pōt esse g̃ritio  
q̃ nulla p̃nia erit iungenda. s. q. viii. &  
i. q. px. & se. Item infirmo nō est p̃nia  
iungēda sed innotescenda dicendo si tu  
esses sanus talē penitentiā deberes a  
ger eđ usq̃ ad tale t̃ps sed q̃ infirmus  
es non inūgo dico tñ si decesseris facias

*Infirmitas nō ē p̃nia iungenda*



fieri talē elemosinā si autē cōualueris ite  
rum q̄fitearis & facias p̄niam iungēdā  
ut p̄ ho. in su. de pe. §. q̄n̄ q̄ritendū. in fi.  
& p̄ arch. xxvi. q. vii. c. i. & no. d̄ pe. di.  
vii. c. ii. gl. i. & xxvi. q. vii. p̄ totū. & §.  
q. xv. & q. lxxxiii. ad fi. & adde. i. q.  
cl. & clii. p̄ medi. **CXXXIII.** q̄ro  
d̄ arbitrio q̄fessoris q̄le erit: R̄n̄ sacer  
dos debet semp̄ inuigere p̄niam p̄ q̄tra  
rium peccato ut sup̄bo inuigat humilem  
oratoēz auaro elemosinaz largitoz acci  
diofo pegrinatoz seu labore guloso ab  
stinētiā luxurioso carnis maceratoem.  
& q̄n̄q̄ loci mutationē ut di. lxxxi. ual. 3.  
xvi. q. i. mulier. tñ semp̄ cauere d̄z ne per  
p̄niam quā alteri inuigat p̄iudiciū faciat  
ut uiro in p̄iudiciū uxoris & familie aut  
suo in p̄iudiciū dñi & h̄modi f̄m̄ p̄isa.  
uel q̄ ex p̄nā seq̄tur aliq̄d scandalū seu  
p̄iculū sp̄ūaliter uel corpale ar. c. officiu.  
extra de pe. & p̄st̄m ut sit p̄nā q̄ uerili  
milter fiat ne penitēs nouis laq̄is iuol  
uat quia obmittēdo p̄niam mort̄r pec  
caret f̄m̄ scotū. xv. di. magistri sn̄iarum.  
f̄m̄ fra. Nic. in addi. & q̄ p̄otarium im  
poni debeat p̄nā p̄bat de pe. di. ii. c. i.  
& per ho. in su. de pe. §. q̄s sit effectus. i.  
ii. colu. & in. §. q̄ p̄nā. v. cōsulimus. & in  
legenda passionis dñi in. viii. colu. fa. de  
homi. c. ii. ad fi. & de pe. & re. q̄ aut. in  
v̄o iudices de uoto. magne. v. & circa &  
q̄d ibi no. & p̄ ho. in. c. ii. de huius qui fil.  
occi. unde is quē corp̄ celeste disposuit  
esse gulosum uel luxuriosum submiss̄ ra  
tioni sobrius & q̄tinens esse p̄t & econ  
tra Io. an. in. c. ii. ad fi. de sortile. fa. ad  
additōz. i. q. cxxx. x. unde dicit archidi.  
xxvi. q. vii. §. alius. q̄ p̄nā est f̄z arbitri  
um q̄fessoris ex cā moderanda q̄d dicit  
tenendū p̄ r̄ia alias contra de pe. di. v.  
falsas. dicit et̄ ea. q. c. ii. q̄ istud arbitri  
um d̄z esse discretū de pe. di. i. quē peni  
tet. & p̄uidum de pe. di. iii. inter hec yr  
cū. f̄m̄ Lau. ad hoc q̄d no. de off. deleg.  
de causis. in fi. & q̄d no. p̄ Io. an. in. c. de  
us. de pen. & re. Itē p̄nā d̄z esse talis q̄  
aut crimen equat aut excedat Io. an. i. c.  
q̄d aut. de pe. & re. unde maiorem impo  
nat p̄ incestu q̄ p̄ adulterio anto. de bu.  
in. c. ex l̄ris. de eo qui cogno. & in. c. fi.  
añ fi. eo. ti. Item imponat p̄niam put in

iungi q̄suevit de here. ut officium. circa  
prim. li. vi. & in arbitrio p̄lati erit an im  
ponat p̄niam p̄ tanto t̄p̄e q̄to fuit i pec  
cato no. xc. di. si q̄s monach̄. fa. de pen.  
di. i. uide benignū. & q̄to t̄p̄e fuit in deli  
ctis tanto sit in tormentis Io. an. in. c. q̄  
aut. de pe. Item q̄ totiens iponat p̄niaz  
quoties peccauit no. vi. q. i. imitā. & p̄  
Ni. in. c. sicut dignū. iii. colu. de homi. &  
in. c. i. de pe. Itē grauis iponit p̄st̄atib̄  
aliis scādalu de despo. impub. duo. v. cū  
uero. de eo q̄ duxit in uxore. cū h̄eret. et  
ibi p̄ Io. an. Item si contra p̄ximū pecca  
stis oportz q̄ satisfacias Io. an. an. in. c.  
sicut. de coha. cle. & mul. & in. c. ea nosci  
tur. circa mediū. & in. c. cū desideres. iii.  
col. & in. c. q̄tingit. p̄ prim. p̄ eundē de  
sen. excom. ubi de petitione uenie & satis  
factōe debita Itē p̄ p̄ctō occ̄lto nō d̄z i  
poni reḡr certa p̄nā nec p̄ hoc peccatū  
percipi possit ut in spe. de peis. in fi. &  
per Io. an. & doc. in. c. i. de pe. & re. Itē  
si penitēs se i p̄misit & non adimplendo  
decepit sacerdos sit magis caut̄ ut i. c.  
q̄on. de appel. & q̄d no. in. c. iii. de adul  
te. & §. q. cxxx. ii. colu. & i. q. cxlii. i  
fi. et de regu. instrūctibus q̄fessorē in i  
ponendo p̄niaz in repertorio aureo spe.  
de reg. p̄n̄e per totū. Item q̄n̄q̄ imposit  
penas graues. l. di. si ille. et per Inno. i  
c. q̄lter. ii. de accu. Item militi occidēti  
presbiterum inuigere p̄t q̄ de cetero  
non gerat se pro milite sed insistat p̄n̄e  
Io. an. in. c. ii. de pe. et re. unde q̄sistit ar  
bitriū sacerdotis ut iponat leuē uel aspe  
rā p̄niam put q̄litas delicti exigit et ali  
am imponet delicato aliā leni ut per ho.  
in su. §. q̄ p̄nā. ad hoc q̄d no. de pe. di. i.  
v̄bum. Et debet esse discretus in dispen  
sando et p̄niaz peractā et scādalu et bo  
nitate persone utilitatē et necessitatē eccle  
sie et alias circumst̄antias diligenter atten  
dere nam cum summaria cause cognitōe  
danda est dispensa<sup>o</sup> i. q. vii. disp̄latōes.  
cum si. no. Io. an. in. c. ex tenore. de t̄p̄.  
ordi. qui subdit q̄ post dispensatōz nullū  
remaneat scādalu ap̄d catholicos credē  
tes firmiter q̄ p̄lati h̄nt p̄tatem ligādi  
atq̄ soluēdi et dispensandi ut ibi per eu  
z facit q̄d idem no. in. c. i. post prim. de or  
di. ab ep̄o zc. Item tanq̄ medicus nunq̄



imponat penitentiā nisi credat q̄ ille uelit  
& possit facere alias poneret illi laq̄m zc.  
ut p̄ pe. de palu. in. iii. di. xx. q. ii. circa  
prin. & s. in prin°. & multo p̄ualz mo  
dica p̄nā a sacerdote iniūcta q̄ maior a  
se assumpta ut ibidē p̄ eundē qcl. ii. & i.  
q. cxxxvi. & si sacerdos iniūgat maiorē  
p̄nām q̄ ille meruerit tenet obedire sed  
si ip̄osuit nimis p̄uā nihilomin⁹ illa ḡple  
ta uel hic uel in purgatorio faciet uel lu  
et q̄d restat ut ibidē p̄ eundē. Itē sacer  
dos d̄z esse misericordi & benign⁹ in p̄nā  
ip̄onenda d̄z tñ ei exponet q̄tū deliquit  
& q̄tā penam agere deberet s̄l̄r & pec  
cator d̄z esse p̄atus ad obediēdum & oīo  
se ponere in iudicio sacerdotē si tñ nō fu  
erit ita p̄atus nihilomin⁹ absoluat & in  
iūgat p̄nā q̄tūcūq̄ leuissima ad q̄d. s. q.  
cxxx. ut p̄ Ioh. an. in. c. oīs. ix. colu. de  
pe. ad q̄d. i. q. cxxxix. nec est m̄itū q̄rē  
dū q̄tum possit sacerdos dimittere s̄z fir  
miter credēdū q̄ deus qui oīa facit ī nu  
mero p̄dere & mēsurā in m̄itis seq̄ ar  
bitriū ḡfessoris ut lat⁹ p̄ Io. an. in. d. c.  
oīs. x. colu. d̄z tñ sacerdos attēdere cir  
cūstantias alias p̄nā est falsa no. de pe.  
di. v. falsas. gl. i. & s. dictū est & q̄d no.  
de pe. & re. quod aut. in v° iudices. non  
enim secur⁹ est q̄ ad deum ille cū quo si  
ne cā disp̄satū est ut no. in. c. non est. de  
uoto. & s. q. px. Nā q̄d d̄r q̄ p̄nē sunt  
arbitrarie de pe. & re. de⁹ qui. intelligi  
tur q̄ arbitrari dñt non p̄prio capite &  
sine rōe q̄a hoc non est mere depēdēs ab  
eoz ptate sed intel̄l arbitrio boni uiri  
ut p̄ fra. in. c. ad liberandū. in fi. de iud.  
et si esset papa ut p̄ fra. in. c. p̄t. de ho  
mi. & de isto arbitrio sacerdotē habetur  
xxvi. q. vii. p̄ totū. non tñ imponat tan  
tam p̄nām impuberi q̄tā puberi Io. an.  
i. c. i. d̄ delictis pue. & in. c. cū illoz. in  
fi. de sen. excom. Item non ip̄onat peni  
tentiā non gcedente puta alicui p̄sone ho  
norabili zc. Io. an. in. c. ii. de maledic. &  
q̄d no. pe. de anch. in. c. indemnitatib⁹.  
& ceterū. v°. notabili. de elect. li. vi. Itē  
imponi p̄t p̄nā in elemosinis uel disci  
plinis orōnib⁹ ieiuniis uigiliis uel q̄bus  
cūq̄ aliis iuxta tñ uires penitentē nam ul  
tra posse nihil. de pac. c. fi. cū cōcor. s̄m  
Io. an. in. d. c. oīs. in. iii. colu. uel mace

ratōz & castigatōz Io. an. in. c. iii. ad fi.  
ne cle. uel mona. & d̄z penitēs adimplet  
p̄ se uel per aliūz fa. quod no. lxxxii. di.  
pbr̄ si. s̄m Io. an. in. d. c. oīs. v. col. ad q̄d  
i. q. cxlix. Item ip̄onat clericis p̄nāz de  
negligētia in nō studēdo Io. an. in rub. d̄  
sum. trim. Est enim p̄clm̄ non discere q̄  
ad suū spectat officium Io. an. in. c. nisi  
cū p̄ridē. in v° ignorat. de renū. adde. i.  
Item non obstante q̄ fur restituat rem  
subtrahā debet nihilomin⁹ agere peni  
tentiā de peccato fra. in cle. dudū. & in q̄  
bus. de sepul. s. q. cxxxii. circa princ. &  
p̄ Nic. in. c. sicut dignū. iii. colu. Itēz pu  
nit⁹ in foro tp̄ali d̄z nihilomin⁹ ḡfiteri  
ut i. c. ii. de fur̄. & i. cle. i. de pe. & re.  
uerum paruā penitentiā illi imponet sa  
cerdos p̄ no. per Nic. in. c. ii. de emp. &  
uen. & hoc rōe. arbitrii ipsius p̄ut sentit  
ibi fra. & ipe Nic. s. q. px. & s̄l̄r symo  
niacus d̄z renunciare b̄nficio & agere pe  
nitentiā de delicto ḡmisso ut in. c. d̄ regu  
laribus. de symo. & ibi Ni. Itēz l̄z dimit  
tat p̄ctm̄ data ḡtritōe si ablatum restitui  
non p̄t tñ sacerdos imponet penā p̄cti  
s̄m Ni. in. c. ii. de rap. nisi forte nullum  
p̄ctm̄ cōmisisset ut in furāte tpe maxime  
necessitatē s̄m eundē in. c. iii. de fur̄. te  
neret tñ illud restituere cum posset s̄m  
eū in. c. iii. eo. ti. Itēz caueat cōfessor de  
illo p̄b̄bio alligāt graua onera zc. xxvi.  
q. vii. alligant. & ibi q̄ melius est redde  
re deo rōez p̄pter misericordiā q̄ p̄pter  
crudelitatem ut no. in. c. omnis. in fi. de  
pe. & si deus largus non sit austerus sa  
cerdos in imponendo penitentiā. d. c. al  
ligāt. Item imponat iuxta contritionem  
& dolorem de pe. di. i. in actōe. & c. mē  
surā. de conse. di. iii. de penitentibus tan  
ta enim p̄t esse contritio q̄ nullā penitē  
tiā imponet no. de pe. di. i. mēsam. & s.  
q. px. Itē ut sepe dcm̄ est penitētia non  
d̄z esse aspa multi enim p̄pter fragilita  
tē nature terrenē a penitentia q̄a timent  
q̄ non p̄nt facere austeritatē penitentie  
& tales hortādī sunt & in ip̄o onere pe  
nitentie adiuuādī ad q̄d. s. q. cxxxiii. & in  
hoc m̄ituz peccāt sacerdotes q̄a non con  
siderat⁹ uiribus peccatoz nimis grauem  
imponunt penitentiā q̄d facere non debēt  
dicto. c. alligāt. s̄m pe. ut refert archid.

*Arbitrarie p̄nā  
q̄nō dñt*



de pe. di. iii. inter hec. in fi. & quod no.  
in. c. fi. in fi. de censu. li. vi. & potest im  
ponere quamlibet breuem de pe. di. iii.  
talis nūq. unde non permittat sacerdos  
peccatorem in desperationem cadere s3  
potius iniungat illi unum pater dicto. c.  
alligant. de consecra. di. v. non mediocri  
ter. ut no. Io. an. in. c. deus qui. de peni.  
& remissi. sūt enī peccatores blande tra  
hendi ut ibidem & adde q. ubi imponit  
a iure penitentia per unum annum intel  
ligitur idest unius anni in q̄dragesima ut  
dicunt doc. in. c. fi. de hīs qui sūt. occi.  
uel idest per certas ferias & sunt ferie  
legitime secūda quarta & sexta. ix. q. iiii.  
c. p̄t. de consecra. di. iii. c. i. xii. q. ii. de  
uoto. secundum doc. in. c. accusasti. de ac  
cusa. ubi Io. an. dicit sic penitens scilicet  
ad sacerdotis arbitrium de pe. significa  
unt. & dicebāt pe. & abbas q. isto septē  
mo ieiunabūt sexta feria uel aliquid ali  
ud agent quod placeat confessori secun  
dum eum & dominum Nic. ibidem dicit  
etiam fran. in dicto. c. accusasti. q. ubi i  
ponitur penitētia q̄draginta diez intel  
ligitur per dies continuos uel interpel  
latos no. xxii. q. v. c. i. facit. c. ii. de ho  
mi. facit. s. q. lviii. dicit tamen guyllē.  
duranti q. ubi imponitur penitentia a iu  
re trium uel septem annoz uel paucoz  
annoz uel. xl. zc. & non adiungitur qua  
liter illo tempore peniteat relinquatur  
arbitrio sacerdotis ut per eum in aureo  
reperitorio de penitentis a cano. diffini  
tis in fine penitens tamen non interpre  
tatur penitentiam sibi impositam Io. an.  
in. c. q. super. ad fi. de uoto. Ite3 potest  
sacerdos imponere penam intrusionis in  
monasteriū uel depositionis in foro pe  
nitentia Io. an. in. c. qualiter. ii. de acc.  
in. viii. colu. alleg. l. di. si ille. unde tamen  
ho. in su. de eta. & quali. s. ordo. v. s3 qd  
si episcopus. Item potest sacerdos impo  
nere penitentiam q. pedibus proficisca  
tur & non equo. xxxiii. q. ii. latorē. ubi  
etiam de similibus penitentis ea. q. ad  
monere. cum si. Item ut depositis uesti  
bus & nudis pedibus ambulet ad talem  
locum Io. an. in. c. ueniens. de accusa. &  
quod incedat nudus cum femoralib9 ta  
men de penis. c. fi. s. cum autem. li. vi. &

quod ibi per archidia. i. uerbo nudus. Itē  
q. induat sacco Io. an. in. c. ii. de homic.  
Item ut dormiat in sacco de pe. di. i. qui  
sanctus. semper tamen debet cauere sa  
cerdos ne ex penitētia alteri fiat preiu  
diciū ut per ho. in su. s. que penitentia  
v. licet autem omnes. & quod no. de pe.  
di. iii. si apostolus. glo. p̄t. facit de sent.  
excommuni. relatum. & de hīs qui fili.  
occi. c. ii. & quod ibi no. & nota q. seruo  
imponere potest penitentiam dum tamē  
non sit in graue preiudiciū domini secū  
duz ho. & fra. in. c. i. de coniugio seruo3  
prima colu. Item seruo seu carentibus p  
prio imponat penitentiam in orationi  
bus ieiuniis & disciplina non in elemosi  
nis Io. an. in. c. relatum. de sen. excomm.  
& sic seruus tenetur ad penitentiam &  
ad communionem an. de bu. in dicto. c.  
i. de coniugio seruorum. facit. c. relatu3  
de sen. excommu. Item licite reciperet  
ipse sacerdos elemosinam oblatam a pe  
nitente ut in. c. cum uoluntate. & ibi per  
Nic. de sen. excommu. Item in penitētia  
debet per sacerdotem fieri moderamen  
idest diminutio. xxvi. q. vii. tempora. l.  
di. si quis diaconus. secundum fra. in. c.  
transmisit. d. eo qui cogno. consan. i. iiii.  
notabili. & quod no. de iurepa. clemen.  
prima. in uerbo moderationem. unde l3  
restricta sit potestas in indulgentis que  
fiunt publice ut in. c. fi. de peni. & rem.  
li. vi. nō tamē restricte sunt in foro peni  
tentiali quin possit dies & annos pro ut  
uult indulgere dummodo discrete faciat  
secundum archidia. in dicto. c. fi. in vbo  
conceduntur. Item si mulier esset p̄gnās  
uel lactaret non imponat penitentia3 ab  
stinētie uel aliam per quaz impediatur  
filiorum educatio ut longe peregrinati  
onis uel similis secundum ho. & Io. an. in  
dicto. c. ii. de hīs qui fil. occi. licet tamē  
coniuges non abstineant a thoro nihilo  
minus penitentiam age3 possunt xxxiii.  
q. ii. audiuimus. & sequen. & q. iiii. in  
summa. Item si iniungat alicui q. missas  
celebrari faciat non capiat ipse ad cele  
brādū ho. in su. de peni. s. & ad quid te  
netur ad fi. & Io. an. in. c. requisisti. pe  
nultima colu. de testa. Item clerico ob  
mittenti dicere officium poterit q̄fessor

p̄ma vñq. in. q̄no



imponere si expedierit aliam penitentiam quod reiterare horas ut si forte magnam multitudinem dicere obmisisset secundum Io. de ymo. post doct. in clemen. de celebra. missa. in quinta colu. & subdit imponendam penitentiam si interfuit diuinis sed non intellexit ut ibi latius ad idem perfran. in dicta clemen. in secunda & decima questione. Item non iniungat superiori quod petat ueniam inferiori de aliquo excessu correptionis no. xxiii. q. iiii. qui peccat. & per hostien. in sum. de tempo. ordina. §. octaua regula. post prin. Item iniungat alicui facienti aliquem ignoranter peccare sicut iniungeretur illi si sciret peccasset arg. nota. per hostien. in su. de infantibus & lang. expo. §. fi. ad fi. facit. §. q. lxxix. ad finem. Item iniungat doctori consulenti erronee quod satisfaciatur parti lese Nic. in. c. tua nos. de homi. & in. c. fi. de iniuriis. ubi idem dicit de medicis & aliis artificibus & de prestante opem in delicto & fi. Item iniungat clerico intruso in beneficio ut fructus restituat fran. in. c. dilecto. de preben. in. iii. colu. & .vii. Item iniungat clerico non studenti Nico. in. c. uenerabilis. in fi. de preben. fran. in clemen. de concessi. preben. in principio & uide. §. sed prelatus non petendo rem ecclesie quia uidet imminere graues lites uel scandala non peccat fran. in. c. ii. de prescrip. Item non absoluat prestantem impedimentum nisi iter esse restituat fran. in clemen. de seque. posses. §. i. tertio notabili. Item non imponat penitentiam de malis secutis ex peccato & ideo si culpa uel negligentia mittentis ignem ignis combussit domum tuam licet teneat in foro iudiciali non in foro penitentiali ubi quis non tenetur de culpa ex mente non procedente secundum fran. & Nic. post Vincen. in. c. i. de cust. eucha. & post Inno. in. c. sicut dignum. de homi. nisi apponens ignem damnum dare intenderet uel in lata culpa fuit ut si in domum plenam stipulam ignem proiecit secundum Io. an. in dicto. c. sicut. iiii. colu. & glo. in. c. decetero. de homi. & per dominum Nic. in. c. presbiterum. eo. tit. & melius in. c. si egressus. de iur. & dato. & in. c. sequenti. & §. q. cxxxii. in

fi. faciunt no. per dominum dominicum in. c. ii. de consti. in antepenultima colu. li. vi. que in idem recidunt & §. §. iiii. q. lxxv. post principium unde si cogitare poterat quod mors poterat provenire efficitur irregularis Io. an. in. c. sententia. ne cler. uel mona. Si ergo tu occidisti patrem meum licet non cogitasses mihi damnum inferre tamen in conscientia teneris mihi ad damnum seu interesse meum propter mentem tuam malignam per no. per Inno. Io. an. & doct. in dicto. c. sicut. ut delictum ad estimatorem fiendam attento euentu futuri damni iuxta not. per Cy. in. l. fi. ad. l. acquit. consideratis omnibus hinc inde arbitrio boni uiri Similiter si testis teneatur in foro contentioso propter falsum testimonium ut per hostien. in summa de peni. & remis. §. fi. v. quid de testibus non tamen in foro penitentie imponetur nisi de falso testimonio licet aggrauetur propter mala secuta secundum Io. an. & fran. in dicto. c. i. de custo. eucharist. & ita uidetur intelligendum quod aduocato dicit Io. an. in. c. proposuit. de clerici. excommuni. ministr. in secunda colu. & ad hec faciunt no. per Io. an. in. c. si egressus. de iniuriis. hec tamen uidentur procedere nisi talis testis uel aduocatus intenderet ad illud damnum secutus postea per superius dicta ad que uide no. in spe. de aduoca. §. fi. v. quid si per imprudentiam Iudex tamen si non interrogauit testem ut debuit tenetur parti ad interesse in foro penitentiali ut no. an. de bu. post Io. an. in. c. cum causam. quinta colu. de testibus. Idem si dictus testis male redigit in scriptis in damnum partis quo casu se ad restitutionem obligauit ut in spe. de testi. §. nunc tractandus. v. fidelis. etiam & cautus debet esse &c. dicunt etiam Io. an. fran. & doct. in dicto. c. sicut. quod si plures delinquant satisfactione unius alter liberatur non tamen quo ad spirituales penam imponendam pro peccato facit de homi. tua. glo. iiii. & in spe. de iniuriis. §. sequitur. v. sed pone inimicus. Item similiter non iniungat quod soluat penam legalem si non sit lata sententia iuxta not. xii. q. ii. fraternitatis. & per bal. in. l. i. iudicemus nulli. §. i. de sa. san. eccle. & i. l. id



quod pauperibus. quinta colu. de episco-  
pis & cleri. & in. l. post decisionem. in fi-  
ne de furtis. & per anto. de bu. in. c. fi.  
in. iii. colu. de prescrip. & pe. de ancho.  
in. c. si propter. in secunda oppo. in prin-  
cipio de rescrip. li. vi. in repetitione. Intel-  
lige tamen nisi pena ipso iure imponatur  
& per dominum panormitanum in. c. i. i  
iii. colu. de constitu. ubi etiam dicit qd  
damnum absq; proposito illatum non re-  
sarcitur in foro penitentiali ut supra di-  
ctum est uide eundem dominum Nic. pa-  
normitanum in. c. audiuius. de symo.  
ubi simpliciter dicit qd in foro anime nō  
est soluendum quod imponitur nomine  
pene zc. adde tamen per eum in. c. falsa-  
riorum. de fal. & dominum fran. in. c. di-  
lecti. ii. colu. de arb. adde. si lex imponat  
penam dupli sufficit in foro conscientie  
reddere simplum sicut etiam contingit si  
alius penis iur que ante condemnationē  
factam in iudicio non debentur in foro  
conscientie: Pena autem conuentionalis  
ratione promissionis debetur in utroq;  
foro nisi forte qñ adhibet obito pecuni-  
ario quia tunc uidetur esse in fraudem  
usurarum tenetur tamen ad interesse dā-  
ni ille per quem stetit secundum pet. de  
palu. in. iii. di. xxvii. q. i. in quarta col.  
& ad premissa uide omnino. s. q. cxxxii.  
per totam. ubi etiam ad fi. habes qd iur-  
dex inq; pronuntians tenetur etiam si  
pars non appellet Item imponat penitē-  
tiam in quantum peccator intendebat cō-  
temnere & male facere licet nō ita face-  
ret in ueritate ut per fede. consilio xiii.  
in. iii. colu. non tamen pro sola uoluntate  
imponat ac si fecisset ut per Nic. in. c. si-  
cut dignum. de homi. secunda colu. Item  
pro peccato dubio aliqualis penitentia  
imponitur ut in. c. fi. de his qui fili. oc-  
ci. Item minor penitentia imponitur cō-  
ficienti q̄ facienti ut per Nic. in dicto  
c. sicut dignum. ii. colu. CXXXV. q̄  
ro utrum penitens completa penitentia  
sit totaliter absolutus: Rñ° secundū tho-  
mam in. iii. di. xx. siue sacerdos mīgat  
penitentiam discrete siue nō semper ma-  
neat reatus ad penam eiusdem quantita-  
tis & ideo si eam hic non implz in purga-  
torio exigetur neq; sequitur qd propter

hoc confessor peccet semper si minorem  
penitentiam iniungit tum quia non po-  
test determinate quantitatem pene co-  
gnoscere tum quia quandoq; etiam ex in-  
dustria minorem penam imponens plus  
prodest penitenti qui forte magnitudie  
pene posset a penitentia peragenda im-  
pediri & ideo confessor negligit minus  
damnum ut maius euitet & iterum quia  
paulatim confortatur in penitente diui-  
nus amor ad plura penitētie opera per-  
agenda concor. pe. secundum pisa. in. s.  
penitentia. secundo. & uide. s. q. viii. &  
de effectu penitentie per petrum de pa-  
lu. in. iii. di. xiiii. q. vii. ubi etiam qd non  
restituit impunitatem in foro contentio-  
so Item per penitentiaz restituuntur uir-  
tutes & omnis gratia ut in summa astēsi  
li. v. ti. iii. ar. iii. ubi etiam an per peni-  
tentiam homo restituatur ad dignitatez  
ecclesiasticam dic ut ibi unde penitentia  
sanat & delet crimen xxxii. q. i. qd autez  
alibi dicitur qd absconditur ea. q. apud  
misericordem & quandoq; peccatum do-  
natur quandoq; deletur quandoq; tegit  
de peni. di. iii. ille rex. & c. sequenti. ad  
quod. s. q. xlv. post medium Inde dicit  
qd sacerdotes peccata populi commēdūt  
id est delent & consumunt. iii. q. i. nll. &  
prima. q. i. ipsi sacerdotes. ut dicit spec.  
de conclu. ii. colu. Et notandum qd prop-  
ter peccatum homo meretur penaz eter-  
nam & si conteritur illa mutatur in tem-  
poralem. s. q. xxix. circa medium & q.  
cxxxii. & hanc temporalem potest sacer-  
dos remittere uel in totum uel in partez  
ut. s. duabus proximis questionibus &  
si durante tempore penitentie peccator  
casu moriatur non obest quo ad uitam e-  
ternam xxvi. q. vii. s. penitentes. unde  
dicit hosti. qd si penitens in extremis uel  
etiam in sanitate non complet hic peni-  
tentiam iniunctam uel complet sed mino-  
rem q̄ debuit ut quia sacerdos simplex  
nesciuit bene arbitrari secundum Ray.  
tanta potest esse contritio qd sufficeret  
ad delendam omnem penam ita qd talis  
nec per purgatorium transiret sed ad pa-  
triam statim euolaret ut patet de latro-  
ne Luc. xxiii. & in dicta. q. viii. uerum  
hoc periculosum est & nobis incertuz ut



patet de pe. di. vii. §. i. & c. nullus. secundum hostien. in sum. de peni. §. que penitentia. in fi. Si tamen minus sufficiens est contritio uel penitentia purgabitur igne purgatorii unde de talibus dicit Augu. & si conuersus uita uiuet & non morietur tamen non promittimus quod euadat omnem penam nam prius purgatus est igne purgationis qui in aliud seculum distulit fructum conuersionis de pe. dist. vii. c. ultimo. circa fi. Et eandem sententiam ponit greg. xv. dist. qualis. & idem in summa confessor. eo. ti. q. clxii. & facit quod no. pe. dist. iii. §. his auctoritatibus. in glo. quia si peccatum. & per hoc. in summa de pe. §. qualis. v. vi. propter finalem zc. ubi refert ysaie. xxxiii. hac animaduersione percutitur peccator ut moriens obliuiscatur sui qui dum uiuere oblitus est dei archidia. tamen de peni. dist. iii. talis. sic dicit no. argumentum quod si aliquis morte uel iusto impedimento impeditus non potuit explere in hac uita penitentiam sibi iniunctam ab ecclesia ob hoc quod non expleuit illam in alia uita nullam patietur penam secundum petr. Sed nota quia dicit ob hoc zc. & sic non excludit illam purgandam igne purgatorii & ideo dicit hostien. in summa. §. quod sit effectus. in fine quod effectus uere penitentiae est ut si perfecte in hoc mundo fuerit satisfactum anima ad patriam euolat aut si quid purgandum remanserit igne purgatorii purgabitur ut ibi latius dicit etiam archidiaconus tricesima secunda questione quinta quia ergo. no. argumentum quod si sacerdos minus sufficientem penitentiam imposuit a deo supplebitur. l. disti. si quis prepostera. & de hoc optime no. de pe. di. prima mensuram. in glo. cum pena. que distinguit quod si sacerdos minorem penitentiam imponit animo dispensandi illa sufficit ad delendum peccatum licet modica sit ut ibi latius dum tamen nulla culpa reperiatur in confitente & paratus erat recipere penitentiam etiam maiorem secundum doctores & Nico. in c. deus. de peniten. & remissio. Sic ergo remissa culpa per contritionem remanet reatus pene que per penitentiam dimittitur hic aut in purgatorio ut. s. add

de purgatorio supra in notabili. xiii. ad finem facit. i. q. proxima. & nota quod penitentia sanat & delet crimen. xxxii. q. prima. quod autem alibi dicit. Centesimotrigesimosexto quero quid est quod sacerdos dicit penitenti quicquid boni feceris sit tibi in remissionem peccatorum. Rñº secundum thomam in quodam quolibet hoc est quadruplici consideratione utendum: Primo considerandum est quod peccator est debitor satisfactionis dupliciter Vno modo ex iniunctione sacerdotis: Alio modo ex ipso peccato commissio unde si contingat quod sacerdos minore satisfactionem imponat quam requirat culpa residuum exoluet aut hic aut in purgatorio Si uero maiorem iniungat nihilominus penitens tenetur facere quod sibi iniunctum est si assit facultas: Secundo considerandum est quod opus quod quis facit ex iniunctione sacerdotis dupliciter ualet penitenti: Vno modo scilicet ex natura operis iniuncti: Alio modo ex uelamini ita quod ex his amplius ualet ad expiandum peccata quam si proprio arbitrio idem faceret ad quod. s. q. cxxxiii. secunda columna. Tertio considerandum est quod satisfactio ad duo ualet scilicet ad expiationem culpe preterite & ad cautelam future: Quarto considerandum quod sacerdos potest penitenti satisfactionem iniungere uel ex proprio arbitrio uel ex consilio alieno & ita etiam arbitrio ipsius penitentis ut si dicat sacerdos facias hoc si potes & si non potes facias hoc: simile uidetur cum sacerdos dicit quicquid boni feceris sit tibi in remissionem peccatorum quia si grauis penitentia esset ei iniungenda que tamen ei indicari debet & dicendo predicta uerba illa que penitens preter iniunctionem expressam facit accipiunt maiorem uim expiationis culpe preterite ex illa generali iniunctione unde predicta uerba laudabiliter solent dici & quantum ad hoc satisfactio est sacramentalis in quantum uirtute clauum est culpe commissae expiatiua licet non habeat maiorem uim ad remedium contra culpam futuram Idem in summa confessor. li. iii. titulo. xxxiii. q. c. & eadem ratione Raym. & hostien. ut & ponitur eodem. ti. q. cviii.



dicunt quod cautus & discretus sacerdos pro  
inunctam penitentiam dicat penitenti  
quod omnia bona que fecerit & omnia ma  
la que sustinuerit ei proficiant ad salutem  
& pro penitentia hec omnia inungat se  
cundum fratrem Nico. post pisa. in. §. pe  
nitentia. secundo. ad que. §. q. proxima.  
& q. cxxx. circa fi. & i. q. cxlvi. Sic er  
go bonum est inungere quod omnia bona que  
faciet etc. not. Iohan. an. in. c. omnis. de  
peni. & remissi. in decima colum. & per  
fran. clemen. si dominus. v. ideoque. de re  
liq. & uenera. sanct. & nota quod cum sacer  
dos inungit omnia bona que facis etc.  
debet intelligi que sponte & gratis non  
ex debito facies secundum petrum de pa  
lu. in. iii. di. xv. q. i. articulo. ii. ad quod  
i. q. cxliii. & q. cxlvi. **CXXXVII.**  
quero utrum sacerdos possit commutare  
penitentiam quam inunxit; Rñ. secun  
dum Ray. credo breuiter quod sic dummo  
do discrete & propter causam & circa  
subditos suos alias non di. lxxxii. presbi  
ter. & hoc expones guy. dicit quod ille idem  
qui inunxit aut successor eius aut supe  
rior si est ordinarius iudex penitentis  
possunt penitentiam commutare uel re  
laxare si uero sit alius confessor a quo com  
mutatio petitur quia de pari ambo cura  
unius habent uel duo episcopi in quorum  
episcopatibus penitens domicilium ha  
bet hic dicendum quod si penitentia fuit pu  
blica requiri debet consensus primi qui  
dedit eam ne scandalizetur dico si de fa  
cili possit requiri alias si penitentia fuit  
occulta poterit confessor secundus com  
mutare uel relaxare secundum pisa. ubi. §.  
Idem in summa confess. eo. ti. q. cxxxiii.  
ubi etiam additur secundum eundem guy.  
quod quo ad dictam commutationem & re  
laxationem archiepiscopus uidetur ordi  
narius quo ad forum penitentie subdi  
torum suffraganei sui & patet per hoc  
quia archiepiscopus per prouinciam su  
am concedere potest litteras generales  
remissionis de pe. & remissi. c. nostro. cer  
tum est autem quod nullus episcopus potest  
facere remissionem nisi subditis suis & a  
lius de uoluntate prelatorum suorum ex  
tra de peni. & remissi. quod autem. ergo  
subditi suffraganeorum quo ad hoc sub

dicti sunt archiepiscopi quamuis ipse quo  
ad forum contentiosum non sit ordinarius  
nisi in casibus expressis a iure hec ille  
idem quoque uidetur quo ad forum peni  
tentiale ut non sit ordinarius nisi in ex  
pressis cum non possit confessiones subdi  
torum suffraganeorum suorum audire ni  
si dum uisitat prouinciam. ut in. c. perpe  
tuo. extra de censibus. li. vi. secundum fra  
trem Nicolaum oximi. in addi. ad quod  
supra. q. lxxvii. in fi. & q. xcvi. post pri  
cipium & de hac materia plene per ho.  
in summa de remissi. §. & an sacerdos. fa  
cit quod no. in. c. i. de uoto. si tamen sacer  
dos imposuisset penitentiam de accessu  
ad terram sanctam an ipse eandem com  
mutare possit uide per glo. & doc. in. c.  
ex multa. & in. c. quod super. & de uoto.  
ant. de bu. in. c. quod super. in fi. de fide  
instru. & nota quod iste talis non dicitur com  
temnere penitentiam licet petat commu  
tari de peni. di. prima. cum ergo ante.  
& c. mensuram. §. non ita. in glo. in cas  
ibus. si tamen posset haberi copia illius  
primi confessoris melius esset ad illud re  
dire per nota. §. q. xxxvi. & q. liii.

**CXXXVIII.** quero an inferior  
possit penitentiam a superiore inunctam  
relaxare Rñ. secundum Guy. si penite  
tia inuncta est in tali casu de quo ab ini  
tio poterat inferior penitentiam inun  
gere poterit relaxare uel commutare ni  
si superior reseruauerit sibi talem com  
mutationem uel relaxationem ar. ad hoc. l.  
di. accedens. & dicto. c. latorez. & quod  
ibi no. si uero penitentia inuncta est in  
in casu reseruato superiori non poterit i  
ferior relaxare uel commutare absque li  
centia eius qui inunxit nisi urgeat neces  
sitas aut suadeat utilitas est enim prius iter  
tari in huius casibus quod superior concessit  
inferioribus potentiam commutandi uel  
relaxandi secundum pisa. Idem in sum.  
confesso. eo. ti. q. cxxxiiii. Est tamen ad  
uertendum quod quicunque alius sacerdos ab  
eo qui inunxit penitentiam uult facere  
istam commutationem uel relaxationem  
uidetur quod non debeat facere nisi examina  
ta causa propter quam penitentia inun  
cta est penitenti ut & dicit Ray. & pa  
tet in precedenti questione ne sequens



minus beneficiu3 tollat pcedēs maturi9  
gestum propter quod non uidetur posse  
fieri nisi fiat noua confessio uel genera  
lis si penitētia concernit omnia peccata  
uel particulares si respicit particulare  
peccatum nisi forte sit euident peniten  
tem non posse facere iniunctam sibi peni  
tentiam secundum fratrem Nic. in addi.  
dicit archidia. post hug. xxxiii. q. ii. lato  
rem. q. non credit ueruz q. episcopus ex  
causa possit relaxare de penitentia quaz  
papa imposuit nisi in necessitate uel nisi  
expressum sit in iniungenda penitentia  
nec aliud ex illo. c. latore3. colligitur. nā  
ibi papa non iniungit penitentiā sed do  
cet quam episcopus debet iniungere uel  
si papa sibi iniungit precipit tamen spe  
cialiter relaxationem fieri ab episcopo  
si uiderit expedire secundum hugo. sed  
idem arch. xv. di. c. ii. in fi. uidetur resi  
dere q. episcopus ex causa possit diminu  
ere de penitentia iniuncta a superiore i  
eo q. ultimo allegat glo. xxvi. q. vii. c.  
tempora. in glo. i. & idem uidetur sequi  
spe. in ti. de dispen. §. nunc de episcopo  
rum. v. clvi. & uide archi. in. c. fi. in vbo  
nullam. de elect. eo. li. & in dicto. c. fi. d.  
peni. & remis. in vbo conceduntur. v. &  
nota. eo. li. & spe. de peni. & remis. in fi.  
& Io. an. in dicto. c. fi. in nouella. & ibi  
doc. ubi etiam dicunt q. papa uel episco  
pus non possunt sibi remittere peniten  
tiam per confessorem iniunctam alle. de  
pe. di. v. c. i. v. ponat se omnino. zc. & p  
Io. an. in. c. cum ex eo. iii. colu. de peni.  
& remis. facit in spe. de lega. §. nunc ostē  
dendum. v. xxvii. in fi. pro opi. hugo. fa  
cit quia si superior manum apposuit g<sup>o</sup>  
uidetur in tali casu adempta potestas in  
feriori & illius manus ligate per no. p  
arch. iii. q. vi. multum. & in. c. per hoc. i  
uerbo uolumus. de heret. li. vi. & Io. an.  
in. c. cum dilectus. vi. colu. de iurepatr.  
& in rub. de off. ordi. & in decis. rote nu  
mero. xviii. & lxvi. & lxxvi. cum si. nisi  
dicatur cum pisa. q. puz sit tenere q. ex  
causa inferior possit ut supra pro taz fa  
uorabili negotio uidelicet salute animaz  
& subdit Io. an. in dicto. c. fi. de peni. &  
remi. li. vi. q. penitentiam iniunctam ab  
episcopo sacerdos remittere non possit

sed econuerso xxi. di. inferior. unde pe  
nitentiam iniunctam per sacerdotem epi  
scopus commutare potest uel relaxari ex  
causa prout no. arch. in. c. fi. de pe. & re  
mis. in. vi. & ymo. in cle. ii. eo. ti. ad finē  
post guy. & similiter potest episcop<sup>9</sup> re  
mittere penitentiam quam indixit papa  
& sacerdos penitentiam per episcopum  
impositam fm dominicum. in. c. licz. iii.  
colu. de off. uica. in. vi. de quo. §. & adde  
per fra. in cle. i. de priuile. v. si qui. iii.  
notabil. & in clemen. ii. §. i. de pe. & re.  
xii. q. **CCCCIX.** quero quid si qs  
dicit se penitere sed non uult scire on<sup>9</sup>  
penitētie dicens se teneri & huiusmodi  
Rn<sup>o</sup> secundum Ray. sacerdos debet ta  
lem inducere sicut potest ut paratus sit  
ad implendum penitentiam ostendendo  
magnitudinem peccatoz & quāta bona  
amisit propter illa que omnia recupabit  
per penitentiam alias sine ista dispositio  
ne non esset in statu salutis cu3 ad hoc ob  
ligetur extra de pe. & re. omnis. ad qd  
§. q. xlv. & q. cxxv. & finaliter cum uo  
luntate sua imponat ei talem penitentia3  
quam uerisimiliter possit portare ne deterio  
contingat ei penitentiam uiolando. §. q.  
cxxxiii. in prin. ad hoc autem precipue  
laboret ut causas peccatoz & peccandi  
occasionem remoueat quia fm august. sa  
crificare est causas peccatoz excidere  
nec eorum suggestionibus aditum indul  
gere & si sacerdos non potest gaudere o  
mīoda eius purgatione gaudeat tamen  
quia ipsum liberatum a gehenna ad pur  
gatorium mittit & sicut dicit host. nulla  
tenus debet sacerdos permittere pecca  
torem despiciendum recedere. xxvi. q. vi. si  
presbiter. sed potius imponat unum p<sup>r</sup>  
noster ut aliquid leue & quod omnia bo  
na que fecerit & mala que tollerauerit  
sint ei i penitētia f3 ray. & §. q. cxxxiii.  
post mediu. & i. q. cxlvi. Ostēdat tñ q.  
id quod min<sup>9</sup> agit hic cōplebit in purga  
torio ut in sum. conf. eo. ti. q. cxxxv. &  
§. q. cxxxv. & conco. tho. in. iii. di. xix.  
concor. etiam glo. ray. & addit consulo  
quo ad uitandā inobedientiā & trāgres  
sionem talibus nulla aut parua satisfactō  
iniungatur sub pcepto & q. concedatur  
eis q. liceat ieiunium sibi iniunctum aut



elemosinas aut orationes & quęcūq; alia  
sibi inuncta redimere cū uoluerit qcor.  
Inno. in dicta. q. cxxxv. ad fi. fm fratr.  
Nic. post pisa. ubi. s. & intellige sane ut  
dictum est si alias ipsum penitet & dicit  
se paratum facere qđ debz sed onus pe  
nitentie non posse se sufferre tunc ppter  
hoc qđ tuncq; deliquerit non debz dimit  
ti sine absolutione ne se despet s; si dicit  
se non posse dimittere odium uel se a pec  
cato abstinere ut caste uiuere uel alienū  
non posse restituere cum possit non uelle  
restituere uel artē dimittere q sine mor  
tali exerceri non pōt uel aliud huiusmōi  
talis nullo modo debet absolui fm tho.  
& pe. & in sum. fratris anto. iii. pte. c. d  
penitentia iniungenda. ad idem per Ioh.  
an. in. c. ois. de pe. & rem. m. x. colu. &  
m. c. qđ quidā. subdens q; absolvere d; z  
talem non bñ patum ut deberz inqtū de  
bet & potest non simpliciter ut quidam  
simplices faciunt ne indiscrete absoluē  
do se ipsum obliget pro eodē fm eum &  
intellige qñ non erat bñ patus. i. totalr  
in manu sacerdotis se non ponebat ut lo  
quit Io. an. alias uero si nollet dimittere  
odium uel nō peniteret nō absolveretur  
ut. s. per allegatum. c. qđ quidā. & s. q.  
ii. Si autem confessor dubitaret illū non  
facturum penitentiam nō ex. gat ab illo  
promissionem uotū uel iuramentū de co  
ha. cle. & mu. clericos. sed sufficit si ille  
dicat habere ppositū faciendi illaz peni  
tentiam cū ptestatione q; si nō faciat illā  
pñam fructu confessionis carebit s. q.  
cxxi. Si aut pen. tens expresse diceret  
nolle subire onus penitentie in hac uita  
sed tñ in purgatorio dicit scotus i. iii.  
q; non tenetur peccator recipe pen. tēti  
am inunctā sibi a sacerdote cū ipse dicit  
se uelle pdictā penitentiam cōplere in a  
lio foro. s. purgatorio & sacerdos nō po  
tēst negare sibi absolutōz ut per euz lati  
us in. iii. di. xv. uidetur tñ loqui quādo  
confessor assentit penitenti sed in contra  
rium uidet sequi pe. de palu. dicēs q; nō  
uidet esse in statu salutis qui p mortali  
non uult hic satisfacere sed tñ in purga  
torio ut per euz in. iii. di. xvii. q. i. circa  
prin. facit. s. q. xvii. post prin. unde uid  
tur q; etiam si confessor assentiret peni

tenti non uideatur penitens esse in statu  
salutis quia nō ponit se in manu sacerdo  
tis put debet & saltem unam leuissimam  
penitentiam hic agere dēret de pe. dist.  
v. c. i. d. ponat. & s. q. xxx. i. & s. pxi.  
an. si. nam satisfactio est una de principa  
libus pibus penitentie. s. q. x. & quia  
alias in nullo esset secum dispensatum cir  
ca penitētiā canoicas. s. q. cxxix. Si tñ  
paratus esset aliq; leuem seu minimā pei  
tentiam recipe absolveret ut. s. dictū est  
ad quod. s. q. cxxx. in fi. & cxxxiii. &  
se. Si tamen penitens libere se poneret i  
manu sacerdotē posset sacerdos forte nō  
iniungere satisfactionē per no. i. q. cxlii.  
in fi. & cxlix. & clii. post mediū. adde  
q; pōt inquiri an penitens fecerit peni  
tentiam inunctā ut cognoscatur an uere  
uel fide fuerit reuersus & an ambulz in  
tenebris uel in luce zc. ut per frede. con  
silio. clii. Incipit alexander episcop⁹ zc.

CXL. quero utrum pena mortis di  
minuat aliquid dē pena debita p peccato  
Rñ° fm tho. in. iii. di. xx. mors natural  
est pena consequens originale peccatum  
& quasi iam in natura uersa & ideo per  
mortē naturalem non purgatur aliquid  
de peccato actuali Sed per illatam mor  
tem bñ pōt purgari inqtū ipsam pacē  
ter sustinet l; pro crimine sit illata ualet  
tamen ad dimutōz pene & ad liberati  
onem etiam a tota pena fm q̄titatez cul  
pe & patientie & contritōis fm pisa. idē  
in sum. confe. eo. ti. q. cxiii. fm fra. Ni.  
facit quia patientia est uirtus & radix  
omnium uirtutum ut no. arch. de conse.  
di. vi. nunq. & vii. q. i. suggestū. & facit  
i. q. cxlvi. & plenius per pe. de palu. in  
iii. di. xx. q. i. arti. iii. Cxli. quero  
de penitentia solemnī & publica: Rñ° d  
bet fieri cum illa solemnitate & modo q;  
habet. l. di. in capite. & imponitur tantū  
ab episcopo uel de eius mandato. s. ab a  
lio sacerdote in feriore & debet imponi  
pro crimine publico & uulgatissimo qđ  
totam urbem uel aliū locum commoueat  
xxvi. q. vi. c. ult. Itēz non debet imponi  
clerico nisi deposito quia nec laicus qui  
semel egit eam debet postea promo  
ueri nec clericus debet postea ministra  
re. l. di. confirmandū. & c. illud. & c. ali



enum. & c. ex penitentibus. Item semel  
tñ fit de pe. di. iii. ex persona huiusmōi  
in fi. & se. & in fine distinctionis ad idē  
per pe. de palu. in. iii. di. xiii. q. vi. & i  
pisa. in vbo pñia. iii. & in su. confe. li. iii.  
ti. xxxiii. q. viii. & ista pñia hūde plu  
ra fm pisa. ubi. s. quia tñ hec sollemnis  
& publica pñia hodie non est in usu & ra  
ro imponit hodie de consuetudine ut not.  
ho. in su. de off. archipres. §. que ptinet.  
v. v. ideo non insistendum. & uideas not.  
de pe. & re. c. i. & in. c. quesitū. & p ho.  
in su. de pe. §. utrū penitentia. per totū.  
ubi etiā gcludit q sola pñia sollemnis nō  
debet iterari sed publica & priuata sic  
de quo et in remissionib⁹ pmissis & ad  
dit in su. confe. dicta. q. viii. fm ray. pe.  
& glo. q pñia sollemnis iterat si est consue  
tudo fm eos: nā publica pñia publica pe  
nitentia indiget arch. in. c. ii. de heret. li.  
vi. in v°. publice. Imponitur tñ si postu  
let uel si peccatū sit publicū Io. an. in. c.  
q̄sitū. de pe. & remis. & de istis publice  
penitentib⁹ per Io. an. in. c. ii. de off. ar  
chipse. Itēz improprie dicit sollemnis il  
la que imponitur alicui iuuito qñ tradit  
monasterio p peccato gmissio. l. di. si ille.  
fm ho. in dicto. §. utrū pñia. Itēz qñ ipo  
nitur publica penitentia non p hoc reue  
latur peccatum fm tho. & pisa. ubi. s. &  
in dicta. q. viii. uide tñ. s. q. cxxxiii. p⁹  
prin. & dicit publica pñia q fit in publi  
co absq tñ pmissa sollemnitate ut cū inu  
griē pegrinatio per mundū cū baculo cu  
bitali & cū scapulari & si. sed sedes apli  
ca publicā indicit in eo loco ubi est curia  
romana penormib⁹: Penitentiarū enīz  
publice faciunt tales denudatos triduo  
aut plus uel min⁹. incedere p oēs ecclias  
ciuitatis ubi est curia fm pisa. & nota q  
reputatur pñia perpetua ut no. in. c. qm̄.  
de symo. & in. d. c. oīs. in fi. de pe. & re.  
Et nota q pñia publica soli ep̄o reserua  
tur de excess. pla. accedētib⁹. sic ergo pu  
blica pñia imponit tñ pro notorio crimi  
ne ut no. in. d. c. ultio. & intelligo de no  
torietate facti ut p3 ibi in tex. ubi etiā  
dicit archi. q non de facili iponit bec  
pñia iuuenib⁹ uel decrepitis fm hug. &  
de ista pñia sollemni p dñm mar. in. c. i.  
pīt. colu. de off. ordi. CXLI. qro

quid sit satisfactio Rñ° fm auguist. satisf  
factio est cās peccatorū excidere & ea  
rum suggestionib⁹ aditū non indulgē &  
pe. di. iii. satisfactio. fm uero anhelmu3  
li. iii. cur deus hō. satisfacere est deo ho  
nore debitu reddere istas diffinitiones  
pe. in. iii. di. xv. dicit sic satisfactio curat  
pctā pterita recōpensando & pseruat a  
futuris cauendo & ideo p actū primum  
diffinit ab anhelmo cū dicit honorē deo  
debitū. s. q p peccatū ablatu fuerat red  
dere s3 p actū s3 diffinit ab aug. s. causas  
excidere zc. p que fit pseruatio a futu  
ris & uocat cās. s. intrinsecas radices ex  
peccato relictas: suggestiones uocat opor  
tuitates extrinsecas ut tps locum & h⁹  
modi fm pisa. in v° satisfactio. Idem in  
su. conf. li. iii. ti. xxxiii. q. ci. Richardus  
uero xv. di. iii. sententia. sic dicit satisf  
factio est p illata iniuria uoluntaria re  
cōpensatio fm iusticie eq̄litate cū ppo  
sito nō gmittēdi nouā iniuriā. uoluntaria  
dicit qā alias nō est ex caritate nec meri  
toria de pe. di. vii. null⁹. fm iusticie eq̄li  
tatē dicit qā nisi fiat fm debitū iusticie  
non est ad uitā de pe. di. v. falsas. & c.  
fratres. cū pposito zc. dicit qā alias non  
est pñia sed derisio de pe. di. iii. irrifor.  
fm fra. Ni. oximi. in addi. & p archid. &  
lat⁹ de pe. di. iii. satisfactio. & Lau⁹. de  
sacramento pñie vi. colu. an aut sit de ue  
ra pñia semper inungere satisfactioz dic  
q nō necessario. xxvi. q. ult. ab ifirmis.  
& ibi tex. & est ratio quia licet in hoc se  
culo non cōpleat cōplebit in purgatorio  
licet graui⁹ de pe. di. vi. c. ult. sed tamē  
expedit imponi nā hñs clauē du3 tamē  
non multū erret dispensatiue poterit eā  
moderari du3 tñ non tñ q iusticia diuina  
depiret ut no. in. c. significauit. de pe. s3  
Lau⁹. ibidē. v. iii. an sit. ad quod. s. q.  
cxxxix. Ex his sumūt gressores q nolūt  
absoluere fornicatores nisi se sepeant p̄p  
tim si se p̄miserunt & nō fecerūt fac. s.  
q. cxxxii. circa mediū. & i. §. px. q. cvii.  
& se. est enī malū radicit⁹ extirpādum  
ut no. Io. de ymo. in cle. dudū. p⁹ glo. in  
v° radicit⁹. unde adultera petens abso  
lutōz ab excōmunicatōe d3 prius abiura  
re adulter⁹. i. cū iuramēto renuntiare. p  
mittendo de non redeundo ampli⁹ ad eū



ut in. c. intelleximus. de adul. p. Nic. itel  
lige tñ in uita sec⁹ in morte ne cito mori  
ret p. no. p. eundē Ni. in. c. fi. in fin. post  
doc. de raptō. CXLIII. quero utz  
hō possit satisfacere de uno pctō sine alio  
Rñ° fm tho. in. iii. di. xv. non naz o3 q  
talissit modus satisfactōis q opetat ad  
tollendā offensam. Offense autē ablatio  
est amicitie restō & ideo si aliqd sit q a  
mitie restitutōz ipediat etē apud hoies  
satisfactio esse non pōt cum ergo qōlibz  
peccatū impedit amicitiaz caritatē que  
est hois ad deū impossibile est q hō de  
uno peccato satisfaciāt alio retento sicut  
nec homini satisfaceret qui p alapa sibi  
data se ei psterneret sed aliā sibi darz cō  
cor. pe. ut in sum. 9fe. eo. ti. q. ci. fm fra  
trē Ni. post pisa. in vbo satisfactio. & in  
sum. anto. in. c. de satisfactōe. & p3 in. c.  
ii. de rap. ubi dicit dñs fra. nota casuz sin  
gularē q uoluntas pñe unius peccati fa  
cit q non audietur penitēs de aliis fa. s.  
q. v. & q. liiii. p9 prin. & q mortale ipe  
diat satisfactōnez p3 qā hō nō pōt scien  
ter v uno mortali sine alio satisfacere nec  
ualet satisfactio nec tūc nec postea quia  
opus mortuū non pōt uiuificari & etiaz  
quia pñe repugnat cōmuniari : Veniale  
autē directe non impedit satisfactōz cum  
possit hō satisfacere de uno ueniali sine a  
lio & de mortali sine ueniali & pñā fcā  
in ueniali est satisfactoria quia ueniale  
non tollit dei acceptōz ppter pñone indi  
gnitatē sed indirecte ex pte opis operati  
ueniale tollit satisfactōz sicut & meritu3  
tollēdo bonitatē actus qui si fiat ppter  
uana3 gloriā uel alias cū ueniali ex se ha  
bet qd nō sit deo grat⁹ quia est malus &  
p9sequens non est meritorius nec satis  
factorius ut p pe. de palu. in. iii. di. xv.  
q. i. arti. iii. & arti. v. ubi uideas. sic ergo  
nec 9fessio nec satisfactio ualent in statu  
non gratie & sic adueniēte gratia d3 ite  
rum 9fiteri & itez satisfacere d3 l3 non  
ualeat in totū illa pñā minor tñ nūc im  
ponet fm Ni. in. c. qd qdam. de peni. ad  
qd. i. q. clii. CXLIII. qro utruz sa  
tisfactio fieri debeat p opera penalia :  
Rñ° fm pe. in. iii. sen. di. xv. sic qā p ta  
lia opa fit solutio emende debite p cffe  
sa pterita & fit pseruatio a futura offē

sa: pene enī medicine qdam sunt ut dicit  
phūs 8o ethicoz. & qdem qñq pena sa  
tisfactoria indicit ppter emēdaz culpe  
pterite & sic maiori culpe maior pena d  
betur qñq uero indicit ppter cautelam  
future culpe sic etiā aliqñ minori culpe  
maior imponit pena puta in iuene for  
nicate q in sene qñs enī senes magis pec  
cent tñ iuuenis indiget fortiori retrahē  
te 9cor. tho. ea. di. Idem in su. conf. eo.  
ti. q. ci. & se. fm fra. Ni. in addi. ubi. s.  
unde dicit pe. de palu. in. iii. di. xv. q. i.  
arti. ii. q illa opa penalia ad q quis tene  
tur ex debito ut sunt ieiunia ecclie & ele  
mosine facte ex pcepto puta cū qd dat e  
lemosinaz indigenti in extrema nccitate  
& de supfluo non sunt satisfactoria quia  
tūc dare teneb & si nō daret mortlr pec  
caret unde qñ nō est suū qd dat cū ad illd  
teneat cū 9 pctōr ad satisfaciēdū tenea  
tur ad aliqd ad qd nō teneb q non pecca  
uit nunq satisfaciāt de illo ad qd etiā non  
peccas teneb ut ibi p eū unde tñ sunt p  
ambia ad satisfactōz fm Richar. & in su.  
anto. c. de satisfactōe. & ad illud de ele  
mosina q non faciens exñti in supma ne  
cessitate peccet mortlr Idē Io. an. in. c.  
iii. ad fi. de fur. & sic largitio elemosi  
naz ad qd qd teneb non est ps satisfactō  
nis ut. s. & in pisa. in v° satisfactio. v. vi.  
& in su. confe. eo. ti. q. vi. dicit fra. Nic.  
in addi. q bonauētura sup ea. di. xv. di  
cit q h° ē uerū de rigōr iusticie qā nō ui  
det satisfactoriū id ad qd qd alias teneb  
sed credit q diuie misericordie benigni  
tas tanta est q totū acceptat & qñ pro  
nihilō saluat nos fm eū faciūt no. i clem.  
de reli. & uene. san. in v° seipsuz. & p ar  
chi. i. q. ii. si quis. & adde q inqū oratō  
uī suffragiū sunt satisfactoria p defūcto  
maior est satisfactō p uno facta q si fiat  
p multis ut no. Io. an. in. c. iii. ad finem  
de sepul. CXLV. qro i quib⁹ opib⁹  
9sistat satisfactio Rñ° fm ray. in tribus  
scilicet in orōe ieiunio & elemosina i pri  
mo 9tra supbiam: In secundo 9tra car  
nis cōcupiscentiā: In tertio contra auari  
tiam unde thobie. x. bona est oratio cuz  
ieiunio & elemosina & ut ait pe. ad has  
reducūtur oēs alie satisfactiōes : nam ui  
gilie pegrinationes discipline abstinentia



& omnia opera carne affligentia reducuntur ad ieiunium: opera uero misericordie corporalis ad elemosinam: opera misericordie spiritualis ad orationem secundum patrum. melius diceret opera spiritualia hec enim reducuntur ad orationem secundum patrum. in super. eo. tit. xxxiii. q. c. v. secundum fratrem Nicolaum. in addi. & per ieiunium ordinatur homo in semetipso per elemosinam ad proximum per orationem ad deum. Item fit satisfactio de bonis exterioribus per elemosinam de bonis corporis per ieiunium de bonis anime per orationem secundum patrum. addit Ray. potest et dici quod satisfactio consistit in duobus. scilicet in largitione elemosine & carnis maceratione & secundum glossam eius sub carnis maceratione comprehenditur etiam oratio ut in dicta q. cv. secundum Nicolaum. in addi. & sic iste trinarium opponit contra illum trinarium nequandum dyaboli de quo habet prima Iohannis. ii. omne quod in mundo est aut est concupiscentia carnis &c. ut latius per arch. post pe. de pe. di. i. quod obrem. & in super. anto. c. de satisfactione. circa primum. & adde. i. q. cxlvii. CXLVI. quod utrum flagella quibus in hac uita a domino flagellamur sint satisfactoria Respondeo secundum theodoricum. in. iii. di. xv. si flagella fiant aliquo modo ipsius patientis in quantum. scilicet ea acceptat ad purgationem peccatorum eis utens patienter sic rationem satisfactionis accipiunt: si autem patienter eis per impatientiam omnino dissentiat tunc non efficiuntur aliquo modo ipsius & ideo non habent rationem satisfactionis sed uindictae tamen secundum patrum. Idem in super. confe. eo. ti. q. cix. secundum Nicolaum. in addi. unde si aliquis mortem illatam patienter sustinet etiam si pro aliis criminibus sit illata ualet ad diminutionem pene ut. s. q. cxl. unde discretus sacerdos post iniunctam penitentiam dicat penitenti quod omnia bona que fecerit & omnia mala que patienter sustinuerit pro deo ei proficiant ad salutem & ei per penitentiam hec omnia iniungat tunc enim ualebunt ei omnia si a presbitero iniungantur & penitentia sit deuota de pe. di. i. in actione. & c. agite penitentiam. secundum hominem. in super. de pe. & remis. q. quis sit effectus. ad fi. & in. q. & an fidei aui fi. ad hoc. s. q. cxxxvi. & cxliii. & cxxxix. CXLVII. quod quid sit magis satisfactorium an elemosina uel oratio uel ieiunium. Respondeo secundum theodoricum. ubi. s. elemosina in

eludit in se orationem & ieiunium duplici ratione: Primo quia elemosina est cui datur constituitur debitorum ad orandum & ieiunandum & ad alia bona opera faciendum quod potest facere pro eo qui dedit: Secundo quia elemosina habet uim orationis quia elemosina propter deum data est quasi quedam oblatio deo facta unde dicit philosophus in. iii. ethicorum. quod dona habent aliquid simile deo sacratis oblatio autem ipsi deo sancta uim orationis habet Item in quantum bona exteriora ad corporis conseruationem ordinantur subtractio bonorum exteriorum per elemosinam quasi uirtute continet ieiunium quo maceratur corpus: similiter & oratio uirtute continet ieiunium quia extensio intellectus ad deum debilitatem corporis parit unde elemosina completius habet uim satisfactionis quam oratio & oratio quam ieiunium & ideo dicitur. i. echi. iii. corporalis exercitatio ad modicum utilis est pietas autem ad omnia ualet & propter hoc elemosina magis indicatur ut uniuersalis medicina peccati quam alia Luc. xi. date elemosinas & ecce omnia munda sunt uobis danielis. x. peccata tua elemosina redime & thobie. iii. Elemosina ab omni peccato liberat & in summa confessio. eo. tit. q. cxxiii. secundum fratrem Nicolaum. post patrum. ubi supra & fratrem anto. ubi supra. circa elemosinam septem essent uidenda Primo quod elemosina est potissima pars satisfactionis Secundo de eius necessitate: Tertio de eius utilitate: Quarto de eius distinctione: Quinto quod ad materiam de quibus: Sexto a quibus danda est: Septimo quibus danda est: de quibus omnibus philosophi per petrum de palu. in. iii. di. xv. q. iii. per totum. Similiter quantum ad ieiunium & quod sit pars satisfactionis essent quinque uidenda Primo de ieiunii obligatione: Secundo de excusatione a ieiunio. Tertio de temporis obseruatione. Quarto de fractione. Quinto utrum totiens quotiens homo sumit frangat ieiunium de quibus per pe. pe. palu. i. iii. di. xv. q. iii. per totum. similiter quantum ad orationem quod est pars satisfactionis essent tria uidenda. Primo de necessitate & obligatione orationis. Secundo de modo. Tertio de effectu ut per pe. ibidem. q. v. per totum.



ibi etiā de officiis & horis clericorū. mō  
uideam⁹ aliquas spicas seu fluias i iur  
canoico d hui⁹ & primo scias q̄ elina ē tri  
plex: prima consistit in cordis contritione q̄  
aliquis seipm offert deo iuxta illud mise  
rere aie tue zc. de pe. di. iii. qui uult. de  
hac cantat in ecclia sicut aqua extinguit  
ignem ita elemosina extinguit pctm und  
ecclesiastici. iii. ignē ardentē extinguit a  
qua & elemosina resistit peccatis: Secun  
da consistit in cōpassione proximi qua cō  
patimur alienis aduersitatibus tanq̄ no  
stris de hac Iob. xxxi. mecum creuit mi  
seratio & ab utero mris mee egressa est  
mecū: Tertia consistit in largitione ma  
nuali & aduocatōe. s. quā debent p̄stare  
aduocati in cā miserabiliū psonarū cura  
corporali & spūali & habet in quocūq; cō  
silio & subsidio quod impedit p̄ximo de  
hac dicit in euāgelio Luce. xi. date ele  
mosinā & omnia munda sunt uobis. i. da  
te i elemosinā supflua que habetis & sic  
ex aliis retentis nullā immūdiāz cōtra  
hetis ita solet exponi de elemosina cor  
porali & amb̄. p̄sce fame. lxxxvi. dist.  
p̄sce. Prima elemosina maior est aliis  
nam illa offert quis se deo tenq̄ holocau  
stum. i. totū incēsum sed in aliis duobus  
offert se tanq̄ sacrificiū. i. hostiam p̄ticu  
larem de hoc etiā legit. xlv. di. tria. & c  
se. f. arch. post Ray. i dicto. c. qui uult.  
& per ho. in su. de pe. & remi. 4. quis sit  
effectus. in. ii. colu. & adde Io. an. in. c. i  
ter opera. de spon. Sed an dare elemosi  
naz sit sub precepto & uidet q̄ sic ex eo  
q̄ dicit dñs date elemosinā zc. Luc. vi.  
& xii. q. i. quia. xvi. q. i. c. decimas ap  
pello. in fi. quod uerum est fm tho. ob  
mittens enī hoc eternaliter punitur ut  
patet mathei. xxv. esurui enim & non d  
distis mihi māducare zc. ratio aut huius  
est quia cū proximi dilectio sit in prece  
pto necesse est illa omnia esse siue cadere  
sub precepto siue quib⁹ dilectio p̄ximi  
non q̄seruatur: ad dilectionē aut p̄ximi  
pertinet ut ei nō solum uelimus bonū s  
etiā opemur fm illud Io. iii. nō diligam⁹  
lingua neq; vbo sed opere & ueritate ad  
hoc aut q̄ uelim⁹ & opemur bonum ali  
cui requiritur q̄ eius necessitati subuenia  
mus unde Io. primo. qui uiderit fratres

suā necessitatē habet & claus. t. viscera  
sua ab eo quomō caritas dei manet i illo  
& ideo elemosinaz largitio ē sub prece  
pto s. q̄a p̄cepta dant de actib⁹ uirtutū  
nccē est q̄ hoc mō donū elemosine cadat  
sub p̄cepto fm q̄ act⁹ est de nccitate uir  
tutē fm q̄ recta ratio requirit fm quā est  
aliquid q̄siderandū ex pte dātis & aliquid  
ex pte eius cui est elemosina facienda f. 3  
tho. hoc tñ satis colligit ex no. xlvii. di.  
sicut hui. & lxxxvi. di. non satis. dic. g.  
breuiter q̄ dare elemosinā de supfluo ē  
in p̄cepto & similiter dare elemosinā ei  
qui est in extrema nccitate & de hoc lo  
quit lxxxvi. di. p̄sce. ad q̄. 8. q. cxliiii.  
alias aut elemosinā dare est i q̄silio sicut  
& de quolibet meliori bono dant. q̄silia  
& dic q̄ supflua de nccitate p̄cepti sunt  
eroganda quia s. istius sint q̄tū ad p̄prie  
tatē tñ etiā aliorū sunt bona illa quo ad  
usum. s. qui ex eis sustētari p̄nt ut satis  
colligit ex no. in dicto. c. sicut hui. & ibi  
hec dicit arch. Itē scias q̄ q̄dā eline sunt  
corpales. s. vii. p̄sce esuriētē potat sit  
entē. uestire nudū. colligere hospitē. uisi  
tare infirmū. redimere captiuū. sepelire  
mortuū. unde uersus. uisito poto cibo re  
dimo tego colligo cōdo. Sūt & alie septē  
elemosine spūales. s. docere ignorātē cō  
sulere dubitanti cōsolari tristē corrigere  
peccantē remittere offēdētī portat one  
rosos & graues & p oibus orare unde  
uersus. q̄sile castiga solare remitte ferre  
onera. ita q̄ sub eodē itelligat cōsiliū &  
doctrina fm tho. ut refert arch. xlv. di.  
tria. subdēs q̄ simp̄r & absolute elemo  
sine spūales sunt potiores q̄ corporales  
Primo q̄a id quod exhibet nobilius ē. s.  
donū spūale quia p̄minet corporali fm il  
lud p̄uerbioz. iii. donū bonū tribuā uo  
bis legē meā ne derelinq̄tis. Secundo ra  
tōe eius cui subuenit quia spūs nobilior  
est corpore. Tercio q̄tū ad ipos act⁹ q̄  
b⁹ subuenit p̄xio q̄a spūales actus sunt  
nobiliores corporalib⁹ tñ cōpando has ele  
mosinas fm aliquē p̄ticulārē casum pōt  
q̄tingere q̄ corporalis elemosina p̄fertur  
spūali puta magis esset pascendū fame  
morientē q̄ docendū. sic etiam indigentī  
fm p̄hū melius est dītari q̄ philosophari  
q̄uis hoc sit simpliciter melius fm archi.



post tho. & subdit qd dñ elemosina spūal  
qā p ea3 spūs ad bonū dirigīt qd not. &  
facit de spon. inter opera. & qd ibi p an.  
d bu. & s. q. cxv. adde qd elemosine libe  
rant peccatorē a morte ut no. de pe. di.  
1. quāobrē. & c. medicina. glo. 1. Itē d3  
fieri cū moderamē ut nostra habūdātia  
sit ad pauperū inopiā & pūdedū esse nō  
qd libēter facim⁹ semp facere nō possi  
mus f3. Ieronimū in legēda sancte paule  
& sic non est faciēda ultra posse Io. an. i.  
c. de hys. de ecclef. edifi. qd intellige ut  
s. Item non est faciēda illi qui pōt labo  
rare no. lxxxii. di. in prin. & per archi.  
v. q. v. nō oīs. & dñ magna dare ultra id  
qd hō possit no. xlv. di. tria sunt. & an  
sufficiat dare ad remouēdā importunam  
petitōez no. xlv. di. que sunt. Item dare  
ad uanā gloriā est pētm no. 1. q. 1. uide.  
unde qui facit elemosinā uel sustin3 mar  
tirium ad pōpam demerēt Io. an. in. c. 1.  
de collusionē. ad fi. Item faciēda ē ultra  
decimas de nouē ptib⁹ Io. an. in. c. 1. de  
emp. & uē. Itē cui magis debet p̄stari in  
fidelī an alteri fidelī. no. lxxxvi. di. p̄fe  
ctā. & spe. q. fi. sunt legi. §. 1. v. qd si. p̄f.  
Itē an possit fieri p uxore no. xxxiii. q.  
v. qd deo. Itē an sit licitū dā citharisti s  
no. lxxxvi. di. donat. Itē qñq sufficit bo  
na uolūtas cū caritate lxxxvi. di. nō sat.  
& ibi no. de pe. di. si cui. §. 1. Itē in ea mī  
ta sūt attēdēda no. ibidē & i. c. p̄fca. Itē  
an d3 qñ incipe a seipō no. de spō. iter ce  
tera. glo. 1. & i. c. petitio. glo. fi. de iure  
iur. Itē an possit fieri de male acqui  
sitis no. 1. q. 1. nō est putāda. p glo. & arch. &  
xiii. q. v. in sum. & c. forte. & per arch.  
lxxxvi. di. q uenatorib⁹. & per Inno. &  
doc. in. c. qā pleriq. d̄ immu. eccl. & no.  
in. c. cā. de vbo. sig. & in. c. extrāmissa. d̄  
decimis. unde uidet de meretricio posse  
recipi etinā de gñciētia ep̄i ut in simili di  
cūt doc. in. c. extrāmissa. Itē an oībus in  
distictē sit dāda no. xxiii. di. qescam⁹. i.  
glo. magna. bar. in. l. ii. de anno. ciui. li.  
xi. & in se. rubr. & de materia p̄fra. i. c.  
inter. de spon. & ho. in su. de tēpo. ordi.  
v. septima r̄sa. p totū. & plene p Io. de  
ymo. post step. in cle. si dñm. in. viii. col.  
de reli. & uen. san. ubi et q̄ sint gñderan  
da in elemosina & de ordine adhibendo

in ea & ibi p̄frā. in. v. ideoq. ubi plura  
dicit Vltio no. q. paup pōt implorā. of  
ficiū ep̄i ad cōpellendū diuitē ad facien  
dū sibi elemosinā no. xlvii. di. sicut. & p  
panormitanū in. c. cū cā. de elect. in. iii.  
colu. CXLVIII. qro utrū restitutō  
sit p̄s satisfactōis Rñ° fm pe. in. iii. di.  
xv. aliquid pōt dici pars satisfactōis du  
pliciter: uno mō omne illd qd ad debitā sa  
tisfactōez exigīt & sic restō est p̄s satisf  
ctōis. S3° p̄prie id i q° cōstitit satisfactō  
& sic nō est p̄s satisfactōis qā restō dicit  
tñ cessationē ab iniuria sed est fundamē  
tuz & quasi pambulū ad satisfactōez Idē  
in su. confe. eo. ti. q. cxxiii. fm fra. Nic.  
post p̄sa. ubi. s. CXLIX. qro utruz  
unus possit pro alio satisfacere Rñ° fm  
pe. in. iii. dist. xv. duplex est effectus sa  
tisfactōis unus solutio debiti p̄ctōz cō  
mittōz: ali⁹ excisio cāz p̄ctōz sequen  
tiū seu futuroz & quidē quo ad hūc se  
cundū effectū gstat qd unus hō nō pōt  
pro alio satisfacere quia p̄ ieiuniū unus  
macerat & refrenat caro alteri⁹. q̄tum  
uero ad primū effectū distinguendū est  
quia si quis ipotēs est p se satisfacerē tūc  
alius qui est in caritate potest p eo satis  
facere sicut et gñteri. s. q. xxxvii. si ue  
ro est potēs tūc oport3 qd ipemet satisf  
ciat p seipō apd deū potest tñ iuuari p  
aliū & addit hic tho. qd et si potens iste  
nihilomin⁹ alius potest p eo satisfacere  
s3 non est p̄mittēdū ut aliquis p alio satis  
faciat nisi defectus aliquis appareat in  
penitente uel corporalis p quē sit ipotens  
ad sustinendū uel spūalis p quem non sit  
prompt⁹ ad portandū pñia3 fm p̄sa. in  
v° satisfactio. & arch. de pe. di. iii. pñia.  
ii. dicit fra. Ni. qd hoc cā nō v̄r pñia sibi  
p̄deile nisi animū patuz habuerit ad satis  
faciendū qd sibi a sacerdote in pñia iuste  
fuit inuēctuz quia ad hoc obligat de pe.  
& re. oīs. nam p̄fecta pñia cogit pecca  
torē oīa libenter sufferre de pe. di. i. per  
fecta. Ideo clarior v̄r snia pe. q̄ etiā po  
nit cū dicto tho. in sum. eo. tit. q. cxxix.  
nā necesse est qd homo recognoscat pec  
catū suū saltem p aliquē actuz satisfacti  
onis exterioris alias non uidet in uerita  
te dolere unde & Ioelis. ii. dicit dñs con  
uertimini ad me in corde uestro in ieiunio



& fletu & planctu zc. ad hoc etiā facit  
de pe. di. non sufficit. unde & Richar. su  
per. iiii. sen. di. xv. dicit q. de lege cōi. f3  
oīis nunq. dimittit actuale pētiū morta  
le sine aliq. satisfactōe quia semp. ad hoc  
requirit actus penitendi in quo principali  
or. ps satisfactōis glistit & q. de lege cōi.  
pro mortali actuali cū satisfactōe meriti  
xpi requirit aliqua satisfactio penitēte  
non propter infectōz meriti xpi sed q. a  
deus uult etiā ppter sui honorē & ppter  
nostrū bonū ut pro his que uoluntate p  
pria cōmittim9 uel obmittim9 uolūtate  
ppria satisfactioem aliquā faciamus:  
Item scotus sup. xvi. di. iiii. sen. idem sen  
tit subdens si arguis q. tritio potest deleē  
quodcūq. peccatum igitur pro nulla cor  
respondet alia satisfactio ppria. non se  
quitur quia contritio includit aliquā sa  
tisfactionē salte3 in uoto & l3 quandoq.  
sit intentia ita q. sufficiat & satisfaciāt p  
tota pena tñ pceptum de pena infligen  
da non est irrationabile quia contritio  
non est nisi satisfactio picularis. Prece  
pta uero generalia danē ppter remedia  
generalia & fm illas q. traditōes que in  
ueniūtur in boībus ut in plurib9 f3 fra.  
Ni. in addi. ad pīa. ubi. s. de hac mate  
ria tractat fra. ant. in su. c. de satisfactō  
ne. ubi refert pe. de palu. i. hac materia  
latius tractante3 & subdit post ip3 circa  
satisfactionem imposita3 in cōfessione q.  
si confessor imponit aliquid faciendū p  
se uel alium & clarum est sed si per se nō  
pōt per alium qñ per se pōt secus si per  
se non potest ut ibi lati9 & ideo domin9  
fra. in. c. oīs. dicit q. quis d3 p se adiple  
re pñiam sufficit tñ aliqñ p aliū qñ per  
se nō pōt uel qñ est act9 per aliū expedi  
bilis lxxxii. di. pbr. de pen. di. iiii. pñia.  
in glo. ad idē p an. de bu. in dicto. c. oīs.  
in. viii. colu. similiter q. tra opī. tho. uidē  
tur facere no. per Inno. & fra. in. c. lic3.  
post glo. de uoto. & facit lxxxii. di. i. fi.  
in glo. & ita potest cum si. & adde. s. q.  
cxxxix. ad fi. & cxxxiii. circa medium.

CL. q. ro an uiuus possit satisfacē p  
mortuo Rñ° p conclusiones Prima q. si  
moriēs iponat uiuo pro se satisfacere &  
ille suscipiat & faciat pdest mortuo. Se  
cunda q. si aliquis p mortuo faceret pe

nitentiā ex se non ei. pdest p modū sacri  
sed suffragi sic. Tertia q. ille cui defun  
ctus iniunxit p aliū faciat tñ ual3. Quar  
ta q. si ille qui p mortuo suscipit non im  
plet mortu9 torqbit in purgatorio q. tu3  
misericordia dei requirit nec impositō sibi  
ualebit ad satisfaciendū l3 ualuerit ad me  
rendū. v° q. qui absoluit moriētē qñ sibi  
pñiam innotescit debet sibi imponē oīa  
bona q. per ipm fuerit pcurata & omīa  
suffragia q. sibi fuerit ipēsa & orta. lxxi.  
ut heredib9 & executorib9 iponat que  
rere q. to plura poterit fm pe. de palu. in  
iii. di. xx. q. iii. art. ii. requirit tñ q. iste  
satisfaciēs p uiuo uel mortuo sit in cari  
tate unde cōsulendū est diuitib9 & nobi  
lib9 ut q. rant picipiū bonorū q. in religi  
onib9 fiūt ubi et sunt plures penalitates  
q. alibi & magis accepte deo q. alibi ut la  
tius per eundē arti. iii. CL. i. quero  
an peccator possit digne p satisfactioē  
recōpensare deo: Rñ° non quia creatu  
ra creatori digne & uere recōpensār nō  
pōt sed inq. tū possibile est pōt tñ dici di  
gne recompenār habito resp. quia p  
pñiam fit uera amicitia fm Io. de lig. &  
doc. in. c. oīs. de pe. & re. non tñ intelli  
gas q. de9 uelit pñias iponi p sui satisfa  
ctione quia esset undicta sed p remissio  
ne peccati ipius fm doc. uel satisfacere  
potest per adiutoriū passionis xpi ut p  
pe. de palu. in. iiii. di. xv. q. i. arti. i. ubi  
latius unde q. diu est trāgressōr pceptoz  
non pōt satisfacere ut per eundē ibidem

CLII. q. ro utrū satisfactioē inuictā  
sed i peccato mortali expletā nccē sit ite  
rare: Rñ° fm tho. ubi. s. alique satisfa  
ctiones sunt ex quibus manet aliquis ef  
fectus in satisfaciētibus etiā postq. act9  
satisfactionis transiuit sicut ex ieiunio ma  
net corporis debilitatio & ex elemosinis  
largitis subest diminutio & sic de simili  
bus & tales satisfactioes in peccatis fa  
cte non oportet q. iterentur quia q. tum  
ad illud q. de eis manet per penitentiā  
sequētem accepte fiūt: satisfactioēs aut  
q. non relinquūt aliquē effectum in satis  
factione postq. act9 trāsit oportet q. ite  
rent sicut est d oratione & similib9 act9  
aut interior idest dolor de peccatis qui  
totaliter transiuit nullo modo uiuificatur



sed oportet q̄ iteret̄ Idem al. addit autē  
guy. q̄ talis tenetur ad suscipiendam po  
stea p̄niam siue satisfactionem non tñ im  
ponēda ē ei tanta p̄nā q̄ta si nulla fuisset  
imposita quia presumendum est q̄ prop  
ter illa iniuncta quē fecit licet extra sca  
ritatem dominus maiorem contritionem  
ei dedit secundum p̄sa. & fratrem Nic.  
& sic guy. uidetur sentire q̄ penitentia  
in mortali facta sit indifferenter iterāda  
sed q̄ propter rationem ab eo dictam  
posset diminui. Petrus etia3 uidetur sen  
tire q̄ similiter sit iteranda ut in summa  
eodēz titulo. q. cxxxii. ubi secundum eum  
dicitur q̄ satisfactio in mortali peccato  
facta per sequentem penitentiam non in  
cipit ualere quia talia opera a caritate  
non sunt elicitā nec interpretata & ideo  
ab ea non uiuificantur Itē3 Richar. xv.  
distin. iiii. sententiarum. qui etia3 non ui  
det̄ approbā quo ad hoc differentiā q̄li  
tatis rerum de quibus fit satisfactio di  
cens q̄ cum deus honorum nostrorū nō  
egeat opera hominis non acceptat tanq̄  
remunerationem dignam nisi acceptet o  
perantē unde & genēf. iiii. prius respe  
xit domin⁹ ad abel & postea subiūgitur  
ad munera eius demonstrādo acceptionē  
munerū ex acceptōe p̄sone & r̄probatōz  
ex eius probatione ut & dicit Augu. in  
li. de penitentia. & de pe. dist. v. conside  
ret. ibi semper offerat deo mentem zc.  
ad hoc etia3 prima corinth. xiii. ibi & si  
distribuero in cibos pauperū omnes fa  
cultates meas zc. Scotus uero super ea.  
dist. dicit q̄ ista sententia uidetur nimis  
dura contra peccatores & occasio maio  
ris obstinationis si enim iste homo uere  
penitens & humiliter recipiens satisfac  
tionem puta ieiunium trium dierū cras  
recidit in peccatum mortale & de illo  
non penitens secūda die ieiunet quia sibi  
impositum est si dicat quis q̄ ieiunium se  
cunde diei non est aliqua satisfactō exte  
rior magna occasio est inducendi iā istū  
lapsū ut tertia die non ieiunet & per  
consequens ad nouum peccatū mortale  
quia transgrediendo penitentiam illam  
a sacerdote receptam uidetur peccare  
mortaliter cum sit transgressor precepti  
ecclesie & uicarij dei ī isto actu ad quod

ē. q. liii. post prin. Ex hoc posset forma  
ri talis ratio si post lapsum & ante peni  
tentiam noua3 non exequitur satisfacti  
onem pristinam sibi impositam peccat  
mortaliter nouo peccato igitur si exeq̄  
bene facit quia facit actū obedientie s3  
hoc non facit illud qd̄ est sibi impositum  
ut pars satisfactionis ergo dicit g<sup>o</sup> sine  
preiudicio q̄ qui semel uere penitet &  
recipit penitentiam uel satisfactionem  
condignam sibi impositam ab ecclesia cla  
ue non errante q̄tuncq̄ postea recidi  
uet nunq̄ tenebitur nisi ad illam unicam  
satisfactionem adimplendam & si eam ī  
pleat in caritate melius est quia non tan  
tum soluit penam sed etia3 meretur gra  
tiam sed si implet eaz uolūtarie extra ca  
ritatem soluit penam sed non meret̄ gra  
tiam Si aut̄ ipsa ab eo extra caritatē exi  
gatur soluitur quidem pena l3 ipse non  
soluat & in primo qd̄ est satisfactio sim  
pliciter quia reconcilians & placās. in se  
cūdo aut̄ est satisfactio quia uoluntaria reddi  
tio sed non simpliciter q̄a nec reconciliās  
nec placās. in tertia est satisfactio ultra  
quā nō exigit̄ ulterior pena & hoc seq̄  
q̄ si magnam partē satisfactionis īpoite  
quis fecit extra caritatem non est itera  
to imponenda p̄nā seu satisfactio p̄ pri  
mo peccato de quo penitentiam exple  
uit in peccato mortali & post iterum pe  
nitet quia de peccato satisfecit licet ex  
tra caritatem sed tantum de nouis pecca  
tis que fierent quia satisfactio fuit mor  
tua ergo non satisfactio non sequitur ni  
si q̄ non est reconcilians & placans in a  
micitiam & si arguis igit̄ non satisfactio  
nō seq̄ q̄a sufficit deo q̄ aliq̄s uolūtarie  
soluat penā debitā ad punitōz p̄cti q̄mī  
si l3 nō reconciliet̄ in amicitia qd̄ p3 ī acti  
b⁹ humanis si enī3 alicui offēse in regem  
corrīdeat p̄cise secūdu legē abscisio ma  
nus si iste etia3 inuitus abscidatur satis  
patitur & regi satisfit sufficienter quia  
secundum iusticiam non ab eo exigere  
uult ulteriorem penam & tamen recipit  
eum in gratiam & in amicitiam multo  
magis posset sufficere pro punitiōe cul  
pe si aliq̄s debitā sibi infligeret penā l3  
nō ad gratiā uel amicitia iudicis offēsi



Ex tercio membro possit dici qd talis si ppter nouu peccatu in quod reciduaunt damnet a nq tota penitētia compleit pūret i inferno tēporaliter pena corri dēte illi que nō fuit hic soluta & post ali quod temp<sup>9</sup> non puniretur aliqua pena pro illis peccatis pro quibus fuit pnia illa imposita sicut & de ueniali quia moriens in peccato ueniali simul cu mortali non puniet eternaliter p ueniali ad hec s. q. cxliiii. Et eodez modo in pposito ex quo enim fm plenam iusticiam punituaz semel est imposita pena temporalis isti p pēto de quo uere penit uitūquam isti pro isto peccato debet nisi pena tēporat & illa soluta nulla alia fm scotū ad cōcordantiaz omnium potest dici qd aut satisfaciendū est proximo aut deo. primo cāu i quocunq statu fuerit facta sufficit non enim interest proximi cui<sup>9</sup> meriti fuerit satisfaciens propterea & bona fides nō patitur ut bis ab eodem idem debitum exigatur. ff. de reg. iur. l. bona fides. p<sup>o</sup> casu dicendū qd satisfactio pñialis respectu quantitatis posita ē in arbitrio sacerdotē ut. s. q. cxxxiii. & sequenti. unde post aliqualem penitētiā sine qua omino fieri non potest. s. q. cxxxix. a uoluntate cōfessoris dependet: utrū satisfactio extra caritatem facta debeat iterari uel non & si de eius uoluntate constat itaq illi: qd si non constat recurrim<sup>9</sup> ad cōiecturas Vnde si iniuncta penitētia nō relinquit post se aliquem effectum sicut est oratio non presūmitur imposita ad satisfactionē pene sed ad impetrationē recōciliatiōis seu gratie remissive que haberi nō potest nisi per opa facta in caritate. ideo hōi penitētia debet tanq inualida quo ad hoc iterari Similiter uidet annullanda quādo peccatum annullat effectū iniuncte pñie sicut est uisitare loca indulgentie ad que inutiliter accedit qui est extra caritatem ideo illuc accedere vī taliter iniunctum ut non sit inutile sed ex eo sequat effect<sup>9</sup> nisi constaret sacerdotē illud iniunxisse potius ad penitentiam peregrinationis quā indulgentie acquisitionē Si uero iniuncta penitētia reliquit post se aliquem effectum rerum seu corporis diminutiū presūmit iniuncta ad satisfactionē pene q

potest etiam extra caritatē fieri ut dicit Scotus ideo nō est necesse iterari secūdū eundem et thomam nisi penitētia hōi esset ualde parua respectu pñone penitēte & pētorum ab ea commissōrū naz tā pua penitētia non uidet iniuncta ad satisfactionem pene p ad impetrationē gratie remissive que extra caritatē haberi nō potest ppterea illā necesse est iterari scdm Ricar. et sic doctores cōcordāt Et ex his potest colligi qd ad uitandū dictas ambiguitates debet prudens sacerdos penitēti aliquā iniungere satisfactionē quā statim exequat uerisimiliter in statu gratie ex inde quo ad reliquā satisfactionē quā successiue agere debet ei declarare. vtrum debeat illā intrare si extra caritatē egerit & licet in aliquo casu satisfactio iterari debeat si extra caritatē fiat ut pñactū est tamē hoc & quodcūq aliud bonū etiā extra caritatem factū ualet & utile ē ad mīta de pe. di. v. c. falsas. & no. Ricar. in. iiii. sen. di. xv. fm fratrem Nicolaū adde. ubi supra petrus de palu. dicit sic Tercia cōclusio est qd quādo homo de oībus est cōtrit<sup>9</sup> & cōfessus & recepit penitētiā cum absolutione si reciduaunt in mortali pagat eam ipe quidez se liberat ab iniunctione sacerdotē nec incurrit peccatum inobīe quod incurreret si eā nō fecisset quia non est fortī<sup>9</sup> uinculū confessōris quā dei uel eccie sed homo in mortali exīs implendo preceptū dei de honore parentū uel eccie ieiunādo xlam absolute se liberat ergo & hic. Quarta cōclusio est qd si penitētia habet aliquale effectū derelictū ut elemosina priuationem eris ieiuniū debilitationē corporis uel hōi si postea peniteat & perseueret sicut caracter baptismalis habet effectū pñie pcedente sicut & istud derelictū ex sacro quod operat ex opere opato incipit ualere ex subsequente ipus approbatione & sacerdotē ratihabitione & non ex simplici uiuificatione quia opus operās mortuum nāq uiuificat Si aut non habet effectum derelictū penitētia facta i mortali in nullo est satisfactoria quin ex integro hic ut alibi oportet a t satisfaceri & idē si habuiss<sup>9</sup> effectū derelictū nec fuisset subsecuta penitētia finalis fm pe. de palu.



iii. iii. di. xv. q. i. arti. iii. ubi latius. hec  
probat opponendo & soluendo & sic uidetur  
sequi opini. tho. & al. nichilomin⁹ deter  
minationes fra. Ny. adhuc bone uidentur  
& de materia in sum. antonina in c. de sa  
tisfactione. qui etiam dicit quod illud quod di  
ctum est de satisfactoriis non relinquen  
tibus effectus zc. uidetur intelligendum in  
foro dei quia nec ratione ipsius operis cum  
facit nec ratione derelicti cuius postea penitus  
habeat effectum derelictum sed in foro ecclesie  
satisfacit quia non est necesse ipsam iterare si uult  
esse in statu salutis postea penitendo sicut  
necesse habebat ipsam adimplere cum fuit  
sibi imposita Similiter satisfaciat in foro  
dei si labitur in mortale sed statim penitus  
et prosequitur penitentiam quia in statu gratie  
est unde in nullo tenetur iterare hoc etiam  
uoluit petrus de palu. ut. s. retuli. ad tol  
lendum autem omne dubium tutius est quod confes  
sor & si dat penitencias diutinas ieiuni  
orum elemosinarum peregrinationum & huiusmodi  
pro ut requirunt peccata non tamen inun  
gat diutinas penitencias orationum & precipue  
hinc de quibus potest dubitare ad fructum  
semper fructum antea. expedit ergo quod fructus  
statim peniteat & prosequatur penitentiam  
ut sentit. alii aliter sentiunt ut. s. dictum est  
& pro opinione scoti facit quia similiter  
in oratione extensio intellectus ad deum debi  
litate corporis parit. s. q. cxlvii. in pri.  
Et subdit pisanella & no. quod non est in pec  
cato mortali qui est contritus. s. q. xxviii.  
& cxliii. CLIII. quero an satisfactio fi  
at per opera extra caritatem facta. Rn.  
pe. & tho. in. iii. di. xv. dicunt quod non Na  
satisfactio est amotio offense & restitutio  
amicicie hoc autem non potest fieri sine gratia  
& caritate unde prius corinth. xii. si distri  
buero in cibos pauperum zc. caritatem  
autem non habeam nichil michi prodest talia  
enim opera non sunt deo accepta ad hec. s. q. ii.  
ad finem & licet homo non habeat certitu  
dinem quod sit in caritate & per consequens  
certus esse non possit de satisfactione pro  
pter quod dicit ecclesiasticus. v. de propitiatu  
peccatorum noli esse sine metu. tamen sufficit  
certitudo probabilis conjecture semper pisa.  
in verbo satisfactione. ad quod. i. s. proximo  
q. lxxiii. pro hoc quia gloria nostra hec  
estimonium conscientie nostre. ii. corinth.

primo & ideo non. i. sum. 9. eo. ti. q. cxxx.  
& addit pe. quod satisfactio etiam fieri non  
potest per opera in caritate inchoata sed  
non perfecta quia non potest esse aliquid  
operis meritorium uel satisfactorium sine inten  
tione bona hic autem bona intentio non conti  
nuatur nec secundum actum nec etiam secundum habitum  
Item quia illud quod fit in peccato operis  
mortuum est ut in sum. 9. eo. ti. q. cxxxii.  
semper fra. ny. i. add. unde mortale impedit  
meritum condigni respectu omnis premii  
eterni percipiendi quia non decet deum dari  
gloriam nisi habenti gratiam sed non impedit  
respectu premii temporalis ut per se. de  
palu. in. iii. di. xv. q. i. arti. iii. per. totum  
& i. q. proxima. & supra. q. proxima ante  
finem. Et dicunt opera uiua que sunt facta  
a uiuente uita gratie & sunt meritoria uite  
eternae quod diu non impediunt. s. dicunt in or  
tula illa que facta sunt a carente uita gratie  
uel que non sunt meritoria uite eternae pro  
pter defectum debite circumstantie que tri  
sunt bona ex genere & per consequens na  
ta uiuere que uero sunt mala ex genere non  
sunt mortua priuatiue quia nunquam sunt nata  
uiuere que autem a principio erant merito  
ria & post superuenit mortale dicunt morti  
ficata unde non reuiuiscunt que mortua  
facta fuerunt. Sed illa solum reuiuiscunt que  
mortificata fuerunt ut per. pe. palu. i. iii.  
di. xiii. q. vii. arti. iii. et. i. proxime.  
CLIII. quero utrum ad aliquid ualeant  
bona opera extra caritatem facta. Rn.  
de hac materia tractat pe. de palu. i. iii.  
di. xv. q. i. arti. v. et dicit quod si aliquis ex  
istens in caritate aliqua bona opera facit  
pro deo deum incidit in peccatum mortale  
per quod bona opera que fecerat extin  
guuntur et que facit mortua sunt si iterum  
resurgat per penitentiam et reuiuiscat certe  
reuiuiscunt opera mortificata per peccatum  
superueniens et resuscitantur sicut et ipse per  
non illa que in peccato facta fuerunt et  
sic mortua cum nunquam spem uite gratie dei  
habuerint et ideo resuscitari non possunt  
unde uisus illa reuiuiscunt que mortifica  
ta fuerunt; uiuere non possunt que mortua  
nata fuerunt; ad quod supra. q. xxix. et. q.  
proxima. et semper hoc intelligende et exponende  
sunt auctoritates de hac materia loquun  
tes ut per Hosti. in sum. de pe. et re. s. s.



an fide & ibi latius subdens q̄ licet non  
ualeant quo ad uitam eternā ualebūt tñ  
ad alia. ſimiliter de operib⁹ factis in ca  
ritate & mortificat⁹ p̄ ſuperueniens pec  
catu⁹ nec poſtea reſuſcitatis p̄ penitētiā  
quia ualēt ad aliqua ut ibi per ho. & no.  
de pe. & re. q̄ quidaz. ubi dicūt docto. q̄  
clericus exiſtens in peccato mortali ſi dicit  
officiū p̄deſt tamē ad uitandum penā  
quia alias puniret & facit de pe. di. iii.  
illud aut̄ greg. in glo. magna & ibi per  
arch. in ſum. aſcenſi li. v. ti. iii. ad finem  
& facit quod no. de ſen. excōi. officiū. in  
fine & d̄ pe. di. iii. in. xi. colu. in. 4. dicēs  
opera mortua. & ibide⁹ circa finem. nec  
obliuiſcit̄ deus horum bonoꝝ de pe. di.  
iii. ſi quando uideris. vnde ſaltē r̄muerat  
in hoc ſeculo ut ibi & in cap̄is ſequētib⁹  
dic̄ latius q̄ ualent **Primo** ad pene eter  
ne diminutiōē quia faciēdo opera p̄nie  
min⁹ peccam⁹ & in multis mādāta dei &  
ecc̄ie cuſtodim⁹ que nō faciēdo tormēta  
maxima meremur: ecc̄ia enī omib⁹ pre  
cipit ieiunare ſemel in anno confiteri ad  
ecc̄iam ire & elemoſinā facere cui⁹ man  
datum ita obligat ſicut mādāt⁹ dei luce  
x. qui uos audit me audit & quos ſper  
nit me ſpernit & ideo ad omnia ſupradi  
cta iuſti & peccatores tenētur in ip̄a ob  
ſeruando a pena traſgreſſionis abſoluunt̄  
& qualiter itelligat̄ q̄ p̄ iſta opera dimi  
nuit̄ pena inferni per pe. de palu. ubi. 8.  
**Secundo** ualent ad bonoꝝ temporalium  
querſiōē & multiplicatiōē exodi. i. c. q̄a  
timuerūt obſetrices deum edificauit il  
lis domos ideſt bona eterna ī tēporalia  
cōmutauit propter mēdatiū quod dixe  
runt ut dicit auguſti. et inde ē q̄ frequē  
ter mali homiēs habundant quia tribuūt  
eis bona que faciunt in hac uita Iob ha  
bundant tabernacula predonū in cuius  
figura ſcriptura refert q̄ abrahāz filius  
concubinarū largit⁹ ē inde dicūt q̄ p̄ſpe  
ritas hui⁹ ſeculi facit perdere ſpem uite  
eterne ut no. xxii. q. ii. ſi quelib⁹. in gl.  
uides ergo **Tercio** ualent ad periculoꝝ  
temporalium euāſionem extra de achas  
de quo dñs ait nonne uidifti achas humi  
liatum coram me p̄pter quod nō inducā  
malum in dieb⁹ eius. iii. regum. hic cadit  
exēplū illi⁹ potēt⁹ qui totā uitā ſuam

ſine periculo duxit et poſtea in morte ha  
buit tam honorabilem ſepulturā. et q̄dā  
ſanctus heremita fuit comēſtus ab urſo  
et angelus dixit q̄ omnia bona illius fue  
runt illi remunerata in uita et de iſtis ta  
libus boni homines mirari non debent de  
pe. di. iii. quid ergo. **Quarto** ualent ad  
cordis preparationē et diuināz inſpirati  
onem. puerbium eſt tu adiuua te et deus  
adiuuabit te. aug. qui fecit te ſine te non  
uiuificabit te ſe te. p̄pter bona enī que  
ſemper facit peccator deus dat cōpūcti  
onem et q̄nq̄ conuertit. hui⁹ exēplū ha  
bem⁹ in cornelio centurionē ad quē miſſ⁹  
eſt petrus d̄ quo dicūt actuum. x. elemo  
ſine tue et orationes aſcenderūt ī cōſpec  
tū dei et facit quod no. 8 libero arbitrio  
quod ualeat ad impetrandā diuinā grāz  
ut no. de pe. di. iii. ſi ex bonum. et de cō  
ſecra. di. iii. placuit ut quicūq̄. **Quinto**  
ualent ad bonoꝝ operū aſſuefactiōem.  
Si enim homo q̄ndo eſt in mortali diſſueſ  
ceret omnio poſtea q̄n conuerteret̄ eſſet  
nimis durū iugum p̄nie tollerare quia  
cum non haberet habitum bonoꝝ opeꝝ  
difficulter oparet̄. ſed qui eſt aſſuefact⁹  
faciliter oparet̄. **Sexto** ualent ad dyabo  
lice poteſtatē diminutionē: ſatis enim pl⁹  
mali dyabol⁹ pōt ſupra illū qui q̄ nichil  
opat̄ boni q̄ ſuper illum qui multa bona  
facit q̄uis in mortali exiſtat hēmo exem  
plum ī illo iudeo qui ī templo appollinis  
iacuit et fecit de lapidib⁹ crucem quā de  
mōēs tāgēſ auſi nō fuerūt greg. ī dyalo  
go nō ueraz cruce⁹ ſed q̄ſi de lapidib⁹ cru  
cem facit qui in mortali exiſtēs facit opa  
crucifixi ſed iuſti cruce⁹ ueram et uiuam  
faciūt de ſe ipſis. gall. ii. xpo confixus ſū  
cruci. **Septimo** ualent ad bonoꝝ opeꝝ  
ſuſtentionē quia cū ut dicūt ecc̄i. nemo  
ſcit an odio uel amore dignus ſit ſi ſolum  
iuſti bona facere tenerentur perirent to  
taliter bona opera & per cōſequens mū  
dus qui p̄pter bona opera uel merita be  
ne operātiū manuteneēt et ſubſiſtit et  
ideo ille quinq̄ ciuitates in quib⁹ decem  
boni inuenti non fuerunt ſubmerſe perie  
runt gen. xviii. **Octauo** ualent ad nature  
confortationem ſicut enim iuſtus ad pec  
catorem ſe habet ſic ſanus ad infirmum  
cibus autem conuertit̄ in ſubſtantiā hoīs

Opera bona in  
peccato ualent  
ad multa.



sani si non conuertit in substantia infirmi  
sed solum euz confortat & obstitit calori  
febrili ne consumat. iudum radicale Simi  
liter est in proposito quia bona que facit  
iustus in sua gloriaz quertunt sed bona  
que facit peccator confortat euz ne a ma  
licia consumat & ideo sicut magis indiget  
infirmus confortari quam sanus quia minus ei  
prosit cibis ita peccator plus quam iustus  
indiget bene facere quia ei minus proficiat  
ad salutem que nota CLV quero. utrum  
sacerdos in omni casu teneat celare con  
fessionem Rñ. fm tho. & pe. in. iii. di.  
xxi. sic nam in sacro illud quod geritur  
exterior est signum eius quod gerit interior  
vnde sicut de peccatu hominis tegit ita  
confessor debet tegere exterior & ideo tanquam  
uiolator sacri peccat qui reuelat. per ce  
lationem etiam homines magis ad confes  
sionem attrahuntur & simplici confitentur  
etiam si aliquod periculum futurum immineret  
& hoc sciret solum per confessionem ut de he  
retico qui corruperet fideles ut dicitur mrio  
illicito quod aliqui uelint facere uel aliquo  
magno damno temporali non propter  
hoc reuelare debet sed potius eos qui confi  
tentur monere ut obuiet ut desistant & pla  
to dicere quod uigilet super grege & huius  
sine ulla reuelatione de pe. di. vi. sacerdos.  
& extra de penia omnis. fm pila. in. §. con  
fessionis celer. Idem in sum. 9. li. iii. titu.  
xxxiii. q. lxxxvi. Et hec intelligenda sunt  
quando quis confiteretur uere secus si ficto ut  
cogitur aliquod malum uel ut a confessore  
impetret auxilium uel consilium super aliquo  
peccato hoc enim non potest dici fore au  
ditum in confessione cum hec non sit confes  
sio sed confessionis destructio ideo non uide  
tur quod sacerdos obligetur secretum tenere  
ut & Ray. sentit in tit. de pei. & remi. §.  
pone quod aliquis. & e. 9. gl. & §. de pena  
sacerdotis super 9. peccatu Innoc. etiam  
in dicto. c. omnis. ait quod si confitens dicat se  
ab aliquo peccato abstinere non posse &  
dolet quod & hoc pertinet ad sigillum confes  
sionis & non debet aliquatenus reulari ex  
tra eo. quod quidam subiungens illos autem non  
credimus ut ministro confiteri qui non ut  
peniteant sed ut consilium uel auxilium ab  
aliquo recipiant dicunt sibi peccatu suum  
licet dicant hoc tibi dico in confessione uel

in penia euz non sit uerum quod dicat in penia uel  
dei ministro cum anime consilium non requi  
rant & tales bene sunt cogendi super promissis  
ferre testimonium fm fra. ny. oximi  
in additione & sic prius obligatur ad sigillum  
confessionis sacerdos qui iuramentum audit confes  
sionem in foro penie & absoluit ut in dicto. c.  
omnis. & iste per se primo & directe ascri  
bitur ad sigillum confessionis & ad sigillum  
quidem secreti ratione materie & ratione for  
me quia in secreto fit et imponens sibi pe  
nitentiam uidetur pacisci non aliter sibi imputare  
ad penam quod esset si reuelaret et  
ratione sacramenti quia ratio quod moueret delegatum  
tem debet mouere delegatum vnde euz sit  
delegatus dei qui celat et tegit uel sacramentum  
ad celandum et tegendum instituit iste celare  
et tegeri debet fm pe. de palu. in. iii. di.  
xxi. q. iii. in prin. et sic sigillum confessionis  
est de iure diuino et de necessitate sacri quod  
autem dicitur celer esse de necessitate sacri non  
sic intelligitur quod non possit esse uerum sacramentum  
etiam si non celaret quia si sacerdos reuela  
ret nichilominus uerum sacramentum fuisset quia nec  
sic de necessitate est quod deus tegat quia si  
non satisfiat deus non tegit sed reuelat  
ad penam aut si fictus accedat deus non  
tegit et nichilominus sacerdos celare tenetur  
sed dicitur de necessitate sacri quod celet quia  
natura sacri eum necessitat ad celandum  
Nam dico et quantum ad id quod est sacrum  
tantum quia fit in occulto solus cum solo et  
quantum ad id quod est res et sacramentum scilicet  
interior penia que est occulta et quantum ad  
id quod est res tantum. scilicet remissio per quam tecta  
sunt peccata et ex conformitate ministri et  
principalis agentis fm pe. de palu. ubi. §.  
art. iii. in prin. Est autem reuelator confessio  
nis non solum qui in speciali nominat crimen et  
criminosum sed etiam qui in generali uel per  
sonam que ex hoc potest cognosci uel cri  
men sicut si parrochianus conueneretur quod  
negaret sibi eucharistiam et sacerdos pub  
lice diceret quod hoc faciebat quia ille habebat  
peccatum de quo non potest absoluere nec  
ille uoluit ire ad episcopum vnde dicitur reuela  
tor quia grauitate peccati expressit fm  
pe. ubi. §. in prin. et nota quod etiam confessio  
ficta confitentis celanda est quia fictio non  
facit quin sit uerum sacramentum sed euacuat tantum  
fructum et sic fictio confitentis non liberat



sacerdotē a sigillo confessionis Si: si quis  
dimidiaret confessionē sacramentū nō  
esset & tamen sacerdos obligatus esset  
ad celandum quia & si totū sacramentum  
completum non est pars tamen sacramēti  
est sicut enī si differtur absolutio adhuc  
non est integrum sacramentum & tamen  
celare tenet ante absolutiōē sicut p<sup>o</sup> scd<sup>3</sup>  
Petri. ubi supra articulo tercio conclu  
sione tercia in fi. et ad illud si imineat ali  
quod periculum uide. i. questione p<sup>o</sup>xia  
et ad illud fratris Ni. adde quia tūc dici  
tur sacerdos scī ut deus cum peccator q̄  
rit salutem anime sue. sec<sup>o</sup> autem si causa  
amicicie uel simili dixerit quis peccatum  
sacerdoti dicendo dico in penitentia tunc  
enī non dicitur in penitētia cum non te  
neat in hoc locum dei ex quo ad eum non  
recurrat ut ad deum hoc notanter sensit  
Inno. in dicto. c. omnis. quod est notandū  
secundum dominum panor. in. ca. si sacer  
dos. de officio ordina. qui similiter dicit  
in. c. qualiter. i. in fi. de accu. q<sup>o</sup> non dicit  
peccatum reuelatum in confessione ex eo  
q<sup>o</sup> quis dicat amice & hoc dico tibi in con  
fessione uel p<sup>o</sup> similia uerba sed oportet  
q<sup>o</sup> dixerit in confessione querendo salutē  
anime sue ut singulariter dixit Inno. ubi  
supra ad quod uide per Mar. in dicto. c.  
si sacerdos. secunda columna. & per Io.  
andre. latius in dicto. c. omnis. in. vii. co  
lumna & supra questione. xxxi. circa p<sup>o</sup>ri  
cipium & i. questione proxima & adde q<sup>o</sup>  
sacerdos tenetur etiam peccatum tacere  
unde si peccatorem uel peccatum reuela  
ret iuraret penā dicti. c. omnis. ut ibi p<sup>o</sup>  
dñm. nicolaum. in. ii. columna & in. viii.  
columna ad hoc. i. questione. clxii. & se.  
cum similibus Nota tamen q<sup>o</sup> peccatum  
in confessione dictum potest argui in ge  
nere ut per mar. in. c. ii. de offi. ordi. ubi  
etiam q<sup>o</sup> in cābus tenetur reuelare cōfes  
sionez ut ibi p<sup>o</sup> eum. CLVI quero si ex  
fessione sacerdos scit aliquod malum seu  
piculum futurum an teneat celare Rñ<sup>o</sup>  
tenetur celare. fm p<sup>o</sup>sa. s<sup>3</sup> contrarium sen  
tit frater Ni. ut dixi supra questione pro  
xima Sed certe aliud ē accedere ad sacer  
dotem principaliter causa petendi cōsili  
um uel similia & procederet quod dixit

Inno. & frater Ni. aliud i forma ecclesie  
cōfiteri sub spe uenie uel absolutiōis con  
sequende & tunc etiam si fide confiteat  
obligatur sacerdos ad celandum ex ui sa  
cramēti pro ut sentit Inno. & dixi supra  
questione proxima. unde Ho. i. su. de pe.  
& remi. §. in quo tenetur. in p<sup>o</sup>rin. dicit q<sup>o</sup>  
si aliquis confitetur q<sup>o</sup> uelit aliquem occi  
dere uel aliud maleficium committere uel  
similia. sacerdos tenetur illi cuius confes  
sionem audiuit ut ipsius peccatum abscon  
dat & teneat occulte ita q<sup>o</sup> nec proximis  
nec extraneis aliquo modo recitet etiam  
si scandalum oriretur nisi reuelaret de pe  
nitentia distinctiōe. vi. sacerdos. si tamē sci  
at multa homicidia parata nisi hoc recita  
uerit debet reuelare talibus q<sup>o</sup> nō possūt  
obesse caute tamen non specificando per  
sonam sed si tale sit q<sup>o</sup> non potest reuelari  
sine confitentis proditiōe nisi de consen  
su penitentis fieret necesse habz abstinē  
& tenetur sacerdos secretum teneā adeo  
q<sup>o</sup> consultatur q<sup>o</sup> nec uerbum nec signū nec  
nutum nec gestum inde faciat nec in gene  
re nec in specie nec etiam bona fide quia  
lingua de facili labitur & astantes possent  
cōiecturari secundū Ho. qui in. c. omnis.  
dicit nos concedim<sup>9</sup> & quicquid poterit  
bono modo circa hoc facere ut peccatūz  
impediatur sine exprellione persone &  
sine proditiōe cōfitentis hoc faciat ar.  
xxii. q. v. hoc uidetur. & q. iii. si aliud.  
& c. non solum. & c. sequenti. & ii. q<sup>o</sup> ē.  
i. si peccauerit. proditiōez uero confitē  
tis quantumcūq<sup>o</sup> malum exinde sequi pos  
sit eidem omnino denegamus de offi. or.  
si sacerdos. & de excessu. prela. dilectus.  
et de peniten. et remiss. omnis. v. caueat.  
ubi tamen Io. de lig. post Io. and. in. vii.  
columna dicit in predicto casu posse dici  
contrarium cum non sit uera cōfessio ubi  
non confitetur peccatum cōmissum sed q<sup>o</sup>  
mittendū de quo nec penitentia dari pos  
set et q<sup>o</sup> quilibet impedire tenetur ut no  
tari consueuit d<sup>o</sup> iur<sup>o</sup>is. quemadmodum.  
§. ultimo de sen. excō. si uere. et. c. quāte.  
ff. de pac. l. si unus. §. peccata. Item sacer  
dos tenetur celare peccata iam commissa  
non idem de cōmittendis quia si quis con  
fiteret sacerdoti q<sup>o</sup> uult hōiē interficere



uel aliud nequiter operari non tenetur sa-  
cerdos omnino celare sed tali persone re-  
uelare debet que potest prodesse & non  
obesse. xxii. q. ii. hoc uidetur fm Rodo.  
ut refert archi. in dicto. ca. sacerdos. ad  
hoc. s. q. xl. sed primum sequitur fra. in  
dicto. c. omnis. & idem Antho. in. xii. co.  
s. ut prodatur huius qui possunt prodesse ita  
tñ qd nō prodatur peccatorē & si uidet fie-  
ri nō potest quin prodatur omnino taceat &  
confitens quāuis dicat se non posse absti-  
nere tamen auditur in confessione & impo-  
nitur ei penitentia pro preterita uolun-  
tate de peni. & remi. quod quidam. secū-  
dum Inno. quod uerū uidetur unde Ni.  
in dicto. c. omnis. ultima colū. post Inno.  
dicit qd si confessus dicit omnino uelle ali-  
quem interficere qd tale peccatum non di-  
citur detectum in penitentia tñ quia pec-  
catum est cōmittendum & non cōmissum  
tum quia non habet contritionem unde  
sacerdos debet quātum cautius pōt reue-  
lare ut peccatum impediatur quod dicit  
menti tenendum quia peccatum cōmissū  
& non cōmittendum dicitur detegit in pe-  
nitentia secundum eum nam etiam secū-  
dū opi. Rodo. & predictorū sequeretur qd  
sacerdos tunc reuelaret prauā intentionē  
confitentis contra dispositiōem. c. omnis.  
ad hoc. qd notat arch. xvii. q. i. qd bona.  
& uideretur etiam pdere in quantum di-  
ceret eum impenitentem & non habere p-  
positum desistendi ab iniqua deliberatiōe  
ergo zc. facit. s. q. proxima & ideo Pe.  
de palu. ubi. s. articulo. ii. post princip.  
dicit qd sacerdos tenetur celare omne  
illud sibi dictum in confessione quo confi-  
tens prodi posset uel mala suspitio gene-  
rari & subdit qd si constaret confessori qd  
confitens non peniteret & ex consequen-  
ti qd deus sibi non indulgeret eam celare  
tenetur secundū eum dicunt tamen aliqui  
magistri qd si sacerdos uideret magnū pe-  
riculum rei publice licet de iure. reuelare  
non deberet tamen propter publicā uti-  
litatem posset subicere se penis canonicis  
& reuelare sed aduertat qd peccabit mor-  
taliter. i. q. clviii. & poterit etiam ex h-  
irregularitatem incurrere & ad premissa  
adde quod notat Hosti. in dicto. s. in quo

tenetur qd si aliquis cōfiteatur se incidisse  
in heresim a qua uult cessare sed non uult  
socios nominare uel etiam dicit nolle desi-  
stere debet sacerdos adire episcopum &  
dicere ei custodi uigiles super oues tuas  
quia lupo est in grege quod dicit esse tu-  
tus licet Ray. aliter dicat & idem etiam  
archi. in dicto. c. si sacerdos. **CLVII**  
quero utrum non sacerdotes qui interdum  
in necessitate sunt interpretes confitentis  
teneantur celare confessionem **Rñ** secū-  
dum Tho. ubi. s. sic quāuis enim proprie  
sigillum confessionis non habeat tamē p-  
cipat aliquid in hoc casu de actu sigilli cō-  
fessionis concor. Inno. & Hosti. secundū  
pisa. ubi. s. idem in sum. confessi. iii. eo.  
ti. q. xcvi. ubi etiam addit secundū Ho.  
qd si peccatorem talis prodatur licet nō ha-  
beat locum pena dicti. c. omnis. quia nec  
sacerdos est tamen talis arbitrarie puni-  
etur extra de offi. deleg. de causis. in fi.  
& idem est quādo non sacerdos etiam lai-  
cus audiret confessionē in necessitate quia  
tenetur celare sicut & sacerdos secundū  
Inno. in dicto. c. omnis. secundū fra. Ni.  
in addi. et ideo dicit Pe. de palu. in. iii.  
di. xxi. q. iii. arti. i. qd ad celandum cōfes-  
sionē tenetur is ad quē confessio peruenit  
siue licite siue illicite siue mediate siue im-  
mediate. licite quidem et immediate non  
sacerdos qui audit confessionē in necessi-  
tatis articulo de mortalibus uel alias de  
uenialibus uel interpres quem confitens  
pro se adhibet. Itē qui casu audit ut cui  
de licentia confitentis reuelatur. illicite  
autem sicut qui se confessorē fingit ut  
qui latenter absconditus confessionē au-  
dit quod est sacrilegium et iniuriā facere  
sacramento cum enim confessio facta ex  
eo qd confessio est sit celanda ad quēcūq;  
confessio p-ruenit illum obligat ad celan-  
dum nec obstat qd iste absolueret non pōt  
quia etiam sacerdos antequā absoluat ut  
si absolueret non pōt sed habet remittere  
interim tenetur celare dicunt tamen qui-  
dam in casu illum qui sic audit posse absol-  
uere ut si sunt in una parrochia duo sacer-  
dotes quilibet in solidum si unus a casu  
uel a proposito audiat confessionē alicuius  
parrochiani cōs suo socio confitentis qd



posset illum absolueret quis ille non inten-  
deret confiteri sibi quia officium eorum  
est unum et illi duo unam personam repri-  
tant sed contrarium uerum est cum ad pñe  
sacramentū requiratur intētio et ex pte  
confitentis et ex parte absoluentis cum  
ergo confitens uni nullo modo intendat  
confiteri alteri alius nullo modo soluere  
uel ligare pōt pro confessione facta alte-  
ri ut ibi latius per eum et. s. q. cxviii. qñ  
etiā tenetur celare licet penitēs non inte-  
gre cōfiteatur. s. q. proxia & in summa  
Antonina. iii. parte. c. de celatione cōfēs-  
sionis & per doc. in dicto. c. omnis. & fra.  
in. c. iii. de furtis. & per eundem Pe. de  
palu. de his ibidem articulo. iii. ad finē  
unde si unus reuelat peccatum amico lai-  
co dicēdo hoc tibi dico in pñia si ille reue-  
lat productus in testem non dicitur reue-  
lare cōfessionem cum non sit sacerdos nisi  
assumatur loco sacerdotis in necessitate  
& fiat ei dñā confessio sicut sacerdoti tūc  
enī nō debet reuelare etiā tāq̃ testis als  
punietur s̃m Ni. post Inno. in. c. omnis.  
ad fi. CLVIII q̃ro quid cū aliq̃s di-  
cit alicui secretum sub sigillo confessionis  
Rñ s̃m Tho. in. iii. di. xxi. homo non d̃  
facili debet recipere aliquid hoc modo  
si tamen recipiat tenetur ex promissione  
hoc modo celare ac si in confessione h̃ret  
concor. Ho. s̃m p̃sa. ubi. s̃. idem in sum.  
confes. ea. ti. q. xcvi. ubi dicitur q̃ p̃mit-  
tens sic tenetur quāuis sub sigillo cōfēs-  
sionis non h̃eat & sic ex his patet q̃ nō ob-  
ligatur ex confessione sed solū ex promif-  
sione & iō cogente necessitate bene pote-  
rit reuelare ut. i. q. sequēti sine necessita-  
te autem reuelans non incurrit penam re-  
uelantis cōfessioz cum hoc nō habuerit  
in confessione sed bene possz peccār mor-  
taliter rōne fracte fidei & mendacii per-  
nitiosi s̃m no. per Tho. 2a secunde. q. cx.  
ar. iiii. s̃m fratres Ni. oximi in addi. & p̃  
doc. in dicto. c. omnis. & sic iste q̃ recepit  
quali in confessione uidetur p̃mittere ce-  
lare ac si esset confessor & iō tenet celare  
non tamen ex sacramēto cum non sit sac̃z  
sed ex promisso facit d̃ iur̃ iur̃. c. p̃t. pro  
hoc quia uerba non possunt facere sac̃m  
de non sacramento licet possit se obligār

quo ad obiectum & effectum tñ sed non  
quo ad uinculi modum: uidetur autē irre-  
uerentia facere sac̃o qui tradit uel re-  
cipit in confessione illud quod non est  
confessio cum nihil sit equaliter celandū  
ei quod in confessione scitur s̃m Pet. de  
palu. ubi. s̃. hec procedunt si recipiat &  
promittat expresse seu tacite per aliqd si-  
gnum alias si omnino taceret & de tenen-  
do secretum nil allereit seu assentiret nō  
uidetur sub quasi cōfessione recepisse nisi  
rōne materie secrete iō dicit Pe. de pal.  
in. iii. di. xxi. q. iiii. ar. ii. in fi. sciendum  
est autem q̃ sigillum secreti & sigillū con-  
fessionis se habent sicut superius & infe-  
rius: sigillum enim confessionis est sigillū  
secreti sed non omne sigillum secreti est si-  
gillum cōfessionis: cum enim un⁹ ab alio  
petit cōsiliū recōmendans ut hoc celet  
uel ecōuerso obligatur qui hoc accipit ad  
celandum per sigillum secreti non confes-  
sionis et quis frangens quodlibet istoz  
sigillorum mortaliter peccet tamē graui-  
us frangens sigillum confessionis nec solū  
est fractor sigilli & proditor cui ē aliqd  
expresse cōmissum ut archanū sed etiā ex  
natura facti si uideat materiā talem q̃ re-  
uelatio noceret minus tñ ceteris parib⁹  
q̃ si ad h̃ se obligasset s̃m eū et nota q̃ si  
cut sigillum cōfessionis est de iur̃ diuino  
sic sigillum secreti quia reuelare archana  
est cōtra sacram scripturā s̃m Pe. ubi. s̃.  
ar. ii. conclu. ii. circa medium si tamen tu  
reuelasti mihi crimen tuū circa sigillū se-  
creti & confessionis p̃pter quod quidem  
crimen cātum est impedimētum ī m̃imo  
mo teneor istud reuelare sacerdoti faciē-  
ti banna. xxii. q. v. hoc uidetur. quia pōt  
prodesse & nō obesse & quia hic nō agit  
nisi de cōmodo tuo. secus si iudex p̃cede-  
ret cōtra eum p̃ inquit itōz criminis quia  
in his que de se mala sunt non excusat iur̃  
sus superioris unde qui per talem modū  
scit alterius delictū sic se debet habere si-  
cut ille qui scit per confessionē & sic pōt  
iurare se nescire. s̃. modo licito ad reuela-  
dum. s̃ Pe. de palu. in. iii. di. xxvii. q. i.  
in. x. colū. idem uidetur sequi licet alias  
f̃ferat opi. in. iii. di. xxviii. q. ii. ar. v. ad  
hoc. s̃. q. clv. circa medium & i. q. p̃xia.



GLVIII quero quid si quis reuelat sacerdoti in confessione debita credita uel deposita & postea fit publica inquisitio de predictis Rñ<sup>o</sup> dicendum fm guil. q. si quis hoc modo reuelat sacerdoti id quod habuit per furtum uel alias cum peccato sacerdos tenetur celare si autem absolute dixerit ea que debet uel sibi debentur & sub sigillo confessionis non debet recipere q. si receperit & fiat inquisitio p eum uel alium qui habet super hoc potatem teneat ueritatem dicere quia qui sic recipit dñ<sup>o</sup> casu non cogitauit uel si cogitasset uel promississet seu etiam iurasset non reuelare illicitum esset promissum uel iuramentum nec obsequandum in preiudicium iuramenti alieni. sec<sup>o</sup> si iniuste uel per tyrannidem inquireretur quia tunc subterfugere debet tacendo uel sophistice respondendo fm pisa. q. cor. huius Tho. & Ho. in sum. q. fel. li. iii. ti. xxxiii. q. xc viii. fm Ni. in addi. uide. s. & i. q. p. xia. & i. q. clxv. unde si iuratus non reuelare secretum producat in testem tenetur reuelare fm Inno. in. c. qualiter. i. d. accu. aut enim agebat extendere iuramentum ad istum casum & fuit temerarium cum non potest quod se astringere ad hoc iuramentum cum sit contra iura publica: aut non cogitauit istum casum & iuramentum adhuc non extenditur ar. c. i. de iure iur. li. vi. secundum guil. in c. dilectus in fi. de excessibus prela. i. q. proxima. CLX quero quid si iudex instet & inquirat an aliquid de hoc sciatur siue per confessionem siue alio modo Rñ<sup>o</sup> fm guil. si sacerdos non potest alio modo iniquum iudicem declinare respondet posset nihil in se scire quia subintelligit ut homo uel nihil scire etiam per confessionem quia subintelligit nihil. s. tibi reuelandum sicut dicitur Mathei. xiii. d. die illo & hora nemo scit neque angeli in celo neque filius & subintelligit quod filius nihil inde scit reuelandum nobis fm pisa. idem in sum. confel. eo. ti. q. xcii. et ut patet eodem titulo questione. xci. Tho. & Pe. dicunt quod etiam si prelat<sup>9</sup> precipiat alicui dicere crimen alicuius quod solum scit per confessorum non tenetur obedire nec excusari in eum propter hoc. lata teneret nec in testem adduct<sup>9</sup> tenetur de hoc dicere & potest iurare quod nihil de hoc sci-

at quia non scit ut homo sed ut deus q. cor. huius Hosti. in dicta. q. xcii. dicitur. credo quod huiusmodi quod quando. s. expresse queretur de scia per confessionem condemnanda esset & querens tanquam tyrannus ad ydolatram uel ad aliud peccatum mortale inducens obiurgandus & ei esset in faciem resistendum fm fra. Nic. in addi. distingue ergo in hac materia aut sacerdos in confessione scit aliquod crimen alicuius & sic ut de<sup>9</sup> & interrogatus per iudicem secure dicit potest nescire ut per Ho. in sum. de peni. & remissi. s. in quo tenetur. in prin. & in ti. de ma. & ob. s. & ad quid. in principio & arch. de pe. di. vi. sacerdos. & lo. and. in c. si sacerdos. de offi. or. unde in hoc concludo est quod non licet reuelare confessionem propter superioris licentiam uel preceptum quia sigillum confessionis est de iure diuino et de necessitate sacramenti ut. s. q. etiam papa non habet potatem qui in hoc dispensare non potest et ita est de precepto diuino confessionem celare sicut facere. unde sicut papa non potest dispensare in p<sup>o</sup> sic nec in. ii. ad quod. s. q. xlix. et tamen sacerdos in hoc quod audit confessionem est uicari<sup>9</sup> christi ratione characteris et ideo etc. et sic etiam iuratus potest dicere nescire illud quod nescit nisi per confessorem quia nescit ut subditus alicui etiam si sponte testificaretur uel in coram locutione loqueretur unde Bernard<sup>9</sup> nihil minus scio quam quod per confessionem scio ut per Pe. de pal. ubi. s. arti. iii. conclusionem. i. dñs fran. in. c. matheus. de si mo. dicit per illum textum quod ymmo potest reuelare pape sub sigillo potest et in secreto ibi secreta et postea papa potest reuelare alii ex causa ut ibi per eum sed certe pro ut dicit ibi Io. an. ibi fuit reuelatum de uoluntate confitentis quod ibi patet in. v. quia agitur. ergo alias non licuisset pro quo optime quod ipse idem not. in. c. ueniens. ad fi. d. eo quod cognosco. et in. c. tua. circa pri. de spon. aut sacerdos in confessione scit aliquid circa crimen seu peccatum et iuratus cogitur testificari supra. q. proxima. pro ut ibi dicitur idem si sacerdos sciret peccatum alicuius non tamen ut deus supra q. clv. unde sacerdos sciens non ut de<sup>9</sup> etiam cum alias scit in secreto et etiam si iurasset



non reuelare si producit in testem debet  
dicere ueritatem non obstante illo secreto  
& iuramento ut sentit Inno. in. c. q̄liter .  
& quando de accu. fm dñm panor. in. c. si  
sacerdos. d. offi. or. & qd not. dñs fra.  
in. c. queris. circa medium de eta. & q̄li .  
per An. de bu. in dicto. c. omnis. in. xii .  
column. in. q. quod procedit presum si re  
ueletur ad comodum illius per not. s. q.  
clviii. in fi. & sic sacerdos nō pōt compelli  
etiam per iudicem ecclesiasticum ad re  
uelandum peccatorem in pñia sibi confes  
sum quinimo nec peccatū nam & respectu  
peccatoris & peccati prohibet tal com  
pulsio & nota bene quia non poterit cō  
pelli etiam si talis reuelatō tendat ad uti  
litatem proximi & utilitatem anime ip̄i  
confessoris nihil enim debet detegi per  
sacerdotem etiam si concernat claritate  
q̄scie ipsius peccatoris nisi ipse peccator  
sacerdotem ducat in testem ar. in. c. signi  
ficasti. de adul. & c. omnis utriusq. & q  
ibi notat Inno. fm doc. & Nico. in. c. dile  
ctus. de excessibus prela. & ibi latius &  
fra. in. c. qualiter. primo. p̄t. columna de  
accu. si uero talis non sit sacerdos sed lai  
cus qui forte audiuit crimē in confessione  
in casu necessitatis uel si. & similiter non  
pōt cogi testificari & dicei pōt nescio cū  
loco sacerdotis uideatur p̄not. per dñm  
fra. in. c. iiii. de furtis & s. q. clvii. facit  
c. translatō. de consti. si uero sacerdos uī  
laic⁹ r̄cepit sub sigillo secreti uidetur q  
debeat se habere & celare ac si habuisset  
in confessione & sic pōt iudici inquirenti  
iurare se nescire per no. s. q. clviii. in fi.  
quod uidetur intelligendum si iniuste &  
per tirānidem inquireretur alias iurat⁹  
teneretur deponere per no. s. q. clviii.  
in prin. & q. sequenti ubi hec probantur  
& adde. i. q. clxii. CLXI quero an  
liceat sacerdoti reuelare peccatum quod  
alias preter confessionem scit Rñ° scdm  
Tho. & Pe. in. iiii. di. xxi. si alio mō scit  
dicere pōt sed non debet dicere quod au  
diuit in confessione & nihilomin⁹ ppter  
scandalum debet abstinere quantum pōt  
et etiaz nec d. hoc loquetur nisi necessitas  
immineat idem in su. confe. eo. ti. q. xciii.  
fm fra. Ni. post p̄s. unde si confessor scit

peccatum alicuius non solum per confes  
sionem sed etiam per alium modum puta  
quia uidit uel audiuit pōt dicere q̄ illud  
uidit uel audiuit per talē et talem modū  
dum tamen non dicat id scire per confes  
sionem nec refert utrum prius cōfessioz  
audierit et postea per alium modū scue  
rit uel econuerso in quo casu cum. si prius  
scuit peccatum ante confessionē nō oportet  
q̄ protestetur se non recipere illud i  
confessione quia etiam sine protestatiōe  
dicere pōt quātum extra confessionē scit  
nec tamen hoc dicere debet sine magna cā  
et rōnabili. et tota ratio horum est quia  
que nouit ut homo siue ante siue post di  
cere pōt fm Pe. de palu. ubi. s. ar. ii. cō  
clusionē. iii. in prin. et per Inno. in dicto  
c. omnis. et iō dñs Ni. in dicto. c. dilect⁹.  
dicit q̄ si sacerdos scit ut de⁹ et ut homo  
ut quia uidit tanquā homo et audiuit ut  
deus in confessione q̄ hoc casu tenetur r̄  
uelare uirtute iuramenti alias autem ut  
dicit Inno. in dicto. c. omnis. prope finē  
nunquā debet reuelare nisi subellet maxi  
ma utilitas uel necessitas uel immineret  
scandalum tunc enim pōt dicere ex quo  
etiam scit ut homo fm eum similiter si sit  
dubium an de p̄b̄o fuerit reuelatum lo  
co confessionis an non debet sacerdos ta  
cere. i. q. clxix. CLXII quero si sa  
cerdos reuelat peccatum q̄ scit in confes  
sione an probet ei⁹ testimonium Rñ° nō  
ut no. bal. in. lv. c. d. ep̄a. aud. et in quo  
dam suo paruulo ordine iudiciario in fi.  
facit quod no. Io. an. in. c. ex tue. d. sine.  
et in. c. uno. post prin. de rescrip. et facit  
qd no. de pe. di. vi. sacerdos. in glo. i. et  
in. c. significasti. de adult. et quod notat  
Inno. et Io. an. in fi. in. c. qualiter. de ac  
cu. nō enī causam scie redder̄ posset ergo  
non ualet eius dictum in spe. de teste. s.  
i. d. Item q̄ depoluit de credulitate zc.  
et. d. sequenti. nec obstat in legenda nati  
uitatis uirginis Marie ad finē quia ibi  
factum refert et inde. s. q. clx. per totā.  
facit quod no. Io. an. in. c. quamq̄. super  
glo. ii. de usuris. li. vi. et quod no. ymo.  
in cle. i. de sepul. super glo. manifestos.  
circa prin. CLXIII quero quid si  
abbas sciat per cōfessioz peccatū alicui⁹



prioris sibi subditi cuius peccati occasio  
est ipse prioratus Rñ° fm Tho. in. iiii.  
di. xxi. dicendum qd absq; lesione conscie  
pōt prelati impunitum relinquerē pecca  
tum quod scit ut deus nec ullum tenetur  
adhibere remedium nisi eo mō quo ad ip  
sum āfertur unde tñ in foro pñali debz  
remedium adhibere monendo eum ut re  
signet uel pōt ex aliqua alia occasione ab  
soluere eum ita tamē qd omnis suspitio de  
confessione uitetur idem in sum. confes.  
eo. ti. q. xciii. ubi etiam idem faciendum  
in similibz dicitur fm fra. Ni. post pisa.  
& no. qd confessio non aufert confessori  
ius suum unde quicqd uidetur confessori  
faciendum uel obmittendū pro bono con  
fiteatis uel cōi pōt facere uel obmitterē  
dum tamen per hoc nō reuelet confessio  
ad quod solum obligatur licet alias non  
esset illud facturus unde in casu pposito  
expectet prelati quousq; sine nota rē  
lationis possit amouere et tunc statim a  
moueat quem etiā sine hoc amouēr pote  
rat sed si erat talis qui sine iusta causa a  
moueri non poterat cum qfessiois audia  
nullum ius prebeat in alio foro i quo nō  
qstat sibi ut iudici ipm amouere non pōt  
tamen in occulto semper illū qui confessi  
est monēr pōt nec hoc est qfessionem re  
uelare similiter curatus ppter qfessionē  
non pōt negare cōmunionē qñ alias eaz  
dā tenetur puta i pascate alias sic dicēs  
non teneor nunc tibi dare & non obiciēs  
de crimīe confessio ad hoc. i. §. proximo.  
q. cvi. similiter si nouit per confessionem  
affinitatem in occulto monere pōt & ne  
gare benedictionē illis quibz alias nō te  
netur si per hoc confessio non reuelatur  
sed si alias tenetur etiā si per hoc qfessio  
non reueletur non ppter hoc habz ius ne  
gandi similiter de epō qui nouit per qfel  
sionē corruptionē monialis que petit be  
nedicti quia aut est casus in quo tenetur &  
tunc negare non debet quia si per eiusdē  
confessionem sibi constat tamen sibi non  
qstat ut iudici in illo foro in quo sicut ab  
ordinario monasterii petitur benedictio  
si autem hoc scit per confessionē alterius  
qui uidit uel illius qui eam corrupit non  
sufficienter cōstat etiā si extra confessioz

dixisset unde negare non debet: si autem  
alias non tenetur bñdictōne impartiri &  
pōt sine reuelatione confiteatis negare  
pōt confiteatis negare sicut non confitēti  
& quod dictum est de benedictōe monia  
lium idem est de bñdictione abbatissarū  
in monasterio ubi cōiter vrgines bñdicūt  
facit. c. indemnitatibus. de electi. li. vi.  
similiter quia homo liberā electōz habet  
licet per solam confessionem sciat aliquē  
indignum ad prelaturā ad quam eligitur  
quem alias putabat dignum debet nō eli  
gere ex conscia sibi sic dictāre quia in eli  
gendo sit scienter dignum uel indignū ne  
gotium geritur inter ipsum & deum vñ  
pōt ex his que etiam scit ut deus iudicā  
in pposito sed talis nō pateretur penas  
iurē puta qd esset priuatus uoce eligendi  
& si. quia de his que homo scit ut de9 so  
lum deum habet ultorem & non hominē  
. i. ii. c. de iureiur. fm Pe. de palu. ibidē  
arti. iii. conclu. iii. & frater An. in sum. c.  
de celatione confessiois. **GLXIII**  
quero an penitens ecōuerso teneatur ad  
celandū Rñ° qd penitēs tenetur celare i  
unctionem pñie si ex reuelatione proba  
biliter crederet qfessorem ledi alioquin  
esset male dict9 sicut chain qui discopuit  
uel non operuit sed derisit uerēda patris  
si enim ex hoc sequerēt uel derisio cōfel  
soris uel offensio quia phibuit loqui cum  
persona suspecta non debet dicere talis  
mibi hoc iniunxit quia forte ille interfi  
ceret eum fm Pe. de palu. in dicta qclū.  
iii. ad fi. & facit. s. q. xxii. ibi secreta.  
**CLXV** quero an sigillum cōfessionis ex  
tendat se ad alia que non sunt de confessi  
one Rñ° fm Tho. ubi. s. sigillum confes  
sionis directe non se extendit nisi ad illa  
que cadūt sub sacramentali confessionē sed  
indirecte etiam id quod non cadit sub sa  
cramentali confessione ad sigillū confessi  
onis pertinet sicut sunt illa p que possēt  
peccator uel peccatum deprehēdi nihilo  
minus etiā alia que interdū in cōfessionē  
dicuntur nō pertinēt ad confessionē sū  
mo studio sunt celanda tū ppter scādālū  
tū ppter prouitatem que ex qfuetudine  
possz accidere idem in sum. con. eo. ti. q.  
xcv fm fratrē Ni. post pisa. ad hoc. s. q.



clix. Pe. de palu. latius explicans in. iiii.  
di. xxi. q. iii. arti. ii. dicit prima cōclusio  
q̄ illa ad que primo & principaliter se  
extendit sigillum confessionis sunt pecca  
ta confessā & circumstantie inq̄tū h̄mōi  
unde & tertia persona cum qua confiteē  
se peccasse cadit sub sigillo sicut enim est  
ex parte confessoris q̄ principalis & ac  
cessorius tenentur confessionem celā ut  
sacerdos & interpret sic ex parte confi  
tentis debet celari & p̄cipalis idest pe  
nitens & accessorius cum quo dicit se  
peccasse siue bene faciat dicēdo siue non  
cum enim sigillum sit annexum sacramen  
tali confessioni illa directe sunt celanda  
que sunt directe materia sacramēti huius  
modi autem sunt peccata & circumstātie  
eius que sunt de necessitate uel bonitate  
confessionis inquantum huiusmodi & ter  
cia persona reuelata ut dictum est & ar  
guit q̄ tertia persona non cadat sub sigil  
lo sed concludit ut. s. scilicet q̄ accipiēdo  
cadere sub sigillo confessionis pro eo q̄  
est non licere reuelare persona cum qua  
confitetur penitens se peccasse cadit sub  
sigillo confessionis nec potest dici q̄ per  
hoc sigillum confessionis sit in p̄iudiciū  
ecclesiastice discipline quasi tūc nō possit  
corrigi mala persona accusata in confessi  
one cum tamen confessor possit loqui de  
peccatis confitentis non referendo se ad  
ipsum ergo multo magis de peccatis non  
cōfitentis quia hoc falsum est scilicet q̄  
per locutionem de peccatis confessio po  
test deuenire per se uel per accidēs dire  
cte uel indirecte uel per quemcūq; mo  
dum in aliquam cognitionem uel suspitio  
nem uel op̄inionem uel dubitationem de  
confessio uel in quantum per hoc sibi po  
test prouēire detrimentum in anima uel  
corpore uel possessione uel fama uel ami  
cis uel in quantum per hoc potest in po  
pulo scandalum generari uel cōfessio ma  
gis odiosa uel minus dilecta uel magis o  
nerosa uel minus preciosa r̄putari Raro  
autem uel nunquam potest contingere  
quin ex reuelatione peccatorum in con  
fessione auditorum per uiam aliam non  
scitorum possit contingere aliquid d̄ pre  
dictis inconuenientibus quamuis forte

quandoq; nullum contingat unde multuz  
debet cauere q̄ non dicat uel quomodo  
dicat secundum Petrum de palude ubi su  
pra & fratrem Anthonium ubi supra &  
sic melius est q̄ nullatenus dicat peccata  
audita in confessione in quātumcūq; ge  
neraliter loquat̄ quod nota & magister  
Vbertus dicit q̄ cauendum est ne unquā  
dicat quis in sermone uel aliqua locutio  
ne ego audiui hunc calum in confessione  
nec unquam debet dicere in illa abbazia  
uel uilla uel castro in quibus audiuit con  
fessionem fiunt multa peccata & huiusmo  
di quia per hoc credunt simplices q̄ hoc  
sit reuelare confessionem quāuis hoc nō  
sit reuelare secundum Petrum nisi ex hu  
iusmodi locutione possit peccatum alicu  
ius deprehendi. dicendo autem iste con  
fessus est mihi peccata sua non est reuela  
tor quia nihil ponit in palam & quia si di  
xerimus q̄ peccatum non habemus zc.  
sed dicendo fuisse confessum de magnis  
& multis hoc est reuelare secundum Pet.  
de palude & dicit q̄ confessor debet eti  
am cauere ne unq̄ propter aliquod gen<sup>9</sup>  
peccati confitenti ostendat minorem fa  
miliaritatem uel signum minoris dilectio  
nis ad quod supra questione. clvi. alia q̄  
dicuntur in confessione que non sunt pec  
cata nec circumstantie peccati nec poten  
tia deducere in manifestationem confite  
tis ut q̄ in tali terra sunt bona blada uel  
huiusmodi non cadunt sub sigillo nisi de  
congruitate secundum Petrum ubi supra  
& subdit q̄ secunda conclusio est q̄ sub  
sigillo confessionis cadunt etiam non pec  
cata sed alia in quantum per ea possit di  
recte uel indirecte peccator prodi quia  
quandocūq; prohibetur aliquid prohi  
betur omne id per quod peruenitur ad  
illud. ff. d̄ spo. l. oratio. ita q̄ si homo nō  
posset confiteri peccatum proprium nisi  
reuelaret confessionem non debet cōfiteri  
illud peccatum quia fortior est obligatio  
ad celandum quam ad cōfitemdum unde  
si accideret iste casus q̄ sacerdos haberet  
aliquod peccatum mortale de quo non  
posset confiteri quin reuelaret illi cui  
confiteretur confessionem sibi factā nō  
deberet illud peccatum cōfiteri durāte



enim tali casu sufficeret sibi contritio de illo peccato cum uoluntate confitendi illud quando hoc facere poterit sine reuelatione illius persone que sibi confessa est & sine quocumque preiudicio sigilli confessionis sed circa hoc si queritur utrum confitens teneatur celare personam cum qua peccauit distigue aut expressio illius persone necessaria est ad expressionem peccati & tunc tenetur reuelare unde mulieri confitenti incestum cum fratre unico non sufficit dicere concubui cum uiro sed cum fratre meo quamuis per hoc sacerdoti manifestetur peccatum alterius si autem expressio persone non est necessaria ad expressionem speciei peccati aut est utilis ad preseruandum confitentem a reciduo & tunc expedit quod illam personam exprimat confessori potest enim contingere quod confessor per cognitionem persone sciet inungere penitentiam talem & talia documenta dare & tales monitiones facere per que melius & secretius penitens poterit preseruari a reciduo: aut non est utilis nec ad expressionem magnitudinis peccati nec correctionem nec preseruacionem penitentis & tunc debet celare quia quilibet tenetur non agere malam opinionem de proximo suo in corde alterius sine rationabili & utili causa si enim aliquis ad proximi correptionem extra confessionem peccatum eius dicat tali persone que uelit & possit ei prodesse & non obesse bene facit sed pro hac causa non debet eum nominare in confessione quia per talem confessionem non posset confessor procedere ad eius correptionem sed cum non sint facienda mala ut ueniant bona uidetur mirabile quod pro necessitate uel utilitate confessionis debeat homo alterius crimen prodere contra ordinem caritatis & preceptum euangelicum unde uidetur quod pro necessitate confessionis debet alium nominare non pro utilitate idest si non potest aliter speciem peccati exprimerere tunc dicat quia illud quod tenetur facere non debet obmittere pro damno alterius cum plus teneatur sue glorie quam fame alterius si autem potest dici species peccati sine expressione terti sed me

lius remedium adhibebitur exprimendo tertium tamen non est nominandus quia consilia intelliguntur saluis preceptis & precepta minora saluis maioribus secundum Petrum de palude in. iiii. distinctione xxi. articulo. ii. & conclusionem secundam & sic uidetur recedere ab eo quod dixerat quando expressio persone est utilis ad preseruandum etc. & facit supra questione cxxvi. CLXVI quero an bona opera alicuius que sacerdos scit per confessionem dicere possit Rñº dicit Petrus de palude in. iiii. distinctione. xxi. questione iii. conclusionem. iii. tertia conclusio est quod non peccata que possunt dici sine reuelatione peccatorum nec directe nec indirecte cadunt sub sigillo confessionis ex quo cessante causa cessat effectus ideo potest dicere unde bona quibus laudatur puta quia est uirgo & quia nunquam peccauit mortaliter & huiusmodi dicere licet nisi quando per hoc quod unus laudatur alterius peccatum reuelatur quia quod de uno dicitur de alio negatur ut dicit gregorius super illud Iohannis. ego demonum non habeo unde duobus confitentibus si postea diceret confessor de uno iste est uirgo uel iste nunquam mortaliter peccauit statim esset suspicio contra alium si idem non diceret secundum eum unde & Vbertus dicit simpliciter abstinendum ab huiusmodi locutionibus ut refert frater Anthonius ubi supra & dicit Hostien. in summa de peni. §. in quo. tenetur circa principium quod peccat sacerdos qui dicit hic confessus est optime quia hic potest esse periculum quid enim ad sacerdotem deus scit & nullus alius ergo nisi illum sacerdotem ille qui confessus est producat in testem debet tacere de simonia nemo de frigi. & male. capitulo finali. §. primo ut ibi latius per Hostien. facit supra questione proxima circa medium. CLXVII quero quid si quis tibi confiteatur quod dormiuit in ecclesia cum aliqua muliere nunquid debes hoc episcopo. denudare dic quod non nisi forte mulier hoc publice confiteatur & in hoc ad instantiam eiusdem super hº testificari poteris quoad ipsam dum tamen celes nomen adultere



ri sic intelligi potest d. adul. significasti.  
nec obstat q. ecclesia semine polluta re  
concilianda est quia illud potest intelligi  
quando est diffamatum alias presbiter  
qui hoc scit tanquam deus potest ibi sal  
ua conscientia celebrare argumento de  
sen. excommuni. cum non ab homine. uel  
dic q. tutius est ut hoc reueles in gener  
episcopo sic dicendo talis ecclesia eget  
reconciliatiōe non queratis a me ultra  
argumen. in dicta decretali significasti.  
& de officio ordina. si sacerdos. nam in  
talibus non consueuerunt testes induci  
& decretalis loquitur indistincte d. conse  
cra. eccle. si ecclesia. secundum Hostien.  
in summa de penit. §. in quo tenetur. &  
de q. se. eccle. §. & an sit iteranda. uer  
siculo. & hoc quod pmissum est. sed cer  
te episcopus dicet presbitero taceas &  
nil ultra sit cum propter occultas pollu  
tionem non reconcilietur ecclesia ut no.  
in capitulo primo glo. prima. de conse.  
eccle. li. vi. ubi idem archi. maxime cum  
scitur in confessione quo casu haberi de  
bet ac si omnino nesciretur supra questi  
one. clx. **CLXVIII** quero quid si  
subditus percipit q. episcopus suus cer  
tus ē de peccato suo & uenit ad ipm epi  
scopum peccata sua confitens ut ipius  
correptionem eludat Rñ. cautus sit epi  
scopus & respondeat hoc peccatum non  
recipio in penitentia nec istud cum de  
ipsis publice diffamatus non debet  
tamen absolutionem denegare quia ip  
sa non obstante poterit contra ipsum in  
quisitionem facere & eundem punire  
dummodo nō dispenset. si autem hec om  
nino occulta essent hec omnino in penitē  
tia accipere deberet esto q. ipse sciret  
vi. questione secunda. si tamen. & capi.  
placuit. secundum Hostien. in capitulo.  
omnis. de peniten. & remissi. in uerbo  
aliquatenus. in fine & ibi per Iohannez  
andre. in. vii. columna & sequenti & per  
archi. de peniten. distinctione. vi. sacer  
dos. uel dic q. licet confiteatur ei tanq.  
episcopo non intelligitur tanquam sacer  
doti per notata per Iohannem andree  
in capitulo queris. de eta. & qualis. uel  
dic q. etiam si episcopus in primo casu

non protestaretur & quamuis audierit  
ut confessor nihilominus poterit ut iu  
dex procedere contra eum non habito  
respectu ad illam confessionem: absolutio  
enim fori penitentialis non excludit p  
cessum iudicalem nota. de accu. de huius.  
secundum dominum fran. in dicto capi.  
omnis. & in dicto capto. de huius. ubi ple  
nius & per Martinum in capto. si sacer  
dos. de offi. ordi. & facit de simo. licet.  
in glo. in uerbo inscriptio circa princi.  
& in capto ultimo de temporibus ord.  
in glo. & adde huius notata per Iohannez  
andream in capto clericos. de coha. cle  
ri. & mulierum alias enim episcopus ex  
confessione facta sibi in foro penitenti  
ali nō posset illum inuitum ab officio co  
hercere quia illd scit ut deus non ut ho  
mo ut per dominum Nicol. in capto. ex  
tua. de simo. & Hostie. in summa de eta.  
& qualita. §. ordo. in. iii. columna. uerfi  
culo. sed quid si episcopus & adde fra.  
in capto. iii. in fi. de coha. cleri. **Cent**  
tesimsexagesimonono quero utrum con  
fessio possit reuelari de licentia confite  
tis Rñ. secundum Thomam & Petrum  
in. iii. distincti. xxi. dicit potest. nihilo  
minus debet scandalum uitare & inquā  
tum potest non uti tali licentia ubi scan  
dalum timetur ille quoq. cui sic reuelat  
de licentia confitentis tenetur illud ce  
lare nisi forte peccator uelit q. ille abso  
lute et libere sciat scilicet hoc ipm quod  
dictum est et idem in summa confes. eo.  
ti. questione. c. ubi etiam ratio assignat  
uidelicet q. confessio celari debet ppter  
duo scilicet propter sacramentum quia  
quali de essentia sacramenti est confessi  
onem celare et propter scandalum. pri  
mum tollitur per licentiam confitentis  
sed secundū nihilominus manet secundū  
fra. Nico. post pisa. ubi supra Pe. de pa  
lu. in. iii. di. xxi. q. iii. ar. ii. conclusione  
ii. dicit secunda conclusio est dubia an sci  
licet de licentia confitentis possit sacer  
dos dicere illud quod audiuit in confes  
sione et dicitur communiter q. non quia  
si non ualet licentia pape nec totius ec  
clesie multo minus licentia priuate per  
sone maxie cum celatio confessionis sit



de iure diuino uerū tamen confitens po-  
test facere q̄ illud quod scit sacerdos p  
confessionem sciat per alium modum &  
sic posset reuelare absq̄ reuelatione cō-  
fessionis exprimendo alium modū per  
quem scit ad hoc autē q̄ sacerdos sciat  
per alium modum sufficit secūdm quos-  
dam q̄ confitens licentiet eum ad dicen-  
dum illā q̄ in confessione audiuit primū  
conceditur & secundum a quibusdam im-  
pugnatur presertim quia si talis licētia  
iuriceret esset uia ad reuelationem con-  
fessionis & suspitionis criminum quia iu-  
dex habens aliquem suspectū de aliquo  
crimine poterit ei dicere da licentiaꝝ sa-  
cerdoti dicendi quod audiuit a te in con-  
fessione si dat licentiam & data ualeat  
habebit testem contra se si nō dat & da-  
re potest ut ponit hec opinio merito ha-  
bebitur magis suspect⁹ & non erit usq̄  
quaꝫ secretum quod dictum erat in con-  
fessione cum oporteat talem licentiam  
dare ad reuelationem confessionis uel  
icurrere notāꝝ grauis suspitionis. ergo  
melius est ut dicatur q̄ talis licentia nō  
ualeat nec predicta uerba que sonant in  
talem licētiaꝝ sufficiūt sed oportet q̄ pe-  
nitens dicat confessori extra confessio-  
nem in generali uel speciali peccatum q̄  
uult reuelari sed petr⁹ ipse ubi supra su-  
stinet opini. cōmunem presertim Tho.  
quia sicut interpret confessionis cui di-  
citur cum intentione ut dicat sacerdoti  
potest illi dicere nec est hoc confessionē  
reuelare sed facere: similiter cum cōfes-  
sor dicit penitenti non possum de tali ca-  
su te absolvere sed si uis mittam casum  
superiori & ille dicit placet tunc potest  
superiori scribere & similiter ille q̄ p in-  
terpretem audiuit potest absolvere g<sup>o</sup>.  
zē. nec licentiare confessorem ad reue-  
landum est in preiudiciū sacramenti ma-  
gis quam licentiare coniugem ad casti-  
tatem uouēdam uel religionem intran-  
dam sit in preiudiciū mīionis & respō-  
dit ad rationes illorum & presertim  
ad illam de iudice quia imo si non obtē-  
peret iudici dicenti da sacerdoti reuelā-  
di licentiam nulla suspitō oreretur quia  
hoc facere non tenetur & quia alia de

causa potest hoc nolle quam quia sibi cō-  
sciū & etiam si daret licentiam & sacer-  
dos diceret posset ipse dicerē q̄ hoc tibi  
non dixi in confessione & etiam unus te-  
stis non probat nec tunc etiam sacerdos  
tenetur dicere licet possit secundum Pe-  
trum de palude ubi supra & latius quia  
etiam facit secūdm aliquos contra hoc  
alias quīq̄ apparētes rationes & ipsis  
respondet sic ergo si prelatus precipie-  
ret confessori ut dicat sibi peccatum ali-  
cuius quod est omnino occultum etiam  
si confessus dedisset licentiam ipsi q̄ di-  
ceret non tenetur obedire ut reuelet il-  
lud quia prelatus non est iudex occulto-  
rum immo etiam si confessus esset diffā-  
matus de illo peccato & per infamiam  
pertineret illud ad cognitionem iudicis  
quamuis ipse penitens interrogatus a  
iudice siue prelato tēatur se manifesta-  
re tamen confessor eius etiam habita li-  
centia ab eo dicendi non tenetur dicere  
iudici sibi precipienti ut dicat si scit nec  
etiam dicere debz quia fori non sunt mi-  
scendi scilicet contentiosus & penitenti-  
alis secundum fr̄em Ant. in summa. in .  
parte. c. de celatione confessionis. quia  
ut dictum est confessor non debet uti ta-  
li licentia nisi ad bonum & ad uitandum  
scandalum seu malum ut per Iohannem  
de ligna. in .c. dilectus. de excessi. prela-  
torum & fra. in .c. significasti. de adulte-  
ris et spe. in ti. de proba. §. p̄rio in fi.  
et Petrus de palude ubi supra qui dicit  
ad finem conclusionis q̄ licētia nunquā  
dat confessori q̄ possit hoc reuelare nisi  
ad medendum et bonum confitentis nō  
aliter quod nota. et q̄ de licentia confi-  
tentis possit sacerdos denudare et reue-  
lare dicit Iohānes an. in .c. ueniens. de  
eo qui cogno. alit. de simonia nemo. et  
per eundem in .c. matheus. de simonia.  
et in .c. significasti. de adulte. et in .c. pe-  
nultimo de renun. in prin. et Hostien. in  
summa de teste. §. quis possit. uersiculo.  
sed quomodo sciam. et supra questione  
clx. uel si forsitan confitens se publica-  
ret et confessorem induceret in testem  
de simonia nemo. de adulte. significasti.  
secundum Hostien. et Iohānem an. in .c.



uno. in prin. de cle. per psal. promo. & adde supra & nota. per glo. & Iohānez and. in. c. dilectus. de excessu. prelatoꝝ. & per eundem Iohannem and. in dicto c. omnis. in. vi. colūna de pe. & remiss. quo tamen casu si plures fuerint sibi cōfessi idem crimen quamuis possit exprimere illum qui ipsum induxit in testem alios tamen omnino celare debet ut ibi per eum. Centesimo septuagesimo quero si confessor indiget consilio alicuius uel episcopi de modo penitentie uel huiusmodi an possit dicere illud peccatum etiam nominata persona Hug. credit qd sic & si habita qfessione ille nollet desiliterare ab illo peccato credit qd dicit possit illud peccatum in secreto talibus personis que possunt prodelle & nō obesse ut matri uel patri episcopo uxori & si. ar. xxii. questione. v. hoc uidetur. sed Iohannes notauit contrarium dē penitē. distinctione. vi. sacerdos. & uerius est secundum Petrum ibi quia littera ibi dicit ne alicui recitet ergo nulli cum negatio precedat signum uniuersale siue terminū infinitum. preterea hoc peccatum scit ut deus de offi. ord. si sacerdos. facit de regu. iur. omnis res. & de hoc etiam nota. de excessu. prelatoꝝ dilectus ita fferit arch. in dicto. c. sacerdos. ad hoc supra questi. cxxviii. unde dicit frater Anthoni⁹ ubi supra qd sacerdos nisi habeat licentiam a confitente de persona manifestanda debz loqui ita obscure & caute & a remotis ut nullo modo possit consultus ymaginari de persona unde debet considerare horam & tēp⁹ ydoneum: nam si quis audit unum clericum quem uidit qui habet consulere ad pedes istius sacerdotis pro confessione nec alius potuit aduenire si cōfessor uadat subito ad interrogandum illum de aliqua limonia & huiusmodi nonne satis probabiliter & quasi uolenter habebit ille suspicari de illo clerico. & ideo in huiusmodi magna cautela est adhibenda secundum eum in summa. c. de celeratione confessionis unde si confessor nesciret uel non posset casum exprimere super quo indiget consilio quin ille consultor intelligeret personam & ipsa non uult

sciri debet tunc ire ad alium pro cōsilio qd si alium sufficientem habere non potest non se intromittat unde Pe. de pal. in. iiii. di. xxi. ar. iii. conclusionē. ii. post prin. dicit qd si non potest aliter facere ut quia necesse est nominare personam & tunc de eius licentia potest ad quod supra. q. clxv. & q. proxima. & uide supra dicta. q. cxxviii. ubi de similibus. Centesimo septuagesimo primo qro que sit pena reuelantis confessionem Rñ⁹ de iure antiquo debet deponi & omnibus diebus uite sue ignominiosus peregrinari de pe. distict. vi. sacerdos. sed secundum decretalem de peni. & remiss. omnis. debet deponi & ad agendam perpetuam penitentiam in artum monasterium detrudi secundum pisa. glo. in dicto c. omnis. dicit hodie hec imponitur quasi innuat qd pena. c. sacerdos. sit sublata sed ut patet in summa confesso. li. iii. ti. xxxiii. q. xcix. Ho. super eodem. c. omnis. dicit intelligas penitentiam gregori scilicet peregrinationem quam diu est in penitētia temporalis puta usq; ad septennium uel decennium uel plus uel minus secundum qd est penitentia limitata xxx. q. i. si quis sacerdos. quo elapso ē in monasterium detrudendus ut ibi perpetuam agat penitentiam ut in dicto. c. omnis. & sic unum ius supletur p aliud. Itēz dicit Ho. ibidem qd hanc penā ordinariam patietur sacerdos si conuincatur in iudicio si autem sacerdos neget prodicionem nec ille probare potest qd aliud ad ipsum peruenit nec conuincere possit ipsum parrochianum de crimine tūc arbitrarie punietur. vi. q. ii. si tantū. & c. placuit. uidetur intelligere Hosti. de crimine de quo sacerdos accusauit uel i famauit parrochianū unde & subiungit caueat ergo sibi sacerdos ne parrochiano uel alteri detrahat sicut nec uult qd ab altero sibi detrahať. vi. q. i. deterioris. & c. sequēti. fin fra. Ni. oñi. in addi. & adde liber debebat dicere parrochianum per no. i. q. sequēti. adde de dictis duabus penis utraq; locū habeat modo premisso tenet Ho. in su. de pe. et remi. §. in quo. dicit dñs Ni. in. c. omnis. vi. col. qd glo. ibi sentit qd hodie solū iponatur



dicta pena. c. omnis. & hec opinio uidetur placere Io. an. & idem Ni. satis placet quia pena antiqua confunditur in ista nam cum iste in continenti debeat detrudi in monasterium non potest agere aliam penam peregrinando sicut dicebat textus in illo. c. sacerdos. licet quidam uelint utramque penam imponi secundum eum dicit etiam & non. quod in laico reuelante confessionem non est statuta certa pena & ideo arbitrarie puniatur Io. an. in c. ois. in. vi. colu. de pe. & remi. & . s. q. clvii. & q. clviii. Item talis sacerdos peccat mortaliter. ut in dicto. c. omnis. ibi caueat omnino & . s. q. clvi. ad fi. & fra. An. in su. c. de celeratione confessionis quod in foro penam imponit pena arbitraria pro huiusmodi peccato sicut pro aliis licet in iudicio quando conuinceretur de hoc uel fateretur esset imponenda penam de qua in dicto. c. omnis. in fi. secundum eum post Pe. de pa. ubi. s. ad hoc. s. q. cxxxiii. & quod no. fra. in simili in. c. accepisti. de spo. du. & uidetur quod sub pena dicti. c. omnis. ueniat etiam priuatio a beneficiis quia etiam sacerdos ipse debet perpetuo detrudi in artum monasterium ut ibi dicitur & sic beneficium si quod haberet fruire non posset per no. in cle. ii. glo. magna. de penis & per no. per An. de bu. in. c. pastoralis. in fi. de appel. & arch. in. c. ii. in. v. ab offi. de re. eccle. li. vi. & quod not. fra. post goff. in. c. cum inhibito. v. sane in fi. de cla. de spo. & quod no. in. c. quia sepe. in v. beneficiis de elec. li. vi. & quod no. fra. in. c. cum bone. de eta. & quali. & quod no. per An. de bu. in cle. i. de priu. & quod ibi per ymo. in. xii. co. et per fra. in. v. ceterum. viii. q. et per no. per ymo. in cle. i. de rebus eccle. non ali. sup. glo. penam. in fi. et no. quod predicta pena non potest adaptari contra fragentem sigillum secreti secundum fra. an. ubi sup. et. s. q. clvii. et sequenti. unde puniri poterit arbitrarie per predicta et de pena proditoris no. xxii. q. v. de forma. in glo. illi qui et ad de. i. q. pxi. **CLXXII** quero quod probabitur sacerdoti quod crimine ei dictum in confessione reuelauit ad hoc respondetur vin. quia sacerdos confessus est coram pluribus licet extra ius dicendo fuisse sibi dictum in confessione cum stabit in eius iudicium de excels. pla. quod sit de accus. si confiteri. f.

si sacerdos negat sibi fuisse dictum in confessione non esset locus pene. c. omnis. de pe. et r. mi. et sic existit te dubio an sibi dictum fuerit in confessione reuelando non iuraret penam d. c. omnis. secundum doc. nisi ex coniecturis possit quincies fra. in. d. c. omnis. et per lapum altigatio. xiiii. ubi etiam quid si sacerdos dicat quod licet penitentis reuelauit zc. et poterit quicquid huiusmodi ponendo casum quod fuit confessus episcopo meo penitentem occultum et impetratum ab eo coram aliquibus dispensatorem ut inde postea accusari non possit de fili. pbr. ex tua. si episcopus reuelauit possit ei probare per illos qui penitentem fuerunt de proba. quodiam. secundum vin. in. d. c. ois. et arch. de pe. di. vi. sacerdos. et in spe. de proba. s. i. ad fi. et Io. a. in d. c. omnis. i. x. co. et Io. de lig. quod probari poterit ut quia confessus est in penitentia plures ut fit interdum anno iubilei propter multitudinem occurrentium ad hoc. s. q. xxxiii. uel si in publicum est confessus propter dispensatorem probandum nam istis modis poterit probari reuelatio confessionis per illos qui penitentem confessum audierunt per eum si ergo constat quod illud sacerdos dixit si negat sibi in penitentia reuelatum et constat non potest uel per propriam confessionem uel per illos qui interfuerunt non erit plene respondendum parrochio quod sacerdoti et ideo nisi sacerdos doceat aliunde habuisse illud presumendum est illud habuisse in confessione ar. vi. q. ii. c. placuit. non tamen punietur sacerdos pena ordinaria. d. c. ois. si pena extraordinaria quia apte non quicquid de delicto secundum Nic. i. d. c. ois. in fi. et Io. de lig. post Hosti. in d. c. ois. quod intellige quoniam esset presumptio quod ad ipsum perueniret in confessione ut quia penitentem occultum et ille uisus fuit confiteri illi probato prochiari et hoc constat per illos qui uiderunt eum in actu confessionis et secundum doc. fra. ex hoc in tamen presumit contra sacerdotem quod propter tales coniecturas subiciet tormentis per no. de reg. iur. cum in contraplatone. et i. l. pbr. c. de epi. et cle. ad veritas tamen si tunc probetur quod sit sufficiens indicium ad torturam per no. i. l. iii. pri. c. ad. l. iur. male. et i. l. fi. c. fami. her. cum si. et puto quod super pena ordinaria. c. ois. in foro contrarietate dispensari non possit per predicta et. s. q. cix. Item ex his no. quodposito quod confessio penitentis facta fuisse publice nihilominus confessor tamen celat. s. q. clv. et sequentibus ideo uidetur de penitentis manifestis et in confessione dictis per predicta. facit. s. q. lvi. zc



**S**EXTO VENIAM ad materiam sacramenti eucharistie quam diuido per has qōnes. Primo q̄ ram de forma & essentia eucharistie usq; ad uncesimam. q. ibi fo q̄ ram quo ad materiam eucharistie. Ter tio quo ad ministrum in xli. q. & sequē. Quarto quo ad effectum eucharistie in q. lviii. & sequen. Quinto quo ad commu nionem in. q. lxxii. & sequen. **Primo** quero utrum eucharistia sit sacramentū Rñ<sup>o</sup> secundum Pe. in. iii. di. viii. est sa cramentum & modo communi cum aliis sacramentis. i. sanctificando siue causan do sanctitatem & modo speciali. i. conti nendo totius sanctitatis auctorem prop ter hoc excellentissimum est oīum alioz sacramentoz Idem tho. in su. confessorz li. iii. ti. xxiii. q. liiii. secundum fratrem Ny. oxim. post pisa. in vbo eucharistia & per Pe. de palu. iii. di. viii. q. i. i. p̄i. & q̄ sit sacramentum probatur de pe. & remis. omnis. i. q. i. multi. v. sunt aut. de cōsecra. di. ii. in sacramento. & in. c. in il lo. cum si. facit xxv. di. ecce. de cōsecra. di. ii. nihil. Itē in q̄tū est signūz rememo ratiūz passionis xpi que fuit verum sa crificium denominatur seu appellatur sa crificium. **Secundū** uero q̄ est signum de monstratiuum ecclesie unitatis cui homi nes aggregantur per ipsum dicitur com muniō. **Secundū** autem q̄ est prefigura tiuum diuine fructōis que est i patria di citur uia: cum quia prebet nobis uiam perueniendi ad illam uel etiam quia da tur trāseuntibus de hac uita ad ipsum. **Secundū** uero q̄ realiter continet xpm qui est plenus gratia dicitur eucharistia idest bona gratia ut in su. fratris astēssa ni ordinis minoz. q̄ summa astēssis nun cupatur li. iii. ti. viii. Ad que adde do minum Fran. in. c. cum marthe. v. distin guendum. in prin. de cele. missa. & sic sa cramentum panis & calicis grece dicitur eucharistia: latine uero bona gratia iter pretatur dicto. c. multi. dicitur enim bo na gratia ab eu quod est bonū & caros q̄ est gratia secundum archi. xxiii. di. ac colitus. & Ho. & Io. an. in. c. sane. de ce le. mi. & Io. an. in. c. i. de custo. eucha. &

quod no. in cle. i. glo. iii. de prinl. & ibi per Io. de ymo. in iii. colu. & dēt scribi si ne h in prin. orationis quia tunc esset in teriectio dolentis secundum doc. i dicto c. sane. Itē corp<sup>9</sup> xpi absq; sāguīe sacro similiter appellatur eucharistia. xciii. di. p̄nte. & in hoc sacramento est corpus cri sti cui angeli assistunt de consecra. di. ii. in quibus. cum tribus. c. sequentibus & debet comedi in ecclesia de pe. di. iii. In ter hec yrcum. ii. Et ad predicta adde q̄ dicitur sacramentum quia corporalium sub tegimento rerum diuina uirtus secre tius ueri corporis & sanguinis xpi ope ratur effectum. i. q. i. multi. de consecra. di. ii. ego bern. Itē dicit mīsteriū d̄ gse. di. ii. liquido. & hoc ideo quia secretam & reconditam habet dispensationem ut dicto. c. multi. facit quod not. de uita & honest. cle. c. i. per Io. an. secundū ymo. in dicta cle. iii. colu. & p Fra. ibidem in notabilibus **Secūdo** q̄ro utrū sacramē tū eucharistie sit unū. Rñ<sup>o</sup> fm Tho. & Pe. ubi s. unum quidem est in unitate p fectionis quia ad eius integritatem plu ra requiruntur sicut & domus pfecta di citur una non autem est unum unitate in diuisibilitatis uel cōtinuitatis Vnde qñ pluraliter dī proficiāt nobis quesumus domine tua sacramenta quod continēt & huiusmodi intelligitur illa pluralitas so lum naturaliter Idem in dicta q. liiii. fm Fratrem Ny. post pisa. ubi s. & per pe. de palu. in iii. di. viii. q. i. articulo. i. con clusione. ii. & licet illud sacramentum sit unum perfectione & ordine est tamē di uersis nominibus nuncupatum ut ibidē in. conclusione. & q̄ debuerit īstitui hoc sacramentum & tali tempore ibidem ar ticulo. iii. & ad principale quesitum inde de consecra. di. ii. compimus. & c. q̄ man ducāt. iuxta fr. & c. panis. in prin. ubi d̄ hoc & in. c. cum omne. in princi. & in. c. utrum. in fi. & secundum hec intellige quod dicitur in dicto. c. compimus. per Lau. & Io. in glo. hic de speciebus secū dum archi. in dicto. c. compimus. uel po nitur plurale pro singulari secū dū arch. de consecra. di. ii. qui manducāt. & facit ad predicta de conse. di. i. uasa. in fi. & quod no. in dicto. c. panis. glo. ii. & i. c.



forma sancti Eusebii

She has just missed you at the opera and she is without  
any other friends here. The poor is suffering. Be sure to visit.

aliquis dicto tantum hic est calix sanguinis mei uel hic est sanguis meus & aliis obmissis processit ad ulteriora habeat potius pro consecrato s'm eum in addi. ad psanellam. facit. i. q. xl. ante f1. & sic vba per que conficiat corpus sunt hec tantu3 hoc est corpus meu3. Io. an. in .c. cum marthe. in. v. colu. de cele. mis. facit i. q. v. secundū. pe. de palu. pertrāsīt cū opinione thome in. iiii. di. viii. q. iii. pe1. colu. nullaz mentionez faciēs de ista alia opinione Vnde Lauð. in sacramentali. de cele. mis. dicit tenendu3 q' omnia vba forme dicantur de forma eucharistie ut ibi latius & de hoc habet in. c. panis est. de conse. di. ii. Vnde in summa astensi li. iiii. ti. viii. §. postea considerandum. in prin. dicit ut dicit tho. subdēs q' illa uerba accipite & comedite uel bibite non sunt de substantia forme sed designant usum materie cōsecrate qui non est de necessitate sacramēti dicit etiā ibi q' illa cōiunctio enī non ē de substantia forme s3 additur ibi ad notandu3 ordinem consecrationis ad usum materie consecrate qui tamen non est de necessitate sacraenti unde nec coniunctio similiter enim sciēter obmitti non debet ubi usus antiquus illius ecclesie hoc habet secundum uero scotuz ponit ad coniungēdum ne. s. vba forme sine pcedentibus pferātur ut ibi latius Ad idem per fran. in. c. euz marthe. in fine principii de cel. mis. facit xi. di. in his. & l. iii. §. sed enim. ff. de incen. rui. nau. **Similiter** illa vba hec quotienscūq' feceritis zc. licet pertineant ad usum huius sacramenti tamen nō sunt de necessitate sacramēti ut dicit frater antoni9 archiepiscop9 florentinus in summa iii. parte in. c. de missa. p9 tho. **Vnde spe:** in probemio secunde partis libri dicit q' solum illa uerba quibus species in corpus & sanguinem trāssubstantiantur. s. hoc est corpus zc. ut substantia cetera uero sunt de solēnitate Et no. secundum Lauð. in sacramentali in rub. de cele. mis. q' vba predicta effectum habent ex diuina uirtute supernaturali & ideo presbiter in hoc sacramento non loquitur in propria persona s3 in persona xpī dum dicit hoc enim est corpus meu3



quod secus est in aliis sacramentis licet  
etiam in aliis sit simplex minister ut ibi  
latius Archi. tamen refert aliquos dixisse  
se quod Christus confecit cum benedixit constru-  
entes illam litteram hoc ordine accepit  
panem benedixit subaudiendum est di-  
cens hoc est corpus meum & tunc fregit  
& dedit & ait accipite & comedite &  
iteravit hoc est corpus meum prius ergo  
protulit illa verba ut eis videlicet confici-  
endi tribueret. deinde protulit eadem ut apo-  
stolos formam conficiendi doceret. Alii  
vero dixerunt quod & sacramentum confecit  
& formam instituit post benedictionem  
cum dixit hoc est corpus meum intelligen-  
tes illam benedictionem fuisse vel ad ver-  
bum quod super panem expressit quibus  
illis videtur obistere quod prius fregit quoniam  
dixit hoc est corpus meum nec incredibi-  
le quod prius dederit quod confecerit unde di-  
ci potest secundum eundem archi. quod Christus diu-  
ina uirtute confecit & postea formam ex-  
pressit sub qua postea benedicerent ipse  
namque per se uirtute propria benedixit  
nos autem ex illa uirtute quam indidit vobis  
secundum Inno. quartum ut refert archi.  
de consecratione. di. ii. timore. Ibi tamen sentit  
archi. quod credibile est quod & Christus eadem ver-  
ba dicendo confecit: Unde contra theologum  
tenent quod etiam Christus confecit sacra-  
mentum sub forma qua & nos conficimus  
ut ex scriptura patet Unde tamen Laus. ubi  
s. vi. q. quod Christus exprimendo eadem verba  
confecit quia in conficiendo ministravit  
& in ministrando confecit exprimendo  
hec verba ut sic dupliciter actum in uno ista-  
tu efficiat. ar. de elec. cum inter uniuersas.  
Unde notabis quod in hoc sacramento Christus  
fuit sacerdos in eo quod confecit Item sacri-  
ficium in eo quod corpus suum Item minister  
in eo quod ministravit apostolis de su. trini.  
c. i. s. una. ut ibi latius Et subdit archi.  
ubi. s. exponendo verbum pro multis. i. pro  
destinatis & quod Christus dixit in meam com-  
memorationem exponit id est in memoriam  
mee passionis & mortis de consecratione. di. ii.  
scriptura. Et scias quod ista uerba consecra-  
tionis unum fuerunt sumpta ex diuersis  
scripture locis ut in dicto. s. postea con-  
siderandum. ubi etiam de forma greco-  
rum uideas post pe. & Riccar. Greci tamen

uidentur heretici quia animo inducendi  
heresim aliter conficiunt ut sentit Ioh.  
an. in. c. cum marthe. in xi. colu. de cele-  
stis. ad quod. s. s. proximo. q. xlviii. &  
quod no. archi. in. c. quia. & c. iteratur.  
de consecratione. di. ii. & uide. i. q. lxxvi. Et no-  
quod ecclesia potest addere circa formam eu-  
charistie etiam in canone ut no. Io. and.  
in. c. porrectum. de regularibus Item gre-  
ci calabrientes aliis eorum formis utuntur.  
Et ad premissa adde per pe. de palu. in  
iii. di. viii. q. iii. art. i. & ii. & uide. i. q.  
quinta. Quarto quero quid demonstra-  
tur per hoc pronomen hoc an panis an  
corpus Rñ<sup>o</sup> dicit glo. de consecratione. di. ii. ti-  
morem. quod panis non quia ille non est cor-  
pus Christi Item nec corpus quia non uide-  
tur quod ante totius forme prolationem fiat  
transsubstantiatio unde dicit glo. quod per  
hanc dictionem hoc nihil demonstratur  
sed materialiter ponitur dicit archi. quod  
idez dixit hug. & Io. de falsis theologis  
dicunt quod errauerunt Io. & hug. nam sa-  
cerdos in persona Christi uere intendit dice-  
re hoc est corpus meum alias non esset ue-  
ra commemoratio eius quod fecit domi-  
nus & dicunt quod hec uerba significative  
ponuntur & intelliguntur quia hec ora-  
tio totalis ita quod nulla pars per se ex do-  
mini institutione & sacerdotis prolatione  
habet uirtutem conuersiuam panis in cor-  
pus Christi ita quod simul est prolatio conuer-  
sio & demonstratio secundum pe. ut ibi  
refert archi. uel dic secundum Riccar.  
hoc. s. illud in quod hoc transsubstantian-  
dum est secundum quosdam & de hoc etiam  
no. in dicta su. astensi. li. iii. s. postea consi-  
derandum. v. quid demonstret in dicta  
su. antonina. iii. parte. c. de missa. ubi di-  
cit quod consecrans & utens his formis ordi-  
nat per istud pronomen demonstratiuum  
quod materia consecranda sit coram ipso sa-  
cerdote cum alias non conficeretur ut. i.  
q. xvii. & sic demonstratio rei presentis  
ad oculum. l. nemo. ff. de hereditibus insti.  
& ibi per bar. & adde. s. q. proxima. &  
quod no. in. c. fi. ad fi. ne cle. uel mo. Et  
de hac materia per pe. de palu. i. iii. di.  
viii. q. iii. art. i. & per Laus. in sacramen-  
tali. de sacramento eucharistie alias de  
cele. mis. in. iii. colu. in vii. q. ubi etiam

hoc est



quod ex quo non est corporis christi inuolutio  
 uel transmutatio non dicitur fieri sed est pre-  
 sentis temporis quod nota. **Quinto** quod  
 ro an una uel due sint forme consecratio-  
 nis eucharistie Rñº quod due sunt forme il-  
 lorum uerborum una uidelicet hoc est cor-  
 pus meum per quod uerba panis in corpus trans-  
 substantiatur. Alia uero illorum uerborum  
 hic est sanguis etc. per que uerba uinum in  
 sanguinem transubstantiatur de conse. di.  
 i. panis est in altari. & sequenti. c. quid  
 sit sanguis. ad hoc. s. q. ii. & iii. Simile  
 dicitur quod due sunt species possessionis ut per  
 Dy. in regula. sine possessione. de regul.  
 iur. li. vi. Vnde mora naturalis & com-  
 pendiosa ut in spuendo tussiendo & respi-  
 rando interposita inter unam formam &  
 aliam non uiciaret ut per Host. in su. de  
 baptismo. s. & que sit. d. quid si in prola-  
 tione. idem no. de conse. di. ii. cum omne.  
 scilicet quod sint due forme & in. c. quia cor-  
 pus. in glo. i. uerbis. & quod no. in cleme.  
 si dñm. de rel. & uen. san. in dñho poculuz  
 & super ea per Io. de ymo. & ibidem per  
 fran. in. ii. oppo. Et subdendo arguit ibi  
 dem Ho. nonne sanguis est in corpore cor-  
 pus in sanguine ergo una forma superflu-  
 it per aliam Rñdet uerum est per comix-  
 tionem non per transubstantiationem  
 seu translationem secundum eum idem no.  
 in dicto. c. quia corpus. ubi dicit arch. quod  
 quelibet forma per se propriam habet  
 uirtutem & completam significationem  
 & propriam determinatam materiam & pro-  
 priam operationem & quelibet forma  
 per se complet suam operationem nec se  
 mutuo expectant nihilominus tamen sub  
 utraq. specie est ibi totus christus qui a sem-  
 per corpus cum sanguine & hoc ex gene-  
 rali concomitantia sed non in sacramento  
 & hoc est quod ibi sequitur in glo. secundum ar-  
 chi. ibi & dominus fran. in. c. cum mar-  
 the. s. quesiuisti. de cele. mis. & Laud. in  
 sacramentali de sacramento eucharistie  
 in. xi. colu. ad hoc. i. q. viii. Et sic in cor-  
 pore christi est ibi corpus in sacramento &  
 sanguis per immediatam concomitantiam  
 & anima per mediatam concomitantiam &  
 diuinitas per remotam concomitantiam  
 Similiter in calice est ibi sanguis per sa-  
 cramentum corpus per immediatam conconi-

tantiam anima per mediatam & diuinitatem  
 per remotam secundum fran. de marrono. in  
 iii. Vnde quod dicit glo. in dicto. c. quia cor-  
 pus. per comixtionem exponit arch. i.  
 per concomitantiam & huius concordat su.  
 antonina post al. pe. & tho. c. de missa.  
 & pe. de palu. in. iii. di. viii. q. iii. arti.  
 iii. & facit ad predicta de conse. di. ii. co-  
 primus. in glo. que incipit hoc de speciebus  
 ipsis. Et similiter in dicta su. astensi. in di-  
 cto. s. postea considerandum. Ex his se-  
 quitur quod conficeretur corpus sine sanguine  
 uel econuerso de conse. di. ii. quia corpus.  
 Sunt enim hec diuisa ut no. in dicto. c. co-  
 primus. & per Laud. in sacramentali de sa-  
 cramento eucharistie in. colu. x. q. &  
 dñm. fra. in dicto. c. cum marthe. post  
 prin. licet qui scienter hoc faceret pecca-  
 ret similiter sine uerbis precedentibus  
 formam uel sequentibus uerum esset sa-  
 cramentum non tamen celebrari debet etiam  
 in necessitate si deficiat aliquod illorum que de  
 precepto ecclesie & generali usu seruan-  
 tur siue sint uestimenta siue huiusmodi quod  
 tamen non sunt de essentia secundum pe. de pa-  
 lu. in dicto arti. iii. & di. xi. q. i. arti. vi.  
 conclusionem. iii. in fi. & sic per sola uerba  
 forme conficeretur si presbiter cum in-  
 tentione consecrandi proferret sic tamen  
 conficiens grauiter peccaret. quia ritus  
 ecclesie non seruaret. ut in su. Astensi. li.  
 iii. ti. viii. s. postea. considerandum. & per  
 Arch. post pe. in dicto. c. quia corpus. ad  
 fi. per quo facit pallegatū. c. quia corpus  
 & quod notat de conse. di. i. iacobus. et  
 in dicto. c. panis est. glo. i. et adde. s. q. 3  
 et. i. q. i. **Sexto** quero. An corpus christi  
 potuisset confici post mortem ante resur-  
 rectionem. Rñº. glo. de conse. di. ii. c. in o-  
 rem. tenet quod non. quia corpus christi tunc  
 erat mortuum. ut quia forma data fuit. ut  
 tantum post resurrectionem fieret. propter  
 illud hoc facite in mea commemorationem  
 & ideo non cantatur missa in illo triduo. de  
 conse. di. iii. sabbato. Idem Laud. dicit  
 quod ante resurrectionem nullus conficere po-  
 tuit unde corpus sub pixide positum in die  
 cene fuisset mortuum die sequenti sicut mor-  
 tuus fuit in cruce. quia omnes passionem  
 intrinsece competunt corpori christi sub sacra-  
 mento que ei competunt sub specie propria



sicut mori dolore pati & similia. passiones  
autem extrinsece sicut liberatio laceratio  
et alia non competunt sacro quam non potest  
dictum quod sub sacramento habere aut crucifi-  
gatur uel frangatur sub hostia. i. q. lviij.  
ut similia. unde corpus administratum apostolis  
prius passionis fuit tale quale habuit. s.  
passibile quod tunc habebat licet dicatur  
quod tunc assumpsit dotem impassibilitatis  
i. q. viij. diabetum. de uir patre. quod autem  
ut latius per eum in sacramento de sacro eucha. in  
xi. colu. & sequens. Ex his nota quod si in tri-  
duo consecratum fuisse fuisse ibi corpus ex  
anime quale erat in sepulcro & non aliud  
Nam sanguis dispersus erat & anima ac-  
cesserat ad infernum ut per Petrum. de pal. in  
iii. di. xi. q. i. in fine. verum cum ibi fuisse di-  
uinitas comunicata potuisse adorari adora-  
tione latrice secus in sanguine tunc consecrato  
quia non fuisse in eo diuinitas secundum quosdam  
theologos & fratres. de morrono in. iiii.  
**Vij.** quero quid si mutantur iste for-  
me Rationis. secundum Al. in libro de missa non dicit  
mutari alias non conficitur etiam si eum  
dem sensum habere uideatur Similiter non debet  
aliquid diminui quia si dicatur hoc est meum  
remaneret indeterminatum quod meum sit &  
si dicatur hoc est corpus non significat per  
prius corpus christi. quod si aliquid addatur quod  
significationem non mutet nec errorem indu-  
cat nichilominus sit consecratio ut si dicatur  
hoc est corpus meum dilectum & sanctum tunc  
qui hoc faceret ualde increpandus esset  
per Petrum. ubi supra Ideo in sum. confessio. eo.  
ti. q. v. & in sum. antiochia ubi supra intelli-  
gentia forte ex mala platone addere in  
fine alicuius dictionis aliquid littera ut. m.  
uel huiusmodi. de quo plene in simili. s. q. i.  
q. ii. & sequentibus. ubi uero scienter adde-  
retur uel esset tanta corruptio latinitatis  
que auferret usum loquendi non conficeretur  
& in dubio uerba reiterent de baptismo  
c. ii. secundum Fran. in dicto. c. cum marthe. in  
prin. post Laudem. quod etiam dicit. quod si uerbis  
canonis aliquid addit ex deuotione nec  
immutat sensum uerborum non nocet. alias  
secus. quia tunc unde induci noua forma  
quod non. Unde non nocet si aliqui inserant  
uerba que ad sacramentum corporis referuntur  
sicut illa panem sanctum uite eterne. & illa  
sacrosanctum filium tuum corpus. ut per Io. an.

in dicto. c. cum marthe. in. iiii. colu. de  
cele. missa. Et si fiat interuallum magnum  
in prolatione uerborum uiciat de electi. quia  
propter. secus si parum. iuxta naturalem  
actum: ut si spiritus uel tussit simile in testa-  
tore de testa. cum antiquitas. secundum Fran. ubi  
supra intellige de interuallo inter duas uiam  
formam. secus si inter unam & alteram. s. q.  
v. & facit quod notat arch. post glo. de  
consecra. di. iiii. Si non sanctificatur. & per  
Laudem. i. sacramentali de sacramento eucha-  
ristie in. iiii. colu. viii. q. & sequenti. facit  
s. q. primo. q. xlviii. & i. q. lii. **Viii.**  
quero qualiter sit christus in hoc sacramento  
Rationis secundum Tho. & Petrum. in. iiii. di. x. christus  
idem qui de uirgine natus ut pro nobis  
passus est in hoc sacramento continetur &  
sicut est ibi uere christus: ita etiam est ibi sub  
sua quantitate: sed non ut sit ea occupando  
locum. Sicut etiam non ut sit claritate sua illumi-  
nando aerem. Item potest esse simul in pluribus  
locis: inquantum plura individua id est plu-  
res panes transubstantiantur in ipsum. Item in  
qualibet parte hostie est totus christus etiam  
in minima. s. quoad species panis & uini  
manet. Et idem dicendum quoad manet in  
stomacho sub dictis speciebus ad quod. i. q.  
lxxxii. Et eodem modo quoniam hostia consecra-  
ta diu seruat dummodo species panis non mu-  
taretur. alias contra. Item licet ex uirtu-  
te sacramenti sub specie panis sit tantum cor-  
pus: & tantum sanguis sub specie uini. tamen  
propter naturalem concomitantiam sub utraque  
specie est totus christus. s. secundum corpus & ani-  
mam & diuinitatem. quia hec tria separata non  
sunt. ad quod. s. q. v. secundum Petrum. ubi. s. & i.  
su. con. eo. ti. q. lxxxv. **Vbi** etiam quod plu-  
res homines diuersis partibus unus hostie  
comunicari possunt. secundum fratrem N. in addo.  
& in su. Alsten. li. iiii. q. deinde. Unde fir-  
miter fide tenendum est quod corpus christi rea-  
liter partialiter & essentialiter est in alta-  
ri: & in hoc sacramento & absurdum est  
dicere: quod efficiatur rotundum sicut hostia &  
dicit quod corpus christi in loco spiritus seu in al-  
tari non est circumscriptione nec diffinitione  
nec per consequens localiter: sed partialiter  
per exhibitionem sue essentie. & est ubicumque  
est quantitas panis uel uini in se conuersi  
circumscriptione quo ad diffinitionem sacra-  
mentalem. Unde si in uno solo altari est



cōuersio facta sacramentaliter in illo loco  
solo est sacramentaliter: si in mille in mille  
sacramentaliter. Item totus xpus est in sa-  
cramento & totū quod est in xpo totū. s.  
quod est psona nature diuine & humane  
substantialis & accidentalis. sed solū cor-  
pus xpi est sub spē panis ex vi sacramēti  
& solus sanguis sub specie vini. reliqua  
uero utrobique sunt ex naturali cōcomitā-  
tia. ut per Pe. de palu. in. iii. di. x. q. i.  
& q. ii. Item q. mouet & quiescit p acci-  
dens ad motū spēz & quietem localem  
per se fm esse reale & sacramentale quod  
habet in spēbus. ut p eundē ea. di. x. q.  
iii. & ideo refert frater Antonius in su.  
co. de missa. q. ibi est totus xpus realiter  
qui est in celo: & nō ut signatū tantū siue  
in figura quod est hereticum dicere. de  
confe. di. ii. Ego berengarius. fm Pe. &  
Tho. subdens ad illud de diuisione hostie  
v3 q. si fieret diuisio in tantas partes q.  
ibi nō remaneret spēs panis: tunc define-  
ret ibi esse corpus xpi. & idē de sanguine  
xpi fm eum post doctores. Vnde dixit  
Arch. in dicto. c. ego. in prim. hic incipit  
xvi. ps distinctionis. in qua probat per  
nouē capitula q. in sacramento altaris nō  
solum est sacramētū sed uerū corpus xpi  
& uerus sanguis tamē sub spēbus panis  
& vini adoptum. est tamē idem corpus  
quod est de uirgine natū. f3 doc. & scias  
q. ille *berengarius* fuit hereticus & ad  
maiorē expressionem sue credulitatis cū  
postea cōuersus fuit dixit illa de quibus  
ibi sicut expresse predicauerat cōtraria.  
Nam cōtraria cōtrariis curant. de peni.  
di. ii. c. i. ut ergo manifeste heresi cōtra-  
dicat usus fuit illis uerbis tam expressis  
fm arch. ibi. & q. sit idem corpus quod  
de uirgine natū est. patet de confe. di. ii.  
qd sit. & c. re uera. ad fi. Est ergo in hoc  
sacramento xpus q. in utero uirginis fuit  
formatus & igne passionis decoctus. fm  
doc. non tñ q. sumatur in illa forma in q.  
passus fuit: sumitur tñ corpus q. eādē  
formā habet. fm arch. de confe. di. ii. dū  
frangit. Nam caro seu corpus xpi dupli-  
citer intelligitur. s. in ea forma in q. fuit  
crucifixus. & fm q. latet opta seu optum  
sub spē panis & vini. fm Arch. de confe.  
di. ii. dupliciter & q. ipse xpus ymolat<sup>9</sup>

sit in hoc sacramento. patz in dicto. c. dum  
frangit. & c. non hoc. & c. hoc est. in fi.  
& sequē. & c. re uera. i. fi. & ad illud qd  
pōt esse in pluribus locis. facit de conse.  
di. ii. quid sit. circa mediū & ad illud qd  
non occupat locū. Idem no. de conse. di.  
ii. v. panis. quia in loco i quo est species  
panis uel vini est xpus localiter nō tamē  
qmēsurando se ptibus illius loci: sed est i  
loco sicut in cōtinente nō sicut in cōmēsu-  
rante. Nam loci multiplex est pprietas  
.s. cōtinentie quātū ad istam ptem est ibi.  
Item cōmensurātis quātū ad istā nō est.  
Vnde dicas q. uerū est sine dubio q. xps  
est in sacramento sicut locatū in loco. Et  
ideo licet illa spēs sit ualde parua nō est  
dicēdū. q. ubi sit manus ibi sit pes: q. nō  
cōmensurat illi spēs non excedit illā spēz  
quo ad aliquā partem. ut manus eius sit  
extra uel pes: sed est totū in specie sicut  
signatū in signo. & sicut in sacramento &  
hic est unus modus essendi. fm Hug. de  
sancto Victore Pe. & Arch. in dicto. c.  
ubi. & c. i. in fi. per Arch. & per glo. in  
dicto. c. ubi. Et ad illud quod in qualibz  
parte hostie sit xps totus. patz de cose.  
di. ii. ubi. & c. in xpo. i. in glo. quia. &  
ideo dixit Arch. q. sub qualibet portioe  
speciei est totus. ut per eum ea. di. singu-  
li. & intellige etiā anteq. frangat hostia  
consecrata. iuxta no. ea di. dum frangit.  
que dat exemplū d. speculo quia resplen-  
det in eādē forma anteq. frangatur &  
post fractionem in qualibet sui parte &  
ita dicit de hostia fracta. Idem dicit ho.  
in su. de consec. ecclie & alta. s. & qñ. v.  
hostia quā uides. & sic in qualibet pticu-  
la hostie est totus xps. ita q. possent plu-  
res cōmunicare: nisi fieret tanta diuisio  
q. defineret esse corpus xpi. ut dixi. fa-  
cit. i. q. cxiii. & i. q. xxi. Et q. corpus  
xpi integrum sit in hoc sacro etiā fracto  
& diuiso. patz de conse. di. ii. q. māducat  
& in tantū q. fm quosdam sanguis qui in  
cruce fluxit de eius latere & caro que in  
circūcisione abscisa est de eius carne nūq.  
est hodie nisi in eius corpore. fm Arch.  
ibi ad quod. i. q. x. Et ad illud q. istud sa-  
crificiū sit rotundū. adde glo. in dicto. c.  
dum frangitur. quod credo p eo q. deus  
non habet principiū neq. finem. p quo



1/10/1900

*ad mag<sup>m</sup> philandem  
et mag<sup>m</sup> meo vices  
et de p<sup>r</sup>imo ego  
mag<sup>m</sup> meo p<sup>r</sup>imi phi  
a philandem p<sup>r</sup>imi  
p<sup>r</sup>imi p<sup>r</sup>imi f<sup>r</sup>i et alij  
bonis p<sup>r</sup>imi et*

*Mirabilis eucharistia*



hec referuntur in su. Antonina in. in. p.  
te & adde dominum Fran. in. c. cum mar  
the. §. quesuisti. in. xi. q. de decem mira  
culis que sunt in hoc sacramēto de quib⁹  
non possunt assignari rationes & ibidem  
per eundem in. xi. q. de fructibus huius  
sacramenti. Attende tamen qd fides nra  
rationibus probari non potest xxiii. q.  
i. non turbatur. in. fi. de pe. di. iii. in do  
mo patris mei. ubi ut sit fides que nō est  
de uisā re ad hoc. i. q. xxxvii. in. fi. unde  
dicit Io. an. q. circa mirabilia corpora  
xpi deficiunt rationes sed uersimilitudi  
nes sunt ut p. eum in d. c. cum marthe.  
de cele. mis. in. ix. & x. colu. ubi plene.  
Et ad undecimum mirabile adde qd illa  
accidentia possunt naturaliter nutrire in  
q̄tum diuina uirtute utuntur in substanti  
am fm aliquos uel in q̄tum substantia ali  
qua similis subiecto quod prius fuerat  
ibi creatur a deo sub accidentibus illis sa  
cramento peracto & hoc fit ne sacramē  
tum discipulatur uel reprehendat secun  
dum Lauō. de sacramento eucharistie  
xvii. colu. xii. q. uel dic qd est ex diuina  
uirtute ut. s. & i. q. proxima. Unde di  
cunt theologi qd sicut miraculose accide  
tia illa remanent sine subiecto ita miracu  
lose retinent primeas operationes & o  
perantur effectus sicut operabatur añ  
consecrationem ut supra clarius patz sic  
ergo species sacramentales nutriunt &  
impinguant non autem ipsa substantia  
corporis impinguat corpus sed animam  
ut in cle. si dominum. v. colu. IX. que  
ro utrum xps in sacramento eucharistie  
aliquando uideat oculo corporali. Rñ  
fm tho. & Pe. ubi. s. di. x. in specie qui  
dem ppria non uidetur ibi: sed tñ qñq  
illa species panis circūfundit quib⁹da  
accidentib⁹ carnis uel pueri que nō sunt  
ppria accidentia corporis xpi. unde quis  
ibi expressiori signo uideatur non tamen  
uidetur in spē ppria. Idem in sum. con.  
lib. iii. ti. xxiii. q. lxxxv. f3 frēm Nico.  
post pisa. & q. xpus uisibiliter oculo ui  
deri non possit. uide plene per Pet. de  
palu. in. iii. di. x. q. iiii. & per Lauō. in  
sacramentali. in Rubri. de sacramento eu  
charistie. in. xi. colu. q. vii. & sic caro xpi  
glorificata ab homine non uidetur nili

miraculose. Unde in sacramēto non com  
prehenditur uisu sed fide. ut dicit arch.  
de conse. di. ii. nos autem in prin°. ange  
lis tamē & aliis incorruptilibus est vi  
sibilis & palpabilis. ea. di. hic est. & ibi  
per arch. quid autē sit de carne xpi ab  
scissa in circuncisione uide in legenda cir  
cuncisionis ad finem & s. q. viii. uide  
omn. no. i. q. proxima. XI. quero qd  
fiendum quando corpus xpi sic apparz  
in alia specie Rñ fm tho. ubi. s. cuz uis  
sacramenti sit per manducationem ideo  
quando apparet in specie pueri uel car  
nis cruenta uel simili non habet ratōem  
cibi nec debet assumi ab eo cui sic appa  
ret qd si omnib⁹ appareret debet cuz re  
liquis reponi fm pisa. Idem in su. conf.  
eo. ti. q. lxxxvii. ubi subditur idem dicit  
al. in scriptis Et si sic apparet sacerdoti  
in altari in missa dicunt quidam qd debet  
iterum celebrare & corpus xpi sumere  
qā fm canones qui consecrat etiam sume  
re debet de conse. di. ii. relatum. & si p  
hoc acciderit tertio celebrare debet &  
sumere quidam tamen dicunt qd in tali ca  
su sufficit spiritalis manducatio nec p  
hoc efficitur transgressor constitutōis ec  
clesie quia ad ea que frequētius accidunt  
leges adaptantur fm fratrem Ny. in ad  
di. & in su. fratris antonini. ubi. s. & in  
su. astensi. li. iii. §. deinde. & in. s. postea  
considerandum de ritu. v. utruqz si corp⁹  
Ad idem per pe. de palu. in. iii. di. x. q.  
iii. in. fi. ubi etiam qd non sumendo prop  
ter horrores excusatur a precepto eccle  
sie qd celebrantes communicent quia ad  
insoitum non refertur uel conficiat in  
alia materia secundum eum si ergo deus  
faciat ut appareat sanguis in calice uel  
humana caro in altari li omnibus uel plu  
ribus appareat in aliquo mundo uase cō  
seruabitur & pro reliquis habebit aī  
si soli sacerdoti uel communicanti nō est  
sumendum ab eo sed in baptisteriū cū aq̄  
infundatur ita qd nullum uestigiū de eo  
appareat ut in secreto loco comburatur  
& eius cinis in baptisterium uel aliū lo  
cum ad quem nullus accedat inferatur  
de conse. di. i. altaris palia. ut patet ex  
predictis & ex notatis per arch. de con  
se. di. ii. de hac. & per Ioh. de lig. in. c. i.



ad finem de cele. mif. & fra. in cle. si do  
minum. v. hoc est memoriale. i. fi. de rei.  
& per dñm dominicum & Io. an. in rub.  
eo. ti. ubi etiam de aliquibus miraculis  
eucharistie Et dicit Lauð. q. spēs carnis  
sub qua apparet quotidie non est ppria  
species corporis licet sub illa specie sit  
corpus xpī ut per eū in rubr. de sacramē  
to eucharistie. xii. colu. q. viii. subdēs q.  
si appareat caro uel puer non debet ado  
rari ut corpus xpī sed sub conditōe pōt  
quia sepe angelus sathane se transfert in  
lucis angelū in talibus ne cle. uel mona.  
ne in agro. & per talem modum illudit  
hominib⁹ xxii. q. iii. episcopi. fm euz &  
subdit q. si celebranti seu uni sic appare  
at tunc ali⁹ debet sumere ar. de cōse. c.  
di. ii. trib⁹. sed si omnib⁹ appaīat & tūc  
non debet sumi ab aliquo sed sanctuario  
inter reliquias poni quia deus non sic or  
dinauit hoc sacmētū ut esset horror su  
mentib⁹ ea. di. forte. in glo. & c. utrū.  
circa finem fm ipsum facit. i. q. lxxxii.  
**QXII.** quero qua consideratione dica  
tur corpus xpī confici. Nam cum semel  
corpus xpī formatum fuit in utero uir  
ginis a tota trinitate non uidet amplius  
posse confici de conse. di. ii. re uera. i. gi.  
i. hoc corpus. **Rñ.** q. non ea rōne dicit  
corpus xpī confici q. ipz corpus in ute  
ro uirginis formatum denuo formetur  
sed dicit pro eo q. xpī in cena corpus su  
um confecit & similiter q. sacerdos con  
ficiat ea ratione quia substantia panis &  
uini que nō fuerat corp⁹ xpī & sanguis  
transsubstantiantur & hoc respectu sacer  
dotes dicuntur conficere corpus xpī &  
sanguinem quia eorū ministerio substan  
tia panis transsubstantiat in corpus xpī  
& substantia uini in sanguinem & si dicat  
q. de spē panis fit corpus xpī siue sacra  
mentū efficiē. quod qñq. inueniē. intelli  
git sic. i. ad predicta vba substantia panis  
sacramentum efficiē secundum Pe. ut re  
fert arch. in. d. c. re uera. in fi. ad hoc s.  
q. iii. post mediū & adde glo. i. q. i. mlti  
in v° prece. Inde dicitur panis angelorū  
idest m.īna. angelorū ministerio. formatū  
Dicitur autem panis angelorū quia geī  
bat figuram illius quem desiderabāt an  
geli prospicere qui est eorū uita. uel q.

panis angelorū de

eorū ministerio filius israel preparaba  
tur in aere secundū Lau. ut refert arch.  
in. d. c. re uera. unde p. illud māna signi  
ficabat corp⁹ xpī no. de conse. di. ii. cor  
poreum. & per Archidia. ea. di. in illo.  
**QXIII.** quero an sacramentū euchar  
istie sit maius aliis. **Rñ.** q. pro eo q. cōti  
net totius sanctitatis auctorem dicit ex  
cellentissimum omnī aliorū sacramento  
rum. s. q. i. & patet de conse. di. ii. nihil.  
& intellige simp̄r maius idest maiori re  
uerentia dignum habendū tractandū  
suscipiendū conuandū & conferendū  
nam alia sacramenta phibent conferri  
uel recipi ab indignis sed istud sic. hinc ē  
q. sacramentum eucharistie phibet sumi  
de manu heretici sed non sacramentum  
baptismi ut no. xxiii. q. i. s. sed illud. nul  
la enī oblatio seu hostia est potior idest  
maiori reuerentia digna. quare sequitur  
in. d. c. nihil. in textu i. quibusdā ei exhi  
beri reuerentia unde nullum sacramētū  
dign⁹ est isto ut per doc. post glo. in. di  
cto. c. nihil. facit. i. q. i. multi. in glo. cer  
te. & xcv. di. ecce. & per Ioh. de ymo.  
post zen. in cle. si dñm. v. colu. sup glo. p.  
ciosum. de rei. & uenera. san. ubi bñ de  
clarat & ibidem p. fra. in primo q. trario  
& ibi textus dicit summum sacramentū  
& pcellum & maximum **Et dic q.** quatu  
or modis unum sacramentum est dignius  
altero. s. ratione efficacie ut baptism⁹. ra  
tione sanctitatis ut eucharistia. nullū enī  
sacramētum dign⁹ est isto ut supra. rōe  
significatōis ut coniugium. ratione cōferē  
tis ut confirmatio ut no. in. d. c. nihil. in  
glo. i. nullum. & s. de sacramentis in cō  
muni. q. xiii. **Et adde q.** in isto sacra  
mento tria sunt subtiliter discernēda. Primū  
est forma uisibilis. Secundum est ueritas  
corporis. Tertiū est uirtus spiritualis.  
Forma autem uisibilis est panis & uinū  
ueritas caro & sāguis xpī. uirtus unitas  
& caritas. Sed primum. s. forma uisibilis  
non est res sed est sacramentum gemine  
rei. s. ueritatis corporis xpī & uirtutis  
unitatis & caritatis & ita est signans tā  
tum. **At fm.** s. ueritas est sacramentū uir  
tutis unitas & ē res forme uisibilis. s. pa  
nis & uini & sic est signans & signatum  
uerum. Tertiū. s. uirtutis unitatis non

Unū sacramē  
tum dignius aliis

In eucharistia  
tria discernēda



est sacramentum s3 res tantum. s. duorum sacramentorum precedentium uidelicet forme panis & uini ad quod. s. q. v. & ueritatis corporis & sanguinis xpi & sic est signatum tantum & non signans & cele. mis. cum marthe. s. distinguenduz. fm Ho. in su. de conse. eccl. uel alta. s. & qñ v. ue12 in hoc sacramento zc. **XIII** quero an istud sacramentum fuit pfiguratum in ueteri testamento Rñ° sic ut p pe. de palu. in. iii. di. viii. q. i. articulo. ii. & dic q sicut melchisedech panem & uinum obtulit sic & xps ut rpresenaret in ueritate sui corporis & sanguinis dco se. di. ii. accipite. Et adde q istud sacramentum fuit prefiguratum quatuor figuris. s. per sacrificium melchisedech p manna per agnum paschalem & p sanguinem qui pfluit de latere xpi ut in sum. astenli. li. iii. ti. viii. & scias de isto melchisedech quia dicunt hebrei fuisse sen. filiu noe qui Sen. fuit rex salen. siue hierusalem & exponunt tu es sacerdos fm ordinem melchisedech zc. quia sicut melchisedech Abrahe qui interpretatur pater excelsus celestis obtulit panem & uinum ita ipse xps in suo aduetu solu offerret panem & uinum & tuc omnis cerimonia cessabit alioz sacrificioz & p dicta opi. recitat pe. in historiis scolasticis in lib. gene. Rubr. de uictoria Abrahe & occurru melchisedech. dicitur aut melchisedech a merchos uel merchi rex & sadoch quod est iustus uel iusticia Rex dicitur quia impauit salem iustus p eo qa discernens sacramenta legis & euangelii non pecudum uictimas sed oblatione panis & calicis in sacrificium obtulit. Sed melcha interpretatur regina fm papia. Et no. q in epla pauli ad hebreos. c. vii. in prin. ita dicitur q melchisedech sine patre sine matre sine genologia neq uicium diez neq finem uite habens ergo uidet fm hoc q mala sit alia opinio q habz q fuerit filius noe sed de hoc dicunt theologo & exponut illa vba sine patre sine mfe zc. no quia no habuerit s3 quia scriptura prouide no memorat eu habuisse patrem uel mfez nec filios hoc est dice sine genologia Na illud dictu fuit fm relatione historie qa scriptura no memorat

ortu & occasu eius uel pmez ui mfez ui filios sicut & alius ita rfert arch. xxi. di. & niq. Et nota q melchisedech fuit uerus sacerdos summi dei q obtulit pane & uinum in figura sacramenti corporis & sanguinis xpi quod quotidie offertur in altari fm ymo. in cle. de iudeis in fi. post math. **XV** quero quare corpus xpi appellatur corp9 spuale Rñ° quia spiritum seu aiam alit uel quia operatõe & auctoritate spiritus sancti formatum s3 pe. ut refert arch. de conse. di. ii. in illo. & ibi p glo. uel dic spirituale quia nihil habuit quod ei obstaret sicut xps ianuis clausis intrauit ad discipulos & se palpabilem exhibuit ad cuius similitudinẽ corpora nra agilia erunt ut licet clausa essent in solidissimo corpore ferreo uel marmoreo possent inde exire ut plene no. de cose. di. ii. c. ii. i vbo spirituale. **XVI** quero an fugiens ad corpus xpi duz forte presbiter portet illud ad aliquem ifirmu gaudeat priuilegio confugientis ad ecclesia. Rñ° de hoc no. per glo. & Archid. xiii. q. ii. c. fi. & per Host. Ioh. an. & doctores in. c. sane. de cele. mis. uidelicet q non prodest. Ad idem p Io. an. de ymo. in cle. i. de pe. & remis. sed fra. uidetur tenere cotrariu de quo uideas in dicto. c. sane. p Ho. & doc. & p p3 fran. post pau. in cle. si dñm. d. in institutõe. i. fi. de ret. & uene. san. & idem q liberet q fugiente ad ip3 tenet fran. p9 Laud. in dicta cle. i. de peni. & remis. in vi. q. **XVII** quero utz uirtute vborum possit sacerdos q tacuq materiam consecrare Rñ° fm tho. n. iii. dist. xi. qñtas magna uel parua nihil ad hoc facit s3 tñ ipa forma pnoie demonstratio utes oñ dit q materia consecranda dz esse coram ipso sacerdote unde sacerdos exñs in domo sua non possz cõsecrare panes qui est in altari & etiam in foro neq totu unu quod est in cellario sed q tacuq sit qñtas panis & uini q cora sacerdote ponit pot ab ipso qsecrari fm pisa. addit fra. Ny. oxim. dñmodo qñtas sit sumibilis ab hominib9 ut in su. conf. lib. iii. ti. xxiii. q. viii. a. s. c. viii. fm eudez tho. unde & fm alexan. de ales i materia eucha. sup. iii. q. que incipit. consequenter qñt utrum



dicta vba zc. dicit rñ<sup>o</sup> sine preiudicio qd  
non est data uirt<sup>9</sup> vbi<sup>9</sup> cōuertēdi elemē  
ta cuiuscūq; q̄tatis sed solūmō alie q̄ti  
tatis. s. quaz rōnabiliter quereret inten  
tio ordinata. Dico intentōez ordinataz q̄  
conformis est aliquo mō intentioni eccle  
sie: Ecclesia aut nullo<sup>o</sup> intēderet cōsecre  
re totum panem qui est in foro sed soluz  
qui possz sumi a fidelib<sup>9</sup>. dicit etiā hug.  
ex quo quodlibet sacramētum contra in  
stitutōez celebratum irrituz reputatur.  
Vnde mihi uidet<sup>ur</sup> hoc tñ non assero qd in  
hoc sacramento requirit<sup>ur</sup> intentio q̄ficiē  
di ut sumi. ē in usum nec sufficit intentio  
q̄secrandi simplr sed requiritur intentio  
q̄secrandi ut sumat<sup>ur</sup> in usuz quod uidetur  
ex forma tradita a dño dicente accipi  
te & māducate zc. Vnde sicut intentio  
dñi dantis formā q̄ficiendi fuit ut sume  
retur ita etiā intentio eccle<sup>ie</sup> & dñi esse  
uniuscuiusq; sacerdotis quare igit<sup>ur</sup> si a. i. q̄  
intenderet q̄secrare totū panem qui est  
in foro nullo mō conformaret intētōem  
suam intentioni eccle<sup>ie</sup>: Dico qd non conse  
craret<sup>ur</sup> sed contra hoc opponit<sup>ur</sup>. Ponatur  
qd aliquis intēderet solū ut posset corp<sup>9</sup>  
xpi collatū aliquo loco honorare & ue  
nerari & non ut sumeret in usum nunqd  
non q̄secraret. Rñ<sup>o</sup> sine preiudicio qd sic  
quia intendens circa ueneratōem corpo  
ris xpi spūaliter sumit licet non sacramē  
taliter hec ille fm fra. Ny. oximi. ubi. s.  
& hanc limitatōez no. Sed cum pisa. sim  
p̄lr p̄transit sum. astensis. li. iiii. ti. viii.  
§. postea considerandū. in fi. & in su. An  
tonina. ubi. s. & pe. de palu. m. iii. dist.  
xi. q. i. arti. iii. conclu. i. dicens qd pōt sa  
cerdos q̄secrare certā finitā & determi  
natā materiā ultra quaz simul non possz  
si nō est ab homie seu sacerdote determi  
nata ut ibi latius. & itellige de materia  
p̄nti & añ sacerdotem posita alias esset  
falsitas in sacramēto. ueritatis p̄pter p  
nomen demonstratiuuz hoc fm pe. de pal.  
ibidez. iii. conclu. & cū dicto pisa. p̄tran  
sit Io. d. lig. in. c. ii. de cel. mis. & Laug.  
in sacramentali de sacra. eucha. in. xi. co  
lu. v. ii. An sacerdos. & sic satis est qd ma  
teria cōsecranda sit determinata & p̄nt  
seu in eius conspectu secus si absens p̄ p  
dicta Et subdit pisa. quin etiā si sacer

dos intenderet q̄secrare non ad sumendū  
sed ad utendū in ueneficiis uel ad derisio  
nez nihilomiu<sup>9</sup> consecratū esset fm pisa.  
ubi. s. dicit fra. Ny. qd huic dicto contra  
riat<sup>ur</sup> Alexan. de ales ut p̄xime patuit. si  
militer & pe. dicit qd sacerdos pōt q̄cē  
re q̄tācūq; materiā dūmō intendit cō  
secrare ad usum & alimentū fidelī<sup>9</sup> sed  
dūmō intendit hanc intentōez non pōt quia  
deest intentio faciendi quod facit eccle<sup>ia</sup>  
ut in su. conf. eo. ti. q. viii. Idem al. vn  
de in suo cōpendio theologie dicit sciēdū  
qd non solū requirit<sup>ur</sup> intentio cōsecrantis  
sed etiā intentio istud sacramētū insti  
tuentis vnde si aliquis sacerdos staret in  
foro & sup oēs panes p̄ferret vborum  
formā cū intentione cōsecrandi nō fierz  
ibi transubstātiatio & hoc non esset p̄p  
ter defectū uirtutis vborū cūz una uice  
sacerdos possz q̄secrare tot hostias quot  
toti mūdo sufficerēt si esset necessitas ec  
clesie s3 p̄pter defectuz intentōis illius qd  
hoc sacramētū instituit qui non intēdit  
qd cūz talī ludibrio & stulticia fieret cō  
secratio s3 pro utilitate uel necitate eccle  
sie generalis uel p̄ticularis fm fra. Ny.  
& cōiter dicunt<sup>ur</sup> isti fratres minores qd  
alexan. de ales est doctor irrefragabilis  
p bullas ap̄licas s3 fr̄ anto. ubi. s. uidet<sup>ur</sup>  
sequi opi. pisa. dicit enī in dicta su. in. c.  
de missa. sic v3 oportet qd sacerdos inten  
dat consecrare nō enī vba solū sunt necia  
ad q̄ficiēdū s3 etiā requirit<sup>ur</sup> intētio qd s3  
Aug. sine intētōe in sacramētis nihil agit  
Vnde dicit beat<sup>9</sup> Tho. qd ad p̄fectōem  
sacramēti requirit<sup>ur</sup> intentio ministri qd  
se subiciat principali agenti ut. s. intēdat  
facere qd fecit xps & facit eccle<sup>ia</sup> & di  
cit qd nō est necia intētio actualis s3 suffi  
cit habitualis ut q̄ficiat<sup>ur</sup> puta ut si sacer  
dos accedit ad altare ad celebrādū intē  
dat facere qd facit eccle<sup>ia</sup> conficiē sacra  
mentū si postea suspēdat<sup>ur</sup> eius intentio p  
aliā occurrentē cogitationem ex uirtute  
prime intentionis tñ studiose debz curaf  
minister sacramēti ut etiāz actualē intē  
tionē adhibeat & dicit qd cū aliquis non  
intēdit sacramētum q̄ficere s3 delusorie  
aliquid ager<sup>ur</sup> talis pueritas tollit uirtutē  
consecrandi & uirtutem sacramēti pre  
cipue quādo intētōez exteri<sup>9</sup> manifestat



Si autem intentio ministri pueritur quantum ad id quod sequitur sacramentum puta si sacerdos intendet conficere corpus christi ut eo ad ueneficia uteretur quia prius non dependet a posteriori talis intentionis pueritas uirtutis sacri non tollit sed minister talis intentionis grauer peccat secundum eundem unde dicitur per de palu. sic secunda conclusio est quod quis ratione maleficium uel ueneficium intendat quod consequere est tamen uera consecratio siue est in irrisio nem fidelium intendat uel ad huiusmodi dum tamen intendat facere quod facit ecclesia sicut ille qui uult contrahere propter uoluptatem aut lucrum uere contrahit matrimonium & iudeus etiam qui uult baptizari propter questum est uere baptizatus ut dicitur de consensu. di. iiii. non illud. & si secundum eundem in. iiii. di. xi. q. i. arti. iii. Et sic opinio palu. in utroque dicto uidetur uerior & rationes contrarie procederent quoniam pueritas intentionis officientis esset circa perfectionem sacramenti At in istis casibus intentio ministri pueria respicit id quod sequitur sacramentum uidelicet in primo casu forte ut superfluum putrefiat uel ex se corrumpatur & in secundo casu ut utatur ad ueneficia & quia ipse alexan. non uidetur illud affirmare & quia secundum talem opinionem multum dubitaretur quod dicatur intentio ordinata de qua dixit & satis est quod sacerdos habuit intentionem officii. i. q. lxi. facit quia iudas uerum christi corpus comedit & tamen non fuit per usum & necessitate fidelium in. no. in interitum facit optime. i. q. xlv. in fi.

**XVIII.** quero quid si aliquae hostie remanent in altari ex obliuione aut aliqua pars uini & sacerdos officit nunquid sunt consecrata R. n. secundum al. in lib. de missa non quia de eis non intentio sit & secundum Augustinum. sine intentione in sacramento nihil agitur secundum palu. predicta uera sunt & si gutta uel partes gutte uini adherant pediculis ut in su. conf. eo. ti. q. cix. secundum Ny. in addi. & in su. astensi lib. iiii. ci. viii. §. postea considerandum. in fi. & in su. antonina ubi. §. & per de palu. in. iiii. di. xi. q. i. arti. iii. conclu. v.

**XIX.** quero quid de accidentibus quod uidetur in hoc sacramento R. n. secundum per. & tho. in. iiii. di. xii. dicendum quod cum substantia panis & uini post consecrationem non remaneat accidentia quae ibi apparent uirtute diuina subsistunt si

ne subiecto sicut enim in mediatis ducunt in corpus christi quod sub eis continetur retinent enim modum agendi & patiendi quem prius habebant Unde fractio & diuisio fit tantum in speciebus & non in corpore christi secundum palu. ad quod. §. q. vi. idem in su. conf. eo. ti. q. iiii. ubi etiam dicitur quod est contra sententiam theologorum ad hoc etiam extra de su. tri. ni. & fide catho. ci. i. §. una uero. ibi. trans substantiatis pane in corpus & uino in sanguinem potestate diuina secundum Ny. in addi. & sic contra opinio omnium catholicorum est hic esse accidentia sine subiecto circa quod est triplex modus dicendum ut per per. de palu. in. iiii. di. xii. q. iiii. p. tota. & dicunt theologum quod substantia panis transsubstantiatur non autem accidentia uel quod talia & sic illa accidentia species non adorantur de per se sed adorare debemus corpus christi quod in illis accidentibus per fidem esse conspicimus ad hoc. §. q. x. & quod non dominus domini. in. c. cum marthe. §. i. ad finem. quod non. & quid sint accidentia. §. q. ix. & q. xxv. & xxvii. & xxxii. & lxxx. an autem species in sacramento altaris possint immutari per diuinam potentiam per per. de palu. in. iiii. ci. xii. q. iiii. p. tota. & adde de ista potestate diuina in similibus per eundem ibidem. q. ii. p. tota. & de materia in dicta su. astensi in. d. §. postea considerandum. de accidentibus & dicit frater antoni ubi. §. quod remanet ibi species seu accidentia panis ut prius hinc est quod aliquando a doctoribus dicitur panis quod ibi non sit substantia panis de consensu. di. ii. hunc. secundum eundem in dicta summa post doc. in. c. de missa. Unde accidentia omnino non desinunt esse non enim est credendum quod propter substantiationem panis & uinum omnino amittant esse sed ubi sit substantia panis & uini nescitur secundum per. & arch. de consensu. di. ii. species. quod tamen intelligitur ut. §. & facit ad materiam de consensu. di. ii. dum frangitur & ea. di. c. panis. iste. in glo. an. & sequens. & quod non. in. d. c. species. & in. c. cum marthe. de cele. mis. in glo. in ueritatem. & ibi per doc. & fran. per Lau. & per Ho. in su. de cele. mis. §. & quando. v. de corpore christi. & dicit Lau. sic uerum sic ergo substantia panis omnino non conuertitur & commutatur in ueram substantiam corporis nihil remanendo ibi



de substantia panis ut p<sup>er</sup> euz in sacramēta  
li de sacra. eucha. in. viii. colu. iii. q. Si  
tñ ip<sup>s</sup>is accidentib<sup>9</sup> prioris uini aliquid  
cōmisceat unum secundo positū q<sup>uod</sup> misceat  
illis accidentib<sup>9</sup> non aut<sup>em</sup> ip<sup>s</sup>i sanguini f<sup>er</sup>m  
eunde<sup>z</sup> in. xv. colu. Vbi etiam q<sup>uod</sup> de<sup>9</sup> po  
test facere q<sup>uod</sup> accidentia stent sine substā  
tia & ibi latius de istis accidentib<sup>9</sup> vnde  
Io. de. ymo; post eūdem in cle. si dñm.  
p<sup>er</sup>it. colu. dicit q<sup>uod</sup> cōiter tenetur q<sup>uod</sup> sola ac  
cidentia panis remanēt de conse. di. ii. c.  
i. cu<sup>z</sup> ibi notat<sup>ur</sup>. Et dicit<sup>ur</sup> accidens illud q<sup>uod</sup>  
pōt adesse uel abesse preter subiecti cor  
ruptōem: Vnde in sacramēto altaris sūt  
accidentia panis & uini sine subiecto q<sup>uod</sup>  
est contra naturā vnde cedit natura mi  
raclo ut dicit tex. in. d. c. cum marthe. s.  
quesiuit. de cele. mis. & ibi p<sup>er</sup> Io. an. in  
ix. colu. & subdit in. x. colu. q<sup>uod</sup> fit hoc re  
manentib<sup>9</sup> ibi miraclose accidentib<sup>9</sup> pri  
oris substantie s<sup>ed</sup> non substantia f<sup>er</sup>m host.  
quid aut<sup>em</sup> sit de substantia panis & uini ui  
de ibide<sup>z</sup> p<sup>er</sup> glo. in. xiii. colu. per Ioh.  
an. & ut. s. dixi & inducūt aliqui q<sup>uod</sup> sicut  
deus dedit accidentib<sup>9</sup> esse sic pōt & fa  
cere q<sup>uod</sup> accidentia sine subiecto subsistāt  
q<sup>uod</sup> nota. sic ergo substantia panis oīo trāf  
substantiatur s<sup>ed</sup> non accidentia q<sup>uod</sup> non de  
sunt esse ymmo remanent ut prius & si  
ne subiecto diuinitus subsistunt ut p<sup>er</sup> ex  
p<sup>er</sup>missis. XXX. quero quo ad materia<sup>z</sup>  
eucharistie q<sup>uod</sup> sit materia huius sacramēti  
Rñ<sup>o</sup> f<sup>er</sup>m tho. in. iii. di. xi. materia cōpe  
tens est panis triticeus & uinū uitis c<sup>on</sup>  
p<sup>ri</sup>ua causa est institutio diuina s<sup>ed</sup> & q<sup>uod</sup>  
hec duo p<sup>ri</sup>pue ueniūt in cibū & potum  
cōuenientius p<sup>er</sup> hec cibū & potum spūa  
lem manducamus f<sup>er</sup>m p<sup>er</sup>isa. in. s. euchar  
istia. Secundo concor. pe. ut in su. conse.  
lib. iii. ti. xxiii. q. lxxxviii. f<sup>er</sup>m additōez  
& no. q<sup>uod</sup> de uino uitis q<sup>uod</sup> in eo & x<sup>p</sup>s cō  
fecit & hoc solū p<sup>ri</sup>prie unum est & com  
munius i potu sumit<sup>ur</sup> & q<sup>uod</sup> de solo uino ui  
tis conficiat<sup>ur</sup> uide a<sup>l</sup>s rōnes in su. astensi.  
li. iii. ti. viii. s. i. b. circa tertiu<sup>z</sup>. s. mate  
riam sanguis zc ubi dicit q<sup>uod</sup> fieri possē de  
quolibet uino uitis dum mō remaneat in  
spē uini ut ibi latius ad idem per p<sup>er</sup>. de  
palu. in. iii. di. xi. q. i. in prin. ubi etiam  
q<sup>uod</sup> non deb<sup>et</sup> sub utraq<sup>ue</sup> specie dari poplō  
sed solum sub spē panis p<sup>ro</sup>pter piculū effu

*Materia  
sancti iud.*

lionis q<sup>uod</sup> non debet celebrari nisi sub  
utraq<sup>ue</sup> materia & si altera deest melius  
est dimittere celebratōez q<sup>uod</sup> sacramentū  
mutare uel diuidere ad quod. s. q. v. &  
i. q. xxv. & celebrans debet etiā utrāq<sup>ue</sup>  
sumere nisi mors aut infirmitas ip<sup>s</sup>uz im  
pediat de conse. di. ii. relatum. & c. com  
p<sup>ri</sup>mus. f<sup>er</sup>m p<sup>er</sup>. de palu. in. iii. di. xi. q. i.  
arti. i. & xx. ubi etiam q<sup>uod</sup> non debuit in  
stitui in materia mellis uel lactis Itē ma  
teria sanguis ē uinū d<sup>icitur</sup> in quo x<sup>p</sup>s ofe  
cit ut p<sup>er</sup> eūdem arti. v. & q<sup>uod</sup> conficiat<sup>ur</sup> in  
uino uitis facit q<sup>uod</sup> ip<sup>s</sup>e x<sup>p</sup>s se op<sup>er</sup>auit uiti  
cum dixit ego sum uitis uera f<sup>er</sup>m Lau<sup>o</sup>.  
de sacra. eucha. in vii. colu. & q<sup>uod</sup> conficia  
tur in his spēb<sup>9</sup> p<sup>er</sup>sert<sup>ur</sup> quia sunt amice  
humanē nature magis q<sup>uod</sup> alie & sicut cor  
pus natura<sup>l</sup> nutrit<sup>ur</sup> his cibis sic anima  
x<sup>p</sup>i cor pore ut no. de conse. di. ii. forte.  
ideo autem sub spē p<sup>ri</sup>pria carnem trade  
re noluit ne esset horror sumentib<sup>9</sup> d<sup>icitur</sup> cō  
se. di. i. in quid. etiam in fi. & ne fiat de  
risio a paganis q<sup>uod</sup> cruorem occisi homin<sup>is</sup>  
bibamus de conse. di. ii. utrum. in fi. &  
no. in. d. c. forte. f<sup>er</sup>m Lau<sup>o</sup>. ibidem viii.  
colu. ad hoc. i. q. lxxxii. Vnde si sacerdos  
non habeat hostiā ut oficiat eucharistiā  
non p<sup>ro</sup>pter hoc oficiet in pane vnde ip<sup>s</sup>e  
erit exculatus. ei aut<sup>em</sup> qui habebat recipe  
sufficit fides p<sup>er</sup> merito de conse. di. ii. ut  
quid. f<sup>er</sup>m Inno. & doc. de pe. & remi. q<sup>uod</sup>  
in te. ad quod i. q. xxxix. & ad premisā  
adde Ho. in su. de cel. mis. s. & q<sup>uod</sup> facit  
de conse. di. ii. in sacramento. & per Io.  
an. & dominicum in c. cu<sup>z</sup> marthe. de ce  
le. mis. Item requirit<sup>ur</sup> q<sup>uod</sup> uinū misceatur  
cum aqua de quo. i. q. xxxiiii. & offert<sup>ur</sup>  
panis p<sup>ro</sup>pter corpus x<sup>p</sup>i uinū uero & aq<sup>uod</sup>  
propter sanguinem & aqua<sup>z</sup> q<sup>uod</sup> exierunt  
de latere x<sup>p</sup>i Iohannis xix. & de conse.  
ii. non oportet. & ideo dicunt doc. in c.  
cū marthe. q<sup>uod</sup> in calice domini offertur  
utrumq<sup>ue</sup> mixtum scilicet unum & aq<sup>uod</sup> q<sup>uod</sup>  
si ibi esset unum tantū esset ibi tantum  
cristus sine nobis Si uero esset ibi aqua  
tantum est ibi ecclesia sine x<sup>p</sup>o deh<sup>et</sup> ergo  
simul utraq<sup>ue</sup> offerri q<sup>uod</sup> coniunctio uini & aq<sup>uod</sup>  
significat vnionem x<sup>p</sup>i & ecclesie uer<sup>o</sup>  
si ex negligentia p<sup>ro</sup>termittat<sup>ur</sup> aqua nūlo  
min<sup>9</sup> uidet<sup>ur</sup> q<sup>uod</sup> ibi sit uer<sup>o</sup> sacramentū sed  
nō p<sup>er</sup>fectum f<sup>er</sup>m doc. & i. q. xxvi. & per



arch. in. d. c. non oportet. Vbi etiam dicit  
q̄ hec tria panis uinū & aqua offeratur  
fuit etiam decretū in gilio carta. iii. &  
forte similiter ex illo consilio emanauit  
ordinatio q̄ corpus xpi ḡficere in tali  
hostia & sanguis in tali calice pro ut fa-  
cimus ad hoc glo. de conse. di. ii. dū fran-  
git. & quod no. in si. xi. di. ecclesiastica. 2.  
& ad illud de hostia. s. q. viii. ad finem.

**XXI.** quero in quid conuertantur seu  
transubstantientur hec tria Rñ° fm̄ quos-  
dam panis in corpus uinum in sanguinem  
& aqua in aquam idest in aquaticum hu-  
morem ut p̄ glo. & arch. de conse. di. ii.  
non oportet. & sic panis conuertitur in corp⁹  
xpi uinum in sanguinem aqua in alios hu-  
mores a sanguine ut per arch. de conse.  
di. ii. panis est. hec tñ sunt fm̄ opinionē  
improbata. Opinio approbata habet  
q̄ de latere xpi exiit uera aqua non au-  
tem flegma ut patet in. c. in quadam. de  
cele. mil. & sic panis transubstantiatur  
in corpus uinum & aqua cū eo mixta. i.  
uinum aq̄ticū seu cōpositū ex eis in san-  
guinem transubstantiatur. & nō in fle-  
gma seu aquaticos humores ut patet i. d.  
c. cum marthe. s. uerum inter. & ibi per  
glo. & Io. an. in. iii. colu. & in. d. c. in q̄-  
dam. in prin. & facit quod no. in. c. dāna-  
mus. in v° sanguis. de sum. tri. & in cle.  
una. in uerbo aque. eo. ti. & licet mirabi-  
le sit tamen uerum est de ista transubstā-  
tiatione ut no. de conse. di. ii. re uera. &  
nota q̄ a nobis cōprehendi non pōt qua-  
liter ista transubstantiatio fiat no. i. q.  
i. multi. Vnde non erit dare aliq̄d instās  
in quo sit ibi p̄iacens materia non enim  
pōt dici q̄ paulatim substantia panis. uel  
uini resoluitur in p̄iacentem materiam  
uel successiue egrediatur d̄ loco sp̄rum  
sed in ultimo instanti consecratōis iaz est  
ibi uerum sacramentum seu in ultima p̄-  
latione vborum ut per fra. post tho. in  
allegato. s. quesuisti. in. xii. q. & ibi per  
Io. an. i. x. colu. ad quod. s. q. iii. Vnde  
in momento vbo appposito ad elementū  
fit sacramentum. i. q. i. de trabe. s. ymo.  
post Lauð. in cle. si dñm. p̄t. colu. de re-  
li. & uenera. & licet talis conuersio sit  
impossibilis agenti artificiali uel natura-  
li non tñ supnaturali ut deo habenti p̄tā

tem absolutam ut p̄ Lauð. de sac. eucha.  
i. ix. col. v. q. & Io. de ymo. post Lauð.  
in cle. si dñm. p̄t. colu. de reli. & uener.  
san. ubi q̄ possibilis est talis conuersio pp̄-  
ter agentem supnaturalem ut ibi latius  
ibi etiam q̄ substantia panis non conuer-  
tur in corporis q̄tatem nec in aliud ac-  
cidens sed solum in uerum esse. Item q̄  
substantia nō est qd diuisibile ymmo om-  
nino indiuisibile nisi mediante q̄tate q̄  
sibi adheret & sic subtracta q̄tate sub-  
stantia non est diuisibilis. Item ordina-  
uit deus q̄ ubicūq̄ presbiter p̄te pane  
diceret hec vba: Hoc est corpus meū pa-  
nis conuertatur in corpus & sic aliter est  
corpus in celo & aliter in hostia: est tñ  
ubicūq̄ totum. Nā in celo est cūq̄ q̄tate  
& diuisionibus pp̄tis idest talis q̄lis fu-  
it in cruce sed in hostia est eius substātia  
non cūq̄ diuisionibus suis sed ipsa q̄tate  
& alia accidentia ex naturali concomitā-  
tia sunt mediante substantia idest q̄ sub-  
stantia durat ibi & accidentia omnino ac-  
cidunt & sic accidentia regulantur p̄ sub-  
stantiam secus in aliis rebus quia substā-  
tia diuiditur per q̄tatem uel q̄tate s̄z  
eum. Subdit etiam q̄ diuinitas replet totū  
mundum & tñ vna est sicut in sole q̄ vni-  
cus est & replet orbem & p̄ hoc sequit̄  
q̄ licet multociens & innumerabilib⁹ di-  
eibus ḡsecretur corp⁹ xpi non sunt tñ p̄  
hoc multa corpora xpi sed unum corpus  
& unus sanguis quem consumpsit in ute-  
ro uirginis deitas ergo q̄ ubicūq̄ est ubicūq̄  
replet illud & coniungit & facit q̄ sicut ē  
ipsa vna deitas ita caro xpi & unum cor-  
pus eius & sic hec omnia sunt in unitate  
de conse. di. ii. quid si sanguis nec ex mul-  
tiplici confectione corporis xpi ipsum  
corpus xpi recipit diminutionem uel au-  
gmentum nec per sumptionem consumit̄  
corpus fm̄ eum. Item aduertendū q̄ de-  
um esse in loco pōt intelligi tripliciter:  
Vno modo potētiāter sic est ubicūq̄. alio  
modo gratiose & sic est in predestinatis  
Tertio modo corporaliter hoc est dupli-  
citer uno modo cum pp̄tis diuisionibus  
& h° mō ē i celo tātus & talis q̄lis fuit  
in cruce. Alio sine diuisionibus cū sua  
substantia & hoc modo ē in hostia qualz  
& totus & integer sed hostia est cū suis



dimensionibus & sic ipsas dimensiones nō excedit substantia corporis sic patet q̄ totus est in celo & totus in hostia aliter tamen & aliter: Ergo querit̄ q̄tus est i celo dic q̄ q̄tus erat in cruce s̄ male querit̄ q̄tus est in hostia quia q̄titas & alia accidentia p̄p̄iam naturā amiserūt ita q̄ sunt in sacramento mediante substantia & non eq̄l̄iter: Nam ipsum corpus alias est tale q̄ non occupat locum p̄pter naturam substantie dominantis que nō occupat locum & sic est totus in qualibet parte hostie sicut in tota sicut de hoc patet exempluz in simili de speculo fracto quia apparet ymago hoīs tota in qualibet eius parte sicut apparebat in toto sic etiam dicimus q̄ anima est tota in toto & in qualibet parte corporis & ita erit in corpore quolibet glorificato unde adeo est totum sub acutissimis & diuisis speciebus sicut in maiori parte de cōse. di. ii. dum frangitur. substantia enim est oīo indiuisibilis licet species frangatur & a dentib⁹ conterantur de cōsec̄. di. ii. ego berēgarī⁹. fm Lauḡ. & ymo. ubi. s̄. qui dicit q̄ hec dimittēda sūt theologis ad quos spectat & adde. s̄. q. viii. per totam. & ad idem per fran. in dicta cle. si dñm. v̄. hoc est memoriale. in i. q. & pluribus sequentibus & ad istam conuersionem adde que habent in su. astēsi. li. iii. §. deinde considerandum. Vnde cōuersio specier⁹ est completa ratō essendi corpus xp̄i in altari realiter & an possit deus eque facere sine cōuersione ibi esse corpus xp̄i. zc̄. pe. de palu. in. iii. di. xi. q. ii. per totum. ubi in fi. dicit q̄ articulus de eucharistia pōt esse specialis sub illo v̄bo sanctorū cōmunionem & an de⁹ possit quertere omnē creaturam in suum corpus illo modo quersionis quo conuertit panem p̄ eundē. q. iii. ubi de quersione sp̄erum & an vna substantia panis possit in plures conuerti p̄ eundē. q. iii. ad p̄missā. i. q. i. ad finē. XXII. quero de quo pane ḡfici debz: Rñ⁹ ut dixi supra q. xx. de pane triticeo aqua naturali cōfecto & sic de pane seu farina frumenti ut no. de cōse. di. ii. c. ii. in glo. nota. & ideo dixit Inno. in. c. cuz marthe. §. disti guendum. & ibi Io. an. iii. colu. q̄ panis

debet esse de granis frumenti de cōse. di. ii. in sacramento. xp̄s enī fuit granū frumenti Iohannis. xii. nisi granū frumēti zc̄. & uide in su. astēsi. li. iii. §. deinde considerandum. ubi etiam subdit p̄ s̄cōtum q̄ non possit ḡfici de pasta. S̄ si panis coct⁹ digitis cōprimat̄ & fiat pasta bene ḡficiet̄ ut ibi latius idez frater anto. in su. c. de missa. & p̄ pe. d̄ palu. i. iii. di. xi. q. i. arti. iii. & sic de solo pane triticeo q̄ denotauit xp̄s dū dixit nisi granum zc̄. de cōse. di. ii. cuz omne. & dicit Lauḡ. de sacra. eucha. in vii. colu. & adde. s̄. q. xx. & i. q. xxiii. XXIII. q̄ ro quid si granum seu frumentū natū sit de lolio an ḡficiet̄: Rñ⁹ arch. post pe. d̄ ḡse. di. ii. cum omne. dicit q̄ sic quia non respicit quid fuerit & quid sit ar. lvi. di. vñdecūq̄. quod etiam sentit ho. in su. de cōse. eccle. §. & quando. v̄. quid si q̄s cōficiat. ubi dicit q̄ uer⁹ est sacramentum Nam pōt de lolio nasci frumentū & ecōtra ut dicūt agricultor̄s ar. lvi. di. nasci. & ff. de contrahen. emp. l. in uenditionibus. ante fi. p̄ quaz. l. dicit secus ecōtra de lolio nato ex frumento q̄ sequit̄ Io. in. d. c. cum marthe. iii. colu. & p̄ fran. in cle. si dñm. v̄. transiturus. ii. q. ad quod i. q. proxima. & sic de lolio non conficiet̄ cum sit alterius nature q̄ frumentum ut no. in. d. c. cum omne. fm Lauḡ. in dicta vii. colu. & istud v̄bū lolū hēs xxiii. q. i. quoniam. XXIII. quero utrum possit ḡfici de pane facto de spelta uel de farre: Rñ⁹ fm pe. de communi sentētia doctorum non pōt ḡfici nisi de pane triticeo tum quia ipse dñs compauit se grano tritici Iohannis xii. tūz quia & ipse creditur celebrasse in pane triticeo & sic instituisse. tum quia usus ecclesie traditus ab apostolis qui p̄ntes fuerunt h̄z ut i solo grano celebret̄ l̄z q̄dā de spelta & farre cōtrariū sētiant dicentes q̄ spēs frumenti est fm p̄sā. Idem in su. con. eo. ti. q. lxxxix. & addit al. aut dicit in scriptis sic absq̄ dubio frumentum gen⁹ est & non spēs grani & habet sub se triticū & speltam unde spelta frumentū est & de ipsa ḡfici pōt corpus domini sicut de tritico & hoc nulli dubium est ḡsiderātū granum cum grano panem cū pane: Sūt



ergo triticum uel spelta nō unius speciei  
sed unius generis proximi quod est fru-  
mentum & sunt uicine ualde spēs & ideo  
parum distant in spicarū formatione s3  
quali nihil distant in forma granoꝝ &  
colore & sapore panis fm fratrem Ny.  
in addi. hanc opy. alber. sequitur pe. de  
palu. in. iiii. di. xi. q. i. arti. iii. conclu. ii.  
de hoc etiam no. de conse. di. ii. c. ii. ubi  
arch. post glo. dicit qd si fiat de alia fari-  
na q̄ frumenti nihilominus oficiē & di-  
cit arch. qd hoc uerum est s3 omnes theo-  
logos & sic uidetur sequi opi. alber. si  
conficiatur licet fieri non deberet quod  
nota. Sed fra. anto. in sua su. iii. p. e. c.  
de missa. refert beatum tho. dicentez qd  
si q̄ frumēta sunt que ex semine tritici ge-  
nerari possunt sicut ex tritico seminato  
in malis terris nascitur siligo ex tali fru-  
mento panis confectus potest esse mate-  
ria huius sacramenti quod tñ non uidet  
habere locum nec in ordeo nec in spelta  
nec in farre. Vnde ex talibus frumentis  
que nullo modo possunt generari ex se-  
mine grani tritici non potest confici pa-  
nis qui sit debita materia huius sacramē-  
ti fm tho. in quo uidetur residē summa  
astenſis li. iii. §. deinde considerandum.  
quod etiam sequit̄ fra. anto. ubi. s. con-  
cludens cum tho. qd de spelta & farre nō  
conficiat̄ sed de lolio nato ex grano con-  
ficiē ut ibi latius & sic quod dictum est  
s. q. p̄xima. procedit nisi tale lolium qd  
ex grano natū sit p̄dicta. **XXV. q̄**  
**ro** quid si grana alteri⁹ gen̄is admixta  
sint tritico Rñ° fm tho. pe. & alber. Si  
tanta est pmixtio qd trahant triticum ad  
aliam spēm ut qñ apposituz est predomi-  
nans uel etiam ad spēm mediaz vnde qñ  
equalis est uirtus in utroq; miscibilium  
tunc non pōt confici quia mutata est spe-  
cies panis triticeisecus si non est tanta  
additio quin maneat species quia tñ cō-  
fici pōt fm p̄sa. Idem in su. conf. eo. ti.  
q. xc. & additur quando autem mutata  
sit spēs uel non cognosci potest ex accidē-  
tibus ut ex colore & precipue ex saporē  
▲ccidentia autem magnā partem confe-  
runt ad cognoscendum fm philosophum  
in li. de anima fm fra. Ny. in addi. & p  
pe. de de palu. in. iiii. di. xi. q. i. arti. iiii.

conclu. iiii. & in sum. astenſi. li. iiii. §. dem  
de considerandum. ubi tñ sequi uidet̄ qd  
si alia farina admisceatur illa trāsubstā-  
tiatur cuius contrarium nota. in dicto  
c. ii. quod sequitur ibi pe. & arch. & ho.  
in su. de conse. eccle. §. & quando. v. qd si  
piper uel alia. & Lauſ. ubi. s. in vii. co-  
lu. uidetur distinguendum qd si uirtus tri-  
tici pponderat procedat opi. sum. asten-  
ſis alias opinio dictorū doc. p̄ predicta  
& facit. s. q. p̄xia. & i. q. xxxvi. & q.  
xl. vnde si farine frumenti admisceatur  
alia farina qd absorbeat naturam frumē-  
ti non oficeretur fm ymo. post pau. in  
cle. si dñm. iiii. colu. de reli. & uene. san.  
& per fran. in dicta cle. v. transiturus. in  
ii. q. dicunt tamen doc. in. c. cū marthe.  
v. distinguendum. qd melius est dimitte  
celebratōem q̄ de talib⁹ conficere & in  
tanto sacrificio oficiendo pulcherrima  
sunt eligenda ad quod. s. q. xx. p̄ prin.  
**XXVI. quero** quid si panis fieret d  
aqua rosacea & h⁹modi Rñ° fm pe. qui-  
dam dicunt qd posset ofici quia aqua in  
pane non remanet/ali qd nō quia partes  
principales panis qui est materia huius  
sacramenti sunt aqua naturalis & farina  
hanc opi. esse probabiliorem dicit tho.  
in. iiii. di. xi. Idem in su. conf. li. iii. ti.  
xxiii. q. ci. fm fra. Ny. post p̄sa. Idē  
arch. de conse. di. ii. c. i. Vbi idem in glo.  
ultima. & in glo. magna. in fi. super qua  
dicit arch. Idem dicit hu. quia sicut aq̄  
que admisceatur uino ut populus qui p  
aquam significatur de conse. di. ii. cū om-  
ne. per xpm intelligatur siue innuat̄ re-  
demptus & ei per fidē copulatus: sic fa-  
rina frumentata vnde debet fieri panis  
in corpus xpi consecrandum debet aqua  
aspergi ut in hoc ipso innuat̄ populus p  
aquā significat⁹ corpi xpi eē icorpat⁹  
& unit⁹ fm pe. & arch. & hanc opi. tho.  
uidetur sequi summa astenſis li. iiii. titu.  
viii. §. deinde considerandum. v. utrum  
possit confici de pane dicens qd si fari-  
ne admisceat̄ aqua rosacea uel rosea uel  
alius liquor q̄ aqua uera non possz ex eo  
uere confici sacramentum quia uere pa-  
nis non esset fm tho. & Riccar. Refert  
tamen qd pe. tenet aliam opi. & opinio.  
tho. sequit̄ etiam fra. anto. in sua su. alle



gans tho. m. iii. parte. q. v. & tho. i. iii.  
 Licet ergo aqua non sit de necessitate sa-  
 cramenti. s. q. xx. tñ non esset uerus  
 panis si nō esset uera aqua in gmixtione  
 posita sicut si nō farina frumentata cum  
 utrumq; sit de substantia unde si de uino  
 eet fact⁹ panis nihil eet actū f3 pe. d. pa.  
 in. iii. di. xi. q. i. arti. vi. conclu. iii. Idē  
 tenz dominus fran. in. c. nō ut apponere  
 tur. de cele. mis. allegat tho. iii. pte sum.  
 q. lxxiii. arti. vii. in fi. Idem arch. in di-  
 cto. c. i. de conse. di. ii. concludens q; ex  
 pane confecto ex tali aqua rosacea non  
 oficiatur sacramētum uerū Idem ymo.  
 in cle. si dñm. iii. colu. & idem ibi fran.  
 post pau. in. v. transiturus. in fi. & sic de  
 pane facto ex aliquo liquore q; aqua uel  
 de pasta ad quod. s. q. xxii. nō oficiatur  
 cum nō sit debita materia ut p. Lauð. de  
 sacra. euchar. in vii. colu. Et loquuntur  
 pñcti doc. qñ tota aqua fuit rosacea uñ  
 similis nō aut qñ aque naturali admixta  
 fuit talis aqua quo casu uidetur q; ofici-  
 atur si tam modica fuit q; in aquam natu-  
 ralē sit transmutata per no. s. q. proxi-  
 ma. & s. q. i. q. xvii. pro hoc. quia idē si  
 similiter uino admisceatur. i. q. xxxvi. p.  
 totam. & sequenti. **XXVII.** quero  
 quid cum hostia que consecranda est tam  
 diu stetit q; incipit corrūpi: Rñ° f3 tho.  
 in. iii. di. xi. dicendum q; si sit tanta cor-  
 ruptio q; spēs panis non maneat tunc nō  
 pōt ex ea ofici Si autem specie manente  
 sit aliqua dispositio ad corruptionē pōt  
 confici quis grauer peccz oficiens ex  
 tali scienter ppter irreuerentiā sacramē-  
 ti & q; spēs maneat pōt cognosci ex hoc  
 q; q̄tinitas nō est soluta nec alia accidē-  
 tia omnino ablata Idem al. & in su. con-  
 eo. ti. q. xci. fm fratrem Ny. post pisa.  
 ubi. s. Et idem & plenius in sum. astensi  
 li. iii. ti. viii. §. utrum possit ofici. & i di-  
 cta su. anto. c. de missa. & per pe. de pa.  
 in. iii. di. xi. q. i. arti. iii. conclu. iii. &  
 adde in simili. i. q. xxx. ubi etia; quid si  
 eucharistia incipiebat corrūpi uñ aceſcat.

**XXVIII.** quero utrū possit ofici i  
 fermentato Rñ° fm tho. ubi. s. si f3 cō-  
 fici non debz nisi in azimo & qui contra-  
 faceret grauer peccaret agens contra  
 statutum & ofuetu. linem ecclesie cōcor.

pe. & alber. in su. conf. eo. ti. q. xcix. ad-  
 dit autem tho. in. iii. pte. q. lxxiii. q; q̄  
 uis consuetudo oficiendi in azimo rōna-  
 bilior sit grecus tñ peccaret oficiens in  
 azimo quasi puertens ecclesie sue ritū f3  
 fra. Ny. post pisa. idem pe. de pal. i. iii.  
 di. xi. q. i. arti. iii. conclu. vi. idem in su.  
 astensi. li. iii. ti. viii. arti. vi. ubi dicit q;  
 per hoc male dixit hu. q; in ecclesia occi-  
 dentali si quis de fermentato cōficeret  
 nihil ageret Idem sequit ho. contra glo.  
 in. c. fi. de cele. mis. ubi dicit Io. an. q; se-  
 curius oficiē panis azim⁹ uix enim est qñ  
 de fermentato aliqua mica cadat fm eū  
 debet ergo ofici in azimo si tñ fieret in  
 fermentato conficere ē fm ymo. p⁹ doc.  
 in cle. si dominum. de reli. & uenera. san.  
 iii. colu. & ibidem p. fra. in v. transitur⁹  
 ad fi. Idem Lauð. de sacra. euchar. in  
 vii. colu. subdens q; rō nostra est quia tē-  
 pore pascali non utebantur iudei nisi azi-  
 mo de hoc etiam no. de gē. di. ii. scriptu-  
 ra. ex his sequit q; si pasta azima misce-  
 atur cum fermentata q; oficiatur licz fi-  
 eri non debuerit & ita intelligat quod  
 no. ho. in su. de conse. eccle. §. & quādo.  
 v. quid si panis Et illud tho. q; gre. 9 pec-  
 caret zc. dicit in dicta sum. astensi ubi  
 supra q; ymmo forte greci grauer pec-  
 cant quia se romane ecclesie non confor-  
 mant secundum scotum quod uide ē sequi  
 hosti. in dicto. §. & qñ. v. quid si confici-  
 at. dicens q; greci debent sequi cōsuetu-  
 dinem Romane ecclesie alioquin de ouili  
 non erunt ad quod. s. q. iii. in fi. & qd  
 no. ho. in su. de tempor. ordi. §. quo tem-  
 pore. in prin. allegans de bap. c. licz gre-  
 cos. & s. §. proximo. q. xlviii. dicit etiā  
 in dicta summa astensi q; a principio ec-  
 clesia conficiebat in azimo sed postea tē-  
 pore leonis pape ppter hereticos quos-  
 dam ecclesia instituit ad tempus confici  
 in fermentato & postea cessante illa cau-  
 sa ecclesia occidentalis redit ad rituz an-  
 tiquum orientalis uero ipsuz retinuit &  
 ulterius addidit non posse confici nisi in  
 fermentato; **XXIX.** quero de quo  
 uino confici possit: Rñ° secundum pet.  
 & tho. in. iii. di. xi. dicendum q; tantum  
 de uino uitis quia in eo & xps ofecit &  
 quia hoc solum proprie uinū est & cōius



in potu sumitur Idem in su. confe. eo. ti. q. xcv. § 3 fra. Ny. post pisa. & §. q. xx. ubi plene. Et si conficitur in uase uitreo uel ligneo nihilominus uere conficitur ut no. de conse. di. 1. uasa. & in. c. fi. de cel. mis. glo. 111. XXX. quero utrum possit confici de aceto uel huiusmodi Rñ° fm tho. ubi supra si uinum omnino est factum acetum non potest confici quia differt uinum & acetum sicut uiuum & mortuum & sic acetum perfectum non est uinum secundum philosophum. 111. methaphysice: Sed si uinum sit in uia quasi aciescendi & tendit ad acedinem manente adhuc forma substantiali uini & sic aliquantulum acuit sed omnino speciem uini non mutauit Idem est iudicium quod de pane qui tendit ad corruptionem scilicet quod potest confici & de tali intelligitur dictum Inno. in li. de missa. cum dicit quod potest confici de aceto ut exponit Riccar. in. 111. peccaret tamen conficiens propter irreuerentiam sacramenti concordat alber. & addit quod si uinum est putridum adeo quod uini naturam perdidit non potest confici: Si autem non sit corruptum sed est in uia ad corruptionem confici quidem potest sed propter irreuerentiam sacramenti peccat assumens si haberi de facili aliud potest secundum eundem alber. ut in su. eo. ti. q. xcv. Et idem dicendum de uino multum pontico seu acri secundum pisa. & fra. Ny. in addi. qui in hoc ultimo dicit sic de hoc sic dicit idem alber. Si autem in uino cum sapore uinoso est sapor aromaticus seu ponticus uel stipticus uel sapor acer eximius perfecto uino potest fieri confectio quia remanet species uini ut in dicta. q. xcv. ubi etiam subdit & no. secundum tho. & pe. quod si hostia consecrata tam diu seruatur quod corrumpatur species panis non esset amplius ibi corpus christi ita similiter de sanguine si ita seruaretur quod species uerterentur in acetum secus autem esset quando adhuc essent in uia ad corruptionem secundum eundem ad hoc. §. q. xxvii. & concordat huius summa astensis li. 111. ti. viii. §. 1. in 111. colu. & in dicta. q. xcv. & ideo pe. de palu. dicit sic quarta conclusio est de aceto de quo est communis opinio quod si est perfecte acetum quod uinum non est ideo

nec in eo confici potest sed si solum uigat ad acedinem potest sed non debet sicut nec de pane muscido secundum eundem in. 111. di. xi. q. 1. arti. v. ad idem per Lauð. de sacramento eucharistie. vii. colu. q. viii. & per dominum fran. in. c. cum marthe. §. distinguendum. allegatur pro hoc. ff. de contrahen. emp. l. in uenditionibus. & quod no. de baptis. c. pñt. ad idem per ho. in su. de conse. eccle. §. & qñ. v. quid si quis conficiat. & per glo. & arch. de conse. di. 11. c. 11. cum si. & per Iohan. de ymo. in cle. si dñm. in. v. colu. de reli. & uene. san. licet math. aliter dixerit ut ibi.

XXXI. quero utrum possit confici de aggregata Rñ° secundum alber. & tho. in. 111. di. xi. non quia adhuc non habet speciem uini sed tantum est in uia generationis concor. pe. ut in su. con. li. 111. ti. xxiii. q. xcvii. secundum fra. Ny. post pisa. & in dicta su. astensi ubi §. nam secundum Riccar. differt a uino sicut incompletum a completo & dicit quod nec est nec unquam fuit uinum & quia humores uue acerbæ & mature differunt specie secundum pe. de palu. in 111. di. xi. q. 1. arti. v. Idem no. i. c. 11. de conse. di. 11. ibi tamen arch. refert pe. tenere contrarium. scilicet quod consecrabitur dicit etiam idem de uino acerbæ uuarum & de malo uino turbato quod procederet quando uue essent aliquantulum mature & uinum aliquantulum turbatum per no. §. q. proxima. & ideo dicit fran. in dicto. c. cum marthe. quod in aggregata confici non potest quia habet naturam omnino separatam a uino alias secus & quia possit proprie dici uinum relinquitur arbitrio expertorum in talibus de prescrip. quia iudicante secundum Lauð. de sacramento eucharistie vii. colu. XXXII. quero an possit confici de nectare seu clareto & silibus Rñ° fm dominum fran. post Inno. in. c. cum marthe. §. distinguendum. quod confici potest de nectare dummodo spiritum vini non mutauerit naz & si coletur per species nihilominus uinum remanet & quia mutetur accidentia sicut color sapor & odor species tamen non mutatur sicut & aqua colata per cineres aqua remanet Vnde dicunt aliqui quod in lixiuo baptizari potest ut refert fran. post Io. an. ubi supra. Vnde pe. de pa.



dicit Idem de clareto confici non potest  
si propter uirtutez specierum & mellis  
admixti mutata sit species alias sic s3 nō  
debet quia sola admixtio aque non alte  
rius liquoris fieri debet secundum eum  
in. iiii. di. xi. q. i. arti. v. facit. l. si quis ui  
num. ff. de triti. uino & oleo. lega. S3 in  
uino cocto non potest confici secundum  
doc. ubi supra adde. s. q. proxima in fi.  
& dicunt doc. ubi. s. q. melius est dimit  
tere celebrationem q̄ de talibus confice  
re ad quod. s. q. xxv. in fi. & per predi  
cta uidetur q̄ in greco & guarreto con  
fici possit quia remanēt seu sunt species  
uini. s. q. xx. XXXIII. quero utrum  
confici possit de musto. Rñ<sup>o</sup> secundum  
pe. & tho. ubi supra sic quia completaz  
habet speciem uini non tamen fiendum  
est de multo recenti propter impuritatem  
ipsius secundum pisa. hoc uerum est nisi  
necessitas aliqua immineat ut in su. con.  
eo. ti. q. xcvi. secundum add. vnde coi  
ter dicitur q̄ est unum ideo potest con  
fici sed non debet propter impuritatem  
nisi aliud purificatū haberi nō possit tūc  
enim licet. vnde & decretum dicit uas  
posse exprimi in calicem & sic celebrari  
de conse. di. ii. si necesse. secundum pe. d  
palu. in. iiii. di. xi. q. i. arti. v. & per ho.  
in su. de cōse. eccle. s. & quando. allegat  
de conse. di. ii. cum omne. s3 de musto dū  
adhuc retinetur in uia matura anteq̄ p̄  
matur confici non potest quia non est ibi  
unum sub specie potabili sed exhibi ut i  
su. asten. ubi. s. & Lauð. de sacramento  
eucharistie. viii. colu. & in su. fratris an  
to. iii. parte. c. de missa. & per fra. c. cuz  
marthe. v. distinguendum. in fi. non tñ  
potest confici de uapa idest aquatena sā  
guis xpi secundum alber. est enim aqua  
tusa super acrimos vuarum postq̄ est ex  
pressum unum que habet aliquantulum  
de uini acumine sed non est unum secun  
dum fratres anto. ubi. s. Idē pe. de pa.  
in. iiii. di. xi. q. i. arti. v. conclu. vii. & si  
militer si aqua proiciatur super feces ue  
getis quia non est unum & similiter de  
aqua rubefacta ex panno rubeo immisso  
& h9 modi secundum eundem facit. i. q.  
xxxvi. XXXIII. quero utaq̄ aqua  
debeat apponi uino Rñ<sup>o</sup> secunduz tho.

& pe. in. iiii. di. xi. aqua apponitur non  
tanq̄ de necessitate sacramenti quia etiā  
sine ea conficeretur sed tanq̄ de bene eē  
scilicet propter significationem unionis  
populi ad xpm aque enim multe populi  
multi apoca. xvii. grauter tamen pecca  
ret qui scienter obmitteret aque apposi  
tionem quia ageret contra institutē  
ecclesie & quia dominus apposuisse cre  
ditur secundum pisa. in. s. eucharistia. fo  
& in su. con. eo. ti. q. xcix. & s. q. xxvi.  
In contrarium facit de conse. di. ii. c. ii.  
sed hu. exponit textū ibi duz dicit solum  
potest idest non debet simile ea. di. cum  
omne. v. nam q̄. & ideo si unum soluz ap  
poneretur sit sanguis ut ibi sed si sola aq̄  
offertur non conficeretur & est ratio di  
uersitatis quia unum uel naturaliter uel  
originaliter uel essentialiter nūq̄ est sine  
aqua vnde unum dicit aq̄ putrefacta i  
uite pretera preualet sanguis humori a  
quatico & humano corpori qui sanguis  
per unuz designatur & sic preualz unū  
aque secundum arch. in dicto. c. ii. & sub  
dit q̄ aqua significat plebem dicto. c. cū  
omne. v. nam q̄. & unum significat san  
guinem per que facta est nostra redem  
ptio secundum pe. ea. di. in calice. glo. ta  
men in dicto. c. ii. refert opiniones d hac  
materia & opinionem dicentium q̄ ex  
uino sine aqua non potest confici sanguis  
xpi quod uidetur sequi ho. in su. de cele.  
mis. s. & quando. v. & qualiter. in fi. &  
refert etiam opin. hug. dicentis q̄ pōt  
licet fieri non debeat & ibi dicit arch.  
q̄ pro opi. hug. facit de cele. mis. c. fin.  
ubi hanc sententiam dicit ho. fore tenen  
dam & sequuntur ibi doc. & dixi. s. q.  
xx. & facit de conse. di. ii. cum omne. in  
glo. nam legitur. & sic licet appositio aq̄  
lit de necessitate precepti non tamen est  
de necessitate sacramenti ut dicitur i su.  
asten. li. iiii. ti. viii. s. i. sic ergo fieri po  
terit de uino puro sine aqua sed non uice  
uersa de aqua sine uino uel de farina si  
ne aqua ut per Lauð. de sacramento eu  
charistie. in viii. col. Vnde si ex negligē  
tia p̄termittatur aqua nihilomin9 est ibi  
uerum sacramentum sed non perfectum  
q̄tum ad significatum quia non est ibi re  
presentatio vnionis xpi & ecclie s3 q̄tū



ad substantiam sacramenti & uerum est  
 & perfectum ut patet in eo quod legi-  
 & no. in. c. cum marthe. §. uerum. de cel.  
 mis. secundum Io. an. post doc. ibidem  
 in. iii. v. & xi. colu. & in. c. fi. eo. tit. &  
 dominum dominicum in dicto. c. cu3 mar-  
 the. §. quesuisti. ad finem & illud si scien-  
 ter obmitteret zc. idem si ignorater qa  
 debuit scire officium secundum pe. d. pa.  
 in. iii. di. xi. q. i. arti. vi. ubi etiam hinc  
 concordat. **XXXV.** quero quare a  
qua miscetur uino: Rñ<sup>o</sup> sunt quatuor ra-  
 tiones Prima quia fluxit aqua de petra  
 in signum passionis xpi de conse. di. ii. re-  
 uera. & c. in calice. Secunda quia exiuit  
 de latere xpi ea. di. c. i. & c. non oportet  
 Tertia q. xps hoc fecit ea. di. scriptura  
 Quarta q. populus per aquam significa-  
 tur & per admixtionem aque cum uino  
 populi redemptio. ea. di. cum omne. fm  
 hug. & arch. in dicto. c. in calice. in fi.  
 & facit de cele. mis. cum marthe. d. uerū  
 ibi nō uino zc. & in su. astensi. li. iii. ti.  
 viii. §. i. in. iii. colu. uel quia uinū mixtū  
 aque habet designare vnionem deitatis  
 & humanitatis secundum Io. an. in. c. p  
 posuisti. de conse. eccle. uel alta. uel signi-  
 ficat vnionem xpi & ecclesie secundum  
 Io. an. in dicto. c. cum marthe. iii. colu.  
 in. xi. colu. & adde. §. q. proxima & q.  
 xx. **XXXVI.** quero quid de aqua  
apponi debeat: Rñ<sup>o</sup> apponi debz adeo  
 parum ut in uinum totaliter conuertat  
 alias non conficeretur secundum pisa.  
 & ideo de uino siue aquatico non pōt  
 confici quia non est uinum sed aqua aliq  
 tulum uinata ut in su. con. eo. ti. q. xcix.  
 secundum fratrem Ny. in addi. & §. q.  
 xxxiii. Idem pe. de fa. in. iii. di. xi. q.  
 i. arti. vi. concl. v. ubi etiam q. dz appoi-  
 ita diu ante consecrationem q. fuerit cō-  
 uersa in uinum tñ imminente ymolatio-  
 ne debet apponi simul cum uino secūdu3  
 eum & sic debet tam parum apponi de a-  
 qua q. unum illam absorbeat quia xps  
 qui significatur per uinum non mutatur  
 in ecclesiam que significatur per aquam  
 sed ecclesia in xpm vnde augustinus in p  
 sona domini li. vii. confessionum dicit ci-  
 bus sum grandium cresco & manducabi-  
 me nec tu mutabis me in te sicut cibum

carnis tue sed mutaberis in me ut p. doc.  
 in. c. cum marthe. concludentes q. ponet  
 de aqua ad arbitrium non tamen tantuz  
 q. absorbeat naturam uini Idem in sum.  
 astensi li. iii. ti. viii. §. i. Vbi dicit tuti9  
 esse q. semper apponatur parum d. aqua  
 maxime si uinum erat debile quia si tāta  
 fieret appositio aque q. solueretur spe-  
 cies uini non posset perfici sacramentuz  
 cum tunc non esset uinum sed aqua uina-  
 ta ut ibi latius & ideo etiam forsan dici-  
 tur q. in sacramento altaris magis appo-  
 nenduz est de uino q. de aqua quia hoc sa-  
 cramentum in uino magis elucescit cu3 si  
 ne aqua possit confici secundum Io. an.  
 in dicto. c. cum marthe. ix. colu. in. c. pte  
 eo. ti. & sufficiunt due gutte modice uel  
 tres secundum Laud. de sacram. eucha.  
 xiii. col. viii. q. qui subdit q. si apponat  
 tanta q. titas aque sicut de uino ad men-  
 suram & eadem sit utriusq. fortitudo cō-  
 ficitur qd est ibi de uino si fiat cōfectio  
 ante q. potuerint simul cōmisceri alias nō  
 ut ibi lati9 ad qd. §. q. xxvi. & q. xxxiii.  
 intellige tamen q. sit de intentione cele-  
 brat. i. q. xli. & xlviii. **XXXVII.**  
 quero quid si apponatur uino aqua rosa  
cea uel alia artificialis Rñ<sup>o</sup> apponi nō  
 dz si tñ apponeret n. hilomin9 oficeret nā  
 ipsa in uinū conuerteretur sicut aqua na-  
 turalis secundum pisa. Idem in su. conf.  
 eo. ti. q. ci. fm add. Idem pe. de palu.  
 in. iii. di. xi. q. i. arti. vi. conclu. iii. Ioh.  
 an. in. c. cum marthe. in. viii. & ix. colu.  
 post multa dicit sic hoc igitur teneas q.  
 q. tuncq. alterius liquoris apponatur  
 cum sanguine semper remanentibus spe-  
 ciebus manet & sacramentum ipsis autē  
 non manentibus deficit & sacramentum  
 nec in hoc recipiuntur dicta philosopho-  
 rum ut ibi latius & adde. §. q. xxvi. per  
 totam. **XXXVIII.** quero quid si i  
poneretur aqua qñ adhuc uinū est in do  
lio Rñ<sup>o</sup> secundū tho. ubi supra non suffi-  
 ceret qa hoc nō significat3 aliquid sed o-  
 portet ut imminente oblatione appona-  
 tur ad sacramentum secundum pisa. Idē  
 in su. con. eo. ti. q. ciii. & §. q. xxxvi. idē  
 pe. de palu. in. iii. di. xi. q. i. arti. vi. con-  
 clu. v. facit quod no. de conse. di. ii. c. ii.  
 in glo. nota. si ergo uinuz erat antea lim



phatum & postea in altari non additur de aqua uel quia apposita fuit in dolio uini reuera conficitur sed qui hoc facit. grauer peccat secundum arch. post pe. de conse. di. ii. c. i. & p. Lauð. in sacramentali de sacramento eucharistie. in xiiii. colu. subdens dum tamen in uase posita nimis non excesserit. s. q. xxxvi. **Trigesimonono** quod utrum in terris ubi non est unum possit confici de aqua rubea in qua lotus est panis uino rubeo itine? Rñ<sup>o</sup> secundum tho. in iii. di. xi. q. non quia illud est magis aqua rubea quam unum unde hoc damnatur de conse. di. ii. cu3 omne. **Quid ergo fiet in illis terris ubi unum non potest haberi?** Rñ<sup>o</sup> q. non est aliqua terra ad quam non possit tantum de uino portari quantum sufficeret ad celebrandum uel secundum al. dicendum uidetur q. hoc consulendus esset papa tamen propter intolerabile damnum animarum quod incurratur ex defectu sacramenti dispensandum uidetur ut corpus christi absque uino conficeretur quia corpus non est sine sanguine. s. q. v. & q. xx. & idem in su. conse. eo. ti. q. cv. & in su. astensi li. iii. ti. viii. s. i. ad fi. ubi etiam dicitur circa prin. s. q. propter defectum alterius speciei. s. panis uel uini non unum sine altero celebrandum quia non esset sacramentum perfectum. s. q. v. & xxxiii. & addit in su. fratris antonii. iii. parte. c. de missa. ubi latius & ad illud de dispensando adde q. alias regit papa uel eo mortuo uniuersalis ecclesia non posset immutare hanc formam panis & uini ut no. arch. lxvi. di. porro. ad qd. s. q. iii. in fi. ii. q. xxviii. & s. q. xxxiii. & uide. s. q. iii. in fi. **XL.** quod utrum in eucharistia possit aliquis liquor permisceri speciebus uini Rñ<sup>o</sup> semper. in. iii. di. xxi. si additur res alterius naturae & maioris uirtutis transmutat speciem uini in se & si equalis uirtutis transmutatur utrumque in naturam tertiam & sic utroque modo definit ibi esse species uini & per consequens sanguis christi. Si uero sit minoris uirtutis transmutatur in naturam speciei uerum tamen sub partibus illis ad quas liquor additur penetrat cum non sint ibi accidentia sine subiecto definit esse sanguis christi quod si liquor additus eiusdem

nature sit & maior tunc ad omnes diuisiones speciei peruenit & eius continuitate totaliter soluit & sic incipit esse alius liquor & sanguis christi ibi esse definit & ideo si equalis sit. si uero sit minor tunc non peruenit ad omnes diuisiones speciei sub partibus ergo illis ad quas unum additum peruenit definit esse sanguis cum iam accidentia non sint sine subiecto & continuitas speciei quae erat sine subiecto soluta sit. sub partibus uero illis ad quas non peruenit manet christi sanguis satis concordat tho. secundum pisa. Idem in su. conse. eo. ti. q. ciiii. & additur secundum eundem pe. Puto tamen q. si non est ita notabiliter excellens quod additur propter dubium toto liquore ipso tanquam sacramento utendum est & q. in primo casu uidelicet quando apponitur liquor alterius speciei maioritas attendenda est non tantum quantitate sed & uirtute secundum fratrem Ny. in additione & uide per pe. de palu. in. iii. di. xii. q. v. per totam. & Lauð. de sacramento eucharistie xvi. colu. vi. q. & s. q. xix. Et de hac materia si apponatur aqua uel unum post consecrationem uide per Io. an. in dicto. c. cum marthe. in. vi. col. & tribus sequentibus & ibidem per doctores & dominum dominicum Et subdit Lauð. ubi supra q. ratio quare secundum unum non transit in sanguinem est quia ista uersio non fit nisi per uerba effectua sed huic uino secundo non sunt uerba dicta ergo etc. ut ibi latius unde uinum quod superfunditur sanguini non efficit sanguis ut per ho. in sum. de conse. eccle. s. & qualiter. in fi. & archid. de conse. di. ii. compimus. & i. q. li. & dicta. q. xix. **XLi.** quero quo ad ministrum & quod primo que requirantur ad esse huius sacramenti Rñ<sup>o</sup> quatuor scilicet ordo materia uerba & intentio secundum Inno. in. c. quod sicut. de elec. ad finem & quod no. per fran. p. pau. in clem. si dominum. v. transiturus. in. ii. q. in principio & in v. hoc est memoriale. in penultima colu. ibi. & sic quotiens inuenitur panis & uinum sacerdotis & intentio etc. secundum Lauð. ad idem per dominum dominicum n. c. cum marthe. s. quesiuisti. circa finem eccle. missarum. uel dic q. ad sacramenti

*Respondeo ad  
primum. sicut*



412  
forma  
ordo  
intentione  
necessitatem tria requiruntur .s. debita materia debita forma & minister intendens confectionem seu consecrationem si aliquid horum defuerit confici non poterit sed his concurrentibus conficitur Licet alia defuerit & ideo refert dominus frater. in. c. cum marthe. §. quesivisti. in. xii. q. & ibi Io. an. in. x. colu. thomam dicere quod in isto sacramento sicut in aliis requiritur materia siue elementum sensibile de quo conficitur scilicet panis & vinum. Item requiritur forma verborum qua accedente ad elementum & sacerdote rite secundum claves ecclesie ordinato verba proferente & intentionem ad hoc habente fit verum sacramentum in quo est vere corpus & sanguis christi & facit. i. q. pxi. ma. & q. xlv. & q. xlv. & ad illud de intentione adde. s. de sacramentis in commun. q. i. in fi. & s. q. xxxvi. in fi. Ex his sequitur quod sine uestibulo officio missae deputatis conficitur verum sacramentum licet grauer peccet qui hoc fecerit scienter ut notat arch. de conse. di. i. concedimus ad quod. s. q. v. & dicunt theologi quod crux non est de substantia huius sacramenti nec est necessaria insufflatio supra species consecrandas: **XLIII.** quero si minister non intendat specialiter conficere ut quia hereticus est & non credat quod ad talia verba conficiatur corpus christi intendit tamen generaliter facere quod facit ecclesia an conficiat: **Rn°** sic licet enim non credat conficere vel non intendat principaliter conficere sed ob aliud ad hoc faciendum accedit. xxvi. q. v. quicumque hoc non nocet dummodo intendat illud agere quod agitur ab aliis qui illud conficiunt & sic adhibetur intentio & si intentio dicatur adesse conficiendi illud ministerium tamen ex quo intendit eadem agere que ab aliis geruntur in tali officio implevit ministerium ar. xxvii. di. quod interrogasti. xxvii. q. i. vidua quidem. secundum hug. & arch. i. q. i. sacerdotes. & per eundem de conse. di. iiii. non illud. & s. §. i. q. xxxii. & per fran. in. c. i. xi. q. de bap. & adde. s. q. xvii. satis est ergo quod assit intentio generalis ut intendat facere quod facit ecclesia quia conficit licet ipse aliud credat vel alibi cogitet secundum

Laud. de sacramento eucharistie. vi. colu. v. q. **XLIII.** quero cuius uirtute conficiatur hoc sacramentum **Rn°** diuina uirtute ad prolationem illius forme seu sermonis christi sacerdotis ministerio conficiatur de consecra. di. ii. panis est. & s. q. xxxiii. & v. & sic per uerba a christo prolata conficiatur ut dicit archid. in dicto. c. panis. circa medium scilicet per ministerium sacerdotis ut dicit arch. ea. di. utrum. post prin. fit ergo transsubstantiatio dum a sacerdote proferuntur uerba uirtute illorum uerborum ut dicit archid. post hug. de consecra. di. ii. c. quid sit. ad hoc. s. q. xxi. Ipse enim christus facit licet sacerdos sit minister proferendo uerba christi quibus fit dicto. c. utrum. ut dicit archid. ea. di. quia corpus super uerbo conuertit Alibi dicitur quod sacerdotes sacro ore corpus christi conficiunt xi. q. iiii. absit & xvi. q. i. doctos. in fi. xcv. di. ecce. & in dicto. c. quia corpus. in prin. sed intellexit ut dixi. s. fa. s. q. xii. & ad predicta uide de sacramentis in communi in principio & in. §. i. q. i. & in. §. iiii. q. xi. in fi.

**XLIII.** quero quis potest sacramentum eucharistie conficere: **Rn°** secundum thomam. iiii. di. xiii. solus sacerdos potest laicus uero quantumcumque sanctus celebrando nihil ageret concolor. ho. alber. & pe. & ceteri theologi communiter ut in sum. confess. eo. ti. q. cccii. secundum fratres Ny. post pisa. in. §. eucharistia. iiii. facit s. q. xli. Vnde non sacerdos per quantumcumque sanctitatem aut potestatem a papa commissam non potest corpus uel sanguinem christi conficere ut per petrum de palu. in iiii. di. xiii. q. i. in principio per totum primum articulum Item sacerdos etiam papa prohibente potest consecrare secundum eundem articulo secundo & iiii. & in dicta summa astensi li. iiii. ti. viii. §. deinde considerandum. de ministro facit textus in. c. panis est. de conse. di. ii. dum dicit non luis sermonibus sacerdos zc. & i. c. utrum. cum si. & patet in ymo. corporis christi dum dicit quod solis presbiteris zc. & sic non omnis homo sed sacerdos rite ordinatus tantum est idoneus minister huius sacramenti cum hec potestas procedit a presbiterali caractere & sic non cadit in non



baptizato nec in muliere nec inordinato  
in presbiterum ex precepto pape quia  
non rite ordinatus est secundum Lauð.  
in sacramentali de sacramento eucha-  
ristie. v. colu. qui subdit q̄ hanc potestatem  
habent presbiteri a solo deo per misterium  
episcoporum xpo hoc statuente duz  
dixit hoc facite in meam commemorati-  
onem de cōse. di. ii. c. ii. & di. iiii. alius. secū-  
dum eum ad quod. s. q. proxima. & itel-  
lige ut dixi de sacerdote baptizato & ri-  
te ordinato in sacerdotem secundum for-  
mam ecclesie ut dicit archi. i. q. i. sacerdo-  
tes. & no. de summa trini. c. i. in v<sup>o</sup> secun-  
dum clauas. & in. c. ii. glo. ii. de cle. non  
ordi. mini. Sic ergo nec uirgo maria nec  
angeli dei cōficere possent cū non sint sa-  
cerdotes secundum doc. quoniam etiam nec  
diaconus de licentia & mandato pape ut  
no. xcv. di. peruenit. & sic non sacerdos  
non conficit licet pro presbitero habeat  
ut per fede. in consilio xiii. penultima co-  
lu. **XLV.** quero an sacerdos hereti-  
cus scismaticus excommunicat<sup>9</sup> aut degra-  
datus celebrans conficiat: **R.** sic. quis  
ad suam perniciem concordant communi-  
ter omnes ut in summa confess. eo. ti. q.  
cciii. secundum fratrem Ny. post pisan.  
ubi. s. sed obicitur huic sacramento cōfi-  
ciendi angeli assistunt sed ministerio heretico-  
rum angeli non assistunt ergo zc. sed  
dic contra secundum hug. nam cum cōfi-  
cit: cōficit soluz q̄a sacerdos sed propter  
heresim non desinit esse sacerdos quia ut  
dicit augustinus. de hereticis loquens sicut i  
eis manlit baptismus: sic ergo ordinatio  
integra ergo potest cōficere dummodo  
seruetur forma ecclesie. Item ad sacramen-  
tum istud non plus exigitur ex parte mi-  
nistri q̄ ordo intentio & actio debita sci-  
licet uerborum prolatio ista omnia pōt  
facere hereticus ergo & conficere pōt  
quod uerum est secundum petrum: confi-  
cit tamen malus ad damnationem sui &  
ad utilitatem deuote audientium ut colli-  
gitur. xv. q. ult. c. fi. secundum archid.  
de consecra. di. ii. quid sit. & s. q. proxi-  
ma. & facit xxiii. q. i. scisma. in fi. & qd  
ibi no. & s. huius auctoritatib<sup>9</sup>. & sic p̄bi-  
ter degradatus conficit ut in. c. ii. de sa-  
non iteran. ibi celebrauerūt. ut per Io.

an. in. c. ii. de cler. excommuni. minist. &  
fran. in dicto. c. ii. de sacra. non iteran. p  
hoc quia character sacerdotalis in quo cō-  
sistit potestas celebrandi & consecrandi  
ab homine tolli non potest quia non dat  
ab homine sed a deo licet mediante hoīe  
scilicet episcopo qui operatur instrumē-  
taliter licet usus talis potestatis per ec-  
clesiam predictis aufertur. Vnde nihilo-  
minus consecrant ut dicunt communiter  
theologi & doc. canoniste licet magister  
sententiarum in. iiii. dicat contrarium &  
non bene ut in summa astensi. ubi supra.  
Idem pe. de palu. in. iiii. di. xiii. q. i. arti-  
culo. ii. conclu. iiii. Idem Io. an. in dicto  
c. ii. de sacra. non iteran. de materia heretico-  
rum scismaticorum apostatarum iu-  
deorum & sarracenorum p pe. de pa. di.  
xiii. q. iiii. sic ergo heretic<sup>9</sup> & quilibet p̄-  
cisus ab ecclesia si sacerdos & in forma  
ecclesie celebrat conficit pro hoc quod  
nota. i. q. i. si fuit iustus. & c. nos dicim<sup>9</sup>  
& c. aurum. s. i. in uerbo distribuendi.  
& c. si quis a symoniacis. & facit quod  
no. xi. q. i. in principio & ix. q. i. ord. in  
uerbo probare. & c. ii. glo. prima. &  
quod no. i. q. i. qui perfectionem. & ad  
idez per archid. Io. an. & pe. de anch. in  
c. ii. ad fi. de penis. li. vi. & quod no. ar-  
chid. i. q. i. sacerdotes. & xv. q. ult. c. fi.  
per glo. & q̄ presbiter degradatus con-  
ficiat tenet Lauð. de sacramento eucha-  
ristie. v. colu. iiii. q. quia character semel  
impressus non potest tolli licet extra p̄-  
biteratum sit quo ad debitaz executōez  
l. di. accedens. & tenet etiam anto. d. bu.  
in. c. primo. in fi. qui cle. uel uouen. simi-  
liter symoniacus in ordine celebrans cō-  
ficit ut per an. de bu. in. c. tāta. d. symo.  
& q̄ degradatus etiam actualiter confi-  
ciat tenet dominus Ny. in. c. i. & ii. de  
cle. excommuni. minist. & fran. in. c. nō  
potest. de sen. & ideo conficit sacerdos  
cantās missam ut deus perdat aliquē no.  
i. q. i. dictum. & per Io. an. & dominicū  
c. ii. de cele. missarum. nam etia3 per ma-  
lum sacerdotem conficitur no. i. q. i. pro-  
phetauit. & de conse. di. ii. quid sit. in v<sup>o</sup>  
catholicus. & ideo celebrans ut inimic<sup>9</sup>  
trucidetur. conficit ut dicit Ioh. de lig.  
in dicto. c. ii. de cele. missa. nam etiam p̄



ce inuisti presbiteri fit transsubstantiatio  
 uirtute spiritus sancti non merito sacer  
 dotis ut no. in clemen. si dominum. glo.  
 magna. circa fi. de reli. & uenera. sanct.  
 per quod ultimum respondetur ad obie  
 ctum in principio factum & ad predicta  
 i. q. ci. XLVI. quero utrum plures  
sacerdotes possint simul eandem hostiam  
consecrare. Rñ° alber. tenet q. non s. p  
 habili⁹ uidetur secundum tho. in. iii. di.  
 xiii. ubi dicit q. secundum morem q̄rūdā  
 ecclesiarum sacerdotes quando ordina  
 tur concelebrāt episcopo ad representan  
 dum q. dominus hoc sacramentū institu  
 it & potestatem consecrandi discipulis  
 dedit quādo sū cū eis cenauit sic episco  
 pus simul cum ordinatis presbiteris ce  
 lebrat & tunc omnes debent intentiōē  
 referre ad illud instans in quo episcopus  
 uerba profert & sic est ibi tantū una cō  
 secratio concor. Inno. ut in su. con. li. iii.  
 ti. xxiii. q. ccvii. sed ut ibi patet alber.  
 q. sine preiudicio dicit melioris sñe dicē  
 dum uidetur q. plures sacerdotes simul  
 non possunt nec debent simul unam con  
 ficere hostiam q. p. certo secundum Au  
 gustinum iniuria fit sacramento adhuc  
 autem uanū est a pluribus facere quod  
 melius ab uno fieri pōt uanū autem nō  
 est in operibus nature & multominus in  
 operibus gratie & q. aliquando plures  
 sacerdotes assistūt pape hoc fit propter  
 obsequium non propter consecrationem  
 & si obicitur q. illi assistentes faciunt si  
 gna & dicunt uerba dicendum q. iudicio  
 meo fieri non debet nec etiam fit quia  
 iniuria fieret sacramento & si obicitur d.  
 sacerdotibus de nouo ordinatis q. illi as  
 sistunt & concelebrant episcopo dicēdū  
 q. illi uerba non pronuntiat sed assistūt  
 propter reuerentiā sacramēti & ppter  
 doctrinam & ideo signa faciunt ad imi  
 tationem episcopi ut discant signare hec  
 ibi secundum alber. pro hoc etiam facit  
 quia illa cena facta cum discipulis satis  
 representatur in communione quam ac  
 ciunt ordinati absq. alia consecratōe  
 cum discipuli tunc non consecrauerunt s. s.  
 solum communionem acceperunt secūdū  
 fratrem Ny. in addi. Petrus de palu. se  
 quitur tho. dicens si tertia conclusio est

q. plures possunt simul celebrare & ean  
 dem hostiam consecrare & licitū est ubi  
 hoc est de consuetudine de elect. quia si  
 cut. secundum eum in. iii. di. xiii. q. ii. ar  
 ticulo. i. conclu. iii. quod plen⁹ explicat  
 ea. di. q. iii. per totū. & opiniones has  
 tho. & alber. refert arch. de consecra.  
 di. ii. panis est. & concludit q. melior est  
 sententia tho. & Inno. qui hoc dicit i. c.  
 quod sicut. in fi. de electi. ubi ho. tenet  
 q. preueniens solus consecrat sed si con  
 currant omnes consecrant secundum Io.  
 de lig. in. c. ii. de cele. missa. subdens q. si  
 sacerdos distat ab altari & profert vba  
 cum intentione consecrandi licet non ser  
 uet modū introductū ab ecclesia nihilo  
 minus conficit de iuris rigore secundum  
 eum post doc. & sic sacerdos etiam nō ce  
 lebrans missam dicens uerba forme con  
 ficat secundum Lauḏ. licet fran. aliter se  
 triat ut per eum in clemen. si dominū. v.  
 hoc est memoriale. circa medium de reli.  
 & uenera. sanct. & ideo dicit Lauḏ. in  
 suo sacramentali de sacramento euchar  
 stie. vi. colu. q. plures conficiunt eandē  
 hostiam dum tamen expectent se in pro  
 latione uerborū alias si unus preueniat  
 alium uel etiam si ille qui audit missam p  
 ueniret celebrantem tūc alter nihil age  
 ret quia semel consecratum nō potest re  
 consecrari de sacra. vnci. c. i. cum si. secun  
 dum eum ad idem faciunt notata per do  
 minum panormitanū in dicto. c. q. sicut.  
 licet franci. aliter ibi sentire uideatur:

XLVII. quero quis minister possit  
sacramentū eucharistie dispensare. Rñ°  
 secundum tho. in. iii. di. xiii. solus sacer  
 dos est proprius dispensator unde laicus  
 non debet etiam in necessitate aliquem  
 communicare quia hoc non est sacramen  
 tum necessitatis ad quod. i. q. cii. diaco  
 nus autem quando possit uide. i. q. ciii.  
 Idem in summa confess. eo. ti. q. cxxx. i.  
 & religiosus dispensans corpus xpī incur  
 rit excommunicationem de priuile. cle. pri  
 ma. s. fra. Ny. p. pisa. & idē p. pe. d. pa  
 lu. in. iii. di. xiii. q. i. articulo. iii. & ad  
 de. i. q. cxviii. XLVIII. quero an  
sacerdos possit conficere partem hostie.  
 Rñ° sic unde Guy. de monte Lauḏ. in  
 clemen. prima de cele. missa. dicit q. pōt



sacerdos partem puta dimidiam hodie  
consecrare & aliam non, dummodo signz  
partem quam uult consecrare alias non  
& per eundem in sacramentali de sacra  
mento eucharistie in. xi. colu. v. iii. An  
possit. Idem habetur in dicta summa altē  
si. li. iii. ti. viii. §. postea consideranduz.  
in fi. & dicit Io. de lig. in. c. cum marthe  
q̄ credit q̄ talis conficeret etiam in mi  
nima parte hostie peccaret tamen sic cō  
ficiens quod nota. & sufficerz q̄ fiat ista  
signatio seu determinatio partis hostie  
consecrande etiam ad intellectuz & yma  
ginationem licet non sensu seu tactu quia  
intellectus partem diuisibilem compre  
hendere potest puta si de hostia plana i  
tendat solam medietatem ex parte supe  
riori & non aliam uel huiusmodi secūduz  
fratrem anto. in dicta summa Idem pe.  
de palu. in. iii. di. xi. q. iiii. arti. ii. ubi  
plenius quia si partem uult consecrare  
non designans nihil agit ut ibi per eum  
& adde q̄ sicut dictum est de q̄titate cō  
tinua unius & eiusdem hostie sic dicēduz  
uidetur de quantitate discreta scilicet de  
numero hostiarum Vnde pone q̄ sacer  
dos habeat ante se xi. hostias & intendit  
consecrare decem queritur quot sint  
consecrate dicendum q̄ si numerus ē so  
lum in opinione non in intentione quia i  
tentio sit consecrare quicquid est coram  
ipso Verbi gratia si aliquis habeat corā  
se .xi. hostias & opinetur esse decem ip  
se tamen intendit consecrare quicquid ē  
coram ipso patet quia eius opinio fert  
ad numerum sed quia effectus consecra  
tionis sequitur intentionem & non opi  
nionem omnes .xi. sunt consecrate sed si  
non opinio sed intentio feratur ad nume  
rum ita scilicet q̄ non uelit cōsecrare pl9  
q̄ decem sed tantum decem & tunc si scit  
ueritatem numeri quia sunt .xi. & ipse tā  
tum decem consecrare intendit aut disti  
guit decem hostias quas consecrare inten  
dit ab undecima quam non intendit con  
secrare & iste decem tantum de quibus  
intendit sunt consecrate sed illa undeci  
ma non. aut non distinguit quas decem in  
tendit & quam undecimam non intendit  
consecrare & tunc nulla est cōsecrata eo  
q̄ intentio non fuit ad aliquam determi

natam. si uero sacerdos ignoret ueritatē  
xi. hostiarum & intendit decem hostias  
tantum consecrare & tunc eodem modo  
distingue utrum determinet quas decem  
intendit uel non determinet & respōden  
dum est sicut in proximo precedenti ca  
su. sed dubitatur quomodo hoc q̄ nume  
rus ignoretur cū dubitationi responde  
tur q̄ potest contingere q̄ decem hostias  
uideat extensas & una ibi lateat ipse au  
tem intendit omnes quas uidet & nullā  
aliam consecrare secundum doc. s3 certe  
hoc casu uidetur indistincte q̄ ille decem  
extense conficerentur uel exemplificat  
aliter quia potest esse q̄ ipse decem po  
suit & ibi erat una quam nesciuit ipse ue  
ro inten dat solum quas posuit & redit  
hic casus i casum supra posituz quia tunc  
illa non est consecrata quam nesciuit ibi  
esse & omnes alie sunt consecrate si autē  
ipse unam plus ibi posuerit q̄ crediderit  
uel alius undecim posuerit & ipse mada  
uerit poni decem & non intendit nisi de  
cem consecrare tunc non est determinata  
eius intentio & sicut supra nulla est con  
secrata secundum fratrem anto. in dicta  
summa post durandum. & Iohannem ne  
apolitanum in quolibet. & tho. in. iii. p  
te. q. iiii. Sed pe. de palu. dicit sic circa  
hoc notandum q̄ si sacerdos intendit om  
nes hostias simul consecrare licet ignorz  
quot sint nulla est ambiguitas quin cō  
secret sed posito q̄ uelit tot consecra  
re tunc est distinctio quia si credit q̄ sint  
quatuor tantum & sunt quinque sed non  
uult precise nisi quatuor consecrare aut  
uult quidem omnes presentes consecra  
re tamen non credit q̄ sint nisi quatuor  
& si sciret quintā amoueret eam nihilo  
minus omnes sunt consecrate quia ponit  
q̄ uult omnes consecrare licet deceptus  
sit. aut non uult consecrari omnes q̄ sunt  
ibi sed tantum quatuor nec plures nec si  
gnat eas & tunc nihil est consecratū pp  
ter defectum determinationis intentio  
nis secundum pe. de palu. in. iii. di. xi.  
q. iiii. in fine. & in idem recidunt notata  
de hoc per Io. cal. in. c. si sacerdos. de of  
fici. ordi. & Lauō. in sacramentali de sa  
mento eucharistie in. xi. colu. v. iii. an  
possit. XLIX. quero utruq̄ sacerdos



consecrans semper debeat sumere **Rñ**  
fm. tho. in. iii. di. xii. dicendum qd sic ut  
de conse. di. ii. relatur. tociens aut sumat  
quociens celebrat quia ipm sacramentū  
in sumptione & complementum sue signi  
ficationis accipit & intelligit nisi impe  
diat per uolenciam infirmitatē mortē  
aut aliquid huiusmodi qd si plures missas  
celebret solum in ultima percipiat pfusi  
onem & non in precedenti quia tunc non  
esset ieiunus nec aliā missam posset cele  
braē ex. de cele. m. ex parte. qd si sacer  
dos post cōsecrationē infirmetur & non  
habeat aīa hostia nichilomin⁹ debz aliū  
sacerdos hostiā diuidere & unam ptem  
ipse sumere aliam infirmo dare fm. Pīsa.  
Idem in sum. cōfessorum li. iii. ti. xxiii.  
q. cxxii. **¶** Vbi etia patet qd idē est & si  
alius quicūq infirmetur ad mortem &  
non recipiatur nisi una hostia consecrata  
in missa fm additionem ī sum. Asten. li.  
iii. ti. viii. s. postea considerandū ē ritu  
& fra. Ant. in sua sum. tertia parte .c. d  
missa Idem. Pe. de palu. in. iii. di. xi. q.  
i. ar. i. concl. iii. ubi dicit qd celebrans de  
bet utraq materiam sumere ad hoc. s.  
q. xx. Idem dicit di. xii. q. i. circa finem  
nisi in parascue ubi nō sumit nisi sub spe  
cie panis ex quo non celebrat ut ibi per  
eum & disposito melius est sumere qd ab  
stinere ut ibi per eum in fi. & concordat  
hīs archid. in dicto. c. relatur. & no. in  
c. consulisti. in fi. de cele. missa. & adde  
s. q. xl. **¶** L. quero an uno sacerdote de  
ficiēte in missa debeat per aliū supple  
ri: **Rñ** secundum thomam in. iii. parte  
q. lxxxiii. si sacerdos morte aut infirmi  
tate graui occupatū ante consecrationē  
corporis xpi non oportet qd per aliū  
suppleatur. si uero consecrato corpore  
ante consecrationem sanguinis uel etia  
consecrato utroq debet missē celebrat  
per aliū expediri ut vii. q. i. nihil. fm  
pīsa. in. s. eucharistia. iii. idem archidia.  
in dicto. c. nihil. & idem habetur in sum.  
confe. eo. ti. q. lix. uidelz li. iii. ti. xxiii.  
q. lix. ubi dicitur qd sequens sacerdos de  
bet inchoare ubi primus dimisit secūduz  
petrum & thomam si sciatur. si autem ne  
scitur debet a capite incipere & sic innui  
tur qd licet ante consecrationem non sit

necesse missam suppleri tamen potest &  
ad predictorū maiorum declarationē  
in summa. eo. ti. q. lix. sic dicitur no. secū  
dum alber. in li. de missa. circa fi. qd si sa  
cerdos ante canonem in missa deficiat a  
liquo casu tunc pro certo aliū sacerdos  
debet reincipere & totum rite perage  
re quia ea que ante communionem in missa  
fiunt non sunt de sacramenti cōfectōe  
sed potius de populi instructione Si aut  
in canone deficiat factis iam aliquibus  
signis super hostias oblatis ante tamen  
transubstantiationem uidetur mihi qd a  
lius sacerdos non ab initio debet missam  
reincipere sed potius ubi iste dimisit de  
bet supplere quod obmissum est & hoc  
propter duas causas quarum una est ex  
parte sacramenti alia ex parte populi.  
Ex parte sacramenti quia quicūq ex illis si  
gnis substantia panis & uini nō trāsub  
stantietur tamen ipsa materia ex uerbis  
& signis recipit sanctitatem ex qua effi  
citur magis ydonea qd in corp⁹ xpi trā  
substantietur & hoc non est repetendū  
super istam hostiam ne iniuria fiat uirtu  
ti uerborum que tanq sacramentum ha  
bentur quando iterum uerba eadem su  
per hostiam iterantur tanq priora vba  
a priori sacerdote dicta nullam uirtutez  
habuissent: Causa autem ex parte popu  
li est qd popl⁹ ex hoc minus uerba & si  
gna canonis appreciaret si uideret ea de  
facili repeti quasi prius dicta uiderent  
annullata nam signa licet nō transubstā  
tiant tamen passionem xpi in ministerio  
representant & passio xpi nunq debet  
irrita reputari si tamen sacerdos in ipsa  
prolatione uerborum que sunt forma sa  
cramenti deficiat uerbis iam in parte p  
nuntiatis saluo iudicio sententie maioriū  
consulerem qd illa hostia pro reliquis in  
altari conseruaretur & missa alia celebre  
tur sed Inno. in. c. presbiter. de sacra. nō  
iteran. dicit qd in hoc casu aliū sacerdos  
debet incipere ibi qui pridie qd patere  
zē. dicit enim ibi Inno. qd si quis intrā  
conficiendum sacramentum eucharistie  
dum est in uerbis illis hoc est corpus me  
um deficiat aliū incipiat a capite scilicet  
ibi qui pridie zē. & idem dicim⁹ in bap  
tismo Immo. idem putarem si dubitare



utrum prim<sup>9</sup> sacerdos compleuerat uerba consecrationis ut etiam tunc reincipiatur qui pridie zc. non enim intelligitur iteratum quod ambigitur esse factū zc. de presbi. non bapti. apostolicam. secundum fratrem Ny. oximi. in addi. Vnde si presbitero celebrati superuenit impedimentum aut ille peruenerat ad uerba consecrationis eucharistie & non iterabitur illud sed supplebitur consecratio sanguinis & illud quod restat: aut nōdū peruenerat ut quia inceperat partem vborum communionis & non perfecerat & reiterabitur a principio vii. q. i. nihil. & fit iteratō per eundem si fieri potest alias per alium ut ibi nota. secundū frā. in. c. fi. de sacra. non iteran. Sed quando per alium expletur ab illo loco ubi dimissum est si scitur non intelligas de uerbis formarum quia si prior dixisset partem uerborum consecrationis corporis uel sanguinis & secundus residuum null<sup>9</sup> eorum consecraret sed oportet q<sup>d</sup> unus dicat totam formam corporis uel sanguinis consecrandi secundum petrum de palu. & fratrem anto. in dicta summa ubi. s. p. Io. an. in. c. quod sicut. ad fi. de electio. & facit. s. q. xxi. Vnde dicit ipse pe. sic si sacerdos moritur in missa & nescitur ubi dimisit inchoandum est a capite. Si autem certum est ubi dimisit inchoandū est ubi certum est ipsum dimisisse secundū eum in. iii. di. viii. q. iii. ad fin. Et dicit Laud. in sacramentali de sacram. eucha. vi. colu. viii. q. q<sup>d</sup> si constat ubi dimisit alter abinde incipiet nisi dimiserit in pte indiuisibili uel si non constat ubi dimisit quia incipiet a principio sub conditione simili de baptismo. c. ii. secundum eum.

L. I. quero quid si sacerdos post consecrationem corporis: sed ante consecrationem sanguinis percipiat aut uinum aut aquam non esse in calice Rñ<sup>o</sup> secundum tho. in. iii. parte. q. lxxxiii. debet statim apponere & consecrare si uero post omnia consecratōis uerba percipit q<sup>d</sup> aqua desit nihilominus debet procedere quia appositio aque non est de necessitate sacramenti nullo autem modo debet aqua uino iam consecrato misceri si uero post ipsam consecrationem percipit q<sup>d</sup> uinū nō

fuerit positum siquidem hoc percipiat ante sumptionem corporis debet deponi aqua si ibi fuerit ponere uinum cum aqua & resumere a uerbis consecrationis sanguinis. si uero hoc percipit post sumptionem corporis debet apponere aliam hostiam iterum cum sanguine simul cōsecrandam & in fine sumere hostiam iteaz consecratam & sanguinem non obstante etiam si prius sumpsit aquam que erat in calice quia preceptū de perfectione sacramenti est maioris ponderis q<sup>m</sup> preceptum quod a ieiunis sumatur secundum pisa. Idem in summa con. li. iii. ti. xxiii. q. lx. ad fi. secundū add. & in summa anto. iii. parte. c. de missa. & in summa alic<sup>o</sup> si ubi. s. per pe. de palu. in. iii. di. xi. q. i. arti. ii. conclu. v. Vnde dicit Io. an. q<sup>d</sup> si aqua sit in calice sine uino non est calicis sacramentum & ideo quādoq<sup>ue</sup> hoc perpendet sacerdos anteq<sup>uam</sup>umat debet reincipere uerba per que fit consecratō calicis illa uidelicet simili modo postq<sup>uam</sup> ce natum est zc. cum omnibus sequentibus orationibus que in canone missę sequūt<sup>ur</sup> ut per eum in. c. cum marthe. iii. colu. d. cele. missa. ita tamen q<sup>d</sup> si nondū sumpsit corpus xpi quando remittit non debet super hostiam consecratam signa facere que iam facta sunt secundum eum ut per dominum fran. in dicto. c. cum marthe. s. quesiuisti. ubi in. iii. q. refert Inno. dicere q<sup>d</sup> si deglutiuit aquam non debz illa die reiterare sacramentum quod sequit<sup>ur</sup> Guy. in rationali diuinorum officiorum li. iii. in vi. parte missę. ad fi. & Ioh. an. in dicto. c. cum marthe. in. v. colu. Sed aliqui theologi dicūt ut. s. Ad quod. i. q. liii. quod admitterē nisi fieri non possit quando populus scandalizaretur & datur materia male loquendi de presbiteris attēta opinione cōtraria & i. q. liii. & q. lx. Vnde h<sup>9</sup> mōi de facto q<sup>d</sup> ex cōpā minister presbiter sumpto corpore p<sup>9</sup> ea sumpsit aquam credens sanguinez ali<sup>9</sup> sumpsit acetum alius uero posuit primo aquam credens uinum in maiori q<sup>u</sup>titate & postea parum de uino. s. q. xxxvi. Si tamen superest pars corporis puta in tincta in calice non uideretur necessaria noua consecratio corporis xpi per pre



dicta facit. i. q. lvi. & lv. **LII.** quero  
quid si sacerdos non recolat dixisse ea q̄  
in consecratione dicuntur **Rñ°** secundū  
tho. in. iii. parte. q. lxxxiii. non debet ex  
hoc turbari nō enī q̄ multa dicit recolat  
omnium que dixit: tamē si probabiliter  
sibi constet se aliqua obmisisse que non  
sunt de necessitate sacramenti non debet  
resumere immutando sacrificii ordinem  
sed debet ulterius procedere si uero cer  
tificetur obmisisse aliquid eorum q̄ sunt  
de necessitate sacramenti scilicet formā  
consecrationis debet resumere forma ipsa  
& cetera per ordinem reiterari secundū  
pisa. Idem in summa confe. eo. ti. q. lxi.  
Similiter etiam si quis ex lapsu lingue uel  
imperitia obmitteret uel mutaret uel nō  
bene proferret aliquam sillabā a parte  
post nihil est iterandum arg. de consec.  
di. iii. retulerunt. secundū Ny. in addi.  
& in summa antoni. iii. parte. c. de missa.

**LIII.** quero quid si propter frigus  
uel ex negligentia hostia dilabatur in ca  
licem **Rñ°** secundum tho. ubi. s. q. solū  
minima pars hostie mittatur in calicem  
hoc respicit corpus xpi mysticū & ideo  
huius premissio non facit imperfecti  
onem sacramenti ut per hoc sit necesse a  
liquid iterari secundum pisa. & siue dubi  
tatur ante fractionē siue post quia simi  
liter nec obmissio fractionis facit imper  
fectionem sacramenti ut in summa conf.  
eo. ti. q. lxii. secundum eundem thomam  
secundum fratrem Ny. in addi. sed si me  
dietas hostie labitur potest & debz alia  
medietas que remanet diuidi in duas p  
tes cum apte possit hoc fieri ut sit signi  
ficatio. si autem tota dilabatur si non est  
tota madida sed aliqua pars & potest  
cōmode extrahi de calice & adhuc diui  
di sine multa contrāctatione partis mad  
facte debet fieri prout melius potest:  
**Item si sumendo sanguinem remanet ps**  
hostie in calicez misse in fundo calicis po  
test digito ad labium calicis adduci & sic  
sumi secundum fratrem antonium post  
theologos ubi supra. ad hoc. i. q. lvi.

**LIIII.** quero quid si sacerdos infra  
missam aduertat hostiam non esse tritice  
am uel esse corruptam: **Rñ°** secundū pe.  
dicendum q̄ si ante consecrationem adu

ert remota illa hostia aliam ponat & a ca  
none reincipiat. si uero post consecratio  
nem idem fiat ponendo aliam hostia &  
eam sumendo sed & nihilominus postea  
illā primā hostiāumat uel alius sumendā  
tradat aut reuerēter reseruet. si uero ad  
uerterit postq̄ sumpserit in isto casu uari  
ant doctores secundum pisa. naz idē pe.  
& glo. Ray. sentiūt q̄ hoc casu sacerdos  
nō celebret itēz q̄a ieiunus nō est ut in  
summa confe. eo. ti. q. xciii. secundū fra  
trem Ny. in addi. tho. tamen in. iii. pte.  
tenet q̄ debet ponere aliam hostiam &  
consecrare & sumere quia preceptū de p  
fectione sacramenti maioris est ponde  
ris q̄ preceptum q̄ a ieiunis sumatur ut  
s. q. li. secundum pisa. Riccar. dicit q̄ si  
sacerdos iam sumpsit hostiam dictam id  
est non consecratam secundum quosdam  
debet nihilominus sumere calicem conse  
cratum id est sanguinem xpi quia non sit  
ieiunus quia necessitas eum cogit ne san  
guis remaneat sic inassumptus: Sed si iā  
sumpsit utrumq̄ scilicet hostiam non con  
secratam & calicem consecratum uel ecō  
uerso dicit q̄ non debet illa die alia ho  
stiam consecrare quia ieiunus non est di  
cit frater antonius q̄ opi. tho. uidetur i  
hoc notabilior scilicet q̄ alia consecret  
propter rationem ab eo assignatam ut p  
eum in dicta summa. c. de missa. & per  
pe. de palu. in. iii. di. xi. q. i. arti. ii. con  
clusionē iii. & uide. s. q. li. & qd̄ ibi dixi

**L.V.** quero quid si mulca uel arena in  
calicem ceciderit aut uenenum mixtum  
fuerit **Rñ°** secundum tho. in. iii. parte.  
q. lxxxiii. si sacerdos hoc ante consecra  
tionem deprehenderit debet calix ablu  
& aliud uinum consecrandum poni: si ue  
ro aliquid horum post consecrationē ac  
ciderit debet animal caute capi & dili  
gēter lauare & gburī & ablūtō in sacmē  
tum mitti simul cum cineribus secundum  
eundem tho. ut in sum. conf. eo. ti. q. vii.  
Quod si uenenum uel animal uenenosū  
esse deprehenditur nullo modo debet su  
mere nec alius dare ne calix uite in mor  
tem uertatur sed debet diligenter in ual  
culo conseruari & ne sacramentum rema  
neat imperfectum debet uinum apponi  
& sacerdos denuo resumere q̄secratōem

si mulca uel arena  
in calicem ceciderit

si mulca  
in calicem







pena sacerdoti imponitur pro negligentia. Alii gustu sanguinis.

& sic nota pro illis qui non masticant corpus xpi: LVIII. quero quid sit agendum si stilla sanguinis extra ceciderit. Rñ<sup>o</sup> si per negligentiam aliquid ceciderit & sanguine siquidem super tabulam scilicet que solet esse sub pedibus sacerdotis secundum glo. lingua lambatur & tabula radatur sed & si non fuerit tabula locus ipse radetur & comburetur & cinis iuxta altare condetur & sacerdos quadraginta diebus peniteat: Si uero ceciderit super lapidem altaris scilicet quia non erat interposita palla secundum glo. sorbeat sacerdos stillam & tribus diebus peniteat: si super linteu altaris & ad alium linteu stilla peruenerit quatuor diebus peniteat: si superuenerit ad tertium nouem diebus peniteat: si usque ad quartum. xx. diebus peniteat & abluat ipse sacerdos tribus uicibus linteamina que stilla tetigerit calice supposito aqua iuxta altare condatur de conserra. di. ii. si per negligentiam, posset etiam sumi a sacerdote nisi propter abominationem dimitteret ut ponit tho. in. iii. parte & ut ibi dicit in. iii. di. xiii. cautum est ut pars illa lintei siue palle abscedatur & comburatur & cinis iuxta altare condatur. Idem dicit etiam in. iii. parte. secundum pisa. & quod illa aqua ablutionis posset sumi ut. s. sequitur & hosti. in summa de peni. s. que penitentia. v. tricesimus quartus. & de consecra. eccle. s. & quando. v. si per negligentiam. & Io. an. in. c. i. de culto. eucharist. & Lau. de sacramento eucharistie in. xii. colu. viii. q. & ad illud quod parisiensis abscedatur dicit Vbertus quod sufficit quod lauetur modo predicto secundum fratrem anthonium ubi. s. nec enim aliud uoluit tho. dum dicit cautum est etc. & dicit archidi. post hug. in dicto. c. si per negligentiam. quod in dictis casibus erit penitentia ut tot diebus ieiunet uel tot diebus abstineat a communione sacramentorum & idem dicit ibi glo. ar. xlv. di. c. ii. dicit frater anthonium ubi supra quod beatus thomas in scripturis dicit quod alii dicunt quod his diebus debet iniungi penitentia arbitraria pensatis conditionibus persone & negotii & hoc dicit uideri probabilius quia potest hec penitentia minui & addi secun-

dum conditiones persone & negotii. s. s. proximo. q. cxxx. ii. facit in specu. tit. ii. s. nunc de episcoporum. v. cxxiii. & quod nota. de uerbo. signi. c. nouimus. in fi. Et idem uidetur si ob negligentiam presbyteri hostia consecrata uetustate corrumpatur uel si uermis uel canis illam corrodit uel comedit ut scilicet peniteat ut. s. dictum est faciunt nota. in. c. i. de culto. eucha. & de conse. di. ii. qui bene.

LIX. quero quid si quis eucharistiam uomuit. Rñ<sup>o</sup> si sit laicus & per ebrietatem uel uoracitatem uomuit. xl. diebus peniteat clericus uero uel monachi presbyteri uel diaconi. lxx. diebus peniteant episcopus lxxx. diebus Si uero causa infirmitatis euomit septem diebus peniteat de conse. di. ii. si per ebrietatem. & debet uomitus cremari & cinis iuxta altare recondi. s. q. proxima. secundum pisa. & per hosti. in sum. de peni. s. que penitentia. v. xxxv. & ad illud si propter infirmitatem intellige si precessit culpa ut no. in dicto. c. si quis. & facit quod no. de consecra. di. ii. accesserunt. in uerbo adorauerit. & in. c. qui bene. eo. ti. & quod iter intelligitur penitentia tantorum dierum uide. s. s. proximo. q. cxxxiii. Quid autem agendum de animali comedente eucharistiam refert frater anthoni<sup>9</sup> opiniones in dicta summa & concludit quod si credatur species sacramenti alteratas debet animal comburi & cinis iuxta altare recondi: Sed si factum est ita recens quod adhuc creditur species sacramenti permanere in stomacho animalis & tunc debet animal exenterari & comburi sed pars hostie ibi reperte debet sumi si eam non horret sacerdos alias reponi & dimitti quousque naturaliter consumatur ad hoc quod no. hosti. in summa de peni. s. que penitentia. v. xlii. & sic mus seu brutum sumit hoc sacramentum ut plene per pe. de palu. de hoc in. iii. di. ix. q. i. ad finem & i. q. lxxxii. LX. quero quid faciet sacerdos qui infra missam recordatur se esse excommunicatum uel suspensum uel non ieiunum uel habere aliquid mortale nondum confessum Rñ<sup>o</sup> de hoc no. per glo. & doc. vii. q. i. nihil. & in. c. de homine. in fi. de cele. missa. dicunt tho. in. iii.



parte. & pe. de palu. in. iii. di. xi. q. i. articulo. i. q. si post consecrationem iam factam horum recordatur nullo modo debet dimittere sed prosequi quia ubi difficultas occurrerit, semper accipiendum quod minus habet de periculo. argu. ad hoc xiii. di. nerui. maxime autem est, periculosum quod est contra perfectionem huius sacramenti, quia hoc est immane sacri legi: minus autem est quod pertinet ad qualitatem sumentis, debet ergo ex quo iam consecrauerat predictis non obstantibus perficere & sumere sacramentum & dolere de eo quod non est ieiunus uel de peccato quod menti occurrit cum proposito confitendi & satisfaciendi & sic non indigne sed fructuose sumit: Si minuerit se excommunicatum debet assumere propositum petendi absolutionem & sic per inuisibilem pontificem cristum absoluitur quantum ad hunc actum, secundum thomam. Si uero recordatur aliquid horum ante consecrationem siquidem illud solum est peccatum nondum confessum tunc secundum petrum de palu. etiam si sine scandalo posset dimittere missam inchoatam non debet sed sufficit contritio cum propositione confitendi, cui concordat tho. sed si posset commode habere confessorem & sine nota quo ad astantes & ante secretas credit pe. quod deberet querere: Si autem illud sit quia est excommunicatus uel non ieiunus dicit tho. quod tutius putaret quod dimitteret missam inchoatam nisi graue scandalum oriretur. Petrus dicit quod debet dimittere omnino si potest sine scandalo: in nullo autem casu simulet consecrationem quia daret occasionem ydolatriandi quantum in ipso est dicto, c. de homine. & per fratrem anthonium in dicta summa. iii. parte. c. de missa. & per pe. de palu. ubi. s. nota quia dicitur quod in ipso est quasi uelit quod populus peccatum non incurreret, iuxta no. per glo. in. c. uno de reli. & uenera. sanct. in glo. magna. ibi nihilominus preces. & per fran. post Inno. eo. ti. c. i. in. vi. q. dicitur autem missa proprie inchoari post ymnus angelicum ut dicit dominus fran. in. c. quod sicut. de elect. & ad premissa uide. i. q. lxxiii. & sequen. **LXI.** quero an sic

preceptum presbiteris quotidie celebrare videtur quod sic xxxi. di. tenere. in fi. dicunt quidam quod dicere missam quotidie non est preceptum nec etiam audire quotidie quia non est possibile semper: peccat tamen sacerdos qui nunquam uult celebrare cum tamen posset quia in uacuum gratiam dei recepit secundum archid. de conse. di. i. sufficit. pro quo facit. c. fi. de priuile. li. vi. & adde antho. de bu. in. c. uia. v. nota quod sacramenta. & in. iii. carta. vn de frater anthonius in dicta summa. iii. parte. c. de missa. refert dicta dictorum & inter alios tho. in. iii. parte dicentem quod saltem tenetur celebrare in precipuis festis & maxime in illis diebus in quibus fideles consueuerunt communicare sic ergo peccat sacerdos qui nunquam celebrat licet non habeat curam animarum cum enim concessa sit sibi potestas nobilissima reus erit negligentie: secundum erit de aliis actibus ordinum qui pertinent ad corpus christi mysticum ut ligare soluere baptizare & docere nam qui non tenet alias prelatos uel subiectione potest ab istis actibus sine peccato cessare ut ibi plene & per pe. de palu. in. iii. di. xiii. q. ii. in principio Vnde quod in omni die dicatur non est prohibitum ut in. c. consulisti. de cele. miss. tamen quod quotidie celebretur nec laudat nec utuperat august. de consecra. di. ii. quotidie. secundum dominum dominicum in dicto. c. consulisti. Vnde debet celebrare missam quanto frequentius potest salua honestate, ut per Inno. & fran. in. c. significatum. de preben. decet tamen episcopus omni die interesse misse ut in dicto c. fi. & quod no. in dicta clemen. i. in uerbo canonicas. de cele. missa. & in clem. de excessi. prela. in fi. & ad predicta facit. i. q. xciii. & no. quod presbiteri seculares debent celebrare in die iouis sancti ut colligitur xxxi. di. tenere. & de consecra. di. i. uisus. & di. iii. c. sabbato. cum ibi notatis per glo. & archi. & per no. per petrum de palu. in. iii. di. xiii. q. ii. arti. iii. conclusionem. ii. licet religiosi una missam tantum celebrent in qualibet ecclesiarum suarum: **LXII.** quero de missa: Rñ proprie dicitur in tempore sacrificii quando cathecumini foras mittuntur



quando leuita clamat si quis remanserit  
cathecuminus exeat foras & inde missa  
quia sacramētis altaris interesse nō pōt  
quia nondum regenerati noscuntur s̄m  
Hug. & papiam. ut refert archidia. de  
consecra. di. i. episcopus. ii. ubi etiam di  
cit q̄ potest dici missa idest nuntia que p̄  
ces nostras feret & mittat ad deum. uel  
dic q̄ missa grece latine interpretatur i  
terpellatio pro plebe idest intercessio. p  
populo ut no. archidia. ea. di. omnis. uel  
dicitur missa eo q̄ missus celestis ad con  
secrandum uiuificum corpus xpi adueni  
at secundum archidia. de consecra. di. ii.  
quid sit. & adde q̄ qui celebrat missā nō  
dictis matutinis peccat qui autem cele  
brat anteq̄ primam dicat nō peccat mor  
taliter nisi consuetudo contraria sit aut  
contra statutum synodale aut prouincia  
le secundum Rodon. ut in summa alten.  
li. iiii. ti. viii. §. postea considerandum. d̄  
ritu. in. v. colu. si tamen cessante consue  
tudine de qua supra: presbiter diceret  
missam ante ortum solis non dicta prima  
uidetur q̄ non peccaret quia nondū ue  
nerat hora prime & sic de aliis arg. c. i.  
de cele. missa. Et nota q̄ quando missa p  
alio celebratur etiam mortale quod in il  
lius conscientia delet non per modum sa  
cramenti quod solum prodest suscipienti  
sed per modum sacrificii ex merito passi  
onis xpi quo sibi uenia impetratur idest  
gratia cōtritionis unde nec maius donū  
potest homo homini facere q̄ sibi missa  
dare aut pro eo celebrare hoc enim est  
singulare in hoc sacramento q̄ pro alio  
potest offerri & suscipi non sic autem de  
aliis secundum petrum de palu. in. iiii.  
di. xii. q. i. articulo. iiii. conclusionē. ii. vñ  
de educit unctos de lacu ut patet p̄ ex  
empla gregoriū plura. iiii. dyalogo. &  
beatus Bernard⁹ in uita beati malechie  
narrat sororem illius per missas eius de  
purgatorio liberatam secundum eundē  
in. iiii. conclusionē in fi. Si ergo in purga  
torio aliq̄ exītes sic sunt dispositi q̄ un⁹  
una missa & non minori suffragio libera  
dus ē & sint multi tales unde missa p̄ oī  
bus istis dicta neminem eripit sed dicta  
pro quocunq̄ statim euz eripit & sic diu  
tius singuli tenerentur unde promittēs

figillatim diuersis unam missam non libe  
ratur celebrando unam pro omnibus sci  
licet a toto licet liberetur a tanto ad qd̄  
s̄. §. pximo. q. cxii. cū min⁹ soluit q̄ debe  
at posset tamen talis excusari ita q̄ i to  
tum liberetur quinq̄ modis: Primo pp  
ter impossibilitatem celebrandi. p̄ quoli  
bet specialiter puta si collegiū saluo of  
ficio ad quod est institutum non potest  
soluere plusq̄ tres uel duas missas aut re  
ligioso postq̄ promisit imponantur a su  
periore alie missę quia difficultas soluti  
onis & si non liberat tamen excusat: Se  
cundo propter consuetudinem maxime  
apud eum qui scit uel scire tenetur quia  
scienti dolus non infertur sicut de parro  
chianis qui petunt missas a curatis aut  
relinquentes annuēfariū canonicis:  
Tertio propter conventionem si exp̄sse  
hoc dicat promittens quia contract⁹ ex  
conuentione legem accipiunt quod etiā  
sufficit dicere executori quia cui commi  
sit testator distributionem pecunie pro  
missa uidetur etiam commissum de ordi  
natione missę procurande: Quarto pp  
ter recompensationem quia non refert  
quid ex equipollētibus fiat ut si in aliis  
missis uel suffragiis recompensetur sicut  
apud predicatores missa dicenda pro cō  
uentu iponit uni fratri Quinto propter  
suppletionē dei missa tamen dicta pro  
pluribus simul non tantum ualet cuiuslibz  
illorum q̄tum si pro illo solo diceretur ni  
si summus sacerdos suppleat ad quod. s̄.  
in notabilibus. v. notabili qui autē spe  
cialiter petit missa pro se uel amico suo  
uiuio uel mortuo intendit habere per se  
totam missam ad satisfaciendum cum nō  
possit habere eam totus ad merendum  
quia nullum meritum potest esse singula  
riter quin omnes boni participant sed sa  
tisfactio sic ut plenius per petrum de pa  
lu. in. iiii. di. xlv. q. ii. articulo. ii. conclu  
sione. iiii. & v. ergo tutior modus est q̄  
intimetur illi q̄ cum alias missas habeat  
ego faciam in tantis missis commemora  
de te uel illius anima quod multi faciūt  
per predicta: LXIII. quero de or  
dinatione missę: Rñ⁹ uide per fran. ple  
ne post tho. in rubri. de cele. missa. & ali  
qua dicam & primo q̄ olim missa nō euz



*Ordinatio Missæ a quo et quomodo facta*

tanto apparatu nec cum tanta solemnitate cantabatur Primo enim ab apostolis dicebantur illa uerba tantum in celebratione missæ que dominus dixit hoc est corpus meum sed postea apostoli addiderunt dominicam orationem & hec consuetudo apostolorum adhuc representatur singulis annis in sancto die ueneris eo excepto quod illo die non consecratur postea tertio idem apostoli uel eorum successores instituerunt ut epistola & euangelium legerentur ante sacrificium: primo enim epistola legebatur & postea euangelium Tertio dominica oratio: Quarto dicebantur uerba domini & tunc officium missæ inchoabatur a lectore qui mos in sabbato sancto per thecosten adhuc retinetur postea sancti patres & apostolici uiri illas solennitates quas nunc habet missa addiderunt ut alex. Gelasius Gregorius. Leo. Celestinus. Damasus. &c. canonem missæ dicit Greg. esse compositum a quodam scolastico: Apostolici tamē ibi multa addiderunt Alexander enim ibi dominice passionis commemorationē fieri iussit: Gregorius primus addidit dies nostros &c. usque per christum magnus Leo addidit sanctum sacrificium immaculatam hostiam Celestinus addidit introitum missæ & sic diuersi diuersa diuersis temporibus addiderunt secundum hug. Et nota quod octauum concilium africanum cui beatus Augustinus interfuit ita constituit nulle preces uel orationes uel missæ uel prefationes uel commendationes uel manus impositiones dicantur nisi in concilio fuerint approbate secundum Innocentium tertium ut refert archidia. de consecra. di. 1. Iacobus. adde dicit textus de consecra. di. 1. de ymnis. in fi. obsecro igitur primo omnium fieri obsecrationes orationes. postulationes. gratiarum actiones pro omnibus hominibus &c. per que uerba apostolus tradidit omni ecclesie formam qualiter debent missarum solennia celebrare & aperte distinguit quatuor partes missæ. Et dic primo omnium id est ante omnia in serie missæ cuius prima est pars usque ad offertorium obsecrationes orationes hec est secunda pars missæ & extenditur usque ad finem dominice orati-

onis & dicitur missa orationis postulationes hec est tertia pars missæ & extenditur usque ad communionem & dicitur missa postulationis gratiarum actiones hec est quarta pars missæ & protenditur usque ad finem & dicitur missa gratiarum actionis: Et nota quod obsecrationes sunt que dicuntur in missa usque ad offertorium que exinde dicuntur usque in finem dominice orationis sunt orationes que exinde dicuntur usque ad communionem dicuntur postulationes que postea dicuntur usque in finem sunt gratiarum actiones uel dicuntur obsecrationes sunt adiurationes pro malis uitandis uel remouendis: orationes sunt pro uirtutibus & bonis spiritualibus uel bonis temporalibus habendis: postulationes fiunt pro celesti gloria habenda actiones gratiarum sunt de preceptis bonis uel uitatis malis secundum hug. Item nota quod secunda pars missæ quatuor habet distinctiones. Prima dicitur secreta. Secunda dicitur prefatio. Tertia dicitur canon. Quarta dicitur dominica oratio cum sua prefatione scilicet preceptis salutaribus &c. & protenditur pars ista usque sed libera nos a malo: exinde sequitur tertia pars & dicitur missa postulationis usque ad communionem ut supradictum est secundum hug. ut refert archidia. de consecra. di. 1. de ymnis. Ex his nota quod canon missæ dicitur ab illo loco uidelicet te igitur clementissime pater &c. usque ad prefationem dominice orationis uidelicet preceptis &c. strictius dicitur canon missæ solū pro uerbis quibus fit transsubstantiatio ut dicit Io. an. & dominus dominicus in .c. cum marthe. in prin. de celebra. missa. & quod no. Inno. de canone. in .c. nuper de sen. excommuni. facit. s. q. v. in fi. & li. q. & .i. q. proxima & q. lxxiii. ubi uideas: LXIII. quero quare uerba canonis missæ dicuntur secreta: Respondeo sex de causis prima quia deus cordis non uocis clamorem attendit Secunda ne sacerdos longo clamore deficiat Tertia ne impediatur populus orare. Quarta ne uerba tanti misterii quotidiano usu uilescant Quinta quia hec ad solū sacerdotē pertinet Sexta ne uerba canonis sepius audita discantur a laicis & locis in congruis recitentur



quando leuita clamat si quis remanserit  
cathecumini exeat foras & inde missa  
quia sacramētis altaris interessē nō pōt  
quia nondum regenerati nōsuntur fm  
Hug. & papiam. ut refert archidia. de  
consecra. di. i. episcopus. ii. ubi etiam di  
cit q̄ potest dici missa idest nuntia que p̄  
cēs nostras feret & mittat ad deum. uel  
dic q̄ missa grece latine interpretatur i  
terpellatio pro plebe idest intercessio p̄  
populo ut no. archidia. ea. di. omnis. uel  
dicitur missa eo q̄ missus celestis ad con  
secrandum uiuificum corpus xp̄i adueni  
at secundum archidia. de consecra. di. ii.  
quid sit. & adde q̄ qui celebrat missā nō  
dictis matutinis peccat qui autem cele  
brat anteq̄ primam dicat nō peccat mor  
taliter nisi consuetudo contraria sit aut  
contra statutum synodale aut prouincia  
le secundum Rodon. ut in summa. asten.  
li. iiii. ti. viii. §. postea considerandum. &  
ritu. in. v. colu. si tamen cessante consue  
tudine de qua supra: presbiter diceret  
missam ante ortum solis non dicta prima  
uidetur q̄ non peccaret quia nondū ue  
nerat hora prime & sic de aliis arg. c. i.  
de cele. missa. Et nota q̄ quando missa p̄  
alio celebratur etiam mortale quod in il  
lius conscientia delet non per modum sa  
cramenti quod solum prodest suscipienti  
sed per modum sacrificii ex merito passi  
onis xp̄i quo sibi uenia impetratur idest  
gratia cōtritionis unde nec maius donū  
potest homo homini facere q̄ sibi missa  
dare aut pro eo celebrare hoc enim est  
singulare in hoc sacramento q̄ pro alio  
potest offerri & suscipi non sic autem de  
aliis secundum petrum de palu. in. iiii.  
di. xii. q. i. articulo. iiii. conclusionē. ii. vn  
de educit unctos de lacu ut patet p̄ ex  
empla gregoriū plura. iiii. dialogo. &  
beatus Bernard⁹ in uita beati malechie  
narrat sororem illius per missas eius de  
purgatorio liberatam secundum eundē  
in. iiii. conclusionē in fi. Si ergo in purga  
torio aliq̄ exītes sic sunt dispositi q̄ un⁹  
una missa & non minori suffragio libera  
dus ē & sint multi tales unde missa p̄ oī  
bus istis dicta neminem eripit sed dicta  
pro quocunq̄ statim euz eripit & sic diu  
tius singuli tenerentur unde promittēs

sigillatim diuersis unam missam non libe  
ratur celebrando unam pro omnibus sci  
licet a toto licet liberetur a tanto ad qd̄  
§. §. pximo. q. cxii. cū min⁹ soluit q̄ debe  
at posset tamen talis excusari ita q̄ i to  
tum liberetur quinq̄ modis: Primo pp  
ter impossibilitatem celebrandi p̄ quoli  
bet specialiter puta si collegiū saluo of  
ficio ad quod est institutum non potest  
soluere plusq̄ tres uel duas missas aut re  
ligioso postq̄ promisit imponantur a su  
periore alie missę quia difficultas soluti  
onis & si non liberat tamen excusat: Se  
cundo propter consuetudinem maxime  
apud eum qui scit uel scire tenetur quia  
scienti dolus non inferitur sicut de parro  
chianis qui petunt missas a curatis aut  
relinquentes annuerarium canonicis:  
Tertio propter conventionem si exp̄sse  
hoc dicat promittens quia contract⁹ ex  
conuentione legem accipiunt quod etiā  
sufficit dicere executori quia cui commi  
sit testator distributionem pecunie pro  
missa uidetur etiam commissum de ordi  
natione missę procurande: Quarto pp  
ter recompensationem quia non refert  
quid ex equipollētibus fiat ut si in aliis  
missis uel suffragiis recompensetur sicut  
apud predicatores missa dicenda pro cō  
uentu ip̄onit uni fratri Quinto propter  
suppletionē dei missa tamen dicta pro  
pluribus simul non tantum ualeat cuiuslibz  
illorum q̄tum si pro illo solo diceretur ni  
si summus sacerdos suppleat ad quod. §.  
in notabilibus. v. notabili qui autē spe  
cialiter petit missa pro se uel amico suo  
uiuo uel mortuo intendit habere per se  
totam missam ad satisfaciendum cum nō  
possit habere eam totus ad merendum  
quia nullum meritum potest esse singula  
riter quin omnes boni participant sed sa  
tisfactio sic ut plenius per petrum de pa  
lu. in. iiii. di. xlv. q. ii. articulo. ii. conclu  
sione. iiii. & v. ergo tutior modus est q̄  
intimetur illi q̄ cum alias missas habeat  
ego faciam in tantis missis commemora  
de te uel illius anima quod multi faciūt  
per predicta: LXIII. quero de or  
dinatione missę: Rñ⁹ uide per fran. ple  
ne post tho. in rubri. de cele. missa. & ali  
qua dicam & primo q̄ olim missa nō euz



tanto apparatu nec cum tanta solemnitate cantabatur Primo enim ab apostolis dicebantur illa uerba tantum in celebratione missæ que dominus dixit hoc est corpus meum sed postea apostoli addiderunt dominicam orationem & hec consuetudo apostolorum adhuc representatur singulis annis in sancto die ueneris eo excepto quod illo die non consecratur postea tertio idem apostoli uel eorum successores instituerunt ut epistola & euangelium legerentur ante sacrificium: primo enim epistola legebatur & postea euangelium Tertio dominica oratio: Quarto dicebantur uerba domini & tunc officium missæ inchoabatur a lectore qui mos in sabbato sancto per thecosten adhuc retinetur postea sancti patres & apostolici uiri illas solennitates quas nunc habet missa addiderunt ut alex. Gelasius Gregorius. Leo. Celestinus. Damasus. &c. canonem missæ dicit Greg. esse compositum a quodam scolastico: Apostolici tamē ibi missa addiderunt Alexander enim ibi dominice passionis commemorationē fieri iussit: Gregorius primus addidit diesque nostros &c. usque per christum magnus Leo addidit sanctum sacrificium immaculatam hostiam Celestinus addidit introitum missæ & sic diuersi diuersa diuersis temporibus addiderunt secundum hug. Et nota quod octauum concilium africanum cui beatus Augustinus interfuit ita constituit nulle preces uel orationes uel missæ uel prefationes uel commendationes uel manus impositiones dicantur nisi in concilio fuerint approbate secundum Innocentium tertium ut refert archidia. de consecra. di. i. Iacobus. adde dicit textus de consecra. di. i. de ymnis. in fi. obsecro igitur primo omnium fieri obsecrationes orationes postulationes gratiarum actiones pro omnibus hominibus &c. per que uerba apostolus tradidit omni ecclesie formam qualiter debent missarum solemnia celebrare & aperte distinguit quatuor partes missæ. Et dic primo omnium id est ante omnia in serie missæ cuius prima est pars usque ad offertorium obsecrationes orationes hec est secunda pars missæ & extenditur usque ad finem dominice orati-

onis & dicitur missa orationis postulationes hec est tertia pars missæ & extenditur usque ad communionem & dicitur missa postulationis gratiarum actiones hec est quarta pars missæ & protenditur usque ad finem & dicitur missa gratiarum actionis: Et nota quod obsecrationes sunt que dicuntur in missa usque ad offertorium que exinde dicuntur usque in finem dominice orationis sunt orationes que exinde dicuntur usque ad communionem dicuntur postulationes que postea dicuntur usque in finem sunt gratiarum actiones uel dicuntur obsecrationes sunt adiurationes pro malis uitandis uel remouendis: orationes sunt pro uirtutibus & bonis spiritualibus uel bonis temporalibus habendis: postulationes fiunt pro celesti gloria habenda actiones gratiarum sunt de preceptis bonis uel uitatis malis secundum hug. Item nota quod secunda pars missæ quatuor habet distinctiones. Prima dicitur secreta. Secunda dicitur prefatio. Tertia dicitur canon. Quarta dicitur dominica oratio cum sua prefatione scilicet preceptis salutaribus &c. & protenditur pars ista usque sed libera nos a malo: exinde sequitur tertia pars & dicitur missa postulationis usque ad communionem ut supradictum est secundum hug. ut refert archidia. de consecra. di. i. de ymnis. Ex his nota quod canon missæ dicitur ab illo loco uidelicet te igitur clementissime pater &c. usque ad prefationem dominice orationis uidelicet preceptis &c. strictius dicitur canon missæ solū pro uerbis quibus fit transsubstantiatio ut dicit Io. an. & dominus dominicus in .c. cum marthe. in prin. de celebra. missa. & quod no. Inno. de canone. in .c. nuper de sen. excommuni. facit. s. q. v. in fi. & li. q. & .i. q. proxima & .q. lxxiii. ubi uideas: LXIII. quero quare uerba canonis missæ dicuntur secreta: Rñ sex de causis prima quia deus cordis non uocis clamorem attendit Secunda ne sacerdos longo clamore deficiat Tertia ne impediatur populus orare. Quarta ne uerba tanti mysterii quotidiano usu inlescant Quinta quia hec ad solū sacerdotē pertinet Sexta ne uerba canonis sepius audita descantur a laicis & locis ingruis recitentur

*Canon missæ*



secundum fran. & doc. in. c. cum marthe  
in principio de celebra. missa. & ibi etiā  
per Io. an. in principio & s. q. proxima  
in fi. & in rationali diuinorum officiorū  
de missa. & post acclamatū preconium.  
in. iii. colu. & per hosti. in summa. de ce  
lebra. missa. & quando. v. sed in cano  
ne. & glo. & archi. xi. di. ecclesiasticarū.

LXV. quero quare missa quotidie  
celebratur in ecclesia dicit tho. q. secun  
dum Inno. quartū quinq. de causis: pri  
mo quia semper debet esse parata medi  
cina contra quotidiana peccata. Secūdo  
ut lignum uite semper sit in medio para  
disi. Tercio ut nobis xps quotidie vna  
tur sacramentaliter & nos ei spirituali  
ter. Quarto ut sit apud nos iugis memo  
ria passionis. Quinto ut uero agno loco  
tipici quotidie utamur ad uesperam quē  
iudei ad uesperam conuertendi esuriant  
secundum illud psal. conuertantur ad ue  
speram zē. secundum archi. di. de consec.  
di. ii. semel. & quia secundū aliquos die  
illa qua quis missam audit sine peniten  
tia decedere non posset ut no. Io. an. in  
c. ii. de celebra. missa. & dic tipicu. id est  
in figurā eorum que circa xpm facta  
fuerunt in cruce ut dicit archi. de conse.  
di. ii. non oportet. facit. xxi. di. in nouo.  
in fi. & c. i. ad fi. & l. di. Ihus. & quod  
no. archi. di. iii. q. vii. postulat. & facit  
c. cum oporteat. de accu. & uide ibi Io.  
an. facit quod nota. Hostien. in summa d  
transla. episcopi. & cuius auctoritate. ad  
finem & quod no. in clemen. si dominū.  
de reli. in uerbo frequenter & quod su  
per ea per Ioh. de ymo. & per fran. in  
v. hoc ē memoriale. in prin. LXVI.  
quero iuxta premissa ad quod prodest  
nobis memoria passionis: Respondeo ad  
multa. obscurat enim grandia mundi vn  
de Luce uigeli notertio. dum sol obscu  
ratus est scilicet in passione quod uerū  
fuit ad litteram & moraliter significat  
q. obscurat in nobis prosperitatez huius  
seculi quam paruipendimus cum de pas  
sione cogitamus Item incutit tremorem  
vnde mathei xxvii. terremotus factus  
est magnus per quod significatur q. cor  
da nostra timent & tremunt cuz dominus  
illa respicit & cogitant de passione eius

vnde in psalmo qui respicit terram & fa  
cit eam tremere zē. Item duriciem cor  
dis emollit mathei. xxvii. Petre scisse  
sunt Itē a peccato suscitatur mathei xxvii.  
monumenta aperta sunt & multa corpo  
ra sanctorum que dormierāt surrexerūt  
Item a moribus demonum sanat quod si  
gnificatum fuit numeri. xxi. ubi dominus  
dixit moysi fac serpentem eneam & eri  
ge eum in palo quicunq. aspexerit eum  
uiuet Item labores penitentie dulcorat  
quod significatum fuit exodi. xv. ubi di  
citur q. ostendit moyses lignū quod cū  
misisset dominus in aquas marach dulco  
rati sunt Itē liberat a morte eterna qd  
significatum fuit Iosue vi. c. ubi dicitur  
q. Raab meretrix per filum coccineum  
quod rubeum est significat passionem  
xpi secundum archi. de consecra. di. ii.  
iteratur. & ideo in memoria huius passi  
onis erigitur crux ut no. de summa trini.  
in clemen. una. in uerbo cruci. ubi plura  
de cruce de quo habetur de consecra. di.  
iii. postea. & di. v. nunquid. & quod no  
ta. de offi. ordi. si canonici. ad fi. li. vi. &  
an crux inuenta fuerit de ueteri testamē  
to no. xi. di. ecclesiasticarum. ubi dicit  
archidia. q. debet confici tribus digitis  
& terminari in sinistram ad modum cru  
cifixiois xpi q. primo dextra & postea  
sinistra manus xpi fuit crucifixa secūdu  
eum & quare non celebremus festum a  
zine sicut crucis no. de consecra. dist. iii.  
crucis. LXVII. quero quare ante  
receptionem eucharistie per sacerdo  
tem in missa parte hostie in calicem da  
tur pax Rñ<sup>o</sup> quia xps resurgens pax  
populo dedit cuius resurrectio per imissi  
onem significatur. per appositionem enī  
sanguinis ad corpus uel econuerso signi  
ficatur reditus anime xpi ad corpus &  
sic est resurrectio & est triplex ratio q.  
re datur pax una est quia fideles post  
xpi mortem & resurrectionem domini  
sui pacem & concordiam angelorum se  
promeruisse gratulantur cuius signum ē  
osculum Item quia cum sint filii dei prīs  
& ecclesie matris xii. q. ii. qui abstulerit  
fratres sunt xpo & ideo sunt reficiendi  
uno pane & ditandi cōi hereditate qd  
similiter notatur per osculum Item quia



in osculo caro carni & spiritus spiritui cō  
iungitur ut nos qui carnis propagine de  
adam descendente coniungimur etia3 ca  
ritatis uinculo connectamur qui ergo cō  
nectuntur se odientes inde proditoris os  
culum imitantur deinde post osculum su  
mit presbiter eucharistiam quasi dicat q  
in unitate pacis non est nō accedat quia  
non est dignus sumere eucharistiam &  
primo dat homini siue uiro quia caput  
est mlieris xxxiii. q. v. cū caput .uir non  
dat femine ne si caro uiri & femine pro  
prius accesserint ad libidinem accendant  
secundum Hug. & pet. ut refert archid.  
de consecra. di. ii. pace3. Et adde qd istud  
osculum succedit loco cōmuniōis euchar  
istie ut dicit archid. xxxiii. q. v. uir cum  
propria. & de isto osculo per doc. in. c.  
olim de iniuriis: LXVIII. querogq  
sit principalis effectus eucharistie: Rñ  
secundum thomam in. iii. di. xii. propri  
us effectus eius est conuersio hominis in  
xp̄m ut dicat cum apostolo uiuo ego iam  
non ego: uiuit autem in me cristus gal.  
ii. & hunc sequuntur duo effectus scilicet  
augmentum uirtutum & restauratō  
deperditorum scilicet per peccata uenia  
lia uel alios precedentes defectus secun  
dum thomam ubi. s. secundum p̄sa. qua  
si idem dicunt pe. & alber. sub diuersis v  
bis ut in summa confessō. li. iii. ti. xxiiii.  
q. cxiii. secundum fratrem Ny. in addi.  
& formalius dic de effectu huius sacra  
menti per thomam. iii. parte. q. lxxix.  
articulo primo & septem sequentibus.  
& facit quod nota. de peni. di. i. magna.  
in uerbo pronuntiauit facit quia p̄sum  
ptionem huius sacramenti efficitur unū  
corpus cum xp̄o de consecra. di. ii. in cri  
sto patri. & per archidia. ea. di. quia pal  
sus dicit etiam dominus fran. in. c. cum  
marthe. s. q̄siuisti. in. xiiii. q. post Lau3.  
q̄ effectus huius sacramenti sunt plures  
Primo enim deuotionem inflamat:  
Secundo deducit passionem xp̄i ad me  
moriā: Tertio fidem confortat: Quar  
to spem auget: Quinto caritatem accen  
dit: Sexto dat uitā gratie: Septimo unit  
xp̄o: Octauo spiritualiter eterna conso  
latione reficit. Nono ad optationem su  
stentat: Decimo contra casum proueni

entē ex propria infirmitate munit: **V**n  
decimo contra impulsū demonis remit  
tit ardorem concupiscentie: **D**uodecimo  
purgat peccatum ueniale uersus inflam  
mat. memorat. sustentat. roborat. auget  
Hostia spem purgat reficit uitam dat &  
unit **C**onfirmat fidē munit fōitēq̄ remit  
tit Possent & alii effectus multi assigna  
ri Item datur eucharistia ad robur nec  
est neganda penitenti de elec. c. ii. & c.  
significasti. Io. an. in. c. officium. de offi.  
archipresbiter. & adde. i. proximis que  
stionibus & lxxxv. q. ad fi. **LXIX**  
quero utrum peccata uenialia possint  
impedire effectum eucharistie Rñ se  
cundum thomam in. iii. di. xii. ad hoc ut  
sacramentum hoc plene effectum suum  
habeat oportet qd assit actualis deuotio  
& quia interdum actualis deuotio impe  
diri potest absq̄ mortali peccato potest  
effectus huiusmodi sacramenti impediri  
ita qd aliquis augmentum gratie non con  
sequatur nec tamē reatum mortalis pec  
cati icurreret s3 forte fatū uenialis quia  
imparatus accedit non enim omne pecca  
tum ueniale impedit effectum huius sa  
menti sed solum quod tollit actualem de  
uotionem que in hoc sacramento requiri  
tur Idem in summa confess. li. iii. titulo.  
xxiiii. q. cxv. secundum fratrem Nyco.  
post p̄sa. ubi. s. adde. i. proximis questi  
onibus: **LXX. utrum per hoc sacra**  
**mentum deleatur ueniale Rñ** secundu3  
thomam ubi supra sic: non tamen oportet  
qd semper omnia uenialia deleantur sed  
secundum mensuram deuotionis poss3 ta  
men feruor esse tantus qd omnia uenialia  
deleteret Idem pe. idem in summa confes.  
eo. ti. q. cxvi. secundum eosde3 facit qd  
no. de pe. di. i. magna. in uerbo pronun  
tiant. ad idem per pe. de palu. in. iii. di.  
xii. q. i. arti. ii. cōclusionē. iii. & arti. iii.  
cōclusionē. i. **E**t nota qd digne sumentib  
us operatur reparatione3 feruoris de  
perditū augmentū uirtutū fortitudinē  
earum multiplicationem bonorum ope  
rum quia sacramentum efficit spūaliter  
illud quod sua materia representat & re  
ficit corporaliter **I**tem sanctis ad quorū  
honorem offertur ut quando pro eis ce  
lebratur nihil confert q̄tum ad p̄mum



essentiale unde missa cantari debet soluz  
pro illis quos credimus esse in purgato  
rio secundum pe. de palu. in dicta. q. 1.  
articulo. 11. conclusionem. 1. & 11. & de duo  
decim fructibus huius sacramenti per  
Lauð. de sacramēto eucha. in xvii. colu.  
& q. 111. & dixi. s. q. lxviii. **LXXI.**  
quero utrum per hoc sacramentum dele  
antur mortalia Rñ<sup>o</sup> secundum thomam  
ubi supra non delet mortalia nisi oblita  
unde quod dicitur sit ablutio scelerum  
dupliciter potest intelligi scilicet q. uel  
dicitur crimina abluere in quantum ea  
impedit uel de his que sunt in hominis  
conscientia uel memoria Idem in summa  
confess. eo. ti. q. cxvii. secundum eodē  
facit de consecra. di. 11. didicimus. & s.  
q. lxii. & i. q. lxxiii. & per fran. in cle  
menti. si dominum. v. hoc est memoriale  
post principium & adde q. si sit mortale  
in anima & non sit in conscientia & non  
sit ignorantia crassa & supina & premis  
sa inquisitione diligenti & si non sufficien  
ti & elapsum est a memoria tunc remitti  
tur secundum pe. de palu. in. 111. di. xii.  
q. 1. articulo. 11. conclusionem. 11. Item ua  
let eucharistia ad remissionem pene actu  
alis peccati mortalis & uenialis secun  
dum eundem ibidem in. 111. conclusionem.

**LXXII.** q. ro quo ad communionem  
seu corporis xpi sumptionem dicas q. q.  
libet fidelis postq. ad annos discretionis  
peruenit. communicare tenetur saltē  
in pascate nisi de consilio proprii sacerdo  
tis & propter aliquam rationabile cau  
sam ad tempus absteat de pe. & remis.  
omnis. secundum pisa. in uerbo communi  
care ad hoc. i. q. xcv. in fi. rationabilis  
causa est ad faciendam debitam prepa  
rationem quā negligēter obm. sit iuxta  
illud prima corintheorum. xi. probet au  
tem se ipm homo. & sic de pane illo edat  
non enim conuenit ut qui multis seu ma  
gnis peccatis fuerit inuolutus statim eti  
am post confessionem accedat ad quod  
i. q. cv. Sed si tempus patit debet pluri  
es confiteri & orationibus & ieiuniis  
& elemosinis se mundum & odoriferum  
reddere pro quanto tempore suo sacer  
doti qui eius nouit conscientie secreta ui  
sum fuerit expedire de pe. di. 1. non suffi

cit. c. in actione. non autem est iusta cau  
sa differendi quia dicat quis se nō posse  
indulgere uel non uult alienum restituere  
uel aliud ad quod obligatur facere hic  
enim nisi peniteat excommunicandus est  
de consecra. di. 11. si quis intrat. secunduz  
fratrem Ny. oximi. in addi. per petrum  
de palu. in. 111. di. xii. q. 1. articu. v. ubi  
etiam dicit q. non communicans semel i  
anno per hoc non ligatur uinculo irregu  
laritatis uel excommunicationis & add  
s. s. proximo. q. cvii. ubi de pena huius  
modi & nota q. etiam lege euangelica q.  
libet communicare tenetur ut in clemē.  
ad nostrum. de hereti. in. v. viii. in glo.  
ad quod i. q. lxxxv. & ad premissa uide  
s. s. proximo. q. lxii. & an sufficiat semel  
in uita communicare. i. q. cxvi. Et notan  
dum circa communionem q. aliqui tenen  
tur credere tantum ut si non sit facultas  
communicandi: aliqui etiam uenerari ut  
audientes missam diebus festiuis qui di  
cuntur spiritualiter māduca: aliqui etiā  
communicare ut in. c. omnis. de peni. &  
remis. aliqui etiam celebrare ut sacerdo  
tes ut. i. q. lxxxiii. & s. questione. lxi.

**LXXIII.** quero an ad communionē  
quis accedere possit cum conscientia pec  
cati mortalis: Rñ<sup>o</sup> non ymo mortaliter  
peccat prima cor. xi. q. māducat indigne  
iudiciū sibi māducat & hoc ipsum ponit  
tho. in. 111. di. ix. & addit sic q. aliq. sit  
a peccato omnino immunis non potest p  
certitudinem sciri prima cor. iii. nihil  
mibi conscius sum sed non in hoc iustifi  
catus sum: potest tamen de hoc haberi  
aliqua coniectura precipue per qua  
tuor signa sicut Bernar. dicit. Primo cū  
quis deuote audit uerba dei ut Iohānis  
viii. q. ex deo ē uerba dei audit: Secūdo  
cum quis se promptum ad bene operan  
dum inuenit quia probatio dilectiois ex  
hibito est operis ut dicit Grego. iii. cuz  
quis a peccatis abstinendi in futurum p  
positum habet. Quarto cum de preterit  
dolet quia in his uera penitentia secun  
dum Gregorium consistit. unde si aliquis  
per huiusmodi signa facta diligēti discul  
sione sue conscientie quamuis forte non  
sufficienti ad communionem deuote ac  
cedat aliquo peccato mortali in ipso re



manente quod eius cognitionem preter  
fugiat non peccat ymo magis ex ui sac  
menti peccati remissionem consequitur  
secundum pisa. & .s. q. lxxi. concordat p  
dictis pe. ut in summa confess. li. iii. titu.  
xxiiii. q. lxxix. Ibi etiam dicitur secundū  
VI. q. tale peccatum de quo proxime di  
ctum est in contritione generali dimissū  
est licet non ita plene sicut ea q̄ in specie  
confessus est: Ibi etiam dicitur secundū  
conscientiam peccati mortalis potest ee  
multiplex quia aut illa conscientia surgit  
ex certitudine sufficienti ut quia scit for  
nicatum uel simili: aut probabili ut quia  
morose delectatus est & timet affuisse  
consensum mortalem: aut ex leui ut ho  
mo scrupulosus qui timet de leui delecta  
tione an fuerit peccatum mortale. In pri  
mo casu ad communionem accedens pec  
cat mortaliter similiter in secundo: Nam  
in primo contemnit in secundo discrimi  
ni se exponit: In tertio non: hoc itellige  
uerum si conscientiam scrupulosam depo  
nat seu illi non consentiat extra de sent.  
excommuni. inquisitioni. alias non debz  
accedere quia quicquid fit contra consci  
entiam edificat ad iebēnam extra de sy  
mo. per tuas. ii. & subdit pe. si autem nō  
habet quis conscientiam peccati morta  
lis aut hoc est quia preparauit se & di  
scussit preparatione sufficienti diligen  
tissime conscientiam examinando & peri  
tos consulendo aut probabili scilicet cō  
scientiam suam probabiliter examinādo  
& confitendo aut negligenti in primo  
casu non peccat sed remissionem peccato  
rum etiam si qua latent accipit & meret  
in secundo non peccat sed tamen remissio  
nem non accipit nec meretur. Aut tertio  
uero peccat mortaliter & demerit maxi  
me si negligentia sit magna: nec ille & de  
bent intelligi secundum predicta scilicet  
q̄ meritum communionis & effectus nō  
perdatur propter quamlibet leuem ne  
gligentiam secundum fratrem Ny. oxi.  
in addi. & concludit q̄ peccator sumens  
hoc sacramentum aut est sibi conscius de  
peccato mortali aut non: primo casu pec  
cat mortaliter sumendo non contrit⁹ &  
non confessus si haberet copiam sacerdo  
tis: Secundo casu quando non est consci⁹

de peccato mortali & potest esse dupli  
citer. vno modo quia nescit se hoc cōmi  
sisse peccatum. Secundo quia scit se cōmi  
sisse sed reputat sibi dimissū fuisse quia  
credit se contritum esse. Primo modo si  
non recolit de facto & conscientiam  
diligenter discussit & tamen non recolit  
non peccat accedendo ad sacramentum  
ymo forte ueniam obliti consequitur ex  
ui sacramenti sed si non discussit peccat  
mortaliter: si autē recolit de facto s̄ nō  
credit esse peccatum non excusatur quin  
peccet accedendo nec ignorantia excu  
sat. Qui autem scit se commississe peccatū  
credit tamen sibi esse dimissū quia cre  
dit se esse contritum & scit se confessum  
non peccat si sacramentum sumat sed si  
homo non hz nisi uenialia nunq̄ impediē  
de consecra. di. ii. si non tanta. si autē ho  
mo est contritus sed non confessus de mor  
tali non debet communicare quousq̄ cō  
fessus fuerit nisi necessitas urgeat uel  
quia est dies pascatis qua tenetur com  
municare ad quod. i. q. xcix. uel parro  
chian⁹ tenet celebrare nec habet q̄ possit  
absoluere ad quod. i. q. proxima. uel pa  
chianus habet casum episcopalem a quo  
curatus non potest absoluere ad quod. s̄  
¶. proximo. q. cxvii. tunc enim potest cō  
municare cum spe confitendi postea. Si  
autem dubitat utrum sit in mortali & aut  
ex conscientia scrupulosa & temeraria  
& communicare non debet quousq̄ de  
ponat talem conscientiam. Si ex proba  
bili coniectura debet conteri & confite  
ri alias periculo se exponit. Si uero cre  
dit se non habere mortale & fecit quod  
debit non peccat sed sibi dimittitur ut  
dictum est si non fecit quod debuit pec  
cat sed minus q̄ si secus secundum pe. de  
palu. in. iii. di. ix. q. ii. ubi latius loquit̄  
aut ergo communicat cum scit esse in pec  
cato aut cum errat aut cum ignorat per  
predicta. unde talis peccator communi  
cans cum conscientia peccati mortalis  
grauiter peccat plusq̄ crucifixoꝝ xpi  
eo respectu quia iste scit xpm illi non sci  
uerunt secundum pe. ibidem: nam indi  
gne sumens peccat mortaliter de conse.  
di. ii. si quis intra. in glo. cui arguit̄ ibi  
mortali peccato subaudi quod cōmitte



pet secundum archidia. ibi & ad illud q  
iudicium sibi manducat zc. de consecra.  
di. ii. timorez. intellige ex eo q sic sumit  
damnationem meretur quia peccat mor  
taliter secundum archidia. ibi & optime  
ea. di. & sancta. ubi dicit archid. q non  
corpus xpi sed temeritas sua sibi obest  
secundum Hug. ut ibi & facit. s. s. proxi  
mo. q. lvi. & sequenti. non ergo debet su  
mi nisi sit in proposito abstinendi ab om  
ni peccato ut in dicto. c. quotidie: de con  
secre. di. ii. & ibi no. de pe. & remis. qd  
in te. & nota q non est in peccato mor  
tali qui est contritus. s. s. proximo. q.  
clii. in fi. non tamen habeat odium. s. q.  
lxvii. & an sola contritio sufficiat ad com  
munionem. i. q. proxia **LXXIII.**  
quero an sufficiat uolenti communicare  
q sit solum contritus: Rñº non, ymo si  
habeat copiam sacerdotis qui euz possit  
absoluere peccat communicando sine co  
fessione si uero non habet copiam tunc  
si imminet necessitas communicandi uel  
celebrandi aut quia timetur scandalum  
populi uel iam incepit misteriu sacramē  
ti uel aliquis infirmus amisit loquelam  
& est in proposito confitendi q̄citius po  
test non peccat communicando hec pet.  
alber. & tho. & Ray. secunduz pisa. Idē  
in summa confess. eo. ti. q. lxx. & incipit  
misterium sacramenti idest canonē ante  
q sacerdos conficiat secundum Ray. &  
sic ut uidetur post offertorium secunduz  
fratrem Ny. in addi. ad quod. s. q. lvi.  
in fi. unde ad principale propositum di  
cit pe. de palu. decima conclusio est q si  
est contritus & confessus s3 sacerdos nō  
potest absoluere non propter hoc debz  
ei eucharistiam negare in pascate nisi el  
set uinculum sententie excommunicatio  
nis p hoc q̄a non debet se ingerere comu  
nioni hominum nec celebrationi diuino  
rum ut no. in. c. dilectus. i. de rescrip. p  
Hostien. in summa de senten. excommuni  
cationis. s. fi. penultima colu. per doct.  
in. c. illud. in fi. de cleri. excommu. mini.  
& in. c. responso. de senten. excommuni.  
& in. c. clerici. de exce. prela. & quia nō  
sufficit sola contritio quo ad ecclesiam p  
no. per Hostien. in summa de sen. excō.  
s. quis possit. sub. s. sed quis absoluet. v.

sed nunquid si clericus & Io. an. i. c. cū de  
sideres ad fi. eo. ti. cū si. facit optie. c. al  
ma. de senten. excommu. li. vi. quia sicut  
sacerdos contritus quando non habz cui  
confiteatur propter necessitatez potest  
celebrare sic iste communicare secunduz  
eum in. iii. di. ix. q. iii. ad quod optime  
s. q. proxima ante fi. & s. s. proximo.  
q. lxxxv. ante finem & omnino uideas  
eo. s. q. ciii. in fi. & sic nota pro peregr  
nis & itinerantibus & forensibus ut eti  
am si licentiam parrochialis nō habuerit  
confitendo alteri & communicando pos  
sunt in pascate confitendo cuiusq̄ pres  
bitero cum debita contritione recipere  
corpus cristi ab ipsis presbiteris non su  
is parrochialibus propter instans tem  
pus necessarie communionis: cum tamen  
uere seu realiter absoluti non sunt debēt  
postea confiteri propriis sacerdotibus  
per nota. in dictis questionibus. lxxxv.  
& ciii. & q. lvi. Si tamen declaratur p  
papam sufficere communicare quacuncq̄  
die anni ut fertur esse factum uideretur  
cessare talis necessitas communicandi in  
pascate. ergo zc. quia tunc communicā  
non possent & ita posset intelligi quod  
dixit ymo. post pau. in clemen. i. de pri  
uile. super glo. iii. **LXXV.** quero  
an peccator aspiciendo corpus xpi pec  
cet: Rñº q̄ quis existēt in peccato mor  
tali non liceat communicare ut supra. ta  
men uidendo corpus xpi non peccat at  
tamen si interdum per humilitatez absti  
net a uidendo laudandus est secundū tho  
mam in. iii. di. ix. concor. alber. dicens  
q peccator non debet uidei multo aspe  
ctu: heretici uero secundum eundem tho  
mam arcendi sunt omnino a uisione secū  
dum pisa. Idem est etiam de omnibus in  
fidelibus ut patet in summa confess. eo.  
ti. q. lxxi. ubi etiam supradicta notatur  
secundum add. similiter non peccat quis  
tangendo eum timore & reuerentia ut  
quia erigit hostiam de terra & huiusmo  
di alias peccat ut Inno. dicit secundum  
pisa. Idem in summa confess. eo. tit. q.  
lxxii. ubi dicitur secundum pe. q pecca  
tor hns casibus excusatur propter neces  
sitatez & idem Inno. in. c. q in te. de pe  
ni. & remis. & addit q idem si sacerdos



peccator alicui in necessitate constituto  
eucharistia tribuat hec videntur intelli  
genda quando peccator est uere contri  
tus cum proposito confitendi alias est  
quod sibi possit imputari & ideo non  
videtur excusari ut potest colligi ex di  
ctis .s. q. lxxiii. secundum fratrem Ny.  
in addi. dicit frater antonius in dicta su.  
q. peccator aspiciendo corpus cristi non  
peccat nisi sit prohibitus a uisione ei⁹ ut  
sunt excommunicati & interdicti & quā  
uis peccator bene faciat si ex deuotione  
qua se indignum reputat eo uiso inclinet  
caput in terram quem non sit dign⁹ aspi  
cere & non uelit sacramentum aspicere  
melius tamen facit si ex deuotione intu  
etur secundum pe. de palu. in. iiii. di. ix.  
q. ii. ad fi. & nota q. peccatum mortale  
nō priuat aliquē ingressu ecclie ut p Io.  
an. in. c. uno. de puri. post partu. sed ad  
ultimam add. aduerte quia si oporteret  
q. esset contritus non esset dubium per  
id quod dixi. s. q. lxxiii. in fi. & esset de  
indubitabili. preterea tñs peccator ut nō  
peccet dimitterz hostiam in terra quod  
esset malefactu. & in dedec⁹ eucharistie  
ut in summa confessio. li. iiii. titu. xxii. q.  
xxv. & .s. ergo zc. facit. i. q. ci. ubi ui  
deas **LXXVI.** quero an quilibet cō  
municās sumere debeat utrumq. scilz. i.  
corpus & sanguinem cristi uidetur q. sic  
quia textus in. c. omnis. de pe. & remis.  
dicit eucharistiā ad hoc de iude. c. & si iu  
deos. & .s. q. i. sed hoc intelligendū est  
de sacerdote celebrante & conficiente:  
nam infirmus uel sanus non celebrās ho  
die sumit corpus sine uino seu sanguine  
nam cristus sub utraq. specie est cum im  
possibile est corpus xpi sine sanguine su  
mi & no. de consecra. di. ii. compim⁹. ad  
quod. s. q. v. & ideo dicit archidia. post  
petrum in dicto. c. compimus. q. in sacra  
mento est ratio significationis & ratio  
causae: significatio pertinet ad sapientiā  
sed causalitas ad gratiam quia ergo gra  
tia communiter omnibus est necessaria  
sed non sic sapientia efficacia uero equa  
lis est sub utraq. specie sed non significa  
tio ideo omnibus traditur sub altera spe  
cie in qua pōt tradi cum reuerentia &  
cautela maior: a maioribus uero tantum

idest presbiteris sumitur sub utraq. spe  
cie & dicit petrus q. licet greci bene fa  
ciant sumendo sub utraq. spē tamen lati  
ni melius faciunt ratione predicta secun  
dum archidia. ubi. s. ad hoc. s. q. xx. &  
q. xlix. & faciunt no. per archidia. de cō  
secra. di. ii. in quibus. & in. c. cum omne.  
& in. c. & sancta. & dicit Lau⁹. q. non ce  
lebrans non communicatur cum sangui  
ne propter periculum effusionis & quia  
recipiendo corpus ueritatem eius reci  
pit lz nō totū sacramentum de consecr.  
di. ii. relatum. & .c. seque. & .c. si per ne  
gligentiam. in multis tamen locis cōmu  
nicat cū pane & uino idest toto sacramē  
to secundum eum in sacramentali de sac  
ramento eucharistie xii. colu. vii. q. in die  
tamē sancto ueneris sacerdos ex quo nō  
celebrat recipit corpus per prius conse  
cratum absq. sanguine licet infundat p  
tem in uino & sic presbiteri non conficiē  
tes communicant absq. sanguine abluen  
do os cum uino & ultimo communicanti  
sacerdos dat lotionem digitorum suorum  
cum uino quia abstergit cum digito pa  
tenam supra calicem & lauat digitos cū  
uino intus calicem & illud uinum tribuit  
ultimo communicanti cum enī ipse sacer  
dos sumpserat perfusionem & licet non ef  
set ieiunus non posset illas particulas  
que forte remanserint sumere de celeb.  
missa. ex parte. de consecra. di. ii. trib⁹.  
& .xxiii. di. mistru. cum si. s. q. lvi. cū si.  
& .i. q. lxxxvii. post medium & ad pre  
missa unde omnino supra. questioe. xlix.

**LXXVII.** quero de cautela cōmu  
nicantis: **Rñ** q. caueat masticare eucha  
ristiam sicut de alio cibo facit sed discre  
te moderate & leuiter anterioribus den  
tibus terenda & lingua mollificanda ne  
qua eius particula dentibus adhereat  
quam forte postmodum spui contingat  
ut in li. rationali diuinorum officiorum  
quarta parte misse. de communione sa  
cerdotis ad finem ibi etiam dicitur q.  
post sumptum sacramentum non est spuē  
dum sed petrus de palu. dicit q. conueni  
enter sumitur per modum manducatōis  
in. iiii. di. ix. q. i. arti. i. sed uide. s. q. lvi  
ad fi. ubi q. manducari dicitur absq. fra  
ctione seu masticatione unde si cōicans



lingua mollificaret & ita deglutirz dice-  
retur manducare & non esset necessariū  
abstinendum a sputo cum nullum pericu-  
lum sublit per predicta unde sacerdos in  
receptione sanguinis xpm sugendo decē-  
ter & sine strepitu debet calicem euacu-  
are quantum potest ut no. Iohan. an. in  
c. cum marthe. vii. colu. de cele. missaz.  
& facit. s. q. proximo. q. cxxvii. & s. q.  
proxima. & facit. i. q. lxxxiii. Item di-  
cat sumens corpus domini nostri ihesu  
cristi mecum sit in uitam eternam ut in le-  
genda sancti andree & illa que dicuntur  
domine non sum dignus zc. que tamen  
non sunt substantialia ut per Ioh. an. in  
c. cum apud. de spon. in quinta colu. &  
adde ad premissa. s. q. proximo. questi.  
xxxiii. LXXVIII. qro quare xps  
hoc sacramentuz tradidit discipulis post  
cenam: Rñ ut per hoc sacramentū con-  
sumationem omnium sacramentorum ue-  
teris testamenti & agni pascalis quem  
ante manducabant & ceterorum mōstra-  
ret ut no. de consecra. di. ii. liquido. & di-  
cit ibi archidia. post Hug. q. in illo. c. in  
v. namq. non redditur ratio quare post  
cenam corpus sumi dedit sed quare post  
omnia scilicet ultimo loco uel dic q. xps  
uoluit primo adimplere legem ueterem  
& sic sumpta cena ideo adimpleta lege  
ueteri uoluit nobis declarare agnum pa-  
scalem fuisse preceptum in figuram sui  
corporis & adde q. sacramentum istud  
fuit institutum pridie passionis de conse-  
cra. di. ii. panis. ultra medium & fuit in-  
stitutum ita tarde ut tanq. ultimum ma-  
iori memorie traderetur de cōsecra. di.  
ii. liquido. in fi. secundum Lauð. in sacra-  
mentali de sacramēto eucharistie in viii.  
colu. & plenius per Iohā. de ymo. post  
eundem in clemen. si dominum. iii. colu.  
de rel. & ue. san. & nota q. apostoli tūc  
receperunt corpus xpi ut puri laici ut  
s. q. iii. q. vii. & ad idem per fran. ibidē  
in. v. transiturus. in notabilibus & in. i.  
questione post pau. & Lauð. & an semp  
xps remansit cum apostolis per Fran.  
post Pau. in dicta clemen. v. hoc est me-  
moriale. in tertio notabili uidelicet per  
gratiam zc. et no. in dicto. c. liquido. an  
sacramenta conficiat pransus de quo eti-

am nota. de consecra. dist. i. sacramenta.

LXXIX. quero quare xps sumpsit  
se ipsum seu suum corpus: Rñ ut daret  
illis exemplum sumendi sicut baptizat⁹  
est licet non indigeret ut daret exemplū  
baptizandi non autem sumpsit se quo ad  
effectum quia non indigebat ut nota. de  
consecra. di. ii. nec moyses. ubi glo. dat v.  
sus: Rex sedet in cena turba erat duode-  
na: Se tenet in manib⁹ se cibāt ipse cib⁹.  
vnde cristus in cena celebrauit & se ipm  
sacramentaliter communicauit de quo p.  
petrum de palu. in. iii. di. xi. q. i. arti.  
vii. ubi de ista communione xpi & per  
Lauð. in sacramentali de sacramento eu-  
charistie in. xii. colu. v. circa usum zc.  
subdens q. uerum corpus suum dedit zc.  
& nota unum secundum archidia. post  
Lauð. in dicto. c. nec moyses. dicentē si di-  
cas deus cōmeditur uel cristus cōmedit⁹  
has concedo si dicas deitas cōmeditur ne-  
go quia in primis supponitur persona  
ad hoc. i. questione sequenti & sequenti  
facit in simili di. xvi. sexta. post principi-  
um & v. v. in gstatinopoli. LXXX  
quero an cum sumitur istud sacramen-  
tum sumatur non solum caro & sanguis  
xpi sed etiam anima & deitas seu diuini-  
tas Hug. dixit q. non quia illa non perti-  
nent ad esum & potuz. Alii ut Ber. dicūt  
contrarium quia sumendo corpus sumo  
deitatem ad quod. s. q. proxima. & ani-  
mā xpi. Nam sumens diuine substantie cri-  
sti in illo picipat alimento de consecra.  
di. iii. sicut uerus. has opi. refert glo.  
in. c. quid sit. ea. di. & uidetur inherere  
opinionī Hu. sed opinio Ber. est melior  
etiam secundum theologos quin & si nō  
sit ibi diuinitas per transsubstantiatōem  
est tamen per concomitantiaz ut no. ea.  
di. comperimus. secundum archidia. eo.  
c. quid sit. ad quod. s. q. v. & ideo dicē  
in summa astensi lib. iii. q. deinde. post  
principium q. in sacramento est tot⁹ cri-  
stus non solum caro sed etiam ossa & ner-  
ui & anima est ibi ratione coniunctionis  
scilicet cum corpore est enim inseparabi-  
liter corpori coniuncta: quantitas autē  
& alia accidentia sunt ibi ratione insepa-  
rabilis a corpore: deitas autē est ibi ratioe  
vniōis que nota. & sic materia q̄secrat⁹



in solum corpus & sanguinem xpi & corpus xpi est ibi per sacramentum, anima autem deitas & trinitas sunt ibi per concomitantiam ad que. s. q. v. viii. & q. ix. ibi tertium. & q. xxi. & i. q. lxxxii.

LXXXI. quero quare xps sumitur in alia specie idest carnem & sanguinem xpi suscipimus sub similitudine seu sub spe panis & uini: Rñº ne sit alicui horror cruoris & quia contra ius naturale est hominem in specie sua comedere & ne infideles nos irrideant: unde si paganus quereretur a me quid sumis cum corpus xpi & sanguinem suscipis nonne te neor respondere humanum corpus & sanguinem suscipio quare ergo dicit Augustinus qd taliter non sumatur quia ridiculum fieret a paganis ad hoc ipse respondet aliud est quando sic sumitur sub specie panis & uini: aliud quando aperte sub humana specie sumeretur ut uideretur caro humana & sanguis humanus & si querat hereticus quid sumo sumendo sanguinem xpi non respondebo ei sumo sanguinem & hoc propter horrorem nec dicam sumo uinum quia mentirer sed dicam sumo sanguinem cristi sub specie uini secundum Lauð. & doct. ut refert archidia. de consecra. di. ii. & utrum. & c. sequenti. & s. q. xx. & de hoc no. in. c. penultimo de cele. missa. & in. c. i. de summa trinitate ad finez & dicit math. qd ideo sub figura panis & uini fit quia non habemus in usu carnem crudam comedere & sanguinem bibere de consecra. di. ii. qd sit sanguis. ut per fran. in clemen. si dominum. v. hoc est memoriale. prima questione in fi. facit. s. questione. xi. in. fine.

LXXXII. quero an xps descendat in stomachum sumentis: Rñº sic & ibi est qd diu manent species panis & uini secundum pisa. in. s. eucharistia. primo. s. qualiter ad quod. s. q. viii. glo. tamen in c. non iste. de consecra. di. ii. dicit qd species panis & uini bene uadunt in corpus & subdit sed nunqd est ibi sacramentum & respondet non quia tam diu est ibi sacramentum qd diu est corpus sed qd diu hoc sit idest usq. ad quem locum procedat per gulam nescio sed licet non sit sacramentum dum est in corpore si tamen quis uomit

illum cum ueneratione est seruandus quia sacramentum fuit secundum fratrem Ny. oximi in add. de hoc no. i. c. & si iudeos. de iudeis & de consecra. di. ii. tribus. & in dicto. c. non iste panis. v. refert archi. Hug. credere qd tam diu sit sacramentum & tam diu corpus xpi sit in sumente donec species sit in ore & sapor eius non sentitur quod fit ex quo transglutitur statim desinit esse sacramentum & corpus xpi desinit esse in sumente sed Hugo. de sancto uictore dicit qd qd diu manent ille species sub illis est xps integer unde si intrant uentrez sub illis manet qd diu sunt ibi sicut sub ipsa specie est in pixide & uerum est secundum petrum qd non uadit in corpus ut illud nutriat sicut ceteri cibi ad qd. s. q. ix. Intrat tñ & est ibi sub specie sacramentali qd diu illa durat secundum petrum & hoc etiam tenent theologi secundum archidia. in dicto. c. non iste. q. etiam dixit ea. di. si quis per ebriatez. qd aliqui ut huius uoluerunt dices qd corpus cristi non intrat uentrem quod falsum est cum species intrat & qd diu species manet xps integer latet sub eis & hoc probat in dicto. c. si quis. & dictum. c. non iste. quod allegatur non obstat quia pro tanto dicitur qd iste non est panis qui uadit in corpus quia non intrat corpus sicut ci bus materialis ut ipsum nutriat Intrat tamen & est ibi sub specie sacramentali & sic potest euomiri ut dicitur in dicto. c. si quis. secundum pe. & archidiacono. idem in summa astensi li. iiii. s. deinde considerandum est de usu. cens non obstat qd habetur de consecra. di. i. tanta. ubi dicitur qd qd diu species dentibus atteritur tam cito in celum rapitur scilicet corpus xpi quia intelligitur quando species tam diu masticatur qd per digestionem que fit in ore non remanet in sua forma secundum Richardum & Lauð. in sacramentali de sacramento eucharistie in. xii. colu. v. iiii. quero. idem frater antho. in dicta summa tertia parte. c. de missa. idem Io. de ymo. in clemen. si dominum. in vii. colu. post Lauð. de reli. & uenera. san. dicens qd descendit in stomachum etiam muris illud comedentis deus tamen non de facili permittet qd animal comedat



illud ar. no. in simili in. c. licet. de ele. ad  
idem per fran. post doct. in dicta clem.  
si dominum. v. o singularis in fi. unde di  
cit petrus de palu. dic q. in stomachum  
trahitur & sic emittuntur species per  
secessum sicut emitteretur substantia pa  
nis & vini non aliter propter quod non  
esset danda eucharistia habenti fluxum  
q. emittit integrum quod sumit sicut nec  
habenti uomitum secundum eum in. iiii.  
di. ix. q. i. articulo. ii. & facit. s. q. lix. &  
i. q. iiii. & ad illud dentibus atteratur. i.  
q. lxxxiii. ad fi. **LXXXIII. quero**  
an sit sumendum cum reuerentia: Rñ<sup>o</sup>  
sic de peni. & remissi. omnis. ibi reueren  
ter. & de consecra. dist. ii. qui scelerate.  
ubi per archi. & quod no. in clemen. ad  
nostram. v. octauo. de hereti. ad hoc de  
celebra. missa. sane. secundo responso. p.  
quod uidetur q. debet flectere genua li  
cet regulariter genua corporis flecti nō  
debeant de feris. c. ii. & in. c. decet. de  
immun. eccle. & facit de consecra. dist.  
prima. nullus episcopus. & quod no. ar  
chidia. xv. di. c. i. ubi dicit q. cum legi  
euangelium stamus reuerentur non aut  
cum legitur epistola pro quo de consec.  
di. i. apostolica. & quod no. Io. an. in di  
cto. c. sane. Item debet deferri ad infir  
mum reuerenter ante pectus cum lumie  
precedente est enim candor lucis eterne  
dicto. c. sane. Item debet conseruari in  
loco honesto & mundo & firmiter clau  
so cum lumine lampadis uel cerei secun  
dum petrum de palu. in. iiii. di. xiii. q. ii.  
in fine & doct. in dicto. c. sane. Item non  
debet poni in altari loco reliquiaru. ho  
stien. in summa de consecra. eccle. s. & q.  
liter. **LXXXIII. quero quot mo**  
dis manducatur xps dic q. duobus mo  
dis secundum augustinum Vno sacramen  
taliter & isto modo boni & mali mandu  
cant: Alio spūaliter & sic soli boni edūt:  
Nam spiritualiter māducat qui in unita  
te xpi & ecclesie quam sacramentum si  
gnificat manet ut patet per magistrum  
sententiarum in. iiii. di. ix. idem in sum.  
confess. eo. ti. q. lxvii. & illi dicuntur ma  
nere in unitate xpi & eccleie qui ei cor  
diali fide & opere adherent xxiii. q. iiii.  
de illis. & de consecra. di. ii. credere. in

quo. c. patet q. duplex est modus mandu  
candi vnus spiritualiter deuota fide tm̄  
unde ibi dicitur qui credit māducat. al<sup>9</sup>  
est fide & debita sacramenti perceptōe  
secundum fratrem Nicolau. oximi. post  
pisa. in uerbo communicare. & p. Lau. d.  
in sacramentali de sacramēto eucharistie  
xii. colu. v. in. an. mali. facit quod not. de  
consecra. di. ii. quid est. unde dicit pe. de  
palu. Secunda conclusio est q. est duplex  
modus manducandi scilicet spiritualiter  
& sacramentaliter de consecra. di. ii. q. a  
passus. & c. qui manducat cum si. unde a  
liquis manducat sacramentaliter & spiri  
tualiter ut communicans in fide & cari  
tate. Secūdus neutro modo nec sacramē  
taliter nec spiritualiter sicut peccator  
non communicans: Tertius sacramenta  
liter non spiritualiter sicut peccator fid  
lis communicans: Quartus spiritualiter  
& non sacramentaliter ut iustus non cō  
municans sed si habet actu deuotionē ad  
sacramentum ut deuote audiens missam  
tunc magis si autem desideret communi  
care aut celebrare nec possit tunc maxi  
me secundum eum in. iiii. di. ix. q. i. arti.  
primo. Et subdit in secundo articulo q.  
peccator sumit corpus xpi uere & sacra  
mentaliter si habet fidem uel saltem id  
quod res est & sacramentum idest corp<sup>9</sup>  
xpi uerum siue habeat fidem siue nō &  
quod dicit glo. de consecra. di. ii. c. trib<sup>9</sup>  
q. nisi species dentibus atteratur ad ce  
lum rapitur hereticum est & sibi ipsi con  
tradicat zc. secundum eundem Item san  
cti patres manducauerunt xpm spiritua  
liter secundum se non autem de sacramē  
to nec de cristo pro ut est in hoc sacramē  
to secundum eum ibidem secunda conclu  
sione: null<sup>9</sup> autem angelus nec bon<sup>9</sup> nec  
malus possit manducare hoc sacramentū  
ut ibi per eum. **LXXXV. quero an**  
quis cogendus sit semel in anno commu  
nicare uidetur q. nō aliter q. disponatur  
in. c. omnis. de peni. & remissi. si enim es  
set peccator sumendo peccaret mortali  
ter. s. q. lxxiii. de hoc etiam no. de pe.  
di. i. qui sanctus. in uerbo remordet. pos  
set tamen cogi ut faceret se dignu. idest  
ut peniteat de consec. di. ii. si quis intrat.  
& p. ant. de bu. in. c. omnis. in. viii. col.



facit quod no. xxx. di. in fi. ubi hoc ui  
detur sequi archi. allegans etiam ad h<sup>o</sup>  
de consecra. di. ii. hui qui. pro hoc quia  
existens in peccato compellitur ad pen  
tentiam no. vi. q. i. omnis. & xxvii. q. ii.  
actio presentium. & in. c. ad audientiaz.  
de spon. & in. c. fi. de tempori. ordina.  
& per Io. an. in. c. i. de cleri. conuga. &  
Iohan. de ymo. in clemen. i. in principio  
de peni. & remissi. & quod no. xxiii. q.  
iii. quicunq. cum si. & per fran. in dicta  
clemen. prima oppo. uide tamen antho.  
de butri. in. c. requiritur. in fi. de spon.  
nam compellitur quis in peccato manife  
sto secus in occulto ut per Antho. de bu.  
in. c. omnis. in. viii. colu. nec enim in fo  
ro penitentiali cadit absoluta compulsio  
ut no. archidia. in. c. si pauper. de preb.  
li. vi. sic & alias nolens cogitur ut fiat  
uolens no. vii. q. i. omnis. & de bap. ma  
iores. in uerbo contrarium. & xxiii. q.  
vi. uides. & in. l. iii. §. idem cassius. ff. de  
tutelis. & in. c. queris. glo. fi. in fin. de  
eta. & quali. & in. c. cum inter. glo. iii. d  
elect. & quod no. in. c. tuas. de usuris &  
nunquid suspectus quia in anno non com  
municat cogendus sit communicare Io.  
an. in. c. omnis. v. colu. rem. tit. ad nota.  
xxx. di. c. ultimo. Ex his uidetur qd eu  
charistia non sit de necessitate salutis ra  
tione sui quasi eius effectus sit necessari  
us ad salutem cum eius effectus sit cofir  
matio in bono & in gratia quod pertinz  
ad perfectionem magis qd ad necessitate  
ad quod. i. q. cxv. est tamen de necessita  
te salutis ratione precepti diuini Item  
precepti ecclesie que statuit qd semel in  
anno sumatur in pascale de pe. & remiss.  
omnis. secundum petrum de palu. in. iii.  
di. ix. q. i. in. ii. colu. & nota ex hoc qd  
communio procedit ex precepto diuino  
dum dixit hoc facite zc. & s. q. lxxii. in  
fine: LXXXVI. quero utrum no  
eterna pollutio impediat communionem  
seu celebrationem: Rn<sup>o</sup> secundum tho.  
in. di. ix. ad hoc ut homo digne ad sacra  
mentum accedat tria requiruntur: Pri<sup>o</sup>  
mundicia conscientie que non nisi p pec  
catum tollitur: Secundo requiritur ele  
uatio mentis ad deum per actualem de  
uotionem & hec interdum sine peccato

amittitur ut per mentis ebetudinem uel  
occupatione in aut euagatione: Tertio  
mundicia corporalis unde celebrantes  
uel etiam tracturi aliquod sacramentum  
propter reuerentiam lauāt man<sup>9</sup> Itaq;  
primo & principaliter peccatum impe  
dit: Secundo indeuotio seu ebetudo men  
tis: Tertio corporalis imunditia & hec  
tria quandoq; concurrunt in aliqua no  
eterna pollutione quandoq; duo ex his  
quandoq; unum tantum & secundum hoc  
homo magis uel minus impeditur & iō  
distinguendum est de pollutione que mū  
tipliciter potest contingere & primo q  
dem contingit ex sola dispositione natur<sup>9</sup>  
& non ex precedenti cogitatione & tūc  
non est signum alicuius peccati sed pōt  
ebetudinem mentis inducere si simul cu  
ymaginatione contingat immundiciam  
uero corporalem habet & ideo si necessi  
tas imminet uel deuotio exposcat non  
impedit precipue quando sine ymagina  
tione contingit tamen si propter reuerē  
tiam abstineat quis laudā<sup>9</sup> est & maxi  
me quando talis nature dispositio perpe  
tua non est secundum thomam. Secundo  
uero potest contingere ex precedenti co  
gitatione et hic dicendum qd cogitatio hu  
iusmodi turpium quandoq; potest esse si  
ne peccato sicut cum est cogitatio tūc ut  
cum quis disputando de talibus oportet  
qd loquens cogitet: qñq; est cū peccato  
ueniali quando scilicet cogitatio pertinz  
ad affectionem & in sola delectatōe  
finitur sine ullo deliberatiuo sensu quā  
doq; autem est mortale quando scilicet  
consensus adiungitur & quia cogitationi  
tali de propinquo est delectatio & dele  
ctationi consensus & ideo in dubium uer  
ti potest utrum sequens pollutio ex pec  
cato acciderit uel non & an ueniali uel  
mortali quando ergo sic dubitatur de p  
cedenti consensu omnino abstinendum ē  
Si autem non dubitatur sed expresse in  
ueniat quis consensum non precessisse &  
necessitas urget aut si aliqua potior cau  
sa potest accedere aut etiam celebrare  
qd si necessitas uel causa non sit & tamen  
celebrat non peccat mortaliter sed ueni  
aliter melius est tamen abstinere ppter  
reuerentiam sacramenti. Tertio potest



contingere ex cibo uel ex potu precedē  
ti & tunc idem est iudicium sicut ex illa  
pollutione que ex turpi cogitatione pro  
cessit nisi in tantum q̄ non ita de facili cō  
tingit peccari mortaliter ī susceptione ci  
bi sicut in cogitatione turpi: Quarto po  
test contingere ex illusione & quidem si  
illusionis causa in nobis precessit idem ē  
iudicium quod de cogitatione preceden  
ti. Si autem in nobis causa non precessit  
ymo potius contraria causa & hoc fre  
quenter accidit & precipue in diebus in  
quibus debet communicare aliquis & si  
gnum est q̄ dyabolus homini fructus eu  
charistie auferre conatur unde in t̄li ca  
su consultum fuit cuidam monacho ut in  
collationibus patrum legitur q̄ commu  
nicaret & sic dyabolus uidens se nō pos  
se consequi intentum ab illusione cessauit  
generaliter tamen quia causa ex qua cō  
tingit non ita defacili potest percipi tu  
tius est semper abstinere nisi necessitas  
immineat & debet abstinere ut dicitur  
secūdu thomam usq̄ ad uiginti quatuor horas  
quia in tali spacio natura que per corpo  
ralem immundiciā & mentis ebetudine  
deordinata fuerat reordinatur secūdu  
p̄sa. in. 4. communicare. idē in sum. con  
fessio. li. iii. titulo. xxiii. q. lxxiii. ubi eti  
am dicitur secundum thomam q̄ pollut⁹  
nisi pollutio habeat ortum ex peccato  
mortali deberet celebrare pro alio qui  
est in peccato mortali ne ille celebrando  
peccaret mortaliter secundum fratrem  
Ny. in addi. unde dicit petrus de palu.  
Secunda conclusio est q̄ pollutio impe  
dit sumptionem eucharistie & ratione d  
lictū si ex delicto procedat & ratione im  
mundicie que semper est si citra mediam  
noctem accidit uel forte si citra uiginti q̄  
tuor horas secundum thomam. impedit  
et̄ ratione distractionis mentis quousq̄  
sit contritus & confessus nec etiā eodē  
die peccati mortalis communicandum ē  
quamuis confessus & contritus si tamen  
faceret nō peccaret mortaliter. similiter  
immundicia & distractio impediunt nisi  
deuotio recompenset aut scandalum im  
mineat si tamen cu3 celebret ex quo mor  
tale non adest mortaliter non peccat &  
si homo probabiliter credat q̄ ex illusio

ne demonis sibi contingat non dimittat  
communione nec celebrationem ut p̄  
petrum de palu. in. iii. di. ix. q. iii. ubi  
pl̄n & hāc materiaz late explicat frater  
anthonius in summa. iii. parte. c. 8. missa.  
tandem colligit q̄ in tribus casib⁹ absq̄  
dubio erit in sua libertate communicare  
uel celebrare & precipue cum accidit si  
ne turpi ymaginatione nec mētis distra  
ctione: Primus casus si eueit ex casu ubi  
nullum credit probabiliter fuisse pecca  
tum ex auditu turpium in collatione &  
simi. Item si ex superfluitate nature Atē  
si ex illusione dyaboli subdit etiā dīctā  
opi. pe. de palu. dicentis abstinendū esse  
in casu quo abstinere debet quando pol  
lutio accidit citra mediam noctem ut su  
pra & ad illud quod dicit p̄sa. quādo co  
gitatio pertingit ad affectionem zē. In  
tellige q̄ non moretur in tali delectatio  
ne sed quando delectatio fuit uenialis ut  
quia affuit complacentia sensualis non  
morosa alias esset peccatum mortale se  
cundum magistrum in. iii. di. xxiii. & i  
h. compendii theologie. c. de luxuria &  
per alexandrum de ales in. ii. in titu. de  
peccato ueniali. q. viii. & dixi. 3. 4. pxi  
. q. lxx. & dicit Lau. q̄ nocturna pollu  
tio de se non est peccatum quia abest uo  
luntas vi. di. testamentum. quia cu3 pro  
uenit ex triplici actu uidelicet cogitatio  
ne gurgitatione & debilitatione nature  
superflua expellentis & talis immundi  
tia licet conscientiam non urgeat inducit  
tamen ebetationem deuotionis maxime  
si cum ymaginatione concussione eueni  
at & ideo abstinendum est a celebratōe  
nisi magna necessitas immineat de quo  
plene in dicto. c. testm̄. & sequentib⁹ ut  
latius per eum de sacramēto eucharistie  
in. xiii. colu. x. q. & de pollutione noctur  
na per hostien. in summa. de adulteriis.  
§. finali. & de celebratione missarum.  
§. i. & de consecra. eccl. §. a quo celebrā  
da. & de hoc prolixē no. tho. secunda se  
cunde. q. ciiii. arti. v. & sol3 talis noctur  
na pollutio naturaliter accidere uel ī mē  
se ut dicit Hostien. in summa. de peni. &  
reuissi. §. que interrogationes. in. iii. co  
lu. ibi peccasti contra natura zē. aliqui  
bus tamen pl⁹: XXXVII. quero



an eucharistia sumi deat a ieiunis: Rñ  
corpus xpi a ieiunis tantum percipi de  
bet vii. q. i. nihil. de consecra. di. ii. liqui  
do. q. in reuerentiam tanti sacramenti i  
stitutum est nisi propter necessitatem im  
minentis mortis ne contingat sine uiati  
co ex hac uita transire: Est autem scien  
dum q. duplex est ieiunium scilicet natu  
re & ecclesie: Ieiunium nature est quod  
importat priuationem cuiuscunq. preas  
sumpti per modum cibi uel potus tale ie  
iunium requiritur ad hoc sacramentum  
& ideo neq. post assumptionem aque uel  
alterius potus aut cibi uel etiam medici  
ne in quantumcunq. parua quantitate, li  
cet hoc sacramentuz accipere nec refert  
utrum aliquid nutriet uel non aut per se  
aut cum aliis dummodo sumatur per mo  
dum cibi uel potus: reliquie tamen cibi  
remanentis in ore si casualiter transglu  
tiantur non impediunt sumptionem hu  
ius sacramenti quia non trahuntur p  
modum cibi uel potus sed per modū sali  
ue quod euitari non potest: Aliud ē ieiun  
ium ecclesie quod instituitur ad carnis  
macerationem & tale ieiunium non solui  
tur per predicta quia non multum nutri  
unt sed magis ad alterandum sumuntur  
secundum pisa. in. §. communicare. Idem  
in summa confe. eo. ti. q. lxiii. ubi etiam  
dicitur secundum thomam q. similiter non  
impediunt communionem si casualiter re  
cipiantur reliquie aque uel uini quibus  
os abluatur dummodo non trahantur  
in magna quantitate secundum fratrem  
Ny. in addi. porro ecclesia diem natura  
lem incipit a media nocte & ideo si post  
mediā noctē aliquis aliquid sumperit p  
modū cibi uel pot⁹ non pōt ea die sacra  
mentum hoc sumere potest uero si ante  
mediam noctem nec refert utruz post ci  
bum uel potum dormierit aut etia; dige  
stus sit q̄tum ad rationem precepti re  
fert autem quantum ad perturbatione;  
mentis quam patiuntur homines ppter  
in somnitatem uel indigestionem ex qui  
bus si mens multum perturbetur homo  
redditur ineptus ad sumptionem huius  
sac̄mēti hec tho. iii. parte. q. lxxx. secū  
dum pisa. ubi. §. Idem in summa confe.  
eo. ti. q. lxxv. vnde corpus xpi a ieiunis

tantum recipi debet ut. §. in principio  
ut scilicet prius i os & stomachū xpiani  
intret corpus domini q̄ alius cibus pro  
illo die dicto. c. liquido. nisi imminēte mor  
te ut supra & quod dicitur de consec.  
di. i. sacramenta a ieiunis sumantur exce  
pto die cene habuit locum antiquitus s;  
nunc est abrogatum & non seruanduz se  
cundum petrum & glo. in dicto. c. sacra  
menta. & in dicto. c. nihil. in glo. pranso.  
facit dictū. c. liquido. & quamuis in aliquo  
casu liceat non ieiuno communicare ut su  
pra nunq. tamen licet non ieiuno celebra  
re nec propter infirmum communicādū  
nec propter uitandum scandalum quod  
cunq. nec propter preceptum nisi pape  
qui solus possit in hoc dispensare cum sit  
preceptū posituum unde dicitur i dicto  
c. nihil. nullus post quantumcunq. mini  
mum sumptum cibum aut potum missas  
facere presumat sed beneliceret non ie  
iuno prosequi inchoatam pro ut dicitur  
§. q. li. & liii. celebrando aute; uel com  
municando non ieiunus peccat mortali  
ter ut dicit frater antho. in dicta summa  
iii. parte. c. de missa. & illud q. quis ex  
causa possit bis celebrare procedit tamē  
dum sit ieiunus de celebra. miss. ex pte.  
& ibi per doc. & fran. eo. ti. c. i. in viii.  
notabili. & in. c. consulisti. in. ii. & iii.  
q. cum si. Et ad illud est autem sciendum  
q. duplex est ieiunium zc. Idem per ar  
chidia in dicto. c. nihil. & ad illud dūmō  
sumatur per modum cibi uel potus Intel  
lige a media nocte citra & hoc propter  
reuerentiā sac̄mēti ut stomach⁹ p illa die  
sit nouus secundū petruz de palu. licet a  
liqui contra & non bene ut in dicta sum  
ma antonini & per petrum de pal. i. iii.  
di. viii. q. ii. ubi etiam intelligit de con  
secra. di. ii. tribus. dum dicit q. portōes  
fragmentorum de reliquiis communo  
nis populi debent sumi a ministris non  
in crastinum reseruari uidelicet si sunt ie  
iuni alias secus ut per eum di. ix. q. i. in  
fi. ad hoc. §. q. lxxvi. in fi. & ad hec fa  
cit quod no. antho. de butri. in. c. i. de te  
sti. & ad illud si reliquie cibi transglutiā  
tur zc. adde nisi ex intentione & propo  
sito traherentur de reliquiis aque uel  
uini q̄ o mane os abluat ex q̄ casualiter



& non ex proposito trahitur licet non sint conuerse in saluam dummodo non trahantur in magna quantitate non impediunt quia non sumuntur per modum cibi uel potus nec hoc intenditur non sic de medicina quia ex intentione bibitur licet non ad nutriendum perfundendo etiam dentes sale uel aceto ad medendum uel lauandum si non deglutitur non impedit de his autem que sumuntur per modum degustationis sicut tabernarii & coqui faciunt qui cibum & potum supra linguam ponunt ad probandum & statim prociunt uidetur quod non impediunt cum non glutitur: ex decencia tamen debet quis a talibus abstinere si uult communicare si autem ad gustandum sumeret & preter intentionem descenderet uidetur idem dicendum quod de reliquis aque cum os abluatur scilicet quod non impedit secundum petrum de palu. & in dicta summa ante. & ad illud quod potest communicare si ante mediam noctem etc. adde secundum thomam. iii. parte. q. lxxx. & ideo Io. an. in dicto. c. ex parte. uidetur inherere opinioni quorundam qui per. c. consuluit. de offi. delega. dicunt quod abstinuisse debet post mediam noctem cum tunc incipiat dies & sic si parum ante mediam noctem commedis in principio diei celebrare posset quis parum distaret si autem statim post mediam noctem commedis non possit etiam post nonam celebrare secundum petrum de palu. in. iii. d. i. xiii. q. ii. articulo. ii. in fi. unde potans post matutinum de sero dictum potest de mane licite celebrare et similiter abluens multum de mane si aqua intrauerit os uel inueniat de reliquis inter dentes & non ex proposito glutias ut per Laud. de sacramento eucharistie. vi. colu. & ad finem pisanelle facit quod no. vii. q. i. nihil. & de consecr. di. i. sacramenta. & quod no. Hostien. in summa de consecra. eccle. §. qualiter. in principio ubi inter alia putat quod sufficiat celebrare uolenti cibo sumoto si dormierit uel quieuerit sine dormitione tanto tempore quod cibus potuerit esse digestus ar. de accu. si confiterit. & quod ibi per Io. an. in fi. & quod no. in dicto. c. ex parte ueltra de celebra. missa. si tamen pres

biter celebrauit non premissa digestionem conficit licet peccet ut per Ny. in dicto c. si confiterit. sed petrus de palu. dicit quod istud quod post cibum uel potum non dormierit uel quod non sit facta digestio non impedit quando ante mediam noctem comedit uel bibit cum dicantur hec fieri de sero non obstat. c. si confiterit. de accusa. ubi quidam qui pernoctauerat in taberna sine sumno fuit ecclesia priuatus nam in taberna continue apponitur uinum & sic est uerisimile quod post mediam noctem bibit & postea celebrauit & sic est presumptio. iuris & de iure contra quam non admittitur probatio in contrarium uel saltem presumptio iuris cui statueretur quando contrarium non probatur quia qui tam diu stetit in taberna usque ad diem non stetit quin biberit secundum petrum de palu. contra facit quod dicitur in dicto. c. nihil. vii. q. i. in glo. pransio. non licet etc. unde securior uideretur opinio canonistarum licet alia sit probabilior & preferenda quia per talia redditur homo ineptus ad assumptionem huius sacramenti ut dicit pisa. & sequuntur theologi ut supra Item dicit Hostien. ubi supra quod pransus celebrans conficit licet grauiter peccet quod dicit per eum in summa de sacra. vnci. §. a quo & qualiter. v. sed nunquid per ieiunium. & §. communia sacramentorum. q. xii. Et ad illud pisanelle de ieiunio ecclesie quod non soluitur per quodlibet predictorum adde presertim per totum quod non ad nutriendum sed potius ad alterandum sumitur ut per archidia. post Hug. in dicto. c. nihil. & adde no. per Hostien. in summa de celebra. missa. §. & qualiter. & per hec melius intelliguntur notata per glo. & doctores in dicto. c. ex parte. & adde supra. q. xlix. & questione. lvi.

LXXXVIII. quero utrum post factam communionem liceat statim comedere: Rñº secundum thomam. iii. parte q. lxxx. in susceptione huius sacramenti requiritur magna deuotio que quidem magis impeditur per precedentia quam per sequentia & ita magis est institutum quod homines ieiunent ante assumptionem quam post debet tamen esse aliqua mora inter assumptionem eius & reliquos cibos unde &



in missa oratio gratiarum actionis post  
communione dicitur & qui communicat  
suas priuatas orationes dicunt secundum  
pisa. sed contra hoc uidetur de consecra.  
di. ii. tribus, ubi dicitur qd qui mane com  
municauerit usq; ad sextam ieiunet zc.  
sed ut no. in summa confesso. li. iii. titu.  
xxiii. q. lxvi. Sed petrus dicit qd hoc de  
cretum loquitur secundum antiqua tem  
pora quando raro celebrabatur missa secu  
duz ergo hanc rationem pe. et hodie ob  
tinet in raro celebrantibus uel et non sepe  
coicantibus putat ergo frater Nic. qd qua  
tum potest comode fieri etiam hodie ho  
decretum debeat seruari contrarium ue  
ro non procedit nisi ex indeuotione ideo  
nulla potest consuetudine iuari extra d  
consuetu. c. fi. secundum eundem celebrans  
post communionem debet stare per ma  
gnam interuallum antequam sumat cibum se  
cundum fred. consilio. cxlv. post mediu  
Incipit in nomine domini amen quia ius  
zc. sic ergo. c. tribus, loquitur de consilio  
non de precepto ut dicit ibi archidi. post  
Hug. & Hostien. in summa de consecra.  
eccle. 8. & qd liter. v. debet autem dormi  
re. & per Io. de lig. & docto. in. c. iii. de  
celebra. missa. uidetur tamen qd minus te  
pus requiratur in communicante tantum  
q; in celebrante uel recipiente etiam san  
guinem cuius species tardius consumatur  
q; corpus & ideo tardius comedit alios  
cibos ob reuerentiam sanguinis adhuc  
manentis facit. s. eo. q. lxxxii. & subdit  
frater antonius ubi s. qd communicans de  
bet multum cauere ne subito diuertat ad  
fabulas & uanitates & per petrum de  
palu. in. iii. di. viii. q. ii. articulo tertio:

**LXXXIX.** quero an interdictus  
suspensus & excommunicatus etiam in  
iuste communicare debeat: Rñ non quia  
in talibus est defectus rei signate scilicet  
unitatis corporis mystici secundum pet.  
& in pisa. in uerbo communicare. & dic  
corporis mystici idest ecclesie que mysti  
ce dicitur corpus xpi ad roma. xii. ibi si  
cut enim in uno corpore zc. & xxiii. q.  
prima. ubi sana fides & huius corporis  
unitas hoc est qd fideles debeant inuice  
uniri fide & caritate in hoc sacramento  
signatis unde & uocatur misterium uni

tatis de summa trinita. c. i. v. una uero.  
& predictis concordat VI. & quo ad ex  
communicatos clarum est nam etiam mi  
nor excommunicatio separat a percepti  
one sacramentorum extra de senten. ex  
communi. c. penultimo. & regit etiam  
excommunicatio iniusta timenda est &  
obseruanda xi. q. ii. c. i. de senten. excō.  
per tuas. quo ad interdictos dicendum qd  
etiam eis denegatur nisi in articulo mor  
tis extra de spon. non est nobis. coniu  
cto. c. quod in te. de peni. & remis. Quo  
ad suspensos dicendum qd tunc eis comu  
nio negatur quando a perceptione sacra  
mentorum fuerint suspensi secus si ab ali  
is ut potest colligi ex notatis in sum. con  
fesso. li. iii. ti. xxxiii. q. lxxxi. ad fi. ubi  
patet secundum Hostien. qd suspensio non  
egreditur terminos sententie date & in  
pisa. in uerbo. suspensus per totum. sed  
& hoc dictum pe. de quo supra fuit mul  
tum breue quod & ponitur in summa cō  
fesso. li. iii. ti. xxiii. q. lxxiii. in fi. secun  
dum fratrem Ny. oximi. in addi. ad illud.  
de excommunicato iniuste adde quia ex  
communicatio etiam iniusta cōtemni non  
debet no. in dicto. c. per tuas. & in. c. fi.  
glo. ii. de peni. & in. c. i. in prin. de sen.  
excommuni. li. vi. & sic aliter faciens ui  
detur peccare mortaliter ut no. in. c. qd  
autem. glo. magna. ad fi. de peni. & re.  
Secus uidetur si sententia excommunica  
tionis esset nulla & taliter excommunica  
tus consideret de sua appellatione ut no  
ta. in. c. solet. ad fi. de senten. excommu.  
li. vi. & per archidia. in. c. licet. ad fin.  
eo. ti. & li. & intellige de sententia ordi  
narii non autem delegati quia illa si sit in  
iusta seruari non expedit ut per archid.  
in. c. primo. glo. fi. de offi. deleg. per In  
no. in. c. cum olim abbas. de offi. delega.  
in fi. cum fi. & ad illud qd suspensio non  
egreditur terminos adde per doct. in. c.  
ii. de cleri. excommuni. minist. & in spe.  
de dispen. 8. iuxta. in. viii. colu. v. quid si  
presbiter. cum fi. adde qd similiter inter  
dictum posset esse speciale in personam  
& ad certum actum seu ministerium no.  
c. present. de sen. excommu. li. vi. cū fi.

**XC.** quero utrum actus matrimonia  
lis impediat a comunione: Rñ secundum

art. ymaginis qd  
impedit communionem



thomam in. iii. parte. q. lxxx. coitus co-  
iugalit si sit sine peccato puta causa. pro-  
lis generande uel causa reddendi debitum  
non aliter impedit nisi sicut dictum est. s.  
q. viii. de pollutione nocturna que acci-  
dit sine peccato scilicet propter immu-  
diciam corporalem & mentis distractio-  
nem in tali casu ergo ut dicit gregorius  
suo sunt iudicio relinquendi secundum pi-  
sa. hoc habetur in. c. uir. i. allegato secun-  
dum ad. sed qui uoluptate dominante  
coniugi miscetur prohiberi debet ab h<sup>o</sup>  
sacramento xxxiii. q. iiii. uir cum propria.  
secundum pisa. Idem in summa confesso.  
eo. ti. q. lxxv. & additur secundum alb.  
super. iiii. senten. di. xxxii. q. exigens in  
firmitate ductus primo moneri debet ne  
accedat si tamen omnibus modis ex de-  
uotione se ingerat non est prohibendus  
glo. etiam in. c. omnis homo. de consecr.  
di. ii. dicit q. illud quod ibi dicitur de ab-  
stinendo ab uxore ante communionem co-  
siliu non preceptum est per dictum. c.  
uir. sed certe uidetur q. communionem  
impediat omnis coitus matrimonialis  
etiam reddendo ut habetur. xxxiii. q.  
iii. sciatis. ubi Ieronim<sup>9</sup> dicit fratres ca-  
rilissimi quoniam quicumq. uxori debitum  
reddit uacare non potest orationi neq. d  
carnibus agni comedere debet zc. qd  
uero dicitur in dicto. c. uir. potest intel-  
ligi quando omnino constaret q. in dicto  
coitu quis penitus immunis foret ab om-  
ni uoluptate & mentis ebetudine cuius  
contrarium presumitur ut in dicto. c. scia-  
tis. & c. uir. ubi dicitur licita ipsa admixtio  
iugis sine uoluptate carnis fieri non po-  
test ergo non solum exactio sed etiam red-  
ditio matrimonialis debiti communionem  
impedire regulariter uidetur nisi forte  
necessitas immineat uel quis nimis fre-  
quenter reddere cogitur ne semper ut  
nimis diu careret communionem unde &  
consilium elibertitanum dicit omnis ho-  
mo ante sacramenti communionem a p-  
pria debet abstinere uxore tribus aut q-  
tuor aut quinque aut sex aut septem diebus  
de consecra. di. ii. omnis homo. & ut pa-  
tet in summa confesso. dicta. q. lxxv. als  
scriptio. di. xiii. dicit bene puto q. sic sit  
faciendum si tamen alter coniugum inue-

niatur debitum reddere coactus & non  
expetere & hoc frequenter facit eo q.  
alter etiam illo tempore non uelit absti-  
nere ego communicare concederem illi  
qui reddit inuitus & alteri non qui ex-  
torquet debitum quando non est extor-  
quendum quia constat q. etiam illo tem-  
po re reddere tenetur si probabiliter timz  
de incontinentia alterius hec ibi secun-  
dum ergo predicta intelligenda uidentur  
super hoc dicta doctorum secundum fra-  
trem Ny. in addi. & subdit pisa. ubi. s.  
& secundum alber. etiam post factam co-  
munionem non licet illo die debitum exi-  
gere nec etiam exactum reddere nisi cum  
difficultate sed tamen contrarium non pu-  
tat esse mortale secundum pisa. fra. Nic.  
in addi. credit q. anima hoc agentis ma-  
le se habet & diuina gratia arida rema-  
neret ob tantam irreuerentiam cum p-  
pter deuotionem & reuerentiam tanti sa-  
cramenti non solum ab immundicia tali  
sed etiam a materiali cibo quantum com-  
mode fieri possit abstinere deberet de  
consecra. dist. ii. tribus. secundum euz di-  
cit petrus de palu. conclude q. illud qd  
dicitur de consecra. dist. ii. omnis homo.  
est consilium non preceptum nisi q. die-  
bus ieiuniorum & orationum non debet  
homo petere debitum & maxime septi-  
mana sancta quando imminet commu-  
nio Item cognoscens uxorem reddendo de-  
bitum uel causa prolis suo iudicio relin-  
quitur quia nullum peccatum est comu-  
nicare si autem causa delectationis petat  
dabet abstinere Item in die communio-  
nis petens debitum causa prolis peccat ue-  
niat reddere aut omni tempore pe-  
tenti est licitum ymmo debitum ut ple-  
nius per petrum de palu. in. iiii. di. ix. q.  
iii. ad finem & q. c. omnis homo. s. t. de  
consilio non precepto tenz ibi glo. & ar-  
chidia. in dicto. c. uir cum propria. nec  
etiam frater Ny. se bene firmat nisi q. te-  
nus ex decentia unde posset distinguere q.  
aut quis accedit ad uxorem causa prolis  
generande & suo relinquitur arbitrio si  
uelit abstinere uel non ut no. in dicto. c.  
uir cum propria. & similiter si exactus  
causa reddendi debitum ut nota. in dicto  
c. omnis homo. tamen consultius esse



abstinere a communione tuz propter reuerentiam sacramenti tum propter dubium ut dicit frater Nic. aut causa continentie seu libidinis exercēde ad uxore accedit ut dicit tho. ut supra q. debet ab hoc sacramento prohiberi sed ut dixi doctores intelligunt illud. c. uir cuz ppria. q. contineat consilium non preceptuz & secundum hoc consultitur ei q. abstineat ab ingressu ecclesie paululu idest usq. ad uesperam & a corpore xpi saltem p tres dies dicto. c. omnis homo. quod totum consilium est ut dicit archidia. post Hu. in dicto. c. uir. & hoc credo uerius licet dictum tho. sit securius & seruari expediret ut no. q. per illud. c. uir cuz ppria. non imponitur certa penitentia ut ibi nota. sed sequendo tho. q. de precepto debeat abstinere licet ipse et non clare h. dicat esse penitentia ac dicendum pro ut supra de pollutione nocturna contingente cu peccato mortali ut i. di. q. lxxxvi. & ideo dicit frater antonius in dicta su. q. si uir exigit debitum causa delectationis debet abstinere a communione quia licet ueniale tantum ut sola pollutio non impediatur utrumq. simul impedit xxxiii. q. iiii. si causa. tamen communicando non esset mortale quia similiter si eadem die post communionem exegerit non esset mortale secundum petru de palu. & etiam scias q. sacerdotes ueteris testamenti abstinebant a thoro in septimana uice sue no. in clemen. cum ex eo. de sente. ex commu. & probatur lxxx. di. plurimos. & ad materiam debiti coniugal. s. s. iiii. q. lix. & ad ultimum dictum pisanellae adde quod idem no. lxxxii. di. proposuisti. in uerbo precipit ubi clarius ideo notatur ad predicta uide anto. de bu. in rubrica de spon. in. vi. col. **XC.** quero utrum immundicia pure corporalis impedit communionem: Rñ. secundum thomam in. iiii. di. ix. cum iste cibus non sit corporalis sed mentis magis in eius sumptione consideranda est dispositio mentis q. corporis & ideo distinguendū est d. immundicia corporali quia siue sit perpetua siue diuturna nullo modo tunc propter hoc aliquis abstinere debet ne propter immundiciā corporis perdatur fru-

ctus mentis sicut accidit i leprosis & patientibus fluxum sanguinis uel seminis si autē sit temporalis & facile purgabilis tunc si aliquis sit in mente bene dispositus sumere non prohibetur quauis & possit ad tempus laudabiliter abstinere propter reuerentiam tanti sacramenti dicto. c. ad eius. secundum pisa. Idem in summa confesso. eo. ti. q. lxxvii. secundū fratrem Nic. in addi. unde sacerdos leprosus propter scandaluz populi abstinebit se a ministerio quo ad sanos priuatum tamen si non sit nimis deformis non est prohibendus celebrare secundum Cui. & pisa. in. d. leprosus. & fratres antonium in dicta summa. iii. parte. c. de missa. & p. de palu. in. iiii. di. ix. q. iiii. in fi. sic ergo mulier menstrua potest communicari laudatur tamen si ex reuerentia abstineat no. de pe. di. i. qui sanctus. & an mulier menstruosa debet exigere uel reddere debituz uide no. v. di. ad eius. & scias q. menstrua mulier dicitur a mensuris idest a superfluitate sanguinis que per singulos menses mulier profert hec & muliebria nuncupantur & iste sanguis adeo execrabilis & immundus sicut ait Iulius solinus in li. de mirabilibus mundi ut eius contactu fruges non germinant arecant arbuta moriantur herbe amittant arbores fructus nigrescant aera si canes inde ederent in rabiem efferantur non autem solum propter ipsam immundiciam sanguinis a menstrua arcenda est uoluntas sed etiam ne uitiosus fetus ex illo coitu nascatur. tūc enim testate Ieronimo concepti fetus uiciuz seminis contrahunt ita ut leprosi & elefanti ex hac corruptione nascantur & feda corpora in utroq. sexu paruitate uel deformitate membrorum appareant sanies enim corrupta designatur ut refert archidia. in dicto. c. ad eius. & Io. an. in addi. specu. qui filii sint legit. s. ii. prima colu. & de istis mensuris per pe. de pal. in. iiii. di. xxxii. questione. i. arti. iii. conclusio. iii. **XCII.** quero utrū homo debeat frequenter corpus xpi sumere Rñ. secundū thomam in. iiii. di. xii. ea que in hoc sacramento geruntur habent similitudine cū his que accidunt in corporali nutrimento

*Menstrua*

*Immundicia menstrua*

*An frequenter sumere*



quia enim fit quasi deperditio continua  
 naturalis humoris per actionem caloris  
 naturalis & exercitium laboris ideo o3  
 frequenter corporalem cibum assumere  
 ad restaurationem deperditi ne perditio  
 continua mortem inducat, similiter autē  
 ex concupiscentia innata & occupatione  
 circa exteriora fit deperditio deuotio  
 nis & feruoris secundū que homo in de  
 um colligitur unde oportet q3 pluries &  
 perditā restaurentur ne homo totaliter  
 alienetur a deo sed tamen saltem semel ī  
 anno sumere necesse est .s. q. lxxiii. secū  
 dum pisa. qum autem statutū erat q3 ter  
 in anno uidelicet in natali domini pasca  
 & penthecosten homines communicarēt  
 de consecra. di. ii. & si non frequentius  
 non faciētes uero iter fideles nō hēant  
 ea. di. c. seculares. In primitiua autē ec  
 clesia quotidie communicabant quia ui  
 gebat tunc deuotio maior ut nō. in sum.  
 confessorum. li. iii. ti. xxiii. q. cxix. secū  
 dum fratrem Nic. in addi. expedit ergo  
 frequenter sumere quia sepe peccamus  
 & sepe medela indigemus & quia sumen  
 do semper restaurat deperdita ut per  
 petrum de palu. in. iii. di. xii. q. i. artic.  
 iii. conclusionē prima. hodie uero non ē  
 preceptum nisi in pasca ut in. c. omnis. d.  
 peni. & remi. si tamen uellemus pluries  
 communicare uidetur adhuc relinqui ar  
 bitrio cuiuslibet de consecra. di. ii. c. per  
 acta. & ibi nota. & c. quotidie. ubi dicit  
 archidia. q3 de accipiēdo corpore cristi  
 quotidie uel non. quisquam faciat secun  
 dum q3 credit pie esse faciendum secū  
 dū Hug. Ber. & Pe. & i. q. proxima. & se  
 quentibus unde dum text9 in. c. omnis.  
 dicit ad minus in pasca id est saltem in pa  
 sca Io. an. in addi. spe. de iur. om. iudi.  
 §. postremo. iii. colu. **XCIII.** quero  
 utrum qualibet die sit cōicandum. **Rñ°**  
 secundum thomam in. iii. di. xii. in reci  
 piente hoc sacramentum duo requirunt  
 scilicet desiderium coniunctionis ad cri  
 stum quod facit amor : & secundo requi  
 ritur reuerentia sacramēti que ad donū  
 timoris pertinet Primum incitat ad fre  
 quentationem huius sacramenti quotidi  
 anam sed secundum retrahit ideo si aliqs  
 expimētaliter cognoscer3 ex quotidiana

sumptione feruore3 amoris augeri & re  
 uerentiam non minui talis deber3 quo  
 tidie communicare Si autem sentiat reue  
 rentiam minui & feruorem non multum  
 augeri deberet interdū abstinere ut cū  
 maiori reuerentia & deuotione postmo  
 dum accederet unde quantū ad hoc unus  
 quisq3 relinquendus est iudicio suo secun  
 dum pisa. hec fuit sententia augustini ut  
 patet de consecr. di. ii. quotidie. ibi dixe  
 rit quispiam zē. Sed pro ut communiter  
 accidit quotidiana sumptio non est lauda  
 bilis uel uituperabilis vnde in dicto. c.  
 quotidie. in principio dicit augustinus  
 quotidie eucharistie communionem acci  
 pere nec laudo nec uitupero omnibus ta  
 men diebus dominicis communicandum  
 hortor & pro ut nō. in summa confesso.  
 in dicta. q. cxix. alber. in li. de missa. in  
 fi. dicit q3 medium tenere est bonum sci  
 licet aliquando celebrare & aliquando  
 dimittere nisi officiū exigat ut omni die  
 celebretur ad hoc. s. q. lxi. de huius autē  
 qui omni die mulieres communicāt uide  
 tur q3 sint reprehendendi qā nimio usu  
 faciunt uulnerere sacramentum & poti  
 us ex leuitate mulierum putatur esse de  
 siderium q̄ ex deuotione tantum in scri  
 pto. distin. xiii. dicit preparentes se ad  
 communionem per abstinentiam a coitu  
 & uidue siue in castitate uiuentes non de  
 bent cohiberi a communione frequenti  
 precipue de mense in mensem secundum  
 solemnitates maiores quia iniuste arcen  
 tur qui digni sunt & impie agitur cū eis  
 quando subtrahitur eis cibus salutaris  
 qui datus augeret eis gratiam quam ac  
 ceperunt secundum fratrem Nic. in addi.  
 & ideo consulendum est bene & deuote  
 uiuentibus ut frequenter sumant hoc sa  
 cramentum quia sicut si diu abstineret a  
 cibo corporali corpus debilitatur & ad  
 mortem disponitur Ita abstinere ab isto  
 cibo spiritali animam debilitat feruo  
 rem consumit ad mortale inclinat econ  
 trario ex frequenti sumptione huius sa  
 cramenti multa bona consequuntur secun  
 dum fratrem anto. in dicta summa & ad  
 de supra. q. proxima. & i. q. sequenti.  
**XCIII.** quero utrum liceat commu  
 nicare pluries in die : **Rñ°** secundū tho.

An quibz d.



in. iiii. di. xii. non licet nisi semel ut salte3  
quantum ad unam diem representet uni  
tas dominice passionis & ut quantum ad  
aliquid reuerentia sacramento exhibea  
tur sacerdos autem non solum pro se sed  
pro aliis celebrat cum sit persona publi  
ca necessitate cogente potest pluries in  
die celebrare ut in pisa. in uerbo missa.  
Idem in summa confessio. eo. ti. q. cxx. se  
cundum fratrem Nic. post pisa. in uerbo  
communicare facit. s. q. lxi. & predictis  
concordat pet. de palu. in. iiii. di. xii. q.  
prima. articulo. iiii. cōclutione. ii. & .iii.  
& adde q. de consuetudine hodie sacer  
dos nullatenus celebrat nisi semel in die  
unde forte expediens esset q. per papā  
dispensaretur seu ius innouaretur in lo  
cis carentibus presbiteris q. possint illi  
qui sunt ibidem pluries in die celebrare  
secundum iura antiqua deberent tamen  
tunc esse ieiuni. s. q. lxxxvi. **XCV. q.**  
**ro an esse possit aliqua causa rationabilis**  
**excusans a precepto. c. omnis. de pen.**  
**& remis. Rñ<sup>o</sup>** sic & primo si forte ratio  
ne penitentie iniuncte in aliquibus die  
bus pascatis a communione aliquis absti  
nere haberet xxxiii. q. ii. admonere. se  
cundum glo. pe. & archidia. de consecr.  
di. ii. & si non frequentius ad hoc. s. q.  
proximo. q. lxxv. facit. s. q. xcii. uel quia  
ipse erat excommunicatus suspensus uel  
interdictus. s. q. lxxxix. uel non commu  
nicat quia usus fuit coitu matrimoniali  
s. q. xc. uel propter immundicia3 corpo  
ralem. s. q. xci. uel quia timetur de uomi  
tu uel fluxu uel simili. s. q. lxxxii. in fi.  
& .i. q. iii. uel non communicat quia in  
precedente nocte fuit pollut<sup>9</sup> in somnis  
s. q. lxxxvi. uel ex causa nouiter super  
ueniente ut supra. q. lx. uel quia sacer  
dos est suspensus excommunicatus uel si  
milis. i. q. ci. uel quia pro tunc non bene  
est dispositus & sacerdos distulit ad tem  
pus. s. q. lxxxv. & .i. q. iii. & q. cxix. uel  
quia uult se preparare. s. q. lxxii. & se  
quenti. uel etiam non tenetur pro tunc  
confiteri quia non habet ydoneum. s.  
q. proximo. q. liiii. in prin. ii. q. lxxxiiii.  
post principium & quia sacerdos p. tūc  
uacare nō potuit. s. q. proxio. q. xxxiii.  
& q. c. & q. xcii. ubi de aliquibus iustis

causis uel quia dispensatus est per papā  
ad tempus. s. q. proximo. q. xlix. uel quia  
sacerdos dubitans uoluit consulere epi  
scopum uel pios. s. q. proxio. q. cxxviii.  
uel quia ille sacerdos fuit conscius pecca  
ti. s. q. proximo. q. cxix. & q. lxxxiii.  
Nota tamen q. iste cause & quelibet ip  
saz important dilationem confessionis  
& communionis non autem exoneratio  
nem precepti quin confiteri & commu  
nicare teneatur ut in. c. omnis. de penit.  
& remis. sunt enim de iure diuino. s. q.  
proximo. q. xlvii. & s. q. lxxxv. & no  
tandum q. si aliquibus annis deberet qd  
a communione abstinere & sacerdos cir  
ca talem penitentiam arbitrat<sup>9</sup> ita q.  
in pasca communicare posset talis astringe  
retur pro ut traditur in dicto. c. ois.  
per no. s. q. proximo. q. cxxxiii. ad fin.  
& sequenti. & predicando tenuit frater  
antonius de bitonto **XCVI. quero i**  
**quotto anno quis communicare tenetur**  
**Rñ<sup>o</sup>** textus in. c. omnis. de peni. & re.  
dicit postq. ad annos discretionis pue  
rit nec aliter aperit unde tho. in. iiii. di.  
ix. dicit q. pueris carentibus usu ratio  
is qui non possunt distinguere inter cibum  
spiritualem & corporalem non debz da  
ri corpus cristi quia ad ipsum exigitur  
actualis deuotio quam tales pueri habe  
re non possunt sed pueris incipientibus  
habere discretionem etiam ante perfe  
ctam etatem puta cum sint decem uel no  
uem annorum potest dari si in eis discre  
tionis signa & deuotionis appareant se  
cundum pisa. in uerbo communicare. ad  
fi. concor. pe. ut in summa confessio. eo.  
titu. q. lxxxiii. secundum fratrem Nic.  
oximi. in addi. aduerte per hoc non est  
satis factum quesito unde glo. in dicto  
c. omnis. intelligit annos discretōis quo  
ad peccandum post septennium immedi  
ate non tamen de eucharistia aliquid di  
cit q. post septennium similiter commu  
nicare teneatur ergo uidetur glo. sentiri q.  
ad communionem quis non obligetur ni  
si post pubertatem uidelicet post duode  
cimum annum in muliere & quartodeci  
mum in masculo sed pro ut dixi. s. q. pxi  
mo. q. lxi. doctores communiter intelli  
gunt illum tuxtu in doli capce & sic tam



quo ad confitendum q̄ quo ad communi-  
candum unde petrus de palu. dicit sic in-  
telligitur ergo annus discretionis postq̄  
est doli capax q̄ potest mortaliter pec-  
care ex tunc eniz ligatur precepto de cō-  
fessione & per consequens de communi-  
one que simul dantur ut per ipsuz in. iiii.  
di. xii. q. i. articul. ii. conclus. one. i. in fi.  
& pueri ante septennium non sunt com-  
municandi sed si habent usum rationis  
seu aliquam deuotionem & circa nonum  
uel decimum annum possunt communica-  
ri quia innocentia recompensat ignoran-  
tiam secundū pe. de palu. in. iiii. di. ix. q.  
iiii. in fi. & sic ex quo est doli capax &  
habet usum rationis & discernit cibum  
spiritualem a corporali ex tunc obligat̄  
communicare secundum doc. quod arbi-  
trio boni confessoris relinquendum est  
l. i. ff. de iure delib. & in. c. decanis. de  
offi. dele. f. satis ob. obiectiones quas po-  
sui in dicta. q. lxi. cū non uideatur añ pu-  
bertatem peruenisse ad annos discreto-  
nis quod requirit dictum. c. omnis. & q̄a  
pueri sunt expertes huius sacramenti ut  
no. de consecra. di. iiii. hui qui apud. i. fi.  
& allegat ea. di. in eccles. a. & exponit  
Io. an. expertes idest sine parte uel ex-  
tra partem in. c. cum quidam. de tempo.  
ordi. bonum est tamen q̄ sequamur com-  
munem opinionem ut assuescant commu-  
nicando ex quo habent usum rationis ut  
supra. Similiter ubi obseruatur q̄ ppter  
reuerentiam eucharistie nō exhibeatur  
nisi puberibus non est malum secundum  
dominum Nic. in. c. omnis. tertia. colu.

**XCVII.** q̄ro an sufficiat precepto  
c. omnis. communicando in die cene uel  
sabbato sancto: Rñ° dicunt quidam q̄  
sic unde domin⁹ abbas & scilicet panormi-  
tanus archiepiscopus olim consultus ita  
dicit an sufficiat ad implendū preceptū  
ecclesie de sumendo corpus cristu semel ī  
anno illud sumere ī die cene: Rñ° q̄ tex-  
tus dicti. c. omnis. potest duobus mōis  
intelligi Primo intelligendo pasca pro  
solemnitate pascale & tunc satis esset re-  
cipere in die cene maxime habito respe-  
ctu q̄ tunc fuit institutum sacramentum  
Secundo potest intelligi pasca idest dies  
resurrectionis & tunc oporteret de ne-

cessitate sumere illo die & pro hoc quia  
appellatione pasce intelligimus de pro-  
prio pasca & nō de die cene ar. in. 4. quo-  
tiens. insti. de iure naturali. & concludit  
q̄ in die resurrectionis recipi potest ad  
satisfaciendum illi. c. & satis cautum essz  
tunc recipere ut uidentur opinioes ta-  
men putat satisfactum questionē si reci-  
piat in die cene quia in hoc habetur re-  
spectus ad solemnitate pascale & re-  
cipiens in die cene & tunc habet hunc re-  
spectuz & preparat se ad festum secundū  
eum in dicto. c. omnis. iiii. colu. Alii di-  
cunt q̄ cum textus in dicto. c. omnis. di-  
cat in pasca & pasca proprie dicitur dies  
resurrectionis ergo uidetur de necessita-  
te communicandum in ipsa die resurrecti-  
onis & non sufficit alio die communicā  
nisi aliquod iustum impedimentum inmi-  
neret ut qui de necessitate habuit tñ die  
dominis preparare & huiusmodi quia for-  
te pro simili casu possent excusari als ma-  
le facerent: tutius ergo est tenere q̄ ī re-  
surrectione debeat fieri generalis com-  
municatio cristianorum Si quis autem cōmu-  
nicassz alio die ebdomade sancte ex pre-  
dicatione aliorum inductus per hoc non  
uidetur condemnāus de mortali secundū  
fratrem antonium in dicta sum. sub rub.  
de eucharistia. & ad finez huius dicti ad  
de quia errans in iure male intelligendo  
ius posituum non peccat mortaliter se-  
cundū fran. post Inno. in. c. per tuas.  
ii. de symo. facit. s. §. proximo. q. xliii.  
circa prin. sed quo ad principale propo-  
situm credo de iuris rigore q̄ necessariū  
sit communicare in die resurrectionis ad  
satisfaciendum precepto dicitur enim in  
libro rationali diuinorum officiorum in  
officio dominice resurrectionis circa. iiii.  
colu. q̄ statutum est q̄ in hac die fideles  
debeant communicare zc. & sic expresse  
intelligitur de pasca idest de die resurre-  
ctionis & facit quod in eodem libro ha-  
betur in vii. parte de sanctorum festiui-  
tatibus in. v. colu. Idem sentit in aureo  
repertorio de peni. a canonibus diffini-  
tis. iiii. colu. Item pasca in iure accipitur  
pro die resurrectionis ut in. c. capellan⁹  
in fi. de fernis. & in. c. i. de treu. & pac.  
& i. c. & si iudeos. ubi uñ casus de iudeis

*Si sufficit et sic sumitur dñus  
tñ iudic. nō hñ*



& xxxiii. q. iiii. non oportet. ii. & de con  
 secra. di. ii. bii duo. in fi. & iiii. di. statui  
 mus. & de consecra. di. iii. sabbato. circa  
 prin. & de consecra. di. vi. c. in die. & c.  
 ieiunium. lxiii. di. litteras. & c. principa  
 li. & c. agato. lxxiii. di. qd a patrib9.  
 & se. & lxxvi. di. §. non autem. & c. no  
 sce. & sequen. xcv. di. presbiteri. i. q. i.  
 superueniente. vi. q. i. si qs in clero. xv.  
 q. iiii. placita. xx. q. i. uirgines. xxii. q.  
 v. decreuit. & optime. xxiii. q. i. c. fina.  
 xxx. q. i. peruenit. xxxiii. q. ii. latore3.  
 de consecra. di. i. si quis zc. & c. si duo. i  
 fi. & de consecra. di. iii. c. i. & c. sabba  
 to. & c. nosce. & seque. & c. pasce. & se  
 quen. de consecra. di. iiii. proprie. post  
 medium. & c. omni tempore. cum si. &  
 qd pasca dicatur dies resurrectionis sat  
 sentit archidia. de consecr. di. iiii. queris.  
 in fi. & similiter glo. sentit de cons. di. ii.  
 triforme. añ fi. si r glo. sentit d consecr.  
 di. i. unum. in glo. i. in sacra. & glo. iii.  
 c. ii. de consecra. eccle. Item hostien. in  
 summa de peni. & remissi. §. quando con  
 fitendum. in prin. dicit in pascate & in  
 summa de consecra eccle. §. & quando. v.  
 nouem autem. ibi post in pascate zc. &  
 in sum. de ui. & honesta. cle. §. & in quib9.  
 & in summa de ferus. §. quid non.  
 v. ulti. & spe. de inquisi. §. quando. v. ut  
 autem. & uidetur sentire glo. in. c. cū de  
 corem. de uit. & honesta. cle. & uidetur  
 textus in. c. in tantum. de symo. & sēit  
 archidia. xxx. q. i. peruenit. in princ. iū  
 cto textu & ideo dominus fran. de zam.  
 in clemen. cupientes. v. & quia. iii. que  
 stione de penis post Lau3. dicit quia in  
 die resurrectionis domini fit communio  
 fidelium de peni. & remis. omnis. & cla  
 rius dicit in clemen. i. de priuile. xxi. q.  
 du3 dicit pro administranda eucharistia  
 in die pasce zc. & Io. an. in. c. i. de ui. &  
 honesta. cle. dicit ut in die resurrectōis  
 causa communicandi & host. in dicto. §.  
 & in quibus. in princ. dicit in die pasce  
 & sentit ymo. in clemen. ne in agro. sup  
 glo. in prima. uidelicet qd talis dies dici  
 tur pasca resurrectionis & quod in legē  
 da assumptionis ad fi. & in legenda san  
 cti Leonis pape in principio facit. §. §.  
 proximo. q. lxxxii. & q. clxvi. Item de

claratio huius dubii uidetur spectare ad  
 canōistas facit. §. §. iii. q. ix. ad fi. & hāc  
 opinionem uidetur sequi pe. de palu. §.  
 q. lxxiii. & i. q. cvi. unde idē petrus in  
 iiii. di. ix. q. iiii. in prin. dicit uel non tēi  
 tur pro tunc quia non est dies pascatis  
 & di. xv. q. ii. ad fi. dicit ad communionē  
 in die pasce recipit secundum preceptu3  
 decretalis omnis. de peni. & remis. pre  
 terea communicans i die Iouis sancti ui  
 detur communicare ante pasca ut proba  
 tur. xcv. di. presbiteri. iūcto. c. litteris.  
 de consecra. di. iii. Item debemus face3  
 festum pasce post resurrectionē sicut iu  
 dei faciebant pasca transitum: pasca enī  
 transitus interpretatur no. de consecra.  
 di. i. qui sanctus. facit de consecr. di. iiii.  
 per aquam in prin. & primo esdre. c. vi.  
 in fi. non ob. de consecr. di. ii. in cena. qd  
 ibi dicit glo. qd illud hodie non seruatur  
 unde pasca quo ad communionem dicit  
 indie resurrectionis lic3 quo ad celebra  
 tionem & similia accipiat pro tota  
 ebdomada seu pro diebus pasce de con  
 secra. di. iii. c. i. & xxx. di. c. fi. ibi p om  
 nes dies pasce nec ob. qd dicit textus in  
 dicto. c. omnis. ad minus in pasca quia  
 ideo sic loquitur quia primitus pluries  
 erat communicandum supra. q. xcii. Ad  
 hoc facit quod dicit in simili Io. an. in. c.  
 fi. in prin. de secundis nuptiis nec obli.  
 qd melius sit communicare die cene ut sic  
 aliquibus sequentibus diebus homo stet  
 i deuotione in quibus non staret si in die  
 pasce communicaret quia ymmo melius  
 est qd illi dies deuotionis precedant sum  
 ptionem eucharistie qd q sequantur per  
 no. §. q. lxxxviii. preterea sufficit ita  
 scriptum. l. prospexit. ff. qui & quib9.  
 lxxxii. di. proposuisti. vi. q. iii. scriptum  
 est. unde conclude qd in die resurrectōis  
 loquitur dictum. c. omnis. dicitur tamen  
 per fidedignos qd dominus Eugen9 pa  
 pa decreuit sufficere communicare in to  
 ta ebdomada pasce **XCVIII.** quero  
 a quo debet quis recipere communionis  
 sacramentum **Rñ** a proprio sacerdote  
 uel eius superior siue alio de licentia sua  
 si quis uero religiosus absq3 licentia pro  
 prii sacerdotis speciali alicui daret incur  
 rit excommunicationem secundum pisa.

Item vng. qd iustia nō  
 pnt ad mnt pasce.



Idem Lau8. in sacramentali de sacmēto  
eucharistie in xii. colu. v. v. ubi allegat  
de consecra. di. ii. tribus. in fi. nisi in de  
fectū presbiteri diaconus hoc faceret  
quod potest. xciii. di. diaconi. f3 eum ad  
quod. i. q. ciii. & adde q non est necesse  
q idem esse debeat conficiens & tradēs  
unde etiam mutus qui non conficit pōt  
conferre eucharistiam per alium confe  
ctam patet xcii. di. diaconos. & c. diaco  
ni. ut per Io. an. in. c. cum apud. v. colu.  
de spon. & ibi per anto. in penultima co  
lu. ubi etiam de illis uerbis domine non  
sum dignus zc. q ex deuotione dicuntur  
& ad primum dictum pisa. adde q in pa  
scate posset contritus sumere eucharisti  
am ab alieno sacerdote etiam si nō fuisset  
cōfessus proprio sacerdoti quia aberat  
per ea que habent. s. q. lxxiii. & lxxiiii.  
& adde ad hec. s. q. proximo. q. lxxiii.  
& sequētib9. & i. q. cxviii. **XCIX.**  
quero qd si sacerdos parochial existat  
in peccato an nihilominus ab eo recipi  
debeat corpus xpi Rñ. regulariter q  
sic licet enim presbiter pro mortali sit  
suspensus quo ad se tamen quo ad alios  
non est suspensus. nec debet in officiis ui  
tari nisi peccatum fornicationis esset no  
torium de coha. cle. & mulie. uestra. &  
c. fi. unde secundum thomam in. iii. dist.  
ix. tenetur homo recipere a ministro etia  
am in peccato mortali existente qdū ab  
ecclesia tolleratur quia adhuc est ei obli  
gatus nec etiam debet talis in officiis ui  
tari si tamen sit notorius concubiniarius  
non est ab eo recipienda communio ut di  
ctum est sed ab aliis occultis concubina  
riis uel peccatoribus recipi potest secun  
dum tho. in pisa. in uerbo ordinatus. pri  
mo. facit. xxii. q. iii. & quia non obest mi  
nister malus ubi dominus bonus de con  
secra. di. iii. baptisimus. unde etia3 pape  
& prelati non minus obediendū est q  
non sint boni ut per petrum de ancho. in  
c. licet. in prin. de consti. li. vi. & facit in  
spe. de lega. §. excipi. v. Itē q est crimi  
nosus. & sequenti. adde quod reperitur  
quādoq; q peior est sacerdos q̄ populo  
Io. an. in. c. relatum. ne cle. uel mo. unde  
precisus ut heretico scismatico rebeli &  
excommunicato non debet subditus in a

liquo obedire ut per Io. an. in. c. ad au  
res. de tempori. ordina. ymmo dicunt a  
liqui q pro quolibet peccato mortali &  
notorio licet subditis a proprii sacerdo  
tis officiis abstinere ad hoc ut exinde cō  
fusus penitentiam agat de quo tamen p  
Io. an. in. c. fi. de tempori. ordina. unde  
sacramenta de quibus in dicto. c. omnis.  
de peni. & remissi. a publico fornicato  
quis recipere non cogitur ut per Io. an.  
in. c. uestra. de cohabi. cleri. & mulie. in  
iii. colu. & dicit archidia. de pe. di. vi. §.  
quod autem. q si sacerdos est bonus &  
discretus sciēs soluere & ligare & discer  
nere inter leprā & lepram & exercere  
officium ecclesiasticarum clauium & scit  
taliter recte exercere quamuis alias sit se  
cus peccans idest peccator tamen dicit  
bonus & uidens quo ad hoc & ideo non  
debet uitari in his que spectant ad offi  
ciū sacerdotis nec eius malicia nocet sub  
ditis sibi commissis dummodo nolint ei9  
maliciam imitari. i. q. i. multi. & c. non  
nocet. & c. dictum est. secundum Hugo.  
sufficit ergo quo ad hoc q sacerdotes ab  
ecclesia tollerantur siue boni sint siue ma  
li secundum archidia. de pe. di. i. uerbū.  
qui etiam de pe. di. vi. c. i. in principio q  
licet sacerdos sit malus tamen si tollerā  
tur ab ecclesia non est uitandus i suo officio  
nisi forte iaceret in notorio crimine for  
nicationis uel symonie ut. xxxii. di. §. ue  
rum. secundum Hug. & facit quod nota.  
in simili. i. q. i. qui studet. in glo. arg. ex  
pressum. & in. c. tanta. de symo. & quod  
no. ii. q. vii. sacerdotes. ubi quando pre  
latus sit uitandus & quando non ante se  
tentiam & clarius in. c. cum non liceat.  
de prescriptionibus. unde dicas q a pu  
blico fornicatore & a symoniaci in ordi  
ne etiam occulto quem scio esse symonia  
cum non debeo recipere sacramenta sed  
ab aliis peccatoribus qui adhuc tollerā  
tur recipere debeo excipe tamen casum  
necessitatis mortis imminētis ut hec pa  
tent. xxxii. di. §. uerum. & §. porro. &  
ibi in glo. que incipit istud intelligit &  
quod ibi per archidia. & quod notāt do  
ctores in. c. ii. de parro. & in. c. quod in  
te. de peni. & remi. & facit glo. i. q. i.  
multi. consulit tamen Ho. q de prelato

Ab. qm d. 4  
rūm. d. 10  
si pūa sunt  
recipienda

de symo  
fornia

De notor  
tato

de symo



De certis a  
symoniacis

De notorio forni  
catore

non facile credas mala que de ipso dicuntur ut per eum in summa de tempore, ordinis, §. a quo. in fi. refert etiam frater antonio. in dicta summa pe. de palu. distinguere quod ab excommunicatis & symoniacis si est occulta symonia uel excommunicatio eorum in occulto uitandi sunt quo scilicet ad susceptionem eucharistie ab eis cum scilicet sine prodicione occulti possunt talia dimitti Sed cum est manifesta eorum excommunicatio uel symonia in publico etiam uitandi sunt de sen. excommuni. cum non ab homine a notorio fornicatore non sunt suscipienda sacramenta etiam in publico excipiuntur tamen baptismus & eucharistia que duo in extrema necessitate possunt sumi etiam a symoniacis & fornicatoribus notoriis dicto. §. uerum. cum glo. & quod dictum est de symoniacis occultis restringi debet ad symoniam in ordine suscepto uel dignitate aut beneficio curato nam alie symonie si non sunt notorie non inducunt suspensionem quo ad alios secundum doct. Alios uero malos ministros quicumque et publice sceleratos non debet quis uitare in susceptione sacramentorum nisi essent irregulares qui per consequens sunt suspensi a suis officiis & a suspensis non debet suscipi sacramenta. i. q. i. si fuerit. si quis tamen in occulto uitet huiusmodi malos in susceptione sacramentorum & auditione diuinorum ut eis peccantibus ruborem incutiat uel ut sic desistant non autem hoc facit ex despectu dicit petrus de palu. quod bene facit. tho. autem dicit quod debet quod cauere ne illum quem certitudinaliter scit esse malum ut quia notorium inducat ad executionem suorum officiorum ne sit occasio peccati illius puta faciendo illi dicere missas qui forte alias non diceret & huiusmodi si tamen est eius subditus sacramenta que non potest recipere ab alio & ad ipsa tenetur tenere ab ipso suscipere nisi sit suspensus ut dixi secundum fratrem antonio. ubi supra. sed dictum pe. possit intelligi scilicet recipiendo illa sacramenta canonice ab alio qui potest facit. §. §. p. xi. mo. q. cxiii. post medium. & ad illud quod notorie suspensos uitare tenemur uidetur xxxii. di. nullus. & se. & lxxxii. di. si qui

presbiteri. & ad premissa uide dominum fran. in. c. uestra. de cohabitatione clericorum. & mulierum. presertim in. iii. colu. & dominum panormitanum in. c. suscitatus. in. iii. colu. de restrip. qui dicit sic unum tamen dictum mirabile posuit Io. an. post Host. in. c. i. de cen. l. vi. dicens quod contra prelatum notorie criminolum & incorrigibilem potest subditus excipere quod correctio non pertinet ad eum & si uult ad ulteriora procedere potest appellare quod dictum dicit nunquam sibi placuisse presertim per notarium. c. cum non liceat. de prescrip. ubi nota. quod in certis criminibus licitum est recedere a proprio prelato alias secus etiam si crimina sint notoria & adde notarium. per dominum Nic. post Inno. in. c. per tuas. in. fi. lo. ii. de symonia. unde regulariter criminolos non est suspensus a collatione sacramentorum ut in. c. fi. de cohabitatione clericorum. nec alii prohibentur recipere sacramenta a criminosis ut in. c. uestra. de cohabitatione clericorum. ubi ponitur casus specialis secundum Nic. in. c. fi. in. fi. de clericorum. excommunicatione ministrante. Et scias quod papa martinus quintus fecit statutum subueniendo parochianis non parochialibus uidelicet. Insuper ad euitandum scandalum & multa pericula subueniendo conscientis timoratis omnibus christifidelibus tenore presentium misericorditer indulgemus quod nemo deinceps a communione alicuius uel sacramentorum administratione uel receptione uel aliis quibuscumque diuinis uel extra pretextu cuiuscumque sententie aut censure ecclesiastice a iure uel ab homine generaliter promulgate teneatur abstinere aut uitare a liquem aut interdictum ecclesiasticum obseruare nisi sententia uel censura huiusmodi fuerit in uel contra personam collegium uel uniuersitatem ecclesiam communitem aut locum certum uel certam a iudice publicata uel denunciata specialiter & expresse constitutionibus apostolicis & aliis in contrarium facientibus non obstantibus salvo si quis pro sacrilega manuum iniectione in clericum sententiam latam a canone notorie incurrerit etc. & primo determinat notarium. in dicto. c. nullus. & dicto. c. si quis. & in. c. uestra. & c. fi. de cohabitatione clericorum. Secundo determinat notarium. in

Constitutio pp Martinum



*an liceat gñterj hñro*

*De pbro notorio fornicat*

dicto. c. cum non ab homine. de senten. excommuni. tertio. no. in cleme. grauis. glo. iii. de senten. excommu. & per doc. in. c. is qui. eo. ti. li. vi. & ad premissa. i. q. proxima. & ad illud de symoniacis uide de constitutiones martini & Eugeni & an liceat confiteri heretico & simili zc. supra. §. proximo. q. xc. & uide oio. i. q. ci. presertim in fi. **Cetero**. q. iuxta proxime dicta si presbiter notorie fornicator ante suspensionem hominis celebrat an incurrat irregularitatem: Rñ<sup>o</sup> Iohannes de ligna. in. c. uestra. in. iii. colu. de cohabita. clerici. & mulie. concludit q. nisi monitus non desistens sit suspensus ab homine celebrando non incurrat irregularitatem quia textus in. c. i. de re iudi. & in. c. i. de senten. excommuni. li. vi. dicit incurrat secundum canonicas sanctiones non autem dicit incurrare uoluntus sed necubi reperitur cautum a iure q. fornicator notorius sit suspensus a iure speciali & expressa suspensione ergo zc. & idem ibi sequitur dominus Franc. de zam. & in clemen. i. v. ceterum. in fi. de priuile. quia in dictis duobus. c. non per modum sententie sed enuntiative dicitur q. sint suspensi ergo zc. & sic celebrans talis non efficitur irregularis de senten. excommunicationis is qui. li. vi. tenet tamen dominus fran. q. de iure non sit necessaria monitio ut ibi latius per eum Itē secundum Io. de lig. quod dictum est procedit de equitate potius q. de iure ut ibi per ipsum in. iii. colu. Sed salua pace horum dominorum communis opinio doc. est q. sit suspensus ipso iure & q. celebrans efficitur irregularis ut in spe. de dispē. §. iuxta. v. in suspensis autem a canone. & per archi. xxxiii. di. ad hec. sup. glo. Hug. istud intelligebat in fi. & per pet. de anch. post Io. an. in. c. i. in. viii. notabili de re iudi. li. vi. & in dicto. c. i. de senten. excommuni. eo. li. in. xi. notabili. & per Io. an. in. c. fi. de cle. excommunic. ministran. & per Io. an. & doct. in dicto. c. uestra. nec obstat q. necubi reperitur zc. quia ymmo reperitur iure cautum q. talis notorius fornicator sit dispositiue suspensus ipso iure a canone ut patet in dicto. c. ad hec. ibi contradicim<sup>9</sup> ubi sub

100

dit archidia. post Hug. per hoc patet q. est canon date sententie quo ad suspensionem ipso enim iure suspendit & profert sententiam suspensionis secundum eos facit in spe. de dispē. §. nunc de episcoporum. v. xcix. ad idem lxxxii. di. si qui presbiteri. & quod ibi per archidia. facit xvi. q. vii. si quis deinceps. & c. tua. de sym. **Et** latius est q. communi interpretatione doctorum pro irregularibus habeantur ut dicit archidia. in dicto. c. i. de re iudi. in uerbo pontificem. & Io. an. post eum in nouella. facit. §. §. primo. q. xl. in fi. & §. quinto. q. cxiii. unde Io. an. ubi sequitur hanc opinionem q. ipso iure sit suspensus & celebrans efficitur irregularis si tamen iste notorius fornicator ante q. celebret petat per episcopum dispensari poterit per episcopum dispensari ut per doctores in. c. sicut. de cohabita. clerici. & mulie. & in specu. de dispē. §. nunc de episcoporum. ad fi. v. sed nunquid potest episcopus uel legatus. & sic non incurrit irregularitatem facit. §. §. proximo. q. liii. ad fi. ad. c. is qui. de senten. excomm. li. vi. potest responderi q. ymmo hic cautum est zc. uel dic q. licet non semper celebrans sit irregularis nisi caueatur expresse ut ibi. tamen aliud est suspensus a canone celebrare quia efficitur irregularis cum diuinis se ingerat ut prius ut. §. & adde. §. q. proxima. ad fi. & plene per dominum dominicum in. c. i. §. senturus. de re iudi. ubi uideas distinctionem & per dominum Nicolaum panormitanum in. c. fi. de clerici. excommunica. ministran. & plenius in. c. uestra. de cohabita. cleric. & mulie. & in. c. ut clericorum. ad fi. de unt. & honesta. clerici. & in. c. sicut. eo. ti. si ergo habet operis euentiam efficitur irregularis ut tenet idem Nicolaus in. c. uestra. de cohabita. clerici. & mulie. v. colu. seu vi. colu. unde per. de palu. tenet q. sacerdotes fornicarii manifesti sunt ipso iure suspensi & quo ad se & quo ad alios & si ante suspensionis huiusmodi relaxationem se diuinis immisceant ex hoc incurunt irregularitatem in qua solus papa dispensat ut per eum in. iii. dist. xxvii. q. iiii. post principium & nota q. non suffert utrum habeat concubinam unam publice

No



an publicum sit qd ipse habeat plures, ut  
vadat publice ad lupanar secundum pe.  
de palu. in. iii. di. xviii. q. vii. in. iii. col.

**C**entesimoprimum quero an in casu ne  
cessitatis puta mortis recipi possit com  
munio a precisis ab ecclesia si desint alii  
presbiteri **R**n<sup>o</sup> ut dixi. s. q. xcix. n<sup>o</sup> &  
primo a presbitero heretico uel scismatico  
recipi non potest. xxiii. q. i. si quis d  
derit. & no. de pe. di. i. his potestatis. in  
uerbo presentium. & no. xxxii. di. s. por  
ro. in glo. ab hoc loco. & in glo. sic ergo.  
super qua dicit archidia. qd istud est pp  
ter ipsius eucharistie reuerentiam de  
consecra. di. iii. propter gloriam. quod  
intellige etiam in occulto heretico uel sci  
smatico prout dixi. in dicta. q. xcix. & in  
fra dicam idem doctores in. c. quanto d  
conue. per. c. fi. xxiii. q. i. quare autem  
in necessitate potest recipi eucharistia a  
publico fornicatore & symonaco & no  
a scismatico uel heretico dicitur quia licet  
mali sint tamen sunt intra ecclesiam. xxiii.  
di. s. porro. in textu & glo. hec littera.  
zc. & nota. xxiii. q. i. s. sed illud. in glo.  
cum extrema. quam glosaz allegat arch.  
in dicto. s. porro. & s. q. xiii. & s. com  
munia sacramentorum. q. xi. Si tamen d  
manu heretici recipiatur licet recipiens  
grauiter peccet tamen est aerum corp<sup>9</sup>  
cristi si in forma ecclesie est confectum  
nota. i. q. i. si fuit iustus. & s. q. xlv. Si  
militer ab excommunicato non potest re  
cipi etiam in necessitate quia tanq<sup>9</sup> preci  
sus est extra unitatez ecclesie ut dicit ar  
chidia. de pe. di. vi. c. i. v. ideoq<sup>9</sup> non pec  
cat. & no. in. c. cum clericis. de ordina.  
ab eo episcopo qui renuncia. episcopa.  
ergo stat regula qd eucharistiam & alia  
sacramenta excepto baptismo etiam in  
necessitate ab eo etiam occulto non reci  
pimus. xxxii. di. s. ceterum. & s. s. pxi  
mo. q. xc. & infra. & non obstat de forni  
catore zc. ut supra dixi & idem uidetur  
de scismatico deposito & degradato & li  
cet depositus & degradatus non sint p  
cisi ab ecclesia cum possint excommuni  
cari ut in. c. ii. de cle. excommu. ministr.  
attamen adempta est eis clericalis mili  
tia de vb. signifi. nouimus. facit in spec.  
de accu. s. ii. v. & no. qd clericus usq<sup>9</sup> in fi

ab opone

nem & generaliter de illis qui carent di  
uinis executione habes in spe. de disp.  
s. iuxta. v. sunt quoq<sup>9</sup> irregulares. & per  
Ber. & doctores de renu. cum pridem.  
& archidia. l. di. de his. & in. c. ii. de pe  
nis. li. vi. facit quia etiam a suspensis ta  
tum non potest recipi ne detur eis occa  
sio peccandi. s. q. xcix. & generaliter an  
sacramenta possint recipi ab hereticis &  
communicatis & depositis unde per In  
nocen. & doctores in. c. fraternitatis. d  
hereticis. & in. c. i. de scismaticis ubi eti  
am an audiantur ab eis diuina & an eu  
charistia recipiatur in necessitate & si.  
unde pe. de palu. qd ab istis non debent  
talita recipi etiam in necessitate nec publi  
ce si sit manifestum nec occulte si sit oc  
cultum dum tamen sine prodicione occul  
ti possunt talia obmitti secundum eum la  
tius in. iii. di. xiii. q. i. articulo. iii. con  
clusionem. v. & s. q. xcix. Itz si sacerdos  
sit fornicarius uel symoniacus non in or  
dine occultus uel non notorius uel si est  
irretitus quocunq<sup>9</sup> alio crimine occulto  
uel publico dum tamen non sit irregula  
ris qui per consequens est suspensus sicut  
homicida ab omni tali licet recipere eu  
charistiam & missam audire sed si est for  
nicarius notorius per confessionem in iu  
re aut sententiam aut facti euidentiam  
non licet a tali missam audire nec per co  
sequens ab eo sacramenta recipere publi  
ce uel occulte sed si non est notorius tunc  
licet & ideoz est d symonaco non in ordie  
symoniacus uero in ordine est suspensus  
quo ad se & quo ad alios sicut & excom  
municatus maiori unde etiam si isti sunt  
occulti in occulto non in publico sunt ui  
tandi sed in omnibus talibus si quis i oc  
culto ut ruborem ad penitentiam sacer  
doti peccanti incutiat non recipiendo sa  
cramenta uel eius missam non audiendo  
si hec ex despectu non faciat bene facit  
& sic intelligitur de cle. excommuni. mi  
nistran. nostra. & c. ultimo. secunduz pe  
trum de palu. in. iii. di. xiii. q. prima. in  
fi. ad que uideas. s. q. xcix. per totam.  
presertim in fine unde non tenet senten  
tia illius qui non habet gratiam sedis a  
postolice Io. an. in. c. uno. in. colu. de lit<sup>9</sup>  
contest. li. vi. **C**entesimosecundo. qre



an in casu necessitatis possit recipi eucha-  
ristia & manu laici Rñ<sup>o</sup> n. s. q. xlvii. unde  
refert frater antonius in sua summa tho-  
mam & pe. de palu. simpliciter tenet q  
in nullo casu debet eucharistia ministra-  
ri uel sumi per laicum ad communicandū  
quia non habet man<sup>9</sup> consecratas & hoc  
non est sacramentum necessitatis Idem  
dicit archidia. xxiii. q. i. cepit. cum suffi-  
ciat contritio de consecra. di. ii. ut quid.  
ut ibi latius ipse tamen archidia. de con-  
secra. di. ii. perueit. refert Lauð. & hu.  
tenere contrarium nil tamen allegat un-  
de uerius est quod predixi & sequit Io.  
an. in. c. quanto. de consue. pro hoc opti-  
me glo. in dicto. c. cepit. que dicit q de  
omnibus que spectant ad officium sacer-  
dotis illud solum licet laicis etiam in ne-  
cessitate de quo expressum reperitur cū  
ergo istud non reperiatur concessum er-  
go phibitū de h<sup>o</sup> et<sup>o</sup> no. in. c. i. de cust.  
eucharist. dicit tamen frater Antonius  
ubi supra q quamuis non liceat laico eu-  
charistiam ministrare scilicet ex officio  
reperitam tamen in terra licet reuerēter  
eleuare licet non habeat manus consec-  
tas quia hoc non facit ad dispensandum  
ad quod requiritur cōsecratio sed ad cu-  
stodiendum ad quod non requiritur un-  
de pixis in quo conseruatur eucharistia  
in tabernaculo non consecratur nec bene-  
dicitur quod tamen fit de corporali &  
calice secundum petrum de palu. in. iiii.  
di. xiii. q. i. articulo. iiii. & sic pixis idest  
la hostia a. s. q. vi. & q. lxxxii. & ad pre-  
dicta facit. s. q. lxxv. & i. q. proxima.  
& q. cxiii. & s. proximo. s. q. lxxxix.

Centesimotertio quero an in necessi-  
tate liceat sumere corpus cristi de manu  
diaconi Rñ<sup>o</sup> sic iussu presbiteri uel pres-  
bitero absente xciii. di. diaconos. & c. p  
sente. & no. de consecra. di. ii. peruenit.  
ubi archidia. dicit q si necesse est ut quia  
ipse presbiter infirmatur potest per dia-  
conum ministrari facere eucharistiaz &  
si magna necessitas immineret comuni-  
care potest infirmum etiam per purum  
laicum dum tamen catholicum alias non  
xxiii. q. i. cepit. secundum archidia. p<sup>9</sup>  
Lauð. & Hugo. qui tamen ad illud de  
laico nil allegant ideo undeas. s. q. proxi-

ma. & ad propositum nostrum idem glo.  
& archidia in dicto. c. diaconos. & s. q.  
xlvii. & no. in. c. i. de custo. eucha. & ibi  
per doc. unde dicit petrus de palu. q di-  
aconus habet ex officio dispensare san-  
guinem & non corpus domini nisi scilicet  
in necessitate scilicet quando infirm<sup>9</sup> mo-  
ritur & presbiter non est presens uel qñ  
presbiter mandat ei & est impeditus uel  
quia est infirmus uel quia in pascate nō  
sufficit omnibus ministrare unde in pascate  
Iosie & Ezechiele leuite adiuuerunt sa-  
cerdotes : laici autem in ulla necessita-  
te nec se nec alium communicare debz se-  
cundum eum in. iiii. di. xliiii. q. iiii. v. sex-  
tus. & di. xiii. q. i. articulo. iiii. & s. q.  
prox. m. i.

Centesimoquarto quero an  
subdiaconus possit ministrare eucharisti-  
am in casu quo posset diaconus uide<sup>t</sup> q  
sic per notata. s. q. proxima. & uidetur  
probari de consecra. di. ii. tribus in pri-  
cipio ubi textus iuncta glo. prima. & iū-  
ctis notatis per archi. dicit q p mīstres  
trium graduum corpus cristi tractatur  
idest per presbiterū & diaconū & ministrū  
idest subdiaconum prout exponit ibi ar-  
chidia. & glo. xxiii. di. ministrū. & xxx. i.  
di. lex. in glo. i. diaconis. pro hoc q sub-  
diaconus & diacon<sup>9</sup> pari passu ambulāt  
& eodem priuilegio gaudent ut dicit ar-  
chidia. xv. q. vii. s. solus. & not. in. c. ad  
hec. de reli. domi. & in. c. in decorem. de  
eta. & quali. & in. c. preterea. & in. c. a  
multis. eo ti. & in. c. super eo. glo. pte.  
de bigamis. facit quod dicit domin<sup>9</sup> frā  
cis. in. c. i. in uerbo ministris. ne clerici. uel  
monach. & quod no. Hostien. in simili in  
summa de penis. s. que. v. interfectori-  
bus. & archidia. xxiii. q. v. sunt quedaz.  
Iura tamen non clare expriment de sub-  
diacono nisi ut supra dixi Idem tamen in-  
detur ut dixi & cautum fuit non concedi  
diacono indifferenter sed ut supra tum  
ob reuerentiam huius sacramenti tū ne  
ob hoc se extenderent ut no. in simili in  
c. i. de sortile. & in. c. ii. de cele. missar.  
& xxvi. q. ii. c. i. & quod no. per franc.  
post Host. in. c. sicut. ii. oppo. ne cler. uel  
mona. & similiter bonum est non cōcedere  
subdiacono: Centesimoquinto quero  
an ad communionem qd accedere possit



statim post confessionem: Rñº. 9. sultur  
q. primo se preparat & se ipsum probz  
s. q. lxxii. & pro parte satisfiat de tē  
pori. ordi. ex tenore. & s. §. proximo.  
q. cxxix. & i. q. cvii. non tamen est ne  
cessarium nec peccaret talis statim com  
municando ut per Inno. & Io. an. in di  
cto. c. ex tenore. fa. s. q. lxxxvi. circa fi.  
& q. lxxxviii. faciunt no. per Io. an. in  
c. sicut. de cohabita. cleric. & mulie. Sic  
ergo ante peractam penitentiam potest  
cōfessus communicare. s. §. proximo. q.  
ciii. circa medium: Centesimosexto. q.  
ro an sacerdos possit dare corpus cristi  
ei quem scit esse i mortali peccato: Rñº  
secundum thomam in. iii. di. ix. Si est oc  
cultum peccatum puta per confessionez  
uel alias secrete scitum & ille in occulto  
petit debet ei denegare & monere eum  
ne in publico petat: Si autem in manife  
sto petat debet ei dare de consecra. dist.  
ii. nō prohibeat. Si uero peccatus est ma  
nifestum tunc siue in occulto siue in mani  
festo petat debet ei denegare q. si dicat  
se confessum & absolutum an credere ei  
debeat uide. s. §. proximo. q. xci. secun  
dum pisa. & in summa. confessio. li. iii. ti.  
xxiii. q. lxxviii. secundum fratrem Nic.  
in addi. & no. per glo. & archi. de conse  
cra. di. ii. pro dilectione. & per Iohanē  
de lig. post doctores de symo. per tuas.  
ii. & Laud. in sacramentali de sacramen  
to eucharistie in xiii. colu. viii. questioe.  
facit quod no. lxxxvi. di. donare. petr.  
de palu. in. iii. di. ix. dicit q. etiam si pec  
catum sit occultum si peccator in publi  
co petat non debet illi dare. si sacerdos  
non tenetur ei ministrare. ut quia nō est  
eius curatus uel si sit curatus nō tene  
ei tunc ministrare quia nō est dies pas  
tis nec est infirmus ille peccator unde sa  
cerdos talis debet tunc in huius casibus ei  
denegare quia debet proximum probi  
bere a peccato mortali quādo potest ut  
ibi plenius sed frater antoniº in summa  
dicit q. tho. simpliciter dicit absq. distin  
ctione q. pro peccato occulto non est ne  
ganda communio petenti in publico de  
consecra. di. ii. non prohibeat. & hoc tū  
quia pro peccato occulto penam publi  
cam inferens esset reuelatio criminis, tū

quia scandalum esset si negaret. tum quia  
quilibet xpianus habet ius in perceptio  
ne eucharistie nisi illud per mortale amie  
tat unde cuº non constet in facie ecclesie  
illum amisisse ius suum non debet ei nega  
ri in facie ecclesie concor. alber. & petr.  
secundum eum facit. s. §. proximo. q.  
clxiii. Sed forte petrus de palu. loquiē  
in extraneo sacerdote qui remittere po  
test ad curatum uel etiam in curato quā  
do dicere posset non habeo hostiam con  
secratam uel similia taliter q. nullatenus  
uideatur prodere nec scandalum oritur  
& hoc ne det causam peccandi. s. q. xcix  
cum si. alias uidetur q. dare debeat nam  
& cristus tradidit iude eucharistiam sif  
& aliis discipulis. xxiii. q. iii. tu bonus.  
prima. q. i. xps. ubi de hoc & postea eti  
am tradidit panem intinctū de ose. di. ii.  
cum omne. & c. sicut. ut no. archidia. de  
consecra. di. ii. ut ecclesia. posset aliquis  
obicere. cum minus malū sit reddi aliqūe  
de crimine suspectum q. crimen commit  
tere & de duobus malis cum alterum ur  
get minus est eligendum ut. xiii. di. duo  
mala. cum ergo discretus sacerdos non  
negat eucharistiam criminoso occulto q.  
tenus minus malum incurrat ut maius e  
uitat id est ne credatur suspectus nonne  
manducat indigne. dicat quia nemo debz  
unum mortale committere ne proximus  
aliud mortale committat. ideo sacerdos  
potius eligere debet nō prodere pecca  
torem q. ut ille non peccet. ille uero po  
tius debet eligere ut abstinendo reddat  
suspectus q. communicando manducet in  
digne. secundum Inno. iii. ut refert archi  
dia. in dicto. c. non prohibeat. ad hoc. i.  
questione sequenti. & sequenti. Cente  
simoseptimo quero utrum corpus cristi  
deat dari suspectis de crimine Rñº secun  
dum thomam in. iii. di. ix. Triplex est  
suspicio quedam uiolenta que pro facto  
reputatur ut si inueniatur suspectus cuº  
suspecta & in eodem lecto & huiusmodi  
& propter hanc sicut propter peccatus  
mortale neganda est communio ita uide  
licet q. si talis suspicio procedit ex publi  
ca fama non debet communio dari neq.  
petenti publice neq. secrete. Sed si talis  
suspicio sit soli sacerdoti nota tunc debet

*Regula pulchra*

*Supponit tunc  
voluntatem*



pbab. l. 4  
lens  
publici meretrices  
refutatio

dari si petatur in publico non autem si in occulto sicut supra questione proxima. Quedam uero suspitio est probabilis ut si inueniatur solus cum sola tempore & loco suspecto colloquens & frequentas propter hanc ergo non debet negari quia pena non infligitur ubi culpa ignoratur: Quedam est leuis ut si appareant aliqua signa non tamen omnino certa & propter hanc negari non debet secundum pisan. in uerbo communicare. Idem petrus ut in summa confessio. eo. titu. q. lxxx. secundum fratrem Nico. in addi. de hac materia per petrum de palu. in. iii. di. ix. q. iii. ubi etiam dicit quod publice meretrices & publici usurarii sunt omnino ab altari arcendi nisi penitentiam egerint ita quod post penitentiam priuatam possunt admitti ad eucharistiam secreto non autem in publico nisi post publicam penitentiam propter scandalum nam manifesta delicta non sunt occulte corrigenda sed debent edificari de penitentia qui fuerunt scandalizati de culpa unde uel sacerdos debet iniungere penitentiam publicam uel debet publicare quod ipse est uere penitens arg. de pe. & remissi. c. primo de usuris. c. quia in omnibus. secundum eum ibidem presertim in sexta conclusione uide. i. q. proxima. & supra. §. iii. questione. lx.

**CVIII.** quero si publici fornicatores peniteant & confiteantur non tamen se seperantes an sint in publico communicandi per confessorem presertim si dicant matrimonium contraxisse Respondit quod non per no. supra duabus proximis questionibus presertim quia possent simulare ne cum iniuria a communione abstinere supra. q. cvi. pro hoc quod alii scandalizati fuerunt ut dixi supra questione proxima & §. iii. q. xlv. post principium & q. lx. facit de homi. sicut dignum. in glo. magna. ibi nisi scandalum graue esset & hoc de no. ope. nunci. cum ex iniuncto. §. super eo. cum simi. preterea isti quo ad alios pro infamibus habentur per nota. de consecra. di. ii. pro dilectione. unde sacerdos prius publicet ut supra. q. proxima & postea ipsos communicet facit. §. §. proximo. q. cxxxii. in secunda colum. & q. cxlii. in fi. Cum enim isti tales licet

matrimonium contraxerint in secreto non lunt publicare non uidentur contriti cum non proponant remouere scandalum proximi ex ipsorum culpa procedens facit supra. §. proximo. q. cxxxiii. post principium. Si tamen proponant scandalum remouere & ad tempus matrimonium publicare cum pro tunc ex causa illud taceat uidetur quod absolui possent & etiam communicare in secreto non in publico ar. c. omnis. de peniten. & remissi. & per no. §. q. proxima. unde malefecit amicus & c. fa. §. q. xxviii. in fi. Centesimo nono quero utrum corpus christi debeat dare ad sumendum aliquod experimentum siue propter aliquam purgationem infamie & huiusmodi Rñº f3 thomaz in tertia parte. q. lxxx. non quia tales purgationes inhibite sunt extra & purg. cau. ex tuarum. secundum pisanellam. Idem in summa confessorum eodem titulo. q. lxxxii. secundum add. licet aliter olim secunda. q. v. sepe. Centesimo decimo quero utrum corpus christi debeat dari histrionibus Rñº non quia nec diuine maiestati nec ecclesie disciplinæ competit de consecra. di. ii. pro dilectione. & intellige de histrionibus illis qui illicite artem illam exercent ut in pisa. ut i. vº histrio. Idem in summa confessorum. li. iii. ti. xxiiii. q. lxxxii. secundum add. ubi autem ars histrionum sine mortali exerceretur non uidetur eis propter uenialia communio deneganda secundum petrum de palu. in. iii. di. ix. q. iii. concl. iii. Item intellige si sit notorius seu manifestus & perseueret quia est infamis alias uidetur quod possit dari arg. noto. lxxxvi. di. donare. & optime in dicto. c. pro dilectione. & seq. & §. q. cvi. dicitur autem histrio aliorum gestorum recitator seu representator ut dicit archi. lxxvi. di. c. ieiunium. circa medium & idem uidetur de athleticis & arenariis. ff. de his qui non infam. l. athletas. cum si. CXI. quero utrum corpus christi debeat dari amentibus Rñº secundum thomam in. iii. di. ix. distinguendum est quidam enim dicuntur large amentes quia debilem habent mentem & tamen sunt aliquo modo docibiles eorum que ad fidem & deuotionem sacramenti pertinent & talibus non oportet corpus cri



sti negare Quidam enim sunt oīo carētes  
iudicio rationis & isti si fuerunt tales a  
natiuitate non debet eis dari quia non  
possunt ad deuotionem induci que requi  
ritur ad hoc sacramentum Si uero incide  
runt in amentiam post fidem & deuotio  
nem sacramenti ut quia prius erat bene  
dispositus & sacramentum petierat tunc  
debet ei dari nisi timeatur periculum de  
uomitu uel d'expuitōe aut aliquo huius  
modi xxvi. q. vi. is qui. Idem petrus ut  
in summa confesso. eo. ti. q. lxxxiii. ubi  
etiam dicitur secundum thomaz qd demo  
niacis non est deneganda communio nisi  
forte certum sit qd pro aliquo crimine a  
dyabolo torqueatur uel nisi timeatur d'  
periculo ut dictum est secundum fratres  
Nicolaum post pisanellam. sed ad illud si  
a natiuitate omnino caruerunt iudicio  
adde quia contrarium no. xxvi. q. vi. q  
recedunt. in fine. thomas tamen tenet ut  
supra & ideo perpetuo furiosis & amen  
tibus non debet dari quia nunq habue  
runt actualem uel habitualem deuotōez  
ad sacramentum licet sint baptizati & cō  
firmati hoc enim sacramentum deuotio  
nem requirit dicente apostolo probz au  
tem se ipsum homo zc. secundum petrū  
de palu. in. iii. dist. ix. q. iiii. in fine. Si  
uero non fuerunt amētes perpetuo seu  
a natiuitate ut quia furiosi habentes di  
lucida interualla uel propter infirmita  
tem facti sunt frenetici & tunc si credū  
tur esse in mortali peccato non est eis dā  
dum corpus cristi ut nota. in dicto. c. qui  
recedunt. Sed si habita fide & deuotio  
ne sacramenti illud petat & casu dei duz  
sacerdos inuitatus ad eum uenit oppres  
sus infirmitate obmutuerit seu in frene  
sim conuersus fuerit recepto testimonio  
illorum qui eum audierunt infundatur  
ori eius eucharistia quāuis continuo cre  
datur moriturus xxvi. q. vi. is qui. ubi  
nota. qd tunc uni testi creditur & clarius  
istud dicit archidia. de pe. di. i. mltiplex  
ubi dicit qd cum nulli fiat preiudiciū cre  
ditur uni testi et sine iuramento arg. de  
consecra. di. iiii. cum itaq. & facit text⁹  
in dicto. c. multiplex. secundum hug. &  
archidia. & quod not. Iohan. an. in. c. a  
nobis. & de senten. excommunic. in. iiii.

colup. quia ergo anteq intrarent frene  
sim furiam uel amentiam habuerunt de  
uotionem ad sacramentū & penituerūt  
non est neganda communio xxvi. q. vi. si  
quis infirmitate. etiam si tales in sanita  
te non petierunt sibi dari quando scilicet  
ex bona eorum conuersatione preterita  
uerisimile est qd si preuidissent hunc casū  
eucharistiam petissent habent enim ta  
les deuotionem habitualem interpreta  
tiuam que sufficit. Hoc tamen intelligen  
dum est quando potest eis dari sine peri  
culo expunctionis uel alterius irreueren  
tie contra sacramentum unde in istis in  
spicitur status mentis quem habebāt cū  
in amentiam uel frenesim inciderunt ut  
no. de consecra. di. iiii. hii qui apud. ad  
fi. & ad illud quod infundetur ori facit  
quod no. in dicto. c. hii qui. glo. fi. nisi ti  
meatur ut supra ut no. in dicto. c. is qui.  
in glo. sed qualiter. & ibi per archidia.  
& huius concordat petrus de palu. in effe  
ctu ubi supra & Lauð. de sacramento eu  
charistie in xii. colu. q. xi. unde dā mu  
to si signa appareant de ipsius contritio  
ne Io. an. in. c. cum apud. de spon. v. col.  
& ibi idem fran. in. ix. q. ex quibus uidē  
tur qd si aliquis fidelis propter senectu  
tem sensum perdiderit nihilominus com  
municetur nisi timeretur ut supra facit  
ii. q. vii. paulus. & xxxiiii. dist. c. i. &  
supra. s. proximo. q. lxii. & q. cxxiiii.

CXII. quero utrum corpus xpi de  
beat dari his qui pro criminibus sunt su  
spendendi uel decapitandi Rñ° si sunt  
confessi & penitent non dī eis denegari  
xiii. q. ii. c. fi. secundum pisanellaz. & ha  
betur in clemen. i. de peni. & remissi. &  
quod ibi no. Sed ob reuerētiā sacramen  
ti debet officialis cauere qd non subito i  
terficiat post communionem facit supra  
q. lxxxii. & similiter non negatur cōmu  
nio excommunicato in morte si peniteat  
cum in penitentia uaticum includatur d'  
peni. & remiss. quod in te. & s. q. lxxviii.  
in fine & similiter non est deneganda de  
moniacis nisi cōstet eos pro crimine tor  
queri quia tunc pro excommunicatis sunt  
habendi secundum thomam & petruz d'  
palu. in. iii. dist. ix. q. iiii. conclusione ix.  
& s. q. iiii. CXIII. quero an detur



pugnātibz in torneamentis si letaliter percussi fuerint: Rñ° sic si peniteant ut no. in. c. 1. de torneamentis & superioribus proximis questionibus alias si non penituerint nō daret de gse. di. 11. nō pbi beat. cum si. Idem pe. de palu. in. 111. di. 19. q. 111. conc. 1. viii. & 19. CXIII. q. ro an aliquo casu possit dari hostia nō cōsecrata p gsecrata Rñ° f3 tho. in. 111. di. 19. in nullo casu tum qā in sacramento iueritatis non debet esse aliqua fictio tū quia cum manducans adoret quod manducat ut dicit Aug. daret sacerdos ei occasionē ydolatrā unde & decretalis dicit ī casu gsimili qā falsa sunt abiciēda remedia que ueris sunt piculis grauiora extra de cele. miss. de hoīe. fm pīsa. Idem in effcū fran. in cle. 1. de priuileg. in. xii. q. post Lauō. & math. et si daret panem bñdictum ad idem per Io. an. & domi. in d. c. de homine. & ymo. in dicta clem. in. 111. colu. vnde talis sacerdos gmittit ydolatriāz inqtū uideēt adorare fra. post tho. in dicto. c. de hoīe. & ibi per doc. Idem pe. de palu. in. 111. di. 19. q. 111. gclusi. v. vnde si repente infirmantur tot q. non sufficit eucharistia refuata poterit unaq. inter plures diuidere Io. an. in. c. pmittimus. de sen. excom. fa. s. q. viii. post mediū. & q. xlix. vnde papa publice celebrans sumit dimidiam hostie reliquā diuidit dyacono & subdiacono cardinalibz ministrantibz fm Io. an. & domi. in. c. 111. de cele. miss. CXV. quero an moriens teneat cōicare: Rñ° sic xxvi. q. recedūt. & c. si quis de corpore. & c. se. & de peni. & remis. is qui. in fi. & c. quod in te. & per no. s. q. cvi. & s. s. proximo. q. 1. & q. 111. & patet in legēda sancte lucie in fi. & appellat uaticū fm archi. in. d. c. qui recedunt. quia ad deuz uia dirigit si digne sumatur ad hoc. s. q. 1. uel dicit uaticū a uia quia recipiens est in uia recedendi de hac uita ut no. in. d. c. quod ī te. & uaticum non negat illi cui aīis communio denegat. xxvii. q. 1. uirginibus. & c. si quis sacro. & c. uirgines. & c. de filia. xxxiii. q. 11. amonere. post mediū. & c. de hīs. & nota q. istud sacramentū nō est necessitatis ut no. in. d. c. quod in te. uerum obmittēs recipere cū posset pec

cat mortlī sed si non posset non obesset ut no. de transa. ueniēs. & fra. in. d. c. qd in te. ad hoc. s. q. lxxxv. & adde q. ad in firmū d3 deferri p presbiterū nō p laicū de gse. di. 11. perueit. uide. s. q. lxxxiii. & q. ciii. CXVI. quero utrū ille qui cōcauit in pascate si illo anno moritur sit teneatur tūc itez cōicare uideēt q. nō qā a precepto diuino liberat est semel in uita cōicando sicut semel cōfiteōdo Itē a precepto ecclesie cōicando in pascate isto anno sicut ergo non tenetur iterum gfitari ita nec cōicare unde uideēt q. sat est rōnabile si diu nō est q. cōcauit tamē ppter generalē g̃suetudinē xpianorum morientū qui uaticū petūt teneret petere fm pe. de palu. in. 111. di. 19. q. 1. 111. colu. facit. s. q. prox. & s. s. proxio. q. 111. i fi. & s. s. pxio. q. 111. CXVII q. ro an sacerdos prochialis deat credere prochiano dicenti se alicui legitime confessum ut s. ei eucharistiā mīstret Rñ° ut dixi. s. s. px. q. xci. q. sacerdos hēbit hoc arbitrari attenta gditōe p̃sone & aliis attendendis ut latius de hoc tractat pe. de palu. in. 111. di. xvii. q. 111. aīpīt. col. ibi tertio effect⁹ ē zc. CXVIII q. ro an religiosus absq. licentia prochia possit in necessitate aliquē cōicare uideēt q. sic arg. notato. xvi. q. 1. c. 1. in gl. dicūt quidā ubi dicit q. in tali casu possz religiosus penitentiā inūgere g° & eucharistiā mīstrat q. fruct⁹ penitētie dī iuxta no. xvii. q. 1. que in xpo. in glo. ix. & i. c. quod autem. glo. fi. in fi. de pe. & remi. & quod no. arch. in. d. c. que in xpo. & xxvi. q. vi. si presbiter. facit quia text⁹ in cle. 1. de priuile. dicit p̃sumpserint qd uerbū denotat temeritatē & dolū ut p arch. x. q. 11. c. fi. & v. di. ad eius. p⁹ p̃cipi. cū si. Sed domin⁹ fran. in dicta cle. sentit gtrarium dicens q. illud quod dicitur q. in morte oībz datur uaticū itel ligē dum tamen per illos qui hoc possit & sic per habētes ptātem dandi sacmentum eucharistie secus in penitencia que tempore necessitatis sumi potest a quolibet sacerdote p no. de off. ord. pastora. & p allegata in gtrariū ut p fra. in dicta cle. post pau. & lapū. xi. q. nota bene qā uult pau. q. et in casu necessitatis nō licz



sumere eucharistia ab alieno sacerdote  
ar. de conse. di. v. ut quid paras. fm Io.  
de ymo. in dicta cle. iii. colu. contra qd ē  
s. q. lxxiii. cum si. & intellect⁹ pauli ui  
detur fuisse qd penitētia in nccitate dari  
pōt per religiosum p no. xvi. q. i. in pri.  
in glo. dicūt quidā ut .s. sed eucharistia  
nō per dictā cle. & sic nō excludit sacer  
dotē secularem possē eucharistiā dare ī  
nccitate nō suo prochiano p supradicta  
& s. q. xcvi. & uideas ibi de materia  
dictē cle. in qua multe qōes fiunt p doc.  
ubi et⁹ qd ex priuilegio aplice sedis uel  
ordinarij possent religiosi mīstrā eccle  
siastica sacramenta familiarib⁹ suis do  
mesticis & paupib⁹ degētib⁹ in suis ho  
spitalib⁹ ut per Io. de ymo. ibidē in. ii.  
colu. & qd ibi no. in vbo. aplica. & sup  
ea p eundem. CXIX. qro an tpus pa  
scatis de quo in. c. oīs. de pe. & remissi.  
possit p sacerdotem progari: Rñ° sic ut  
ibi dicitur iusto tñ arbitrio. l. i. in prin.  
ff. de lega. f.° faciunt no. in cle. i. de rēb⁹  
ecclesi. non alie. & in. l. fi. ff. si ager ue  
cti. unde non possēt sacerdos intra tem  
pus differre qd euacuaret dispōz dicti. c.  
omnis. nisi forte ex causa iusta gtingēte  
aliud oporteret. s. .i. px. q. lxxv. alias di  
cētur dissipatio nō dispēlatio ut in spe.  
de dispen. s. q. lxxv. aut. in prin. & uide  
omnino. s. q. xcvi. & uidetur qd si in die  
pasce non cōicaret quis de gñlio sacerdo  
tis ppter causam ex sui culpa nō pcedē  
tem qd non peccauerit per dictū. c. oīs.  
quia qd fit lege permittente zc. l. gra  
chus. C. ad. l. iuli. de adult. & de gñe. di.  
ii. si qs intrat. & c. hui. qui. ibi alīato &  
qd no. xxii. q. i. si pētū. cū si. CXX.  
quero de pena nō cōicantē semel in anno  
iuxta pceptū. c. oīs. de pe. & remi. Rñ°  
qd ab īgressu ecclesie uiuēs arceat & mori  
ens xpiana careat sepultura zc. put ibi  
p3 qd declara ut. s. s. px. q. cvii. cū. v. se.  
qōib⁹. & s. q. lxxii. & qd gñessio & cōio  
ex eodē pcepto. d. c. oīs. descēdunt ideo  
mīta q in dicto pxio supiori. s. dicta sūt  
& hic repeti possent. put lector poterit  
intueri

**S**EPTIMO RESTAT  
de extrema ūctōe tractā &  
Primo quero an sit sacmen

tum: Rñ° sic quia pmet ad effectū q est  
curatio morbi peccati ut ex uerbis Iaco  
bi p3 Et est unū sacramentū licet pluṛs  
actōes sint de eius perfectione que tñ  
conueniūt ad unum significāduz & cau  
sandū hec est sñia tho. in. iii. di. xxiii. f3  
pisa. & sic unum sunt unitate pfectōis &  
finis fm pe. & alber. ut in su. conf. li.  
iii. ti. xxiii. q. cxxxix. fm fra. Ni. oximi  
in add. & de materia no. de conse. di. v.  
c. i. & p totū. & de sacra unct. c. uno. in  
v° s3 et⁹ sacramētum. & xcvi. di. illud. &  
qd sit sacramētū p se dīstinctū per pe. de  
palu. in. iii. di. xxiii. q. i. arti. iii. ubi et⁹  
de triplici unctōe & s. cōia d sacramē  
tis. q. iii. & p arch. xcvi. di. presbiteros.

Secundo qro quis instituit hoc sacra  
mentum Rñ° fuit institutū p Iacobū f3  
canoīstas sed theologi sunt diuersi aliqui  
idem dicūt aliqui qd per xpm ut p Lau.  
in sacramentali de sacra unctōe. iii. q. ad  
qd. s. s. pxio. q. xliii. & se. & s. cōia de  
sacramentis. q. iii. Item in hoc sacramen  
to sicut in ceteris tria sunt unū est sacra  
mentum tñ. s. unctio extrema. aliud res  
tñ. s. effectus duplicis sanitatis. tertium  
est sacramētū & res. s. quedā unctio spi  
ritualis interior. i. mentis iocunditas &  
solacium quia p hoc delent uenialia de  
sa. unc. c. uno. s. i. Item fm zen. pstat au  
gmentum vtutū ar. dicti. c. unici. & de  
conse. di. v. c. i. & ii. Item p hoc citius li  
berant infirmi ab infirmitate corporali  
ar. xcvi. di. s. sed istud. ut plen⁹ p dñm  
fran. in cle. i. de priuile. p lapū. & doc.  
in. ix. q. & facit ibi glo. ii. & adde. i. q.  
vii. unde fuit inuentum hoc sacramentū  
ut fortificaretur debilitas uel quasi im  
possibilitas resistēdi peccatis que pro  
uenit homi ex reliquis peccati original  
& sic ad fortificandū hoīez ut p Lau.  
ubi. s. in. iii. q. & per Io. an. de sa. unc.  
c. uno. in v° infirmum. ad idem p Ioh. de  
ymo. post lapum in dicta cle. iii. col. ubi  
etiā qd ihūs. i. saluator uocat xps in quā  
tū unctōis h3 grāz in alios effundere ut  
ibi per ymo. de materia h3 modi **T**er  
tio qro qd sit extrema unctio: Rñ° est  
olei benedicti cum vbalī oratione mate  
rialis delinctio q spūalis ifirmitas ener  
uatur. xxx. di. s. si queritur ut p Lau.



de sacramēto unctōis in sacramēto suo  
in prin. Quarto q̄ro an istud sacm̄ sit  
sacramētum necitatis Rñ° non simplici  
ter ut per pe. de palu. in. iii. di. xxiii. q.  
i. uel pōt dici q̄ sit necessariū rōe p̄cepti  
ex q̄suetudine generali moriētū in fide  
eccleie ut p̄ eundē pe. ea. di. q. ii. arti. ii.  
q̄clu. ii. ad q̄d. s. s. prox. q. cxvi. Quī  
to q̄ro q̄ sit materia h̄ sacramēti: Rñ° fm̄  
tho. i. iii. di. xxiii. materia ē oleū oliue  
ab ep̄o q̄secratū & tale oleū & eius q̄sec  
tio sunt de necessitate sacramēti h̄mōi  
concor. pe. ut in su. q̄se. eo. ti. q. cxli. fm̄  
p̄sa. & fra. Nic. in addi. & p̄ pe. de p̄sa.  
in. iii. di. xxiii. q. i. arti. i. & Lauō. in sa  
cramentali in rub. de extrema vnc. q. vi.  
ubi subdit q̄ non ualerz si crismate unge  
ret ob defectū olei l̄z q̄trariū dicat fr̄a.  
p̄ math. in dicta cle. i. de priuile. in. x.  
q. & fa. s. s. p̄x. q. xx. & xxii. & xxix.  
q. cū si. & q̄d no. xcv. di. s. sed istud. non  
ergo t̄z unctio si fiat crismate Io. de ymo  
la in dicta cle. i. iii. colu. aliqui tñ dicūt  
q̄ ep̄s in extrema unctōe ungit crismate  
xcv. di. illud. ubi de hoc & p̄ Ioh. an. de  
sa. unct. c. uno. in v̄ oleo. & ibi p̄ doct.  
sed domi. fra. t̄z q̄tra ut. i. q. viii. & istō  
oleū appellat infirmoz. Sexto q̄ro q̄  
sit forma h̄ sacramēti Rñ° fm̄ tho. ubi  
s. forma est oīo de p̄catua dicendo per  
istā unctōez & suā piissimā misericordiā  
indulgeat tibi dñs q̄cquid p̄ uisum z̄c.  
uerba aut̄ indicatiui modi q̄ fm̄ morez q̄  
rundā ecclesiaz p̄mittūt orationi nō sūt  
de substantia sacramēti ut p̄mitto sic un  
go hos oculos oleo sanctificato In noīe  
patris & filii & spūs sancti fm̄ p̄sa. con  
cor. pe. & al. ut in dicta. q. cxli. fm̄ addi.  
& per pe. de palu. di. xxiii. q. i. arti. ii.  
& per Lauō. ubi. s. q. vii. unde unctio  
cū forma illa per istā unctōez z̄c. sunt  
solum de essētia h̄ sacramēti fm̄. pet.  
ea. q. i. arti. iii. adde q̄ de substantia h̄ sa  
cramēti sunt quinq̄: Primū q̄ eā tra  
dens sit sacerdos. Scd̄z est intentio: Ter  
tiu3 est materia. s. oleū infirmoz. Quar  
tum forma v̄boz que est p̄ istam sanctā  
unctionem z̄c. Quintum locus inungēd̄  
quia fit ad oculos ad aures ad nares &  
non dat̄ nisi adultis qui uident̄ habet̄ ue  
nialia contra que institutū est nec datur

alnis q̄ infirmis in piculo mortis q̄stitut̄  
sanis autem non datur quia h̄nt aliud re  
medium. s. penitentiam nec debet dari ni  
si postulanti qui deuotionem sursum eri  
git ut per fran. post lapū in. d. cle. viii.  
q. & ymo. in. iii. colu. Septimo quero  
quis sit effect̄ extreme unctionis Rñ°  
fm̄ tho. ubi. s. est quedam sanatio spūs  
quia datur contra quandā debilitatē seu  
ineptitudinez que in nobis relingitur ex  
peccato actuali uel originali cōtra quaz  
debilitatē homo roborat̄ per hoc sacra  
mentum & quia hoc robur gratiā facit  
que secū non opatitur peccatum ideo ex  
consequenti si inuenit peccatum aliq̄d ue  
niale uel mortale quo ad culpā tollit pec  
catum dūmodo nō ponat̄ obex ex pte re  
cipientis. Secundari⁹ etiā effect̄ est sa  
nitas corporalis hanc tñ non inducit nisi  
fm̄ q̄ expedit ad finem principalem sci  
licet spiritualem sanationem & tunc sem  
per eam inducit dūmodo non sit impedi  
mentum ex parte recipientis & licet in  
ipso fiant multe unctiones ultima tamen  
est formalis respectu omnium preceden  
tium & agit in uirtute earum & ideo in  
ultima unctione gratia infundit̄ que effe  
ctum sacramēti prebet Caractere3 aut̄  
hoc sacramentum non imprimit quia p̄  
ipsum non deputat̄ homo ad aliq̄d sacrū  
agendum uel suscipiendū fm̄ p̄sa. ad q̄d  
i. q. xii. Idem in lum. confess. eo. titu. q.  
cxlii. fm̄ fra. Nic. in addi. & per pet. de  
palu. in. iii. di. xxiii. q. iii. per totum.  
& s. communia de sacramentis. q. xiii.  
& s. q. ii. ubi uideas de effectū huius sa  
cramēti & unde q̄d no. xcv. di. p̄bros.  
in glo. in uerbo significat. & per doct.  
in. c. uno. s. i. de sacra unct. ubi dicit fr̄a.  
q̄ fit ex duplici causa scilicet ad corpus  
sanandum & saluandum de pen. & rem.  
cū infirmitas. Itē q̄ ad aīaz saluādā q̄a  
purgat uenialia & si nihil inuenit ad pur  
gandum prodest ad securitatem preben  
dam & maiorem constantiam de consē.  
di. i. c. i. & ii. secundum eum est tamen  
uerum sacramentum licet fiat cum inten  
tione consequendi sanitatem ar. de conf.  
dist. iii. non illud. cum si. Octauo q̄ro  
a quibus conferri debeat extrema ūctio  
Rñ° secundum tho. ubi supra a solis sa



cerdotibus nec aliis potest iniungere et  
in articulo necessitatis: sacerdos autē cō  
ferre potest presente uno clerico & etiā  
solus in necessitate sūm Bar. & Ho. ut in  
c. quesuit. de v. signi. Idem in su. confe.  
eo. ti. q. cxliii. ubi etiam dicitur q̄ laic⁹  
quoq; possz in necessitate auxiliari i hoc  
sacerdoti ei respōdendo sūm fra. Nico. in  
addi. post pisa. nec oportet q̄ sit ep̄s ut  
per pe. de palu. in. iii. di. xxv. q. ii. arti.  
primo. ubi et̄ q̄ diacon⁹ nō possz in necē  
tate iniungere nec laicus ut ibi plene Itē  
debet esse sacerdos suus licz alias nihilo  
min⁹ unctio teneret nisi in casu necessita  
tis & q̄ nō sit suspensus alias irregularis  
efficeretur pe. ibidem in. ii. artic. Item  
unus sufficeret cum uno mīstro si tñ sunt  
plures unus tñ sit mīster proferens for  
mā & asserens materiā ut ibi per euz in  
iii. arti. & ad illud q̄ sufficit unus presbi  
ter patet in dicto. c. quesuit. nec obstat  
dictū. c. unicum. §. i. quia pluralitas ibi  
refert ad pluralitatem unctionū ad hoc  
de priuile. ut priuilegia. sūm fran. i dicto  
§. i. & ibidem Io. an. post prin. in v° pre  
sbiteros. & sic proprius sacerdos & ep̄s  
si uoluerit se tñ humiliare erit minister  
huius sacramenti xcv. di. illud sūm Lauḏ.  
de sacramento extreme unctionis. q. v.  
& si ep̄s ungeret debet ungere oleo non  
crismate ut quidam dixerunt sūm franc.  
in. c. uno. §. i. de sacra unct. ad quod. §. q.  
v. unde non licet episcopo ppter suam  
excellētiā infirmum crismate ungere  
sūm Hu. & archi. xcv. di. illud. & ad pre  
dicta adde Io. an. Io. de lig. & doct. in  
dicto. c. quesuit. Nono quero quid fa  
ciendum si sacerdos infra unctionem de  
ficit Rñ° sūm tho. in. iii. di. lxxiii. si iam  
alique partes inūcte sunt quod factū est  
iterari non debet sed unctiones que re  
stant per alium sacerdotem compleātur  
Idem alber. & pe. idem in sum. conf. eo.  
ti. q. cxl. sūm eolde3 & pe. de palu. i. iii.  
di. xxiii. q. ii. in fi. unde tamen. §. §. pxi.  
q. i. Decimo quero quibus conferēda  
sit extrema unctio Rñ° sūm pe. non nisi  
adultis infirmis in periculo mortis cōsti  
tutis in ipsa infirmitate unde nec datur  
euntib⁹ ad bellum nec nauigātib⁹ seu  
his qui mox occidēdi sunt quia tal mori

non imminet ex defectu nature sed ex  
euentu fortune: his autem qui pre senio  
deficiunt etiam sine actuali infirmitate  
datur pueris non quia non habent infir  
mitatem spirituales contractam ex pec  
cato actuali nec dispositionem deuotōis  
habere possunt ad hoc sacramentū gcor.  
tho. ubi. §. quia sicut nec eucharistia de  
bet dari pueris ita nec hoc sacramentū  
sūm eolde3 ut in su. confes. eo. ti. q. cxliii.  
sūm fratrem Nic. post pisa. Idem pet. de  
palu. m. iii. di. xxiii. q. iii. arti. i. & ii. &  
adde. §. §. proximo. q. xcvi. Item datur  
mutis & surdis Io. an. in. c. cuz apud. vi.  
colu. de spon. & uide. §. q. vi. Item dā  
baptizatis in articulo mortis pe. de pa  
lu. di. xxiii. q. iii. arti. ii. Et sic dari debz  
existentib⁹ prope mortem sūm archidia.  
xcv. di. presbiteros. §. sed istud. & q̄ pe  
niteant ea. di. illud. & per Lauḏ. in sac  
ramentali de extre. unct. circa prin. Et an  
datur damnatis ad mortem uel in furcis  
suspendendis Io. de ymo. arguit pro et  
contra & non soluit sed dicit cog. in cle.  
prima. de peni. & remissi. sed dic q̄ non  
ut. §. Item qd dictū est q̄ deficientib⁹ p  
senio dā intelligo si appareat q̄ petier  
runt per no. §. q. vi. in fi. & i. q. proxia.  
in prin. Vndecimo q̄ro utrū extrema  
unctio debeat dari freneticis & amentib⁹  
Rñ° sūm pe. si in sana mente gstituti  
nō petierūt non dz dari si tñ petierūt de  
bet dari tñ hic addendū sūm tho. & alb.  
q̄ illis furiosis & amētibus p̄cipue dari  
nō dz qui uerisr sacramento possunt fa  
cere irreuerētiā p aliquā immūdiā  
nisi ipsi haberent lucida interualla in qui  
b⁹ sacramentū recognoscerēt Idem in su.  
gse. eo. ti. q. cxlvi sūm eolde3 p pe. & pa  
lu. in. iii. di. xxiii. q. iii. arti. ii. & uide. §.  
§. px. q. iii. XII. quero an istud sacra  
mentum imprimat caractere Rñ° nō q̄  
caracter i primit illis tñ qui recipiunt a  
liquē statum in ecclia militanti sed istud  
sacram datur potius illis de ecclia rece  
dentib⁹ ut p Lauḏ. in sacramentali de ext.  
unct. q. viii. & uide. §. q. vii. XIII. q̄  
ro que pres corporis inūgi debēt. Rñ°  
sūm pe. & tho. iungūt instrumēta quinq;  
sensuū tāq; prime radices peccādi: oculi  
ppter uisum. aures ppter auditū. nares

Semib⁹

prim⁹



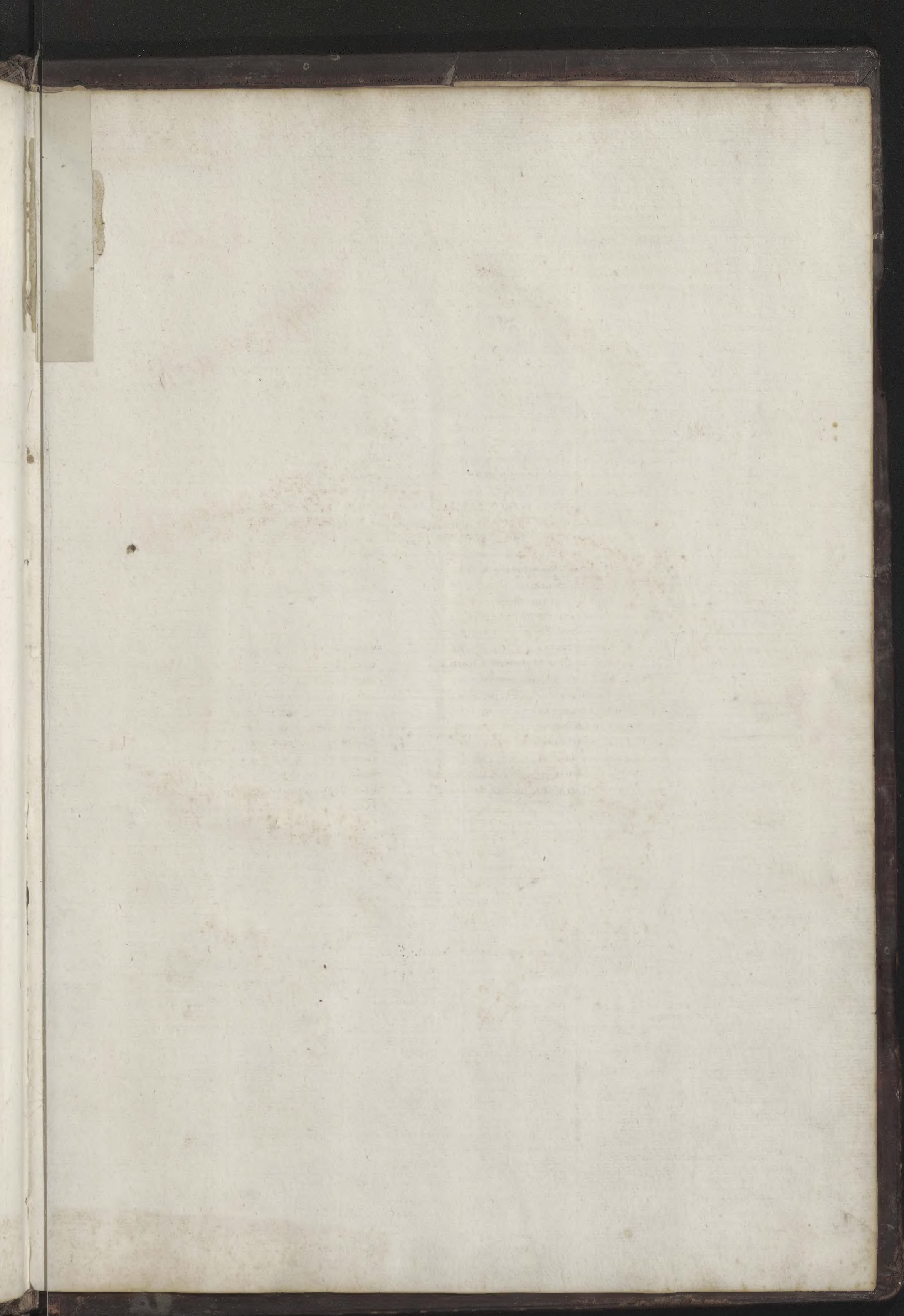
propter odoratum, labia propter gustum  
manus propter tactum qui maxime iungit  
in pulpis digitorum. pedes uero propter  
uim motuam. renes uero propter uim ap-  
petitiuam a quibusdam inungunt. in muti-  
latis autem & cecis debent inungi loca  
magis propinqua secundum piscem. idem in su. con.  
eo. tit. q. cxlvi. secundum add. & adde. s. q. vi.

XIII. quero utrum extrema unctio  
possit iterari Rñº secundum thomam. in. iiii. di.  
xxiii. iterari potest sine aliqua iniuria sa-  
cramenti quia non habet effectum perpe-  
tuum eo quod sanitas anime & corporis &  
mentis qui sunt effectus eius possunt amit-  
ti: in eadem quoque egritudine iterari potest  
si primo quidem sit in periculo mortis &  
euadat ac etiam postea reciduum patiat  
quia erit quasi alia infirmitas & similiter si  
sit egritudo diuturna ut ydropisis quia  
tunc debet fieri quando uidetur produci  
ad periculum mortis & si illum articulum  
euadat eadem infirmitate durate & postea  
ad simile statum reducatur iterum potest  
inungi quia iam est alius infirmitatis sta-  
tus quous sit eadem infirmitas secundum piscem. cla-  
rius dic secundum eundem thomam. quod si infirmitas  
est brevis non debet iterari nisi infirmi-  
tate curata quia alias non dicitur a statu  
illo recedere si uero infirmitas est diutur-  
na sit quod hic dicitur & concor. pe. al. au-  
tem dicit sic sine preiudicio puto quod si ul-  
tra annum remanet morbus post acceptam  
unctionem iterari potest unctio & causa  
est hoc quia non iudicatur idem morbus  
numero qui est secundum perfectam immutationem  
superiorum. Si tamen ab aliquo sancto pre-  
sentia uel a domino papa aliter in hac questione determina-  
tum inuenit magis iudicare illi sententie  
stadium quam mee ut in su. confess. eo. tit. q.  
cxlviii. secundum fra. Nic. oximi. in add. qº ad  
istud ultimum dicit fran. quod si eadem infir-  
mitas protrahitur ultra annum non debet  
post annum iterum inungi quia lapsus anni  
non facit cessare nouam infirmitatem ut per eum

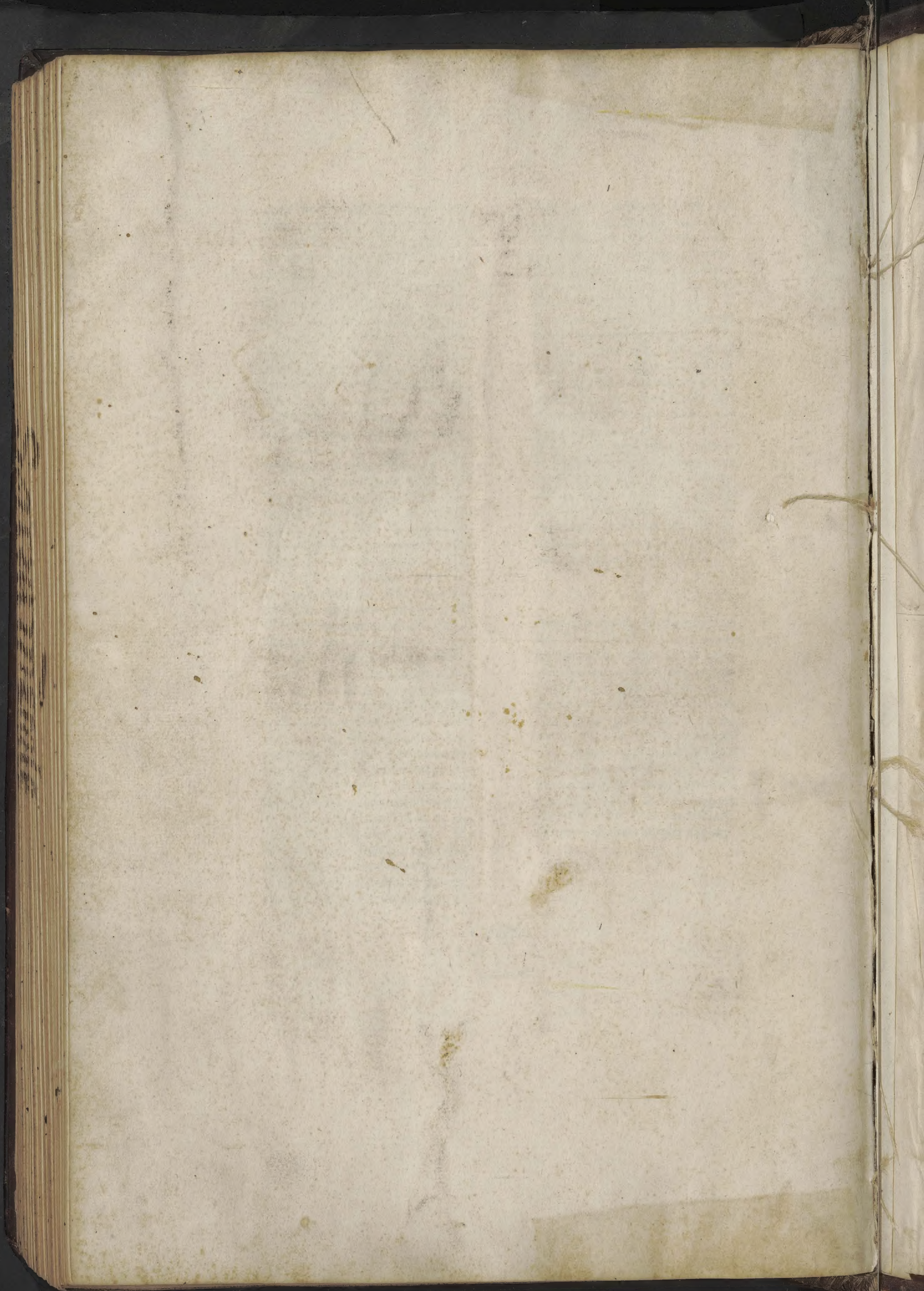
in cle. i. in. ix. q. de priuile. & dicit Lau.  
quod unctio extrema potest iterari quia non ha-  
bet effectum perpetuum si superueniat alia  
infirmitas sed durante prima infirmita-  
te non iteratur quia uidetur iniuriam facere  
sacramento. i. q. i. quod quidam. quia uide-  
tur quod non habuisset fidem ad primam &  
quod crederet quod magis ualeret secunda quam prima  
quod esset facere iniuriam prime ar. de condi.  
appo. c. ii. finem in sacramentali de ex-  
tre. unc. in fi. v. octauo. & sic sentit idem  
quod fra. unde si in alia infirmitate diu est  
inunctus fuit nihilominus in noua infir-  
mitate diu & postea superueniente debet  
iterum inungi secundum per. de palu. in. iiii. di.  
ix. q. i. iii. colu. Item si fiat per sacerdotem  
etiam extraneum non debet iterari quia uera  
unctio fuit nisi in casu in quo iteraretur  
a sacerdote proprio facta. si autem esset facta  
a non sacerdote iterum facienda esset a sa-  
cerdote sicut de ordinato a non episcopo per.  
de palu. in. iiii. di. xxiii. q. ii. art. ii. con-  
clusionem prima. in fi. adde. s. q. viii.

Anno ab incarnatione domini Saluatoris no-  
stri. Mºccccºlxxvº. die uero xiiii. mensis  
septembris ad. d. Io. baptistam de bente  
uoleis de Saxoferrato utriusque iuris do-  
1475  
illustrissimum: meritisissimi Ferdinandi Re-  
gis Sicilie Consiliarium: Sacramentale  
Neapolitanum perutile: per d. Step-  
hanum de Gaeta de Neapoli excellentissi-  
mum utriusque iuris interpretem ad sui memo-  
riam & aliorum profectum necnon ob ecclesie  
Ro. stabilitatem: que doctis illustrat uiris  
non modicis uigiliis: relictum: atque per  
me Iudocum Hauertam dyocesis Spire.  
Neapoli impressum feliciter explicit.











Konserwacja oprawy  
1990 r. - 37



